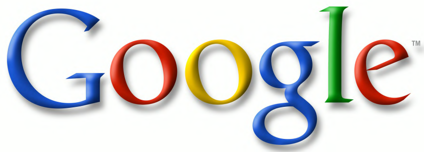

Commentariorum in Aratum reliquae

Ernst Maass

rec. Rehm, berl. phil. W. 1899 No 44/45 (4/11 XI)
Boll, byz. Zeitschr. XI p. 135/39.

Droste

Digitized by Google

COMMENTARIORVM IN ARATVM RELIQVIAE

COLLEGIT RECENSVIT PROLEGOMENIS INDICIBVSQVE INSTRVXIT

ERNESTUS MAASS
PROFESSOR MARBVRGENSIS

INSVNT TABVLAE DVAE ET TRES IMAGINES TEXTVI IMPRESSAE

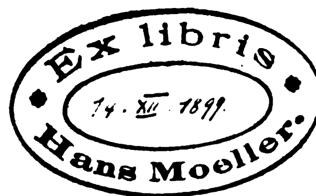

BEROLINI
APVD WEIDMANNOS
MDCCCXCVIII

MANIBVS FRANCISCI VAHLEN

IN colligendis recensendis emendandis veterum in Arati Phaenomena commentariis bis novem annis a me consumptis tandem emittitur editio neque perfecta tantum, quantum optandum esset, et ne materia quidem exhausta. Deest enim Hygini quod barbari dixerunt 'Poeticum astronomicum', deest illud Arati commentariolum mythologicum, quod codicibus Basileensi et Puteaneo continetur, Germanici versibus inde ab saeculo quarto adscribi solitum, sed nullo pacto Germaniceum. Et isto quidem commentario mihi abstinendum videbatur, postquam Breysigium partim Hertzianis subsidiis partim suis novam editionem parare cognitum est, ac spero haec scholia supplementi Aratei instar habitum iri neque posthac Germanici Phaenomenis unquam, quemadmodum hodieque fieri solet, retributum. Ipse dudum est ex quo Arati et Arateorum gratia manus Hygino quoque admovi. Cui iteratis curis incumbo, dum Arateas litteras pertracto, et brevi ita, ut artis nostrae legibus et ratione poscitur, secundum codices, qui suppetunt permulti, recensitum me proponere posse confido. Praeter hos consulto Vitruvii capita quaedam omisi a Thielio nuperrime in eo libro, quo antiquas imagines et picturas Arateas per tempora et vices studiose felici persequitur eventu, p. 50—54 huic litterarum provinciae revindicata (IX 6. 7) et Martiani Capellae librum VIII, qui est de astronomia, quamquam 'Prolegomenorum' p. XXIV. XXVIII —XXX commentariorum in Aratum vestigia in Martiano ipse monstrare conatus sum. Denique ex 'Arateis' meis (p. 118—207) suppleas, si aut nomina quaedam interpretum Arati aut fragmenta desideres: semel enim ibi et satis dicta repetere nolo.

Videbis 'Supplementa' editionis e medii aevi litteris latinis sumpta nonnulla: quae documento sunto, quam alte huius poetae memoria et carminis et commentariorum latine translata ac varie commutata et quantumvis depravata in mediaevales litteras sese paullatim insinuaverit semel recepta et istis quadamtenus saeculis

revixerit. Sed pauca tantummodo scito illinc selecta esse, ne liber nimium gravaretur: facile addet, ubi primum quis sedulo quaerere instituerit, et digna memoria admodum et minus digna. Quae nunc eorum, quorum est medii aevi excolere litteras et rerum fontes per rivulos investigare, curae et lectioni iure relinquuntur.

Codices paene dixerim innumeros libri mei causa contuli perlustravi inspexi, plerosque, dum Italiae Galliae Britanniae bibliothecas MINISTERII BORVSSICI adiutus munificentia anno 1880 usque ad annum 1882 peragro, ceteros domum reversus rara multorum bibliothecariorum liberalitate transmissos, nec vacare mihi continua codicum lectione ad hunc usque diem unquam licuit; pauca sed bona aliis a me rogatis accepta refero, quae suis locis diligenter significata invenies. Nihilo tamen setius me fugisse satis multa intellego e codicibus praesertim et e mediaevalium etiam litterarum thesauris et arte petenda, usu ipse multifariam expertus. Quaecunque igitur in tanta materiae copia nescius praetermisisse videbor, praetermissorum notitiam ut ad me perferant, legentes vehementer velim invitatos.

SCR. MARPVRGI CHATTORVM MENSE MAIO

ARGVMENTVM LIBRI

COMMENTARIORVM IN ARATVM RELIQVIAE

PROLEGOMENA

DE COMMENTARIORVM IN ARATVM RELIQVIIS

I DE ATTALO
(p. 1—24)

Rhodiorum rempublicam inde a tertio ante Chr. saeculo studiis philologicis floruisse cum in universum constet, sunt tamen singillatim pauca ad nos de hac re antiquitus propagata. Si minus incensus ille harum litterarum amor adauctus certe est ab Alexandrino Apollonio Callimachi et discipulo et aemulo, cum urbe relicta in hac insula poeticae arti et grammaticae operam daret essetque simul instituendis adolescentibus biographo teste feliciter occupatus. Arati vero studiosus quanto opere fuerit idem ille Apollonius, in 'Arateis' p. 262—267 satis explicatum est. Accessit ad Alexandrinam disciplinam ab Apollonio invectam saeculo post Pergamena ratio: nam Panaetius philosophus, Rhodiarum et vel Graecarum litterarum id temporis princeps, qui Polemonem Iliensem inter philologos Pergamenos nobilissimum habuisset praeceptorem, scriptis suis adsecutus est, ut iure etiam in nostra arte excellens vel hodie consensu summo iudicetur. Post quem litterarum Rhodiarum patrocinium qui suscepit ipsius discipulus Posidonius, is *σύγκρισιν Ἀράτου καὶ Ὁμήρου περὶ τῶν μαθηματικῶν* a se scriptam reliquit (infra p. 143). Et cum crisin Aristarcheam Aristarcheus Dionysius natione Thrax Alexandria profugus praeclaro successu doceret, novo hoc nomine haec litterarum sedes effloruit tunc temporis: Aratum ne ille

quidem neglexit (p. 143). Rhodius porro dicitur vixitque Rhodi saeculo a. Chr. altero Attalus (fr 29 et 24), ante Thracem Dionysium Aristarchi et Panaetii coaevus, Rhodius et Hipparchus astronomiae decus, cuius aetatem ex quibusdam siderum observationibus in eodem fere tempore posuerunt astronomi.[1]) Extulit Aratum per commentarium, quo Phaenomena inlustravit, laudatis cum ceteris poetae virtutibus tum scientia rerum caelestium accuratissima Attalus, cui Hipparchus respondit et pleraque Aratum non de suo sed ex Eudoxi opere indiligenter composuisse demonstrare conatus est. Unde quae ad noscenda haec Attali studia redundent, videamus missa omni Hipparchi in Aratum vituperatione nimis ista quidem acerba et iniqua. Igitur et editionem criticam poetae et simul commentarium publicavit discipulo cuidam inscripta (fr 1 et 24). Illud vero his libris consilium persecutus est, ut Aratum in Phaenomenis scientia astronomica excellere textu et explicando et conformando probaret. Itaque hic illic coniecturas expulsis genuinis lectionibus introduxit et genuinas prava interpretatione frequenter tutatus est, rarius erroris poetam incusavit (cf ad fr 1). Certe globo usus Attalus est vel abusus, cf fr 4. 6 (index s v GLOBUS). Accedit quod in media fere vitae publicae luce, non pone privatorum claustra illa studia Rhodios ex Attali reliquiis coluisse discimus. Gravissimum testimonium ex Hipparcho adscribimus. Dicit enim Hipparchus (cf fr 24)

οὐ μόνον δὲ ὁ Ἄρατος (v. 581) *καὶ ὁ Εὔδοξος, ἀλλὰ καὶ οἱ λοιποὶ μαθηματικοὶ πάντες σχεδόν, ὅσοι περὶ τοῦ Βοώτου λόγον πεποίηνται, ὁμοίως τούτοις ἀποπεπλάνηνται νομίζοντες τέσσαρσι ζωιδίοις αὐτὸν συγκαταδύνειν. Ἄτταλος δὲ καὶ περὶ τοῦ τὴν ἀρχὴν τῆς δύσεως αὐτὸν ποιεῖσθαι μὴ τῶι Σκορπίωι συγκαταφερόμενον, ὡς ἡμεῖς ἐδείκνυμεν* (cf p. 140 sqq. M.), *ἀλλὰ ταῖς Χηλαῖς ἱκανῶς διαβεβαιοῦται λέγων τὸν τρόπον τοῦτον·*

ἔνιοι γὰρ οὔτε τοῖς φαινομένοις παρακολουθοῦντες οὔτε τὰ ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ λεγόμενα δυνάμενοι συνεῖναι διαφόρους ἀποφάσεις πεποίηνται περὶ αὐτοῦ. καί τινες μέν φασιν αὐτὸν τῆι Παρθένωι πρῶτον ἄρχεσθαι συγ-

1) Delamberius *L'hist. de l'astr.* I p. XXI et 106 sqq.

καταδύνειν, εἶτα τοῖς ἐφεξῆς τρισὶ ζωιδίοις, ἔνιοι δὲ ἄρχεσθαι μὲν ἀπὸ τοῦ Σκορπίου, λήγειν δὲ ἐπὶ τὸν Ὑδροχόον. ὧν τισι καὶ σὺ παρατέτευχας ἐλεγχομένοις ὑφ' ἡμῶν καὶ μετατιθεμένοις κτλ.

καλῶς μὲν οὖν εἶχεν, εἰ μὴ μόνον ἀναποδείκτωι φάσει χρώμενος ἔλεγε τοὺς ἀντιδοξοῦντας ἐλεγχομένους ὑπ' αὐτοῦ μετατίθεσθαι, ἀλλὰ καὶ νῦν ἔγγραπτον ἐτίθει τὴν ἀπόδειξιν, ἵνα καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀντιδοξούντων πεισθῶσιν, ὅτι ταῖς Χηλαῖς ἄρχεται συγκαταδύνειν καὶ οὐ τῶι Σκορπίωι. πλὴν ἐπεὶ οὗτος παραλέλοιπεν, οὐκ ἄχρηστον ἂν εἴη διὰ βραχέων ὑπομνῆσαι, δι' ὧν πειθόμεθα τῶι Σκορπίωι πρώτως αὐτὸν συγκαταδύνειν.

Sub illis 'quibusdam', quos se refutasse et ad suam perduxisse sententiam Attalus gloriatur, latere Hipparchum qui et ipse Rhodi eodem tempore floruit olim — vix recte fortasse — existimavi ea de causa, quia Hipparchus illud de Scorpio placitum ab Attalo improbatum probari sibi hoc ipso fragmento aperuit cum tanta acerbitate et verborum etiam copia Attalum cavillatus: tantum patet discipulum, cui Aratea sua Attalus inscripserat, tali coram aliis disputandi occasioni sive publicae sive scholasticae ipsum affuisse.

Attalus vero qui — ut duobus saeculis post eadem in insula Thrasyllus — non modo mathematicus et astronomus (fr 2 et 22)[2]) verum etiam grammaticus esset, non praeminens ille quidem sed in Arateis certe nequaquam contemnendus (fr 2), quamvis larga de eo quaerendi suppetat copia, neminemdum ne ipsa copia quidem allexit.[3]) Ego in hac quidem commentariorum Arateorum sylloga desiderari Attali memoriam[4]) nolui ideoque repetivi

2) Cf 'Aratea' cap. III (p. 121 sqq.).

3) A Schneiderwirthio, qui anno 1868 de Rhodiorum litteris exposuit (Geschichte der Insel Rhodos p. 183 sqq.), vel nomen Attali ignoratur. De astronomia Rhodi exculta cf Hiller de Gaertringen IGI I 913 p. 148, 9.

4) Discernendus a Rhodio is Attalus fortasse erit, quem de proverbiis scripsisse Hesychius s v *Κορίνθιος ξένος* mutilatis verbis tradidit *ἐπὶ τῶν τὰς λαταγὰς ῥιπτούντων, ἀπὸ τῆς παρ' Εὐριπίδηι Σθενεβοίας τῶι Βελλεροφόντηι ἐπιχεούσης, ὡς δὲ Ἄτταλος ἐν τῶι Περὶ παροιμιῶν ἐπὶ τῶν .... διὰ κάλλος ὡς ὁ Βελλεροφόντης,* vix tamen is, qui Iliadem enarravisse fertur. Cuius has reliquias inveni:

1. Schol A T ad Iliadem XV 444 *ἰοδόκον*: *προπαροξυτόνως τινὲς*

libellum 'de Attali Rhodii fragmentis' anno 1888 in prooemio academico Gryphiswaldensi promulgatum quatenus e re videretur, sed haud mediocriter opinor correctum. Cumque omnia fere quae supersunt Attali fragmenta in Hipparchi astronomi de Phaenomenis Eudoxi et Arati libro reperiantur excerpta, non posse patet fragmentorum Attali recensionem a crisi in Hipparcheo opere exercenda seiungi. Quod opus postquam a Petro Victorio anno 1567 Florentiae editum est et redimpressum novis subsidiis criticis vix adsumptis a Petavio Francogallo in 'Uranologio' anno 1630 Parisiis et haec Petaviana editio anno 1857 in Mignei 'Patrologiae cursus completi' serie graeca (vol XIX p. 1001—1136) post Eusebium, ubi nemo quaesiverit, iterata: plane neglectum iacuit et a studiis nostris semotum. Itaque paucis de Hipparchi codicibus, quos in proecdosi olim selegi, dicendum est.

1. Codicum Hipparcheorum antiquissimus est L(aurentianus) XXVIII 39 membranaceus s. XI inde a folio 40, ad quem olim se edidisse hunc scriptorem Victorius dicit ipse in praefatione dixeratque antea iam anno 1566 in epistula ad Andream patricium epistularum Victorii editioni Iuntinae 1588 Florentiae procuratae inserta p. 136 his verbis:

> *volo Tibi narrare me habere in animo volumen quoddam Hipparchi Bithyni edere, magni illius astrologi, cuius tantum nomen est apud veteres omnes et graecos et latinos scriptores, qui aliquid aliquando attigere quod faciat ad scientiam siderum aut orbis terrae descriptionem. Quod volumen tres libros continens latet in thesauris Mediceae bibliothecae.*

P. 150 et 152 'epistularum' de editione ipsa et de versione latina,

---

'τὸν δεχόμενον ἰούς', ξεινοδόκον δὲ τὸν ξενίζοντα παροξυτόνως ἢ τοὺς ξένους δοκεύοντα. ⟨καὶ⟩ Ἄτταλος δὲ παροξύνει.

2. Schol T ib 641 *ἐκ πατρὸς — χείρονος υἱὸς ἀμείνων: οὐ κεκράτηκε τῆς φράσεως* (Homerus), *ὥς φησιν Ἄτταλος· τὸν μὲν γὰρ λίαν ἐπαινεῖ, τὸν δὲ ἀποδοκιμάζει, ὥστε οὐκ ἔστιν ἐκ συγκρίσεως ὁ λόγος.*

3. Schol T ib 651 *ἀχνύμενοί περ ἑταίρου: λείπει ἡ περί. τινὲς δὲ Αἰολικῶς 'περὶ ἑταίρου' φασίν, ἀήθης δὲ ἡ τοιαύτη συναλοιφὴ τῶι Ὁμήρωι* (hucusque etiam A). *Ἄτταλος δὲ συγκοπήν φησιν, ὡς ἐν τῶι 'παρ Ζηνί'* (Il *Δ* 1).

4. Etym Magn s v *μῆλα] τὰ πρόβατα, οἱ μὲν ἀπὸ τοῦ μηκᾶσθαι, ὅπερ ἀνάρμοστον, ἄλλοι δὲ ἀπὸ τοῦ μηλώδη καρπὸν ἔδεσθαι, Ἄτταλος δὲ παρὰ τὸν μαλλόν. ἐγὼ δέ φημι, ὅτι μᾶλλον ἀπὸ τοῦ μῆλα ὁ μαλλὸς εἴρηται.*

quam paraturus erat, exponit. Comparato cum Victorii editione codice res per se certa firmatur: Victorius enim ipse manu sua saepenumero menda tinctura flava correxit.

2. V(aticanus) graecus 191 bombycinus s. XIV, de quo accuratius in 'Analectis Eratosthenicis' p. 10 sq. disserui. Praefatur Victorius se usum esse etiam hoc libro Florentiam transmisso ad emendanda Laurentiani vitia et lacunas explendas. Ego rationem utendi aliquatenus invertendam esse putavi et utrumque codicem, ubicumque inter se differunt, ponderavi argumentis usus aut certis aut ex mea sententia probabilibus. A prima manu in utroque libro altera discernenda est correctrix, cuius mutata subtili iudicio pensitanda erant. Tertiam esse manum Victorii didici, qui alterum codicem ex altero emendare studeret: quae omnia diligenter enotavi.

Interim Carolus Manitius totam commentationem Hipparchi Arateam edidit Lipsiae anno 1894, de qua editione iudicium tuli in *Ephemeri litteraria Berolinensi* huius anni p. 427. Paginarum numeros Manitianos tertio loco fragmentis adscripsi et si quae e re viderentur usurpavi.

II DE ACHILLE
(p. 25—86)

De Achillis grammatici in Aratum Isagogae et Commentarii excerptis scripsi in 'Arateorum' capite I. Ibidem codices descriptos videbis p. 9 sqq. Fontes in margine quotquot noveram citavi. Quibus nunc nonnulla per saturam addenda sunt postea a me sive reperta sive observata. Velut omisi in 'Arateis' dicere de codice Achillis Monacensi Victoriano 89 s. XVI accuratius. Feci id propterea, quod Victorianum istum librum indidem putarem deductum, unde editionem Victorii principem Florentiae anno 1567 simul cum Hipparcho emissam fluxisse dudum intellexeram, e libris Vaticano 191 s. XIV et Mediceo-Laurentiano XXVIII 44 s. XV inter se consociatis; vide de his codicibus p. 26 et pluribus in 'Arateorum' capite I disputata. Interim libro Laubmanni benevolentia nobis Marpurgum transmisso perfacile cognitu erat hunc codicem Victorii manu ex illis duobus descriptum ipsum olim typothetarum in manibus fuisse; conferas, quae italica lingua ipse eorum ille gratia adnotavit: p. 20. 28. 30. 42 alibi, ut ab Achillis verbis citatos ab eo scriptores discernerent typorum ratione ita admonebat: 'queste sono parole dell' autore' vel 'pone questi versetti nella medesima, ma un poco distinti'. Hunc igitur librum Achillis, antequam editio mea imprimeretur, totum contuli frustra et abieci.

Achillis grammatici nomen hodie paene oblitteratum exeunte antiquitate haud erat ignobile. Quod didici lectis in codice Coisliniano graeco 387 s. XI—XII, qui commentarios in Aphthonium et alia continet grammatica, indiculis cum aliorum hominum litteratorum tum grammaticorum in Byzantinorum usum confectis

fol 154a, cuius indicis partem priorem edidisse Cramerum video in 'Anecdotis Parisinis' IV p. 195 e codice quodam Bodleiano (Auct II π) chartaceo, totum promulgavit Montefalconius 'Bibl Coisl' p. 597. En catalogus grammaticorum redintegratus:

Ὅσοι γραμματικοί.

1 *Λυκόφρων.* 2 *Διονύσιος ὁ Θρᾷξ.* 3 *Ἀπολλώνιος ὁ Δύσκολος.* 4 *Ἀλέξανδρος.* 5 *Ἄρος.* 6 *Ἀστυάγης.* 7 *Ὀριγένης.* 8 *Ἀγαπητός.* 9 *Φιλόπονος.* 10 *Σέργιος ὁ νεώτερος.* 11 *Ἰωάννης ὁ Χάραξ.* 12 *Αὐξόνιος.* 13 *Ἄδραστος.* 14 *Θεαγένης.* 15 *Ἡρωδιανὸς ὁ μέγας.* 16 *Γεώργιος ὁ Χοιροβοσκός.* 17 *Θεοδόσιος ὁ τοῦ Κακᾶ* (vel similiter). 18 *Τρύφων.* 19 *Δίδυμος ὁ νεώτερος.* 20 *Νικοκλῆς.* 21 *Εὐδαίμων.* 22 *Ὧρος.* 23 *Διονύσιος ὁ Ἁλικαρνασεύς.* 24 *Πορφύριος.* 25 *Ἀχιλλεύς.* 26 *Ἀρκάδιος.* 27 *Ὡραπόλλων.* 28 *Τιμόθεος ὁ Γαζαῖος.*

Saeculum, quo Achilles vixit, post Chr. tertium erat (cf Diels DG p. 18 'Aratea' l c), patria fortasse Alexandria: Aegyp-

titulum *ὅσοι περὶ γραμμάτων* B(odleianus) ‖ 1 om C(oislinianus) ‖ 3 *ὁ* om C ‖ 4 qui sit Alexander, non liquet; *Ἀλεξανδρεύς* male coni Cramer ‖ 5 om C; intactum reliqui, *Ὧρος* male coni Cramer cf 22; an *Ἄρειος*? ‖ 6 Suidas s v *Ἀστυάγης γραμματικός: Τέχνην γραμματικήν, Περὶ διαλέκτων, Περὶ μέτρων, Κανόνας ὀνοματικούς, καὶ εἰς Καλλίμαχον τὸν ποιητὴν ὑπόμνημα.* Praeterea invenitur in scholiis ad Dionysii Thracis artem grammaticam (cf L. Cohn in Pauly-Wissowae *Realencyklopaedie* s v) ‖ 7 om C; an *Ὠριγένης* legendum, scil pater ecclesiasticus, librorum sacrorum idem et editor et interpres? ‖ 8 fortasse idem atque sophista s. VI iudice Schmidio Pauly-Wissowa s v ‖ 9 om C ‖ 10 *ὁ* om B | Sergius s. VI grammaticus a Choerobosco citatus videtur Krumbachero '*Byz Litteraturgeschichte*'[2] p. 582 ‖ 12 mihi ignotus ‖ 13 Aphrodisiensis s. II p. Chr, cf Achill p. 43, 9 ‖ 14 mihi ignotus ‖ 15 *ὁ μέγας* et 16 om C ‖ 17—28 om B, qui deinde *πίνακα* habet *τῶν ἐν ῥητορικῇ διαπρεψάντων* ‖ 17 non est Alexandrinus canonographus, sed ab hoc, nisi fallor, ipso additamento *ὁ τοῦ* $\overset{\alpha}{\kappa}\overset{\alpha}{\kappa}$ (sic) distinctus, latet nomen quale exempli gratia posui; om in editione Montefalconius lacuna post *τοῦ* signata. Theodosium quendam grammaticum protraxit e codice Vaticano s. XI Krumbacher p. 133 ‖ 19 mihi ignotus, cf 'Aratea' p. 158 ‖ 21 Pelusiota Libanii coaevus, scripsit carmina varia, artem grammaticam, *ὀνοματικὴν ὀρθογραφίαν* ‖ 22 Phrynichi adversarius s. III ‖ 26 de Arcadio cf Cohn Pauly-Wissowa s v ‖ 28 *ὁ* erasum C | c. 500 sub Anastasio imperatore (Suid s v) | secuntur *Ὅσοι περὶ ὀρθογραφίας,* antecedit *Περὶ ποιητῶν* C.

tiorum enim res tanto opere quanto nullius gentis alius comparare cum Graecis assolet. Ac fieri potest, ut Aegyptiorum ille rationes astrologicas peculiari libro exposuerit, quem ita commemoravit Iulius Firmicus Maternus 'Matheseon' IV c. 17 (p. 238 ed Kroll-Skutsch), cum ageret de computationibus astrologicis in hominis genitura instituendis:

> 'Sic vitam, sic spem, sic fratres, sic parentes, sic filios . . . veris definitionibus explicabis. Quae omnia tunc explicabimus, cum ad interpretationem venerimus sphaerae barbaricae. Haec enim omnia divinus ille Abram et prudentissimus ACHILLES verissimis conati sunt rationibus invenire.

Quantum ex Achillis 'Sphaera barbarica' habeat Firmicus, eorum editorum erit exquirere, qui feliciter contemptum adhuc scriptorem vel male habitum nuperrime attrectare coeperunt [1]). Unum inferius ipse indicabo. Quodsi Achilles grammaticus non modo sphaerae Arateae interpretandae sed astrologiae quoque studio erat deditus, apparet cur auctorem quendam ab ipso Achille in Isagoga p. 47, 14 inter scriptores mere astronomicos recensum et in scholiis Arateis graecis pluriens citatum (p. 540, 11. 541, 19) seiungi ab eiusdem nominis astrologo negemus Apollinarium. Cuius Paulus Alexandrinus s. IV astrologus meminit in 'Syntagmate astrologico' e multis scriptoribus compilato, cuius codices cum italici supersunt tum liber Vindobonensis 108 catalogi Nesselii, et in *Εἰσαγωγῆς εἰς τὴν Ἀποτελεσματικήν* prooemio, quam Wittenbergae anno 1586 publicavit Andreas Schato.

Achilles dum Aratum explicat utitur grammaticorum more globo ad ipsa poetae Phaenomena accommodato c. 35. 36 (p. 69—73), neque quid doceat de cooccasibus et coortibus c. 37 potest quisquam assequi, nisi globum versatilem si quis audientibus legentibusve ab Achille monstratum in schola fuisse sibi finxerit. Cf c. 28 p. 62. Dici de globis antiquorum Arateis multa hodie possunt vel in his litteris obviis (cf Thiele p. 27—50).

---

1) Deesse video inter codices editionum his annis promulgatarum librum Patavinum s. XIV—XV in bibliotheca S. Antonii 574 a me olim inspectum.

III DE ANONYMO I
(p. 87—98)

s. d. p. [illegible]

Anonymi primi unicus codex Vaticanus 191 s.XIV miscellaneus. Continet is praeter alia multa astronomica, quae Parthey enumeravit (*Verhandlungen der Berliner Akademie* 1863 p. 374 sqq., cf 'Analecta Eratosthenica' p. 10 [26], 'Aratea' p. 9. 10), tres isagogas Arateas e diversis poetae editionibus desumptas II 1. 2 (Achillem) III IV 1.

Anonymus et ipse Alexandrinus fuisse mihi visus est eo, quod non modo Alexandrinorum (vel Aegyptiorum) menses sed vel Macedonum appellat cum illis coniunctos (p. 94 sqq.). Certe ob allegoriae studium inter Stoicos numerandus est, nec tamen ipse philosophus sed grammaticus fuit (p. 91 al). De tempore tantum constat, fuisse eum post Eudorum, post primum scilicet post Chr. saeculum. Neque enim Isidorianum scriptoris magistrum neque Quadratum (p. 92) aut ipse novi aut alii alibi redinvenire, ne prosopographi quidem imperii Romani, valuerunt.

Globum versatilem etiam ille coram discipulis usurpat p. 95, siquidem de meridiano dicit *ἔστι δὲ ὁ χαλκός, ὃς κύκλωι ἐν τῆι σφαίραι περικείμενος διὰ τοῦ ἄξονος ἐμπέπηγεν* [1]), de signifero *ἔστι δὲ ὁ κατακεχρισμένος ἐν τῆι σφαίραι κηρῶι μεμιλτωμένωι*, de lacteo circulo *ἔστι δὲ ὁ κατακεχρισμένος ἐν τῆι σφαίραι κηρῶι λευκῶι.*

---

1) Martianus Capella (VIII p. 301 Eyssenhardt) ita de Urania: 'Gestabat in manu cubitalem fulgentemque mensuram, in alia librum, in quo praemetata divum (i. e. stellarum) itinera et cursus recursusque siderei cum ipsis polorum cardinibus praenotati ex metallis diversicoloribus apparebant.'

Sciendum est non integrum librum Anonymi I nobis codice unico Vaticano 191 s. XIV esse servatum. Nam quod p. 94, 17 ille promittit accuratius se velle de circulo septentrionali disputare (*ζητοῦμεν οὖν, πῶς μόνην αὐτὴν εἶπε μὴ λούεσθαι, τουτέστι καταδύεσθαι, καὶ τοῦ Δράκοντος καὶ μέρους τοῦ Κηφέως μὴ καταδυομένου. λυθήσεται οὖν τὸ ζητούμενον ἐν τῶι περὶ ἀρκτικοῦ λόγωι*), id in ipsa ea quae subnectitur disputatiuncula nequaquam praestitit. Accedit codicis unici Vaticani inscriptio *Ἐξ ἑτέρων σχολίων εἰσαγωγή*. Excerptam igitur ut Achillis ita Anonymi I isagogam tenemus.

De fontibus notas addidi marginales.

IV DE ANONYMO II
(p. 99—306)

Editionem certe sexti, probabiliter vero anterioris saeculi ut puto, Arateam et textum et scholia cum pluribus isagogis complexam mihi in codicibus B(ruxellensi) et P(uteaneo-Parisino) contigit ut reperirem non graecam tamen, sed in latinam linguam versam prorsus barbare. Quae et textus et scholiorum editio cum ab ea differat admodum, quae e Marciano et Parisino a me promulgata est, disserendum erit de ea fusius. Ac primum quidem de huius editionis partibus graece scriptis loquar. Sunt vero praeter eas in codicibus Dresdensi Sangallensi Coloniensi aliis, quos suis locis inde a p. 102 commemoravi, servatae totius latinae translationis partes nonnullae et inter se et cum alienis confusae. Ego ut par est ordinem e BP sumpsi in editione, partes ceterorum, quos contaminatos dico, exemplis quibusdam ostendam quomodo invicem se excipiant.

DRESDENSIS (D) 183 fere s. IX continet:

1. fol 1 ARATI EA QVAE VIDENTVR (Isagoga I p. 102 b —126 b).
2. fol 4 Stellarum indices (p. 134 b—139 a).
3. fol 5 Isagoga 2 (p. 140 b—144).
4. fol 6 ALIA DESCRIPTIO PREFATIONIS (p. 105b—123b).
5. fol 7 Stellarum index (p. 137 b—139 b).
6. fol 7 DESCRIPTIO DVORVM SEMISPERIORVM (p. 145).
7. fol 8 ARATI GENVS (p. 146 b—150 b).
   ⟨omissa PREFATIO ARATI cf p. 152 sq.⟩
8. fol 9 DE CELI POSITIONE (omisi cum BP, edidit e Sangallensi Sangermanensi Strozziano Urbinate Breysig

post Germanicum p. 104—107). Eadem disputatiuncula in 'Fragmento Censorino adscripto' legitur (Censorinus ed. Iahn p. 76—78) simul cum proxima 'De stellis fixis et stantibus' particula (Iahn p. 79—82).

9. fol 10 DE STELLIS FIXIS ET STANTIBVS (omisi cum BP, edidit Breysig p. 221—224, item O. Iahn l c).
10. fol 11 INVOLUTIO SPHERAE cum imagine (est latina recensio 'Sphaerae' carminis graeci interpolata infra textum genuinum p. 155—161 proposita)
11. fol 13 Arati latini cum scholiis et imaginibus recensio interpolata (p. 180—277 infra textum genuinum proposita). fol 31a EXPLICIT LIBER ASTROLOGORVM.
12. fol 31 EPITHOME PHOENOMENON PRISCIANI GRAMMATICI.
13. fol 32 Anonymus III (p. 307—312).
14. fol 33 Hyginus ad M. Fabium.
15. fol 94 INCIPIVNT VERSI CICERONIS DE SIGNIS.[1]
16. fol 98 EXCERPTIO DE ASTROLOGIA = Anonymus III (p. 307—312) iteratus.
17. fol 99 DE ORDINE AC POSITIONE STELLARVM IN SIGNIS (initium edidi p. 312 adn).

SANGALLENSIS 250 (S) s. X—XI Dresdensis fere gemellus, nisi quod toti syllogae Arateae latinae inscripsit titulum generalem INCIPIT ASTROLOGIA, traiecit 12 et 13, addidit ante Hyginum (14) fol 527 Anonymum 'De astronomia Arati' (infra p. 595—601) et fol 532 ITEM DE ASTRONOMIA MORE CHRISTIANO, cuius initium exscripsi p. 601 adn, denique omisit 15—17.

COLONIENSIS 83 II (K) in singulis magis Sangermanensi cognatus a Breysigio accurate expresso in Arateis post Germanicum continet partes 1—11 (fol 146a—154b) cum iisdem fere imaginibus quas DS. — Ceteros libros singillatim describere nihil attinet.

1) Ad imagines illustrandas eclogae Ciceronianae olim selectae (item Thiele p. 152 sq.).

1. DE ISAGOGA 1: ΤΩΝ ΑΡΑΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ (p. 102—133)

Codices in duas classes facile dispertiendi, quarum altera solo Vaticano 191 s. XIV, altera ceteris continentur: duas libri partes Vaticanus agnoscit, unam ceteri posteriore abiecta. Priore scriptor anonymus, ut caeli formam et ordinem ὡς πρὸς εἰσαγωγὴν in universum explicet (c. 1—5 p. 102a—124a), globo utitur, deinde de terra agit (c. 6 p. 124a—126a). Utrumque ita concludit (c. 7 p. 126a), ut promittat, haec ipsa isagoga si ei, cui misit, placuerit, altero libro sese perpetuam in Aratum postea scripturum esse interpretationem. Apparet verbis

τὰ μὲν οὖν ὑπεσχημένα μοι περὶ τῆς τῶν Φαινομένων εἰσαγωγῆς ταῦτ' ἔστιν. εἰ δὲ προσπέσοι τὸ συνταξίδιον, καὶ τὸν ἑξῆς τοῦ ποιήματος προσαποδώσω λόγον, ὡς ἔφην, κατὰ τὸν τοῦ ποιητοῦ θεμέλιον, ὅπως μηδέν σε λανθάνηι τῶν παρ' αὐτῶι εἰρημένων

scriptionem priorem finiri nec posse ullo pacto de singulis quibusdam rebus ad caelum mundumve pertinentibus quaestionem denuo institui. Nihilo vero setius inde a c. 8 p. 126a in codice Vaticano deficientibus ceteris per duodecim capita agitur de sublimibus de mundo de sole de luna de circulis de sideribus in universum de terrae cingulis partim quidem perbreviter et sic ut concisam proferri interdum et mutilam orationem apertum sit. Statim eximendum est ultimum de terrae cingulis caput ex Achillis isagoga c. 29 p. 64 sq. male subnexum, quamquam exstabat iam peculiaris de illis pars p. 124a sqq. De reliqua appendice cavendum est ne praepropere existimes. Credi potius possunt duo, aut interpolatam esse appendicis seriem aut genuinum et primarium totius libri ordinem nunc perturbatum. Hoc alterum praeopto, cum (excepto capite ultimo) quae enarrantur per alteram partem isagogae Arateae adeo accommodata sint, ut aegre si deessent desiderares omissa, nec dictio totave indoles a priore parte abhorreat. Tamen nolui primariae dispositioni restituendae operam pluribus navare.

Fontes libelli satis in margine aut significavi aut more meo testes alios contuli, velut in priore parte Hygini ad M. Fabium opus, cuius auctorem eundem esse Anonymi perspexi. Addere

tertium potui Martianum Capellam VIII. Tenendum autem est per priorem partem Anonymum non aliter atque Hyginum et Martianum ac ceteros, quos p. XVIII. XIX nominavi, globi auxilio Aratea illustrare, velut p. 110 a 4 sqq. et 23 sqq. (cf p. 102 a):

πλὴν νοητέον τοῦθ', ὅτι κατὰ πλάτος ὁ Ἄρατος τὸν περὶ αὐτῶν (scil. τῶν συνανατολῶν καὶ συγκαταδύσεων) λόγον πεποίηται διὰ τοῦ ποιήματος μὴ πάντα ἀκριβῶς καταλεξάμενος, ἀλλά τινα παραλιπών, ὅπερ ἐπὶ τῆς σφαίρας θεωρεῖται. —

ἀπὸ γὰρ ἀρχῆς ἕως τελευτῆς τοῦ ζωιδιακοῦ κύκλου ἔρχεται ἐπὶ τὰς συνανατολάς τε καὶ συγκαταδύσεις, ὃν τρόπον ἔστιν ἐπὶ τῆς σφαίρας θεάσασθαι.

Globi imagines, cum commentarius in publicum esset edendus, proiectas in sphaeram planam fuisse consentaneum est. Quam credidi, dum graeca isagogae exempla sola cognita habeo, abesse saeculorum decursu ac traditionis vicissitudinibus deperditam, donec simul cum latina versione cum aliunde tum e Basileensi Germanici codice nunc iuxta exemplar graecum posita tabulam caeli Basileensem deprehendi a Germanico et ipso et scholiis BP omnino alienam et ideo cum isagoga ista fortasse consociabilem. Edidi post Aratum. Plus adfirmare non audeo, quia insunt etiam quae aliquantum differant; vide Thielii de his globis disputata p. 163 sqq.

2. DE STELLARUM INDICIBUS
(p. 134—139)

1. Eratosthenis stellarum index (p. 134 sq.) cum 'Catasterismorum' quos ferunt hodie Eratosthenicos ordine ipso nulla ratione coniungi potest, cf 'Aratea' p. 381 sq. De genuini libri titulo alia, quam p. 134 b 2 protuli, non habeo. Unum addo, quamvis probabilitatem quandam non excedat. Nam si genuinum Eratosthenis opus astronomicum secundum titulum et de ordine et de etymologia siderum erat, fortasse ad Eratosthenem spectavit is, qui 'Sphaeram' poema iambicum a me his commentariis insertum condidit (cf p. 164, v. 99. 102. 110). Totum locum adscribam. Loquitur igitur primum de Tauri sidere poeta, qui 'sententia quidem rusticorum' sit

γαμψοῖς ἀρότροις αὔλακας σχίζων γέας,
ᾗι δ' ἀστέρων ἡ τάξις, ὅς πάλαι ποτέ
ἐκλήιζετ' οὐχὶ ταῦρος, ἀλλ' οὖρος βροτοῖς,
ὥσπερ καλεῖται πᾶσι τερμόνων φύλαξ.
Δίδυμοι δὲ κεῖνται τάξεσιν σαφεστάταις.
ἐπεὶ τότ' ἤδη καρπὸς αὔξεται διπλοῦς,
χλόη δ' ὑπὲρ γῆς ἄρχεται σχίζειν φύσιν
καὶ δισσὰ φύλλων αὔξεται βλαστήματα
πρὸς εὐδιεινὴν ἠέρος κατάστασιν.
Ὁ δ' ἀλλαγὲν στοιχεῖον ἀντιλαμβάνων
Καρκίνος ὑπάρχων ἐν χρόνοισι καρπίμοις
ἐκ τοῦ τέλειον καρπὸν ἐμφαίνειν βροτοῖς
ἑξῆς τέτακται τάξεσιν σαφεστάταις.

Ubi de ordine siderum certiorem factum esse poetam etiam de veriloquiis manifestum; vide adnotata mea ad p. 164. Hinc coniectura ultro haec offertur Eratosthenis librum dici a sphaerographo ipsum eum, quo et ordinem et etymologias stellarum ille persecutus est. Attamen incerta, ut dixi, fide haec nituntur.

2. Notior Hipparchi index videtur apud posteros fuisse (p. 137—9). Certe sunt, qui Hipparcheo ordini si non toti at per partem quandam continuam sese addixerint. Testes proponam, ut aliis et occasio et materia hanc meam quantulamcunque opellam supplendi suppetat, praesertim unum et gravissimum: quem e probo codice sed nondum adhibito emaculare possum. Breviter iam de his monui apud Thielium p. 33. Primum igitur Gemini 'Phaenomenorum' caput integrum ad Ambrosiani fidem proferam, deinde Martianum Capellam, denique ex Hygini ad M. Fabium opere astronomico pauca commemorabo (cf p. XXIX adn).

I Geminus c. 2 p. 768 Migne: *Περὶ τῶν κατηστερισμένων ζωιδίων*[1])

Τὰ κατηστερισμένα ἄστρα διαιρεῖται εἰς μέρη τρία· ἃ μὲν γὰρ αὐτῶν ἐπὶ τοῦ ζωιδιακοῦ κύκλου κεῖται, ἃ δὲ λέγεται βόρεια, ἃ δὲ προσαγορεύεται νότια.

---

1) A(mbrosianus) C 263 inf s. XV continet *Γεμίνου τὰ Φαινόμενα* fol 71 a. — Ceterum totum hoc caput Gemini exscripsit Proclus in 'Sphaera' (Astronomi veteres ed Aldus fol 368 ab).

1 *κατεστηριγμένων* A cf ad l. 2 ‖ 2 *κατεστηριγμένα* A

1. *τὰ μὲν οὖν ἐπὶ τοῦ ζωιδιακοῦ κύκλου κείμενά ἐστι τὰ δώδεκα ζώιδια, ὧν τὰς ὀνομασίας προειρήκαμεν* (c. 1 p. 757 Migne *ἔστι δὲ τάδε· Κριός, Ζυγός, Ταῦρος, Σκορπίος, Δίδυμοι, Τοξότης, Καρκίνος, Αἰγόκερως, Λέων, Ὑδροχόος, Παρθένος, Ἰχθύες*).

1a. *καὶ ἐν τοῖς δώδεκα ζωιδίοις τινὲς ἀστέρες διὰ τὰς ἐπ᾿ αὐτοῖς γινομένας ἐπισημασίας ἰδίας προσηγορίας ἠξιωμένοι εἰσίν· οἱ μὲν γὰρ [ἐπὶ] τοῦ Ταύρου ἐπὶ τοῦ νώτου [αὐτοῦ] κείμενοι ἀστέρες τὸν ἀριθμὸν ἓξ καλοῦνται Πλειάδες, οἱ δὲ ἐπὶ τοῦ βουκράνου τοῦ Ταύρου κείμενοι [εἰσὶν] ἀστέρες τὸν ἀριθμὸν ἓξ καλοῦνται Ὑάδες, ὁ δὲ προηγούμενος τῶν ποδῶν τῶν Διδύμων ἀστὴρ προσαγορεύεται Πρόπους, οἱ δὲ ἐν τῶι Καρκίνωι νεφελοειδεῖ συστροφῆι ἐοικότες καλοῦνται Φάτνη, οἱ δὲ πλησίον αὐτῆς δύο ἀστέρες κείμενοι Ὄνοι προσαγορεύονται, ὁ δὲ ἐν τῆι καρδίαι τοῦ Λέοντος κείμενος λαμπρὸς ὁμωνύμως τῶι τύπωι, ἐφ᾿ ὧι κεῖται, Καρδία Λέοντος προσαγορεύεται, ὑπὸ δέ τινων Βασιλίσκος καλεῖται, ὅτι δοκοῦσιν οἱ περὶ τὸν τόπον τοῦτον γεννώμενοι βασιλικὸν ἔχειν τὸ γενέθλιον, ὁ δὲ ἐν ἄκραι τῆι ἀριστερᾶι χειρὶ τῆς Παρθένου κείμενος λαμπρὸς ἀστὴρ Στάχυς προσαγορεύεται, ὁ δὲ παρὰ τὴν δεξιὰν τῆς Παρθένου πτέρυγα κείμενος ἀστερίσκος Προτρυγητὴρ ὀνομάζεται, οἱ δὲ ἐν ἄκραι τῆι δεξιᾶι χειρὶ κείμενοι τοῦ Ὑδροχόου τέσσαρες ἀστέρες Κάλπις καλοῦνται, οἱ δὲ ἀπὸ τῶν οὐραίων μερῶν τῶν Ἰχθύων κατὰ τὸ ἑξῆς κείμενοι ἀστέρες Λίνοι προσαγορεύονται (εἰσὶ δὲ ἐν μὲν τῶι νοτίωι Λίνωι ἀστέρες ἐννέα, ἐν δὲ τῶι βορείωι Λίνωι ἀστέρες πέντε), ὁ δὲ ἐν ἄκρωι τῶν Λίνων κείμενος λαμπρὸς ἀστὴρ Σύνδεσμος προσαγορεύεται.*

2. *βόρεια δέ ἐστιν, ὅσα τοῦ τῶν ζωιδίων κύκλου πρὸς ἄρκτους κεῖται. ἔστι δὲ τάδε· ἡ Μεγάλη Ἄρκτος, ἡ Μικρά,*

---

2 Semel moneo non Romanos demum, sed Graecos ab Ariete signiferi initium capere (cf 'Sphaera' v. 83 [p. 162] alia multa). 8, 9, 10 seclusi ‖ 10 *βουρκάνου* A ‖ 12 $\overset{\text{ἡ}}{\text{ὁ}}$ A ‖ 13 *καλεῖται* A ‖ 24 *κάλπεις* A | *οὐρανῶν* A ‖ 27 *τῶι λίνωι* A: correxi, cf Hipparch p. 254, 6 M. *ἔσχατος δὲ ὁ ἐν τῶι Συνδέσμωι τῶν Λίνων;* idem *Ἀρπεδόνας* dicunt Vitruvius alii (cf Thiele p. 33 et 54)

Δράκων ὁ διὰ τῶν Ἄρκτων, Ἀρκτοφύλαξ, Στέφανος, Ἐν γόνασιν, Ὀφιοῦχος, Ὄφις, Λύρα, Ὄρνις, Ὀιστός, Ἀετός, Δελφίς, Προτομὴ Ἵππου (καθ' Ἵππαρχον Ἵππος), Κηφεύς, Κασσιόπεια, Ἀνδρομέδα, Περσεύς, Ἡνίοχος, Δελτωτὸν καὶ ὁ ὕστερον κατηστερισμένος ὑπὸ Καλλιμάχου Βερενίκης Πλόκαμος.

2a. *πάλιν δὲ καὶ ἐν τούτοις ἀστέρες τινὲς ἰδίας ἔχουσι προσηγορίας διὰ τὰς ὁλοσχερεῖς ἐπ' αὐτοῖς γινομένας ἐπισημασίας· ὁ μὲν γὰρ ἀνὰ μέσον τῶν σκελῶν τοῦ Ἀρκτοφύλακος κείμενος ἐπίσημος ἀστὴρ Ἀρκτοῦρος ὀνομάζεται, ὁ δὲ παρὰ τὴν Λύραν κείμενος λαμπρὸς ἀστὴρ ὁμωνύμως ὅλωι τῶι ζωιδίωι Λύρα προσαγορεύεται, οἱ δὲ ἐν ἄκραι τῆι ἀριστερᾶι χειρὶ τοῦ Περσέως κείμενοι ἀστέρες Γοργόνιον καλοῦνται, οἱ δὲ ἐν ἄκραι τῆι δεξιᾶι χειρὶ τοῦ Περσέως κείμενοι ἀστερίσκοι πυκνοὶ καὶ μικροὶ εἰς τὴν Ἅρπην κατ-αστερίζονται, ὁ δὲ ἐν τῶι εὐωνύμωι ὤμωι τοῦ Ἡνιόχου κείμενος λαμπρὸς ἀστὴρ Αἴξ προσαγορεύεται, οἱ δὲ ἐν ἄκραι τοῦ αὐτοῦ χειρὶ κείμενοι ἀστερίσκοι δύο Ἔριφοι καλοῦνται.*

3. *νότια δέ ἐστιν, ὅσα τοῦ τῶν ζωιδίων κύκλου πρὸς μεσημβρίαν κεῖται. ἔστι δὲ τάδε· Ὠρίων, Κύων, καὶ Προκύων, Λαγωός, Ἀργώ, Ὕδρος, Κρατήρ, Κόραξ, Κένταυρος, Θηρίον, ὃ κρατεῖ ὁ Κένταυρος, καὶ Θυρσολόχος, ὃν κρατεῖ ὁ Κένταυρος, ⟨Φάρος⟩ (καθ' Ἵππαρχον Θυμιατήριον), νότιος*

---

3 *πρωτομὴ* A ‖ 4 *κασσυόπεια* A ‖ 5 *κατεστηριγμένος* A ‖ 12 *προσαγορεύεται* editio princeps Gemini: *προσηγόρευται* A ‖ 13 *γοργόνων* A: correxi e Vitruvio IX c. 5 p. 228, 17 Rose aliis ‖ 15, 6 *καταστηρίζονται* A ‖ 22 *θυρσολίχος* A ‖ 23 supplevi: ⟨*Βωμὸς*⟩ Thiele e 'Sphaera' p. 158 v. 49, 'Sacrarium quod et Farum accipitur' C(asinensis) Bedae (p. 592 c. 39). Palermitanus codex, non modo Buhlii, de quo dixi l c, sed vel editionis Germanici Venetae principis (hinc per Morellianam, cf Buhle II p. 85 et p. VIII) archetypus, idem sic exhibet in recensione interpolata (omissum immerito a Breysigio p. 177 editionis Germanici, cum in programmate Posnaniensi anni 1865 p. 10 adn recte ipse ille exhibuisset): 'Sacrarium, quod et Pharus dicitur'. Unde certum est iam interpretem l(atinum), Bedae et rec(ensionis) int(erpolatae) auctorem communem illud de Pharo, imagini turris nimirum inscriptum, tradidisse. Ceterum 'scholiis' Germanici praescripsit editor Venetus Victor Pisanus: 'commentum in Sicilia repertum'. E Palermitano codice in bibliotheca senatus hodie custodito scriptum manu recentiore olim M. Hertzius (apud Breysigium p. XXIV) enotavit: 'fragmentum Arati in Sicilia compertum cum com-

Ἰχθύς, Κῆτος, Ὕδωρ τὸ ἀπὸ τοῦ Ὑδροχόου, Ποταμὸς ὁ ἀπὸ τοῦ Ὠρίωνος, νότιος Στέφανος (ὑπὸ δέ τινων Οὐρανίσκος προσαγορευόμενος, Κηρυκεῖον καθ᾽ Ἵππαρχον).

3a. *πάλιν δὲ καὶ ἐν τούτοις τινὲς ἀστέρες ἰδίας ἔχουσι προσηγορίας· ὁ μὲν γὰρ ἐν τῶι Πρόκυνι ὢν λαμπρὸς ἀστὴρ Προκύων καλεῖται, ὁ δὲ ἐν τῶι στόματι τοῦ Κυνὸς λαμπρὸς ἀστήρ, ὃς δοκεῖ τὴν ἐπίτασιν τὴν τῶν καυμάτων ποιεῖν, ὁμωνύμως ὅλωι τῶι ζωιδίωι Κύων προσαγορεύεται, ὁ δὲ ἐν ἄκρωι τῶι Πηδαλίωι τῆς Ἀργοῦς κείμενος λαμπρὸς ἀστὴρ Κάνωβος ὀνομάζεται. οὗτος μὲν ἐν Ῥόδωι δυσθεώρητός ἐστιν ἢ παντελῶς ἀφ᾽ ὑψηλῶν τόπων ὁρᾶται, ἐν Ἀλεξανδρείαι δέ ἐστι παντελῶς ἐμφανής· σχεδὸν γὰρ τέταρτον μέρος τοῦ ζωιδίου ἀπὸ τοῦ ὁρίζοντος μετεωρισμένος φαίνεται.*

II Martianus Capella VIII p. 309—310 Eyss.

1 *(cf 1a 2a 3a Gemini).* Peracta iam spatiorum circulorumque breviter ratione sidera, quae appellantur inerrantia, percurramus. Dubium enim non est triginta quinque signis omne splendescere caelum, nisi forte velit quis eorum gestamina sociare, licet animalium vocabulis censeantur, ut Capram, quae Heniocho superposita, aut Haedos, qui eius humeris sustinentur, vel Serpentem, quem Ophiuchus tenet, aut Pantheram[1]), quam Centaurus gestat, quae sidera velut partes habendae sunt potiorum.

Haec igitur quinque et triginta signa circuli interiacentis ambitu discernuntur. Nam alia sunt aquilonia, alia austrina. A regione quippe zodiaci quae Septentriones versus defixa sunt aquilonia perhibentur, interius autem numerantur austrina.

2 *(cf 2 Gemini).* Aquilonis igitur habent partem utraque Septentrio, Draco qui inter utramque flexuosus in⟨ter⟩labitur, Arcturus quem alii Booten appellant, Corona Ariadnes,

mento'. Hinc Palermitanum Pisani librum mihi iure dixisse videor. Nec spernendus ille | θυματάριον A

3 κηρύκιον A ‖ 13 cf Hipparchum II p. 114 M. (Aratea p. 303. 4).

1) Panthera est in imaginibus (Thiele p. 128), testes litterarii θηρίον vel Bestiam dicunt. Ceterum quadrat panthera ad thyrsum Centauri: utrumque bacchicum.

Nixusque quem alii Engonasin dicunt, Lyra, Cygnus, Cepheus, Cassiepia, Perseus, Deltoton, Heniochus, Andromeda, Pegasus, Ophiuchus, Delphinus, Aquila, Sagitta.[1])

3 *(cf 3 Gemini).* Austrina autem haec sunt: Hydrus, Crater, Corvus, Procyon, Orion, Canicula, Lepus, Eridanus qui ab Orionis pede defluit[2]), Cetus, Centaurus, navis Argo, Piscis austrinus, Caelulum, Ara. Nam et Aquam, quae ex cratere Aquarii fluit, melius partem signi credimus, et stellam, quam quidam Canopon, quidam Ptolemaeum appellant, quae superioribus inconspicua in confinio Alexandriae incipit apparere, ut partem Eridani fluminis aestimabo.[3])

4 *(cf 1 Gemini).* Haec discernit zodiacus, qui quidem aequales duodecim signorum integrat portiones, sed undecim habet signa. Scorpius enim tam suum spatium corpore quam Chelis occupat Librae, cuius superiorem partem pedes Virginis occupant, maiorem vero Scorpius; denique Chelas, quam Libram dicimus, quidam dixere Graii.[4]) Horum ergo signorum duodecim nomina, quod vulgo nota sunt, praetermitto.

5. Intellego ordinis hoc fuisse, ut quo circulo spatiove quae signa sint demonstrarem. Sed et magnam partem adstructionis exquirit contra propositum brevitatis, et quod mediatenus tertiave parte quaedam signa defixa diversis circulis

---

1) Signorum septentrionalium ordo paene Hyginianus (II 1):
'E quibus igitur primum duas Arctos et Draconem, deinde Arctophylaca cum Corona dicemus et eum, qui Engonasin vocatur, exinde Lyram cum Olore et Cepheo et eius uxore Cassiepia filiaque eius Andromeda et genero Perseo. Dicemus etiam protinus Aurigam, a Graecis Heniochum appellatum, Ophiuchum praeterea cum Aquila et Sagitta parvoque Delphino. Inde Equum dicemus cum eo sidere, quod Deltoton vocatur.'
Austrina differunt.

2) Vitruvius IX c. 7 p. 231, 13 Rose: 'Flumen profluit initium fontis capiens a laevo pede Orionis' ∾ Martianus l c 'Eridanus qui Orionis pede defluit' ∾ 'Catasterismi' p. 259 *οὗτος* (Fluvius) *ἐκ τοῦ ποδὸς τοῦ Ὠρίωνος τοῦ ἀριστεροῦ τὴν ἀρχὴν ἔχει.* Aliter Aratus eandem rem descripserat v. 361 *καὶ τὸ μὲν Ὠρίωνος ὑπὸ σκαιὸν πόδα τείνει.* Cf V Anonymum III p. 312, 4.

3) Tacite impugnat Martianus alteram ac diversam sententiam de Canopo, eam scilicet quam legis apud Geminum et in 'Catasterismorum' libro p. 259. Utramque igitur in eo catalogo, quem excerpsit, invenerat coniunctam. 'Aratea' p. 303—4 et caput X.

4) Haec turbata.

sua membra discerpunt, hanc obscuram caliginem derelinquo. quippe, ut cetera transeamus, manus interior Arcturi intra septentrionalem circulum ponitur reliquumque corpus parti alteri deputatur, Cephei corpus mediatenus [septentrionali] thorace partito diversis circulis attribuitur. Nixus vero sinistro pede septentrionalis Draconis verticem calcans capite solstitialem circulum ascendit, unum brachium Lyrae, alterum dans Coronae. Et alia huiusmodi non minus insuavia quam morosa.

Ultimo Martiani capite moneor iniuriam a me p. 136 sqq. esse eidem Hipparchi catalogo inlatam. Ubi quinquiens verba *ἐν ἀμφοτέροις τοῖς ἡμισφαιρίοις* ad sequentia traxi et pro titulo accepi, cum sint proxime antecedentibus tribuenda et legenda *Ὑδροχόος ἐν ἀμφοτέροις ἡμισφαιρίοις* p. 136 sq., item cetera et graeca ipsa et latine translata. Vidit Thiele p. 46[1].

3. DE ISAGOGA 2
(p. 140—144)

Duobus haec isagoga excerptis constat. Insigne excerptum prius propter signorum criticorum numerum quaternarium in editione ipsa, quemadmodum indicat interpres, usurpatum; dixi de illis et de aliis in scholiorum graecorum farragine vestigiis Phaenomenorum 'Proleg' p. XII sqq. Posterius est de prooemiis Arati, quae varia ferebantur, et de poetae fide et rerum caelestium cognitione, quae similem in modum, etsi brevius hic illic, aut ab Achille in Isagoga (II 2 p. 80 sq.) aut a Theone in Vita Arati (p. 146 sqq.) tractata invenies, ut fons communis aperiatur. Periit posterioris partis exemplar graecum, latinum ob barbariem dicendi nequaquam satisfacit: velut ultima quis intellegit? Nec cessit prospere res F. Wieckio retro haec graece vertenti (cf infra p. XXXII[2]).

4. DE DESCRIPTIONE DUORUM SEMISPHAERIORUM
(p. 145)

Pertinet Descriptio ad imagines duas in codicibus appositas e graeco fonte transsumptas, sed ipse fons graecus amissus. Nota haec latina cum imaginibus ei, qui pallium Heinrici II ornandum curavit (p. 603, 4).

5. DE THEONIS ALEXANDRINI VITA ARATI (p. 146—151)

Vitam Theonis s. IV astronomi Alexandrini olim subsequebatur commentarius. Neque enim solummodo deficere aliquid in fine Vitae ex ultimis verbis ipsis apertum est (*καὶ περὶ μὲν τούτου τοσαῦτα*), sed lecturis pollicetur Theo p. 150, 14 sqq. postea de iniusto Hipparchi in Aratum vituperio et de proba Arati rerum caelestium scientia se expositurum esse, in commentario nimirum subiungendo (*εὑρήσομεν δὲ αὐτὸν καὶ ἐπιμελέστερον τὰ πλεῖστα τοῦ Εὐδόξου ἐπιστάμενον*). Ubi commentarii Theonei reliquiae vel hodie reperiantur, ostendam, si ad scholia graeca pervenero. Conferas horum 'Prolegomenorum' caput VI 1. 2.

Codices Vitae latini permulti supersunt, ex quibus notavi undecim ad unum archetypum redigendos p. 146b, cognovi vero multo plures nec codices modo verum etiam testes. Quos omnes nihil nunc attinet enumerare. Velut in codice Londinensi (Arundeliano 268 s. XIII folio 96ᵃ) ita Germanicus inscribitur *incipit Astronomia Arati astrologi, filii Athenodori et Delitophilae* (cf Baehrensii 'Poetas latini minores' I p. 143): en Arati Vitae Theoneae latinae initium in Germanicei poematis titulum delatum. Quod fieri eo potuit facilius, quod 'Aratus latinus' simul cum isagogis et scholiis et vita poetae, sive totus ille sive ex parte, in codicibus cum Germanico saepius consociabatur, quemadmodum videre est in libro Puteaneo (Parisino 7886 s. IX, cf p. 101 et Breysigii praefationem Germanici p. XV sq.) et Matritensi (A 16 s. XII, cf Bethe 'Mus rhen' XLVIII 1893 p. 91 sqq. Thiele p. 143 sqq.). Quid? quod librariorum Manilii error gravissimus, ni fallor, fere vulgaris 'Arati latini' traditionis consortio effectus est? Cum enim non modo Ciceronem aut Germanicum sed etiam Manilium cum Arato latino eodem corpore quodammodo (inde a sexto vel septimo, ut puto, saeculo) coniungerent librarii, ultro accidit, ut Manilii et Arati nomina inter se permutarentur. Sic natus hic Manilii titulus in codicibus Cusano (nunc Bruxellensi 10699) Vossiano (Leidensi 18) Lipsiensi (1465)[1]) aliis: *Arati philosophi*

1) Cf Iacob in praefatione p. VII, Bechert 'De Manilii emendatione' p. 4 sqq., R. Ellis 'Noctes Manilianae' p. 217 sqq.

Astronomicon liber incipit. Neque igitur recte sive Ciceronem sive Germanicum sive denique Avienum putabant critici cum Manilio consociatum ad ementiendam Arati auctoritatem ansam dedisse. Latina Arati translatio in causa fuit: exceptam esse Manilii carmine Arati nomine inscripto Arati latini Vitam Theoneam a me p. 150b adnotatum est.

Versio latina graecis Vitae exemplis nonnunquam uberior, uberiora vero etiam interdum graeca, alterum genus ut altero augeatur. Periculum vero fecit nuperrime amissa graeca e latinis renovandi Wieckius.[1])

6. DE PRAEFATIONE ARATI
(p. 152. 3)

Editio Aratea ea, quam e latinis quibusdam codicibus p. 99—306 protraxi, ficti Phaenomenorum ad Auclidem sodalem prooemii memoriam servavit obscuram sane vel oblitteratam potius. Versus graecos ab Achille communicatos adscripsi p. 152b, initium idem latinus iam verterat p. 141, 15sq. paullo melius. Summam barbariem felicioribus superandam relinquo invitus.

7. DE SPHAERA
(p. 154—171)

Poeta carminis de 'Sphaera' est ignotus codicum interpretis latini, quem saeculo fere sexto infra adscripturi sumus, librariis. Empedoclem Demetrius Triclinius editor 'Sphaerae' Byzantinus perperam vel eo coniecit (in scholio p. 154 adn), quod totum poema in Arati 'Phaenomenis' exstructum esse probavi: vide notata mea ad Aratum passim. Etiam tempus prorsus incertum. De tempore nunc Wieckius[2]) dubia admodum proposuit. Itaque

1) Libro adn 2 citando p. 33—35. Cf p. XXX.

2) Absoluta hac 'Sphaerae' iambicae editiuncula F. Wieckii libellus prodiit *Sphaeram Empedoclis quae dicitur recensuit et dissertationem adiecit F. W.* Gryphiae 1897. Meas collationes et graecas et latinas olim ante sat multos annos Wieckio commodaveram, cum ipsum me 'Sphaera' ista carere posse putarem. Mutato postea consilio totum recensendi opusculi officium taedii et laboris plenum in me suscepi ipse cunctante illo quamvis iterum atque saepius monito. Itaque quae ad Wieckium rettuli in notis sumpta esse scito

quid rei sit paucis indicabo. Erat 'Sphaerae' poeta post Aratum. Accuratiora neque e trimetri formatione tragicis magis quam comicis adaptata neque e sermone multis flosculis alienis ornato colligitur: posset e testibus colligi, si qui essent. Iam vero inter Manilium poetam Augusteum et 'Sphaeram' Scaliger communia quaedam monstravit ex Arato certe non sumpta ad siderum sive figuras sive etymologias spectantia. Velut libro IV v. 259 sq. Manilius de Aquario conspirat egregie vel in singulis cum 'Sphaerae' versibus 146. 7 'ille quoque, inflexa fontem qui proicit Urna, cognatas tribuit iuvenilis Aquarius artes' ∾ *δεινὸν δ' ὕπερϑεν τάξιν ἐκλιπὼν "Υδωρ νέος προβάλλει λοξὸν ἐκχύσας δέπας κτλ.*, item alia a Wieckio sollerter composita. Igiturne e 'Sphaera' hausisse Manilium necessario consectarium? Minime! Indidem potius prompsit uterque. Nam praeter Aratum descriptio siderum graeca vix metrica sed pedestri sermone ad globum Arateum fere facta et Manilio et 'Sphaerae' scriptori parata erat Vitruvio (IX 6. 7) et Anonymo III (p. 307—312) non absimilis. De Vitruvio sufficit e Thielii commentariolo (p. 50—54) hunc unum delibasse: p. 230, 18 Rose 'Centauri priores partes proximae sunt Librae et Scorpioni' ∾ 'Sphaera' v. 50. 1 *Χηλαῖς δ' ὕπ' αὐταῖς Σκορπίου τε σώματι τὰ πρόσϑε Κενταύροιο φαίνεται μέλη.* Quae cum ita sint, de tempore carminis graeci nihil affirmare licet.

Latina exemplaria globo plano instructa feruntur ac vel titulum poematis ex istius instituto acceperunt INVOLUTIO SPHAERAE. 'Involutio' enim id ipsum instrumentum, in quo globus consistere solet, ut est in codicum Dresdensis 183 et Sangallensis 250 delineatione edita a Thielio p. 43 sq. et in musivo nunc Pompeis reperto, quo schola Platonica disputans repraesentatur (*Archiv für Geschichte der Philosophie* 1898 p. 171). Haec igitur

---

non ex impresso libello sed manuscripto, quem ineunte hieme anni 1896 mihi ille, ut iudicium ferrem, transmiserat. E collationibus meis Wieckius pluriens falsa protulit. Qui ubicunque a mea adnotatione critica dissentit, fidem mihi habeas. — Meis iam impressis Manitius ὁ ἕτερος ('Mus rhen' 1897 p. 304 sqq.) Sphaeram latinam et alia pauca Aratea latina publici iuris fecit, meis et ipse codicum collationibus usus, adscitis vero etiam cum aliis quibusdam tum supellectile Breysigiana. Quae videas apud ipsum. Graeca Manitius noluit addere. At quid latina ista sine graecis? Nec quicquam ad explicandum conferre voluit.

delineata e graecis provenerunt. Ac videtur Aratea sphaera versibus iambicis saepius descripta esse. Cuius moris vestigium sese mihi quoddam obtulit in codice Parisino 2381 s. XV post Leontii libellos (VII 1. 2 p. 559—570). Duae ibi caeli imagines occurrunt circulis et paucis siderum nominibus inscriptae praefixo versu *τὴν Ἀράτειον σφαῖραν ἐνθάδε βλέπε.* —

Alterum Sphaerae auctorem in ea poematis parte, quae de zodiaco est, Wieckius non detexit quidem, attamen quadamtenus significavit. Pertinent huc, quae p. XVIII dicere coepi. De signorum enim natura vi nominibus ad veriloquia redigendis nihil magis cum Sphaera quam Excerptum pseudepigraphum congruit a me in 'Analectis Eratosthenicis' p. 141 sqq. e duabus recensionibus publicatum, item capita quaedam Firmici Materni astrologi conspirant. De Excerpti pseudepigraphi Hipparchei satis rem demonstravit p. 10 sq. Wieckius (modo ne fontem 'Sphaerae' Excerptum illud iudices ipsum), ut doleam, quod notis meis marginalibus ad hunc Anonymum non delegavi. Firmicum tamen non confecisse vel exhausisse Wieckium cognovi. En Firmici De Moribus Signorum et Natura disputatio integra (II 10 p. 52 Kroll-Skutsch):

Nunc de XII signorum natura formis qualitate substantiis anaphoris explicare debemus, ut totam plenissime huius artis scientiam manifestis expositionibus intimemus.

1.[1]) Aries est signum in caelo masculinum aequinoctiale solstitiale regale, ignitum ad laniandum, quadrupes corporale oculis languidis erraticum, quod a Graecis . . . ., consonans indomitum inpurum libidinosum; domus Martis, altitudo Solis circa partem XIX, deiectio Saturni circa partem XIX, trigonum per diem Solis, per noctem Iovis. Aequinoctiale vel solstitiale ideo dictum est, quod in hoc signo horas noctis ac diei aequata moderatione componit, quod a Graecis 'tropicon isemerinon' appellatum est. Cum enim in Ariete Sol fuerit, diurnas nocturnasque horas componit aequaliter, ut dies habeat XII, nox quoque XII. Crios autem ideo a Graecis dictum est

---

1) Similia vel eadem apud Apotelesmaticos, cuius Corpus aegre desideramus, legi solent (ex. gr. apud Paulum Alexandrinum p. 1 sqq. Schato, cf p. XVIII). Quae non persequor.

hoc signum, quod cum ⟨in⟩ eo Sol fuerit inter diem et noctem quodammodo indicet, quod 'crinein' dicitur, et quod in eo signo inter hiemem positus et aestatem ipse rursus indicetur. 'Tropicum' autem ideo dictum est, quod in eo signo Sol constitutus vernum tempus faciat; ver enim tunc initiatur, cum primam eius signi partem Sol fuerit ingressus. Ignitum ideo dictum est, quia, quicumque in genitura dominium .... omnia specialiter explicemus.[1])

2—11. ⟨*desunt in codicibus*⟩.

12. Pisces sunt signum femininum duplex humidum aquosum biforme fecundum squamosum maculosum incurvum mutum mobile; sed unus Piscis ad austrum fertur, alter ad aquilonem. Est autem domus Iovis, trigonum per diem Veneris, per noctem Martis, altitudo Veneris circa partem XXVII, deiectio Mercurii circa partem XV. Positum est autem hoc signum in vento aquilone.

Dicit ipse in proximo libri alterius capite, quod de anaphoris signorum est, Firmicus, unde capitis X doctrinam protulerit (II 11 p. 53):

Explicatis signorum generibus ac formis et natura eorum diligenter perscripta, sicut nobis 'prudentissimis' Graecorum magisteriis traditum est, illud sequenti loco debemus ostendere, quoto anno unum quodque signum in genituris oriatur.

'Prudentissimum' Firmicus (IV 17 p. 238) Achillem dixit locupletissimum rationum astrologicarum auctorem (vide p. XVIII et infra p. 53). Videant quibus Firmicus cordi est, utrum sit Achilles is intellegendus, qui signiferi res et notiones Firmico suppeditaverit. Tantum certum est, eandem esse doctrinam in 'Sphaera' exhibitam de Ariete v. 83—94 (p. 162). Perperam 'Sphaeram' ipsam more consueto Wieckius Firmici fontem statuit (p. 11 adn).

Subiunxi latino interpreti infra textum recensionem interpolatam ante me bis a Breysigio, p. 107—109 e Strozziano et Urbinate p. 224. 5 e Bernensi Sangermanensi duobus Sangallensibus, editam, sed deficiente interpretis latini cognitione non recte aestimatam.

1) Haec ultima turbata et mutila.

Codices 'Sphaerae' et subsidia critica in hanc editionem conversa enumeravi p. 100. 154 adn. 170 adn. Emaculari poema non poterat; intacta vitia sive fortuita sive Demetrii Triclinii et Byzantinorum interpolatione sive utrimque effecta haud pauca reliqui. Feliciores carmini subveniant!

8. DE ARATO LATINO CUM SCHOLIIS ET SUPPLEMENTIS
(p. 175—306. p. 571—605)

Arati latini textus in codicibus B(ruxellensi 10615—10729) et P(uteaneo Parisino 7886) ex parte mutilus; omissa accurate suis locis notavi. Raro latinus ipse, qualem propono, expertus est interpolatoris manum vel interpretis. Velut post v. 39 (p. 180, 8 sq.) 'maria enim conturbat' de Ursa minore legitur invito Arato, post v. 267 (p. 228, 13) 'has et Vergilias vocant', et alia pauca. Item — quod gravius est — p. 250 Sirium commixtis Arateis et Isidorianis ('Etymologiarum' III 70, 15 [p. 133 Lindemann]) enarravit: vide quae l c distinxerim. Hinc temporis notam certissimam lucramur.

Deinde de distributione versuum dicendum. Nam in particulas Aratei textus partem priorem (v. 1—460) discerptam BP codices monstrant, nimirum ut siderum descriptiones Arateae cum scholiorum vel si mavis 'Catasterismorum' fabulis astronomicis copulari possent. Ita hodie. In graeco exemplari aliud institutum ac diversum fuisse vel hodie percipitur: textus a scholiis ibi discretus et continuus fuerat. Etenim semel (post v. 83 p. 193, 21 DE SERPENTARIO) in medio enuntiato latinus textum abrupit 'ipse autem perseverans innoxius —' fabulam 'Catasterismorum' suppleturus, pergit item in medio enuntiato p. 195, 10 DE SCORPIONE 'pedibus conterit magnam bestiam Scorpionis oculos et thorace stans erectus'; conferas Aratum:

ὃ δ' ἐμμενὲς εὖ ἐπαρηρώς
ποσσὶν ἐπιθλίβει μέγα θηρίον ἀμφοτέροισιν,
Σκορπίον, ὀφθαλμοῖς τε καὶ ἐν θώρηκι βεβηκώς
ὀρθός.

Sic intermedio latino ad Arati exemplar graecum pervenitur cum 'Catasterismorum' libro olim coniunctum, saeculo septimo

certe vetustius. Quae notitia non mira per se et vix nova quid his litteris prosit, facile explicabo ceteris libelli codicibus assumptis. Laurentianus XXVIII 37, Baroccianus 119, Vindobonensis 142, s. XV omnes tres, 'Catasterismos' inter Arati vitam et carmen scholiaque ea, quae edidi in hoc volumine, collocant (nisi quod Vindobonensis Arati textu caret), Matritensis 67 s. XV inter vitam et isagogam (IV Anonymus II I, cf infra p. 102 sqq.). Restant eclogae Marcianae codicis Veneti 444 s. XV 'Supplementorum ad Anonymum II' capite I p. 573—581 ex Oliverii editione 'Catasterismorum' (a. 1897) subiunctae. Velim adnotata mea pervoles: videbis tam arcto vinculo cum latini interpretis textu illas connexas, ut non possit ullo modo arctius. Adde, quod scholium unum non fabulare sed a fabulis alienum ad Arati v. 137 referendum simul cum eclogis Marcianis ad nos perlatum est p. 574 b sq. Eius igitur exempli graeci, quod ab interprete latino barbare translatum est, gemellum aliquod eclogis istis Marcianis repraesentatur, nec solus et unicus habendus ille testis latinus, sed adiutus, ubicunque discedit a recensione 'Catasterismorum' vulgari, Marcianarum eclogarum consortio. Aegre sane tuli Oliverii inventum mihi tunc demum innotuisse, cum mea iamiam prelis absoluta essent.

De textus latini utilitate cave ne nimium opperiaris. Desunt quidem interpolationes Byzantinae, non modo ut par est Planudeae, quas in Hermae vol XVIII 1883 p. 93 tractavi, sed etiam versus 138 in omnibus, vel in Marciano optimo Arati codice, oblatus *δεξιτερῆι πτέρυγι. Προτρυγητὴρ δ' αὖτε καλεῖται*, a Germanico autem et Avieno praetermissus (cf ed meae adn), ac suo consensu monstrat illas bonorum codicum et scholiorum scripturas iam sexto fere saeculo in libris exstitisse. Est hoc aliquid, quamvis haud ita grave, dummodo totius traditionis Arateae historiam et progressum cogitatione percenseas, ne singula a ceteris separata intuearis. Vix tamen unquam ob tam exigua emolumenta critica consilium cepissem edendi Phaenomena tam barbare versa, nisi ipsa versionis rara barbaries invitasset. Sed de hac quidem statim agendum erit, si de scholiorum forma ac quasi facie prius ero praefatus.

Interpolata enim 'Catasterismorum' est in his scholiis memoria indidem, unde textui additamenta quaedam succrevisse modo apparuit (p. XXXVI). Isidoriana habes de Pliadibus p. 229, 3 (cf ad

p. 228, 13) 'ideo et Vergiliae, quod ver oriantur' et de Flumine p. 259, 13 'Geonem quem et' (Genesis 2, 13) e Bedae et recensionis interpolatae consensu; vide notata ad Bedam p. 591 c. 37. Alius generis interpolatio hodie p. 269a 9—12 deprehenditur vero expulso, cuius imaginem probe rec-int expressit. Cetera scholiis latinis propria, etsi in graecis 'Catasterismorum' codicibus frustra quaeruntur, pro genuinis accipienda utpote ex auctiore libelli redactione derivatis. Nova duo Archelai fragmenta, alterum de Corvo, quod idem in ecloga exstat Marciana 41 p. 580, 15 (cf p. 269a 1), de Lepore alterum solummodo in latino occurrit p. 254a 17. Nova prorsus, ut mireris et gaudeas admodum, tria placita astronomica de Ursarum (p. 183 § 3, p. 186 § 3) Draconis (p. 189 § 3) Cephei (p. 214 § 3) positione. Pluriens habet ampliora latinus quam graeci codices, nec tamen solus, sed accedente aliorum testium, ut Hygini et scholiorum quae vocantur in Germanicum, adiumento. Cf etiam p. 335, 13—16. Satis haec per editionem designata exhibui. His omnibus perpensis ita concludo: latina scholia seu latinos si mavis 'Catasterismos' necessario fuisse tandem aliquando publici iuris faciendos.

Singillatim interpretem Arati et scholiorum latinum satis persecutus sum. Omnia nunc complexurus momenta ad vim et utilitatem novi huius scriptoris explicandas altiore mihi sentio opus esse indagine.

Saepenumero scripta graeca in sermonem latinum conversa apud Romanos et Romanenses ceterasque huius orbis gentes a Romanis excultas summam auctoritatem consecuta rerum et divinarum et humanarum scientiam erudire emendare amplificare valebant. Sacris libris et quae cum sacris istis cohaerent ut Iosepho nunc omissis pauca e profanis litteris commemorabo eaque desumpta ita, ut ad Arateorum latinorum barbariem et similitudinem accedere proxime videantur. Et primum quidem relego ad scripta medica Hippocratea latina Galeniana alia, partim a Valentino Rose ('Anecdota graeca et graecolatina' II cap. V '*De oleribus Martialis' und die medicinische Litteratur des sechsten Jahrhunderts* p. 115 sqq.) et Ilbergio (*Griechische Studien H. Lipsius dargebracht* 1894 p. 22—39) egregie illustrata. Quae

fortasse iam ante Cassiodorii senatoris aetatem e graeco sermone conversa erant. Impense ille libros graecos latine redditos monachorum suorum usui ac lectioni commendat ('De institutione divinarum litterarum' = Patrol lat ed Migne vol 70 p. 1146 sq.):

Quodsi vobis non fuerit graecarum litterarum nota facundia, imprimis habetis 'Herbarium' Dioscoridis, qui herbas agrorum mirabili proprietate disseruit atque depinxit. Post haec legite Hippocratem atque Galenum latina lingua conversos, id est Therapeutica Galeni ad philosophum Glauconem destinata et Anonymum quendam, qui ex diversis auctoribus probatur esse collectus. Deinde Aurelii Caelii 'De medicina' et Hippocratis 'De herbis et curis' diversosque alios medendi arte compositos, quos vobis in bibliothecae nostrae sinibus reconditos Deo auxiliante dereliqui.

Prisciani philosophi Lydi 'Eorum de quibus dubitavit Chosroes Persarum rex solutiones' saeculo sexto graece scriptas postea paraphrasi latina, quae sola servata est, male translatas anno 1886 I. Bywater in 'Supplemento Aristotelico' I 2 publicavit, qui 'interpretem' ait p. IX

Carolidarum aetate floruisse, studiis ea graecarum litterarum quasi renascentibus illustri, opinio est probabilis, quamquam Quicheratio vix assentior suspicanti ab ipso Ioanne Scoto interpretationem esse confectam. Nimis barbare enim interpres loquitur, quisquis is fuit, et graece eum parum scivisse apparet, sicubi loci a Prisciano adhibiti nobis quoque graece extant, quos cum versione conferamus.

Deinde venio ad 'Totius orbis descriptionem' Salmasio auctore primum a Gothofredo iurisconsulto a. 1628, nunc e codicibus Cavensi et Parisino a C. Muellero in 'Geographis graecis minoribus' II p. 513 sqq. editam, ex exemplari saeculi fortasse quarti p. Chr. n. graeco nescio quando et ubi expressam.

Verum multo etiam corruptior latinitas et consummata insignis quaedam barbaries, quidquid editor obloquitur novissimus, in chronographi alexandrini anonymi Excerptis saeculo VI vel VII translati plane perspicitur, retroversa Scaligeri dummodo attendas, praeclara summi viri graecitatis exempla. Iudicat Frickius 'Chronica minora' I (a. 1892) p. 184 sqq. LXXXIII sqq.:

Graecum archetypum Excerptorum ab homine gallo in latinum translatum esse cum sermone eorum cognoscitur, qui gallicas proprietates et immoderata casuum permutatione et litterae s in fine verborum servandae usu ostendit, tum eo apparet, quod interpres laterculum regum latinorum ficticio nomine *Franci Silvii* auxit (p. 242, 3. 302, 7), videlicet ut originem regum Francorum ab Aenea Troiano deduceret,

edixit Mommsenus 'Chronica minora' I p. 272 ('Monum Germ hist, Auct antiqu' p. 9):

versio latina tam barbare facta est, ut codice quo continetur scripto saeculo VIII vix multo antiquior sit.

Quibus indiciis facile accredimus. Concessis his mirum est quantum ad Aratea illa quae feruntur latina recte aestimanda iamiam lucrati simus. Hinc ista, ut dixi, edidi simul cum graecis, quaecunque exstabant, omnibus scholiis et isagogis e codicibus non cunctis sed qui potissimi instituto viderentur examine: nam in bibliothecis italicis helveticis germanicis gallicis belgicis hispanicis etiamnunc codices conduntur multi, quorum pauciores totam syllogam Arateam e textu et scholiis et isagogis compositam continent, ceteri disiectas syllogae istius partes, isagogam aliquam vel vitam vel etiam prooemium Arati vel alia quaedam, comprehendunt: de quibus in editione dictum esse semel moneo.

Barbarus Scaligeri hellenismi imperitissimus iudice erat Scaligero. Etiam in Arato latinitas immodice corrupta ac barbara. At vulgaris sermo non Romanorum quidem, sed Romanensium, si minus pleraque, at certe permulta iamiam in se receperat quae peculiaria interpretis vitia primo quis obtutu existimaverit. Sublatas praesertim casuum et praepositionum leges non abusu, sed usu sensim apud Gallos exeunte antiquitate invaluisse notum est ac cum de Barbaro Scaligeri agendum nobis esset modo ipsi commonefecimus. Idem cadit in declinationum et coniugationum differentias, quas saepissime ignorari et tolli intellegitur non aliter quam in Merovingicae aetatis edictis et conciliis apparet[1])

1) Chartas Longobardorum inde ab anno 712 publicas inspicias in codice Longobardico diplomatico ('Historiae patriae monumenta edita iussu regis Caroli Alberti' vol XIII, Augustae Taurinorum a. 1873, ex. gr. p. 426).

ac similiter in scriptis vel Gregorii Turonensis cognoscitur, viri et litteris istius temporis Francicis et genere Romano praenobilis. Cavendum igitur est, ne interpreti, quemadmodum ipse fecit Scaliger, crimini id vertatur quod toti aetati opprobrio aut esse aut non esse sine negotio patescit.

Scriptos tam barbare quam Aratum latinum libros equidem novi pro mea harum litterarum imperitia paucos tantummodo (erunt multo certe plures), sed pauci isti prorsus nunc inquirenti sufficiunt: Barbari Scaligerani codicem unicum saeculi VIII vel VII exeuntis Parisinum 4884, de quo modo dixi, versionis fortasse epistularum Petrinarum folia quaedam Frisingensia, nunc Monachii asservata (conferas L. Ziegleri disputationem 'Relationibus academiae Bavaricae' a. 1876 p. 607 sqq. insertam), Canonem librorum Novi Testamenti vetustissimum, quem repertum in bibliotheca Sancti Ambrosii edidit Muratori in 'Antiquitatum Italiae medii aevi' volumine III Mediolani a. 1740 p. 809 sqq., iteravit Tregelles Oxonii a. 1867 p. 17 sq. Sed hos quidem mittamus. Primus autem omnino concinit vel in singulis. 'Athineos' interpres p. 214 a et alibi Athenienses dixit, Anonymus Scaligeri vel novies (cf Frickii indicem s v). Graeca multa ac simplicissima, quae tamen aut non posset reddere latine aut esse graeca ipse ignoraret, intacta reddidit, ut tantam confusionem linguarum et quae modum excedat obstupescas: item prorsus Anonymus ac constantia eadem. Quid plura? Iidem sane homines non fuerunt isti: fuisse vero eiusdem et nationis et patriae et fere temporis ambos necessario concluditur. Ergo, si modo Gallum Anonymum recte Frickius significavit, Gallia eadem Arati latini et Arateorum patria nobis existimanda. Denique monendum est utrumque librum, et Scaligeri Barbarum et Aratum latinum, olim deductum ex archetypis graecis fuisse imaginibus ornatis. De Anonymo A. Schoenius in 'Eusebio' I p. XV et Frickius l c breviter disputarunt: spatia in codice vacua examinanti omni patet picturarum et delineationum genere fabulari historico geographico personali ut graecum fontem ita illud, unde ipse originem duxit, exemplar etiam latinum illustratum fuisse. Sed de hoc peculiari disputatione instituta accuratissime aliis quaerendum erit. Arati vero interpretem ne ipsum quidem istiusmodi imaginibus primitus

caruisse, quamvis careant quae hodie circumferuntur inde a saeculo VIII apographa, apparet inde, quod et Beda et interpolata recensio eodem utuntur picturarum genere.[1])

Deinceps de tempore Arati latini disseram. Quod fieri potest brevissime. Bedae enim latinus innotuit (p. 582—594), latinus Isidori scriptis usus est (cf p. XXXVI). Ergo inter annos ± 630 et ± 730 ille, probabiliter apud Gallos, Arato transferendo imaginibus quoque imitandis operam navavit: nam (ut dixi) et Beda, de cuius auctoritate causis vix allatis dubitatum non iure esse video, et alter testis is, qui recensionem interpolatam sub textu a me exhibitam certe s. VIII nescio ubi confecit, imaginum earundem eandem fere seriem ex eodem fonte addiderunt. Et vix aestimari, quam late horum testium pateat memoria, hodie poterit. De Bedae ad medii aevi litteras et ecclesiam potestate tacere praestat. Alter ille, quem interpolatorem nuncupare consuevi, quantum ad scientiam atque artem valuerit, et e codicum multitudine (quam nolui totam proponere) et ex eorum, qui scriptum illius in suum usum varie simul cum aliis excerptis (Plinianis praesertim) converterunt, numero ac gravitate iudicare licebit: legas, quae 'Supplemento' I III—V consociata edidi, e largiore tamen copia, ut dixi p. VI, consulto selecta, item Baudrii abbatis in Adelam comitissam carminis particulam posteriorem (v. 677—718, infra p. 612—614).

Ceterum et recensio ista interpolata et Bedae De signis tractatus pleniore latini interpretis exemplo utebantur, ut possint istis consentientibus vel graviora quaedam nunc deficientia ad latinum ipsum revocari (cf p. XXVII [adn] p. 592 [c. 39] p. 605, 20). Mutilatus erat interdum codicum archetypus.

His de Arati latini origine et propagatione expositis certius de studiorum graecorum aetate Merovingica et Carolidarum apud Francos vestigiis feretur opinor iudicium. De qua re duae hodie inter se non obstant, sed supplere videntur sententiae, altera Zimmeri, qui ista omnia ad monachos doctos Hibernicos refert, altera a Scheffero Boichorst defensa, qui litteris Syrorum intercedentibus a Massalia per Francos perlatis studia graeca coli non desita esse demonstravit, egregie uterque (*Preussische Jahr-*

---

1) Thiele p. 156. 161.

bücher LIX 1887 p. 27 sqq. *Mitteilungen des Instituts für österr. Geschichtsforschung* VI 1885 p. 521 sqq.). Permulta ita, ut illi volunt, explicari apparet, nec tamen explicantur omnia, nedum ea ipsa, a quibus ad haecce quaerenda modo delati sumus. Neque enim Barbarus neque interpres Arati latinus nec cum Syris ullo modo coniungendus est nec cum monachis Hibernicis cohaeret per Europam dispersis: Galli fuerunt translatores illi vel, si mavis, Franci. In Francorum regno apud Massilienses praesertim ne sexto vel septimo quidem saeculo graecarum rerum aut linguae memoria et cupiditas exstincta evanuerat. Sed memoria invalida, non enecta, avida cupiditas. Hinc intellegitur, quod graeca et Barbarus ille et interpres Arati cum ignorarent ipsi glossaria graecolatina adhibuerunt. Quibus quam male usi fuerint, unaquaque linea clamat. Saeculo octavo ubi primum novo Caroli Magni et sociorum impetu litterarum studia sive adaugeri coepta sunt sive emendari sive procreari, Aratea ista tam misere habita apud Francos ipsos, ut videtur, correctiore latinitate in 'recensione interpolata' quam nuncupo renovata sunt. Sic a Francis ut fere fiebat [1]) haec in Germanorum et Helvetiorum atque adeo Italorum monasteria traducta, ubi eorum memoria valde increbuit, atque adeo ad Britannos usque: nam eodem fere tempore, quo nova ista recensio coorta est, Beda ex eodem latino excerpta illa arripuit 'Supplementorum ad IV Anonymum II' capite II p. 582—594 a me edita. Denique eodem 'Supplementorum' fasciculo congessi capitibus III—V 'recensionis interpolatae' testes tres, Anonymum Sangallensem in coenobio Sancti Galli a me nuper redinventum, pallii imperatoris Heinrici II in ecclesia Bambergensi custoditi inscripta, Ekkehardi IV carminis de stella Christi partem quandam huc referendam, cum totum poema una cum aliis huius Ekkehardi carminibus his ipsis diebus Egli Sangallensis promulgaverit *Neue Dichtungen aus dem Liber Benedictionum Ekkehards* IV p. 26 sq. — [2])

---

1) Wattenbach *Deutsche Geschichtsquellen* I p. 51.

2) De Arato latino Aug. Reifferscheid in 'Suetonii reliquiis' (p. 443 sqq.) aut falsa affirmavit aut tam incerta, ut certare adversus eum noluerim.

Imagines addidi (p. 172—4) tres, unam Matritensem, quam ex Arato latino simul cum aliis in codicem istum Germaniceum pervenisse apparet, alteram Vindobonensem sive e graeco sive e latino Arati carmine desumptam, denique Monni musivum Trevirense (p. 173), quod ipsum recta via neque e latino neque e graeco Arato deduci posse confido. Nam cum praeter Aratum et Hesiodum et Ennium et Vergilium Cadmi Milesii et Hyagnidis personae fabulares effigie repraesentatae sint, totum hoc scriptorum sodalicium patet a Monno non ex editionum imaginibus promptum esse, sed aliunde adhibitum. Iam memineris Barbari Scaligerani: non modo historici, sed fabulares quoque homines primitus illic imaginibus erant effícti. Quae cum ita sint, musivi Trevirensis fabricatorem chronico aliquo litterario, consimili graecolatino Scaligerano, usum esse pronuntio.[1])

1) Quae hoc capite (IV 8) breviter protuli, ea accuratius a me nuper in philologorum et historicorum sodalicio Marpurgensi coram collegis et amicis exposita esse moneo.

V DE ANONYMO III CUM SUPPLEMENTO
(p. 307—312 p. 609—614)

Libellus DE ASTROLOGIA ARATI est permultis codicibus traditus, unde pauca selegi, conferas p. 308 et quae de libris Dresdensi et Sangallensi p. XXI sq. exposui.

Originem etiam huius libelli Aratei latinam esse nequaquam inde cognoscitur, quod sermo flosculo Vergiliano comptus est. P. 306, 9 'duo scilicet Arcturi et Serpens circum atque inter illos in morem fluminis means' non ipsum Aratum (v. 45. 6) sed Vergilianam versus Aratei versionem redolet 'Georgicorum' I 244. 5:

maximus hic flexu sinuoso elabitur Anguis
circum perque duas in morem fluminis Arctos.

Illi vero versus notissimi, ab aliis quoque imitando expressi, ut a Firmico Materno VIII 17 p. 223 (ed. Basileensis a. 1533):

Anguis extremus est, qui inter duas Arctos positus est, in modum fluminis, quod sinuosis flexibus labitur.

Hyginum codices nonnulli p. 309 enumerati ferunt auctorem iniuria. Vidit hoc Bursianus (*Litterarisches Centralblatt* a. 1861 p. 854) consentiente Heydenreichio (*Die Hyginhandschrift der Freiberger Gymnasialbibliothek* a. 1878 p. 2 et 4). Putant duumviri illi medio demum aevo ab Alcuino haec esse conflata, causis quidem nullis allatis nec per se quidem probabiliter. Immo ARATI ASTROLOGIAM vel titulo profitentur. Omnes litterae explicando Arato dedicatae origine graecae, ut par est. Latina tantummodo libelli forma sive exeunti antiquitati romanae sive medio aevo relinquenda. Medii vero aevi hominibus placuisse admodum videtur concisa haec caeli enarratio. Recepit totam in commentarium Bedae 'De Computo' Bridefertus Ramesiensis

(Bedae Opera ed Basil II p. 88), in suum usum convertit praeter alia quaedam Baudri abbas coenobii Bourgueil intra annos 1079—1107, cum miro consilio et instituto cubilis Adelae comitissae tholum caeli picturis ficticiis exornatum laboriosa interpretatione explanaret. Re a me perspecta versus abbatis 'Supplemento ad V Anonymum III' ex editione et principe et unica Leopoldi Delisle Parisiensis iteravi fontis vel fontium notis adscriptis. Vide de codice et editione Baudrii abbatis p. 608.

Describit Anonymus globi in universum Aratei figuras extrorsum dispositas, quemadmodum tot alii saeculorum decursu fecerunt. P. 609 adn.

VI

1. 2. DE ISAGOGA ET SCHOLIIS MARCIANIS ET PARISINIS

(p. 313—555)

1. ISAGOGA BIS EXCERPTA

(p. 315—333)

Dissipatam codicum memoriam diligenter recomposui suis locis p. 314. 315. 323 sqq.

Unde haec corrasa sint, difficile dictu, etsi semel de dispositione Aratea Sporus Arati interpres citatur (p. 330 c. 6). Cuius ego commentarii fragmenta omnia congessi 'Analectorum Eratosthenicorum' p. 45—48. Nihilominus affirmare equidem non ausim ceteras quoque isagogae bifariam excerptae partes Sporo esse vindicandas. Veriloquia ac descriptiones sphaerae circuli puncti poli axis vel eadem vel fere eadem alibi saepius et in litteris Arateis, velut in Hygini libro primo, et extra illas occurrere quis serio miretur? Comparavi in margine potissima, alia seponere praeplacuit.[1]) Alia nonnulla adhuc inedita sunt, e quibus unum eatenus exhibebo, quoad et huius isagogae et similium compositio ac forma exigere posse videbitur. Iosephi Racendytae, monachi Byzantini,[2]) *Περὶ ἀστρονομίας* scriptiunculae, quae codicibus Marciano 529 s. XIV et Taurinensi 238 s. XV—XVI chartaceis continetur, haecce principia[3]):

---

1) Exempli gratia commemoro 'Artem pseudeudoxeam' papyraceam (*Notices et extraits* XVIII 2 p. 46 sqq.) s. II a. Chr. n. delineationibus insignem ('Aratea' p. 123 sq. Thiele p. 65²).

2) Krumbacher *Byz Litt*² p. 782.

3) Eiusdem fere commentationis initium in Parisino 2426 s. XV fol 8ʳ reperitur figura sphaerica circulos et axem habente illustratum.

Σφαῖρά ἐστι σχῆμα στερεὸν ὑπὸ μιᾶς ἐπιφανείας περιεχόμενον, πρὸς ἣν ἀφ' ἑνὸς σημείου τῶν ἐντὸς τῆς σφαίρας κειμένων πᾶσαι αἱ προσπίπτουσαι εὐθεῖαι ἴσαι ἀλλήλαις εἰσίν. κέντρον δὲ τῆς σφαίρας τὸ σημεῖόν ἐστιν.

διάμετρος δὲ εὐθεῖά τις διὰ τοῦ κέντρου ἠγμένη καὶ ἐφ' ἑκάτερα τὰ μέρη περατουμένη. εἰ δὲ περὶ αὐτὴν ἡ σφαῖρα στρέφοιτο, ἄξων τῆς σφαίρας καλεῖται. σφαιροειδὲς οὖν σχῆμα σώιζων ὁ οὐρανὸς οἷόν τι κέντρον ἐν μέσωι φέρει τὴν γῆν. κινεῖται δὲ ὡς ἐν ἄξονι τῆι διαμέτρωι ἀπὸ ἀνατολῶν εἰς δυσμὰς ἀκινήτου τοῦ ἄξονος μένοντος· κεῖται γὰρ λοξὸς πρὸς ἡμᾶς τοσοῦτον προσυπερανεστηκὼς τοῦ ὁρίζοντος, ὅσον ἓξ καὶ τριάκοντα μοίρας ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ὁρίζοντος ὑπερανέχειν τὸν ἄξονα . . . τοσούτωι δὲ πάλιν αὐτὸν ἐν τῶι ἀπ' ἐναντίας τῆς μεσημβρίας ἀντικαταδύεσθαι μέρει, τοσαύτας δὲ μοίρας καὶ τοῦ πρὸς ὀρθὴν τὴν σφαῖραν μεσουρανήματος ἐφ' ἑκάτερα τὰ μέρη ἐκτρέχοντος, ὁπόσας καὶ ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ ἐφ' ἑκάτερα τὰ μέρη ἀφίσταται, συμβαίνει ιβ' μοίρας μέχρι τοῦ πρὸς ἡμᾶς μεσουρανήματος τὴν τούτου ἀνάβασιν ἐν τῶι θερινῶι γενομένου σημείου ἀπολιμπάνεσθαι. διὸ μηδὲ ἄσκιον τὸ καθ' ἡμᾶς κλίμα δείκνυσθαι [μὴ] κατὰ κορυφὴν τοῦ ἡλιακοῦ ἀνιόντος ὑψώματος. κατὰ μὲν οὖν πλάτος τὴν σφαῖραν τέσσαρες τέμνουσι κύκλοι, ὁ ὁρίζων, ὃς διαιρεῖ τὸ ὑπὲρ γῆν τε καὶ ὑπὸ γῆν ἡμισφαίριον· ὁ μεσημβρινός, ὃς τὸ ἑῶιον καὶ τὸ ἑσπέριον διαιρεῖ· οἱ δύο καλούμενοι κόλουροι, ὧν ὃ μὲν διὰ τῶν περάτων τοῦ ἄξονος καὶ τῶν ἰσημερινῶν τοῦ ζωιδιακοῦ διῆκται σημείων, ὃ δὲ διὰ τῶν περάτων καὶ αὐτὸς ὁμοίως τοῦ ἄξονος καὶ τοῦ τῆς θερινῆς τροπῆς σημείου καὶ τῆς χειμερινῆς. κατὰ δὲ μῆκος παραλλήλως μὲν πέντε ταύτην εἰσὶν οἱ τέμνοντες, ὁ ἀρκτικός, ὁ καὶ ἀειφανής, καὶ ὁ ἀνταρκτικός, ὁ καὶ ἀφανής, οὓς ὁ ὁρίζων διαγράφει τῆι περιδινήσει τῆς σφαίρας, οἱ δύο τροπικοὶ καὶ ὁ ἰσημερινός, οὓς ἡ ἡλίου διαγράφει φορά, ὅτε κατὰ τὰ σημεῖα τῶν τροπῶν καὶ τῆς ἰσημερίας περιοδεύων γένηται, λοξῶς δὲ τέμνουσιν αὐτὸν ὅ τε ζωιδιακὸς καὶ οἱ τῶν ἑπτὰ πλανητῶν, ὃ μὲν τῶν τροπικῶν ἐφαπτόμενος [ὁ ζωιδιακὸς] τὸν δὲ ἰσημε-

---

11, 2 an *ὅσον* post *μοίρας*? ‖ 13 lacunam signavi: ⟨*συμβαίνει*⟩ supplet Thiele ‖ 13—17 turbata vel graviter corrupta: nolui mutare ‖ 20 cf Ach 1 p. 66 sq ‖ 35 seclusi

ρινὸν τέμνων κατ' αὐτὰ τὰ τῆς ἰσημερίας σημεῖα, ὁ δὲ τοῦ ἡλίου τὴν μέσην τέμνων τοῦ ζωιδιακοῦ (ἔνθεν καὶ ὁ διὰ μέσων καλεῖται), οἱ δὲ τῶν λοιπῶν λοξότερον πρὸς τὸν διὰ μέσων ἐκκείμενοι πρός τε νότον καὶ βορρᾶν παρεκκλίνοντες. καὶ ὁ μὲν ζωιδιακὸς ὁμόκεντρος τῆι σφαίραι ἐστί, τὸ αὐτὸ ἐπέχων κέντρον αὐτῆι, ἐν δυοκαίδεκα τομαῖς διαιρούμενος. ἐν αἷς τὰ δυοκαίδεκα ζώιδια, Κριός, Ταῦρος, Δίδυμοι, Καρκίνος, Λέων, Παρθένος, Ζυγός, Σκορπίος, καὶ Τοξότης, Ὑδροχόος, Ἰχθύες, ἐφεξῆς οὕτως ἀπὸ δυσμῶν ἐκκείμενα πρὸς ἀνατολάς, τῶν μὲν πρὸς δυσμὰς ἡγουμένων, ἑπομένων δὲ τῶν πρὸς ἀνατολὰς καλουμένων κτλ.[1])

Sequitur de Planetarum viis ampla commentatiuncula. —

C. 14 p. 318 (*περὶ ἀπλανῶν καὶ πλανητῶν*) post novum ac pretiosum e Parmenide de sideribus excerptum temporis indicium suppeditant verba *τὰ δὲ κατωνομασμένα ὡς ἐκ τοῦ μεγέθους χίλιά εἰσι κατὰ τὸν Ἄρατον.* Vera haec, dummodo Ptolemaei inclitos stellarum numeros ad Aratum transferri invitum largiaris, quemadmodum per hasce et litteras et picturas saepius accidit; notam legas ad p. 318, 18. Alterum patet vestigium in eorum laterculo, qui Phaenomena (*περὶ πόλου*) scripserunt, saeculo altero fere post Chr. n. confecto p. 324, 10—14 ('Aratea' p. 120 sqq.). Mensium autem nomina aegyptia p. 320, ne comparatis quidem sive graecis sive macedonicis (cf infra p. LVIII). Sed ut dixi, dilacerata sunt et misella in scholiorum codicibus diversarum membra isagogarum, quarum plures ratione mere astronomica una certe (c. 24 p. 321) genere fabulari Aratum prosequuntur. Vitae poetae in omnibus exstitisse olim videntur.

Semel isagoga in scholiis citatur p. 432, 13.

2. SCHOLIA
(p. 334—555)

PROOEMII tres redactiones eiusdem commentarii stoici supersunt, 1. Achillis (p. 80—85), 2. interpretis latini (p. 176—179. 334, 13—16), 3. scholiorum graecorum (p. 334—339): vide 'Aratea' cap. I. Utebantur prooemio praeterea Avienus initio 'Arati' sui

1) An *κειμένων*?

et Aristides rhetor in oratione 'In Iovem' ('Aratea' p. 251 sqq.), fortasse Plutarchus ('De exilio' p. 601 AB [III p. 555 Bern]).[1]

CETERA SCHOLIA eadem redactione hodie tradita e codicibus edidi consulto electis Marciano 476 s. XI Parisino 2403 s. XIV Aldina a. 1499 instar codicis habenda. Reliquos libros in 'Prolegomenis' Arati mei enumeratos (ς) respexi quidem saepissime, sed, ne nimis onerarem librum onustum iam satis superque, perraro enotavi.

Duo scholiorum codicum statui genera, alterum Marciano solo, alterum Parisino et Aldina comprehensum; ς modo alteri accedit generi, modo alteri. Prius integrius ideoque multo praestantius, alterum multifariam sane interpolatum, sed, cum saepenumero copiosius sit priore, non aspernandum ac per totum carmen utilissimum. Aldina coeptam et in Parisino et in aliis libris interpolationem quodammodo consummavit. Omnia haec nunc edico magis quam comprobo argumentis: monstrat critica scholiorum adnotatio mea tota tam manifesto, ut verbis parcam.

Dicam porro, quid notis ego marginalibus meis voluerim. Quas more et per hunc librum et alibi mihi consueto adscripsi, ne si quae colligi certa de fontibus possent ab utentibus pergerent ignorari. Ach(illem) in prooemio, Posidonium Sporum Plutarchum (*Αἰτίαι τῶν Ἀράτου Διοσημιῶν*)[2] Apollinarium (de quo vide p. XVIII) in Diosemiis, Cat(asterismorum) codicem arche-

---

1) *ὁρᾷς τὸν ὑψοῦ τόνδ' ἄπειρον αἰθέρα*
καὶ γῆν πέριξ ἔχονθ' ὑγραῖς ⟨ἐν⟩ ἀγκάλαις;
(Euripides fr 941 N.)

οὗτοι τῆς πατρίδος ἡμῶν ὅροι εἰσί, καὶ οὐδεὶς οὔτε φυγὰς ἐν τούτοις οὔτε ξένος οὔτ' ἀλλοδαπός, ὅπου τὸ αὐτὸ πῦρ ὕδωρ ἀὴρ ἄρχοντες οἱ αὐτοὶ καὶ διοικηταὶ καὶ πρυτάνεις ἥλιος σελήνη φωσφόρος οἱ αὐτοὶ νόμοι πᾶσιν ὑφ' ἑνὸς τάγματος καὶ μιᾶς ἡγεμονίας τροπαὶ βόρειοι τροπαὶ νότιοι ἰσημερία Πλειὰς Ἀρκτοῦρος ὧραι σπόρων ὧραι φυτειῶν (Aratus v. 742). *εἷς δὲ βασιλεὺς καὶ ἄρχων 'θεὸς ἀρχήν τε καὶ μέσα καὶ τελευτὴν ἔχων τοῦ παντὸς εὐθείαι περαίνει κατὰ φύσιν περιπορευόμενος. τῶν δ' ἕπεται Δίκη τῶν ἀπολειπομένων τοῦ θείου νόμου τιμωρός* (Plato 'Leges' IV 715 E). *ᾗι χρώμεθα πάντες ἄνθρωποι φύσει πρὸς πάντας ἀνθρώπους ὥσπερ πολίτας.* Certe et Platonis locus, qui tamen celeber admodum erat ('De mundo' c. VII fin), et Euripideus in his scholiis coniuncti p. 82, 16. 338, 26.

2) Cf Lampriae catalogum no. 119 (VII p. 475 Bern.).

typo eorum, qui supersunt, simillimum per explicandam primam poematis partem scholiographus is, qui haec multifariam compilavit, vel pluriens vel frequenter adhibuit atque adeo citavit semel p. 361, 3. Abstineo exemplis, editionem evolvas (velut p. 405, 15sqq.). Ne his quidem aliisque sepositis, quae relicta videbis, ea unius omnia eiusdemque farinae esse ac notae legendo facile perspicitur: longe maximam eorum partem arctissimis inter se vinculis cohaerere elucet evidentissime. Ecce argumenta.

1. Saepenumero certus quidam interpres in scholiis exscriptus ad sese provocat ipsum sive dicturum postea de rebus quibusdam Arateis sive ita, ut iamiam antea satis se ille de quaestione aliqua dixisse oblata certa quadam interpretandi opportunitate indicaret. Documenta affero non omnia, sed ex omnibus potissima.

108 (p. 358, 16—18) *οὔπω λευγαλέου τότε νείκεος*: ἑλληνισμὸς *πάλιν* τὸ τοιοῦτον 'οὔπω ἠπίσταντο νείκεος' ἀντὶ τοῦ 'οὔπω ᾔδεσαν τὰς ἀδίκους στάσεις ταύτας καὶ φιλονεικίας ∾ 45 (p. 349, 11) *τὰς δὲ δι' ἀμφοτέρας*: πτῶσις δὲ ἀντὶ πτώσεως. ἔστι δὲ τὸ τοιοῦτον ἑλληνισμός.[1])

197 (p. 375, 12. 13) *τὸ δὲ κυλίνδεται*: *πάλιν* τὴν θέσιν πρὸς τὴν συμφοράν ∾ 73 (p. 353, 12—15) *κεκμηότος εἰδώλοιο*: τῶι δὲ κεκμηότι διδασκαλικῶς *πάλιν* χρῆται πρὸς τὰ προειρημένα (66)· δοκεῖ γὰρ κάμνειν διὰ τὸ ὀκλάζειν καὶ διὰ τὸ τὰς χεῖρας τείνειν. Cf p. 372, 19. 373, 22. 374, 6 alia.

242 (p. 382, 22—383, 2) *ἀμφοτέρων δέ σφεων*: ὁ νοῦς· ἀμφοτέρων δὲ ἐκ τῶν οὐραίων δεσμός τις ἀποτείνεται εἰκό⟨τω⟩ς, ἀλλήλων ὄντων ἐγγὺς καὶ ταῖς οὐραῖς μόνον οὐκ ἐπιψαυόντων· *προείπομεν* γάρ, ὅτι πρὸς τὸν ὦμον Ἀνδρομέδας Ἰχθὺς μόνην τὴν οὐρὰν ἔχων ἐπὶ τῶι ζωιδιακῶι κεῖται

1) 121. ἑλληνισμὸς δὲ τὸ *ἠπείλει* ἀντὶ τοῦ 'διήλεγχε τὴν κακίαν αὐτῶν, ὅτι τοιαύτην γενεὴν οἱ χρύσειοι ἔλιπον'. — 248. *γαμβροῦ* δὲ τοῦ νυμφίου κατὰ Αἰολέας. ἑλληνισμὸς δὲ τὸ σχῆμα ἀντὶ τοῦ 'γαμβρὸν οἱ πόδες αὐτῆς σημαίνοιεν τὸν Περσέα'· ἀεὶ γὰρ ὑπὲρ τῶν ὤμων αὐτοῦ φέρονται· τὸ γὰρ *ἐπωμάδιοι* κατὰ τῶν ὤμων τοῦ Περσέως. — 332. τὸ δὲ 'οὐκέτι ἐκεῖνον' (τὸν Σείριον) ἑλληνισμός. οὐκέτι ἐκείνου ἀνιόντος ἅμα ἡλίωι αἱ ἄρουραι ψεύδονται. — 435. τὸ δὲ *εὔροιο* ἑλληνισμὸς ἀντὶ τοῦ 'εὖρον ἄνεμον'. — 529. τὸ δὲ *χειρῶν δεδιδαγμένος* ἑλληνισμός ἐστιν ἀντὶ τοῦ 'κατα χεῖρας μαθὼν καὶ διδαχθεὶς παρ' Ἀθηνᾶς (καὶ Ὅμηρος [Od V 250] 'εὖ εἰδὼς τεκτοσυνάων') οὐκ ἂν ἄλλως κατασκευάσειε περιφερῆ τρόχια οὕτως, ὡς ἔχουσιν οἱ κύκλοι'.

τοῦ ἑτέρου τοῦ ἀφορῶντος πρὸς τὸν Κριὸν ⟨τῆς⟩ οὐρᾶς ἐπιψαύων. τοῦτον τοίνυν τὸν βορειότερον Ἰχθὺν χελιδόνος ἔχειν τὴν κεφαλήν φασιν, ὃν Χαλδαῖοι καλοῦσι χελιδονίαν ἰχθύν. τὸ μέντοι σῶμα πλὴν τῆς κεφαλῆς ∾ 239 (p. 381, 24. 25) *ὁ γὰρ ἕτερος ἐν τῶι βορείωι καὶ τοῦ Κριοῦ βορειότερος καὶ ἐπιψαύει τοῦ ὤμου τῆς Ἀνδρομέδας.*

254 (p. 385, 20—24) *ἄγχι δέ οἱ σκαιῆς: τὸ ἀριστερὸν τοῦ Περσέως γόνυ ὀλίγον ἀνωτέρω ὀφείλει εἶναι τοῦ Ταυρείου διχοτομήματος, ὅπου καὶ τὰς Πλειάδας εἶναι ἐλέγομεν, ἐπὶ τὴν ἰξὺν βότρυος δίκην προσανακεκλιμένας [τῆι τοῦ Ταύρου ἰξύι], οὐρᾶς τρόπον ἀποπληρούσας* ∾ 172 (p. 370, 13—15) *αἱ μέντοι Πλειάδες παρὰ τὸ διχότομον αὐτοῦ ὡς ἐπὶ τὴν ἰξὺν ἀνακεκλιμέναι σχῆμα κατά τινας οὐρᾶς ἀποτελοῦσιν, ὡς καὶ ὁ Νίκανδρός φησιν* (Ther 121 sqq.).

273 (p. 395, 4—10) *ἐπειδὴ δὲ ἀμυδρά ἐστιν ἡ Χέλυς, ὡς ἔφαμεν, διὰ πολλῶν εὐκατάληπτον αὐτὴν πειρᾶται δεικνύναι, καί φησιν ʽ ἣ δὲ μεταξὺ τῆς Ὄρνιθος κεφαλῆ⟨ς⟩ καὶ τοῦ γόνατος τοῦ εἰδώλου κεῖται, ὥστε ἴσον ἀπέχειν διάστημα τὴν Λύραν τοῦ τε γόνατος καὶ τῆς Ὄρνιθος κεφαλῆς· τοῦτο γὰρ σημαίνει τὸ μεσηγύ. πάλιν δὲ λαβὼν καιρὸν συντόμως ⟨μνημονεύει⟩ τὸν Ἐν γο⟨ύ⟩νασιν* ∾ 268 (p. 394, 10—13) *τὸ δὲ ἥ τ' ὀλίγη ἤτοι ὀλίγων ἀστέρων* (*κατὰ μὲν Ἵππαρχον, ι', ὡς δὲ Τιμόχαρίς φησιν, η', ὡς δὲ Εὔδημος, ἐννέα*), *ἢ ὅτι ὀλίγας ἐπέχει μοίρας.* Deest tertium de obscuritate stellarum traditionis iniquitate nunc praetermissum.

301 (p. 400, 1—3) *τὸ δὲ Τόξον ὅτ' ἠέλιος: τοῦτο σημαντικόν ἐστι τοῦ προειρημένου μηνὸς Χοιάχ* ∾ 300 (p. 399, 13—19) *καὶ δ' ἂν ἔτι προτέρωι: ἀπὸ κοινοῦ τὸ μηνί* (287). *πρότερος δὲ μὴν τοῦ Αἰγόκερω ὁ Χοιάχ, ὅς ἐστι κατὰ Ῥωμαίους Δεκέμβριος, ὅτε ἐν Τοξότηι ὁ ἥλιος. ὁ δὲ νοῦς· ʽ καὶ ἐν προτέρωι μηνὶ τοῦ Τυβί, ὅς ἐστιν Ἰανουάριος* (*λέγει δὲ καὶ κατὰ τὸν Χοιὰχ μῆνα*), *πολλὰ κακὰ παθὼν κατὰ θάλασσαν πρὸς τὴν ἑσπέραν ὁρμίζου· μακραὶ γάρ εἰσι τότε αἱ νύκτες, καὶ οὐκ ἔστι σοι εὐχερὲς τότε διαπεραιοῦσθαι.*

383 (p. 415, 28—416, 8) *ἀλλ' οἳ μὲν καθαροῖς: ἐπὶ τὰ ἐφεξῆς κατὰ τάξιν ἦλθε λοιπὸν εἰς τὸ προκείμενον. ʽ ἀλλ'*

οἱ μὲν προειρημένοι πάντες ἀστέρες εὐσύνοπτοι εἰδώλοις ἡρμοσμένοι ἡμῖν φανεροί εἰσι, τὰ δὲ προκείμενα ἄστρα κατωτέρω κείμενα τοῦ ἐπιδιωκομένου Λαγωοῦ (εἴπομεν δέ, πῶς διάκεινται) πάντα ἐστὶ σκοτεινὰ καὶ ἀνονόμαστα· οὐ γὰρ μορφωθέντα ὀνομασίας ἔτυχεν, ἀλλ' ἀχλυώδη ὄντα διὰ τὸ εἶναι νότια καὶ ἀπροσηγόρευτά ἐστιν. δι' ἣν δὲ αἰτίαν μέμνηται μόνων αὐτῶν, προεξεθέμεθα ∾ 367 (p. 413, 15—27) οἱ δ' ὀλίγωι μέτρωι: μέτρωι λέγει τῶι μεγέθει. σμικροὶ δὲ καὶ ἀμυδροί. φησὶ δὲ περὶ τῶν νοτίων ἀστέρων τῶν μεταξὺ τοῦ πηδαλίου καὶ τοῦ Κήτους διηκόντων κατὰ τῶν τοῦ Λαγωοῦ πλευρῶν. οὗτοι δὲ οἱ ἀστέρες παρὰ τῶν παλαιῶν ἀστρονόμων οὐ διετυπώθησαν οὐδὲ εἰδωλοπεποίηνται, ὥσπερ ἅπαντα τὰ προειρημένα, ἀλλ' ἐπειδὴ ἀφανεῖς εἰσιν ὄντες σφόδρα νότιοι καὶ ἡμῖν οὐκ εὐσύνοπτοι, διὰ τοῦτο οὐδὲ τυπώσεως ἔτυχον παρὰ τῶν παλαιοτέρων. οὕτω δὲ αὐτοὺς ψιλῶς μνημονεύει ὑπὲρ τοῦ μή τινα ἐν τοῖς νοτίοις τούτους τοὺς ἀστέρας θεασάμενον πλανηθῆναι κτλ.

389 (p. 417, 1—4) ἄλλοι δὲ σποράδην: πάλιν διαλαμβάνει περί τινων ἀστέρων κειμένων ἐν τῶι νοτίωι μεταξὺ τοῦ τε Ἰχθύος καὶ τοῦ Ὑδροχόου καὶ τοῦ Κήτους. μνημονεύει δὲ αὐτῶν πάλιν διὰ τὴν προειρημένην αἰτίαν ∾ 388 (p. 416, 22—27) οἷος ἀπὸ προτέρων: σφόδρα ἀκριβῶς, ἵνα μὴ περὶ Ἰχθύος διαλαβὼν σφόδρα πλανᾶι τὸν ἀκούοντα, ὡς πρὸς τοὺς προειρημένους παρατηρήσας φησὶ τὸ οἷος ἀπὸ προτέρων τῶν προειρημένων ἐν τῶι ζωιδιακῶι κύκλωι. καλοῦσι δὲ καὶ τὸν Ἰχθὺν Νότιον ἀπὸ τῆς θέσεως, ἢ ὅτι πρὸς τὸν νότιόν ἐστι κύκλον.

610 (p. 458, 12—14) γραπτέον δὲ οὐ μάλα πᾶσα, ἐπειδὴ οὐχ ὅλη κατηστέρισται, καθὼς εἴπομεν, ἀλλ' ἡμίτομος ∾ 342 (p. 410, 5—13) αὕτη δὲ ἡμίτομος φαίνεται ἐν τῶι οὐρανῶι, ἤτοι οὕτως ἔχουσα θέσεως, ἢ ὅτι [τὰ περὶ] τὴν πρῶιραν ἔχει προνενευκυῖαν καὶ προπλέουσαν, εἴγε ἐν τῆι Ὀρθογραφίαι περὶ τοῦ προσκειμένου ῑ τῶι ω̄ λέγων ὁ Ἡρωδιανὸς παρετυμολογεῖ (II 1 p. 410 L.), πρόιραν αὐτὴν εἰπὼν παρὰ τὸ προϊέναι καὶ προπορεύεσθαι. ἐπεὶ οὖν τὴν πρῶιραν οὐκ ἔχει ἡ Ἀργώ, φησίν, ὅτι πρὸς τὸ ἐναντίον πρυμνόθεν ἕλκεται ἤτοι ὄπισθεν φέρεται.

738 (p. 474, 20—24) *αἰεὶ δ' ἄλλοθεν ἄλλα* —: διὰ παντὸς δὲ ἀλλαχόθεν καὶ πολυπλασίως τὰ πλάτη τοῦ φωτὸς ἐπεκτείνουσα δηλοῖ καὶ λέγει, ὁποία καὶ πόστη τοῦ μηνός ἐστιν ἡμέρα. *προείπομεν* δέ, ὅτι τῶν μηνῶν αἱ καταλήψεις ἐκ τοῦ φωτὸς αὐτῆς ἐγγίνονται ∽ 733 (p. 472).

752 (p. 478, 5—21) Μέτων τις γέγονε παλαιὸς ἀστρονόμος, ὃς ἀκριβῶς ἀριθμήσας εἶπε μικρὸν ἐνιαυτὸν ὡς πρὸς σύγκρισιν τοῦ μεγάλου (*περὶ οὗ πάλιν λέγομεν*),[1] ὅτε σύνοδος τῶν ζ' ἀστέρων γίνεται ἐπ' ἀπωλείαι τοῦ παντός. δεξάμενοι τοίνυν οἱ μετὰ Μέτωνα ἀστρονόμοι πίνακας ἐν ταῖς πόλεσιν ἔθηκαν περὶ τῶν τοῦ ἡλίου περιφορῶν τῶν ἐννεακαιδεκαετηρίδων, ὅτι καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν τοιόσδε ἔσται χειμὼν καὶ τοιόνδε θέρος καὶ τοιόνδε φθινόπωρον καὶ τοιοίδε ἄνεμοι, καὶ πολλὰ πρὸς βιωφελεῖς χρείας τοῖς ἀνθρώποις. ἐπειδὴ οὖν ἤδη ταῦτα ἐγνώσθη ἐκ τῶν πινάκων καὶ αὐτὸς ἐκεῖθεν ἔγνω τὰ πολλὰ ὁ Ἄρατος, φησίν, ὅτι καὶ αὐτὸς *γινώσκεις*· πάλαι γὰρ *ἀείδεται* καὶ φαίνεται καὶ φανερὰ τοῖς Ἕλλησι γέγονεν. ἐδέξαντο δὲ αὐτὰ Ἕλληνες παρ' Αἰγυπτίων καὶ Χαλδαίων (cf ad 458 p. 429, 6—17).

779 (p. 481, 16—482, 2) *ἄλλοτε γάρ τ' ἄλληι μιν*: πρὸς τὴν ἑσπέραν καὶ δύσιν, ὅτε καὶ ἀρχὴν ἔχει ἀπὸ συνόδου οὖσα ἡλίου· *εἴπομεν γάρ*, ὅτι τὰς ἀρχὰς ἀπὸ συνόδου ἔχουσα τοῦ ἡλίου πρὸς τὴν ἑσπέραν φαίνεται. ∽ 740 (p. 475, 1—8) *ἄκρα γε μὴν νυκτῶν*: περὶ μὲν τῆς ἐν νυκτὶ τῶν ὡρῶν διακρίσεως ἤδη *προείπομεν*. αὐτὴν δὲ τὴν νύκτα καὶ τὴν ἡμέραν, ἥτις ἐστὶ τοῦ μηνός, ἑξῆς διδάσκει. μῆνα δὲ λέγομεν τὸν ἀπὸ συνόδου σελήνης καὶ ἡλίου χρόνον ἐπὶ σύνοδον, ὅταν ἦι ἡμερῶν κθ'. ἐπὶ δὲ τῶν τοιούτων συνόδων ἡμέραν ἄκουε τὸν ἐκ τῆς νυκτὸς καὶ ἡμέρας χρόνον. τούτωι δὲ τῶι μηνὶ ἐχρῶντο πρὸς τὴν τῶν πολιτικῶν ἡμερῶν ἀγωγήν, καὶ νῦν ἔτι χρῶνται πολλοὶ τῶν Ἑλλήνων.

783 (p. 482, 29—p. 483, 4) τριταίαν ἄγουσα ἡμέραν ἀπὸ συνόδου καὶ οὖσα λεπτὴ (οὕτω γάρ ἐστι τριταία οὖσα) καθαρὸν καὶ διαυγὲς τὸ φῶς ἔχουσα εὐδίας ἐστὶ σημαντική. λεπτὴ δὲ οὖσα, τουτέστι τριταία, καὶ σφόδρα ἐρευθὴς οὖσα καὶ πυρῶδες

1) Ita libri, scripsi vix recte *πάλαι ἐλέγομεν*.

τὸ φῶς ἔχουσα πνευμάτων ἐστὶ δηλωτική. ταῦτα δὲ προειρήκαμεν ∽ ib (p. 482, 17—28) λεπτὴ μὲν καθαρή τε —: τουτέστι 'τριταία οὖσα, εἰ μὲν λαμπρὸν εἴη τὸ φῶς, εὐδίας ἐστὶ σημαντικόν, εἰ δὲ πυρρὸν καὶ ξανθόν, ἀνέμου δηλωτικόν, εἰ δὲ μέλαν καὶ ζοφῶδες, χειμῶνος καὶ ὑετοῦ'. ἔστι μὲν οὖν αὐτὸ τὸ σεληνιακὸν φῶς διόλου ἀπαθὲς καὶ λαμπρόν (ἄτοπον γὰρ τοῖς στοιχείοις πάθη διδόναι), ὁ δὲ περικείμενος ἡμᾶς οὗτος ἀὴρ πρὸς πάντα συμπάθειαν ἔχων τοιοῦτον αὐτῆς ἀποδεικνύει τὸ φῶς· ὅτε γὰρ πνεῖν μέλλουσι ξηροὶ ἄνεμοι, τῆς ξηρότητος τῆς ἐσομένης ἀντιλαμβανόμενος ὁ ἀὴρ πυρρὸς γίνεται καὶ ξανθοῦται· καυστικὸν γὰρ ἀεὶ τὸ ξηρὸν καὶ πυρῶδες. καὶ οὗτος ὁ ἀὴρ τοιοῦτος γενόμενος σφάλλει ἡμῶν τὴν ὄψιν οὕτως ὁρᾶν τῆς σελήνης τὸ φῶς, καὶ ἔστι σημεῖον ἀνέμων ξηρῶν.

817 (p. 489, 17—20). καὶ εἰ ῥηγνύατο μᾶλλον: καὶ εἰ μειζόνως ἀπολύεται. προείπομεν δέ, ὅτι διαρρήγνυται καὶ διακρουομένη μᾶλλον ἀπλοῦται ⟨καὶ⟩ μὴ δυναμένη διικνεῖσθαι πλείονα τὴν ὑποκειμένην παχύτητα τοῦ ἀέρος δεικνύει ∽ 792 (p. 485, 19—25) εἰ δ' αὔτως ὀρθή: τὴν δὲ ὁμοίαν φαντασίαν καὶ τεταρταία οὖσα εἰ παρέχοιτο, ἀρχὴν χειμῶνος ἀθροιζομένου μαντεύεται, ἐμοὶ δοκεῖν πυκνουμένου τοῦ ἀέρος διὰ τὴν τῶν ἀπὸ τῆς ἑσπέρας πνευμάτων ῥύσιν. αἴτιον δὲ τῆς πυκνώσεως τὸ διὰ πολλοῦ τοῦ διαστήματος ἀπὸ τοῦ ἑσπερίου ὠκεανοῦ φερόμενον τὸ πνεῦμα ἀδυνατεῖν τὴν παχύτητα τοῦ ἀέρος ὠθεῖν, ὅθεν ἱσταμένου καὶ ἀντισχομένου ἀπαντᾶι ἡ πύκνωσις.

877 (p. 501, 17sq.) οὐδὲ μὲν ἠελίοιο: καὶ περὶ τὸν ἥλιον ἅλωες συνίστανται, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῆς σελήνης ἔφαμεν ∽ 811 (p. 488).

878 (p. 501, 23—28) ταύτας (τὰς ἁλωάς) δὲ λέγουσι χειμῶνα ποιεῖν· εἰ γάρ, ὡς προείπομεν, ὁ χειμερινὸς ἀὴρ ἀπὸ τοῦ πλήθους ἀναδίδωσιν αὐτὰς εἰς τὸν οὐρανόν, αὗται δὲ ἐλθοῦσαι ἐγγὺς ἡλίου μὴ καταφλεχθῶσιν, ἀλλ' ἐκ τῆς στερεότητος μείνωσιν οὕτω, πάντως μέγαν πάνυ χειμῶνα σημαίνουσι, καὶ μᾶλλον, ἐὰν δύο γένωνται ∽ 811 (p. 489, 6—13).

905 (p. 507, 23—508, 4) εἰ δ' ὃ μὲν ἐκ βορέω: προείπομεν καὶ ἐν Φαινομένοις, ὡς ἐπὶ τοῦ Θυτηρίου καὶ

τοῦ Κενταύρου, ὅτε μέλλουσι πνεῖν, ἄνεμοι τοῖς πλησίον αὐτῶν παχυμερεῖς συστάσεις προαναστέλλουσι καὶ λαμπρὰ ἀποδεικνύουσιν. οὕτω καὶ νῦν, ἐάν, φησίν, ὁ ἐκ βορείου μέρους τῆς Φάτνης ἀμαυρὸς φανῆι ἠρέμα πως ἀχλυώδης ὤν, ὁ δὲ νότιος Ὄνος φαίνηται, τότε ἐπισκόπει καὶ ζήτει πνευσόμενον τὸν νότον· τὰ γὰρ πρὸ ἑαυτοῦ ὁ ἄνεμος ἀναστείλας καὶ τὸν νότιον Ὄνον φανερώτερον πεποίηκεν ∽ 415, 6 (p. 421, 26—422, 3) *ὕψι — μάλα κυμαίνοντι: καὶ μᾶλλον τὰ ἐν ὕψει αὐτοῦ ἀνωτέρω πεπιεσμένα καὶ ἐσκεπασμένα μέλανι καὶ δεινῶι νέφει· φιλεῖ γὰρ προαναστέλλειν ὁ πνεῖν μέλλων ἄνεμος τὰ ὑπερκείμενα νέφη καὶ πυκνοῦν.*

982 (p. 525, 17—19)) *εἴπομεν, ὅτι ἀδιάκριτοί εἰσιν ἐν ταῖς ἄλλαις χώραις αἱ τοῦ ἔτους ὧραι. μὴ καταφρονήσῃς οὖν τούτου τοῦ σημείου* ∽ 924—9 (p. 512, 12—16) *καὶ θέρεος βρονταί τε —: παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις κεκριμέναι εἰσὶν αἱ ὧραι τοῦ ἔτους καὶ ὁ χειμὼν ἔχει τὰ προσήκοντα, οἷον ἀστραπὰς καὶ βροντάς, καὶ θέρος ὁμοίως, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις μέρεσιν ἄκριτά ἐστι καὶ ἀόριστα, καὶ πολλάκις ἐν καιρῶι θέρους βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ καὶ ὑετός.*

1001 (p. 529, 10—18) *καὶ ἥσυχα ποικίλλουσα —: τουτέστι ποικίλλουσα τὴν φωνὴν αὑτῆς εἰς διαφορὰς φωνῶν καὶ πολύφωνα κρώζουσα. προείπομεν δέ, ὅτι καὶ οἱ κόρακες καὶ αἱ κορῶναι ἀρχομένου χειμῶνος ἡδόμενοι φαίνονται. λοιπὸν δὲ προϊόντος καὶ ἐπίτασιν τοῦ κρύους ἔχοντος οὐκέτι χαίρουσιν, ἀλλ' ἀρχομένου θέρους πάλιν ἡδόμενοι φαίνονται· τὰς γὰρ τῶν καιρῶν ὑπερβολὰς οὐ φέρουσιν. φασὶ δέ, ὅτι, ὅταν καὶ ἡ κορώνη ποικίλλῃ τῆι φωνῆι καὶ ἥσυχα κρώζῃ καὶ μὴ τραχέα, δηλοῖ ὑφ' ἡδονῆς εὐδίαν* ∼ 968 (p. 522, 20—23) *πάλιν τῆι βαρείαι φωνῆι καὶ τῆι συνεχείαι τῆς κραυγῆς ἐσομένου χειμῶνος [σημεῖον] τὸν ἐνδιαθέτως βοῶντα δείκνυσιν· καὶ αὐτὸς γὰρ φιληδεῖ τοῖς ὑγροῖς.*

1023 (p. 533, 19—22) *καὶ ὀψὲ βοῶντε —: καὶ πρὸς τὴν ἑσπέραν βοῶντες οἱ κολοιοὶ σημεῖόν εἰσι χειμῶνος, ὅταν ἑσπερίζοντος τοῦ καιροῦ κοίτου φροντίζωσιν. βοῶσι δὲ χάριν τῆς αὐτῶν κοίτης· ὡς γὰρ εἴπομεν, πρὸ τοῦ χειμῶνος ἔρχονται αὐτόσε* ∽ 970 (p. 522, 27—523, 5) . . . *καὶ τῶν νησσῶν αἱ οἰκουροὶ καὶ οἱ περὶ τοὺς ὀρόφους ἀναστρεφόμενοι*

κολοιοὶ κατὰ τὰς τῶν οἰκημάτων ἐξοχὰς ὑπὲρ τοῦ ζητεῖν σκέπας ἀνατινάσσοντες τὰ πτερὰ σημεῖόν εἰσι χειμῶνος. πάντα δὲ τὰ ὄρνεα διαινόμενα τινάσσει τὰ πτερά.

1039 (p. 536, 28—537, 3) καὶ περὶ χιόνος ἐσομένης ἀφορῶν μάθοις τοῖς κέγχροις τοῦ λύχνου, ὅταν πάντη πλησίον τῆς μύξης ἔχηι σημεῖα· καὶ γὰρ περὶ τὴν μύξαν πολλάκις ὡς κέγχροι τινὲς συνίστανται, ἃ προελέγομεν, ἐκ τῆς ὑγρότητος τοῦ ἀέρος ∽ p. 526.

1064 (p. 541, 1—5) αὐτὰρ ὅτε σφῆκες —: ὅταν ἐν φθινοπωρινῆι τοῦ ἔτους ὥραι οἱ σφῆκες κατὰ πλῆθος συνηθροισμένοι ἐν πολλοῖς τόποις βλέπωνται καὶ πρὸ τῆς ἑσπερίου τῶν Πλειάδων ἀνατολῆς, χειμῶνα δεῖ προσδοκᾶν. προείρηται δέ, ὅτι ἡ ἑσπέριος ἀνατολὴ τῶν Πλειάδων χειμῶνα ἐπιφέρει ∾ 257 (p. 392, 3—8) σημαίνουσιν αἱ Πλειάδες καιρούς· ἑῶιαι μὲν γὰρ ἀνατέλλουσαι σημαίνουσι θέρους ἀρχήν, ἑῶιαι δὲ δύνουσαι ἀντίληψιν τῶν κατὰ σπόρον ἔργων. ἑσπερίαν δὲ ἀνατολὴν ποιούμεναι χειμῶνος ἀρχὴν σημαίνουσιν. τῆς δὲ ἑσπερίου δύσεως οὐκ ἐμνήσθη διὰ τὸ συμβαίνειν αὐτὴν περὶ τὴν ἐαρινὴν ἰσημερίαν καὶ μηδὲν ἐξαίρετον περιέχειν σημεῖον.

His exemplis simul eum elucet astronomum fuisse, qui ita Aratum perpetua interpretatione commentaretur, idque cetera quae de industria omisi in scholiorum compilatione testimonia per totum corpus disiecta comprobant.

Patriam interpretis in Aegypto quaerendam esse sequitur e scholio ad v. 443 (424, 22—425, 13) τοῦτο δὲ τὸ ζώιδιον οἱ Ἕλληνες Ὕδραν ἐκάλεσαν τὸ ζῶιον, ὃ κατηγωνίσατο ὁ Ἡρακλῆς. οἱ μέντοι Αἰγύπτιοι Νεῖλον εἶναι τοῦτο τὸ ἄστρον λέγουσι καὶ λόγους σφόδρα πιθανοὺς παρέχονται· ἡ γὰρ κεφαλὴ τοῦ ζωιδίου ἐστὶ περὶ ιε´ μοῖραν τοῦ Καρκίνου περὶ τὸν Ἐπιφὶ μῆνα, ὅς ἐστι κατὰ Ῥωμαίους Ἰούλιος, ὅτε καὶ τὰς ἀρχὰς . . . τὸ μέσον αὐτοῦ ποιεῖται τοῦ σώματος τὸν Λέοντα τῶι Μεσορῆι, ὅς ἐστι κατὰ Ῥωμαίους Αὔγουστος, ὅτε τὸ μεσαίτατόν ἐστι τῆς τοῦ Νείλου ἀναβάσεως. τὰ δὲ τελευταῖα αὐτοῦ περὶ τὴν Παρθένον· τοῦ γὰρ Θώθ, ὅς ἐστι Σεπτέμβριος, τὰ τελευταῖά εἰσι τῆς τοῦ Νείλου ἀναβάσεως. ἡ δὲ οὐρὰ αὐτῆς ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν ὀφείλει εἶναι τοῦ Κεν-

ταύρου, ἵνα καὶ ὑπὸ τὰς Χηλὰς ἦι τὸ τέλος αὐτῆς (τῶι γὰρ Φαωφὶ παύεται ὁ Νεῖλος, ὅς ἐστι κατὰ Ῥωμαίους Ὀκτώβριος), ἄλλως τε καὶ ὁ Κόραξ ἐπὶ τὴν οὐρὰν αὐτοῦ τοὐμφανὲς ἡμῖν παρίστησιν· καὶ γὰρ τῆς χροιᾶς αὐτοῦ, τοῦ Κόρακος δηλονότι, μελανούσης νοοῦμεν, ὅτι τότε ἀφανὴς γίνεται ὁ Νεῖλος. καὶ ὁ Κρατὴρ δὲ οἰκεῖον πηγῆι ἢ ποταμῶι, ἄλλον ⟨δὲ⟩ ζώιου ἀλλοῖον.

Perspicuum igitur, cur ad res Aegyptiorum respexerit, et sacras et profanas, identidem et menses Aegyptiorum cum Romanis exaequare voluerit cum alibi tum p. LII. LVI. Hinc eidem enarratori haec sunt consimillima omnia procul dubio assignanda:

150 (365, 24—366, 7) *ἅπτεταί πως καὶ θεολογίας ἐνταῦθα ὁ Ἄρατος τὴν τῆς Κόρης ἁρπαγὴν δηλῶν καὶ τὸν πρὸς Ἅιδην γάμον ἐν τῶι λέγειν κενεαὶ — ἄρουραι· αὐτὴν γὰρ εἶναι τοὺς καρποὺς καὶ τὴν μητέρα τὴν γῆν· καὶ γὰρ παρ' Αἰγυπτίοις τῶι Ἐπιφὶ [Ἰουλίωι] μηνί, ὅτε ἐν Λέοντι γίνεται ὁ ἥλιος, τότε καὶ ἡ τῆς Κόρης ἁρπαγὴ τελεῖται. περὶ τὴν ὀγδόην καὶ εἰκάδα τοῦ Ἐπιφὶ μηνὸς γίνεται ἐν Λέοντι ὁ ἥλιος, ὅτε καὶ ὁ Κύων τὰς ἐπιτολὰς ποιεῖται· οὐ γὰρ πάντως περὶ πέμπτην καὶ εἰκάδα ὁ Κύων τὰς ἐπιτολὰς ποιεῖται, ἀλλὰ καὶ περὶ κθ' καὶ λ' πρὸς τὴν βραδυτέραν τοῦ ἡλίου κίνησιν.*

152 (p. 366, 8—20) *τῆμος καὶ κελάδοντες: τότε, φησί, καὶ κελάδοντες ἄνεμοι ἐμπίπτουσι τῶι πόντωι, ὅτε ὁ ἥλιος ἐν τῶι Λέοντι. καὶ παρ' Αἰγυπτίοις αἱ κλῆιδες τῶν ἱερῶν λεόντων φέρουσι πρόσωπα καὶ τοῦ ὀχήματος ἁλύσεις ἀπηιώρηνται [ἢ χασμήματος] καρδίαν ἐξηρτημένην ἔχουσαι. τὸ δὲ πλῆθος τῶν βρόχων τῆς ἁλύσεως τοσοῦτόν ἐστιν, ὅσας λέγουσι μοίρας ἐπέχειν τὸν ἀστέρα ἐν τῶι δωδεκατημορίωι τοῦ Λέοντος ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἀριθμουμένου. ὅλον δὲ τὸ ἄστρον ἀνιερώκασιν ἡλίωι· τότε γὰρ ἐμβαίνει καὶ ὁ Νεῖλος καὶ ἡ τοῦ Κυνὸς ἐπιτολὴ περὶ τὴν ἠῶ κατὰ ἑνδεκάτην ὥραν φαίνεται. καὶ ταύτην ἀρχὴν ἔτους τίθενται καὶ τῆς Ἴσιδος ἱερὸν εἶναι τὸν Κύνα λέγουσι καὶ αὐτοῦ τὴν ἐπιτολήν. ἐφ' ἣν καὶ τὸν ὄρτυγα θύουσι, τῶι πταρμῶι τοῦ ζώιου σημειούμενοι τὸν καιρὸν τῆς ἐπιτολῆς τοῦ ἄστρου.*

265 (p. 392, 21—393, 10) *ἦρι καὶ ἑσπέριαι: ἦρι τὸν*

ὄρθρον ἀντὶ τοῦ τὴν ἀνατολήν, ὅτε ὑπὸ τὸν ὄρθρον ἀνατέλλουσι σὺν ἡλίωι ὄντι ἐν τῶι Ταύρωι, ἀπὸ ε' καὶ εἰκάδος τοῦ Φαρμουθὶ μηνός, ὅς ἐστι κατὰ Ῥωμαίους Ἀπρίλιος, ὅτε καὶ τοῦ θερίζειν ὁ καιρὸς παρ' Αἰγυπτίοις. ἑσπέριαι δὲ δυτικαὶ ἀπὸ τῆς ἑσπέρας, ὅτε ἑῶιαι δύνουσιν ἡλίου ὄντος ἐν Σκορπίωι Ἀθὺρ μηνί, ὅς ἐστι κατὰ Ῥωμαίους Νοέμβριος, ὅτε ἐστὶ καὶ καιρὸς τοῦ ἀροτριᾶν· τότε γὰρ ἑσπέριαι οὐκ εἰσι πρὸς ἑσπέραν δύνουσαι (οὐδὲ γάρ εἰσι πρὸς ἑσπέραν δυόμεναι), ἀλλὰ κατὰ τῆς ἑσπέρας τὴν δύσιν ποιοῦνται· ὅτε γὰρ σὺν Σκορπίωι ἀνατέλλει ὁ ἥλιος, τότε Ταῦρος εἰς δύσιν ἑῶιος καταφέρεται. τὸ δὲ ἑξῆς τοῦ ῥητοῦ οὕτως ἔχει· αἳ δὲ ὀνομασταὶ ἦρι καὶ ἑσπέριαι εἱλίσσονται καὶ συμπεριφέρονται τῶι οὐρανῶι. καὶ τούτων ὁ Ζεὺς αἴτιος, ὃς κατηστέρισεν αὐτάς, ὅστις αὐταῖς καὶ θέρους ἀρχομένου καὶ χειμῶνος σημεῖα φέρειν ἐποίησεν. ληπτέον· ἑῶιαι Φαρμουθὶ ἀρχομένου θέρους ἀνατέλλουσιν, ἑῶιαι δὲ δύνουσι τῶι Ἀθὺρ μηνὶ ἀρχομένου χειμῶνος.

332 (p. 408, 11—18) ἅμ' ἠελίωι ἀνιόντι: συνανατέλλει τῶι ἡλίωι ὁ Σείριος, ὅτε γίνεται εἰς τὸν θερινὸν τροπικὸν ἐν τῶι Καρκίνωι περὶ τὸν Ἐπιφὶ μῆνα, ὅς ἐστι κατὰ Ῥωμαίους Ἰούλιος, ὅτε καὶ 'φέρει — πυρετὸν δειλοῖσι βροτοῖσιν' (Il XXII 31). τὸ τηνικαῦτα σφοδροῦ γινομένου τοῦ καύματος πάντες οἱ πρόσφοροι καρποὶ πέπειροι γίνονται, φησίν.

408 (p. 420, 6—13) ἀρχαίη νύξ: ἀρχαιοτέρα γὰρ καὶ πρεσβυτέρα τῶν θεῶν καὶ παρ' Ἡσιόδωι (Theog 123) 'ἐκ Χάεος δ' Ἔρεβός τε μέλαινά τε Νὺξ ἐγένοντο'. φασὶ δέ τινες, ὅτι μυθικῶς τι ἐπιψαύων καὶ φυσικῶς ἅπτεται, ὅτι ἡ νὺξ ὀδυρομένη τὴν τῶν ἀνθρώπων ταλαιπωρίαν τοῦ θαλαττίου χειμῶνος καὶ τῆς ζάλης σημεῖον ἔθηκεν ἐκεῖνο τὸ Θυτήριον, ὅτε ὁ ἥλιος ⟨ἐν⟩ Αἰγοκέρωτι τῶι Τυβὶ μηνί, ὅς ἐστι κατὰ Ῥωμαίους Ἰανουάριος, ὅτε καὶ ἐν χειμῶνι πνεῖ ὁ νότος.

462 (p. 430, 18—431, 6) ἤτοι μὲν τά γε κεῖται: διδάξας τὰ περὶ τῶν Φαινομένων ἦλθε πάλιν ἐπὶ τὴν τῶν κύκλων διδασκαλίαν, οἵτινες αὐτοὶ μὲν καθ' ἑαυτοὺς ἀφανεῖς εἰσι πλὴν τοῦ γαλαξίου, ὅτι ἐστὶ νεφελώδης. ἀπὸ τῶν ἐπιψαυόντων δὲ αὐτῶν ζωιδίων ποιεῖται τὴν κατάληψιν. ποι-

εἶται δὲ λόγον περὶ τῶν δ' κύκλων, τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ καὶ τοῦ ἰσημερινοῦ καὶ τοῦ χειμερινοῦ καὶ τοῦ ζωιδιακοῦ· οὗτοι γάρ εἰσι μάλιστα βιωφελεῖς, ὁ δὲ ἀρκτικὸς καὶ ὁ ἀνταρκτικὸς καὶ ὁ γαλαξίας οὐδεμίαν τροπῆς ὠφέλειαν ἔχουσι, καὶ ὁ μὲν θερινὸς τροπικός, ὅτι ἐν τῶι Καρκίνωι γενόμενος ἄρχεται τὸ θέρος ποιεῖν, ὁ δὲ ἰσημερινός, ὅτι δύο γίνονται ἰσημερίαι, μία μὲν ἐαρινὴ τῶι Κριῶι Φαμενὼθ κε', ὅς ἐστι κατὰ Ῥωμαίους Μάρτιος, ὅτε προσθήκην λαμβάνουσιν αἱ ἡμέραι. γίνεται δὲ χειμερινὴ ἰσημερία ἐν ταῖς Χηλαῖς, ἐν τῶι Ζυγῶι τῶι Φαωφὶ μηνί, ὅς ἐστιν Ὀκτώβριος, ὅτε καὶ αἱ νύκτες προσθήκην λαμβάνουσιν, ὁ δὲ χειμερινός, ότε ⟨ἐν⟩ Αἰγοκέρωτι ἄρχεται τὸν χειμῶνα ποιεῖν, καὶ ὁ ζωιδιακὸς δέ, ὅτε διαπορευόμενος τοῦτον ὁ ἥλιος ἐνιαυσίως τοῦ τε χειμῶνος καὶ τοῦ θέρους αἴτιος γίνεται.

513 (p. 440, 21—26) *ἐν δέ οἱ ἤματα: ἐν ἀμφοτέραις δὲ ταῖς ἰσημεριναῖς ἐν αὐτῶι γίνονται αἱ ἡμέραι ταῖς νυξὶν ἴσαι· ἰσοῦνται γὰρ περὶ μόνας τὰς πρώτας μοίρας. δύο δὲ γίνονται ἰσημερίαι, φησί, καὶ μία μέν, ὅτε φθίνει τὸ θέρος· τῆι γὰρ κε' τοῦ Θώθ, ὅς ἐστι κατὰ Ῥωμαίους Σεπτέμβριος, γίνεται ἐν ταῖς Χηλαῖς ἡ τροπή, καὶ ἰσημερία ἐστὶ μειουμένων τῶν ἡμερῶν.* —

946 (p. 517, 8—15) *ἢ μᾶλλον δειλαὶ γενεαὶ ὑδροισιν —: ὁ ὕδρος οὗτος εἶδός ἐστιν ὄφεως, ὃς τοὺς βατράχους σιτεῖται, ὡς ἔχομεν παρὰ τῶι Νικάνδρωι* (Ther 416). *διὰ τοῦτο ὕδροις ὄνειαρ τὸ τῶν βατράχων γένος· αὐτοὺς γὰρ σιτοῦνται. ὁ δὲ λόγος· ἔσται, φησί, τεκμήρια χειμῶνος, ὅταν μᾶλλον παρὰ τὴν συνήθειαν κραυγάζωσιν οἱ βάτραχοι, οἵτινές εἰσιν ὕδροις ὄνειαρ. παρ' Αἰγυπτίοις δὲ ἐν τῶι θέρει μεῖζον κραυγάζουσι προσδοκίαι τῶν Νειλώιων ὑδάτων, οἷς φιληδοῦσι καὶ ἀφ' ὧν ζῶσιν.*

1010 (p. 531, 17—20) *καὶ αἱ γέρανοι πάλιν τὰς τῶν καιρῶν ὑπερβολὰς οὐ φέρουσιν, ἀλλὰ χειμῶνι μὲν ἀπὸ Θράικης ὡς ἐπὶ τὰ θερμότερα φεύγουσι [καὶ] εἰς τὴν Αἴγυπτον. πάλιν δέ, ὅτε χειμών, καὶ τὸν αὐτὸν ἀνύουσι δρόμον.*

Passim per haec scholia ad 'utilitatem vitalem' (*τὴν βιωφέλειαν*) hominum et rusticorum et navigantium spectasse Aratum

non sine consilio ac studio impenso profitetur interpres (p. LIV. LX alibi). Sunt igitur illius certe haec quoque scholia:

287. 8 (p. 397, 16—24) *μὴ κείνωι ἐνὶ μηνὶ —: πολλάκις εἴπομεν, ὅτι οὐ μόνον ἕνεκα τῆς γνώσεως τῶν φαινομένων γράφει ὁ Ἄρατος, ἀλλὰ καὶ διὰ τούτων βιωφελεῖς εἰσάγει καιροὺς τοῖς ἀνθρώποις, καὶ νῦν τὸν χειμερινὸν καιρὸν διαγράφων φησίν· ἀρχὴ γὰρ χειμῶνος, ὅτε ⟨ἐν⟩ τῶι Αἰγοκέρωτι γίνεται ὁ ἥλιος. ἐπάγει γοῦν, ὅτι ʽμὴ κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν (λέγει δὲ τὸν Τυβὶ μῆνα, ὅς ἐστι κατὰ Ῥωμαίους Ἰανουάριος· τότε γὰρ σφοδρός ἐστι χειμών) ὑπὸ τῆς θαλάσσης περικλύζου πλέων καὶ ναυτιλλόμενος, ἐν ἀναπεπταμένωι πελάγει τὸν πλοῦν ποιούμενος'.*

100 (p. 357, 15—21) *εὔκηλος φορέοιτο: ἥσυχος εὐμενὴς φέροιτο ἐν οὐρανῶι. τῶν μὲν οὖν ἄλλων μύθων ἐπιψαύει μὲν ἐνδεικνύμενος τὸ μὴ ἀγνοεῖν, τὸν δὲ ἐπὶ τῆς Δίκης μόνον σχεδὸν ἐξείργασται, δεόντως· ἐκπομπεύει γὰρ τὸ κατὰ τὴν δίκην χρήσιμον καὶ βιωφελὲς ἐκ τοῦ μύθου τοῖς ἀνθρώποις ἐνδεικνύμενος λαμπρῶς καὶ μεγαλοφώνως καὶ ὡς ἂν εἴποι τις Ὁμηρικῶι πλάσματι χρησάμενος.*

136 (p. 361, 11—16) *τινὲς δὲ τῶι Ἀράτωι ὡς παρατείνοντι τὴν μυθολογίαν ἐπεμέμψαντο ἐν τῶι προτέρωι μύθωι. καί φαμεν, ὅτι, ἐπειδὴ ἐκεῖνος καὶ βλασφημίαν τινὰ εἶχεν ὁ περὶ Ἄρκτων καὶ τοῦ Διὸς τοῦ Κρονίωνος, οὗτος δὲ βιωφελής ἐστι τοῖς ἀνθρώποις, διὰ τοῦτο καὶ παρεξέτεινεν αὐτόν.*

Item Orionis fabula *βιωφελῶς* ab Arato explicata dicitur ad v. 636 (p. 461, 10 sqq.). Cf ad v. 909 p. 508, 21—509, 2.

Mitto alia multa. Porro eidem interpreti astronomo reddiderim sive imaginum sive delineationum memorias per scholia manifestas, sed adhuc Aldinae vitio obscuratas, praesertim cum semel moris cuiusdam aegyptii mentio iniciatur.

24. *τοῦ δὲ ἄξονος τὰ πέρατα πόλοι εἰσὶν εἰρημένοι· περὶ γὰρ αὐτοὺς πολεῖται ὁ οὐρανὸς καὶ στρέφεται. γραμμὴ δέ ἐστιν εὐθεῖα ἡ ἀπὸ σημείου ἀρξαμένη, ὡς τὸ ὑποκείμενον* ⟨figuram olim adscripserat in ima pagina⟩· *ἀπὸ γάρ τινος ἀρχῆς ἐποιήσαμεν τὴν γραμμὴν καὶ εἴς τι τέλος ἐλήξαμεν. ἡ δὲ εὐθεῖα γραμμὴ τοῦ ἄξονος τοὺς δύο πόλους ἔχει τοὺς ἀπὸ σημείου εἰς σημεῖον.*

318. *γλήνεα, παρβολάδην* —: οὕτως ⟨sequebatur figura adscripta⟩· ῥομβοειδὲς γὰρ τὸ τοιοῦτον σχῆμα. ποιητικῶς δὲ εἶπε τοὺς ἀστέρας *γλήνεα*· γλήνη γὰρ νῦν ἐστιν ἡ ἐν τῶι ὀφθαλμῶι κόρη.

190. *οὐ γάρ μιν πολλοί*: ἡ Κασσιέπεια ἀστέρας ἔχει ἐπὶ τοῦ σώματος ἐκ διαστήματος ἀλλήλων κατ' εὐθεῖαν ὡς ἔγγιστα κειμένους. ὧν ὁ βορειότατος ἐπὶ τῆς καθέδρας ἐστίν, ὁ δὲ νοτιώτατος ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, οἱ δὲ τούτων μεταξὺ δύο τὸ τῆς Λακωνικῆς δικλίδος σχῆμα ποιοῦντες τοιοῦτον ⟨sequebatur figura⟩. ὧν ἡ μὲν πρώτη γραμμή ἐστι τὸ σῶμα, ἡ δὲ πλαγία τὰ γόνατα.

192. *οἵην δὲ κληῖδι*: τὸ ἔνδοθεν ἡρμοσμένην εἶναι τὴν κλεῖν ἀρχαϊκόν ἐστιν· οὐ γὰρ ὡς νῦν ἐκτός εἰσιν αἱ κλεῖδες, ἀλλ' ἔνδον τὸ παλαιὸν παρ' Αἰγυπτίοις καὶ Λάκωσιν. καὶ Ὅμηρος οἶδε τὸ τοιοῦτον, ὅτι ἔσωθεν τὰ θυρώματα ἀνακρούονται κληῖδι . . . ἔστιν οὖν ἡ Κασσιέπεια ἐν οὐρανῶι οὐχὶ πᾶσα, ὡς γέγραπται, ἀλλ' οὕτω ⟨sequebatur olim figura⟩ κλειδὸς ἔχουσα ἀρχαίας σχῆμα, καὶ οἱ ἀθρόοι ἀστέρες τὸ σῶμα ἀποτελοῦσιν, οἱ δὲ πλάγιοι τὰς χεῖρας ἐκτεταμένας, οἱ δὲ κατωτέρω ἅμα καὶ πόδας καὶ τὴν καθέδραν, ὡς δικλίδα.

Ceterum ad globum quoque provocat interpres identidem, velut ad v. 251 (p. 384sq.):

καὶ οἱ δεξιτερὴ μέν: πάλιν ἐν οὐρανῶι ἡ τοῦ Περσέως δεξιὰ πρὸς τὴν τῆς Κασσιεπείας καθέδραν ἐκτέταται, ἐπειδὴ ἔνδον ὁρῶσι τὰ ζώιδια πρὸς τὸν οὐρανόν. ἡμεῖς δὲ τὰ νῶτα ὁρῶμεν ἐν ταῖς σφαίραις, ἐκεῖνα δὲ οὐκέτι οὕτως, ἀλλὰ τὰ νῶτα πρὸς τὴν σφαῖραν ἔχουσι πρὸς τὸ ὁρᾶσθαι τὴν ὄψιν. διό, ἐὰν λέγηι δεξιὰν χεῖρα ἢ ἀριστερὰν καὶ εὕρωμεν τὸ ἀνάπαλιν ἐν τῆι σφαίραι, μὴ ξενιζώμεθα· ἔνδον γὰρ ὤφειλε τὰ ζώιδια ὡς πρὸς τὴν σφαῖραν ἔχειν τὴν ὄψιν, ὡς καὶ ἐν οὐρανῶι, ἀλλ' ἐκτὸς γράφεται πρὸς τὸ καὶ ἡμᾶς ἀκριβῶς γνῶναι.

Item ad v. 248 (p. 384, 1—5) v. 322 (p. 406, 1—5, cf Thiele p. 48[1]) alibi.

Denique, ne finibus suis excurrat commentatiuncula, paraphrasi praesertim Aratum ille adiuvare studuit interpres. Docent exempla allata (p. LI—LXI passim), docent alia innumera unaquaque pagina facile invenienda. Lemmata mihi constat primitus illi

commentario non fuisse praefixa: succreverunt tunc demum, cum commentarius perpetua paraphrasi instructus cum aliorum commentariorum reliquiis tempore Byzantinorum in unum quoddam corpus contaminaretur. Videbis in editione me male nunc in scholiis Marcianis et Parisinis discerpta reconciliando saepius sanasse.

Semel in his scholiis ad isagogam relegari p. XLIX dictum est.

Theo Alexandrinus saeculi quarti astronomus idem Arati fuit interpres (p. 146 a). Idem Byzantini testantur. Velut Maximus Planudes eam scholiorum recensionem, quam edidi, a Theone confectam esse nescio ubi legerat: Planudeae enim redactioni in illa ipsa exstructae praescribitur cum alibi tum in codice Achillis Mediceo XXVIII 44 s. XV fol 43 a (cf 'Aratea' p. 2)

ἐκ τῆς εἰς τὰ τοῦ Ἀράτου Φαινόμενα Θέωνος ἐξηγήσεως ἐκλογαὶ διορθωθεῖσαι παρὰ τοῦ σοφωτάτου μοναχοῦ κυρίου Μαξίμου τοῦ Πλανούδη.

Item in codice Parisino 2842 s. XV fol 27a med scriptum et fol 118 b repetitum legitur manu recentiore

Θέωνος τοῦ μαθηματικοῦ ἐξήγησις τῶν Ἀρατείων Φαινομένων.

Pertinere hunc titulum voluit librarius ad p. 1—26a, quibus Phaenomena Arati continentur alia tamen manu exarata. Denique memineris Aldinae ita e codice aliquo, quemadmodum nunc apparet, subscripta (p. 555 adn):

τέλος τῶν τοῦ Ἀράτου Φαινομένων καὶ Διοσημειῶν καὶ τῶν τοῦ Θέωνος σχολίων.[1])

Eiusdem Theonis esse epistulam ad Iulianum dedicatoriam post scholia servatam (p. 554, 20—555, 14) in 'Analectis Eratosthenicis' demonstravi (p. 40 sq.). Paraphrasta etiam et interpres simul

---

1) S. XVI scriptoris testimonium Aventini nomine hucusque inediti sed, quemadmodum audio, mox edendi Carolo Weyman acceptum refero:

Primi Aegypcii, ut Theon in commentariis, quae scripsit in Aratum, refert, cum animadverterent ob velocitatem lunae facile errari posse, redegerunt annum in menses solares.

Aegypcii incoeperunt annum suum, ut Theon refert, in Leone, id est Iulio, Athenienses in Iunio et solstitio aestivo.

Pertinent haec ad schol 735 (p. 473) et 152 (p. 366). Sumpta fortasse ex Aldina.

Ptolemaei 'Syntaxeos' Theo exstitit. Igitur conspirante etiam tempore, ut ante tria lustra ita hodie Theonem indico eum ipsum agnoscendum esse Arati commentatorem, cuius vestigia per scholiorum nostrorum compagem amplissima patefeci. —

De signis criticis dixi in 'Prolegomenis' Arati p. XII—XIV.

Nonnus in hac de commentariorum Arateorum quaestione difficilis, imitationes aperte Arateas si excipias, quas in editione adnotavi.[1] Ordine progrediar a paene certis ad incerta. Ita Nonnus I 254. 5 et 460—462:

γείτων δ' Ἠριγόνης ἐλατὴρ ὁμόφοιτος Ἁμάξης
πήχεϊ μαρμαίροντι καλαύροπα πάλλε Βοώτης. —
ἔσσο καὶ ἀστερόεις μετὰ βουκόλον, ἧχι Βοώτης
φαίνεται, ἀστραίην δὲ καλαύροπα καὶ σὺ τιταίνων
ἔσσο Λυκαονίης[2] *ἐλατὴρ Ἀρκτῷος Ἁμάξης.*

Baculum non novit Aratus 91 nec 'Catasterismorum' liber, norunt picturae (Thiele p. 96), ut sive globum sive picturas singillatim sive utrumque habuisse Nonnus videatur. Habet haec e globo:

γούνατι δ' Εἰδώλοιο καὶ ἀγχιπόρωι παρὰ Κύκνωι
Φόρμιγξ ἀστερόεσσα Διὸς μαντεύσατο νίκην (I 256. 7). —
μολπῆς δ' ἄξια δῶρα παρ' ἀστεροφεγγέι Κύκνωι[3]
στηρίξω σέθεν αὐλὸν Ὀλύμπιον, ἡδυμελῆ δέ
οὐρανίηι Φόρμιγγι τεὴν σύριγγα συνάψω (I 465—467). —
ἀντέλλων δὲ παρὰ σφυρὸν Ἡνιοχῆος
νυμφίος ἀστερόεις ἀμαρύσσετο Ταῦρος Ὀλύμπου
εἰαρινῶι Φαέθοντι φιλόδροσα νῶτα φυλάσσων
ὀκλαδὸν ἀντέλλων ἐπικάρσιος, ἡμιβαφὴς δέ
δεξιὸν Ὠρίωνι πόδα προβλῆτα τιταίνων
φαίνεται, ἑσπερίην δὲ θοώτερος ἄντυγα βαίνων

---

1) R. Koehlerum *Ueber die Dionysiaka des Nonnos von Panopolis* p. 93³ video illa in Nonni carmine Aratea negare maluisse. Certe iniuria. Catasterismis Nonnianis praeclarus ceteroquin 'Dionysiacorum' explicator nullam prorsus operam impendit.

2) Cf Callim 'In Jovem' 41 *Λυκαονίης Ἄρκτοιο.*

3) *κύκλωι* (e XXXIII 371 fortasse *ἐν ἀστεροφεγγέι κύκλωι* de Coronae stellis) in codicibus est, correctum a Schuppio discipulo.

σύνδρομον ἀντέλλοντα παρέρχεται Ἡνιοχῆα.
ὣς ὅ μὲν ἐστήρικτο κατ' οὐρανόν (I 355—362).

Habet vero etiam alia. Affero XXXVIII 97—102

Ἑρμείαν δ' ἐρέεινε (Bacchus) *καὶ ἤθελε μᾶλλον ἀκοῦσαι*
Κελτοῖς Ἑσπερίοισι μεμηλότα μῦθον Ὀλύμπου,
πῶς Φαέθων κεκύλιστο δι' αἰθέρος, ἢ πόθεν αὐταὶ
Ἡλιάδες παρὰ χεῦμα γοήμονος Ἠριδανοῖο
εἰς φυτὸν ἠμείβοντο καὶ εὐπετάλων ἀπὸ δένδρων
δάκρυα μαρμαίροντα κατασταλάουσι ῥεέθροις

∾ schol 359 (p. 413, 2—4) *ἔστι δὲ ὁ Ἠριδανὸς τῆς γειτνιώσης τῆι Ἰταλίαι θαλάσσης τῆς Γαλατίας, καλεῖται δὲ ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων Βόχερσος.*

Nonni Celtae occidentales sunt ii ipsi, quos scholiasta et ipse accurate distinxit Italiae finitimos; praeierat ex gr in 'Heliadibus' Aeschylus (fr 73 N.). Gravius erit I 450. 1 de Auriga

ὃς Ὠλενίην ἐν Ὀλύμπωι
πήχεϊ μαρμαίροντι σελασφόρον Αἶγα τιταίνει

∾ schol 164 (p. 368, 19. 20) *ὠλενίην δέ μιν Αἶγα Διὸς καλέουσ' ὑποφῆται: ὠλενίη δὲ λέγεται διὰ τὸ ἐπὶ τῆς ὠλένης τοῦ Ἡνιόχου ⟨εἶναι⟩ ἤ, ὡς ἄλλοι, Ὠλένου θυγάτηρ.*

Prius in Arato verum. Tamen posterius Nonnus videtur ipse intellexisse, e scholio opinor Arateo editioni ei, qua ille utebatur, addito. De ceteris, quatenus video, dubitari possit. Nonnulla enumerabo. XXXIII 296. 7 haec de Aquila leguntur

καὶ ἀγχόθι Κασσιεπείης
Αἰετὸν Αἰγίνης τανυσίπτερον εἶδεν ἀκοίτην

nisi quid me fefellit alibi non tradita. Ursam maiorem secundum Amphidis comici narrationem (∾ supra p. 181 Hygin II 1 p. 30 B.) bis descripsit:

ἀλλὰ Κρονίων
Καλλιστοῦς λάχε λέκτρον ἐς Ἄρτεμιν εἶδος ἀμεί-
ψας (II 122. 3). —
ἀξονίωι δὲ τένοντι πολυπλανὲς ὄμμα τιταίνων
Καλλιστὼ σκοπίαζε καὶ ἄστατον ὁλκὸν Ἁμάξης,
γινώσκων ὅτι θῆλυς ἐδέξατο θῆλυν ἀκοίτην
μιμηλῆς μεθέποντα νόθον δέμας Ἰοχεαίρης
ἀγνώστοις μελέεσσιν (XXXIII 288—292).

Ex aliquo libro Arateo, sive commentario eodem, unde iam probavi Nonniana provenisse nonnulla, sive 'Catasterismorum' libro, ista sumpta. Indidem XXXVIII 394 (∾ p. 190 sq.)

νυμφίος Εὐρώπης μυκήσατο Ταῦρος Ὀλύμπου

et XXXIII 292—296 (∾ p. 210. 368)

ὑπερτέλλοντα δὲ Ταύρου
Μυρτίλον ἐσκοπίαζε πυρίπνοον Ἡνιοχῆα,
ὅττι πόθωι χραίσμησε, καὶ εἰς δρόμον Ἱπποδαμείης
ἀξόνιον ποίησε τύπον τροχοειδέι κηρῶι,
ἄχρι Πέλοψ γάμον εὗρε.

XXXVIII 400—405 (∾ p. 218 — 9. 376)

καὶ ποδὸς ἀστραίοιο μετάρσια γούνατα πάλλων
Πήγασος ἐχρεμέτιζε καὶ αἰθύσσων πόλον ὁπλῆι
ἡμιφανὴς Λίβυς ἵππος ἐπέτρεχε γείτονι Κύκνωι.
— — — — — — *ἀπεσείσατο Βελλεροφόντην.*

In LEXICIS antiquis scholia Aratea frustra quaesivi.[1])

---

1) Lexica perraro Arati mentionem iniciunt (cf ad p. 388, 3 sqq. Et-M et Gud s. v. *ζώιδιον θερειτάτη κιχάνω μύκης*, Suid s. v. *χειμὼν ὀρνιθίας* [1021 sqq.]. Et-M et Gud s. v. *ἑλίκωπες . . . . ἢ οἱ ναυτικοί, πρὸς τὴν Ἑλίκην ὠπῶντες . . . . ὥς φησιν Ἄρατος* (37. 8)

Ἑλίκηι γε μὲν ἄνδρες Ἀχαιοί
εἰν ἁλὶ τεκμαίρονται, ἵνα χρὴ νῆας αγινεῖν

concinunt cum scholio p. 348, 16 sqq. At glossa est Homerica Cratetis propria, cf 'Aratea' p. 167 sqq. Et-M et Gud s. v. *Δίκτη ὄρος τῆς Κρήτης καὶ ἄκρα κειμένη κατὰ τὸ Λιβυκὸν πέλαγος. καλεῖται δὲ καὶ οὐδετέρως. Ἄρατος* (33) '*Δίκτωι ἐν εὐώδει ὄρεος σχεδὸν Ἰδαίοιο*' *ἀπὸ τοῦ* [*τὸ*] *Δίκτον. εἴρηται παρὰ τὸ τέκω τίκτω, τίκτα τις οὖσα ἀπὸ τοῦ ἐκεῖ τεχθῆναι τὸν Δία. Ἀγαθοκλῆς δὲ θηλυκὸν ὄνομα εἶναι τὸ Δικταῖον ὄρος. οἱ δὲ νῆσόν φασιν εἶναι τὴν Δίκτην καὶ ὄνομα ἀπὸ τῶν ἁλιευτικῶν δικτύων. ἐνταῦθα δὲ Διὸς ἄγαλμα ἀγένειον ἵστατο. λέγεται καὶ Δικταῖον.* Aliter scholia Arati hodie servata p. 346. Et-M et Gud s. v. *γυρῶσαι Ἄρατος* (9) '*καὶ φυτὰ γυρῶσαι*'. *σημαίνει τὸ φιαλῶσαι* (vix *φυτεῦσαι*, cf schol) *καὶ περιφράξαι ἢ βόθρον ὀρύξαι, ἐν ὧι τὰ φυτὰ κατατίθενται, παρὰ τὸ γυρὸν ποιεῖν ἐν τῶι περιφράσσειν* = schol Parisinum (C cf p. 314) p. 337, 11—13. — E scholiis Homericis inserui nonnulla supra p. 388—390 aperte Aratea. Avienum e scholiis in Diosemias scriptis hausisse passim in margine adnotavi. Idem commentarium quendam Arateum in ceteris quoque, opinor, adhibuit: *Deutsche Litt-Zeitung* 1898 p. 667 sq. Cf p. LXIX[1].

Subiungam pauca de ANECDOTO quodam BRITANNICO ex Achille Gemino scholiis denique e pleniore 'Catasterismorum' sylloga conflato. Codex bibliothecae Universitatis Cantabrigiensis Ll IV 2 s. XV (de quo vide Catalogum bibl. Univ. Cant. IV p. 65)[1] fol 79—89 habet capita nonnulla *Περὶ οὐρανοῦ καὶ τῶν ἐν αὐτῶι ζωιδίων τε καὶ πλανητῶν:*

Οὐρανός ἐστιν ἡ ἀνωτάτω κυκλοφορικὴ κόσμου παντὸς ἐπιφάνεια, πάντη πάντοθεν ἰσάκις ὕπερθεν τῆς γῆς ὁμοιομερῶς περατούμενος πρὸς ὕψος καὶ βάθος. Ign

καὶ φυλακτήριον. κέκληται δὲ οὕτω ἀπὸ τοῦ οὐρεῖν, ὃ σημαίνει τὸ φυλακτήριον ⟨εἶναι⟩, ἢ ἀπὸ τοῦ ὀρούειν, δηλαδὴ τοῦ κινεῖσθαι· ἀεικίνητον γὰρ δῆτα καὶ ὀξυκίνητον. Ach p. 86, 14 sqq.

ἐξ οὗ καὶ αἰθὴρ ὠνόμασται, οὐχ, ὥς τινες ὑπειλήφασι, διὰ τὸ τὴν οὐσίαν αὐτοῦ πυρώδη οὖσαν αἴθεσθαι, πλημμελοῦντες περὶ τὴν πλείστην πυρὸς ἀπη⟨λ⟩λαγμένην δύναμιν, ἀλλὰ διὰ τὸ ἀεὶ θεῖν κυκλοφορουμένην ἐνδελεχῶς οὖσαν σφαιροειδῆ ......[2] *οἱ δ' ἀπλανεῖς οὗτοι κοινότερον μὲν ἄστρα καλούμενοι, ἰδίας μέντοι προσηγορίας ἕκαστος ἠξιωμένοι. καί εἰσιν οἱ πάντες εἰς νῦν ἀναγραφόμενοι κʹ πρὸς τοῖς μʹ οὕτω καλούμενοι·* Ign

Ἄρκτος μικρά, Ἄρκτος μεγάλη, Δράκων, Κηφεύς, Βοώτης, Στέφανος, Ἐν γόνασι, Λύρα, Ὄρνις, Κασ⟨σ⟩ιέπεια, Περσεύς, Ἡνίοχος, Ὀφιοῦχος, Ὄφις, Ὀιστός, Ἀετός, Δελφίν, Ἵππου προτομή, Ἵππος, Ἀνδρομέδα, Τρίγωνον. Gemin c. 2.

Κῆτος, Ὠρίων, Ποταμός, Λαγός, Κύων, Προκύων, Ἀργώ, Ὕδρος, Κρατήρ, Κόραξ, Κένταυρος, Θηρίον, Θυμιατήριον, Στέφανος νότιος, Ἰχθὺς νότιος.

τὴν μὲν δὴ μικρὰν Ἄρκτον τροφὸν Διὸς Ἑλλήνων παῖδες οὖσαν ἐν Κρήτηι μυθεύονται, Ἑλίκην καλουμένην. Ἀγασθένει[3] *δὲ δοκεῖ Κυνόσουραν καλεῖσθαι μίαν οὖσαν τῶν Ἰδαίων νυμφῶν, ἀφ' ἧς ἐν τῆι πόλει τῆι καλουμένηι Ἱστοῖς, ἣν οἱ περὶ Νικόστρατον ἔκτισαν, τὸν ἐπ' αὐτῆι τόπον καὶ λιμένα Κυνόσουραν ἐκάλουν.* Cat p. 184

---

1) Haud pauca tacite correxi facile obvia.
2) Omisi nonnulla aperte turbata.
3) *ἀγασθένην* Cant.

Item breviter agit eodem quo ante ordine de ceteris, e quibus haec duo enotabo. Ursae magnae fabula sic finita

διωκομένην ὑπὸ τοῦ ἰδίου υἱοῦ καὶ ὑπὸ τῶν Ἀρκάδων μέλλουσαν ἀναιρεῖσθαι διὰ τὸν νόμον ἐλεήσασαν τὴν θεὸν εἰς τοῦτον μεταβαλεῖν τὸν ἀστερισμόν

ita narrationem continuavit

οἳ δέ φασιν, ὡς ἐπιόντα Κρόνον ποτὲ Ζεὺς εὐλαβηθεὶς ἑαυτὸν μὲν εἰς δράκοντα μετεμόρφωσε, τοὺς δὲ τροφοὺς εἰς ἄρκτους. καὶ οὕτως ⟨ἐν⟩ τῶι ἀρκτικῶι κατηστέρισε, καί ἐστιν ἡ κεφαλὴ τοῦ Δράκοντος περὶ τὴν οὐρὰν τῆς Ἑλίκης. περιλαμβάνει δὲ καὶ τὴν ἑτέραν, τὴν Κυνόσουραν.

Eadem p. 321 et p. 330 ex isagoga quadam plurifariam conflata edidi, deficientibus tamen ceteris fabulis 'Catasterismorum' libello comprehensis. Copiosiora excerpta Cantabrigiensia in Aurigae catasterismo:

Cantrabrig.	Cat supra p. 210 b 4—6
οἳ δέ φασι Μυρτίλον εἶναι τὸν Οἰνομάου ἡνίοχον.	*τινὲς δέ φασι Μυρτίλον ὀνόματι τὸν ἡνίοχον εἶναι, τὸν ἐξ Ἑρμοῦ γεγονότα.*
ὑπὸ δὲ Πέλοπος εἰς θάλασσαν ἀπορριφῆναι φθονηθέντα ὡς προσκαλοῦντα Ἱπποδάμειαν.	

Pergit catasterismis expositis Cantabrigiensis, ut partim ad Achillis Isagogam excerptam (ut p. LXVII adnotavi in margine) partim ad scholia accedat proxime:

Ach 1 c. 40 p. 75 *λόγος μὲν οὖν οὗτος μυθικὸς περὶ τούτων· γελοῖον γὰρ πρὸ τούτων τὸν οὐρανὸν ἀκαταστέριστον οἴεσθαι. διὸ καὶ παρὰ διαφόροις ἔθνεσι ⟨ἕτερα⟩ καὶ τὰ σχήματα τῶν εἰδώλων τά τε ὀνόματα διάφορα. τοῖς δ' Ἕλλησιν ἐξετέθη ταῦτα ἀπό τινων ἐπισήμων ἡρώων πρὸς εὐχερῆ κατάληψιν τοῖς περὶ ταῦτα σπουδάζουσιν, τῶν δ' ἄλλων μάλιστα τοῖς περί τε γεωργίαν πονουμένοις καὶ ναυτιλίαν, ὡς ἔχειν ἐπὶ τῶν ἐπιτολῶν τε καὶ δύσεων τεκμαίρεσθαι τὸ λυσιτελέστερον, τὸ τοῦ καιροῦ κατάσ⟨τ⟩ημα διαγινώσκουσιν.*

3 supplevi | *σχήματα* Ach: *τεχνήματα* Cant ‖ 5 *τινων* scripsi: *τοίνυν* Cant, cf Ach ‖ 6 an *μᾶλλον* ? ‖ 7 *ναυτηλίαν* Cant

ἔθεντο δ᾽ οὖν τὰς προσηγορίας δι᾽ αἰτίας εὐλόγους πέντε· καθ᾽ ὁμοίωσιν, ὡς ἐπὶ τοῦ Σκορπίου, ἢ κατὰ πάθος, ὡς ἐπὶ τοῦ Κυνός (δοκοῦσι γὰρ ἐπὶ τῆι τούτου ἀνατολῆι λυττᾶν οἱ χερσαῖοι κύνες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον), ⟨ἢ⟩ κατὰ τιμήν, ὡς ἐπὶ τῶν Διοσκούρων, καὶ μυθικῶς, ὡς ἐπὶ τῆς μεταβληθείσης Καλλιστοῦς εἰς ἄρκτον, ἢ διορισμοῦ καὶ διδασκαλίας χάριν, ὡς τὰ τῶν ζωιδίων πλεῖστα. schol p. 345, 5—11

Sequuntur e Gemino excerpta varia.[1])

3. DE PAPYRO BEROLINENSI 5865
(p. 556—558)

Exeuntis antiquitatis papyrus in Aegypto scriptus est sine textu lemmatis praefixis. Glossas interpres simpliciter expressit vulgari apposito vocabulo. Pauca de rebus astronomicis, nonnulla habet de fabulis. In quibus optimum erit IV 1. 2, ita fere si suppleveris: (Πήγασ)ος δ᾽ ἔστι (Ποσειδῶ)ν(ος) καὶ Μεδούσης, ut

1) Scholiorum Arateorum exemplar aliquod Tatianus quoque mihi adiisse videtur cap. 9 et 10. Conferas haec:

9. Κύων ὁ τῆς Ἠριγόνης ἐν οὐρανῶι δείκνυται	schol 345 (v. 27) (Hyg II 4 p. 34 sq. schol 454 v. 568)
καὶ Σκορπίος ὁ τῆς Ἀρτέμιδος βοηθὸς	schol 345 (v. 27)
καὶ Χείρων ὁ Κένταυρος	passim
ἥ τε ἡμίτομος Ἀργὼ	schol 410, 6 (v. 342 al)
καὶ ἡ Καλλιστὼ (-οῦς et libri et editio) Ἄρκτος.	schol 345 (v. 27)
εἶτα πῶς πρὶν τούτους περὶ τὰς προειρημένας τάξεις γενέσθαι ἀκόσμητος ἦν ὁ οὐρανός;	Ach p. 75
τίνι δὲ οὐ γελοῖον εἶναι δόξει τὸ κατὰ μέν τινας διὰ τὴν Σικελίαν ἀστροθετούμενον Δελτωτόν,	Hyg II 19 p. 59
κατ᾽ ἐνίους δὲ ⟨ὡς⟩ τῆς τοῦ Διὸς προσωνυμίας πρωτότυπον στοιχεῖον	Hyg ib schol 380 (v. 235) Cat p. 223 b
10. . . . τίς ἐστιν ὁ Βερενίκης πλόκαμος;	passim
Ταῦρος ἐστιν ἐν οὐρανῶι	passim
ζῶιον πονηρὸν ὁ Ἐν γόνασιν ἐκθλίβει,	passim
καὶ ὁ τὸν ἀνθρωποποιὸν Προμηθέα καταφαγὼν Ἀετὸς τετίμηται.	schol Rhesi v. 528 p. 341 (i e Hermippus, cf Wilamowitz 'Comment gramm' II p. 16.

Idem de Germanico statuo et de Avieno (de quo cf p. LXVI[1]), quamquam paucis transigi nequeunt.

Hyginus ('Astr' II 18 p. 58 Bunte) infra textum a me subscriptus.[1]) Ceteris perlectis assequeris ipse, cur sic meam ego nunc sententiam concludam: nihil cum scholiis nostris hunc habere commune commentarium, cuius particulam papyri folia continent; vulgaris potius hic est et cum scholiis in Homerum minoribus, Didymi quae feruntur, apte comparandus, illa ad doctum et peritum astronomum in universum referenda. Contenti puto scholiis erimus e Theone et aliunde excerptis atque adeo gaudebimus, tam exile et misellum profecto commentariolum postquam in papyro isto iamiam cognovimus.

1) Hygini 'Fab' p. 12 Schm 'E Neptuno et Medusa Chrysaor et equus Pegasus'. Item alii.

VII DE LEONTIO

(p. 559—570)

I. 'Sphaerae Arateae constructionem' vel ob syntaxin perdifficilem intellectu Leontius enarrat mechanicus incertae aetatis Byzantinus Theodoro sodali in talibus globis fabricandis admodum iam versatus (p. 561). Qua in re simul discimus globos istos Arateae interpretationi destinatos plerumque non Arato sed Ptolemaeo adaequatos fuisse, ac p. 318 adn ipsi simile aliquid necessario statuimus.[1]) Praeter Ptolemaeum ille Sporo utebatur Arati interprete (p. 562).

Libellus de Sphaera Aratea hodie imperfectus (cf ad p. 563, 23. 27).

II. Item imperfectus alter libellus adhuc ineditus *Ἐκ τῶν Λεοντίου μηχανικοῦ Περὶ τοῦ ζῳδιακοῦ κύκλου* etymologiarum studio insignis. Desunt hodie cum alia tum eius personae mentio, cuius in usum scripta erat haec commentatiuncula (cf p. 570, 4—7).

---

1) Thiele p. 169.

I ATTALVS

L(aurentianus Hipparchi) XXVIII 39 membranaceus s. XI
L² manus altera correctrix
L³ manus tertia Victorii
V(aticanus Hipparchi) 191 bombycinus s. XIV
V² manus altera correctrix
V³ manus tertia Victorii
M(arcianus Arati) 476 membranaceus s. XI

paginae primae nullo signo addito citatae Mignei sunt, qui editionem Pet(avii) Francogalli Hipparcheam anno 1630 Parisiis in Uranologio emissam iteravit in 'Patrologiae cursus completi serie graeca' vol. XIX p. 1001—1136 post Eusebium,
secundo loco ad Pet(avii) paginas numeravi, qui Vict(orii) editionem principem Florentiae anno 1567 curatam novis subsidiis vix adsumptis repetivit,
tertiae paginae ad Man(itium) spectant Hipparchi editorem novissimum Lipsiae anno 1894

Scal(igeri) coniectanea apud Villoisonum 'Epistulae Vinarienses' Turici 1783 reperiuntur

ATTALI FRAGMENTA ARATEA

1

Hipparch. I p. 1013 A (178 P. 24 M.) ὅτι μὲν οὖν Εὐδόξωι ἐπακολουθήσας ὁ Ἄρατος συντέταχε τὰ Φαινόμενα, ἱκανῶς οἴμαι δεικνύναι διὰ τῶν προειρημένων, ἐν οἷς δὲ διαπίπτουσιν οὗτοί τε καὶ οἱ συνεπιγραφόμενοι αὐτοῖς, ὧν ἐστι καὶ ΑΤΤΑΛΟΣ, νῦν ὑποδείξομεν. ἐκθησόμεθα δὲ εὐθέως καὶ ἐν οἷς ἰδίαι ἕκαστος αὐτῶν διαμαρτάνει. προληπτέον δέ, διότι ΑΤΤΑΛΟΣ πᾶσι σχεδὸν τοῖς ὑπὸ τοῦ Ἀράτου λεγομένοις περὶ τῶν οὐρανίων συνεπιγράφεται ὡς συμφώνως τοῖς φαινομένοις ὑπ᾽ αὐτοῦ λεγομένοις, πλὴν ἐφ᾽ ἑνὸς καὶ δευτέρου, ἃ δὴ καὶ ὑποδείξομεν ἐν τοῖς ἑξῆς (cf fr 5. 14. 16. 17. 22). λέγει γοῦν ἐν τῶι προοιμίωι τὸν τρόπον τοῦτον· **prooemium editionis commentario iunctae**

> διὸ δὴ τό τε τοῦ Ἀράτου βιβλίον ἐξαπεστάλκαμέν σοι διωρθωμένον ὑφ᾽ ἡμῶν καὶ τὴν ἐξήγησιν αὐτοῦ, τοῖς τε φαινομένοις ἕκαστα σύμφωνα ποιήσαντες καὶ τοῖς ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ γεγραμμένοις ἀκόλουθα.

καὶ πάλιν ἑξῆς φησιν·

> τάχα δέ τινες ἐπιζητήσουσι, τίνι λόγωι πεισθέντες φαμὲν ἀκολούθως τῆι τοῦ ποιητοῦ προαιρέσει τὴν διόρθωσιν τοῦ βιβλίου πεποιῆσθαι. ἡμεῖς δ᾽ ἀναγκαιοτάτην αἰτίαν ἀποδίδομεν τὴν τοῦ ποιητοῦ πρὸς τὰ φαινόμενα συμφωνίαν.

τοιαύτην οὖν ἔχοντος τοῦ ΑΤΤΑΛΟΥ τὴν διάληψιν, ὅσα ἂν ἀποδεικνύωμεν τῶν ὑπὸ τοῦ Ἀράτου καὶ Εὐδόξου κοινῶς λεγομένων διαφωνοῦντα πρὸς τὰ φαινόμενα, δεῖ διαλαμβάνειν καὶ τὸν ΑΤΤΑΛΟΝ περὶ τῶν αὐτῶν διημαρτημένως συναποφαινόμενον.

---

3 δεικνῦναι LV ‖ 4 ὁ Ἄ. L | Ἄτταλλος V ‖ 6 προδιαληπτέον V | Ἄτταλλος V ‖ 9 θατέρου coni Man ‖ 10 ἐφεξῆς L ‖ 12 σοι om L ‖ 12, 17 Attali verba ab Hipparcheis distinxit L ‖ 17 ἐπιζητοῦσι L ‖ 19 δὲ L ‖ 20 τοῦ ποιητοῦ om V | πρὸς τὰ φαινόμενα om L

2

commentarii indoles

Hipparch. I p. 1004 A (172 P. 4 M.) in epistula ad Aeschrionem fratrem praemissa: *ἐξήγησιν μὲν οὖν τῶν Ἀράτου Φαινομένων καὶ ἄλλοι πλείονες συντετάχασιν, ἐπιμελέστατα δὲ δοκεῖ πάντων* ΑΤΤΑΛΟΣ, *ὁ καθ' ἡμᾶς μαθηματικός, τὸν περὶ αὐτῶν πεποιῆσθαι λόγον. ἀλλὰ τὸ μὲν ἐξηγήσασθαι τὴν ἐν τοῖς ποιήμασι διάνοιαν οὐ μεγάλης ἐπιστροφῆς προσδεῖσθαι νομίζω (ἁπλοῦς τε γὰρ καὶ σύντομός ἐστι ποιητής, ἔτι δὲ σαφὴς τοῖς καὶ μετρίως παρηκολουθηκόσι), τὸ δὲ συνεῖναι τὰ λεγόμενα περὶ τῶν οὐρανίων ὑπ' αὐτοῦ, τίνα τε συμφώνως τοῖς φαινομένοις ἀναγέγραπται καὶ τίνα διημαρτημένως, τοῦτ' ὠφελιμώτατον ἡγήσαιτ' ἄν τις καὶ μαθηματικῆς ἴδιον ἐμπειρίας. θεωρῶν δ' οὖν ⟨ἐν⟩ τοῖς πλείστοις καὶ χρησιμωτάτοις διαφωνοῦντα τὸν Ἄρατον πρὸς τὰ φαινόμενά τε καὶ γινόμενα κατὰ ἀλήθειαν, τούτοις δ' ἅπασι σχεδὸν οὐ μόνον τοὺς ἄλλους ἀλλὰ καὶ τὸν* ΑΤΤΑΛΟΝ *συνεπιγραφόμενον ἔκρινα τῆς σῆς ἕνεκα φιλομαθ⟨ε⟩ίας καὶ τῆς κοινῆς τῶν ἄλλων ὠφελείας ἀναγράψαι τὰ δοκοῦντά μοι διημαρτῆσθαι. τοῦτο δὲ ποιῆσαι προεθέμην οὐκ ἐκ τοῦ τοὺς ἄλλους ἐλέγχειν φαντασίαν ἀπενέγκασθαι προαιρούμενος (κενὸν γὰρ καὶ μικρόψυχον παντελῶς· τοὐναντίον δὲ δεῖν οἴομαι πᾶσιν ἡμᾶς εὐχαριστεῖν, ὅσοι τῆς κοινῆς ἕνεκεν ὠφελείας ἰδίαι πονεῖν ἀναδεχόμενοι τυγχάνουσιν), ἀλλ' ἕνεκα τοῦ μήτε σε μήτε τοὺς λοιποὺς τῶν φιλομαθούντων ἀποπλανᾶσθαι τῆς περὶ τὰ φαινόμενα κατὰ τὸν κόσμον θεωρίας. ὅπερ εὐλόγως πολλοὶ πεπόνθασιν.*

---

2 *ἐξήγησιν* corr Pet (p. 1004 C [172 P. 6 M.] *καὶ πάντες σχεδὸν οἱ τὸν ποιητὴν τοῦτον ἐξηγούμενοι προστίθενται τοῖς ὑπ' αὐτοῦ λεγομένοις*): *ζήτησιν* LV ‖ 3 *πλέονες* V ‖ 4 *Ἄτταλος* corr Pet: *αὐτὸς* LV | *αὐτοῦ* V ‖ 6 *δεῖσθαι* L ‖ 11 suppl Man ‖ 13 *τε* om L ‖ 14 *συνεπιγραφόμενον* om L ‖ 15 *τῶν ἄλλων* om L ‖ 17 *τοῦ* V et corr L, cum prius scripsisset *τὸ* ‖ 19 *δὲ* V et superscripsit L ‖ 20 *ἰδίαι* L: *ἴδια* V ‖ 21 *φιλομαθῶν* L

3

idem

Hipparch. I p. 1005 A (173 P. 6 M.) *χωρὶς δὲ τῶν ἠγνοημένων ἐν τοῖς φαινομένοις ὑπό τε Εὐδόξου καὶ τοῦ Ἀράτου καὶ τῶν συνεπιγραφομένων ταῖς φάσεσιν αὐτῶν ἀναγέγραφά σοι καὶ τὰς κατ' ἀλήθειαν γινομένας ἑκάστου τῶν ἀπλανῶν ἄστρων σὺν αὐτοῖς τοῖς κατηστερισμένοις ιβ' ζωιδίοις συνανατολὰς καὶ συγκαταδύσεις, ἵνα παρακολουθῶν ἑκάστοις ἀκριβῶς καὶ τὰς τῶν ἄλλων ἁπάντων ἀποφάσεις ἐν τούτοις δοκιμάζῃς.*

2 *τῶν συνεπιγραφομένων* V: *τοῦ ἐπιγραφομένου* L; significatur Attalus sive solus sive cum aliis coniunctus cf fr 1. 2 ‖ 5 *κατηστηρισμένοις* V | *ζῳδίοις* V et ita saepe LV quae non notabo

4

Hipparch. I p. 1017 A (180 P. 32 M.) *ἔτι δὲ ἀγνοεῖ περὶ τοῦ Δράκοντος* (Aratus) *λέγων οὕτως* (v. 58—60)· Draco

λοξὸν δ' ἐστὶ κάρη, νεύοντι δὲ πάμπαν ἔοικεν
ἄκρην εἰς Ἑλίκης οὐρήν, μάλα δ' ἐστὶ κατ' ἰθὺ
καὶ στόμα καὶ κροτάφοιο τὰ δεξιὰ νειάτωι οὐρῆι.

οὐ γὰρ ὁ δεξιὸς κρόταφος ἀλλ' ὁ ἀριστερὸς ἐπ' εὐθείας ἐστὶ τῆι γλώσσηι τοῦ Ὄφεως καὶ τῆι ἄκραι οὐρᾶι τῆς μεγάλης Ἄρκτου· τὸ μὲν γὰρ λέγειν, ὅτι ἀντεστραμμένην τὴν κεφαλὴν τοῦ Δράκοντος ὑποτίθεται καὶ οὐχὶ εἰς τὰ ἐντὸς τοῦ κόσμου ἐπεστραμμένην, καθάπερ φησὶν ὁ ΑΤΤΑΛΟΣ, *τελέως ἐστὶν ἀπίθανον· πάντα γὰρ τὰ ἄστρα ἠστέρισται πρὸς τὴν ἡμετέραν θεωρίαν καὶ ὡς ἂν πρὸς ἡμᾶς ἐστραμμένα, εἰ μή τι κατάγραφον αὐτῶν ἐστιν. φανερὸν δὲ τοῦτο ποιεῖ καὶ ὁ Ἄρατος διὰ πλειόνων· ἐφ' ὧν γὰρ δεξιὸν ἢ ἀριστερὸν μέρος ἄστρου διασαφεῖ, ἐπὶ πάντων συμφωνεῖ τῆι προειρημένηι ὑποθέσει. καὶ ἄλλως δὲ πλασματώδης ἐστὶν ἡ ὑπόθεσις καὶ ἡρμοσμένη. καὶ τούτωι δὲ τῶι ἀγνοήματι βοηθήσει καὶ τὸ περὶ τὸν ἀριστερὸν πόδα τοῦ Ἐνγόνασιν, περὶ οὗ προελθόντες ἐροῦμεν* (fr 6).

---

4 *Ἑλίκης* VM: *Ἑλίκην* L ‖ 7 *καὶ* om L | *οὐρᾶι* om L; *ἄκραι τῆι οὐρᾶι* coni Man ‖ 9 *ἀντεστραμμένην* L ‖ 10 *ἅπαντα* L ‖ 11 *ἠστέρισται* L, *ἠστέρισται* V²: *ἡμέρισται* V; *ἠστερίσθαι* coni Pet ‖ 12 *εἴ τι* coni Pet (at cf de voce *κατάγραφον* GHermanni Opusc V p. 214) ‖ 16 *καὶ τ. δὲ* L: *πρὸς τ. τε* V ‖ 17 *βοηθήσαιεν* V, *-ειεν* L; *βοηθήσει* scripsi olim ego | *τὸ* L: *τῶι* V

5

Hipparch. I p. 1017 B (181 P. 32 M.) *περὶ δὲ τῆς θέσεως τῆς τοῦ Δράκοντος κεφαλῆς οἱ μὲν περὶ τὸν Εὔδοξον καὶ Ἄρατον συμφώνως ἀποφαίνονται τῶι φαινομένωι, ὁ δὲ* ΑΤΤΑΛΟΣ *διαφώνως· ὁ μὲν γὰρ Ἄρατος ἀκολουθῶν τῶι Εὐδόξωι ἐπὶ τοῦ ἀεὶ φανεροῦ κύκλου φησὶν αὐτὴν φαίνεσθαι λέγων οὕτως* (v. 61, 2) idem

κείνη που κεφαλὴ τῆι νίσσεται, ἧχί περ ἄκραι
μίσγονται δύσιές τε καὶ ἀντολαὶ ἀλλήλῃσιν

ὁ δὲ ΑΤΤΑΛΟΣ *μικρῶι νοτιωτέραν αὐτὴν εἶναί φησι τοῦ ἀεὶ φα-*

νεροῦ κύκλου, ὥστε αὐτὴν ὑπὸ τὸν ὁρίζοντα βραχὺν γίνεσθαι χρόνον. ὅτι δὲ διαφωνεῖ πρὸς τὸ φαινόμενον ΑΤΤΑΛΟΣ, *οὕτως ἂν ἐπιλογισθείη· ὁ μὲν γὰρ ἐν ἄκρωι τῶι στόματι τοῦ Δράκοντος ἀπέχει τοῦ πόλου μοίρας λδ´ καὶ γ´ πεμπτημόρια, ὁ δὲ νότιος αὐτοῦ ὀφθαλμὸς μοίρας λε´, ὁ δὲ νότιος κρόταφος μοίρας λζ´. ὁ δὲ ἀεὶ φανερὸς κύκλος ἐν τοῖς περὶ Ἀθήνας τόποις καὶ ⟨ὅπου⟩ ὁ γνώμων ἐπίτριτός ἐστι τῆς ἰσημερινῆς σκιᾶς ἀπὸ τοῦ πόλου ἀπέχει περὶ μοίρας λζ´. δῆλον οὖν, ὅτι ἀεὶ ἐν τῶι φανερῶι τόπωι φέρεται ἡ κεφαλὴ τοῦ Δράκοντος τὸν ἀριστερὸν κρόταφον μόνον ἔχουσα ἐπ' αὐτοῦ καὶ οὐχ, ὡς ὁ* ΑΤΤΑΛΟΣ *φησι, νοτιωτέρα οὖσα δύνει βραχὺν χρόνον καὶ ἀνατέλλει.*

---

1 *τῆς* posterius L in margine et V ‖ 2 *τὸν* om L ‖ 3 *τὰ φαινόμενα* L ‖ 4 *διαφωνεῖ* L ‖ 5 *ἀεὶ* om L | *φέρεσθαι* coni Man ‖ 7 *κείνηι παρ κεφαλῆι* L | *τῆι νίσσεται* M: *τηνείσεται* (ϊ ad ει superscripto) V, *τῆι νείσεται* L ‖ 8 *μίσγονται* LV³: *μίγονται* V | *δύσιές τε* VM: *δύσις ἐστὶ* L | *ἀντολαὶ* LM: *ἀνατολαί* V ‖ 11 *ὁ Ἀττ.* L ‖ 13 *μοίρας λδ´* V: *μ̊ λς´* vel *λϛ´* L ‖ 14 *μοίρας* V: *μ̊* L | 15 suppl Man ‖ 16 *καὶ* post *σκιᾶς* add L ‖ 17 *μοῖ* V, *μ̊* L | *ἀεὶ* om L ‖ 18 *τμήματι* coni Man

6

Ingeniculus

HIPPARCH. I p. 1017 D (181 P. 34 M.) *ἐπὶ δὲ τοῦ Ἐγγόνασι παρεωρακέναι μοι δοκοῦσιν ὅ τε Εὔδοξος καὶ ὁ Ἄρατος, ἀλλ' οὐ διημαρτηκέναι, εἰπόντες τὸν δεξιὸν πόδα ἐπὶ μέσης τῆς κεφαλῆς τοῦ Δράκοντος κεῖσθαι. ὁ μέντοι γε* ΑΤΤΑΛΟΣ *παρὰ τὸ βούλημα τοῦ ποιητοῦ δοκεῖ μοι τὸ ἡμιστίχιον μετατιθέναι γράφων οὕτω* (v. 69) '*μέσσου δ' ἐφύπερθε καρήνου*' *καὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ Δράκοντος ἔξω τοῦ κόσμου στρέφων, ἵνα γένηται* '*αὐτὸ τὸ δεξιὸν μέρος τῆς κεφαλῆς κατὰ τὸν πόδα*'· *τά τε γὰρ ἄστρα πάντα εἰς τὸ ἐντὸς τοῦ κόσμου μέρος ἐπεστραμμένα, ὡς ἔφην* (cf fr 5), *ἀστροθετεῖται ὑπὸ πάντων καὶ ὑπ αὐτοῦ τοῦ Ἀράτου καὶ ἐν πᾶσι τοῖς βιβλίοις γράφεται* (v. 69, 70)

μέσσωι δ' ἐφύπερθε καρήνωι
δεξιτεροῦ ποδὸς ἄκρον ἔχει σκολιοῖο ⟨Δράκοντος⟩.

---

1 *Ἐγγούνασι* LV, cf fr 4 al ‖ 6 *μέσου* V; *μέσσωι — καρήνωι* M ‖ 6, 12 *ἐφ' ὕπερθεν* LVM ‖ 12 *μέσωι* LV

7

Anguitenens

HIPPARCH. I p. 1021 B (183 P. 40 M.) *δοκεῖ δέ μοι* (Aratus) *καὶ περὶ τῶν ἐν ταῖς χερσὶ τοῦ Ὀφιούχου ἀστέρων κατὰ τὸ*

μέγεθος αυτῶν ἀγνοεῖν· τοὺς γὰρ ἐν τοῖς ὤμοις τοῦ Ὀφιούχου φήσας λαμπροὺς εἶναι, ὥστε καὶ ἐν πανσελήνωι ἂν θεωρεῖσθαι, ἐπιφέρει (v. 79, 80)

ἀτὰρ χέρες οὐ μάλα ἶσαι·
λεπτὴ γὰρ τῆι καὶ τῆι ἐπιδέδρομεν αἴγλη.

ἀλλ' οἱ ἐν ταῖς χερσὶ τοῦ Ὀφιούχου ἀστέρες κοινοί εἰσι καὶ τοῦ Ὄφεως, καθάπερ καὶ αὐτὸς ὁ Ἄρατος λέγει (v. 82) 'ἀμφότεραι δ' Ὄφιος πεπονείαται', οἱ δ' ἐν τῶι Ὄφει ἀστέρες, ὧν ἔχεται ὁ Ὀφιοῦχος, λειπόμενοί εἰσι τῆι λαμπρότητι τῶν ἐν τοῖς ὤμοις, οὐ πολλῶι δὲ λαμπρότεροι οἱ ἐν τοῖς ὤμοις. διὸ καὶ ἐπιστήσειεν ἄν τις, πῶς καὶ ὁ ΑΤΤΑΛΟΣ φησιν αὐτοὺς ἱκανῶς λαμπροὺς εἶναι.

---

3 αὐτοῦ L ‖ 4 ἂν om L ‖ 6 χερσ' L, χεῖρες M | μάλα ἴσαι V, μάλ' ἔισαι L, μάλ' ἶσαι M ‖ 7 τῆι prius om V | ἐπιδέδρομεν LVM; ἐξεπιδέδρομεν coni Pet, cf editionem ‖ 9 ὁ αὐτὸς L ‖ 9, 10 ἀμφότεραι VM: -οι L ‖ 10 ὄφιος LM: ὄφεως V ‖ 11 ἔχει L; ὃν ἔχει coni Man ‖ 11, 2 οὐ ante λειπόμενοι LV: traieci; πολλῶι — ὤμοις delet Man ‖ 12, 3 κατεπιστήσειεν L; καὶ ἀπορήσειεν scripsi olim ego (cf fr 13 et 23) ‖ 13 μὴ ante ἱκ. supplet Man

8

Hipparch. I p. 1021 B (183 P. 42 M.) ἑξῆς δὲ περὶ τῶν Χηλῶν ὁ Ἄρατος λέγει (v. 90) 'ἀλλ' αἳ μὲν φαέων ἐπιδευέες οὐδὲν ἀγαναί.' φησὶ δὲ ὁ ΑΤΤΑΛΟΣ μὴ διὰ τὸ μικροὺς εἶναι τοὺς ἐν ταῖς Χηλαῖς ἀστέρας λέγειν τὸν Ἄρατον 'φαέων ἐπιμεμφέας' αὐτὰς εἶναι, ἀλλὰ διὰ τὸ δ' μόνον εἶναι τοὺς πάντας, οὓς μὴ συμπληροῦν τὴν ὁμοιότητα αὐτῶν. τὸ δὲ 'μηδὲν ἀγανάς' λέγειν αὐτὸν διὰ τὸ μηδὲ ὁμοίας αὐτὰς ὑπάρχειν. οὐ δοκεῖ δέ μοι διὰ τοῦτο λέγειν αὐτὰς 'φαέων ἐπιμεμφέας' καὶ 'μηδὲν ἀγανάς', ἀλλ' ὡς ἂν μὴ λαμπράς. Chelae

---

2 ἀλλ' αἱ μὲν VM: ἄλλοι μὲν L | post ἐπιδευέες add LV ἢ ἐπιμεμφέες (legit Hipparchus in Arato suo ἐπιδευέες, Attalus ἐπιμεμφέες, qua e discrepantia interpolatum illud ἢ ἐπιμεμφέες explicatur) ‖ 4 λέγειν om L ‖ 5 μόνους L ‖ 6 τὸ δὲ μηδὲν ἀγανὰς corr Vict in L[3] et in editione (hinc τῶι δὲ μ. ἀ. coni Scal): τὸν δὲ μηδένα αὐγὰς L, τὸ δὲ μηδὲν αυτας V ‖ 7 δὴ V ‖ 9 ἀγανὰς V: αὐγὰς L

9

Hipparch. I p. 1021 D (184 P. 44 M.) ἐν δὲ τοῖς ἑξῆς περὶ τῆς Ἄρκτου παντελῶς δοκοῦσί μοι ἀγνοεῖν ὁ μὲν Εὔδοξος οὕτως λέγων Ursa maior

ὑπὸ δὲ τὴν κεφαλὴν τῆς μεγάλης Ἄρκτου οἱ Δίδυμοι κεῖνται, κατὰ μέσον δὲ ὁ Καρκίνος, ὑπὸ δὲ τοὺς ὀπισθίους πόδας ὁ Λέων

ὁ δὲ Ἄρατος (v. 147 sq.)

κρατὶ δέ οἱ Δίδυμοι, μέσσηι δ' ὕπο Καρκίνος ἐστίν,
ποσσὶ δ' ὀπισθοτέροισι Λέων ὕπο καλὰ φαείνει,

οἷς ὅ τε ΑΤΤΑΛΟΣ *καὶ οἱ λοιποὶ πάντες συνεπιγράφονται. ὅτι δὲ ἀγνοοῦσιν, ἐκ τούτων ἐστὶ φανερόν· ἡ μὲν γὰρ κεφαλὴ τῆς μεγάλης Ἄρκτου κατὰ τοὺς προειρημένους ἄνδρας ἐστὶν ὁ βορειότερος ἀστὴρ τῶν β' τῶν ἡγουμένων ἐν τῶι πλινθίωι, ἐπὶ δὲ τῶν ἐμπροσθίων ποδῶν κεῖται ὁ νοτιώτερος τῶν αὐτῶν ἀστέρων· ὅτι μὲν γὰρ ὁ προειρημένος ἀστὴρ κατ' αὐτοὺς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς κεῖται, φανερὸν τοῦτο ποιοῦσιν ἐκ τοῦ λέγειν τὸν ἐν ἄκραι τῆι οὐρᾶι τοῦ Δράκοντος ἀστέρα κεῖσθαι κατὰ τὴν κεφαλὴν τῆς Ἄρκτου· οὐκ ἄλλος γὰρ κεῖται ἀστὴρ κατὰ τὸν ἐν ἄκραι τῆι οὐρᾶι τοῦ Δράκοντος, ἀλλ' ὁ βορειότερος τῶν ἡγουμένων ἐν τῶι πλινθίωι· ὁ μὲν γὰρ ἐν ἄκραι τῆι οὐρᾶι τοῦ Δράκοντος ἐπέχει ὡς κατὰ παράλληλον κύκλον τοῦ Λέοντος μοίρας γ' κτλ.*

---

5 *μέσην* V ‖ 8 *μέσση δ'* L, *μέση δ'* V ‖ 13 *τῶι* om V ‖ 16 *τε* post *ἐκ* LV: omisi ‖ 19 *ἀλλ' ὁ* L: *ἄλλο* V

10

Auriga Hipparch. I p. 1025 B (185 P. 48 M.) *πάλιν δ' ὁ Ἄρατος περὶ τοῦ Ἡνιόχου λέγων ἐπιφέρει ταυτί* (v. 177, 8)·

ἀλλ' αἰεὶ Ταῦρος προφερέστερος Ἡνιόχοιο
εἰς ἑτέρην καταβῆναι, ὁμηλυσίηι περ ἀνελθών.

διαφωνεῖν οὖν μοι δοκεῖ πρὸς τὰ φαινόμενα καὶ ἐν τούτοις. Sequitur probatio Hipparchi; deinde pergitur: *εἴπερ οὖν ἀκολούθως τοῖς φαινομένοις ἔγραφεν, ὡς ὁ* ΑΤΤΑΛΟΣ *ὑπολαμβάνει, πολλῶι βέλτιον ἦν καὶ παραδοξότερον λέγειν τὸν πόδα ἄκρον τοῦ Ἡνιόχου ὕστερον ἀνατείλαντα πρότερον καταδύνειν καὶ μὴ ἅμα ἀνατείλαντα ὕστερον δύνειν.*

---

2 *λέγει ἐπιφέρων οὕτως* L ‖ 4 *ὁμηλυσίηι* VM: *-ισίηι* L ‖ 8,9 *τὸν δεξιὸν πόδα τ.* coni Man ob v. 174 sq. ‖ 9 *ἀνατείλαντος* L ‖ 10 *ἅμα συνανατ.* L

11

Aries Hipparch. I p. 1032 B (189 P. 60 M.) *ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸν Κριὸν καὶ ὁ* ΑΤΤΑΛΟΣ *ἀγνοεῖ λέγων οὕτως·*

κατανοῶν δὲ τὸν Κριὸν οὔτε ἀκριβῶς διατετυπωμένον οὔτε λαμπροὺς ἀστέρας ἔχοντα, δυναμένους δὲ καὶ ἐν σελήνηι λαμπρᾶι θεωρεῖσθαι διά τε τῶν παρακειμένων ἀστέρων πειρᾶται τὴν θέσιν αὐτῶν διασαφεῖν καὶ διὰ τῶν τὸν αὐτὸν αὐτῶι κύκλον φερομένων.

χωρὶς γὰρ τοῦ λαμπροὺς αὐτὸν ἔχειν ἀστέρας, τοὺς ἐν τῆι κεφαλῆι ὡς ἔφαμεν (paullo ante) *καὶ τοὺς ἐν τοῖς ἐμπροσθίοις ποσί, καὶ ἀπεκδέχεσθαί μοι δοκεῖ ὑπολαμβάνων διασαφεῖν αὐτὸν τὴν θέσιν τοῦ Κριοῦ φανερὰν ἔσεσθαι διὰ τῶν τὸν αὐτὸν κύκλον τῶι Κριῶι φερομένων καὶ τούτου χάριν ἐπισημαίνεσθαι. ἀλλὰ τὸ παρεπόμενον τῶι Κριῶι διασαφῶν ἐπιλέγει οὕτως* (v. 231 sq)·

μεσσόθι δὲ τρίβει μέγαν οὐρανόν, ἧχί περ ἄκραι
Χηλαὶ καὶ ζώνη περιτέλλεται Ὠρίωνος.

---

3 *τετυπωμένον* L | 4 *οὐ δυναμένους δὲ* coni Scal, *δυναμένους ἂν καὶ* Man | 5 *λαμπρᾶι* scripsi: *-ῶς* LV | 10 *ὑπολαμβάνων* L: *-ειν* V || 12 *ἐπισημαίνεσθαι* scripsi: *-εται* LV; *καὶ ⟨γὰρ οὐ⟩ τούτου χ. ἐπισημαίνεται* coni Man | 13 *ἐπιφέρει* coni Man || 15 *ἧχι* V

12

HIPPARCH. I p. 1032 C (189 P. 60 M.) *ἐν δὲ τοῖς ἑξῆς ἀγνοεῖ ὁ Ἄρατος λέγων περὶ τοῦ Περσέως* (v. 254, 5)· Perseus

ἄγχι δέ οἱ σκαιῆς ἐπιγουνίδος ἤλιθα πᾶσαι
Πληϊάδες φορέονται.

πολὺ γὰρ ἀπέχει τὸ ἀριστερὸν γόνυ τοῦ Περσέως ἀπὸ τῶν Πλειάδων. ὁ δὲ ΑΤΤΑΛΟΣ *φησι μὴ δεῖν δέχεσθαι τὸ 'ἄγχι' ἀντὶ τοῦ ἐγγύς, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ ἐγγυτάτω·*

βούλεται γὰρ λέγειν (*φησίν*) *ἐγγυτάτω τῶν Πλειάδων κεῖσθαι τὸ ἀριστερὸν γόνυ παρὰ τοὺς λοιποὺς ἀστέρας.*

οὐκ εὖ δὲ λέγει τοῦτο· οἱ γὰρ ἐν τῶι ἀριστερῶι ποδὶ τοῦ Περσέως β' λαμπροὶ καὶ ἔτι ⟨οἱ⟩ ἐν τῆι ἀριστερᾶι κνήμηι πολλῶι ἐγγίονές εἰσι τῶν Πλειάδων ἤπερ τὸ ἀριστερὸν γόνυ.

Schol M ad v. 254 contra illud Hipparchi vituperium haec scribit: *φησὶ δὲ* (Hipparchus) *τῶι μὲν ποδὶ τοῦ Περσέως μᾶλλον αὐτὰς πλησιάζειν, πόρρω δὲ εἶναι τοῦ ἀριστεροῦ γόνατος. πρὸς ὃ Διόδωρος μὲν 'ὑπογουνίδος' γράφει, ὅπως ἡ κνήμη σημαίνοιτο, Μηνόφαντος δὲ ἐπιγουνίδα τὴν κνήμην ἀκούει διὰ τὸ εἶναι ἐπ' αὐτῆς τὸ γόνυ. δύναιτο δ' ἂν καὶ ἀπὸ μέρους ὅλον τὸ σκέλος ἀκούεσθαι κτλ.* | 3 *ἐπιγουνίδος* LM: *ἐπὶ γουνίδος* V || 4, 8, 12 *Πληιάδων* L | 6 *μὴ δεῖν δέχεσθαι* corr Scal: *μηδὲ ἐνδέχεσθαι* LV || 8 *φησίν* om L | 11 supplevi; ⟨*ὁ*⟩ Man | 12 *ἐγγίοντες* L

13

Pliades

Hipparch. I p. 1032 D (189 P. 62 M.) *ψευδῶς δὲ λέγεται* (v. 257 sqq.) *ὑπὸ τοῦ Ἀράτου καὶ τὸ τὰς Πλειάδας ἓξ μόνον ἀστέρας περιέχειν·*

ἑπτὰ (γάρ φησιν [v. 261. 258]) *ἐκεῖναι ἐπιρρήδην καλέονται,*
ἓξ οἶαί περ ἐοῦσαι ἐπόψιαι.

λανθάνει δὲ αὐτόν· τῶι γὰρ ἀτενίσαντι ἐν αἰθρίωι καὶ ἀσελήνωι νυκτὶ φαίνονται ἀστέρες ζ΄ ἐν αὐταῖς περιεχόμενοι. ὅθεν καὶ διαπορήσειεν ἄν τις, πῶς ὁ ΑΤΤΑΛΟΣ *ἐξηγούμενος τὰ περὶ τὰς Πλειάδας παρέπεμψε καὶ τοῦτο τὸ διάπτωμα ὡς εὖ εἰρηκότος αὐτοῦ.*

---

1 *ψεῦδος* V ‖ 2 *Πληιάδας* L ‖ 5 *οἶαι* LV ‖ 7 *αὐταῖς* scripsi cf l. 3: *αὐτῆι* LV ‖ 9 *τῆς Πληιάδος* L | *τὸ* om L | *εὖ εἰρηκότος* corr Vict, cf fr 19: *εὑρηκότος* LV

14

Cephei occasus, Sagittarii ortus

Hipparch. I p. 1033 A (190 P. 64 M.) *ἐν δὲ τοῖς ἑξῆς ὁ Ἄρατος εἰπὼν περὶ τοῦ μηκέτι δεῖν νυκτοπλοεῖν, ὅταν τὸν Τοξότην ὁ ἥλιος ἄρξηται διαπορεύεσθαι, σημεῖα βουλόμενος ὑποδεῖξαι τοῦ καιροῦ τούτου φησίν* (v. 303—310)·

σῆμα δέ τοι κείνης ὥρης καὶ μηνὸς ἐκείνου
Σκορπίος ἀντέλλων εἴη πυμάτης ἐπὶ νυκτός·
ἤτοι γὰρ μέγα Τόξον ἀνέλκεται ἐγγύθι κέντρου
Τοξευτής· ὀλίγον δὲ παροίτερος ἵσταται αὐτοῦ
Σκορπίος ἀντέλλων, ὃ δ' ἀνέρχεται αὐτίκα μᾶλλον.
τῆμος καὶ κεφαλὴ Κυνοσουρίδος ἀκρόθι νυκτός
ὕψι μάλα τροχάει, ὁ δὲ δύεται ἠῶθι πρό
ἀθρόος Ὠρίων, Κηφεὺς δ' ἀπὸ χειρὸς ἐπ' ἰξύν.

περὶ δὲ τούτων ὁ ΑΤΤΑΛΟΣ *προενεγκάμενος αὐτίκα γράφει ταυτί·*

τὰ μὲν οὖν λοιπὰ μετρίως εἴρηκεν ἐν τούτοις ὁ ποιητής, τὸ δὲ περὶ τοῦ Κηφέως ὁμολογουμένως ἠγνόηκε φήσας αὐτὸν δύεσθαι κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον· οὐ γὰρ δύσιν ἀλλ' ἐκ τῶν ἐναντίων ἀνατολὴν τότε ποιεῖται. καὶ τοῦτο δι' αὐτῶν τῶν ποιημάτων φανερὸν γίγνεται· τῆς μὲν γὰρ δύσεώς φησιν αὐτὸν ἄρχεσθαι, καθ' ὃν καιρὸν αἱ Χηλαὶ πρὸς τῆι ἀνατολῆι οὖσαι μέλλουσιν ἀναφέρεσθαι, πάντα δ' αὐτοῦ δεδυκέναι τὰ μέρη τὰ δυνάμενα δύεσθαι, ὅταν ὁ Σκορπίος πρὸς τῆι ἀνατολῆι γένηται.

δοκεῖ οὖν μοι ἀγνοεῖν ὁ ΑΤΤΑΛΟΣ *φάσκων τὰ μὲν περὶ τῆς κεφαλῆς τῆς μικρᾶς Ἄρκτου καὶ περὶ τοῦ Ὠρίωνος ὀρθῶς εἰρηκέναι τὸν Ἄρατον, περὶ δὲ τοῦ Κηφέως διημαρτημένως· τοὐναντίον γὰρ περὶ μὲν τοῦ Κηφέως εἴρηκε ⟨συμφώνως⟩ τοῖς φαινομένοις, περὶ δὲ τῶν ἄλλων διαφώνως.* Sequitur fr 15. Cf fr 16.

---

2 *νυκτοπλοεῖν* corr Man cf v. 302: *πυκνοπλοεῖν* LV | *ὅτ᾽ ἂν* L ‖ 6 *καὶ* ante *Σκ.* V ‖ 7 *μέγα* L[3]: *μετὰ* LV ‖ 8 *παροίτερον* superscriptoς M ‖ 10 *κεφαλῇ* VM: *-ὴν* L ‖ 12 *ἀθρόος* LM: *ἀθρόως* V (quod glossema videtur ad *ἀθρόος*, ut est in schol M *ὁ Ὠρίων (φησί) τὸ τηνικαῦτα ἀθρόος* (*-ως* superscr M) — *πᾶς* — *καταδύεται πρὸ τῆς ἡμέρας κτλ.*) ‖ 13 *δὲ* om L | *τούτου* L; *κ. δὲ τούτου* coni Vict ‖ 14 *ἐν τούτοις* om L ‖ 15 *περὶ* om L ‖ 16 *τὸν* om L ‖ 21 *ὅτ᾽ ἂν* L ‖ 23 *ὁ Ἄτταλος* om L ‖ 24 *τῆς* ante *μ.* om V ‖ 26 suppl Vict ‖ 27 *διαφωνοῦσι* L

15

HIPPARCH. I p. 1033 C (191 P. 66 M.) *τούτου* (cf fr 14) *δ᾽ ἔτι* idem
πρότερον διαμαρτάνειν μοι δοκεῖ (ATTALVS) *ὑπολαμβάνων τὸν Ἄρατον τὰ εἰρημένα σημεῖα ὑπογράφειν ἡμῖν τῆς τοῦ Τοξότου ἀνατολῆς· ὅτι μὲν γὰρ τοῦτ᾽ ἐκδέχεται, φανερὸν μὲν ἦν καὶ ἐκ τῶν προγεγραμμένων αὐτοῦ λέξεων* (fr 14), *χωρὶς δὲ τούτων καὶ ῥητῶς ἐν τοῖς ἑξῆς φησιν οὕτως·*

> *ὁμολογουμένως δὴ κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν πάντων αὐτοῦ τῶν ἐκτὸς τοῦ ἀρκτικοῦ κύκλου κειμένων μερῶν δεδυκότων ἤδη μὲν φανερόν ἐστιν, ὅτι τοῦ Τοξότου πρὸς τῆι ἀνατολῆι ὄντος οὐ ποιεῖται* (Cepheus) *τὴν ἀρχὴν τῆς δύσεως. . . . πλὴν ἵνα σαφέστερον γένηται, διότι κατὰ τὴν τοῦ Τοξότου ἀνατολὴν οὐ δύσιν ἀλλ᾽ ἀνατολὴν αὐτοῦ συμβαίνει γίνεσθαι, λάβωμεν τὰ λεγόμενα ὑπ᾽ αὐτοῦ περὶ τὸν καιρὸν τοῦτον. . . .*
> *ὃ δὲ ἀπεκδέχεται ἅπαν ψευδές* (cf fr 16).

ὅτι δὲ Ἄρατος τὰ εἰρημένα σημεῖα οὐ πρὸς τὴν τοῦ Τοξότου ἀνατολὴν τίθησιν, ἀλλὰ κατ᾽ αὐτὴν τὴν Σκορπίου ἀνατολήν, φανερὸν ποιεῖ αὐτὸς ὁ ποιητής. Sequitur refutatio; deinde pergit p. 1036 B (191 E P. 68 M.) ita: *ἐπλανήθη δὲ ὁ* ΑΤΤΑΛΟΣ *διὰ τὸ τῶι ἐπὶ τοῦ Τοξότου εἰρημένωι* (v. 307) *'ὃ δ᾽ ἀνέρχεται αὐτίκα μᾶλλον' συνάπτειν τὸ 'τῆμος καὶ κεφαλὴ Κυνοσουρίδος'* (v. 308) *καὶ τὰ ἑξῆς. πλὴν εἴ τις καὶ τοῦτο συγχωρήσειεν αὐτῶι, οὐδ᾽ οὕτω δύναται ὁ Ἄρατος 'μετρίως' λέγειν, ὥς φησιν ὁ* ΑΤΤΑΛΟΣ (fr 14), *τούτου ἀνατέλλοντος 'ὕψι μάλα τροχάειν'* (v. 309) *τὴν κεφαλὴν τῆς μικρᾶς Ἄρκτου· ταύτης γὰρ 'ὕψι μάλα'*

φερομένης καὶ μεσουρανούσης οὐχ ὅτι Τοξότης ἀνατέλλει, ἀλλὰ Ὑδροχόος· ἡ μὲν γὰρ κεφαλὴ τῆς μικρᾶς Ἄρκτου ἐπέχει κατὰ τὸν παράλληλον τῶι ἰσημερινῶι κύκλον τὴν τελευτὴν τοῦ Σκορπίου, ταύτης δὲ μεσουρανούσης ἐν τῶι ζωιδιακῶι μεσουρανεῖ ἡ τρίτη μοῖρα τοῦ Τοξότου, ἧς μεσουρανούσης ἐν τοῖς περὶ τὴν Ἑλλάδα τόποις καὶ ὅπου ἐστὶν ἡ μεγίστη ἡμέρα ὡρῶν ἰσημερινῶν ιδϲʹ ἀνατέλλει τοῦ Ὑδροχόου μοῖρα ιζʹ. ὅταν ἄρα ἡ κεφαλὴ τῆς μικρᾶς Ἄρκτου μεσουρανῆι, ὅπερ ἐστὶ ταὐτὸν ⟨τῶι⟩ 'ὕψι μάλα τροχάει', τότε οὐχ ὁ Σκορπίος ἄρχεται ἀνατέλλειν, ἀλλὰ τοῦ Ὑδροχόου πλέον ἢ τὸ ἥμισυ ἀνατέταλκε μέρος, ὁ δὲ Σκορπίος ἤδη ὅλος. ὡς μὲν οὖν οὐ 'μετρίως' εἴρηται τοῦτο τῶι Ἀράτωι, ὡς ὁ ATTAΛOΣ *φησιν, ἀλλὰ πλείοσιν ἢ τρισὶ ζωιδίοις διαφωνεῖ πρὸς τὸ φαινόμενον, φανερὸν ἐκ τῶν εἰρημένων. ὅτι δὲ οὐδὲ Ὠρίων ὅλος δύνει τοῦ Σκορπίου ἀρχομένου ἀνατέλλειν, ὥς ὅ τε Ἄρατος λέγει καὶ ὁ* ATTAΛOΣ *αὐτῶι συναποφαίνεται, ἀλλὰ μᾶλλον τοῦ Τοξότου, φανερὸν ἂν γένοιτο διὰ τούτων.* **Sequitur argumentatio Hipparchi.**

---

3 ⟨*ἐκ*⟩ ante *τῆς* supplet Scal ‖ 4 *τοῦτο* L | *μὲν ἦν καὶ* om L ‖ 7 *ἤδη* L | *αὐτῶν* L ‖ 8 *ἐκτὸς* V: *ἐκ* L | *μερῶν* om L ‖ 10 post *δύσεως* omisisse Attalea nonnulla Hipparchum puto; supplet Man ⟨*ἀλλ' ἐκ τῶν ἐναντίων τῆς ἀνατολῆς*⟩ e fr 14 et proxima verba *πλὴν — καιρὸν τοῦτον* Hipparchi ipsius esse putat, item l. 13 (cf fr 16 l. 9) ‖ 13 *τὸ λεγόμενον* L | *τοῦτον* LV³: om V | omisisse Attalea nonnulla Hipparchum puto ‖ 14 an *ψευδῶς*? cf fr 18 l. 19; post *ψευδ.* novam lineam incipit L ‖ 15 *δ'* V ‖ 15, 6 *τῆι — ἀνατολῆι* V ‖ 16 *τίθησιν — ἀνατολὴν* om L ‖ 25 *οὐχ ὁ Τ.* coni Man | *ἀλλ'* L; *ἀλλ' ὁ* coni Man ‖ 27 *τὸ π.* V | *κύκλωι* V ‖ 28 post *δὲ* supplet ⟨*ἐπὶ τοῦ παραλλήλου*⟩ Man ‖ 30 *καὶ* ante *ὅπου* om L ‖ 31 *ιδϲʹ* L (cf paullo inferius *ἐν γὰρ τοῖς περὶ τὴν Ἑλλάδα τόποις, ὅπου ἐστὶν ἡ μεγίστη ἡμέρα ὡρῶν ιδϲʹ* [ubi *ιδʹ* V]): *ιδʹ* V | *τοῦ* delet Man | $μ^{οι}$ V ‖ 32 supplevi, et ita olim Scal; ⟨*ἢ*⟩ *ὅπερ* supplet Man ‖ 34 *πλέον* scripsi: *πλεῖον* LV (cf l. 36, fr 2, al) | *ἢ* L: *εἰ* V ‖ 35 post *ὅλος* ⟨*προηγεῖται τοῦ μεσημβρινοῦ*⟩ supplet Man ‖ 36 *τρισὶν* L ‖ 38 *οὐδὲ* scripsi: *οὔτε* LV ‖ 40 *μᾶλον* L

16

idem HIPPARCH. I p. 1037 A (192 P. 70 M.) *τὰ δὲ περὶ τοῦ Κηφέως λεγόμενα* (v. 310) *ὅτι συμφώνως τοῖς φαινομένοις Ἄρατος λέγει καὶ οὐ διαφωνεῖ, ὡς ὁ* ATTAΛOΣ *ὑπολαμβάνει* (fr 14. 15), *δῆλον ἂν γένοιτο διὰ τούτων· ἄρχεται μὲν δύνειν τὰ νοτιώτερα αὐτοῦ μέρη τοῦ ἀειφανοῦς κύκλου ἀνατελλούσης τῆς ηʹ μοίρας τῶν Χηλῶν, λήγει δὲ δύνειν τῆς ιγʹ μοίρας τῶν Χηλῶν. φανε-*

ρὸν τοίνυν, ὅτι τοῦ Σκορπίου ἀνατέλλοντος δεδυκέναι δεῖ τὰ β' μέρη τοῦ Κηφέως. ἐπλανήθη δὲ ὁ ΑΤΤΑΛΟΣ *λέγων μὴ δύνειν τὸν Κηφέα ἀλλ' ἐκ τῶν ἐναντίων ἀνατέλλειν ἀπεκδεξάμενος τοῦ ποιητοῦ τὸ βούλημα, ὡς προείρηκα* (fr 15 l. 4), *καὶ ὑπολαβὼν τὸν Ἄρατον λέγειν, τοῦ Τοξότου ἀνατέλλοντος τόν τε Ὠρίωνα καὶ τὸν Κηφέα δύνειν.*

---

1 *λοιπὰ* ante *περὶ* add L ‖ 2 *ἀράτωι* L ‖ 3 *διαφώνως* coni Man ‖ 5 *ἀεὶ φανεροῦ* V ‖ 5, 6 *μοίρας* V, *μ̊* L ‖ 6 *λήγει δὲ δύνειν* corr Scal (unde *λήγει δὲ δύνοντα* coni Man): *λέγει δύναται* LV | *τῆς ιγ' μοίρας τ. Χ.* scilicet *ἀνατελλούσης*, quod supplendum putat Man ‖ 7, 8 *τὰ δύνοντα μέρη* coni Man ‖ 9 *ἀπεκδεξάμενος* corr Pet (cf ex gr fr 11 et 15): *ἀποδεξάμενος* LV ‖ 11 *τόν τε* L: *τότε* V

17

HIPPARCH. I p. 1040 B (193 P. 74 M.) *ἐν δὲ τοῖς ἐφεξῆς ὁ Ἄρατος ἐπελθὼν τὰ λοιπὰ τῶν νοτιωτέρων ἄστρων τοῦ ζωδιακοῦ ἐπιφέρει ταυτί* (v. 367—369)· stellae nomine carentes

οἳ δ' ὀλίγωι μέτρωι ὀλίγηι δ' ἐγκείμενοι αἴγληι
μεσσόθι Πηδαλίου καὶ Κήτεος εἱλίσσονται,
γλαυκοῦ πεπτηῶτες ὑπὸ πλευρῆισι Λαγωοῦ.

ἐν δὲ τούτοις παρεωρακέναι μοι δοκεῖ (οὕτω γὰρ δεῖ λέγειν) ὑπολαβὼν μεταξὺ τοῦ Πηδαλίου καὶ τοῦ Κήτους κεῖσθαι τοὺς ἀνωνύμους ἀστέρας· δεῖ γὰρ αὐτοὺς μεταξὺ τοῦ Ποταμοῦ καὶ τοῦ Πηδαλίου κεῖσθαι. Sequitur probatio et Eudoxi, qui recte haec descripsisset, comparatio. Deinde subicit: *ὁ δὲ* ΑΤΤΑΛΟΣ *τούτου μὲν τοῦ παροράματος οὐκ ἐμνήσθη δεόντως εἰρηκέναι νομίζων τὸν Ἄρατον, ἐπιλαμβάνεται δὲ αὐτοῦ, διότι 'ἀδυνάτως ἀνέστραπται ἐν τούτοις'* (v. 367—385)·

οἳ δ' ὀλίγωι μέτρωι ὀλίγηι δ' ἐγκείμενοι αἴγληι
μεσσόθι Πηδαλίου καὶ Κήτεος εἱλίσσονται,
γλαυκοῦ πεπτηῶτες ὑπὸ πλευρῆισι Λαγωοῦ,
νώνυμοι· οὐ γάρ τοί γε τετυγμένου εἰδώλοιο
βέβληνται μελέεσσιν ἐοικότες, οἷά τε πολλὰ
ἑξείης στιχόωντα παρέρχεται αὐτὰ κέλευθα
ἀνομένων ἐτέων. τά τις ἀνδρῶν οὐκέτ' ἐόντων
ἐφράσατ' ἠδ' ἐνόησεν ἅπαντ' ὀνομαστὶ καλέσσαι
ἤλιθα μορφώσας· οὐ γάρ κε δυνήσατο πάντων
οἰόθι κεκριμένων ὄνομ' εἰπεῖν οὐδὲ δαῆναι·
πολλοὶ γὰρ πάντη, πολέων δ' ἐπὶ ἶσα πέλονται

μέτρά τε καὶ χροιή, πάντες γε μὲν ἀμφιέλικτοι.
τῶι καὶ ὁμηγερέας οἱ ἐείσατο ποιήσασθαι
ἀστέρας, ὄφρ' ἐπιτὰξ ἄλλωι παρακείμενος ἄλλος
εἴδεα σημαίνοιεν. ἄφαρ δ' ὀνομαστὰ γένοντο
ἄστρα, καὶ οὐκ ἔτι νῦν ὑπὸ θαύματι λάμπεται ἀστήρ.
ἀλλ' οἳ μὲν καθαροῖς ἐναρηρότες εἰδώλοισι
φαίνονται, τὰ δ' ἔνερθε διωκομένοιο Λαγωοῦ
πάντα μάλ' ἠερόεντα καὶ οὐκ ὀνομαστὰ φέρονται.

ταῦτα δὲ προενεγκάμενος ὁ ΑΤΤΑΛΟΣ *ἐπιφέρει·*

ἐν δὲ τούτοις ἀδυνατώτερον ὁ ποιητὴς ἀνέστραπται πολλάκις ἐπὶ τὴν αὐτὴν διάνοιαν ἐπιφερόμενος καὶ οὐ δυνάμενος τὸν λόγον εὐπεριγράφως ἐξενεγκεῖν· βούλεται γὰρ δηλῶσαι, διότι οἱ μεταξὺ τοῦ Κήτους καὶ τοῦ Πηδαλίου τεταγμένοι ὑποκάτω τοῦ Λαγωοῦ ἐν οὐδενὶ ἄστρωι καταριθμοῦνται, ἀλλ' εἰσὶν ἀνώνυμοι· πολλῶν γὰρ ὑπαρχόντων ἀστέρων καὶ ἐνίων τὰ μεγέθη καὶ τὰ χρώματα ὅμοια ἐχόντων ὁ πρῶτος διατάξας τὰ ἄστρα καὶ κατὰ συστάσεις ἑκάστοις ὄνομα περιτιθεὶς οὐκ ἂν ἠδυνήθη σποράδην αὐτῶν κειμένων τὴν ἐπίγνωσιν αὐτῶν λαμβάνειν, εἰ μὴ λαβὼν ἐξ αὐτῶν τοὺς δυναμένους μετ' ἀλλήλων διασημαίνειν τι τῶν ἄστρων οὕτω κατωνόμασεν αὐτά.

δοκεῖ δέ μοι πᾶν τοὐναντίον ὁ μὲν ΑΤΤΑΛΟΣ *μὴ κεκρατηκέναι τῆς τοῦ ποιητοῦ διανοίας, καὶ οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἣν προέθετο διάνοιαν τῶν στίχων ἀποδοῦναι μηδὲ ταύτην σαφῶς ἀλλ' ἀσυνέτως ἐξενηνοχέναι, ὁ μέντοι γε Ἄρατος κεκρατημένως ἀποδεδωκέναι.* Sequitur de Arato probatio.

---

4 *μετρίωι* L ‖ 6 *λαγωιοῦ* L ‖ 15 *οἱ* LM: *οὐ* V | *μετρίωι* L ‖ 16 *μεσσόθι* V (l. 5) M: *μέσσοι* L ‖ 18 *νώνυμοι* VL^3M: *νωνοι* L | *τετυγμένου* LM: *-οι* V ‖ 19 *βεβλέαται* M ‖ 20 *στιχόωντα* LM: *-ο* V ‖ 21 *ἀνομένων* VL^3, *ἀνυμένων* M: *ὠνομένων* L ‖ 22 *ἠδ'* M: *ἢ οὐδ'* V, *οὐδ'* L ‖ 23 *κε δυνήσατο* Attali paraphrasis l. 43 VM: *γ' ἐδυνήσατο* L ‖ 25 *δ'* om M ‖ 26 *γέμεν* M: *τε μὲν* LV ‖ 27 *ἐείσατο* LM: *ἀείσατο* V ‖ 28 *ἐπιτὰξ ἄλλωι* VL^3M: *ἐπιταξ ἄλλωι* L ‖ 29 *εἰδέα* V | *γένοντο* LVM ‖ 30 *ὑπὸ* VM: *ἐν* L | *τέλλεται* M ‖ 31 *εἰδώλοισι* LM: *-οιο* V ‖ 32 *λαγωιοῦ* L ‖ 33 *ἠερόεντα* L: *ἠρόεντα* V, *ἠερόωντα* M ‖ 39 *λαγωιοῦ* L ‖ 42 *πρώτως* L ‖ 49 *μὴ δὲ* LV ‖ 50 *ἀλλ' ἀσυνέτως* Vict: *ἀλλασυνέτως* L, *ἀλλὰ συνέτως* V | *κεκρατημένως* L: -ος V

18

Ara HIPPARCH. I p. 1041 C (196 P. 80 M.) *ἑξῆς δέ φησιν ὁ Ἄρατος περὶ τοῦ Θυμιατηρίου* (v. 402—407)·

αὐτὰρ ὑπ' αἰθομένωι κέντρωι τέραος μεγάλοιο
Σκορπίου, ἄγχι νότοιο, Θυτήριον αἰωρεῖται.
τοῦ δ' ἤτοι ὀλίγον μὲν ἐπὶ χρόνον ὑψόθ' ἐόντος
πεύσεαι· ἀντιπέρην γὰρ ἀείρεται Ἀρκτούροιο.
καὶ τοῦ μὲν μάλα πάγχυ μετήοροί εἰσι κέλευθοι
Ἀρκτούρου, τὸ δὲ θᾶσσον ὑφ' ἑσπερίην ἅλα νεῖται.

ἐν δὲ τούτοις δοκεῖ μοι ἀγνοεῖν ὁ Ἄρατος ὑπολαμβάνων, οσον ἀπέχει ὁ Ἀρκτοῦρος ἀπὸ τοῦ ἀεὶ φανεροῦ πόλου, τοσοῦτον ἀπέχειν καὶ τὸ Θυμιατήριον ἀπὸ τοῦ νοτίου πόλου. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ΑΤΤΑΛΟΣ *ὡς ἂν συναποφαινόμενος αὐτῶι ἀγνοεῖ· ἐξηγούμενος γὰρ τὴν διάνοιαν τῶν εἰρημένων στίχων λέγει οὕτως·*

> *περὶ δὲ τοῦ Θυμιατηρίου ποιούμενος τὸν λόγον φησὶν αὐτὸ κεῖσθαι πρὸς τὸν ἀφανῆ πόλον οὕτως ἔχον, ὡς ἀστὴρ ὁ καλούμενος Ἀρκτοῦρος πρὸς τὸν φανερὸν κεῖται πόλον. διό φησι τοῦ Θυμιατηρίου τὴν ὑπὲρ γῆς φορὰν βραχεῖαν εἶναι, τοῦ δὲ Ἀρκτούρου πολλήν.*

ψευδῶς δὲ διαλαμβάνουσι τὸν Ἀρκτοῦρον ἴσον ἀπέχειν ἀπὸ τοῦ βορείου πόλου καὶ τὸ Θυμιατήριον ἀπὸ τοῦ νοτίου. Sequitur argumentatio Hipparchi.

4 *αἰωρεῖται* L: *-ῆται* V ‖ 5 *δ' ἤτοι* VM: *δή τοι* L ‖ 6 *πεύσεαι* LM: *-εε* V | *ἀρκτούροις* V ‖ 16 *περὶ* coni Vict ‖ 19 *ἴσον* V

19

Hipparch. I p. 1044 D sq. (197 P. 86 M.) *χωρὶς δὲ τούτων ὁλοσχερῶς ἀγνοεῖ* (Aratus v. 435—437) *λέγων τὸν Κένταυρον ὑπὸ τῶι Σκορπίωι καὶ ταῖς Χηλαῖς κεῖσθαι· ὅλος γὰρ σχεδὸν ὑπὸ τῆι Παρθένωι κεῖται.* Hoc pluribus probat; deinde pergit: *παραπέμπει δὲ καὶ τοῦτο ὁ* ΑΤΤΑΛΟΣ *ὡς εὖ εἰρηκότος αὐτοῦ.* Centaurus

5 *εὖ εἰρηκότος* V: *εὑρηκότος* L ut fr 13

20

Hipparch. I p. 1045 B (198 P. 88 M.) *ἐν δὲ τοῖς ἑξῆς περὶ τῶν τροπικῶν καὶ τοῦ ἰσημερινοῦ καὶ τοῦ ζωδιακοῦ κύκλου λέγων φησίν* (v. 467—468)· circuli

αὐτοὶ δ' ἀπλατέες καὶ ἀρηρότες ἀλλήλοισι
πάντες· ἀτὰρ μέτρωι γε δύω δυσὶν ἀντιφέρονται.

γραφομένου δὴ διχῶς, καὶ ἐν οἷς μὲν ʿαὐτοὶ δ᾽ ἀπλατέεςʾ ἐν οἷς δὲ ʿαὐτοὶ δὲ πλατέεςʾ, ὁ ΑΤΤΑΛΟΣ *φησι βέλτιον εἶναι ʿαὐτοὶ δὲ πλατέεςʾ.*

καὶ γὰρ οἱ ἀστρολόγοι (φησί) πλατεῖς ὑποτίθενται τούς τε τροπικοὺς καὶ τὸν ἰσημερινὸν καὶ τὸν ζωιδιακὸν διὰ τὸ τὸν ἥλιον τὰς τροπὰς μὴ ἀεὶ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ κύκλου ποιεῖσθαι, ἀλλά ποτε μὲν νοτιώτερον, ποτὲ δὲ βορειότερον.

καὶ ὅτι γίνεται τοῦτο, καὶ Εὔδοξός φησιν (fr V syllogae meae). Sequitur Eudoxi placitum; deinde pergit: *δοκεῖ δή μοι καὶ ἐν τούτοις ὁ* ΑΤΤΑΛΟΣ *ἀγνοεῖν ὑπολαμβάνων τὸν ἥλιόν ποτε μὲν νοτιωτέρας ποτὲ δὲ βορειοτέρας ποιεῖσθαι τὰς τροπὰς καὶ διὰ τοῦτο δεῖν τοὺς κύκλους ʿπλατεῖςʾ ὑποτίθεσθαι.* Sequitur Hipparchi argumentatio.

---

2 *κύκλου* om L ‖ 4 *δ᾽ ἀπλατέες* V: *δὲ πλατέες* L, *δ᾽ ἀπλανέες* M ‖ 7, 8 *ὁ Ἄτταλος — πλατέες* om L ‖ 10 *διὰ τὸ τὸν* Man: *διὰ καὶ τὸν* V, *καὶ τὸν* L

21

de tropico aestivo

HIPPARCH. I 1013 C (178 P. 26 M.) errasse scribit Aratum (v. 497—499) de tropico aestivo haec proferentem:

τοῦ μέν, ὅσον τε μάλιστα, δι᾽ ὀκτὼ μετρηθέντος
πέντε μὲν ἔνδια στρέφεται καὶ ὑπέρτερα γαίης,
τὰ τρία δ᾽ ἐν περάτηι.

συμφωνεῖται δή, διότι ἐν μὲν τοῖς περὶ τὴν Ἑλλάδα τόποις ὁ γνώμων λόγον ἔχει πρὸς τὴν ἰσημερινὴν σκιάν, ὃν ἔχει τὰ τέσσαρα πρὸς τὰ τρία. ἐκεῖ δὴ τοίνυν ἡ μεγίστη ἡμέρα ἐστὶν ὡρῶν ἰσημερινῶν ιδʹ καὶ γʹ ἔγγιστα πεμπτημορίων, τὸ δὲ ἔξαρμα τοῦ πόλου μοιρῶν λζʹ ὡς ἔγγιστα. ὅπου δὲ ἡ μεγίστη ἡμέρα λόγον ἔχει πρὸς τὴν ἐλαχίστην ὃν ἔχει τὰ εʹ πρὸς τὰ γʹ, ἐκεῖ ἡ μὲν μεγίστη ἡμέρα ἐστὶν ὡρῶν ιεʹ, τὸ δὲ ἔξαρμα τοῦ πόλου μοιρῶν μαʹ ὡς ἔγγιστα. δῆλον τοίνυν, ὅτι οὐ δυνατὸν ἐν τοῖς περὶ τὴν Ἑλλάδα τὸν προειρημένον εἶναι λόγον τῆς μεγίστης ἡμέρας πρὸς τὴν ἐλαχίστην, ἀλλὰ μᾶλλον ἐν τοῖς περὶ τὸν Ἑλλήσποντον τόποις. καίτοι γε ὁ μὲν Ἄρατος οὐκ ἀφ᾽ ἑαυτοῦ κρίσιν περὶ τῶν τοιούτων προφερόμενος γέγραφεν, ἀλλὰ τῶι Εὐδόξωι καὶ περὶ τούτου κατακολουθήσας. εἰ δὲ καὶ ἀφ᾽ ἑαυτοῦ γέγραφεν, οὐ διασαφήσας ἐν ποίοις ἐστὶν ἡ προειρημένη ἔγκλισις τοῦ κόσμου τάχα ἂν κατά γε τοῦτο διακρούοιτο τὸ ἔγκλημα. ὁ μέντοι γε ΑΤΤΑΛΟΣ *ὁμολογουμένως ἠγνόει λέγων ἐν τοῖς περὶ*

τὴν Ἑλλάδα τόποις τὴν μεγίστην ἡμέραν πρὸς τὴν ἐλαχίστην λόγον ἔχειν ὃν τὰ ε΄ πρὸς τὰ γ΄· προεκθέμενος γὰρ τὰ ἐπὶ τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ ποιήματα ἐπιφέρεται ταυτί·

διὰ δὲ τούτου φανερὸν ποιεῖ, διότι τὴν ὅλην πραγματείαν ἐν τοῖς περὶ τὴν Ἑλλάδα τόποις πεποίηται· παρ᾽ ἐκείνοις γάρ ἐστιν ἡ μακροτάτη ἡμέρα πρὸς τὴν μικροτάτην νύκτα ὡς τὰ ε΄ πρὸς τὰ γ΄.

Hipparchi doctrinam adversus Attalum promptam schol M refert ad v. 467 et Ach p. 159 P. ‖ 4 *ἐνδιαστρέφεται* LV ‖ 7 *ἡμερινὴν* L ‖ 10 *μοιρῶν* L: *μορίων* V ‖ 13 $\overset{o}{\mu}$ L ‖ 14 post *Ἑλλάδα* supplet ⟨*τόποις*⟩ Man ‖ 23 ante *τα ε΄*⟨*ἔχει*⟩ supplet Man | *ἐκθέμενος* L ‖ 25 Attali verba ab Hipparcheis distinxit L

22

Hipparch. I p. 1056 D (205 P. 108 M.) *ἑξῆς δέ φησιν* (Aratus de circulo aequatore 522—524)· idem

οὐ μὴν Αἰητοῦ ἀπαμείρεται, ἀλλὰ μάλ᾽ ἐγγὺς
Ζηνὸς ἀητεῖται μέγας ἄγγελος· ἡ δὲ κατ᾽ αὐτόν
Ἱππείη κεφαλὴ καὶ ὑπαύχενον εἱλίσσονται.

συνεγγίζει δὲ καὶ ταῦτα τῆι ἀληθείαι. ὁ δὲ Εὔδοξος τὰ μὲν ἄλλα ὁμοίως εἴρηκε (fr XXIX), *τῶν δὲ Χηλῶν τὰ μέσα φησὶν ἐπὶ τοῦ ἰσημερινοῦ κεῖσθαι, τοῦ δ᾽ Ἀετοῦ τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα, τοῦ δὲ Ἵππου καὶ τὴν ὀσφὺν καὶ ἔτι τῶν Ἰχθύων τὸν βορειότερον αὐτῶν . . . ὁ δὲ* ΑΤΤΑΛΟΣ *περὶ τῶν ἐν τοῖς εἰρημένοις κύκλοις ἀστέρων τὸν μὲν κατὰ μέρος λόγον παραπέμπει, γράφει δὲ ταῦτα·*

ἐν οἷς δὲ διασαφεῖ (Aratus), *διὰ τίνων ἀστέρων ἕκαστος τῶν γ΄ παραλλήλων διήκει [δ᾽ ὃ παραπέμπει], ὁλοσχερῶς οὐ δυναμένων διέρχεσθαι τῶν κύκλων δι᾽ ὧν φησιν* (Aratus) *ἀστέρων αὐτοὺς διήκειν, διὰ τὸ παρηκολουθηκέναι σε, διὰ τῆς διόπτρας ἐπεσκεμμένον αὐτά, παρῆκα νῦν διασαφεῖν.*

πρῶτον μὲν οὖν ἔδει καὶ τῶν λοιπῶν χάριν τῶν φιλομαθούντων, εἴπερ παρηκολουθ⟨ήκ⟩ει, ὑποδεῖξαι, τίνες τε αὐτῶν νοτιώτεροι καὶ βορειότεροι ἐφαίνοντο τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ καὶ πόσωι, ἔπειτα πρὸς τὸ αὐτὸ τοῦτο μόνον κατανοῆσαι, διότι οὐ φέρονται κύκλοι διὰ τῶν εἰρημένων ἀστέρων, οὐ χρεία διόπτρας. Sequitur probatio Hipparchi.

---

3 *αἰητοῦ* VM: *αἰειτοι* L ‖ 4 *αὐτοὺς* M ‖ 5 *ὑπαύχενον* LM: *-ένιον* V | *ἑλίσσονται* V ‖ 8 *τοῦ τ᾽ ἀετοῦ* V, *τοῦ τε αἰετοῦ* L ‖ 14 *δ᾽ ὅτι παραπέμπει* L; seclusi, secludit correctione *ὃ δὴ* tentata usque ad *σὲ* (16) Scal, *ὅτι π.* ed Man, quod non intellego ‖ 19 supplevi ‖ 22 *χρείαν* V

23

horarum noctis computatio

Hipparch. II p. 1064 B (209 P. 122 M.) *πρῶτον μὲν ουν ὁ Ἄρατος ὑποδεῖξαι βουλόμενος, πῶς διὰ τῆς ἀνατολῆς καὶ τῆς δύσεως τῶν ἄστρων ἐπιγνωσόμεθα τὴν ὥραν τῆς νυκτός, λέγει ταυτί.* Secuntur v. 559—568 ipsi et paraphrasis; deinde ita pergit: *πρῶτον μὲν οὖν ἀγνοεῖ ὑπολαμβάνων ἀρκεῖν πρὸς τὸ τὴν ὥραν ἐπιγνῶναι τῆς νυκτὸς τὸ συλλογίσασθαι, πόσα ἔτι ζώιδια καταλείπεται εἰς τὴν τοῦ ἡλίου ἀνατολήν· τοῦτο γὰρ ⟨ἂν⟩ ἐγίνετο, εἰ ἐν ἴσωι χρόνωι ἕκαστον τῶν ζωιδίων ἀνέτελλεν. ἐπεὶ δὲ μεγάλην εἶναι συμβαίνει διαφορὰν ἐν ταῖς ἀνατολαῖς τῶν ιβ′ ζωιδίων, ἀγνοήσει τὴν τῆς νυκτὸς ὥραν ὁ τῶι προειρημένωι συλλογισμῶι χρώμενος. μάλιστα δ' ἄν τις θαυμάσειε, πῶς καὶ ὁ* ΑΤΤΑΛΟΣ *συγκατατίθεται τούτωι· λέγει γὰρ τὸν τρόπον τοῦτον·*

> *ἐν δὲ τοῖς ἐχομένοις* (v. 559—568) *πειρᾶται ὑποδεικνύειν, πῶς ἄν τις διὰ τῶν ἄστρων δύναιτο τὴν ὥραν τῆς νυκτὸς ἐπιγιγνώσκειν· ἐπεὶ γάρ ἐστιν ἀρχὴ νυκτὸς ἡλίου δύσις, ὁ δὲ ἥλιος ἀεὶ ἔν τινι τῶν ιβ′ ζωιδίων ἐστί, δῆλον ὅτι τῶι γιγνώσκοντι, ἐν τίνι τε ζωιδίωι ὁ ἥλιός ἐστι καὶ ἐν πόστηι μοίραι τοῦ ζωιδίου, ῥάιδιόν ἐστιν ἐπιγνῶναι καὶ ποῖον ζώιδιον ἐν ἀρχῆι τῆς νυκτὸς ἀνατέλλει καὶ ποίαι μοίραι· τῆι γὰρ ὑπὸ τοῦ ἡλίου κατεχομένηι μοίραι ἡ κατὰ διάμετρον κειμένη τὴν ἀνατολὴν κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς νυκτὸς ποιήσεται. τοῦτο δὲ προϊστορηκὼς καὶ ἐπεγνωκώς, ὅτι ἐν πάσηι νυκτὶ ϛ′ ζώιδια πρὸς τῆι ἀνατολῆι ἀνίσχουσι, γνώσεται καὶ πόσον τῆς νυκτὸς παρεληλυθός ἐστι καὶ πόσον τὸ λοιπὸν ἕως τῆς τοῦ ἡλίου ἀνατολῆς.*

μετὰ δὲ ταῦτα λέληθεν ἀμφοτέρους αὐτούς, ὅτι οὐδ' ἂν αὐτὸ τὸ ζώιδιον βλέπηι τις ἀνατεταλκὸς δυνατός ἐστιν ἀκριβῶς τὴν ὥραν τῆς νυκτὸς συλλογίσασθαι κατὰ τὸν προειρημένον τρόπον. Deinde refutantur Aratus et Attalvs.

Aratum et Attalum schol M tacite sequitur ‖ 4 *ἐπιλέγει* L ‖ 7 *καταλείπεται* V: *-ονται* L ‖ 8 supplevi | *εἰ* ante *ἕκαστον* L ‖ 9 *συμβαίνει* om V ‖ 20 *ποίαι μοίραι* corr Vict: *ποῖαι μοῖραι* V, *ποία μοῖρα* L ‖ 23 *ποιήσει* L ‖ 24 *ζώιδια* L: *ζωιδίων* V | *ἀνίσχουσι* L: *ὑπάρχων* V cf p. 19, 21. 20, 28. 24, 63 ‖ 28 *δυνατός* L: *-όν* V², om V | 28, 9 *ἐστιν — νυκτὸς* LV², om V

24

Hipparch. II p. 1076 A (217 P. 146 M.) *οὐ μόνον δὲ ὁ Ἄρατος* (v. 581) *καὶ ὁ Εὔδοξος* (fr XXXVI) *ἀλλὰ καὶ οἱ λοιποὶ μαθηματικοὶ πάντες σχεδόν, ὅσοι περὶ τοῦ Βοώτεω λόγον πεποίηνται, ὁμοίως τούτοις ἀποπεπλάνηνται νομίζοντες τέσσαρσι ζωιδίοις αὐτὸν συγκαταδύνειν.* ΑΤΤΑΛΟΣ *δὲ καὶ περὶ τοῦ τὴν ἀρχὴν τῆς δύσεως αὐτὸν ποιεῖσθαι μὴ τῶι Σκορπίωι συγκαταφερόμενον, ὡς ἡμεῖς ἐνδείκνυμεν, ἀλλὰ ταῖς Χηλαῖς ἱκανῶς διαβεβαιοῦται λέγων τὸν τρόπον τοῦτον·* Arcturi occasus

ἔνιοι γὰρ οὔτε τοῖς φαινομένοις παρακολουθοῦντες οὔτε τὰ ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ λεγόμενα δυνάμενοι συνεῖναι διαφόρους ἀποφάσεις πεποίηνται περὶ αὐτοῦ. καί τινες μέν φασιν αὐτὸν τῆι Παρθένωι πρῶτον ἄρχεσθαι συγκαταδύνειν, εἶτα τοῖς ἐφεξῆς τρισὶ ζωιδίοις, ἔνιοι δὲ ἄρχεσθαι μὲν ἀπὸ τοῦ Σκορπίου, λήγειν δὲ ἐπὶ τὸν Ὑδροχόον. ὧν τισι καὶ σὺ παρατέτευχας ἐλεγχομένοις ὑφ' ἡμῶν καὶ μετατιθεμένοις. καθόλου δὲ καὶ τοῦ φαινομένου τοῦτο συνιστάντος καὶ τοῦ ποιητοῦ σαφῶς λέγοντος, ὅτι ὅλος μὲν δεδυκὼς γίνεται Λέοντος πρὸς ἀνατολὰς ὄντος, ἄρχεται δὲ δύεσθαι, ὅταν ὁ Ταῦρος μέλληι ἀνατέλλειν, τὸ δὲ κατὰ διάμετρον αὐτῶι κείμενον ζώιδιον, ὁ Σκορπίος, πρὸς τῆι δύσει ὑπάρχηι, αἱ δὲ Χηλαὶ ἀρτίως κατενηνεγμέναι ὦσιν, αἷς ἅμα συγκαταφέρεσθαι ἄρχεται ὁ Ἀρκτοφύλαξ, φανερὸν εἶναι νομίζω, διότι τοὺς ἀντιδοξοῦντας ἡμῖν περὶ τούτου παντελῶς ἀπείρους εἶναι τῶν φαινομένων συμβέβηκεν.

καλῶς μὲν οὖν εἶχεν, εἰ μὴ μόνον ἀναποδείκτωι φάσει χρώμενος ἔλεγε τοὺς ἀντιδοξοῦντας ἐλεγχομένους ὑπ' αὐτοῦ μετατίθεσθαι, ἀλλὰ καὶ νῦν ἔγγραπτον ἐτίθει τὴν ἀπόδειξιν, ἵνα καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀντιδοξούντων πεισθῶσιν, ὅτι ταῖς Χηλαῖς ἄρχεται συγκαταδύνειν καὶ οὐ τῶι Σκορπίωι. πλήν, ἐπεὶ οὕτως παραλέλοιπεν, οὐκ ἄχρηστον ἂν εἴη διὰ βραχέων ὑπομνῆσαι, δι' ὧν πειθόμεθα τῶι Σκορπίωι πρώτως αὐτὸν συγκαταδύνειν κτλ. Sequitur probatio.

---

7 *ἐδείκνυμεν* V ‖ 11,2 *φασὶ μὲν* L ‖ 13 *εἶτα* scripsi: *εἶτα ἐν* L, *εἶτ' ἐν* V ‖ 14 *ὑδριχόον* L ‖ 15 de *τισὶ* cf Proleg I ‖ 15,6 *μεταθεμένοις* L ‖ 16,7 *συνιστῶντος* L ‖ 17 *ὅλως* V ‖ 18 *πρὸς τῆι ἀνατολῆι* coni Man ‖ 19 *ὅτ' ἂν* L ‖ 20 *αὐτοῦ* L ‖ 21 *ὑπάρχηι* scripsi, *-ων* Pet, *-ειν* Scal: *-ον* L, *ὑπαρχ* (scripto *χ* supra *ρ*) V | *εἰσὶν* L ‖ 29 *οὕτως* L, *οὕτως* (o supra) (sic) V

25

Virginis ortus HIPPARCH. II p. 1077 D (219 P. 152 M.) *τῆς δὲ Παρθένου ἀρχομένης ἀνατέλλειν* (v. 597—606)

Λύρη τότε (*φησί*) *Κυλληναίη*
καὶ Δελφὶς δύνουσι καὶ εὐποίητος Ὀιστός.
σὺν τοῖς Ὄρνιθος πρῶτα πτερὰ μέχρι παρ' αὐτήν
οὐρὴν καὶ Ποταμοῖο παρηορίαι σκιόωνται·
δύνει δ' Ἱππείη κεφαλή, δύνει δὲ καὶ αὐχήν.
ἀντέλλει δ' Ὕδρη μὲν ἐπὶ πλέον ἄχρι παρ' αὐτόν
Κρητῆρα, φθάμενος δὲ Κύων πόδας αἴνυται ἄλλους
ἕλκων ἐξόπιθεν πρύμναν πολυτειρέος Ἀργοῦς.
ἣ δὲ θέει γαίης ἱστὸν διχόωσα κατ' αὐτόν,
Παρθένος ἦμος ἅπασα περαιόθεν ἄρτι γένηται.

τῶι δὲ Ἀράτωι τὰ αὐτὰ καὶ ὁ Εὔδοξος λέγει (fr XXXVIII). *ὁ μέντοι γε* ΑΤΤΑΛΟΣ *οὐ δυνάμενος κρατῆσαι τῆς διανοίας τοῦ ποιητοῦ ἀλλ' ὑπολαβὼν λέγειν αὐτόν, τῆς Παρθένου μελλούσης ἀνατέλλειν ὅτι ἡ πρύμνα ἀνατέταλκεν ἕως μέσου τοῦ ἱστοῦ, φησὶ τὸ 'ἅπασα' τῶι ἐσχάτωι στίχωι κενῶς προσκεῖσθαι· ἐκθέμενος γὰρ τῶν προειρημένων στίχων τοὺς ἐσχάτους ρ' † ἐπιφέρει ταυτί·*

ἐν δὲ τούτοις τὸ 'ἅπασα' προσαναπληρώματος ἔχει τάξιν· εἴτε γὰρ ἐπὶ τὴν Ἀργὼ μεταβιβάσειέ τις αὐτὸ ποιῶν τὸν λόγον τοιοῦτον 'ἣ δὲ πᾶσα θέει γαίης ἱστὸν διχόωσα κατ' αὐτόν, Παρθένος ἦμος περαιόθεν ἄρτι γένηται', ὁμολογουμένως ἀναπληρώματος ἔχει τάξιν· εἴτ' ἐπὶ τὴν Παρθένον, τὸ αὐτὸ συμβήσεται, ἐὰν μή τις δέξηται, ὅτι ὅλην φησὶ τὴν Παρθένον ἀνατεταλκέναι. ὅπερ οὐ βούλεται λέγειν· εἰ γὰρ ἡ Παρθένος ὅλη ἀνατέταλκε, δῆλον ὅτι αἱ Χηλαὶ πρὸς τῶι ἀνατέλλειν εἰσίν. κατὰ δὲ τοῦτον τὸν καιρὸν ὅλην φησὶ τὴν Ἀργὼ ἀνατεταλκέναι, λέγων οὕτως (v. 607—610)·

οὐδ' ἂν ἐπερχόμεναι Χηλαὶ καὶ λεπτὰ φάουσαι
ἄφραστοι παρίοιεν, ἐπεὶ μέγα σῆμα Βοώτης
ἀθρόος ἀντέλλει βεβολημένος Ἀρκτούροιο.
Ἀργὼ δ' εὖ μάλα πᾶσα μετήορος ἵσταται ἤδη.

δοκεῖ οὖν μοι πεπλανῆσθαι ὁ ΑΤΤΑΛΟΣ *οὐ συνιείς, ὅτι ἐπιθέτως λέγεται ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ τὸ 'ἱστὸν διχόωσα κατ' αὐτόν'* (v. 605) *καὶ οὐχ, ὅτι ἀνατέλλει ἕως μέσου τοῦ ἱστοῦ· ὁ γὰρ ἑξῆς λόγος ἐστὶ τοιοῦτος· τῆς Παρθένου ἀρχομένης ἀνατέλλειν ὅ τε*

Κύων ἀνατέταλκε καὶ ἡ πρύμνα τῆς Ἀργοῦς, αὐτὴ μέντοι ἡμίσεια οὖσα ἕως τοῦ ἱστοῦ ἀναφέρεται, ἕως ἂν ὅλη ἡ Παρθένος ἀνατείληι.

---

3 *κυληναίη* LM, *κυλήνη* V | 5 *δ'* post *τοῖς* V: om LM | *μέσφα* M || 12 *παραιόθεν* V | 13 *ὁ* ante *Εὐδ.* om L || 17 *ἅπασα* corr Vict: *-αν* LV | *καινῶς* V | 18 *ρ'* delet Pet || 20 *πρὸς ἀναπληρώματος* V || 21 *μεταβιβάσειεν* V || 21,2 *τ. λ. τοῦτον* L | 23, 4 *ὁ. ἄρα πληρώματος* L || 24 *τὴν Παρθένον* corr Man: *τῆς Παρθένου* LV || 26 *οὐ* om L || 27 *ἡ* L: *ἣν* V | *ἀνατέταλκεν* L || 28 *πρὸς τὸ ἀ.* L | 34 *εὖ* L paraphrasis l. 29 et quos enumeravi in editione: *οὐ* VM cum schol | *ἔσσεται* M || 35 *συνεὶς* L || 37 *γὰρ* scripsi, *δὲ* Man: *τε* LV || 39, 40 *ἡμίσει* L

26

Hipparch. I p. 1037 B (193 P. 72 M.) *χωρὶς δὲ τῶν εἰρημένων ἀμφότεροι ἀγνοοῦσιν ὅ τε Ἄρατος καὶ ὁ* ΑΤΤΑΛΟΣ *συναποφαινόμενος αὐτῶι, διότι ὁ Κηφεὺς τῆι ζώνηι* (v. 650—652) Cephei occasus

γαῖαν ἐπιξύει, τὰ μὲν εἰς κεφαλὴν μάλα πάντα
βάπτων ὠκεανοῖο, τὰ δ' οὐ θέμις, ἀλλὰ τά γ' αὐτόν
Ἄρκτοι κωλύουσι πόδας καὶ γοῦνα καὶ ἰξύν.

ἐν γὰρ τοῖς περὶ τὴν Ἑλλάδα τόποις οὐχ ἕως τῆς ζώνης δύνει ὁ Κηφεύς, ἀλλ' οὐδὲ ἕως τῶν ὤμων· οἱ γὰρ ἐν τῆι κεφαλῆι αὐτοῦ κείμενοι ἀστέρες μόνον δύνουσιν, οἱ δὲ ὦμοι ἐν τῶι ἀεὶ φανερῶι τμήματι φέρονται οὔτε δύνοντες οὔτε ἀνατέλλοντες. Sequitur probatio Hipparchi.

---

3 *δύνει* post *διότι* LV: omisi || 4 *ἐπιξύει* VM: *-ων* L || 5 *ἀλλ' ἄστατος αὐτόν* L, *ἀλλα τά τ' αὐτά* V, *ἀλλὰ τά γ' αὐταί* M | 7 *περὶ τοῖς* V | *ἕως* L: *οἷον ὡς* V | 10 *δύνοντες* (α supra ο) V

27

Hipparch. II p. 1085 (224 P. 168 M.) *παρέχει δέ τισιν ἐπίστασιν, πῶς ἐπὶ τῶν ἄλλων ζωιδίων ὁ Ἄρατος τὰς ἀρχὰς ἐπὶ τῆς ἀνατολῆς ὑποτιθέμενος καὶ οὕτω τὰς τῶν ἄλλων ἄστρων ἀνατολὰς καὶ δύσεις διασαφῶν τὸν Ὑδροχόον μέσον ἀνατέλλειν ὑποτίθεται, λέγων οὕτως* (v. 693, 4)· Aquarii ortus

Ἵππος δ' Ὑδροχόοιο μέσον περιτελλομ'νοιο
ποσσί τε καὶ κεφαλῆι ἀνελίσσεται.

τούτου δ' ἀπορουμένου ὁ ΑΤΤΑΛΟΣ *φησιν ἁμάρτημα εἶναι, δεῖν δὲ γράφειν οὕτως·*

Ἵππος δ' Ὑδροχόοιο νέον περιτελλομένοιο.

λανθάνει δὲ τόν τε ΑΤΤΑΛΟΝ *καὶ τοὺς ἄλλους τὸ βούλημα τοῦ*

ποιητοῦ, τάχα δὲ καὶ τὸ φαινόμενον· ὁ γὰρ Ὑδροχόος τῆι θέσει κείμενος ἀπὸ μεσημβρίας πρὸς Ἄρκτους τὰ μὲν κατὰ τὸ στῆθος καὶ τὴν κεφαλὴν μέρη πολὺ ἐκπίπτοντα τοῦ ζωιδιακοῦ κύκλου εἰς τὸ πρὸς Ἄρκτους μέρος, τὰ δὲ κατὰ τοὺς πόδας νοτιώτερα ἔχει τοῦ ζωιδιακοῦ κύκλου. ἐν δὲ τῶι ζωιδιακῶι τὰ μέσα αὐτοῦ κεῖται. ἐπεὶ οὖν τὰ δωδεκατημόρια τοῦ ζωιδιακοῦ κύκλου ὑποτίθεται ἀναφερόμενα, διὰ τοῦτο ὁ Ἄρατος λέγει 'τοῦ Ὑδροχόου κατὰ μέσον τοῦ σώματος ἀνατέλλοντος ὁ Ἵππος ποσί τε καὶ κεφαλῆι ἀνελίσσεται', καὶ οὐχὶ τὸ μέσον τοῦ ἐν τῶι δωδεκατημορίωι μήκους, ὡς οἵ τε πολλοὶ καὶ ὁ ΑΤΤΑΛΟΣ ἐκδέχεται. ἀναγκαῖον οὖν εἶναι δοκεῖ μοι μὴ μετατιθέναι τὸν στίχον, ὡς ὁ ΑΤΤΑΛΟΣ ὑποδεικνύει, ἐν πᾶσί γε δὴ τοῖς ἀντιγράφοις οὕτως αὐτοῦ γραφομένου.

4 ὑδριχόον L ‖ 6 ὑδριχόοιο LM ‖ 8 τοῦτο δ' ἀπορῶν L ‖ 10 ὑδριχόοιο L | νέον etiam M al (cf editionem) ‖ 12 ὑδριχόος L ‖ 15 ἄρκτον V | ἔχει post μέρος L ‖ 19 ὑδριχόον L | τὸ σῶμα coni Man ‖ 20 ποσσί coni Man | κεφαλὴ L ‖ 21 παλαιοὶ L ‖ 22 μὴ (superscriptum) μετατιθέναι L: μετὰ τὸ τιθέναι V

28

Arietis ortus

HIPPARCH. II p. 1088 D (225 P. 172 M.) περὶ δὲ τῆς τοῦ Κριοῦ ἀνατολῆς ὁ Ἄρατος λέγων 'τὰ μὲν δεξιά' φησι (v. 707—713) 'τῆς Ἀνδρομέδας οἱ Ἰχθύες'

αὐτοὶ ἐφέλκονται, τὰ δ' ἀριστερὰ νειόθεν ἕλκει
Κριὸς ἀνερχόμενος. τοῦ καὶ περιτελλομένοιο
ἑσπερόθεν κεν ἴδοιο Θυτήριον, αὐτὰρ ἐν ἄλληι
Περσέος ἀντέλλοντος ὅσον κεφαλήν τε καὶ ὤμους.
αὐτὴ δὲ ζώνη καί κ' ἀμφήριστα πέλοιτο
ἢ Κριῶι λήγοντι φαείνεται ἢ ἐπὶ Ταύρωι.

γράφεται μὲν οὕτως ὁ ἔσχατος στίχος. εἰκὸς μέντοι γε ἠγνοῆσθαι τὸ 'λήγοντι'· ἐξ ἀρχῆς γὰρ πάντων τῶν ζωιδίων τὰς ἀρχὰς ἐπὶ τῆς ἀνατολῆς ὑποτίθεται καὶ οὐχὶ μεσοῦντα ἢ λήγοντα· ἐπὶ γὰρ τῶν ἄλλων ἄστρων τινὰ μὲν μέρη μεσούντων τῶν ζωιδίων, τινὰ δ' ἀρχομένων ἢ ληγόντων δύνει ἢ ἀνατέλλει. ὅθεν καὶ ὁ ΑΤΤΑΛΟΣ κατὰ μὲν τοῦτο ὀρθῶς συνεώρακε τὸ ἀγνόημα, καὶ δεῖ τοι ἤ, ὡς ἐκεῖνός φησι, γράφεσθαι 'ἢ Κριῶι ἀνιόντι φαείνεται ἢ ἐπὶ Ταύρωι' ἢ νὴ Δία οὕτως 'ἢ Κριῶι λήγουσα φαείνεται', ὥστε τὸ 'λήγουσα' ἐπὶ τὴν ζώνην ἀναφέρεσθαι, λέληθε μέντοι γε αὐτὸν τὸ βούλημα τοῦ ποιητοῦ καὶ ἐν τούτοις· λέγει γὰρ οὕτως·

ἡμεῖς μέντοι καὶ ἐπὶ τούτωι τῶι τε ποιητῆι συμφώνως καὶ τοῖς φαινομένοις ἀκολούθως οἰόμεθα δεῖν γράφεσθαι τὸ ποίημα τὸν τρόπον τοῦτον (v. 712—714)·

αὐτὴ δὲ ζώνη καί κ' ἀμφήριστα πέλονται
ἢ Κριῶι ἀνιόντι φαείνεται ἢ ἐπὶ Ταύρωι,
σὺν τῶι πασσυδίηι ἀνελίσσεται.

ἐπεὶ γὰρ μέλλοντος μὲν τοῦ Κριοῦ ἀνατέλλειν ὁ Περσεὺς ὁμολογουμένως μέχρι τῶν ὤμων ἐκφανὴς γίνεται, ἅμα δὲ τῶι ἄρξασθαι ἀναφέρεσθαι τὸν Κριὸν εὐθέως ἔκδηλος ἡ τοῦ Περσέως ζώνη γίνεται διὰ τὸ βραχὺ παντελῶς παραλλάσσειν τῆς τοῦ Κριοῦ ἀρχῆς τὴν φάσιν αὐτῆς, διστάζει, πότερον κατὰ τὴν τοῦ Κριοῦ μέλλοντος ἀνατέλλειν ἀρχὴν ὑποθῆται φανερὰ⟨ν αὐτὴν⟩ ἤδη γίνεσθαι ἢ ἐπὶ τὸ μᾶλλον ὁμολογούμενον ἔλθηι, διότι τοῦ Ταύρου μέλλοντος ἀναφέρεσθαι ἐκφανής ἐστι τοῦ Περσέως ἡ ζώνη μετὰ τοῦ λοιποῦ σώματος. καὶ τοῦτον τὸν τρόπον γραφομένου τοῦ ποιήματος τά τε φαινόμενα σωθήσεται καὶ τὰ περὶ τῆς ζώνης ὁ ποιητὴς οὐ μόνον ἐμπείρως ἀλλὰ καὶ ἀκριβῶς ἐξηγούμενος ἂν φαίνοιτο.

πρῶτον μὲν οὖν διὰ τούτων ὁ ATTAΛΟΣ ἀγνοεῖ, νομίζων ἐπὶ τοσοῦτον τὴν ἀκρίβειαν ἐν τοῖς Φαινομένοις ὑπὸ Ἀράτου διειλῆφθαι, ὥστε περὶ αὐτῶν τῶν ἐν τῆι ζώνηι τοῦ Περσέως ἀστέρων διστάζει⟨ν⟩ αὐτόν, πότερον τῆς ἀρχῆς τοῦ Κριοῦ ἐπ' ἀνατολῆς οὔσης καὶ αὐτὴ ἤδη φανερά ἐστι σὺν τοῖς ὤμοις καὶ τῆι κεφαλῆι ἢ μετ' ὀλίγον· χωρὶς γὰρ τοῦ ὁλοσχερῶς μὴ μόνον τὸν Ἄρατον, ἀλλὰ καὶ τὸν Εὔδοξον ἐν τοῖς Φαινομένοις ἀναστρέφεσθαι, καθάπερ ἐπιδεδείχαμεν, ἔτι καὶ οὐ μόνον ἐπὶ τῆς τοῦ Περσέως ζώνης τοῦτ' ἂν παρὰ τῶι Ἀράτωι διστάζοιτο, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πάντων ⟨τῶν⟩ β' ἢ καὶ πλείοσι ζωιδίοις συνανατελλόντων. τελέως δ' ἀγνοεῖν δόξειεν ἂν ὁ ATTAΛΟΣ καὶ τὰ φαινόμενα ὑπολαμβάνων κατὰ ἀλήθειαν οὕτως εἶναι δισταζόμενα ⟨τὰ⟩ περὶ τὴν ζώνην τοῦ Περσέως, καθάπερ προείρηκεν· οὐ γὰρ μόνον ἡ ζώνη τοῦ Περσέως φαίνεται ὑπὲρ γῆν τοῦ Κριοῦ ἀρχομένου ἀνατέλλειν, ἀλλὰ καὶ ὅλος σχεδὸν ὁ Περσεὺς πλὴν τοῦ ἀριστεροῦ ποδὸς καὶ τοῦ γόνατος. **Sequitur probatio Hipparchi; deinde pergit:** δῆλον οὖν, ὅτι ἀγνοεῖ λέγων τά τε φαινόμενα σωθήσεσθαι καὶ τὸν Ἄρατον ἐμπείρως καὶ ἀκριβῶς τὰ περὶ τῆς τοῦ Περσέως ζώνης φανεῖσθαι ἐξηγούμενον.

δοκεῖ δέ μοι διηπορῆσθαι ὁ Ἄρατος παρὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν παρ' ἣν καὶ Εὔδοξος (fr IV), ὧι κατηκολούθηκεν ὁ Ἄρατος·

ἐν μὲν γὰρ τῶι συντάγματι τῶι περὶ τῶν Φαινομένων γράφει, ὅτι τοῖς Ἰχθύσι συνανατέλλει τὰ δεξιὰ τοῦ Περσέως, ὥστε τῆς ἀρχῆς τοῦ Κριοῦ πρὸς τῆι ἀνατολῆι οὔσης τὰ δεξιὰ μόνον τοῦ Περσέως μέρη κατ' αὐτὸν ὑπὲρ γῆν φαίνεσθαι, ἐν δὲ τῶι ἑτέρωι συντάγματι, ὃ ἐπιγράφεται Ἔνοπτρον, τοῖς Ἰχθύσι φησὶν αὐτὸν ὅλον πλὴν ὀλίγου συνανατέλλειν. ἐν πᾶσιν οὖν σχεδὸν τοῖς περὶ τὰς ἀνατολὰς τῶν ἄστρων συμφωνούντων ἀλλήλοις τῶν δύο συνταγμάτων, περὶ δὲ τοῦ Περσέως διαφόρου τῆς ἀναγραφῆς οὔσης, εὐλόγως ὁ Ἄρατος διαπορῶν, ποίαι τις καταχολουθήσηι ἀποφάσει, ἀμφήριστόν φησιν εἶναι καὶ δισταζόμενον, πότερον καὶ ἡ ζώνη τοῦ Περσέως μετὰ τῶν ὤμων καὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ Κριοῦ ἀνατέλλοντος μετέωρος φαίνεται ἢ τοῦ Ταύρου ἀναφερομένου, ὡς τὸ ἕτερον τῶν τοῦ Εὐδόξου συνταγμάτων περιέχει. οὐ παρὰ τὸ τῆι αἰσθήσει οὖν δύσκριτον εἶναι διὰ μικρότητα τῆς διαφορᾶς, ὡς ὁ ΑΤΤΑΛΟΣ *ὑπέλαβεν, ἀμφήριστόν φησιν εἶναι, πότερον ἡ ζώνη τοῦ Περσέως ὑπὲρ γῆν ἤδη φαίνεται τῆς ἀρχῆς τοῦ Κριοῦ πρὸς τῶι ὁρίζοντι οὔσης, ἢ ἀρχομένου ἤδη ἀνατέλλειν τοῦ Ταύρου τότε καὶ αὐτὴ ἀναφέρεται, ἀλλὰ ⟨παρὰ⟩ τὸ μὴ ἔχειν εἰπεῖν διὰ τὸ ἑκατέρως παραδίδοσθαι.*

διχῶς δὲ γραφομένου ἐν μέν τισιν ἀντιγράφοις 'καί κ' ἀμφήριστα πέλοιτο', ἐν δέ τισι 'καί κ' ἀμφήριστα πέλονται', δεῖ γράφειν 'πέλοιτο', καὶ οὐχ, ὡς ὁ ΑΤΤΑΛΟΣ, *'πέλονται'· τῶι γὰρ 'ἄν' συνδέσμωι τὸ 'πέλοιτο' καταλλήλως λέγεται· οὐδὲ γὰρ περισπᾶσθαι δεῖ διὰ τὸ πληθυντικῶς ἐκφέρεσθαι τὸ 'ἀμφήριστα'· σύνηθες γάρ ἐστι τὸ σχῆμα τοῦτο τῆς ἐκφορᾶς.*

---

4 *νειόθεν ἕλκει* VM: *εἴωθεν ἕλκειν* L ‖ 5 *ἀνερχόμενος* VM: *ἀνελκόμενος* L ‖ 6 *ἐν* VM: om L ‖ 7 *Περσέως ἀνατέλλοντος* V ‖ 8 *αὐτὴ δὲ* LM: *-ῆι τε* V | *κ' ἀμφήριστα* M, *χαμφήριστα* V: *ἀμφήριστα* L (cf l. 24. 80—84) | *γένοιτο* LV (at cf l. 81, 2) ‖ 11 *τὸ* L: *τῶι* V ‖ 13 *ἐπὶ γὰρ* L: *ἐπεὶ οὕτω γε καὶ* V ‖ 14 *ληγόντων* LV²: *γόντων* V ‖ 15 *γε* pro *μὲν* coni Man ‖ 18 *λήγουσαν* V ‖ 24 *αυτη* (sic) LV | *δὲ* LM: *τε* V | *χαμφήριστα* V, *ἀμφήριστα* L | *πέλοιτο* LVM (at cf l. 80—85) ‖ 26 *σὺν τῶι* om L | *πασσυδίη* LV ‖ 27 *μὲν* om L ‖ 31, 2 *διστάζειν* V ‖ 32 *τὴν* L: *τὸν* V ‖ 33 supplevi: ⟨*ν*⟩ suppl Pet, ⟨*αὐτὴν*⟩ Man at ante *φανερὰ⟨ν⟩* ‖ 37 *φαινόμενα* corr Man cf l. 56, 7: *γραφόμενα* LV ‖ 39 *ἀναφαίνοιτο* L ‖ 40 *ἐν τούτοις* coni Man | *ἀγνοεῖ* corr Pet cf l. 56: *ἀπορεῖ* V, *εἰ* L ‖ 43 suppl Man | *αὐτὸν* corr Man: *τὸ* LV ‖ 49 supplevi | *δύο* V ‖ 50 *τέλος* V | *ἂν* scripsi: *ὅτι* L, om V; *δ. ὅ τε Ἄτταλος καὶ ὁ τὰ Φαινόμενα* coni Scal ‖ 52 supplevi ‖ 53 *μόνη* L ‖ 63, 4 *μέρη τοῦ Περσέως* L ‖ 69 *ποῖά τις* V | *-ει* LV ‖ 78 supplevi ‖ 79 *παραδεδόσθαι* L ‖ 80, 1 *κ' ἀμφήριστα πέλοιτο* M corr Pet Scal: *χαμφήστατο* V, *χαμφίστατο* L ‖ 81 *χαμφήριστα* LV ‖ 83 *ἂν* om L ‖ 83, 4 pro *περισπᾶσθαι* coni *'πέλονται' γράφεσθαι* Man (cf Aratea p. 110).

II ACHILLES

1. ISAGOGA EXCERPTA

V(aticanus) 191 bombycinus s. XIV
V[2] manus altera correctrix Victorii
M(ediceus) XXVIII 44 chartaceus s. XV
cf Prolegomena II

2. COMMENTARII FRAGMENTUM

Vaticanus 191

D(ielesii) Doxographi graeci Berolini a. 1879
Ecl(ogae) Achillis Arateae in 'Arateorum' capite I inveniuntur
Pet(avius) cf p. 2
Scal(iger) cf p. 2
Vict(orii) editio princeps Florentiae a. 1567

In exteriore textus margine Achillis fontes notavi sive certos sive probabiles, in interiore paginas P(etavianae) et M(igneanae) editionum adscripsi cf p. 2

1

ΤΩΝ ΑΡΑΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΝ ΕΚ ΤΩΝ ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΑΝΤΟΣ

934 M. 1. ʽΜισῶ μὲν ὅστις ταφανῆ περισκοπῶν —ʼ φησὶν ὁ Σοφοκλῆς (fr inc 671). καὶ ὁ κωμικὸς Ἀριστοφάνης ʽὃς ταφανῆ μεριμνᾶι, τὰ δὲ χαμᾶθεν ἐσθίειʼ φησίν (fr inc 672 K.). ἀλλʼ οἳ μὲν ἀφανῆ, ἡμεῖς δὲ φαινόμενα, ἀλλʼ οὐκ ἀφανῆ ζητοῦμεν. Ach

‖ Αἰγυπτίους λόγος ἔχει πρώτους τὸν οὐρανὸν ὡς καὶ τὴν γῆν καταμετρῆσαι καὶ τὴν ἐμπειρίαν τοῖς ἑξῆς ἐν στήλαις ἀναγράψαι, Χαλδαῖοι δὲ εἰς ἑαυτοὺς μετάγουσι Βήλωι τὴν εὕρεσιν ἀναθέντες, οἱ δὲ Ἑλλήνων σοφοὶ ὁτὲ μὲν θεοῖς, ὁτὲ δὲ ἥρωσιν, ὁτὲ δὲ τοῖς μετὰ ταῦτα σοφοῖς ἀνατιθέασιν· Αἰσχύλος μὲν γὰρ ἐν Προμηθεῖ (v. 454—460) τὸν θεὸν εἰσάγει λέγοντα Compendium astr cf An(onymum) I c. 1

οὐκ ἦν γὰρ αὐτοῖς οὔτε χείματος τέκμαρ
οὔτʼ ἀνθεμώδους ἦρος οὔτε καρπίμου
935 M. θέρους βέβαιον, ἀλλʼ ἄτερ γνώμης τὸ πᾶν
ἔπρασσον, ἔστε δή σφιν ἀντολὰς ἐγὼ
ἄστρων ἔδειξα τάς τε δυσκρίτους δύσεις.
καὶ μὴν ἀριθμόν, ἔξοχον σοφισμάτων,
ἐξηῦρον αὐτοῖς γραμμάτων τε συνθέσεις,

Σοφοκλῆς δὲ Παλαμήδει ἀνατίθησιν· λέγοντα γὰρ Ναύπλιον εἰσάγει (Palamedis fr 399)·

---

titulum dedi e V cf subscriptionem et ʽArateaʼ p. 16: ἐκ τῶν ἀχιλλέως πρὸς εἰσαγωγὴν εἰς τὰ ἀράτου φαινόμενα π. τ. π. M; disiungunt περὶ τοῦ παντός a ceteris et primi capitis titulum putant Vict Diels p. 18[1] ‖ 1 μισῶμεν V | τὸν ἀφανῆ M | περισκοπῶν V: -εῖ M ‖ 2 τὸν ἀφανῆ M ut l. 1 ‖ 3 χαμάθεν M (cf Eupol fr 146 K.), χαμόθεν V | ἀλλʼ V²M: om V ‖ 4 γὰρ post φαιν. V: om V²M ‖ 11 ἦν δʼ οὐδὲν αὐτοῖς Aeschyli codd ‖ 15 ὁδοὺς Stobaeus Ecl I p. 15 W. ‖ 17 ἐξεῦρον VM | αὐτοῖς V²M: om V | τε V²M: om V ‖ 18 γὰρ V²M: om V ‖ 19 εἰσάγει V²M: -ειν V

οὗτος δέ γ' ηὗρε τεῖχος Ἀργείων στρατῶι,
στάθμης ἀριθμῶν καὶ μέτρων εὑρήματα,
τάξεις τε ταύτας οὐράνιά τε σήματα
τἀκεῖν' ἔτευξε πρῶτος· ἐξ ἑνὸς δέκα
κἀκ τῶν δέκ' αὖθις εὗρε πεντηκοντάδας
καὶ χιλιοστῦς καὶ στρατοῦ φρυκτωρίαν
ἔδειξε κἀνέφηνεν οὐ δεδειγμένα,
ἐφηῦρε δ' ἄστρων μέτρα καὶ περιστροφάς,
ὕπνου φύλαξι θεῖα σημαντήρια
νεῶν τε ποιμαντῆρσιν ἐνθαλασσίοις,
Ἄρκτου στροφεῖα καὶ Κυνὸς ψυχρὰν δύσιν.

πάλιν δ' Αἰσχύλος ἐν Ἀγαμέμνονι (v. 4—6) *καὶ τῶι κατασκόπωι τὴν ἐμπειρίαν περιτίθησι ποιῶν λέγοντα·*

ἄστρων κάτοιδα νυκτέρων ὁμήγυριν
καὶ τοὺς φέροντας χεῖμα καὶ θέρος βροτοῖς
λαμπροὺς δυνάστας, ἐμπρέποντας αἰθέρι.

Σοφοκλῆς δὲ εἰς Ἀτρέα τὴν εὕρεσιν ἀναφέρει λέγων (fr 672) '*κἀνταῦθα — πᾶς προσκυνεῖ δὲ τὸν στρέφοντα κύκλον ἡλίου —*'. *ὁ δ' Εὐριπίδης φησί* (fr 861)

---

1 *οὗτος δέ γ' ηὗρε* scripsi: *οὔτεπιτϋγ' εὗρες* V, *οὗτος δ' ἐφεῦρε* V^2M; *ἐφηῦρε* Nauck, *τεύχη ἐφεῦρεν* F. G. Schmidt | an *Ἀργεῖοι?* ‖ 2 *στάθμης* scripsi: *στάθμη δ'* V, *στάθμην δ'* V^2M; *σταθμῶν* coni Salmasius Nauck, *σταθμῶν τ'* Herwerden | *ὁρίσματα* coni L. Dindorf, *σοφίσματα* Meineke ‖ 3 post 8 traicit Scal | *πάσας* coni Herwerden ‖ 4 *τἀκεῖν'* scripsi: *κἀκεῖν'* V^2M, *κἀκεῖνος* V | *ἔτευξε* V^2M: *ἐξέτευξε* V | *πρῶτον* coni L. Dindorf, *πάντων δ' ἔτευξε πρῶτος* Herwerden, *κἄπειτ' ἔταξε πρῶτος ἐς ζεῦγος δέκα* F.G. Schmidt ‖ 5 *δέκ'* V: *δέ κ'* M ‖ 6 *καὶ χ.* Scal: *ὃς* VM | *χιλιοστῦς* corr Nauck ego: *χίλια εὐθύς* V, *χίλι' εὐθύς* V^2M; *ἐς χίλι' εὐθύς* coni H. Keil | *καὶ* Gomperz: *ὃς* VM | *στρατοῦ* V (*υ* del V^2): *στρατῶ* M | *φρυκτωρίαν* V^2M: *-ία* V ‖ 7 *κἀνέφηνεν* M: *κἂν ἔφηνεν* V^2, *κἂν ἔφανεν* V | 7 *ἔδειξε* et 8 *ἐφεῦρε* permutant Nauck Gomperz ‖ 8 *ἐφηῦρε* Nauck: *ἐφεῦρε* VM ‖ 9 *φύλαξι θεῖα* scripsi: *φυλάξει θόα* V^2, *φυλάξει στιθοα* V, *φυλάξεις στιθόα* M; *φύλαξί τε θοὰ* coni Scal, *-ι πιστὰ* Wagner, *-ι στιλπνὰ* M. Schmidt, *-ιν ἐσθλὰ* H. Keil | *σημάντρια* coni Vict ‖ 10 *νεῶν* corr Blomfield Nauck: *ναῶν* VM | *ποιμαντῆρσιν* corr Heath: *πυμαντῆρσιν* V, *πημαντῆρσιν* V^2M; *σημαντῆρσιν* coni Pet ‖ 11 *Ἄρκτου στροφεῖα* scripsi, cf Philolaum (Stob I p. 18 W.) *ἁ τᾶς σφαίρας ὁλκάς*: *ἄρκτου τὲ στρόφεια* V, *ἄρκτου στροφάς τε* V^2M ‖ 12 versuum ordinem mutant H. Keil (1, 2, 4, 5, $^1/_2$6 [tunc lacunam statuit unius versus] $^1/_2$6, 7, 8, 3, 11, 9, 10) Gomperz (2, 7, 8, 3, 9, 10, 11, 1 [ubi *αὐτὸς δ' ἐφεῦρε* coni] 4, 5, 6) | *καὶ* V: om V^2M ‖ 14 *κατ' οἶδα* V | *νυκτέρων* V^2M: *νυκτέον* V ‖ 16 *αἰθέρι* V^2M: *ἐν θέρει* V ‖ 17 *κἀνταῦθα* om M; noli *λέγοντα ταῦτα* ‖ 18 an *προσκυνεῖ σε τ.?* | *τρέφοντα* coni Nauck (at cf Welcker 'Die griechischen Trag' I p. 361) | *ἡλ. κ.* V | cf schol Eur Or 998 al

δείξας γὰρ ἄστρων τὴν ἐναντίαν ὁδόν
δόμους τ' ἔσωσα καὶ τύραννος ἱζόμην

123 P. τὰς τῶν πλανήτων ὁδοὺς ἐναντίας τοῖς λοιποῖς φερομένας ταὐτῶι πάλιν Ἀτρεῖ περιτιθείς. ὁ δὲ Ἄρατος τὴν μὲν θέσιν τῶν ὅλων εἰς Δία ἔοικεν ἀναφέρειν, τὴν δὲ γέννησιν καὶ ἔννοιαν εἰς Ἀστραῖον· περὶ μὲν γὰρ τοῦ Διὸς λέγων ἐπιφέρει (v. 11—13, Ecl I 3)

αὐτὸς γὰρ τάδε σήματ' ἐν οὐρανῶι ἐστήριξεν
ἄστρα διακρίνας, ἐσκέψατο δ' εἰς ἐνιαυτόν
ἀστέρας, οἵ κε μάλιστα τετυγμένα σημαίνοιεν,

περὶ δὲ τοῦ Ἀστραίου φησίν (v. 98, 9, Ecl I 4)

εἴτ' οὖν Ἀστραίου — γένος, ὅν ῥά τέ φασιν
ἄστρων ἀρχαῖον πατέρ' ἔμμεναι,

εἰ μὴ ἄρα τὸν μὲν Ἀστραῖον ποιητὴν τῶν ἀστέρων ὑποβάλλει, τὸν δὲ Δία κοσμητὴν γεγενῆσθαι ἱστορεῖ. τινὲς δὲ ἄλλον ἄλλο τι εὑρηκέναι. διὸ καὶ συμβέβηκεν εἶναι διαφωνίαν περὶ τῆς εὑρέσεως αὐτῶν. ὅτι δὲ ἄλλοι ἄλλο εὑρήκασιν, ἐκ τοῦ καὶ Θάλητα τὴν μικρὰν Ἅμαξαν εὑρηκέναι δῆλον. ὁ γοῦν Καλλίμαχός φησιν (fr 94)·

ἔπλευσεν εἰς Μίλητον· ἦν γὰρ ἡ νίκη
Θάλητος, ὅς τά τ' ἄλλα δεξιὸς γνώμην
καὶ τῆς Ἁμάξης ἐλέγετο σταθμήσασθαι
τοὺς ἀστερίσκους, ἧι πλέουσι Φοίνικες.

‖ ἥρμοττε δὲ μεγάλωι ποιητῆι περὶ μεγάλων εἰπεῖν Ὁμήρωι. ἀλλ' ἐπειδὴ κατήπειγε τὰ Ἰλιακὰ γράψαι εἰς ἐπιστροφὴν τῶν Ἑλλήνων, διὰ τὰς συνεχεῖς ἐπαναστάσεις ἐπ' ἐκείνην ὥρμησε 97 M. τὴν ὑπόθεσιν, περιέσπειρε δέ τι καὶ περὶ τῶν ὅλων καὶ περὶ τῶν ἄστρων τινὰ λέγων, περὶ μὲν τῶν ὅλων, ὡς ὅταν λέγῃ Apio e Cratetis Homericis cf An I c. 1

Ὠκεανόν τε θεῶν γένεσιν καὶ μητέρα Τηθύν (Il XIV 201. 302)
ἐν μὲν γαῖαν ἔτευξ', ἐν δ' οὐρανόν, ἐν δὲ θάλασσαν (Il XVIII 483)

---

2 δόμους scripsi (ut VM c. 20): δήμους VM; θρόνους coni Heimsoeth, γῆν ἐξέσωσα F. G. Schmidt | errat Ach, nam Euripides de Sole et Pliadibus inversum ordinem tenentibus loquitur, cf Eur Or 999 sqq. ‖ 3 ταὐτῶι scripsi: αὐτῶι VM ‖ 10 καὶ μάλα VM ‖ 13 ἀρχαῖον M Anonymus II: -ων V ‖ 17 εὗρον M ‖ 18 δῆλον om V ‖ 21 ὅς τά τ' ἄλλα corr Scal: ὅς τἄλλα V, ὅς τὸν ἄλλα M; ὅς τ' ἦν ἄλλα coni Bentley, ὅς τ' ἦν κἄλλα Meineke, ὅς γ' ἦν τἄλλα Hecker | γνώμη V; γνώμηι coni Vict ‖ 22 ἐλέγετο codd Diogenis Laertii I 23: λέγετο V, λέγεται M ‖ 26 ἐκείνην scripsi: -ων VM ‖ 27 περιέ///σπειρε V ‖ 29 τε V: τι M | θεῶν V²M: θεοων V ‖ 30 ἐν pr V²M: ἐὰν V | scripsi (ut codd nonnulli Iliadis): ἔτευξε δ' V, ἔτευξε ἰδ' M

καὶ πάλιν ʽἀλλʼ ὑμεῖς μὲν πάντες ὕδωρ καὶ γαῖα γένοισθεʼ (Il VII 99), *περὶ δὲ ἄστρων*

Πληιάδας εἰσορόωντι καὶ ὀψὲ δύοντα Βοώτην
Ἄρκτον θʼ, ἣν καὶ Ἅμαξαν ἐπίκλησιν καλέουσιν (Od V 272—3) 124 P.
ἠέλιόν τʼ ἀκάμαντα σελήνην τε πλήθουσαν,
ἐν δέ τε τείρεα πάντα, τά τʼ οὐρανὸς ἐστεφάνωται,
Πληϊάδας θʼ Ὑάδας τε τό τε σθένος Ὠρίωνος (Il XVIII 484—6)
ἄστρα δὲ δὴ προβέβηκε, παρῴχηκεν δὲ πλέω νὺξ
τῶν δύο μοιράων, τριτάτη δʼ ἔτι μοῖρα λέλειπται (Il X 252—3).

ἐκ γὰρ τούτων τὰς προφάσεις ἔλαβον οἱ ὕστερον περὶ τούτων πραγματευσάμενοι· ὡς γὰρ τοῖς τραγικοῖς παρέσχεν ἱστοριῶν ἀφορμάς, οὕτω καὶ διὰ τούτων ὑποθέσεις τοῖς περὶ ἀστρολογίας γράψασιν. μαρτυροῦσι δὲ Κράτης (p. 40 Wachsm) *καὶ Ἀπίων ὁ Πλειστον⟨ε⟩ίκης* (p. 25 Lehrs), *ὅτι ἀστρονόμος Ὅμηρος. οὐδὲν δὲ παράδοξον ὑπʼ ἀνθρώπων τοσαύτην εὑρεθῆναι θεωρίαν· ψυχὴ γὰρ πᾶσα ἀθάνατος κατελθοῦσα ἐξ οὐρανοῦ ἀνανεύουσα ὡς ἐς συγγενῆ τὸν οὐρανὸν πάντα τὰ συνήθη θεωρεῖ καὶ ἐπισπᾶται, πρὸς ὃν καὶ ἀναχθῆναι ἐπείγεται.*

2. *Τίνι διαφέρει μαθηματικὴ φυσιολογίας.*

Eudorus e Diodori Posidonianis ∽ Geminus Simplic in Arist Phys II 2 p. 291 D.

‖ *Εὔδωρος ὁ φιλόσοφός φησι* (Diels p. 22) *Διόδωρον τὸν Ἀλεξανδρέα μαθηματικὸν τούτωι διαφέρειν εἰπεῖν τὴν μαθηματικὴν τῆς φυσιολογίας, ὅτι ἡ μὲν μαθηματικὴ τὰ παρεπόμενα τῆι οὐσίαι ζητεῖ, πόθεν καὶ πῶς ἐκλείψεις γίνονται, ἡ δὲ φυσιολογία περὶ τῆς οὐσίας, τίς ἡλίου φύσις, πότερον μύδρος ἐστὶ κατὰ Ἀναξαγόραν* (fr 24 Schaub) *ἢ πῦρ κατὰ τοὺς Στωϊκοὺς ἢ κατὰ Ἀριστοτέλην* (De caelo 270 b 20 al) *πέμπτη οὐσία μηδενὶ τῶν τεσσάρων στοιχείων ἐπικοινωνοῦσα, ἀγέννητός τε καὶ ἄφθαρτος καὶ ἀμετάβολος. διαφερούσας γοῦν ταύτας ἐν ταῖς ζητήσεσιν ἐπιπεπλέχθαι τὴν ἑτέραν δεομένην τῆς ἑτέρας.*

---

1 *μὲν* om M ‖ 3 *Πληιάδας εἰσορόωντι* scripsi (Aratea p. 313): *πληιάδας τʼ εἰσορόωντι* V, *πλειάδας εἰσορόοντι* M | *δύνοντα* M ‖ 6 *ἐν δέ τε* M (ut codd Il nonnulli ʽIustinusʼ Cohort 28 al): *ἐν δὲ τὰ* V (ut vulgata Il) ‖ 8 *παρῴχηκεν* M, *-κε* V (cf Porphyr I p. 147 Schr) | *πλέω* V ut Porphyr: *πλέα* M ‖ 9 *τριτάτη δʼ ἔτι* scripsi (ut codd Il nonnulli): *τριτάτη δʼ ἔστι* V, *τριτάτη δέ τι* M; *τριτάτης δʼ ἔτι* ʽquidamʼ apud Porphyr ‖ 10 *οἱ* om V ‖ 16 *ἀντινεύουσα* V | *ὡς* om M ‖ 21 *εἰπεῖν* M: *εἶπε* V ‖ 22 *ὅτι* om V ‖ 28 *οὖν* M

3. Περὶ τῆς τῶν ὅλων ἀρχῆς.

‖ Ζήνων ὁ Κιτιεὺς (fr 35 Pearson) ἀρχὴν εἶναι λέγει τῶν ὅλων Plutarchus Plac I 8 p. 22 D.
135 P. θεὸν καὶ ὕλην, θεὸν μὲν τὸ ποιοῦν ὕλην δὲ τὸ ποιούμενον, ἀφ' ὧν τὰ τέσσαρα στοιχεῖα γεγονέναι. Ἐπίκουρος δὲ ὁ Ἀθηναῖος (p. 191, 18 Us) ἐκ σωμάτων νοητῶν σμικροτάτων τὰς ἀρχὰς τῶν ὅλων εἶναί φησι, καλεῖ δὲ αὐτὰς ἀτόμους ἢ διὰ σμικρότητα ἀκαριαίας τινὰς οὔσας ἢ διὰ τὸ ἀφθάρτους αὐτὰς εἶναι καὶ μὴ τέμνεσθαι. Ἀριστοτέλης δὲ ὁ Σταγειρίτης (De caelo 1 c al) ἀρχὰς λέγει τῶν ὅλων εἶδος καὶ ὕλην καὶ στέρησιν, ἐκ δὲ τούτων τὰ τέσσαρα στοιχεῖα, καὶ πέμπτον σῶμα ἀδιάφθαρτον καὶ καθαρόν, ὃ δὴ αἰθέρα λέγουσιν. Σωκράτης δὲ καὶ Πλάτων (Tim 29 E sqq.)
340 M. ἀρχὰς τῶν ὅλων καλοῦσι θεὸν καὶ ὕλην καὶ τρίτον τὸ ὑποκείμενον γενέσει καὶ φθορᾶι, ἐκ δὲ τούτων τὰ τέσσαρα στοιχεῖα γενέσθαι. Ἐμπεδοκλῆς δὲ (v. 33 sqq. St.) ἀρχάς φησι τῶν ὅλων τὰ τέσσαρα στοιχεῖα, καὶ τὸ μὲν πῦρ καλεῖ Δία καὶ αἰθέρα, τὴν δὲ γῆν Ἥραν, τὸν δὲ ἀέρα Ἀϊδωνέα, τὸ δὲ ὕδωρ Νῆστιν, τὰς δὲ τούτων δυνάμεις νεῖκος καὶ φιλίαν, νεῖκος μὲν τὴν διάλυσιν φιλίαν δὲ τὴν σύνοδον. ‖ Ἀπολλώνιος δὲ ὁ Ῥόδιος ἐν τῶι πρώτωι τῶν Ἀργοναυτικῶν (496—8) εἰσάγει τὸν Ὀρφέα ταῦτα λέγοντα· Compendium astr?

ἤειδεν δ', ὡς γαῖα καὶ οὐρανὸς εὐρὺς ὕπερθε
τὸ πρὶν ἐπ' ἀλλήλοισι μιῆι συναρηρότα μορφῆι
νείκεος ἐξ ὀλοοῖο διέκριθεν ἀμφὶς ἕκαστον.

πάλαι γάρ ποτε ἀναμὶξ φερομένων τῶν στοιχείων ὑπὸ τοῦ νείκους ὕστερον διακριθῆναι αὐτά, παντὸς μὲν τοῦ γεώδους συστρέφοντος εἰς ἕν, ὅλου δὲ τοῦ πυρώδους περιειληθέντος εἰς τὸ αὐτὸ καὶ τοῦ ὑδατώδους συρρέοντος εἰς τὸ ὅμοιον καὶ τοῦ ἀέρος περιχυθέντος πρὸς τὸ ὁμόφυλον. ‖ Θαλῆς δὲ ὁ Μιλήσιος καὶ Ign(otus) cf adn Φερεκύδης ὁ Σύριος (p. 39 Sturz) ἀρχὴν τῶν ὅλων τὸ ὕδωρ ὑφίστανται, ὃ δὴ καὶ χάος καλεῖ ὁ Φερεκύδης, ὡς εἰκός, τοῦτο ἐκλεξάμενος παρὰ τοῦ Ἡσιόδου οὕτω λέγοντος (Theog 116) 'ἤτοι μὲν πρώτιστα χάος γένετο'· παρὰ γὰρ τὸ χεῖσθαι (ὑπολαμβάνει)

2 κητιεὺς V, κυτιεὺς M ‖ 5 μικροτάτων V ‖ 6 καλλεῖ M ‖ 11 ὁ ante Σ. V: om V²M ‖ 17,8 τὴν διάλυσιν V²M: om V lacuna signata ‖ 21 ἤειδ' ἐν V | οὐρ. ἠδὲ θάλασσα Apollonii codd ‖ 22 τοπρὶν M | ἐν M ‖ 23 διάκριθὲν M | τὴν ante ἀμφὶς add V, τῆν M | ἕκαστον om M; ἕκαστα coni Vict (ut Apollonii codd) ‖ 25 αὐτά V²M: -ό V ‖ 28 θαλῆς M | 28—32 ∾ schol Hesiodi Theog 116 et Tzetz Lyc 145 ‖ 29 σύρος M ‖ 30 ὑφίστανται V: -ῶσιν V²M | τοῦτο V²M: οὗτος V ‖ 31 ἤτοι VM (ut Hesiodi codd) ‖ 32 γένεθ (ε superscr.) V

τὸ ὕδωρ χάος ὠνόμασται. Ἡράκλειτος δὲ (cf fr XXI Byw) πῦρ πρῶτόν φησι γεγονέναι. εἰσὶ δ' οἳ τὴν γῆν πρῶτον λέγουσι 126 P γεγονέναι, θλιβομένην δὲ καὶ σφιγγομένην οὕτως ἐνάψαι μὲν τὸ πῦρ, ἀναπέμψαι δὲ τὸ ὕδωρ, διαδοῦναι δὲ τὸν ἀέρα (Pherecyd p. 40 Sturz).

4. Περὶ τῆς συστάσεως τῶν ὅλων.

Eudorus e Diodori Posidoniania p. 21 D., cf An I c. 8

‖ Καλῶς ἂν ἔχοι πείθεσθαι τῶι Χρυσίππωι· φησὶ γὰρ ἐκ τῶν τεσσάρων στοιχείων τὴν σύστασιν τῶν ὅλων γεγονέναι. αἴτιον δὲ τῆς μονῆς τούτων τὸ ἰσοβαρές· δύο γὰρ ὑποκειμένων βαρέων, γῆς καὶ ὕδατος, δύο δὲ κούφων, πυρὸς καὶ ἀέρος, τὴν τούτων σύγκρασιν αἰτίαν εἶναι τῆς τοῦ παντὸς τάξεως (ὥσπερ γάρ, εἰ ἦν ὁ κόσμος βαρύς, κάτω ἂν ἐφέρετο, οὕτω καί, εἰ κοῦφος, ἄνω· μένει δὲ τῶι ἴσον ἔχειν τὸ βαρὺ τῶι κούφωι), τὸν δὲ αἰθέρα καὶ οὐρανόν, εἴτε ὁ αὐτὸς εἴτε διάφορος, ἔξωθεν εἶναι σφαιρικὸν σχῆμα ἔχοντα. μετὰ δὲ τοῦτον ἐντὸς αὐτοῦ τὸν ἀέρα εἶναι καὶ αὐτὸν σφαιρικῶς περικείμενον ἔξωθεν τῆι γῆι. ἐνδοτέρω δὲ αὐτοῦ τρίτην εἶναι σφαῖραν τὴν τοῦ ὕδατος περὶ αὐτὴν τὴν γῆν μεταξὺ τοῦ ἀέρος καὶ τῆς γῆς. ἐν δὲ τῶι μεσαιτάτωι τὴν γῆν εἶναι κέντρου τάξιν καὶ μέγεθος ἐπέχουσαν [ὡς αἱ σφαῖραι]. καὶ τὰς μὲν ἄλλας τρεῖς σφαίρας ἢ τέσσαρας περιδινεῖσθαι, τὴν δὲ τῆς γῆς μόνην ἑστάναι.

ἔξωθεν δὲ τὴν τοῦ πυρὸς σφαῖραν καὶ ἐνδοτέρω, μετὰ ταύτην δέ, τὴν τοῦ ἀέρος δεδώκασιν οἱ Ἀρχιμήδειοι περιδινεῖσθαι, ἐν μέσωι δ' εἶναι τὴν τοῦ ὕδατος καὶ τὴν τῆς γῆς διὰ τὴν τοιαύτην αἰτίαν· εἴ τις γὰρ (φασί) λάβοι τῶν σωμάτων τὰ βαρύτατα, οἷον μόλιβδον, καὶ πάλιν αὐτὰ τὰ κουφότατα, οἷον 941 P φελλόν, [ἐξίσης] καὶ ἴσα ἀλλήλοις στήσειε καὶ ἰσόσταθμα ποιήσειε καὶ συνδήσειε, συμβήσεται μηδέτερον ὑπὸ τοῦ ἑτέρου ἕλκεσθαι· οἷον, εἴ τις βάλοι ταῦτα εἰς θάλασσαν, συμβήσεται μήτε κάτω εἰς τὸν βυθὸν καθέλκεσθαι τὸν φελλὸν ὑπὸ τοῦ μολίβδου μήτε τὸν μόλιβδον ὑπὸ τοῦ φελλοῦ ἀνέλκεσθαι εἰς τὴν

1 ὠνόμασται V: -άσθαι M ‖ 3 δὲ scripsi: τε VM | οὕτως V²M: -ω V ‖ 4 δὲ utrumque om V ‖ 7 φησὶ γὰρ V: φήσαντι M ‖ 8 γεγόναι V ‖ 12 γὰρ om V | ἐφέρετον expuncto ν M | οὕτως om V | εἰ καὶ M, εἰ δὲ V ‖ 13 τῶι βαρεῖ τὸ κοῦφον M ‖ 15 τοῦτον M: αὐτὸν V ‖ 23 δέ V: om V²M | τὴν V²M: om V ‖ 25 ζητεῖται πῶς τὰ μὲν κοῦφα ἄνω φέρεται τὰ δὲ βαρέα κάτω in margine M | γὰρ V²M: om V ‖ 26 τὰ V²M: om V ‖ 27 ἐξίσης om M ‖ 28,9 ἀνέλκεσθαι V ‖ 29 ταῦτα V²M: om V ‖ 31 τοῦ φελλοῦ scripsi: τῶν φελλῶν VM

ἐπιφάνειαν τοῦ ὕδατος, ἀλλ᾽ ὡς ἐπίσης ὑπ᾽ ἀλλήλων ἀνθελκόμενα μεταξὺ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ βυθοῦ εἶναι τὸν μόλιβδον καὶ τὸν φελλόν. τεσσάρων οὖν ὄντων τῶν στοιχείων συμβέβηκε τὸ πῦρ καὶ τὸν ἀέρα κουφότατα ὄντα ἐπὶ τὴν ἄνω φορὰν ἔχειν τὴν ὁρμὴν καὶ περιδινεῖσθαι. ὅτι δὲ πῦρ καὶ ἀὴρ κουφότατα καὶ ἀνωφερῆ, δῆλον μὲν καὶ ἐκ τῆς ὄψεως, ἀλλὰ μὴν καὶ ἐκ τῶν παρὰ τοῖς ἰατροῖς σικυῶν, ἐν αἷς ὁρῶμεν ἀπολαμβανόμενον τὸ πῦρ ἅμα τῶι ἀέρι τοῦ κατὰ βάθος αἵματος τὴν
127 P. ἀναγωγὴν ποιούμενα (Plato Tim 79 E), ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ ἐν τοῖς λύχνοις πυρός, ὅπερ ἄνω φερόμενον τὸ ἐν τῆι κοιλότητι τοῦ λύχνου ἔλαιον ἀνιμᾶται. ἀλλὰ μὴν καὶ δαλὸν εἴ τις ἐξάψας στρέψειε, κάτω φέρεσθαι τὸ πῦρ οὐκ ἂν δυνηθείη· ἀνωφερῆ γὰρ ἴσχει τὴν ὁρμήν. πάλιν δέ, εἴ τις ἀσκὸν πλήσειε πνεύματος καὶ ἀποσφίγξει⟨ε⟩, ῥίψει⟨ε⟩ δὲ εἰς ὕδωρ, οὐδὲν ἧττον ἐπιπολάζει ὁ ἀσκός. ὅτι δὲ ἡ γῆ καὶ τὸ ὕδωρ βαρέα καὶ κατωφερῆ, οὐ δεῖ λόγου τῆς πείρας διδασκούσης.

‖τὴν δὲ τάξιν, ἣν δεδώκαμεν τῶι σφαιρώματι, οἱ Ὀρφικοὶ Ign
λέγουσι παραπλησίαν εἶναι τῆι ἐν τοῖς ὠιοῖς· ὃν γὰρ ἔχει λόγον τὸ λέπυρον ἐν τῶι ὠιῶι, τοῦτον ἐν τῶι παντὶ ὁ οὐρανός, καὶ ὡς ἐξήρτηται τοῦ οὐρανοῦ κυκλοτερῶς ὁ αἰθήρ, οὕτω τοῦ λεπύρου ὁ ὑμήν. κατὰ δέ τινας, ἐπειδὴ ὁ οὐρανὸς καὶ ὁ αἰθὴρ εἷς ἐστι, μετὰ δὲ τοῦτον ὁ ἀήρ, ἔσται ἐν τοῖς ὠιοῖς ὁ ὑμὴν τοῦ ἀέρος τάξιν ἐπέχων. ἡ δὲ λευκὴ σὰρξ ἡ ἐν τῶι ὠιῶι ἐὰν τὴν τοῦ ἀέρος τάξιν ἐπέχηι, ἔσται ἡ λέκιθος τοῦ ὠιοῦ τὴν τοῦ ὕδατος τάξιν ἐπέχουσα, τὸ δὲ ἐνδότατον καὶ μεσαίτατον τῆς λεκίθου τὴν τάξιν ἔχον τῆς γῆς. εἰ δὲ ὑμένα τὸν ἐν τῶι ὠιῶι ἀντὶ τοῦ αἰθέρος λάβωμεν, τὸ τῶν ὀρνίθων γάλα ἀντ᾽ ἀέρος ἔσται καὶ ἡ ἔξωθεν περιφορὰ τῆς λεκίθου ἀντὶ ὕδατος, τὸ δὲ ἐνδότατον καὶ μεσαίτατον ἀντὶ τῆς γῆς. καθόλου δέ, ἐὰν πέντε σφαίρας εἴπωμεν κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην (De mundo p. 392 a — 393 a), τὸ ἐνδότατον τῆς λεκίθου ἀντὶ τῆς γῆς παραληφθήσεται, ἐὰν δὲ

1 ἀλλ᾽ V² M: om V | ὡς V: om M ‖ 4 κουφότατα V² M: -ον V ‖ 6 ἀνωφερεῖ M | 8 καὶ ἐκ ante τοῦ V: om V² M | τὴν om V² M ‖ 9 ποιούμενα V: -ένοις V² M ‖ 12 στρέψειε M, στρίψειε V²: ῥίψειε V | οὐκ ἂν δυνηθείη M: om V ‖ 13 γὰρ M: om V | ἴσχειν V ‖ 18 ζητεῖται ὅτι τὰ ὠὰ εἰκόνα τοῦ παντὸς φέρουσιν in margine M | τῆι ἐν scripsi: τὴν ἐν V, om M | ὠοῖς VM et ita semper ‖ 19 ἔχειν ante ἐν alt M | ὁ οὐρανὸς scripsi: τὸν οὐρανὸν VM ‖ 20 ἐξερύηται V | οὕτως V ‖ 21 ὁ ante αἰθ. om V ‖ 23, 4 εἰ — ἐπέχει M ‖ 25 τῶι δὲ ἐνδοτάτω καὶ μεσαιτάτω V ‖ 28, 9 τῶι δὲ ἐνδοτάτωι καὶ μεσαιτάτωι V

τέσσαρας κατὰ τοὺς ἄλλους, ὅλη ἡ λέκιθος ἀντὶ τῆς γῆς ἔσται, οὐ κατὰ τὸ μέγεθος, ἀλλὰ κατὰ τὴν τάξιν.

e Posidonio cf c. 9 Manil I 168 sqq.

‖ὅτι δὲ καὶ ἕστηκεν ἡ γῆ, παραδείγματι χρῶνται τούτωι· εἴ τις (φασίν) εἰς φῦσαν κέγχρον βάλοι ἢ κόκκον φακοῦ καὶ φυσήσειε καὶ ἐμπλήσειεν αὐτὴν ἀέρος, συμβήσεται μετεωρισθέντα τὸν κόκκον ἐν μέσωι τῆς κύστεως στῆναι, καὶ τὴν γῆν δὲ πανταχόθεν ὑπὸ τοῦ ἀέρος ὠθουμένην ἰσορρόπως ἐν τῶι μέσωι εἶναι καὶ ἑστάναι. ἢ πάλιν, ὥσπερ εἴ τις λαβὼν σῶμα δήσειε πανταχόθεν ἐξ ἑκατέρου σχοινίοις καὶ δοίη τισὶν ἰσορρόπως ἕλκειν ἐπ' ἀκριβείας, συμβήσεται πανταχόθεν ἐπίσης περιελκόμενον στῆναι καὶ ἀτρεμῆσαι. Ξενοφάνης δὲ οὐκ οἴεται (p. 49. 154 K.) μετέωρον εἶναι τὴν γῆν, ἀλλὰ κάτω εἰς ἄπειρον καθήκειν·

'γαίης μὲν' γάρ φησι 'τόδε πεῖραρ ἄνω παρὰ ποσσὶν [ὁρᾶται 944 M.
αἰθέρι προσπλάζον, τὸ κάτω δ' ἐς ἄπειρον ἱκνεῖται'.

Ἀριστοφάνης δ' ἐν Νεφέλαις μετέωρον αὐτὴν εἶπεν· λέγει γάρ (v. 264)· 'ὦ δέσποτ' ἄναξ, ἀμέτρητ' Ἀήρ, ὃς ἔχεις τὴν γῆν μετέωρον' ἑστῶσαν μέντοι καὶ ἀκίνητον. ὅθεν καὶ Ἄρατός φησιν (v. 22, 3, Ecl II)· 'ἔχει δ' ἀτάλαντον ἁπάντη Μεσσηγὺς γαῖαν' μηδαμοῦ ταλαντευομένην.

Plutarchus Plac p. 896 D.

‖ὁ δὲ Ἐμπεδοκλῆς οὐ δίδωσι τοῖς στοιχείοις ὡρισμένους τόπους, ἀλλ' ἀντιπαραχωρεῖν ἀλλήλοις φησίν, ὥστε καὶ τὴν γῆν μετέωρον φέρεσθαι καὶ τὸ πῦρ ταπεινότερον.

5. Τίς οὐσία οὐρανοῦ.

Plutarchus Plac p. 889 sq. D.

‖Τὸν δὲ οὐρανὸν οἳ μὲν πυρώδη εἶναι καὶ στερέμνιον, ἐντὸς δὲ αὐτοῦ τοῦ αἰθέρος τὴν σφαῖραν ἐχομένην ὥσπερ δαλόν, διαφέρειν δὲ ταύτηι, ἧι ὁ μὲν δαλὸς ἀνωφερὲς ἔχει τὸ πῦρ, ὁ δὲ αἰθὴρ κατωφερές, καὶ τῶι τὸ μὲν θεῖον εἶναι καὶ καθαρὸν καὶ ἀμετάληπτον, τὸ δὲ φθαρτόν· Ἐμπεδοκλῆς δὲ (p. 422 K.) κρυσταλλώδη τοῦτον εἶναί φησιν ἐκ τοῦ παγετώδους συλλεγέντα,

---

1 τέσσαρα V ‖ 3 sqq. ζητεῖται πῶς ἡ γῆ τὴν μέσην ἐπέχει χώραν in margine M | 4 φῦσαν scripsi: φύσαν V, φύσκαν M ‖ 9 ἐξ ἑκατέρου om M ‖ 10 ἀκριβὲς M | γὰρ post σ. V: om M ‖ 13 γαίης γάρ φησι V, φησὶ γὰρ γαίης μὲν M | πεῖραρ scripsi: πεῖραν V, πεῖρας M | παρὰ ποσὶν V, πὰρ ποσσὶν M ‖ 15 αἰθέρα corr Karsten: καὶ ῥεῖ VM | εἲς V ‖ 16 δ' M: om V | εἶπε VM ‖ 17 μέτρητ' V ‖ 22 τὴν M: om V ‖ 26 δαλὸν M: -οῦ V ‖ 27 ταύτηι scripsi: -ην VM ‖ 29 scripsi: ἀμ. τὸ τοῦ αἰθέρος τὸ δὲ φθαρτόν M, ἀμ. τὸ δὲ φθαρτὸν ἐστὶ δεύτερον τὸ πῦρ τοῦ αἰθέρος V ‖ 29, 30 κρυσταλώδη M | κρυσταλλῶδες ἐκ τοῦ παγετώδους συλλεγέντος εἶναι V

Ἀναξίμανδρος δὲ πτηνὸν πυρὸς μετέχοντα, Ἀριστοτέλης δὲ (Meteor I p. 340 b?) σῶμα ἐκ ψυχροῦ καὶ θερμοῦ.

|ζῶιον δέ φασιν εἶναι τὸν κόσμον· τὸ γὰρ αὐτοκίνητον εἶναι αὐτὸν καὶ κατὰ τὰ αὐτὰ τὴν περιφορὰν ἀεὶ ποιεῖσθαι καὶ ἀπὸ τῶν αὐτῶν σημείων ἐπὶ τὰ αὐτὰ περιδινεῖσθαι νοῦν ἔχοντός ἐστι, φησὶν ὁ Πλάτων (Tim 47 B, Leg 897 C). ἀλλὰ καὶ ὡς ζῶιον ζωιογονεῖ. τοὺς δὲ ἀστέρας γεννήματα αὐτοῦ εἶναί φαμεν. καὶ ἡλίου δὲ δρόμον ὁρῶμεν καὶ σελήνης περιφορὰς καὶ τῶν ἄλλων πλανήτων περιόδους καὶ κινήσεις. ἴδιον δὲ ζώιου τὸ ὑφ' αὑτοῦ κινεῖσθαι· καὶ γὰρ ἐν γῆι καὶ ἀέρι καὶ ὕδατι ζῶιά ἐστιν. διὸ ἀκόλουθον καὶ ἐν οὐρανῶι καὶ αἰθέρι εἶναι. μήποτε μέντοι καὶ Ὅμηρος ὡς πρὸς ζῶιόν φησιν (Od XI 109, XII 323)· 'Ἠελίου, ὃς πάντ' ἐφορᾶι καὶ πάντ' ἐπακούει'. οἱ δὲ μουσικοὶ ἁρμονικὴν τοῦ οὐρανοῦ τὴν περιφορὰν λέγουσιν εἶναι. Ign

|τροφῆι δὲ χρῆται, ὡς μέν τινες, παρ' ἑαυτοῦ, ἄλλοι δὲ ἀναθυμιάσει τῆι περὶ αὐτόν, τινὲς δὲ τῆι τοῦ ὕδατος σφαίραι. Plutarchus Plac p. 882 sqq. D.
129 P. Ἀριστοτέλης δὲ (De caelo 279 b sqq.) μὴ δεῖσθαι τροφῆς αὐτὸν λέγει (τὸ γὰρ δεόμενον φθαρτόν), ἀίδιος δέ ἐστι κατ' αὐτόν. ὁ δὲ Πλάτων τὸν μὲν νοητὸν κόσμον ἀίδιον καὶ ἄφθαρτον λέγει, τὸν δὲ αἰσθητὸν φθαρτόν (εἰ γὰρ αἰσθητός ἐστι, καὶ γενητὸς δηλονότι καὶ φθαρτός), ἔτι (φησὶν ⟨ἐν⟩ τῶι Πολιτικῶι p. 274 D, εἴτε μυθικῶς εἴτε φυσικῶς) κίνησιν ἔχειν διττήν, τὴν μὲν ὑφ' ἑαυτοῦ, τὴν δὲ ὑπὸ τοῦ θεοῦ. καὶ ὅτε μὲν ὑπὸ τοῦ θεοῦ κινεῖται, εὐτακτεῖ καὶ κατὰ τὰ αὐτὰ φέρεται, ὅτε δὲ ὑφ' ἑαυτοῦ, τὴν ἐναντίαν φορὰν κινεῖται καὶ διαφθείρεται, ἔστ' ἂν ἐπιστῆι πάλιν ὁ θεὸς καὶ ἡνιοχήσας ἀποκαταστήσηι εἰς τὴν ἀρχαίαν κίνησιν ἀνακύκλησιν ποιησάμενος. ὠνόμασται δὲ κόσμος παρὰ τὴν τῶν συμπάντων διακόσμησιν. Ign

445 M. |Διόδωρος δὲ ἑξαχῶς τὸν κόσμον φησὶ νοεῖσθαι ἐφ' ἑκάστου ἔννοιαν διδοὺς οὕτως· 'κόσμος ἐστὶ σύστημα ἐξ οὐρανοῦ καὶ γῆς καὶ τῶν μεταξὺ φύσεων'. πάλιν· 'κόσμος ἐστὶν οἰκητήριον θεῶν'. νῦν οὖν τὸ πλήρωμα λέγει ἐκτὸς τῶν ἐν αὐτῶι. τρί- Eudorus p. 20 D. cf Arius Did p. 464 D. Cleomed I 1

---

1 πτηνὸν VM: an γηΐνον (cf p. 40, 1)?; sive καὶ Ζήνων sive πέμπτον coni ceteris conlatis doxographis Diels p. 23 ‖ 3 ζῶον ζωογονεῖ omisso ι muto (ut semper) VM | τὸ M: τῶι V ‖ 5 ἔχοντε V ‖ 12 τὸ ζ. V ‖ 13 ἠελίου codd Od: ἠέλιός θ' VM ‖ 14 αὐτοῦ post οὐρ. V ‖ 18 ὁ δὲ ἀίδιος M ‖ 20 αἰσθητῶν M ‖ 21 γένητος M | δηλονότι ὅτι καὶ V | suppl Pet ‖ 25 διαφθείρεσθαι V | ποτ' post δ. V: om M ‖ 26 ἀποκαταστήσῃ M, -ει V ‖ 29 sqq. ὅτι ἑξαχῶς λέγεται ὁ κόσμος in margine M ‖ 30 οὔτω M

τον· ʽὁ κόσμος ἐστὶ σύστημα ἐκ θεῶν καὶ ἀνθρώπων᾽. τοῦτο ὅμοιον τῶι βίωι, ὡς εἴ τις λέγοι ʽπόλις ἐστὶν ἐξ ἀρχόντων καὶ ἀρχομένων᾽. τέταρτον· ʽκόσμος ἐστὶν αἰθήρ.᾽ οὗτος δὲ πῦρ εἰλικρινὲς ὢν ἀνώτερός ἐστι τοῦ φυσικοῦ κόσμου. πέμπτον· ʽκόσμος ἐστὶν ἡ τῶν ἀπλανῶν σφαῖρα.᾽ τούτου καὶ Πλάτων ἐν Τιμαίωι μέμνηται (p. 28 B). ἕκτον· ʽκόσμος ἐστὶν ὁ διακοσμήσας τὰ πάντα᾽. ἔοικε δὲ νῦν ἡ πρόνοια λέγεσθαι.

Ign ‖τὸ δὲ πᾶν κόσμον Πυθαγόρας ἐκάλεσεν ἐκ τῆς διακοσμήσεως, οὐδεὶς δὲ πρὸ αὐτοῦ. τὸ δὲ πᾶν τοῦ ὅλου παρὰ τοῖς Στωϊκοῖς διαφέρει· ὅλον μὲν γὰρ λέγουσι τὸν κόσμον, πᾶν δὲ ⟨τὸ⟩ μετὰ τοῦ κενοῦ. τηρητέον, ὅτι οὐδαμοῦ δι᾽ ὅλου κόσμος οὕτως ὠνόμασται.

Eudorus p. 20⁵ D. ‖οὐρανὸς δὲ ἠτυμολόγηται, ἤτοι ἐπεὶ ὅρος παλαιός ἐστιν ἢ ἐπεὶ σφαιροειδὴς ὢν ἔνδοθεν αὐτοῦ ἡμᾶς οὐρεῖ, ὅ ἐστι φυλάσσει, ἢ ἐπεὶ ἀνώτατός ἐστι (τῶι δὲ ὅρωι τὸ ἄνω δηλοῦν Φρυγῶν ἴδιον, ὡς Νεοπτόλεμος ἐν ταῖς Φρυγίαις φωναῖς [Meineke Anal Al p. 360]) ἢ ἀπὸ τοῦ ὁρᾶσθαι ἢ ἀπὸ τοῦ ὀρούειν (κινεῖται γάρ) ἢ ἀπὸ τοῦ οὗρος εἶναι καὶ ἔσχατος ὅρος. λέγεται δὲ πολλαχῶς. οὐρανὸς ἡ τῶν ἀπλανῶν σφαῖρα .... Ζήνων γοῦν ὁ Κιτιεὺς 130 (fr 65 Pearson) οὕτως αὐτὸν ὡρίσατο· ʽοὐρανός ἐστιν αἰθέρος τὸ ἔσχατον, ἐξ οὗ καὶ ἐν ὧι ἐστι πάντα ἐμφανῶς. τοῦτο δὲ καὶ πάντα περιέχει πλὴν αὐτοῦ᾽ εὖ πάνυ εἰπών· οὐδὲν γὰρ ἑαυτὸ περιέχει, ἀλλ᾽ ἑτέρου ἐστὶ περιεκτικόν. τοῦ δὲ οὕτως ὡρισμένου οὐρανοῦ μέμνηται καὶ Πλάτων (Tim p. 32 B sqq.) καὶ Ἀριστοτέλης ἐν δευτέρωι Περὶ οὐρανοῦ (p. 284a sqq.). λέγεται δὲ οὐρανὸς καὶ ἡ ἑκάστου τῶν πλανήτων σφαῖρα, καθ᾽ ὃν λόγον ἐν οὐρανῶι φαμεν εἶναι (ib p. 278 b). καὶ ἔτι οὐρανὸς πᾶς ὁ μετὰ τὸν ἀέρα τόπος, ὁπόσος εἰλικρινής ἐστιν αἰθήρ. καὶ ἔτι οὐρανὸς λέγεται πᾶν τὸ ὑπεράνω βλεπόμενον ἐν τῆι ὄψει μὴ πρός

1 ⟨καὶ τῶν ἕνεκα τούτων γεγονότων⟩ ante τοῦτο supplet Diels | τοῦτον V ‖ 1, 2 τ. μόνον τῶι VM: corr Diels ‖ 4 κατώτερος VM: corr Pet ‖ 8 κόσμος V | ἐκέλευσεν VM: corr Vict ‖ 11 ⟨δὲ⟩ post τηρ. supplet Pet | ἄρα post κόσμος V: om M ‖ 13 λέγεται pro ἤτ. M ‖ 14 ἐπεὶ om M | αὐτοῦ VM | οὐρεῖ scripsi: ἀρεῖ VM ‖ 15 τὸ δὲ ὅρου VM | τὸ om V | δηλοῦν M: λέγεται V ‖ 19 post οὐρανός supplet ⟨πρῶτον⟩ Diels | lacunam qua secunda definitio perierit statuit Diels | κητιεὺς VM ‖ 20, 1 tentavi: ἐν ὧι ἐπὶ τὰ ἐμφανέστερα· τοῦτο δὲ καὶ πάντα περιέχει πλὴν αὐτοῦ οὐ πάνυ εἰπών· οὐδὲν γὰρ V, ἐν ὧι ἐστι πάντα ἐμφανῶς· περιέχει γὰρ πάντα πλὴν αὐτοῦ· οὐδὲν γὰρ M ‖ 26 καὶ ante οὐρ. V ‖ 28 scripsi: τόπον οὐ τόσος μὴ V, τόπος ὅς M | ἔτι om V ‖ 29 λέγεται V: ἐστὶ M | ἐν V: om M ‖ 29—37, 2 ὄψει καθ᾽ ὃ ὁρατόν ἐστι καὶ ὅπως ἂν ἕκαστος ὀξύτητος ἔχοι βλέπειν M

τι ὄν, καθὸ λέγομεν τὸν οὐρανὸν ὁρανόν. αὐτὸς δὴ καὶ ἄλλοτ' ἄλλωι ὁρατός ἐστιν, ὅπως ἂν ὀξύτητός τις ἔχοι βλέπειν. καὶ ἔτι οὐρανὸς λέγεται ὁ κόσμος, ὃ Διὸς οἰκητήριον λέγομεν, οὗ Πλάτων μέμνηται (Phaedr p. 246 E) ἐπὶ τοῦ ἡλίου 'ὁ μὲν δὴ μέγας — ἐν οὐρανῶι Ζεύς' εἰπών. Ἐπίκουρος δὲ (p. 213 Us) πολλοὺς κόσμους ὑποτίθεται καὶ ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ Μητρόδωρος.

6. Περὶ σχήματος κόσμου.

Σχῆμα δὲ κόσμου οἳ μὲν κωνοειδές, οἳ δὲ σφαιροειδές, οἳ Ign
δὲ ὠιοειδές, ἧς δόξης ἔχονται οἱ τὰ Ὀρφικὰ μυστήρια τελοῦντες. σαφηνείας δὲ ἕνεκα πιθανῆς παρελήφθη τοῦ ὠιοῦ ἡ εἰκών. ἄμεινον δὲ σφαίρας ἐκδέχεσθαι σχῆμα ἔχειν τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἐν αὐτῶι κατὰ τὸν Ἐμπεδοκλέα, ὃς ἔφη οὕτως (138 St)· 'σφαῖρος κυκλοτερής, μονίηι περιηγέι χαίρων'. ‖ δῆλον δὲ καὶ ἐκ Eudorus p. 20 D.
τοῦ εἶναι ἓξ ζώιδια ὑπὸ γῆν, ἓξ δὲ ὑπὲρ γῆν. ἐπ' οὐδενὸς δὲ ἄλλου σχήματος ἡ τοιαύτη εὐταξία καὶ περιφορὰ γίνεται ἢ ἐπὶ τοῦ σφαιρικοῦ. τὸ δὲ σφαιροειδὲς σχῆμα διδόασι τῶι κόσμωι·
[illegible] σφαῖρα μὲν γὰρ ὁ οὐρανός, σφαιροειδὴς δὲ ἡ γῆ. διαφέρει δὲ ἑκάτερα, ἧι τὸ μὲν σφαιροειδὲς σχῆμα καὶ ἐξοχὰς ἔχει καὶ κοιλότητας, τὸ δὲ τῆς σφαίρας σχῆμα πανταχόθεν ἴσον καὶ ἀπὸ τοῦ μέσου κέντρου ἐκβαλλομένας εὐθείας εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ἴσας ἔχον, ὥσπερ οἶνος καὶ οἰνῶδες τὸ τῆς οἴνου οὐσίας μεθεκτικόν. ἔστιν οὖν ὁ οὐρανὸς σφαῖρα, ὅθεν τὴν κύκλωι φορὰν ποιεῖται. περὶ ὃν καὶ ἥλιος τὴν περιφορὰν ποιεῖται '"Ἥλιε, θοαῖς ἵπποισιν εἱλίσσων φλόγα' (Eur Phoen 3)· καὶ γὰρ ἐξ Ὠκεα-
P. νοῦ ἀνατέλλοντα αὐτὸν ὁρῶμεν ('Ἠέλιος δ' ἀνόρουσε λιπὼν περικαλλέα λίμνην' Od III 1 al) καὶ πάλιν ἐς Ὠκεανὸν καταδυόμενον 'ἐν δ' ἔπεσ' Ὠκεανῶι λαμπρὸν φάος ἠελίοιο' (Il VIII 485). οὐκ ἂν δὲ τοῦτο ἐγίνετο, εἰ μὴ τὴν κύκλωι περιφορὰν ἐποιεῖτο. οἱ δὲ Πυθαγόρειοι, ἐπεὶ πάντα ἐξ ἀριθμῶν καὶ γραμμῶν συνεστάναι θέλουσι, τὴν μὲν γῆν φασιν ἔχειν σχῆμα κυβι-

1 *ἄλλος* VM ‖ 3 *ὃ Διὸς* Dieterich: *ὅτι* V, om M | *οἰκ.* — *λέγομεν* om M | *καὶ* ante *Πλ.* M ‖ 8 *κόσμου δὲ σχῆμα* M | *εἶπον* post *κων.* M ‖ 9, 10 *ὠοειδές* et *ὠοῦ* VM ‖ 10 *ἡ* om V ‖ 12 *οὕτω* om M ‖ 13 *μονίηι* Simplicius in Arist Phys I p. 52, 28 D.: *μούνηι* VM, *μόνηι* Proclus in Plat Tim p. 160, *μονῇ* Antoninus XII 3, *μιμίης* Stobaeus Eclog I p. 145 W. | *περιήθει* Antoninus, *περιτεθῇ* vel *περιτείθη* Stobaei codd | *γεαίων* Antoninus, *χαίρων* Stob ‖ 14 *ζώδια* VM ‖ 17 *οὐκ ἐν σφαίραι μ.* V | *σφαιροειδὲς* V ‖ 18 *ἑκατέρα* coni Vict | *ἧι* corr Pet: *ἢ* VM | *σχῆμα* om M ‖ 21 *ἔχον* M: *ἔχουσιν* V | *ὥσπερ* — *μεθεκτικόν* V: om M | *οἴνου οὐσίας* scripsi: *οἰκίας* V ‖ 22 *καὶ* ante *τὴν* add M ‖ 24 *γὰρ* M: *πάλιν* V ‖ 25 *ἀνατέλοντα* M ‖ 26 *περικαλέα* M ‖ 28 *τοῦτ'* M

κόν, τὸ δὲ πῦρ πυραμοειδές, τὸν δ' ἀέρα ὀκτάεδρον, τὸ δὲ ὕδωρ εἰκοσάεδρον, τὴν δὲ τῶν ὅλων σύστασιν δωδεκάεδρον.

7. *Περὶ περιφορᾶς.*

Ign ‖*Οἱ Στωϊκοί φασιν ἐκ τῆς γῆς τὴν ἔξωθεν γίνεσθαι πρῶτον περιφοράν· ἐπεὶ γὰρ ἡ γῆ κέντρου τάξιν ἐπέχει, ὅπωσπερ ἀπὸ κέντρου κύκλος γίνεται, οὕτω καὶ ἀπὸ τῆς γῆς εἰκὸς ἔξω περιφέρειαν γεγονέναι. οἳ δέ φασι τὸ πῦρ* ⟨*διὰ τὸ*⟩ *ἀνωφερὲς εἶναι καὶ τὴν κύκλωι φορὰν εἰωθὸς ποιεῖσθαι τὴν σύστασιν τῆς τῶν ὅλων περιφορᾶς πεποιῆσθαι.*

8. *Εἴ ἐστι τι ἐκτὸς κενόν.*

Ign ‖*Οἳ μὲν εἶναί τι ἐκτός φασιν, ὥσπερ καὶ Ἐπίκουρος (ὃς καὶ ἀπείρους κόσμους ὑποτίθεται ἐν ἀπείρωι τῶι κενῶι* [p. 213 Us]), *οἱ δὲ Στωϊκοὶ ἐκπύρωσιν λέγοντες κόσμου κατά τινας ὡρισμένους χρόνους εἶναι κενὸν μέν, οὐ μὴν ἄπειρόν φασιν, ἀλλὰ τοσοῦτον ὅσον χωρῆσαι λυθὲν τὸ πᾶν. οἱ δὲ μηδὲν εἶναι λέγοντες χρῶνται λόγωι τοιούτωι· τοῦ οὐρανοῦ σφαιρικῶς κινουμένου, εἴ ἐστι τι ἐκτὸς κενόν, συμβήσεται τὴν σφαῖραν παρεγκλίσεις τινὰς ὑπομένειν ἐξολισθαίνουσαν τῆιδε κἀκεῖ· τοῦτο δὲ οὐ γίνεται· οὐκ ἄρα ἔστι κενόν· ἀεὶ γὰρ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ἀπὸ τῶν αὐτῶν ὁρῶμεν τὰς ἀνατολὰς καὶ τὰς δύσεις.*

9. *Εἰ ἕστηκεν ὁ κόσμος.*

Ign ‖*Δόγμα ἐστὶ τῶν Στωϊκῶν καὶ μαθηματικῶν μένειν τὸν κόσμον, τὸ μέντοι δόγμα διὰ τοιούτων λόγων κατασκευάζεται· ʽεἰ ὁ κόσμος κενῶι ἐν ἀπείρωι ὑπάρχων κάτω ἐφέρετο, οὐκ ἂν ὄμβροι κατελάμβανον τὴν γῆν· καταλαμβάνουσι δέ· οὐκ ἄρα φέρεται ὁ κόσμος, ἀλλὰ ἕστηκεν'. καὶ πάλιν· ʽοἱ ἄνεμοι ἄλλοι μὲν ἀπὸ τῆς γῆς εἰς ἀέρα, ἄλλοι δὲ ἐπὶ τὰ κάτω εἰσὶ καταβαλ-* 182 P. *λόμενοι· εἰ δὲ . . . οὐ . . . οὐκ ἄρα φέρεται ὁ κόσμος'. φασὶ μὲν οὖν μένειν τὸν κόσμον ἐν ἀπείρωι κενῶι διὰ τὴν ἐπὶ τὸ μέσον φοράν, ἐπεὶ πάντα αὐτοῦ τὰ μέρη ἐπὶ τὸ μέσον νένευκεν. μέρη δέ ἐστιν αὐτοῦ γῆ ὕδωρ ἀὴρ πῦρ, ἃ πάντα νεύει ἐπὶ τὸ μέσον.*

---

5 *ὥσπερ* M ‖ 6 *τῆς* M: *τε* V ‖ 7 suppl Pet ‖ 9 *πεποιῆσθαι* V: *ποιεῖται* M ‖ 10 *ἐκτὸς* om M ‖ 11 *τι ἐκτός φασιν* om V ‖ 18 *ἐξολισθαινούσης* V | *κἀκεῖσε* M ‖ 19 *κατὰ αὐτὰ* V ‖ 23 *λόγων* scripsi: *λέγων* V, om M ‖ 26 *ἕστηκε* VM ‖ 27 *ἄλλοι δὲ* om V | *εἰσὶ* om V | *καταβαλλομένους* V ‖ 28 *εἰ δ'* M | corrupta et truncata, lacunam indicavi ‖ 28, 9 *μὲν οὖν* V: *δὲ* M

διὰ τοῦτο οὖν οὐδαμοῦ ῥέπει ὁ κόσμος. οἱ δὲ Ἐπικούρειοί φασι (p. 353 Us) μένειν τὸν κόσμον ἀνακοπτόμενον ὑπὸ τοῦ ἀέρος
[illegible] M. τοῦ ἐν τοῖς μετακοσμίοις. μετακόσμια δέ ἐστι τὰ μεταξὺ τῶν κόσμων διαστήματα.

10. Περὶ ἀστέρος.

Ἀστήρ ἐστι κατὰ Διόδωρον (Doxogr p. 19 sq.) σῶμα θεῖον οὐράνιον τῆς αὐτῆς μετειληφὸς οὐσίας τῶι ἐν ὧι ἐστι τόπωι, Eudorus e Diodori Posidonianis p. 21 D.
σῶμά τι λαμπρὸν καὶ οὐδέποτε στάσιν ἔχον ἀλλ' ἀεὶ φερόμενον κυκλικῶς. ὡσαύτως δὲ ὡρίσατο καὶ Ποσειδώνιος πρὸ αὐτοῦ ὁ Στωϊκός (p. 65 Bake). τὸ δὲ 'οὐδέποτε στάσιν ἔχον' ἐπὶ μὲν τῶν πλανήτων οὕτως εἰρῆσθαι δοκεῖ, πλὴν κἀπὶ τῶν ἀπλανῶν πρὸς τοὺς ὡς ἔτυχεν αἰτιωμένους οὐ καλῶς ἔχειν τῆς αὐτῆς ἐννοίας ἔχεται· οὐδέποτε γὰρ στάσιν ἔχουσι τῶι ὑπὸ τοῦ κόσμου περιάγεσθαι, κἂν ἐπ' αὐτοῦ μένωσιν· τῶν γὰρ ἀστέρων οἱ μὲν ἐμπεπηγότες τῶι οὐρανῶι ἀπλανεῖς λέγονται, οἱ δὲ τὴν ἐναντίαν φερόμενοι πλάνητες. αὐτοὶ δὲ ἑπτὰ ὄντες κατωτέρω τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῦ αἰθέρος περιδινούμενοι τὸν ἐναντίον τῆι τοῦ κόσμου στροφῆι δρόμον τρέχουσιν, ὥσπερ εἰ νεὼς εἰς βορέαν ἄνεμον φερομένης ἐπιβάτης εἰς νότον τρέχει ⟨ἐν⟩ αὐτῆι τῆι νηὶ τρέχων. εἰσὶ δὲ αὐτῶν αἱ κινήσεις διτταί, ἥ τε κοσμικὴ καὶ ἡ ἰδία· διὸ καὶ πρὸς σύγκρισιν τῶν ἀπλανῶν οὕτω πλάνητες ἐκλήθησαν ἤτοι ἀπὸ τοῦ πλανᾶν ἡμῶν τὰς ὄψεις (καὶ γὰρ πλάγιοι φέρονται καὶ ἀναποδίζουσιν ἐνίοτε, ἔσθ' ὅτε δὲ προσωτέρω χωροῦσιν) ἢ ἀπὸ τοῦ αὐτοὺς πλανᾶσθαι καὶ μὴ τὴν αὐτὴν πορείαν ποιεῖσθαι τοῖς ἀπλανέσιν. ὅθεν καὶ Ἄρατος (v. 319, Ecl VII) τὴν πορείαν, δι' ἧς φέρεται ὁ ἥλιος, πλάνην εἶπεν αὐτοῦ καὶ ἄλησιν 'καὶ τὰ μὲν οὖν βορέω καὶ ἀλήσιος ἠελίοιο'. οἱ δὲ Πυθαγόρειοι οὐ μόνον τοὺς πλάνητας ἀστέρας βούλονται ἰδίαν κίνησιν ἔχειν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀπλανεῖς, οὕτω μέντοι κι-
P. 30 νεῖσθαι καὶ περὶ τὸν ἴδιον κυκλεῖσθαι κύκλον, ὥσπερ τοῦ παντὸς μὴ μεταβαίνοντος ἑτέρωθι, ἀλλὰ περὶ τὸν αὐτὸν τόπον εἱλουμένου.

3, 4 τοῦ κόσμου M ‖ 5 ἀστέρων coni Diels ‖ 7 μετειληφὸς V: -ὼς M | τῶι M: om V ‖ 8 σῶμά τι scripsi: σώματι V, σῶμα M | veriloquium proponit (Roeper 'Philologus' VII p. 538) ‖ 11 πλὴν M: om V | δὲ post ἀπλ. V: om M ‖ 12 οὐ καλῶς M: om V ‖ 13 ἔχεται M: ἔχεσθαι V ‖ 14 αὐτοῦ corr Pet: αὐτὸν VM ‖ 16 πλανηταί V ‖ 19 τρέχει ⟨ἐν⟩ αὐτῆι τῆι νηὶ τρέχων tentavi: παρέχει τῆι νηὶ τρέχειν V, παρ' αὐτῆι τῆι νηὶ τρέχει M (hinc ἐπ' αὐτῆι coni Diels); cf Aristot De anima I p. 406 a 5 ‖ 23 καὶ post δὲ M ‖ 24 αὐτοῦ V ‖ 27 ἄλησιν V | κατὰ μὲν VM | οὖν om M | ἀλήσιος M, ἀλήσιον V

11. *Τίς οὐσία ἀστέρων.*

Plutarchus Plac p. 341 sqq. D. ‖*Θαλῆς μὲν δὴ γηΐνην ἔμπυρον εἶπε τὴν τῶν ἀστέρων οὐσίαν. Ἐμπεδοκλῆς δὲ πυρίνους αὐτοὺς εἶπεν. τινὲς δὲ γεώδεις εἰπεῖν αὐτοὺς ἐτόλμησαν, ὧν ἐστι καὶ Ἀναξαγόρας* (fr 24)· *μετὰ γὰρ τὴν πρώτην φησὶ διάκρισιν τῶν στοιχείων τὸ πῦρ χωριζόμενον ἐπὶ τὴν ἰδίαν φύσιν ἀνασπάσαι καὶ διάπυρα ποιῆσαι καὶ τῆς γῆς μόριά τινα· ὅθεν καὶ τὸν ἥλιον ἔλεγεν εἶναι μύδρον, ὡς ἑξῆς ἐροῦμεν* (c. 19). *ἔνιοι δὲ* (Diog Apoll p. 101 Panz) *κίσηριν πλαγίαν οὖσαν ὑπὸ τῆς θερμότητος τοῦ αἰθέρος ἀναπτομένην ὑπὸ τῶν τρυμαλιῶν τοὺς ἀστέρας φαίνειν. Πλάτων δὲ* (Tim p. 32 C sqq.) *ἐκ τῶν τεσσάρων στοιχείων, πλείστου δὲ πυρός. Ξενοφάνης δὲ λέγει* (p. 165 K.) *τοὺς ἀστέρας ἐκ νεφῶν συνεστάναι ἐμπύρων καὶ σβέννυσθαι καὶ ἀνάπτεσθαι ὡσανεὶ ἄνθρακας, καί, ὅτε μὲν ἅπτονται, φαντασίαν ἡμᾶς ἔχειν ἀνατολῆς, ὅτε δὲ σβέννυνται, δύσεως.* Eudorus? p. 25 D. ‖*οἱ Στωϊκοὶ δὲ ἐκ πυρὸς λέγουσιν αὐτούς, πυρὸς δὲ τοῦ θείου καὶ ἀιδίου καὶ οὐ παραπλησίου τῶι παρ᾽ ἡμῖν· τοῦτο γὰρ φθαρτικὸν καὶ οὐ παμφαές.*

12. *Περὶ σχήματος ἀστέρων.* 952 M.

Plutarchus Plac p. 344 D. ‖*Κλεάνθης* (fr 33 Pearson) *αὐτοὺς κωνοειδὲς ἔχειν σχῆμά φησι, τινὲς δὲ πετάλοις ἐοικέναι ἐκπύροις βάθος οὐκ ἔχοντας, ἀλλ᾽ ὥσπερ γραφὰς εἶναι, τινὲς δὲ πυραμίδας.* Eudorus? ‖*οἱ δὲ Στωϊκοὶ σφαιρικὸν ἔχειν σχῆμα λέγουσι, καθάπερ καὶ τὸν ἥλιον καὶ τὸν περιέχοντα οὐρανόν.*

13. *Εἰ ζῶια οἱ ἀστέρες.*

Eudorus ‖*Ζῶιον δέ ἐστιν, ὡς Εὔδωρος* (p. 22 Diels), *ἔμψυχος οὐσία. τοὺς ἀστέρας δὲ ζῶια εἶναι οὔτε Ἀναξαγόραι* (p. 159 Schaub) *οὔτε Δημοκρίτωι ἐν τῶι Μεγάλωι ⟨δια⟩κόσμωι δοκεῖ οὔτε Ἐπικούρωι ἐν τῆι πρὸς Ἡρόδοτον Ἐπιτομῆι* (p. 2 et 28 Us), *δοκεῖ δὲ Πλάτωνι ἐν Τιμαίωι* (p. 40 B), *Ἀριστοτέλει ἐν δευτέρωι Περὶ οὐρανοῦ* (p. 292 b), *Χρυσίππωι ἐν τῶι Περὶ προνοίας καὶ θεῶν.*

---

2 *τὴν τῶν ἀστέρων οὐσίαν* om V ‖ 6 *ἀνασπᾶσαι* V ‖ 7 *μόρια* rasura ante *ρ* V ‖ 8 *ἔνιοι* V: *ἕτεροι* M | *κίσσηριν* coni Vict ‖ 9 *πλαγίαν* corruptum, *πλατεῖαν* coni Diels; an *παγίαν*? ‖ 10 *καὶ ὑπὸ* M | *διὰ τ.* coni Diels ‖ 16 *καὶ οὐ* om V ‖ 17 *οὐ* om V ‖ 20 *φησιν* om V | *ἐκπύροις* scripsi: *ἐκ πυρὸς* VM | *ἔχοντος* V ‖ 22 *ἔχειν σχῆμα λέγουσι* om V | *καὶ* prius om M ‖ 24 *ζῶα* 25 *ζῶον* 26 *ζῶα* VM ‖ 25 *δὲ* om M | *φησὶν* post *Εὐδ.* add M | *οὐσίαν* V ‖ 26 *τοὺς ἀστέρας δὲ* om V ‖ 27 *ἐν* scripsi: *σὺν* V, om M | *μεγάλωι κόσμωι* V: om M ‖ 28, 9 *Πλάτωνι δὲ δοκεῖ* M ‖ 29 *καὶ Ἀρ.* M ‖ 30 *καὶ Χρ.* M

οἱ δὲ Ἐπικούρειοί φασι μὴ εἶναι ζώιδια, ἐπειδὴ ὑπὸ σωμάτων συνέχεται, οἱ δὲ Στωϊκοὶ τὸ ἀνάπαλιν. Ποσειδώνιος δὲ (p. 65 Bake) ἀγνοεῖν τοὺς Ἐπικουρείους ἔφη, ὡς οὐ τὰ σώματα τὰς ψυχὰς συνέχει, ἀλλ' αἱ ψυχαὶ τὰ σώματα, ὥσπερ καὶ ἡ κόλλα P. 5 καὶ ἑαυτὴν καὶ τὰ ἐκτὸς κρατεῖ. ὅτι δὲ οἱ ἀστέρες ζῶια, χρῶνται πρὸς ἀπόδειξιν οἱ Στωϊκοὶ τούτοις· 'πάντα τὰ ἐν τῶι οὐρανῶι πυρώδη [καὶ] κατὰ φύσιν καὶ πολυχρονίως κινεῖται καὶ κυκλικῶς. οἰκοῦν καὶ κρίσιν ἔχει. εἰ δὲ κρίσιν ἔχει, καὶ ζῶιά ἐστιν'. καὶ ὅτι ποικίλας ἔχουσι κινήσεις. τοῦτο δὲ τοῖς ζώιοις ἕπεται. καὶ ὅτι πάντα τὰ στοιχεῖα ζῶια ἔχει. ἄτοπον δὲ τὸ κρεῖττον πάντων τῶν στοιχείων ζώιων ἄμοιρον εἰπεῖν.

14. Τί μὲν ἀστήρ, τί δὲ ἄστρον.

Ἀστὴρ μέν ἐστιν, ὡς ἂν ὁ τοῦ Κρόνου ἢ τοῦ Ἑρμοῦ, εἷς ἀριθμῶι, ἄστρον δὲ τὸ ἐκ πολλῶν ἀστέρων σύστημα, ὡς ἡ Ἀνδρομέδα ἢ ὁ Κένταυρος. οἶδε δὲ τὴν διαφορὰν καὶ Ἄρατος (v. 11, 2, Ecl I 2) 'ἄστρα διακρίνας· ἐσκέψατο δ' εἰς ἐνιαυτὸν Ἀστέρας' λέγων. Διόδωρος δὲ καὶ οἱ ἄλλοι μαθηματικοὶ ἰδίως καὶ κοινῶς τὰ ζώιδια ἄστρα καλοῦσι καὶ ἀστέρας παρατιθέμενοι Πλάτωνα ἄστρα τοὺς ἑπτὰ πλάνητας ἐν τῶι Τιμαίωι (p. 40 B) εἰρηκότα. τὸν Κύνα μέντοι ἀστέρα ὄντα ἐν τῶι βίωι ἄστρον λέγομεν. ἀλλ' ὁ μὲν ἀστὴρ καὶ ἄστρον, οὐκέτι δὲ τὸ ἀνάπαλιν. οὕτως μέντοι ὁ Καλλίμαχος (fr 35 d) 'πρὶν ἀστέρι τῶι Βερενίκης' ἐπὶ τοῦ Πλοκάμου φησίν, ὅς ἐξ ἀστέρων σύγκειται ἑπτὰ εὖ καταφανῶν (τοῦτον δὲ τὸν Πλόκαμον οὐκ οἶδεν Ἄρατος, παρετήρησε δὲ Κόνων ὁ μαθηματικός). σώματα δὲ νοεῖται, ὅσα ὑπὸ μιᾶς ἕξεως ἡνωμένα κρατεῖται, οἷον λίθος ξύλον, καὶ εἴη ἂν ἕξις πνεῦμα σώματος συνεκτικόν, συνημμένα δέ, ὅσα οὐχ ὑπὸ μιᾶς ἕξεως δέδεται ὡς πλοῖον καὶ οἰκία (τὸ μὲν γὰρ ἐκ πολλῶν σανίδων, ἣ δὲ ἐκ πολλῶν λίθων σύγκειται), διε-

Eudorus e Diodori Posidoniani p. 19 D.

1 ζώδια M, ζώ//////α V | ἐπειδὴ scripsi: ἐπεὶ δὲ V, ἐπεὶ M ‖ 3 οὔτε VM ‖ 5 ζῶα om V ‖ 7 πολυχρονίως V ‖ 8 ἔχειν V ‖ 8, 9 ζῶά ἐστι VM ‖ 9 ὅτι ante ποικ. om M | 10 ὅτι ante π. om M | ζῶα VM ‖ 14 ἐν ἀρ. V ‖ 19 μάρτυρα post Πλ. add M ‖ 22 οὕτως scripsi: ὅταν VM; ὁ μέντοι Κ. coni Valckenar Call fr p. 42 ‖ 22, 3 post Κ. ἄστρα τὰ ἐπὶ τοῦ πλοκάμου τῆς βερνίκης ἀστέρι τῶι βερνίκης λέγῃ ὃς M | ὅτε — σύγκειται ⟨ἡμάρτηται⟩ coni O. Schneider ‖ 23 ἀστέρων scripsi: ἄκρων V, om M ‖ 24 εὖ scripsi, οὐ Valck cf Cat XII p. 98 R.: εἰ V, om M | σύγκειται post καταφανῶν M | δὲ om M ‖ 25 Ἄρατος om M ‖ 25, 6 δὲ νοεῖται V: λέγεσθαι M; λέγεται coni Pet ‖ 27 καὶ εἴη ἂν V: ἔστι δὲ M ‖ 29 ἣ δὲ — σύγκειται om V

στῶτα δέ, ὡς χορός. τῶν δὴ τοιούτων διτταὶ αἱ διαφοραί· τὰ μὲν γὰρ ἐξ ὡρισμένων σωμάτων καὶ ἀριθμῶι ληπτῶν ὡς χορός, τὰ δὲ ἐξ ἀορίστων ὡς ὄχλος. εἴη οὖν ὁ μὲν ἀστὴρ σῶμα ἡνωμένον, τὸ δὲ ἄστρον ἐκ διεστώτων καὶ ὡρισμένων· ἀριθμὸς γὰρ ἀστέρων ἐφ' ἑκάστου δείκνυται. Πίνδαρος δὲ τὸν ἀστέρα ἄστρον ὀνομάζει λέγων (Ol I 5 sq.) ʽμηκέθ'. ἁλίου σκόπει Ἄλλο θαλπνότερον ἐν ἁμέραι φαεννὸν ἄστρον' κατὰ τὴν συνήθειαν. 263 M.

15. Περὶ πλανήτων.

Ign ‖Ὁ Ἄρατος (v. 10. 453, Ecl I 1) τῆι τῶν πολλῶν δόξηι κατακολουθήσας τοὺς ἀπλανεῖς ἐναρηρέναι φησὶ τῶι οὐρανῶι ʽαὐτὸς γὰρ τάδε σήματ' ἐν οὐρανῶι ἐστήριξε' παρὰ τὸ ʽἐστήριξεν' ἀστέρας αὐτοὺς παρετυμολογῶν. τὸν δὲ τῶν πλανήτων λόγον παρῃτήσατο ὁ Ἄρατος, ὅταν λέγηι (v. 454, 5. 460—462, Ecl VIII)·

οἱ δ' ἐπιμὶξ ἄλλοι πέντ' ἀστέρες, οὐδὲν ὁμοῖοι,
ἔμπαλιν εἰδώλων δυοκαίδεκα δινεύονται. . .
οὐδ' ἔτι θαρσαλέως κείνων ἐγώ· ἄρκιος εἴην
ἀπλανέων τά τε κύκλα τά τ' αἰθέρι — δινεύουσιν.

παραιτεῖται δὲ διὰ πολλὰς αἰτίας, πρῶτον ὅτι φαινόμενα ἠθέλησε καὶ πᾶσι σύμφωνα δεῖξαι ἄστρα, οὗτοι δὲ πολλὴν διαφωνίαν ἔχουσι καὶ οὐδὲ πᾶσίν εἰσι φανεροί. ἐν δὲ τῶι ἐπιγραφομένωι αὐτοῦ Κανόνι (fr IVa) τὸν περὶ αὐτῶν ποιούμενος λόγον ἁρμονίαι τινὶ καὶ συμφωνίαι μουσικῆι τὰς κινήσεις αὐτῶν λέγει γεγονέναι. λεκτέον δὲ περὶ αὐτῶν.

16. Τάξις τῶν ζ' σφαιρῶν.

• Posidonio ∽ Gemin c. 1 Cleomed p. 30 ‖Οἱ περὶ τὰ μετέωρα δεινοί φασι ζώνας τινὰς εἶναι ἑπτά, δι' ὧν φέρεσθαι τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας, καὶ ἐν μὲν τῆι ὑψηλοτάτηι φέρεσθαι τὸν τοῦ Κρόνου, ἐν δὲ τῆι μετ' αὐτὴν τὸν τοῦ Διός, καὶ ἐν τῆι τρίτηι τὸν τοῦ Ἄρεος, ἐν τῆι τετάρτηι τὸν τοῦ ἡλίου, ἐν τῆι πέμπτηι τὸν τῆς Ἀφροδίτης, ἐν δὲ τῆι ἕκτηι τὸν τοῦ Ἑρμοῦ, ἐν δὲ τῆι ἑβδόμηι τὸν τῆς σελήνης. τινὲς δὲ ἐν τῆι τετάρτηι τὴν Ἀφροδίτην λέγουσιν, ἐν τῆι πέμπτηι δὲ τὸν

---

1 δὴ V: δὲ M ‖ 4, 5 ἐκ διεστώτων — ἄστρον om V ‖ 6 μηκέτ' ἀελίου M (ut V c. 21 fin) ‖ 8 πλανητῶν V ‖ 9 ὁ ante Ἄρ. om M ‖ 12 τ. δ. τὸν πλ. M | λόγον posteriore o in rasura V | παρητήσατο M ‖ 13 λέγη M ‖ 25 ζῶνας M ‖ 26 φέρονται οἱ ἑ. ἀστέρες M ‖ 28 ἄρεος M, ἄρεος (ω supra) V ‖ 29 Ἑρμοῦ pro ἡλίου V | δὲ om M ‖ 30 τοῦ ἡλίου VM (p. 43, 1 et Gemin) ‖ 31 τῆι om V

Ἑρμῆν, ἐν δὲ τῆι ἕκτηι τὸν ἥλιον. ἄλλοι δὲ τέταρτον τὸν Ἑρμῆν, ἕκτην δὲ τὴν Ἀφροδίτην, μέσον δὲ τὸν ἥλιον. εἰσὶ δὲ οἳ πρῶτον τὸν ἥλιον λέγουσιν, δευτέραν δὲ τὴν σελήνην, τρίτον δὲ τὸν Κρόνον. ‖ *ἡ δὲ πλείων δόξα, καθ' ἣν πρώτη ἡ σελήνη, ἐπεὶ* Adrastus? Theo p. 189 H. *καὶ ἀπόσπασμα τοῦ ἡλίου λέγουσιν αὐτήν, ὡς καὶ Ἐμπεδοκλῆς* 136 P. (v. 154 St) *'κυκλοτερὲς περὶ γαῖαν ἑλίσσεται ἀλλότριον φῶς.'*]*περὶ δὲ τῆς ἐναρμονίου κινήσεως αὐτῶν εἶπεν, ὡς ἔφην* (c. 15), Ach *Ἄρατος ἐν τῶι Κανόνι* (fr. IV b) *καὶ Ἐρατοσθένης ἐν τῶι Ἑρμῆι* (fr XV Hill) *καὶ Ὑψικλῆς καὶ Θράσυλλος καὶ Ἄδραστος Ἀφροδισιεύς. ἤρξαντο δὲ τοῦ λόγου τούτου οἱ Πυθαγορικοί· πάντα γὰρ ἁρμονίαι καὶ τάξει λέγουσι κινεῖσθαι, καθὰ καὶ ἰατροὶ τοὺς σφυγμούς, καὶ ὑγιαίνειν μέν, ὅταν εὐτακτῶσι, νοσεῖν δέ, ὅτε ἀτάκτως κινοῦνται.*

17. *Τὰ ὀνόματα τῶν πλανήτων διαφόρως.*

[*Περὶ δὲ τῶν ὀνομάτων αὐτῶν καὶ τοῦ χρόνου ἑκάστου* Ign *διαφωνία· πολλοῖς γάρ, Αἰγυπτίοις καὶ Ἕλλησι, τοῦ Κρόνου* 936 M. *ὁ ἀστὴρ λέγεται καίτοι ἀμαυρότατος ὢν Φαίνων κατὰ τὸ εὔφημον παρ' Ἕλλησι, παρὰ δὲ Αἰγυπτίοις Νεμέσεως ἀστήρ. δεύτερος ὁ τοῦ Διὸς καθ' Ἕλληνας Φαέθων, κατὰ δὲ Αἰγυπτίους Ὀσίριδος ἀστήρ. τρίτος ὁ τοῦ Ἄρεος παρὰ μὲν Ἕλλησι Πυρόεις, παρὰ δὲ Αἰγυπτίοις Ἡρακλέους ἀστήρ. τέταρτος ὁ τοῦ Ἑρμοῦ (δεδόσθω γὰρ νῦν τέταρτον αὐτὸν εἶναι· εἴρηται γὰρ* c. 16, *ὅτι διαφωνία πολλὴ περὶ τῶν ἀστέρων Ἑρμοῦ καὶ Ἀφροδίτης καὶ ἡλίου), ὁ τοίνυν τοῦ Ἑρμοῦ ἀστὴρ καλεῖται παρὰ μὲν Ἕλλησι Στίλβων, παρὰ δὲ Αἰγυπτίοις Ἀπόλλωνος ἀστήρ. πέμπτος ὁ τῆς Ἀφροδίτης παρὰ μὲν Ἕλλησιν Ἑωσφόρος . . . πρῶτος δὲ Ἴβυκος* (fr 42 B.) *εἰς ἓν συνέστειλε τὰς προσηγορίας. τέταρτος δὲ ὁ ἥλιος κατ' Αἰγυπτίους, ἕκτος δὲ καθ' Ἕλληνας. ἕβδομος δὲ ὁ τῆς σελήνης.* ‖ *οἱ δὲ μουσικοὶ ὑποτίθενται τὸν* Adrastus? Theo p. 189 H. *ζωιδιακὸν κύκλον ὡς ἐν ἁρμονίαι τάξιν ἔχειν φθόγγου τοῦ τῆς*

---

1 *Ἑρμῆν ἕκτηι δὲ* V | *τέτατον* M ‖ 3 *τὸν* prius om V | *λέγουσιν* scripsi: *λέγοντες* VM | *δεύτερον σελ.* V ‖ 4 *καθ' ἣν* om M | *πρώτη ἡ σελήνη* scripsi: *πρώτην σελήνην* V, *πρώτην τὴν σελήνην λέγει* M ‖ 9 *θρασύλλος* M ‖ 10 *πυθαγόρειοι* M ‖ 14 *περὶ τῶν ὀνομάτων τῶν πλανήτων* M ‖ 15 *τὰ ὀνόματα τῶν πλανήτων διαφόρως ἐκλήθησαν καὶ περὶ τοῦ χρ.* M ‖ 16 *πολλὴ γέγονε* post *διαφωνία* M | *Αἰγ. γὰρ κ.* M ‖ 17 *λέγεται* post *Φ.* M ‖ 17, 8 *Φ. λ. ἀλλὰ παρ' Ἕλλησι μὲν κ. τ. εὐφ. λέγεται οὕτω παρὰ δὲ Αἰγ.* M ‖ 20 *ἄρεως* V ‖ 23 *τούτων ἐστὶν* post *ἀστ.* M ‖ 24 *ὁ* post *τοίν.* iterat V ‖ 26 lacunam signavit Diels p. 19² ‖ 27 *ἕνα* VM ‖ 29 *δὲ* post *ἕβδ.* M: om V ‖ 30 *ζωδιακὸν* VM

χρωματικῆς διεζευγμένου, τὸν δὲ τοῦ Κρόνου ἐπέχειν [λόγον] τῆς ἐναρμονίου φθόγγον τὸν διεζευγμένον. ὁ δὲ τοῦ Διὸς τάξιν ἔχει ἐν μουσικῆι φθόγγου τοῦ καλουμένου διατόνου διεζευγμένου. ὁ δὲ τοῦ Ἄρεος τάξιν ἔχει φθόγγου τοῦ καλουμένου παραμέσου. ὁ δὲ τοῦ Ἑρμοῦ τάξιν ἐπέχει φθόγγου παρὰ μουσικοῖς τῆς μέσης. ὁ δὲ τῆς Ἀφροδίτης τάξιν ἔχει φθόγγου ⟨τοῦ⟩ λεγομένου μέσου διατόνου. ὁ δὲ ἥλιος, ἐὰν μὴ τέταρτος ἀλλὰ ἕκτος δοθῆι, ἔσται τάξιν ἐπέχων μέσου λιχανοῦ. ἡ δὲ σελήνη ἑβδόμη οὖσα τάξιν ἐπέχει φθόγγου τοῦ λεγομένου ὑπάτης μέσης. τὸ δὲ ἀπὸ γῆς διάστημα μέχρι τῆς σελήνης θέλουσιν εἶναί τινες ἀπὸ φθόγγου τοῦ παρὰ τοῖς μουσικοῖς ὑπάτων διατόνου. 187 P.

18. *Τίς ὁ καλούμενος μέγας ἐνιαυτός, καὶ ἐν πόσοις χρόνοις ἕκαστος τῶν πλανήτων ἀποκαθίσταται.*

e Posidonio cf c. 16. 17. Cleomed I 8 p. 80 ‖ Πάλιν ὁ πρῶτος, ὁ τοῦ Κρόνου, ἀστὴρ παραγίνεται ἀπὸ ζωιδίου ἐπὶ ζώιδιον παχυμερῶς μὲν καὶ πλατυκῶς ἔτεσι τριάκοντα, ἀπὸ δὲ σημείου ἐπὶ σημεῖον ἀποκαθίσταται ἐν ἐτῶν μυριάσι τριακονταπέντε καὶ ἔτεσιν ἑξακοσίοις τριακονταπέντε. οὗτος δέ ἐστιν ὁ καλούμενος μέγας ἐνιαυτός. ὁ δὲ τοῦ Διὸς ἀστήρ, ὁ δεύτερος, παραγίνεται ἀπὸ ζωιδίου ἐπὶ ζώιδιον πλατυκῶς καὶ παχυμερῶς ἔτεσιν δυοκαίδεκα, ἀπὸ δὲ σημείου ἐπὶ σημεῖον ἀποκαθίσταται ἐν μυριάσιν ἐτῶν δεκαεπτὰ καὶ ἔτεσι χκ΄. ὁ δὲ τοῦ Ἄρεος περιέρχεται ἀπὸ ζωιδίου ἐπὶ ζώιδιον δι᾽ ἐτῶν δύο καὶ ἀπὸ σημείου ἐπὶ σημεῖον ἐν μυριάσιν ἐτῶν δυοκαίδεκα. ὁ δὲ τῆς σελήνης περιέρχεται ἀπὸ ζωιδίου ἐπὶ ζώιδιον κατὰ μῆνα ἕκαστον, ὁ δὲ ἥλιος ἐν τξε΄ ἡμέραις καὶ λεπτῶι, ὃς δὴ χρόνος καλεῖται ἐνιαυτὸς ἡλιακός. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ τῆς Ἀφροδίτης καὶ ⟨ὁ⟩ τοῦ Ἑρμοῦ τῶι ἡλίωι δι᾽ ἐνιαυτοῦ ἀπὸ ζωιδίου ἐπὶ ζώιδιον παραγίνονται· σχεδὸν γὰρ ἰσοταχεῖς εἰσιν. διὸ καὶ διάφωνος αὐτῶν ἡ τάξις. Adrastus? Theo p. 141 H. ‖ τούτων δὴ τῶν διαστημάτων τῶν [φθόγγων] ἀπὸ τῶν κατωτάτω τόπων μέχρι τοῦ ζωιδιακοῦ γίνεται διάστημα συμφωνίας τῆς παρὰ τοῖς μουσικοῖς λεγομένης διὰ πασῶν.

1 *διεζευγμένων* V ‖ 2 *φθόγγον* post *ἐναρμ.* om M | *τὸν διεζευγμένον* M: *τῆς διεζευγμένων* V | *ἔχει* corr Pet: *ἔχειν* VM ‖ 4 *ἄρεως* VM ‖ 6, 7 *μέσου διατόνου* M: *μέσων διατόνων* V ‖ 7 *δοκῆι* M ‖ 8 *μέσω* V ‖ 9 *μέσων* V ‖ 15 *ζωδίου* et *ζώδιον* VM et sic toto in capite | *πλατυκῶς* corr Vict: *-ικῶς* VM ‖ 17 *χλε* V ‖ 19, 20 *πλατυκῶς* corr Vict: *-ικῶς* VM ‖ 21 *ἔτεσιν ἑξακοσίοις* M ‖ 22 *ἄρεως* V ‖ 23 *δύο* ⟨*καὶ πέντε μηνῶν*⟩ secundum Cleomedem ‖ 24 *σελήνης* corr Pet: *ἀφροδίτης* VM ‖ 25 *λεπτῶν* V ‖ 27 *σὺν* post *Ἑ.* M ‖ 30 *κατωτάτων* V

‖*Χαλδαῖοι δὲ περιεργότατοι γενόμενοι ἐτόλμησαν τοῦ ἡλίου τὸν δρόμον καὶ τὰς ὥρας διορίσασθαι· τὴν γὰρ ἐν ταῖς ἰσημε-* Ign
85 M. *ρίαις ὥραν αὐτοῦ, καθ' ἣν ἴσως διέρχεται τὸν πόλον, εἰς τριάκοντα ὅρους μερίζουσιν, ὥστε τὸ τριακοστὸν μέρος τῆς ὥρας τῆς ἐν τῆι ἰσημερινῆι ἡμέραι ὅρον λέγεσθαι τοῦ δρόμου τοῦ ἡλίου. λέγουσι δὲ πάλιν ἀνδρὸς πορείαν μήτε τρέχοντος μήτε ἠρίμα βαδίζοντος μήτε γέροντος μήτε παιδὸς τὴν πορείαν εἶναι τοῦ ἡλίου καὶ τριάκοντα σταδίων καθαρῶν εἶναι.*

‖*ἐπειδὴ δὲ εἴπομεν* (p. 44) *καθυποβεβηκέναι τοὺς ἀστέρας τοὺς* Ach
πλάνητας τῶν ἐπάνω, τὴν ἀνωτάτω ζώνην ἔχοντος τοῦ Κρόνου, τὴν δὲ μετὰ ταῦτα τοῦ Διός, τὴν δὲ τρίτην τοῦ Ἄρεος καὶ καθεξῆς τῶν ἄλλων, ἴσως ἂν ζητήσειέ τις, πῶς φαμεν, εἰ οὕτω τύχοι, Κρόνον καὶ ἥλιον ἐν Κριῶι εἶναι ἢ σελήνην καὶ Δία ἐν Ταύρωι ἢ ἄλλων τινῶν ἀστέρων σύνοδον, ὁπότε μή εἰσιν ἐν τῶι αὐτῶι ὕψει φερόμενοι. λεκτέον δέ, ὅτι ὑπ' ἀλλήλους ὄντες τότε συνόδους ποιοῦσιν, ὅταν κατὰ κάθετον ἀλλήλων γίνωνται.
139 P. *εἰδέναι δὲ χρή, ὡς οἱ ἀστρονόμοι διδόασι ζώνας τῶν πλανήτων ἀστέρων, ὁ δὲ Πλάτων σφαίρας εἶναι λέγει* (Tim p. 38 C) *μίαν ὑπὸ τὴν μίαν ἑκάστωι. ὁ δὲ Ἄρατος περὶ τῶν πέντε λέγειν παραιτησάμενος* (v. 460, Ecl VIII) *μετὰ τὴν τῶν Φαινομένων δεῖξιν περὶ ἡλίου καὶ σελήνης λέγει* (v. 733 sqq.)

τῶν δὲ ἀστέρων οἱ μὲν ἀπλανεῖς ἐναρήρασι τῶι οὐρανῶι (cf Ar v. 453) *καὶ εἰσιν ἀκίνητοι κατὰ τὸν ἴδιον λόγον, συμπεριφέρονται δὲ τῆι ῥύμηι τοῦ οὐρανοῦ ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως δύνοντες καὶ ἀνατέλλοντες (διὸ καὶ ἀπλανεῖς ἐκλήθησαν), ἄλλοι δέ εἰσιν ἑπτὰ ἀστέρες κατωτέρω τοῦ οὐρανοῦ ἐν τῶι αἰθέρι καὶ ἰδίως καὶ μετὰ τοῦ οὐρανοῦ κινούμενοι, οἵτινες τῶι ἰδίαν κίνησιν ἔχειν καὶ μὴ ⟨ἐν⟩αρηρέναι τῶι οὐρανῶι, ἀλλ' ἐν τῶι αἰθέρι φέρεσθαι οὔτε κατὰ τὰ αὐτὰ οὔτε ὡσαύτως ἀνατέλλουσι (διὸ πρὸς σύγκρισιν τῶν ἀπλανῶν πλάνητες λέγονται). οἱ δὲ Πυθαγόρειοι οὐ μόνον τοὺς πλάνητας ἰδίαν κίνησιν ἔχειν φασίν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀπλανεῖς, οὕτω μέντοι κινεῖσθαι ὡς τρύ-*

---

5 in margine ζ^η M ‖ 7, 8 *εἶναι τοῦ ἡλίου καὶ* om V ‖ 9, 10 *τῶν ἐπάνω τοὺς πλάνητας* V ‖ 10 *τὴν ἀνωτάτω ζώνην ἔχοντος τοῦ* V: *καὶ τὴν ἀνωτάτω ζώνην ἔχειν τὸν τοῦ* M ‖ 11 *ταῦτα* V: *ταύτην* M | *τὸν* ante *τοῦ* bis VM: delevi | *ἄρεος* (ω supra ο) V ‖ 12 *τις* om V ‖ 14 *ἄλλους τινὰς ἀστέρας σ.* M (ubi ⟨*ποιεῖν*⟩ addit post *σ.* Pet) ‖ 16 *γένωνται ἀλλήλων* M ‖ 19 *τὴν* om M ‖ 27 *αἰθέρι* M (ut l. 29 VM et Aratus v. 461): *ἀέρι* V ‖ 28 supplevi e l. 22 et Arato v. 453

πανον περιδινούμενον περὶ τὸν αὐτὸν τόπον. ἐκλείπειν δὲ ἕκαστος τότε τῶν ἀστέρων δοκεῖ, ὅταν προσγειότερος αὐτοῦ κατὰ κάθετον γενόμενος ἐπισκιάσηι τὴν αὐγὴν τοῦ ἡλίου.

19. Περὶ ἡλίου.

Ach ‖ Πολλοὶ τῶν ἐπιφανεστέρων περὶ ἡλίου καὶ σελήνης ἐπραγματεύσαντο, ἰδίαι δὲ καὶ περὶ τῶν πέντε. διὸ καὶ Ἄρατος ἰδίως μὲν περὶ ἡλίου καὶ σελήνης πρὸς τῶι τέλει τῆς ποιήσεως εἶπεν (v. 733 sqq.), ἰδίαι δὲ περὶ τῶν πέντε ἐν τῶι ἐπιγραφομένωι Κανόνι (fr IV c). Plutarchus Plac p. 348—352 D. ‖ τὴν δὲ οὐσίαν τοῦ ἡλίου Πλάτων περιέργως ἐκ πυρὸς εἶναί φησι (Tim p. 39 B), τινὲς δὲ τῶν φυσικῶν (c. 11, cf Xenophanes p. 165 K.) ἐξ ἀναθυμιάσεως γῆς καὶ νεφῶν αὐτὸν εἶναι. Ἀναξαγόρας μύδρον αὐτὸν εἶπε (fr 24 Schaub), Φιλόλαος δὲ (p. 127 B.) τὸ πυρῶδες καὶ διαυγὲς λαμβάνοντα ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ αἰθερίου πυρὸς πρὸς ἡμᾶς πέμπειν τὴν αὐγὴν διά τινων ἀραιωμάτων, ὥστε κατ' αὐτὸν τρισσὸν εἶναι τὸν ἥλιον, τὸ μὲν ἀπὸ τοῦ αἰθερίου πυρός, τὸ δὲ ἀπ' ἐκείνου πεμπόμενον ἐπὶ τὸν ὑελοειδῆ ὑπ' αὐτοῦ λεγόμενον ἥλιον, τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ τοιούτου ἡλίου πρὸς ἡμᾶς πεμπόμενον. Ἐπίκουρος δὲ κισηροειδῆ αὐτὸν ἔφη (p. 229 Us) ἐκ πυρὸς διὰ τρημάτων τινῶν τὸ φῶς ἐκπέμποντα. τινὲς δέ, ὧν ἐστι καὶ Ἀναξίμανδρος, φασὶ πέμπειν αὐτὸν τὸ φῶς σχῆμα ἔχοντα τροχοῦ· ὥσπερ γὰρ ἐν τῶι (960 M. I) τροχῶι κοίλη ἐστὶν ἡ πλήμνη, ἔχει δὲ ἀπ' αὐτῆς ἀνατεταμένας τὰς κνημῖδας πρὸς τὴν ἔξωθεν τῆς ἀψῖδος περιφοράν, οὕτω καὶ αὐτὸν ἀπὸ κοίλου τὸ φῶς ἐκπέμποντα τὴν ἀνάτασιν τῶν ἀκτίνων ποιεῖσθαι καὶ ἔξωθεν αὐτὰς κύκλωι φωτίζειν. τινὲς δὲ ὡς ἀπὸ σάλπιγγος ἐκ κοίλου τόπου καὶ στενοῦ ἐκπέμπειν αὐτὸν τὸ φῶς ὥσπερ πρηστῆρα. σχῆμα δὲ αὐτοῦ οἱ μὲν (Anaximenes) δισκοειδές, Ἡράκλειτος δὲ σκαφοειδές, Στωϊκοὶ δὲ σφαιροειδὲς εἶναι λέγουσιν. Ach ‖ πολλοῖς δὲ περὶ τούτου πραγματεῖαι γεγόνασιν, ὥσπερ Θρασύλλωι καὶ Ἀδράστωι τῶι ἀπὸ τοῦ Περιπάτου τῶι Ἀφροδισιεῖ.

Ign ‖ ἐκλείπει δέ, ὡς μέν τινές φασιν, ἔμπροσθεν αὐτοῦ τῆς

---

1 ἕκαστον V ‖ 2 ὅτε V (cum coniunctivo ut saepe) M | προσγειότερον V ‖ 3 ἐπισκιάσῃ V: ὑπεισέλθοι M ‖ 6 ἰδία M ‖ 18 κισσηροειδῆ VM, cf c. 11 ‖ 19 αὐτὸν ἔφη om V | ἐκ M: καὶ V ‖ 24 ἐκπέπτοντα M ‖ 25 'immo idem Anaximander' Diels p. 25 sq. 348 ‖ 27 πρηστῆρας VM ‖ 31 τῶι Ἀ. V: καὶ Ἀ. M | ἀφροδισεῖ M ‖ 32 περὶ ἐκλείψεως ἡλίου in margine M | ἐκλείπειν V

σελήνης κατὰ κάθετον αὐτοῦ γιγνομένης, ὃ καὶ μᾶλλον πιθανόν· προσγειοτέρα γὰρ αὐτοῦ ἐστιν ἡ σελήνη καὶ κατωτέρα τοῦ ἡλίου· οὕτω γὰρ καὶ ὁ Ἄρατος (v. 865, 4, Ecl XVI)· *'ἱσταμένη γαίης τε καὶ ἠελίοιο — κατ' ἰθύ.' οὐκ ἐκλείπει δὲ ὁ ἥλιος, ἀλλ' ἡμῖν δοκεῖ· κατὰ κάθετον γὰρ ἡ σελήνη γενομένη τῶι ἡλίωι καὶ τῆι γῆι ἀνείργει τὰς πρὸς ἡμᾶς τοὺς ἐπὶ γῆς αὐγὰς αὐτοῦ. καὶ ἡμῖν οὕτω φαίνεται κατωτέρω σελήνης οὖσιν. οὐχ ὅλου δέ, ἀλλὰ μέρους ἔκλειψις γίνεται· οὐ γὰρ δυνατὸν ἐλάττονα οὖσαν τὴν σελήνην πολὺ ὅλον ἀποκρύπτειν τὸν ἥλιον. διὸ οὐ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ἅμα ἔκλειψιν δοκεῖν, ἀλλὰ παρ' ἑτέροις ἄλλοτε, οἷον ἐν Συήνηι καὶ Ἀλεξανδρείαι καὶ Ἐλεφαντίνηι ἅμα ἐκλείπειν· τοῦ γὰρ αὐτοῦ κλίματος δοκεῖ ταῦτα τὰ χωρία εἶναι. ἐπραγματεύσαντο δὲ πολλοὶ περὶ ἐκλείψεων ἡλίου κατὰ τὰ ἑπτὰ* Ach *κλίματα, ὥσπερ Ὠρίων ⌊ Ἀπολλινάριος Πτολεμαῖος Ἵππαρχος.* ⌊ὁ Diels Doxogr. p. 78 *κλίματα δὲ εἴρηται διὰ τὸ τὴν γῆν μὴ εἶναι ὁμαλήν, ἀλλ' ἔχειν* ⊖ Posidonio *οἷον ἐγκλίματά τινα ὑψηλοτέρων ὄντων καὶ ταπεινοτέρων τῶν* ∽ Gemin c. 6 *μερῶν αὐτῆς καὶ τὰς οἰκήσεις τῶν ἐθνῶν ἄλλας ἀλλαχοῦ εἶναι. ἐνιαυτὸς δὲ ἡλίου εἴρηται, ἐπεὶ ἔχει τὰς πάσας ὥρας ἐν ἑαυτῶι τέσσαρας κατὰ τὸν Εὐριπίδην* (fr 862) *'ὁθούνεκα ἐν αὑτῶι πάντα συλλαβὼν ἔχει'. λέγεται δὲ ἐνιαυτὸς ἡ ἀπὸ ζωιδίου ἐπὶ ζώιδιον ἀποκατάστασις αὐτοῦ ἐν ἡμέραις τξε' καὶ ἐλαχίστωι μορίωι. ἀπὸ δὲ σημείου ἐπὶ σημεῖον ἀποκαθίσταται ἐν ὀκταετηρίδι,* 10 P. *εἴγε γνήσιόν ἐστι τὸ σύγγραμμα (Ἐρατοσθένης γὰρ ἀντέγραψεν δεικνύς, ὡς οὐκ εἴη Εὐδόξου), κατὰ δέ τινας ἐν ⟨ἓξ καὶ⟩ ἑβδομήκοντα ἔτεσιν (ἧς δόξης ἐστὶ καὶ Κάλλιππος), κατὰ δὲ Μέτωνα δι' ἐννεακαιδεκαετηρίδος. ταύτηι κατηκολούθησεν Ἄρατος· φησὶ γάρ* (v. 752—755, Ecl XIV)·

---

1 *κατακάθετον* V | *ὃ* corr Wil: *ὧι* VM | *πιθανόν* V: *ὡς πιθανῶι πιστέον* M; *δοκεῖ ἀναγνωστέον 'ὃ καὶ μᾶλλον πιθανόν'* vel *'ὧι καὶ μᾶλλον ὡς πιθανῶι πιστευτέον'* manus recens in margine codicis Monacensis 89 p. 24 (de quo cf Proleg II) ‖ 3 *Ἄρ. λέγει* M | *ἱσταμένης* M ‖ 5, 6 *τῶ ἡλίω καὶ τῆι γῆι* V: *τοῦ ἡλίου* M ‖ 7 *τῆς σ.* M ‖ 10 *ἔκλειψιν* V: *ἐκλείπειν* M | *δοκεῖ* M (ita dudum coni Pet) ‖ 12 *ἐκλείπει* M ‖ 14 *ὁ* ante *Ἀπ.* M ‖ 15 — 18 post *ὁμαλὴν* sic *μηδὲ τὰς οἰκήσεις τῶν ἐθνῶν ἀλλὰ ἔχειν. κλίματα* (*ἐγκλίματα* V²) *δὲ εἴρηται διὰ τὸ τὴν γῆν εἶναι ὁμαλὴν ὑψηλοτέρων καὶ ταπεινοτέρων μερῶν. ἐνιαυτὸς δὲ* V ‖ 18 in margine *τίς ἐνιαυτὸς ἡλίου* M ‖ 19 *ὁθ' οὕνεκ'* M | *αὐτῶι* VM ‖ 20 scripsi: *ἀ. τοῦ ζ.* V, *ἀ. τοῦ αὐτοῦ ζ.* M ‖ 20, 1 *ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀπ.* M ‖ 22 *ὀκτωκαιδεκαετηρίδι* VM: corr Scal, cf Aratea p. 14 ‖ 23 *ἐρατοσθένους οὗτος γὰρ ἀνέγραψεν* M ‖ 24 suppl Pet

συναγείρεται ἤδη
ἐννεακαίδεκα κύκλα φαεινοῦ ἠελίοιο,
ὅσσα τ' ἀπὸ ζώνης εἰς ἔσχατον Ὠρίωνα
νὺξ ἐπιδινεῖται Κύνα τε θρασὺν Ὠρίωνος.

20. *Περὶ μεγέθους ἡλίου.*

Eudorus p. 21 D. ∽ Cleomed I 8 p. 90

‖*Μέγεθος ἡλίου μεῖζον γῆς φασιν. καὶ οἳ μὲν ποδιαῖον, οἳ δὲ ὀκταπλασίονα, οἳ δὲ ἐννεακαιδεκαπλασίον⟨α⟩, φέρεσθαι δὲ αὐ-* 961 K *τὸν τὴν ἐναντίαν τοῖς ἀπλανέσι φορὰν κατὰ τὴν ἰδίαν κίνησιν ἀπὸ δυσμῶν ἐπ' ἀνατολάς, ἄγεσθαι δὲ ὑπὸ τῆς ἀπλανοῦς ἀπὸ τῶν ἀνατολικῶν μερῶν ἐπὶ τὰ δυτικὰ κατὰ τὸν Εὐριπίδην λέγοντα* (fr 861)·

δείξας γὰρ ἄστρων τὴν ἐναντίαν ὁδόν
δόμους τ' ἔσωσα καὶ τύραννος ἱζόμην.

Ἀτρεὺς γὰρ εὗρε τῶν πλανήτων τὴν ἐναντίαν φοράν, ὥσπερ καὶ ἡλίου ἀπὸ ἀνατολῶν κυλιομένου καὶ φερομένου εἰς δυσμάς· ὥσπερ γάρ, εἰ τύχοι μύρμηξ ἐπὶ τῆς ἔξωθεν περιφερείας ἕρπων ἀπὸ δυσμῶν ἐπ' ἀνατολὰς τὴν ἐναντίαν τῶι τροχῶι ποιούμενος πορείαν, συμβήσεται αὐτὸν ὑπὸ μὲν τῆς τοῦ τροχοῦ περιδινήσεως ἀπὸ ἀνατολῶν ἐπὶ δυσμὰς ἄγεσθαι, ὑπὸ δὲ τῆς ἰδίας κινήσεως ἀπὸ δυσμῶν ἐπ' ἀνατολάς, ἡμῖν δὲ δυσκατάληπτον εἶναι τὴν ἰδίαν αὐτοῦ κίνησιν, ἅτε δὴ μικρὰν οὖσαν (διὸ καὶ παρατρέχει ἡμῶν τὴν ὄψιν ἡ τοῦ μύρμηκος ὀξυτέρας οὔσης τῆς τροχοῦ), τὸν αὐτὸν τρόπον νόει καὶ ἐπὶ ἡλίου· ἔστω γὰρ τροχὸς ὁ οὐρανός, ὁ δὲ μύρμηξ ἀντὶ ἡλίου. τὴν δὲ δεῖξιν ταύτην ἐπ' αὐτῆς τῆς σφαίρας ἔστιν ἰδεῖν· ἐὰν γὰρ ὑποθώμεθα πρῶτον ἀνατέλλειν Κριὸν καὶ τὸν ἥλιον ἐν τούτωι εἶναι ἐπὶ ἡμέρας λ' τὴν μετάβασιν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ Κριοῦ εὑρίσκομεν εἰς τὸν Ταῦρον γινομένην (ὃ δ' ἐστὶ μετὰ τὸν Κριόν). ἀπὸ τῶν δυτικῶν ἄρα μερῶν ἐπὶ τὰ ἀνατολικά, ἀλλ' οὐχὶ ἀνάπαλιν ἀπὸ τῶν ἀνατολικῶν ἐπὶ τὰ δυτικὰ εὑρίσκομεν φερόμενον αὐτόν. δῆλον οὖν· κινεῖται καὶ φέρεται κατὰ τὴν ἰδίαν κίνησιν ἀπὸ τῶν δυτικῶν ἐπὶ τὰ ἀνατολικά.

---

1 *συναγείρεται* M: *συνεγείρεται* V, cf Aratea p. 18 ‖ 6 *φασί* VM ‖ 7 *ὀκταπλασίον*[α] V: *-ον* M ‖ 13 *δόμους* VM (*δήμους* VM c. 1) ‖ 14 *γὰρ* om V ‖ 15 *καὶ* prius om V ‖ 16 *ζητεῖται πῶς κινεῖται ὁ ἥλιος* in margine M | *ὥσπερ γὰρ* om V | scripsi: *μύρμηξ ἐπὶ τὰ ἔξωθεν π. ἕρποι ἀπὸ* V, *μύρμηξ ἕρπων ἔξωθεν π. τινὸς ἀπὸ* M ‖ 21 *συμβαίνει* post *εἶναι* M ‖ 22 *ἡ* V | *κίνησις* post *μ.* M ‖ 23 *τοῦ* post *τῆς* M ‖ 24 *ὁ δὲ ἥλιος ἀντὶ μύρμηκος* M ‖ 29 *ἄρα* om V ‖ 30 *εὑρίσκομεν* om V ‖ 31 *ὡς* post *οὖν* M

21. Περὶ σελήνης.

151 P. ‖ Τινὲς οὐδὲ ὅλως βούλονται εἶναι σελήνην. ἄλλοι δὲ αὐτὴν ἐξ ἀναθυμιάσεως γῆς εἶναι λέγουσιν, ἕτεροι δὲ ἐκ πυρός, ἄλλοι καὶ ἀέρος, ἄλλοι ἐκ τῶν τεσσάρων στοιχείων, ἕτεροι δὲ γῆν πεπυρωμένην στερέμνιον ἔχουσαν πῦρ, εἶναι δὲ ἐπ' αὐτῆς οἴκησιν ἄλλην ποταμούς τε καὶ ὅσα ἐπὶ γῆς, καὶ τὸν λέοντα τὸν Νεμεαῖον ἐκεῖθεν πεσεῖν μυθολογοῦσιν. Ἐμπεδοκλῆς δὲ (v. 154 St, cf c. 16) ἀπόσπασμα αὐτήν φησιν ἡλίου. ‖ σχῆμα δὲ αὐτῆς οἳ μὲν σφαιροειδές, οἳ δὲ δισκοειδές. κατὰ μῆνα δὲ ἐκλείπει, ὡς μὲν Ἡράκλειτός φησιν, ὁμοίως τῶι ἡλίωι τοῦ φωτοειδοῦς [σχήματος] ἀναστραφέντος, ἄλλοι δὲ τοῦ στομίου τοῦ τροχοειδοῦς, δι' οὗ ἐκπέμπεται τὸ φῶς, ἀποφραχθέντος, ὡς δὲ ἄλλοι, ὅταν περὶ τὸ κωνοειδὲς τῆς γῆς γένηται δύνουσα, ὡς δὲ οἱ πολλοί, κατὰ διάμετρον γενομένη ἡλίωι. γίνεται δὲ κατὰ μῆνα ἕκαστον. ‖ γέννα δὲ σελήνης καὶ ἀνατολὴ διαφέρει· μετὰ γὰρ τρεῖς ἢ τέσσαρας τοῦ γεννηθῆναι ἡμέρας φαίνεται καὶ οὐχ ἅμα τῶι γεννηθῆναι. ἀνατέλλει δὲ οὐχ ὅλον τὸ φῶς ἔχουσα περιφερές, ἀλλὰ μηνοειδής. μέχρι δὲ τοῦ ἡμίσεος αὐξηθεῖσα γίνεται διχότομος. ἐὰν δὲ τὸ δίμοιρον περιφωτισθῆι, καλεῖται ἀμφίκυρτος. πληρωθεῖσα δὲ γίνεται πληροσέληνος καὶ πανσέληνος καὶ διχόμηνις (πεντεκαιδεκαταία γάρ ἐστιν, ὅτε πληροῦται, ὅ ἐστιν ἥμισυ μηνὸς διχαζομένων τῶν λ' ἡμερῶν), καὶ πάλιν αὖ ἀπὸ τῆς πανσελήνου ἄρχεται μειοῦσθαι καὶ γίνεται πρῶτον ἀμφίκυρτος, εἶτα διχόμηνις, εἶτα μηνοειδής.

Plutarchus Plac II 25 p. 26. 356 D.

Plutarchus Plac II 27 p. 26. 357 D.

e Posidonio cf Gemin c. 7

ἄξιον δὲ ζητῆσαι, τί δήποτε ἐπὶ τοῦ φωτὸς τῆς σελήνης 261 M. ταῦτα τὰ σχήματα γίνεται. πρὸς δὴ τοῦτο οἳ μὲν λέγουσι περὶ τὸν κῶνον αὐτὴν γινομένην τῆς γῆς τοῦτο πάσχειν· ὥσπερ γάρ, εἴ τις εἰς ὄρος ἀναβαίη καὶ ἐπὶ ἄκρον αὐτοῦ σταίη, ὅλος φαίνεται τοῖς ἄποθεν οὖσι, κατιὼν δὲ ἐπὶ τὸ ἕτερον μέρος τοῖς κατόπιν αὐτοῦ οὐκ ἔτι ὅλος φαίνεται, ἀλλὰ παρὰ τοὺς πόδας ἐφάνη ἐκεῖ ἢ ἔτι μᾶλλον κατιὼν κατὰ βραχὺ (τὰ γὰρ ἀπὸ τῶν χειρῶν μέχρις ἄνω 'κατὰ βραχύ' λέγει), ἕως οὗ ὅλος ἀφανὴς γένηται, οὕτω φησὶ καὶ τὴν σελήνην ποτὲ μὲν πλήρη φαίνεσθαι, Ign

2 οὐδ' M ‖ 6 ἄλλην 'praeter terram nimirum' Diels | ποταμοῦ V | νεμαῖον VM ‖ 9 ἐκλείπει δέ V ‖ 10 σκαφοειδοῦς ὀχήματος coni Diels e Plut Plac II 29, 3 ‖ 14 γενομένην V ‖ 17, 8 μηνοειδές V ‖ 18 ἡμίσους V ‖ 21 ὡς ἐπὶ τὸ πληροῦνται V, γάρ ἐστι πληρωθεῖσα M ‖ 27 γινομένης V ‖ 28 ζήτημα in margine M | ἐπ' M | σταίηι M | ὅλος M: ὁ λόφος V ‖ 29 ἄπωθεν M ‖ 30 παρὰ corr Pet: περὶ VM ‖ 31 βραχὺ τὰ γὰρ scripsi: βραχύτατα V, βραχὺ M ‖ 31,2 ἀπὸ — λέγει om M ‖ 32 μερῶν VM cf p. 50, 11. 54, 31 ‖ 33 φησὶ V: φασὶ M

ποτὲ δὲ ἐκ μέρους περὶ τὸν κῶνον γενομένην τῆς γῆς, οὐχὶ μειουμένην αὐτήν, ἀλλ' ἡμῖν οὕτω φαινομένην. οἱ δὲ λέγοντες αὐτὴν κατόπτρωι παραπλησίαν εἶναι ἐκλείψεις λέγουσι γίνεσθαι 112 P. *αὐτῆς, αἵ τοῦ ποτε μὲν πλήρη φαίνεσθαι αὐτὴν αἴτιαι γίνονται, ποτὲ δὲ ἐνδεᾶ τοῦ φωτίζεσθαι· ὥσπερ γὰρ εἰ κάτοπτρον λαβών τις ἐθέλοι τὴν ἀπ' αὐτοῦ ἀντανάκλασιν τοῦ εἰδώλου θεάσασθαι, ἐξ ἐναντίας τοῦ προσώπου αὐτοῦ τὴν θέσιν τοῦ κατόπτρου ποιήσεται (τοῦτο γὰρ ποιήσας ὅλον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ θεάσεται ἐν τῶι κατόπτρωι), εἰ δὲ πλαγιάσειε τὸ κάτοπτρον, πρὸς τὸν πλαγιασμὸν καὶ τὴν ἔγκλισιν τοῦ κατόπτρου ἢ τὸ δίμοιρον ἢ τὸ ἥμισυ ἢ βραχύ τι μέρος τούτου θεάσεται ἀντανακλώμενον [τοῦ προσώπου αὐτοῦ] τοῦ κατόπτρου ἐγκλινομένου, οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς σελήνης. ταύτηι τῆι δόξηι ἔοικεν Ἄρατος ἀκολουθεῖν· φησὶ γάρ* (v. 738, Ecl XIII) *'αἰεὶ δ' ἄλλοθεν ἄλλα παρεκκλίνουσα πρόσωπα' τὸ τοῦ κατόπτρου παράδειγμα αἰνιττόμενος. προείρηται δὲ ὁ κόσμος σφαίρας ἔχειν σχῆμα ἔξωθεν μὲν κυκλοτερῶς περικείμενον ἔχων τὸν οὐρανόν, μεσαιτάτην δὲ τὴν γῆν κέντρου καὶ σημείου τάξιν ἐπέχουσαν, μεταξὺ δὲ αὐτῆς καὶ οὐρανοῦ αἰθέρα τε αὐτὸν εἶναι καὶ ἀέρα καὶ ὕδωρ σφαιρικῶς ὑπ' ἀλλήλων ἐχόμενα.*

Eudorus? cf c. 5 ‖ *κόσμον δὲ τὴν τῶν ὅλων σύστασιν παρὰ τὴν διακόσμησιν καὶ εὐταξίαν ἐκάλεσαν οἱ παλαιοί, ὡς καὶ Ὅμηρος* (Il II 554) *'κοσμῆσαι ἵππους τε καὶ ἀνέρας ἀσπιδιώτας' καὶ πάλιν 'αὐτὰρ ἐπεὶ κόσμηθεν ἅμ' ἡγεμόνεσσιν ἕκαστοι'* (Il III 1) *τὴν εὐταξίαν λέγων. αἰθὴρ δὲ λέγεται ἀπὸ τοῦ αἴθεσθαι (πυρώδης γάρ ἐστιν) ἢ ἀπὸ τοῦ ἀεὶ θεῖν καὶ ὁρμᾶν, ἐπειδὴ ἀεὶ περιφέρεται, ἀὴρ δὲ ἀπὸ τοῦ ἄειν (ἄειν γὰρ τὸ πνεῖν), οὐρανὸς δὲ διὰ τί, προείρηται* (c. 5).

Ign ‖ *ζητοῦσι δέ τινες, εἰ πυρώδεις εἰσὶν οἱ ἀστέρες, πῶς οὐ καίειν ἡμᾶς φαίνονται. λέγομεν οὖν, ὥς εἰσι μὲν ὑπὲρ γῆς, καταυγάζονται δὲ ὑπὸ τοῦ ἡλίου καὶ ἀμαυροῦνται. ἐν γοῦν ἐκλείψεσι τοῦ ἡλίου πολλάκις ἀστέρες ὤφθησαν ἐν ἡμέραι.*

Ign ‖ *καὶ πάλιν ζητεῖται, εἰ ἐμπεπήγασι τῶι οὐρανῶι οἱ ἀστέρες, πῶς ὁρῶμεν ἐνίοτε νυκτὸς καὶ ἡμέρας καταφερομένους ἀστέρας. φαμὲν δέ, ὅτι οὐκ αὐτοὶ καταπίπτουσιν, ἀλλὰ φῶς τι ἐξ αὐ-*

---

1 *γινομένην* M ‖ 2 *φαινόμενον* V ‖ 5 *τοῦ φωτίζεσθαι* scripsi: *τῶι φωτί* V, *φωτὸς εἶναι* M ‖ 6 *τις* om V ‖ 7, 8 *αὐτοῦ* V ‖ 12 seclusit Wil; *τοῦ προσώπου — ἐγκλ.* om M | *ἐκκλινομένου* V: correxi cf l. 10 ‖ 16 *ἔχει* V ‖ 17 *ἔχων* post *περικ.* M: om V ‖ 18 *τοῦ* post *καὶ* M ‖ 19, 20 *τε αὐτῆς* V ‖ 20 *ἐχόμενα* M: *ὄντας* V ‖ 22 *ἄνδρας* V ‖ 23 *ἡγεμόνεσιν* V ‖ 24 *αἴθειν* M ‖ 26 *οὐρ. δὲ ὅθεν ἐκλήθη* M ‖ 30, 1 *ἐκλείψεσιν ἡλίου* M ‖ 33 *φερομένους* M

τῶν ἀπορρεῖ, καί, ὥσπερ οἱ ἄνθρακες ῥιπιζόμενοι ἢ κινούμενοι λαμπρότεροι γίνονται καὶ σπινθῆρας ἀποπέμπουσι, τὸν αὐτὸν 18P. *τρόπον καὶ οἱ ἀστέρες ποτὲ μὲν ἀμυδροὶ ποτὲ δὲ φαιδροὶ γίνονται, ἔσθ᾽ ὅτε δὲ καὶ φῶς ἐξ αὐτῶν ἐκπέμπουσιν.* ‖ *σχήματος* • Posidonio? cf Gemin c. 8 *τοίνυν σφαιρικοῦ περὶ τὸν κόσμον ὄντος καὶ τῆς γῆς ἐν μέσωι κέντρου τάξιν ἐπεχούσης ὁ ἀπὸ τῆς περιφερείας τῆς σφαίρας διὰ τοῦ κέντρου αὐτῆς διήκων ἐπὶ τὴν περιφέρειαν ἄξων καλεῖται, περὶ ὃν στρέφεται ἡ σφαῖρα, ἤτοι ἀφ᾽ ἑαυτῆς ἢ ὑφ᾽ ἑτέρου κινουμένη· ἀμφοτέραις γὰρ ταῖς δόξαις ὁ Πλάτων ἐν τῶι Πολιτικῶι κέχρηται* (p. 269 C).

‖ *ἰστέον δέ, ὅτι ἐξωμάλισαν ἄστρου καὶ ἀστέρος τὴν διαφορὰν* Eudorus? cf c. 14 *οἱ ποιηταί· τοὺς γὰρ πλάνητάς ποτε μὲν ἄστρα ποτὲ δὲ ἀστέρας ὀνομάζουσιν· ὡσαύτως δὲ καὶ τὸν Σείριον ἀστέρα ὄντα ἄστρον ὀνομάζουσιν* (Alcaeus fr 39). *σαφὲς δὲ ποιήσει Πίνδαρος ἄστρον τὸν ἥλιον καλῶν διὰ τούτων* (Ol I 3—6)· *'εἰ δ᾽ ἄεθλα γαρύεν Ἔλδεαι, φίλον ἦτορ, Μηκέτ᾽ ἀελίου σκόπει Ἄλλο θαλπνότερον ἐν ἁμέραι φαεννὸν ἄστρον ἐρήμας δι᾽ αἰθέρος.' μήποτ᾽ οὖν πρὸς τοὺς ἀπλανεῖς ⟨διὰ τὴν⟩ τοῦ φωτὸς αὐτῶν ὑπεροχὴν ἄστρα αὐτοὺς καλοῦσιν.*

22. *Περὶ κύκλων καὶ ὅτι ια΄.*

‖ *Κύκλοι δέ εἰσιν ια΄, ἔξωθεν μὲν τῆς σφαίρας δύο μέγιστοι,* Ach? *ὅ τε ὁρίζων καὶ ὁ μεσημβρινός, λοξοὶ δὲ δύο μέγιστοι καὶ τοῖς προτέροις ἴσοι, ὁ ζωιδιακὸς καὶ ὁ γαλαξίας, κόλουροι δὲ δύο καὶ αὐτοὶ μέγιστοι, παράλληλοι δὲ πέντε, ὧν ὁ μέσος κατὰ μέγεθος ἴσος τοῖς προειρημένοις. ὥσθ᾽ ὅ τε ὁρίζων καὶ ὁ μεσημβρινὸς ἴσοι εἰσί, διότι διὰ τοῦ κέντρου τέμνουσι τὴν σφαῖραν.*

‖ *ῥητέον δὲ περὶ ἑκάστου. λέγεται δὲ ὁρίζων, διότι ὁρίζει* • Posidonio cf Gemin c. 4 Manil I 648 sqq. *τὸ ὑπὸ γῆν καὶ ὑπὲρ γῆν ἡμισφαίριον· περὶ γὰρ τὴν σφαῖραν ἔξωθεν ὢν τάξιν ἔχει τοῦ Ὠκεανοῦ, ὃς ἔξωθεν περικλύζει τὴν γῆν, ἀφ᾽ οὗ ἀνατέλλειν καὶ εἰς ὃν δύνειν δοκεῖ τὰ ἄστρα. ὅθεν καὶ Νεοπτόλεμος ὁ Παριανὸς ἐν τῆι Τριχθονίαι φησὶν* (Meineke

---

4 *αὐτῶν* VM ‖ 11 *ἰστέον δὲ ὅτι* — 19 *καλοῦσιν* om M | post *δὲ* lacuna 1 vel 2 litt V | *ὅτι ἐξωμάλισαν* scripsi: *κἔξω μαλιστ᾽ ἂν* V ‖ 12 *πλανήτας πότε* — *πότε* V ‖ 13 *σίριον* V | 16 *γαρύεν* libri Pindari: *γαροῖεν* V ‖ 18 supplevi ‖ 21 *ἕνδεκα* M ‖ 22 post *μέγιστοι* M primitus scripserat *καὶ τοῖς προτέροις ἴσοι ὁ ζωδιακός*, at ipse expunxit rubra tinctura ‖ 23 *κόλλουροι* M ‖ 25 *ἴσως* M | *ὥσθ᾽ ὅ τε* scripsi: *ὡς ὅτε* VM; *ὥστε* coni Vict ‖ 30 *ἀνατέλειν* M ‖ 31 'Cyrillus' pro Neoptolemo Pariano Probus ad Verg Georg I 244 p. 42 K., *Εὐφορίων* (fr 108 p. 155 Mein) Anonymus I, cf Aratea p. 205 | *Ἐριχθονίδι* sive *Ἐριχθονιάδι* coni Meineke

Anal Al p. 357) ‛τῶι πᾶσα περίρρυτος ἐνδέδεται χθών.’ ὅθεν καὶ Ἄρατος Ὠκεανὸν αὐτὸν καλεῖ διά τε ἄλλων καὶ τούτων (v. 537—9, Ecl XI 2)·

αὐτὰρ ὅ γ’ Ὠκεανοῦ τόσσον παραμείβεται ὕδωρ,
ὅσσον ἀπ’ Αἰγοκερῆος ἀνερχομένοιο μάλιστα
Καρκίνον εἰς ἀνιόντα —.

εἰκὸς δὲ αὐτὸν ἐξ Ὁμήρου τὴν ἀφορμὴν ἔχειν λέγοντος (Il VIII 485, 6)·

ἐν δ’ ἔπεσ’ Ὠκεανῶι λαμπρὸν φάος ἠελίοιο
ἕλκον νύκτα μέλαιναν ἐπὶ ζείδωρον ἄρουραν

καὶ (Od III 1 al) ‛Ἠέλιος δ’ ἀνόρουσε λιπὼν περικαλλέα λίμνην.’ φιλόσοφοι δὲ καὶ γεωμέτραι ὁρίζοντα αὐτὸν καλοῦσιν. οἶδε δὲ Ἄρατος αὐτὸν διορίζοντα τὰ δύο ἡμισφαίρια· φησὶ γάρ (v. 61,2, Ecl V 2)· ‛ἧιχί περ — Μίσγονται δύσιές τε καὶ ἀντολαὶ ἠελίοιο.’ 141 E τὸν δὲ ὁρίζοντα καὶ μεσημβρινὸν ἐντὸς εἶναι τῆς σφαίρας τῶν ὅλων νοητέον (οὐδὲν γὰρ τῶν ὄντων αὐτῆς ἐστιν ἐκτός), ὑπὲρ δὲ τοῦ παρακολουθῆσαι ἡμᾶς ἐκτὸς εἶναι λέγονται [εἰς τὸ ἐντὸς τῆς σφαίρας πέρας]. ὁ δὲ μεσημβρινὸς παρελήφθη, ἵνα τὰ ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς μέχρι τῆς δύσεως δεικνύηι καὶ ἵνα μάθωμεν, ὅτι κατὰ τοῦτον γινόμενος ὁ ἥλιος καὶ τὰ λοιπὰ ἄστρα ὑπὲρ γῆς μεσουρανεῖ. καὶ ὁ χρόνος οὗτός ἐστι μεσημβρία, μεσημερία τις οὖσα. τοὺς δὲ λοξοὺς οἳ μὲν αἰσθητούς, οἳ δὲ πλείους τὸν γαλαξίαν μόνον εἶναι βούλονται, τοὺς δὲ λοιποὺς πάντας νοητούς.

23. Πόσον τὸ πλάτος τοῦ ζωιδιακοῦ.

e Posidonio? cf Gemin c. 4 Manil I 666 sqq.

‖Ὁ δὲ ζωιδιακὸς λοξὸς ὢν περιφέρειαν ἔχει μεγίστην διὰ τοῦ κέντρου τῆς σφαίρας τὴν περιγραφὴν ἔχων. πλάτος δὲ ἔχει 968 τῆς θέσεως τὸ ἀπὸ Αἰγόκερω μέχρι Καρκίνου διάστημα. τοῦτο τὸ πλάτος δηλῶσαι βουλόμενος Ἀρατός φησιν (v. 537—9, Ecl XI 1)·

αὐτὰρ ὅ γ’ Ὠκεανοῦ τόσσον παραμείβεται ὕδωρ,
ὅσσον ἀπ’ Αἰγοκερῆος ἀνερχομένοιο μάλιστα
Καρκίνον εἰς ἀνιόντα —.

δοκοῦσι δὲ δι’ αὐτοῦ φέρεσθαι οἱ ἑπτὰ πλάνητες ἐπὶ τριῶν γραμμῶν. δείκνυται δὲ ἐπὶ τῆς σφαίρας, ἵνα νοῶμεν τὸ πλά-

1 ὧι Probus ‖ 2 τούτων καὶ ἄλλων VM: traieci ‖ 6 εἰσανιόντα M ‖ 11 καὶ om M ‖ 12 καὶ post δὲ alt M ‖ 13 ὁρίζοντα M ‖ 14 ἀνατολαὶ V ‖ 16—18 ὑπὲρ — πέρας om M ‖ 24 ζωδιακοῦ, et ita semper in hoc capite VM ‖ 27 αἰγοκέρωτος M ‖ 32 εἰσανιόντα M

τος τῆς πορείας τῶν πλανήτων καὶ ἡλίου καὶ σελήνης, ἐπειδὴ οἱ πέντε μὴ ἐπὶ μιᾶς γραμμῆς ποιοῦνται τὴν περιφοράν. τί οὖν δήποτε οὐ δύο κύκλοι ἀλλὰ τρεῖς ἐσημειώσαντο ἐπὶ τῆς περιφορᾶς τὸν ζωιδιακὸν κύκλον; διότι οἱ προειρημένοι πέντε ἀστέρες τὸ μεταξὺ τῶν δύο κύκλων πλάτος περιφέρονται, ὁ δὲ ἥλιος οὐ τοσοῦτον παραβαίνει ἐπὶ τὰ δεξιὰ καὶ εὐώνυμα, ὅσον οἱ πέντε, ἀλλὰ τῶν τριῶν τούτων κύκλων τῶν τὸ πλάτος τοῦ ζωιδιακοῦ δεικνύντων ἡμῖν κατὰ τὸν μέσον ὁ ἥλιος φέρεται. διὸ καὶ ἡλιακὸς ὑπὸ τῶν ταῦτα δεινῶν προσηγόρευται καὶ ἐκλειπτικός, ἐπειδὴ ἐν αὐτῶι αἱ ἡλιακαὶ ἐκλείψεις γίνονται. τὸν δὲ προειρημένον πλατὺν κύκλον ζωιδιακὸν καλοῦμεν ἀπὸ τῶν ἐν αὐτῶι ιβʹ ζωιδίων, ἅ ἐστι Κριὸς Ταῦρος Δίδυμοι Καρκίνος
165 P. Λέων Παρθένος Ζυγὸς Σκορπίος Τοξότης Αἰγόκερως Ὑδροχόος Ἰχθύες. καλεῖται δὲ καὶ εἴδωλα, ὡς καὶ Ἄρατος (v. 455, Ecl VIII 2) 'ἔμπαλιν εἰδώλοις δυοκαίδεκα δινεύονται.'

‖ ἄξιον δὲ ζητῆσαι, τί δήποτε τῆς Κασσιεπείας καὶ Ἀνδρομέδας καὶ τῶν ἄλλων εἰδώλων ἐξ ἀστέρων συγκειμένων τὰ ιβʹ μόνον ζώιδια, τὰ δὲ λοιπὰ ἄστρα καλεῖται. μήποτε οὖν ἀπὸ τῶν πλεοναζόντων ἐν τῶι κύκλωι ζώιων ζῶια λέγεται (ἔστι γὰρ ἐν τοῖς λοιποῖς ἄστροις, ἃ μή ἐστι ζώιδια, τουτέστι ζώιων εἴδωλα), ἢ πάλιν, ὅτι οἱ γενεσιαλόγοι τὰς γενέσεις τῶν ἀνθρώπων καὶ περὶ ζωῆς καὶ θανάτου πρὸς ταῦτα σκοποῦσι καὶ τοὺς περὶ αὐτὰ τὰ ζώιδια πλάνητας ἀστέρας, ἢ ὅτι περὶ τὸν κύκλον καὶ περὶ αὐτὰ οἱ ἑπτὰ πλάνητες περιφέρονται καὶ οὐχ ὑπερβάλλονται τὸν ζωιδιακὸν κύκλον; ζῶια δέ εἰσιν οἱ ἑπτὰ πλάνητες τῶι αὐτοκίνητοι εἶναι. ἐπειδὴ δι' αὐτοῦ φέρονται οἱ ἑπτά, πλάνητες, παρὰ τὴν ἄλην καὶ πλάνην. ἔστιν ὅτε τοῦτον τὸν κύκλον ἄλησιν ὀνομάζουσιν ἡλίου, ὡς καὶ Ἄρατος (v. 319, 20, Ecl VII 3)· Ign

καὶ τὰ μὲν οὖν βορέω καὶ ἀλήσιος ἠελίοιο
μεσσηγὺς κέχυται.

ἔχει δὲ οὗτος ὁ κύκλος μέγεθος μέγιστον, ἀεὶ δὲ τὸ ἥμισυ ὑπὸ γῆν ἔχει. διὸ καὶ ἓξ ὑπὲρ γῆν ἀεὶ ἐν ἡμέραι ἐστὶ καὶ ἓξ ὑπὸ γῆν ἐν νυκτί. ἐπισημαίνεται δὲ τοῦτο Ἄρατος λέγων

---

12 δυοκαίδεκα M ‖ 19 ζ. ζώιδια coni Pet ‖ 20 τουτέστι om M ‖ 22, 3 τοὺς περὶ αὐτὰ διερχομένους πλανήτας ἢ ὅτι M ‖ 24, 5 ὑπερβάλλουσι M ‖ 25 εἰσι καὶ οὗτοι οἱ M ‖ 26, 7 εἶναι· πλάνητες δὲ καλοῦνται παρὰ τ. ἄ. τὴν κλ. M ‖ 27 ἔστι δ' ὅτε M ‖ 27, 8 κ. καὶ ἄλ. M ‖ 30 cf variam lectionem versus 319 in c. 10 ‖ 33 ζώδια post ἐστὶ M ‖ 34 καὶ post τοῦτο M

(v. 555, Eel VII 3) 'ἓξ αἰεὶ δύνουσι δυωδεκάδες κύκλοιο·' δυωδεκάδας γὰρ εἶπε τὰ δωδεκατημόρια τῶν ζωιδίων. μηδεὶς δὲ νῦν ὑποκρουέτω λέγων 'εἰ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὑπὲρ γῆν καὶ ὑπὸ γῆν ἴσα γίνεται ζώιδια, πῶς οὐκ ἴσαι εἰσὶν αἱ ἡμέραι ἀλλήλαις ἀεί'; ἐροῦμεν γὰρ περὶ τούτου, ὅταν περὶ ἀνατολῆς ἑκάστου ζωιδίου λέγωμεν (c. 39).

Ign ‖ τούτου τοῦ κύκλου τοῦ ζωιδιακοῦ τὸ μὲν βορειότερον μέρος 969 M. ἐφάπτεται τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ κατὰ Καρκίνον, τὸ δὲ νοτιώτερον τοῦ χειμερινοῦ τροπικοῦ κατὰ Αἰγόκερω, τοῦ δὲ μεσαιτάτου τοῦ ἰσημερινοῦ κατὰ δύο μέρη καὶ δύο ζώιδια, κατά τε Κριὸν καὶ τὰς Χηλάς. καὶ δὴ τέμνει τὸν ἰσημερινὸν καὶ τέμνεται ὑπ' αὐτοῦ. ὅτε τοίνυν ἐπὶ τὰ βορειότερα ἀπὸ τῶν νοτιωτέρων ὑψοῦται ὁ ἥλιος, μέχρι Καρκίνου γίνεται (διὸ καὶ 146 P. θερμὸς ἡμῖν ὑποπίπτει ἅτε πλησίον ἡμῶν ὤν) καὶ ἐπέκεινα Καρκίνου οὐχ ὑψοῦται ἀλλὰ προσιὼν τρέπεται ἐπὶ τὰ νότια, καὶ καλεῖται θερινὴ τροπὴ τὸ ἐν τῶι Καρκίνωι ὕψος τοῦ ἡλίου. βούλονται δὲ τροπὴν αὐτὸν ποιεῖσθαι οἳ μὲν περὶ τὰς ἀρχάς, οἳ δὲ περὶ ὀγδόην μοῖραν, οἳ δὲ περὶ δωδεκάτην, οἳ δὲ περὶ πεντεκαιδεκάτην τοῦ Καρκίνου. κατιὼν δὲ ἐπὶ τὰ νότια ὁ ἥλιος, ἐπὰν κατὰ τοῦ ἰσημερινοῦ γένηται, τότε ἰσημερίαν ποιεῖ. ποιεῖ δὲ τοῦτο δὶς τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἐπειδὴ καὶ δὶς ἐφάπτεται τοῦ ἰσημερινοῦ. καὶ ἣ μέν ἐστιν ἐαρινή, ἣ δὲ μετοπωρινὴ ἰσημερία, ἐαρινὴ μὲν ἐν Κριῶι, ὅτε ἐφάπτεται τοῦ ἰσημερινοῦ κύκλου, μετοπωρινὴ δέ, ὅτε γίνεται ἐν Χηλαῖς πάλιν ἐφαπτόμενος τοῦ ἰσημερινοῦ. ἀπὸ δὲ Χηλῶν κάτεισι νοτιώτερος ἕως Αἰγόκερω. τότε δὲ ἐφάπτεται ὁ ζωιδιακὸς τοῦ χειμερινοῦ τροπικοῦ, καὶ ὁ ἥλιος πάλιν ἀπὸ τῶν ταπεινῶν ἐπὶ τὰ ὑψηλότερα τρέπεται, καὶ καλεῖται τροπὴ ἡλίου ἡ ἀπὸ ταπεινοτέρου ἐπὶ τὸ ὑψηλότερον πορεία. ποτὲ δὲ Αἰγύπτιοι ἀπὸ Καρκίνου ἐπὶ Αἰγόκερω τὸν ἥλιον κατιόντα ὁρῶντες καὶ ἐκ μακροτέρων σμικρύνοντα τὰς ἡμέρας ἐπένθουν, εὐλαβούμενοι μὴ κατὰ βραχὺ καταλίπηι αὐτοὺς ὁ ἥλιος. καὶ ἔστιν ὁ καιρὸς οὗτος τῶν καλουμένων παρ' αὐ-

---

2 δ. ζώδια V ‖ 3 νῦν ὑπονοείτω M ‖ 5 περὶ τούτου post γὰρ om V ‖ 8 κατὰ τὸν Κ. M ‖ 8, 9 νοτ. κατὰ τὸ χειμερινὸν τροπικὸν V ‖ 9 κατὰ τὸν αἰγοκέρωτα M ‖ 9, 10 τὸ δὲ μεσαίτατον κατὰ τοῦ ἰ. V ‖ 11 Χ. τέμνη δὴ τ. M ‖ 12 ἐπὶ τὰ β. post νοτ. M ‖ 14 ἐπιπίπτει M | ὢν ἐπέκεινα δὲ M ‖ 15 ἐνταῦθα post πρ. M ‖ 18 δωδεκάτην M: ιβ' V ‖ 19 πεντεκαιδεκάτην M: ιε' V ‖ 22 ἐστιν V: καλεῖται M ‖ 25 αἰγοκέρωτος M ‖ 27 τῶν om V ‖ 29 αἰγύπτιοί ποτε δὲ M | αἰγοκέρωτα M ‖ 30 sqq. in margine ζ$^{\eta}$ M ‖ 32 ὁ post οὗτος V: om M | ὁ παρ' αὐτοῖς τῶν καλουμένων Ἰ. V

τοῖς Ἰσίων. ἐπεὶ δὲ πάλιν ἀναβαίνειν ἤρξατο καὶ μακροτέρας ποιεῖν τὰς ἡμέρας, τηνικαῦτα λευχειμονήσαντες ἐστεφανηφόρησαν. οὗτος ὁ κύκλος εἰ διαιρεθείη εἰς ὀκτὼ μέρη, τέσσαρα μὲν ἕξει ὑπὲρ γῆν, τὰ δὲ ἕτερα τέσσαρα ὑπὸ γῆν. ὥστε ἴσον ἔχει ὑπὸ γῆν καὶ ἴσον ὑπὲρ γῆν. τέμνει δὲ τὸν ἰσημερινὸν καὶ τέμνεται ὑπ' αὐτοῦ.

24. Περὶ τοῦ γαλαξίου.

‖Ὁ δὲ γαλαξίας εἴρηται μὲν (c. 22) ὡς ἔστιν ὁρατὸς καὶ μόνος ἐπὶ τῆς σφαίρας αἰσθητός, τῶν ἄλλων ὄντων νοητῶν. περὶ δὲ τούτου φησὶν Ἐρατοσθένης ἐν τῶι Καταμερισμῶι μυθικώτερον τὸν γαλαξίαν κύκλον γεγονέναι ἐκ τοῦ τῆς Ἥρας γάλακτος· τοῦ γὰρ Ἡρακλέους ἔτι βρέφους ὄντος [καὶ] τὸν μαστὸν τῆς Ἥρας ἐπισπασαμένου σφοδρότερον ἐκείνην ἀντισπάσαι, καὶ οὕτω περιχυθέντος τοῦ γάλακτος κύκλον γενέσθαι παγέντος. τὸ δὲ αὐτὸ καὶ ἐπὶ τοῦ Ἑρμοῦ λέγει γεγενῆσθαι Ἐρατοσθένης ('Mercurii'
167 P. fr II p. 6 Hill), ὡς ἄρα ὁ Ἑρμῆς τοῦ μαστοῦ τῆς Ἥρας ἐπεσπάσατο. ἄλλοι δὲ ἐκ τῆς συμβολῆς τῶν δύο ἡμισφαιρίων λέγουσιν αὐτὸν γεγονέναι. ἕτεροι δέ φασιν, ὧν ἐστι καὶ Οἰνοπίδης ὁ Χῖος, ὅτι πρότερον διὰ τούτου ἐφέρετο ὁ ἥλιος, διὰ δὲ τὰ Θυέστεια δεῖπνα ἀπεστράφη καὶ τὴν ἐναντίαν τούτωι πεποίηται περιφοράν, ἣν νῦν περιγράφει ὁ ζωιδιακός. ἔστι δὲ μυθῶδες τοῦτο καὶ ψεῦδος· τί γὰρ ἐροῦσιν οἱ ταῦτα λέγοντες περὶ τῆς σελήνης καὶ τῶν πέντε ἀστέρων; οὐ γὰρ δὴ καὶ οὗτοι διὰ τὰ Θυέστεια δεῖπνα ἀπεστράφησαν. ἄλλοι δὲ (Democritus) ἐκ μικρῶν πάνυ καὶ πεπυκνωμένων καὶ ἡμῖν δοκούντων ἡνῶσθαι διὰ τὸ
972 M. διάστημα τὸ ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τὴν γῆν ἀστέρων αὐτὸν εἶναί φασιν, ὡς εἴ τις ἅλασι λεπτοῖς καὶ πολλοῖς καταπάσειέ τι. μήποτε μέντοι ἄμεινον αὐτὸν λέγειν ἐκ νεφῶν ἢ πίλημά τι ἀέρος διαυγὲς εἶναι κύκλου σχῆμα ἔχον. μέμνηται δὲ αὐτοῦ ὁ Ἄρατος δι' ὧν φησιν (v. 476, Ecl IX)· 'κεῖνο περίγληνον τροχαλόν, Γάλα μιν καλέουσι'· Γάλα γὰρ αὐτὸν ὠνόμασε διὰ τὸ

Eudorus e Posidonianis p. 229 D. et Diels Mus rhen 1881 p. 487 sqq., cf Philo 'De providentia' e versione Aucheri p. 101 (Eratosth carm rel p. 47 Hill)

28, 29 Posidonius p. 866 a 1 D. (ex Aristotelis Meteor p. 345 b 31)

---

1 δὲ om V ‖ 5 γ. καὶ τὸ ἴ. V ‖ 7 τοῦ om M | γαλαξία manus recens in Monacensi 89 p. 34 (cf p. 47, 1) ‖ 9 ταῖς σφαίραις V ‖ 10 Καταστερισμῶι coni Koppiers Hiller (Eratosthenis carminum reliquiae p. 6 sq.) alii, ἐν τῶι Ἑρμῆι Diels (ut videtur, p. 230), dubitabat Bernhardy (Eratosthenica p. 164): at cf 'Orpheus' p. 134 'Aratea' p. 381 An II ‖ 14 ἱστορία in margine M ‖ 16, 7 ἐσπάσατο M ‖ 17 λέγουσι V ‖ 18 οἰνωπίδης VM ‖ 19 κατὰ τ. VM ‖ 20 θυέστια VM ‖ 24 θυέστια V ‖ 26 αὐτῶν V ‖ 27 ἀλσὶ M | λ. τε καὶ M ‖ 29 ὁ V: καὶ M ‖ 30 περὶ γλῆνον V

μὴ δύνασθαι αὐτὸ ἐντεθῆναι εἰς ἔπος τοῦ γαλαξίου τὸ ὄνομα. λέγεται δὲ ἀπὸ τῆς χροιᾶς τοῦ γάλακτος οὕτω· λευκὸς γὰρ καὶ διαυγὴς φαίνεται. τέμνει δὲ δίχα τὴν σφαῖραν καὶ τὸν ζωιδιακὸν κύκλον καὶ ἰσημερινὸν καὶ τέμνεται ὑπ' αὐτῶν ἴσος αὐτοῖς ὤν.

25. *Περὶ τῶν πέντε παραλλήλων.*

e Posidonio cf Gemin c. 4 Manil I 564 sqq. ‖ *Οἱ δὲ παράλληλοί εἰσι πέντε.* 1. *ἀρκτικός, ὅς ἐστι βορειότερος, ἐντὸς ἔχων τὰς Ἄρκτους καὶ τὸν Δράκοντα, καὶ ὁ τούτωι ἀντικείμενος νότιος ἀνταρκτικὸς καὶ θερινὸς τροπικὸς μετὰ τὸν ἀρκτικὸν καὶ χειμερινὸς τροπικὸς μετὰ τὸν ἀνταρκτικόν, μέσος δὲ τούτων πέμπτος ὁ ἰσημερινὸς τοσοῦτον ἀπέχων τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ, ὅσον τοῦ χειμερινοῦ. ἔστι δὲ ὁ ἀρκτικὸς τῶν ἐλαχίστων καὶ περὶ τὸν βόρειον πόλον ἐντὸς ἔχων μεσαίτατον τὸν πόλον ὡσπερεὶ κέντρον αὐτοῦ, καλεῖται δὲ ἀρκτικὸς ἀπὸ τοῦ ἐντὸς ἔχειν τὰς Ἄρκτους καὶ βόρειος διὰ τὸ πρὸς βορρᾶν εἶναι ἀεί, φανερὸς δὲ διὰ τὸ ἀεὶ φαίνεσθαι καὶ μὴ δύνειν.* 2. *ὁ δὲ τούτωι ἀντικείμενος νότιος κατὰ τὴν θέσιν ἴσος μέν ἐστιν αὐτῶι, περιέχει δὲ τὸν νότιον πόλον. λέγεται δὲ ἀνταρκτικὸς ἤτοι ἀπὸ τοῦ ἐναντίος κεῖσθαι τῶι ἀρκτικῶι (ὁ μὲν γὰρ ἀρκτικὸς κατὰ βορρᾶν, οὗτος δὲ κατὰ νότον ἐστί, καὶ ὁ μὲν ἀρκτικὸς κατὰ τὴν σφαῖραν ὑψηλότατός ἐστιν, ὃ δὲ ταπεινότατος. διὸ ὁ* 148 P. *μὲν ἀρκτικὸς ἀειφανής ἐστιν, οὗτος δὲ οὐ φαίνεται ἡμῖν) ἢ ὅτι ἴσος ἐστὶ τῶι ἀρκτικῶι, τῆς ἀντὶ προθέσεως τὸ ἴσον σημαινούσης ὡς ἐν τῶι 'ἀντίθεον θεράποντα'* (Il XI 322 al). *καλεῖται δὲ ἀνταρκτικὸς καὶ νότιος· ἔστι δὲ ἀεὶ ἀφανής.* 3. *ὁ δὲ θερινὸς τροπικὸς κεῖται μεταξὺ τοῦ ἀρκτικοῦ καὶ τοῦ ἰσημερινοῦ. ἔχει δὲ ἐν ἑαυτῶι τὰς θερινὰς τροπὰς τοῦ ἡλίου· ὅτε γὰρ ὁ ἥλιος ἐν τῶι Καρκίνωι γένηται, ἐφαψάμενος αὐτοῦ τὴν θερινὴν ποιεῖ τροπήν. διὸ καὶ θερινὸς τροπικὸς κέκληται. ἔστι δὲ τοῦ μὲν ἀρκτικοῦ μείζων, τοῦ δὲ ἰσημερινοῦ βραχύτερος. εἰ δέ τις αὐτὸν διέλοι εἰς ὀκτὼ μέρη κατὰ τὸν Ἄρατον* (v. 497), *ἔσται μὲν αὐτοῦ πέντε μὲν ὑπὲρ γῆν, τρία δὲ ὑπὸ γῆν. φησὶ δὲ περὶ αὐτοῦ οὕτως Ἄρατος* (v. 498, 9, Ecl X)

πέντε μὲν ἔνδια στρέφεται καθ' ὑπέρτερα γαίης,
τὰ τρία δ' ἐν περάτηι· θέρεος δέ οἱ ἐν τροπαί εἰσιν

6 *ε'* M ‖ 9 *ὁ* post *ν.* M | post *ἀνταρκτ.* M *καλούμενος ὁ*: om V | *καὶ* ante *θ.* om M ‖ 10 *κ. ὁ χ.* M ‖ 13 *τὸν* alt om V ‖ 15 *βορέαν* M ‖ 16 *ἐστι* post *δὲ* prius M (unde *ἔτι* coni Pet) ‖ 19 *ἤτοι* om M ‖ 20 *βορέαν* M ‖ 25 *ἀρκτικὸς* V | *ἔστι δὲ* om V ‖ 28 *ποιεῖ* om V ‖ 34 *καὶ ὑ.* V ‖ 35 *τὰ* om V | *ἀντροπαί* M

ἀπὸ τῶν ὀκτὼ μερῶν δηλῶν τὰ πέντε ὑπὲρ γῆν ἔχειν, τὰ δὲ τρία ὑπὸ γῆν. κατὰ ταύτην τὴν θέσιν τῆς σφαίρας, ἥτις κατὰ τὸ κλίμα τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ τῆς Μακεδονίας ἐστὶ καὶ τῆς Ἑλλάδος, ἡλίου γινομένου ἐπὶ τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ ἡ μεγίστη ἡμέρα ἐστὶν ὡρῶν ιε΄, ἡ δὲ ἐλαχίστη ὡρῶν θ΄ πανταχοῦ τοῦ 973 M. *ἡμερονυκτίου κδ΄ ὡρῶν ὄντος. εἰ ὑποστησόμεθα οὖν ἐν ταῖς θεριναῖς τροπαῖς, ὥσπερ εἴπομεν* (l. 5), *ιε΄ ὡρῶν τὴν μεγίστην ἡμέραν εἶναι, ἀκόλουθόν ἐστι τότε βραχυτάτην καὶ ἐννέωρον εἶναι τὴν νύκτα. τοῦτο δὲ δῆλον ἔκ τε ἄλλων καὶ ἐξ ὧν Ἄρατός φησιν· εἰ γὰρ τὸ ἡμερονύκτιόν ἐστιν εἰκοσιτεσσάρων ὡρῶν, εἰς η΄ δὲ μέρη τὸν θερινὸν τροπικὸν τέμνεσθαι δεῖ, ἕκαστον δὲ τμῆμα ὡρῶν εἶναι γ΄, τρὶς δὲ τὰ η΄ κδ΄ — εἰ τοίνυν ἀπὸ τῶν ὀκτὼ τούτων μερῶν πέντε ἐστὶν ὑπὲρ γῆν, ἕκαστον δὲ τρισὶν ὥραις περιδινεῖται, τρὶς δὲ τὰ πέντε γίνεται ιε΄, πεντεκαίδεκα ὡρῶν γίνεται ἡ περιφορά. εἰ δὲ ὑπὸ γῆν τρία μέρη ἐστὶ τότε, ἕκαστον δὲ τῶν τριῶν τρισὶν ὥραις περιδινεῖται, τρὶς δὲ τὰ τρία ἐννέα ἐστί, δῆλον ὅτι ἔσται ἡ νὺξ ὡρῶν θ΄, ἥτις ἐλαχίστη ἐστὶν ἐν τούτωι τῶι κλίματι.*

4. *ὁ δὲ χειμερινὸς τροπικὸς κεῖται μεταξὺ τοῦ ἀνταρκτικοῦ καὶ τοῦ ἰσημερινοῦ ἐναντίος τῶι θερινῶι τροπικῶι ἴσος αὐτῶι* 149 P. *ὑπάρχων. ἐφάπτεται δὲ αὐτοῦ ὁ ζωιδιακὸς κύκλος κατὰ Αἰγόκερω, καθ' ὃν γενόμενος ὁ ἥλιος ποιεῖται χειμερινὰς τροπάς· ἐκεῖ γὰρ γενόμενος παυσάμενος τῆς καθόδου πάλιν ἀνωτέρω ἄνεισιν. διὸ καὶ τροπὴ αὐτοῦ λέγεται ἡ ἀπὸ Αἰγόκερω ἐπὶ Καρκίνον ἄνοδος. χειμερινὸς δὲ ἐκλήθη, ὅτι ἐν αὐτῶι γενόμενος ὁ ἥλιος ἐν Αἰγόκερωι χειμῶνα ποιεῖ ἀκρότατον. ἴσος δὲ ὢν οὗτος ὁ χειμερινὸς τροπικὸς τῶι θερινῶι τροπικῶι ἐτμήθη εἰς μέρη η΄ καθάπερ ἐκεῖνος. τοὐναντίον οὖν ἐκείνωι ἕξει ἀπὸ τῶν η΄ μερῶν πέντε μὲν ὑπὸ γῆν, τρία δὲ ὑπὲρ γῆν, ὡς γίνεσθαι τὴν ἡμέραν τότε ἐλαχίστην, ὅτε ἐν Αἰγόκερωι γενόμενος*

---

1 *δηλῶν* om V | *γῆς* M | *ἔχει* V ‖ 4 *τοῦ ἡλ.* M | *ἔνθα ἡλ.* post *Ἑλλ.* V | *γϊνομένου* (videtur velle *γϊνομένου*) M, *γενομένου* V | *ἐπὶ* om V ‖ 6 *οὖν* om V ‖ 8 *ἀκολουθεῖν* V | *βραχυτάτην τότε* M | *ἐννέα ὡρῶν* Dieterich (unde *ἐννέωρον* scripsi): *ἐν μετέωρον* V: om M ‖ 9 *νομίζειν* ante *εἶναι* M ‖ 11 *ὀκτὼ* M | *δεῖ* om V | *δὲ* om V ‖ 12 *ὡρῶν* (deinde 2 litt rasura) *γ΄* V | *δὲ* om V | *ὀκτὼ* M | *κδ΄ καὶ εἰ ἀπὸ* (omisso *τοίνυν*) M ‖ 13 *γῆς* M ‖ 13,4 *τριῶν ὡρῶν* (cf l. 17) V ‖ 14 *τρὶς δὲ* — 16 *περιδινεῖται* om V ‖ 16 *τρία τὰ τρία δὲ ἐννέα* V ‖ 17 *ἐννέα* M ‖ 20 *αὐτοῦ* VM ‖ 21 *δὲ* om V | *κ. τὸν αἰγοκέρωτα* M ‖ 22 *κ. ὃ* V | *ποιεῖ τὰς χ.* M | *τροπάς* om V ‖ 24 *αἰγόκερωτος* M ‖ 26 *αἰγοκέρωτι* M ‖ 28 *ὀκτὼ* M | *ὥσπερ ἐκ.* M | *οὖν* om V ‖ 29 *ὀκτὼ* M | *ὑπὸ* V² M: *ὑπὲρ* V | *ὑπὲρ* V² M: *ὑπὸ* V | *γῆς* M ‖ 30 *αἰγοκέρωτι* M

ὁ ἥλιος ἐφάπτεται τοῦ χειμερινοῦ τροπικοῦ· γενέσθαι γὰρ τὴν ἡμέραν ὡρῶν θ', τὴν δὲ νύκτα ὡρῶν ιε' κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον τῶι θερινῶι τροπικῶι ⟨δῆλον⟩.

5. ὁ δὲ ἰσημερινὸς μεταξὺ τῶν πέντε παραλλήλων κείμενος μείζων ἐστὶ τῶν ἄλλων τεσσάρων, ἐπειδὴ διὰ τοῦ κέντρου τὴν περιφέρειαν ἔχει. ποιεῖ δὲ ἐν αὐτῶι ὁ ἥλιος τὰς προειρημένας δύο ἰσημερίας, ἐαρινὴν μὲν ἐν Κριῶι γενόμενος, μετοπωρινὴν δὲ ἐν Χηλαῖς. ἰσημερινὸς δὲ λέγεται, ἐπειδὴ ἐν αὐτῶι τὰς ἰσημερίας ποιεῖ ὁ ἥλιος. τμηθεὶς δὲ εἰς η' τέσσαρα μὲν ὑπὲρ γῆν, τέσσαρα δὲ ὑπὸ γῆν ἕξει μέρη. καὶ ἔστιν ἴσος τῶι ζωιδιακῶι καὶ τῶι γαλαξίαι.

6. ἴσως δ' ἄν τις ζητήσειε, πῶς ἔφαμεν ἐν θεριναῖς τροπαῖς γενόμενον τὸν ἥλιον ιε' ὡρῶν τὴν ἡμέραν ποιεῖν, ἐν δὲ χειμεριναῖς θ', ὁπότε ἐν τοῖς μηχανικοῖς ὡρολογίοις καὶ ὑδρολογίοις ἀεὶ ἡ ἡμέρα ιβ' ὡρῶν φαίνεται. λέγομεν οὖν, ὅτι, ὥσπερ πᾶς ἄνθρωπος πέντε δακτύλων ἔχει τὴν χεῖρα, παῖς τε καὶ ἀνήρ, οὐ μὴν ἴσων, ἀναλόγως καὶ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν καὶ τῶν νυκτῶν πρὸς τὸ μέγεθος καὶ τὴν ταχυτῆτα ἔχειν φαμὲν τὰς ὥρας, καὶ μεγάλων μὲν μεγάλας, σμικρῶν δὲ σμικράς. πρὸς οὖν τὰς χειμερινὰς ἡμέρας αἱ θεριναὶ μεγάλαι οὖσαι ιε' ὥρας ἰσημερινῆς ἡμέρας διάστημα ἔχουσαι εἰς ιβ' ἀναλόγως διηιρέθησαν. τὸ δὲ αὐτὸ καὶ ἐπὶ νυκτῶν μεγάλων καὶ μικρῶν καὶ ἡμερῶν ⟨μεγάλων καὶ⟩ μικρῶν σκόπει.

7. παράλληλοι δὲ ἐκλήθησαν οἱ ε' κύκλοι ἀπὸ τῶν παρὰ τοῖς 976 M. γεωμέτραις παραλλήλων γραμμῶν. παράλληλοι δὲ γραμμαὶ λέγονται παρ' αὐτοῖς αἱ ἐν τῶι αὐτῶι ἐπιπέδωι οὖσαι καὶ μὴ συμπίπτουσαι ἐπὶ μηδέτερα μέρη. σαφηνείας δὲ ἕνεκα ἐκ τοῦ παρακολουθοῦντος εἴπωμεν. φαμὲν οὖν, ὅτι παράλληλοί εἰσιν 150 P. οἱ κύκλοι μεταξὺ ἀλλήλων ἀπὸ περιφερείας ἐπὶ περιφέρειαν τὸ ἴσον μὲν πλάτος ἔχοντες πανταχόθεν, οὐ μέντοι ἴσον καὶ τὸ πλάτος τὸ μεταξὺ αὐτῶν.

1, 2 τροπικοῦ ἤτοι ὡρῶν θ' (omissis γεν. γ. τ. ἡ.) **M** ‖ 2 ε καὶ δέκα **V** ‖ 6 ποιεῖται δὲ **V** ut Gemin ‖ 9 ποιεῖται **V** | ὀκτὼ **M** ‖ 10 γῆς τ. **M** ‖ 12 ἐν μὲν **M** ‖ 14 ὡρολογείοις **M** | ὑδρολογείος **M** ‖ 15 ιβ' ὡρῶν φ. om **V** ‖ 17 ἴσους **VM** | ἐπὶ om **V** ‖ 18 φαμὲν om **V** | καὶ om **M** ‖ 20—26 μεγάλαι εἰσί· πρὸς δὲ τὰς νύκτας αἱ νύκτες ἐλάχισται· τὸ αὐτὸ γὰρ ἔχουσιν αἱ ἡμέραι ἐνταῦθα, ὅπερ αἱ νύκτες ἐκεῖ, καὶ ἀνάπαλιν, ὅπερ ἐνταῦθα αἱ νύκτες ἔχουσι, τοῦτο αἱ ἡμέραι ἐκεῖ· μέγισται γὰρ καὶ σμικραὶ κατ' ἀναλογίαν εἰσὶν ἀμφότεραι. παράλληλοι δὲ γραμμαὶ λέγονται αἱ ἐν τῶι αὐτῶι κτλ. **M** ‖ 21 διηιρέθη **V**: corr Pet ‖ 22, 3 suppl Pet

26. *Περὶ τῆς πρὸς ἀλλήλας τῶν ζωνῶν διαστάσεως.*

‖Ἵνα δὲ καὶ τὰ μεταξὺ τούτων διαστήματα μάθωμεν, ἔστω τεμνομένη ἡ σφαῖρα διὰ τοῦ κέντρου αὐτῆς, ὥστε εἰς δίχα τέμνεσθαι τοὺς παραλλήλους, καθάπερ ὑπὸ τῶν κολούρων τέμνονται, καὶ ἔστω ὁ κύκλος οὗτος μοιρῶν ξʹ. ἕκαστον οὖν ἡμισφαίριον ἀνὰ λʹ μοιρῶν ἕξει. ἀπὸ τοίνυν τοῦ ὁρίζοντος ἐπὶ τὸν βόρειον πόλον ἓξ μοιρῶν ἔσται διάστημα τῶν τοῦ ὑπὲρ γῆν ἡμισφαιρίου λʹ μοιρῶν· τοσοῦτον γὰρ ἀπὸ τοῦ ὁρίζοντος ἐπὶ τὸν βόρειον πόλον ἐστὶ τὸ ἔξαρμα· ἀπὸ μὲν γὰρ τοῦ βορείου πόλου ἐπὶ τὴν ἄνω περιφέρειαν τοῦ ἀρκτικοῦ κύκλου κέντρου τάξιν ἔχει ὁ βόρειος πόλος, ἀπὸ δὲ τοῦ μέσου κέντρου παντὸς τοῦ κύκλου αἱ ἐκβαλλόμεναι εὐθεῖαι εἰς τὴν περιφέρειαν πᾶσαι ἴσαι ἀλλήλαις εἰσίν. τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ ἀρκτικοῦ κύκλου διάστημα ἐπὶ τὸν θερινὸν τροπικὸν ἔσται μοιρῶν εʹ, τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ ἐπὶ τὸν ἰσημερινὸν ἔσται μοιρῶν δʹ, τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ μέχρι τοῦ χειμερινοῦ τροπικοῦ ἔσται τῶν ἴσων τεσσάρων, τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ χειμερινοῦ τροπικοῦ μέχρι τοῦ ὁρίζοντος μοιρῶν εʹ. ἀπὸ δὲ τοῦ ὁρίζοντος ἐπὶ τὸν νότιον πόλον καὶ ἀεὶ ἀφανῆ μοῖραί εἰσι ϛʹ, ἀπὸ δὲ τοῦ αὐτοῦ νοτίου πόλου ἐπὶ τὴν κάτω περιφορὰν τοῦ ἀνταρκτικοῦ ἓξ εἰσιν. ἀπὸ δὲ τοῦ ἀνταρκτικοῦ ἐν τῶι κάτω ἡμισφαιρίωι μέχρι τοῦ ὁρίζοντος, καθὸ ἐφάπτεται ὁ ἀρκτικὸς κύκλος αὐτοῦ, ἀναλόγως τοῖς προειρημένοις ὑπὲρ γῆς καὶ αἱ λοιπαὶ ιηʹ μοῖραι εὑρεθήσονται. τινὲς δὲ τέμνοντες τὴν σφαῖραν διὰ τῶν πόλων ὥσπερ διὰ τῶν κολούρων τὰ μεταξὺ τῶν παραλλήλων διαστήματα κατὰ πλάτος οὐκ εἰς ξʹ μοίρας τέμνουσιν, ἀλλ᾽ εἰς τξʹ, ἐπειδὴ καὶ ὁ ἐνιαυτὸς τξεʹ ἐστὶν ἡμερῶν, καί φασιν ρπʹ εἶναι μοίρας τὸ ἥμισυ, τὸ ὑπὲρ γῆς ἡμισφαίριον, καὶ πάλιν ρπʹ τὸ ὑπὸ γῆν. ὧν ἀπὸ τοῦ ὁρίζοντος μέχρι ⟨τοῦ⟩ βορείου πόλου [καὶ ἕως τῆς περιφερείας τοῦ ἀρκτικοῦ κύκλου τῆς ὑψηλοτέρας] εἰσὶ μοῖραι ληʹ, ἀπὸ δὲ τοῦ

e Posidonio cf Gemin l c Manil l c

2 *τούτων* V: *τῶν ζωδίων* (i. e. *τ. ζωνῶν*) M ‖ 3 *εἰς* om M ‖ 4 *κολλούρων* V² | *τέμνεται* M ‖ 6 *ἔσται* M ‖ 7 *τοῦ* post *γ.* VM | *γῆς* M ‖ 9 *ἐστὶν ἔξαμμα ἀπὸ τοῦ* (omissis *μὲν γὰρ*) V ‖ 12 *ἐκβαλόμεναι* M ‖ 16 *τοῦ* ante *χ.* om V ‖ 17 *δʹ* M ‖ 19 *τοῦ αὐτοῦ νοτίου πόλου* M: *τοῦ πόλου τοῦ αὐτοῦ νοτίου* V ‖ 20 *καὶ αἱ λοιπαὶ ιηʹ μοῖραι* traieci post *γῆς* l. 23 et *ἓξ εἰσιν* scripsi (praeeunte Pet qui *μοῖραί εἰσιν ἕξ*): *ἀντ. καὶ* (om M) *αἱ λοιπαὶ ἑξῆς ιηʹ μοῖραι ἀπὸ* VM | *δὲ* om V ‖ 21 *ἐπὶ τῶι κ.* M ‖ 25 *κολλούρων* M ‖ 28 *τὸ — ἡμισφαίριον* scripsi: *τοῦ — ἡμισφαιρίου* V, *ἤτοι τὸ — ἡμισφαίριον* M | *τὸ* M: *τοῦ* V | *ἐξ* ante *ὧν* M ‖ 29 *μὲν* ante *τοῦ* M | *καὶ* M, *ἕως* V

βορείου ἐπὶ τὸν ἀρκτικὸν μοῖραι ἄλλαι λη', ἀπὸ δὲ τοῦ ἀρκτικοῦ μέχρι τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ μοῖραί εἰσι κδ', ἀπὸ δὲ τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ μέχρι τοῦ ἰσημερινοῦ μοῖραι κδ', ἀπὸ δὲ τοῦ ἰσημερινοῦ ἕως τοῦ χειμερινοῦ τροπικοῦ μοῖραι κδ', ἀπὸ δὲ τοῦ χειμερινοῦ ἕως τοῦ ἀνταρκτικοῦ, τοῦ ἐφαπτομένου τοῦ ὁρίζοντος, ἄλλαι εἰσὶ μοῖραι λβ'. αὗται δὲ ἐπὶ τὸ αὐτὸ γινόμεναι, 151 P. *ὡς εἴπομεν, ρπ'. ὁμοίως δὲ καὶ ὑπὸ γῆν κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἴσαι ἄλλαι ρπ' μοῖραι. δύνανται δὲ οἱ παράλληλοι οὗτοι καὶ ὀρθοὶ καλεῖσθαι. παρελήφθησαν δὲ ὑπὲρ τοῦ εὐπαρακολούθητον ἡμῖν τὴν δεῖξιν γενέσθαι τῶν βορειοτέρων καὶ νοτιωτέρων καὶ ὥστε γνῶναι ἡμᾶς τὰς χειμερινὰς καὶ τὰς θερινὰς καὶ τὰς ἰσημερινὰς καὶ ἐαρινὰς καὶ μετοπωρινὰς τροπάς.*

27. *Περὶ κολούρων.* 977 M.

e Posidonio cf Gemin c. 4 Manil I 608 sqq.

‖ *Οἱ δὲ κόλουροί εἰσι μὲν δύο ἀπὸ βορρᾶ ἐπὶ νότον διὰ τῶν πόλων τέμνοντες τὴν σφαῖραν καὶ τοὺς ἐν αὐτῆι πάντας ἄλλους κύκλους. εἰσὶ δὲ μέγιστοι καὶ αὐτοὶ ὡς ἂν διὰ τοῦ κέντρου τῆς σφαίρας ἠγμένοι. τέμνουσι δέ, ἵνα τὰς δ' ὥρας τοῦ ἐνιαυτοῦ ἑκάστου ῥαιδίως καταλαμβάνωμεν· τεμνόντων γὰρ τούτων ἀλλήλους καὶ τὴν σφαῖραν συμβήσεται εἰς τέσσαρα τετμῆσθαι, ὥστε ἕκαστον τῶν τεσσάρων τμημάτων μίαν ὥραν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἔχειν. καὶ ὃ μὲν αὐτῶν κατὰ Καρκίνον καὶ Αἰγόκερω ἔχει τὴν περιφέρειαν διὰ μὲν τοῦ ἑτέρου ἡμικυκλίου δεικνύων ἐν Καρκίνωι θέρος, διὰ δὲ τοῦ ἑτέρου ἐν Αἰγόκερωι χειμῶνα, ὃ δὲ κατὰ Κριὸν καὶ Χηλὰς τὴν περιφέρειαν ἔχει καὶ δηλοῖ τὰς ἄλλας δύο ὥρας τὰς ἰσημερινάς, τὴν μὲν ἐαρινὴν ἐν Κριῶι, τὴν δὲ μετοπωρινὴν ἐν Χηλαῖς. κόλουροι δὲ κέκληνται, διότι δοκοῦσιν ἡμῖν κεκολοῦσθαι ὥσπερ τὰς οὐρὰς διὰ τὸ ἡμῖν μὴ φαίνεσθαι αὐτῶν τὰ ἀπὸ ἀνταρκτικοῦ καὶ ἀεὶ ἀφανοῦς κύκλου καὶ δοκεῖν κεκολοῦσθαι αὐτοὺς κατὰ τοῦτο τὸ μέρος· συμβέβηκε γὰρ τὰ μὲν ἀπὸ τοῦ ἀειφανοῦς κύκλου, τουτέστι τοῦ ἀρκτικοῦ, μέρη φαίνεσθαι, ταῦτα δὲ τὰ μέρη τῶν κολούρων κύκλων, τὰ τοῦ ἀνταρκτικοῦ, ἀεὶ ἀφανῆ εἶναι.*

---

2 *μέχρις* V ‖ 6 *λ'* V ‖ 7 *γίνονται* post *ρπ'* M ‖ 10 *γενέσθαι τὴν δεῖξιν* M ‖ 12 *ἔ. τε* V ‖ 13 *κολλούρων* V² (ut saepius) M ‖ 14 *κόλλουροι* M | *βορέου* M ‖ 17 *τέσσαρας* M ‖ 18 *ἑκάστου* om M ‖ 21 *αἰγοκέρωτα* M ‖ 22 *ἑνὸς ἡ.* M ‖ 23 *αἰγοκέρωτι* M ‖ 25 *τὰς* post *ὥρας* om V ‖ 26 *κόλλουροι* V² ‖ 27 *κεκολοῦσθαι* scripsi: *κολλοῦσθαι* VM ‖ 28 *ἀπὸ ἀντ.* V: *ἐπὶ τοῦ ἀντ. μέρη* M | *καὶ ἀειφανεῖς κύκλους* V, om M ‖ 29 *κολλοῦσθαι* M ‖ 29—31 post *τὸ μέρος* sic *διὰ τὸ ἡμῖν μὴ φαίνεσθαι· τῶν γὰρ περιειλῆφθαι ἀπὸ τοῦ ἀειφανοῦς τουτέστι τοῦ ἀρκτικοῦ συμβέβηκε καὶ αὐτοὺς ταῦτα τὰ μ.* V ‖ 31 *δὲ* om V | *κολλούρων* VM ‖ 31, 2 *τὰ τοῦ ἀντ.* om V

28. Περὶ τοῦ ἄξονος.

‖ Διήκει δὲ ὁ ἄξων ἀπὸ τοῦ κέντρου τοῦ ἀρκτικοῦ κύκλου διὰ τοῦ κέντρου τῆς σφαίρας ἕως τοῦ κέντρου τοῦ ἀνταρκτικοῦ. cf Gemin c. 18 Priscian p. 66 B. παρείληπται δέ, ἵνα εἰδῶμεν, ὅτι περὶ αὐτὸν καὶ τὰ ἄκρα αὐτοῦ δινεῖται ὁ οὐρανός, ὥσπερ περὶ ἁρμάτειον ἄξονα δινοῦνται οἱ τροχοί. τὴν δὲ ὕλην αὐτοῦ οὐκ ἐδίδαξεν ἡμᾶς Ἄρατος, ἀλλ' ὡς ἐν ποιήσει μυθικώτερον ὥσπερ ὀβελίσκον αὐτὸν εἶπεν (v. 21—23). εἰ μὲν οὖν λέγοι τις αὐτοῦ τὴν ὕλην ἐκ πυρός, ἐλθὼν ἐπὶ τὴν τοῦ ὕδατος σφαῖραν σβεσθήσεται, εἰ ⟨δὲ ἐκ γῆς⟩, ὑπὸ 132 P. τῆς τοῦ πυρὸς καταφλεχθήσεται. εἰ δὲ ἐκ τῆς τῶν λοιπῶν, ἀέρος ἢ ὕδατος, ἀμιγὴς ἔσται τοῖς ἄλλοις καὶ ὑπὸ τῶν ἐναντίων ἀφανισθήσεται. γεωμέτραι δὲ αὐτὸν ὑποτίθενται γραμμήν τινα λεπτὴν διήκουσαν ἀπὸ τοῦ κέντρου τοῦ ἀρκτικοῦ κύκλου μέχρι τοῦ ἀνταρκτικοῦ, καθὼς εἴρηται, οἱ δὲ φυσικοὶ φιλόσοφοι τὸ μεταξὺ διῆκον πνεῦμα λέγουσιν ἄξονα. μέμνηται δὲ αὐτοῦ Ἐρατοσθένης ἐν τῶι Ἑρμῆι λέγων (fr XVIII Hill)·

αὐτὴν μέν μιν ἔτετμε μεσήρεα παντὸς Ὀλύμπου
κέντρου ἄπο σφαίρας, διὰ δ' ἄξονος ἠρήρειστο

καὶ ὁ Ἄρατος λέγων (v. 21—23, Aratea p. 41)

αὐτὰρ ὅ γ' οὐδ' ὀλίγον μετανίσσεται, ἀλλὰ μάλ' αὔτως
ἄξων αἰὲν ἄρηρεν, ἔχει δ' ἀτάλαντον ἁπάντη
μεσσηγὺς γαῖαν, περὶ δ' οὐρανὸς αὐτὸν ἀγινεῖ.

ὠνόμασται δ' ἄξων διὰ τὸ περὶ αὐτὸν ἄγεσθαι καὶ περιδινεῖσθαι τὸν οὐρανόν. τὰ δὲ πέρατα αὐτοῦ πρὸς τοῖς κέντροις τοῦ τε ἀρκτικοῦ καὶ τοῦ ἀνταρκτικοῦ ἐστιν. καλοῦσι δ' αὐτὰ πόλους ἀπὸ τοῦ περιπολεῖσθαι καὶ στρέφεσθαι περὶ αὐτὰ τὸν οὐρανόν. τούτων δὲ ὃ μὲν καλεῖται βόρειος καὶ ἀεὶ φανερός, ὃ δὲ νότιος καὶ ἀεὶ ἀφανής. μέμνηται δὲ αὐτῶν καὶ Ἄρατος (v. 24—27, Ecl III)·

καί μιν πειραίνουσι δύω πόλοι ἀμφὶς ἐόντες·
980 M. ἀλλ' ὃ μὲν οὐκ ἐπίοπτος, ὃ δ' ἀντίος ἐκ βορέαο

---

2 ἀρκτικοῦ corr Pet: ἀνταρκτικοῦ VM | καθ' ὃν post κύκλον V ‖ 4 γνῶμεν M ‖ 9 ἐπὶ M: ὅτι V | εἰ ⟨δὲ ἐκ γῆς⟩ ὑπὸ coni et suppl Wil: ἢ ὑπὸ VM ‖ 10 σφαίρας post πυρὸς M ‖ 14 καθάπερ M | φυσικοὶ superscripsit V ‖ 17 an αὐτῇ (terra)? | παν^τ (i. e. παντὶ aut παντὸς) V: παντὶ M ‖ 18 ἀπὸ VM; ἐπὶ coni Bergk ‖ 20 οὐκ V | μετανίσεται V | μάλ' αἰεὶ V ‖ 21 αἰὲν M: διῶν V ‖ 27 καὶ om M | ὢν post φ. M ‖ 28 καὶ prius om M | δὲ om M ‖ 30 μὴν V | δύο M | πόλλοι M

ὑψόθεν Ὠκεανοῖο· δύω δέ μιν ἀμφὶς ἔχουσιν
Ἄρκτοι ἅμα τροχόωσαι.

τηρητέον δέ, ὅτι ἀρρενικῶς λέγονται οὗτοι οἱ πόλοι. ὁ δὲ Ἀριστοφάνης ἐν τοῖς Δαιταλεῦσιν ἐπὶ ἡλιοτροπίου τέθεικε τὸ ὄνομα τοῦ πόλου καὶ θηλυκῶς·

πόλος τοῦτ' ἐστίν, ἧι 'ν Κολωνῶι
σκοποῦσι τὰ μετέωρα ταυτὶ καὶ τὰ πλάγια ταυτί.

οἱ δὲ Πυθαγόρειοι δεξιὰ μὲν τὰ βόρεια, ἀριστερὰ δὲ τὰ νότια καλοῦσιν. Ὅμηρος δεξιὰ μὲν καλεῖ τὰ ἀνατολικά, ἀριστερὰ δὲ τὰ δυτικὰ διὰ τούτων (Il XII 239 sq.)·

εἴτ' ἐπὶ δεξί' ἴωσι πρὸς ἠῶ τ' ἠέλιόν τε
εἴτ' ἐπ' ἀριστερὰ τοί γε ποτὶ ζόφον ἠερόεντα.

ἐπὶ μὲν οὖν τῆς σφαίρας τῆς ξυλίνης ταῦτα τὰ ἄκρα τοῦ ἄξονος φαίνεται ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς σφαίρας ἐξέχοντα. χρὴ δὲ νοεῖν συναποπαύεσθαι αὐτὰ τῆι ἐπιφανείαι τοῦ οὐρανοῦ καὶ μὴ ἐξέχειν.

29. Περὶ ζωνῶν, καὶ ὅτι πέντε. 158 P.

Ach? ‖ Περὶ δὲ τῶν ζωνῶν Ἄρατος ἐν τοῖς Φαινομένοις οὐκ ἐμνήσθη, ἄλλοι δέ, ὧν καὶ Ἐρατοσθένης (fr XIX H.), ἐμνημόνευσαν. ζῶναι τοίνυν λέγονται τὰ μεταξὺ τῶν παραλλήλων κύκλων διαστήματα. εἰσὶ δὲ καὶ ἐν οὐρανῶι καὶ ἐπὶ γῆς, αἳ κατὰ κάθετόν εἰσι τῶν ἐν τῶι οὐρανῶι. πέντε δέ εἰσι πᾶσαι. ὧν δύο εἰσὶν ἀοίκητοι διὰ τὸ πάνυ κατεψῦχθαι. καὶ ἣ μὲν λέγεται νότιος, ἣ δὲ βόρειος. τῶν δὲ μεταξὺ τούτων τριῶν δύο μέν εἰσιν εὔκρατοι, μία δὲ διακεκαυμένη. τῶν δὲ εὐκράτων ἡ μέν ἐστι βορειοτέρα, ἣ δὲ νοτιωτέρα. καὶ ἔστιν ἡ βορειοτέρα ἀπὸ ἀρκτικοῦ κύκλου μέχρι θερινοῦ τροπικοῦ, ἡ δὲ ἑτέρα ἀπὸ ἀνταρκτικοῦ μέχρι χειμερινοῦ τροπικοῦ. εἰσὶ δὲ εὔκρατοι τῶι μήτε ὑπὸ ἀκράτου ψύχους μήτε ὑπὸ καύματος ἐνοχλεῖσθαι, εἶναι δ' αὐτὰς μεταξὺ τῆς τοῦ ἡλίου πορείας καὶ τῶν κατεψυγμένων ζω-

---

3—7 ὁ δὲ — πλάγια ταυτί om M (cf Aratea p. 13) ‖ 4 ἢ ἐπεὶ ἡλίου τροπίου V: correxi ‖ 6 τουτέστιν V: correxi | ἧι 'ν Wil, Κολωνῶι ego: ἡλικολωνῶ ἐν ὧ V ‖ 7 σκοποῦσι corr Wil: σκέπτουσι V ‖ 8 δὲ ante δεξιὰ M ‖ 9 ὁ δὲ ante Ὅμ. M ‖ 11 ἐπιδεξίωσι V, ἐπὶ δεξιὰ M ‖ 12 τοί Pet: τῶ V ut videtur, τῶι M ‖ 13 μὲν οὖν om M | δὲ post σφ. VM: omisi ‖ 15 αὐτοὺς V ‖ 21 καταχάθετον ut saepius V ‖ 23, 4 βόρειος — νότιος M ‖ 26 τοῦ post ἀπὸ M ‖ 27 τοῦ post μ. M | ἡ δὲ νοτιωτέρα M ‖ 27, 8 ἀπὸ τοῦ ἀ. μ. τοῦ M ‖ 29 ἐνοχλ. καὶ τῶι εἶναι αὐτὰς M

νῶν. ἡ δὲ τούτων μέση πασῶν ἐστιν ἀπὸ τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ μέχρι τοῦ χειμερινοῦ τροπικοῦ (τοσοῦτον γὰρ πλάτος ἔχει, ὅσον καὶ ὁ ἥλιος περιέρχεται), καλεῖται δὲ διακεκαυμένη διὰ τὸ πυρώδης εἶναι τοῦ ἡλίου δι' αὐτῆς τὴν πορείαν ποιουμένου. ταύτην δὲ οἱ μὲν ἀοίκητον, οἱ παλαιοί, τινὲς δὲ οἰκεῖσθαι λέγουσιν. μέμνηται δὲ αὐτῶν Ἐρατοσθένης ἐν τῶι Ἑρμῆι λέγων (fr XIX)·

πέντε δέ οἱ ζῶναι περιηγέες ἐσπείρηντο,
αἱ δύο μὲν γλαυκοῖο κελαινότεραι κυάνοιο,
ἡ δὲ μία ψαφαρή τε καὶ ἐκ πυρὸς οἷον ἐρυθρή.
ἣ μὲν ἔην μέσση, ἐκέκαυτο δὲ πᾶσα περὶ . .
τυπτομένη φλογμοῖσιν, ἐπεί ῥά ἑ Μαῖραν ὑπ' αὐτήν
κεκλιμένην ἀκτῖνες ἀειθερέες πυρόωσιν.
αἱ δὲ δύω ἑκάτερθε πόλοις περιπεπτηυῖαι
αἰεὶ φρικαλέαι, αἰεὶ δ' ὕδατι νοτέουσαι.
οὐ μὲν ὕδωρ, ἀλλ' αὐτὸς ἀπ' οὐρανόθεν κρύσταλλος
† κεῖται ἀναπέσχε, περίψυκτος δὲ τέτυκται.

---

4 ἀεὶ post πορ. M ‖ 5 οἱ παλαιοὶ om M | τινὲς V: οἱ M ‖ 6 αὐτῶν V: τῶν ζωνῶν τούτων καὶ M ‖ 7 οἱ Heraclitus Alleg L p. 107 Mehl Probi cod Bobiensis ad Verg Georg I 233 sqq.: αἱ VM | περιηγέες Heraclitus (cf Arati v. 401 περιηγέες εἱλίσσονται, Naeke Opusc II p. 106): περιειλάε V, περιειλάδες M, περιαρέες Probus | ἐσπείρηντο schol Ven B² ad Il XVIII 468 ex Heraclito, πείρηνθο Probi Bobiensis, ἐσπείρηνται M Heracliti codd, σπείρηνται V ‖ 8 κυανότεραι Probi Bobiensis ‖ 9 ψαφαρά schol Ven B² | ἔκπυρος schol B² ‖ 10 μέσση scripsi: μέσην V ‖ 10—12 ἡ μὲν ἔην μεσάτη περιτυπτομένη φλογμοῖσιν· ἀκτῖνες γὰρ πᾶσαν ἀειθερέες πυρόωσιν M (adscriptis in margine his verbis ὅτι τινὰ παρελείφθη ὡς ἀδιάγνωστα καὶ ἐσφαλμένα. διωρθώθη δέ τινα παρ' ἐμοῦ, ὡς οἷόν τε ἦν, ὥστε σῶσαι τὴν ἔννοιαν) ‖ 10 πᾶσα περὶ V | lacunam indicavi: περὶ ⟨πρό⟩ suppl Fell, πυρὶ ⟨πρό⟩ coni et suppl Pet ‖ 11 τυ...πτομένη (υ in rasura scripto) V, τυπτομένη (omisso praecedenti versu) Heraclitus; τυφομένη coni Emperius Opusc p. 306 | ἐπεί ῥά ἑ Μαῖραν (Sirium) corr Matranga Anecd gr p. 341: ἐπεί ῥά ἑ (vel omisso ἑ) μοῖραν Heracliti codd, ἐπεί ῥά ἑ μαῦραν schol Ven B² ex Heraclito, ἐπιρασμοῖραν V; ἐπεί ῥα ἄναυροι ἐπ' coni Bernhardy, ἐπεί ῥα σμερδνὸν ἐπ' Mehler ‖ 12 κεκλιμένην schol Ven B²: κεκλημένοι V (hinc κεκλιμένοι coni Vict), κεκλιμέναι Heracliti codd (et e coniectura Scal ad Manil p. 354) ‖ 13 δύω M: -ο V | supra λο in πόλοις rasura V | περιπεπηγυῖαι Heracliti codd ‖ 14 ἀεὶ φρ. V schol Ven B² | κρυμαλέαι Heracliti codd, βριμαλέαι schol Ven B² | αἰεὶ δ' Heraclitus: εἶθ' V (hinc αἰεὶ θ' coni Scal), οὐ μὴν M | ὕδωρ M | νοτέουσαι corr Lobeck (Pathol Proleg p. 100): νοτέουσιν V, ἀλλ' αὐτός M, μογέουσαι Heraclitus; νοσέουσαι coni Scal ‖ 15—16 οὐρανόθεν γε περίψυκτος κεῖται κρύσταλλος (cf ad l. 10—12) M ‖ 15 μὲν corr Scal: μὴν V ‖ 16 desideres fere κεῖται τοῖς ἑκάτερθε περὶ ψῦχος δὲ τέτυκται; κεῖ γαῖαν ἀμπέσχε (?) π. δὲ τέτυκτο coni Scal, καὶ γαῖαν ἀμπέσχε περίψυχος δ' ἐτέτυκτο

ἀλλὰ τὰ μὲν χερσαῖα καὶ ἀμβατὰ ἀνθρώποισιν.
δοιαὶ δ' ἄλλαι ἔασιν ἐναντίαι ἀλλήλαισι 154 P.
μεσσηγὺς θέρεός τε καὶ ὑετίου κρυστάλλου,
ἄμφω εὔκρητοί τε καὶ ὄμπνιον ἀλδήσκουσαι
καρπὸν Ἐλευσίνης Δημήτερος. ἐν δέ μιν ἄνδρες
ἀντίποδες ναίουσι.

Posidonius? *ταῦτα μὲν Ἐρατοσθένης.* ‖ *ζητήσωμεν δέ, τῶν δύο εὐκράτων ὁποτέραν ἡμεῖς οἰκοῦμεν. ὁρῶμεν οὖν· ὅταν ὁ ἥλιος ἐν Αἰγόκερωι γένηται, πόρρω ἡμῶν ἀφέστηκε, καὶ χειμών ἐστι παρ' ἡμῖν. ὅταν δὲ ἐν Καρκίνωι γένηται, ὅς ἐστι κατὰ διάμετρον τῶι Αἰγόκερωι, τότε πλησίον ἡμῶν ἐστι καὶ καῦμα πολὺ παρ' ἡμῖν.* 981 M. *ὁ δὲ Καρκίνος τῶν ιβ' ζωιδίων βορειότατός ἐστιν. δῆλον οὖν, ὅτι τὴν βόρειον οἰκοῦμεν ζώνην· ἐν γὰρ Καρκίνωι γενόμενος ὁ ἥλιος ἀριστερὸς ἡμῶν ἀνατέλλει τὴν σκιὰν ἡμῶν εἰς τὰ δεξιὰ αὐτοῦ κλίνων, ὅ ἐστι σημεῖον ἐναργὲς τοῦ ἡμᾶς δεξιοὺς εἶναι τοῦ ἡλίου. εἰ γοῦν τις λύχνον ἅψας ἐν μέσωι οἰκήματος θείη, ἐν δεξιᾶι δὲ αὐτοῦ σταίη, τὸ σκίασμα τοῦ ἑστῶτος οὐ πρὸς τὸν λύχνον, ἀλλ' ἐν δεξιᾶι τοῦ ἀνθρώπου τρέψεται. εἰ τοίνυν καὶ ἡμῶν αἱ σκιαὶ ἐν δεξιᾶι ἡμῶν γίνονται, δῆλον ὅτι ἀριστερὸς ἡμῶν ἐστιν ὁ ἥλιος. ἀνάπαλιν δὲ τοῖς ἐν τῆι νοτίωι ζώνηι οἰκοῦσιν ἐν δεξιᾶι μέν ἐστιν ὁ ἥλιος, ἐν ἀριστερᾶι δὲ αὐτῶν ἡ σκιὰ πρὸς νότον ἐκπέμπεται. οὕτως οὖν ἀποδείκνυται ἡμᾶς τὴν βόρειον ζώνην τὴν εὔκρατον οἰκεῖν.*

Posidonius cf Geminus c. 13 ‖ *τινὲς δὲ καὶ ταῦτα περὶ τῶν ζωνῶν εἰρήκασιν. ζῶναί εἰσι τῆς γῆς ὑπὸ τοὺς παραλλήλους ὁμοίως πέντε· βόρειος, ὅλη μετέωρος, ἀοίκητος, κατεψυγμένη, Κρόνου, ἑξηκοστῶν μὲν ς', σταδίων δὲ δισμυρίων ͵εσ' (τὸ γὰρ ἑξηκοστὸν σταδίων ἐστὶ ͵δσ')· θερινή, πλείονα ἔχουσα τὰ ὑπὲρ τὸν ὁρίζοντα, εὔκρατος, ἐν ἧι ἐστιν ἡ καθ' ἡμᾶς οἰκουμένη, Διός, ἑξηκοστῶν ε', σταδίων δὲ*

Brunck, *ὅς γαῖάν τ' ἀμπέσχε περίψυχός τ' ἐτέτυκτο* **Hermann Orph p. 766,** *κεῖται ἀν' ἀμφὶ πάχνηισι περὶ ψυχτὺς δὲ τέτυκτο* **Bernhardy,** *κείνην γαῖαν ἐπέσχε περίψυκτος δὲ τέτυκτο* **Bergk**

1 *ἀνεώβατα* **V ‖ 3** *κρυστάλλου* **om V ‖ 4** *ἄκρητοί τε* **M |** *ἀλδήσκουσαι* **corr Ursinus:** *αὐδήσκουσαι* **VM;** *ἀλδίσκουσαι* **coni Scal ‖ 5** *ἐλευσίνης* **VM (Vergil Georg I 163** ***Eleusinam matrem*****) ‖ 7** *ζητήσω* **V ‖ 7, 8** *ποτέραν* **M ‖ 8** *γὰρ* **pro** *οὖν* **M |** *μὲν* **post** *ὅταν* **M |** *αἰγοκέρωτι* **M ‖ 10** *ὁ* **V ‖ 10, 1** *αἰγόκερωτι* **M ‖ 12** *βορειότερος* **VM ‖ 14** *μέρη* **post** *δ.* **M |** *αὐτοῦ* **V, om M ‖ 16** *γοῦν* **V:** *γὰρ* **M | 23** *τὴν* **om V ‖ 24—65, 13 om V (cf Berger Die geogr Fragm des Eratosthenes p. 113) ‖ 27** *͵δσ'* **editio Mignei, cf Geminus c. 13 (Berger Geschichte der wissenschaftl Erdkunde bei den Griechen III p. 85):** *͵θσ'* **M;** *͵ασ'* **coni Vict**

δισμυρίων καὶ ͵α· ἰσημερινή, ἴσον ἔχουσα τὸν ὑπὲρ γῆς ὁρίζοντα τῶι ὑπ᾽ αὐτήν, ἀοίκητος, διακεκαυμένη, Ἄρεος, ἑξηκοστῶν μὲν η′, ἐξ ἑκατέρου μέρους τοῦ ἰσημερινοῦ τεσσάρων (οὗτος γὰρ αὐτὴν ὅλην τὴν σφαῖραν τέμνει μέσην), σταδίων δὲ τρισμυρίων καὶ ͵γχ′· χειμερινή, ἀνάπαλιν τῆι θερινῆι, πλεῖον ἔχουσα τὸ ὑπὸ τὸν ὁρί-
155 P. ζοντα, οἰκουμένη, εὔκρατος, Ἀφροδίτης, ἑξηκοστῶν ε′, σταδίων δὲ δισμυρίων καὶ ͵α· νότιος, ὅλη ἀφανής, ἀοίκητος, κατεψυγμένη, Ἑρμοῦ, ἑξηκοστῶν μὲν ϛ′, σταδίων δὲ δισμυρίων ͵εσ′, ὡς εἶναι τὸ ὑπὲρ τὸν ὁρίζοντα περίμετρον τῆς γῆς ἑξηκοστῶν μὲν τριάκοντα, σταδίων δὲ μυριάδων ιβ′ καὶ ͵ϛ. καλοῦνται δὲ οἱ μὲν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἡμισφαιρίου βόρειοί τε καὶ νότιοι κατοικοῦντες αὐτόχθονες, οἱ δ᾽ ἐφ᾽ ἑκάτερα τῶν ἡμισφαιρίων ὑπὲρ γῆς τε καὶ ὑπὸ γῆν ἀντίποδες.

30. Περὶ τῶν ἐν ταῖς εὐκράτοις ζώναις οἰκούντων.

Eudorus? of Cleomedes p. 22 sq. An I c. 6

‖ Τῶν δὲ ἐν ταῖς δύο εὐκράτοις ζώναις οἰκούντων, ἵνα σαφέστερον διέλωμεν, οἳ μέν εἰσι περίοικοι, οἳ δὲ ἄντοικοι, οἳ δὲ ἀντίχθονες, οἳ δὲ ἀντίποδες· περίοικοι μέν, ὅσοι τὴν αὐτὴν οἴκησιν οἰκοῦσιν, οἷον οἱ τὴν βόρειον οἰκοῦντες περίοικοί εἰσιν ἀλλήλοις, καὶ πάλιν οἱ τὴν νότιον περίοικοί εἰσιν ἀλλήλοις· ἄντοικοι δὲ οἱ τὴν νότιον τοῖς τὴν βόρειον οἰκοῦσι ζώνην, καὶ ἀντοικουμένη ἐστὶν ἡ βόρειος τῆι νοτίωι καὶ ἡ νότιος τῆι βορείωι· ἀντίχθονες δὲ οἱ κατὰ διάμετρον ἐν ταῖς ὁμοίαις ζώναις οἰκοῦντες, οἷον ἐν τῆι βορείωι ἐν τῶι ὑπὲρ γῆς ἡμισφαιρίωι, ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τῆι νοτίωι· ἀντίποδες οἱ κατὰ διάμετρον ἐν ταῖς ἐναντίαις ζώναις οἰκοῦντες, οἷον τῶν πρὸς τῶι Καρκίνωι οἰκούντων ἀντίποδές εἰσιν οἱ πρὸς τῶι Αἰγόκερωι. οἱ μὲν οὖν
564 M. περίοικοι τὴν αὐτὴν ἔχουσιν ἀεὶ νύκτα καὶ ἡμέραν καὶ τὰς ἐτησίας ὥρας, οἱ δὲ ἄντοικοι τὴν μὲν αὐτὴν ἔχουσιν ἀλλήλοις ἡμέραν καὶ νύκτα, οὐ τὰς αὐτὰς δὲ τροπάς· ἐν Καρκίνωι γὰρ γενόμενος ὁ ἥλιος ἡμῖν θέρος βορειοτέροις οὖσι ποιεῖ, τοῖς δὲ νοτιωτέροις χειμῶνα. ὅταν δὲ ἐν Αἰγόκερωι γένηται, ἡμῖν μὲν χειμῶνα βορειοτέροις οὖσι, τοῖς δὲ τὴν νότιον οἰκοῦσι θέρος ποιεῖ. καὶ πάλιν τῶν ἰσημεριῶν δισσῶν οὐσῶν ἐν μὲν Κριῶι

2 αὐτόν M ‖ 7 δὴ M ‖ 7, 8 κατεψηγμένη M: corr Vict ‖ 12 ἀντίχθονες coni Vict ‖ 15 δυσὶν M ‖ 15, 6 ἵνα σ. διέλωμεν om V ‖ 20 οἰκοῦντες post ν. M ‖ 24 τῶι ν. VM | δὲ post ἀντ. M ‖ 25 τῶν om V ‖ 25, 6 οἰκούντων om V ‖ 26 αἰγοκέρωτι M ‖ 28 ἐτησίους M ‖ 30 μὲν post ἡμῖν M ‖ 31 αἰγοκέρωτι M ‖ 32 ζώνην post οἰκ. M ‖ 33 ἰ. δύο M | κριῶι M: χηλαῖς V

ἥλιος γενόμενος ἡμῖν ἐαρινήν, τοῖς τὴν βόρειον, τοῖς δὲ ἀντοίκοις μετοπωρινὴν ἰσημερίαν ποιεῖ. ἐὰν δὲ ἐν Χηλαῖς γένηται, ἡμῖν μὲν μετοπωρινήν, τοῖς δὲ ἀντοίκοις ἐαρινὴν ἰσημερίαν ποιεῖ. ἀπὸ δὲ τῆς τοῦ Κριοῦ ἰσημερίας τῆς παρ᾿ ἡμῖν ἐαρινῆς ὁ ἥλιος ἀναβαίνων ἐν Καρκίνωι θέρος μὲν ἡμῖν ποιεῖ καὶ αὔξει τὰς ἡμέρας, τὰς δὲ νύκτας ἐλάττους ποιεῖ [καὶ τὴν ἰσημερίαν τὴν ἐν Κριῶι παρ᾿ ἡμῖν ἐαρινήν, αὐτοῖς μετοπωρινήν. καὶ] ἐν Χηλαῖς δὲ γενόμενος εἰς Αἰγόκερω καταβαίνων παρ᾿ ἡμῖν 166 P. *μὲν μειοῖ τὰς ἡμέρας καὶ τὰς νύκτας αὔξει χειμῶνα ἀπεργαζόμενος, παρ᾿ ἐκείνοις δὲ αὔξει τὴν ἡμέραν καὶ τὴν νύκτα μειοῖ θέρος ποιῶν. καθόλου δὲ εἰπεῖν, ὃ ἡμῖν ποιεῖ Καρκίνος, τοῦτ᾿ ἐκείνοις Αἰγόκερως, ὃ δ᾿ ἡμῖν Αἰγόκερως, τοῦτ᾿ ἐκείνοις Καρκίνος, ὃ δ᾿ ἡμῖν Κριός, τοῦτ᾿ ἐκείνοις Χηλαί. καὶ τὸ ἀνάπαλιν. οἱ δὲ ἀντίχθονες τὰς νύκτας καὶ τὰς ἡμέρας παρηλλαγμένας ἔχουσιν· τοῖς γὰρ ὑπὲρ γῆν ἀνατέλλων ὁ ἥλιος ἀντίχθοσιν ἡμέραν ποιεῖ, τοῖς δὲ ὑπὸ γῆν νύκτα. καὶ πάλιν παρ᾿ ἡμῖν δύνων ὁ ἥλιος νύκτα ποιεῖ, παρὰ δὲ τοῖς κάτω ἀνατέλλει ἡμέραν ποιῶν. τροπὰς μέντοι καὶ ἰσημερίας τὰς αὐτὰς ἔχουσιν οἱ ἄνω βόρειοι τοῖς κάτω [βορείοις], τουτέστιν οἱ ἀντίχθονες. οἱ δὲ ἀντίποδες πάντα ἐναντία καὶ μαχόμενα ἔχουσιν· ὅτε μὲν γὰρ παρ᾿ ἡμῖν νὺξ ἐστι, παρ᾿ ἐκείνοις ἡμέρα, καὶ ὅτε παρ᾿ ἐκείνοις θέρος, ἐν τῆι καθ᾿ ἡμᾶς οἰκουμένηι χειμών. καὶ καθόλου, ὅτε τοῖς ἐν ⟨τῆι⟩ νοτίωι ζώνηι ἀντοικοῦσι χειμὼν ἐστι καὶ ἡμέρα, τότε τοῖς ἐν τῆι βορείωι οἰκοῦσι θέρος ἐστὶ καὶ νύξ. ὥστε καὶ νύκτας καὶ ἡμέρας καὶ τροπὰς καὶ ἰσημερίας καὶ οἰκήσεις ἐναντίας οἱ ἄντοικοι ἔχουσιν.*

31. *Περὶ διαφορᾶς τῶν ἐν ταῖς οἰκήσεσι σκιῶν, καὶ κατὰ ποίους τόπους οἰκοῦσιν.*

Posidonius cf Gemin c. 13 Strab II p. 94 sqq. Cleomed I p. 22 sq.

‖ *Τῶν δὲ ἐν ταῖς οἰκήσεσιν οἳ μὲν εἰσιν ἄσκιοι, οἳ δὲ βραχύσκιοι, οἳ δὲ μακρόσκιοι, οἳ δὲ ἑτερόσκιοι, οἳ δὲ ἀντίσκιοι, οἳ δὲ ἀμφίσκιοι. ἄσκιοι μὲν οἱ κατὰ κορυφὴν ὥραι ἕκτηι τὸν ἥλιον ἔχοντες· ὥσπερ γάρ, εἴ τις δαλὸν ἀνάψας ὀρθὸν στήσειε, τούτου οὐκ ἂν*

---

1 *γενόμενος ἥλιος* M | *μὲν* post *ἡμῖν* M ‖ 2—4 *ἐὰν — ἐαρινῆς* om V ‖ 5 *ἰσημερίας* ante *ὁ ἥλ.* V ‖ 6 *ἡ. καὶ ἐλάττους* (omisso *τὰς δὲ νύκτας* et *ποιεῖ*) V ‖ 6—8 *καὶ — καταβαίνων* V: *ἀπὸ δὲ τῆς ἐν χηλαῖς ἰσημερίας ἐπὶ τὸν αἰγοκέρωτα καταβαίνων* M ‖ 9 *τὰς νύκτας αὔξει χειμῶνα ἀπεργαζόμενος* M: *μετοπωρινὴν ἰσημερίαν ποιεῖ* V ‖ 10, 1 *καὶ τὴν νύκτα μειοῖ θέρος ποιῶν* M: *ἐαρινὴν ἰσημερίαν παρέχων* V ‖ 13 *τοῦτο* M | *καὶ τὸ ἀνάπαλιν* om V ‖ 15 *γῆς ἀντίχθοσιν ἀνατ.* M ‖ 20 *πρὸς ἡμᾶς* VM ‖ 22 *τοῖς ἐν* scripsi: *ἐν τοῖς* VM ‖ 22, 3 *τὴν νότιον ζώνην* M ‖ 23 *τότε ἐν τοῖς τὴν βόρειον* M ‖ 24 *δὲ* post *νύκτας* M ‖ 26 *σκιῶν* om V ‖ 29 *ἀντίσκιοι* corr Pet: *αὐτόσκιοι* VM

γένοιτο σκιά, οὕτως οὐδὲ τῶν ὑπὲρ κορυφῆς ἐχόντων τὸν ἥλιον μεσουρανοῦντα γένοιτο ἄν. εἰσὶ δὲ οὗτοι οἱ ὑπὸ τὸν ἰσημερινὸν οἰκοῦντες. ἡλίου ⟨δὲ⟩ γενομένου ἐν Κριῶι ἢ ἐν Χηλαῖς τότε κατὰ κορυφῆς ἔχουσι τὸν ἥλιον, εἰ συγχωρήσαιμεν οἰκεῖσθαι τοὺς τόπους. φασὶ δὲ ἐν Συήνηι καὶ Ἐλεφαντίνηι ἀσκίους γίνεσθαι, ὅτε ὁ ἥλιος γίνεται ἐν Καρκίνωι περὶ ὥραν ἕκτην· βραχύσκιοι δὲ οἱ τὸν ἥλιον ὀλίγον ἀφεστῶτα ἔχοντες· μακρόσκιοι δὲ οἱ πόρρω αὐτὸν ἔχοντες· ἑτερόσκιοι δὲ οἱ ἐν ταύτηι τῆι οἰκουμένηι οἰκοῦντες, ἐπειδὴ ἐπὶ τὸ ἕτερον μέρος ἡ σκιὰ ἡμῶν τρέπεται (λέγω δὲ ἐν δεξιᾶι ἐπὶ τὸ βόρειον)· ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἄντοικοι
985 M. ἑτερόσκιοί εἰσιν, ἐπειδὴ καὶ τούτων ἡ σκιὰ ἐπὶ τὸ ἀριστερὸν
157 P. μέρος τὸ νοτιώτερον τρέπεται· ἀντίσκιοι δὲ οἱ ἐν τῶι βορείωι, ἐπειδὴ ἐναντίας τὰς σκιὰς ἔχουσιν οἳ μὲν εἰς τὰ δεξιὰ μέρη αὐτῶν, οἳ δὲ εἰς τὰ ἀριστερὰ διὰ τὸ μέσον εἶναι αὐτῶν τὸν ἥλιον· ἀμφίσκιοι δὲ γίνονται οἱ ὑπὸ τὸν ἰσημερινὸν κύκλον οἰκοῦντες· οἱ δὲ αὐτοὶ καὶ ἄσκιοι· ὅτε μὲν γὰρ ὑπὲρ κορυφῆς αὐτῶν ἐστιν ὁ ἥλιος, ὡς εἴπομεν (p. 66, 31), ἄσκιοί εἰσιν· ὅτε δὲ ἀφίσταται αὐτῶν ἀπὸ Κριοῦ εἰς Ταῦρον καὶ τὰ ἑξῆς ζώιδια, τὴν αὐτὴν σκιὰν ἔχουσιν ἐπὶ τὰ εὐώνυμα μέρη· ὅτε δὲ ἀπὸ ἰσημερίας τῆς ἐν Χηλαῖς ὁ ἥλιος γένηται ἐν Σκορπίωι καὶ τοῖς ἑξῆς ζωιδίοις, τότε ἡ σκιὰ αὐτῶν ἐπὶ τὰ δεξιὰ μέρη ἐκπέμπεται, ὥστε συμβαίνειν τοὺς τῆιδε οἰκοῦντάς ποτε μὲν ἀσκίους γίνεσθαι, ὅταν ἐν Χηλαῖς ἢ Κριῶι ὁ ἥλιος ὢν κατὰ κορυφῆς αὐτῶν ἦι, ποτὲ δὲ ἐν ἀριστερᾶι ἔχειν τὴν σκιάν, ὅτε ἐν Σκορπίωι καὶ τοῖς ἑξῆς ὁ ἥλιος γίνεται. τινὲς δὲ καὶ περισκίους τοὺς περὶ αὐτοὺς κύκλωι ἔχοντας τὴν σκιὰν εἶναι βούλονται.

‖πρῶτος δὲ Παρμενίδης ὁ Ἐλεάτης τὸν περὶ τῶν ζωνῶν Ach
ἐκίνησε λόγον. περὶ δὲ τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν πολλὴ διαφωνία τοῖς μετ' αὐτὸν γέγονεν· οἳ μὲν γὰρ ἓξ αὐτὰς εἶπον ὡς Πολύβιος ('De aequatore', V p. 28 Schweigh) καὶ Ποσειδώνιος (p. 92 Bake) τὴν διακεκαυμένην εἰς δύο διαιροῦντες, οἳ δὲ πέντε παρέλαβον, ὥσπερ Ἐρατοσθένης ('Mercurii' fr XIX al) καὶ ἄλλοι πολλοί, οἷς καὶ ἡμεῖς κατηκολουθήσαμεν. περὶ δὲ οἰκήσεων πάλιν καὶ τῶν ἐνοικούντων καὶ ὀνομάτων γέγονε πολλὴ ταραχὴ καὶ περὶ ἀντιχθόνων καὶ ἀντιπόδων.

---

2 εἰσὶ δὲ om V | ὑπὸ om M ‖ 3 οὗτοι post οἰκοῦντες iterum M ‖ 4 corr Dieterich: εἰσὶ χ. μ. οἰκ. τ. τ. V, om M ‖ 6 ὁ om M ‖ 12 post δὲ supplet Pet ⟨τοῖς ἐν τῶι νοτίωι⟩ ‖ 16 δ' M ‖ 17 ἀμφίσταται V ‖ 24 τῆς ἑ. M ‖ 25 αὐτοὺς VM ‖ 25, 6 ἔχοντας post τοὺς M ‖ 27 ὁ Ἐλεάτης τὸν scripsi: ὁ στεατής τον V, om M ‖ 35 καὶ ante περὶ om V

32. *Περὶ μεταρσίων καὶ μετεώρων.*

Eudorus? cf Seneca NQ II 1, 1 Geminus Simplic in Phys II 2 p. 91 D. ‖*Διαφέρει δὲ μετέωρα μεταρσίων, ἧι τὰ μὲν μετέωρα ἐν οὐρανῶι καὶ αἰθέρι ἐστίν, ὡς ἥλιος καὶ τὰ λοιπὰ καὶ οὐρανὸς καὶ αἰθήρ, μετάρσια δὲ τὰ μεταξὺ τοῦ αἰθέρος καὶ τῆς γῆς, οἷον ἄνεμοι νεφέλαι ὄμβροι ἀστραπαὶ βρονταὶ κομῆται δοκίδες πώγωνες λαμπάδες ἴριδες ἅλωες διάιττοντες ῥυμοὶ ῥύακες. λεκτέον δὲ περὶ μεταρσίων· περὶ γὰρ μετεώρων προείρηται* (c. 10 sqq.). *πρῶτον δὲ περὶ ἀνέμων εἴπωμεν.*

33. *Περὶ ἀνέμων, καὶ ὅτι διαφέρει αὔρα ἀναθυμιάσεως.*

Plutarchus Plac p. 874 sq. D. ‖*Ἀναξίμανδρος τοίνυν ῥύσιν ἀέρος τὸν ἄνεμον εἶπε, τινὲς δὲ ἀναθυμίασιν ἀέρος.* ‖*ἄλλοι δὲ διαφέρειν ἄνεμον λέγουσιν* 158 P. cf De mundo p. 394 b *αὔρας· ἄνεμον γὰρ εἶναι ῥύσιν ἀέρος, αὔραν δὲ ἀναθυμίασιν γῆς. καὶ τοὺς μὲν ἐκ νεφῶν λέγουσιν εἶναι ἀνέμους καὶ καλεῖσθαι ἐκνεφίας, τοὺς δὲ ἀπὸ γῆς φερομένους ἀπογε⟨ί⟩ους, τοὺς δὲ ἀπὸ ποταμῶν ἐξυδρίας, ἀπὸ δὲ κόλπων κολπίας, ἀπὸ δὲ ὀρῶν ὀρίας ἢ ὀρεστίας καὶ παρὰ Ἀριστοτέλει ἐν τῶι Περὶ ἀνέμων* (II p. 973. Arist pseud p. 622) *καὶ παρὰ Καλλιμάχωι* (fr 39 II p. 170 Schn), *ὥστε καὶ ἀπὸ τόπων τινὰς λέγεσθαι, οἷον Καικίαν τὸν ἀπὸ Καΐκου τοῦ ποταμοῦ πνέοντα καὶ Σκείρωνα τὸν ἀπὸ τῶν Σκειρωνίδων πετρῶν. τινὲς δὲ ἀπὸ ὁρμῆς ὠνομάσθησαν, ὡς οἱ σφοδρῶς ῥέοντες καταιγίδες καὶ οἱ μετὰ παλμοῦ τινος καὶ πηδήματος θύελλαι. οἳ δὲ ἀπὸ σχήματος λέγον-* 988 M. *ται, ὥσπερ οἱ μετὰ δινήσεως στρόβιλοι καὶ οἱ κάτωθεν εἰς* Ach *ὕψος φερόμενοι πρηστῆρες.* ‖*ἐπραγματεύσατο δὲ περὶ ἀνέμων* Plutarchus Plac III 7 p. 874 sq. *καὶ Ἐρατοσθένης* (p. 165 Bernh). ‖*οἱ δὲ γενικώτατοι ἄνεμοι τέσσαρές εἰσι, καὶ ὁ μὲν ἀπὸ ἀνατολῶν πνέων καλεῖται ἀπηλιώτης, ὁ δὲ ἀπὸ τοῦ ἀρκτικοῦ πόλου βορέας, ὁ δὲ ἀπὸ τοῦ ἀνταρκτικοῦ νότος, ὁ δὲ ἀπὸ δύσεως ζέφυρος· ζόφος γὰρ ἡ δύσις κατὰ τοὺς ποιητάς.*

---

2 *μετάρσια μετεώρων* M ‖ 4 *ἀέρος* M | *κ. ὑπὸ γῆς* V ‖ 5 *ομβριοι* V ‖ 6 *πωγωνίαι* M | *διάττοντες* VM ‖ 7 *δὴ* M ‖ 15 suppl Vict ‖ 16 *ἐνυδρίας* VM: corr Rose | *τοὺς δὲ ἀπὸ κ.* M | *ἐγκολπίας* 'De mundo' 394 b al ‖ 17 *γὰρ* ante *παρὰ* M ‖ 18 *καλλιμάχου* V | post *Καλλ.* *οὕτως ὀνομάζονται* M ‖ 19 *ὡς* V | *τινῶν φασι* post *τόπων* V ‖ 20 *κεκίαν* VM: corr Vict | *κάιος* M | *τοῦ* om M ‖ 21 *τῶν ἀ. τ.* V | *τῶν* om M ‖ 22 *οἱ* ante *σφ.* om M | *ῥέοντες* cf l. 13 | *καταιγίδες* om M ‖ 29 *ζόφος* scripsi e Plut: *ζέφος* VM

34. Περὶ κομητῶν.

‖Περὶ δὲ κομητῶν καὶ δοκίδων ἐπραγματεύσαντο πολλοί, ὥσπερ καὶ Δημήτριος. ‖εἰσὶ δὲ οὐκ ἐν οὐρανῶι, ἀλλ' ἐν τῶι ἀέρι. οἱ μὲν οὖν κάτω τὸ φῶς ἔχοντες καὶ τὰς μαρμαρυγὰς κάτω νενούσας καλοῦνται κομῆται, οἱ δὲ ἄνω τὸ φῶς νενευκὸς ἔχοντες καλοῦνται λαμπάδες. ὁπότε δὲ ἐπίμηκες ἔχουσι τὸ φῶς, καλοῦνται δοκίδες. ὁπότε δὲ ἰκματῶδες φῶς ὁρᾶται, καλεῖται ἶρις. ὅταν δὲ περὶ τὸν ἥλιον ἦι κύκλος (ἐνίοτε καὶ δύο καὶ τρεῖς γίνονται, ὅθεν καὶ Ἄρατος εἶπε (v. 816, Ecl XV) 'τριέλικτον ἀλωήν'), ἅλως καλεῖται. ἐὰν δὲ ἀπὸ ἀστέρων ὦσις τοῦ φωτὸς γένηται ἐπὶ τὰ κάτω, καλοῦνται ῥυμοὶ καὶ ῥύακες· ἀπὸ δὲ τόπου εἰς τόπον μετερχόμενοι καλοῦνται ἄιττοντες καὶ διάιττοντες. γίνεται δὲ τοῦτο τῶν ἀστέρων ὑπὸ πνεύματος τινασσομένων καὶ οἱονεὶ σπινθῆρας ἀφιέντων, διὸ καὶ σημεῖον ἀνέμων εἶπεν Ἄρατος τοῦτο (v. 926). καὶ Φάτνην δὲ νέφος πεφωτισμένον περὶ τὸν Καρκίνον φασίν, ὡς καὶ Ἄρατος (v. 892). ἀκολούθως δὲ ταύτηι καὶ Ὄνους λέγουσι περὶ τὸν Καρκίνον ἀστέρας εἶναι. τοὺς δὲ κομήτας καὶ τοὺς τοιούτους οἳ μὲν λέγουσιν ἐξ
159 P. ἀστέρων συνερχομένων γίνεσθαι καὶ ἐμφωτιζομένων, οἳ δὲ ἐκ νεφῶν περιπεφωτισμένων, ἄλλοι δὲ ἐκ παρατρίψεως αὐτοὺς φωτίζεσθαι λέγουσιν. οὐ φαίνονται δὲ ἀεί, ἀλλὰ γίνονται κατὰ περιόδους χρόνων.—ὅτε μὲν οὖν συγκρούονται αἱ νεφέλαι πρὸς ἀλλήλας, βροντὰς ποιοῦσι, ῥαγεῖσαι δὲ καὶ πνεῦμα μετὰ ῥύμης καὶ σφοδρᾶς ὁρμῆς ἀφεῖσαι κεραυνοὺς ποιοῦσι διὰ τῆς ῥύμης ἀναπτομένου τοῦ πνεύματος. ἀστραπαὶ δὲ γίνονται ἤτοι ἐξ αὐτῶν πάλιν τῶν νεφῶν φωτὸς ἀναπτομένου καὶ σβεννυμένου ἢ ἐκ πυρὸς μαρμαρυγῆς ἐκπεμπομένης. ὄμβροι δὲ ἐξ ὑγρασίας ἀναδόσεως καὶ νεφελῶν ὑγρῶν γίνονται. ταῦτα μὲν οὖν ὡς ἐν ὀλίγωι περὶ μεταρσίων.

Ach

cf Posidonius p. 79 sqq. Bake (Seneca NQ VII 11 al)

35. Περὶ θέσεως.

‖Εἰδέναι χρὴ περὶ τῆς θέσεως τῆς σφαίρας, ὡς οὐκ ἔστι μία ἀλλ' ὁπόσα τὰ κλίματα τῆς γῆς, πρὸς ἃ καὶ αἱ θέσεις τῆς

Ach

5 νεύοντες V | τὸ φῶς om V ‖ 7 καὶ δοκίς post δοκίδες V ‖ 8 ⟨οἷον⟩ ante ἐνίοτε supplet Wil | δὲ post ἐνίοτε M ‖ 11 οἱ δὲ ἀπὸ M ‖ 12 ἄττοντες et διάττοντες VM ‖ 19 αὐτοὺς post γίν. V ‖ 21 γίνεσθαι V ‖ 23 ποιοῦσιν M ‖ 24 ἀφῆσαι M ‖ 27 scripsi: μαρμαρυγαὶ εἰσιν ἐκπεμπόμεναι VM | ὑγρᾶς ἀναδόσεως M ‖ 30 ⟨τῆς σφαίρας⟩ post θ. supplet Pet ‖ 32 ἀλλ' ὁπόσα scripsi: ἀλλὰ πρὸς VM | πρὸς ἃ om M

σφαίρας γίνονται. λεκτέον δὲ περὶ ὀλίγων, καὶ τότε τῆς κατὰ τὸν Ἄρατον ἁψόμεθα. θέσις τίς ἐστι κατὰ τὸ Ἑλλησποντιακὸν καὶ τῆς Μακεδονίας κλίμα· παρὰ γὰρ Ἀντιγόνωι διατρίβων Ἄρατος, τῶι τῆς Μακεδονίας βασιλεῖ, πρὸς τὸ αὐτόθι κλίμα καὶ τὴν διδασκαλίαν τῶν φαινομένων πεποίηται. ἐὰν μὲν οὖν οἱ πόλοι πρὸς τῶι ὁρίζοντι τὴν θέσιν ἔχωσιν ὥστε ἐφάπτεσθαι τοῦ ὁρίζοντος, συμβήσεται μήτε τὸν ἀρκτικὸν μήτε τὸν ἀνταρκτικὸν ἀειφανῆ εἶναι, ἀλλ᾽ ἑκάτερον τούτων ἡμικύκλιον ἀνατέλλειν ἀεὶ καὶ δύνειν. ἐὰν δὲ τὸν βόρειον πόλον ὑψηλότερον ποιήσω- 989 M. *μεν τοῦ ὁρίζοντος, πρὸς τὸ γινόμενον ἔξαρμα καὶ ὕψος αὐτοῦ καὶ τὰ κλίματα τῆς γῆς ἕξει τὰ μεγέθη τῶν ἡμερῶν καὶ τῶν νυκτῶν διάφορα. δῶμεν ξ̄ μοιρῶν κύκλον τέμνοντα τὴν σφαῖραν διὰ τῶν πόλων, ὥσπερ τοὺς κολούρους. δῆλον οὖν, ὅτι ἕκαστον τῶν ἡμισφαιρίων ἕξει ἀνὰ λ′, τὸ δὲ ὑπὲρ γῆν μοίρας λ′ ἀπὸ τοῦ ὁρίζοντος μέχρι τοῦ πόλου. ἐὰν οὖν μετεωρίσω τὸν βόρειον πόλον μοίρας ϛ′, ἔσται τοῦ Ἑλλησπόντου τὸ κλίμα καὶ ἡ ἡμέρα μεγίστη ὡρῶν ιε′, ἡ δὲ νὺξ ⟨ἐλαχίστη⟩ θ′ χειμῶνος. ἐὰν δὲ μὴ μόνον ἓξ ἀλλ᾽ ἐννέα ἀπὸ τοῦ ὁρίζοντος μετεωρίσω τὸν βόρειον πόλον, μακροτέρα ἔσται ἡ μεγίστη ἡμέρα παρὰ τοῖς οὕτως οἰκοῦσιν ἢ τοῖς προειρημένοις ἐν τῶι Ἑλλησπόντωι. καὶ πάλιν, ἐὰν ὑψηλότερον αὐτὸν ποιήσω καὶ πολὺ ἀπὸ τοῦ ὁρίζοντος ἀπέχοντα, μακρότεραι εὑρεθήσονται αἱ ἡμέραι, ἕως οὗ ἂν ὁ βόρειος πόλος μεσουρανίαν τὴν θέσιν σχῆι, καὶ τότε οὕτως κειμένης τῆς σφαίρας συμβήσεται ἓξ μηνῶν εἶναι τὴν ἡμέραν καὶ ἓξ μηνῶν τὴν νύκτα· μεσουρανοῦντος γὰρ τοῦ βορείου εὑρεθήσεται ὁ ζωιδιακὸς ὑπὸ τοῦ ὁρίζοντος δίχα* 160 P. *τεμνόμενος καὶ τὸ ἥμισυ ὑπὲρ γῆν καὶ τὸ λοιπὸν ἥμισυ ὑπὸ γῆν ἀεὶ ἔχων. τούτου δὲ ὄντος δῆλον, ὅτι καὶ ἓξ ζώιδια ὑπὲρ γῆν ἔσται, ταῦτα, ἐν οἷς ὁ ἥλιος γενόμενος καὶ καθ᾽ ἕκαστον λ′ ἡμέρας ποιῶν ποιήσει τὴν ἡμέραν μηνῶν ϛ′, τὰ δὲ ἄλλα ϛ′*

4, 5 *καὶ τὴν διδασκαλίαν* om V ‖ 10 *πρὸς τοῦτο* post *αὐτοῦ* V ‖ 12 *δῶκεν* M ‖ 13 *κολλούρους* M ‖ 14 *τριάκοντα* M | *τὸ* corr Pet: *τῶν* VM | *δὴ ὑ.* coni Pet | *γῆς* M | *μ̊* V (ut fere semper) ‖ 15 *οὖν* om V ‖ 16—18 scripsi e V et supplevi e M: *κλίμα ἔχον τὴν μὲν ἡμέραν τὴν μεγίστην ὡρῶν ιε′ τὴν δὲ νύκτα τὴν ἐλαχίστην ὡρῶν θ′* M ‖ 18 *μόνον* post *ἓξ* iterum V | *ὁρίζωντος* M ‖ 21, 2 *π. αὐτοῦ τοῦ* M ‖ 22 *ἡμέραι* corr Pet: *ὧραι* VM ‖ 23 *οὗ ἂν* scripsi: *οὗ* V, *ἂν* M | *μεσουρανίαν* scripsi: *-νῶν* V, *-ήσηι* (ante *πόλος*) M | *σχῆι* vel *ἔχηι* V ‖ 26 *πόλου* post *βορ.* M | *εἰς* ante *ὁ.* delevi | *δύο* M ‖ 27 *μὲν* ante *ἡμ.* M | *γῆς τὸ δὲ λοιπὸν* M ‖ 28 *οὕτως* ante *ὄντος* M | *δῆλ. ὡς* M | *ζώδια* VM ‖ 29 *γῆς* M | *δηλονότι* post *ταῦτα* M ‖ 30 *μ. ἓξ* M | *δ᾽* M

ζώιδια ἀεὶ ἀφανῆ καὶ ὑπὸ γῆν ἔσται, ἐν οἷς ὁ ἥλιος γινόμενος ποιήσει τὴν νύκτα μηνῶν ς´ διὰ τὸ μὴ ἀνατέλλειν ἐν τοῖς ς´ τούτοις γινόμενον αὐτόν. ταῦτα δὲ ἡμῖν εἰλήφθω τῆς ἀνωμαλίας τῶν ἡμερῶν καὶ νυκτῶν χάριν. χρὴ δὲ εἰδέναι, ὅτι λόγωι καὶ θεωρίαι ταῦτα κατ' ἀκολουθίαν ἐκ τῶν φανερῶν ἐδείχθη ἀφανῆ ὄντα· οὐ γὰρ ἔχομεν ἀπὸ ἐμπειρίας ἓξ μηνῶν τὴν ἡμέραν καὶ τὴν νύκτα ἓξ μηνῶν δεῖξαι. τινὲς δὲ ἱστοροῦσιν η´ ἡμερῶν ἔκτασιν μιᾶς ἡμέρας, ἄλλοι δὲ π´ ἡμερῶν. εἰσὶ δὲ οὗτοι οἱ ὑπὲρ Θούλην τὴν νῆσον λεγόμενοι εἶναι. ἡ μὲν οὖν κατὰ τὰ κλίματα διαφορὰ τῶν ἡμερῶν τε καὶ νυκτῶν παραδείγματος χάριν τοῦτον τὸν τρόπον ἡμῖν εἴρηται.

‖ ἡ δὲ κατὰ τὰ Φαινόμενα Ἀράτου τῆς σφαίρας θέσις ὀφείλει ἔχειν τὸν ἀρκτικὸν κύκλον τοῦ ὁρίζοντος ἐφαπτόμενον τῆς τε τοῦ Δράκοντος κεφαλῆς ἐφαπτομένης τοῦ ἀρκτικοῦ κύκλου, αὐτοῦ δὲ τοῦ ἀρκτικοῦ ἐφαπτομένου τοῦ ὁρίζοντος καὶ ὥσπερ ξύοντος. διὸ καὶ Ἄρατός φησιν (v. 61, 2, Ecl V)· Ach

κείνη που κεφαλὴ τῆι νίσσεται, ἧχί περ ἄκραι
μίσγονται δύσιές τε καὶ ἀντολαὶ ἠελίοιο.

τὸν γὰρ ὁρίζοντα μεταξὺ τοῦ ὑπὲρ γῆν καὶ ⟨τοῦ⟩ ὑπὸ γῆν ἡμισφαιρίου εἶναι συμβέβηκεν. τινὲς δὲ οὐκ ἐπὶ τοῦ ὁρίζοντος ἀκούουσιν ἀλλ' ἐπὶ τοῦ μεσημβρινοῦ τὸ ὑπὸ τοῦ Ἀράτου λεχθέν, διότι τοῦ ὑπὲρ γῆν ἡμισφαιρίου τεμνομένου ὑπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ τὸ μέν ἐστι πρὸς τῆι ἀνατολῆι, τὸ δὲ πρὸς τῆι δύσει. ἐμοὶ δὲ οὐ πάνυ τι δοκεῖ τοῦτο λέγειν Ἄρατος, εἰ μὴ ἄρα τις οὕτω λέγοι τὴν κεφαλὴν τοῦ Δράκοντος πορεύεσθαι (v. 61, 2, ib.)

ἧχί περ ἄκραι
μίσγονται δύσιές τε καὶ ἀντολαὶ ἠελίοιο,

καθ' ὃ τοῦ ὁρίζοντος ἐφαπτομένη ἡ κεφαλὴ τοῦ Δράκοντός ἐστι καὶ πρὸς τῶι μεσημβρινῶι, καθ' ὃ συμβολὴ γίνεται τοῦ μεσημβρινοῦ καὶ τοῦ ὁρίζοντος καὶ τέμνουσιν ἀλλήλους. καὶ διὰ

---

1 γενόμενος M ‖ 2 μ. ἓξ M | ἓξ M ‖ 4 τε καὶ ν. M ‖ 6 μηνῶν om V ‖ 7 ἓξ μηνῶν V: τοσούτων M | ὀκτὼ M ‖ 9, 10 εἰ μὲν — διάφοροι νύκτες καὶ ἡμέραι παραδ. V ‖ 12 supra ρ vocis ἀράτου superscriptum videtur ο ‖ 13 cf c. 22. 26 al | τήν τε M ‖ 14 κεφαλῆς scripsi: τῆς κεφαλῆς V, κεφαλὴν M | ἐφαπτομένην M ‖ 14—16 αὐτοῦ δὲ — ξ. om M ‖ 16 ξύοντος scripsi (cf v. 650): ξέειν αὐτόν V | φησί VM ‖ 18 ἀνατολαί V ‖ 21, 2 ἐπὶ — τεμνομένου om V ‖ 22 γῆς M ‖ 24 π. τοι M ‖ 28 ἀνατολαί V ‖ 29 καθὸ VM | ἐστιν post ἐφαπτ. M ‖ 30 μεσημβρηνῶι M | καθο M, καθὰ V ‖ 30, 1 μεσυμβρηνοῦ M

τούτου περὶ Κηφέως λέγων τὸν αὐτὸν ἐνέφηνεν ἡμῖν ὁ Ἄρατος (v. 182)· *τούτου γὰρ τὰ ἀπὸ τῆς ζώνης ἕως τῶν ποδῶν ἐντός* 161 P. *ἐστι τοῦ ἀρκτικοῦ. ἐπεὶ δὲ ὁ ἀρκτικὸς κύκλος οὐδέποτε καταδύεται, ἡ δὲ ζώνη τοῦ Κηφέως ἐν τῆι περιφερείαι ἐστὶ τοῦ ἀρκτικοῦ κύκλου, τὸν ὁρίζοντα διὰ τῆς ζώνης αὐτοῦ ἐμφαίνει* (v. 649—652, Ecl V)·

ὃ δὲ ζώνηι τότε Κηφεὺς
γαῖαν ἐπιξύει, τὰ μὲν ἐς κεφαλὴν μάλα πάντα
βάπτων Ὠκεανοῖο, τὰ δ' οὐ θέμις, ἀλλὰ τά γ' αὐτόν
Ἄρκτοι κωλύουσι, πόδας καὶ γοῦνα καὶ ἰξύν.

Ἄρκτους δ' εἶπε νῦν τὸν ἀρκτικὸν κύκλον. τὰ μὲν οὖν τῆς θέ- 932 M. *σεως ταῦτα.*

Ach ‖*τὸν δὲ ἐξηγούμενον ἐν δεξιᾶι χρὴ τὸν βόρειον πόλον ἔχειν καὶ ἐν ἀριστερᾶι τὸν νότιον, ἐπειδὴ αἱ Ἄρκτοι ἐπὶ ἀνατολῶν ἐν δεξιᾶι κεῖνται, ἐν ἀριστερᾶι δὲ ὁ νότος. τινὲς δὲ τῶν ἐξηγουμένων βούλονται ἔμπροσθεν μὲν τὰς Ἄρκτους, ὀπίσω δὲ τὸν νότον, δεξιὰ⟨ς⟩ δὲ τὰς ἀνατολάς, ἀριστερὰ⟨ν⟩ δὲ τὴν δύσιν ἔχειν, ἴσως ἀπὸ τῶν Ὁμηρικῶν ἐπῶν κινηθέντες* (Il XII 239 sq.)

εἴτ' ἐπὶ δεξί' ἴωσι πρὸς ἠῶ τ' ἠέλιόν τε
εἴτ' ἐπ' ἀριστερὰ τοί γε ποτὶ ζόφον ἠερόεντα

οὐκ εἰδότες, ὡς ὁ ποιητὴς πρὸς τὴν τῶν τόπων ἐκείνων θέσιν δεξιὰ μὲν τὰ ἀνατολικά, ἀριστερὰ δὲ τὰ δυτικὰ εἶπεν. ἡ δὲ τοῦ κόσμου θέσις, καθὰ προεῖπον (l. 13), *δεξιὰς ἔχει τὰς Ἄρκτους, καὶ οὕτως τιθέναι χρὴ τὴν σφαῖραν τὸν ἐξηγούμενον.*

36. *Περὶ κινήσεως.*

Ach ‖*Χρὴ τὸν ἐξηγούμενον ἐπὶ τὰ ἐναντία περιδινεῖν τὴν σφαῖραν· εἰ γάρ τις ἀπὸ τῶν ἐναντίων ἐφ' ἑαυτὸν περιδινήσει τὴν σφαῖραν, αἱ Ἄρκτοι ἐν ἀριστερᾶι ἔσονται τῶν ἀνατολῶν, ὁ δὲ νότος ἐν δεξιᾶι. ὅπερ ἀδύνατον. ὅτι δέ, ὡς εἶπον, χρὴ τὴν σφαῖραν κινεῖν, διδάξει ἡμᾶς αὐτὸς Ἄρατος* (Ecl IV), *ποτὲ μὲν περὶ τῶν Ἄρκτων λέγων* (v. 29, 30)

---

1 *τούτου* scripsi: *τοῦτο* VM | *λόγου* V ‖ 3 *δὴ* V ‖ 7 *ἡ* V | *ζώνη* VM ‖ 8 *γαῖαν* M: *τε* V | *ἐπὶ ξύι* V | *ἐν κεφαλῆι* V ‖ 9 *ἀλλ' ἀτὰρ αὐτοί* V, *ἀλλὰ τά γ' αὐταί* M ‖ 10 *ἄρκτου* V ‖ 11 correxi: *ἀρίστους δειπενύλιον τὸν ἀρκτικὸν κύκλον* V, om M ‖ 15 *κεῖνται* V in margine ‖ 17 supplevi | *δὲ* ante *τὴν* om V | 19 *δεξίωσι* V, *δεξιὰ* sequente lacuna 4 litt M ‖ 20 *τῶι γε* M ‖ 21 *τῶν* om V ‖ 26 *περὶ τὰ* V ‖ 28 *ἐν* om M | *ἀριστεραί* V, -*ὰ* M ‖ 29 *ἐν δεξιὰ* M

αἰεὶ δὲ κατωμάδιαι φορέονται
ἔμπαλιν εἰς ὤμους τετραμμέναι

ποτὲ δὲ ἐπὶ τοῦ Ὀφιούχου λέγων (v. 577, 8)

τὸν δὲ καὶ εἰς ὤμους κατάγει μογερὸν Ὀφιοῦχον
282 P. *Καρκίνος ἐκ γονάτων, κατάγει δ' Ὄφιν αὐχένος ἐγγύς.*

καὶ πάλιν (v. 594, 5)·

ἀντέλλει δ' Ὕδρης κεφαλὴ χαροπός τε Λαγωός
καὶ Προκύων προτεροί τε Κυνὸς πόδες αἰθομένοιο.

καὶ πάλιν (v. 625, 6)·

ἥμισυ δὲ Στεφάνοιο καὶ αὐτὴν ἔσχατον οὐρήν
Κενταύρου φορέουσιν ἀνερχόμεναι ἔτι Χηλαί.

καὶ περὶ τοῦ Κήτους (v. 632, 3)·

καὶ τὸ μὲν εἰς λοφιὴν τετραμμένον ἄχρι παρ' αὐτήν
δύνει, ἀτὰρ Κηφεὺς κεφαλῆι καὶ χειρὶ καὶ ὤμοις.

καὶ πάλιν (v. 693—695)·

Ἵππος δ' Ὑδροχόοιο νέον περιτελλομένοιο
ποσσί τε καὶ κεφαλῆι ἀνελίσσεται· ἀντία δ' Ἵππου
ἐξ οὐρῆς Κένταυρον ἐφέλκεται ἑσπερίη Νύξ.

ταῦτα μὲν ὡς ἐν βραχεῖ περὶ κινήσεως.

37. *Περὶ ἄστρων δύσεώς τε καὶ ἀνατολῆς.*

983 M. ‖ *Τῶν ἄστρων τὰ μέν ἐστιν ἀειφανῆ, τὰ δέ ποτε μὲν φαινόμενα, ποτὲ δὲ ἀφανῆ γινόμενα. ἀειφανῆ μὲν οὖν ἐστι τὰ ἐντὸς τοῦ ἀρκτικοῦ κύκλου· οὐδέποτε γὰρ καταδύεται ταῦτα, ἐπειδὴ μηδὲ ὁ περιέχων αὐτὰ κύκλος, ἀλλ' ἔστιν ἀεὶ ἐν τῶι ὑπὲρ γῆς ἡμισφαιρίωι ἀειφανὴς μετὰ καὶ των ἐν αὐτῶι ἄστρων, ἀφανῆ δὲ τὰ ἐντὸς τοῦ ἀνταρκτικοῦ κύκλου, ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς ἀεὶ ἀφανής ἐστιν. τῶν δὲ λοιπῶν ἄστρων τὰ μέν ποτε μὲν ἀνατέλλει, ποτὲ δὲ δύνει, τὰ δὲ τῆς αὐτῆς νυκτὸς καὶ ἀνατέλλει καὶ δύνει. οἷον ἔστω ὁ ἥλιος ἐν Κριῶι· τούτου ἀνατέλλοντος προανατέλλει Ἵππος· ἐν Χηλαῖς δὲ ὄντος τοῦ ἡλίου καὶ ἀνατέλλοντος δέδυκεν ἤδη Ἵππος· ὥστε ποτὲ μὲν φαίνεται ἀνατέλλων Ἵππος, ποτὲ δὲ δύνων. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ ἄλλα ἄστρα ἀπὸ θερινοῦ τροπικοῦ μέχρι τοῦ χειμερινοῦ· τὰ γὰρ ἐν τῶι* Ach?

---

2 *ἔμπαλιν εἰς* M: *καὶ ἐς* V ‖ 7 *τε* om V ‖ 8 *πόδες κυνὸς* M ‖ 11 *φορίουσιν* V ‖ 13 *τὰ* V | *ἐς* M ‖ 14 *ὤμωι* M ‖ 16 *ὑδροχόο* V ‖ 16, 7 *περιτελλ.* — *κεφαλῆι* om V ‖ 21 *ἃ μὲν* V | *τὰ δὲ π. μὲν φ.* M: *καὶ τὰ μὲν π. φ.* V ‖ 24 *γῆν* V ‖ 28 *ἐπὶ* ante *τῆς* M ‖ 31 *φαίνει* V | *ὁ Ἵ.* M ‖ 33—p. 74, 1 *μέχρι τοῦ θερινοῦ ἀνταρκτικοῦ πρὸς τ. ν.* V

ἀνταρκτικῶι τῶι πρὸς τῶι νότωι ὄντα βράδιον ἀνατέλλοντα δύνει ταχέως διὰ τὸ πλεῖον εἶναι μέρος τῆς σφαίρας ὑπὸ γῆν πρὸς τῶι νότωι. ἀνάπαλιν δὲ τὰ βορειότερα καὶ μεταξὺ ἀρκτικοῦ κύκλου καὶ ἰσημερινοῦ ταχέως ἀνατέλλοντα βραδέως δύνει διὰ τὸ πλεῖον ἔχειν μέρος ὑπὲρ γῆς τῆς σφαίρας πρὸς τῶι βορρᾶι. συμβήσεται οὖν τινα τῶν ἐνταῦθα κειμένων ἄστρων τῆς αὐτῆς 163 P. νυκτὸς ἀνατέλλειν καὶ δύνειν, ἃ καλεῖται ἀμφιφανῆ. παραδείγματος δὲ χάριν παρειλήφθω ὁ Ἐνγόνασι καὶ ἔστω ὁ ἥλιος ἐν Τοξότηι καὶ ἀνατελλέτω ἐν αὐτῶι· πάλιν δυέτω δύνοντος ἡλίου· ἑσπέρα ἐστὶ καὶ νύξ· ὁ δὲ Ἐνγόνασιν οὐδέπω δέδυκεν, ἀλλ' ἐπιμείνας ἐν τῶι ὑπὲρ γῆς ἡμισφαιρίωι πρὸς τῆι δύσει δύνων ὕστερον τῆς αὐτῆς νυκτὸς προλαμβάνει τὴν τοῦ ἡλίου ἀνατολὴν καὶ τοῦ Τοξότου προανατέλλων αὐτῶν καὶ ὕστερον αὐτῶν δύνων. δηλοῖ γοῦν τοῦτο Ἄρατος λέγων (v. 616—618, Ecl. XII)·

ὅντινα τοῦτον ἄιστον ὑπουρανίων εἰδώλων
ἀμφότερον δύνοντα καὶ ἐξ ἑτέρης ἀνιόντα
πολλάκις αὐτονυχεὶ θηεύμεθα.

38. Ὅτι δύσεις διτταὶ καὶ ἀνατολαί.

Ach? ‖ Δύσις δὲ ἄστρων ἐστὶ διττὴ καὶ ἀνατολή, καὶ ἡ μὲν ἑώια λέγεται, ἡ δὲ ἑσπερία, ἑώια μὲν ἀνατολή, ὅταν συνανατέλληι τῶι ἡλίωι ἄστρα καὶ μὴ μετ' αὐτόν, ἑσπερία δέ, ὅταν δύνοντος ἡλίου ἀνατέλληι τινὰ τῶν ἄστρων. δύσις δὲ ἑώια ἐστίν, ὅταν ἡλίου ἀνατέλλοντος δύνηι τὰ ἄστρα τάδε ἢ τάδε, ἑσπερία δέ, ὅταν συγκαταδύηι αὐτῶι.

39. Ὅτι διαφέρει ἀνατολὴ ἐπιτολῆς.

e Posidonio? cf Arius Didym p. 466 D. ‖ Διαφέρει δὲ ἀνατολὴ ἐπιτολῆς· ἀνατολὴ μὲν γάρ ἐστιν ἡ ἅμα τῶι ἡλίωι ὑπὲρ τὸν ὁρίζοντα ἀναφορά, ἐπιτολὴ δέ, ὅταν πρὸ ἡλίου ὑπὸ τὴν ἕω ἀνατείληι ἄστρον, εἶτα ἐπ' αὐτῶι ὁ ἥλιος ἐπιτείληι. Ach ‖ δεῖ δὲ εἰδέναι, ὅτι πάσης ὥρας περιφερομένης καὶ περιδινουμένης τῆς σφαίρας ἀνάγκη ἐστὶ καὶ τὰ ἄστρα παντὶ

---

1 νύτον (omisso articulo) M ‖ 3 βόρεια τα μετ. M ‖ 5 γῆν V | τὴν σφαῖραν M | τὰ ante πρὸς V | βορέα M ‖ 6 ὑπὸ ante τῆς M ‖ 9 ἀνατελλέτω scripsi: -ει VM; -ηι coni Pet ‖ 11 γῆν V ‖ 12 δύνας V | ἐπὶ ante τῆς (cf l. 6) M ‖ 13,4 καὶ τὸ ὕ. αὐτ. δύνας V ‖ 16 ὑπ' οὐρανίων V, ἐπ' οὐρανίων M ‖ 17 ἀμφοτέρων V | ἑτέρας V ‖ 18 αὐτονυχὶ V ‖ 22 ὡς post ἡλίωι del Pet | αὐτοῦ M ‖ 26 ὅτι om M ‖ 29 ἑώιαν ἀ. V |

καιρῶι, καὶ ἐν ἡμέραι καὶ ἐν νυκτί, εἶναι ἐν οὐρανῶι συμπεριδινούμενα, μὴ φαίνεσθαι δὲ ἐν ἡμέραι τῆι ὑπερβολῆι τῆς λαμπρότητος τοῦ ἡλίου καλυπτόμενα. ἀνατολὴν δὲ οὐ λεκτέον ἄστρου, ἐὰν δευτέραι ὥραι ἢ τρίτηι ἀναφέρηται ὑπὲρ γῆς, ἀλλὰ τότε μόνον, ὅτε ἅμα ἡλίωι ἀνατέλλει. ὁμοίως δὲ καὶ δύσιν, ὅτε σὺν αὐτῶι δύνει.

‖40. *ἐπὶ δὲ πᾶσι χρὴ εἰδέναι, ὅτι οὔτε Κηφεὺς οὔτε Κασσιέπεια οὔτε Ἀνδρομέδα ἐστὶν ἐν οὐρανῶι· γελοῖον γὰρ ὑπονοεῖν πρὸ τούτων ἀκαταστέριστον τὸν οὐρανόν (ἀεὶ γὰρ ἦσαν ἀστέρες καὶ πρὸ Περσέως καὶ Ὠρίωνος). διὸ καὶ ἐν διαφό-* Ach?
154 P. *ροις ἔθνεσι διάφορα καὶ τὰ ὀνόματα τῶν ἀστέρων ἔστιν εὑρεῖν. ἐν γοῦν τῆι τῶν Αἰγυπτίων σφαίραι οὔτε ὁ Δράκων ἐστὶ νομιζόμενος ἢ ὀνομαζόμενος οὔτε Ἄρκτοι οὔτε Κηφεύς, ἀλλ' ἕτερα σχήματα εἰδώλων καὶ ὀνόματα τεθειμένα. οὕτω δὲ καὶ ἐν τῆι τῶν Χαλδαίων. Ἕλληνες δὲ ταῦτα τὰ ὀνόματα ἔθεντο τοῖς ἄστροις ἀπὸ ἐπισήμων ἡρώων πρὸς τὸ εὐκατάληπτα εἶναι καὶ εὔγνωστα· ἀνώνυμα γὰρ ὄντα πολλὴν παρεῖχε ταραχὴν τοῖς περὶ ταῦτα σπουδάζουσιν. περὶ πολλοῦ δὲ μάλιστα τούτων τὴν γνῶσιν ἐποιοῦντο εἰδέναι οἱ περὶ γεωργίαν καὶ ναυτιλίαν τὸν βίον ἔχοντες· ἐκ γὰρ τῶν ἀνατολῶν καὶ δύσεων αὐτῶν τὸν καιρὸν τοῦ πλοῦ καὶ τοῦ τρυγητοῦ ἐσημειοῦντο.*

ΤΩΝ ΑΡΑΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΝ ΕΚ ΤΩΝ ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΑΝΤΟΣ.

---

4 *γῆν* V | 6 *δύνει* om V ‖ 6,7 discrevi coniuncta | 7 *πάση* V ‖ 11 *ἄστρων* M | 17 correxi cf Aratus v. 373—385: *εὐώνυμα* VM | *ταραχὴν* superscripsit V | 20 *τῶν* ante *δ.* iterum M ‖ 22,3 V: *τέλος τῶν ἀχιλλέως πρὸς εἰσαγωγὴν εἰς τὰ ἀράτου φαινόμενα* M (cf inscriptionem c. 1).

2

COMMENTARII FRAGMENTUM

I ΓΕΝΟΣ ΑΡΑΤΟΥ ΚΑΙ ΒΙΟΣ

Asclepiades ‖ 1. *Ἄρατος ὁ ποιητὴς πατρὸς μὲν ἦν Ἀθηνοδώρου, μητρὸς* 1153 M
δὲ Δητοφίλας, ἀδελφοὺς δὲ ἔσχε τρεῖς, Μύριν καὶ Καλλώνδαν
καὶ Ἀθηνόδωρον ὁμώνυμον τῶι πατρί. μέμνηται δ' αὐτοῦ τῶν
ἀδελφῶν ἐν ταῖς εἰς αὐτὸν ἀναφερομέναις Ἐπιστολαῖς. Ἀσκλη-
πιάδης δὲ ὁ Μυρλεανὸς ἐν τῶι ια΄ Περὶ γραμματικῶν Ταρσέα
φησὶν αὐτὸν γεγονέναι ἀλλ' οὐ Σολέα, Καλλιμάχου πολυΐστορος
ἀνδρὸς καὶ ἀξιοπίστου Σολέα λέγοντος αὐτὸν γεγονέναι διὰ τού-
των (Epigr XXVII)

ἀλλ' ὀκνέω, μὴ τὸ μελιχρότατον
τῶν ἐπέων ὁ Σολεὺς ἀπεμάξατο

καὶ τῶν ἄλλων σχεδὸν πάντων.

Ach ‖ 2. *οἱ δὲ Σόλοι πόλις ἐπιφανεστάτη τῆς Κιλικίας, ἀφ' ἧς*
πολλοὶ κἀγαθοὶ γεγόνασιν ἄνδρες. καλεῖται δὲ νῦν Πομπηϊού-
πολις. εἰσὶ δὲ καὶ ἕτεροι Σόλοι τῆς Κύπρου. ἀλλ' οἱ μὲν
Κύπριοι Σόλιοι καλοῦνται, οἱ δὲ Κιλίκιοι Σολεῖς, ὡς καὶ διὰ
τοῦ προκειμένου Καλλιμαχείου παραδείγματος δῆλον. οὐδὲν δὲ
θαυμαστόν, εἰ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος διάφορα τῶν πολιτῶν
Apollodorus Comm Hom. cf Strab X p. 457 *τὰ ὀνόματα·* ‖ *καὶ γὰρ Σάις πόλις ἐστὶν ἐν Θράικηι καὶ ἑτέρα*
ταύτηι ὁμώνυμος ἐν Αἰγύπτωι. ἀλλ' ἀπὸ μὲν τῆς ἐν Αἰγύπτωι 1156 M
οἱ πολῖται Σαΐται καλοῦνται, οἱ δὲ τῆς Θράικης Σάιοι, ὡς καὶ
Ἀρχίλοχός φησιν (fr 6 B.)

Achilles huius fragmenti scriptor dicitur in subscriptione sub finem adnotata (Aratea p. 16, Proleg II).

2 *Καλιόνδαν* **V: corr Bergk (e Suida qui** *Καλώνδας*) **cf vitam graecam et latinam apud An II ‖ 9** *μελιχρότατον* **infra p. 78, 28 et Anth Pal IX 507:** *μὲν κράτος* **V;** *μὴ τοῦ μὲν Ἄρατος* **coni Scal**

ἀσπίδι μὲν Σαΐων τις ἀγάλλεται, ἣν παρὰ θάμνωι,
ἔντος ἀμώμητον, κάλλιπον οὐκ ἐθέλων.

359 P. καὶ πάλιν Ἀθῆναι μέν εἰσι τῆς Ἀττικῆς, εἰσὶ δὲ καὶ τῆς Εὐβοίας Ἀθῆναι αἱ Διάδες (μέμνηται ἐν Γλαύκωι ποντίωι Αἰσχύλος [fr 31 N.] ʽκἄπειτ᾽ Ἀθήνας Διάδας παρεκπερῶν᾽), ἀλλ᾽ ἀπὸ τῶν ἐν τῆι Ἀττικῆι οἱ πολῖται Ἀθηναῖοι, ἀπὸ δὲ τῶν ἐν Εὐβοίαι Ἀθηνῆται λέγονται, ὥσπερ Ἐρατοσθένης φησὶν ἐν τῶι πρώτωι Γεωγραφουμένων (p. 352 Berger). οὕτως οὖν καὶ ἀπὸ τῶν ἐν Κιλικίαι Σόλων οἱ πολῖται Σολεῖς, ἀπὸ δὲ τῶν ἐν Κύπρωι Σόλιοι. μέμνηται δὲ τούτων Σόλων ἐν ταῖς Ἐλεγείαις ταῖς πρὸς Κυπράνορα τὸν βασιλέα, ὃς συμβουλευθεὶς ὑπὸ Σόλωνος κτίσαι τὴν πόλιν χάριν τοῦ ἀνδρὸς Σόλους ὠνόμασεν ἀμοιβὴν ταύτην νέμων τῆς συμβουλῆς αὐτῶι. λέγει δὲ ὁ Σόλων οὕτως (fr 19 B.)·

νῦν δὲ σὺ μὲν Σολίοισι πολὺν χρόνον ἐνθάδ᾽ ἀνάσσων
τήνδε πόλιν ναίοις καὶ γένος ὑμέτερον·
αὐτὰρ ἐμὲ ξὺν νηῒ θοῆι κλεινῆς ἀπὸ νήσου
ἀσκηθῆ πέμποι Κύπρις ἰοστέφανος.

3. ‖ γέγονε δὲ ὁ Ἄρατος κατὰ Ἀντίγονον τὸν τῆς Μακεδονίας Ign βασιλέα, ὃς ἐπεκαλεῖτο Γονατᾶς. ἦν δὲ υἱὸς Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ καὶ γυναῖκα εἶχε Φίλαν τὴν Σελεύκου καὶ Στρατονίκης θυγατέρα. πάνυ δὲ φιλόλογος γενόμενος καὶ περὶ ποιητικὴν ἐσπουδακὼς περὶ πολλοῦ ἐποιήσατο πολλοὺς μὲν καὶ ἄλλους τῶν πεπαιδευμένων ἔχειν παρ᾽ αὐτῶι καὶ δὴ καὶ τὸν Ἄρατον. ὃς παρὰ τῶι βασιλεῖ γενόμενος καὶ εὐδοκιμήσας ἔν τε τῆι ἄλλῃι πολυμαθείαι καὶ ⟨τῆι⟩ ποιητικῆι προετράπη ὑπ᾽ αὐτοῦ τὰ Φαινόμενα γράψαι, τοῦ βασιλέως Εὐδόξου ἐπιγραφόμενον βιβλίον ʽΚάτοπτρον᾽ δόντος αὐτῶι καὶ ἀξιώσαντος τὰ ἐν αὐτῶι καταλογάδην λεχθέντα περὶ τῶν φαινομένων μετρικὰ εἶναι καὶ ἅμα εἰπόντος, ὡς ʽεὐδοξότερον ποιεῖς τὸν Εὔδοξον ἐντείνας τὰ παρ᾽ αὐτῶι κείμενα

---

1 τὴν Strabo X p. 457 ‖ 2 ἔντος corr Brunck al: ἐντὸς V ‖ 4 correxi (praeeunte Pet qui Ἀθῆναι αἱ Διάδες ὧν μ., cf Steph Byz al): ἀθηναίων δαΐδαις μ. V; Διάδες Ἀθῆναι ὧν μ. coni Scal ‖ 5 Διάδας corr Valckenaer (Diatribe p. 149): δαΐδας V | παρεκπερῶν corr Scal: παρ᾽ ἐκ περσῶν V; παρεκπεσών coni Valckenaer ‖ 7 Ἀθηνῖται coni Holsten ‖ 8 τρίτωι coni Bernhardy (Eratosthenica p. 85) ‖ 11 Φιλόκυπρον Plut (Sol c. 26, cf Herod V 113) ‖ 15 Σολίοισι Plut: -ίησι V ‖ 16 ναίοις Plut: δύοις V ‖ 22 πάνυ scripsi: ἦν V; φιλόλογος δὲ (eiecto ἦν) coni Meineke ‖ 24 αὐτῶι V ‖ 27 Κάτοπτρον corr Scal: -ον V ‖ 29 μετρικὰ εἶναι scripsi: μέτρω εἶναι V; μ. ἐκθεῖναι coni Scal, ἔμμετρα εἶναι Pet, μ. ἐντεῖναι Westermann (Biogr gr min p. 53) ‖ 30 ποιήσεις coni Scal | ἐντείνας corr Westerm: ἐκτείνας V; ἐκθεὶς coni Scal

μέτρωι. *γέγονε δὲ Ἀντίγονος κατὰ τὴν ρκε' Ὀλυμπιάδα, καθ' ὃν χρόνον ἤκμασεν ὁ Ἄρατος καὶ Ἀλέξανδρος ὁ Αἰτωλός. μέμνηται δὲ τοῦ Κατόπτρου Εὐδόξου καὶ Ἀντιγόνου ⟨καὶ⟩ Ἀλεξάνδρου τοῦ Αἰτωλοῦ καὶ ὡς ἠξιώθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως γράψαι ἐν ταῖς ἰδίαις Ἐπιστολαῖς Ἄρατος.*

4. *λέγεται δὲ ἐσχολακέναι Διονυσίωι τῶι Ἡρακλειώτηι. καὶ τὴν Ὀδύσσειαν δὲ διώρθωσε, καὶ καλεῖταί τις διόρθωσις οὕτως Ἀράτειος ὡς Ἀριστάρχειος καὶ Ἀριστοφάνειος. τινὲς δὲ αὐτὸν εἰς Συρίαν ἐληλυθέναι φασὶ καὶ γεγονέναι παρ' Ἀντιόχωι καὶ* 270 P. *ἀξιῶσθαι ὑπ' αὐτοῦ ὥστε τὴν Ἰλιάδα διορθώσασθαι διὰ τὸ ὑπὸ πολλῶν λελυμάνθαι. οἱ δὲ λέγοντες Νίκανδρον τὸν Κολοφώνιον μετὰ Ἀράτου Ἀντιγόνωι συγκεχρονικέναι καὶ Ἄρατον μὴ εἶναι ἐπιστήμονα τῶν οὐρανίων μήτε Νίκανδρον τῶν ἰατρικῶν (λέγουσι γάρ, ὡς ἄρα ὁ Ἀντίγονος Ἀράτωι μὲν ὄντι ἰατρῶι ἐπέταξε τὰ Φαινόμενα γράψαι, Νικάνδρωι δὲ ἀστρολόγωι ὑπάρ-* 11 *χοντι τὰ Θηριακὰ καὶ τὰ Ἀλεξιφάρμακα, ὅθεν καὶ ἑκάτερον αὐτῶν ἐσφάλθαι κατολισθαίνοντα ἐπὶ τὰ ἴδια τῆς τέχνης) ψεύδονται· ἀγνοοῦσι γάρ, ὡς οὐ συνήκμασε τῶι Ἀράτωι Νίκανδρος, ἀλλ' ἔστιν αὐτοῦ πολὺ νεώτερος· Ἀντίγονος γάρ, ὧι συνεγένετο Ἄρατος, κατὰ τὸν πρῶτον καὶ δεύτερον γέγονε Πτολεμαῖον, Νίκανδρος δὲ κατὰ τὸν πέμπτον. μέμνηται γοῦν αὐτοῦ καὶ Καλλίμαχος ὡς πρεσβυτέρου οὐ μόνον ἐν τοῖς Ἐπιγράμμασιν* (XXVII), *ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς πρὸς Πραξιφάνην* (fr 100 g), *πάνυ ἐπαινῶν αὐτὸν ὡς πολυμαθῆ καὶ ἄριστον ποιητήν.*

5. *γέγονε δὲ ὁ Ἄρατος ζηλωτὴς Ἡσιόδου, ὡς καὶ Καλλίμαχος παρεσημήνατο τοῦτο διὰ τοῦ εἰς αὐτὸν ἐπιγράμματος* (XXVII) *οὕτως·*

Ἡσιόδου τόδ' ἄεισμα καὶ ὁ τρόπος. οὐ τὸν ἀοιδόν
ἔσχατον, ἀλλ' ὀκνέω μὴ τὸ μελιχρότατον
τῶν ἐπέων ὁ Σολεὺς ἀπεμάξατο. χαίρετε λεπταί
ῥήσιες Ἀρήτου † σύγγονος ἀγρυπνίης.

6. *ἔγραψε δὲ καὶ ἄλλα [ποιήματα]· Περί τε Ὁμήρου καὶ Ἰλιάδος [οὐ μόνον τὰ Φαινόμενα] καὶ Ὀστολογίαν καὶ Ἰατρικὰς δυνάμεις καὶ Εἰς Πᾶνα ὕμνον καὶ Εἰς Μύριν τὸν ἀδελφὸν ἐπικήδειον καὶ*

---

3 suppl Scal Pet | 10 *καὶ* pro *ὥστε* coni Westerm | 12 *Ἀράτου* corr Pet: *ἄρατον* V | 28 *τόδ'* V Anth Pal (unde *τό τ'* corr Blomfield) | *ἀοιδῶν* coni Scal | *ὀκνέω μὴ τὸ* Anth: *ὀκαισωμητο* V | 31 *ῥήσιες* Anth: *-εις* V | *σύντονος* Anth; *σύγγονοι* coni Scal (Aratea p. 311 sqq.), *σύμβολον* Ruhnken (Kaibel Hermes XIX p. 120) | *ἀργυπνίη* Anth | 32, 3 seclusi (Aratea p. 247) | 33 *ὀστολογίαν* V (sic; erravi ib p. 216)

Διοσημίας καὶ Ἐπιθυτικὸν καὶ Κατὰ λεπτὸν ἄλλα. ἐπιτετευγμένως δὲ αὐτῶι ἐγράφη τὰ Φαινόμενα, ὡς παρευδοκιμηθῆναι πάντας ὑπ' Ἀράτου (καὶ γὰρ Εὔδοξος ὁ Κνίδιος ἔγραψε Φαινόμενα καὶ Λᾶσος ὁ Μάγνης, οὐχὶ ὁ Ἑρμιονεὺς ἀλλ' ὁμώνυμος ἄλλος Λάσωι τῶι Ἑρμιονεῖ, καὶ Ἕρμιππος καὶ Ἡγησιάναξ καὶ Ἀριστοφάνης ὁ Βυζάντιος καὶ ἄλλοι πολλοί), ὡς καὶ Πτολεμαῖος μέμνηται ὁ βασιλεὺς Ἰδιοφυέσιν οὕτως·

πάνθ' Ἡγησιάναξ τε καὶ Ἕρμιππος ⟨τὰ⟩ κατ' αἴθρην
τείρεα καὶ πολλοὶ ταῦτα τὰ φαινόμενα
P. 10 *βίβλοις ἐγκατέθεντο, † ἀπὸ σκοποῦ δ' ἀφάμαρτον.*
ἀλλ' ὅ γε λεπτολόγος σκῆπτρον Ἄρατος ἔχει.

7. *καὶ ἄλλοι δὲ πολλοὶ γεγόνασιν Ἄρατοι ἄνδρες ἐλλόγιμοι, ἱστοριογράφοι, ὥσπερ ὁ Κνίδιος, οὗ φέρονται Αἰγυπτιακὰ ἱστορικὰ συγγράμματα, καὶ τρίτος ἐπισημότατος Σικυώνιος, οὗ ἐστιν ἡ Πολύβιβλος ἱστορία ὑπὲρ τὰ λ' βιβλία ἔχουσα. τὰς δὲ Ἀράτου Ἐπιστολάς, ὧν ἀνωτέρω ἐμνήσθημεν* (§ 1. 3), *πάντων σχεδὸν συμφωνούντων τὰς εἰς αὐτὸν ἀναφερομένας αὐτοῦ εἶναι καὶ ὁμολογούντων γνησίας αὐτὰς μόνος Ἀπολλωνίδης ὁ Κηφεὺς ἐν τῶι ὀγδόωι Περὶ κατεψευσμένης ἱστορίας οὐκ εἶναι αὐτὰς Ἀράτου φησίν, ἀλλὰ Σαβιρίου Πόλλωνος. τοῦ δὲ αὐτοῦ τούτου φησὶν εἶναι ἐπιγεγραμμένας ⟨τὰς⟩ Εὐριπίδου Ἐπιστολάς.*

---

1 *διοσημείας* V | *ἐπιθυτικὸν* corr Hemsterhuys (e Suida s. v. *Ἄρατος*, cf Aratea p. 247): *σκυθικὸν* V ‖ 6 *ὡς* scripsi: *ὧν* V ‖ 6, 7 testimonium breviando corruptum puto ob Antigoni Mirabil XIX p. 6 Keller (ut Aratea p. 385 sq.); scriptum videtur tale quid olim fuisse *ὡς καὶ Ἀρχέλαος Ἰδιοφυέσιν ἃ προσφωνεῖ Πτολεμαίωι τῶι βασιλεῖ*; adhibentur enim Archelai epigrammata in his litteris, cf interpretem latinum (An II) ad v. 338. 449; *β. ἰδίως καί φησιν* coni Pet ‖ 8 suppl Scal Pet ‖ 10 *ἀποσκόπιοι δ'* coni Scal Pet, *σκοποῦ δ' ἀπὸ πάντες ἅμαρτον* 'alii' apud Westerm, *ἐπίσκοποι οὐδ' ἀφ.* Kaibel p. 123 ‖ 11 *ἀλλ' ὅ γε* corr ego Kaibel: *ἀλλὰ τό τε* V; *ἀλλὰ τὸ* coni Scal Pet, *ἀλλά γε* Ursinus | *λεπτολόγος* corr Ursinus (cf Callim Ep XXVII 3): *-ου* V | *σκῆπτρον* corr Scal: *σκήπτου* V ‖ 18 *Νικαεὺς* coni Bentley (Phalar p. 574 Ribb, at cf Marcks Symbola ad epistologr gr p. 6) ‖ 20 *Σαβιδίου* coni Bentley, *Ἀσινίου* Bergk, *Σαβινίου* vel *Γαβινίου* vel *Ῥαβιρίου* 'alii' (cf Westerm in ed) | *Πολλ⟨ί⟩ωνος* supplent Scal Bentley.

II ΠΕΡΙ ΕΞΗΓΗΣΕΩΣ.

Ign ‖ 1. *Τὴν δὲ τῶν Φαινομένων ἐξήγησιν πρῶτον μὲν ἑστώσης τῆς σφαίρας, μετὰ δὲ ταῦτα κινουμένης ἐποιήσατο Ἄρατος. διὸ συμβέβηκε πάσας τὰς σφαίρας ἐν ἁμαρτίαι ὑπὸ τῶν ζωγράφων γράφεσθαι· ἑστῶτα γὰρ καὶ ἀκίνητα γράφοντες αὐτὰ σφάλλονται πολλὰ ἐν τῆι κινήσει ἐν τοῖς συνανατέλλουσι καὶ ἀντιδύνουσιν ἄστροις.*

Ign ∽ An II 1, 4 p. 108 ‖ 2. *ποιούμενος δὲ τὴν ἀρχὴν ἑστώσης τῆς σφαίρας περὶ ἄξονος καὶ πόλων καὶ τῶν ἐντὸς τοῦ ἀρκτικοῦ κύκλου ἄστρων τὸν λόγον ποιεῖται (λέγω δὲ Ἄρκτων καὶ Δράκοντος καὶ τῶν ἀπὸ τῆς ζώνης μέχρι ποδῶν τοῦ Κηφέως), εἶτα περὶ τῶν μεταξὺ τοῦ ἀρκτικοῦ καὶ ζωιδιακοῦ εἶναι νομιζομένων. λέγει δὲ περὶ τῶν μεταξὺ τοῦ ἀρκτικοῦ καὶ ζωιδιακοῦ καὶ ἀνταρκτικοῦ οὕτως* (v. 319 sq., Ecl VII 2)· 1160 M.

καὶ τὰ μὲν οὖν βορέω καὶ ἀλήσιος ἠελίοιο
μεσσηγὺς κέχυται, τὰ δὲ νειόθεν ἄρχεται ἄλλα.

κινουμένης δὲ τῆς σφαίρας τῶν ἄστρων καὶ συνανατελλόντων καὶ ἀντιδυνόντων πεποίηται ⟨ἀρχὴν⟩ ἀπὸ Καρκίνου ἀνατέλλοντος καὶ μεσουρανοῦντος Κριοῦ καὶ Αἰγόκερω δύνοντος. ἀρξάμενος μέντοι ἀπὸ Καρκίνου ἀνατέλλοντος καὶ προθεὶς τὰ συνανατέλλοντα αὐτῶι ἄστρα καὶ τὰ ἀντιδύνοντα ἐν τοῖς ἑξῆς οὐκ ἐτήρησε ταύτην τὴν τάξιν, ἀλλὰ διαφόρως ποτὲ μὲν τὰ ἀντιδύνοντα πρῶτα λέγει, ὕστερον δὲ τὰ συνανατέλλοντα, ἐπὶ δέ τινων ἀνάπαλιν, πρῶτα μὲν τὰ συνανατέλλοντα, ὕστερον δὲ τὰ ἀντιδύνοντα. 272 P.

Ign ∽ An II 8 et 6 ‖ 3. *ἐλύμηναν δὲ πολλοὶ τοῦτο τὸ ποίημα ζωγράφοι καὶ ἀστρονόμοι καὶ γραμματικοὶ καὶ γεωμέτραι, ἕκαστος αὐτῶν πρὸς τὸ βούλημα τὸ ἴδιον γραφὰς καὶ ἐξηγήσεις ἰδίας ποιούμενοι. φέρεται δὴ τὰ Φαινόμενα ὑπὸ μέν τινων ἀπροοιμίαστα* (v. 19) *ʽοἳ μὲν ὁμῶς πολέες τε καὶ ἄλλυδις ἄλλοι ἐόντεςʼ, ὑπὸ δέ τινων διάφορα*

---

4 *σφάλλονται* scripsi: *σφάλματα* V ‖ 7 *ποιούμενος* scripsi: *-οῦσι* V ‖ 16 *ἄστρων* scripsi: *ἀνατολῶν* V ‖ 17 supplevi (praeeunte Pet qui idem post *σφαίρας*) ‖ 19 *προθεὶς* scripsi: *προσέτι* V

⟨ἔχοντα⟩ προοίμια, ἀρχὴν ἔχοντα 'ἀμφί μοι ἠελίοιο περικλειτοῖό τε μήνης Ἕσπετέ μοι Μοῦσαι', τινὰ δὲ τῶν ἀντιγράφων 'Ἀγκλείδη, ξείνων ἱερὸν θάλος, εἰ δ' ἄγε σύ⟨ν⟩ μοι Οὐρανίην ψαύσειας ἔπι τρίβον', ἔνια δὲ 'Ἀντίγονε, ξείνων ἱερὸν θάλος.' τὸ μὲν οὖν ἀπροοιμίαστον φέρεσθαι τὸ ποίημα παντελῶς ἐστιν ἀπρεπὲς καὶ ἀνάξιον τῆς τοῦ ποιητοῦ ἀρετῆς καὶ τῆς τηλικαύτης ὑποθέσεως (ἄναρχον γὰρ καὶ ἀκέφαλον ἔσται τὸ ποίημα), τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ 'Ἀγκλείδη' καὶ τῶν ἑξῆς ἄρχεσθαι πρὸς τῶι διὰ κακοζηλίαν ἐκφυγεῖν ταῦτα τὰ ἔπη τὸν Ἀράτειον χαρακτῆρα ἔτι καὶ ἐναντίωμα ἔχει τὸ οἴεσθαι ἑβδομηκονταετηρίδα εἶναι, ἐν ἧι ἀποκαθίσταται ὁ ἥλιος ἀπὸ σημείου ἐπὶ σημεῖον· ἔχει γὰρ τὸ κατεψευσμένον προοίμιον οὕτως 'ἕπταχα σὺν δεκάδεσ⟨σ⟩ι περιπλομένων ἐνιαυτῶν' τοῦ Ἀράτου ἐννεακαιδεκαετηρίδα εἰδότος ἀποκαταστατικὴν τοῦ ἡλίου διὰ τούτων (v. 752—755, Aratea p. 17)

τὰ γὰρ συναγείρεται ἤδη
ἐννεακαίδεκα κύκλα φαεινοῦ ἠελίοιο,
ὅ⟨σ⟩σα τ' ἀπὸ ζώνης εἰς ἔσχατον Ὠρίωνα
Νὺξ ἐπιδινεῖται Κύνα τε θρασὺν Ὠρίωνος.

ὥστε, εἰ προσδεχθείημεν τὸ προοίμιον, ἐν αὐτῶι μὲν ἑβδομηκον-
1161 M. ταετηρίδα ἔσται λέγων ὁ ποιητής, ἐν δὲ τοῖς ἑξῆς ἐννεακαιδεκαετηρίδα, αὐτὸς ἑαυτῶι ἐναντιούμενος· ὅπερ ἄτοπον. ἄμεινον οὖν τὸ διὰ τῶν πλείστων ἀντιγράφων φερόμενον προσίεσθαι, οὗ ἡ
773 P. ἀρχὴ (v. 1) 'ἐκ Διὸς ἀρχώμε⟨σ⟩θα. τὸν οὐδέποτ' ἄνδρες ἐῶμεν'· ἁρμόττον γὰρ ἂν εἴη ἀπ' αὐτοῦ τὴν ἀρχὴν ποιήσασθαι τὸν περὶ τῶν οὐρανίων ἐξηγούμενον. πρέπει δὲ καὶ ποιηταῖς μάλιστα αὕτη ἡ ἀρχή, ἐπεὶ καὶ ἐν τοῖς συμποσίοις τρεῖς κρατῆρας ἐκίρνων, καὶ τὸν μὲν πρῶτον Διὸς Ὀλυμπίου, τὸν δὲ δεύτερον Διοσκούρων καὶ ἡρώων, τὸν δὲ τρίτον Διὸς Σωτῆρος. διὸ καὶ ὁ Θεόκριτος (XVII 1) 'ἐκ Διὸς ἀρχώμε⟨σ⟩θα' φησὶ 'καὶ ἐς Δία λήγετε Μοῦσαι', ὁ δὲ Ὀρφεὺς πάντα καιρὸν ἀνατίθησι Διὶ λέγων (p. 457. 460 Herm, fr 46, 2 Ab) 'Ζεὺς ἀρχή, Ζεὺς μέσ⟨σ⟩α, Διὸς δ' ἐκ πάντα τέτυκται.' ὅθεν ἀκολούθως καὶ τῶι ἔθει τῶι παλαιῶι καὶ τῆι ὑποκειμένηι ὑποθέσει ἀπὸ Διὸς πεποίηται τὴν ἀρχήν.

---

2 ἔπετε V | 3 suppl Meineke ego; notum hoc prooemium scholio ad v. 733 et Anonymo II 3 et 6, servatum ab interprete latino (cf infra) | 10 ἑβδομηκονταεξαετηρίδα coni Scal | 16 συναείδεται (ex Arati codd) coni Scal || 17 κύκλα corr Vict: -ου V || 18 suppl Vict | 22 καὶ ante αὐτὸς del Wil || 31 Μοῖσαι Theocriti codd

∽ schol graeca

‖1. ἐγκαλοῦσι δὲ αὐτῶι τὴν ἐκ πρόθεσιν ἀντὶ τῆς ἀπό παρειληφότι· ἔδει γὰρ (φασίν) εἰπεῖν ἀπὸ Διός. ἀγνοοῦσι δέ, ὅτι καὶ Πίνδαρος κατεχρήσατο τῶι ἔθει τούτωι λέγων (Nem II 1—3) ʽὅθεν περ καὶ Ὁμηρίδαι Ῥαπτῶν ἐπέων τὰ πόλλʼ ἀοιδοὶ Ἄρχονται, Διὸς ἐκ προοιμίουʼ καὶ Ἀλκμὰν (fr 2 B.) ʽἐγὼ δʼ ἀείσομαι ἐκ Διὸς ἀρχομέναʼ, ἄλλως τε καὶ τὸ ἀπό δύσφημόν ἐστιν, ὡς εἴ τις λέγοι ʽἄποθεν.ʼ

∽ schol A P Germ p. 55 sqq. Br. interpretem lat schol graeca

‖Δία δὲ οἳ μὲν τὸν οὐρανόν, οἳ δὲ τὸν αἰθέρα, οἳ δὲ τὸν ἥλιον, οἳ δὲ τὸν μυθικὸν ἐξεδέξαντο. οἱ μὲν οὖν τὸν οὐρανὸν λέγοντες παρατίθενται τὸν ποιητὴν λέγοντα (Il XIX 357) ʽὡς δʼ ὅτε ταρφειαὶ νιφάδες Διὸς ἐκποτόωνταιʼ, τουτέστιν ἐξ οὐρανοῦ, καὶ Ἄρατον αὐτὸν ἐν τοῖς ἑξῆς (v. 224) λέγοντα περὶ τοῦ Ἵππου ʽἐν Διὸς εἱλεῖταιʼ ὅ ἐστιν ἐν τῶι οὐρανῶι, οἱ δὲ Δία τὸν αἰθέρα παραλαβόντες παρατίθενται Εὐριπίδην λέγοντα (fr 941 N.)·

ὁρᾶις τὸν ὑψοῦ τόνδʼ ἄπειρον αἰθέρα
καὶ γῆν πέριξ ἔχονθʼ ὑγραῖς ἐν ἀγκάλαις;
τοῦτον νόμιζε Ζῆνα, τόνδʼ ἡγοῦ θεόν.

καὶ ἴσως Ζῆνα ⟨ἄν⟩ τις αὐτὸν καλοίη διὰ τὸ πυρώδη εἶναι τὸν αἰθέρα, ἀπὸ μὲν τοῦ αἴθεσθαι αἰθέρα, ἀπὸ δὲ τοῦ ζῆν ἢ παρὰ τὴν ζέσιν Ζῆνα. οἱ δὲ Δία τὸν ἥλιον νοήσαντες λέγουσιν, ὅτι 274 P. καὶ Σοφοκλῆς Δία τὸν ἥλιον καλεῖ λέγων (fr 1017 N.)

Ἥλιʼ, οἰκτίροις ἐμέ,
⟨ὃν⟩ οἱ σοφοὶ λέγουσι γεννητὴν θεῶν
πατέρα ⟨τε⟩ πάντων

καὶ ἔννοιαν τῆς δόξης ταύτης φασὶν ἔχειν τὸν ποιητήν, ὅταν λέγηι (Il XIII 837) ʽἠχὴ δʼ ἀμφοτέρων ἵκετʼ αἰθέρα καὶ Διὸς αὐγάςʼ καὶ τὸ ʽἠέλιός θʼ, ὃς πάντʼ ἐφορᾶις καὶ πάντʼ ἐπ- 1164 M.

---

1 ἐγκαλοῦσι Wil: ἐπικαλοῦσι V ‖ 3 ἔθει V (ut coni Haupt); σχήματι olim ego (cf Lesbonax ed Rud Mueller Gryphiae 1891 p. 36), τῶι ἐκ οὕτως Wil ‖ 4 πολλὰ V ‖ 5 ἐκ Διὸς ἐκ V ‖ 5, 6 corr Valckenaer: δὲ ἀεί σοι με V; δὲ ἀείσοιμι (sic) coni Scal ‖ 6 ἀρχομένα corr Bergk: -όμενα V; -όμενος coni Scal | τε scripsi: δὲ V ‖ 7 λέγοι corr Scal: λέγει V | ἄπωθεν coni Scal ‖ 11 ἐκποτέονται Homeri codd ‖ 13 εἰλεῖται V ‖ 16 τὸν ὑ. schol Ven B* ad Il XIV 200 p. 51, 15 al (item coni Scal): τόνδʼ ὑ. V ‖ 17 περιεξέχοντα V (cf schol Il 1 c ἐπήγαγε, κατὰ τί ἄπειρον εἴρηκεν, ὅτι κατὰ τὸ τὴν γῆν ἔχειν πέριξ ὑγραῖσιν ἀγκάλαις al) ‖ 18 τοῦτο V ‖ 20 ζεῖν coni Pet | ἢ scripsi: καὶ V ‖ 21 ζέσιν corr Pet (cf Etymologica al): ζήτησιν V ‖ 23 ἠελίοιο κτείρειε ἐμέ V: corr M. Schmidt Bergk Nauck; ἥλιος οἰκτείρειʼ ἐμέ coni Scal ‖ 24 suppl Pet ‖ 25 suppl Wagner; ⟨καὶ⟩ πατέρʼ ἁπάντων suppl et coni Pet

ἀκούεις' (Il III 277), παρό ἐστι 'πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμὸς καὶ πάντα νοήσας' (Hesiod Opp 267). οἱ δὲ Δία τὸν ἀέρα ἀκούσαντες φέρουσι μάρτυν Φιλήμονα τὸν κωμικόν· φησὶ γάρ (fr 91 K.)·

ὃν οὐδὲ εἷς λέληθεν ⟨οὐδὲ ἓν ποιῶν,
οὔτε⟩ κακὸν οὐδέ γ' ἐσθλόν, οὗτός εἰμ' ἐγώ
Ἀήρ, ὃν ἄν τις ὀνομάσειε καὶ Δία.

διὸ καὶ τὸν Ἄρατον ἐπάγειν (v. 2, 3) 'μεσταὶ δὲ Διὸς πᾶσαι μὲν ἀγυιαί, Πᾶσαι δ' ἀνθρώπων ἀγοραί'· πάντῃ γὰρ Διὸς κεχρήμεθα· σπῶντες γὰρ τὸν ἀέρα ἀναπνέομεν. ἀλλὰ μὴν καὶ ἐν τῶι βίωι φαμὲν τὸν Δία ὕειν καὶ διοσημίας καλοῦμεν καὶ νεφεληγερέτην παρὰ τοῖς ποιηταῖς εὑρίσκομεν. ταῦτα δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα ἐν τῶι ἀέρι. οἱ δὲ Δία τὸν μυθικὸν τὸν Κρόνου παῖδα νοοῦσιν. ἡμῖν δὲ δοκεῖ τριχῶς ὑπὸ τοῦ Ἀράτου προφέρεσθαι, μυθικῶς μέν, ὡς ὅταν λέγηι (v. 31, 2)·

εἰ ἐτεὸν δή,
Κρήτηθεν κεῖναί γε Διὸς μεγάλου ἰότητι.

ἔστι γὰρ καὶ φυσικῶς καὶ μυθικῶς ἐξηγήσασθαι τὸ προοίμιον. τὸ δὲ 'ὡς δ' ὅτε ταρφειαὶ νιφάδες Διὸς ἐκποτέονται' (Il XIX 357) 'ἐξ οὐρανοῦ' νοῆσαι ὅλον ἐστὶ πλάσμα· Ὅμηρος γὰρ οἶδε τὸν Δία ὄμβρων παραίτιον (Il XII 25. Od XIV 457). καὶ πάλιν τὸ 'ἐν Διὸς εἰλεῖται' (v. 224) ὡσαύτως παραλαβεῖν ἀνόητον· οὐ γὰρ εἶπεν ἐν Διί, ἀλλ' ἐν τῶι τοῦ Διὸς κλίματι ἢ οἰκητηρίωι ⟨τῶι⟩ οὐρανῶι κατὰ παράλειψιν, ὡς ἐν παιδοτρίβου ἢ κιθαριστοῦ.

275 P. ‖ οἰκειότατα δὲ ἀπὸ Διὸς ἤρξατο ὡς ποιητοῦ καὶ τῶν ὅλων ∽ schol graeca
δεσπότου, ὥστε τὰ λοιπὰ προοίμια παραιτητέον (cf p. 80, 1)· καὶ γὰρ Ἡσίοδος (Opp 2), οὗ μάλιστα ζηλωτὴν τὸν Ἄρατόν φαμεν γεγονέναι, ἀπὸ Διὸς ἤρξατο.

---

1 ἰδὼν Hesiodi codd: εἰδὼς ὁ τοῦ V ‖ 2 νοήσας Hesiodi codd: νοῶν V ‖ 5 ⟨οὐδὲ ἓν ποιῶν⟩ supplevi e schol Germ p. 55 Breys (cf Aratea p. 26) et Stobaei Ecl p. 39. 120 W. ‖ 6 ⟨οὔτε⟩ supplevi e schol Germ | οὐδέ γ' ἐσθλόν scripsi: οὔτε ἐσθλόν V, οὔτε γε ἐσθάν schol Germ (unde οὔτε γ' ἐσθλόν Scal), οὐδ' αὖ ποιήσων οὐδὲ πεποιηκὼς πάλαι οὔτε θεος οὔτ' ἄνθρωπος ex interpolato exemplari Stob bis; οὔτ' ἄρ' ἐσθλόν coni Meineke Kock | εἰμὶ V Stob bis ‖ 11 διοσημίας scripsi: διοσημείας V ‖ 17 καὶ νήγε V | μεγάλοιο V ‖ 22 εἰλεῖται V ‖ 23, 4 cf Ach c. 5 (p. 35, 31. 37, 3) ‖ 24 supplevi | cf Ach c. 5 (p. 35, 31. 37, 3)

ᾐτιάσαντο δέ τινες, ὅτι ἔγκειται τὸ σ τῶι ἀρχώμε⟨σ⟩θα. ὅμοιον δέ ἐστι τῶι παρὰ τῶι ποιητῆι ‘χαζώμε⟨σ⟩θα’ (Il V 34) καὶ ‘σοὶ πάντες μαχόμε⟨σ⟩θα’ (Il V 875).

ἀρχώμεσθα δὲ εἶπεν ὡς κοινὰ πᾶσι γράφων, οὐχ ὡς Ἀπολλώνιος ἐξ ἰδίου μόνου προσώπου ‘ἀρχόμενος σέο, Φοῖβε’ (Arg I 1).

τὸν οὐδέποτε: ἄρθρον προτακτικὸν ἀντὶ ὑποτακτικοῦ ὃν διὰ τὸν συγκρουσμόν.

ἄνδρες δὲ ἰδικὸν ἀντὶ γενικοῦ τοῦ ἀνθρώπου· καὶ ὅμοιον τῶι ‘ἄλλοι μέν ῥα θεοί τε καὶ ἀνέρες ἱπποκορυσταί’ (Il II 1).

2, 3. μεσταὶ δὲ Διὸς πᾶσαι μὲν ἀγυιαί: ὅτι καὶ οἱ ποιηταὶ πανόπτην καλοῦσιν· ‘ὦ Ζεῦ πανόπτα πανταχοῦ’ (Tr gr fr adesp 43 N.) καὶ ‘ἠέλιος, ὃς πάντ’ ἐφορᾶις’ (Il III 277).

ἀγυιαὶ δὲ τὰ ἄμφοδα, δι’ ὧν τὰ γυῖα φέρομεν.

ἀγοραὶ δὲ αἱ ἐκκλησίαι καὶ αἱ σύνοδοι. λέγεται γὰρ καὶ 1165 M.
βουλαῖος Ζεὺς καὶ ξένιος καὶ ἑταίρειος φίλιος φυτάλμιος ἐπικάρπιος.

3. μεστὴ δὲ θάλασσα καὶ λιμένες: ἐμπόριος καὶ λιμένιος καὶ κερδῶιος τοῖς ἐμπόροις.

5. ὁ δ’ ἤπιος ἀνθρώποισιν: ἐπεὶ ‘πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε’, διὰ τοῦτο καὶ ‘ἤπιος’. ‘πατὴρ δ’ ὣς ἤπιος ἦεν’ (Od II 47 al.).

7. λέγει δ’, ὅτε βῶλος ἀρίστη: γράφεται καὶ ‘ἀροστή’ ἡ ἀροσίμη, ⟨οὐκ εὖ⟩· ἐπιλέγει γὰρ ‘βουσί τε καὶ μακέλ⟨η⟩ισι’ (v. 8). μακέλαις δὲ οὐκ ἀροῦται γῆ.

9. γυρῶσαι: κύκλωι περισκάψαι· πᾶν γὰρ τὸ κυκλοτερὲς γυρόν. ‘γυρὸς ἐν ὤμοισιν’ (Od XIX 246).

10. αὐτὸς γὰρ τάδε σήματ’ ἐν οὐρανῶι ἐστήριξε: τοὺς ἀστέρας καὶ τὰ εἴδωλα. παρὰ δὲ τὸ ἐστηρίχθαι ἠτυμολόγησε τῶν ἀστέρων τὸ ὄνομα. ἄλλοι δέ φασιν ἀπὸ Ἀστραίου. διὰ δὲ τοῦ ἐστήριξε τὸ ἀκίνητον τῶν ἀπλανῶν ἐδήλωσεν.

---

1 τὸ σ̄ τὸ ἀρχώμεθα V ‖ 2, 3 supplevi ‖ 7 lemma separavi (ut semper in hoc fragmento) ‖ 9 ἄνδρες scripsi: ἀνδρός V ‖ 12 corr Meineke: πανταχοῦ ὦ Ζεῦ πανόπτα V ‖ 17 ὡς ξ.: corr Wil | φίλιος cetera indicis exempla (cf ex gr Anecdota varia ed Studemund et Schoell I p. 267): φίλος V | φυτάλμιος corr Scal (cf cetera indicis exempla ib): φυτάλιμος V ‖ 19 ἐπιπόριος V: corr Pet ‖ 25 deesse aliquid vidit Pet, supplevi ‖ 26 γῆ scripsi: τις V ‖ 30, 1 ἐτυμολόγησε V ‖ 32 τοῦ scripsi: τὸ V | ἐδήλωσε V

12. τετυγμένα: παρωιχημένου χρόνου ἀντὶ μέλλοντος, ὡς παρὰ τῶι ποιητῆι (Od V 90)· ʻεἰ δύναμαι τελέσαι γε, καὶ εἰ τετελεσμένον ἐστίνʼ ἀντὶ τοῦ τελεσθησόμενον.

13. ἀνδράσιν ὡράων: ἀντὶ τοῦ ὡρῶν.

ὄφρʼ ἔμπεδα πάντα φύωνται: ἀσφαλῶς φυτεύσωσι, 276 P. παθητικῶι ἀντὶ ἐνεργητικοῦ, ἢ ʻἵνα φαίνηταιʼ, ὡς ʻσπάρτα λέλυνταιʼ (Π II 135).

15. χαῖρε, πάτερ, μέγα θαῦμα, μέγʼ ἀνθρώποισιν ὄνειαρ: ʻοὖλέ τε καὶ μέγα χαῖρεʼ (Od XXIV 402).

16. αὐτὸς καὶ προτέρη γενεή: ὦ Ζεῦ σὺ καὶ ἡ σὴ γενεά, ἤτοι οἱ Τιτᾶνες, ὡς καὶ παρὰ Ἀντιμάχωι (fr 42 K.) ʻγηγενέας τε θεοὺς προτερηγενέας Τιτῆναςʼ. καὶ Ὅμηρος (Π XIV 201. 302) ʻὨκεανόν τε, θεῶν γένεσιν, καὶ μητέρα Τηθύνʼ. εἰ δὲ ὡς πρὸς ἀνθρώπους ʻπροτέρανʼ νοήσομεν, λέγοι ἂν τὴν τετάρτην ἀπὸ τοῦ χρυσοῦ γένους τὴν τῶν ἡμιθέων (Hesiod Opp 160)· ἡμεῖς γὰρ τῆς πέμπτης γενεᾶς. Τιτῆνας δὲ διὰ τοῦτο λέγει χαίρειν, ἐπειδὴ καὶ ἐν τοῖς ἑξῆς Ἀστραῖον ἕνα τῶν Τιτάνων ὄντα ὑμνεῖ λέγων (v. 98, 9)·

εἴτʼ οὖν Ἀστραίου κείνου γένος, ὅν ῥά τέ φασιν
ἄστρων ἀρχαίων πατέρʼ ἔμμεναι.

δύναται δὲ τὸ αὐτὸ καὶ τοῖς προειρημένοις καὶ τοῖς ἐπιφερομένοις συνάπτεσθαι, ὥσπερ καὶ χαίρετε δὲ Μοῦσαι (v. 16) καθʼ ἑαυτό.

17. εἶτα μάλα πᾶσαι ὑφʼ ἕν.

17, 8. ἐμοί γε — ἀστέρας εἰπεῖν ἧ⟨ι⟩ θέμις εὐχομένωι τεκμήρατε πᾶσαν ἀοιδήν: τὸ θέμις ἀμφίβολον· ἤτοι γὰρ τῶι προτέρωι συναπτέον ἢ τῶι ἑξῆς, ἤτοι ἀστέρας εἰπεῖν ὡς προσῆκον τεκμήρατε, ἢ εὐχομένωι ὡς προσῆκον παράσχετε εἰπεῖν, ὦ Μοῦσαι.

18. τεκμήρατε: μέχρι τέλους εἴπατε· τέκμωρ γὰρ τὸ τέλος.

ΤΩΝ ΑΡΑΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΝ ΕΚ ΤΩΝ ΑΧΙΛΛΕΩΣ

---

4 schol post l. 7 V: traieci | 6 an ἵνα φύηται? | 9 corr Wil: οὐ λέγει κ. V | 11 ὡς scripsi: ἴσως V | 12 τε ante Τιτ. del editores Antimachi | 22 χαίρετε in Arati cod M eodem vitio affectum | 28 προσῆκον alt scripsi: -ήκοντα V.

III ANONYMUS I

V(aticanus) 191 bombycinus s. XIV (cf p. 2)

ΕΞ ΕΤΕΡΩΝ ΣΧΟΛΙΩΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. *Προοίμιον.*

P. 995 M. ‖*Καλὸν κατὰ τὸν Κυρηναῖον* (Callim Epigr XXVII) *ἀμείψασθαι τῶι λόγωι τὸν Ἀράτου πόνον, ὃν ἐπόνησεν* ∽ Ach 1 c. 1 p. 28 sq. c. 20 p. 48

ἥμενος (οὐδέ οἱ ὕπνος ἐπὶ βλεφάροισιν ἔπιπτεν·
Πληιάδας εἰσορόωντι καὶ ὀψὲ δύοντα Βοώτην
Ἄρκτον θ', ἣν καὶ Ἅμαξαν ἐπίκλησιν καλέουσιν)

ὑπὲρ τὸν Ἰθακήσιον κυβερνήτην (Od V 271—3)· *τῶι μὲν γὰρ Ἁλικαρνασσεῖ* (Herod I 8) *ὦτα ἀπιστότερα ὀφθαλμῶν τυγχάνει, Ἄρατος δὲ τὴν μάθησιν ἅμα τοῖς ὠσὶν ἐπιδείκνυσι τοῖς ὄμμασιν. οὐ περὶ ἀστρολογίας δέ, ἀλλὰ περὶ ἀστρονομίας τὸν λόγον ποιούμεθα, μαθήματος εὐχρήστου τῶι βίωι, δι' ὃ καὶ ἡ Μέτωνος γεωμετρία καὶ ἡ Πυθαγόρου φιλοσοφία. τοῦτο τὸ μάθημα κυβερνήτην μὲν ἐν καιρῶι πεποίηκεν ⟨Ὀδυσσέα⟩, Ἀτρέα δὲ βασιλέα· 'δείξας γὰρ ἄστρων τὴν ἐναντίαν ὁδόν' καὶ τὴν ἄρνα ἔλαβε τὴν χρυσῆν καὶ τὴν βασιλείαν ἀπείληφε* (Eur fr 861) *'πολυχρύσοιο Μυκήνης'* (Il XI 46 al). *οὐδὲ μὴν οὐδὲ Ὅμηρος τοῦ μαθήματος ἀμύητος, ἀλλ' οἶδε μεθ' Ἡφαίστου τὰ κατ' οὐρανὸν ἄστρα τῆι τοῦ Ἀχιλλέως ἀσπίδι ἐγγράφειν. παρ' αὐτῶι δὲ καὶ στρατιώτης νυκτομαχῶν τοῖς ἄστροις τὴν νύκτα μετρεῖ* (Il X 252 sq.)·

ἄστρα δὲ δὴ προβέβηκε· παρῴχηκεν δὲ πλέον νὺξ
τῶν δύο μοιράων, τριτάτη δ' ἔτι μοῖρα λέλειπται.

εἰ δέ τωι φίλον καὶ τὰς παρ' Ὁμήρωι ἀλληγορίας ἐξετάσαι, M. *ῥάιδιόν ἐστιν ἰδεῖν καὶ τοῦ πόλου καὶ τὴν ἀΐδιον κίνησιν καὶ*

---

4 *ἐπόνησεν* scripsi (Aratea p. 313): *ἐποίησεν* V | 8 *τὸν Ἰθακήσιον* scripsi: *τὸν ἰθάκης τὸν* V ‖ 9 *ἁλικαρνασσοῖ* V ‖ 12 *διὸ* V: discrevi ‖ 14 supplevi ‖ 22 *πλέον* etiam Herodianus schematographus (Rhet gr VIII p. 608, 3 Waltz)

τὰ ἡμισφαίρια καὶ τὴν εἰς φῶς αὐτῶν ἀμοιβήν. . . . 'ἄλλοτε δ' αὖ⟨τε⟩ Τεθνᾶσι' (Od XI 303, 4). μὴ βλασφημήσηις, ἄνθρωπε, οὐκ ἀποθνή⟨ι⟩σκει θεός. τὸ ἀφανὲς τούτου θάνατος ἦν. διὰ τοῦτο καὶ ζωγράφοι τέμνουσι τῶν θεῶν τὴν κεφαλὴν εἰς ἴσον ἑκατέρωι ⟨τῶν⟩ τοῦ πόλου ἡμισφαιρίων.

ἀρκτέον οὖν λέγειν περὶ τῆς τῶν πάντων ἀρχῆς.

2. Περὶ ἀρχῆς.

e Posidonianis cf Ach 1 c. 4 (p. 84 et 82) ‖ Ὁ τῶν ὅλων δημιουργὸς τῶν πάντων στοιχείων ἀτάκτως ἐν ἀλλήλοις πλανωμένων καὶ στρεφομένων καὶ περὶ ἄλληλα κυλινδουμένων καὶ φερομένων ἀκόσμως πνεῦμα θεῖον ἐμβάλλει, ὅπερ οἱ ποιηταὶ καλοῦσι νεῖκος (ἦν γὰρ τὸ πᾶν εἰς ἑαυτὸ συντεθλιμμένον ἀσκοῦ τρόπον καὶ ἐν τῆι θλίψει συμμεμυκός). τὸ δὲ πνεῦμα τὸ θεῖον ἐμπεσὸν ὠ⟨ι⟩οτόκησε τὸ πᾶν διαστῆσαν καὶ ἀνευρῦναν ἀπ' ἀλλήλων τὰ στοιχεῖα. τοῦτο τὸ γενόμενον χάος οἱ ποιηταὶ καλοῦσι διὰ τὸ κεχηνέναι. ἐκ τοῦ πνεύματος ὁ πόλος γίνεται, οὗ τὸ ἄνω χάσμα οὐρανὸς διπλοῦς, ὃ μὲν ἄνω αἰωρού- 166 P.
μενος, ὃ δὲ κάτω κυλινδούμενος. τὴν γῆν οὖν οὖσαν βαρυτάτην μέσην συνέβη συναχθῆναι (ὁρμήσασαν γὰρ διὰ βαρύτητα δῦναι κάτω)· τὸ ⟨γὰρ⟩ πνεῦμα πανταχόθεν περιελάσαν αὐτὴν ἐν μέσωι στῆναι τοῦ παντὸς φυσήματος συνέσχεν. ἔμεινεν οὖν πᾶσα ἡ γῆ τῶν μὲν ἄνωθεν ἐκκρεμαμένη, τοῖς κάτωθεν δὲ ἐπαιωρουμένη κατὰ τὸ ἐπὶ τοῦ φακοῦ καὶ τῆς φύσης παράδειγμα· καὶ 997 M.
γὰρ φακοειδής ἐστιν ἡ γῆ, ἐκ μὲν ἑκατέρων τῶν μερῶν τοῦ τε ἄνω καὶ ⟨τοῦ⟩ κάτω πρὸς ὕψος ὀγκουμένη, πρὸς δὲ τὰ πέρατα εἰς λεπτότητα στενοχωρουμένη. ὡς οὖν ὑποστάθμη οὖσα διὰ τὸ βάρος πρώτη μετὰ τὸ χάος πέπηγεν. διά τοι τοῦτο καὶ Ἡσίοδος τοῦτ' εἰδώς φησιν (Theog 116 sq.)·

ἤτοι μὲν πρώτιστα χάος γένετ', αὐτὰρ ἔπειτα
γαῖ' εὐρύστερνος, πάντων ἕδος ἀσφαλὲς αἰεί.

ὅτι δὲ καὶ μέση ἡ γῆ, μαρτυρεῖ Ἄρατος λέγων (v. 22, 3)·

ἄξων αἰὲν ἄρηρεν, ἔχει δ' ἀτάλαντον ἁπάντη
μεσσηγὺς γαῖαν.

---

1 lacunam indicavi, suppleas ⟨ὡς ἐν τῶι⟩ vel simile ‖ 2 βλασφημήσηις scripsi: -ήσας V; -ήσαις (sic) coni Pet ‖ 4 ἴσον V ‖ 5 ἡμισφαιρίων scripsi: τὴν ἰσομοιρίαν V; 'deest νέμοντες aut aliquid simile' Pet ‖ 10 ἐμβάλλει corr Pet: -αλεῖ V ‖ 11 corr Pet: καλοῦσιν εἰκός V ‖ 12 συμβεβηκός coni Vict ‖ 15 ὁ πόλος scripsi (Aratea p. 139 D): ἁπλόθεν V ‖ 19 supplevi ‖ 20 φυσσήματος V ‖ 22 sqq. cf Ach 1 c ‖ 24 ὀγκουμένη scripsi: οἰκουμένη V ‖ 31 ἄξον' ἀδενάρηρεν V

τὸ γὰρ ‘ἀτάλαντον’ ἀντὶ τοῦ ἀκίνητον. περὶ δὲ τὴν γῆν κυκλικῶς ἄλλη ἐστὶν ἐπάνω σφαῖρα ἡ τοῦ ὕδατος μείζων τῆς γῆς (τὸ γὰρ περιέχον τοῦ περιεχομένου μεῖζον εἶναι δεῖ), μετὰ δὲ τὴν τοῦ ὕδατος εὐθὺς ἡ τοῦ ἀέρος καὶ αὐτὴ κύκλωι τὸ ὕδωρ περιέχουσα, μετὰ δὲ τὴν τοῦ ἀέρος ἡ τοῦ αἰθέρος. διὸ καὶ Ὅμηρός που λέγει (Il XIV 287 sq.)·

εἰς ἐλάτην ἀναβὰς περιμήκετον, ἣ τότ' ἐν Ἴδηι
μακροτάτη πεφυυῖα δι' ἠέρος αἰθέρ' ἵκανεν.

εἰσὶν οὖν τέσσαρες σφαῖραι, ἃ στοιχεῖα καλοῦσιν οἱ παλαιοὶ διὰ τὸ στοίχωι καὶ τάξει ἕκαστον αὐτῶν ὑποκεῖσθαι, ὥς που καὶ Ἀλκμὰν ὁμοστοίχους ἐκάλεσε (fr 146a B.) τὰς ἐν τάξει χορευούσας παρθένους. καὶ ἐν γραμματικῆι στοιχεῖα καλοῦμεν τὰ γράμματα διὰ τὸ στοίχωι καὶ τάξει τὰς ἐξ αὐτῶν πλέκεσθαι συλλαβάς. μέσα οὖν ἐστι τὰ βαρέα στοιχεῖα· θαυμαστῶς γὰρ πάντα κατέταξεν ὁ δημιουργός· ὁ γὰρ αἰθὴρ καὶ τὸ πνεῦμα πάντα εἰς ἑαυτὰ ἔξωθεν ἐπάγεται καὶ οὔτε τῶι ἀέρι ῥυῆναι συγχωρεῖ οὔτε τῶι ὕδατι χυθῆναι, ἀλλ' ἕκαστον μόνιμον τοῦ τόπου τηρεῖ⟨ν⟩ τὴν στάσιν κατὰ τὸ ἐπὶ τοῦ λύχνου ὑπόδειγμα καὶ τῆς παρὰ τοῖς ἰατροῖς σικύας, ἣ τῶι πυρὶ πρὸς ἑαυτὴν ἄγχει τὰς φλέβας. ὁ μὲν οὖν ἀὴρ ὑπὸ τοῦ πυρὸς συνέχεται, τὸ δὲ πῦρ μετὰ τοῦ ἀέρος ⟨συνέχει⟩ τὰ πάντα. διὸ τοῦτο ⟨τῶι⟩ ‘ὕδωρ καὶ γαῖα γένοισθε’, οὐχ ὥς τινες, κατάραν τοῖς στρατιώταις κατηράσατο, ἀλλὰ τὸν ὄκνον εἰδὼς ἐκ τῶν βαρυτάτων ὄντα στοιχείων τὴν βαρύτητα αὐτοῖς ὠνείδισεν εἰπὼν (Il VII 99) ‘ἀλλ' ὑμεῖς μὲν πάντες ὕδωρ καὶ γαῖα γένοισθε.’ ∽ schol Il ATB l c

3. Εἰ ἕστηκεν ἡ γῆ ἢ κινεῖται.

Τινὲς καὶ αὐτὴν συμπεριστρέφεσθαι τῶι παντί φασιν, ἀναισθήτως δὲ ἡμᾶς τοὺς ἐνοικοῦντας ἔχειν διὰ τὸ ἐν μικρῶι ⟨μ⟩ορίωι τῆς γῆς κατοικεῖν. βέλτιον δὲ αὐτὴν ἀκίνητον λέγειν πανταχόθεν ὑπὸ τῶν περὶ αὐτὴν στοιχείων περιωθουμένην. δῶμεν δὲ καὶ ὑπόδειγμα. ὁ ἄξων ἀπὸ ἀρκτικοῦ πόλου μέχρι τοῦ ἀνταρκτικοῦ διήκει διὰ τοῦ αἰθέρος καὶ τῶν ἄλλων στοιχείων ἱκνούμενος. ἡ γῆ οὖν βαρυτάτη οὖσα ἐνεῖρται καὶ ἐμπεπερόνη-

12 καλοῦμεν scripsi: μὲν καλεῖ V; καλεῖται coni Pet ‖ 13 ἐξ scripsi: ἐπ' V ‖ 16 ἐπάγεται scripsi dubitanter: ἐπαι (sic) lacuna 4 fere litt insequente V | πτῆναι V: correxi, cf p. 68 ‖ 17 ἑκάστην V ‖ 18, 9 cf Ach 1 c. 4 (p. 33, 7—11) ‖ 18, 21, 29 supplevi ‖ 29 λέγειν scripsi: ἔχειν V ‖ 31 δῶκεν coni Vict ‖ 33 ἐνεῖρται corr Pet: ἐνεῖρκται V

ται ἐμπεριειλημμένη ὑπὸ τοῦ ἄξονος, ὡς μὴ δύνασθαι κινεῖσθαι, τὰ δὲ ἄλλα χαυνότερα ὄντα τόπον ἔχοντα στρέφεται, ὥσπερ ἂν εἴ τις ὀβελίσκωι ξύλον ἀκινήτως ἐμπερονήσειεν ἐμπεριθεὶς τῶι ξύλωι τροχοὺς κυκλοτερεῖς· συμβαίνει γὰρ τοὺς μὲν τροχοὺς κινεῖσθαι, τὸ δὲ ξύλον ἀκινητεῖν ὑπὸ τοῦ κρατοῦντος στενοχωρούμενον.

Eudorus (Ach 1 c. 4 p. 82 sqq.)? Diels p. 413[1]

‖ φασὶ δὲ Διόδωρος καὶ Κοδρᾶτος καὶ ὁ διδάσκαλός μου 998 M.
Ἰσιδωριανὸς διαφέρειν σφαίρας τὸ σφαιροειδὲς ταύτηι, ἧι ἡ μὲν σφαῖρα κυκλοτερῶς πανταχόθεν εἰς λειότητα ἀπήρτισται, τὸ σφαιροειδὲς δὲ κύκλος, οὐ μὴν ἴσος, ἀλλ' ἔχων εἰσοχὰς καὶ ἐξοχάς. ἔστιν οὖν ἡ γῆ σφαιροειδὴς ἐν κοιλότησί τε ταπεινουμένη καὶ ἐν ἀναστήμασιν ὑψουμένη. ἣν οὖν οἰκοῦμεν ἡμεῖς γῆν, μαστός ἐστιν καὶ ὥσπερ κορυφὴ τῆς πάσης, καθάπερ καὶ τὰς νήσους ἐν μέσωι τῶι πελάγει ἐπαναβάσας τῶι ὕδατι ὁρῶμεν. οὕτω καὶ τὴν πᾶσαν οἰκουμένην γῆν νήσου τρόπον ἐπέχει⟨ν φασὶν⟩ τῶι ὄγκωι τοῦ ἀναστήματος ἐπανακύπτουσαν· συμβαίνει γὰρ τὸ ὕδωρ κατά τινα μέρη τῆς γῆς, καθ' ἃ ἂν τύχηι, ποτὲ μὲν πλεονάζειν ποτὲ δὲ λήγειν οὕτως, ὥστε ἐπινηχομένην φέρε- 167 P.
σθαι τὴν γῆν. καὶ τὸ πάθος οὐ περὶ τὸ πάσχον, ἀλλὰ περὶ τὸ βαστάζον, καθάπερ καὶ ἐν τῆι θαλάσσηι γίνεται· τὸ ⟨γὰρ⟩ ὕδωρ ὑπὸ τῶν ἀνέμων κινούμενον ἀνώμαλον δείκνυσι τὴν ἐπιφάνειάν ποτε μὲν κυρτουμένων κυμάτων διὰ τὴν τοῦ πνεύματος σφοδρότητα, εἶθ' ὑπὸ τῆς φυσικῆς ἀνάγκης εἰς λειότητα διαχεομένων. εἰ οὖν συμβαίη κῦμα ὑψηλὸν ὑποδραμεῖν ναῦν, ἐπαιωρίζει μὲν αὐτὴν εἰς ὕψος, διαχυθὲν δὲ συγκατασπᾶι καὶ τὴν ναῦν. καὶ ἡ κίνησις οὐ τῆς νηός, ἀλλὰ τοῦ ὕδατος γίνεται. δεῖ δὲ εἰδέναι, ὅτι τῶν στοιχείων ἕκαστον οὐ τὴν ἑαυτοῦ μόνην ἔχει φύσιν, ἀλλὰ καὶ τὴν τῶν λοιπῶν, καὶ οὐδὲν ἄμοιρον τῆς τῶν λοιπῶν μετουσίας.

Eudorus (Ach 1 c. 5 p. 36)

‖ ἐπὶ τούτοις δὴ τοῖς στοιχείοις ἔξωθέν ἐστι πάντα περιέχων ὁ οὐρανός, σφαῖρα πέμπτη, οὔτε βαρὺς οὔτε κοῦφος, ἀλλὰ μεμιγμένην ἐκ πάντων ἔχων τὴν κρᾶσιν (διὸ καὶ τὴν σύστασιν ἐκ τῆς κράσεως βεβαίαν ἔχει), καὶ ὠνόμασται παρὰ τὸ ὀρούειν, ὅ ἐστιν ὁρμᾶν· προώρμησε γὰρ ὁ οὐρανὸς τῶν ἄλλων στοιχείων.

Posidonius (Aetius p. 338 D.)

‖ εἰ δὲ ἔστι τι κενὸν ἔξωθεν τοῦ οὐρανοῦ, οὐ περίεργος ἡμῖν ἡ ζήτησις. πλὴν οἱ Στωϊκοὶ λέγουσιν εἶναι (ταύτηι γὰρ διαφέρειν

---

3 *ἐμπερονήση* V ‖ 4 *κυκλοτερῶς* V: correxi ‖ 7 *φησὶ* V ‖ 11 *τε ταπεινουμένη* corr Pet: *τεταπεινωμένη* V ‖ 13 *ὥσπερ καὶ* V: traieci ‖ 15 *γῆν νήσου* corr Pet: *γενήσουσι* V | *ἐπέχει⟨ν⟩* suppl Pet | ⟨*φασὶν*⟩ supplevi | cf Diels p. 18 (Aratea p. 20) ‖ 18, 9 *φέρεσθαι* scripsi: *οἴεσθαι* V ‖ 20 supplevi ‖ 27, 8 *ἀλλὰ καὶ τὴν* scripsi: *ἀλλ' ἑκάστων* V ‖ 31 *ἔχων* scripsi: -ει V

τὸ ὅλον τοῦ παντός), ἀλλ' οὐκ ἄπειρον, ὡς Ἐπίκουρος (p. 211 Us) καὶ οἱ λοιποί (cf Aetius p. 316 D.). ἐπεὶ δὲ συμμεμίχθαι τῶι ὕδατι τὴν γῆν φαμεν τυχόν, ἀμφοτέρων ποίημα ἦν ὁ ἄνθρωπος. Ἡσίοδος (Opp 61) 'γαῖαν ὕδει φύρειν, ἐν δ' ἀνθρώπου θέμεν αὐδὴν Καὶ ⟨σθένος⟩.' τοῦτό ἐστιν ὁ μῦθος ὁ Προμηθέως.

4. Εἰ ζῶια τρέφει ὁ αἰθήρ.

‖Ὁ μὲν ποιητής που λέγει (Il XVII 425) 'δι' αἰθέρος ἀτρυγέτοιο' ἄγονον καὶ ἄκαρπον, ὥς τινες, αὐτὸν αἰνιττόμενος (ἧς γνώμης κινδυνεύει καὶ ὁ Πίνδαρος εἶναι λέγων [Ol I 10] 'ἐρήμας δι' αἰθέρος'), εὑρίσκομεν δὲ αὐτὸν ζωογονοῦντα καὶ ζῶια ἔχοντα, μάλιστα τοὺς πλάνητας, διὰ τὸ αὐτοκίνητον. καὶ Ὅμηρος (Il III 277) 'Ἠέλιος — ὃς πάντ' ἐφορᾶις καὶ πάντ' ἐπακούεις' ζῶιον εἰπὼν ἔδειξε τὸν ἥλιον. τί οὖν λέγομεν ἀτρύγετον; οὐ τὸ ἄκαρπον καὶ ἄγονον; ἔοικε δὲ καὶ διὰ τὴν τάξιν τοῦ παντὸς καὶ τὴν φύσιν. Ὅμηρος οὖν καταμίγνυσι τὸ μυθῶδες τῶι φυσικῶι· ὁ γὰρ Ζεύς, ὅν φαμεν εἶναι τοῦ παντὸς δημιουργόν, πρὸς τὸν ἀέρα τὴν Ἥραν λέγει (Il XV 18 sq.)·

ἦ οὐ μέμνηι, ὅτε τ' ἐκρέμω ὑψόθεν, ἐκ δὲ ποδοῖιν
ἄκμονας ἧκα δύω, περὶ χερσὶ δὲ δεσμὸν ἴηλα;

M. ἔστι μὲν γὰρ ὁ κρεμάμενος ἀὴρ Ἥρα, οἱ δὲ ἄκμονες τῶν στοιχείων τὰ βαρύτατα τοῦ ἀέρος ἠρτημένα, ὁ δὲ χρυσοῦς δεσμὸς τῶν χειρῶν τὸ πῦρ· συνδέδεται γὰρ τῶι αἰθέρι τὸ πᾶν. ζῶια δὲ τοῦ ἀέρος τὰ ἐν τῶι ἀέρι φερόμενα αὐτομολήσαντα πρὸς τὸ φυσᾶν.

cf Heraclitus Alleg c. 40 (p. 88 sq. M.) Probus ad Verg Ecl VI 31 (p. 19 sq. K.)

5. Περὶ κύκλων.

‖Κύκλοι δέ εἰσι τὸν ἀριθμὸν ια', ἀρκτικὸς ἀνταρκτικὸς τροπικοὶ δύο ἰσημερινὸς ὁρίζων μεσημβρινὸς ζωιδιακὸς γαλαξίας κόλουροι δύο. μνημονεύων δὲ αὐτῶν Ἄρατος οὐθετέρως αὐτοὺς καλεῖ (v. 460, 1, Aratea p. 53)· Ign

ἄρκιος εἴη
ἀπλανέων τά τε κύκλα τά τ' ἠέρι σήματ' ἐνισπεῖν.

ἐπαινῶν δὲ αὐτῶν τὴν ἰσότητα τῆς δημιουργίας

---

3 τυχὸν coni Pet: -ὼν V ‖ 4 ⟨ὡς⟩ Ἡ. supplet Pet ‖ 5 supplevi ‖ 6 ζῶα et ita fere semper ac derivata ‖ 8 αἰνιττόμενος corr Pet: -οι V ‖ 14 ἄγονον scripsi e l. 8: γὰρ γῆν V ‖ 15 καταμίγνυσι scripsi: -ὺς V ‖ 21 χρυσοῦς corr Pet: -ὸς V ‖ 23, 4 non intellego

οὐκ ἂν Ἀθηναίης (φησί) χειρῶν δεδαημένος ἀνὴρ
ἄλλη κοσμήσειεν

(v. 529 sq.). *εἰσὶ δὲ οὗτοι· ἀρκτικὸς θερινὸς τροπικὸς ἰσημερινὸς χειμερινὸς τροπικὸς ἀνταρκτικός. οὗτοι οἱ πέντε καλοῦνται παράλληλοι διὰ τὴν τάξιν τῆς θέσεως· κεῖνται γὰρ παραλλήλως ἐφεξῆς.*

ὁ μὲν οὖν ἀρκτικός, ὁ ἄνω πρὸς τῶι ἄκρωι τοῦ ἄξονος τῶι ὑψηλῶι, καλεῖται κατά τινας, ὅτι πρῶτος ἄρχεται, τὸ δ' ἀληθές, ὅτι ἐν αὐτῶι τὰς καλουμένας Ἄρκτους ἔχει. ἐντεῦθεν μανθάνομεν τὸ παρὰ τῶι ποιητῆι (Il XVIII 487—9, Od V 273—5)·

Ἄρκτον θ', ἣν καὶ Ἅμαξαν ἐπίκλησιν καλέουσιν, 168
ἥ τ' αὐτοῦ στρέφεται καί τ' Ὠρίωνα δοκεύει,
οἴη δ' ἄμμορός ἐστι λοετρῶν Ὠκεανοῖο.

οὖσα γὰρ ἐν τῶι ἀρκτικῶι, ὡς ὁρῶμεν, οὐ καταδύεται, ὡς δὲ ἡ χάρις φησὶν ἡ ποιητική, ἐν Ὠκεανῶι οὐ λούεται. ζητοῦμεν οὖν, πῶς μόνην αὐτὴν εἶπε μὴ λούεσθαι, τουτέστι καταδύεσθαι, καὶ τοῦ Δράκοντος καὶ μέρους τοῦ Κηφέως μὴ καταδυομένου. λυθήσεται οὖν τὸ ζητούμενον ἐν τῶι περὶ ἀρκτικοῦ λόγωι (in scholiis?).

εὐθὺς μετὰ τοῦτον καταβαίνοντί ἐστιν ὁ καλούμενος θερινὸς τροπικός, ὅτι γενόμενος ἥλιος ἐν Καρκίνωι, ὃς κεῖται ἐν αὐτῶι, θερινὰς τροπὰς ποιεῖται, κατὰ Μακεδόνας μὲν Πανήμου εἰκάδι τετάρτηι, κατὰ δὲ Ἀλεξανδρέας Ἐπιφὶ τετάρτηι εἰκάδι. περὶ τούτου φησὶν Ἄρατος (v. 497—9, Aratea p. 94)·

τοῦ μὲν — τε — δι' ὀκτὼ μετρηθέντος
πέντε μὲν ἔνδια στρέφεται καθ' ὑπέρτερα γαίης,
τὰ τρία δ' ἐν περάτηι. θέρεος δέ οἱ ἐν τροπαὶ εἰσιν.

μετὰ τοῦτον ὑποκαταβάντι ἐστὶν ὁ καλούμενος ἰσημερινός, ὅτι ὁ ἥλιος ἐν τῶι ζωιδιακῶι κύκλωι φερόμενος, ὅταν κατὰ Κριὸν γένηται ἢ κατὰ Χηλάς, τὰς καλουμένας ὑπ' Αἰγυπτίων Ζυγόν, ἰσημερίαν ποιεῖ, ἅπαξ μὲν Φαμενὼθ εἰκάδι τετάρτηι, . . . τουτέστι Γορπιαίου. καὶ ἐν Κριῶι μὲν ἐαρινὰς ποιεῖ τροπάς, ἐν δὲ Χηλαῖς, ἤτοι Ζυγῶι, φθινοπωρινάς.

μετὰ τοῦτον κατ' ἐναντίαν ἐστὶν ὁ καλούμενος χειμερινὸς τροπικός, ἐπειδὴ ἥλιος ἐν Αἰγόκερωι γενόμενος, ὃς κεῖται ἐν αὐτῶι, χειμερινὰς ποιεῖ τροπάς.

μετὰ τοῦτόν ἐστιν ὁ καλούμενος ἀνταρκτικός, ἢ ἐπεὶ ἀντίκειται ἢ ἐπεὶ ἴσος ἐστὶ τῶι ἀρκτικῶι.

---

2 cf ed ‖ 5 post *παράλληλοι* add *ὁρίζων μεσημβρινὸς ζωδιακὸς γαλαξίας κόλουροι δύο. οἱ μὲν οὖν πέντε παράλληλοι καλοῦνται* V ‖ 15 cf p. 112 ‖ 20 *παναίμου* V ‖ 23 *μετρηθέντας* V ‖ 32 *ἀνταρκτικὸς* post *καλ.* delevi ‖ 36 *ἴσος* ut fere V

ἔστι δὲ ἴσος ὁ ἀρκτικὸς τῶι ἀνταρκτικῶι, ὁ χειμερινὸς τροπικὸς τῶι θερινῶι τροπικῶι. ὁ δὲ πάντων μείζων ὁ ἰσημερινός ἐστι μέσος ὤν, ἰσομεγέθης ὢν τῶι ζωιδιακῶι καὶ τῶι γαλαξίαι.
XXII. *ἔστι δὲ ζώιδια τὰ κατὰ κάθετον ἀλλήλοις κείμενα Καρκίνος Αἰγόκερωι, Χηλαὶ Κριῶι.*

ὁ δὲ ὁρίζων λέγεται μέν, ἐπειδὴ διορίζει κατὰ πλάτος τὰ δύο ἡμισφαίρια, διάζωσμα ὢν τοῦ οὐρανοῦ, κεῖται δὲ ἔξω τῆς σφαίρας ὡς πρὸς τὴν ἡμετέραν ὄψιν. τὸ δ' ἀληθές, τῶι νῶι αὐτὸν ἔσω δεῖ παραλαβεῖν κείμενον. οἱ δὲ ποιηταὶ Ὠκεανὸν αὐτὸν καλοῦσιν. ὁ γοῦν Εὐφορίων φησὶν (fr 108 p. 155 M.)· '*Ὠκεανός, τῶι πᾶσα περίρρυτος ἐνδέδεται χθών.*'

ὁ δὲ μεσημβρινὸς καλεῖται μὲν οὕτως, ὅτι ἥλιος ἐν τῶι ζωιδιακῶι κύκλωι φερόμενος, ὅταν γένηται κατὰ μεσημβρίαν, τούτου ἅπτεται· τοσοῦτον γὰρ ἀπέχει τῆς ἀναβάσεως ὅσον τῆς καταβάσεως. ἔστι δὲ ὁ χαλκός, ὅ⟨ς⟩ κύκλωι ἐν τῆι σφαίραι περικείμενος διὰ τοῦ ἄξονος ἐμπέπηγεν.

ὁ δὲ ζωιδιακὸς καλεῖται μέν, ἐπειδὴ ἐν αὐτῶι τὰ ιβʹ ζώιδια ἔχει. ἔχει δὲ ἐγχαράξεις τρεῖς, ἃς οἱ μαθηματικοὶ ταινίας καλοῦσιν. πλατὺς δέ ἐστιν· ἐν αὐτῶι γὰρ φέρεται ὁ ἥλιος πλατυκῶς. φασὶ δὲ οἱ ἀστρολόγοι, εἴ ποτε παραρρυείη τι τῶν ταινιῶν ἡ τοῦ ἡλίου φορά, τέρας εἶναι τότε τὸ γεννώμενον. ἔστι δὲ ὁ κατακεχρισμένος ἐν τῆι σφαίραι κηρῶι μεμιλτωμένωι.

‖*ὁ δὲ γαλαξίας καλεῖται μέν, ὡς οἱ μῦθοί φασιν, οἳ μὲν ⟨δι'⟩* Ach 1 c. 24 p. 55
Ἡρακλέα, οἳ δὲ ⟨δι'⟩ Ἑρμῆν, ὅτε προσετέθη⟨σαν⟩ τῶι μαζῶι τῆς Ἥρας ὑπὸ τοῦ Διός, ἵνα κλέψειεν ὁ θεὸς τοῖς τέκνοις ἀθανασίας τροφήν. ἣ δέ, ἐπεὶ ἠγανάκτησε πρὸς τὴν κλοπήν, ἐξανέστη καὶ τὴν θηλὴν τοῦ στόματος ἀπέσπασε βίαι ἐκμυζῶντος ἔτι τοῦ παιδίου, ὥστε τὸ ⟨ἐκ⟩ τῆς θηλῆς ῥέον τῶι οὐρανῶι κύκλωι περιχυθὲν ἐκτυπῶσαι τὶ σχῆμα τῆς ἐκροῆς. τὸ δὲ ἀληθές, διὰ τὴν λευκότητα φερωνύμου προσηγορίας ἔτυχεν. ἔστι δὲ ὁ κατακεχρισμένος ἐν τῆι σφαίραι κηρῶι λευκῶι.

‖*οἱ δὲ κόλουροι λέγονται μέν, ὅτι τὸ καταδῦνον αὐτῶν εἰς* Ign
τὸν ἀνταρκτικὸν ἀφανὲς ὂν ὁλόκληρον ἡμῶν γενέσθαι κολούει τὴν θέαν. εἰ δὲ ἦσαν τέσσαρες, ὥς φασί τινες, μέχρι τοῦ βλέ-

---

4 *ἀλλήλων* V ‖ 8 *τὸ* corr Vict (cf p. 84, 1 al): *τῶ* V; *τῶι δ' ἀληθεῖ* olim ego (Aratea p. 205) ‖ 10 *Παριανὸς* coni Hiller ego pro *Εὐφορίων* (ib) ‖ 11 *ἐνδέδεται* scripsi (ib): *-νται* V ‖ 15 *ὅ⟨ς⟩* suppl Pet ‖ 15, 6 sphaerae formam explicat e solida quadam materia factam, item l. 22. 30 ‖ 17 *αὐτῶ* V ‖ 19, 20 *πλατυκῶς* scripsi: *πλατὺς ὡς* V ‖ 23, 4 supplevi ‖ 26 *ἐξανέστη ἠγ.* V: traieci ‖ 28 *ὥστε τὸ* scripsi: *ὡς τότε* V | *τῇ θηλῇ* V: correxi

ποντος ἀπαρτιζόμενοι, οὐκ ἂν ἦσαν κόλουροι. εἰ δέ τις λέγοι 'καὶ γὰρ τῶν ἄλλων κύκλων τὰ ὑπὸ γῆν οὐ φαίνονται, ὥστε κἀκεῖνοι κόλουροι', ἴστω, ὅτι τῶν μὲν τοῦ πόλου στρεφομένου καὶ τὰ ὑπὸ γῆν ὀφθήσεται, τῶν δὲ κολούρων καὶ ἐν ταῖς τοῦ πόλου στροφαῖς τὰ ἐν τῶι ἀφανεῖ πάντα καταδέδυκεν.

τούτων τῶν ια' διχῆι τέμνουσι τὴν σφαῖραν οἵδε· ὁρίζων μεσημβρινὸς ζωιδιακὸς γαλαξίας ἰσημερινὸς οἱ δύο κόλουροι. οἱ μὲν οὖν κόλουροι καὶ ὁ ἰσημερινὸς καὶ ὁ ὁρίζων καὶ ⟨ὁ⟩ μεσημβρινὸς κύκλωι φέρονται καὶ ἴσον τῆι μεταφορᾶι τὸν κύκλον 169 P.
ἔχουσιν, ἀλλ' ὡς πρὸς τὴν θέσιν τῆς σφαίρας εἰσὶ λοξοί. ὁ γοῦν ζωιδιακὸς καὶ λοξίας ὑπό τινων καλεῖται, ἐπειδὴ ἥλιος τὰς ὁδοὺς ἐν αὐτῶι πορεύεται λοξάς. ἐν δὲ τῶι ἡλίωι ὁ Ἀπόλλων, ὃς καλεῖται Λοξίας ὑπὸ τῶν ποιητῶν, εἶναι πιστεύεται. ἄρχεται δὲ ὁ ζωιδιακὸς ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ, ἔνθα συνέχει τὸν Καρκίνον ὁ κύκλος, καταβαίνει δὲ λοξούμενος ὡς πρὸς τὰ κάτω μέχρι τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ, ὅπου συνέχει Αἰγόκερων. τοῦτον τὸν πόρον ὁ ἥλιος, ὡς ἔφαμεν, βαδίζων ὄντα λοξόν πη μὲν ὑπερπετεῖς καὶ πλατείας ὁδοὺς βαδίζει τὰς ἄνω, ὅταν ἦι ἐν Καρκίνωι, ὡς πρὸς τὸ ἡμέτερον κλίμα ἐν ὑψηλῶι κείμενον, πὴ δὲ στενὰς καὶ χθαμαλὰς τὰς κάτω, ὅταν 100
ἐν Αἰγόκερωι, τὰς δὲ μέσας καὶ ἴσας ἀμφοῖν, ὅταν ἐν Κριῶι ἢ Ζυγῶι.

6. Περὶ ζωνῶν.

Eudorus e Posidonio (cf Ach 1 c. 6. 20. 30)

‖Ζῶναι δέ εἰσιν ἐν οὐρανῶι καὶ ἐπὶ γῆς πέντε. ὧν δύο μόναι οἰκοῦνται, μία μὲν ἡ μεταξὺ τοῦ ἀρκτικοῦ καὶ θερινοῦ τροπικοῦ, ἑτέρα δὲ ἡ μεταξὺ χειμερινοῦ τροπικοῦ μέχρις ἀνταρκτικοῦ, αἱ δὲ λοιπαὶ ἀοίκητοι δύο μὲν διὰ ψυχρότητα, αἱ ὑπὸ ἀρκτικὸν καὶ ἀνταρκτικόν, μία δὲ διὰ θερμότητα, ἡ ὑπὸ τὸν ἰσημερινόν, ⟨ἣ⟩ καλεῖται διακεκαυμένη. οἰκοῦμεν δὲ ἡμεῖς τὴν παρὰ θερινὸν τροπικὸν τεκμαιρόμενοι, ὅτι ἡμεῖς ταύτην ἔχοντες τὴν οἰκουμένην ⟨ἐν⟩ δεξιᾶι μὲν ἔχομεν τὴν διὰ ψυχρότητα ἀοίκητον κατὰ βορρᾶν ζώνην, ἐν ἀριστερᾶι δὲ τὴν διακεκαυμένην· εἰ γὰρ τὴν ὑπὸ χειμερινὸν τροπικὸν ᾠκοῦμεν, δεξιὰ μὲν ἦν ἂν ἡμῖν ἡ διακεκαυμένη, ἀριστερὰ δὲ ἡ πρὸς τὸν νότον κατεψυγμένη.

---

8 πάντη V ‖ 12 λοξάς scripsi cf l. 17, 8: -ός V ‖ 16 τὸν κύκλον post ὅπου delevi ‖ 16, 7 Αἰγόκερων scripsi: -ως V ‖ 17 πόρον scripsi: τρόπον V ‖ 20 κείμενον corr Pet: -ένου V ‖ 21 ἐν alt scripsi: ἢ V; ἢ ἐν coni Pet ‖ 29, 30 θερινοὺς -οὺς V ‖ 33 χειμερινοὺς -οὺς V | corr Pet: οἰκοῦμεν V | ⟨ἐν⟩ δεξιᾶι coni Pet

τινὲς δέ, ὧν ἐστι Παναίτιος ὁ Στωϊκὸς (p. 73 van Lynden, fr 33 Fowler) *καὶ Εὔδωρος ὁ Ἀκαδημαϊκός* (p. 22 D.), *οἰκεῖσθαί φασι τὴν διακεκαυμένην τῆς κράσεως τοῦ ἀέρος γινομένης ἔκ τε τοῦ σφοδροτέρους εἶναι ἐκεῖσε τοὺς ἐτησίας καὶ ἐκ τοῦ τὴν ἀναπνοὴν τῆς ἐκεῖ μεγάλης θαλάσσης μιγνύναι τὴν ἀναθυμίασιν τῆς ψυχρότητος πρὸς τὴν τῆς θερμότητος καῦσιν.*

‖ *καλοῦνται δὲ οἱ ταύτας οἰκοῦντες τὰς ζώνας περίοικοι ἄντοικοι* ↺ Ach 1 c. 30 p. 65 *ἀντίχθονες ἀντίποδες, περίοικοι μὲν οἱ τὴν αὐτὴν οἰκοῦντες ζώνην διὰ τὸ περὶ τὸν αὐτὸν οἰκεῖν τόπον, ἄντοικοι δὲ [ἀλλήλοις] οἱ τὴν ὑπ' Αἰγόκερω ζώνην τοῖς τὴν ὑπὸ τὸν Καρκίνον οἰκοῦσιν, ἀντίχθονες δὲ οἱ ἐν τῶι κάτω ἡμισφαιρίωι κατὰ κάθετον οἰκοῦντες τοῖς ἐν τῶι θερινῶι ἢ χειμερινῶι τροπικῶι οἰκοῦσιν. ἄνω δὲ οἱ αὐτοὶ καὶ ἀντίποδες λέγονται, ἀντίχθονες μὲν διὰ τὸ ἄνω εἶναι καὶ κάτω, ἀντίποδες δὲ διὰ τὸ κατὰ κάθετον ἀλλήλων στῆναι. συντόμως δὲ εἰπεῖν, οἱ περίοικοι τὰ αὐτὰ δι' ἑκατέρων ἀλλήλοις ἔχουσι, τάς τε τοῦ ἐνιαυτοῦ ὥρας καὶ τὰς νύκτας καὶ τὰς ἡμέρας τὰς αὐτάς. οἱ ἄντοικοι τὸ μὲν τῶν ἡμερῶν ἔχουσιν ὡσαύτως, τὸ δὲ τῶν καιρῶν οὐκ ἔχουσιν. οἱ ἀντίχθονες τὸ μὲν τῶν καιρῶν ἔχουσι, τὸ δὲ τῶν ἡμερῶν οὔ. οἱ ἀντίποδες οὔτε τὸ τῶν ἡμερῶν οὔτε τὸ τῶν ὡρῶν. πλὴν καὶ ταύτηι οἱ ἀντίχθονες ἀλλήλων διαφέρουσιν, ὅσωι τῶν ἄνω ἀγόντων μακρὰς ἡμέρας οἱ κάτω κολοβωτέρας ἔχουσι τὰς ἑαυτῶν ἡμέρας. τὸ δὲ αἴτιον ἡ τῶν κύκλων ἀνισότης.*

‖ *στρέφεται δὲ τὸ πᾶν αὐτὸ περὶ αὐτὸ ὁσημέραι καὶ ὧραι,* ↺ Ach 1 c. 6 p. 37 *καθὸ καὶ ὁ Ἀκραγαντῖνός φησι* (v. 138 St) *ʻσφαῖρος κυκλοτερής, μονίηι περιηγέι χαίρων' σφαῖρον μὲν καλέσας τὴν σφαῖραν, ὡς καὶ Ὅμηρος ἕσπερον τὴν ἑσπέραν* (Od I 422 al), *[καὶ] κυκλοτερῆ δὲ διὰ τὸ σφαιροειδές, μονίαν δὲ περιηγέα τῆς στροφῆς τὴν μονήν.*

‖ *φέρεται δὲ ὁ οὐρανὸς ἀπὸ τῶν ἀνατολῶν ἐπὶ τὰς δυσμάς,* ↺ Ach 1 c. 10. 20 p. 39. 48 *ὁ δὲ ἥλιος καὶ οἱ λοιποὶ πλάνητες τὴν ἐναντίαν, τουτέστιν ἀπὸ τῶν δυσμῶν ἐπὶ τὰς ἀνατολάς, ὡς εἶναι διπλῆν κίνησιν αὐτῶν γε, τὴν μὲν ἐρχομένων, τὴν δὲ φερομένων, καθὰ ἐπὶ τοῦ τροχοῦ καὶ μύρμηκος καὶ τῆς νηὸς καὶ τοῦ ἐν αὐτῆι πρὸς τὴν ἐναντίαν*

---

5 *τῆς* Lynden ego: *τοῖς* V ‖ 6 scripsi: *κρᾶσιν* V ‖ 10 seclusi ‖ 13 *ἀντίχθονες* cf An II 1 p. 125a 6 ‖ 22 *μακρὰς* corr Pet: *μικρὰς* V ‖ 25 scripsi: *ἀσκραῖος* V ‖ 25, 6 *σφαίρας κυκλοτερεῖ μανία* V (cf l. 28 et Ach 1 c. 6) ‖ 26 *σφαῖρον* scripsi: *-αν* V ‖ 27 *ἕσπερον* scripsi: *-έριον* V | seclusi ‖ 28 *μονίαν* scripsi: *μανίαν* V ‖ 30 *ἀνατολικῶν* V ‖ 32 *αὐτῶν* corr Pet: *-ῶ* V ‖ 33 cf p. 48, 15 al ‖ 34 cf Ach 1 c. 20

αὐτῆς φορὰν ἔχοντος. πεποίηκε δὲ τοῦτο ὁ δημιουργός, ἵνα μὴ μετὰ ῥύμης φερόμενον τὸ πᾶν ἑτεροκλινῆι μίαν τὴν κίνησιν ἔχον σφοδράν, ἀνθελκόμενον δὲ καὶ τῆς ἐντόνου φορᾶς μειούμενον τῆι τῶν πλανητῶν πρὸς τοὐναντίον ὁλκῆι εὐσταθεστέραν τῆς κινήσεως τὴν ὁρμὴν λαμβάνηι. ὡς δὲ οἱ μῦθοι παίζουσιν, ἀπεστράφη ταῦτα τὰ ἄστρα ⟨διὰ⟩ τὰ Θυέστεια δεῖπνα καὶ ⟨ἐν⟩έμεινε τῆι φορᾶι πλανώμενα.

δεῖ δὲ τὸν τὴν σφαῖραν ἐξηγούμενον ἀπ' ἀνατολῶν ἐπὶ δυσμὰς αὐτὴν κινεῖν ἀνατολὰς λαμβάνοντα τὴν κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ τοῦ κινοῦντος φοράν.

---

1 post ἔχοντος delevi παράδειγμα ‖ 2 μετὰ ῥύμης corr Pet: μεταρυμῆσαι V | ἑτεροκλινῆι μίαν τὴν scripsi: ἑτεροκλινησίαν τὴν V ‖ 5 λαμβάνοι V ‖ 6 supplevi | θυέστια V.

IV ANONYMVS II

ARATI EPITOMAM ISAGOGIS ET SCHOLIIS AVCTAM CONTINENS

I

V(aticanus 191) s. XIV cf p. 2
A(mbrosianus C 263 inf fol 306 b) s. XV
B(aroccianus 119 fol 113 a) s. XV
L(aurentianus XXVIII 37 fol 1 a) s. XV
L^{II} (Laurentianus LXXXVII 10 fol 182—183 a) s. XIV
} contuli

Matr(itensis 67) s. XV—XVI, unde caput 7 et alia quaedam Iriarte edidit 'Regiae bibl Matr codices graeci' a. 1769 p. 239

P(arisinus 2381 fol 66 b) s. XV in fine mutilus (desinit p. 122, 11); contuli

Vi(ndobonensis 142) s. XV; contuli usque ad p. 108 fin., cetera passim inspexi

Δ codicum $ABLL^{II}$ MatrPVi sive omnium sive plurimorum (iis interdum exceptis qui notati sunt) consensus

---

partes II et III solo L^{II} continentur, de ceteris praeter septimam suis locis dictum est

---

VII

P	P^{I}	(Parisinus 1310) s. XV	contuli
	P^{II}	(Parisinus 2381) s. XV	
P^{III}		(Parisinus 1630) s. XIV	
P^{IV}		(Parisinus 3047) s. XV	
V		(Venetus 636) s. XVI	contulit Corays (Empedocles ed Sturz, Lipsiae 1805, p. 678—688)
A	A^{I}	(Ambrosianus I 202)	
	A^{II}	(Ambrosianus N 234)	

Mor(elliana editio) = Empedoclis Sphaera vel Demetrii Triclinii senariis versibus ab eruditissimis viris castigatis descripta e bibliotheca Io. a S. Andrea, apud F. Morellum, Parisiis 1586

Hederich = Sphaera Empedoclis notis cum suis tum Christiani illustrata ed Hederich, Dresdae 1711

similitudines Arateas in Arati editione adnotatas invenies

I—VI. VIII

l(atina Anonymi translatio) barbare versa ante s. VIII

A (Basileensis AN IV 18) s. VIII—IX; descripsi

B(ruxellensis 10615—10729) s. XII; descripsit M. Hertz

C(olbertinus Parisinus 7887) s. VIII; contulerunt M. Hertz et partem Bethe; non omnia enotavi

D(resdensis 183) s. IX; contuli

G (Sangermanensis 12957) s. IX; contulerunt M. Hertz et partem Bethe; non omnia enotavi

K (Coloniensis bibliothecae Metrop 83) s. VIII conlatum a Breysigio et Bethio et ipse perlustravi totum, neque vero totum enotandum duxi

M(onacensis lat. 560) s. XI—XII; descripsit partem G. Thiele

Ma(tritensis 60) s. XII, cf Iriarte l c

P(uteaneus Parisinus 7886) s. IX; contuli

S(angallenses duos 250 [SII]. 902 [SI]) s. X et XI ab Hertzio conlatos perlustravi totos, sed raro enotandos duxi

Hyg(ini Astronomia ed Bunte a. 1875)

VII

k(atina translatio) e codicibus ADKP a me et B ab Hertzio conlatis

int(erpolata huius translationis recensio) e DK inspectis passim Hertzianis quibusdam edita est

ARATI EA QVAE VIDENTVR

I

ΤΩΝ ΑΡΑΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ

1. *Τὴν μὲν δεῖξιν τῶν φαινομένων δέον ποιεῖσθαι πρὸς τῶι νότωι ἀντίας ἔχοντα τὰς Ἄρκτους, δεξιὰς τὰς ἀνατολάς, εὐωνύμους δὲ τὰς δύσεις. ἡ δὲ φυσικὴ θέσις τῆς σφαίρας τοῦ κόσμου ἐστὶ τοιαύτη, ὥστε ἔχειν μεσουρανοῦντα Καρκίνον ἐπὶ τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ, ἀνατολικὰς Χηλὰς ἐπὶ τοῦ ἰσημερινοῦ, δυτικὸν Κριόν, Δράκοντος κεφαλὴν πρὸς τῶι ὁρίζοντι. περιέχεται δὲ ὑπὸ τοῦ ὁρίζοντος.*

1. Ostensionem quoque de quibus videntur oportet fieri ad austrum ex adverso habens septentrionem, a dextris orientem, a sinistris occidentem. naturalis autem positio sphaerae mundi haec est, quod sit medio caelo Cancer super solistitio aestivo, orientales partes super aequinoctialem, occidentalem Arietem, Draconis caput deorsum in id quod terminat. circuit autem sub quo terminatur. 266 P. 11 · 1137 M.

2. *Περὶ τῆς τῶν φαινομένων θέσεως.*

Ἡ δὲ κατὰ τὴν ἐξήγησιν θέσις τῶν Ἀράτου Φαινομένων ἐστὶ

2. Ipsa quoque secundum narrationem positio de quibus Arati

2 titulum dedi e LVi: *Ἐρατοσθένους ἐν ἄλλωι Ἱππάρχου εἰς τὰ Ἀράτου Φαινόμενα* V, *τῶν Ἀράτου Φαινομένων προοίμιον Ἐρατοσθένους ἐν ἄλλωι δὲ Ἱππάρχου* AP Butlerianus (Musei Britannici Add 11886 fol 61a s. XV—XVI), *εἰς τὰ τοῦ Ἀράτου Φαινόμενα* B Matr, om L[II] (cf p. 137) ‖ 4,5 *πρὸς νότω///* A, *πρὸς νοτ´* P ‖ 5 *ἐναντίας* AP | *ἔχοντι* A, *ἔχων* L[II] | *τοὺς* B ‖ 6 *δεξιὰς* ABL: *-ὰ* V; *ἄρκτους τὰς ἀνατολὰς δεξιὰ τὰς δύσεις εὐωνύμους ἡ δὲ* L[II] ‖ 7 *δὲ* ante *τὰς* om *Δ* ‖ 8,9 *τοῦ κόσμου* om L[II] ‖ 9 *ὥστε* V: *ὡς Δ* | *ἔχειν* V: *-ει Δ* ‖ 14 *πρὸς* V: *κάτω ἐπὶ Δ* ‖ 16,7 novi capitis indicium BLL[II], *περὶ τῆς τῶν φαινομένων θέσεως* in margine B, *περὶ θέσεως* Matr

1 Arati ea quae videntur BCDG[2]KP: *om* A *cf Prol* ‖ 3 *titulum sumas ex eius commentatiunculae quae subsequitur inscriptione* p. 105 ALTERA DESCRIPTIO PRAEFATIONIS; ostensionem — fieri *tinctura rubra pro titulo scripta* A ‖ 5,6 septemtrionem G ‖ 8 autem *superscr* B[2] | sperae CD, spherae P; mundi fere B, mundi spere B[2] ‖ 9 si B | celo G, caeli CP ‖ 10 cantur G | solistio aestivo P, solistitium aestivum CD; superstitionem solis estate B ‖ 11 orientalis G, oriental//// D, -i D[2] | partis G, parte//// D | equinoctialem BG, aequinotialem P, aequinoctiale (*superscripto* libra) D[2] ‖ 12 occidentale D[2]G ‖ 15 quod C ‖ 18,9 narracione posicio G, *et ita saepe et hic et ceteri codd, quae non semper notabo*

τοιαύτη, ὥστ' ἔχειν μεσουρανοῦντα Αἰγόκερων ἐπὶ τοῦ χειμερινοῦ τροπικοῦ, ἀνατολικὸν Κριὸν ἐπὶ τοῦ ἰσημερινοῦ, δυτικὰς Χηλάς, Δράκοντος κεφαλὴν ἄνω πρὸς τῶι ὁρίζοντι, ὅπου 'μίσγονται δύσιές τε καὶ ἀντολαὶ ἀλλήλῃσιν' (Aratus v. 62). *ἔχει δὲ καὶ πόλους δύο, ἀρκτικόν, ὅλον τοῦτον μετέωρον, τὸν καὶ βόρειον λεγόμενον, ἀνταρκτικὸν δὲ ἐν τῶι ἀφανεῖ, τὸν καὶ νότιον λεγόμενον.*

videntur talis est, quod habeat medio caelo Capricornium super hiemalem solistitium, orientalem Arietem super aequinoctialem, occidentales plagas, Draconis caput sursum apud arcticum, ubi 'miscentur occasu erit et orientis alterutri.' habet quidem et polos duos, arcticum totum spatiosum, qui et aquilus dicitur, ⟨ant⟩arcticum invisibilem, qui et australis dicitur.

3. *Περὶ κύκλων* (cf c. 15).

Ἔχει δὲ κύκλους μεγάλους τέσσαρας χωρὶς τοῦ ὁρίζοντος, ἐπεὶ προείρηται μὲν ἔχων μεσημβρινὸν ἰσημερινὸν ζωιδιακὸν γαλαξίαν, ἐλαχίστους δὲ τέσσαρας, ἀρκτικόν, ὅλον μετέωρον, ἐφ' ὧι κατεστήρικται ζώιδια τέσσαρα,

3. Habet quidem et circulos maximos quattuor absque illum, qui terminat, in quo dictum est habens aequinoctialem signum candidum, parvos autem quattuor, arcticum, totum sublimem, in qua adornantur signa quattuor,

1 *τοιάδε* ABLPVi | *ἔχει* omisso *ὥστε* *Δ* || 2 *αἰγΐκερων* L^{II} || 6 *τῶι ἀρκτικῶι* pro *τῶι ὁρ.* ABLP, *τὸ -όν* L^{II} (postea sese ipse corr) || 7 *δύσεις* L^{II} | *ἀντολαὶ* AP: *ἀνατολαὶ* VBLL^{II} Vi || 8 *ἀλλήλοισιν* B || 10 *τοῦτον* scripsi: *τοιοῦτον* V, om *Δ* || 11 *καλούμενον* P | *καὶ ἀ.* *Δ* || 12 *δὲ* om *Δ* || 13 *καλούμενον* pro *λεγ.* AP || 14 novi capitis indicium BLL^{II}, *περὶ κύκλων* in margine B, *π. τῶν κ.* Matr || 15 *καὶ* ante *κ.* ABLPVi | *μὲν* post *μεγάλους* A || 16, 7 *ἐπεὶ — ἔχων* om *Δ* || 17 *μεσημβρικὸν* A || 21 *καταστέρισται* A, *κατηστέρισται* BLL^{II} Vi | *δ'* BLVi

1 vident B || 2 in m. B | celi BP || 3 hyemalem ACD, -e D^2 | sol stitium B, solis titium CDP *et ita pluriens et hi et ceteri codd, quae non notabo* || 4 ariete G | aequinoctiales ACG, equinoctialem B || 6 capud BG | araticum B, articum D || 7 ocasu B, occasus C | orientales BG; *vertit δύσις ἔσται pro δυσιές τε, cf interpretem* || 9 duo AP | araticum B | totum *bis* D || 10 aquil$\overset{u}{o}$s C || 11 araticum B | arcticum — 12 dicitur *om* CD, alterum antarcticum qui *et quinque insuper verba hodie inlegibilia suppl* D^2 || 15 *capita distinxi* || 16 quttuor A, quatuor C | illo BD || 18 equinoctialem B || 19 parvus BGP | quatuor CG || 20 araticum B, articum G | quoque (*pro* totum) P | sublime CD || 21 quo CG | quatuor CG

Ἄρκτοι δύο Κηφεὺς ἀπὸ τῶν στηθῶν Δράκων, θερινὸν τροπικὸν πλεῖον ἔχοντα τὸ ὑπὲρ γῆν, ἧσσον δὲ τὸ ὑπὸ γῆν, ἐφ' ὧι κατεστήρικται ζώιδια η', Βοώτης Στέφανος Ἐνγούνασιν Λύρα Κασσιέπεια Ἡνίοχος Ὄρνις Περσεύς.

Arcturi duo Caepheus a pectore Draco, aestivum solistitium plus habens quod super terra, aequum autem quod subtus terra, in quo 257 P. adornantur signa octo, Bootis Corona Ingeniculo Lyra Cassiepia Agitator Cycnus Perseus.

Hiemale solistitium plus habens quod subtus terra, aequum autem hoc quod super terra, in quo adfirmantur signa octo, Bootem Corona Ingeniculo Lyra Cassiepia Agitator Cycnus Perseus.

ὁ δὲ χειμερινὸς τροπικὸς πλεῖον ἔχει τὸ ὑπὸ γῆν, ἧσσον δὲ τὸ ὑπὲρ γῆν, ἐφ' ὧι κατεστήρικται ζώιδια ς', Ἠριδανὸς Ἀργὼ Κένταυρος, ἐφ' ὧι Θηρίον, Θυτήριον Ἰχθὺς μέγας νότιος ἀφανής.

Hiemale solistitium plus habens quod super terra, aequum autem quod

ὁ δὲ ἰσημερινὸς κύκλος ἴσον ἔχει τὸ ὑπὲρ γῆν καὶ τὸ ὑπὸ γῆν, ἐφ' ὧι κατηστέρισται ζώιδια ιβ', Ἵππος Ὀφιοῦχος, ἐφ'

---

3 γῆς AP ‖ 3—17 post ὑπὲρ γῆν Δ ἐφ ὧι κατηστέρισται (καταστέρισται A [expuncto α]) ζώδια η̄ (ϰ̄ L) βοώτης (-ῖς BVi) στέφανος ἐν γούνασι λύρα κασσιέπεια ἡνίοχος ὄρνις περσεὺς χειμερινὸν τροπικὸν πλεῖον ἔχοντα τὸ ὑπὸ γῆν ἧσσον (μεῖον [primitus ἴσον] L[II]) δὲ τὸ ὑπὸ (ὑπὲρ ABLVi) γῆν (γῆς A), ἐφ' ὧι κατεστήρικται (-ηστέρισται Vi) ζώδια ϛ' κτλ. ‖ 7 Κύκνος legit l ‖ 16 κατηστέρισται V ‖ 17 ζώδια V ‖ 19 ἀφανὴς νότιος Δ ‖ 20 sqq. in margine περὶ τῶν τοῦ οὐρανοῦ κύκλων καὶ τῶν περιεχομένων τούτοις ζωδίων AP ‖ 21 καὶ ante τὸ prius Δ ‖ 22 γῆς AP ‖ 22, 3 ζώδια VΔ ut fere semper ‖ 23 ιε' Δl

1 cepheus D ‖ 2 aestivus solistitius AP, estivus solstitius B, aestivus vero solstitius G ‖ 3 habens desuper t. B | terram C | aequam C, qua B ‖ 4 super P | terram CDG ‖ 5 adornant A | bootem AP, boetem B, bootes G ‖ 6 uirginiculo B, ingeniculo B², ingenuculo G | lira BDGP | csiae pea B, casiepia G ‖ 7 cignus DGP, cicnus B ‖ 8 hyemale AC, solstitium BG ‖ 9 super t. CDP | terram CD | equum B ‖ 10 autem *om* D | hoc D: *om* ABCGP | subtus CDP | terram D ‖ 11 affirmantur B | octo — signa (p. 105a 4) *om* D ‖ 12 ingenuculo G | liracasiapie B | casiepia G ‖ 13 cignus BP ‖ 14 hyemale A | *post* hiem. supstitio solstitium B | 15 sit *post* quod B | terram B

subtus terra, in quo adfirmantur signa sex Heridanum Navis Centaurus, in quo Bestia, Sacrarium Piscis maior invisibilis australis.

Aequinoctialis autem circulus aequum habet quod super terra et quod subtus terra, in quo adfirmantur signa quindecim

ALIA DESCRIPTIO PRAEFATIONIS

Subtus terra, ubi adornantur signa septem Heridanus Navis Centaurus in quo Bestia Sacrarium Piscis grandis invisibilis favonius.

Aequinoctialis autem circulus aequum habet quod super terra et sub terra in quo adornantur signa quindecim

---

3 quod *om et* sub austro in quo affirmantur B ‖ 4 signa australia VI i de herodanum B ‖ 5 B. sit arcturion P. ‖ 7 autem P | circulos ACP ‖ 8 equum B | terram CD ‖ 9 et quod *om* B | terram CD ‖ 10 affirmantur B

1, 2 *titulum* ABC (descrio prefationis) D: *om* KP; *recensio haec breviata et mutila initio in libris post partem III huius Anonymi collocatur* ‖ 3 ubi *om* D | adorantur A, firmantur D ‖ 4 sex D | eridianus D, *om* ABP ‖ 8 equum B | terram BD ‖ 9 subtus terram D ‖ 9, 10 adorantur BP, adfirmantur D

adorantur in adornantur corr. A.

ὧι Ὄφις, Ὕδρος, ἐφ᾽ ὧι κατηστέρισται Κρατήρ, Κόραξ Προκύων Ἀετὸς Δελφὶς Ὠρίων Ὀιστὸς Δελτωτὸν Ἀνδρομέδα Λαγωὸς Κῆτος Κύων, ὥστ᾽ εἶναι τὰ πάντα ζώιδια λ′ τὸν ἀριθμὸν χωρὶς τῶν ἐπισήμων ἐν αὐτοῖς ἀστέρων κατηστερισμένων η′, οἷον ἐπὶ τοῦ Βοώτου Ἀρκτοῦρος, ἐπὶ τοῦ Ἡνιόχου Αἲξ τε καὶ Ἔριφοι, ἐπὶ τοῦ Ταύρου Πλειάδες Ὑάδες, ἐπὶ τῆς Παρθένου Στάχυς Προτρυγητήρ, ἐπὶ τοῦ Κυνὸς Σείριος, καὶ εἴ τινα τούτοις ὅμοια.

ὁ δὲ ζωιδιακὸς κύκλος ἔχει ζώιδια ιβ′, Καρκίνον Λέοντα Παρθένον Χηλάς, ὅ ἐστι Ζυγός, Σκορπίον Τοξότην Αἰγόκερων Ὑδροχόον Ἰχθύας Κριὸν Ταῦρον Διδύμους, ὥστε εἶναι τὰ πάντα ζώιδια μβ′.

1, 2 *κατηστέρισται* om *Δ* ‖ 2 *καὶ* ante *κόρ.* ABLVi ‖ 3 *αἰετὸς* *Δ* ‖ 4 *ἀνδρομήδα* BVi ‖ 6 *πάντα τὰ ζ.* ABPVi | *λ′* (*τριάκοντα* A) *τὸν ἀριθμὸν* *Δ*: *εἰκοσιτρία* V ‖ 7 *ἐκτὸς τ.* *Δ* | *τῶν ἐπ᾽* (*ἐν* postea superscripsit L[II]) *αὐτοῖς ἐπισήμων* *Δ* ‖ 8 *η′* om ABL[II] PVi legit l ‖ 9, 10 *ἄρκτου μέρος ἐπὶ* BLVi ‖ 10, 1 *τε καὶ* om ABLVi ‖ 11 *ἐρῖφοι* L ‖ 12 *πληϊάδες* BLVi | *ὑάδες* om ABL PVi ‖ 16 *περὶ τοῦ ζωδιακοῦ κύκλου καὶ τῶν ἐν τούτωι ζωδίων* in margine AP, *περὶ τοῦ ζωδιακοῦ κύκλου* BMatr | *ζωδιακὸς* V*Δ* ‖ 18 *π. ζυγὸν χηλὰς σκορπίου* *Δ*, *π. χηλὰς ἃς ζυγὸν ὀνομάζουσιν* AP ‖ 21 *ὥστ᾽* ABVi | *τὰ* om L[II] ‖ 22 *μβ′* *Δ* l: *μγ′* V

Equus Serpentarius, in quo Serpens, Ylidris, in quo Urceus, Corvus Antecanis Aquila Delfinus Orion Tela Deltoton Andromeda Laepus Caetus Canis. Unde fieri omnia signa numero triginta unum absque eorum inlustrissimos alterutrum constitutos, quomodo super Bootem Septentrio, super Agitatorem Sex Hedos, super Taurum Virgiliae, super Virginem Spica Praevindemia, super Canem Sirius, et si qua horum similia.

Zodiacus autem circulus habet signa XII, Cancer Leonem Virginem Libram Scorpionem Sagittarium Capricornum Aquarium Pisces Arietem Taurum Geminos, unde fieri omnia signa XLII.

Equus Serpentarius, in quo Serpens, Ylidris, in qua Urceus, Corvus Antecanis Aquila Delfinus Orionem Tela Deltoton Andromeda Laepus Caetus Canis, unde fieri tota signa numero XXX absque eorum inlustrissimis exornatis stellis, quomodo super Bootem Septentrionem, super Agitatorem Sex Hedos, super Taurum Vergilias, super Virginem Spica Praevindemia, super Canem Sirius, et si qua horum similia.

Signalis vero circulus habet signa XII, Cancerum Leonem Virginem Librem Scorpionem Sagittarium Capricornium Aquarium Pisces Arietem Taurum Geminos, unde fieri omnia signa XLII.

---

1 equs B, equos C, aequus G | Serpentarius *om* B ‖ 2 hilidris B, ilidris P, ydris G ‖ 3 et C. CD | carpus aquila *pro* Corvus B | antea canis B, anticanis G ‖ 3,4 delphinus B ‖ 4 celat B; Tela *est* Οἰστός *cum* ὁ ἱστός *confusus, cf p. 134, 11* | deltoto nandromeda B | *post* Andromeda *lacunam 7 litt, deinde* protricin (*ita legi*) A ‖ 5 lepus BCDG | coetus C, cetus D ‖ 7 absque CD: queque AB, quodque G, quaeque P ‖ 7,8 inlustrissimum G, -a CD ‖ 8 ab alterutro G | constituta CD, -um G ‖ 9 botem B ‖ 10 actatorem B ‖ 11 sex cathedos (i. e. Αἴξ καὶ —) B; hedi D | tuarum B | vigiliae A, vergiliae P ‖ 13 Praevindemia *est* Προτρυγητήρ | spice propter vindemiam G ‖ 14 quarum horum B ‖ 16 zodaicus B ‖ 17 cancrum CG ‖ 18 libri AP ‖ 19 capricornium BP | aquari P

1 aequs B ‖ 1,2 Serpens *om* P ‖ 2 quo B ‖ 3 corveus A ‖ 3,4 delphinus B ‖ 4 Orionem — Deltoton *om* B | orion D ‖ 5 andromenda A, nandromeda B | lepus BD | cetus B ‖ 6 f. omnia D ‖ 7 XXXI D ‖ 7,8 inlustrismis D (si *superscripsit* D²) ‖ 8 exhornatis B ‖ 9,10 septentrio D ‖ 11 edos B, edi D | thaurum B | *spatium post* t. *vacuum* A, *suppleas* ⟨Hyadas⟩ | vergiliae D ‖ 12 spice C, spicae D, -as BP ‖ 12,3 pre vindemia P ‖ 13 syrius DP ‖ 17 cancrum D, *om* B ‖ 18 et Virg. B ‖ 19 capricornem AP, -um D² | aquari AP ‖ 20 thaurum B ‖ 21 gemines P | constat *post* fieri D

εἰσὶ δὲ καὶ πλάνητες ἀστέρες χωρὶς ἡλίου τε καὶ σελήνης ε', Κρόνος Ζεὺς Ἄρης Ἀφροδίτη Ἑρμῆς.

4. *Τὴν δὲ τῶν φαινομένων ἐξήγησιν πεποίηται Ἄρατος ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν Ἄρκτων καὶ περιλαβὼν πάντα τὰ βόρεια κυκλόθεν μέχρι τοῦ ζωιδιακοῦ, εἶτα μεταβὰς καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ Ὠρίωνος, ἐπεὶ λαμπρός ἐστιν. τὰ δ' ἀπὸ τοῦ ζωιδιακοῦ νότια πάντα καταλέγεται μέχρι τοῦ ἀνταρκτικοῦ, εἶθ' οὕτως μέτεισιν ἐπὶ τὰ ἑξῆς.*

τούτων οὕτως ἐχόντων λοιπὸν μεταβατέον ἐπὶ τοὺς τέμνοντας κύκλους καὶ τὰ τεμνόμενα ὑπ' αὐτῶν ζώιδια, ὁμοίως δὲ ἐπί τε

---

1 *πλανηταὶ* B ‖ 2 *τε* om *Δ* | *πέντε* AL^{II} ‖ 5, 6 *δὲ τούτων ἐξήγ.* ABLPVi ‖ 8 *περιελθὼν* ABLPVi | *ἅπαντα* P ‖ 9 *μετὰ* L^{II} ‖ 10 *δὲ* post *εἶτα* BLL^{II}, *δὴ* AP | post *καὶ* iterum *τούτων οὖν τὴν ἐξήγησιν πεποίηται* ABLVi ‖ 11 *ἐπεὶ λαμπρός ἐστι* V, *ἐπειδὴ λαμπρὸς οὗτος* (omisso *ἐστιν*) L^{II}: *ὡς* (om P) *ἐπισημοτέρου* AP, *ἐπισημότου* B, *ἐπεισημότου* Vi, *ἐπεισημοτάτου* L ‖ 12 *δ'* om *Δ* | *ζωδιακοῦ* *Δ*: *ἡλιακοῦ* V ‖ 13 *κύκλου* ante *ν.* ABPVi | *καταλέγεται* *Δ* legit l: *καλεῖται* V ‖ 16 *οὖν* post *τούτων* BL^{II} Vi | *λοιπὸν* om ABLVi ‖ 17 *μεταβατέον* VAP: *-ητέον* BLVi, *μετιτέον* L^{II}

Et erraticae stellae extra Solem et Lunam quinque, Saturnus Iovis Mars Venus Mercurius.

4. Horum quidem narrationem fecit Aratus incipiens a Septentrione et pertransiens omnes orientales in circuitu usque ad signalem, itaque transiens et incoans ab Orione, eo quod splendidus hic. ea quae a signale favonias omnes percurrit usque ad antarcticum, sic quoque transit ad cetera.

Haec ergo cum ita se habeant, iam transgreditur super incidentes circulos et quae inciduntur sub ipsis signa, simili modo

Sunt autem et erraticae stellae absque Sole et Luna V, Saturnus Ioves Mars Venus Mercurius.

4. Horum autem narrationem Aratus fecit incipiens a Septentrione et percircuiens totum orientem in circuitu usque ad signalem, inde quoque transiens et incipiens ab Orionem, pro eo quod splendidus hic. a solare favonias omnes pertransit usque ad antarcticum, deinceps transit ad cetera.

Haec ergo cum ita se habeant, iam transit ad incidentes circulos et quae inciduntur ab eis signa similiter.

---

1 erratice B | stelle BD ‖ 2 sole et luna AP ‖ 3 Iovis *om* P | venere AP, venerem B ‖ 5 quidem D², qui D ‖ 6 septentriones AP ‖ 7 sed B | pertranssiens P ‖ 9 transsiens P ‖ 10 inchoans BDP | orionem AP ‖ 11 splendidius B | ea q//// D, eaque CG ‖ 12 percurritur que ad C ‖ 13 arctarticum A, aratarticum B, arctaticum P ‖ 14 ad ethera B ‖ 15 it B | se *om* ABP ‖ 17 que BCG ‖ 18 super C | ipsi AP | signis BDG

1 erratice P, -ivae B | errantiae stelle D ‖ 3 iovis BDP | venerus A, veneris P ‖ 7 percircuens AP, percumiens D ‖ 10 orione D, oriente B ‖ 11 splendidius B ‖ 12 favonias omnes *om* B ‖ 13 u. santarcticum A (cf A¹) P, u. anadarticum B, u. ad antarctum D ‖ 14 ad cōta B ‖ 15 se *om* ABP ‖ 17 et quae *om* ABP | incidimus ABP

τὰς συνανατολὰς καὶ τὰς συγκαταδύσεις αὐτῶν, ὅπως μηδὲν ὑπολίπωμεν τῶν πρὸς τὸν καταστερισμόν. 1140 M. *πλὴν νοητέον τοῦϑ', ὅτι κατὰ πλάτος ὁ Ἄρατος τὸν περὶ αὐτῶν λόγον πεποίηται διὰ τοῦ ποιήματος μὴ πάντα ἀκριβῶς καταλεξάμενος, ἀλλά τινα παραλιπών, ἅπερ ἐπὶ τῆς σφαίρας ϑεωρεῖται. ἐγὼ δὲ τὰ παραλελειμμένα ὑπ' αὐτοῦ προσαποδώσω,* 258 P. *ὅπως μηδὲν ἐλλείπηι τῶν πρὸς τὴν ϑεωρίαν.*

5. *Περὶ τῶν ἀνατολῶν καὶ δύσεων.*

Ἐγένοντο δὲ τρισσαὶ στάσεις περὶ ⟨συν⟩ανατολῶν καὶ συγκαταδύσεων· οἳ μὲν γὰρ ἔφασαν τὴν πραγματείαν εἶναι τῶι Ἀράτωι ἄρχοντος ἀνατέλλειν τοῦ ζωιδιακοῦ, οἳ δὲ μεσοῦντος, οἳ δὲ ἀπὸ τῆς ὅλης ἀνατολῆς. τοῦτο δὲ οὐχ ἕστηκεν· ἀπὸ γὰρ ἀρχῆς ἕως τελευτῆς τοῦ ζωιδιακοῦ κύκλου ἔρχεται ἐπὶ τὰς συνανατολάς τε καὶ συγκαταδύσεις, ὃν τρόπον ἔστιν ἐπὶ τῆς σφαίρας ϑεάσασϑαι.

1 *τὰς* alt om *Λ* ‖ 3 *ὑπολίπωμεν* V: *ὑπολείπωμεν* L^{II}, *ἀπολίπωμεν* ABLP | *τῶν πρὸς τὸν* V: *εἰς τὸν* ABLP, *τῶν εἰς τὸν* L^{II} ‖ 4 *τοῦτο* ABLP ‖ 5 *οὐ* post *ὅτι* AP, *μὴ* BL | *ὁ* om ABL ‖ 6 *αὐτῶν* (ex *αὐτῆς*) L^{II} ‖ 6, 7 *διὰ τοῦ ποιήματος* post *κατ.* traiecit *Λ* ‖ 8 *καταλεξάμενος* ABLP (cf p. 108, 13): *καταδεξάμενος* VL^{II} | *ἀ. καί τινα* AP ‖ 14 sqq. *περὶ τῶν ἀνατολῶν καὶ δύσεων* in margine B, *περὶ — δύσεων τῶν ζωδίων* Matr ‖ 16 *τρεῖς αἱ Λ* ‖ 17 suppl Pet; *περί τε τῶν ἀνατ. Λ* | *κ. τῶν συγκαταδύσεων* B, *κ. τῶν καταδύσεων* L^{II} ‖ 18 *ἐφράσαντο τὴν* L^{II} | 19 *πρ. γενέσϑαι Λ* (*γενέσϑαι τῶ ἀράτου* in rasura L^{II}) ‖ 20 *ἀνατ. ἤδη τοῦ* AP | *ζωδίου* (pro *ζωιδιακοῦ*) ABL^{II} ‖ 21 *δ' ἤδη μ. Λ* ‖ 22 *ἄλης* B | *δ'* L; *τοῦτ' οὐχ* A ‖ 24 *ζωδίου* (pro *ζωιδιακοῦ*) ABL^{II} ‖ 24, 5 *κύκλου ἔρχεται ἐπὶ* V: *συνεξέρχεται Λ* l ‖ 25 *συνανατολὰς* BP l: *ἀνατολὰς* VAL, *ἀνατολάς τε καὶ* om L^{II} ‖ 26 *ἀτάκτως* ante *ὃν Λ* ‖ 27 *εἰσὶν* P | *ὑπὸ* VBL^{II} ‖ 28 *ἔστιν οὖν τὰ τεμνόμενα ζῶια λζ'* post *ϑεάσ.* V: om *Λ*

ergo apud orientales et cumoccidentales eorum, ut nihil relinquamus quorum ad exornationem. verumtamen intellegendum hoc, quia per latitudinem Aratus de his verbum fecit non omnia perfecte suscipiens per factura, sed quaedam reliquit, quae circa sphera videntur. ego quippe ea quae derelicta sunt ab eo restituam, ut nihil derelictum sit de quibus contemplantur.

5. Factae sunt autem tres dissensiones circa orientales et cumoccidentales. quidam enim adfati sunt negotiationem fieri Arati a principio iam orienti signo, alii vero iam mediante, quidam autem a toto oriente. hoc quidem non stetit. a principio enim usque ad calcem de signo congreditur cumorientales quoque et occidentales incessanter, quemadmodum est in sphera intuere.

---

1 aput C | cum *om* G ‖ 1, 2 cumoccidentalibus D² ‖ 3, 4 exornacionem cause aguntur ver. G ‖ 4 verimtamen B | intelligendum BP, intellegendo G ‖ 5 qua D | aratur G ‖ 7 per facturam B, per^{h}fectura C ‖ 8 que B ‖ 9 spera B, spera G | ergo BP ‖ 10 ea quippe P | que B | delicta B | habeo r. B ‖ 11 delictum B ‖ 13 facte BD | aut B ‖ 14 dis^{cum}siones P ‖ 15 circaoccidentales B, et occidentales D | autem B ‖ 16 fati B, affati CDG | nego~~tie~~tiationem A, negotiatione B, negociationem D ‖ 17 iam *om* D ‖ orientis P ‖ 18 aliquo iam B ‖ 19 autem *om* B | ab omni B, a tota AP ‖ 20 fecit BD *superscr* ‖ 21 calcedem (*omisso* de) A, calce BP ‖ 22 congredietur B²G, congredie^{h}tur P | cum orientalibus CD ‖ 23 occidentalibus CD | *vertit* ἀδιαλείπτως *in graecis omissum* ‖ 24 est *om* B ‖ 25 spera B | intueri C, instituere P

∽ Hyg IV 6 p. 104 sqq. ‖ 6. ὁ μὲν οὖν ἀρκτικὸς κύκλος τέμνει [ζώιδια δύο] Βοώτου μέσον ἀγκῶνα καὶ Κηφέως στήθη. οὐκ εἴρηκε δὲ περὶ τούτου Ἄρατος.

∽ Hyg IV 2 p. 99 sq. ‖ ὁ δὲ θερινὸς τροπικὸς τέμνει [ζώιδια ι΄] Ἡνιόχου γόνατα Ὀφιούχου ὤμους Ὄφεως τράχηλον Ὄρνιθος κεφαλὴν καὶ τὸ ὑπαυχένιον Ἵππου ὁπλὰς Περσέως ὦμον ἀριστερὸν καὶ κνήμην ἀριστερὰν Ἀνδρομέδας χεῖρα δεξιὰν Διδύμων κεφαλὰς Καρκίνου μέσον Λέοντα παράμεσον ⌊Πρόκυνος . . . ὅλος Λαγωὸς⌋ παρεῖνται (Aratus v. 480—500). [Ὀφιούχου ὤμους τράχηλον Ὄφεως.]

∽ Hyg IV 3 p. 102 ‖ ὁ δὲ ἰσημερινὸς κύκλος τέμνει [ζώδια ιε΄] Ἵππου κεφαλὴν καὶ τράχηλον Ὀφιούχου γόνατα Ὕδρου τράχηλον Κρατῆρα Κόρακα Ὠρίωνα μέσον ἀριστερὸν

---

1 sq. *πόσα τῶν ζωδίων ἕκαστος* (-*ωι* P) *τῶν δ΄ περιέχει* (-*εται* P) *κύκλων* in margine AP, cf p. 106, 16 ‖ 2 seclusi propter Aratum, legit l ‖ 2, 3 *μέσον* om *Δ* ‖ 3 *καὶ* om L[II] ‖ 4 *οὐκ* V: *ὡς* *Δ*, legit l | *δὲ* om *Δ* | *τούτων* P ‖ 6 *ὁ δὲ* om BL[II] P ‖ 7 *ια΄* *Δ* | seclusi propter interpolata l. 17, 8, legit l ‖ 9 *τὸ* om *Δ* ‖ 11, 2 *ἀριστερὰν* om *Δ* ‖ 14 *παράμεσον* ALP: *παρὰ μέσον* VBL[II] | *προκ.* — 18 *ὄφεως* om AP ‖ 14, 5 *πρόκυνος* *Δ* (*προκῦνος*, *ο* alt in rasura, L): om V ‖ 15 lacunam indicavi | *ὅλος λαγωὸς* *Δ*: om V ‖ 15, 6 *παρεῖνται* LL[II]: *παρέοντε* V, *παρεῖται* (eraso *ν*) B ‖ 17, 8 seclusi cf l. 7, legit l ‖ 17 *ὦμοι* *Δ*; *παρεῖται* *Ὀφ.* *ὦμος* coni Scal ‖ 17, 8 *ὄφεως τράχηλος* L[II], *ὄφεως τράχηλον* BL ‖ 20 *ζ. ιγ΄* AP; seclusi propter Aratum, legit l ‖ 21 *τράχηλον* om P ‖ 22 *ὕδρου* om AB LP | *τράχηλον* om A ‖ 23 *Ὠρίωνος* coni Scal | *ἀριστεροῦ* A, om L

6. Igitur arcticus circulus incidit signa duo, Bootis cubitum Caephei pectus, sicut refert de his Aratus.

Aestivum solistitium incidit signa X, Agitatoris genua Serpentarii humeros Serpentis collum Cycni caput et subcervical Equi terga Persei humerum sinistrum et tibia Andromedae manu sinistra Geminum capita Cancer medius Leonem simulque Serpentarii humeros Serpentis cervicem.

Aequinoctialis circulus incidit signa XV, Equi caput et cervicem Serpentarii genua Ylidris collum Urceum Corvum Orionem medium Antecanis caput Andromedae pectus Aquilam mediam sinistri Piscis caudam

6. Septentrionalis circulus incidit signa duo, Bootis cubitos Caephei pectus, sicut ait de istis Aratus.

Aestivus solistitialis incidit signa X, Agitatoris genua Serpentarii humeros Serpentis collum Cycni caput et subcervical Equi scapulas Persei collum sinistrum tibiam Andromedae manu dextram et Geminum capita Cancrum medium Leonem dimidium simulque Serpentarii humeros Serpentis collum.

Aequinoctialis circulus incidit signa XV, Equi caput et collum Serpentarii genua Aquarii collum Urceum genua Orionem medium Andromedae pectus sinistrum Piscis summitatem me-

1 legitur A, itaque P | araticus B || 3 cephei CD ‖ 5 estivum B | solstitium B | aestivus solistitius D² ‖ 7—17 humeros — Serpentarii *om* D ‖ 8 cicni B, cigni G | subcerbical A ‖ 9 aequi G || 10 tibiam G | andromede G ‖ 11 manus B, manum G | sinistram G ‖ 12 simulque *e vocibus παρεῖται et παραυτά inter se confusis ortum putat Bethe (Mus. rhen. 1893 p. 478)* ‖ 14 cerbicem A ‖ 15 equinoctialis B ‖ 16 XII A ‖ 16, 7 cerbicem A ‖ 17 genua *erasit et* humeros *fecit* D² ‖ 18 caput (*pro* collum) CP ‖ 20 andromede CG | caput (*pro* pectus) P | sinistrum (*post* pectus) C | aquila G ‖ 21 candam G

2 ii *pro* duo B ‖ 3 cephei BD², ephei D ‖ 5 estivus solstitialis B ‖ 6, 7 serpentari A ‖ 8 cicni D, cigni P | cycni — 14 collum *om* B | subcerbical A || 9 aequi D | scabulas A¹ | collum *erasum* D, humerum D² ‖ 10 et tibiam D | 11 dextera AP, sinistram D² | geminorum D || 12 cancerum AP || 13 dimedium D | simulque — 14 collum *om* D || 16 V ABP | capud AB || 17 serpentari A | aquari A, aquilae D² ‖ 18 corvum *post* Urc. D | genua *om* D | orationem A ‖ 19 arietem *pro* Andr. D² | quod *pro* pectus ABP, pectus *del* D²

[Ἰχθύος οὐρὰν] Κριὸν μέσον Ταύρου γόνατα [Παρθένου πόδα] Χηλὰς μέσας [Σκορπίου μέρος]. . . . . παρεῖται Προκύων . . . . (Aratus 516—524).

∽ Hyg IV 4 p. 108 sqq. ‖ὁ δὲ χειμερινὸς κύκλος τέμνει [ζώιδια ι΄· Ἠριδανὸν ποταμὸν] Ἀργοῦς νηὸς πρύμναν Κενταύρου μετάφρενον Κυνὸς μεγάλου ὀπισθίους πόδας Κήτους οὐρὰν Λαγωοῦ μέσον Σκορπίου κέντρον Τοξότου τόξον Αἰγόκερω μέσον Ὑδροχόου πόδας (Aratus 501—510) [ὥστε εἶναι τοὺς τέμνοντας κύκλους δ΄, τὰ δὲ τεμνόμενα ὑπ᾽ αὐτῶν ζώιδια τριάκοντα καὶ ἑπτά].

. . . .

6. Ποῖα τῶν ζωιδίων συνανατέλλουσι καὶ συγκαταδύνουσι τοῖς ἐν τῶι ζωιδιακῶι ιβ΄ ζωιδίοις.

Συνανατέλλουσι δὲ καὶ συγκαταδύνουσι τοῖς ἐν τῶι ζωιδιακῶι ιβ΄ ζωιδίοις τὰ φαινόμενα οὕτως·

1, 2, 3 seclusi propter l Aratum, irrepsisse verba e nota olim finali nunc mutila videntur; quapropter l. 4 post *Προκύων* lacunam indicavi ‖ 1, 2 *ἰχθύος — πόδα* V et A (qui tamen *πόδας*): *πρόκυνος κεφαλὴν ἀνδρομέδας ἀριστερὸν θέναρ* (*θέναρ ἀρ.* L^{II}) *αἰετὸν μέσον ἀριστεροῦ ἰχθύος οὐρὰν κριὸν μέσον ταύρου γόνατα παρθένου πόδα* BLL^{II} legit l ‖ 3, 4 *σκορπίου — προκύων* om AP ‖ 4 deest Aquilae mentio (Aratus v. 522 cf BLL^{II}l), desunt latina post *simulque*, quapropter lacunam ante *παρ.* indicavi (cf p. 112, 15) | *προκύων* V: *ἰχθύος οὐρὰν καρκίνου πόδα* BLL^{II}, om P ‖ 7 seclusi numerum propter Aratum, legit l | seclusi *Ἠρ. ποτ.* propter Aratum, irrepsisse verba e nota olim finali nunc mutila videntur (cf l. 1. 2. 3), legit l | *ποταμὸν* et 8 *νηὸς* om Λ ‖ 9 *μετάφρενα* Λ ‖ 11 *λαγωοῦ μέσον κήτους οὐρὰν* traiecit P | *λαγωὸν* BL^{II} ‖ 12 *αἰγοκέρωτα* BLL^{II} P, *-ατα* A ‖ 14—7 seclusi ob computandi fallaciam et lacunam indicavi, excidit in archetypo quaedam de antarctico circulo particula, legit l ‖ 14 *ὥστ᾽* AB | *τοὺς* AL^{II}: *αὐτοὺς* VBL | *μὲν* ante *τέμν.* Λ ‖ 15 *τέσσαρας*

Arietem medium Tauri genua Virginis pedem Librae medium Scorpii partem simulque Piscis cauda Cancri pes Scorpionis pars Andromedae pectus sinistrum Antecanis.

Hiemalis circulus incidit signa X Heridanum Navis puppem Centauri scapulas Canis maioris retrorsos pedes Caeti caudam Laepus medium Scorpii aculeum Sagittarii arcum Capricornem medium Aquarii pedes, unde fieri incidentia signa quattuor, quae autem inciduntur ab eis signa XXXVII.

diam Tauri genua Virginis pedem Vergilias medias Scorpionis pars. simul Piscis caudam Virginis pes

Antecanis.

Hiemalis circulus incidit signa X Heridanum Navis puppe Centauri scapulam Canis maioris posteriores pedes Caeti caudam Laepus medium Scorpionis aculeum Sagittari Sagittam Capricornem medium Aquarii pedes, unde sunt qui non inciduntur circuli quattuor, quae autem ab eis inciduntur signa XXXVII.

. . . .

Iamque de his a nobis dictum transgredi ad orientales et cumoccidentales.

Quoniam de his nobis . . . . .

AL^{II} || 16,7 *λγ'* AP, *λζ'* BLL^{II} || 19—26 *ποῖα — οὕτως* V: *ἐπειδὴ* (*ἐπεὶ* L^{II}) *δὲ περὶ αὐτῶν ἡμῖν εἴρηται μετιτέον ἐπὶ* (*τε* add L^{II}) *τὰς ἀνατολὰς καὶ τὰς* (*τὰς* om L^{II}) *καταδύσεις* (*δύσεις* L^{II}) *αὐτῶν A*, legit l

pedes sociát cauda B | coeti C, ceti P | cauda AP || 11 leporem C, -us P || 12 sagitarii B | capricornium BP || 13 inde P || 14 incedentia B | quatuor C || 15 que G || 19 *post* transgredi *add* oportet C, autem oportet G | ab C || 20 et CG | cum occidentalibus CG

1 arientem G || 2 libram AG, -e C, -em P | mediam AGP || 3 pars ABP || 3,4 simulque Piscis cauda *om* D || 4 pedem D | scorpioni BCP | Scorpionis — 6 Antecanis *om* D || 5 andromede BCG || 6 anticanis P, antiquanis G || 7 hyemalis AD || 8 decem D | heridianum D | puppe AP, -ae B, -im G || 9 centauris capulas AG | maiori ABP || 10 retrorsis CG, -us P |

1 thauri B || 2 virgilias D | partem D || 3 *cf ad p. 113a 12*; simul piscisque D || 4 pedes D | 6 antecanem D || 7 hyemalis ADP || 8 heridianum ABP | puppem D || 9 maiori ABP | ceti B || 11 lepus B, leporem D || 12 sagittarii BP | capricornum D² || 13 aquari B || 14 incid. ab eis D || 15 q· (*pro* quae) B || 18 deis BP || 19 *lacunam indicavi*

∽ Hyg IV 12 p. 110, 12—28 ‖ *Καρκίνου ἀνατέλλοντος ἀνατέλλει ὅλος Ὠρίων καὶ ποταμὸς Ἠριδανός, δύνει δὲ Στέφανος Ἰχθύος τὸ ἥμισυ ἕως ἐπὶ ῥάχιν Ὀφιοῦχος ἕως ὤμων Ὄφις ἕως τραχήλου Ἀρκτοφύλαξ παρ' ὀλίγον* . . . (Aratus v. 569—589). 259 P.

∽ Hyg ib. 19—23 ‖ *Λέοντος ἀνατέλλοντος ἀνατέλλει Προκύων ὅλος Λαγωὸς Ὕδρου κεφαλὴ Κυνὸς ἐμπρόσθιοι πόδες, δύνει δὲ τὰ λοιπὰ τῶν σὺν Καρκίνωι προκαταδεδυκότων Βοώτου τὸ λοιπὸν Στέφανος Ὀφιοῦχος καὶ Ὄφις αὐτοῦ Ἰχθύες Ἀετὸς Κῆτος Ἐν γόνασιν ὅλος πλὴν κνήμης ἀριστερᾶς ἕως γόνατος* (Aratus v. 590—595). 1141 M.

∽ Hyg ib. 24—28 ‖ *Παρθένου ἀνατελλούσης ἀνατέλλει Ὕδρος ἕως τοῦ Κρατῆρος Κυνὸς μεγάλου ὀπίσθιοι πόδες Ἀργοῦς τρόπεως πρύμνα, δύνει δὲ Λύρα Δελφὶς Ὀιστὸς Ὄρνις ἕως οὐρᾶς ποταμοῦ*

---

1 *τίνα τῶν ἄστρων συνανατέλλει καὶ δύνει τῶι Καρκίνωι* in margine AP, item in ceteris zodiaci sideribus quae non notabo ‖ 2 post *Ὠρ.* V *Ὠρίων ἐστὶ τὸ λεγόμενον παρ' ἰδιώταις Ἀλε⟨κ⟩τροπόδιον. πρώτως δὲ ἀνατέλλει κατὰ τὴν κβ' τοῦ Ἰουλίου, ὁ δὲ Κύων κατὰ τὴν ζ' τοῦ Αὐγούστου. ἔστι δὲ ὁ λαμπρὸς τοῦ Κυνὸς μείζων τῶν ἀπλανῶν πάντων ἀστέρων* in inferiore margine duabus manibus rec. scripta, quarum altera usque ad *ἀλε⟨κ⟩τροπόδιον*, altera ad *ἀστέρων* pertinet (ceterum *γέννος* coni Scal Pet; *θηννός*(?) legerat Vict): om *Λ* ‖ 2, 3 *καὶ π. Ἠρ.* V cf Hyg (ita Aratus v. 589): *λαγωός Λ* ‖ 4 *τὸ* om *Λ* | *ἕως* om *Λ* ‖ 5 *ὄφις ἕως τραχήλου Λ* cf Hyg (ita Aratus v. 578): *ὄφεως τράχηλος* V ‖ 7 lacunam indicavi, deest Ingeniculus Arati (v. 575) cf Hyg ‖ 12 *τῶι* post *σὺν* P ‖ 13 *τὸ* om *Λ* ‖ 14 *καὶ* om *Λ* | *αὐτὸς* AP, om L^{II} ‖ 15 *καὶ* ante *Ἰχθ.* BLVi | *ἰχθῦς* (-*ὺς* ALPVi) *Λ* | *αἰετὸς* BLL^{II}Vi, *ἀετὸς* AP, legit l (cf Hyg qui tamen male traiecit et Aratus v. 591): om V | *κῆτος* cf Hyg p. 110, 13 ∽ Aratus v. 591, 2 (cf p. 118, 20) ‖ 16 *ὅλος* ante *Ἐν γ. Λ* (*ἐν γούνασι* P) ‖ 17 *ἕως γόνατος* AB LP, legit l (cf Hyg Aratus v. 575 sq.): *προκύων ὅλος λαγωός* L^{II}, om V ‖ 18 *ὕδρου κεφαλῆς* (pro *Παρθένου*) L^{II} ‖ 19 *τοῦ* om *Λ* ‖ 20 *ἐμπρόσθιοι* L^{II} ‖ 21 *τρόπεως* om *Λ*

Cancro oriente oritur totus Orion Fluvius, occidit autem Corona Piscis medius ad spinum Serpentarius usque humeros Serpens usque ad collum Septentrionis custos abque modicum.

Leone oriente oritur Antecanis totus Laepus Aquarii caput Canis anteriores pedes, occidunt residua cum Cancro praeoccidentia, occidit Bootes reliquum Coronae Serpentarius Serpens Piscis Aquila totus Ingenua absque tibia sinistra usque geniculum.

Virginis orientis oritur

Ylidris usque ad Urceum Canis maioris posteriores pedes Navis puppe, occidit autem Fidicula

Cancro oriente totus Orion Laepus, occidit Corona Piscis medius ab spino Serpentarius usque humeris Serpens usque ad collum
Arcturi custos paulo minus.

Leone oriente oritur Antecanis totus Aquarii caput Canis anteriores pedes, occidit autem residua quae cum Cancro praeoccidentia Bootes reliquum Coronae Serpentarius Serpens eius Piscis Aquila Caetus Ingeniculo totus absque tibia sinistra usque ad genuculum.

Virgine oriente oritur [Antecanis totus Laepus Aquarii capud Canis anteriores pedes, occidunt autem residua quae cum Cancro praeoccidentia Bootes reliquum Coronae Serpentarius Serpens] Aquarius usque ad Urceum Canis maioris retrorsi pedes Navis puppe, occidit autem Fidicula

---

1 cancer|BP | 3 coronam P. mediam asspăt B || 4 umeros D | 5, 6 septentrioni ABP (hic *subterscripto* em) || 6 custus AP (-os P²) | 6, 7 modico B || 9 lepus B | *post* caput B oi///// | 10 anterioris B || 11 cancero AP | 11, 2 peccora o. A, pecora o. BP | 12 relicum P | 14 totus qui ingenuculo est absque D | 15, 6 geniculo ABP || 17 virgine D | orientis *post* Urceum B; oriente D | 23 ū canis B | 24 maiori BP | posteres P, pus B | 25 puppis D

1 cancero ABP || 2 lepus B | autem *post* occ. D | 3 sub (*pro* ab) B | 4 u. ad humeros D || 6 custus AP (-os P²) | paulom B || 8, 9 ante canis B | 9 aquari AB | capet B || 10 anterioris B | occidunt BC || 11 quaeque D | cancero AP || 12, 21 relicum P || 14 cetus BP | in genicula B, ingenuculo D || 16 geniculum B || 18 lepus BD | aquari AB | caput DP || 20 cancero AP || 22 corona ABP || 24 maiori ABP || 25 puppae B, puppis D

Ἠριδανοῦ πρῶτα μέρη Ἵππου κεφαλὴ καὶ αὐχήν (Aratus v. 596—606).

∽ Hyg ib 28—p. 111, 7

‖ *Χηλῶν ἀνατελλουσῶν ἀνατέλλει Βοώτης ὅλος Ἀργὼ ναῦς ὅλη Ὕδρος [Κρατὴρ Κόραξ] δεξιὰ κνήμη τοῦ Ἐν γόνασιν ἕως γόνατος ἥμισυ Στεφάνου ἄκρον τῆς οὐρᾶς τοῦ Κενταύρου (παρεῖται Κρατὴρ Κόραξ), δύνει δὲ Ἵππου τὸ λοιπὸν Ὄρνιθος μεγάλου οὐρὰ Ἀνδρομέδας κεφαλὴ καὶ Κῆτος ἕως λοφιᾶς Κηφέως κεφαλὴ καὶ ὦμοι καὶ χεῖρες* (Aratus v. 607—633).

∽ Hyg ib 7—17

‖ *Σκορπίου ἀνατέλλοντος ἀνατέλλει Στεφάνου τὸ λοιπὸν ἥμισυ Ὕδρου οὐρὰ Κενταύρου σῶμα καὶ κεφαλὴ καὶ τὸ Θηρίον ὃ ἔχει ἐν τῆι δεξιᾶι χειρὶ Ὀφιούχου κεφαλή τε καὶ χεὶρ καὶ Ὄφεως κεφαλὴ καὶ πρώτη καμπὴ ὁ Ἐν γόνασιν ὅλος πλὴν κεφαλῆς καὶ ἀριστερᾶς χειρός, δύνει δὲ ὅλος Ποταμὸς Ὠρίων παρ' ὀλίγον Κήτους λοφιὰ Ἀνδρομέδα [Δελτωτὸν] Κασσιέπεια Κηφεὺς ἀπὸ*

---

1 *Ἠριδανοῦ* om *Δ* ‖ 2 *κεφαλὴ καὶ αὐχήν* VP: *κεφαλὴ* (omisso *καὶ αὐχήν*) BL, ?. *αὐχὴν καὶ κεφαλή* LII, *κεφαλὴν* (expuncto *ν*) *καὶ αὐχήν* (expuncto *ν*) A ‖ 5 *βοώτϊς* ABLVi | *ναῦς* om *Δ* ‖ 6 seclusi ob l. 10, legit l ‖ 9 *τῆς* om *Δ* | *τοῦ* om *Δ* | post *Κενταύρου* BL *ὄρνιθος τοῦ κύκλου* (scribe *Κύκνου*) *μεγάλου οὐρά. παρεῖται κόραξ ἀνδρομέδας κεφαλὴ κῆτος ἕως λοφιᾶς κηφέως κεφαλὴ ὦμοι χεῖρες* (post *οὐρά* et *κόραξ* traiectionis signa L) ‖ 9, 10 *παρεῖται κρατὴρ κόραξ* om AP, *κρατὴρ* om LII ‖ 11, 2 post *μεγ.* P *τοῦ κύκνου* ‖ 13 *καὶ* om ALIIP ‖ 14 *καὶ* utrumque om ALIIP | *χερσὶ* testes nonnulli in Arato v. 633, cf editionem ‖ 17 *ἥμισυν* LII ‖ 18 *οὐρά* om LII ‖ 19 post *κεφ.* et *Θηρίον* crucis signa L | post *κεφ.* (*ὀφιούχου κεφαλὴ* A) *καὶ ὄφεως κεφαλὴ καὶ πρώτη καμπὴ ὃν* (*ὃ* P) *κρατεῖ* AP ‖ 19, 20 *ὃ* — *χειρὶ* hoc loco om BLP, cf ad l. 22 | *κρατεῖ* (pro *ἔχει*) LII ‖ 20—24 *Ὀφιούχου* — *χειρός* non Aratus, at 20 (de Anguitenente) Hyg, nonnulla legit l ‖ 20 *ὀφιόχου* B ‖ 21 *τε καὶ χεὶρ* om *Δ* | *καὶ ὄφεως κεφαλὴ* ante *καὶ πρ.* B, *ὄφιος κεφαλὴ* LII ut Hyg: om VL ‖ 22 *ὃ* (*οἳ*

Delfinus Tela Cycni cauda Fluvii prior pars Equi principium.

Libri orientis oritur Sagittarius totus Navis tota Ylidris Urceus Corvus dextera tibia Ingenu usque ad genuculum semis Coronae extremum caudae Centauri, simulque Corvus, occidit autem Equi reliquum Cycni magni cauda Andromedae caput Caetus usque ad crura, Caephei vero caput humeri manu.

Scorpione oriente oritur Coronae residuum semis Ylidri Centauri corpus et caput et Bestia quam tenet in dextera manu Serpentarii caput et prima campes Ingenu totus absque caput et sinistra manu, occidit autem totus Fluvius Incolo absque modicum Caeti lumbos Andromeda Deltoton Cassiepia

Delfinus Tela Cycnus usque ad caudam Fluvii priores partes Equi collum.

Vergilias oritur Bootes totus Capricornius totus Aquarius Corvus dextera tibia Ingenu

Coronae summum cauda Centauri, simul Urceus Corvus, occidit Equi residuum Cycni maioris cauda Andromedae caput Caetus usque ad lumbos Caephei caput humeri manus.

Scorpione oriente oritur Coronae residuum medium Aquarii cauda Centauri corpus et caput et Bestiam ⟨quam⟩ tenet in propria manu Serpentarii caput prima frons Ingenu totus absque caput et sinistra manu, occidit vero totus Fluvius Orionem nihilominus Caeti lumbos Andromeda Deltoton.

B) *κρατεῖ ἐν τῇι δεξιᾶι χειρὶ* post *καμπὴ* BLP, cf ad l. 19 ‖ 22, 3 *ἐν γούνασιν* B ‖ 25 *ὁ* ante *Ὠρ.* L | *Ὠρίωνος* coni Scal ‖ 26 *ἀνδρομέδας* L[II] | seclusi ob p. 120, 2, legit l

1 delphinus B | taela P | cicni DP | telacioni cauda B ‖ 2 aequi BD ‖ 6, 7 eius qui in geniculo est D ‖ 7 geniculum B, gen^{u}iculum P | scinis B ‖ 9 simulque *cf ad p. 113a 12* ‖ 10 cicni B ‖ 12 cetus B | cephei BD ‖ 13 manum P ‖ 14 *propius haec ad Arati verba quam graeca* (*v.* 633 *ἀτὰρ Κηφεὺς κεφαλῆι καὶ χειρὶ καὶ ὤμοις, cf editionem*) ‖ 14, 5 corone B ‖ 16 capud B ‖ 17 dextra B ‖ 19 cumpes B, caput P | qui *ante* ingenu D | totus B[2], tempus B ‖ 20 capite D ‖ 22 modic^{u}o B, modico D | ceti D | lumbi D ‖ 23 andromedae B | cassiaepia B

1 delphinus B | et a cicnis B | cignus P ‖ 4 virgilias BD | libra oriente *post* V. *add* CD; *lacunam indicavi* ‖ 6 corbus A | dextra B | tibia *om* B ‖ 8 corrone B | caude B ‖ 10 cicni P ‖ 11, 2 caput *om* B ‖ 13 cephei BD | capud B ‖ 14, 5 corone B ‖ 15 aquari A ‖ 16 capud B ‖ 17 bestia D ‖ 18 serpentari A | capud B | prima *om* B ‖ 19 capite s. BD ‖ 20 autem BD ‖ 21 orion D ‖ 22 ceti B | lumbi D

κεφαλῆς ἕως ὀσφύος. παρεῖται Δελτωτόν (Aratus v. 634—664).

∽ Hyg ib 17—24 ‖ *Τοξότου ἀνατέλλοντος ἀνατέλλει Ὀφιούχου σῶμα Ὄφεως τὸ λοιπὸν τοῦ Ἐν γόνασι κεφαλὴ καὶ ἀριστερὰ χεὶρ Λύρα Κηφεύς, δύνει δὲ Κύων ὅλος Ὠρίων Λαγωὸς Ἡνίοχος πλὴν κνήμης ἀριστερᾶς καὶ τῆς χειρὸς ἐφ' ἧς εἰσιν Αἲξ Ἔριφοι Περσεὺς πλὴν τοῦ δεξιοῦ ποδὸς Ἀργοῦς πρύμνα* (Aratus v. 665—682. 684—688).

∽ Hyg ib 24—p. 112, 2 ‖ *Αἰγόκερω ἀνατέλλοντος ἀνατέλλει Ἀετὸς ὅλος Οἰστὸς Θυτήριον Δελφὶς Ὄρνις, δύνει δὲ Ἡνιόχου τὰ λοιπὰ κεφαλὴ καὶ χεὶρ ἀριστερὰ ἐφ' ἧι Αἲξ Ἔριφοι Ἀργὼ ὅλη Προκύων Ὕδρος ἕως Κρατῆρος Κενταύρου ὀπίσθιοι πόδες* (Aratus v. 683, 4. 689—692).

∽ Hyg ib 2—6 ‖ *Ὑδροχόου ἀνατέλλοντος ἀνατέλλει Ἵππου κεφαλὴ καὶ πόδες ἐμπρόσθιοι (Κασσιέπεια παρεῖται), δύνει δὲ Κενταύρου ὀπίσθια Ὕδρος [τε καὶ Κρατὴρ] ἕως Κόρακος. παρεῖται Κρατήρ* (Aratus v. 693—698). 260 P.

1, 2 *παρεῖται Δελτωτόν* om AP, legit l ‖ 5 post *κεφαλὴ* B *κύων ὠρίων ὅλος* ‖ 6 *καὶ Δ*: om V ‖ 7 *ὅλος κύων* L ‖ 7, 8 *κῆτος* post *λαγ.* L^{II}, om etiam Hyg Aratus ‖ 9 *καὶ τῆς χειρός* V, omisso *τῆς* L^{II}: om ABL | *ἧς* V ‖ 10 *εἰσὶν* om Δ | *ἔριφοι αἴξ* L^{II} ‖ 10, 1 *Περσεὺς—πρύμνα Προκύων* (cf ad l. 11) om L^{II} ‖ 11 *τοῦ* om ABL | *προκύων* post *πρ.* VABL: traieci in l. 18 (ut Hyg Aratus v. 690) ‖ 13 *αἰγοκέρωτος* ABL | post *ἀνατέλλει* BL^{II} *ὀφιούχου σῶμα ὄφεως τὸ λοιπὸν τοῦ ἐνγόνασι κεφαλὴ αἰετὸς οἰστὸς* ‖ 14 *ὅλος* om L ‖ 15 Delphinum om Hyg Aratus, habet Avienus v. 1260 | *δ'* B ‖ 18 Perseum om codd, legit l (cf Hyg Aratus v. 685) ‖ 18—20 *Ὕδρος — πόδες* om Hyg Aratus Avienus ‖ 24 *καὶ* ante *K.* VL: om $ABL^{II}P$ ‖ 24, 5 *παρεῖται* om AP | post *παρεῖται* et 27 post *Κόρακος* crucis signa L ‖ 26 seclusi ob l. 26 | *τε* om Δ ‖ 27 *παρεῖται Κρατήρ* om AL^{II}, *παρεῖται* om P

Caepheus a capite usque ad lumbos. absque Deltoton.	
Sagittarius oriente oritur Serpentarius Colubrae residuum Ingeniculo sinistrum caput sinistra manu Fidicula Caepheus, occidit autem Incolo Laepus Agitator absque tibia et sinistra manus, in qua Sex Hedos.	Sagittario oriente oritur Ingeniculo caput et sinistra manus Fidicula Caepheum, occidit autem Canis totus Orion Laepus Caetus Agitator absque tibia et sinistra manu, in qua Sex Haedos, Perseus absque dextro pede Navis puppe Antecanis.
Capricornem orientem oritur . Perseus, verumtamen Antecanis Navis tota Ylidris usque ad Urceum Centauri retrorsi pedes.	Capricorne oriente oritur Serpentarii corpus Serpentis residuum Ingeniculo caput Aquila Tela Sacrarium Delfinus Cycnus, occidit Agitatoris residuum caput manu sinistra in qua Sex Hedos Navis tota Aquarium usque ad Urceum Centauri retrorsi pedes.
Aquario oriente oritur Equi caput et pedes anteriores, Cassiepia simulque, occidit etiam Centauri posteriora, Ylidris autem et Urceus usque ad Corvum. simulque Urceus.	Aquario oriente oritur Equi caput et pedes anteriores Cassiepia simul, occidunt autem Centauri posteriora Aquarius et Urceus usque ad Corvum.

1 cepheus BD ‖ 2 absque modico deltoton D; absque *i. e. παρεῖται cf ad p. 113a 12* ‖ 3 sagittario D ‖ 4 -os P | colub' B, colubri D | 4, 5 qui ingenuculo est D | 5 *post* sin. *add* et eius caput sive sinistra D ‖ 6 cetheus B, cepheus D ‖ 7 lepus B ‖ 8 me *post* absque B ‖ 9 manu B, manis P | Sex *i. e. Αἴξ*; VI B | *post* H. *add* portat D ‖ 12 capricorne oriente BD ‖ 19 us ad D ‖ 20 caput *pro* Urceum P ‖ 22 et pedes *iteratum* B | anterioris B ‖ 23 occidente etiam D ‖ 24 posteariora D, posteriora D[2] ‖ 25 ad corvus AP, om B ‖ 26 urceum D

5 eius qui in genuculo est D | caput *add in margine* B[2] | manu AB ‖ 6 cepheum BD ‖ 7 lepus BD ‖ 8 cetus B ‖ 9 s. et *libri* ‖ 10 hedos BDP | habet Pers. D | dextero P ‖ 11 puppe B, puppis D | ante oculos canis B ‖ 12 capricornae AP ‖ 12,3 serpentari A ‖ 13, 4 res. eius qui in geniculo est D ‖ 14 capud BD ‖ 15 tela *om* B | delphinus B | cicnus BP ‖ 16 occidit autem A. BD ‖ 16,7 capud B ‖ 22 capud B | anteriores pedes B ‖ 23 simulque D | occidit ABP ‖ 24 posterior B ‖ 25 corbum A

∽ Hyg ib 6–7 ‖ *Ἰχθύων ἀνατελλόντων ἀνατέλλει νότιος Ἰχθὺς οὐχ ὅλος Ἀνδρομέδας δεξιὸν μέρος, δύνει δὲ ὅλος Κένταυρος Ὕδρος [Κόραξ] Κρατήρ. παρεῖται Κόραξ* (**Aratus v. 699—708**).

∽ Hyg ib p. 109,27–110,2 ‖ *Κριοῦ ἀνατέλλοντος ἀνατέλλει κεφαλὴ καὶ ὦμοι Περσέως Ἀνδρομέδας ἀριστερὸν μέρος* (*Δελτωτὸν παρεῖται*), *δύνει δὲ Θυτήριον* [*Ἀρκτοφύλαξ*] (**Aratus v. 708—713**).

Ταύρου ἀνατέλλοντος ἀνατέλλει Περσεὺς ὅλος Ἡνιόχου ποδὸς ἀριστεροῦ ἄκρον καὶ ἀριστερὰ χεὶρ ἐφ' ἧι εἰσιν Αἶξ Ἔριφοι Κήτους λοφιὰ καὶ οὐρά, δύνει δὲ Ἀρκτοφύλαξ σὺν τῆι α΄ μοίραι [*τοῦ Κριοῦ*] (**Aratus v. 713—724**).

Διδύμων ἀνατελλόντων ἀνατέλλει ποταμὸς Ἠριδανὸς Κῆτος Ὠρίων, δύνει δὲ Ὀφιοῦχος ἕως γονάτων (**Aratus v. 725—731**).

---

3 *μέρος δεξιὸν* LII ‖ 4 *κένταυρος ολος* AL ‖ 4, 5 *κόραξ* V, legit l: om BLLII | *κρατὴρ κόραξ* AP ‖ 5 *κρατῆρα* L | *παρεῖται κόραξ* BLLII, legit l: om VAP ‖ 8 *κεφαλὴ* om A | *ὦμοι* Δ ut l Hyg Aratus v. 711: *-ος* V ‖ 10 *παρεῖται* om AP, crucibus notavit L ‖ 11 seclusi cf l. 18 (Hyg Aratus v. 721) | desinit in voce *Ἀρκτοφύλαξ* P ‖ 13 *ἀνατέλλοντος* crucibus notavit L ‖ 14 *ὄνος* Δ ‖ 15 *ἀριστερὸν* Δ | *καὶ* om Δ ‖ 16 *εἰσὶν* om Δ ‖ 18 *δ'* AB | *τῆι πρώτηι αὐτοῦ μ.* Δ ‖ 19 seclusi (cf l Hyg Aratus v. 721) ‖ 21 *Ἠριδανὸς* om Δ ‖ 21, 2 *Ὠρίων Κῆτος* LII | *δὲ* om B

Pisces orientes oritur favonius Piscis non totus Andromedae dextera pars, occidit autem Centaurus totus Ylidris Urceus. simulque Corvus.

Arietem orientem oritur caput et humeros Persei Andromedae sinistra pars, Deltoton simulque, occidit autem Sacrarium.

Tauro oriente oritur Perseus Agitatoris pedis sinistri summitas sinistra manu, in qua Sex Hedos, Caeti femora et cauda, occidit autem Arcturi custos cum prima sua portio Aries.

Gemines orientes oritur Fluvius Caetus Incolo, occidit autem Serpentarius usque ad genicula.

Piscium orientium oritur favonius Piscis non totus Andromedae dextera pars, occidit autem totus Centaurus Serpens Aquarius Urceus. simul Corvus.

Ariete oriente oritur caput et humeri Persei Andromedae sinistra pars, Deltoton simul, occidit autem Sacrarium Arcturi custos.

Tauro oriente oritur Perseus totus Agitatoris pedis sinistri summitatem sinistra manus, in qua Sex Hedos, Caeti lumbos, occidit autem Septentrionis custos cum sua prima portione.

Geminum orientium oritur Fluvius Orion, occidit vero et Serpentarius usque ad genua.

---

1 piscis oriente B, piscibus orientibus D, pisces orientes P | oritur *om* P || 2 motus B ‖ 3 dextra B || 4 centaurus B^2DP: taurus B ‖ 5 corvus *pro* Urceus ABP ‖ 6 arietem oriente B, ariete oriente D | orientem orientem or. P | *legit* παρεῖται Κόραξ, *interpolata igitur Corvi mentio anterior* (*cf graeca*) ‖ 7 humerus D || 8 *post* pars *add* and B ‖ 11 thauro oritur Perseus B ‖ 12 perseus *pro* pedis BP ‖ 14 portat *add post* H. D | ceti BD || 15 custus AP (-os P^2) ‖ 16 porcio B, porcione D || 17 gemiñ oriente B, geminis orientibus D ‖ 18 cetus BD | orion (*pro* Incolo) D, oriono C; in collo B ‖ 19 Serpentarius *om* B (*in margine* sag̃)

1 piscibus orientibus D ‖ 3 dextra B ‖ 5 aquarii P | simulque D | corbus A ‖ 6 ariete *om* B | capud B ‖ 7 humerus D | andromede B || 10 custus AP (-os P^2) || 11 tauro *om* BP ‖ 12 pedi A B | sinistrae B ‖ 13 summitas D | manu ABP ‖ 14 qua *om* ABP | portat *post* H. D | ceti B | lumbi D ‖ 15 septentrioni BP ‖ 15, 6 custus (-os P^2) P, *om* B | *legit* αὐτοῦ (*pro* τοῦ Κριοῦ), *cf Bethe l c* | prima *om* BP | porcione D || 17 geminis orientibus D || 19 *sequitur ecloga II in* BDKP, *cf p. 137 b*

ἃ μὲν οὖν ἐχρῆν περὶ τῆς σφαίρας εἰπεῖν ὡς πρὸς εἰσαγωγήν, σχεδὸν ταῦτ᾽ ἐστίν.

Quae omnia oportet in sphera intuere ut dictum est haec sunt.

6ª. (cf c. 19) *Ἀκολούθως δὲ καὶ ἡ γῆ ἐστι σφαιροειδὴς ἔχουσα μέσον ἄξονα διήκοντα, ὃς κρατεῖ αὐτὴν ἀκίνητον ἔχων τὰ πέρατα ἐνηρεισμένα ἔν τε τῶι βορείωι πόλωι καὶ τῶι νοτίωι.*

Sequenter et terra est in spherae modum habens medio axem positam, qui continet eam inmobilem habens fines indivisas quam in aquilonio polo et favonio.

Ach 1 c. 29 p. 64 sq. ‖ *ἔχει δὲ ζώνας ε᾽· βόρειον ὅλην μετέωρον ἀοίκητον κατεψυγμένην, Κρόνου· θερινὴν πλέον ἔχουσαν τὸ ὑπὲρ γῆν, ἧσσον δὲ τὸ ὑπὸ γῆν, κυκλόθεν οἰκησίμην εὔκρατον, Διός· ἰσημερινὴν ἴσον ἔχουσαν τὸ ὑπὸ γῆν, ἴσον δὲ τὸ ὑπὲρ γῆν, διακεκαυμένην, Ἄρεος· χειμερινὴν πλέον ἔχουσαν τὸ ὑπὸ γῆν, ἧσσον δὲ τὸ ὑπὲρ γῆν, κυκλόθεν ὠικισμένην εὔκρατον,*

Habet autem zonas V· aquilum totum spatiosum inhabitabilem siccum, Saturnus· aestivus plus habens super terra, aequum autem quod suptus terra, in circuitu habitabilem temperatam, Iovis· aequinoctialis aequum habens quod super terra quam quod subtus terra, inhabitabilem adustum, Mars· hiemalis plus habens quod subtus terra, aequum vero quod super terra, in cir- 114

1 *ἐπὶ* BL ‖ 2 *ἰδεῖν* BL, legit 1 ‖ 2, 3 *ἀγωγὴν* LII ‖ 3 *ταῦτα* *Α* ‖ 8 *ἀπηρεισμένα* LII, *ἀπηωρημένα* ABL ‖ 10 *καὶ* ante *ζ.* *Α* | *πέντε* LII | *τε* post *β.* om *Α* ‖ 11 *μετάρσιον* A ‖ 11—17 *κατεψυγμένην — ὑπὲρ γῆν* om A ‖ 12 *πλεῖον* *Α* ‖ 15 *ἴσον* VLII, *ἴσην* BL ‖ 16 *ἔχουσαν — ἴ. δὲ* om LII, *τὸ ὑπὸ γῆν ἴσον δὲ* om BL ‖ 17 post *ὑπὲρ γῆν* *Α* *τῶι ὑπὸ* (*τὴν* add B) *γῆν* | *ἀοίκητον* ante *διακ.* B | *ἄρεος* (ω superscr.) V, *ἄρεως* *Α* ‖ 18 *μεῖζον ἔχ.* ABL ‖ 20 *κύκλοθεν* L | *οἰκήσιμον* A, *οἰκισίμω* (*ν* add L²) L

1 quaeque op. AP, queque op. B | spera B ‖ 2 intueri BD | autem *post* sunt D ‖ 4 sequentia et B | sequentia terra est D ‖ 5 spere BD, sphere P | in m. D | medio *om* P ‖ 6 positum BD ‖ 7 immobilem *om* D ‖ 8 divisos B | tam in a. p. quam et f. D ‖ 11 inhabitavilem A ‖ 12 estivus B ‖ 13 terram BDP | equum B ‖ 14 subtus P | terram D ‖ 15 habitavilem A (b *superscripto*), habens vilem B | temperatum B ‖ 16 iobis A, locis P ‖ 17 terram DP | quam C: quum D, aequum (u superscr.) D², *om* BP, *fere erasum* A ‖ 18 inhabitavilem A ‖ 18, 9 ad austrum CD ‖ 19 hyemalis A ‖ 20 terram D ‖ 21 subtus ABP | terram D

Ἀφροδίτης· νότιον ἀφανῆ κατεψυγμένην ἀοίκητον, Ἑρμοῦ.

οἱ μὲν οὖν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἡμισφαιρίου οἰκοῦντες βόρειοι καὶ νότιοι ἑαυτοῖς εἰσιν ἀντίχθονες, οἱ δὲ ἐφ᾽ ἑκατέρων τῶν ἡμισφαιρίων οἰκοῦντες ὑπέργειοι καὶ ὑπόγειοι ἑαυτοῖς εἰσιν ἀντίποδες.

‖ *ἡ μὲν οὖν ἀρκτικὴ ζώνη ἔχει ἑξηκοστὰ ς′, ἡ δὲ θερινὴ ε′, ἡ δὲ ἰσημερινὴ η′ ἐξ ἑκατέρου μέρους τοῦ ἰσημερινοῦ ἑξηκοστὰ δ′ (οὗτος γὰρ μέσην αὐτὴν τέμνει κατὰ τὴν ὅλην σφαῖραν), ἡ δὲ χειμερινὴ ἑξηκοστὰ ε′, ἡ ἀνταρκτικὴ ἑξηκοστὰ ς′, ὥστε εἶναι τῆς γῆς τὸ ὑπέργειον ἑξηκοστῶν λ′, ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ὑπὸ γῆν ἑξηκοστῶν λ′. γίνεσθαι οὖν ὅλην τὴν γῆν ἑξηκοστῶν ξ. δύναται*

cuitu habitabilem temperatum, Venus favonium invisibilem siccum inhabitabilem, Mercurius.

Qui ergo in ipsa semisspheria habitantes aquilonii et favonii quibusdam hi sunt hiemales. qui vero in utraque semispheria habitant super terra et subtus terra, ipsi⟨s⟩ sunt antipodae.

Igitur septentrionalis zona habet LXVI, aestivus autem LXV, aequinoctialis LXVI ex utraque parte aequinoctialis circuli circulos IV (hic enim mediam illam incidit et totam spheram), hiemalis autem LX, antarcticus autem LXVI, unde fieri terrae quod super terra est sexagesimum ⟨XXX⟩, quam fieri totam terram in circuitu sexagies sex. potest autem sexagesimum hoc

1, 2 *κατεψυγμένον* A ‖ 4—10 *οἱ μὲν — ἀντίποδες Δ*: traiecit ad p. 133 V, ubi vide ‖ 6 *ἀντίχθονες* cf p. 97, 13 ‖ 9 *ἑαυτ* (sic) A ‖ 12 *ἓξ Δ* ‖ 12—14 scripsi: *ἡ δὲ θερινὴ* (*ἑξήκοντα* [scribe *ἑξηκοστὰ*] add LII) *ε′ ἡ δὲ ἐξ ἑκατέρου μέρους τοῦ ἰσημερινοῦ κύκλου δ′ οὗτος Δ*, *ἡ δὲ ἰσημερινὴ η′ ἐξ ἑκατέρου μέρος τοῦ ἰσημερινοῦ μέρους τεθεικότα οὗτος* V ‖ 15 *κατὰ* V: *καὶ Δ* ‖ 16, 7 *χειμερινὴ Δ*: *θερινὴ ο εν τε* V ‖ 17 *ἑξηκοστὰ* om L | *πόσων σταδίων ἐστὶ τὸ περίμετρον τῆς γῆς* in margine A | *δὲ* ante *ἀντ.* AL ‖ 18 *ἑξηκοστὰ* om ABL | *ἓξ* ALII | *ὥστ᾽* A ‖ 19 *τὸ ὑπέργειον Δ*: *τὴν περίγειον* V | *ἑξηκοστὰ* LII ‖ 20, 1 *ὁμοίως — λ′* om LLII ‖ 21, 2 *τὴν ὅλην γῆν* BLLII; *τὴν δὲ ὅλην γῆν γίνεσθαι ἑξηκ. ἑξήκοντα δ.* A ‖ 22 *κύκλοθεν* post *γῆν* ABL

1 habitavilem A, abitabilem B | temperat ut B ‖ 2 venere AP, munere B | favium B, favonium D², -am D ‖ 2, 3 siccam D | -ii BP ‖ 4 spera B, semissphera P ‖ 5 habentes D | aquilonis et favonius D | favoniis AB ‖ 6 hyemales A ‖ 7 semispera B ‖ 8 terram D | terram D ‖ 9 anguipedes AB²P, anguis pedes B ‖ 12 LXVI BD: LXIII AP ‖ 12, 13 aest. — LXVI *om* P ‖ 12 estivus B | LXV B: LX AD ‖ 13 aequ. LVI B, LXIII C ‖ 16 speram B ‖ 16, 7 hyemalis AD ‖ 17 *immo* LXV; LX — autem *om* B ‖ 19 terram D ‖ 20 *supplevi* ‖ 21 sexagiis B, sexag////ies D, sexagesies P

δὲ ἔχειν τὸ ἑξηκοστὸν σταδίους ͵δσ΄. συνάγονται οὖν ἐπὶ τὸ αὐτὸ γῆς ὅλης σταδίων μυριάδες κε΄ καὶ β΄. καὶ τάδ' ʽὡς λόγος ἐκ πατέρων ὄρωρε' κατὰ τὸν Ἀλκαῖον (fr 71 B.) *καὶ οὕτως ἔχοντα τυγχάνει.*

stadiis quinque (?) colligere. ergo in id ipsum totam terram stadiorum dena milia XXV. et hoc ʽverbum a patribus terminatur' secundum Alcaicum, et ita habere constat.

7. *Τὰ μὲν οὖν ὑπεσχημένα μοι περὶ τῆς τῶν φαινομένων εἰσαγωγῆς ταῦτ' ἔστιν. εἰ δὲ προσπέσοι τὸ συνταξίδιον, καὶ τὸν ἑξῆς τοῦ ποιήματος προσαποδώσω λόγον, ὡς ἔφην, κατὰ τὸν τοῦ ποιητοῦ θεμέλιον, ὅπως μηθέν σε λανθάνηι τῶν παρ' αὐτῶι εἰρημένων.*

7. Quae ergo demonstrata sunt mihi de quibus videntur mei collectio haec est. si autem constiterit ratio, et ceterorum huius facturae adimplebo verbum, ut dixi, secundum factoris fundamentum, ut nihil te latere possit, quorum ab eo dicta sunt.

8. *Περὶ μεταρσίων.*

Posidonius (partim ex Aristot Meteorol I 9.10 p. 346 b sqq. al) cf De mundo c. 4 p. 394a sqq.

‖ *Γίνονται οὖν* (*φησίν*) *ἀναθυμιάσεις ἐκ τῶν ὑδάτων τῆς γῆς,* 261 P. *ἡ μὲν ὑγρὰ καὶ ἀτμώδης, ἡ δὲ ξηρὰ καὶ καπνώδης. καὶ ἡ πλεονάζουσα ὑγρὰ καὶ συνισταμένη νέφη ποιεῖ καὶ κατὰ μεταβολὴν ὑετοὺς καὶ ὄμβρους καὶ πνεύματα ὅσα ἐκ τούτων γίνεται. ἔστι δὲ ὁμίχλη νέφος ἄγονον ὕδατος ἢ ἀτμώδης ἀναθυμίασις, ζόφος δὲ νέφος μέλαν τε καὶ πεπληρωμένον, αἰθρία δὲ ἀὴρ ἀνέφελος καὶ ἀνόμιχλος, ἀχλὺς δὲ πάχος ἀέρος ἀσύστατον, κνηκὶς δὲ νεφέλη λεπτοτάτη κενὴ ὕδατος, δρόσος δὲ ὑγρὸν ἐξ ἀέρος αἰθρίου κατὰ σύστασιν λεπτήν, ψακὰς δὲ ὕδωρ λεπτῶς*

1 *ἔχειν* om AL ‖ 2 *συνάγονται* scripsi: *-εσθαι* VΔ | *οὖν* om A ‖ 3 *γῆς ὅλης* scripsi: *αἱ τῆς ὅλης* V, *ὅλης τῆς γῆς* Δ Matr ‖ 3, 4 *κε΄ καὶ β΄* ABL Matr: *κ΄ καὶ ε΄* V, *͵βχε* LII ‖ 4—16 om V ‖ ‖ 4 *τὰ σ΄ ὡ λόγος* LII ‖ 5 *τὸν* om Matr ‖ 8 *ὑπεσχηματισμένα* LII ‖ 9, 10 *συναγωγῆς* LII ‖ 10, 1 *προσπέσει* LII ‖ 11 *συνταξείδιον* ABL Matr Vi, *συντάξει δέον* LII ‖ 15, 6 *αὐτῷ* LII: *-οῦ* ABL Matr Vi; sequitur *Γένος Ἀράτου* BL Matr Vi.

1 studiis B | collegere D ‖ 2 id *om* P ‖ 3 studiorum X XXXV (*at tertium X in rasura*) B ‖ 4, 5 est *post* term. D ‖ terminat 5 alaicum B ‖ 8 que BD ‖ 10 me BD | *post* collectio *add* ∧ datio B | 11 ceterorum B ‖ 15 p. quo habeo dictas D ‖ *sequitur ecloga II p. 134 b.*

18 *φησίν* ʽis quem exscribo' ‖ 25, 6 *αἰθέρος* V

διεσπασμένον ἐπὶ τῆς γῆς, ὑετὸς δὲ ψακὰς ἁδρὰ καὶ συνεχής, ὄμβρος δὲ μικρὰ συστήματα ὕδατος ἐκ νέφους κατὰ μεταβολήν, πάγος δέ ἐστιν ὕδωρ πεπηγός, πάχνη δὲ ἡμιπαγὴς δρόσος, χιὼν δὲ ὑετῶν ψακὰς ἐν νέφει πεπηγότι, νιφὰς δέ ἐστι χιὼν πίπτουσα λεπτῶς, χάλαζα δέ ἐστιν ὄμβρος πεπηγώς. ἡ δὲ ξηρὰ ἀναθυμίασις ἐκ τοῦ ⟨ὕδατος⟩ ὑπὸ ψύχους μὲν ὠσθεῖσ' ἀνέμους ἐμποιεῖ, ἐμπίπτουσα δὲ διάπυρος γενομένη κεραυνούς, ἀθρόα δὲ φερομένη ἡμίπυρος οὖσα πρηστῆρας, μὴ πεπυρωμένη δέ πως τυφῶνας, ἀνειμένη δὲ ἡ αὐτὴ ἐκνεφίας ποιεῖ. κεραυνὸς δὲ καὶ πρηστὴρ καὶ τυφὼς κατασκήψας σκηπτὸς λέγεται.

τοσαῦτα μὲν ἀρκέσει ὡς ἐν ἐπιτομῆι περὶ τούτων εἰρῆσθαι, ἑξῆς δὲ τὰ ἀκόλουθα τούτων ἐροῦμεν.

9. Περὶ κόσμου.

‖ Κόσμος ἐστὶ σύστημα οὐρανοῦ καὶ γῆς καὶ τῶν ἐν τούτοις Posidonius (De mundo c. 2 p. 391b sqq.)
φύσεων, οὐρανὸς δὲ τὸ περιέχον πάντα τὰ ὄντα πλὴν αὑτοῦ, αἰθὴρ δὲ οὐσίας χύμα τὸ λεπτότατον θερμὸν φύσει καὶ λαμπρόν, τὸ πρῶτον φῶς καὶ μὴ κατὰ μετοχὴν ἑτέρου γινόμενον, ἀὴρ δὲ οὐσία κούφη ζοφερά, κατὰ μετοχὴν δὲ γινόμενον, ἡ δὲ
145 M. θερμὴ καὶ φωτεινὴ θεῶν ἐξ αἰθέρος συνέστηκεν, ὅς ἐστι λαμπρὸς καὶ πυρώδης οὐδέποτε στάσιν ἔχων, ἀλλ' ἀεὶ φερόμενος κύκλωι.

πόλοι δὲ καλοῦνται οἱ κατὰ κορυφὴν τόποι τῆς σφαίρας, ἄξων δὲ τὸ διὰ μέσου τῆς σφαίρας διῆκον πνεῦμα, ὅπερ ἐστὶν
262 P. εὐθεῖά τις. κύκλοι δὲ λέγονται ἐν τῶι οὐρανῶι, ζῶναι δὲ ἐπὶ τῆς γῆς. κόλουροι δέ εἰσιν ϛ'.

οὗτοι δύο ἀναγκαῖοι, ὁ μεσημβρινὸς καὶ ὁ τὸ ⁁ μέσον τέμνων. νοητοὶ μὲν οὖν οὗτοι. αἰσθητὸς δὲ ὁ γαλαξίας. ὁ ⟨δὲ τὸ μέσον⟩ τέμνων καὶ ὁρίζων ἐστίν, ὁρίζων δὲ λέγεται διιστὰς τῶν ὁρωμένων τὰ μὴ ὁρώμενα τῆς σφαίρας, καί ἐστι τῶν μεγίστων. τέμνει δὲ τὸν ζωιδιακὸν καὶ τέμνεται ὑπ' αὐτοῦ. ὅλοι δ' εἰσὶ κύκλοι ἓξ οἱ τέμνοντες καὶ διορίζοντες τὰ δωδεκατημόρια. δωδεκατημόριον δέ ἐστιν ἕκαστον τμῆμα τῶν ἐν τῶι ζωιδιακῶι.

---

1 διεσπασμένον scripsi (cf De mundo 1 c): διεστιασμένον τε V | ἁδρὰ V ‖ 6 supplevi e p. 126, 18 | μὲν ὠσθεῖσ' scripsi (praeeunte Pet): μενωσ θεισ V ‖ 7 δὲ καὶ δ. γινομ. V ‖ 10 ὁ ante σκ. V (cf De mundo p. 395a 25) ‖ 18 ζοφερά V (ζ et φ in rasura V[2]); ζοφώδης De mundo p. 392b 7 | cf De mundo 1 c; depravatum et mutilum censet Pet ‖ 19 συνέστηκεν ὅς ἐστι scripsi: συνεστηκὸς ὃς ὢν V ‖ 20 ἔχων scripsi: -ον V | φερόμενος scripsi (cf De mundo p. 292a 35 sqq.): -ένη V ‖ 22 μέσον V ‖ 25 δὲ οἱ V | τὸ corr Pet: τοῦ V ‖ 26 cf p. 52, 22 ‖ 28 ὁ ante δι. delevi ‖ 30 τέμνοντες scripsi: τράνοντες V; τρανοῦντες coni Pet

10. *Τί διαφέρει ἄστρον ἀστέρος* (cf c. 18).

∽ Ach 1 c. 14 p. 42 ‖ *Διαφέρει δὲ ἄστρον ἀστέρος· τὸ μὲν γάρ ἐστιν εἴδωλον ἐκ πολλῶν ἀστέρων μεμορφωμένον, τὸ δὲ κατὰ μίαν γραφὴν περιοριζόμενον.*

Ign ‖ 11. *Φέρεται δὲ ὁ ἥλιος τὴν ἐναντίαν φορὰν τῶι οὐρανῶι, ὥστε δισσὴν αὐτοῦ τὴν κίνησιν εἶναι, τὴν μὲν σὺν τῶι κόσμωι, τὴν δὲ κατ᾽ ἰδίαν. ἔχει δὲ τοῦ μὲν θέρους ἡ ἡμέρα, ὅτε ἐστὶν ὁ ἥλιος ἐν Καρκίνωι, ⟨ὥρας .....⟩ κατὰ τὴν Ἑλλάδα, ἡ δὲ νὺξ ⟨ὥρας ...⟩ καὶ δύο πεμπτημόρια, ἐπὶ δὲ χειμῶνος τὸ ἀνάπαλιν ... ἄστρα ἀμφιφανῆ· δὶς γὰρ τὴν αὐτὴν ὁρᾶται νύκτα. ἐν τῶι νοτίωι οὐκ ἔστιν ἰδεῖν τι τοιοῦτον.*

12. *Πόσοι οἱ πάντες ἀστέρες.*

cf p. 137 ‖ *Τοὺς πάντας ἀστέρας εἶναι Ἵππαρχός φησιν ͵απ΄, ὅσοι οὖν πληροῦσι τὰ ἐν τοῖς φαινομένοις ὁρώμενα.*

13. *Ἀντίζυγα δέ ἐστι ζώιδια τάδε· Κριὸς Χηλαί, Ταῦρος Σκορπίος, Δίδυμοι Τοξότης, καὶ Αἰγόκερως Καρκίνωι, Λέοντι Ὑδροχόος, Παρθένωι Ἰχθύες.*

14. *Περὶ τῶν τῆς σελήνης σχημάτων.*

∽ Ach 1 c. 21 p. 49 ‖ *Τῶν δὲ σχηματ⟨ισμ⟩ῶν τῆς σελήνης φωτεινοί εἰσιν οἵδε. ... μηνοειδὴς μὲν οὖν ἐστιν, ὅταν ὑπὸ γραμμῶν ⟨μὴ ὅλως⟩ περιφερῶν περιέχηται, διχότομος δέ, ὅταν ⟨ὑφ᾽⟩ ἡμικύκλων. ...*

∽ Ach 1 c. 25 p. 56 sqq. ‖ 15. (cf c. 3) .... *διαφορὰς τέμνεσθαι τῆς σφαίρας, τὴν δὲ παράλληλον καὶ τὴν λεγομένην λοξήν, ἔτι δὲ τὴν ὀρθήν. παραλλήλους μὲν ἐν τῶι κόσμωι συμβέβηκε λέγειν, ὅσοι τὸν αὐτὸν ἔχουσι πόλον τῆι σφαίραι, ὀρθοὺς δὲ τοὺς διὰ τῶν πόλων, λοξοὺς δὲ ὧν τὰ ἐπίπεδα κέκλιται πρὸς τοὺς λεγομένους* 268 P. *ὀρθοὺς καὶ τοὺς παραλλήλους. ἀπείρων δὲ ἐπινοεῖσθαι δυναμένων ἐν τρισὶ διαφοραῖς κύκλων νοητέον ὑπὸ τῶν μαθηματικῶν*

---

3 an *γραμμην*? ‖ 5—11 novum caput feci ‖ 9 *πεμπτημόρια* corr Pet: *πέμπτη μόνα* V ‖ 10 *κατὰ* pro *γὰρ* coni Pet ‖ 13 *͵αχ΄* coni Scal ‖ 15—17 novum caput feci ‖ 19 supplevi (ex Ach 1 c. 21 al) | *φωτεινοὶ* scripsi: *-ῶν* V ‖ 20 *μὲν* ante *μηνοειδὴς* del Pet ‖ 20, 1 *περιφέρειαν* V ‖ 20, 1, 2 lacunam indicavi (cf Proleg IV) ‖ 22 novum caput feci ‖ 23 *ὀρθήν* scripsi: *ὀρθινήν* V ‖ 25 *αὐτῆι* post *τῆι* delevi | *τοὺς διὰ* scripsi: *τούσδε τοὺς ἀπὸ* V ‖ 26 *ἐπίπεδα κέκλιται* corr Pet: *ἐπίποδα κέκρυπται* V ‖ 27 *ἀπείρων* scripsi: *-ως* V ‖ 28 an *ἐπὶ*?

τοὺς εἰς τὴν χρείαν τῆς θεωρίας ἔχοντα⟨ς⟩ παρειλῆφθαι, παραλλήλους δὲ τόν τε ἀρκτικὸν καὶ τὸν θερινὸν τροπικὸν καὶ τὸν ἀνταρκτικόν. ἀρκτικὸς δ' ὁ αὐτὸς καὶ ἀεὶ φανερὸς διὰ τὸ πάν- II 8 M. τοτε φαίνεσθαι καὶ μηδέποτε δύνειν. συμπίπτουσι ⟨δ' αἱ παράλληλοι⟩ κατὰ τὰς διαφόρους οἰκήσεις τοῦ κατὰ κορυφὴν σημείου νοτιωτέρου ἢ βορειοτέρου γινομένου.

‖ νοείσθω δ' ὁ μὲν θερινὸς τροπικὸς τοῦ ἡλίου ἐπὶ θερινῶν τροπῶν γινομένου καὶ πρὸς αἴσθησιν τούτου παράλληλον γράφοντος, ὁ δὲ ἰσημερινὸς διὰ τὸ τὰς ἡμέρας ταῖς νυξὶν ἐξισοῦσθαι τοῦ ἡλίου κατὰ τοῦτον γινομένου τὸν κύκλον πρὸς αἴσθησιν, ὁ δὲ χειμερινὸς διὰ τὸ τὸν ἥλιον κατὰ τοῦτον γινόμενον τὸν κύκλον χειμερινὰς τροπὰς ποιεῖσθαι. ἀνταρκτικὸς δ' αὐτὸς καὶ ἀεὶ ⟨ἀ⟩φανὴς ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος ⟨τὸ ὄνομα⟩ ἔχει καὶ οὐδέποτε φαίνεται. τῶν δὲ λοξῶν δύο μὲν γράφονται πρὸς αἴσθησιν, ὅ τε ζῳδιακὸς καὶ ὁ γαλαξίας, οἱ δὲ ὁρίζοντες ἐπινοίαι μόνον λαμβάνονται, τῶν δὲ ὀρθῶν οἱ μὲν κόλουροι τὴν ὀνομασίαν ἔχουσιν ἀπὸ τοῦ κολοβοὶ καὶ μὴ ὁλοτελεῖς φαίνεσθαι κατὰ τῆς στροφῆς τῆς σφαίρας, ὁ δὲ ἰσημερινὸς ἀπὸ τοῦ κατ' αὐτὸν γίνεσθαι τὰς ἰσημερίας. λέγονται δὲ πάντες οὗτοι πρὸς τὰς ὀρθὰς παραλλήλους. οἱ δὲ λοξοὶ ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος ἔχουσι τὴν ὀνομασίαν. ∽ Hyg I 6 p. 24 sq.

‖ 16. τοῦ κόσμου σφαιροειδοῦς ὑποκειμένου καὶ τῆς γῆς πρὸς αὐτὸν κέντρου λόγον ἐπεχούσης ἡ διὰ μέσου αὐτῶν ἀγομένη εὐθεῖα νοητή, περὶ ἣν μένουσαν ὁ κόσμος στρέφεται, ἄξων καλεῖται καὶ τὰ τούτου πέρατα πόλοι, ἅπερ τινὲς μὲν ἀστέρας εἶναι μικροὺς ἔφασαν, ἔνιοι δὲ σημεῖα νοητά, καθὰ καὶ Ἄρατος (v. 24). τούτων δὲ ὃ μέν ἐστι μετέωρος καὶ φανερώτερος ἡμῖν, ὃ δὲ οὐχ ὁρᾶται ὑφ' ἡμῶν. καὶ καλεῖται ὃ μὲν ἀεὶ φανερὸς καὶ βόρειος, ὃ δὲ ἀεὶ ἀφανὴς καὶ νότιος. ∽ Gemin c.

‖ 17. κύκλων δὲ ἐν τῶι κόσμωι κατανοουμένων ἀπείρων οἳ μὲν παράλληλοι ὀνομάζονται, οἳ δὲ διὰ τῶν πόλων, οἳ δὲ ὁρί- Posidonius (Gemin c. 4 Cleomed I c. 2 II c. 5 Ach 1 c. 25 sq.) cf c. 15

1 supplevi ‖ 3 ἀρκτικὸς δ' ὁ corr Pet: ἅμα τὲ δὲ V | τε post τὸ del Pet ‖ 4, 5 supplevi (cf Cleomedes p. 70, 10 Z.) al; lacunam ante συμπ. Pet ‖ 8 τούτου scripsi: τοῦτο V ‖ 12 οὗτος V ‖ 13 suppl Pet | supplevi ‖ 14 γράφονται scripsi ut l. 8: ὄντων V; ὄντες coni Pet ‖ 17 ἔχουσιν scripsi: -οντες V ‖ 19 ἰσημερίας corr Pet: μεσημβρινὰς V ‖ 22 δὲ post τοῦ supplet Pet ‖ 30 κατανοουμένων scripsi: καὶ μὴ νοουμένων V; καὶ μὴ delet Pet

ζοντες, οἳ δὲ λοξοί. καὶ οἱ τέσσαρες παράλληλοι μέν εἰσιν οἱ τοὺς αὐτοὺς πόλους ἔχοντες τῶι κόσμωι, λοξοὶ δὲ οἱ μὴ τοὺς 264 P. αὐτούς, διὰ δὲ τῶν πόλων κύκλοι καλοῦνται οἱ ἐπὶ τῆς αὐτῆς περιφερείας τοὺς τοῦ κόσμου πόλους ἔχοντες (οἱ δὲ αὐτοὶ οὗτοι ὀρθοί τε καὶ κόλουροι καὶ μεσημβρινοὶ προσονομάζονται), ὁρίζοντες δὲ οἱ διορίζοντες ἡμῖν τό τε φανερὸν τοῦ κόσμου ⟨καὶ τὸ ἀφανές⟩, τουτέστι τό τε ὑπὲρ γῆν καὶ τὸ ὑπὸ γῆν. οὗτοι δὲ μεταβάλλουσιν, ὅταν τὸ κατὰ κορυφὴν σημεῖον ἕτερον γένηται· τοῦτο γάρ ἐστι πόλος ὁρίζοντος.

Ἄρατος μέντο⟨ι⟩ πρὸ⟨ς τὸ⟩ τῆς Ἑλλάδος κλίμα τὰ Φαινόμενα πραγματευσάμενος ἐννέα μόνων ἐπεμνήσθη κύκλων, ὀκτὼ μὲν νοητῶν, αἰσθητοῦ δὲ καὶ κατὰ τὸ πλέον ἑνός, τοῦ καλουμένου γαλαξίου (καὶ ἐν τούτωι γὰρ νοεῖται † διὰ τούτου τοῦ κύκλου). τούτων δ' εἰσὶ παράλληλοι ε', ἀρκτικὸς θερινὸς τροπικὸς ἰσημερινὸς χειμερινὸς τροπικὸς ἀνταρκτικός, λοξοὶ δὲ δύο, ὅ τε ζωιδιακὸς καὶ ὁ γαλαξίας, ἐναντίως ἀλλήλοις κατὰ τὴν θέσιν διὰ τῶν τροπικῶν λελοξωμένοι, καὶ δύο διὰ τῶν πόλων, μεσημβρινός τε εἷς καὶ ὁ ὁρίζων ἕτερος. τούτων δέ εἰσι μέγιστοι ὅ τε ἰσημερινὸς καὶ οἱ λοξοὶ καὶ οἱ διὰ τῶν πόλων. μέγιστοι δὲ καλοῦνται, ὧν αἵ τε διάμετροι ἴσαι εἰσὶν ἀλλήλοις καὶ τῆι τοῦ 11 κόσμου διαμέτρωι καὶ ὅσοι τὸ αὐτὸ κέντρον ἔχουσι τῶι κόσμωι. ἔστι δὲ καὶ ἄλλος ὁ διὰ μέσων τῶν ζωιδίων λεγόμενος μεσαίτατος ὑπάρχων τοῦ ζωιδιακοῦ, ἡλιακός τε καὶ ἐκλειπτικὸς ἐπικαλούμενος, ἡλιακὸς μέν, ὅτι ὁ ἥλιος τὴν πορείαν δι' αὐτοῦ ποιεῖται, ἐκλειπτικὸς δέ, ὅτι δι' αὐτοῦ ἐκλείπουσιν ὅ τε ἥλιος καὶ ἡ σελήνη. καὶ τῶν παραλλήλων δὲ ὁ μὲν ἀρκτικὸς οὕτως ὠνομάσθη, ὅτι πρὸς τοῖς ἀρκτώιοις ὑπάρχει, ὁ δὲ θερινὸς τροπικός, ὅτι ἐπὶ τούτου γενόμενος ἥλιος κατὰ τὴν τοῦ Καρκίνου ἀρχήν, καὶ τότε μάλιστα ὑπὲρ κεφαλῆς ἡμῶν, θέρους τροπὰς ποιεῖται, ἰσημερινὸς δέ, ὅτι ἐν τούτωι ἰσημερίας δύο ποιεῖ, ἐαρινὴν μὲν κατὰ τὴν τοῦ Κριοῦ ἀρχήν, μετοπωρινὴν δὲ κατὰ ⟨τὴν⟩ τῶν Χηλῶν, χειμερινὸς δὲ τροπικός, ἐφ' οὗ κατὰ τὴν τοῦ Αἰγόκερω ἀρχὴν ὁ ἥλιος τοῦ κατὰ κορυφὴν ἡμῶν τόπου ἀφε-

---

3 δὲ post οἱ V: traieci post διὰ ‖ 6, 7 supplevi ‖ 7 τε post τὸ iterum V: del Pet ‖ 10 μέντο⟨ι⟩ πρὸ⟨ς τὸ⟩ supplevi: μὲν τὸ πρὸ V; μὲν πρὸς τὸ coni Vict ‖ 13 corrupta putat Pet ‖ 21 κέντρον corr Vict: μέτρον V ‖ 22 ἔστι scripsi: ὅτι V (vix excerptoris videbitur cf p. 131, 3) | καὶ ἄλλως V | μέσων (ων in rasura) V | an φερόμενος? ‖ 26 οὕτως corr Pet: οὐκ V ‖ 29 an κ. τά γε μ.? ‖ 32 supplevi

στὼς χειμῶνος τροπὰς ποιεῖται, ἀνταρκτικὸς δὲ ὁ τῶι ἀρκτικῶι ἴσος ὑπάρχων πρὸς τῶι νοτίωι τεθεμάτισται πόλωι, οἱ δὲ διὰ τῶν πόλων καὶ λοξοὶ παρὰ τὴν θέσιν ὠνομάσθησαν καὶ ἔτι ὃ μὲν ζωιδιακός, ἐπεὶ ἐν αὐτῶι τὰ ιβ' ζώιδια κατηστέρισται P. τοῦ διὰ μέσου αὐτῶν κύκλου ἐφαπτομένου τῶν τροπικῶν κατὰ ⟨α'⟩ τι μόνον σημεῖον (κατὰ μὲν γὰρ τὸν θερινὸν τροπικὸν ἡ τοῦ Καρκίνου ἐστὶν ἀρχή, κατὰ δὲ τὸν χειμερινὸν τοῦ Αἰγόκερω), ὁ δὲ γαλαξίας καὶ παρὰ τὴν χροιὰν ὠνόμασται (λευκὸς γὰρ φαίνεται καὶ αὐτὸς διὰ τῶν τροπικῶν λελοξωμένος, μικρὸν μέντοι ὑποπίπτων), μεσημβρινὸς δέ, ἐφ' οὗ τέμνοντος τὸν ὁρίζοντα ἀπὸ τῶν πόλων καὶ εἰς δύο τινὰ ἡμικύκλια διαιροῦντος, ὧν τὸ μὲν ἀνατολικόν, τὸ δὲ δυτικὸν ὀνομάζεται, συμβαίνει τὰς μεσημβρίας ἀποτελεῖσθαι. ἔχει δὲ τὸ μὲν ἥμισυ ὑπὲρ γῆν, τὸ δὲ ἕτερον ἥμισυ ὑπὸ γῆν, καὶ αὐτὸς διὰ τῶν πόλων ἀντιτεμνόμενος δίχα ὑπὸ τοῦ ὁρίζοντος, ὁρίζων δέ, καθὰ προείρηται, ὑπὸ τῶν παραλλήλων· ὁ μὲν γὰρ ἀρκτικὸς ἐλάχιστος ὢν ὅλος ὑπὲρ γῆν ἐστι διὰ τὴν ὡς πρὸς τὸ τῆς Ἑλλάδος κλίμα τοῦ κόσμου ἔγκλισιν ἁπτομένης αὐτοῦ τῆς κάτω περιφερείας, ὃ δὲ ἀνάπαλιν ὑπὸ γῆν ὅλος ὑπάρχει.

ὁ δὲ ἰσημερινὸς μέγιστος ὢν μέσος τῶν παραλλήλων τὸ μὲν ἥμισυ ἔχει ὑπὲρ γῆν, τεμνόμενος ὑπὸ τοῦ ὁρίζοντος δίχα, τὸ δὲ λοιπὸν ἥμισυ ὑπὸ γῆν. τέμνεται ⟨δὲ⟩ διὰ μέσων δίχα κατὰ δύο σημεῖα, ὧν κατὰ μὲν τὸ ἓν ἡ τοῦ Κριοῦ ἐστιν ἀρχή, κατὰ δὲ τὸ ἕτερον ἡ τῶν Χηλῶν. τοῦ μέντοι θερινοῦ τροπικοῦ πλέον ἢ τὸ ἥμισυ ὑπὲρ γῆν ὑπὸ τοῦ ὁρίζοντος τέμνεται, τὸ δὲ λοιπὸν ἥμισυ ὑπὸ γῆν ἐστι, καὶ τοῦ χειμερινοῦ δὲ τροπικοῦ ἀνάπαλιν. εἰσί τε ἐλάσσονες μὲν τῶν μεγίστων, μείζονες δὲ τῶν ἐλαχίστων, ⟨ἴσ⟩οι δὲ ἀλλήλοις μετὰ τοὺς μεγίστους, ὅ τε θερινὸς τῶι χειμερινῶι καὶ ὁ ἀρκτικὸς τῶι ἀνταρκτικῶι· ἀπὸ γὰρ τοῦ ἰσημερινοῦ ἴσον ἀπέχουσιν, ὃς διὰ τοῦ κέντρου ἐστὶν ἐν διαφοραῖς ἴσον ἀπέχοντος ἀπὸ τοῦ κέντρου ἴσοι εἰσίν. τεμνομένου γὰρ τοῦ μεσημβρινοῦ κύκλου εἰς τξ' μοίρας ἀπὸ [μεσημβρινοῦ] τοῦ πόλου ἐπὶ τὸν ἀρκτικὸν κύκλον μοῖραι λς', ἀπὸ δὲ τού⟨του⟩ ἐπὶ τὸν

---

3 ἔτι scripsi: ὅτι V, cf p. 130, 22 ‖ 5 αὐτῶν scripsi: -οῦ V | supplevi ‖ 10 δὲ scripsi: τε V ‖ 11 ἀπὸ scripsi: πρὸ V; διὰ coni Pet ‖ 13 μεσημβρίας scripsi: -ινὰς V ‖ 15 ὑπὸ alt corr Pet: ἐπὶ V ‖ 17 post ἐστι lacunam Pet ‖ 18 ὃ δὲ scripsi: τοῦ V; post περιφερείας lacunam Pet ‖ 21 τεμνόμενος corr Pet: -ον V ‖ 22 suppl Pet ‖ 25 δὲ τὸ V: traiecit Vict ‖ 28 suppl Pet ‖ 30 corruptum; an ἐν δὲ σφαίραι οἱ ἴσον ἀπέχοντες? ‖ 32 τοῦ πόλου scripsi (ita suppleverat Pet): κύκλου V | seclusi ‖ 33 λς' corr Pet: τς' V | suppl Pet

θερινὸν τροπικὸν λʹ, ἀφ᾿ οὗ ⟨ἐπὶ⟩ τὸν ἰσημερινὸν κδʹ, ἀφ᾿ οὗ 1152 M *... ἐπὶ τὸν ⟨ἀντ⟩αρκτικὸν λʹ, ὅθεν ἐπὶ τὸν ἀφανῆ πόλον λςʹ. καί εἰσιν αὗται τοῦ ὑπὲρ γῆν ἡμισφαιρίου, μοῖραι ρπʹ, αἱ δὲ λοιπαὶ τοῦ ὑπὸ γῆν.*

18. *Περὶ ἄστρων.*

Posidonius (Cleomed I 4 p. 84) ‖ *Τῶν δὲ ἄστρων τὰ μὲν ἀπλανῆ καλεῖται, τὰ δὲ πλανώμενα, ἀπλανῆ μὲν τὰ κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ κόσμου μὴ κινούμενα, ἀλλ᾿ ἀεὶ τὴν αὐτὴν ἔχοντα τάξιν πρὸς ἄλληλα,* 286 P. *πλανώμενα δὲ ..... ἐστὶν ὅ τε ἥλιος καὶ ἡ σελήνη καὶ οἱ εʹ πλανῆται ἀστέρες· τούτων γὰρ ὁ μὲν ἥλιος ἐφ᾿ ἑνὸς τοῦ ἡλιακοῦ κύκλου κινεῖται .... στηρίζονται ἀναποδίζοντες ἐπὶ τὸν διὰ μέσου τὸν ἡλιακὸν κύκλον παριόντες πρός τε τὰ ἀρκτικὰ καὶ πρὸς μεσημβρίαν τι, ἴσον ἐφ᾿ ἑκάτερα. τῶν δ᾿ ἀπλανῶν τὰ μὲν πρὸς βορρᾶν κεῖται τοῦ ζωιδιακοῦ κύκλου, τὰ δὲ πρὸς νότον. καλεῖται δὲ τὰ μὲν βόρεια μέρη δεξιά τε καὶ ἄνω ἐν ὕψει μᾶλλον ὑπάρχοντα, τὰ δὲ νότια εὐώνυμά τε καὶ κάτω. τοῦ μέντοι κόσμου τὴν ἀπ᾿ ἀνατολῆς ἐπὶ δύσιν φορὰν στρεφομένου τὴν ἐναντίαν αὐτῶι οἱ πλανῆται ποιοῦνται πορείαν οὐδὲν ἧττον, διὰ τὸ τάχος τῆς τοῦ κόσμου περιστροφῆς συμπεριστρεφόμενοι ὁμοίως δὴ τοῖς ἀπλανέσιν ἄστροις.*

19. *Περὶ τῶν ἐν γῆι ζωνῶν* (cf p. 124).

Ach 1 c. 29 p. 64 sq. ‖ *Ζῶναι δέ εἰσι τῆς γῆς ὑπὸ τοὺς παραλλήλους κύκλους ὁμοίως εʹ· βόρειος ὅλη μετέωρος ἀοίκητος κατεψυγμένη, Κρόνου, ἑξηκοστῶν μὲν ςʹ σταδίων δὲ δισμυρίων ͵εσʹ (τὸ γὰρ ἑξηκοστὸν σταδίων ἐστὶν ͵δσʹ)· θερινὴ πλείονα ἔχουσα τὰ ὑπὲρ τὸν ὁρίζοντα εὔκρατος, ἐν ἧι ἐστιν ἡ καθ᾿ ἡμᾶς οἰκουμένη, Διός, ἑξηκοστῶν εʹ σταδίων δὲ δισμυρίων καὶ ͵α· ἰσημερινὴ ἴσον ἔχουσα τὸν ὑπὲρ γῆν ὁρίζοντα τῶι ὑπ᾿ αὐτὴν ἀοίκητος διακεκαυμένη, Ἄρεως, ἑξηκοστῶν μὲν ηʹ ἐξ ἑκατέρου μέρους τοῦ ἰσημερινοῦ τεσσάρων (οὗτος γὰρ αὐτὴν καὶ τὴν ὅλην σφαῖραν*

---

1 suppl Vict ‖ 2 lacunam indicavi | suppl Pet ‖ 9 suppleas ex gr ⟨*τὰ κινούμενα, ὧν*⟩ ‖ 10 lacunam post *ἥλιος* indicat Pet ‖ 10, 1 *τοῦ ἡλιακοῦ* scripsi (cf Cleomed l c): *τόπου ζωδιακοῦ* V ‖ 11 *κινεῖται* scripsi: *-οῦνται* V | lacunam indicavi | ante *ἀναπ.* lacunam indicat Pet ‖ 12 *ἡλιακὸν* scripsi: *ζωδιακὸν* V | *τὰς -ὰς* V ‖ 13 *τὸ ἴ.* V | *δ᾿ ἀπλανῶν* corr Pet: *δὲ πλανήτων* V ‖ 18 *ποιούμενοι* V | *ἢ* post *ἧττον* del Pet ‖ 22—133, 10 iterata, cf p. 124 ‖ 25 *͵δσʹ* corr Pet: *͵ασʹ* V; *μσʹ* (?) coni Scal ‖ 28 *ἶσον* V | *αὐτὸν* V

τέμνει μέσην) σταδίων δὲ τρισμυρίων καὶ ,γχ'· χειμερινὴ ἀνάπαλιν τῆι θερινῆι πλεῖον ἔχουσα τὸ ὑπὸ τὸν ὁρίζοντα οἰκουμένη εὔκρατος, Ἀφροδίτης, ἑξηκοστῶν ε' σταδίων δὲ δισμυρίων καὶ ,α· νότιος ὅλη ἀφανὴς ἀοίκητος κατεψυγμένη, Ἑρμοῦ, ἑξηκοστῶν μὲν ς' σταδίων δὲ δισμυρίων ,εσ', ὡς εἶναι ⟨τὸ⟩ ὑπὲρ τὸν ὁρίζοντα περίμετρον τῆς γῆς ἑξηκοστῶν μὲν λ' σταδίων μυριάδων δὲ ιβ' καὶ ,ς.

καλοῦνται δὲ οἱ μὲν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἡμισφαιρίου βόρειοί τε καὶ νοτιώτεροι κατοικοῦντες αὐτόχθονες, οἱ δὲ ἐφ' ἑκατέρου τῶν ἡμισφαιρίων ὑπὲρ γῆν τε καὶ ὑπὸ γῆν ἀντίποδες.

---

1 *χειμερινὴ* corr Pet: *-ὴν* V ‖ 2 *ὑπὸ* corr Pet: *ὑπὲρ* V ‖ 6 *ἑξηκοστὰ* V ‖ 9 cf Ach 1 c. 29 p. 65, 12. c. 30 p. 66, 30; *ἀντίχθονες* coni Pet | *ἑκατέρου* corr Pet: *-εροι* V ‖ 10 enumerantur nullo spatio intercedente *οἱ περὶ τοῦ ποιητοῦ* (corrigas *πόλου*) *συνταξάμενοι*, de quibus vide Aratea c. III.

II

ERATOSTHENIS 'De circa exornatione stellarum et ethymologia de quibus videntur'.

βόρεια·
Ἄρκτος μεγάλη, Ἄρκτος μικρά, Ὄφις ὁ δι' ἀμφοτέρων τῶν Ἄρκτων, Κηφεύς, Περσεύς, Ἀνδρομέδα, Κασσιέπεια, Ὄρνις, Λύρα, Ἐνγόνασι, Στέφανος, Ἀρκτοφύλαξ, Ἡνίοχος ἐφ' ὧι Αἴξ Ἔριφοι, Δελτωτόν, Ἵππος, Ὀιστός, Ἀετός, Ὀφιοῦχος, Προκύων, Καρκίνος, Λέων, Παρθένος, Χηλαί, Σκορπίος, Τοξότης, Αἰγόκερως, Ὑδροχόος, Ἰχθύες, Ταῦρος, Κριός, Δίδυμοι.

Haec autem sunt ad aquilonem:
Septentrio maior, Septentrio minor, Serpens inter utrasque Septentriones, Caepheus, Perseus, Andromeda, Cassiepia, Cycnus, Fidicula, Ingenu, Corona, Arcturi Custos, Agitator,
Deltoton, Equus, Tela, Aquila, Serpentarius, Antecanis, Cancer, Leo, Virgo, Librem, Scorpio, Sagittarius, Capricornius, Aquarius, Pisces, Taurus, Gemini.

---

habet LII fol 183b.
15 ἰχθῦες

habent AI BCDGK (*cuius errata non enotavi omnia*) P, *cf Proleg IV*

1 erat osthenis AP, -es B, erat osthennis DGK, ostenis C | exornationem DGK, exoroenationem C ‖ 2 ethimologia BP, -am CDK, ethymologiam G; *vertit aut* Περὶ διακοσμήσεως (*Aratea p. 380*) καὶ ἐτυμολογίας (*cf Deutsche Litteraturzeitung 1897 p. 170*) *aut* Περὶ καταστερισμοῦ (*male intellectum pro* καταμερισμοῦ [*Ach c. 24 p. 55, 10*]) καὶ ἐτυμολογίας τῶν φαινομένων, *cf Proleg IV* ‖ 3 *vertit* τάδε ‖ 5 in BP ‖ 6 cepheus BCGK ‖ 8 cicnus ABP ‖ 9 custus AP ‖ 11 Tela *om* B ‖ 13 libra BCDG ‖ 14 capricornum AI, -ium P ‖ 15 thaurus B

νότια δέ·	favonii:
Ὠρίων, Κῆτος, Δελφίς, Ὕδρος ἐφ' ὧι Κρατὴρ καὶ ὁ Κόραξ, Κύων, Θυτήριον, Κένταυρος ἐφ' ὧι Θηρίον, Λαγωός, Ἀργώ, Ποταμός, Ἰχθῦες, ἀστέρες πέντε πλανῆται: —	Incolo, Caetus, Delfinus, Ylidris in qua Urceus et Corvus, Canis, Bestia, Centaurus, Laepus, Navis, Fluvius, Pisces, V stellae erraticae.

6 *ἰχθῦς.*

2 cetus BD | delphinus B ‖ 5 lepus BD ‖ 6, 7 erratice P.

κεῖται δ' ἐν μὲν τῶι βορείωι ἡμισφαιρίωι τάδε·

Ἄρκτος μείζων, Ἄρκτος ἐλάσσων, Ὄφις δι' ἀμφοτέρων τῶν Ἄρκτων, Βοώτης, Στέφανος, Ἐνγόνασιν, Ὀφιοῦχος.

ἐν ἀμφοτέροις τοῖς ἡμισφαιρίοις·

Λύρα, Ὄρνις, Ὀιστός, Αἰετός, Δελφίς, Ἵππος.

ἐν ἀμφοτέροις τοῖς ἡμισφαιρίοις·

Κηφεύς, Κασσιέπεια, Ἀνδρομέδα, Τρίγωνον, Περσεύς, Ἡνίοχος.

ἐν δὲ τῶι νοτίωι τοῦ ζωιδιακοῦ.

Ὑδροχόος.

---

14 incohaverat librarius περ, scil Περσεύς, tum e περ fecit Κασσιέπεια || 17 τῶ νοτίω sine ι ut pluriens

A

IPPARCHUS De magnitudine et positione ⟨in⟩errantium stellarum.

•

constat autem in aquilonio semispherio haec:

Septentrio maior, Septentrio minor, Coluber inter ambas Septentriones, Bootes, Corona, Ingenu, Serpentarius.

ambabus semispheriis:

Caepheus, Cassiepia, Andromeda, Triangulum, Perseus, Agitator.

in favonio autem signale:

Aquarius.

B

ERATOSTHENES De exornatione et proprietate sermonum quibus videntur et IPPARCHI De magnitudine et positione de inerrantium stellarum. Secundum qualiter sunt circumvenientia secundum Ipparchum et Eratosthenem.

Septentrio maior, Septentrio minor, Serpens inter ambas Septentriones, Bootes, Corona, Ingeniculo, Serpentarius.

inter amba semispheria:

Caepheus, Cassiepia, Andromeda, Triangulum, Perseus, Agitatorem.

in favonio signale:

Aquarius.

---

habent A^{I}BCDGK (*inde a l. 24*) P.
5 ipparcus CDK (-chus K^{2}) P, inparchas B ‖ 6 *supplevi* ‖ 5—7 de magnitudine errantium et positione stellarum G ‖ 11,2 scinis perius B; -io A, -aerio P ‖ 14 columber C | inter *om* DGK ‖ 15 corona *om* G ‖ 17 semisperiis B ‖ 17 sqq. *om nonnulla homoeoteleuto seductus* ‖ 18 cepheus BGK ‖ 19 triangulus C

habent A^{II}BCDGKMP.
2 aratus tenens B, erathosthenes D, erat osthennes K, erat ostennes M, ^{e}aratos thenes P ‖ 2, 3 exhornatione B ‖ 5 iparchi B | ipparchide m. P ‖ 6 et positione *om* P | p. deinerrantium A, p. dein err. B, p. err. D, p. de err. K, p. err. M ‖ 7 *index Eratosthenis om; pergitur l.* 10, 1 *ne linea quidem interrupta* ‖ 9 inparthum B, ipparcum K ‖ 9, 10 eratustenens B, aratosthenem K, erat osth(*om* M)enen DMP ‖ 13 et *ante* S. m. *add* C ‖ 14 ambos DKM ‖ 15 semisperia *ante* Sept. *add* B | Bootes *om* M | corone B ‖ 16 ingeniculus C, ingenuculo D ‖ 17 ambas semispherias DGKM ‖ 18 cepheus BC(*bis*) D ‖ 19 triangulus DKM ‖ 20 agitator DKM agitorem A.

ἐν ἀμφοτέροις τοῖς ἡμισφαιρίοις·
Κρατήρ, Κόραξ, Ἀργώ, Κένταυρος, τὸ Θηρίον ὃ ἔχει ὁ Κένταυρος ἐν τῆι δεξιᾶι χειρί, Θυτήριον, ὁ ὑπὸ τὸν Τοξότην Στέφανος [Ἀριάδνης], Ἰχθύς, Κῆτος, Ὠρίων.
ἐν ἀμφοτέροις τοῖς ἡμισφαιρίοις·
Λαγωός, Προκύων.
ἐν δὲ τῶι βορείωι τοῦ ζωιδιακοῦ κύκλου.
βόρεια·
Καρκίνος, Λέων, Παρθένος, Κριός, Ταῦρος, Δίδυμοι.
νότια·
Χηλαί, Σκορπίος, Τοξότης, Αἰγόκερως, Ὑδροχόος, Ἰχθύες.
ἐν ἀμφοτέροις τοῖς ἡμισφαιρίοις·
. . . .

7 seclusi, cf v. 400, 1 et p. 142, 19 | *ἰχθῦς* ‖ 15 *κακεῖνος* ‖ 20, 1 post *ἡμισφαιρίοις*: — quae desiderantur, e 1 suppleas

in utraque semispheria:

Urceus, Corvus, Centaurus, Bestia quam habet Centaurus in manu dextera, Sacrarium, sub Sagittario Corona Inrigator, Piscis, Caetus, Incolo.

in utraque semispheria:

Laepus, Antecanis.

in aquilonio autem et in signale circulo.

aquilo:

Cancer, Leo, Virgo.

favonium:

Librem, Scorpio, Sagittarius, Capricornius.

in amba semispheria.

aquilo:

Aries, Taurus, Gemini.

inter ambobus semispheriis:

Urceus, Corvus, Navis, Centaurus et Bestia quam tenet in dextera, Sacrarium, necnon Sagittarium ....., Pisces, Caetus, Orionem.

---

1 semispera B ‖ 2 *om* Navis | et C. DGK ‖ 2, 3 Centaurus *om* C ‖ 4 dextra CDKP ‖ 5 subsagittarium B, sub sagitario AP ‖ 6 inrigator *sine dubio est* ἀρδευτής *ex* Ἀριάδνης *factum; hausit interpres e glossario graeco-latino* (*Corp gloss* II p. 86) ‖ 8 semisphera B ‖ 9 anticanis C ‖ 9—17 *om* B ‖ 10 in *alt om* K ‖ 12 aquila DGK ‖ 14 favonius DGK ‖ 15 libra DK, libras G ‖ 16 capricornus D, -em P ‖ 17 ambis C, ambas D²G | semispheriis C, semispherias D² ‖ 18 aquila D² ‖ 19 thaurus B | *sequitur p. 140 b.*

1 semisspheriis A, semisperiis B, *om* C; inter (in M) utrumque semispherium DKM ‖ 2 corbus A ‖ 2, 3 centarus KM ‖ 4 sacrarum M ‖ 4, 5 *pro* necnon Sagittarium *debebat* Corona sub Sagittario | sagittarius C, sagitta M ‖ 5 piscis CK ‖ 6 orion CDKM | *sequitur* DESCRIPTIO DVORVM SEMISPHERIORVM (*p. 145*).

III

1. *Τῶν Ἀράτου Φαινομένων* τὰ μέν ἐστι περὶ τῶν κατ' οὐρανὸν ἄστρων καὶ ἰδίως φαινόμενα λέγεται, τὰ δὲ περὶ τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανὸν καὶ τῶν πάλαι λεγομένων μεταρσίων [ἐστὶ] φαινόμενα κατὰ τὸν ἀστρονομικὸν τέτακται τόπον, ὑπὲρ ὧν καὶ τὰ ἐξηγητικὰ πεπραγμάτευται:
ὅτι τῶι μαθηματικῶι εἰς δύο προσήκει τὸ τοῦ ποιητοῦ σύγγραμμα τὸ μὲν εἰς τὰ φαινόμενα καὶ ἀστρολογικῶς ἐξενηνεγμένα, τὸ δὲ εἰς τὰ ἕτερα, πέμψαι σοι προήχθην τὰ Φαινόμενα Ἀράτου διορθωθῆναι καὶ τὴν ἐμὴν γνώμην, οὐδέπω τῆς διορθώσεως ταύτης ἐκδεδομένης. ἴσθι δὲ χρώμενόν με σημείοις τέτταρσι

Quibus Arati videntur quaedam sunt secundum caelum stellarum ecce sicut videntur dicta sunt, de sub caelo autem et quibus olim dicta sunt transgrediamur item videntur secundum astronomicum poni locum, de quibus et recensere consideravi.
quum mathematicis constat in duobus conditoris conscriptio quaedam in quibus videntur et in stellarum ratione exposita, quaedam in alia, mittere tibi proveni haec quae videntur Arati derigere et meam conscientiam, umquam de hac directione tradita. exemplum vero utens me signis quoque et indiciis de

---

habet L^II fol 183^b.
16 διορθωθέντα κατὰ *scripsi Hermes 1884 p. 108, Aratea p. 380*

habent A^I BCDGKMP.
1 arathi B ‖ 1, 2 quedam AB ‖ 2 celi B, caeli CDKMP ‖ 2, 3 stellarum et ordinem C ‖ 3 sic AC ‖ 4, 5 de — sunt *om* DM ‖ 4 sub celo BK ‖ 8 recensare A^I C GP ‖ 10 quom MP, quoniam CGK | mathematicus M ‖ 11 conditoribus C | scriptio B ‖ 12 quedam BKM ‖ 14 quedam BKM, que C, quidam G ‖ 15 provenit hec que C | arathi B ‖ 16 dirigere BDGKM | et mecum B | conscientientiam A^I, consciam K ‖ 17 usque P | de hac *om* M ‖ 17, 8 traditam DGK ‖ 18 autem B | meum C ‖ 19 indiens A^I M, indicus B

τῶι τε χ καὶ τῆι διπλῆι καὶ τῶι ἀμφὶ καὶ τῶι ἀστέρι ἐν τῶι ἐδάφει. γραφὴν δ' ἂν ἴδοις στίχωι παρακείμενον ἕν τι τῶν προειρημένων σημείων.	sexcentesimo et duplo et utrum et stellantium pavimento. scriptum autem si videris versum minus positum aliquid de quibus praedictum est signorum.

3, 4 corrupta, cf ib || 3 *ἴδῃς*.

2. Hoc in fronte scire oportet, quia secundum signum scriptae scripturae ad alias quasque creditas. horum autem expositio in memoriam venit et tamquam non in peccato. in quo autem est secundum pavimento intuenda atque narranda hiemalium, quae quidem melius secus pavimento feruntur. Hoc adducitur in praefatione illius ipso incoante ad Anclidem, unum de sociis, qui verbum fecerat (p. 81). quidam autem putaverunt sic. quidam vero non aestimant hoc Arati esse proverbium, quod principium 'a Iove incoamus', sed haec auferentes proverbia alia praecipiunt. ista sunt autem 'Anclidis ostensio sacrum praepositum itaque caelestem vitam peragens' et cetera (p. 134). quidam tamen sic et alii aliter profanant. hi quidem ut Aratus faciunt per totam creaturam ad quendam locum depinxerunt hos versiculos, ut cognoscatur, ad quem est eorum suggestio. hoc quidem est bene compositum facturae consuetudo. etenim Homerus ubi dicit

---

1 sexcentissimo DGK, sextesimo P || 1, 2 utrum st. (*omisso* et) G || 2 stellarum M | pavimentum B || 3 minis C || 4, 5 predictum CKMP, scriptum B || 6 *verba huic eclogae parti praescripta* et sub paginem (pagine B) *ad exemplar graecum spectare videntur: omisi* | fronte ///// scire AI || 7 scripad C | *pro* autem D h | 8 memoriam DGKM: -a BP | veniunt AIBP || 9 pavimentum CD GKM | adque A, ad quae CK, ad (*omisso* quae) M | hyemalium AIDKP | que B || 10 pavimentum CDGKM | ferentur AI || 11 prefacione G | ipso *om* P | indicante B, inchoante D | andidem AIBP, hanc lidem C, anchlidem D, anclydem G | socios AIP, socii CK, sotio suo B || 12 fecerant P || 13 existimabant M || 14 a *om* B | inchoamus BDK, inchoam M | haec *om* B | afferentes B || 15 andidis AIBDP, anclydis G, anchlidis M || 15, 6 *Ἀγκλείδη, ξείνων ἱερὸν θάλος, εἰ δ' ἄγε σύν μοι οὐρανίην ψαύσειας ἐπὶ τρίβον* Ach p. 81. *hemistichium εἰ δ' ἄγε σύμ μοι etiam Callimacheum Epigr I 5* || 15 prepositum DP || 16 celestem BP | Ach p. 80 *ἐλύμηναν δὲ πολλοὶ τοῦτο τὸ ποίημα ζωγράφοι καὶ ἀστρονόμοι καὶ γραμματικοὶ καὶ γεωμέτραι* | quidam autem sic P || 17 proferunt B, profanantes M | hii AIK | ut *om* G | apatus AIP, aptius B, ecratus K | fatiant B, fiant CDK, sciant G | totum C || 18 depĩxurus B || 19 cognoscitur B, cognuscantur CG | est *prius om* B | sugestio B | hoc idem D | est bene *om* DG | bene *om* KM || 20 conpositum P | facere C, factura A | etenim est homeri(s K) GK || 20—p. 142, 1 ubi dicit homerus non pare C

nuncupare hos apices alterutris hoc est vocare et in aliis, in quibus non est manifestum scire prout scias quisnam. quantum enim potest nunc hoc scire quisnam et rursus nuncupare et Zacynthum extentum decorum esse, prout nuncupatur quisnam absque nisi et Homerum nuncupare quidem clamare aliquem quia et enuntiatio praefationis quid faciat adloquitur ante septuaginta annos dicit (p. 152, 15) adnuntiatum, quasi nihil dicat. quom ergo recalumniantes inquid et apud nos praefationem habens quaedam litigiosa quid faciant. dicit enim in ipsa praefatione, quia Iuppiter stellas hominibus signa constituit (v. 10). sic quoque et facturam iudicio fugiens hominis malitiam veniens in caelum stella fieri, unde iam non Iuppiter omnes stellas constituit. sunt quidem bene composita eorum verba. stellas enim constituit et fundavit deus, nomina vero et signa postea et astrologiam peritissimi addiderunt eis et fabulas condiderunt proprias. nihil tamen prohibet conditorem et factorem dicere deum. dicionem autem quadam ab ipsis nuncupari, quibus stellarum rationem dixerunt, quia sicut fabulas hoc dicit Aratus (v. 100) 'verbum quidem currit sed humanus'. simili modo et de Corona Ariadnes

---

1 apicis G | alterotris A^{I} | vocare et (in BCP) aliis BCGKP ‖ 3 hoc sc. nunc quisquam P ‖ 4 zizintum B, zacinthum DP | extensum BC | *cf schol in Dionys Thrac p. 815, 29 ὁ Ὅμηρος τὸ ζ οὐ κατ' ἐπέκτασιν λαμβάνει, οἷον 'οἵ τε Ζάκυνθον ἔναιον' (II v. 634) et schol MP v. 413 τῶι μή μοι πελάγει νεφέων εἰλυμένον ἄλλων: 'τῶι μή μοι εἰλυμένων' ἦν· ἀλλὰ διὰ τὸ μέτρον ον̄ ἐστίν. διὸ τὸ σημεῖον ἔχει ὁ στίχος. De aliis editionis 'signatae' in MP vestigiis cf Herm 1884 p. 107 et Prolegomena editionis p. XII sqq.* | decorem BM ‖ 5 quidem *om* GK ‖ 6 nuntiatio A^{I}M, enuntio C | fatiat alloquitur B ‖ 7 die annuntiatum B | quas K | qm̄ P, quoniam CDGK | ergo *om* M ‖ 8 recalumpniantes B | inquiet ap. A^{I} (*qui primitus* inquid *scripserat*) ‖ 8, 9 habens — praefatione *om* P ‖ 8 habentes DGKM | quedam DK, quidam M ‖ 9 litigiosa *iteravit* B, itagiosa C | quid *om* DGKM | facit A^{I}, fatiat B, faciat C | dicitur enim CDK ‖ 10 iupiter omnipotens st. G | constituerit B ‖ 10—12 sic — constituit *om* B ‖ 11 indicium C | fugiens *om* DM ‖ 13 stellas hominibus c. DKMP | autem *pro* enim B ‖ 14 deus *om* GKM ‖ 15 *post* condiderunt *lacunam 8 fere litt* A^{I} ‖ 16 proibet BD | dice d. M | ditionem B, dictionem D ‖ 17 quandam BC, qua DM, quidam P ‖ 18 sic̄ A^{I}KMP | fabulis dicit Ar. C ‖ 18, 9 *λόγος γε μὲν ἐντρέχει ἄλλος ἀνθρώποις; redit eadem translatio apud interpretem latinum* ‖ 19 currum B | h^{o}umanus A^{I}, u(hu B)manum BC, humano^{u}s M, horum G, hunus K | et de Corona *om* G | et corono K | *Στέφανος, τὸν ἀγανὸν ἔθηκεν σῆμ' ἔμεναι Διόνυσος ἀποιχομένης Ἀριάδνης*

(v. 71, 2). hanc enim per Dionysum quasi exornatam in carmine suo et ille Coronam manifeste, quod fabulationem primus reddidit. de tali constitutione stellarum homines committunt, non qualem Iuppiter praecipit. istas enim appellationes et significationes stellarum postea aliquando Berossus ait in 'Procreatione' ita significans exposuit nihil ad constitutionem mundi ab eo factam. talia quippe aliqua Eudorus dicit. amplius quidem nos artificiose exposuimus anni creationem. dicitur autem simili modo, quod quasi praefatus Antigonus hanc expositionem Arati traditam nondum esset et astrologus refert dare Eudoxii rescriptu et iubet hoc per carmine adnuntiare quasi factorem manentem inperitum autem astrologiae. hanc excepit gloriam Ipparchus quoque Bithyneus 'Apud Aratum et Eudoxum' et Dionysium, manifeste potius Thrax, et Posidonius in 'Praedicatione Homeri et Arati de mathematicis'. sunt quidem omnes benivoli. efficeret enim Aratum demonstrare perfectum astrologum, etsi nihil differre dixisset de Eudoxum, qui ea ipsa communicanti per commentum dianae nihil aratione excessisse. impossibile enim quendam hoc facere non praeceptorem esse.

tanta quidem apud eos, qui sine praefatione conantur facturam declarare. quidam autem aiunt et hoc postea repositum

---

1 ergo *pro* enim B | dionis(ss K)ium BDGKM, dionisum CP | exhornata(u B)m BD ‖ 2 manifestale B | fabulationes B, fabutionem C | primum B ‖ 3 et alem A^{I}, de talem BP | constitutionem A^{I}P, construcionem C ‖ 4 iupiter B | precepit D | ista D | apellationes B ‖ 5 berosus CG, -ossos P, liberossus DM | *nimirum* '*Περὶ κοσμογονίας*', *cf Aratea p. 226; Mueller F H G II* ‖ 6 ista P | mundi *om* M ‖ 7 alia B | aliqua que odorus B, al. eodorus CG ‖ 7, 8 quidoms M ‖ 8 rtificatiose C | autem *etiam* D^{2}, enim D ‖ 9 prefatur A^{I}, -us P ‖ 10 tradidit M | esset (*sine* et) DP, esse A^{I} | astrologis B | dares G ‖ 10, 1 eudoxii scriptum B | rescriptum DGKP ‖ 11 pro D | carmen C | nuntiare B | pactorem K ‖ 12 imperitum B | accepit M ‖ 13 in parthus B, ipparcus CP | bithyneos C, bithineus BD, bythineus G, byttumnis K, bittinius M, bythyneus P | arathum B, -ti B^{2} | eudoxium M ‖ 14 dionisium CDGKM, dionysum A^{I}, dyonisumq P | pridem (*pro* potius) CKM, quidem potius BDP | quidem *post* potius *iteravit* B | trax CKP | positonius A^{I}, possidonius BD, possidanius K, posydonius P ‖ 15 et erat M ‖ 16 officeret B | quidem *pro* enim B | demonstratum P ‖ 17 differri dixisse A^{I}BC, defferri dixisset D, deferri dixisset M, deferre (if) dixisse P | de *om* BD | eudoxium M, eudoxo P | ipse B ‖ 18 diane CGK | *Aratum dicere videtur* | excessasse M ‖ 19 inpossibile DP | quemquam B | preceptorem D | esset M ‖ 20 tanti B | prefatione DP ‖ 21 agiunt ex M

ab eodem praenominato Antigono imperatori priori amico Arati. de praefatione autem quod esset Arati et quoniam in Macedoniam est inventum in Antigoni bibliothecam quidam in membranis, quidam in tabulas, alii vero in Samo de carmine hoc inventum esse, ubi et illud aliud, quia simili modo in ipsum suggerunt.

---

1 antigone D | imperatore KM (*qui in haec verba desinit*) | priori *om* B || 2 de — Arati *om* G | quum AB | macedonia C, machedoniam K || 3 bibliotheca D, -otica K, bib/ biblioteca B || 4 tabulis BD, tabolis CGK | somo C || 5 id *post* in *add* BCDGP | ipsam B | *sequitur in* A *spatium vacuum imagini alicui adpingendae ut putamus relictum, in omnibus p. 105b—123b.*

IV cf. Rehm berl. phil. Wochenschr. 1899 Sp. 1379.

DESCRIPTIO DUORUM SEMISPHERIORUM.

Habet autem pondus totum medium terrae terrenum. differt enim per totum caelum seu terram aculeo suo, quod in circuitu habet, et dividit medium, quoniam terram pertundit, sicut per latera axis terrae aequaliter illam habet et ab eo ponderatam ubique. aequalem enim ex utraque parte illam facit ipse medio constans et in duo eam dividens aut inponderatam ubique aequalem et similem. et ipsa enim est in modum spherae seu et caelum ita et terra, sicuti primis quidem facta aequam eam caelo stellantia, ut iam per omnia vel et per circuitum simili modo pondere aequalem per spatium sicut semispheriis. quantum enim a terra habet altitudinem hoc semispherium, tantum habet quod subtus terra longitudinem aliud semispherium. ipsa enim in medio iacet duobus semispheriis.

---

habent BDKP, DK *a me,* BP *ab Hertzio conlati; ceteros perlustravi sed vix utiles cognovi.*

1 semisperium B, semisperiorum D; *inscriptionem om* KP ‖ 2—6 *multa non intellego* ‖ 2—8 *cf Arati v.* 22, 3 *de axe* ἔχει δ' ἀτάλαντον ἁπάντη μεσσηγὺς γαῖαν, περὶ δ' οὐρανὸς αὐτὸς ἀγινεῖ *et interpretem latinum infra VIII* ‖ 2 pondere BP | medio BP | terre B | terraenum P ‖ 3 autem P | *vertit* διὰ τοῦ κέντρου τῆς περιφερείας κτλ. ‖ 4 vidit K | mediam DKP | *vertit* διήκει ‖ 5 equaliter BK | illum B | equaliter *post* et B, aequaliter P | ponderatum B ‖ 6 ubique *om* BP | equalem BK | fecit B ‖ 7 eum B | ubi D ‖ 8 equalem BD | enim *om* B (*add* B²) | sperae B, sphere DK ‖ 9 facti B, factu *vel* facta D, facta P | quia meam B, equam eam D ‖ 10 celo B | staellantia P | valet D | circuitu P ‖ 11 sperae *post* modo B | equalem B, equidem D | spacium D | semis spheriis P ‖ 13 subtus terram K | longitudine B | semisperium BD ‖ 14 m. ita et d. B | semisperiis B.

secuntur hemisphaeriorum imagines delineatae in D, *pagina vacua relicta in* K, *deinde in utroque Arati Genus; statim Arati Genus in* BP.

V

ΓΕΝΟΣ ΑΡΑΤΟΥ ΘΕΩΝΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΣ

1. Ἄρατος πατρὸς μέν ἐστιν Ἀθηνοδώρου, μητρὸς δὲ Δητοφίλας, τὸ δὲ γένος ἀπὸ Σόλων τῆς Κιλικίας (ὠνομάσθαι δέ φασι τὴν πόλιν ἀπὸ Σόλωνος τοῦ Λινδίου), ἀδελφοὺς δ' ἔσχε Λύρην τε καὶ Καλλιώδαν καὶ Ἀθηνόδωρον, ὅν φησιν Εὐφράνωρ ἀντιγράψαι πρὸς τὰς Ζωΐλου κατηγορίας. διέπρεψε δὲ

ARATI GENVS

Aratus patris quidem est Athinodori, matris autem Delitophilae, genere vero de Solon Ciliciae. nominatur autem civitas de Solonem Lindium. fratres autem habuit Lyrem quoque et Calliodam et Athinodorum, quem ait Eufranor in descriptione ingenio furtim rescribere apud Zoilum accusationes. per-

---

A(mbrosianus C 263 inf s. XIV); praecedit Anonymus II 1 (supra p. 102) sequitur Theo Smyrnaeus alia

B(aroccianus 119 s. XV); praecedit Aratus cum scholiis

L(aurentianus XXVIII 37 s. XV); praecedit Anonymus II 1, sequitur Catasterismorum liber

Matr(itensis LXVII s. XV); praecedit Anonymus II 1, sequitur Catasterismorum liber

Vi(ndobonensis 142 s. XV); praecedit Anonymus II 1, sequitur Catasterismorum liber

A B L Vi contuli ipse, Matr edidit Iriarte l c p. 239

2 *Θέωνος Ἀλεξανδρέως* A: om BL Matr Vi ‖ 5 *αἰθηνοδώρου* Vi ‖ 6 *σώλων* A ‖ 8 *φασὶ* om Matr | *σώλωνος* A ‖ 10 *μύριν* Ach 2 p. 76 Suid s v *Ἄρατος* | *Καλλιώδαν* AVi: *Καλλιόδαν* ceteri; *Καλλώνδαν* coni Bergk cf Ach l c ‖ 12 *τ. τοῦ Ζ.* Matr

habent BCDGK Ma P S^I S^II Strozzianus (XLVI s. XIV) U(rbinas 1358 s. XV) *alii; totos enotavi* BDK Ma P, *ceteros passim.*

4 Aratus genus patris B | filius *post* Ath. K, *post* patris Ma | quidam K ‖ 5 athinodori BCK Ma P: anthinodori G S^II | 5, 6 delitophilae (*i. e. δὲ Δητοφίλης*) *archetypus*: aditophilae B, dolithophile DP, delitophile S, delttophile M, dolitophile CK ‖ 6 vero erode solo in liciae B ‖ 7 cilicie CGK, cilitiae D, ciliae P ‖ 8 tesolonem B, de solem C | indium S^I ‖ 9 lyrem KP: lirem BDMa, linem U ‖ 10 calliod'a B | at thinorum D, athinorum Ma, at thinodorum S^I S^II, thinodorum K ‖ 11 euphranor BMa ‖ 12 ingenio CDGK Ma S^I S^II: in genuo B, ingeni P | furt⋚im K ‖ 13 aput D | zoillum K | accussationes K

παρὰ Ἀντιγόνωι, ὃς ἐβασίλευσε Μακεδονίας παρελθούσης τῆς βασιλείας εἰς αὐτὸν τρόπον τοῦτον. μετὰ τὴν Ἀλεξάνδρου τελευτὴν ἐκράτει τῆς Μακεδονίας Ἀριδαῖος ὁ κληθεὶς Φίλιππος. τούτου δὲ ἀποθανόντος διεδέξατο τὴν ἀρχὴν Σέλευκος ὁ Νικάνωρ, ὃν ἀναιρεῖ Πτολεμαῖος ὁ κληθεὶς Κεραυνός, Πτολεμαίου τοῦ Σωτῆρος καὶ Εὐρυδίκης υἱός, ὃς βασιλεύει Μακεδονίας. ἀναιρεθέντος δὲ αὐτοῦ ὑπὸ Γαλατῶν ἑαυτοῖς αἱροῦνται Μακεδόνες Σωσθένην, μεθ' ὃν βασιλεύει αὐτῶν Ἀντίγονος Φιλίππου, οὗ γίνεται παῖς Δημήτριος ὁ Πολιορκητής, Δημητρίου δὲ Ἀντίγονος ὁ Γονατᾶς, παρ' ὧι διέτριβεν αὐτός τε Ἄρατος καὶ σὺν

mansit autem apud Antigonum regem Macedonum transeunte regno in ipsum sicuti hunc. post Alexandri obitum optinuit Macedoniam Arideus, qui cognominatus est Philippus. isto autem defuncto successit Seleucius Victor, quem interficit Ptolomeus Fulminalis cognominatus, Ptolomaei Salvatoris et Eurydicis filius, qui regnavit in Macedonia. perempto autem illo a Galatis sibi elegerunt Macedones Sosthenem, post quem regnavit in eis Antigonus Philippi. cuius fit puer Demetrius Obsessor, Demetrii autem Antigonus Geniculosus, apud quem frequentabat ut Perseus Stoi-

---

1 *ἀντιγώνω* A ‖ 2 *περιελθούσης* coni Meineke ‖ 3 *τοῦτον τὸν τρ.* Matr ‖ 6 *ἀρδαῖος* ABLVi, *ἀρυδαῖος* Matr ‖ 8 *τὴν ἀρχὴν* om BLMatrVi ‖ 8, 9 *νικάνων* A Matr; *Νικάτωρ* Meineke ‖ 9 *πτολομαῖος* A ‖ 14 *ἑαυτοῖς* om Matr ‖ 18, 9 *ἀντίλογος* BLVi ‖ 19 *γονάτας* A, *γαλάτας* BVi, *γαλατᾶς* L, *γαλα*^τ Matr ‖ 20 *τε Ἄρατος* om BL Matr Vi

1 antigonem DKMa ‖ 3 regnum BP | hoc DKMa ‖ 4 obtinuit BDK ‖ 5 arrideus BDKP ‖ 5, 6 cognominabatur B ‖ 7 sucessit B ‖ 7, 8 seleu////cius D, seleucus K ‖ 8 interfecit BDMa P, interficet K ‖ 8, 9 ptolomeus D Ma SI SII: ptholomeus BP, tolomeus C, ptolemeus G ‖ 10 ptolomaei *om* D K Ma | phtolomeo B, ptholomeo P | salvatori BP ‖ 10, 1 erudicis B, uridicis K, euridicis DMa ‖ 12 macedoniam BCP | peremto DK | enim (*pro* autem) B ‖ 13 agalathis B, agalatis DK, agalitis BMa P ‖ 13, 4 macedones (*vel* -ii) sosthenem *archetypus*: macedonii sosthenem B, macedoni osthenem C, macedones ostenem DGKMa, macedoniis osthenen P ‖ 16 cum fit Ma | puer ·ꞩ· (*tunc* Demetrius *in margine* B²) obsessor demetrii B; deme etrius K ‖ 17 deme etrii K ‖ 18 genuculosus K ‖ 19 ei (*pro* ut) BDK Ma P | perseas K

αὐτῶι Περσεὺς ὁ Στωϊκὸς καὶ Ἀνταγόρας ὁ Ῥόδιος ὁ τὴν Θηβαΐδα ποιήσας καὶ Ἀλέξανδρος ὁ Αἰτωλός, ὥς αὐτός φησιν ὁ Ἀντίγονος ἐν τοῖς Πρὸς Ἱερώνυμον. ἐπισταθεὶς δὲ τῶι βασιλεῖ πρῶτον μὲν αὐτῶι ποίημα ἀνέγνω τὸ εἰς τὸν Πᾶνα τὸν Ἀρκαδίας, εἶτ' ἐκείνου κελεύσαντος ἔγραψε τὰ Φαινόμενα.

2. *Ἐκέχρητο δὲ ὁ Ἄρατος Ζήνωνι τῶι στωϊκῶι φιλοσόφωι, καὶ γέγραπται αὐτῶι ἐπιστολὴ πρὸς τοῦτον. διώρθωσε δὲ καὶ τὴν Ὀδυσσείαν.*

cus et Antagoras Rodius, qui Thebaida fecit, et Alexander Aetolus, ut ipse ait Antigonus apud quem Hieronimus. adsistens quidem regis primum vero illi carmen exposuit apud Pana Arcadiensem. idem ipso iubente scripsit ea quae videntur.

Frequentabat autem Aratus ad Zenonem stoicum philosophum et scribitur ei epistula apud eundem. didicit quidem et Odisseam, et Gecraustius inquit quasi praesidens ab inperatore et Heliadam scripsisse seu Homerum dirigere; vitiatum enim

1 servavi traditam nominis formam: *Περσαῖος* coni Hemsterhuys ‖ 5 *πρὸς* vertit l, coni Meineke: *περὶ* libri ‖ 6 *συσταθεὶς* coni Hemsterhuys ‖ 7 *αὐτοῦ* BL Matr, *αὐτὸν* Vi, *αὐτῶν* idem in margine ‖ 8 *τῆς* (*pro τὸν*) Matr

1 antagorus K, antegoras BMa ‖ 2 tebaida B, thebaidam DMaP, tebaidam K ‖ 3 etolus BMa, etholus K ‖ 4 ieronimus MaP, hyronimus Pal ‖ 4, 5 aasistens B ‖ 5 reḡ B, regi G ‖ 6 carnem K | ex (*omisso* posuit) KMa ‖ 7 panem B, panam DKP | circadiensem B, archadiensem D; arcadiensem idem *om* K | ipse ipso B | ipse MaP ‖ 8 iuvente Ma | que K ‖ 12 zenonem G: zinomen D, zinonem BKP ‖ 12, 3 philosophum *om* B, filosofum G ‖ 13 ei *om* DMa ‖ 14 eumdem KP | dicit K ‖ 15 odisseum B, odysseam DK | et gecraustius (ecra *in rasura*) C, ut grecaustius DGMa, ut greca ustius S[I], ut graeca ·/vstius (*v in rasura*) *in margine* vel hist (*reliqua abscissa; an* hist⟨oricus⟩?) S[II], ut gegra urcius K, et gegastius (a *supra* g *scripto*) B, *om* U | inquid K ‖ 16 presidens P | imperatore K ‖ 17 heliadam CDGK: eliadam BP, hiliadam Ma ‖ 17, 8 omerum Ma, humerum BP ‖ 18 viciatum Ma | autem (*pro* enim) DKMa

ἐγένετο δὲ σφόδρα πολυγράμματος ἀνήρ, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Καλλίμαχος (fr 100 g Schn).

Δωσίθεος δὲ ὁ Πολιτικὸς ἐν τῶι Πρὸς Διόδωρον ἐλθεῖν φησιν αὐτὸν καὶ πρὸς Ἀντίοχον τὸν Σελεύκου καὶ διατρῖψαι παρ' αὐτῶι χρόνον ἱκανόν.

3. Τὴν δὲ τῶν Φαινομένων ὑπόθεσιν παρέβαλεν αὐτῶι ὁ Ἀντίγονος δοὺς τὸ Εὐδόξου σύγγραμμα καὶ κελεύσας ἕπεσθαι αὐτῶι. ὅθεν τινὲς τῶν ἁπαλωτέρως προσερχομένων ταῖς ἐξηγήσεσιν ἔδοξαν μὴ μαθηματικὸν εἶναι τὸν Ἄρατον· ὑπέλαβον γὰρ μηδὲν ἕτερον τῶν Εὐδόξου Φαινομένων ποιήσαντα αὐτὸν εἰς τὸ σύγγραμμα θεῖναι. ταύτης δὲ τῆς γνώμης ἔχεται καὶ Ἵππαρχος ὁ Βιθυνός· ἐν γὰρ

illum a conpluribus. factus est autem nimis multum litteratus vir, sicut testatur Callimachus adsistens ei ab infantia propter Praxiphanem Mytilenum. Dositheus autem Pelusinus in quo apud Diodorum venire inquit et apud Antiochum Seleucium et permanere ad eum tempore sufficiente.

Eam quoque quae videntur subministrationem accepit ei Antigonus dans illud Eudoxi conscriptum et iubens adhaerere illi. unde quidam de mollibus recensitorum putaverunt non mathematicum esse Aratum. susceperunt enim nihil aliud quorum Eudoxi videntur facere illum in conscriptum reponi. huic autem conscientiae habetur et Ipparcus Bitineus. in quibus enim apud Eudoxum et

---

2 *ὁ* om LMatr ‖ 6 *δοσίθεος* libri ‖ 9 *διατρίψας* Matr ‖ 12 *παρέβαλεν* corr Ruhnken: *παρέλαβεν ἐν* libri ‖ 15, 6 *ἁπαλωτέρως* BLVi: *-ων* AMatr legit l ‖ 20 *ποιήσαντα* corr Meineke: *ποιῆσαι* libri, legit l ‖ 21 *θῆναι* Vi ‖ 21, 2 *ταύτῃ* LVi

2 nimis *om* DK | multum *om* Ma ‖ 3 sicut *om* Ma | allimacus B ‖ 4 assistens BMa ‖ 5 praxipanem B, paxiphanem DK, paxipanem Ma, paxiphalem P | mitilenum BDMa ‖ 5, 6 dositeus K ‖ 7 diorum Ma ‖ 8 apud anthiochiam Ma, a. anthiocum P | seleutium DKMa | 11 ea qu. BP, earum qu. DKMa ‖ 13 dans dans P | illum Ma ‖ 14 conscript[u]am P | *post* conscriptum 'id est opus' Ma | iuvens Ma | adherere BDKP ‖ 15 quidem K ‖ 16 recensionum BDKMaP ‖ 17 mathematecum K, mathematichum P | esse *om* P ‖ 18 suscepit DMaP | nichil Ma ‖ 22 hiparchus B, ipparchus D, ypparchus Ma | bithi(y D)neus BD, bytineus K, bythineus Ma ‖ 23 eudoxium Ma

τοῖς Πρὸς Εὔδοξον καὶ Ἄρατον πειρᾶται τοῦτο ἀποδεικνύναι. συναγορεύει δὲ αὐτῶι καὶ Διονύσιος .... ἐν τῶι Περὶ συγκρίσεως Ἀράτου καὶ Ὁμήρου περὶ τῶν μαθηματικῶν· ‘ὥσπερ γάρ’ (φησίν) ‘οὐ τίθεμεν αὐτὸν ἰατρὸν εἶναι γράψαντα Ἰατρικὰς δυνάμεις, οὐδὲ μαθηματικὸν θήσομεν οὐδὲ ξένον εἰπόντα τῶν Εὐδόξου’. βιάζονται δὲ οὐ μετρίως· ἦν γὰρ καὶ τὸ εἰδέναι μεταφράσαι ἐμπειρίας μαθηματικῆς. εὑρήσομεν δὲ αὐτὸν καὶ ἐπιμελέστερον τὰ πλεῖστα τοῦ Εὐδόξου ἐπιστάμενον. ἤδη καὶ ὁ Καλλίμαχος (Epigr XXVII) συνεγγίζων αὐτῶι κατὰ τοὺς χρό-

Aratum probat hoc declarasse. consentit autem ei et Dionisius . . . Arati et Homeri de mathematicis, sicut ait “non ponimus illum medicum esse, quod scriberet ‘Medicinales virtutes’, neque mathematicum ponamus nihil mirum dixisse quibus Eudoxus.” vim moderatur. erat enim et scire magnum loqui peritiae mathematicae. repperimus autem illum et super . . .

3, 4 post Διονύσιος (ὁ Θρᾷξ nimirum, cf Aratea p. 385) lacunam statui; excidit certe nomen Posidonii, cf Aratea l c (supra p. 143) ‖ 6, 7 ὅσπερ γε BL Matr, ὅπερ γε Vi ‖ 8 τὰς ante Ἰ. L Matr ‖ 10 οὐδὲν Vi ‖ 11 δ' Vi ‖ 14 αὐτὸν καὶ BLVi: καὶ αὐτὸν A Matr ‖ 16 συνεχίζων BLVi | αὐτῷ Matr

3 *lacunam statui; archetypus latinus mutilo vitae graecae exemplo et ipse usus est* ‖ 4 mathematichis P | *post* ait *lacuna fere 5 litt* K | ait *om* D Ma ‖ 7 mathematecum K *cf p. 149, 15* ‖ 8 nichil Ma ‖ 9 moderatus B D Ma ‖ 11 peritie B, periciae K Ma | mathimaticae K, mathematice B Ma, mathematichis P ‖ 12 reperimus BD Ma ‖ 12, 3 illum et illum et super B ‖ 13 *post* super *hodie nullum lacunae signum in libris; finis aut archetypi latini aut graeci vitae Theoneae exempli erat mutilus. — subsequitur in* B *Manilius ita inscriptus* ARATI PHILOSOPHI ASTRONOMICŌ LIBER PRIMVS INCIPIT PRELIBATIO, *in* Ma *primum imago quaedam astronomica quadrata, deinde verba* aiunt nec fabuloso Iovi sufficere eiusmodi opinionem; esse enim talem causam Iovem et convenire *etc* (= *schol* AP *in Germanicum p. 57, 11 sqq. Breysig, cf Aratea p. 27b 21 sqq. et infra VIII), in* DGK SI SII DE CAELI POSITIONE (*cf infra*), *de ceteris cf Proleg IV.*

νους τῶι Ἀράτωι ‘σύγγονος ἀγρυπνίης’ τῆς τῶν Φαινομένων θεωρίας διὰ τὴν παρατήρησιν.

4. Πολλοὶ δὲ μετ' αὐτὸν ἐγένοντο Φαινόμενα γράψαντες, καὶ οὐδεμιᾶς ἀξιοῦνται φροντίδος. καὶ περὶ μὲν τούτου τοσαῦτα.

---

1 τοῦ Ἀράτου BLViMa | ἀγρυπίνης A | φησὶ post Φ. A: om BLMatr Vi ‖ 3 δὲ post πολλοὶ BLMatrVi: om A.

VI

PREFACIO ARATI

Praeclara ostensio sacri voluminis, namque cum mihi caelestem propinaret adminiculum conditor saeculi, auctor et custos mundi, quantave cum occidentalibus partibus constituta aut quanta a finibus revoluta per singulos dies quantave inlustrantur et quorum nobilium totidemque creator Iovis Saturnus Marius puer a primordio ut fuerat cultor, quantave divitia tempestas ac serenitas sacra paret septuplum cum decies cumulantur anni. cuncta mihi solis locupletat, quando mei memoriam carissimi filii honorificent pro eo an ex aliorum beatitudine, qui Olimpum habent. nondum perierunt caeli cultores qui signa

⟨*Τὸ κατεψευσμένον προοίμιον* Ach p. 81⟩

Ἀγκλείδη, ξείνων ἱερὸν θάλος, εἶ δ' ἄγε σύ⟨ν⟩ μοι οὐρανίην ψαύσειας ἔπι τρίβον

ἔπταχα σὺν δεκάδεσ⟨σ⟩ιν περιπλομένων ἐνιαυτῶν

---

enotavi BP *totos*, CG *perlustravi*.
1 *titulum dedi e* B, *quamquam potest ad ea omnia, quae Arati interpretationi latinae praemittuntur, significanda pertinere: om* P, *qui* INCIPIT *praescripsit; ceterum multa non intellego* ‖ 1—3 *melius haec versa supra p. 141, 15 sq.* ‖ 3 preclara B; *vertit* Ἀγκλείδη | *vertitne* θέλος *a* θέλω *derivatum?* ‖ 4 namquae G | michi B ‖ 4, 5 celestem G ‖ 5 *an* propinares?; propinaret P, properaret B | adminiculum *vix* ἐπίτριβον *possit esse* ‖ 6 scli BP | autor G | custor P ‖ 7 quantane B ‖ 7, 8 occidentali BP ‖ 8 autem B ‖ 12 creatur G ‖ 12, 3 Marius (*magna initiali*) P; *an* Μαιάδος υἱός? ‖ 13 primordia B ‖ 14 divina B ‖ 15 ac P: huc B ‖ 16, 7 c$\overset{u}{o}$mulantur G, cummulantur P ‖ 17 memoria G ‖ 18 karissimi P

1 schol v. 733 οὐχ ὁράαις; ὀλίγη μέν: ἡ δοκοῦσα εἶναι πρός τινα τοῦ λόγου ἀπότασις ἐπλαγίασε πρὸς τὸ οὐχ ὁράαις ἐντεῖναι τὸ εἰς Ἀγκλείδην προοίμιον [ἀνα]φερόμενον κτλ. cf p. 141, 15 sq.

et prodigia patris ad omnes tribuit et quanta in mari seu in terra vel quanta circa ignem significantur aut quanta quadrupedibus et quanta volucribus natant hinc atque inde bruta animalia monstruosa hieme vel aestate sacrae conventionis aut quaecumque tonitrua et fulgura adferentes spiritum repleta in aetheria summitate omnia signa, quae super terra fiunt, a Iove fieri, quod per omnia facta fabulis disponam quasi optima. tu autem cum sapientia hec intelliges.

---

1 p. omnibus C | mare BP ‖ 2 t. ul' B ‖ 3 natunt C ‖ 4 hyeme P | estate B | sacre B ‖ 4, 5 convencionis atquecumque B ‖ 5 fulgora P | spūi BP ‖ 6 etherea B | terram B ‖ 8 hic BP | intellegis B | *sequitur ea quam proximam subieci Sphaera in* BP.

VII

ΣΦΑΙΡΑ

1. ΑΠΛΑΝΩΝ ΑΣΤΡΩΝ ΣΦΑΙΡΑ

Ἧδ' ἐστὶν ἄστρων τάξις· ἀμφὶ μὲν πόλον
Ἄρκτους διπλᾶς πρὸς νῶτα νευούσας τύποις
ἀντιστρόφοις οὐραῖσιν ἀλλήλων φοραῖς
σκολιὸς διείργει μὴ πελάζεσθαι Δράκων.
τοῦδ' ἀμφὶ χάσμ' Ἐγγόνασι δεξιὸν πόδα
ἔχει, κάρα δὲ κρατὸς Ὀφιούχου πέλας,
ὃς ἐν μετώπωι Σκορπίου βαίνει ποδί.
τῆς Μείζονος δ' ὄπισθεν ἵσταται Φύλαξ
Ἄρκτου. ποσὶν δὲ τοῦδε Παρθένος κυρεῖ
ἔχουσα λαμπρὸν χειρὶ Δήμητρος Στάχυν.
μεταξὺ δ' ἄστρων τῶνδε κυκλοῦνται τύποις

---

habent A (A^I A^II) P (P^I P^II) V, cf p. 100.

Νουθεσία. *Οἱ παρόντες στίχοι ἰαμβικοὶ εἰσι τρίμετροι ακατάληκτοι. εἰσὶ δὲ γεγραμμένοι κατὰ τὸν τρόπον τῶν ποιητῶν· δέχονται γὰρ σπονδεῖον δάκτυλον ἀνάπαιστον τρίβραχυν ἤτοι χόρειόν τε καὶ πυῤῥίχιον. ἰστέον δέ, ὅτι διωρθώθησαν παρὰ* (*ἐμοῦ* add A^II) *Δημητρίου τοῦ Τρικλινίου· ἦσαν γὰρ ἐν πολλοῖς μέρεσι διεφθαρμένοι* (*ἀδιάγνωστοι* P) *καὶ πολλοὶ ἐκ τούτων παρελείφθησαν ὡς ἀδιάγνωστοι* (add *καὶ ὅτι ἐξ ἑτέρου βιβλίου ταῦτα ἐγράφη* A^II manus altera). — titulos scripsi: *Ἐμπεδοκλέους ἀπλανῶν ἄστρων* (*ἀστέρων* P^II) *σφαῖρα* AP ‖ 1 *ἅδ'* P^I ‖ 2 *τύποις* est *figuris* pro *capitibus*; *τόποις* coni Scal ‖ 3 *ἀλλήλαιν* Mor ‖ 4 *σκολιαῖσιν* Mor | *διείργει* corr Wieck: *εἴργει* libri; *σκολιὸς δὲ ἀργεῖ* vertit l ‖ 5 *ἐν γούνασι* libri ‖ 7 *ὡς* P^I ‖ 8 *νῆς* P^I ‖ 9 *pedibus hunc assequitur* | *ποσὶ* P^II; *ποσὶν δ' ἐν* coni Wieck ‖ 10 *χερσὶ* vertit l, cf ad Arati v. 97 ‖ 11 *κυκλοῦνται* scripsi: *κυκλοῦται* libri vertit l

INVOLUTIO SPHAERAE

1

Hic est stellarum ordo utrorumque circulorum. | Septentriones duplices ad austrum vertunt figuram, | aversis caudibus invicem sibi adversantur, | obliquus autem vacat, ne vagare possit, Draco. | hic quoque ambas dividit genibus in dextro pede | habet quidem continentem Serpentarium iuxta, | quod in fronte Scorpionis adtingit pedem, | Maiori autem retro stat Custos | Septentrioni. pedibus quidem eius Virginalis uterus | habens igneam manibus frugis Spicam. | inter stellas autem haec adimpletur figura | simul quippe

---

habent ABCKP, *cf p. 101; contuli* ABP, *ceteros perlustravi.*

involucio B | spherae A, spere B | *inscriptionem om* P ‖ 2 septemtriones B | veniunt vertunt B | figura AB ‖ 4 obliquis B ‖ 6 serpenturium B ‖ 8 custus AP ‖ 9 septemtrioni B | quid est eius B ‖ 10 frugispicam P ‖ 11 hec B

RECENSIO INTERPOLATA

Involutio Sphaerae. Hic est stellarum ordo utrorumque circulorum. | Septentriones duplices ad austrum uertuntur, figurantur | auersis caudis inuicem sibi adversantes. | inter quos obliquus dilabitur Draco. | ad unius namque dextrum pedem | est Serpentarius, | cuius Serpentarii pedes adtingunt frontem Scorpionis; | alteri autem retro stat Custos. | sub pedibus quidem eius Virgo | habens igneam in manibus Spicam. | habent autem Septentrio-

---

contuli DK (*cf p. 101*), *Hertzianos codices apud Breysigium enotatos invenies in editione Germanici p. 224 sqq. 107 sqq. nonnulla delibavi.*

involucio K | spherae DK | quae K ‖ 2 septentrionis K | figura DK ‖ 3 aversantes K ‖ 4 oblicus K | 5 sub unius namque pedibus GStrozzianus (*Breysig p. 108*) ‖ 7 scorpiones K ‖ 8 custus K ‖ 9 sub *om* D (*add* D²) K ‖ 12—14 habent — Serpentarii *post* 4 (Draco) *collocat Breysig*, *post* 25 (Septentrionis) UStrozzianus *ita* 'habet autem Septentrio a dextris iuxta Coronam desuper Serpentem in manibus Serpentarii et eum qui in geniculo stat et sinistro pede septentrionalis Draconis verticem calcans (= Arat. v. 69. 70), unum brachium Lyrae, alterum dans Coronae. namque a minori Septentrione ultimus pes Cephei continetur — apprehendentis, super cuius alas', *unde patet* SPHAERAE *descriptionem memoriis et Arateis et aliis auctam esse ab hoc redactore* (UStr), *quamquam insunt plenioris recensionis vestigia*

ὤμου μὲν Ἀρκτούροιο δεξιοῦ πέλας
Στέφανος, ὕπερθεν δ' Ὄφιος, ὃν φέρει χερί,
Ὀφιοῦχος. Ἄρκτον δ' ἐγκυκλούμενος πάλιν
ὀπισθίοις ἐν βήμασιν κεῖται Λέων.
μέσαις δὲ θεριναῖς ἐν τροπαῖσι Καρκίνος,
Δίδυμοι δ' ἔνερθεν προσθίων κεῖνται ποδῶν.
κεφαλὴν δ' ὕπ' αὐτὴν Ἁρματηλάτης ποδί
Ταύρου κέρατι τῶι δεξιῶι στηρίζεται.
λαιῶι δ' ἐν ὤμωι Ζηνὸς Αἴξ ἐστι τροφός,
ἣν αὐτὸς ἄστροις ἐγκαθίδρυσεν καλῶς
θρόνων κρατήσας, οὐρανοῦ σκηπτουχίας.
Ἔριφοι δὲ ταύτης νέρθεν εἴληχαν τόπον
καρπὸν κάτ' ἄκρας χειρὸς Ἡνιοστρόφου.
Ἄρκτου δὲ Μικρᾶς ἐς τὸν ἔσχατον πόδα
Κηφεὺς τριγώνου τάξιν ἐξεργάζεται
Ὄρνιθα χειρὶ δεξιᾶι θηρώμενος·
πτέρυγα δ' ὕπ' αὐτὴν Ἵππος ἰθύνει πόδα
μέσαισι χώραις Ἰχθύων ὁρώμενος.
ἄστρων δὲ τῶν πρὶν τῶν τε νῦν εἰρημένων
ὅδ' ἐξικνεῖται καὶ πεπλήρωται τόπος.

Ἔμπροσθε κεῖται Κασσιέπεια Κηφέως
αὐτός θ' ὁ Περσεὺς ὠκύς ἐσθ' ἅρπην ἔχων
πόδας τιθεὶς νώτοισιν Ἁρματηλάτου.

---

13 *δ'* corr Wieck: *τ'* APIIV, *τε* PI | *χειρὶ* PI ‖ 14 *πάλιν* cf v. 8; *ποσίν* Mor ‖ 16 *μέσος* coni Wieck | *δ' ἐν θεριναῖς ἐντροπαῖ* PI ‖ 17 *Δίδυμοι* vertit l: *Διδύμοις* libri | *δ'* corr Wieck: *τ'* vertit l, om libri | *κεῖνται* vertit l: *κεῖται* libri ‖ 18 *ἔπαυτον* A, *ἐπ' αὐτὴν* ceteri, *ὑπ' αὐτῆι* vertit l; *ὑπ' αὐτὴν* coni Christian | *πέλει* PI ‖ 18, 9 corruptos putat Wieck ‖ 19 laevum cornu dicunt Eudoxus Aratus v. 174 ceteri ‖ 20 *ἐπ'* Aratus v. 162 | *Ζηνὸς ἔξεστι* PI, cf p. 107a 11 ‖ 21 *ὃν* PI ‖ 22 *κρόνων* PI | *οὐρανῶν* PI; *κοὐρανοῦ* coni Wieck ‖ 23 *Ἔριφοι — εἴληχαν* vertit l: *Ἔριφος — εἴληχεν* libri ‖ 24 *καρπὸν* Aratus v. 166: *καρποῦ* libri | *χεῖρας* A ‖ 25 *ἐς πόδ' ἔσχατον ποσί* coni Wieck ‖ 28 *ὑπ' αὐτῆς* coni Medenbach apud Sturzium p. 687 (ex Hyg III 7) | *ἐκτείνει* vertit l | *πόδας* coni Medenbach Wieck (ex Eudoxo, cf Aratea p. 69, 54) ‖ 29 *μέσαισι* scripsi: *μέσαις γε* libri, *μέσαις δὲ* vertit l | *ὡρισμένος* coni Wieck (ex Hyg III 17) ‖ 30 *πρὶν* v. 1—24 ~ 25—29 | *δὲ νῦν* AV | 30, 1 cf v. 67; corrupta putat Wieck ‖ 33 *ὠκύπους* coni Corays | *ὅς θ' ἁρπὴν ἔχει* Hederich | *ἅρκην* A ‖ 34 *νώτοις ἐν* coni Wieck

Septentriones a dextris iuxta | Coronam desuper Serpentem prae manibus habens | Serpentarium. Septentrionem circumdatus item, | retrorsis autem vestigiis adiacet Leo. | mediis quidem aestivis solistitiis Cancer, | Gemini quoque item apud divinis iacent pedibus. | caput autem sub ipsa Agitatoris pedes | Tauri cornua dextera confirmantur. | Leo autem ab humero usque ad urnam nutritor, | quem ipse stellis conlocavit bene | solium tenens caelestem virga regia. | Heduli autem huic desuper optinent locum | fructus a principio manibus portant escam. | Septentrionis autem Minoris in ultimum pedem | Caepheus trianguli ordinem continetur | Cycnum manu dextera adprehendens. | ala autem sub ipsa Equus extendit pedem, | mediis autem regionibus Pisces videntur. | stellarumque quarum primis et nunc dicitur | quanta existimantur et adimpletur locus. | Antea iacet Cassiepia Caepheo | ipse quidem Perseus velox cum sit | pedes ponit super dorsum

12 ad B ‖ 13 pre P ‖ 14 septemtrionem B ‖ 16 quidem vestigiis sollisticus B ‖ 20 autem *superscripsit* P | urna AP | nutritae A ‖ 21 collocavit BP ‖ 24 fructos P | aescam P | *vertit* -τροφήν ‖ 25 septemtrionis B ‖ 26 cepheus B ‖ 27 cycinum ABP | manum P | adpraehendens A | 28 alia B ‖ 31 exhistimantur B ‖ 32 cassiaepia AB | cepheo B ‖ 33 cum sit velox B

RECENSIO INTERPOLATA

nes a dextris iuxta | Coronam, desuper Serpentem in manibus | Serpentarii. |
retrorsis vero vestigiis adiacet Leo, | mediis aestivis solistitiis Cancer | et 15
Gemini. | pedes autem Agitatoris | Tauri cornibus iunguntur, | cuius Haeduli 18 23
desuper obtinent locum. | Septentrionis namque Minoris in ultimum pedem | 25
Cepheus trianguli ordinem continetur, | Cycnum manu dextera adprehendens, |
sub cuius ala Equus extendit pedem, | ad cuius Equi medium Pisces conlo- 28
cati sunt. | constituta ante Cepheum Cassiepia | et dorso Agitatoris Persei 32

15 adiecit D (*corr* D²) K ‖ 16 aestivus D, stivus K | solstitiis D² ‖ 17 G. genua autem Agitatoris capud (capite *vel* capitibus *coni Breysig, cf graeca*) Gemini attingunt, pedes autem eius Tauri cornibus iunguntur UStrozzianus ‖ 23 heduli DK | optinent D ‖ 25 septentriones K ‖ 26 chefeus K | ordine S ‖ 28 al////a K | *post* pedem *pergunt* UStrozzianus *ita* 'et super Equum Aquarius extollitur, iuxta quem Capricornus est; sub Aquarii pedibus Piscis magnus austrinus. constituta' | aequus D ‖ 29 aequi D | pescis K | conlati D (*corr* D²) ‖ 32 chepheum K | casiepia K ‖ 33, 34 'et a dorso Agitatoris Perseus pedes extendit. super Persei capud Cassiepiae pedibus propinquare videtur. inter' UStrozzianus | perseus D²

Ἵππωι συνάπτουσ' Ἀνδρομέδα τὸν κρᾶτ' ἔχει,
τὸν αὐτὸν Ἵππου γαστρὶ κοινὸν ἀστέρα.
μεταξὺ δ' Ὄρνιθός τε τοῦ τ' Ἐγγούνασι
Λύρα τέτακται. πρὸς μέσον δὲ τοὔμπαλιν
πρὸς ἀνατολάς τε τῶνδε Δελφῖνος δέμας
Ἵππου τε κεφαλὴ πλησίον φαντάζεται.
† Ὕδωρ χέοντα δ' ὕπερθεν Αἰγόκερως ἔχει
οὐρὰν παρ' αὐτὴν ἐξικνούμενος κάρα.
Δελφὶς δ' ὕπερθεν Οἰστὸς Αἰετός θ' ὁμοῦ·
αὐτὸς Δράκοντα δ' ἐν διπλαῖς χερσὶν κρατεῖ
Ὀφιοῦχος ἐγγύς. ἀλλ' Ὀφιούχεον κάρα
Στεφάνωι συνάπτει νέρθεν ἐξικνούμενον.
τούτοις μὲν οὖν βόρειος ὥρισται τόπος.

Τὰ πρὸς νότον δὲ τήνδε τάξιν ἐκπερᾶι·
ὑπ' αὐτὸ κέντρον Σκορπίου Βωμὸς τέως,
Χηλαῖς δ' ὕπ' αὐταῖς Σκορπίου τε σώματι
τὰ πρόσθε Κενταύροιο φαίνεται μέλη,
νέρθεν χεροῖν δὲ τοῦδε Θηρίου δέμας.
ἐμπροσθίοιν δὲ Τοξότου χεροῖν ὕπο
δινωτὸς ἄστρων Κύκλος ἀμφελίσσεται

35 *συνάρκτους* A | *τοῦ κράτους* PI ‖ 36 *κοινὸν γαστρὶ* PI ‖ 37 *μετὰ* A ‖ 38 *τέταρτον* PI | *μέσον* nimirum 'caeli' ‖ 39 *ἀνατολάς* PI: *ἀντολάς* A PII V Aratus v. 62 | *τε* AV vertit l: *δὲ* P | *Δελφῖνος* vertit l: *Δελφίνων* libri ‖ 40 *δὲ* vertit l | *Ἵππον δὲ κεφαλῆς* coni Wieck ‖ 41 *Αἰγοκέρων* P; *Ὕδωρ χέων ὃς νέρθεν Αἰγόκερων ἔχει* coni Wieck ‖ 42 *αὐτὸν* A; *Ἀετὸν* coni Mor in margine | '*ἐξιχνεύμενος* vertit l' Wieck ‖ 43 *ἀετὸς* PI ‖ 44 *οὐρὰ Δράκοντος δ' ὃν*(?) coni Wieck e l ‖ 45 *ἀλλ' Ὀφιούχεον κάρα* scripsi (ex Arato v. 75): *ἀλλὰ* AV, *ἀλλ' ὅρα* P et *τὸν δέ γε κάρα* APII V, *τὴν δέ γε κάραν* PI ‖ 46 *συνάπτον* coni Mor | *ἐξικνούμενον* corr Wieck e l (cf ad v. 42): *-ος* libri ‖ 47 *ὤκισται* coni Mor in margine ‖ 48 *τὰ* Christian: *τὸ* libri | *ἐκπερᾶ* PII; *τήνδε τὴν τάξιν κρατεῖ* Mor (qui in margine coni *ἔχει*) ‖ 49 *ἐπ'* PI | *θεῶν* Wieck; vix *τέρως* (ex Arato v. 402); *πέλει?* ‖ 50 *χηλαῖς καὶ ὑπ'* PI | *αὐτῆι*(?) A; *χηλὰς δ' ὑπ' αὐτὰς* coni Mor in margine | *σώματι* corr Christian: *σώματα* AP, *σώματος* V ‖ 52 cf Aratus v. 440; *τοῦ Θυτηρίου δ.* coni Medenbach ‖ 53 *ἐμπροσθίων* V | *ποδοῖν* Aratus v. 400 ‖ 54 Coronam dicit australem (Aratus v. 401); *.νωτὸς* PI | *ἀμφελίσεται* PI

Agitatoris | Equo conexus Andromedae caput tenens, | ipsum autem Equum uterus communi stella. | Inter Cycnum quidem et ipsum Ingeniculo | Lyra constituitur. in medio eorum item | ad orientem quoque Delfinus adest. | Equi autem caput iuxta extollitur. | desuper Aquarius Capricornium tenet | cauda ab ipsa investigatur caput. | Delfinus autem super Tela Aquilae os. | caudam Draconis duplicis manibus tenens | Serpentarius in proximo habens tenaciter membra | Coronam coniungens rursus investigabilem. | his ergo aquilonius definit locus. | |
Ad australem quippe ordinem properemus. | sub ipso aculeum Scorpionis Sacrarium tamen | Vergiliasque sub ipsas Scorpionis corpus | anteriora Centauri videntur membra, | de quo pessima Bestia incipit esse. | anteriori autem Sagittarii pessimus sub | australi circulo convolvitur |

---

35 connexus A ‖ andromede B ‖ 36 aequum AP | communi (*i e* col) *corr Wieck:* cani ABP | stellam P ‖ 37 cycinum AB, cicinum P ‖ 38 lira B ‖ 39 delphinus B ‖ 40 aequi P | capud P ‖ 43 Tela *est* ὁ Ἱστός (*Aratea p. 377*[12]) | aquileos A, aquile os BP ‖ 46 investigavilem A, -ivilem P ‖ 47 desinit A ‖ 48 aut B | properem A ‖ 49 tam A ‖ 50 vergiliaeque ABP | ipsos P ‖ 54 '*de νότωι cogitavit*' *Wieck* | volvitur P

RECENSIO INTERPOLATA

pedibus | suppositi Andromedae caput Equo conexum. | ipsi autem Equo Canis stella. | inter Cycnum igitur et eum qui in genuculo stat | Lyra constituitur. in quorum medio | ad orientem Delphinus agnoscitur. | et super Equi caput | Aquarius extollitur, iuxta quem Capricornus est, | cuius caudae haeret. | Delphinus est super Telo Aquilae | in proximo habentis Serpentarium et Coronam. |
Iam quia de aquilonio circulo dictum est, | nunc ad australem ordinem properemus. | sub aculeo Scorpionis Sacrarium constitutum est, | sub corpore eius | anteriora Centauri videntur, | in quo est Bestia. | conspicitur et Sagittarii pes summus sub | australi circulo, |

---

35 superpositis DK | andromede K | capud K, capiti D² | conexo DK ‖ 36 aequo D | canis DK ‖ 37 ingeniculo K ‖ 38 li////ra D, libra K ‖ 39 delfinus DK | agnuscitur K | *post* agnoscitur UStrozzianus *ita* 'sub cuius cauda est Aquila in proximo habens Serpentarium' (v. 40—46) ‖ 40 aequi K | capud K ‖ 42 caude K | heret DK ‖ 43 delfinus D | qui est DK | tela D (alam D²) K | aquile K ‖ 44 habens DK | corona K ‖ 48 ad *om* D (*add* D²) | ordine D ‖ 53 pessummus K | *post* summus *add* UStrozzianus 'et ex alia parte' ‖ 54 *post* circulo UStrozzianus *pergunt ita* 'prope Centauri membra Hydri cauda et Corvus. ad genua Virginis Urna est posita. a sinistris Orionis, qui et Incolo, Fluvius, qui et Eridanus, nec non et Padus. sub pedibus Orionis, qui et Incolo dicitur, Lepus'

[ἐνθένδε δ' ἄλλος κύκλος, ὃς κικλήσκεται]
ὁ νότιος Ἰχθύς τ' ἄλλος ἐσθ' ὁρώμενος,
Ὕδρα δ' ὑπ' αὐτὴν Παρθένον Λέοντά τε
μέσον, πρὸς αὐτὸν Καρκίνον δὲ κρᾶτ' ἔχει,
οὐρὰν δὲ Κενταύρου πρὸς ὀπισθίους πόδας.
καμπαῖς δ' ἐπ' αὐταῖς ἐστιν εὔσημος μάλα
Κρατὴρ Κόραξ τε πρὸς τὰ Κενταύρου μέλη.
ἴδοις δ' ἂν Ὠρίωνος ἐξ ἀριστερᾶς
Ποταμὸν ποσίν θ' ὕπ' αὐτοῖς ὠκύπουν Λαγών,
ὃς λαμπρὸν αὐγαῖς Σείριον φεύγει κύνα.
Κυνὸς δ' ὀπισθίοις πελάζεται ποσί
Πηδάλιον ἀστήρ τ' ἐξαναστράπτων φλογί
μέλεσι συνάπτει. καὶ πεπλήρωται τόπος.

Ταύρου δὲ δεινὸν πρὸς πόδ' ἐντείνων χέρα
λαμπροῖς ἐν ἄστροις λαμπρὸς Ὠρίων μέγας
Διδύμοις προτείνει χεῖρα δεξιούμενος.
Προκύων δὲ χειρὸς δεξιᾶς ἐστιν πέλας
Κριός θ' ὑπ' αὐτὸν Ἰχθύων τε σώματα.
παρ' οὓς ἱκνεῖται Κῆτος. ἐν πρώτοισι δέ
Σύνδεσμον Ἰχθῦς κοινὸν ἔσχον ἀστέρα.

---

55 *ἐνθένδε δ'* P^{II}: *ἔνθεν δὲ* A P^{I} V | *γ' ἄλλος* vertit l | *κυκλήσκεται* P^{I} | seclusi, cf Aratus l c ‖ 55, 6 corruptos putat Wieck et coni ex gr *ἔνερθε δ' Αἰγοκερῆός ἐσθ' ὁρώμενος Ἰχθύς τις ἄλλος, νότιος ὃς κικλήσκεται* ‖ 58 *δὲ Καρκίνον* A ‖ 60 *χαμπεῖν* A | *ἐπ'* Hederich (ex Arato v. 448): *ὑπ'* libri ‖ 61 *sub caudam* (*Anguis*) *subiectus est Centaurus* Vitruvius IX 7 p. 231 | *δὲ* vertit l ‖ 62 *ἴδῃς* P^{I} | *ἀριστερᾶς* corr Wieck: *-αῖς* P^{I}, *-ῶν* A P^{Π} V ‖ 63 *αὐτοῖς* A P^{Π} V: *αὐτοῖσιν* P^{I} | *ὠκύπους* P^{I} vertit l | *λαγῶν* P^{I}, *λαγώς* vertit l ‖ 64 *κύνα* A ‖ 65 *πελάξεται* AV ‖ 66 *φλόγῃ* (*η* incertum) P^{I} | 67 *μέχεσι* A | Canobum dicit (Aratea p. 333 sq.) ‖ 68 *χεῖρα* P^{I} ‖ 70 *Διδύμοις* corr Christian: *-οισι* libri ‖ 72 *Κριὸν δ'* coni Wieck (ex Arato v. 357) ‖ 73 *παρ' οἷσι κεῖται* vertit l; *παρὲξ ἱ.* coni Wieck | *πρώκτοισι* coni Mor in margine

hinc iam gallus circulus nuncupatur | australis Piscis alter erit videndus, | Aquariam autem sub ipsam Virginem Leonemque | medio, apud ipsum Cancer optinevit, | caudam autem retro Taurus erit summum habens. | campestrem quoque sub ipsa est bonum signum magis | Urna Corvus quidem apud Centauri membra. | videbis autem a sinistris Incolum | Fluvium in pedibusque sub ipsis velocissimus Laepus | quasi splendidum lucorem iugulam fugit Canem. | Canis autem retrorsis vagatur pedibus | Pedalius stella refulgens fulgoribus | membris contrectat et replet locis. | Tauri autem pessimo ad pedem protendit manu | splendidus in astris splendidus Orion magnus | Geminis protendens manu porrigens. | Antecanis autem manu dextera est iuxta, | Aries vero sub ipso Piscium corpora. | erga quibus iacet Caetus. inprimis ecce | Conexio Piscium communem habent stellam. |

55 hic P | nuncapitur A ‖ 57 aquarium B | viginem A ‖ 58 apud *om* B | cancer ipsum B | optinebit B | 60 i. et A ‖ 61 aput B ‖ 62 apud sinistrum P ‖ 63 fluvium in B: fluxo in A, fluvin P | laepis A, lepus B ‖ 64 luciorem B ‖ 65 retrorsus B | 67 repletur BP | loci B ‖ 68 autem tauri B | possimo B | manus B ‖ 69 orinor B, orior P ‖ 71 anticanis P ‖ 74 connexio B

RECENSIO INTERPOLATA

ubi australis Piscis | et Aquaria sub ipsa Virgine Leoneque | medio apud 56
Cancrum obtinetur. | retro cauda autem Taurus est. | |
prope Centauri membra Urna et Corvus. | a sinistris Incolo, | Fluvius sub pedi- 61
bus Orionis, qui et Incolo dicitur, Lepus | splendidam iugulam fugiens aspi-
citur. | Canis vero retrorsis pedibus | fulgida stella resplendet. | 65
| ad Tauri pedem protendit manum | Orion magnus | Geminis, 68—70
adpropinquat | Antecanis | Arieti et Piscibus | Cetus. | Conexio vero Piscium 71—74
communem habet stellam.

57 ydra *superscripsit voci expunctas* aquaria D² | que *om* D ‖ 58 canchrum K | optinetur D ‖ 59 cauda *superscripsit* D | cen *superscripsit voci* taurus D² ‖ 63 quae K ‖ 64 ingulam K | figiens D (*corr* D²) ‖ 65 retrorsis vero pedibus eius Canis f. UStrozzianus ‖ 65 *post* resplendet UStrozzianus *ita* 'post cuius caudam Navis constituta est' ‖ 69 *post* Orion UStrozzianus *ita* 'pedibus Geminis appropinquat Anticanis. super capud Arietis non longe ab Andromedae pedibus Triangulus positus est, sub Ariete et Piscibus Cetus' ‖ 70 appropinquat D² ‖ 71 anticanis D² ‖ 72 ariaeti D ‖ 73 coetus D ‖ 74 habet *om* K | *Zodiacum ex alio fonte habent* DK *et libri Breysigii p. 224—6, omittunt* UStrozzianus (*Breysig p. 107—9*).

Τοιᾶιδε τάξει σχηματίζοντ' ἀστέρες
θεῶν βροτοῖσι τὴν χάριν δωρουμένων.
εἴτ' οὖν ἀμήτωρ Παλλὰς ὥρισεν βροτοῖς
εἴθ' Ἥλιος τηλωπὸν ἀστέρων θέσιν,
θεῶν τὸ μηχάνημα. πάντας δ' ἐν βραχεῖ
φράσαι βρότειος οὐκ ἂν ἐξεύροι νόος.

Ἄθρει δέ, κόσμον τὸν δι' αἰῶνος δρόμον
ὡς εὖ διεστάθμησεν αὐτουργὸς φύσις.
Πρῶτος χορείας Κ ρ ι ὸ ς ἡγεῖται κύκλου,
διότι κρίσει γε πάντα συγκρίνας ἔχει·
συνῆλθε γὰρ πρὸς αὐτὸ τοῦτο συγκριθείς,
ἐξ οὗ γε τοῦτο Κριὸς ὄνομ' ἔσχεν βροτοῖς,
κρίνων μὲν ἔαρος χείματός τε μεταβολάς,
κρίνων δὲ μῆκος ἡμέρας νυκτός τ' ἴσον.
ὅθεν γε κόσμον κόσμον ἀντηλλάξατο.
ὃ γὰρ βροτοῖς ἔνειμε παρὰ θεῶν ἔχει.
διὸ δὴ κρίσει καὶ τοὔνομ' ὥρισαν θεοί
‚Κριόν'· κριτηρίωι γὰρ εὖ διείλετο
ἴσην πρὸς ἠῶ καὶ πρὸς ἑσπέραν ἔχων
τὴν ἐν κύκλωι δίνησιν οὐρίωι δρόμωι.
Κεῖται δ' ἐφεξῆς Τ α ῦ ρ ο ς, ὡς γεωμόροις
τυποῦσ' ἐοικώς, κεῖνος ὃς κατ' αὐχένα
στερρῶι τένοντι τοῖον ἁρμόζει ζυγόν

76 *πρὸς χ.* coni Wieck | *δωρημένον* A ‖ 78 *τηλωγὸν* A ‖ 80 *βρότοιος* A ‖ 81 *κόσμον* PI | *τοὐδέ τ' αἰ.* AV ‖ 83—94 erraverunt de his versibus editores. Nam fingitur Crius fuisse heros, antequam e mundo ad caelum ob artem perveniret (v. 89), idque ex Hesiodo (Theog 374 sqq.) videtur derivatum Crium Astraei parentem dicente (cf GKirchner *Attica et Peloponnesiaca* Gryphiae 1890 p. 37 sqq.). De duplici huius particulae recensione (84—88 = 89—94) male cogitavit Wieck, siquidem altero membro de Crii apud homines auctoritate, altero de honoribus a diis acceptis sermo est solito is quidem uberior ‖ 83 *πρῶτον* V vertit l | *κ. χ. πρ. ἡγ. Κρ.* traicit Scal ad Man p. 83 ‖ 84 *εἴθ' ὅτι* APV (et Mor in margine, qui *ὅτι* in textu); 'aut excidisse versus aut *διότι* scribendum videtur' Wieck ‖ 85 corruptum putat Wieck | *ταὐτὸ* PIIV ‖ 89 *γ' ἀκόσμον* coni Mor in margine | *ἀντειλλάξατο* A ‖ 90 *δ' ἄρ* coni Mor in margine | *πὰρ* PII | *ἐνοχει* A ‖ 91 *ὥρησαν* PII ‖ 93 *ὅσην* PI, *ἴσως* vertit l | *ἔχειν* libri ‖ 94 om PII (Mor) | *τὸν — ὑρίω* A (corr AII manus alt) ‖ 95,6 *ὡς — ἐοικὼς* non duplicato comparandi instrumento (cf Aratum meum p. 98), sed est 'ut figurantibus aratoribus consentaneus est' ‖ 95 *γεωμόρος* V ‖ 96 *τυποῦσ'* scripsi: *τύποις* libri; an *γεωμόροι τυποῦσιν εἰκώ*? | *κείνωι* vertit l | *ὡς* PII vertit l

Tantoque ordine fingitur natura
deorum mortalium partim autem videntur.
namque sine matre Minerva decrevit mortalibus
aut Solis prodigiosam stellarum positionem,
per dei argumentum. omnia breviter
dicere mortalium non adinveniet sensus.

Ab initio mundi et saeculi cursus,
quem non pensavit suae facturae natura.
Primum autem ordinem **A r i e t i s** praecedit circulus,
pro eo quod in iudicio omnia convicta habeat.
convenit enim in id ipso hoc convincere,
a quo et pro quo Aries nominatus mortalibus,
indicare ergo positus tempestatum tranquillitates,
indicare autem spatium diei noctisque aequitatem.
unde mundum mundo recuperavit.
cum enim mortalis sit, partem deorum habet;
pro quo etiam indicio et hunc nominaverunt dii
Arietem. iudicium enim pertransiit
aequaliter ad mane et ad vesperum currens
in circuitu peragere omnem cursum.
Iacet quidem post ipsum **T a u r u s** quasi laboriosus,
figura similis illi tamquam in cervice
continentem, qualem condecet iugum

---

77 nam P ‖ 78 autem B | posicionem B ‖ 80 sensu B ‖ 81 inicio B | m. a s. BP | seculi B ‖ 82 naturae factura P ‖ 83 *nomina siderum praescripsit* ABP ‖ 84 coniuncta B | habent A ‖ 88 spacium B | die BP | equtitatem A ‖ 92 pertransit AB ‖ 93 equaliter B | admanet ad B | 93, 4 currensi in circuito A ‖ 94 per acere A ‖ 96, 7 cerbice continentem A, cerviceo tenentem B

γαμψοῖς ἀρότροις αὔλακας σχίζων γέας,
ἧι δ' ἀστέρων ἡ τάξις, ὃς πάλαι ποτέ
ἐκλήιζετ' οὐχὶ ταῦρος, ἀλλ' οὖρος βροτοῖς,
ὥσπερ καλεῖται πᾶσι τερμόνων φύλαξ.
Δίδυμοι δὲ κεῖνται τάξεσιν σαφεστάταις,
ἐπεὶ τότ' ἤδη καρπὸς αὔξεται διπλοῦς,
χλόη δ' ὑπὲρ γῆς ἄρχεται σχίζειν φύσιν
καὶ δισσὰ φύλλων αὔξεται βλαστήματα
πρὸς εὐδιεινὴν ἠέρος κατάστασιν.
Ὁ δ' ἀλλαγὲν στοιχεῖον ἀντιλαμβάνων
Καρκίνος ὑπάρχων ἐν χρόνοισι καρπίμοις
ἐκ τοῦ τέλειον καρπὸν ἐμφαίνειν βροτοῖς
ἑξῆς τέτακται τάξεσιν σαφεστάταις.
Ἔχει δ' ἀριθμὸν ἐν μέρει πέμπτωι Λέων·
λεαίνεται γὰρ αἶα καὶ χαράσσεται,
θερμαῖς πυριφλόγοισι δ' ἡλίου βολαῖς
τὰ πρὶν βρύοντα γῆς ὕπερθεν αὔεται,
ὁ δ' ὀλλύων φλογμοῖσιν αὐδᾶται Λέων.
Ἐγγὺς δὲ τούτου Παρθένου κεῖται τύπος·
πρὸ τοῦ γὰρ εἰς τόδ' ἄστρον ἥλιον μολεῖν
ἄφθαρτα γαίης πάντα τηρεῖται γένη·
τὸ δ' οὐδέπω τὴν πεῖραν εἰληφὸς φθορᾶς
κατωνόμασται πᾶσι 'παρθένου βίος'.
Χηλαὶ δ', ἐπειδὴ σῖτος εἰς δόμους βροτῶν

---

98 *χαμψοῖς* P^{I} | *αὔλακας* corr Wieck: *-ος* libri | *γέας* P^{I} vertit l: *γύας* AP^{II}V ‖ 99 *ἧι δ'* scripsi: *ἧδ'* AP^{II}V, *ὅδ'* P^{I}; *ἡ δ' ἀστέρος μὲν τάξις* coni Medembach | *ὃς* P^{II} vertit l: *ὡς* AP^{I}V | quem dicat 'stellarum indicem', non liquet; similiter Catasterismorum compilator, cf ad v. 102. 110 'Aratea' p. 381 (supra p. 134), Proleg IV ‖ 100 *κλείζετ'* P^{I} ‖ 101 *ὅσπερ* AP^{II}V | *πᾶσι* dicit sermonem vulgarem ‖ 102 *κεῖνται τάξεσιν σαφεστάταις* est 'in coelo constituti sunt indicibus stellarum quam maxime probatis' (cf ad v. 99. 110); ferebantur enim praeter hanc etymologiam aliae (Anal Eratosth p. 142) ‖ 103 *τόδ'* A ‖ 104 *ὀλόη* P^{I} | *ἄρξεται* P^{I} ‖ 106 *εὐδιήνην* AV | *ἠέρα* A ‖ 107 *στοιχεῖον* libri; *στοιχηδὸν* coni Medembach ‖ 108 *καρπίμοις* corr Mor in margine: *κάρπιμος* libri ‖ 109 *ἐκ τοῦ* P^{I} (A^{II} manus alt) vertit l: *ἐκ γῆς* AP^{II}V | *ἐμφαίνειν* P^{I} (A^{II} manus alt) vertit l: *ἐμφαίνων* AP^{II}V ‖ 112 *ἰαίνεται* P^{I} (*σιαίνεται* codicis rubricator), *μελαίνεται* vertit l | *μὲν γὰρ* A | *αἶα* scripsi: *εἶτα* libri | *καὶ* om AV | *χαλάζεται* coni Mor in margine ‖ 113 *θερμὸς πυριφλόγοισιν ἡ.* coni et ante v. 112 ponit Medembach ‖ 114 *αὔξεται* vertit l ‖ 115 *ὁ* om P^{I} | *φλογμοῖσιν* scripsi: *χρόνοισιν* libri ‖ 116 *τόπος* coni Mor in margine ‖ 118 *ἄσπαρτα* coni Wieck ‖ 119 *ὁ — εἰληφὼς* (*βίος*) coni Wieck | *τὸν* (pro *τὴν*) A^{II} | *εἰληφὸς* V: *εἰληχὸς* AP | *φθορᾶς* AP^{II}V vertit l: *φθορᾶι* P^{I}

directis aratris sulcis dividit terras,
in stellarum ordo, qui olim quondam
dimicatur taurus, sed et hic mortalis,
sic vocatur universorum finium custos.
Gemini autem iacent ordine manifesto,
eo quod fructus adcreverit duplex,
virides autem supra terra incoant findi naturam
et duplices folias addidit germinantes
ad serenitatem sacrae disciplinae.
Hic mutatio elementi recipienda est
Cancer existens temporibus Canceris,
quod maximum fructum demonstret mortalibus,
a quo constituitur ordine manifesto.
Habet autem numerum in parte quinta Leo,
nigrescit enim iamque et figuratur
calidis igne combustis solis immissionibus,
quae germinant terrae desuper crescunt,
hic amittens tempora accedit Leo.
Proxime istius Virginis iacet figura.
primum enim in hac stella sol vix
incorrupta terrae cuncta observantur genera.
quaecumque finem acceptura corruptionis
denominatur omnibus virginis vita.
Libri autem, quod triticum in domibus brutorum

---

98 terram P ‖ 99 ordinem quidim quondam B ‖ 100 '*vertit οὗτος*' *Wieck* ‖ 101 custor AP ‖ 104 terram BP | inchoant BP ‖ 105 filias B ‖ 106 sacre P, sancte B | discipline B ‖ 107 mutacio B | aelimenti A ‖ 108 temporis P ‖ 109 demonstraret B ‖ 113 conbustis AP | inmissionibus AP ‖ 114 tenue B ‖ 115 amitens B

γεωμόροισι χερσὶν ἐξηθροισμένος
πόνοισιν εἰς τὰ δώματ' ἐνσωρεύεται.
τότ' εἰς μέλαθρα συμφορούμενος τροφὰς
παρέχει τροφαῖσι ταῖσιν ἠριθμημέναις.
῞Οταν δὲ Πλειὰς ὥριον τεύχηι σπόρον
ὃς ἐκκομίζει σπέρμα γῆς ἐν ἀγκάλαις
μόχθων ἐπ' ἄκρων ἐκτὸς εἰσφορούμενον,
ὕπερθεν ἤδη Σκορπίος τότ' οἴχεται·
σκορπίζεται γὰρ σῖτος εἰς δόμους χθονός,
ὅπως τέλειος καρπὸς αὐξηθῆι βροτοῖς.
Μεθ' ὃν κύκλου φοραῖσι ταῖς πολυστρόφοις
εὔσημος οὐκ ἄσημός ἐστι Τοξότης
(ἐκ γῆς γὰρ ἤδη καρπὸς ἐκτοξεύεται)
τὰ νέρθε δεικνὺς γαστρὸς οὐ κεκρυμμένα
νέοις θ' ὕπερθε φύεται κεντρίσμασιν.
῾Ο δ' ἐκ διμόρφου σώματος φαίνων μέλη
τηλωπὸς ἄστρων Αἰγόκερως κεκλημένος
καλῶς τετύχηκεν ὀνόματος τοῦδ' ἐν βροτοῖς·
τὰ πρόσθε μὲν γὰρ αἰγόπλαστα δείκνυται,
οὐρὰ δ' ὄπισθεν ἰχθύος θαλασσίου·
ἧ μὲν γὰρ ἐν γῆι φέρβεται χλοηφόρωι,
ὃ δ' ἐν κλύδωνι νήχεται γλαυκηπόρωι.
εἰς ταὐτὸν ἤχθη· πᾶσα γὰρ θνητὴ φύσις
ἔχει δίυγρον πνεῦμα καὶ ξηρὰς τροφάς.
Δεινὸν δ' ὕπερθεν τάξιν ἐκλιπὼν ὕδωρ
νέος προβάλλει λοξὸν ἐκχύσας δέπας,

---

122 *χεῖσιν* A ‖ 123 corruptum putat Wieck | *δόματα* PI, *χώματ'* V (AII manus alt) ‖ 124 *νότ'* PI ‖ 125 *βροτοῖσι μηδ' ἐνηριθμημένας* (?) coni Medembach (hinc *βροτοῖσι πᾶσιν οὐ μετρουμένας* Wieck) ‖ 127 *ὃς* scripsi: *ὁ δ'* A PII V, *ἡ δ'* PI ‖ 128 *εἰσφορούμενον* scripsi: *-ος* libri ‖ 130 *τόμους* coni Wieck ‖ 132 dicit Coronam australem, cf v. 66 ‖ 134, 5 traicit Wieck ‖ 135 *κεκριμμένα* AV ‖ 136 *θ'* vertit l: *γὰρ* libri | cf Aratus v. 305 *ἤτοι γὰρ μέγα Τόξον ἀνέλκεται ἐγγύθι κέντρου* (Scorpionis) ‖ 137 *σκώμματος* A ‖ 138 *ζηλωπὸς* PI ‖ 139 *τετύχηκ'* AV | *τοῦνδ'* PI ‖ 141 *δ'* corr Wieck: *τε* libri | *ἰχθύος θαλασσίου* PI: *ἐν θαλάσσαις ἰχθύος* PII (AII manus alt), omisso *ἐν* AV, vertit l ‖ 142, 3 *ἧι — ἧι* coni Wieck ‖ 143 *ἡ* libri | *γλαυκηφόρωι* coni Scal ‖ 144 *ταὐτὸν* PI: *ταυτὸ δ'* APII V; *τοῦτον* coni Scal, *τοῦτον* vel *αὐτὸν* Christian | *ἦλθε* coni Wieck | *γὰρ* libri, vertit l: *καὶ* Wieck | *θνητὴ* APII V, vertit l: *θνητῶν* PI ‖ 145 *πῶμα* Wieck, an *σπέρμα*? | *κἀκ ξηρᾶς* AII manus alt V ‖ 146 *δεινὸν* API: *δεινὴν* AII manus alt PII V ‖ 147 *νέος* Mor in margine: *νέφος* libri, vertit l | *τόξον* vertit l; *λοξὸν* 'inflexam urnam' coni Wieck: *λοξὸς* libri | *ἐκχύσας* coni Wieck: *ἐκχῦσαι* PI, *εἰ δῦναι* APII, *εἰσδῦναι* AII manus alt V

terrigenis manibus coacervatum
laboribus terrenis tot collegitur.
tunc in opacis conditas escas
tribuit innumerabiles nutrimenta.
Quando Vergiliae Incolo continent sementem,
hic accommodat semen terrae in ulnis
et sine certamen ad summum introducitur.
hinc iam Scorpio conlocatus est;
spargitur enim triticum in edibus tellis,
ut maior fructus adcrescat mortalibus.
Post quod circulum videtur multis modis
bonum signum non malum hic est Sagittarius.
a terra autem fructus velut sagittae mittitur.
hinc ostendit in uteris non occulta,
novasque desuper germinare in sertas.
Hic ex duplici forma corporis visibiles membra
monstruosum sidus Capricornius nuncupatus
bene sortitus nomine hoc inter mortalibus.
anteriora quippe capri aspicitur forma,
cauda posterior in maribus Piscis.
quaedam vero in terris ponitur virentibus,
quaedam autem in fluctibus natat itinere rubro.
in hoc enim aspicitur mortalis natura.
habet autem humoris spiritum et ariditatis escas.
Pessimo autem ordine desuper minuens aqua
nubem praemittit arcus inducere cavernis,

---

123 terraenis A | collegit B ‖ 124 aescas P ‖ 127 adcommodat P | terre BP | ulnisset s. B ‖ 128 introdicitur B ‖ 129 hic B ‖ 130 enim *evanidum* A | stellis B ‖ 131 adorescat B ‖ 133 sagitarius P, sagittaraus B ‖ 134 velud B | sagitae B ‖ 135 hic P ‖ 136 germine A | insertas B ‖ 137 visibiliter B ‖ 138 noncupatus P ‖ 140 caprei AP ‖ 141 manibus P ‖ 142 quedam B ‖ 143 quedam B ‖ 145 h'meris B, humeris P | spm̄ ABP | aescas P ‖ 146 aquam B ‖ 147 premittit P

ὃς συνταράσσει χείματος κόσμον πάγοις·
ἐκ γῆς δὲ νοτίδα νάματος διαρπάσας
ἐπάγει πολὺν χειμῶνα καὶ πνοὰς βροτοῖς
κόσμον καλύπτων οἷαπερ λευκῶι πέπλωι,
δεικνὺς ἐν οἵοις σῆμα δηλοῦται κύκλον.
διοδὴ καλῶς εἴληχε καὶ τόδ' ἐπώνυμον
Ὑδρηχόος δίναισιν εἰς τάξιν μολών.
Μεθ' ὃν κυκλεῖται κύκλος εἱλίσσων πνοάς
ἀνέμοις ἐναλλὰξ σχῆμα τηλαυγὲς διπλοῦν
ἀντίστροφον δρόμοισιν ἐμφαίνων τρόπον
(οὐ γὰρ κάρα μὲν λοξὸν οὐδ' ἀπόστροφον
πρόσωπον ὀρθὴν τάξιν εἰλεῖται κύκλου),
ὃ μὲν βορείου κλίματι προσνεύων πόλου,
ὃ δ' εἰς νότου κέλευθον εἰσδύνων βίαι.
διοδὴ πνοαῖσι τὰν βυθῶι κεκρυμμένα
ἔδειξαν Ἰχθῦς· πᾶς γὰρ εἰς βυθὸν πεσών
ἄνεμος ταράσσει κῦμα σημαίνων βροτοῖς
χειμῶν' ἄτακτον. ἐκ δ' ἐπιστροφῆς κλύδων
εἱλιγμὸν ἐκ γῆς ὕδασι προσφέρων σφοδρόν
δείκνυσι καιροῦ σχῆμα, χειμῶνος φύσιν.
ὅθεν διπλοῖσι χρώμενοι καιροῦ δρόμοις
ἀνέμων ἔχουσι τάξιν οὐ μετρουμένην.

---

149 *διαρπάσας* AP^{II}V: *διὰ πᾶσαν* P^{I} ‖ 151 non vertit l, secludit Wieck | *τόσμω* P^{I} ‖ 152 *δείκνυσιν οἵοις — κύκλος* vertit l ‖ 153 *τόδ'* A^{II} manus alt PV: *τοῦτο* A ‖ 154 *ὑδρηχόος* A^{II} manus alt: *ὑδροχόος* APV | *μελῶν* P^{II} ‖ 156 *σχήματα* A ‖ 157 *δόμοισιν* AV vertit l ‖ 158 *οὐ γ.* AV, *οὐ* P vertit l | *οὔτ'* APV vertit l ‖ 159 *εἰλεῖτ' οὐρανοῦ* vertit l ‖ 160 *βορείωι κλίματι* AP^{I}V vertit l, *βορείου κλίματος* P^{II}, *βορείωι κλιμάτοις* A^{II} manus alt | *προσνεύων* APV vertit l; *κλίματος νεύων* Mor | *πόλου* P^{II}: *πόλωι* AP^{I}V vertit l ‖ post 161 versum excidisse statuit Wieck e l ‖ 162 *διόδοις* P^{I} | *τ' ἐν* A | *τ' ἐν β. κεκριμμένα* A ‖ 163 *ἔδειξαν* P^{I} (Mor): *ἔδειξεν* AP^{II}V vertit l ‖ 164 *ἄναιμος* P^{I} ‖ 165 *χειμῶν' ἄτακτον* corr Wieck (De mundo c. 6): *χειμῶνα* (*λειμῶνα* P^{I}) *τακτόν* libri vertit l | *ἐξ ἐπιστροφῆς* Mor ‖ 166 *ὕδατι* AV ‖ 169 *ἀνέμων* (*ἀναίμων* P^{I}) libri, vertit l ‖ post v. 169 subscriptum *τέλος τῆς τῶν πλανομένων ἀστέρων σφαίρας* A.

quod conterit tempestate mundi gelidam.
149 ex humore autem fontibus subripit
undas articulis distorquet habitatum
151 excursu orbem tegit polumque caeli
inebrians naturalis iter per longa curricula
153 propter quod bene sortitus nomine hoc
154 Aquarius pestifero ordine truculentus.
totum aethere obliquam accepit nubem.
150 inducit multam tempestatem et spiramina brutis
152 ostendit, quibus signis innotescit circulus.
155 Post quam circuit circulum involvens spiramenta
ventis immutans habitum lucore duplo
revolutum domibus ostentat morem.
non enim pura quidem transversa nec
faciem rectam in ordine volvitur caelum.
160 quaedam aquilonio latere innuit polo,
161 alius autem australis iubetur inicere violentia.
signa videntur per circuitum caeli,
162 eo quod spiramentis quae in profundo celantur
163 ostendit Piscis. omnis enim in fundo cadens
164 ventus concitat undam significans brutis
165 hieme constitutum. convertit in tempestatem
involutio a terra aquarum spargit decursus
demonstrant tempora hiemis tempestatum natura.
hic duplicibus utitur temporum curricula
ventorum habentes ordinem innumerabilem.
170 quorum priora Iuppiter a Sole menses condidit,
Mars vero et honorifica Venus deorum
Mercurius quoque et Saturnus exigent circuli vias,
per septenarium numerum figuram indicant circulorum.

---

148 continet P | tempestatem BP | unde B, undi P ‖ 149 fontibus *om* P | sub ripae A ‖ 150 undis P | habitum BP ‖ 152 inhebrians B ‖ 155 ether B, ethaere P ‖ 160 immittas B, inmutans P | duplum B ‖ 161 ostendat P ‖ 163 volvitur *om* P | 164 quedam A, quidem BP ‖ 165 violenta A, videnti B, violenti P ‖ 166 circulum B ‖ 167 caelantur AB ‖ 170 hyeme AP | constitutis P ‖ 171 involucio B | quarum AB ‖ 172 hyemis AP ‖ 173 item t. B ‖ 175—178 *desunt in graecis, cf p. 171* ‖ 175 Iupiter B ‖ 177 vero et P | curriculi P ‖ 178 indicunt B.

2. ΠΛΑΝΗΤΩΝ ΑΣΤΕΡΩΝ ΣΦΑΙΡΑ

Ἑπτὰ πολυπλανέες κατ' Ὀλύμπιον ἀστέρες οὐδὸν
εἱλεῦνται, καὶ τοῖσιν ἀεὶ κανονίζεται αἰών.
νυκτιφαὴς Μήνη, στυγνὸς Κρόνος, Ἥλιος ἡδύς,
παστοφόρος Παφίη, θρασὺς Ἄρης, εὔπτερος Ἑρμῆς
καὶ Ζεὺς ἀρχιγένεθλος, ἀφ' οὗ φύσις ἐβλάστησεν.
οἱ δ' αὐτοὶ μερόπων γένος ἕλκουσ', ἔστι δ' ἐν ἡμῖν
Μήνη Ζεὺς Ἄρης Παφίη Κρόνος Ἥλιος Ἑρμῆς,
οὕνεκ' ἀπ' αἰθερίου μεμερίσμεθα πνεύματος ἕλκειν
δάκρυ γέλωτα χόλον γένεσιν λόγον ὕπνον ὄρεξιν.
δάκρυ μέν ἐστι Κρόνος, Ζεὺς δὴ γένεσις, λόγος Ἑρμῆς,
θυμὸς Ἄρης, Μήνη δ' ἄρ' ὕπνος, Κυθέρεια δ' ὄρεξις,
Ἠέλιος δὲ γέλως· τούτωι γὰρ ἅπασα δικαίως
καὶ θνητὴ διάνοια γελᾶι καὶ κόσμος ἀπείρων.

---

habent AP (P^{I} P^{II}) P^{III} P^{IV}, cf p. 100.

titulum scripsi: *τοῦ αὐτοῦ Ἐμπεδοκλέους πλανήτων ἀστέρων σφαῖρα* **P (***ἄστρων* **et in margine** *δακτυλικὸν* **P^{II}),** *Ἐμπεδοκλέους σφαῖρα* **P^{III},** *Ἐ. εἰς τοὺς ἑπτὰ πλάνητας καὶ τας ἐν ἡμῖν δυνάμεις καὶ πάθη* **P^{IV},** *τ. α. Ἐ. πλανομένων ἀστέρων σφαῖραι διὰ μέτρων ἡρωϊκῶν* **V,** *τ. ἀ. πλανομένων ἀστέρων σφαῖρα ἐν ἡρωικοῖς μέτροις* **A (***Ἐ. πλανήτων ἀστέρων σφαῖρας* **A^{II} manus alt); Hermeti hos versus tribuit Stobaeus I p. 77, septimus Theoni (mathematico nimirum Alexandrino) adscribitur in Anth Pal IX 491 ('Theoni vel Hermeti' in Appendice Planudea 40 [Iacobs II 175]) et redit apud Manethonem V v. 34 ‖ 1** *ὀλύμπιον* **PP^{IV} manus alt:** *οὐλύμπιον* **P^{IV},** *οὔλυμπον* **P^{III},** *ὄλυμπον* **AV ‖ 3** *νυκτιφανὴς* **A |** *μήνει στρυγνὸς* **A ‖ 4** *ἄρεις* **P^{III} |** *ἕσπερος* **P^{IV};** *εὔπορος* **coni nescio quis apud Wieckium ‖ 6** *γένος ἕλκουσ'* **AP:** *ἔλαχον γένος* **P^{III},** *ἐλάουσι γένος* **P^{IV};** *ἐλόωσι βίον* **coni Scal ad Manil (ed 1590) p. 50 ‖ 9** *δάκρυα* **libri |** *γέλοτα* **P^{III} |** *χολὴν* **P^{IV} ‖ 10 in margine P^{III} ‖ 11** *ορέξεις* **A ‖ 12** *δὲ* **P^{IV}:** *τὲ* **APP^{III} |** *τούτου* **P^{II},** *τούτω* **P^{I} P^{III} ‖** *τέλος τῆς τοῦ Ἐμπεδοκλέους σφαίρας* **subscriptum in A; subsequitur versiculus** *ἄδικον τὸ λυπεῖν τοὺς φίλους ἑκουσίως* **P^{IV}.**

2

Septem circuli erratici quorum caelestes stellas haec sunt
vertuntur, per quas semper volvitur saeculum.
nocte vigens Mensis, tristis Saturnus, Sol suavis,
nuptialis Omnino, hirsutus Mars, velox Mercurius,
Iuppiter princeps solemniorum, a quo nativitas germinavit.
hic quoque meropis sortitus genere, est in nobis vero
Mensis Iuppiter Mars Omnino Saturnus Sol Mercurius,
pro eo quod ab aethereo partim spiritus adducit
lacrimis risus cholus genere verbum somni eructatio.
. . . .
ira Mars, Mensis id est somnus, lectique pausatio,
Solis risus; hoc enim omnis iustus
et mortalis conscientia ridet et mundus imperitus.

---

habent BP, *cf p. 101.*

INVOLVCIO SPERE *pro titulo* B, *om* P ‖ 1 celestes B | hec B ‖ 2 saeculus P, mundus *alii* ‖ 3 ingens B | tristes BP ‖ 4 *vertit Παφίη a παντ- derivatum* ‖ 5 sollemniorum P ‖ 6 vero in nobis P ‖ 7 iupiter B | iupiter (iuppiter P) *post* Sol *iterant* BP ‖ 8 adducere BP ‖ 9 cholus scripsi: clodos BP | verbum *om* B | eructacio B, eructuatio P ‖ 11 idem s. P ‖ 13 consciencia B | inperitus P | *subscribitur* expl BP; *tunc sequitur Aratus latinus* BP.

VIII

⟨ARATVS LATINVS CVM SCHOLIIS⟩

1

* *Repetivi imaginem (1) olim a Bethio e codice bibliothecae nationalis Matritensis fol A 16 (fol 55a) membranaceo s. XII in Museo rhenano XLVIII p. 91 editam redemptore permittente, ut pateat qualem fere 'ARATI LATINI' lectores hunc poetam oculis spectasse videantur. Nam probabile, istius imaginis barbariem mediaevalem non Germanici Phaenomenis, quibus in libro Matritensi, sed ARATO ipsi LATINO primitus fuisse praefixam.—*

2

Addidi (2) Monni musivum Trevirense (Antike Denkmäler 1889 tab. 48), ne deesset exemplum graecum non illud quidem integrum, attamen integrius e graeca ut videtur Arati editione delibatum. Ceterum latinus, quamquam docens et ipsa adsistit Musa, Aratum docentem finxit, ut est apud Honorium Augustodunensem De animae exilio (Pez, Thesaurus Anecdotorum II 1 p. 231, Specht, Geschichte des Unterrichtswesens in Deutschland 139), cf Proleg. Colorem Bethe esse canum nuntiavit crinium et barbae Arati et sphaerae in pictura Matritensi, ut in musivo. Tunica Musae cana in pictura, rubra in

3

musivo, toga rubra in pictura, in musivo cana. — Imaginem (3) e codice astrologico Vindobonensi 2352 s. XIV fol 1 sumptam (cf Schlosser, Jahrbuch der Kunstsammlungen des allerhöchsten Kaiserhauses, Wien 1893, S. 260) nobis Georgio Thiele intercedente transmisit Dr. Göldlin von Tiefenau. Vestis Musae ('astronomum' dixit male Schlosser) caerulea, Arati toga rubra; calcei Musae rubri, Arati caerulei; tabula nigra numeris 1393 et 1000 inscripta; firmamentum caeruleum, stellae flavae; tota littera initialis P rubra.

⟨PROOEMIVM IN IOVEM v. 1—18⟩

A Iove incipimus. quem numquam, viri, relinquimus | archanum. quippe est Iovis omnis terra | omnemque hominum forum, plerumque maria | et litora. ubique autem Iovem utimur omnes. | cuius enim et genus sumus. ipse quidem hominibus | dextra designat, populosque ad opus erigit | reminiscit vitam, hoc dicit, quando glebas | per sulcos boumque laborem, dicit autem, quibus horis | plantas et semina omnia mittere. | ipse enim haec signa in caelo adfirmavit | stellas pertractans, consideravit in annum | stellas tibi maxime compositam designavit | virorum horas, [quae] ophrem puerum omnia creat, ut maneat. | primum et postremo propitietur. | habe, pater, magnum gaudium, magnum hominibus virtus | et prima generatio. gaudete quoque, Camenae, | coetanei quippe omnes. mihi quidem stellas dixisse | nunc autem incipiens portenta omnia dabo.

---

edidi e B *ab Hertzio descripto et* P *a me conlato.* C *Hertzianum perlustravi sed raro enotandum duxi.* — INCIPIT *inscribit* P.

1 ab P ‖ 1,2 archanum CP (*ἄρρητον cf p. 178,12* 'inenarrabilem'): archaicum B ‖ 3 litera B | utitur P | omnis B ‖ 5 desegnat B | erig̃ B, eriget P ‖ 6 sulcum P | bonumque B ‖ 7 mittẽ B | hec B ‖ 8 pertranctans P | in p P ‖ 9 maximae P | conpositam P | *vertit ἀστέρας σοί κε μάλιστα* ‖ 10 horas CP: *om* B | que C, q̃ B | *scripsi:* honophrem puerum C, honoph rem puero B, honophrem puero P ‖ 11 propicietur B ‖ 12 virtus et C: virtute B, virtu et P | generacio B | camaene B ‖ 13 caetanaei B; *vertit μειλίχιαι, cf infra ad v. 119* | michi B | stellae P

Quaerendum est, cur a Iove incoavit et non a Camenis, sicut Homerus. proprium exposuit principium de quibus videntur fieri a Iove, eo quod et Camenis, id est Musis, princeps est ipse Iuppiter. non videtur ergo Aratus solus ita incipere, sed etiam Socrates poeta ab ipsis sumpsit principium 'obsecrans diis' et Sobrius per rationem scribens incoet 'et ego per omnia ita incipiam'.

quaeritur autem, quod Iovis meminisse de fabulatione seu natura. et philosophorum quidem complures de naturalium aiunt ipsum Iovem meminisse, Crates vero dici caelum, cognominari autem per rationem aera et aethera, pro eo quod ibi essent stellae. et non putandum, ubi Iovis diceretur caelum dixisse 'ut dat et arphiae niphades Iovem aliquotiens' et ipsum Aratum dicentem 'autar o equum ad

1 sqq. *coniuncta cum p. 175, 14* BP ‖ 1 querendum B | cur a Iove P: qua racione B ‖ 2 inchoavit B | achamenis B ‖ 6 camaenis B ‖ 7 iste P | iupiter B ‖ 8 ita C: ista BP ‖ 9 sacrates P (*est* Crates, *cf schol Germ*) ‖ 10 sumsit P ‖ 11 obsecrandus P | ut *libri* ‖ 12 racionem B ‖ 13 inchoet B | ergo B ‖ 13, 4 *vertit* *διὰ πάντων ἀρχηγετῶ* ‖ 15 queritur B | qd' BC | ioves BP ‖ 16 fabulacione B ‖ 17 philoforum B ‖ 18 quidam B | conplures danaturalium P ‖ 20 dividi *libri* ‖ 21 autem CP: aiunt B ‖ 22 racionem B | uera B | ethera B ‖ 23 essent CP: cent̃ B | stelle B ‖ 24 ioves B ‖ 25 *vertit ὡς δότε τ' ἀρφειαὶ litteris male diremptis, sed νιφάδες rectius quam schol Germ, cf Ach p. 82* ‖
i
26 arpeniphades B, arphie n. C ‖ 27 aliquociens B; *vertit ποτέ* ‖ 28 autaro P, autaroa B

Schol Paris 2728 (s. XV, Aratea p. 37)

⟨Ζ⟩ητεῖται, διὰ τί ἐκ τοῦ Διὸς ἤρξατο, καὶ οὐκ ἀπὸ τῶν Μουσῶν, ὡς Ὅμηρος. οἰκειότερον ἡγήσατο ἀρχὴν τῶν Φαινομένων ποιήσασθαι ἀπὸ τοῦ Διός, ἐπειδὴ καὶ τῶν Μουσῶν ἀρχηγέτης αὐτός ἐστιν. οὐ φαίνεται δὲ Ἄρατος μόνος οὕτως ἦρχθαι, ἀλλὰ καὶ Κράτης ὁ κωμικὸς (fr 52 K.) εἰπὼν ‘ἐξ Ἑστίας ἀρχόμενος εὔχομαι θεοῖς’ καὶ Σώφρων (fr 51 Botzon) ‘ἐξ Ἑστίας ἀρχόμενος καλῶ Δία πάντων ἀρχηγέτη⟨ν⟩’.

Schol AP German (p. 54 Br.)

[Quaeritur, quare ab Iove coepit et non a Musis ut Homerus. conveniens magis hoc aestimavit principium Phaenomenis, uti Iovem invocaret, quoniam et ipsarum Camenarum est origo Iuppiter. non solus autem ita coepisse videtur Aratus, sed et Crates comicus a Vesta incipiens et profari carmina et Sophron in mimo, qui Nuntius scribitur, ‘a Vesta incipiens omnes invoco deos, Iovem omnium principem’.

et quaeritur, cuius Iovis meminerit, utrumne fabulosi an naturalis. et philosophorum quidem plurimi naturalis aiunt eum Iovis meminisse, Crates autem (p. 62 W.) Iovem dictum caelum, invocatum vero merito aerem et aetherem, quod in his sunt sidera. et Homerum Iovem dixisse in aliqua parte caelum (Il XIX 357) *ὡς δ' ὅτε ταρφεῖαι νεφέλαι Διὸς ἐκποτέονται* et ipsum Aratum (v. 223, 4) *αὐτὰρ ὁ Ἵππος*

---

1 cf schol graeca infra edenda ad v. 1 ‖ 11 κρατὴρ P.

scholium hoc de Iove latinum e codicum AP (*addas Philippicum Berolinensem Germanici 1832 fol 86 s. X*) *genere in Palermitanum Strozzianum Urbinatem pervenit* (*Breysig p. 409 sqq.*), *deest in recensionis interpolatae exemplis* DGKS; *quapropter totum uncis* [ ] *inclusi. — denuo contuli* P.

3 queritur P ‖ 6, 7 phoenomenis P ‖ 7 ut P ‖ 17 queritur P ‖ 27, 8 ωCΑΟΤΟΥ ĪΑΡΦЄΙΑ ΙΝЄΦЄΑ ΑΙΔΙΟC ЄΚΠΟΤΟΑΝΤΟΙ P ‖ 29 ΑΥΤΑΡΟ ΙΠΙΤΟCЄΙ ЄΙΔЄΙΤΑΙ P

Iovem refert'. Herodotus autem Dianam ait dixisse aerem, et tenet haec istius habere cognitionem testante illi et Philemonem poetam dicentem 'quem nullus oblitus est neque in cuiusquam mali seu boni, ita et ego ut si quis nominare voluerit et propterea'. confitetur et ipsum Aratum dicentem 'quem nunquam, viri, relinquimus inenarrabilem'. namque aliud nihil est vox aut aer concussus, rursumque videtur ⟨convenienter⟩ dixisse. adtestatur quidem adhuc magis dicens 'plerique Iovis omnis terrae omnemque hominum forum'. nulla enim super terra vacua est pars. rationabile quidem, quoniam ipsum utimur omnes. omnes enim qui vivimus manifestamus utiliter per inspirationem et expirationem, sed et illa alia, in quibus vivimus, aerem opus habent. quod 'dextra significat' adversum volucribus significationem. propter quod Stoici

ἐν Διὸς εἰλεῖται. cumdicit Herodotus (I 131) Iovem dictum aera, et Crates eiusdem opinionis esse et testem [quem] esse Philemonem comicum dicit *Ὃν οὐδὲ εἷς λέληθεν οὐδὲ ἓν ποιῶν Οὔτε κακὸν οὔτ' ἄρ' ἐσθλόν, οὗτός εἰμ' ἐγὼ Ἀήρ, ὃν ἄν τις ὀνομάσειε καὶ Δία* (fr 91 K.). hoc autem constat et ipsum Aratum dicere *τὸν οὐδέποτ', ἄνδρες, ἐῶμεν ἄρρητον* (v. 1). namque quoniam nihil aliud est vox quam percussus aer, videtur convenienter dixisse, auctoritatemque rei praestat 'plenas Iove vias' (v. 2) referens et 'omnis hominum conventus' (v. 3). nihil eorum, quae in terra sint, sine aere est. ratione etiam 'cuius omnes usum desideramus' (v. 4); nam cuncti mortales ostendunt usum suspirio, sed per quae vivimus aere indigent. ad quod ait 'dextra monstrat' (v. 6), ad auguria pertinet avium. propter quod et

---

1 heroditus *libri* | 2 *vertit Δία* || 2, 3 d. fabulam P | 3 *vertit κρατεῖ* (*Κράτης*) | 4 cognicionem B || 5 philimonem P || 9, 10 *vertit καὶ διὰ vel δι' ἅ* | 11 quae B | 12 linquimus P | 14 nichil B || 18 *vertit πλήρεις* | ioves P | omnes B | terre B | 19 hominem B | 20 terram B | 21 racionabile B | 22 qm̃ B | 24, 5 inspiracionem B | 25 expiracionem B || 27 habet B | 29, 30 vaticinacionis B

1 cumdicit *σύμφησι* (*nimirum Homeri opinioni ab Arato defensae*) || 1, 2 erodotus P | 3 cratem P | 4 *seclusi; om* Philippicus || 4, 5 philonem P Philippicus || 5—9 ΟΝΟΥΑϾϾΙϹ ΔϾΛΙϾΝ ΝΟΥΛϾ ϾΝΙΤΟΥⲰ ΝΟΥΤσ ΚΑΚΫ ΟΥΤϾ ΓϾϾϹΘ ΑΝΟΙϹϾΥΜϾ ΙϾΙⲰ ΛΝΡΟΝΑΝΤΙϹΟ-ΝΟΜΛϹϾΙϾ ΚΑΙΑ ϾΙΑ P || 11, 2 ΙΟΝΟΥ-ΛϾΝΟΤΑΝΑΝΑΡϾΙϾⲰ ΜϾ̄ΑΡΡΙΤΟΝ P || 16 prestat P | 19, 20 rationi P | 21 cunc (*lacuna indicata 3 litt*) P | 25 monstra P

digne divum esse quod per aerem praestet spiritum et participem fieri nostrae animae. Zinodotus autem Aetolus et Diodorus aiunt neque fabulis contendere huiuscemodi subministratione; fit enim omnium rerum Iovis. bene ergo sicut et terras plenas esse Iovis qua ubi ait dixisse quos 'et genus nos illius' manifestat animae immortalitatem. bene ergo et subiectum. sciebat enim adversarium, qui esset. hunc autem pro peccatis subiectum. sed quia iam omnium bonorum contentus est, ratio est, ut sit omnium pater, non solum hominum etiam deorumque putetur.

Stoici Iovem esse adfirmant, qui per materiam manat spiritus. et similis nostra anima. Zenodotus Aetolus et Diodorus aiunt nec fabuloso Iovi efficere huiusmodi opinionem. esse enim talem causam Iovem et convenire omnes vias eo confertas (v. 2), quas tamquam loco eius describit. dicendo autem 'nos etiam genus eius' (v. 5) ostendit animae inmortalitatem. bene praeterea, quod 'lenem' (v. 5) (noverat enim virtuti aliquid aemulum futurum), deum igitur adversus delicta lenem. sed quoniam omnium in totum bonorum causa est, rationabiliter et omnium parens adfirmatur et non solum hominum sed etiam deorum.]

⟨v. 19—42, *omissis* 31—35. 37—39⟩

Quidam tamen multa dicunt et alii aliter narrasse | caelum diversis proferentes vocabulis. | sed ipse magis axe continetur, qui se continuo | in semet ipso revolvitur, habet autem undique inponderatam | per medio terrae, in circuitu caeli aequaliter deductum. | quem etiam dividunt duo poli ab invicem. |

---

1 pquod p P ‖ 2 prestet P | 3 nostre B | 4 synodatus B | 4, 5 aetolos B ‖ 7 subministracione B | phit B ‖ 8 *an* ⟨auctor⟩ Iovis? | 9, 10 plenasset̃ B ‖ 10, 1 *non extrico* | 12 anime B | 12, 3 inmortalitatem P | 14 subiectum *nimirum* *ὑποκείμενον ὑπόθεσις* | 18 racio B

3, 4 nenodotus eotolus P ‖ 9 tamen P | 10 non P ‖ 15 dō P | 18 causas et P

22 *om fabulam de Ursis Arateam hoc loco, postea in commentario suppleturus p. 185; de inscriptione vide p. 175* ‖ 24 *vertit ῥήμασι (v. 20)* | sed *om* B | 25, 6 imponderatam B | 27 abinvicem *cf Bonnet Le latin de Gregoire de Tours p. 481*

sed unus quidem non aspicitur, alter vero econtra ab aquilone | ex alto a parte oceani, duo quoque ab utroque habens | Arcturos simul cum rotis, quem quidam Plaustrum vocant. | quae etiam capita per summum habent. | alterutraque quidem in deorsum, altera vero sursum aspiciunt. | et Arcturum quidem maiorem vocant Helicem, | Arcturum autem minorem vocant Canis caudam. | altera namque Helice, quae apparet prima noctis, | alia vero pusilla quidem, sed a navigantibus observatur. | *maria enim conturbat.*

---

1 quidem *om* B | *cf Bonnet p. 484* ‖ 2 utrumque B | habentes *libri* ‖ 3—4 quae — alterutra *om* B ‖ 7 que B | aparet B ‖ 8 altera B ‖ 8, 9 maria e. c. *desunt in Arato, cf* REC INT

RECENSIO INTERPOLATA. Vertices extremos, circa quos sphaera caeli volvitur, polos antiqui nuncupaverunt. e quibus unus est australis, qui terrae obiectu a nobis numquam videtur, alter septentrionalis, qui et boreus vocatur, qui numquam occidit, duos habens Arcturos, quorum maiorem vocant Helicem, minorem Canis caudam. alterutra quidem horum capita deorsum, alterutra sursum aspiciunt. altera namque Helice est, quae apparet prima noctis, altera pusilla quidem, sed a navigantibus observatur. *maria enim conturbat.*

---

habent DGKS; *contuli* DK *ipse*, GS *Hertzianos e Breysigii editione Germanici sumpsi.* Strozzianum *et* Urbinatem *et ipsos a Breysigio editos omisi, quoniam interpolatam hanc recensionem alienis contaminarunt.*

1 *antecedit* INVOLVTIO SPHAERAE (*supra p. 155—161*) DGK, *inscribitur et ipsa* INVOLVTIO SPHERAE D, *om* GK | *post inscriptionem globus columnis fultus figuris stellarum ornatus* D, *omissa inscriptione* G ‖ 1—3 *propius quam ad Aratum latinum ad 'Hygini philosophi' qui falso fertur in codicibus Parisino 7400 A s. XIV aliis excerptum 'De imaginibus coeli' (ed W. Hasper, Lipsiae 1861, p. 11) cf V:* duo sunt extremi vertices mundi, quos appellant polos, septentrionis et austri, quorum alter semper videtur, alter nunquam | sphera D, exphera K ‖ 2 graeci G ‖ 3 terre K | oblectu S | septentrionales GK ‖ 4 boreas GS | qui DKS: et G | *scholia Strozziana et Urbinatia ad haec e fabularum exemplari Hyginiano narrationem de Tethye et Callisto addunt ea copiosiorem, quae p. 80 Schm. servata est in Frisingensi (Robert Erat Cat p. 211—220), cf Breysig p. 112 adn* | habens GKS^{II}; *om* DS^{I} ‖ 5 elicem GK | minoris (*sic*) D | quidam G | horam G, horam K ‖ 6 nam quae K ‖ 7 aperit G, apperet K | pussila D (*corr* D^{2}) | observantur S ‖ 8 mari K (-ia K^{2}), *cf supra l. 9*

HELICE ARCTVRVS MAIOR

1. Hanc quidem Hesiodus dicit Licaonis filiam, in Arcadia autem habitantem cum Diana commanere venationis causa in montibus facere. deviolata autem a Iove non prius indicavit Dianae ruinam. ipsa autem partu adcelerans visa est ab ea, cum se lavaret. in quo irata dea Diana bestiam fieri iussit et sic parere Arcturum, quem vocant Arcadem. Amphis (fr 47 K.) vero carminum poeta differenter dixit. Iovem enim ait Dianae adsimilatum venire ad montem et, cum ipsa simul venare, violavit illam. post tempore autem uteris cum peperisset

ΑΡΚΤΟΥ ΜΕΓΑΛΗΣ I

Ταύτην Ἡσίοδός φησι (fr 15) *Λυκάονος θυγατέρα ἐν Ἀρκαδίαι οἰκεῖν, ἑλέσθαι δὲ μετὰ Ἀρτέμιδος τὴν περὶ τὰς θήρας ἀγωγὴν ἐν τοῖς ὄρεσι ποιεῖσθαι φθαρεῖσάν τε ὑπὸ Διὸς ἐμμεῖναι λανθάνουσαν τὴν θεόν. φωραθῆναι δὲ ὕστερον ἐπίτοκον ἤδη οὖσαν ὀφθεῖσαν ὑπ' αὐτῆς λουομένην. ἐφ' ὧι ὀργισθεῖσαν τὴν θεὸν ἀποθηριῶσαι αὐτήν. καὶ οὕτως τεκεῖν ἄρκτον γενομένην τὸν κληθέντα Ἀρκάδα.*

---

1 *inscriptionem spatio tamen vacuo relicto om* CP ‖ 2 dixit B ‖ 3 arcaida B ‖ 5 venacionis B ‖ 11 qua P, *cf p. 182a 4* ‖ i arata P | 12 parare B | 13 arcturām P | vocat B ‖ 13, 4 archadem B | 16, 7 diane alt adsimulatum B | 18 venari B | 19 ipsam B

contuli BVi ipse; L passim inspiciendum curavi.
9, 10 *ἐπὶ τόκον* BVi: corr Koppiers ‖ 10 *ὀφθῆσαν* B (corr B[2])

---

1. Helicem autem dicit Hesiodus Licaonis filiam fuisse. quae cum in Arcadia habitaret et cum Diana venationis causa in montibus esset et a Iove violata rem celaret Dianae, in lavacro partum accelerans ab ea deprehensa, quia factum celavit, bestia fieri iussa est et parere Arcturum, quem vocant Arcadem. Amphis autem dicit Iovem Dianae adsimilatum cum ea coisse et eam concepisse. cum ergo nollet interrogantibus post partum

---

1 quid Hesiodus de Helice dicat *in margine* D[2] | esiodus G, heriodus S | q̄ āl q G, quaecumque K ‖ 1, 2 archadia DG ‖ 2 isset D[2] ‖ 3 caelaret S[1] | accederans S | ha(b *add* K[2])ea K ‖ 4 caelavit D | arctum DS | que K ‖ 5 archadem (*post* vocant) DS | quid Amphis *in margine* D[2] | dicit *om* GK | diane D (-ae D[2]) | assimilatum D[2] ‖ 6 concipisse G

elata facta, interrogabatur dicere, quis hoc fecisset. at illa nullum culpabilem ait ruinae quam Dianam; in quo irata dea bestiam fieri iubet. esse autem in monte et observari a quibusdam pastoribus tradiditque cum puero ad Licaonem. post tempore aliquo probans ingredere in templum, quod est Iovis, ignorans legem persequitur a proprio filio Iovis. utrique autem ab Arcades interfici futuri propter praedictam legem Iuppiter pro cognatione eximit eos et inter astra posuit Arcturum nominans propter ruinam.

οὖσαν δὲ ἐν τῶι ὄρει θηρευθῆναι ὑπὸ αἰπόλων τινῶν καὶ παραδοθῆναι μετὰ τοῦ βρέφους τῶι Λυκάονι. μετὰ χρόνον δέ τινα δόξαι εἰσελθεῖν εἰς τὸ τοῦ Διὸς ἄβατον ἱερὸν ἀγνοήσασαν τὸν νόμον. ὑπὸ δὲ τοῦ ἰδίου υἱοῦ διωκομένην καὶ τῶν Ἀρκάδων καὶ ἀναιρεῖσθαι μέλλουσαν διὰ τὸν εἰρημένον νόμον ὁ Ζεὺς διὰ τὴν συγγένειαν αὐτὴν ἐξείλετο καὶ ἐν τοῖς ἄστροις αὐτὴν ἔθηκεν. Ἄρκτον δὲ αὐτὴν ὠνόμασε διὰ τὸ συμβεβηκὸς αὐτῆι σύμπτωμα.

2. Habet autem stellas in capite sex obscuras, in ambas aures duas, in scapula unam, in pectore unam, in pede unam,

Ἔχει δὲ ἀστέρας ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ζ′ ἀμαυρούς, ἐφ᾽ ἑκατέρων ὠτίων β′, ὠμοπλατῶν λαμπρὸν α′, ἐπὶ τοῦ στήθους β′, ἐπὶ τῆς ῥάχεως λαμπρὸν α′,

2 quos (i) P ‖ 4 ruine B ‖ 12, 3 persequutura propio B ‖ 13 ἰδίου et Διὸς *confusa* ‖ 14 archades B ‖ 15 predictam P ‖ 16 iupiter B | cognacione B

23 ὠμοπλάτων BVi

dicere, a quo concepisset, tandem perpessae violationis Dianam culpabilem dixit. quae mox ab ea in bestiam conversa est et cum puero Licaoni tradita et a Iove una cum filio inter astra conlocata Arcturi nomen propter ruinam sortita est.

2. Habet autem stellas in capite VI obscuras, in singulis auribus singulas,

1 concipisset G | perperse K | diana S ‖ 2 mox *om* DG | lycaoni G ‖ 5 aur. singulis D (*corr* D²) S

in spino unam, in tibia anteriore duas, supra posteriorem tres.

σκέλεσιν ὀπισθίοις β', ἐπ' ἄκρωι τῶι ποδὶ β', ἐπὶ τῆς κέρκου γ'. τοὺς πάντας κδ'.

3. Maior Arcturus ad aquilonem adiacens in longitudine quidem recipit aequinoctiales sortes ciclus partium trecentorum sexaginta quinque. a Geminis aequinoctium manente usque ad Vergilias sortes V. in latitudine quidem distat sortes XXIII, quas sortes X et VIII semis ab aquilonio polo usque ad sortes XL, quod iuxta antecedit. super ipsam in gutture praeclara stella distans a Geminis sortes X et VIII semis. novissimus quidem ad orientales adiacet distans sortes XXX. item aquilonius est qui super humeros, qui distat ab aquilonio polo sortes XVIII semis. australis qui in duobus retrorsis

1 I P | tibi B ‖ 2 II P | posteriore B ‖ 3 III P ‖ 4 autem *post* maior *Hygini codex* D *interpolatus fol* 77*a* | longitudinem B ‖ 5 equinoctiales B | partes D *Hygini* | cidus P, circulos D *Hygini* | ducentarum D ‖ 6 equinocium B, aequinoctio D ‖ 7 sortes *alt om* D ‖ 8 decem et octo P ‖ 10 predarum D, preclara P | stellam distantem D ‖ 12, 3 h. et distat ad aquilonio p. X et octo s. D ‖ 13 X et VIII P | quin d. B

---

in scapulo unam, in pectore unam, in pede unam, in spino unam, in tibia anteriore duas, super caudam tres.

3. Maior Arcturus ad aquilonem adiacens in longitudine quidem recipit aequinoctiales sortes ciclus partium ⟨C⟩CCLXV. a Geminis aequinoctio manente usque ad Virgilias sortes V. in latitudine quidem distat sortes XXIII, quas sortes XVIII et semis ab aquilonio polo usque ad sortes XL, quod iuxta antecedit. super ipsam in gutture praeclaram stellam distantem a Geminis sortes XVIII S novissimus quidem ad orientales adiacet distans sortes XXX. item aquilonius est qui super humeros, et distat ab aqui-

1 scapula D², scapolo K | una *post* sc. S | p. unum K | spina D² ‖ 2 anteriores SI ‖ 3 acturus SI, arctur$\overset{o}{u}$s SII | longitudinem G | recepit KS ‖ 3, 4 equinoctiales K ‖ 4 cidus K, *om* G | partius K, parcium G, *om* S | CC r̄ LXXV G, ducentorum sexaginta (-enta K) quinque DKS ‖ 5 quinque D, -ae K | quidam DGKS ‖ 6 viginti tres DK | sortes XXIII quas *om* S¹ | decem et octo semis DKS | quadraginta D, -enta K ‖ 7 guttore G, guturae K | preclaram K ‖ 8 decem et octo semis DKS | orientalis D (-es D²) KSII | adiacet *om* SII (*add* SII²) ‖ 9 triginta D, -enta K | humerus K

pedibus, qui distant a polo aquilonio sortes XL. restant X et duo centum sortes et pars.

Canis cavda Arctvrvs minor (v. 42—44)

Altera namque pusilla, sed a navigantibus observatur; | tota enim revolvitur atque contorquetur. | quem Sidones aspicientes continuo navigant.

1. Ista minor, quae vocatur a plurimis Phenices, honorata est a Diana propter praedictas ruinas. ignorans enim, quod Iuppiter eam violasset, —sicut iam antea dictum est (p. 181),—fecit illam agrestem. postea vero sentiens dicitur gloriam ei superponere adiciens illi aliud signum inter astra, ut duplices habeat honores.

ΑΡΚΤΟΥ ΜΙΚΡΑΣ

Αὕτη ἐστὶν ἡ μικρὰ καλουμένη. προσηγορεύθη δὲ ὑπὸ τῶν πλείστων Φοινίκη. ἐτιμήθη δὲ ὑπὸ τῆς Ἀρτέμιδος. ἀγνοοῦσα δέ, ὅτι ὁ Ζεὺς αὐτὴν ἔφθειρεν, ἠγρίωσεν αὐτήν. ὕστερον δὲ ἐγνωσμένηι λέγεται δόξαν αὐτῆι περιθεῖναι ἀντιθεῖσαν ἕτερον εἴδωλον ἐν τοῖς ἄστροις, ὥστε δισσὰς ἔχειν τιμάς.

---

1 distat B | restant CXII sortes *ceteris omissis* D ‖ 2 II P ‖ 3 *titulum om* P ‖ 5 contorquitur B | sydones P ‖ 6, 8 *discrevi coniuncta* ‖ 9 pohenices B | honorataq. est P ‖ 10, 1 predictas P ‖ 12 iupiter B ‖ 13 enim *post* sicut B ‖ 14 eam P ‖ 15 senciens B ‖ 17 alium P

7 *ἄρκτου μικρᾶς* Vi: *ἄρκτος ἡ μικρά* B ‖ 10 *καὶ τιμήθη δὲ* Vi ‖ 11 *ἀγνοοῦσα* vertit l: *γνοῦσα* BVi ‖ 13, 4 *ἐγνωσμένηι* vertit l (corr Robert): *σεσωσμένην* BVi ‖ 14 *αὐτῇ* BVi

---

lonio polo sortes XVIII S. australis, qui in duobus retrorsis pedibus, qui distant a polo aquilonio sortes XL. restant CXII sortes.

1. Porro Arcturus minor, qui a pluribus Foenice, a Graecis Arctophilax, a nonnullis Canis cauda vocatur. dicitur a Iove inter astra conlocatus, ut duplex honor Helicis monstraretur.

---

1 decem et octo semis DKS ‖ 2 quadraginta DK | centum duodecim DK | *sequitur* '*Arcturus maior*' *delineatus et inscriptus* DGS, *pictus at sine inscriptione* K ‖ 3 aurcturus G | phoenicae D, foenicae KS | a grecis DK | artophilax DK, artofilax G, archophilax S ‖ 4 collocatus D[2] ‖ 5 elicis K

Agasthenis quidem in carminibus suis ait nutricem fieri Iovis Canis caudam, unam de propriis sponsis, de qua in civitate quidem, quae hoc nomine vocatur, quam Nicostrata condidit et quae in ea sunt, et de eius locis Canis caudam nuncupari. venire autem cum Telchines, quos Neraida adstantes quasi Quiritas digitis vocat.

Ἀγασθένης δὲ ἐν τοῖς Ναξικοῖς (fr 2 M.) φησι τροφὸν γενέσθαι τοῦ Διὸς Κυνόσουραν, εἶναι δὲ μίαν τῶν Ἰδαίων νυμφῶν. ἀφ' ἧς ἐν μὲν τῆι πόλει τῆι καλουμένηι Ἰστοῖς τοὔνομα τοῦτο ἦν, ἣν οἱ περὶ Νικόστρατον ἔκτισαν, καὶ τὸν ἐν αὐτῆι δὲ λιμένα καὶ τὸν ἐπ' αὐτῆι τόπον Κυνόσουραν κληθῆναι.

Aratus autem eam vocat Helicem, quod de Cretem fuisset, et fieri illam Iovis altricem; pro hoc in caelo honorificari.

Ἄρατος δὲ (v. 31—37) αὐτὴν καλεῖ Ἑλίκην ἐκ Κρήτης οὖσαν, γενέσθαι δὲ Διὸς τροφὸν καὶ διὰ τοῦτο ἐν οὐρανοῖς τιμῆς ἀξιωθῆναι.

2. Habet autem stellas per unumquemque angulum de humero unam splendidam, in

Ἔχει δὲ ἀστέρας ἐπὶ μὲν ἑκάστης γωνίας τοῦ πλινθίου λαμπρὸν α', ἐπὶ δὲ τῆς κέρκου

3 una P ‖ 4 proprius B | Ἰδαίων Νυμφῶν ‖ 5 que B ‖ 6 nomen B | vocantur P ‖ 7 q̄ B ‖ 10 theohines B ‖ 11 *Dactylos vel Curetes Rheae adfuisse parturienti dicere videtur secundum eam fabulam quam in Arateis tractavi p. 346. 7 | sermo est de Curetibus et Idaeis Dactylis, cf schol Germ AP p. 59 Br.* haec Cynosura fuit, cum Telchines qui dicuntur Curetes Idaei ‖ 13 eum B ‖ 14 decret ē f. B ‖ 19 splendidem (a *superscr.*) P

1 dicit Aglaosthenem ‖ 4, 5 corrupta ‖ 19 τοῦ BVi

Agasthrenis quidem in carminibus suis dicit, eam nutricem fuisse Iovis et a civitate, quam Nicostrata condidit, quae hoc nomine vocatur, Canis caudam nuncupatam esse.

Aratus autem vocat (v. 31—37) eam Helicem, quod de Crete fuisset, et inter astra propter Iovem conlocatam esse. *quam Sidones aspicientes continuo navigant* (*Aratus* v. 44).

2. Habet autem stellas per unumquemque angulum in humero unam splen-

1 agastrenis GK, agastherenis DS | suis *om* S (*add* S[II 2]) ‖ 2 nicostrata GK, nicustra D | quam — condidit *om* S (*add* S[II 2]) | hec G, haec K ‖ 4 hilicem G, *om* S (*add* S[II 2]) | minorem *ad* H. *in margine adscripsit* D[2] | cum Iove iacuisse *superscripsit ad* fuisset D[2] ‖ 5 collocatam D[2] ‖ 5, 6 *cf p. 184 l. 5, 6 supra* ‖ 7 ungulum DS (*corr* S[II 2]) | umero G, numero K

cauda tres, omnes septem. super autem alias X, quae praecedunt, minimissima quidem altera stella, quae vocatur polum, ad quem putatur totus mundus revolvi.

λαμπροὺς γ΄. τοὺς πάντας ζ΄. ὑπὸ δὲ τὸν ἕτερον τῶν ἡγουμένων κατώτερός ἐστιν ἄλλος ἀστήρ, ὃς καλεῖται Πόλος, περὶ ὃν δοκεῖ ὅλος ὁ πόλος στρέφεσθαι.

3. Minor Arcturus, qui ad aquilonem adiacet, in longitudine quidem habet quartam partem aequinoctialis circuli et sortes septem, a latere autem habet sortes una semis, quae ab octo sortibus minus sunt. duodecim pars et duo quinta sors. antecedunt autem illam quae deducunt XII, de quibus in humerum habent principatum de Sagittario. novissima ad orientem adiacet ad summum habens Piscem sortes XVII. item aquilonium duobus, quibus in humero distat aquilonio

1 III P | VIItem B ‖ 2 decem P ‖ 8 habet *om* B | quartem (a *supra* e) P | equinoctialis B ‖ 9 VII P | sortem P ‖ 10 sordibus P | XII P ‖ 11 illa P ‖ 11, 2 inumerum B ‖ 12 sagitario B ‖ 13 orientĕs B | habet B | XV et VII B ‖ 14 inter B | quidem P | aquiloniam B

4 πόλον in margine B ‖ 4, 5 περὶ οὗ B ‖ 5 ὅλος om B

didam, in cauda tres. fiunt omnes VII. supra alias X, quae praecedunt, minima altera, quae vocatur Polus, ad quem putatur totus mundus revolvi.

3. Minor Arcturus, qui ad aquilonem adiacet, in longitudine habet quartam partem aequinoctialis circuli et sortes VII. a latere autem habet sortem unam semis, quae ab VIII sortibus minus sunt. † duodecima pars et duo quintam sortem antecedunt illam quam deducunt XII, de quibus in humero habent principatum. de Sagittario novissima ad orientem adiacet ad summum habens Piscem sortes XVII. item aquilonium duobus, quibus

1 caudam GK | septem DK | decem DK | que K | pre(ae G)cedent GK ‖ 2 nomina D, *lineam subduxit* D² | alteram D² | polos S^I, polos (u *supra* o) S^II, populus GK ‖ 4 adiecet K | longitudinem GK | quartum D ‖ 5 aequinotialis K | septem DK ‖ 6 octo DK ‖ 7 quintum D | quae DK | ducunt DS | duodecim DK ‖ 8 numero GK | ab o. K | adiecit K ‖ 9 decem et septem DK | aquilonio GS

polo sortes XL. restant aequinoctiales. australis quoque est, qui in cauda. reliqui vero duo nominantur Circenses, eo quod in circuitu perambulent.

De Dracone (v. 45—62)

Haec quidem de alterutris cum tibi dixissem | est magnum miraculum Draconem inter ambas cernere, | quod in medio utrorumque ponatur | Arcturus observantes Oceanum. | altera namque circumcidit caudam, | altera vero circumciditur usque ad summitatem | caudae et super caput Helicem quiescit Arcturum, | seminat autem in Canis cauda. habet quidem adversus eam | obvolutum caput quousque ad pedes veniat, | ex ipsa autem rursus recte recurrit, quod quasi illa | capitis superlucet stella, | sed duo quidem in tempora, duo vero in oculis, unam desuper | extremam quam habet sub mentum pessima mortalis. | obliqua quidem est, innuit autem totum similantem | Helicis caudae, magis quoque est, sicut ipsa | et os et temporis qui ad dextera sunt caudae. | movet ubique caput, sed ubi ad summum | miscuntur occasu erit et orientis alterutri.

ΔΡΑΚΟΝΤΟΣ

1. Hic est magnus et inter ambas Arcturos iacet. dicitur autem esse, qui aurea mala

Οὗτός ἐστιν ὁ μέγας τε καὶ δι᾽ ἀμφοτέρων τῶν Ἄρκτων κείμενος. λέγεται δὲ εἶναι ὁ τὰ

1 equinoctiales B ‖ 2 circencses (s *priore postea inserto*) B ‖ 4 *titulum om* P *spatio tamen vacuo relicto* ‖ 5 hec B ‖ 7 arcturus BP | occeanum B ‖ 9 caude B | custodit P | aucturum B ‖ 10 caudam B ‖ 11 ad p. adveniat B ‖ 13 occulis B ‖ 14 summentum P ‖ 15 sonilantem B | helecis B | caude BP ‖ 16 dextra P ‖ 17 caude B ‖ 18 horientes B | *v. 62 eadem translatione expressus p. 103b* ‖ 18, 20 *discrevi coniuncta* ‖ 21 arturos B

---

in humero distat aquilonio polo sortes XL. restant aequinoctialis. australis quoque est, qui in cauda. reliquae vero duae nominantur Circenses, eo quod in circuitu perambulent.

1. Inter ambas ergo Arcturus maximus flexuoso corpore adiacet Serpens,

1 numero GK | aequinoctiales DK | australes G ‖ 2 reliquo D, -e KS[I], reliq̄ G ‖ 3 ambulent G | *sequitur 'Arcturus minor' delineatus et inscriptus* DG, *pictus at sine inscriptione* KS ‖ 4 arctus DS[I], arcturas G, arctus[ro] S[II]

custodit, ab Herculem quidem periturum. pro quod et inter astra datus est propter Iunam deam, quae et constituit eum ad vesperum custodem horti et aurei mali. Pherecydis enim ait, quando nubebatur dea Iuna a Iove, adferentes ei dii munera, Terram venire adducentem aurea mala cum ramis. vidente autem mirare etiam et dicere plantare ea in deorum hortum qui erat apud Atlantem, ab ipsa autem mala virgines, qui ibi erant, cottidie laetari. constituit quidem custodem hunc serpentem, eo quod sit satis magnus. maximum quoque habet signum, quoniam hoc simulacrum quod in Herculem iacet,

χρύσεα μῆλα φυλάσσων, ὑπὸ δὲ Ἡρακλέους ἀναιρεθείς. ὧι καὶ ἐν τοῖς ἄστροις τάξις ἐδόθη δι' Ἥραν, ἣ κατέστησεν αὐτὸν ἐπὶ τῆς ἑσπέρας φύλακα τῶν μήλων. Φερεκύδης γάρ φησιν (fr 30), ὅτε ἐγαμεῖτο ἡ Ἥρα ὑπὸ Διός, φερόντων αὐτῆι τῶν θεῶν δῶρα τὴν Γῆν ἐλθεῖν φέρουσαν τὰ χρύσεα μῆλα. ἰδοῦσαν δὲ τὴν Ἥραν θαυμάσαι καὶ εἰπεῖν καταφυτεῦσαι εἰς τὸν τῶν θεῶν κῆπον, ὃς ἦν παρὰ τῶι Ἄτλαντι. ὑπὸ δὲ τῶν ἐκείνου παρθένων ἀεὶ ὑφαιρουμένων τῶν μήλων κατέστησε φύλακα τὸν ὄφιν ὑπερμεγέθη ὄντα. μέγιστον δὲ ἔχει σημεῖον. ἐπίκειται δὲ αὐτῶι Ἡρακλέους εἴδω-

4 iuna dea P; *cf l. 8* ‖ 6 ortǫ (i *supra*) P ‖ 7 pherecidis BP ‖ 8 iuno P, *cf l. 4* | a *om* B ‖ 11, 2 videntem B ‖ 12 mirari B | et *om* B ‖ 13 plantari B ‖ 14 ortum P ‖ 15 ad lantem B, athlantem P ‖ 16, 7 cotidie B, cottidiae P ‖ 17 letari B ‖ 21 qm̄ BP | simulachrum P

5 ταῖς Ἑσπερίσι coni Robert ‖ 6 ὅτι B

qui utramque Arcturum flexuoso corpore semicingit. hunc Pherecydes dicit inter astra conlocatum, eo quod, cum nuberetur a Iove Iuno, diis offerentibus munera Terra quoque obtulerit aurea mala cum ramis, quibus in deorum horto qui erat apud Atlantem plantatis, ut his cotidie virgines laetarent, custos constitutus est ob magnitudinem sui ad praefata mala custodienda.

1 qui — corpore *om* S[I] | utraque D, utraquae K | flexuoro K | ferecides DK, fericides G ‖ 2 cum *om* GK | et *ante* Iuno G ‖ 3 offerrentibus K | obtullerit GK ‖ 4 in qu. deorum K | ordo K | adlantem D, athlantem G, abhlantem K, alantem S[I] | cot(tt S)idiae DS ‖ 5 laetarentur D[2], letarent GKS | custus K | constitus D, constitu K, constitutȯs S[II] | praefa(e G)tam GK

quantum in astris recordatur certaminis Diosthenes in dies feriales habitu facit.

λον, ὑπόμνημα τοῦ ἀγῶνος Διὸς θέντος ἐναργέστατον τῆι σχηματοποιίαι.

2. Habet autem stellas in summitate capitis splendidas tres, in corpore vero usque ad caudam alias duas ab invicem distantes propter Arcturum.

Ἔχει δὲ ἀστέρας ἐπὶ μὲν τῆς κεφαλῆς λαμπροὺς γ', ἐπὶ δὲ τοῦ σώματος ἕως τῆς κέρκου ιβ' παραπλησίους ἀλλήλοις, διεστῶτας δὲ διὰ τῶν Ἄρκτων.

3. Serpens, qui ad aquilonium iacet, in longitudine quidem habet incidens circulum aequinoctialis circuli a quarta sorte Leonis quod XXVIII Capricornii, in latitudine autem habet sortes XXVI et duas partes, in unam quidem partem poli qui ad Leonem sortes V et duas partes, in alio vero quod ad Sagittarium sortes XXXV. praecedit quidem et qui ad summitatem caudae habens a Leone sortem unam. extremus ad orientem iacet aquilonius, de quibus a latere, qui super collo ab alterutrum scriptus distat a polo sortes XXVII. itemque aput Leonis quidem partes australis in cauda distans ab hoc polo sortes X.

2 diostenes B; *est* Διὸς θέντος ‖ 5 plendidas B | III P ‖ 8 distentas P ‖ 10 equinoctialis B | nocte sorte B ‖ 11 viginti octo P | capricorni B ‖ 12 viginti septem P ‖ 14 sagitarium B | precaedit P ‖ 15 caude B

7, 8 διεστὼς B Vi: corr Westermann, cf 1

2. Habet autem stellas in summitate capitis splendidas tres, in corpore vero usque ad caudam XII ab invicem distantes.

3. In longitudine quidem incidit in circulum aequinoctialem a quarta sorte Leonis usque ad XXVIII Capricorni, habens in latitudine sortes XXVI et duas partes ...... in alia vero qui ad Sagittarium sortes XXXV. praecedit namque qui ad summitatem caudae habens a Leone sortem unam. extremus ad orientem iacet aquilonius, sed quibus a latere super collo ab alterutro scriptus distat polo sortes XXVII. itemque apud Leonis partes australes in cauda distans ab hoc polo sortes X.

1 sumitate K ‖ 2 duodecim DK | ab invice DGK | stantes S ‖ 3 aequinotialem K ‖ 4 vicesimam DS, incessimam K *et* octavam S, octabam DK | longitudine S (*corr* SII²), -em D | viginti sex DK ‖ 5 *lacunam indicavi* | triginta quinque DK, XXXta quinque S ‖ 6 caude K | leonem K | sortem *om* G ‖ 7 extremis DS, -as GK | aquilonis GS | de quibus DS ‖ 8 viginti septem D, v. septe K | quae K | leones S ‖ 9 ad hoc DSI (*postea corr*) | decem D | *sequitur* '*Serpens inter ambas Arcturos*' (*-as* SI) *delineatus et inscriptus* DGS, *pictus at sine inscriptione* K

De eo qvi in genicvlo est (v. 63—70 *omisso* 69)

Hic autem consternatus vir adsimulatus est | simulacro, quem nemo sciens dubitet esse dicere | neque quod pendit inanis dolus, sed illum quidem | Ingeniculo vocant. hoc ipsum autem quod in genu laborat | hesitanti quidem adsimulatus est. ab ambobus autem humeris | manus in aera extensus | dextro pede summitatem habens revelat Draconi.

1. Hic est Hercules, qui super Serpentem supersedit. perfectus quidem stetit et leoninam circumvolutus. dicitur autem: quando apud aurea mala habuit serpentem constitutum, custodem perimit. multas quidem habens res. multorum enim erat interfector et magnitudine superponens et potentia mirabilis. solus quidem insomnis erat, ut nullus tangeret ea. erat enim a Iuno dea constitutus,

ΤΟΥ ΕΝΓΟΝΑΣΙΝ

Οὗτος (φασίν) Ἡρακλῆς ἐστιν ὁ ἐπὶ τοῦ Ὄφεως βεβηκώς. ἐναργῶς δὲ ἕστηκε τό τε ῥόπαλον ἀνατετακὼς καὶ τὴν λεοντῆν περιειλημένος. λέγεται δέ, ὅτε ἐπὶ τὰ χρύσεα μῆλα ἐπορεύθη, τὸν ὄφιν τὸν τεταγμένον φύλακα ἀνελεῖν. ἦν δὲ ὑπὸ Ἥρας δι' αὐτὸ τοῦτο τεταγμένος, ὅπως ἀνταγωνίζηται τῶι Ἡρακλεῖ. ὅθεν ἐπιτελεσθέντος τοῦ ἔργου μετὰ κινδύνου ἄξιον ὁ Ζεὺς κρίνας τὸν ἆθλον μνήμης ἐν τοῖς ἄστροις ἔθηκε τὸ Εἴδωλον. ἔστι δὲ ὁ μὲν Ὄφις μετέωρον

1 *titulum om* P *spatio tamen vacuo relicto* ‖ 2, 5 adsimilatus P ‖ 3 esse *om* P ‖ 4 hoc a ipsum P ‖ 6 aere B ‖ 13 aput B ‖ 13, 4 mala aurea P ‖ 14 habuit BP (P *primitus, nunc* abiit *rasura factum*) ‖ 14, 5 constituit P ‖ 16 res *om* B ‖ 19 potencia B ‖ 21 et B ‖ 22 e. tuna P, *cf p. 188 l. 4. 8*

11 ἕστηκεν Vi ‖ 13 περιειλημμένος BVi: corr Struve | ὅτη Vi ‖ 14 χρύσεα Vi: -εια B ‖ 18 ἀνταγωνίσηται B

1. Serpentem a Iunone ad custodienda aurea mala constitutum Hercules fertur peremisse et idcirco a Iove inter astra ob certaminis memoriam dicitur conlocatus. qui ideo in genu stans, manibus sursum extensis, dextro pede contra Draconem porrecto pingitur, ut certaminis labor signi-

1 constitum D | hercoles GK ‖ 2 in a. K | ob *superscripsit* D²SII²: hoc DGKS | huius *in rasura* D² ‖ 3 collocatus D² | *verba* qui — 4 pingitur *in graeco exemplari p. 191 b 5 sqq. exstant*

pro hoc quomodo decertare debeat Hercules. historialiter dicitur hunc magis superasset Hercules. unde perfecto opere cum periculo Iuppiter iustum iudicans pro certaminis memorialem inter astra posuit.

2. Habet autem stellas in capite quidem unam, in brachio ⟨unam⟩, utrisque humeris unam splendidam, in cubitu sinistro unam, in ambis manibus unam, in utraque ilia unam, in dextera coxa duas, in geniculo unam, in tibia unam, in sinistro geniculo unam, in tibia unam, in dextera manu quod vocatur Ropalum duas. omnes simul XVIIII.

ἔχων τὴν κεφαλήν, ὁ δ' ἐπιβεβηκὼς αὐτῶι καθεικὼς τὸ ἓν γόνυ, τῶι δ' ἑτέρωι ποδὶ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ἐπιβαίνων, τὴν δὲ δεξιὰν χεῖρα ἐκτείνων, ἐν ἧι τὸ ῥόπαλον, ὡς παίσων, τῆι δ' εὐωνύμωι χειρὶ τὴν λεοντῆν περιβεβλημένος.

Ἔχει δ' ἀστέρας ἐπὶ τῆς κεφαλῆς λαμπρὸν α´, βραχίονος δεξιοῦ λαμπρὸν α´, ἐφ' ἑκατέρων ὤμων λαμπρὸν α´ . . . ἄκρας χειρὸς α´, ἐφ' ἑκατέρας λαγόνος α´, λαμπρότερον δὲ τὸν ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς, δεξιοῦ μηροῦ β´, γόνατος α´, καμπῆς α´, κνήμης β´, ποδὸς α´, ὑπὲρ τὴν δεξιὰν χεῖρα α´, ὃς καλεῖται Ῥόπαλον, ἐπὶ τῆς λεοντῆς δ´. τοὺς πάντας ιθ´.

1 quom̊ B ‖ 2 istorialiter B ‖ 6 iupiter B ‖ 10 quidam B ‖ 11 umeris P ‖ 12 cubito B ‖ 13 *vertit* ἑκατέρας χ. ‖ 15 I P *et ita usque ad l. 20* ‖ 18, 9 dextra P ‖ 21 |XXIV| BP, *cf graeca*

2 τεθεικὼς BVi: corr Struve ‖ 12 lacunam indicavi, cf 1

ficetur. ideo pellem leonis in brachio habere fingitur, ut insigne virtutis monstretur, quia leonem interfecisse narratur.

2. Habet autem stellas in capite unam, in singulis brachiis singulas, in singulis humeris singulas splendidas, in cubito sinistro unam, in ipsa manu unam, in unoquoque ilio unam, in dextera coxa duas, in sinistro geniculo unam, in dextera manu unam, qui vocatur Ropalus.

1 brachio *libri* ‖ 2 monstraretur S | qui K, qua GK² ‖ 3 brachis K ‖ 5 u. in una DK | queque manu u. D, quaque manum K | in dextra quoque (*om* K) coxa duas in genu unam in tibia unam in sin. D ‖ 6 genuculo DK | dextra DK, dexta G | *sequitur* '*Hercules*' *contra Draconem pugnans sinistro genu inclinato delineatus et inscriptus* DGS[I], *pictus sine inscriptione* KS[II]

De Corona (v. 71—73)

Ipsius ille Coronam inposuit victoriae | significans Liber pater Ariatnes | laborantis simulacro.

1. Ista dicitur de Ariatnes, quod Liber pater eam inter astra posuit, quando nuptias dii fecerunt sibi in Idem locum qui vocatur. volens inlustris fieri prima sponsa est absque modum accipiens et Venerem. qui autem in Crete scripsit, sic ait: quando venit Liber pater apud Minoem volens eam violare, hanc ei munus dedit, propter quod et delusit Ariatnem.

Vulcani autem opus hoc esse inquiunt ex auro purissimo dans et lapidibus Indicis.

historialiter quippe dicitur per hanc et Thesea salvare de laberinteo faciente corona

ΣΤΕΦΑΝΟΥ

Οὗτος λέγεται ὁ τῆς Ἀριάδνης (Διόνυσος δὲ αὐτὸν εἰς τὰ ἄστρα ἔθηκεν, ὅτε τοὺς γάμους οἱ θεοὶ ἐν τῆι καλουμένηι Ἴδηι ἐποίησαν), ὧι πρώτωι ἡ νύμφη ἐστεφανώσατο παρὰ Ὡρῶν λαβοῦσα καὶ Ἀφροδίτης.

Ἡφαίστου δὲ ἔργον εἶναί φασιν ἐκ χρυσοῦ πυρώδους καὶ λίθων Ἰνδικῶν.

ἱστορεῖται δὲ καὶ διὰ τούτου τὸν Θησέα σεσῶσθαι ἐκ τοῦ λαβυρίνθου, φέγγος ποιοῦντος.

---

1 *titulum om* P ‖ 2 ipse illius P | victorie B ‖ 3 laboranti P | *post* simulacro BP *pergunt* Coronam quoque iuxta capite ad summum, *cf p. 195* ‖ 5 de *om* B ‖ 6 eam *om* P ‖ 10, 1 absque modum *scil παρὰ Ὡρῶν* ‖ 11 veneraem P ‖ 12 cretae P; *scil ἐν Κρητικοῖς* ‖ 15 violari P | minus P ‖ 16,7 derisit P ‖ 19, 20 purissimo dans *scil πυρώ — δους* ‖ 21 istorialiter P ‖ 22 theseam BP ‖ 23 laberinthieo B

8 *ἴδη* BVi; *Δίαι* corr Koppiers

---

1. **Coronam ideo inter astra conlocatam ferunt, eo quod a Vulcano facta auro et gemmis pretiosis ornata Ariathni, filiae Minois regis, in munere apud Cretem insulam donata fuerit, cum a Dionysio, qui et pater Liber, qui etiam Bachus dicitur, nuberetur.**

---

1 fecerunt GKS ‖ 2 preciosis DK | *cf supra l 5* Ariatnes | inmanere G ‖ 3 insolam G | donatam GS^{II} | a *erasum* D | dionisio DG | liber pater G ‖ 3, 4 L. qui//// D ‖ 4 e////tiam K | nuberet'/// D

lumen. inter astra vero eam postea poni, quando ad Naxum venerunt utrique, signum religionis. cooperabatur et diis. — aiunt quoque et crinem ipsius esse quod videtur sub caudam Leonis.

φασὶ καὶ τὸν πλόκαμον ταύτης εἶναι τὸν φαινόμενον ἐπὶ τῆς κέρκου τοῦ Λέοντος.

2. Habet autem stellas Corona VIIII in circuitu positas, quorum tres splendidas ad capite Serpentis Arcturi.

Ἔχει δὲ ἀστέρας ὁ Στέφανος ἐννέα κύκλωι κειμένους, ὧν εἰσι λαμπροὶ ⟨γ′⟩ οἱ κατὰ τὴν κεφαλὴν τοῦ Ὄφεως τοῦ διὰ τῶν Ἄρκτων.

De Serpentario (v. 74—83)

Coronam quoque iuxta capite ad summum | considerandum est secus capite Serpentarii, ex ipsa quasi | eum cognominari Serpentarium. | et quod super capite adiacet gloriosior humeris | videntes illi et bipertitam lunam, | si quando veniat turbato aere. | magis sectilis enim. sed tamen occurrit ei splendor. | sed et ipsum ad vespere levem. | utraque autem Serpens dolore incutit quasi per medium | ostendens Serpentarium. ipse autem perseverans innoxius | —

---

4 cooperabant B | *cf schol* AP *German p. 62* quae post astris adfixa, cum in Naxo utrique venissent, signum amoris *verbis* cooperabatur et diis *omissis* ‖ 5 crineo P ‖ 6, 7 cauda B ‖ 10 III P ‖ 11, 14 *coniuncta in* P ‖ 13 *titulum om* P ‖ 14 coronam — summum *p. 192, 5 ponunt* BP: *traieci* ‖ 17 *ex εἴσωποι τελέθοιεν vertit ει . . . . ἔλθοιεν* ‖ 18 fertilis B ‖ 20, 1 ipse tuitur p. B ‖ 21 *cf abruptae orationis partem alteram p. 195, 11*

---

aiunt quoque et crines ipsius esse stellas quae videntur sub cauda Leonis.
2. Habet Corona stellas VIIII in circuitu positas, quarum tres sunt splendidae ad caput Serpentis Arcturi.

---

1 que K | cada K ‖ 2 stelles D ‖ 3 capud GK | *sequitur 'Corona' delineata et inscripta* DGS, *omissa est spatio vacuo relicto* K

ΟΦΙΟΥΧΟΥ

1. Hic est super Scorpionem constitutus, habens in utrisque manibus Serpentem. dicitur autem esse Asclepius ab astrologis, quem Iuppiter donavit Apollini propter fluvii emissionem putans ei honorem praebere hunc. inter homines enim cum esset artem medicinae usus, quosdam mortuos suscitavit. pro eo quod iratus Iuppiter domum eius fulminavit, ipsum vero in astra posuit propter Apollinem.

Οὗτός ἐστιν ὁ ἐπὶ Σκορπίου ἑστηκώς, ἔχων ἐν ἀμφοτέραις χερσὶ τὸν Ὄφιν. λέγεται δὲ εἶναι Ἀσκληπιός, ὃν Ζεὺς χαριζόμενος Ἀπόλλωνι εἰς τὰ ἄστρα ἀνήγαγεν ⟨ἐς⟩ τοῦτο τέχνηι ἰατρικῆι χρώμενον, ὥς καὶ τοὺς ἤδη τεθνηκότας ἐγείρειν, ἐν οἷς καὶ Ἱππόλυτον, ἔσχατον, ⟨τὸν⟩ τοῦ Θησέως. καὶ τῶν θεῶν δυσχερῶς τοῦτο φερόντων, εἰ αἱ τιμαὶ καταλυθήσονται αὐτῶν τηλικαῦτα ἔργα Ἀσκληπιοῦ ἐπιτελοῦντος, λέγεται τὸν Δία ὀργισθέντα κεραυνοβολῆσαι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, εἶτα διὰ τὸν Ἀπόλλωνα τοῦτον εἰς τὰ ἄστρα ἀναγαγεῖν. ἔχει δὲ ἐπιφάνειαν ἱκανὴν ἐπὶ τοῦ μεγίστου ἄστρου ὤν, λέγω δὴ τοῦ Σκορπίου, εὐσήμωι τῶι τύπωι φαινόμενος.

2. Habet autem stellas in capite splendidam unam, in sinistra

Ἔχει δ' ἀστέρας ἐπὶ τῆς κεφαλῆς λαμπρὸν α', ἐφ' ἑκατέ-

4 asdepius B ‖ 5 austrologis B | iupiter B ‖ 6 apolloni B | fluminis B ‖ 10 medicine B ‖ 12 iupiter B ‖ 13 fluminavit P ‖ 22—p. 195, 9 *numerorum signis utitur* P

pro fulminis

5 ὅπλα B ‖ 6 τοῦτον BVi legit l; delet Robert ‖ 8 ἀγείρειν Vi ‖ 9 ἔσχατον Ἱππόλυτον traiecit Heyne ‖ 10 τὸν Θησέως coni Heyne

---

1. Ceterum Serpentarius, qui super Scorpionem constitutus est tenens utraque manu Serpentem, ab astrologis dicitur fuisse Asclepius, qui dum medicina arte uteretur mortuos fertur suscitasse. quam ob rem iratus in eum Iovis domum eius fulminis ictu percussit, ipsum vero Apollini donasse et inter astra constituisse putatur.
2. Habet autem stellas in capite splendidam unam, in sinistra manu tres, in

1 constitus D ‖ 2 astrologiis D ‖ 3 ueretur D (*corr* D²) GK, u^t^eretur S | mortuus K ‖ 4 appollini D, apolini G, abpolloni K, apolloni S

manu tres, in dextera manu quatuor, in utroque humero splendidam unam, in alterutris lumbis unam, in utroque genu unam, in dextera tibia unam, in alterutris pedibus unam. omnes decem et septem. Serpentis vero sequentes. omnes viginti tres

ρων τῶν ὤμων λαμπρὸν α', ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς γ', ἐπὶ τῆς δεξιᾶς δ', ἐφ' ἑκατέρων ἰσχίων α', ἐφ' ἑκατέρων γονάτων α', ⟨ἐπὶ τῆς δεξιᾶς κνήμης α', ἐφ' ἑκατέρων ποδῶν α'⟩, τὸν ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ λαμπρὸν [α']. τοὺς πάντας ις'. τοῦ δὲ Ὄφεως ἐπ' ἄκρας κεφαλῆς β'.

De Scorpione (v. 84—87)

— pedibus conterit magnam bestiam utriusque | Scorpionis oculos et thorace stans | erectus. in id ipso Serpens duabus torquitur manibus | dextra levaque.

1. Hic autem propter magnitudinem in duodecies vindex dividitur, et unam quidem habent Vergiliae, ceterum

ΣΚΟΡΠΙΟΥ

Οὗτος διὰ τὸ μέγεθος εἰς δύο δωδεκατημόρια διαιρεῖται, καὶ τὸ μὲν ἐπέχουσιν αἱ χηλαί, θάτερον δὲ τὸ σῶμα καὶ τὸ

4, 5 utraque genua P ‖ 8, 9 *voce* sequentes *indicare videtur latinus se nonnulla omittere ex sideris delineatione facile aperta, quae magis etiam obscuravit interpolator infra subscriptus* ‖ 10 *titulum om spatio tamen vacuo relicto* P ‖ 11 *cf p. 193, 21* | occulus B ‖ 12 thorace *scripsi ex Arato*: ore B, hore P ‖ 16 vindex (ἔκδικος *cf Corp gloss lat II p. 289*) *non intellego* ‖ 17 quid esse ÷ h. B ‖ 18 vergilie B; *immo* bracchia χηλαί

2, 3 δεξιᾶς — ἀριστερᾶς BVi ceteri: traiecit Robert ‖ 7 λαμπρότερον omisso α' coni Robert ‖ 7, 8 τοὺς πάντας ιϛ' post κεφαλῆς β' (9) scripta BVi: traiecit et scripsit ιζ' Robert

dextera tres, in unoquoque humero splendidam unam, in lumbis duas, in utroque genu singulas, in dextera tibia unam, in singulis pedibus singulas. sunt omnes XVII. cum his vero quae in Serpenti sunt XXIII.

1. Scorpium sane ideo a Iove inter astra conlocatum ferunt, eo quod Orio-

1 tres, *immo* quattuor | umero K (humero K²) ‖ 2 dextra K (dextera K²) ‖ 3 decem et septem DK | qui D (quae D²) K | serpente D²S^II | viginti tres D | *sequitur Serpentarius delineatus et inscriptus* DGS, *pictus at sine inscriptione* K ‖ 4 scorpionis G | collocatum S^II | ferunt////// D, ferunt' S

autem corpus et aculeum. putatur Incolo huic a Terra missum apud Dianam nuntiare ei, quoniam ulla illi diffugiet bestia. cernitur autem per actionem huic esse commissum, quod Incolum aiunt percussum a bestia et ita mortuum. denique propter quod Terra audito hoc mirata est, Iuppiter inter astra posuit, ut videant superbi homines naturam suam et potentiam.

2. Habet autem stellas in utraque labia duas, quarum priores quidem sunt magnae, secundae obscurae, in fronte vero tres, ex quibus una splendida media, in spinale splendidas

κέντρον. τοῦτον (φασίν) ἐποίησεν Ἄρτεμις ἀναδοθῆναι ⟨ἐκ⟩ τῆς Κολώνης τῆς Χίου νήσου καὶ τὸν Ὠρίωνα πλῆξαι, καὶ οὕτως ἀποθανεῖν, ἐπειδὴ ἐν κυνηγεσίαι ἀκόσμως αὐτὴν ἐβιάσατο. ὃν Ζεὺς ἐν τοῖς λαμπροῖς ἔθηκε τῶν ἀστέρων, ἵν' εἰδῶσιν οἱ ἐπιγινόμενοι ἄνθρωποι τὴν ἰσχύν τε αὐτοῦ καὶ τὴν δύναμιν.

Ἔχει δὲ ἀστέρας ἐφ' ἑκατέρας χηλῆς β', ὧν εἰσιν οἱ μὲν πρῶτοι μεγάλοι οἱ δὲ δεύτεροι ἀμαυροί, ἐπὶ δὲ τοῦ μετώπου ⟨γ', ὧν ὁ μέσος λαμπρότατος,

2 inculo P ‖ 3, 4 nunciare B ‖ 5 *cf schol* AP *German p. 63 Br. Hygin II 26* ‖ 6 accione P ‖ 11 iupiter B | inater P ‖ 13, 4 potenciam B ‖ 15 sqq. *utitur numerorum signis* P ‖ 16 labia *e χείλει et χηλῆι commutatis ortum* | quorum B ‖ 17 magne BP ‖ 17, 8 secunde obscure B ‖ 19 IV P

2 suppl Schaubach ‖ 6 *κυνηγεσίω* B Vi: corr Robert ‖ 6, 7 *ἐβιώσατο* B; cf Arati v. 637—644 ‖ 16 *δύο* Vi ‖ 19 cf ad p. 197 b 1

nem, qui et Incolo dicitur, adminiculo Dianae paene omnes bestias interficientem percusserit et occiderit siliae; quod Terra hac re conperta mirata et laetata sit, a se videlicet exortum serpentem interemptorem suarum interemisse bestiarum.

2. Habet autem stellas in utroque labio duas, quarum priores sunt magnae, sequentes minores, in fronte tres, e quibus media splendidior est, in

1 *magis etiam corrupit* l | adminuculo D | pene D, poene GS ‖ 2 *an stimulo?* | siliae D (*nunc paene erasum*) KS, silvae G | terrae S^{I} | comperta K ‖ 3 mirata l (*Breysig e coniectura*): miratam D (m *paene eraso*) GKS | letata G ‖ 5 labia GS^{I} | priorum D (-es D^{2}) S^{I} | magne DK ‖ 6 in qu. G ‖ splendidor K

tres, in ventre duas, in cauda quinque, in aculei summitate duas. | omnes XVIIII.

ἐπὶ τοῦ νώτου⟩ λαμπροὺς γ′, ἐπὶ τῆς κοιλίας β′, ἐπὶ τῆς κέρκου ε′, ἐπὶ τοῦ κέντρου β′. προηγεῖται μὲν ἐν αὐτοῖς πάντων φαιδρότερος ὢν ὁ ἐπὶ τῆς βορείας χηλῆς λαμπρὸς ἀστήρ.

De Bootem (v. 91—95)

A tergo quippe indicio fertur similis | Arcturi custos (quem viri vocant Bootem, | pro eo quod sequitur Plaustrum, idem Septentrionem) | et quasi succinctus ipse | ab aliis Septentrionibus obvolvitur utrum stella.

ΑΡΚΤΟΦΥΛΑΚΟΣ

1. Sed hoc dicitur, quod ipse sit Arcas, qui de Calliste et Iove factus est. — habitavit autem erga Liceum violavitque eam Iovis nondum adsi-

Περὶ τούτου λέγεται, ὅτι Ἀρκάς ἐστιν ὁ ⟨ἐκ⟩ Καλλιστοῦς καὶ Διὸς γεγονώς, ὃν κατα-

1 IV in v. P ‖ 3 ////X et VIIII P ‖ 7 *titulum om spatio tamen vacuo relicto* P ‖ 8 indicio *non extrico* | custus P ‖ 9, 10 id est S. P ‖ 10 septemtrionem B | succinctus *scil* ὑπὸ ζώνῃ | septemtrionibus B ‖ 13 sed occiditur B ‖ 14 caliste B ‖ 16 sqq. *haec pervertit interpres male intellecta*

1 suppl Robert | λαμπροὶ BVI ‖ 3 β′ Vi: δ′ B ‖ 14 supplevi; ἐκ pro ὁ coni Fell

---

dorso tres claras, in ventre duas, in cauda quinque, in aculeo duas. sunt omnes XVIIII.

Arcturi custos ideo Bootes dicitur, eo quod Plaustrum sequitur, id est Septentrionem, et quasi succinctus sit Septentrionibus.

1. Dicitur autem Callisto et Iove genitus et habitasse erga Licaone et ab eodem Iove in frusta concisus et in mensa positus, iterum reformatus et

1 V D ‖ 2 X et VIIII D, decem et nove K | *sequitur* '*Scorpius*' *delineatus et inscriptus* DGS, *pictus at sine inscriptione* K ‖ 3 custus GK (*primitus*) | ideo *om* DS | e quod D ‖ 4 succintus GK, *cf* 1 ‖ 5 caliste D, caliste GS, calliste K | licaone S: lycaone DGK, licaonem D² ‖ 6 Iove *post* reformatus D² | frustra DGK | iterumque D²

milans Licaonem. Iovis autem muneravit illum, ut ait Hesiodus (*cf p. 181*), et concidens infantem minutatim adposuit super mensam. propter quod et confudit eam ⟨ex quo Mensa vocata est civitas), domum autem fulminavit, Licaonem vero in bestiam transmutavit et lupum fecit. Arcadem autem denuo reformavit. et enutritus est ad quendam caprario. iuvenis cum esset, videtur recurreré apud Liceum ignoransque patrem. habitatores autem loci utrosque secundum legem immolare futuri, Iuppiter liberavit eos propter cognationem et inter astra posuit. —

κόψας Λυκάων ἐξένισε τὸν Δία παραθεὶς [ἐπὶ] τράπεζαν. ὅθεν ἐκείνην μὲν ἀνατρέπει (ἀφ' οὗ ἡ Τραπεζοῦς καλεῖται πόλις), τὴν δὲ οἰκίαν αὐτοῦ κεραυνοῖ τῆς ὠμότητος αὐτὸν μυσαχθείς, τὸν δὲ Ἀρκάδα πάλιν συμπλάσας ἔθηκεν ἄρτιον καὶ ... ἐν τοῖς ἄστροις ἀνήγαγεν.

2. Habet autem stellas in dextera quidem manu ⟨quattuor⟩, quae non occidunt, in capite nitidam unam, per singula humera unam, in mamilla

Ἔχει δ' ἀστέρας ἐπὶ μὲν τῆς δεξιᾶς χειρὸς δ', οἳ οὐ δύνουσιν, ἐπὶ δὲ τῆς κεφαλῆς λαμπρὸν α', ἐφ' ἑκατέρων τῶν ὤμων λαμπρὸν α', ἐπὶ τῶν μαστῶν ἑκα-

1 lycaonem B; *immo* Dianam | ioves B; *immo* Iovem — ille ‖ 2, 3 esiodus B ‖ 8 lycaonem BP ‖ 10 archadem B ‖ 12 *immo* a quodam ‖ 14 lyceum B ‖ 15 patres (m supra) B ‖ 16 utrasque B ‖ 18 iupiter B ‖ 19 cognacionem B ‖ 22 *supplevi e graecis et interpolatore* ‖ 24 sqq. *utitur numerorum signis* P

7, 8 eicit Robert ‖ 22 δ' legit interpres (corr Robert): β' BVi ‖ 25 *μασθῶν* BVi

a quodam caprario enutritus. quem cum immolare vellent habitatores loci, Iuppiter liberans inter astra conlocavit, Licaonem vero convertit in bestiam.

2. Habet stellas in dextera quidem manu quattuor, quae non occidunt, in capite splendidam unam, in singulis humeris singulas, in mamilla unam,

1 et nutritus K ‖ 2 iupiter G ‖ 4 dextra G | quatuor DGK | que K ‖ 5 umeris D

unam, in dextro cubitu IV, in sinistro unam, in medio geniculorum unam.

τέρων α΄, λαμπρὸν τὸν ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ, καὶ ὑπ᾽ αὐτὸν α΄ ἀμαυρόν, καὶ ἐπὶ τοῦ ⟨δεξιοῦ⟩ ἀγκῶνος α΄ λαμπρόν, ἀνὰ μέσον τῶν γονάτων α΄ λαμπρότατον, ὅς δὴ Ἀρκτοῦρος καλεῖται, ἐφ᾽ ἑκατέρωι ποδὶ λαμπρὸν α΄.

omnes quatuordecim

De Virgine (v. 96—146 *omissis* 105—110, *cf p. 201, 6 sqq.*)

Alterutris pedibus suspicies Bootes | Virginem [tulit] manu ferentem Spica dilucida. | quae astra non movet genus videtur inquit | stellarum a priscis perseveret parentibus, | de qua facile profertur. verbum quidem procedit sed (100) | humanum, quod denique terrigena cum existeret | principatum tenebat hominibus contraria. numquam virorum | numquam antiquorum fuit ut dilectio mulierum, | sed sine coitu sedebat et inmortalis permansit. | unde et Iusta inter seniores posita invenietur (105). | ⟨*cf p. 201, 6*⟩. cuius tempore quieta reiacent maria (110) | et vita nulli dolet priori generis, | sed boves et aratri ipsaque diligit plebem | dena miliis cuncta praebens, dator iustorum. | creatque terra genus aureum. | argentoque parvo et amplius iam Silvanus (115) | [non

1 cubito (u *suprascr.*) B ‖ 2 sinistro *ex αὐτὸν et ἀριστερὸν confusis ortum?* ‖ 9 *titulum om* P ‖ 10 suspicies *scripsi* (*ex ὑποσκέπτοιο v. 96*), *cf rec int:* subsistens BP | *seclusi* | in manu B ‖ 11 astra non movet = *Ἀστραῖ—ον κείνη* (*κινεῖ*) ‖ 12 inquid B | perseverans B (*vertit ἐμμένειν pro ἔμμεναι*) ‖ 13 *v. 100* verbum quidem currit s. h. *iteratus p. 142, 18* ‖ 16 *vertit φίλα pro φῦλα* | sine coitu = *ἀναμίξ* | se debebat B ‖ 19 ipsa qui B ‖ 21 *v. 115 ἀργυρέωι δ᾽ ὀλίγη τε καὶ οὐκέτι πάμπαν ἑτοίμη ὡμίλει* (= loquitur) | Silvanus *e πάμπαν fictus, cf infra p. 200, 10*

3 suppl post *ἀγκ.* Gale Robert

---

in dextro cubito quattuor, in sinistro unam, in singulis genibus singulas. sunt omnes XIIII.

Ad aspectum autem Bootis Virgo constituta est, quae inter Leonem et Libram in zodiaco locum tenet.

1 genitus K | unam DS ‖ 2 quatuordecem D, quattuordecim K | *sequitur 'Bootes' delineatus et inscriptus* DGS, *delineatus at sine inscriptione* K ‖ 3 autem *om* SII (*add* SII²) | bootes GSII | quam GSII ‖ 4 loco S (*corr* SII²)

erit hominum noxius neque malorum superveniet dolus 126] | loquitur pacifica populo diva, | sed replebitur adhuc illud argenteum genus, quando | venerit a montibus non dividit cum fragoribus | silvas neque commiscetur coaetaneis, | sed ab hominibus magnis replebitur colonias (120) | nec adpropinquaverit cum furore adprehendere malis, | neque adveniet fletus. | 'qualem aurei patres generationi relinquebant | in peius. vos autem pessimiora parietis. | et quid ubique praelia et innocentium sanguina (125) | non erunt in hominibus, malum vero non erit | sed fructus.' et in montibus ascensus populi | in ipsis amplius Silvanus relinquitur videndus. | sed quandoquidem et illi obierint, quidam autem effecti sunt | aenei genus, primum omnium ceteri viri (130), | qui priores venefici fabri erunt mucronem, | pro eo quod primi bovem ceciderunt aratores, | tunc autem odio habetur Iusta, cum genus virorum | septem sub caelo masculos creat. | propterea personat nunc hominibus (135) | esse Virgo propinquior Bootes. |

Cui super utraque humera involvitur stella | tanta quidem magnitudine tantoque subiacet splendore, | qui et maiori Arcturi cauda videtur (140). | saeva enim movetur, saeva quidem quibus propinquo sunt | astris. nonne talem vidi pavidam, | qualem secus pedibus fertur bona magnaque | una quidem in maio, alia autem a dextris descendens, | altera a sinistris in geniculo. sed omnes quidem (145) | repente aliunde alius sine nomine videntur.

---

2 *vertit* ἡ θεὰ *pro* ἤθεα | *vertit* ἔμπλεως *pro* ἔμπης ‖ 3 fragore B ‖ 4 comiscetur B | coetaneis B ‖ 5 replebit B | colonias = χολώνας | ne ea ōpropinquaverit B ‖ 5, 6 adpraehendere B ‖ 7 generacioni B | inpetus B ‖ 8 quit P | prelia P | innocencium B, innocenium P; *vertit* ἀνάρσιον ‖ 9 (*cf 1*) *v. 126 legisse videtur* χαχὸν δ' οὐχ ἔσσεται ἀλχή *cf ed* ‖ 10 Silvanus = πάντας *cf supra ad v. 115* ‖ 12 omnium = ὑλοώτεροι *cum* ὅλοι *confusum* ‖ 13, 4 boum P ‖ 14 iusta//// P ‖ 15 septem = ἔπταθ' *cum* ἑπτά *confusum* ‖ 16 nunc = ἐννυχίη (νῦν) ‖ 19 minori P ‖ 20 seva B | movitur P | seva B | quidem *om* P ‖ 21 pavidam = ἐπιτεχμήραιο (*cum* -ταραχ- *confusum?*) ‖ 23 sinistris = οὐραίοις *cum* ἀριστεροῖς *confusum* ‖ 24 quippe r. B | alias B

1. Hanc dicit Hesiodus in Operibus (v. 256) et in Deorum creationem (v. 901, 2) filiam esse Iovis et Dianae vocarique eam Iustam. dicit autem et Aratus ab ipso sumere historiam, quod cum esset prius inmortalis super terram cum hominibus conversabatur et a quibusdam non videbatur. cum mulieribus autem erat et quia Iustam semper vocabant eam mulieres (*cf p. 199, 18*).

narrantur autem et cetera verba de ipsa plures. quidam enim aiunt illam esse Cererem, quidam vero Fortunam, pro eo quod et sine capite eam conpingunt.

ΠΑΡΘΕΝΟΥ

Ταύτην Ἡσίοδος ἐν Θεογονίαι (v. 901, 2) *εἴρηκε θυγατέρα Διὸς καὶ Θέμιδος, καλεῖσθαι δὲ αὐτὴν Δίκην. λέγει δὲ καὶ Ἄρατος παρὰ τούτου λαβὼν τὴν ἱστορίαν* (v. 105—110), *ὡς οὖσα πρότερον ἀθάνατος καὶ ἐπὶ τῆς γῆς σὺν τοῖς ἀνθρώποις ἦν, καὶ ὅτι Δίκην αὐτὴν ἐκάλουν. μεταστάντων δὲ αὐτῶν καὶ μηκέτι τὸ δίκαιον συντηρούντων οὐκέτι σὺν αὐτοῖς ἦν, ἀλλ' εἰς τὰ ὄρη ὑπεχώρει. εἶτα στάσεων καὶ πολέμων αὐτοῖς ὄντων διὰ τὴν παντελῆ αὐτῶν ἀδικίαν ἀπομισήσασαν εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνελθεῖν.*

λέγονται δὲ καὶ ἕτεροι λόγοι περὶ αὐτῆς πλεῖστοι· οἳ μὲν γὰρ αὐτήν φασιν εἶναι Δήμητραν διὰ τὸ ἔχειν στάχυν, οἳ δὲ Ἶσιν, οἳ δὲ Ἀταργάτιν, οἳ δὲ Τύχην. διὸ καὶ ἀκέφαλον αὐτὴν σχηματίζουσιν.

2 diat B ‖ 3, 4 creacione B ‖ 5 diane B ‖ 6 iustum B ‖ sumens? ‖ 7, 8 istoriam B ‖ 19 narratur B ‖ 21 ipsam B ‖ 21, 2 cerem B

1 *Παρθένου* inscriptum, in margine add *ἀρχτικῆς* B, *ἀρχτικοῦ* Vi ‖ 15 *πολέμον* (ω *superscr.*) Vi ‖ 23 *ἀταργάντην οἱ δὲ τύχην* B, *ἀταργαντηνοὶ τύχην* Vi ‖ 24, 5 *σχηματίζουσινν* Vi

1. Quam fabulose Hesiodus dicit filiam fuisse Iovis et Dianae et vocatam Iustam. hunc secutus Aratus dicit, quod, cum esset prius inmortalis, cum hominibus versabatur et a quibusdam non videbatur. cum mulieribus erat et ab eis Iusta vocabatur. nonnulli eam aiunt esse Cererem, quidam vero Fortunam, pro eo quod et sine capite eam pingunt.

1 fabulosae G | esiodus DS ‖ 2 dixit D ‖ 4 a viris quidem *coni Breysig* | enim *post* n. K: *om* DGS ‖ 5 furtunam DS[1] | et *om* S ‖ 6 eam *om* DS

2. Habet autem stellas in capite quidem obscuram valde unam, in utrisque alis duas, in utroque cubito unam, in alterutris manibus unam, in penula vestimenti sex, in utrisque pedibus unam. |omnes XVIIII|.

Ἔχει δὲ ἀστέρας ἐπὶ τῆς κεφαλῆς α΄ ἀμαυρόν, ἑκατέρωι ὤμωι α΄, πτέρυγι ἑκατέραι β΄ (ὁ δ᾽ ἐν τῆι δεξιᾶι πτέρυγι ⟨μεταξὺ⟩ τοῦ τε ὤμου καὶ τοῦ ἄκρου τῆς πτέρυγος Προτρυγητὴρ καλεῖται), ἀγκῶνος ἑκατέρου α΄, χειρὸς ἄκρας ἑκατέρας α΄ (ὁ δ᾽ ἐπὶ τῆς εὐωνύμου λαμπρὸς καλεῖται Στάχυς), ἐπὶ τῆς πέζης τοῦ χιτῶνος ἀμαυροὺς ϛ΄, ἑκατέρου ποδὸς α΄ [οἱ πάντες κ΄].

⟨De Geminis Cancere v. 147⟩

Tenent quippe Gemini medio subter Cancerem.

ΔΙΔΥΜΩΝ

I 1. Hi dicuntur esse divi curiales. in Lacedemonia autem nutriti inlustres habebantur,

Οὗτοι λέγονται Διόσκουροι εἶναι. ἐν δὲ τῆι Λακωνικῆι τραφέντες ἐπιφάνειαν ἔσχον,

1—8 *numerorum signis utitur* P ‖ 3 utraque alas B ‖ 4 unoquoque P | cubitu B ‖ 6 penulo B | vestimentis ·X· P ‖ 8 decem et novem P ‖ 13 *titulum supplevi* ‖ 14 tenent — κρατὶ *pro* κρατεῖ | cancerest P ‖ 16 hii P ‖ 16, 7 divi curiales *vertit* Διόσκουροι ‖ 17 luce demonia B ‖ 18 inlustris P

2 α΄ ἀμαυρόν vertit l (corr Fell): δ΄ ἀμαυρούς BVi ‖ 3 ἑκατέρω BVi ‖ 4 suppl IHVoss ‖ 6 in margine Προτρυγητῆρα Vi ‖ 7 ἐπ᾽ ἀγκ. B ‖ 9, 10 in margine Στάχυος Vi ‖ 11 ἀμαυροὺς ϛ΄ vertit l (corr Fell): ἀμαυρὸν α΄ BVi ‖ 12 seclusi

---

2. Habet autem stellas in capite quidem obscuram unam, in unaquaque ala duas, in singulis humeris singulas, in unoquoque cubito unam, in singulis manibus singulas, in penula vestimenti sex, in unoquoque pede unam. omnes decem et novem.

1. Castor interea et Pollux, quos nos Geminos vocamus, dicuntur fuisse divi

1 quidam DGK (i *in rasura*) ‖ 1 ala — 2 unoquoque *om* K | in a. — singulas *om* G ‖ 3 vestimentis DS[1] ‖ 4 *sequitur* '*Virgo*' *delineata libram sinistra dextra spicam tenens et inscripta* DGS, *delineata at invisibilibus hodie manibus sine inscriptione* K

in dilectione quidem fraterna superabant omnes. non enim propter principatum neque pro aliud quicquam contendebant, sed cuncta simul agebant. ex quibus unus cum incidisset in furorem propter Athineorum iurgia, quae inter eos exarserant, sustinuit patienter concedere illi inmortalitatem alter, in quo aequum inter eis convenerat ut antea tempus.

φιλαδελφίαι δὲ ὑπερήνεγκαν πάντας· οὔτε γὰρ περὶ ἀρχῆς οὔτε περὶ ἄλλου τινὸς ἤρισαν.

μνήμην δὲ αὐτῶν Ζεὺς θέσθαι βουλόμενος τῆς κοινότητος Διδύμους ὀνομάσας εἰς τὸ αὐτὸ ἀμφοτέρους ἔστησεν ἐν τοῖς ἄστροις.

2. Habent autem stellas unus quidem, qui excedit a Cancere, in capite splendidam unam, in singulis humeris unam splendidam, in utroque genu unam. omnes primus V. qui suscipit alter in capite splendidam unam, in humero si-

Ἔχουσι δὲ ἀστέρας ὁ μὲν ἐποχούμενος τοῦ Καρκίνου τῆς κεφαλῆς

ἑκατέρωι γόνατι α΄, ὁ δ' ἐχόμενος ἔχει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἕνα λαμπρόν, ἀριστερῶι ὤμωι λαμπρὸν α΄, ἐπὶ μαστῶι ἑκα-

4, 5 contendebat P ‖ 7 incedisset B | furore P | 8 que B | 9 exerserant P ‖ 12 eos B | 19 sqq. *numerorum signis utitur* P | 20 qui excedit — ἐποχούμενος | a cancero B ‖ 23, 4 utraque genua una B ‖ 24, 5 qui suscepit B; — ὁ ἐχόμενος

26 *μασθῶ* BVl

curiales, nutriti autem in Lacedaemonia et propter dilectionem fraternam, in qua omnes superabant, inlustres habiti et in astra conlocati. est enim signum omnibus signis in zodiaco altius.

2. Habent autem stellas unus quidem, qui excedit Cancrum, in capite splendidam unam, in singulis humeris singulas splendidas, in unoquoque genu

1 lacedemonia DGS, lacaedaemonia K ‖ 2 inlustris D (-es sunt D[2]) GK | inter G | 3 signum in S[I] | signis *om* DS ‖ 4 unam D (us D[2]) ‖ 5 sigulis S[II] | singulas *om* G

nistro unam, per singula femora unam, in dorso tres. |omnes decem|.

τέρωι α', ἀριστεροῦ ἀγκῶνος α', ἄκρας χειρὸς α', ἀριστερῶι γόνατι α', ἑκατέρωι ποδὶ α', ὑπὸ τὸν ἀριστερὸν πόδα α', ὃς καλεῖται Πρόπους.

II 1. CANCER. Hic videtur poni inter astra propter Iunonem, quoniam Hercules aliis auxiliando, eo quod hydriam Neraida abstulit, de fonte saliens percussit eum in pede, sicut ait Panyasis in Heraclea.

ΚΑΡΚΙΝΟΥ. Οὗτος δοκεῖ ἐν τοῖς ἄστροις τεθῆναι δι' Ἥραν, ὅτι μόνος Ἡρακλεῖ τῶν ἄλλων συμμαχούντων, ὅτε τὴν ὕδραν ἀνῄρει, ἐκ τῆς λίμνης ἐκπηδήσας ἔδακεν αὐτοῦ τὸν πόδα, καθάπερ φησὶ Πανύασις ἐν Ἡρακλείαι (fr 3 K). θυμωθεὶς δ' ὁ Ἡρακλῆς δοκεῖ τῶι ποδὶ συνθλάσαι αὐτόν. ὅθεν μεγάλης τιμῆς τετύχηκε καταριθμούμενος ἐν τοῖς ιβ' ζωιδίοις.

2. Habet autem stellas in testo splendidas duas, in dextris

2. Ἔχει δὲ ὁ Καρκίνος ἐπὶ τοῦ ὀστράκου ἀστέρας λαμπροὺς β'

2 dorsu P ‖ 7 iuno P ‖ 8 qm̄ B ‖ 9 ydriam B ‖ 10 ὕδραν Λερναίαν ἀνῄρει ‖ 11 eam in pedem B ‖ 12 ait *om* P | panyas BP ‖ 12, 3 heradea B, eraclea P ‖ 18 testam B ‖ 19 sqq. *numerorum signis utitur* P

3, 4 ἑκατέρωι — πόδα α' om Vi ‖ 17 secuntur Asinorum et Praesepis catasterismi in BVi ceterisque codicibus, quos ad v. 892 adscripsit I, ubi videas ‖ 19 ιβ' BVi

unam. sunt simul V. alter in capite splendidam unam, in humero sinistro unam, in singulis femoribus singulas, in dorso sex. sunt simul X.

1. Cancrum namque ideo fabulae inter astra locatum aiunt, quoniam Herculem aliis auxiliantem et hydriam de fonte Neraida auferentem saliens in pede percusserit, sicut ait Panyas in Heraclea.

2. Habet stellas in testo splendidas duas, in duobus dextris pedibus in uno-

1 quinque DK ‖ 2 *secuntur 'Gemini' delineati et inscripti* DGS, *delineati sine inscriptione* K ‖ 3 inter astra locatum DS: locatum inter astra G, in astra conlocatum K ‖ 3, 4 herculum D (-em D²) K, erculem S ‖ 4 auxilientem K | nerarida S ‖ 5 ait *om* S | panias DGS | heradia S, hereaclea K ‖ 6 testa D², texto S | dubus K | in *ante* un. *om* K

pedibus per singulos unam, in sinistro priori I, in tertio unam, in os unam, in dextro labio tres, in sinistro unam. omnes decem.

⟨οὗτοί εἰσιν οἱ Ὄνοι, τὸ δὲ νεφέλιόν ἐστιν ἡ ἐν αὐτῶι ὁρωμένη Φάτνη, παρ' ἧι δοκοῦσιν ἑστάναι), ἐπὶ τοῖς δεξιοῖς ποσὶν ἐφ' ἑκάστωι α' λαμπρόν, ἐπὶ δὲ τῶν ἀριστερῶν τοῦ πρώτου β' λαμπρούς, καὶ ἐπὶ τοῦ δευτέρου β', καὶ ἐπὶ τοῦ τρίτου α', ὁμοίως ἐπ' ἄκρας τοῦ δ', ἐπὶ τοῦ στόματος ⟨α'⟩ καὶ ἐπὶ τῆς χηλῆς τῆς δεξιᾶς γ' ὁμοίως μεγάλους, ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς χηλῆς ⟨α'⟩. οἱ πάντες ιη'.

⟨De Leone v. 148—155⟩

Pedibus quidem retrorsis Leo subsistens bene decet. | hic quoque aestu messores inici iubet. | hic autem ubi spicas et vacue cernuntur segetes | aestatisque prima convenit Leo. | honorifice decantantes annua dicere adinventi | repente incedunt, navigia vero non amplius remigis | rectum cognoscere iter. mihi placita [sine ventis] | ad ventum quidem transcurrit gubernacula tendens.

4 singulis P ‖ 5 tercio B | 7 sinistro II P | 14 *titulum supplevi* ‖ 15 dicet P (decet P^1 *vel* P^2) | 16 messores — iubet = *θερείταται — κέλευθοι cum θερισταί et κελεύει confusa* | 17 estatisque B | 17, 8 honorifice *e τῆμος et τιμ- confusis ortum* | 18 decantes P | annua = *ἐτησίαι* | 19 michi B | 20 *seclusi*

5 *ἑκάστου* coni Robert; *ἑκατέρω* BVi ‖ 6 *τῶν ἀριστερῶν* corr Robert: *τοῖς -οῖς* BVi | 7 *λαμπροί* BVi ‖ 7, 8 *δευτέρου β' καὶ ἐπὶ τοῦ τρίτου α'* vertit l (corr Fell): *δεξιοῦ καὶ ἐπὶ τοῦ τροπικοῦ* BVi | 9 *ἄκρας αὐτοῦ δ'* BVi ‖ 10 ⟨α'⟩ vertit l (suppl Robert) | 11 vertit *χείλει* l, cf ad p. 196 a 16

quoque unam, in sinistro priore duas, in tertio unam, in ore unam, in quarto unam, in dextro labio tres, in sinistro duas.

1 in ore unam *om* GS ‖ 1, 2 in quotto GK | *sequitur* '*Cancer*' *delineatus et inscriptus* DGS, *sine inscriptione* K

ΛΕΟΝΤΟΣ

1. Hic est autem de inlustrissimis astris. putatur etiam a Iove honorificatum animal istud, pro eo quod quadrupedibus praeest. quidam vero aiunt, quoniam Hercules primus dimicatur fuit memoratus. laudabilem enim solum hunc inermis perimit, sed adprehensum effocavit.

Οὗτός ἐστι μὲν τῶν ἐπιφανῶν ἄστρων, δοκεῖ δ' ὑπὸ Διὸς τιμηθῆναι τοῦτο τὸ ζώιδιον διὰ τὸ τῶν τετραπόδων ἡγεῖσθαι. τινὲς δέ φασιν, ὅτι Ἡρακλέους πρῶτος ἆθλος ἦν εἰς τὸ μνημονευθῆναι· φιλοδοξῶν γὰρ μόνον τοῦτον οὐχ ὅπλοις ἀνεῖλεν, ἀλλὰ συμπλακεὶς ἀπέπνιξεν. λέγει δὲ περὶ αὐτοῦ Πείσανδρος ὁ Ῥόδιος (fr 1 K.). ὅθεν καὶ τὴν δορὰν αὐτοῦ ἔχει, ὡς ἔνδοξον ἔργον πεποιηκώς. οὗτός ἐστιν ὁ ἐν τῆι Νεμέαι ὑπ' αὐτοῦ φονευθείς.

2. Habet autem stellas in capite quidem tres, in cervice duas, in pectore unam, in spinale tres, in caudae summitate splendidam unam, sub pectore duas, in anteriore pede nitidam unam. | omnes XVIIII.

Ἔχει δὲ ἀστέρας ἐπὶ τῆς κεφαλῆς γ', ἐπὶ τοῦ στήθους β', ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ ποδὸς λαμπρὸν α', ἐπὶ μέσης α', ὑπὸ τὴν κοιλίαν α', ἐπὶ τοῦ ἰσχίου α', ἐπὶ τοῦ ὀπισθίου γόνατος α', ποδὸς ἄκρον λαμπρὸν α', ἐπὶ τοῦ τρα-

1, 2 illustrissimis B || 6 preest B || 7 qm̃ B, quaeniam P || 8 *idem ac* dimicator (= ἆθλος) || 10 inhermis B || 11 adpraehensum B | offucavit B || 17 sqq. *signis numerorum utitur* P || 23 X et VIIII P

3 ἀστέρων Vi || 7 πρῶτον BVi || 10 συμπλακίς Vi || 11 πίνδαρος BVi || 13 ἔχειν BVi; subindicat picturam (p. 190) || 14 ἔργον om B || 22 γάγατος Vi

1. Leonem aiunt idcirco inter astra conlocatum, eo quod praesit quadrupedibus, sive propter memoriam Herculis, qui leonem ingentem inermis dicitur peremisse.

2. Habet autem stellas in capite tres, in vertice duas, in pectore unam, sub pectore duas, in dorso tres, in caudae summitate splendidam unam, in anteriore pede splendidam unam. sunt omnes XVIIII.

1 intes K || 3 perimisse G || 4 cervice *recte* l || 5 caude K | tres *ante* sum. *iteravit* K | sumitate D, summitatem G || 6 decem et IX DK | *sequitur* '*Leo*' *delineatus et inscriptus* DGS, *deest spatio tamen vacuo relicto* K

χήλον β', ἐπὶ τῆς ῥάχεως γ', ἐπὶ μέσον τῆς κέρκου α', ἐπ' ἄκρας λαμπρὸν α', ἐπὶ τῆς κοιλίας α'. — ὁρῶνται δὲ ὑπὲρ αὐτὸν ἐν τριγώνωι κατὰ τὴν κέρκον ἀμαυροὶ ἑπτά, οἳ καλοῦνται Πλόκαμοι Βερενίκης Εὐεργέτιδος.

⟨De Agitatore v. 156—166⟩

Ecce iam Agitator inter astra ponitur. | cogitare videtur, qua ratione accedit Caprea | eorundem Hedorum, quem quidam purpuream vocant. | aliquotiens cogitaverunt postulantes homines, | ipsum quidem ubique magnis Geminis (160) | adponi, nuncupari autem propter Helicem quibus summae carinae | contra innuit. et hic convolvitur humeris | Caprea sacra, quem verbo mammas promittit, | quam Capream nutricem esse Iovis vocant. | sed quidam multum dilucidam. et quod eius (165) | subtiles Heduli cernuntur prae manibus fructus signat.

ΗΝΙΟΧΟΥ.

1. Hunc dicunt, quem Iuppiter primum vidit inter homines *Τοῦτον λέγουσιν ὅτι ὁ Ζεὺς ἰδὼν πρῶτον ἐν ἀνθρώποις ἄρ-*

9 *titulum supplevi* ‖ 11 racione B | edorum B | quidem B ‖ 12 aliquociens B | postulaverant cogitantes B ‖ 13 non capari B; *κεκλημένον δὲ εἰς vertit pro κεκλιμένον δήεις* ‖ 14 summe carine B; *ἄκρα κάρηνα Aratus* | econtra B ‖ 17 eduli B ‖ 18 p *superscripto* re P | fructus prae manibus s. B (*καρπὸν κατὰ χειρός*) ‖ 20 iupiter B

2 *τοῦ κ.* B ‖ 7 *πλόκαμοι* BVi

Cuius caput non multum distat ab Helice, genua adponuntur Geminis, pedes iuxta Tauri cornua. Capream autem, quae ante eum pingitur, nutricem eiusdem Iovis fuisse asseverant et idcirco inter astra conlocatam. Haeduli vero, quos Agitatur in brachio portat, secundum gentilium opinionem fructus significare noscuntur.

1. Agitatorem ferunt Erichthonium fuisse, quem fabulae poetarum Vulcani

1—5 *post p. 208, 4 scripta: traieci ut* l ‖ 1 capud GK | helicae DS, helyce G, haelicae K | genu///// D | adponitur G | gemmis DS[1] ‖ 2 pedibus GS[1] | agitemque S[1] ‖ 3 conlocatum K ‖ 3, 4 heduli GKS ‖ 4 agitator D *cf p. 206 a 8* ‖ 5 fluctus *Breysig nescio unde* ‖ 6 erichtonium D, erichonium K

equorum iungere currum, Ericthonem quidem Vulcano et Terra factum, et admiratus, quod solis consimilem fecerit currum subiungens equos albos primusque Athenis pompam induxerit arcem et templum fecit.

dicit autem et Euripides de eius natione.

μα ζεύξαντα ἵππων (ὅς ἐστιν Ἐριχθόνιος ἐξ Ἡφαίστου καὶ Γῆς γενόμενος) καὶ θαυμάσας, ὅτι τῆι τοῦ Ἡλίου ἀντίμιμον ἐποιήσατο διφρείαν ὑποζεύξας ἵππους λευκοὺς πρῶτόν τε Ἀθηνᾶι πομπὴν ἤγαγεν ἐν ἀκροπόλει καὶ ἐποιήσατο πρὸς τούτοις ἐπιφανῆ τὴν θυσίαν αὐτῆς σεμνύνων. . . .

λέγει δὲ καὶ Εὐριπίδης περὶ τῆς γενέσεως αὐτοῦ τὸν τρόπον τοῦτον. Ἥφαιστον ἐρασθέντα Ἀθηνᾶς βούλεσθαι αὐτῆι μιγῆναι. τῆς δὲ ἀποστρεφομένης καὶ τὴν παρθενίαν μᾶλλον αἱρουμένης ἔν τινι τόπωι τῆς Ἀττικῆς κρύπτεσθαι, ὃν λέγουσι καὶ ἀπ' ἐκείνου προσαγορευθῆναι, Ἥφαιστος δόξας αὐτὴν κρατήσειν καὶ ἐπιθέμενος πληγεὶς ὑπ' αὐτῆς τῶι δόρατι ἀφῆκε τὴν ἐπιθυμίαν φερομένης εἰς τὴν γῆν τῆς σπορᾶς. ἐξ ἧς γεγενῆσθαι λέγουσι παῖδα, ὃς ἐκ τούτου Ἐριχθόνιος ἐκλήθη. καὶ αὐξηθεὶς τοῦθ' εὗρε καὶ ἐθαυμάσθη ἀγωνιστὴς γενόμε-

4 soli tam similem B ‖ 6 aequos albas P ‖ 7 urbem *pro* arcem B ‖ 11 euripedes P ‖ 12 nacione B; = γενέσεως

6 πρῶτος coni Robert ‖ 9, 10 σεμνύνων Vi ‖ 20 scil Παρθενῶνα | scripsi, cf p. 181b 3—5: Ἥφαιστον ὃς BVi; Ἡφαιστ⟨εῖ⟩ον suppl ex Hygino II 13 (qui tamen et ipse male graeca intellexit) Matthiae ‖ 25 γεγεννῆσθαι Vi

---

et Terrae filium asserunt. quem cum Iovis vidisset inter homines equos albos iungere et Solis quadrigae similem hominibus facere primumque Athenis pompam inducere arcem templumque aedificare, inter astra constituit.

1 adserunt G | hominis K | aequos K ‖ 2 quadrige DS | primum quae (q̄ G) GK ‖ 3 edificare G | in K

νος. ἤγαγε δὲ ἐπιμελῶς τὰ Παναθήναια καὶ ἅρμα ἡνιόχει ἔχων παραβάτην ἀσπίδιον ἔχοντα καὶ τριλοφίαν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς. ἀπ' ἐκείνου δὲ κατὰ μίμησιν ὁ καλούμενος ἀποβάτης.

ἐσχημάτισται δ' ἐν τούτωι ἡ Αἴξ καὶ οἱ Ἔριφοι.

Μουσαῖος γάρ φησι Δία γεννώμενον ἐγχειρισθῆναι ὑπὸ Ῥέας Θέμιδι, Θέμιν δὲ Ἀμαλθείαι δοῦναι τὸ βρέφος, τὴν δὲ ἔχουσαν αἶγα ὑποθεῖναι, τὴν δ' ἐκθρέψαι Δία. τὴν δὲ αἶγα εἶναι Ἡλίου θυγατέρα φοβερὰν οὕτως, ὥστε τοὺς κατὰ Κρόνον θεοὺς βδελυττομένους τὴν μορφὴν τῆς παιδὸς ἀξιῶσαι Γῆν κρύψαι αὐτὴν ἔν τινι τῶν κατὰ Κρήτην ἄντρων. καὶ ἀποκρυψαμένην ἐπιμέλειαν αὐτῆς τῆι Ἀμαλθείαι ἐγχειρίσαι, τὴν δὲ τῶι ἐκείνης γάλακτι τὸν Δία ἐκθρέψαι. ἐλθόντος δὲ τοῦ παιδὸς εἰς ἡλικίαν καὶ μέλλοντος Γίγασι πολεμεῖν, οὐκ ἔχοντος δὲ ὅπλα, θεσπισθῆναι αὐτῶι τῆς αἰγὸς τῆι δορᾶι ὅπλωι χρήσασθαι διά τε τὸ ἄτρωτον αὐτῆς καὶ φοβερὸν καὶ διὰ τὸ εἰς μέσην τὴν ῥάχιν Γοργόνος πρόσωπον ἔχειν. ποιήσαντος δὲ ταῦτα τοῦ Διὸς καὶ τῆι σκέπηι φανέντος διπλασίονος, τὰ ὀστᾶ δὲ τῆς αἰγὸς καλύψαντος ἄλληι δορᾶι καὶ ἔμψυχον αὐτὴν καὶ ἀθά-

2 *ἅμα ἡνίοχον* BVi: corr Robert ‖ 8 in margine *Αἰγός Ἐρίφων* Vi ‖ 13 *ὑποθεῖναι* ῑ diversa tinctura in rasura Vi ‖ 16 *χρόνον* Vi ‖ 18 *αἰγὸς* coni Koppiers ‖ 26 *Τιτᾶσι* coni Robert ‖ 33 *τῇ τέχνῃ* Vi ‖ 35, 6 *δορὰ* Vi

quidam vero aiunt Myrtelum esse, cuius nomine agitator Oenomao fuit.

2. Habet autem stellas in capite unam, in utroque humero unam, per singula cubita unam, | super dextram manum unam, in sinistrae summitate duas, quae et vocantur Heduli. omnes octo.

νατον κατασκευάσαντος αὐτὴν μέν φασιν ἄστρον οὐράνιον κατασκευάσαι . . .

τινὲς δέ φασι Μυρτίλον ὀνόματι τὸν ἡνίοχον εἶναι, τὸν ἐξ Ἑρμοῦ γεγονότα.

Ἔχει δ' ἀστέρας ἐπὶ τῆς κεφαλῆς α' καὶ ἐφ' ἑκατέρων τῶν ὤμων α' (ὧν τὸν μὲν ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ λαμπρόν, ὃς καλεῖται Αἴξ), ἐφ' ἑκατέρου ἀγκῶνος α', ἀριστερᾶς χειρὸς β', οἳ δὴ καλοῦνται Ἔριφοι. τοὺς πάντας ὀκτώ.

⟨De Tavro v. 167—178⟩

Secus pedes quidem Agitatoris cornibus ruit Taurus. | quem quidam putant inter signa positum, | quod in capite discernitur. non amplius aliud | quam signis prodigiosum in bubus, qualis

4 mirtelum B ‖ 5 esse *superscriptum* P | eius *ante* cuius *linea subducta* P ‖ 5, 6 agitator Oenomao *tentavi*: agitatori diamo BP ‖ 8—15 *numerorum signis utitur* P ‖ 8 utroque humero B ‖ 12 dextra manu B ‖ 13 sinistra B ‖ 16 *titulum supplevi* ‖ 19 babus a *ex* u *facto* P

1 κατασκευάζοντος Vi ‖ 2, 3 lacunam indicavit Robert eiectis verbis ἄ. οὐρ. κατ. ‖ 5 supplet Schaubach ⟨Οἰνομάου⟩ post τὸν e ceteris testibus

2. Habet quidem stellas in capite unam, in singulis humeris singulas, in singulis cubitis nihilominus singulas, in dextera manu unam, in sinistrae summitate duas, qui vocantur Heduli. sunt in summa VIII.
1. [Porro Taurum inter astra quidam putant positum propter Iovem, quod in bovem sit fabulose conversus]

1—2 in sing. hum. — manu unam *om* G | in sing. cub. nih. sing. *om* SII ‖ 2 cubitos K | nihil hominus K | dextra K | sinistra DGK ‖ 3 heduli DGKS | summo octo DKS | *sequitur 'Agitator' cum Haedulis et Capra flagellum dextra tenens* DGS, *pictus Capra hodie invisibili sine inscriptione* K ‖ 4, 5 *ex Isidori Etym III 70, 24 interpolator ea explevit, quae in* 1 *intellegi non possunt* ‖ 5 fabulosae DSI, fabulare K

ipse (170) | stellarum utrumque obvolutus figuratur. | vocarique eorum nomine dictum, neque ut | victoria. talis quidem est, qualis in omni fronte | Taurus committere. neque cornu summitate | et pede dextro adiacens Agitatori (175) | una stella super eminet. quae conprehendere fertur, | sed Taurus preponitur Agitatori | in aliis descendere satur magis quam ascendisse.

ΤΑΥΡΟΥ

1. Hic dicitur inter astra poni, pro eo quod Europem adduxerit a Phoenice in Cretem {certum est} per medio aequore, sicut Euripedes ait in Frixo. pro hac ratione inter inlustrissimis est a Iove honorificatus.

alii quoque aiunt bovem esse, imitatorem Ius. inter astra etiam pro hoc a Iove honoratum.

Tauri quoque frons, quae Subuculae nominantur.

Οὗτος λέγεται ἐν τοῖς ἄστροις τεθῆναι διὰ τὸ Εὐρώπην ἀγαγεῖν ἐκ Φοινίκης εἰς Κρήτην διὰ τοῦ πελάγους, ὥς Εὐριπίδης φησὶν ἐν τῶι Φρίξωι (fr 820 N.). *χάριν δὲ τούτου ἐν τοῖς ἐπιφανεστάτοις ἐστὶν ὑπὸ Διὸς τιμηθείς.*

ἕτεροι δέ φασι βοῦν εἶναι, τῆς Ἰοῦς μίμημα. χάριν δὲ ἐκείνης ὑπὸ Διὸς ἐτιμήθη τὸ ἄστρον.

τοῦ δὲ Ταύρου τὸ μέτωπον σὺν τῶι προσώπωι αἱ Ὑάδες καλούμεναι περιέχουσιν.

---

1 obvolvitur figuratus B ‖ 2 victoria = *νήκουστοι* ‖ 3 commitere B ‖ 6 fatur P ‖ 8 *post* poni P quo ‖ 10 faenice B, phenicae P ‖ 11 *seclusi* | medium P ‖ 11, 2 equore B ‖ 12 euripides B ‖ 13 fixo B | racione B ‖ 14 illustrissimis B ‖ 17 inmitatorem P | i. eius et inter B | in a. P ‖ 18 etiam *om* B | hanc P ‖ 20, 1 subucule B

20 in margine ΥΑΔΩΝ Vi

---

alii vero, pro eo quod Europam adduxerit a Phoenice per medium aequor in Cretem. plerique autem aiunt bovem esse, imitatorem Ius, et ideo inter astra a Iove conlocatum. Tauri quoque frons, quae Subuculae no-

---

1 aduxerit K | foenicae DK, foenice GS ‖ 2 emitatorem S[1] | iuris DGKS ‖ 3 subaculae D (*superscripsit* a septem stellis abest D[2])

idcirco ait Pherecydis Atheniensis mammas esse Liberi patris, quae Dodoniadae sponsae vocabantur.

πρὸς δὲ τῆι ἀποτομῆι τῆς ῥάχεως ἡ Πλειάς ἐστιν ἀστέρας ἔχουσα ἑπτά, διὸ καὶ ἑπτάστερος καλεῖται. οὐχ ὁρῶνται δὲ εἰ μὴ ἕξ, ὁ δὲ ἕβδομος ἀμαυρός ἐστι σφόδρα.

2. Habet quidem stellas Taurus

in cornu quippe utroque unam, in fronte duas, per singulos oculos unam, in nare I, ...

(haec septem Subuculae dicuntur), in geniculo anteriore unam, in paleo duas et in dextero geniculo unam, in

Ἔχει δ' ὁ Ταῦρος ἀστέρας ζ', ὃς δὴ ὑπεναντία ἕρπει καθ' ἑαυτὸν ἔχων τὴν κεφαλήν, ἐφ' ἑκατέρων δὲ τῶν κεράτων ἐπὶ τῆς ἐκφύσεως α', ὧν λαμπρότερος ὁ ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς, ἐφ' ἑκατέρων τῶν ὀφθαλμῶν α', ἐπὶ τοῦ μυκτῆρος α', ἐφ' ἑκατέρων τῶν ὤμων α' (οὗτοι Ὑάδες λέγονται), ἐπὶ δὲ τοῦ ἀριστεροῦ γόνατος τοῦ ἐμπροσθίου α', ἐπὶ τῶν χηλῶν α', ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ γόνατος α',

1, 2 athenensis B ‖ 3 dodoniade sponse B ‖ 14 sqq. *numerorum signis utitur* P ‖ 14 cornua — utraque B ‖ 16 occulos B | *lacunam indicavi* ‖ 19 hec s. subucule B ‖ 21 in p. — 22 gen. unam *om* P

5 in margine ΠΛΕΙΑΔΩΝ Vi ‖ 7 ἑπτάπορος coni Wilamowitz, cf ad Arati v. 257 ‖ 9 μὶ Vi ‖ 10 ἐστὶν Vi ‖ 11 post ζ' ⟨ἐπὶ τῆς κεφαλῆς⟩ supplet Robert ‖ 12 cf p. 210 b 13; ὃ δὲ coni Heyne | ὑπ' ἐναντία Vi ‖ 12, 3 καθειμένην ἔχων coni Robert ‖ 18, 9 ἐ. τῶν ἄκρων κέρατων α' coni Robert ‖ 22 β' ἐ. Robert

minantur, a Pherecide Atheniensi mammae fuisse dicuntur Liberi patris et vocatae Dodoniades sponsae.

2. Habet stellas in singulis cornibus singulas, in fronte duas, in unoquoque oculo unam, in nare unam (hae septem Subuculae sive Pliades nominantur), in genuculo anteriore unam, in palearibus duas, in dextro genuculo

1 pherecidae D, pherecyde K | mammae *subducta linea* D², mamme S ‖ 2 vocate DGKS | toniadae (n *expuncto* D) DS, todoniadae GK ‖ 3 unoquoquae K ‖ 4 Hyades *coni Robert* ‖ 5 geniculo a. GS | d. geniculo G

collo duas, in spinale III, novissima splendida, in ventre I, in pectore unam. |omnes decem et octo|

ἐπὶ τοῦ τραχήλου β', ἐπὶ τῆς ῥάχεως γ', τὸν ἔσχατον λαμπρόν, ὑπὸ τὴν κοιλίαν α', ἐπὶ τοῦ στήθους λαμπρὸν α'. τοὺς πάντας ιη'.

⟨De Cepheo v. 179—185⟩

Nec non etiam Cepheus Medorum genus adest. | ipse inter archana praeponitur | caelumque penetrat, eo quod quasi propinquus erat. | ipse quoque a dorsum veniens Canis cauda, id est Septentrionis Minoris, | Cepheus utrumque manibus extensis simili modo | aequaliter deductas protenditur Arcturi | pedibus alterutris, pedem ad pedem tendit.

3. Hic est in ordine quartus. arcticus circulus hunc recipit a pedibus usque ad pectore, reliquum autem intermedium excedit ei ab arctico et aestivo solistitio.

ΚΗΦΕΩΣ

Οὗτος ἐν τάξει τέτακται τέταρτος (p. 134). ὁ δ' ἀρκτικὸς κύκλος αὐτὸν ἀπολαμβάνει ἀπὸ ποδῶν ἕως στήθους, τὸ δὲ λοιπὸν εἰς τὸ ἀνὰ μέσον πίπτει αὐτοῦ τοῦ τε ἀρκτικοῦ καὶ θερινοῦ τροπικοῦ.

2, 3 venire est una B ‖ 7 adest = Ἰασίδαο? | ad. hisippe i. B ‖ 8 archa B | preponitur P | quasi = Διός ‖ 9 dorso C ‖ 10 minori P ‖ 11 equaliter B | Arcturi = οὐρῆς ‖ 12 protendit B ‖ 15 dartcticus circuli B ‖ 17 intermediorum B ‖ 18 artico B ‖ 18, 9 estivo B ‖ 19 solsticio B

3 ἕνα Vi ‖ 18 ἀνάμεσον Vi

---

unam, in collo duas, in dorso tres, in ventre splendidam unam, in pectore unam. sunt in summa XVIII.

Cepheus ad Arcturi Minoris dorsum constitutus ad Arcturum Maiorem extenditur, ad pedem videlicet eius pedem tendens.

3. Hic est in ordine quartus. arcticus circulus hunc recipit a pedibus usque ad pectus. reliquum autem eius excedit ab arctico et aestivo solistitio.

---

2 decem et octo DK | *sequitur 'Taurus' delineatus et inscriptus* DGS, *sine inscriptione* K ‖ 3 chepheus G | constitus D | maiorum S[II] ‖ 4 et tenditur G ‖ 5 recepit D[2]K ‖ 5, 6 usquae K ‖ 6, 7 solisticio GK

1. Fuit ergo, sicut Euripedes ait, Aethiopum rex, Andromedae autem pater. qui filiam suam ad caetum dicitur adposuisse, quam Perseus divus salvavit. per quem et ipse inter astra factus est Athineorum scientia.

Ἦν δέ, ὡς Εὐριπίδης (p. 392) φησίν, Αἰθιόπων βασιλεύς, Ἀνδρομέδας δὲ πατήρ. τὴν δ' αὐτοῦ θυγατέρα δοκεῖ παραθεῖναι τῶι κήτει βοράν, ἣν Περσεὺς ὁ Διὸς διέσωσεν. δι' ἣν καὶ αὐτὸς ἐν τοῖς ἄστροις ἐτέθη Ἀθηνᾶς γνώμηι.

2. Habet quidem stellas in capite splendidas duas, in dextra manu nitidam unam, in utraque humera unam, in zona tres ex transverso, in dextro ilio septem, in sinistro geniculo duas, in summitate pedum supra pedes IV. | omnes XVIIII.

Ἔχει δὲ ἀστέρας ἐπὶ τῆς κεφαλῆς λαμπροὺς β', ἐφ' ἑκατέρων ὤμων α' καὶ χειρῶν ἑκατέρων α', ἀγκώνων ἑκατέρων α', ζώνης γ' λοξοὺς ἀμαυρούς, κοιλίας μέσης λαμπρὸν α', δεξιᾶς λαγόνος α', γόνατος α', ποδὸς ἄκρου α'.

3. Haec autem in septentrionis incisionem constituitur, intermedium autem septentrionalis circuli et aestivo solistitio. hic aquilonius vocatur sic.

2, 3 andromede B ‖ 4 caetam B ‖ 4, 5 adposisse P ‖ 5, 6 divus = Διός ‖ 6 salvabit P ‖ 8 athyneorum P (Ἀθηνᾶς) | sciencia B ‖ 10 II splendidas P ‖ 11 I P ‖ 12 humero B | I P ‖ 13 III P ‖ 14 hilio B | VIII P; *numeri corrupti* ‖ 15 II P ‖ 17 X et VIIII P *qui numerorum signis utitur, quod nolo amplius enotare* ‖ 18 hec B | incisione B ‖ 18, 9 inter medio B ‖ 19 solsticio B ‖ 19, 20 hic — sic *contra Aratum dicta, cf p. 112 a 4—5; quae antecedunt, suo ibi loco leguntur quamvis nunc mutila, aliena sunt p. 215, cf p. 183—9*

3, 4 αὐτοῦ BVi ‖ 9 δ' Vi

---

1. Fuit ergo, sicut Euripedes ait, Aethiopum rex, Andromedae pater, qui filiam suam ad Cetum dicitur adposuisse, quam Perseus salvavit. per quem et ipse inter astra conlocatus est.
2. Habet quidem stellas in capite splendidas duas, in dextra manu nitidam unam, in unoquoque humero unam, in zona tres ex transverso, in dextrum ilium septem.
3. Hic autem in septentrionis incisione constitutus est inter medium septentrionalis circuli et aestivi solistitii.

1 euripede K, euru pedes S | ethiopum S | andromede S ‖ 2 coetum DK | quem persius G | salvit S ‖ 4 splendas G | dextera DS ‖ 5 umero D | tres et G ‖ 7 constitus D ‖ 8 aestivis DKS | *sequitur 'Cepheus' delineatus et inscriptus* DGS, *spatium vacuum imagini adpingendae relictum* K

⟨De Cassiepia v. 186—191⟩

Hanc igitur a cinctura paululum transfigurata | prima ingressa est speluncam magni Draconis. | cuius pedibus demon provolutus etiam multum | nocte apparet ubique Cassiepia. | neque enim plures consimiles facti | astra vobis et elementa demonstrant.

1. Hanc istorialiter profert Sophocles carminum vates propter invidiam Andromedae seu Neraidis et earum pulchritudinem pervenisse ad ruinam, et Neptunum propter ipsam omnem regionem disperdere caetum transmittens. unde, ut dictum est (*p. 214*), inter astra ponitur iuxtra alterutrum. formatur quidem ipsa super solium sedens.
2. Habet autem stellas in capite quidem splendidam unam, in

ΚΑΣΣΙΕΠΕΙΑΣ

Ταύτην ἱστορεῖ Σοφοκλῆς ὁ τῆς τραγωιδίας ποιητὴς ἐν Ἀνδρομέδαι (p. 157) *ἐρίσασαν περὶ κάλλους ταῖς Νηρῆισιν εἰσελθεῖν εἰς τὸ σύμπτωμα, καὶ Ποσειδῶνα διαφθεῖραι τὴν χώραν κῆτος ἐπιπέμψαντα. δι' ἣν πρόκειται τῶι κήτει ἡ θυγάτηρ. οἰκείως δὲ ἐσχημάτισται ἐγγὺς ἐπὶ δίφρου καθημένη.*

Ἔχει δ' ἀστέρας ἐπὶ τῆς κεφαλῆς λαμπρὸν α',

2 accinctura P | transfigurata — *μεταβλέψειας* ‖ 3 speluncam — *χαμπῆς* ‖ 4 ubique — *παμμήνιδι* ‖ 5 facti — *γανόωσι* | vobis — *οἷ μιν* (*ὑμῖν*) ‖ 5, 6 elementa demonstrant — *στιχόωσιν* (*στοιχεῖα*) *ἐπιρρήδην* ‖ 10 andromede B ‖ 11 naraidis B, *cf graeca* | et erum P ‖ 12 pervenire P ‖ 13, 4 pro ipsa P ‖ 15 centum B | transmitens B, transmittentes P

11 *νηρήισιν* BVi ‖ 16 *ἐσχ. δὲ* BVi: traiecit Robert ‖ 17 *καθιμένη* B

---

1. Cassiepia interea, ut ait Sophocles carminum vates, propter invidiam Andromedae seu Neraidis et earum pulchritudinem dicitur pervenisse ad ruinam, et pro ea fertur Neptunus omnem regionem cetu transmisso vastasse. quam ob causam inter astra conlocata est. pingitur enim super sellam sedens.
2. Habet autem stellas in capite splendidam unam, in unoquoque humero

1 casiepia G, cassiaepia K ‖ 1, 2 andromede S ‖ 3 neptun· D | coetu GK, ceu SII ‖ 4 pinguitur SII ‖ 5 umero D

utraque humera splendidam unam, in dextro pectore splendidam unam, in dextro cubito unam, in summitate et de manu unam splendidam, in lumbagine splendidam unam maiorem, in sinistro femore duas, in geniculo splendidam unam, per singula in summitate sellulae, ubi sedet, splendidam unam. | omnes quatuordecim.|

ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ ἀγκῶνος ἀμαυρὸν α', ἐπὶ τῆς χειρὸς α', γόνατος α', ποδὸς ἄκρου α', στήθους α' ἀμαυρόν, ἀριστεροῦ μηροῦ λαμπρὸν α', γόνατος α' λαμπρόν, ἐπὶ τοῦ πλινθίου α', τοῦ δίφρου οὗ κάθηται ἑκάστης γωνίας α'.

⟨De Andromeda v. 197—204⟩

Hoc enim et illud laudibus provoluta statua | Andromedae a matre tradita. quem oportet | nocte circumspicere, quod statim videtur | caput et utraque | humera pedesque summi et cinctura omnia. | etiam distenta | vinculis conexa cernitur et in caelo, reiciuntur | ad ipsum extensae prodigia dant manus ill⟨a⟩e.

1. Haec autem inter astra ponitur propter inmortalem Persei

ΑΝΔΡΟΜΕΔΑΣ

Αὕτη κεῖται ἐν τοῖς ἄστροις διὰ τὴν Ἀθηνᾶν, τῶν Περσέως

3 cubitu B ‖ 4 et *om* B ‖ 8 I P ‖ 10 sellule B ‖ 14 laudibus = *αἰνόν* | andromede B ‖ 15 quam B | n. susc$\overset{i}{e}$pere P ‖ 17 distincta B ‖ 18 et id l. B | extense B | prodigia = *πάντ' ἤματα* (*φαντάσματα cf Corp gloss II p. 160, 19*) ‖ 20 hec B

9 ἕνα Vi

splendidam unam, in dextra parte pectoris unam, in dextro cubito unam, in unaquaque manu lucidam unam, in umbilico lucidam unam, in sinistro femore duas, in genu lucidam unam, in extrema parte pedis lucidam unam, in unoquoque angulo sellae, in qua sedet, lucidam unam. sunt in summa quattuordecim.

1. Andromedam namque Euripedes dicit inter astra conlocatam esse propter

1 pectores K ‖ 2—3 in sin. — l. unam *om* G ‖ 3, 4 in extrema p. p. l. u. *om* DS[I]S[II1] ‖ 3 dextrema K ‖ 4 selle DK | sedit G ‖ 5 summo K | XII G | *sequitur* '*Cassiepia*' (Cassiephia D) *delineata et inscripta* DG, *delineata* S ‖ 6 euripides G, erupedes S

certaminis memoriam. extensas quidem habet manus, qualiter et ipsa adposita est caeto, pro eo quod salvata a Perseo noluit patri commanere neque matri, sed spontanea voluntate in templum abiit cum illo, nobiliter agens. dicit quidem et Euripedes veraciter in quo de ea conscriptum est textum.

ἄθλων ὑπόμνημα, διατεταμένη τὰς χεῖρας, ὡς καὶ προετέθη τῶι κήτει, ἀνθ' ὧν σωθεῖσα ὑπὸ τοῦ Περσέως οὐχ εἵλετο τῶι πατρὶ συμμένειν οὐδὲ τῆι μητρί, ἀλλ' αὐθαίρετος εἰς τὸ Ἄργος ἀπῆλθε μετ' ἐκείνου, εὐγενές τι φρονήσασα. λέγει δὲ καὶ Εὐριπίδης σαφῶς ἐν τῶι περὶ αὐτῆς γεγραμμένωι δράματι (p. 392 N^2.).

2. Habet autem stellas in capite quidem splendidam I, in utraque humera unam, in cubitu dextro unam, in summitate de manu unam nitidam, in sinistro cubitu unam, in pedalium de summitate manu nitidas duas, in zona tres, super zona quatuor, per singula genicula splendidam

Ἔχει δὲ ἀστέρας ἐπὶ τῆς κεφαλῆς λαμπρὸν α', ἐφ' ἑκατέρου ὤμου α', δεξιοῦ ποδὸς β', ἀριστεροῦ α', ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ ἀγκῶνος α', ἐπ' ἄκρας τῆς χειρὸς λαμπρὸν α', ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ἀγκῶνος α', ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ λαμπρὸν α', ἐπὶ τῆς ζώνης γ', ὑπὲρ τὴν ζώνην δ', ἐφ' ἑκατέρου

1, 2 extensa B ‖ 3 i. et apposita B ‖ 7 voluntate *om* P ‖ 7, 8 templum = Ἄργος (ἄλσος?) ‖ 8 habiit P: ab arcum B ‖ 13, 4 utroque humero B ‖ 16 cubito P ‖ 19 *non extrico*

2 προσετέθη BVi ‖ 19 ὑπὲρ corr Robert: ὑπὸ BVi

---

aeternam Persei certaminis memoriam. quae cetui adposita et a Perseo salvata contempsit habitare cum parentibus, sed sponte cum eo in templum abiit.

2. Habet quidem stellas in capite splendidam unam, in utroque humero unam, in cubito dextro unam, in manu nitidam unam, in sinistro cubito unam, in brachio nitidas duas, in zona tres, super zonam quattuor, in

1 eternam G | coetui GK ‖ 2 templo G ‖ 3 habiit DGS ‖ 4 utroquae K | umero D ‖ 6 quatuor G

unam, in dextro pede duas, in sinistro unam. | omnes viginti.

γόνατος λαμπρὸν α΄, ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ ποδὸς β΄, ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ α΄.

⟨De Eqvo v. 205—224⟩

Sed utique tenens propinquior adsequitur Equus | a ventre velox, quippe superemicat stella una, | quidam ab umbilico alterna novissima, quae supra renes posita est. | verum tamen tres alias ad costas et humeros | Equum efficiunt distante ab invicem aequis iugeribus, | bonae et magnae, in capite vero nulla similis (210), | neque cervix longe definiet novissimam stellam | et priores, ut dictum est, | quaternis vicibus habentes circa se considerandum est. | neque quadrupes est (ab umbilico enim summo | medietate medius inciditur) sacer Equus (215). | quem et aiunt a celsitudine Helicei | bonam aquam produci speciosior Equus. | non enim ab Helicei summitate deponebat fontes, | sed Equus quidem ipse conlisus. exinde subito aquam | effundit percusso priore pede, quod (220) | primitus ab ipso aestimantes defamatus est Equi crinem. | sed quidam definierunt nonnulli | egregii viri dicentes ipsum Equum | Ioves usus esset et eum commendaret.

ΙΠΠΟΥ

1. Hic cernitur medietate divisus; ipsa anteriora parent

Τούτου μόνον τὰ ἔμπροσθεν φαίνεται ἕως ὀμφαλοῦ. Ἄρατος

5 tenens = κρατί, *cf p. 178 a 3* | propinquior = πέλωρ (πέλας) ‖ 6 quipe B | I P ‖ 7 renes = κα-ρήνωι ‖ 8 equo B | distantes B ‖ 9 equis B | bone B | magne B ‖ 11 ut dictum est = ἐρίσειεν ‖ 12 quadrupedes P ‖ 13 medius et medietate B | incidicitur B | et *om* B ‖ 15 H. potestate d. P ‖ 17 estimantes B (= νομῆες) ‖ 17, 8 defamati sunt P ‖ 18 aegregii P (θεσπιέων ἀνδρῶν) ‖ 19 iove susus B ‖ 21 cernitur *scil in pictura* ‖ 22 pareat B

2 β΄ corr Robert: α΄ BVi ‖ 3 α΄ corr Robert: β΄ BVi ‖ 21 μόνον corr Arnaldus: μόνου BVi

---

singulis genibus singulas splendidas, in dextro pede duas, in sinistro unam. sunt omnes XX.

1. Equus praeterea. quem quidam poetarum falsissime arbitrantur inter astra

2 viginti K | *sequitur* '*Andromeda*' *inter rupes delineata et inscripta* DGS, *delineata* K ‖ 3 preterea D | quidem K | arbitantur D

usque ad umbilicum. Aratus ait super Heliconem esse crinem ad scapulam, a quo et vocatur ʻEqui crinemʼ. — alii vero aiunt Pegasum esse, qui ad astra evolavit post Bellerophontis interitum. verumtamen, pro eo quod non habuit alas, ingenio se quasi videtur fecisse. — poeta carminum Euripedes ait apud Mel⟨an⟩ippe fuisse filia inter astra, quod in historiarum refert, nutriri quam plurimum circa silvestria loca. quod enim et naturalem aspectum conservat, ab Eolo autem delusa violari et aliquantulum occulta. sed cum iam manifestaretur propter plenitudinem ventris fugiens in montibus et illuc parturiens, pater venire ad perquirendum

μὲν οὖν φησι τὸν ἐπὶ τοῦ Ἑλικῶνος εἶναι ποιήσαντα κρήνην τῇ ὁπλῇ, ἀφ' οὗ καλεῖσθαι Ἵππου κρήνην. — ἄλλοι δὲ τὸν Πήγασον εἶναί φασι τὸν εἰς τὰ ἄστρα ἀναπτάντα ὕστερον τῆς Βελλεροφόντου πτώσεως. διὰ δὲ τὸ μὴ ἔχειν πτέρυγας ἀπίθανον δοκεῖ τισι ποιεῖν τὸν λόγον. — Εὐριπίδης δέ φησι Μελανίππην εἶναι τὴν τοῦ Χείρωνος θυγατέρα, ὑπ' Αἰόλου δὲ ἀπατηθεῖσαν φθαρῆναι καὶ διὰ τὸν ὄγκον τῆς γαστρὸς φυγεῖν εἰς τὰ ὄρη, κἀκεῖ ὠδινούσης αὐτῆς τὸν πατέρα ἐλθεῖν κατὰ

---

2 eliconem B ‖ 5 pigasum P ‖ 7 bellorofontis B ‖ 9 ingenio — *ἀπίθανον*, *cf p. 146b 12* ‖ 11 aput B ‖ 12 meleppe B ‖ 13 istoriarum BP ‖ 14 referit B | plurimam B ‖ 23 perquirendam B

8, 9 *ἀπίθανως* (sic) Vi ‖ 17 *θυγατέραν* Vi

---

conlocatum esse, eo quod a celsitudine Heliconis montis colisus percusso priore pede aquam produxerit, quidam, pro eo quod Iovis eo usus fuerit, nonnulli vero Pigasum putantes, qui ad astra post Bellerofontis interitum evolaverit, plerique autem Meleppae filiam arbitrantes ab Eolo occulte delusam et, ne a parentibus concepisse deprehenderetur, ad montana fugisse, et, dum a patre conprehendi timeret, ut ab eo minime cognos-

---

1 hylicones G | montes GS | colysus DK ‖ 2 equus G, eu sus K ‖ 3 nunnulli K | pi(y G)gasum DGKS | quia astra D | pro G | uellere fontis DGS, bellere fontes K ‖ 4 meleppae DK: -e GS | eo loco S | obculte K ‖ 5 dilusam G | a *om* K | depraehenderetur D ‖ 6 fuisse KS[1] | conpraehendi D, deprehendi G | cognusceretur GK

filiam. ipsa autem precabatur adprehensa non cognosci transfigurata est, et ita fieri equum, sicque paritura puerum. propter pietatem vero eius ac patris inter astra per Dianam honorificari, pro eo quod Centauri non est visa. deterius enim dicitur illius esse posterior pars. pro hoc invisibilis est, ut non cognosceretur femineum sexus.

ζήτησιν, τὴν δ' εὔξασθαι καταλαμβανομένην πρὸς τὸ μὴ γνωσθῆναι μεταμορφωθῆναι καὶ γενέσθαι ἵππον. διὰ γοῦν τὴν εὐσέβειαν αὐτῆς τε καὶ τοῦ πατρὸς ὑπ' Ἀρτέμιδος εἰς τὰ ἄστρα τεθῆναι, ὅθεν τῶι Κενταύρωι οὐχ ὁρατή ἐστι (Χείρων γὰρ λέγεται εἶναι ἐκεῖνος). τὰ δὲ ὀπίσθια μέρη αὐτῆς ἀφανῆ ἐστι πρὸς τὸ μὴ γινώσκεσθαι θήλειαν οὖσαν.

2. Habet quidem stellas in rostro obscuras duas, in capite nitidam unam, in collo unam, in maxilla unam, in ambas aures splendidas singulas, in cervice quatuor, in humero unam, in pectore unam, in spino unam, in umbilico novissimam splendidam unam, in anteriora

Ἔχει δὲ ἀστέρας ἐπὶ τοῦ ῥύγχους β' ἀμαυρούς, ἐπὶ τῆς κεφαλῆς α', ἐπὶ τῆς σιαγόνος α', ἐφ' ἑκατέρωι ὠτίωι ἀμαυρὸν α', τῶι τραχήλωι δ', ὧν τὸν πρὸς τῆι κεφαλῆι λαμπρότερον, ἐπὶ τοῦ ὤμου α', στήθους α', ῥάχεως α', ὀμφαλοῦ ἔσχατον α'

6, 7 per Dianam *om* B ‖ 9 deterius — *Χείρων* ‖ 11 non *om* P ‖ 12 sex P | 13 rostrum B ‖ 22 umbiculo P ‖ 22, 3 nitidam P ‖ 23 in anteriora B: interiora P

13, 4 *τοῦ ῥύγχους* corr Robert: *τῆς ῥάχεως* BVi ‖ 14 *δύο* Vi

---

ceretur, in equum conversam miseratione patris et Dianae ad astra conscendisse. cuius posteriores corporis partes propter feminei sexus pudorem pingere contempserunt.

1. Habet autem stellas super nares obscuras duas, in capite nitidam unam, in maxilla unam, in singulis auribus singulas splendidas, in collo quattuor, in humero unam, in pectore unam, in spino unam, in umbilico nitidam

1 miseratione//// K | diane DS ‖ 1, 2 conscenderit DGKS: *correxi* ‖ 3 pingire D, pingere//// K ‖ 4 autem *om* GK ‖ 5 maxilla//// K | quatuor G ‖ 6 umero DGK | spina K | umbiculo K

genicula duas, per singulas *λαμπρόν, ἐμπροσθίων γονάτων* ungues unam. | omnes decem *β', ἐφ' ἑκατέρας ὁπλῆς α'.* et octo.

⟨De Ariete v. 225—232⟩

Ipseque Aries inter divinis proferri iubetur, | videturque longinquo persequens erga circula | nihil hominum celeris currit Canis caudae Arcturi, | ipse quidem sollicitus et sine astra veluti lunae | circumspicere zonam, et sine lege quidem prodigiosum | Andromedae (pauxillum enim sub ipsa adfirmatur). | medio autem tristis magnum caelum perstrepit summae | Vergiliasque zona circumciditur Orioni.

1. Hic dicitur esse, qui ad Phrixum ministravit et ad Hellam, concessus a nubibus. habebat quippe et auream pellem, ut ait Hesiodus et Pherecydis Athenienses. cum transfretaret eos, unam qui-

ΚΡΙΟΥ

Οὗτος ὁ Φρίξον διακομίσας καὶ Ἕλλην. ἄφθιτος δὲ ὢν ἐδόθη αὐτοῖς ὑπὸ Νεφέλης τῆς μητρός. εἶχε δὲ χρυσῆν δοράν, ὡς Ἡσίοδος (fr 169) *καὶ Φερεκύδης* (fr 40) *εἰρήκασιν. διακομίζων δ' αὐτοὺς κατὰ τὸ*

2,3 XVIIII ‖ 5 ipse Ar. P | ipseque — iubetur = *αὐτοῦ καὶ Κριοῖο θοώταταί εἰσι κέλευθοι v. 225* ‖ 6 longico P | nichil B | hominus P | scelerit B ‖ 7 caude BP ‖ 8 lune B ‖ 8, 9 *σκέψασθαι, ζώνῃ δ' ἂν ὅμως ἐπιτεκμήραιο v. 229* ‖ 9 andromede B ‖ 10 perstrepit = *ἠχί περ (ἠχεῖ)* | summe B ‖ 14 prixum B, frixum P | *ὁ Φρίξον διακομίσας καὶ Ἕλλην* ‖ 15 ellam B ‖ 16 habeat P ‖ 19 transferet P

15 *ἐδέθη* Vi ‖ 19 *τὸν* Vi

unam, in singulis genibus singulas, in unaquaque ungula unam. sunt sub uno decem et octo.

Sub Andromedae signo haut longe ab Orione Virgiliisque Arietis signum agnoscitur.

1. Quem Arietem Hesiodus et Pherecides dicunt ad ministrandum Frixe et Helli concessum a nubibus fuisse. qui cum transfretaret eas, Hellim secus

2 *sequitur 'Equus' delineatus et inscriptus* DGS, *delineatus* K ‖ 3 haud DSΠ², aut K | oriente G | virgiliasque G, vergiliiisque K, *cf p. 229*[1] ‖ 4 agnuscitur K ‖ 5 esiodus S | dicunt *om* D ‖ 6 heli DS | cum *om* S | transf////etaret K | hellem GS

dem secus angustissimum mare, quod ab illa vocatum est Helispontus, transitum perdidit, Neptunum autem salvavit et ex ipsa peperit puerum Paeonem, Phrixum autem apud Euxinum sinum salvatum ad Aeetem perduxit et exuens dedit auream pellem, ut memoriam haberet, ipse quidem inter astra processit.

στενότατον τοῦ πελάγους τοῦ ἀπ' ἐκείνης κληθέντος Ἑλλησπόντου ἔρριψεν αὐτὴν καὶ τὸ κέρας ἀπολέσας (Ποσειδῶν δὲ σώιζει τὴν Ἕλλην καὶ μιχθεὶς ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς παῖδα ὀνόματι Παίονα), τὸν δὲ Φρίξον εἰς τὸν Εὔξεινον πόντον σωθέντα πρὸς Αἰήτην διεκόμισεν, ὧι καὶ ἐκδὺς ἔδωκε τὴν χρυσῆν δοράν, ὅπως μνημόσυνον ἔχηι, αὐτὸς δὲ εἰς τὰ ἄστρα ἀπῆλθεν. ὅθεν ἀμαυρότερον φαίνεται.

2. Stellas quoque habet in capite quidem unam, in nares tres, in collo autem unam, in summitate anterioris pedis unam, in spino quatuor, in cauda unam, sub ventriculo tres, in lumbo unam, in summo pede unam. | omnes XVII.

Ἔχει δὲ ἀστέρας ἐπὶ τῆς κεφαλῆς α', ἐπὶ τῶν μυκτήρων γ', ἐπὶ τοῦ τραχήλου β', ἄκρου ἐμπροσθίου ποδὸς λαμπρὸν α', ῥάχεως δ', κέρκου α', ὑπὸ τὴν κοιλίαν γ', ἐπὶ τοῦ ἰσχίου α', ἐπ' ἄκρου ὀπισθίου ποδὸς α'. τοὺς πάντας ιζ.

2 marem P ‖ 3 elispontum P | transitum = κέρας (πόρος) ‖ 5 salvabit BP | ex *om* B ‖ 5, 6 puerum peperit poeonem P ‖ 7 sinum *om* P ‖ 8 eihtem BP ‖ 16 I P ‖ 17 pedi BP ‖ 20, 1 in summo *superscripsit* P ‖ 21 X et VII P

5 σώιζει BVi; σώσας coni Robert ‖ 16 α' vertit 1

---

angustissimum mare ac potius in mari proiecit, qui pelagus ab eius nomine Hellispontus vocatur. quam aiunt a Neptuno salvatam et eidem puerum Peonem genuisse. F⟨r⟩ixum autem apud Euxinum praefatum arietem salvasse sinum et ad Eidem perduxisse eique suam auream pellem, antequam inter astra procederet, concessisse.

2. Habet quidem stellas decem et septem, id est in capite unam, in naribus tres, in collo duas, in summitate anterioris pedis unam, in spino quattuor, in cauda unam, in ventre tres, in lumbo unam, in summo pede unam.

1 in *om* S[II] | pylagus GS[I] ‖ 3 poe(o G)nem GK | esinum DS, eusinum GK ‖ 4 salvare S | *post* salv. DGKS sinum ‖ 5 proce////deret K, produceret S ‖ 6 siquidem D ‖ 7 c. tres K | anteriores pedes K ‖ 8 pedem G | *sequitur* '*Aries*' *delineatus et inscriptus* DG, *delineatus* K

⟨De Triangvlo v. 233—238⟩

Est quidem et adhuc aliud positum e propinquo significans || Andromedam. hoc autem in tribus ponderatur | angulis e lateris aequaliter deductum | alterutri, quasi cum sint parati | inveniuntur erga urbium. bene enim comptum est. | quorum pauxillum ab Ariete australes stellae sunt.

1. Hoc est super capite, quippe Arietis adiacens, dicitur autem Deltoton, eo quod illud obscurissimum esse, optimum signum litterae super eum iacent a Iove primum nomen per Mercurio positum, qui ornamentum stellarum fecit. — quidam autem aiunt et Aegypti positionem ex quo inter astra esse terangulum, et Nilum talem habitum facere regionis suae simul conclusionem eius lucratus, in se-

ΔΕΛΤΩΤΟΥ

Τοῦτό ἐστιν ὑπὲρ μὲν τὴν κεφαλὴν τοῦ Κριοῦ κείμενον, λέγεται δὲ ἐκεῖνον ἀμαυρότερον εἶναι, εὔσημον δὲ τὸ γράμμα ἐπ' αὐτοῦ κεῖσθαι ἀπὸ Διὸς ⟨τὸ⟩ πρῶτον ⟨τοῦ ὀνόματος⟩ Ἑρμοῦ ἀναθέντος, ὃς τὸν διάκοσμον τῶν ἄστρων ἐποιήσατο. — φασὶ δέ τινες καὶ τὴν τῆς Αἰγύπτου θέσιν ἐκ τοῦ ἐν τοῖς ἄστροις εἶναι τριγώνου, καὶ τὸν Νεῖλον τοιαύτην περιοχὴν ποιήσασθαι τῆς χώρας, ἅμα μὲν ἀσφάλειαν αὐτῆι ποριζόμενον, εἰς δὲ

2 est prop. B | significans = *σῆμα νειόθεν* ‖ 4 equaliter ductum B | cum *om* B ‖ 5 enim bene P | conpositum P | bene comptum = *εὐάστερος* (*εὔπτερος*?) ‖ 6 stelle B ‖ 9 autem dicitur B ‖ 10 illum P ‖ 11 obtimum B ‖ 12 li-t(tt P)ere BP ‖ 12, 3 iaceat P ‖ 16, 7 ut P, egypti posicionem B ‖ 19 nilēm P | habitem fecere B ‖ 20 regioni P | sue B

7 *δελτωτόν* Vi ‖ 13 suppl Heyne | suppl Schaubach ‖ 14 *ἑρμηνευθέντος* BVi: corr Arnaldus et Robert ‖ 20 *μὲν* Wilam: *τὴν* BVi ‖ 21 *αὐτῆς* B | *δὲ* pro *τε* corr Fell

---

1. Super caput quippe Arietis non longe ab Andromeda adiacet signum, quod Greci ob similitudinem deltae litterae Deltoton, Latini ob proprietatem formae Triangulum vocant. quod quidam fabulose a Iove per Mercurium inter astra positum putant. — quidam vero propter Aegypti positionem, cui dicunt Nilum talem ambitum facere.

2 deldae G, delte S | littere DS | delton DS | latine K ‖ 2, 3 propriaetatem D ‖ 3 forme DK | fabulosae D

minibus salubrem et in fructibus perfectionem oportune terminum fieri.

τὸν σπόρον εὐμαρεστέραν ποιούμενον καὶ εἰς τὴν τῶν καρπῶν ἀνακομιδὴν εὐχέρειαν παρεχόμενον.

2. Habet autem stellas tres per singula angula splendidas. | ipsas tres|

Ἔχει δ' ἀστέρας γ' ἐφ' ἑκάστῃ τῶν γωνιῶν λαμπρούς.

⟨De Piscibvs v. 239—247⟩

Hii quidem adhuc primum, adhucque proponuntur | Pisces, sed unus alter speciosior alterius, | et maxime aquilonius deposito audit. | utrorumque autem sibimet extendunt vinculum, | caudibus utrumque ex adverso positis cernitur. | verum tamen una stella abest bonaque magnaque | videtur et conexa, subsinistrum vocant. | Andromedae autem humerus sinister Piscis est | signum; aquilonio enim magis proximus adest.

ΙΧΘΥΩΝ

1. Hii sunt magni Piscis nepotes, de quo historiam reddituri sumus veraciter, quando ad eum pervenerimus. hii qui-

Οὗτοί εἰσι τοῦ μεγάλου Ἰχθύος ἔγγονοι, περὶ οὗ τὴν ἱστορίαν ἀποδώσομεν σαφέστερον, ὅταν ἐπ' αὐτῶν ἔλθωμεν (cf ad

1, 2 instructibus B ‖ 7 III P ‖ 9 ad huc BP ‖ 10 deposicio B, -tio P; *an* deposito? ‖ 13 abest = ἐπέχει (ἀπέχει) | magnaque bonaque P | sub sinistram B (ὑπούραιον, *cf p.* 233⁹) ‖ 14 andromede B | pissces B ‖ 17 hi B | pisci P ‖ 18 istoriam B | redituri B ‖ 20 hic B

3, 4 εὐχ. ὁρῶν ἐσόμενα BVi (ὅρων vertit l): corr Bernhardy (Eratosthenica p. 125); lacunam post εὐχέρειαν indicavit Robert

2. Habet autem stellas tres, in singulis videlicet angulis singulas, unam ceteris splendidiorem.

Piscium denique unus aquilonius est, alter australis et ex adverso caudis utrimque positis quodam sibi vinculo iuxta astrologorum peritiam coherent. quod vinculum usque ad Arietem pertingit. Andromedae autem humerus sinister Piscis est signum.

1 a///ngulis D, a singulis S | singula GK ‖ 2 splendiorem D | *sequitur* '*Deltoton*' *delineatum et inscriptum* DG, *delineatum* KS ‖ 3 adver S^II ‖ 4 utrumque K | iusta G | cohercent S ‖ 5 andromede S | umerus DGK

dem utrique iacent alterutrius partem commutantes; et unus quidem aquilonius, alter vero australis vocantur. habent autem Vinculum conexum inter alterutrum usque ad Arietem.

2. Habet quidem aquilonius stellas duodecim et in linteo duas, australis autem quindecim. linteum quoque eorum, in quo continentur, habet stellas ad aquilonem tres, ad occasum tres, ad orientem tres, in Conexum tres. omnes |XLI.|

v. 386—388). τούτων δὲ ἑκάτερος κεῖται ἐν ἑκατέρωι μέρει διαλλάσσων· ὃ μὲν γὰρ βόρειος, ὃ δὲ νότιος κ⟨αλ⟩εῖται. ἔχουσι δὲ Σύνδεσμον ἕως τοῦ ἐμπροσθίου ποδὸς τοῦ Κριοῦ.

Ἔχουσι δ' ἀστέρας ὁ μὲν βόρειος ιβ' καὶ ἐπὶ τοῦ μυίου β', ὁ δὲ νότιος ιε', τὸ δὲ λίνον αὐτῶν, ὧι συνέχονται, ἔχει ἀστέρας ἐπὶ τοῦ βορείου γ', ἐπὶ τοῦ νοτίου γ', πρὸς ἀνατολὰς γ', ἐπὶ τοῦ Συνδέσμου γ'. οἱ πάντες τῶν δύο Ἰχθύων καὶ τοῦ Συνδέσμου ἀστέρες μγ'.

⟨De Perseo v. 248—253⟩

Utrique pedes generum designant | Persei humero superum differentes. | ipsique ad aquilonem feruntur circiter alterni, | et hic quidem dextra levaque extenditur ad | soceri sedem, quando autem pedibus sectatur | vestigia pulverulentis communi patris.

2 par^{ti}///m P ‖ 5, 6 inter arieten usque ad arietem P ‖ 11 continetur P ‖ 13, 4 ad orientem tres *om* B ‖ 17—20 (pulverulentis) *bis scripta* P ‖ 17 generum pedes *loco altero* P | hii uero *bis* P ‖ 17, 8 humero superum differentes = ἐπωμάδιοι φορέονται ‖ 20 pulvera lentis B | communi patris = ἐν Διὶ πατρί

3 διαλάσσων B, διαλ (fol 139a inc) διαλλάσσων Vi ‖ 4 suppl Fell, cf 1 ‖ 8 καὶ ἐπὶ τοῦ μυείου BVi; delet Fell ‖ 9 λῖνον BVi ‖ 15 λθ' coni Fell, cf 1

1. Habet quidem aquilonius stellas duodecim, australis quindecim. Vinculum quoque eorum, in quo continentur, habet ab aquilone stellas tres, ab occasu tres, ab oriente tres, in Conexu tres. sunt omnes quadraginta una.

Dextra levaque Perseus extenditur ad soceri sedem, Cephei videlicet, patris Andromedae, cuius pedibus capud praefati Persei haut longe stellarum ordine constitutum est.

1 quidam S | duodicim K | australis *bis* K ‖ 2 ad aquilonio G ‖ 3 connexu GKS | *secuntur* 'Pisces' *delineati et inscripti* DGKS ‖ 4 persius G | ostenditur S ‖ coephei G ‖ 5 caput DSI | haud D[2], aut DK ‖ 6 constitum DG

ΠΕΡΣΕΩΣ

1. De hunc historia refert inter astra poni propter gloriam. Danae quidem tamquam aurum mixtum Iuppiter genuit eum. Polydectus autem misit eum ad Gorgones iussum quidem a Mercurio et campestria, in quibus per aerem gradiebatur iter. putatur quidem et falcem a Vulcano sumpisse ex adamante. sicut Aeschylus autem ait carminum poeta apud Phorceses, quas habebant pro custodia Gorgones. et ips⟨a⟩e quidem unum habebant oculum.

ipsum autem in Tritonide

Περὶ τούτου ἱστορεῖται, ὅτι ἐν τοῖς ἄστροις ἐτέθη διὰ τὴν δόξαν· τῆι γὰρ Δανάηι ὡς χρυσὸς μιγεὶς ὁ Ζεὺς ἐγέννησεν αὐτόν. ὑπὸ δὲ τοῦ Πολυδέκτου πεμφθεὶς εἰς Γοργόνας τήν τε κυνῆν ἔλαβε παρ' Ἑρμοῦ καὶ τὰ πέδιλα, ἐν οἷς διὰ τοῦ ἀέρος ἐποιεῖτο τὴν πορείαν. δοκεῖ δὲ καὶ ἅρπην παρ' Ἡφαίστου λαβεῖν ἐξ ἀδάμαντος. ὡς ⟨δ'⟩ Αἰσχύλος ἐν Φορκίσι φησίν (fr 262), *ὁ τῶν τραγωιδιῶν ποιητής, Φορκίδας εἶχον προφύλακας αἱ Γοργόνες. αὗται δὲ ἕνα εἶχον ὀφθαλμὸν καὶ τοῦτον ἀλλήλαις ἐδίδοσαν κατὰ φυλακήν, τηρήσας δ' ὁ Περσεὺς ἐν τῆι παραδόσει, λαβὼν ἔρριψεν αὐτὸν εἰς τὴν Τριτωνίδα λίμνην*

2 deunc B | istoria referit B ‖ 4 danae P: diane B ‖ 5 mixtum P: mutum B | iupiter B ‖ 6 polidectus B ‖ 7 iussum *κυνῆν*? ‖ 8 e M. B | campestria = *πέδιλα* ‖ 9 peragerem B ‖ 12 estilus B, aescylus P ‖ 14 forcesses P ‖ 16, 7 habebat P ‖ 17 occulum B

6 *πολυδεύκου* BVi ‖ 7 *ἐπέμφθη εἰς* B Vi; *πεμφθεὶς ⟨ἐπὶ τὰς⟩* Heyne Robert ‖ 12 ⟨*δ'*⟩ supplevi e l ‖ 13 *φόρκνσι* BVi ‖ 14 *τραγωδνῶν* B ‖ 15 *Φορκίδας* scripsi: *φόρκνσιν ἃς* BVi legit l; deleto *φόρκνσιν* coni *Γραίας* Gale, *τρεῖς δ'* Wilam ‖ 16 *γοργόνοε* Vi

---

1. Dicitur autem fabulose inter astra conlocatus, eo quod Iuppiter in similitudinem aurei imbris se transformans delusa Danae eum genuerit. qui missus a Polidecto iussu Mercurii accepta a Vulcano falce adamantina per aera iter faciens ad Gorgonas perhibetur, quae dum tres sorores fuerint uno oculo, una videlicet pulchritudine utebantur. e quibus uni,

1 iupiter G ‖ 2 imbros S | dilusa G | diane eum S, daeneum K ‖ 3 falcae DKS ‖ 4 gorganas DG, gorganas K | que K ‖ 5 fierent DKS | pulcritudine G

stagnum aquarum, itaque apud Gorgones veniens dormientes abstulit caput Medusae. quem Minerva in pectore posuit suo, Perseum quidem inter astra conlocare fecit. unde habere videtur et Gorgonis caput, ut praedictum est.

2. Habet autem stellas per singula humera nitidam unam, in manus dextrae summitate nitidam unam, in cubitu unam, in summitate manus sinistrae unam, unam dicitur Gorgonis habere [in] caput, in ventre vero unam, in dextro lumbo nitidam unam, in dextro femore nitidam unam, in geniculo unam, in tibia duas, in sinistra manu unam, in Gorgone crinibus tres. / omnes decem et novem iam caput

καὶ οὕτως ἐλθὼν ἐπὶ τὰς Γοργόνας ὑπνωκυίας ἀφείλετο τῆς Μεδούσης τὴν κεφαλήν. ἣν ἡ Ἀθηνᾶ περὶ τὰ στήθη ἔθηκεν αὑτῆς, τῶι δὲ Περσεῖ τὴν περὶ τὰ ἄστρα θέσιν ἐποίησεν. ὅθεν ἔχων θεωρεῖται καὶ τὴν Γοργόνος κεφαλήν.

Ἔχει δὲ ἀστέρας ἐπὶ μὲν τῆς κεφαλῆς α', ἐφ' ἑκατέρωι ὤμωι λαμπρὸν α', ἐπ' ἄκρας τῆς δεξιᾶς χειρὸς λαμπρὸν α', ἀγκῶνος α', ἄκρας χειρὸς ἀριστερᾶς α', ἐν ἧι τὴν κεφαλὴν δοκεῖ τῆς Γοργόνος ἔχειν,

δεξιοῦ μηροῦ λαμπρὸν α', γόνατος α', ἀντικνημίου α', περὶ τοὺς Γοργόνος πλοκάμους γ'.

1 agnum a caput aquarium B | apud *om* B ‖ 3 capud meduse B | quam B ‖ 4 minervam p. B ‖ 6 collocare B ‖ 8 predictum P ‖ 11 manu dextre B ‖ 12 cubito P ‖ 13 sinistre B ‖ 14 gorgones P ‖ 16 vero *om* P ‖ 22 XVIIII P | iam = ἡ δὲ (ἤδη)

2 ὑπνωκείας BVi ‖ 7 θεορεῖται Vi

quae Medusa dicebatur, capud abstulit et Minervae tradidit. quod illa in suo pectore, Perseum vero inter sidera conlocasse opinatur.

2. Habet autem stellas in singulis humeris singulas, in manu dextra nitidam unam, in manu sinistra unam, in cubito sinistro unam, in Gorgonis capite unam, in ventre unam, in dextra parte lumborum nitidam unam, in dextro femore nitidam unam, in genu unam, in sinistra tibia duas, in Gorgonis crinibus tres, in tibia unam, in sinistro femore unam, in sinistro genu

1 que DG | media S | caput DS | abstullit GK | minerve GS | pro illa G ‖ 2 suoque S | s. pecto pectore P. D | sydera S | apinatur K ‖ 3 umeris D ‖ 4 in m. s. u. *om* GK | unam *post* c. s. *om* S ‖ 7 tibi SI | in s. genu unam *om* S, genu *om* D

et falx absque astra videtur, inter nubium autem vertiginem putatur videre.	ἡ δὲ κεφαλὴ [η′] ⟨καὶ⟩ ἡ [δ′] ἅρπη [ἔχουσα ε′] ἄναστρος ὁρᾶται, διὰ δὲ νεφελώδους συστροφῆς δοκεῖ τισιν ὁρᾶσθαι.

⟨De Pliadibvs v. 254—267 (*cf p. 229, 4—7*) *omissis 262, 3; de versibus 265—7 cf graeca l. 15—17*⟩

Coarte quidem pluresve conveniunt omnes | Pliades videntur. quas equidem universas | chorus habentur, et ipsas quoque conspicere iugiter. | in septem personis hominum cognoscuntur, | sex quidem coram oculis videntur, | ut Iovis ait. una quippe perdidit claritatem stella, | ex quo a generationibus audivimus, ut ipse | ait. septem quidem illae assiduae vocantur. | quae quidem pusillae et sine lumine videntur [*has et Vergilias vocant*].

	ΠΛΕΙΑΔΩΝ
	Μεγίστην δ' ἔχουσι δόξαν ἐν τοῖς ἀνθρώποις ἐπισημαίνουσαι καθ' ὥραν (Aratus v. 264—267).
3. Ipparchus septem inquit stellas iuges bene iacentes trianguli speciem demonstrant.	3. *Θέσιν δὲ ἔχουσιν εὖ μάλα κείμεναι κατὰ τὸν Ἵππαρχον τριγωνοειδοῦς σχήματος* (cf p. 137).

2,3 vertigine B ‖ 7 *ἄγχι δέ οἱ σκαιῆς ἐπιγουνίδος ἤλιθα πᾶσαι v. 254* | videntur = *φορέονται* ‖ 8 *χῶρος ἔχει* ‖ 9 septem in P | septem personis = *ἑπτάποροι* ‖ 10 quorum occulis B | ioves B | una quidem P (= *οὐ μέν πως*) ‖ 11 stellae P | generacionibus B ‖ 12 ait = *εἴρεται* | quidem *post* ipse B | ille B | assidue B | *om Pliadum nomina* (*v.* 262, 3) *hoc loco, in commentario suppleturus cf p.* 230 ‖ 13 pusille B | *seclusi ex Isidoro l c sumpta, item p.* 229, 2 ‖ 18 inquid septem B ‖ 19 iugēs B

1 ἡ alt om Vi ‖ 1, 2 interpolata delet Fell, cf 1 ‖ 2, 3 *ὁρᾶται* delet Robert, cf 1 ‖ 14 *πλειάς* B ‖ 15—20 *μεγίστην — σχήματος* post p. 230, 12 scripta: traieci ad 1 ‖ 18—20 *θέσιν — σχήματος* secludunt post Fellum editores, at cf Anal Eratosth p. 15—17

unam. sunt in summa decem et novem. capud autem et falx absque astris sunt.

[Quas Greci a pluralitate Pliadas, Latini ab eo quod vere exoriantur,

1 caput D | flax K, fax S ‖ 2 *sequitur 'Perseus' delineatus* (*genu sinistro inclinato* D) *et inscriptus* DGS, *sine inscriptione* K ‖ 3 pluralite S | veri G

et Aratus quidem (v. 257. 265) septem infit esse, septima autem vix intueri potest; hae et aestu et hieme incipiunt [*ideo et Vergiliae, quod ver oriantur*], propter quod et addidit dicens (v. 259—261. 258) 'una quippe quomodo perdidit claritatem stella, et aliud quod Iovis ait, eo quod esse cassa ut est septemque esse aspectu oculis, quae sex ab hominibus coniunct⟨a⟩e videntur.' — alii vero qui iam putant fugiens prae timore Orionis. — Aratus autem in 'Divinis' (*Aratea* p. 233) ait primum persecuta a Sole Electra non sustinens videre casus pronepotum fugit; unde illam per quod tempora parere dissolutis crinibus propter luctum et ita cognominari eam stellam 'Co-

---

1 actus B ‖ 2 vịx B | heae B|estu B | hyeme P ‖ 3 vergilie B | oriatur B | et *om* P ‖ 3, 4 dicen sono B ‖ 4 claritate P ‖ 5 Ioves B ‖ 5, 6 casta autem septemque B ‖ 6 occulisque B ‖ 7 *an* vero Pliadem p.? | ramputant P | pre P ‖ 8 *ἐν τῶι εἰς Θεόπροπον ποιήματι, cf schol graeca ad h l* ‖ 9 persecute P | Sole *cf graeca φυγεῖν καὶ μὴ ὑπομεῖναι ἰδεῖν τὴν Ἴλιον ἁλισκομένην* | ilectra P ‖ 10 fugiit P | parare B ‖ 11 stella B

Vergilias vocant.] sunt septem stellae, quarum septima, ut ait Aratus, vix intueri potest. quam quidam fabulose gentilium prae timore Orionis fugisse putant, quidam a Sole persecutam arbitrantur vocatamque Electram, quae non sustinens videre casus pronepotum fugerit; unde et illam dissolutis crinibus propter luctum ire adserunt et propter comas 'Cometem' appellari. nonnulli vero Meropen esse autumant, quae nupta a quodam viro nominata sit Ypodamia. sunt enim hae septem stellae ante genua Tauri, quae occasu suo hiemem, ortu aestatem primaeque navigationis tempus ostendunt (*cf Aratus v. 266, 7*).

---

1 virgiliacas G, ut vi(e S)rgilias DS, vergilius K; *cf p. 221*[3]. *Eandem habes corruptelam, qua Vergilius inter sidera transfertur, in Columbae maioris hymno a verbis 'Altus prositor' incipiente (IHTodd, The book of hymns of the ancient church of Ireland, fasc. II [Dublin 1869] p. 246 sq.) v. 116—121*: vagatur ex climatico Orion coeli cardine | derelicto Virgilio astrorum splendidissimo (-um?) | per metas Tethis ignoti orientalis circuli | girans certis ambagibus redit priscis reditibus, | oriens post biennium, vesperugo in vesperum | sumpta in problematibus (*alii* proplasmatibus) tropicis intellectibus ‖ 1 septina D (*corr* D²) ‖ 2 fabulosae D | pre D ‖ 3 ylectram DGK, ylectam S ‖ 4 que D, queque S | non *om* G | videri G | fugierit D (*corr* D²) K ‖ 5 irae S | asserunt S ‖ 6 appellare D, apellari G | autumnant G ‖ 7 vi K | haec DS, hec G | stelle S^I | anta S | ianuam GKS^I ‖ 8 que D | hyemem S^I | estatem S^II | primeque DK ‖ 9 *secuntur septem 'Vergiliae' delineatae et inscriptae* DGS, *spatium vacuum* K

mitem'. — quidam autem illam, quae non paret, Meropen esse dicunt nupta⟨m⟩ a quodam viro nominari Ippodamia⟨m⟩.

1. *Ἐπὶ τῆς ἀποτομῆς τοῦ Ταύρου τῆς καλουμένης ῥάχεως ἡ Πλειάς ἐστιν. συνηγμένης δ' αὐτῆς εἰς ἀστέρας ἑπτὰ λέγουσιν εἶναι τῶν Ἄτλαντος θυγατέρων, διὸ καὶ ἑπτάστερον καλεῖται. οὐχ ὁρῶνται δὲ αἱ ἑπτά, ἀλλ' αἱ ἕξ, τὸ δὲ αἴτιον οὕτω πως λέγεται. τὰς μὲν γὰρ ⟨ἕξ⟩ φασι θεοῖς μιγῆναι, τὴν δὲ μίαν θνητῶι. τρεῖς μὲν οὖν μιγῆναι Διί, Ἠλέκτραν, ἐξ ἧς Δάρδανος, Μαῖαν, ἐξ ἧς Ἑρμῆς, Ταϋγέτην, ἐξ ἧς Λακεδαίμων, Ποσειδῶνι δὲ δύο μιγῆναι, Ἀλκυόνην, ἐξ ἧς Ὑριεύς, Κελαινώ, ἐξ ἧς Λύκος. Στερόπη δὲ λέγεται Ἄρει μιγῆναι, ἐξ ἧς Οἰνόμαος ἐγένετο, Μερόπη δὲ Σισύφωι θνητῶι, διὸ παναφανής ἐστιν.*

De Lyra (v. 268. 9)

Lyra, etsi parva ipsa, tamen virtutes habet. | Mercurius appellavit eam lyram.

1. Haec quidem ponitur et inter astra et in musicis. condita primum quidem a Mercurio de testudine propter Apollinis boves, habuit autem

ΛΥΡΑΣ

1. *Αὕτη ἐνάτη κεῖται ἐν τοῖς ἄστροις* (p. 134). *ἔστι δὲ Μουσῶν. κατεσκευάσθη δὲ τὸ μὲν πρῶτον ὑπὸ Ἑρμοῦ ἐκ τῆς χελώνης καὶ τῶν Ἀπόλλωνος βοῶν,*

1, 2 quidam — Ippodamia *cf l. 12* ‖ 1 quem n. B | ni eropene est B ‖ 2 *cf rec int et Robert h l*

4 ζ' Vi ‖ 5 *ἑπτάπορος* coni Wilam, cf p. 212b 7 ‖ 6 ζ' Vi | ς' Vi ‖ 7 *ἕξ* post *γὰρ* supplent editores praeter Fellum ‖ 10 *λεῦκος* BVi: corr Heyne ad Apollod p. 272 ‖ 12 cf l. 2

13 *titulum om* P ‖ 14 lira B | virtutes = *ἆρ' ἔτι* (*ἀρετή*) ‖ 15 liram B ‖ 17 hec B | et *ante* i. *om* B | *vides quid* 1 *e male intellectis graecis effecerit* ‖ 20, 1 apollonis B

16 *λύρα* B

---

1. Lyram denique gentilium opinio inter astra conlocatam dicit propter honorem Mercurii, qui eam condidisse ad similitudinem testudinis fertur.

1, 2 *cf Isid l c 56* ‖ 1 liram D | deni quae K | opinione GSΠ | dicunt GS ‖ 2 testitudinis S

chordas septem de Atlantes. mutavit eam iterum Apollo et compositam tradidit Orphei, eo quod esset Calliope filius, unius ex Musis, fecit autem ei chordas novem in numero Musarum et protulit amplius inter omnes hominibus glorificatum ita, ut et opinionem ... de eo talem, quoniam et petras et bestias vocabat per canticis. ad inferos autem descendit et vidit illic, qualiter esset. Liberum patrem iam non honoravit, a quo fuerat glorificatus, Solem autem maximum deorum nominavit.

ἔσχε δὲ χορδὰς ἑπτὰ ἀπὸ τῶν Ἀτλαντίδων. μετέλαβε δὲ αὐτὴν Ἀπόλλων καὶ συναρμοσάμενος ὠιδὴν Ὀρφεῖ ἔδωκεν, ὃς Καλλιόπης υἱὸς ὤν, μιᾶς τῶν Μουσῶν, ἐποίησε τὰς χορδὰς ἐννέα ἀπὸ τοῦ τῶν Μουσῶν ἀριθμοῦ καὶ προήγαγεν ἐπὶ πλέον, ἐν τοῖς ἀνθρώποις δοξαζόμενος οὕτως, ὥστε καὶ ὑπόληψιν ἔχειν περὶ αὐτοῦ τοιαύτην, ὅτι καὶ τὰς πέτρας καὶ τὰ θηρία ἐκήλει διὰ τῆς ὠιδῆς.

ὃς τὸν μὲν Διόνυσον οὐκ ἐτίμα, τὸν δὲ Ἥλιον μέγιστον τῶν θεῶν ἐνόμιζεν εἶναι, ὃν καὶ Ἀπόλλωνα

1 cordas B | deathalantes B ‖ 2 eum B ‖ 3 *Ὀρφεῖ* ‖ 4 esse B ‖ 6 cordas BP | *en* a n.? ‖ 8 omnes *om* P ‖ 9 et *om* B ‖ 10 deo B ‖ 11 vocabat = *ἐκάλει* (*ἐκήλει*) ‖ 15 illuc vidit B ‖ 17 honoravit BP²: honorificavit P ‖ 19 nominavit = *ἐνόμιζεν*

2 *ἀτλαντηρίδων* BVi: corr Muncker | *μετέβαλε* BVi: corr Unger ‖ 3 *ἀπόλων* B ‖ 4 *δέδωκεν* BVi ‖ 5 *ὢ* Vi ‖ 13 *ἐκάλει* BVi, legit l: corr Koppiers ‖ 19 *ἀπόλλων* Vi

[regrediente igitur Nilo ad suos meatus inter cetera animalia relicta etiam testudo est, quae, cum putrefacta fuisset et nervi eius extensi intra corium remansissent, percussa a Mercurio sonitum dedit.] in cuius similitudine Mercurius lyram fecit et Orpheo tradidit, eo quod esset unius ex Musis, id est Calliope, filius. fecit autem ei cordas novem iuxta numerum Musarum. tantae namque dicitur dulcedinis in modulando fuisse, ut arbores saxa bestias atque inferos commovisse putetur. qui cum Solem iuxta illorum falsissimam opinionem maximum deorum honoraret, Liberum

1—3 *seclusi ex Isidoro III 21, 8 sumpta, cf Robert p. 202²* ‖ 1 meatos G ‖ 2 que D | *post* putrefacta *5 litt rasura* K ‖ 3, 4 similitudinem G ‖ 4 liram D, litteram S | orfeo D, horfeo S | tradedit K | unus D² S ‖ 5 idem K | call(aly G)iope DGKS | faecit K | ei *om* DS ‖ 6 tante S | dulcidinis K | modolando DGS^I, modulandos K *primitus* ‖ 7 beatiae S | putaetur S^II | quae S ‖ 8 oppinionem K

surgens quidem nocte ad auroram in monte, quae vocatur Paggeum, expectabat ortum solis, ut videret Solem primum deum. Liber pater iratus ei misit Bassares, ut ait Aeschilus carminum poeta, et dissipaverunt eum, et ⟨Musae⟩ membra discerpta sepelierunt in inferioribus. lyram autem non habentes obsecraverunt fieri ad memoriam patris seu organi compositionem.

προσηγόρευσεν, ἐπεγειρόμενός τε τῆς νυκτὸς κατὰ τὴν ἑωθινὴν ἐπὶ τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Πάγγαιον ⟨ἀνιὼν⟩ προσέμενε τὰς ἀνατολάς, ἵνα ἴδηι τὸν Ἥλιον πρῶτον. ὅθεν ὁ Διόνυσος ὀργισθεὶς αὐτῶι ἔπεμψε τὰς Βασσαρίδας, ὥς φησιν Αἰσχύλος ὁ ποιητής (p. 9 N.), αἵτινες αὐτὸν διέσπασαν καὶ τὰ μέλη διέρριψαν χωρὶς ἕκαστον. αἱ δὲ Μοῦσαι συναγαγοῦσαι ἔθαψαν ἐπὶ τοῖς λεγομένοις Λειβήθροις. τὴν δὲ λύραν οὐκ ἔχουσαι ὅτωι δώσει⟨α⟩ν τὸν Δία ἠξίωσαν καταστερίζειν, ὅπως ἐκείνου τε καὶ αὐτῶν μνημόσυνον τεθῆι ἐν τοῖς ἄστροις. τοῦ δὲ ἐπινεύσαντος οὕτως ἐτέθη. ἐπισημασίαν δὲ ἔχει ἐπὶ τῶι ἐκείνου συμπτώματι δυομένη καθ' ὥραν.

2. Habet autem stellas in utrosque pectines unam, in singu-

Ἔχει δὲ ἀστέρας ἐπὶ τῶν κτενῶν ἑκατέρων α', ἐφ' ἑκάστου

1,2 aurora P ‖ 2 quae P: que B ‖ 6 hassares B ‖ 6,7 esclus B ‖ 9 discepta B ‖ 13 inferioribus = τοῖς Λειβήθροις | libram B ‖ 15 obsecraverant B ‖ 17 composicionem B

1 προσηγόρευσεν Vi ‖ 4 suppl Wilam; ἰὼν suppleverat Heyne ‖ 15 suppl Struve ‖ 16 καταστερίσειν BVi

autem patrem, a quo fuerat glorificatus, minime glorificaret, sedens in monte Paggeo, expectans Solis ortum, missis a Libero patre passeribus membratim discerptus et in inferioribus sepultus.

2. Habet stellas in utroque pectine singulas, in cacuminibus cornuorum singulas, in humeris singulis ⟨I⟩, in fundo I, in dorso unam. fiunt VIIII.

2 puggeo GS, pugeo K | exspectans S | *legit* Bassares, *cf* 1 | 3 disceptus GS | inferrioribus S | sepultus est S ‖ 4,5 habet — VIIII D: *om* GKS ‖ 4 qua cuminibus D: *correxi; textum interpretis ad imaginem delineatam immutavit interpolator* ‖ 5 d. uno D | *sequitur* '*Lyra*' *delineata et inscripta* DGS, *sine inscriptione* K

los pedales unam, in modulo unam, in utraque humera unam, in iugo unam, in tympano unam candidam et splendidam. | omnes VIIII.

πήχεως α', ἀκρωτῆρι ὁμοίως α', ἐφ' ἑκατέρων ὤμων α', ἐπὶ ζυγοῦ α', ἐπὶ τοῦ πυθμένος α' λευκὸν καὶ λαμπρόν. τοὺς πάντας θ'.

⟨De Ave Magna v. 275—281⟩

Iam enim ad vitam percurrit aeolus Cygnus, | sed ἠερόεις ita consequitur | astris quidem magnis ipsique non obscuri. | sed hic serenum cum esset cygno adsimulatus | sinister in aliam deducitur | Caephei regionem, | pinnis evolans celeris praecellit Equo.

ΚΥΚΝΟΥ

1. Hic magnus vocatur, quem Cygnum putant. dicitur autem, quod Iuppiter huic Cygno adsimulatus

evolare in Ramnum Atticae

Οὗτός ἐστιν ὁ καλούμενος μέγας, ὃν Κύκνωι εἰκάζουσιν. λέγεται δὲ τὸν Δία ὁμοιωθέντα τῶι ζώωι τούτωι Νεμέσεως ἐρασθῆναι, ἐπεὶ αὐτὴ πᾶσαν ἤμειβε μορφήν, ἵνα τὴν παρθενίαν φυλάξηι, καὶ τότε κύκνος γέγονεν. οὕτω καὶ αὐτὸν ὁμοιωθέντα τῶι ὀρνέωι τούτωι καταπτῆναι εἰς Ῥαμνοῦντα τῆς

---

1 pedes B ‖ 3, 4 tymphano B, timpano P ‖ 7 vitam = Ζηνί | precurrit P | heolus B | cignus BP | ἠερόεις scripsi: heroes B, erohes P ‖ 8 astres B | non *om* B ‖ 9 cum esset = ποτήν (ὅτ' ἦν?) | cycino B, cincino P | adsimilatus P | sinister = οὔριος | 10 sceleris B | precellit B ‖ 13 cicinum B, cycynum P ‖ 14 iupiter B | cicino B, cycyno P ‖ 15 adsimilatus BP ‖ 21 ram///num P | attice B

1 α' prius delet Robert, cf 1 | ἀκρωτηρίου coni Robert, ἀκρότητι Fell ‖ 5 η' coni Robert ‖ 11 κύκνος B ‖ 12 οὗτον Vi ‖ 12, 3 Ὄρνιθος igitur inscriptum olim fuit, hinc 1 inscripsi; ⟨ὄρνις⟩ μέγας Heyne ‖ 13 indicat certam imaginem ‖ 18 κ. τὸ τέλος κ. coni Robert

---

1. Cygnum dicunt inter astra constitutum, eo quod Iuppiter cygno adsimu-

---

1 cicnum D, cycnum K, cignum S | constitum D | iupiter G | cicno D, cycno K, cigno S | adsimilatus GKSI

regionis ibique Nemesiam violare. illa autem peperit ovum, ex quo nasceretur Helena, sicut in historia refert Crates poeta. pro eo quod transfiguratus ita in caelo volitare figuram habens cygni, quem et posuit inter astra volantem.

Ἀττικῆς κἀκεῖ τὴν Νέμεσιν φθεῖραι. τὴν δὲ τεκεῖν ᾠόν, ἐξ οὗ ἐκκολαφθῆναι καὶ γενέσθαι τὴν Ἑλένην, ὥς φησι Κράτης ὁ ποιητής. καὶ διὰ τὸ μὴ μεταμορφωθῆναι αὐτὸν ἀλλ' οὕτως ἀναπτῆναι εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ τὸν τύπον τοῦ κύκνου ἔθηκεν ἐν τοῖς ἄστροις. ἔστι δὲ ἱπτάμενος, οἷος τότε ἦν.

2. Habet autem stellas in capite quidem splendidam unam, in collo splendidam unam, in dextra ala V (unam nitidam erga collum), in sinistra simili modo quinque, in corpore unam, in ortopigio unam. omnes novem.

Ἔχει δὲ ἀστέρας ἐπὶ μὲν τῆς κεφαλῆς λαμπρὸν α', ἐπὶ τοῦ τραχήλου λαμπρὸν α', ἐπὶ τῆς δεξιᾶς πτέρυγος ε', ἐπὶ τοῦ σώματος δ', ἐπὶ τοῦ ὀρθοπυγίου α', ὅς ἐστι μέγιστος.

⟨De Aqvario v. 282—285⟩

Hunc post tempore Pisces utrique pascuntur | Equum. utrique capite manus Aquarii | dextra levaque tenditur, posteriora quidem Capricornius | dividitur. ipse autem primus evacuatur magis.

2 illaṁ P ‖ 3, 4 helena B: aeolus P ‖ 7 cicini B, cycni P ‖ 20 uti c. B ‖ 21 aquari P | lev$^{\iota}$aque P | pisteriora P ‖ 22 capricornus B | evacuatur = *καὶ νειόθι* (*κενοῦται*)

4 est *Κρατῖνος* (p. 47 K.), servavi traditam formam, cf p. 148a 1 ‖ 15 sq. nolui numeros ad 1 supplere nec corrigere

latus evolaverit in Ramnum Atticae regionis ibique Nemesiam violaverit. quae peperit ovum, ex quo nata est Helena, sicut refert Crates poeta.

2. Habet autem stellas in capite clara⟨m⟩ una⟨m⟩, in utroque ala quinas, in corpore I, in cauda I. fiunt XIII.

1 ramum S | attice DS, atthicae G, atice K | nemoesiam G, nemessiam S ‖ 2 que G | elena DS | refret K ‖ 3 habet autem stellas *omissis ceteris* GKS ‖ 4 *sequitur* '*Cygnus*' *delineatus et inscriptus* DGS, *delineatus* K

1. Hic videtur vocari ab ipsa actione Aquarius. tenens enim manibus stat vinum effundens in tellum et effusionem facit multam humoris. quidam autem dicunt eum esse Ganimedem satis aestimantes signum fieri huic idolo quod figuratur, quale effusor vini potest. addunt quoque et poetam testificantem, quod Iovis eum transtulit propter nimiam pulchritudinem, ut vinum effundere sit dignus indicatus a diis, et quia inpetravit inmortalitatem. hominibus quidem ignotus erat. inter astra autem putatur certum esse. effusio vero, quae fit, aestimatur per deum fieri. putatur quidem habere in effusionem caeleste donum aestimantes fidem eius apud deum.

ΥΔΡΟΧΟΟΥ

Οὗτος δοκεῖ κεκλῆσθαι ἀπὸ τῆς πράξεως Ὑδροχόος· ἔχων γὰρ ἕστηκεν οἰνοχόην καὶ ἔκχυσιν πολλὴν ποιεῖται ὑγροῦ. λέγουσι δέ τινες αὐτὸν εἶναι τὸν Γανυμήδην ἱκανὸν ὑπολαμβάνοντες σημεῖον εἶναι τὸ ἐσχηματίσθαι τὸ εἴδωλον οὕτως, ὥσπερ ἂν οἰνοχόον χέειν. ἐπάγονται δὲ καὶ τὸν ποιητὴν μάρτυρα διὰ τὸ λέγειν αὐτόν (Il XX 233 sq.), *ὡς ἀνεκομίσθη οὗτος πρὸς τὸν Δία κάλλει ὑπερενέγκας, ἵνα οἰνοχοῇ, ἄξιον κρινάντων αὐτὸν τῶν θεῶν, καὶ ὅτι τέτευχεν ἀθανασίας τοῖς ἀνθρώποις ἀγνώστου οὔσης. ἡ δὲ γινομένη ἔκχυσις εἰκάζεται τῶι νέκταρι, ὃ καὶ ὑπὸ τῶν θεῶν πίνεται εἰς μαρτύριον τῆς εἰρημένης πόσεως τῶν θεῶν ὑπολαμβάνοντες τοῦτο εἶναι.*

4 statu B ‖ 6 humoribus B ‖ 8 canimedem P ‖ 8,9 estimantes BP ‖ 10 quod f. P: perf. B ‖ 12 poetem B ‖ 13 ioves B ‖ 15 *inter* effundere *et* sit *lacuna 5 fere litt* P | dignum B ‖ 16,7 impetravit B ‖ 20,1 vereque B ‖ 21 estimatur B ‖ 23 effusione P | celestem B ‖ 24 estimantes B

1 *ὑδροχόος* B ‖ 6,7 *γαννυμήδην* B ‖ 13 *ἀν. οὕτως* BVi: corr Robert ‖ 15 *κρίνειν* BVi: corr Schaubach ‖ 16,7 *ἀθανασίαν* BVi ‖ 17,8 *ἄγνωστον οὖσαν* B Vi ‖ 21—23 *εἰς — εἶναι* secludit Heyne, cf l ‖ 21 post *μαρτύριον* addit Fell ⟨*ὥς τινες λέγουσι*⟩

1. Porro Aquarius. quem [nos propter imbres mensis ipsius sic nominamus, gentiles autem] arbitrantur Canimedem fuisse et ob nimiam pulchritudinem inter astra conlocatum a Iove et, ut vinum sit dignus fundere, iudicatum a diis.

1, 2 *seclusi ex Isidoro 32 sumpta* ‖ 2 canimidem G | pulcritudinem G ‖ 3 ut *om* DS

2. Habet autem stellas in capite obscuras duas, in utraque humera unam, in alterutra cubita unam nitidam, in summis manibus unam, per singulas mammas unam, sub mammas ex utraque parte unam, in sinistro lumbo unam, in utroque genu unam, in dextera tibia unam, in singulis pedibus unam. | omnes XVIII|.

Ἔχει δὲ ἀστέρας ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἀμαυροὺς β', ἐφ' ἑκατέρων ὤμων α' ἀμφοτέρους μεγάλους, ἐφ' ἑκατέρωι ἀγκῶνι α', ἐπ' ἄκρας χειρὸς δεξιᾶς λαμπρὸν α', ἐφ' ἑκατέρου μαστοῦ α', ὑπὸ τοὺς μαστοὺς ἑκατέρωθεν α', ἀριστεροῦ ἰσχίου α', ἑκατέρου γόνατος α', δεξιᾶς κνήμης α', ἑκατέρωι ποδὶ α'.

effusio autem aquae fit dextra levaque, in quo duae splendidae sunt, ceterae vero planae.

ἡ δὲ ἔκχυσις τοῦ ὕδατός ἐστιν ἐξ ἀριστερῶν, ἔχουσα ἀστέρας β', οἵ εἰσι λαμπροί.

⟨De Capricornio v. 286—299 *omissis* 289. 292, 3. 295⟩

Nuncupatur Capricornius, ut vertatur hiemes. | in longitudine autem circumdiluit mare | cadens ab alto iactatus fluctibus | superfundit neque nocte sine timore iuxta Aurora | veniet | navigio pessime periclitantur, | ut neque natantes evadere possent, | quotiens ab alto mare revoluti | ad litora usque vertuntur, quidam per | fluctibus. parvi autem in ligno transeunt mare.

2, 3 utroque humero B ‖ 10 dextra B ‖ 14, 5 due splendide B ‖ 15 caetere B ‖ 16 *pro* planae *schol* AP obscurae ‖

4 ἑκατέρων ἀγκῶνι Vi ‖ 14 ἐξ ἀστέρων λα' ἔχ. coni Robert

18—23 *post p. 238, 13 scripta: traieci* ‖ 18 nuncupatur = κέκλιται (κέκληται), *cf p. 207, 13* | capricornus B | hyemes P (= ἵς) ‖ 18, 9 in longitudine = μὴ κεῖ -νωι ‖ 19 cadens = πεπταμένωι (πίπτοντι); candens B ‖ 22 quociens B | litura B ‖ 23 longo B

2. Habet stellas in capite obscuras II, in umeris claras singulas, in sinistro cubito I claram, in dextro cubito I et in manu I, in mammis singulas, in dextro crure I, in pedibus singulas claras. summa XII. — effusio aquae notata est ex stellis XXX, ex quibus duae clarae, ceterae obscurae sunt.

1 habet stellas *omnibus ceteris omissis* GK, *omnia om* S ‖ 4, 5 due clare cetere obscure D ‖ 5 *sequitur* '*Aquarius*' *urnam effundens delineatus et inscriptus* DGS, *delineatus* K

⟨ΑΙΓΟΚΕΡΩΤΟΣ⟩

1. Hic est qui figura similis caprei; pro eo quidem positus est. habet ergo bestiae posteriora, cornua in capite. honorificatus est quippe, eo quod connutricius fuerat Iovis, sicut Epimenides ait, qui partes Crete conpingit, quia cum illo erat, quando super Titanas militabatur. hic videtur adinvenire coclam, quando hostes excoriatorum terruit, et per eius sonitum Titanas exterritos fugavit. adprehendens autem princi-

Οὗτός ἐστι τῶι εἴδει ὅμοιος τῶι Αἰγίπανι. ἐξ ἐκείνου δὲ γέγονεν. ἔχει δὲ θηρίου τὰ κάτω μέρη καὶ κέρατα ἐπὶ τῆι κεφαλῆι. ἐτιμήθη δὲ διὰ τὸ σύντροφος εἶναι τῶι Διί, καθάπερ Ἐπιμενίδης ὁ τὰ Κρητικὰ ἱστορῶν φησιν (cf Aratea p. 342 sqq.), *ὅτι ἐν τῆι Ἴδηι συνῆν αὐτῶι, ὅτε ἐπὶ τοὺς Τιτᾶνας ἐστράτευσεν (οὗτος δὲ δοκεῖ εὑρεῖν τὸν κόχλον, [ἐν] ὧι τοὺς συμμάχους καθώπλισεν), ⟨ἢ⟩ διὰ τὸ τοῦ ἤχου Πανικὸν καλούμενον, ὃ οἱ Τιτᾶνες ἔφευγον. παραλαβὼν*

3 capraei P ‖ 4 bestie B ‖ 7 connutritius B ‖ 10 ipso P ‖ 12 cochlam P, quodam B ‖ 13 excoriatorum *non extrico* ‖ 15 exterritus B ‖ 16 adpraehendens B

1 *Πάν* inscribit B, deest inscriptio Vi ‖ 3 *αἰγὶ πανὶ* Vi | *γὰρ* pro *δὲ* coni Wilam ‖ 4 *θηρίου* BVi; *ἰχθύος* coni Fell, *θαλασσίου* Roscher (Anal philol 1895 p. 338) ‖ 5 *μέρατα* Vi ‖ 6, 7 *σύντροφον* BVi ‖ 12—13 verba *οὗτος — κόχλον* post *μητέρα* p. 238 b 3 traicit Robert ‖ 13 *κόλχον* Vi | [*ἐν*] seclusi et 14 ⟨*ἢ*⟩ supplevi (cf Hyg II 28 'hic etiam dicitur, cum Iuppiter Titanas oppugnaret, primus obiecisse hostibus timorem, qui *Πανικὸς* appellatur, ut ait Eratosthenes. hac etiam de causa eius inferiorem partem piscis esse formationem, et (aut *corrigas*) quod muricibus hostes sit iaculatus pro lapidum iactatione.' Germanicus fr III v. 105 sqq. 'Aegoceros — tremuloque nitore flagrantis teli mortalia lumina vincet') ‖ 14 *καθώπλιζεν* coni Robert ‖ 14—16 verba *διὰ τὸ — ἔφευγον* post *κόχλον* l. 13 traicit Robert sic immutata *οὗ τὸν ἦχον Πανικὸν καλούμενον οἱ Τιτᾶνες ἔφυγον; ⟨καὶ⟩ διὰ — καλ. οἱ Τ. ἔφευγον* coni Roscher

1. [Capricornus sane, qui cum cauda piscis pingitur, eo quod huius mensis, in quo per eum sol currit, ultima sint pluviosa.] quem fabulae a Iove inter astra conlocatum ferunt propter capream matrem eius, quae dicitur fuisse nutrix Iovis, sive quod cum illo fuerit, quando super Titanas militabant, et adinvenerit coclam, ex cuius sonitu hostes exterruerit atque

1, 2 = *Isid 51* ‖ 1 capricornius S | eo *om* G | uius K ‖ 2 iovae S ‖ 3 in D | preter D | que K ‖ 5 militabat G | caudam G, quodam S | adque K

patum inter astra eum posuit et capream matrem eius. propter coclam autem in mari monstruosum signum habet piscis caudam.

2. Habet autem in utraque cornua stellas duas, in capite duas, in collo splendidas tres, in pectore III, in anteriore pede unam, | in summo pedis unam| in spino septem, in ventre quinque, in cauda duas. omnes XXVI.

δὲ τὴν ἀρχὴν ἐν τοῖς ἄστροις αὐτὸν ἔθηκε καὶ τὴν αἶγα τὴν μητέρα. διὰ δὲ τὸν κόχλον τὸν θαλάσσιον παράσημον ἔχει ἰχθύος.

Ἔχει δ' ἀστέρας ἐφ' ἑκατέρου κέρατος α' λαμπρόν, ἐπὶ τῆς κεφαλῆς β', τραχήλου γ', στήθους β', ἐμπροσθίου ποδὸς α', ῥάχεως ζ', γαστρὸς ε', οὐρᾶς β' λαμπρούς. τοὺς πάντας κβ'.

⟨De Sagittario v. 300—310⟩

Quin etiam adhuc antea in mare multa passus | Sagittarius hiemis tempore Sagitta | vesper terraneus confidere nullatenus nocte. | signum quidem ab hora mensis illius | Scorpio oritur. | sic enim post Sagittam iuxta stimulum | Sagittator. paululum

3 coloca B ‖ 4 mare B ‖ 7 *cf rec int* ‖ 11 pedis *scripsi*, *cf rec int et graeca:* eius BP ‖ 13 *numeros non mutavi, cf graeca et rec int* ‖ 15 ante B ‖ 16 hyemis P | sagita B | *v. 301* Τόξον ὅτ' ἠέλιος καίῃ καὶ Ῥύτορα Τόξου ‖ 16,7 *v. 302* ἑσπέριος κατάγοιο, πεποιθὼς οὐκέτι νυκτί ‖ 18 sagitatur B, *cf p. 206 a 8*

3 κόλχον Vi ‖ 3,4 τὸν θαλάσσιον scripsi: ἐν τῇ θαλάσσῃ BVi ‖ 4 εὑρεῖν post θ. et οὐράν post ἰχθύος supplet Heyne ‖ 7 cf rec int ‖ 12 numeros nolui tentare, cf 1 et rec int

---

fugaverit. quem illic caudam piscis habere fingunt propter marinam coclam, de quo prefati sumus.

2. Habet stellas in singulis cornibus singulas, in naso claram I, in capite II, sub collo I, in pectore I, in pede priori I, in summitate pedis I, in dorso VII, in ventre V, in cauda II claras. summa XXIV.

Porro Sagittarius Scorpione oriente ascendit, quo ascendente occidit Orion et Cephei manus, in cuius signi regione zodiacus circulus humillimus est.

1 illic DGKS | cauda S ‖ 2 cauclam SII | qua GK ‖ 3 habet stellas *omissis ceteris* GKS ‖ 5 *sequitur* '*Capricornus*' *delineatus et inscriptus* DGS ‖ 7 reione K

quippe ab altero veniet ipse. | Scorpione oriente ipse ascendit statim maxime. | honorificatus a capite Canis[que] cauda extrema noctis | alto magis currit, ipse quidem occidit aurora procedente | subito Orion et Cephei manus.

ΤΟΞΟΤΟΥ

1. Hic est Sagittarius, quem plures dicunt Centaurum esse, alii quidem non dicunt, eo quod non videtur quadrupes, sed stantem et sagittantem. centaurus autem nullus sagittam usus est. hic autem, cum esset vir, crura habet equi et caudam ut ait Sositheus carminum poeta filium eum esse Musarum. est autem et amplius de

Οὗτός ἐστιν ὁ Τοξότης, ὃν οἱ πλεῖστοι λέγουσι Κένταυρον εἶναι, ἕτεροι δ' οὔ φασι διὰ τὸ μὴ τετρασκελῆ αὐτὸν ὁρᾶσθαι, ἀλλ' ἑστηκότα καὶ τοξεύοντα. Κενταύρων δὲ οὐδεὶς τόξωι κέχρηται. οὗτος δ' ἀνὴρ ὢν σκέλη ἔχει ἵππου καὶ κέρκον, καθάπερ οἱ Σάτυροι. διόπερ αὐτοῖς ἀπίθανον ἐδόκει εἶναι, ἀλλὰ μᾶλλον Κρότον τὸν Εὐφήμης τῆς τῶν Μουσῶν τροφοῦ υἱόν. οἰκεῖν δ' αὐτὸν καὶ διαιτᾶσθαι ἐν τῶι Ἑλικῶνι. ὃν καὶ αἱ Μοῦσαι τὴν τοξείαν εὑράμενον τὴν τροφὴν ἀπὸ τῶν ἀγρίων ἔχειν ἐποίησαν, καθάπερ φησὶ Σωσίθεος (fr 5 N.). *συμμίσγοντα δὲ ταῖς Μούσαις καὶ ἀκούοντα αὐτῶν*

---

1 ab altero = *παροίτερος* (*παρ' ἑτέρου*) ‖ 2 honorificus P (= *τῆμος cum τιμ- confusum, cf p. 205 a 47*) | *seclusi; v. 308 κεφαλὴ Κυνοσουρίδος ἀκρόθι νυκτός* ‖ 4 subito = *ἀθρόος* | orione BP ‖ 6 sagitarius B ‖ 7 sagitarium esse B ‖ 10 sagitantem B ‖ 11 nullos P ‖ 24, 5 cum essemus arum P

5 *τοξότης* B ‖ 15 *σατυρικοί* BVi ‖ 17, 8 *εὐφημηστὴν τῶν* BVi; *τῶν* delet Fell ‖ 18 *τρόφον* BVi

---

1. Sagittarium nonnulli Centaurum fuisse autumant propter equina crura. quidam negant dicentes numquam Centauros sagittis usos fuisse. Sositheus autem illum adfirmat filium Musarum fuisse.

---

1 Sagittarium — autumant *om* DS ‖ 2 sagittas G | usus DGS ‖ 3 illum *post* fil. *iterant* DS

hoc testimonium, quod omnibus est certum, non solum his, qui in chersone sunt, sed etiam ⟨qui in mari⟩. qui eum scribunt centaurum, delinquunt.

ἐπισημασίαις ἐπαινέσαι κρότον ποιοῦντα· τὸ γὰρ τῆς φωνῆς ἀσαφὲς ἦν ὑπὸ ἑνὸς [Κρότου] σημαινόμενον (ὅθεν ὁρῶντες τοῦτον καὶ οἱ ἄλλοι ἔπραττον τὸ αὐτό). διόπερ αἱ Μοῦσαι δόξης χάριν ἔχουσαι τῆι τούτου βουλεύσει ἠξίωσαν τὸν Δία ἐπιφανῆ αὐτὸν ποιῆσαι ὅσιον ὄντα. καὶ οὕτως ἐν τοῖς ἄστροις ἐτέθη τῆι τῶν χειρῶν χρήσει τὴν τοξείαν προσλαβὼν σύσσημον. ἐν δὲ τοῖς ἀνθρώποις ἔμεινεν ἡ ἐκείνου πρᾶξις. [ὅ] ἔστι καὶ πλοῖον αὐτοῦ μαρτύριον, ὅτι πᾶσίν ἐστι σαφής, οὐ μόνον τοῖς ἐν χέρσωι, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐν πελάγει. διόπερ οἱ γράφοντες αὐτὸν Κένταυρον διαμαρτάνουσιν.

2. Habet autem stellas in capite duas, in costas duas, in arcu duas, in dextro cubito unam, in scapula unam nitidam, in

Ἔχει δ' ἀστέρας ἐπὶ τῆς κεφαλῆς β', ἐπὶ τοῦ τόξου β', ἐπὶ τῆς ἀκίδος β', ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ ἀγκῶνος α', ἄκρας

3 ἐν χέρσωι ‖ 4 *supplevi* ‖ 5 scribent B ‖ 5, 6 delinquent B ‖ 22 arco B ‖ 23 cubitu B ‖ 24 scapulo B

1 ἐπισημασίας ἐπαινεῖσθαι BVi: corr Wesseling (ad Diodorum p. 254) ‖ 3 delet Wilam ‖ 5 ἔπρατον Vi ‖ 7, 8 δόξης χάριν τυχοῦσαι τῇ τ. βουλήσει BVi: correxi; δόξης τυχοῦσαι χάριν τῆς τ. βουλεύσεως coni Robert, delet Schaubach ‖ 14 seclusi, cf l; ὅ⟨θεν⟩ supplent praeter Fellum editores ‖ 15 πλεῖον vertit l ‖ 15—18 ὅτι — πελάγει delet Schaubach ‖ 16 ἔσται BVi ‖ 23 τοξότου B | ἀλκίδος BVi

2. Habet stellas in capite II, in acumine Sagitt⟨a⟩e II, in dextro cubito ⟨I⟩, in manu I, in ventre I clara, in dorso II, in cauda I, in genu priori I, in summo pede I, in posteriori genu I. fiunt XIV.

1 habet stellas in capite *ceteris omnibus omissis* GKS | acumine StU: cacumine D | *supplevi e* l StU ‖ 2 II DStU ‖ 3 renu D | XV StU | *sequitur* '*Sagittarius*' *centauri currentis specie delineatus et inscriptus* DGK, *delineatus* K

spino duas, in cauda duas, in anteriore geniculo unam, in pede duas. omnes XVI. reliqui vero septem subtus crura similes quidem sunt posterioribus, quae non manifestantur. Centaurus autem, ut praediximus (p. 240 a) non est.

χειρὸς α', ἐπὶ τῆς κοιλίας λαμπρὸν α', ῥάχεως β', κέρκου α', ἐμπροσθίου γόνατος α', ὁπλῆς α' (τοὺς πάντας κ'), τοῦ δὲ πλοίου ἑπτὰ ἀστέρας ὑπὸ τὸ σκέλος. ὅμοιοι δέ εἰσι τῶν ὀπισθίων μὴ δεικνυμένων ὅλων φανερῶν.

⟨De Sagitta v. 311—313⟩

Est quidem aliud Iaculum missile | similis sagittae, ex quo vulneratus Cycnus | ab interiore aquilone. quod continuo aliud subsequitur Aquil⟨a⟩e.

1. Hoc est Iaculum, quod per arcum mittitur, quem dicunt Apollinis, quando interfecit omnes cycnos, qui Iovis fulmen furaverant. quos interemit per Asclepium. quem et abdidit ad aquilonem.

ΟΙΣΤΟΥ

Τοῦτο τὸ βέλος ἐστὶ τοξικόν, ὅ φασιν εἶναι Ἀπόλλωνος, ὅτε δὴ τοὺς Κύκλωπας τῶι Διὶ κεραυνὸν ἐργασαμένους ἀπέκτεινε δι' Ἀσκληπιόν. ἔκρυψε δὲ αὐτὸ ἐν Ὑπερβορε⟨ί⟩οις, οὗ καὶ ὁ ναὸς ὁ πτέρινος. λέγεται δὲ ὕστερον

cf. Rehm, Rhein. Mus. NF 67 (1912) S. 417 ff.

2 gen. II P ‖ 8 prediximus P ‖ 9 non *ante* est *om* P ‖ 11 semile P (i *supra*) | sagitte BP ‖ 12 vulneratus = *παραπέπταται* | cicnus B, cignus P ‖ 13 aquilone B (*ἄηται*) ‖ 18 cicinos B, cycynos P (= *Κύκλωπας, item rec int; hinc* furaverant *l. 49*) ‖ 19, 20 interimit B ‖ 20 hasdipium B, asclipium P ‖ 21 abscondit P

4 *ιδ'* coni Fell, *ιε'* Robert ‖ 4, 5 *τοὺς δὲ λοιποὺς* BVi vertit l: corr Wilam ‖ 5 *ζ'* B ‖ 14 *τόξον* B ‖ 16, 7 *ὅτε δὴ τοὺς* BVi vertit l; *ὧι τε τοὺς* coni Heyne, *ὧι τοὺς* Robert ‖ 22 *πρότερον* BVi: corr Heyne

1. Iaculum autem, ex quo dicunt omnes cygnos ab Apolline interfectos, eo quod Iovis fulmen fugati fecissent, quod et absconditum ferunt ad aqui-

1 est quo St U | cicnus D, cignus KS[1] | appolline D, apolene S | interfectus K ‖ 2 *cf Robert p. 22 adn 43* | fecisset G | abscondidum D | f////erunt K

et quando cessavit.

tunc et iaculum adsumptum est cum fructiferam Cererem. erat autem super magnitudine Herculis Pontici in quo propter iustitiam

et in hoc graviter aliquid ferebat futurum.

unde memoriale de sua lite Apollo adornavit eum inter astra.

2. Habet autem stellas [quatuor] in summo unam et in medio unam obscuram, in pinnacula ipsius Iaculi duas. inlustris quidem est una. | omnes quattuor.

ἀπενηνέχθαι, ὅτε τοῦ φόνου αὐτὸν ὁ Ζεὺς ἀπέλυσε καὶ ἐπαύσατο τῆς παρὰ Ἀδμήτωι λατρείας, περὶ ἧς λέγει Εὐριπίδης ἐν τῆι Ἀλκήστιδι (v. 1 sqq.). *δοκεῖ δὲ τότε ἀνακομισθῆναι ὁ ὀϊστὸς μετὰ τῆς καρποφόρου Δήμητρος διὰ τοῦ ἀέρος. ἦν δὲ ὑπερμεγέθης, ὡς Ἡρακλείδης ὁ Ποντικός φησιν ἐν τῶι Περὶ δικαιοσύνης* (p. 52 Desw).

ὅθεν εἰς τὰ ἄστρα τέθεικε τὸ βέλος ὁ Ἀπόλλων εἰς ὑπόμνημα τῆς ἑαυτοῦ μάχης καταστερίσας.

Ἔχει δὲ ἀστέρας ἐπὶ τοῦ ἄκρου α', κατὰ τὸ μέσον ἕνα ἀμαυρόν, ἐπὶ τοῦ χηλώματος β'. εὐσημότατος δέ ἐστιν ὁ εἷς. οἱ πάντες δ'.

⟨De Aqvila v. 314, 5⟩

Haec tot magnitudine, pessima quidem advenit | nocte superveniente, quam vocant Aquilam.

3 cessabit B ‖ 7 ceteram B ‖ 9 *Ἡρακλείδης etc* | punctici P ‖ 10 iusticiam B | 12 ho B ‖ 13 venturum B ‖ 14 memorialem B ‖ 14, 5 desualitea pollo BP ‖ 19 pinacula B ‖ 20 iacula B, -is P ‖ 22 quattuor P: IV B ‖ 24 hec B ‖ 25 quem B

1 *ἀπενηνέ|εχθαι* (sic) Vi ‖ 8 *Δήμητρος* delet Robert | *ἄρεος* B

lonem et peracta ac potius sedata lite adsumptum et ad pedes Sagittarii inter astra conlocatum.

2. Sagitta habet stellas IV. in summo I, in media I, in alia summitate II.

1 sedatam DKS | adsumpt^u////m K ‖ 2 inter *om* D | colulcatum K ‖ 3 habet stellas *ceteris omissis* DGKS; *reposui quae* D *post p.* 244,3 *exhibet* | *Sagittae stellarum enumeratio p.* 244 *legitur, deinde* '*Aquilae*' *imago in Sagitta sedentis inscripta* DGS

ΑΕΤΟΥ

1. Haec adportavit Ganimedi divo, ut haberet administratorem vini. est et aliud. quando enim diviserunt sibi volatilia dii, Iuppiter hanc sortitus est, eo quod super omnes volucres evolet. habet quidem principatum omnium.

fit autem et inter astra conspectu orientis. designatur quoque extensis alis evolitans.

Eratosthenes autem ait a Iove quesitum transfiguratus ascendere in Naxus regionem, ubi nutritus factusque adultus

Οὗτός ἐστιν ὁ Γανυμήδην ἀνακομίσας εἰς οὐρανὸν τῶι Διί, ὅπως ἔχηι οἰνοχόον. ἔστι δὲ ἐν τοῖς ἄστροις, διόσον καὶ πρότερον, ὅτε οἱ θεοὶ τὰ πτηνὰ διεμερίζοντο, τοῦτον ἔλαχεν ὁ Ζεύς. μόνον δὲ τῶν ζώιων ἀνθήλιον ἵπταται ταῖς ἀκτῖσιν οὐ ταπεινούμενον. ἔχει δὲ τὴν ἡγεμονίαν ἁπάντων.

ἐσχημάτισται δὲ διαπεπταμένος τὰς πτέρυγας ὡς ἂν καθιπτάμενος.

Ἐρατοσθένης δέ φησι ⟨καὶ Ἀγλαοσθένης⟩ ἐν τοῖς Ναξιακοῖς γενόμενον τὸν Δία ἐν Κρήτηι καὶ κατὰ κράτος ζητούμενον ἐκεῖθεν ἐκκλαπῆναι καὶ ἀχθῆναι εἰς Νάξον, ἐκτραφέντα δὲ καὶ γενό-

---

2 hec B ‖ 6 iupiter B ‖ 7 est *om* P ‖ 8 evolat B ‖ 12 astrem P ‖ 14,5 *an* devolitans? ‖ 16 erat ostenens B | aut a B

1 *ἀετός* B ‖ 2 *γαννυμήδην* BVi ‖ 8 *γὰρ* pro *δὲ* coni Wilam ‖ 8,9 *ἀντήλιον* coni Robert ‖ 13—15 *ἐσχημάτισται — ὡς ἂν καθιπτάμενος* ad figuram spectant olim appictam, cf p. 195a; *ὡς ἀνατολὴν κ.* coni Robert e schol Germ AP, at cf l ‖ 16,7 supplevi e schol Germ AP et Hygino II 16; *Ἀγλαοσθένης δὲ* coni deleto Eratosthenis nomine Fell ceteri editores ‖ 17 *Ναξικοῖς* coni Matthiae ‖ 19 *κατὰ κράτος* BVi; *παρὰ τοῦ πατρὸς* coni Robert | *δὶς ἐκκλαπέντα* (*ἐκλ.* B) post *ζητ.* BVi: del Fell

---

1. Aquilam sane inter sidera conlocatam fabulae fingunt propter Iovem, qui, cum dii omnes volucres inter se dividerent, eam in portione sortitus sit, eo quod altius cunctis volatilibus evolet et pene inter omnia principatum teneat. — Eratosthenes autem Iovem in aquilam transfiguratum Naxum regionem, ubi nutritus fuerat, petisse refert et regnum adsumpsisse.

---

1 fabule K | ferunt G ‖ 3 alcius K | poene S ‖ 4 tenet S | aquila DGKS^{I} ‖ 5 naxium S | fueret D, -it S^{I} | refret K

⟨a⟩etate regnum adprehendere. egressus autem de Naxo apud Titanas Aquila videbatur, quod inter aruspices sacrarium ei fieri exornatum.

μενον ἐν ἡλικίαι τὴν τῶν θεῶν βασιλείαν κατασχεῖν. ἐξορμῶντος δὲ ἐκ τῆς Νάξου ἐπὶ τοὺς Τιτᾶνας καὶ ἀετὸν αὐτῶι φανῆναι θύοντι, τὸν δὲ οἰωνισάμενον ἱερὸν αὐτοῦ ποιήσασθαι κατηστερισμένον. καὶ διὰ τοῦτο τῆς ἐν οὐρανῶι τιμῆς ἀξιωθῆναι.

2. Habet autem stellas IV, quarum media splendida est.

Ἔχει δὲ ἀστέρας δ', ὧν ὁ μέσος ἐστὶ λαμπρός.

⟨De Delphino v. 316—321⟩

Delfinus quidem non multum supercurrit, Capricornio | medio autem erohesita in quadro iacet, | verum tamen ab alterutro duo ad duo cadentia. |

Et qu⟨a⟩edam ad aquilonem et alia ad hiemem, | medio autem terra vocatur. et quaedam aliter dividuntur | multum, distare inter austrum et hiemem iubetur.

ΔΕΛΦΙΝΟΣ

1. Hic inter astra dicitur positus hac ratione, quod Neptuno

Οὗτος ἐν τοῖς ἄστροις λέγεται τεθῆναι δι' αἰτίαν τοιαύτην.

2, 3 adpraehendere B ‖ 3 nato B ‖ 5 auruspices B ‖ 12 delphinus B *ut semper* ‖ 13 ero hesita B, hero esita P *cf p. 255; v. 317 μεσσόθεν ἠερόεις, τὰ δέ οἱ περὶ τέσσαρα κεῖται* | verum = *γλήνεα?* | alterutrum B ‖ 14 cadencia B (= *πεπτηῶτα cum πίπτοντα confusum*) ‖ 15 alia ad hiemem = *ἀλήσιος ἠελίοιο, item l. 17* | hyeme P ‖ 15, 6 medio autem terra vocatur = *μεσσηγὺς κέχυται* ‖ 16 quedam B | dividuntur = *νειόθι τέλλεται* ‖ 17 hyeme P | videtur B | hiemem iubetur = *ἠελίοιο κελεύθου* ‖ 20 racione B

4 *καὶ* delet Heyne; an *ἁλιάετον?* | *αἰετὸν* B ‖ 5 *συνιόντα* BVi: corr e schol Germ AP et Hygino Robert ‖ 6 *αὑτοῦ* scripsi: *αὐτοῦ* BVi; *αὑτὸν* coni Robert ‖ 6, 7 *κατηστερισμένον* BVi vertit l; delet Wilam ‖ 7—8 *καὶ—ἀξιωθῆναι an post θ. (5) traicienda?* ‖ 18 *δελφὶν* B

---

egressum vero de Naxo apud Titanas pugnasse et ideo aquilam inter astra conlocasse.

2. Habet stellas IV, ex his media clara est.

1. Neptunum aiunt fabulae poetarum Amphitritem voluisse in coniugium

1 in K ‖ 3 habet stellas (-is G) *ceteris omissis* GKS | *cf p. 242* | *de imagine cf p. 242* ‖ 4 aiut G | amphitrionem G, amphitridem K, amphitricen S | voluissem c. G

Amphitritem volente accipere uxorem verecundata illa fugiit apud Atlantem ad observandam virginitatem festinans, sicut et plurim⟨a⟩e Neraidae. abdita quippe illa multas Neptunus mittens ad eam petitores, inter quos et delfinum. illo autem errante secus insulas Atlantis adpropinquans ei adloquitur et adduxit ad Neptunum. ipse autem obvians puellae accepit de litore traditam. gemas quidem maximis eam honoribus honoravit ipsumque in mari constituit sacrum eum nominans esse et inter astra suum compositum dedit, ut ipse scit Neptunus concedere ei habente delfino remunerationis maximam gloriam. dicit autem de eo et

τοῦ Ποσειδῶνος βουλομένου τὴν Ἀμφιτρίτην λαβεῖν ὡς γυναῖκα, εὐλαβηθεῖσα ἐκείνη ἔφυγε πρὸς τὸν Ἄτλαντα διατηρῆσαι τὴν παρθενίαν σπεύδουσα. ὡς δὲ καὶ αἱ πλεῖσται Νηρῆιδες ἐκρύπτοντο κεκρυμμένης ἐκείνης, πολλοὺς ὁ Ποσειδῶν ἐξέπεμψε μαστῆρας, ἐν οἷς καὶ τὸν δελφῖνα. πλανώμενος δὲ κατὰ τὰς νήσους τοῦ Ἄτλαντος περιπεσὼν αὐτῆι προσαγγέλλει καὶ ἄγει πρὸς Ποσειδῶνα. ὁ δὲ γήμας αὐτὴν μεγίστας τιμὰς ἐν τῆι θαλάσσηι αὐτῶι ὥρισεν ἱερὸν αὐτὸν ὀνομάσας εἶναι καὶ εἰς τὰ ἄστρα αὐτοῦ σύστημα ἔθηκεν. ὅσοι δ' ἂν αὐτῶι τῶι Ποσειδῶνι χαρίσασθαι θέλωσιν, ἐν τῆι χειρὶ ποιοῦσιν ἔχοντα τὸν δελφῖνα τῆς εὐεργεσίας μεγίστην δόξαν αὐτῶι ἀπονέμοντες. λέγει δὲ περὶ αὐτοῦ καὶ Ἀρ-

1 amphitrite B, amphytritem P ‖ 3 fugiet B | athlantem B ‖ 6 nera iove B ‖ 7 multos B ‖ 10 insulans B | athlantes B ‖ 13 puelle B ‖ 14 delitor BP ‖ 14, 5 gemas P (*γήμας*): gemmis B ‖ 17 mare B ‖ 19 suum *om* B | compositam B ‖ 21 ei *om* B ‖ 22 remuneracionis B ‖ 23 dicut B | deo B

2 *εἰς* BVi: corr Wilam ‖ 5—7 *ὡς — ἐκρύπτοντο* delet Robert ‖ 6, 7 *ἐκρύπτων τὸ* Vi ‖ 9 *μνηστῆρας* BVi: corr Koppiers ‖ 17 *μίμημα* coni Wilam, *ὑπόμνημα* Robert, cf 1

accipere. quae cum ob verecundiae magnitudinem et virginitatis observantiam ad Athlantem confugisset, Neptunus post eam inter ceteros missos delphinum etiam dicitur misisse, qui per Athlantis insulas circumvagans eam adlocutus sit et Neptuno in matrimonium adsumendam adduxerit et ob hanc causam inter astra conlocatus sit.

1 verecondiae K ‖ 2 confugisse DGKS | cetero D | missus S ‖ 3 delfinum S | mississe GK | adhlantis K ‖ 4 eum G | matrimonio S[1] ‖ 5 sit *om* DS

Artemidorus in libris, quos de amore fecit.

τεμίδωρος ἐν ταῖς ἐλεγείαις ταῖς περὶ Ἔρωτος αὐτῶι πεποιημέναις [βίβλοις].

2. Habet autem stellas in os unam, super crines duas, in ala secus ventre tres, super dorsum unam, in cauda duas. omnes stellas, ex quibus constat qui vocatur Delfinus, novem.

Ἔχει δὲ ἀστέρας ἐπὶ τοῦ στόματος α΄, ἐπὶ τῆς λοφιᾶς β΄, ἐπὶ τῶν πρὸς τῆι κοιλίαι πτερύγων γ΄, νωτιαῖον α΄, οὐρᾶς β΄. τοὺς πάντας θ΄.

λέγεται δὲ καὶ φιλόμουσον εἶναι τὸ ζῶιον διὰ τὸ ἀπὸ τῶν Μουσῶν τὸν ἀριθμὸν ἔχειν τῶν ἀστέρων.

⟨De Orione v. 322—325⟩

Obliquus quidem Tauro sed non sub nomine vocatur ipse | Incolo. porro autem usque purificat nocte | ab alto cadens, dum pertransiet caelum, sed confidens | quis intuat manifeste conspicere.

1 artemydorus P ‖ 4 stellam P | *litteras numerales habet* ‖ 5 clunes P ‖ 6 ventrem B ‖ 9 delph(i B)ynus BP ‖ 16 *v. 322 λοξὸς μὲν Ταύροιο τομῆι ὑποκέκλιται αὐτός* ‖ 17 *v. 323 μή, κεῖνον ὅτις καθαρῆι ἐνὶ νυκτί* | in collo B | usque autem P | noctem B | cadens = *πεπτηῶτα* ‖ 18 sed confidens = *ἀλλὰ πεποίθοι* | intuat BP

3 secludit Wilam; *ταῖς — βίβλοις* delet Heyne ‖ 7 *νῶται α΄* BVi: corr Fell

---

2. Habet stellas in ore I, in cornu II, in ventris pennulis III, in dorso I, in cauda II. sunt omnes VIIII.

[Orion, qui et Incolo dicitur, ante Tauri vestigia fulget et dictus Orion ab urina, id est ab inundatione aquarum. tempore enim hiemis obortus mare et terras aquis ac tempestatibus turbat. hunc Latini Iugulam vocant, quod sit armatus, ut gladius, et stellarum luce terribilis atque clarissimus. qui si fulget, serenitatem portendit, si obscuratur, tempestatem innuit imminere.]

1 habet stellas GKS *ceteris omissis* ‖ 2 *sequitur 'Delphinus' delineatus et inscriptus* DGS, *delineatus* K ‖ 3—8 *ex Isidori Etym III 70, 10. 11 interpolata* ‖ 4 oburtus D ‖ 6 lucet DK | clarissimis K ‖ 7 quis fulgit K | portendit — tempestatem *om in textu nota hic d̄ superscripta, suppl in margine inferiore nota hic p̄ praescripta* K | ostendit S ‖ 7, 8 iminere K, inminere S

1. Hunc Hesiodus dicit Eurialae esse ex Minoe et Neptuno, darique ei donum, eo quod super undas ambularet quasi per terram. veniente autem illo in Chio regionem Meropem Vinolenti filiam violare vino deditum. dum cognovisset autem Vinolentus et pessime indignatus est propter iniuriam, iratus exorbavit eum et de regione expulit. veniens autem in Lemnum manifestans Neptuno concubitum suum quod gesserat. misertus dedit ei Cedalionem quendam famulum suum, qui eum deduceret. quem accipiens prae humeris ferebat ad demonstrandam viam. veniente autem apud orientales partes et, cum solem adpropinquaret, sanati sunt

ΩΡΙΩΝΟΣ

Τοῦτον Ἡσίοδός φησιν (fr 17) *Εὐρυάλης τῆς Μίνωος καὶ Ποσειδῶνος εἶναι, δοθῆναι δὲ αὐτῶι δωρεάν, ὥστε ἐπὶ τῶν κυμάτων πορεύεσθαι καθάπερ ἐπὶ τῆς γῆς. ἐλθόντα δὲ αὐτὸν εἰς Χίον Μερόπην τὴν Οἰνοπίωνος βιάσασθαι οἰνωθέντα. γνόντα δὲ τὸν Οἰνοπίωνα καὶ χαλεπῶς ἐνεγκόντα τὴν ὕβριν ἐκτυφλῶσαι αὐτὸν καὶ ἐκ τῆς χώρας ἐκβαλεῖν. ἐλθόντα δὲ εἰς Λῆμνον ἀλητεύοντα Ἡφαίστωι συμμῖξαι. ὃς αὐτὸν ἐλεήσας δίδωσιν αὐτῶι Κηδαλίωνα τὸν αὐτοῦ [οἰκεῖον] οἰκέτην, ὅπως ὁδηγῆι [καὶ ἡγῆται αὐτοῦ]. ὃν λαβὼν ἐπὶ τῶν ὤμων ἔφερε σημαίνοντα τὰς ὁδούς. ἐλθὼν δ' ἐπὶ τὰς ἀνατολὰς καὶ Ἡλίωι συμμίξας δοκεῖ ὑγιασθῆναι καὶ οὕτως ἐπὶ*

2 esiodus B | eurialem P ‖ 3 numine et B | neptunum BP ‖ 8, 9 violare vino P: vero illa revino B ‖ 11 pessimae P ‖ 15 manifestans = *ἀλητεύοντα cum ἀληθ- confusum* ‖ 17, 8 caedalionem P ‖ 20 pre P ‖ 22 venientes B ‖ 23 solem C: sole BP

1 *ὠρίων* B ‖ 10 *οἰνωπίωνα* Vi ‖ 14 *ἀλιτεύοντα* BVi: corr Heyne | *συμμίξαι* Vi ‖ 16 *ἢν δαλίωνα* BVi: corr Koppiers et Heyne | *αὐτοῦ* BVi ‖ 16, 7 del Heyne ‖ 17, 8 del Robert

---

1. Hunc Hesiodus fabulose dicit a Neptuno accepisse donum, ut super undas ambularet et propter stuprum Meropis a Vinolento patre caecatum esse et de regione expulsum et Neptuni miseratione Cedalionem ducem gressuum suorum ad tolerandam caecitatem accepisse et denuo a Sole in

1 esiodus K | fabulosae D | accipisse G ‖ 2 binolento DK ‖ 3 caedalionem K ‖ 4 tollerandam DK

oculi eius, et sic apud Vinolentum reverti item vindictam ei retribuere. ipse autem a civibus subtus terram occultabatur. dissimulante ergo illius inquisitionem abiit in Cretem et illic commanebat circa bestias factus venator praesentia Dianae et Latonae et profitebatur se omnem bestiam perimere, quibus sunt super terram. irata autem ei Terra eduxit scorpionem magnissimum, pellente illum contra Latonem, adveniens ipse percussit eum, et vulneratus de aculeo periit. unde pro virilitate posuit eum Iuppiter inter astra et a Diana et Latone precatus, simili modo et scorpionem, ut sit in memoria de quo gestum est. maxime autem inter astra factus.

de hoc verius plurimi testificantur. de natione quidem

τὸν Οἰνοπίωνα ἐλθεῖν πάλιν τιμωρίαν αὐτῶι ἐπιθήσων. ὃ δὲ ὑπὸ τῶν πολιτῶν ὑπὸ γῆν ἐκέκρυπτο. ἀπελπίσας δὲ τὴν ἐκείνου ζήτησιν ἀπῆλθεν εἰς Κρήτην καὶ περὶ τὰς θήρας διῆγε κυνηγετῶν τῆς Ἀρτέμιδος παρούσης καὶ τῆς Λητοῦς, καὶ δοκεῖ ἀπειλήσασθαι ὡς πᾶν θηρίον ἀνελεῖν τῶν ἐπὶ τῆς γῆς γιγνομένων. θυμωθεῖσα δὲ αὐτῶι Γῆ ἀνῆκε σκορπίον εὐμεγέθη,

ὑφ' οὗ τῶι κέντρωι πληγεὶς ἀπώλετο. ὅθεν διὰ τὴν αὐτοῦ ἀνδρίαν ἐν τοῖς ἄστροις αὐτὸν ἔθηκεν ὁ Ζεὺς ὑπὸ Ἀρτέμιδος καὶ Λητοῦς ἀξιωθείς, ὁμοίως καὶ τὸ θηρίον τοῦ εἶναι μνημόσυνον καὶ τῆς πράξεως.

1 occuli B ‖ 2 revera item B | 5 dissimulante = *ἀπελπίσας* | 6 inquisicionem B (= *ζήτησιν*) | 8 bestias = *θήρας* (*cum θῆρας confusum*) ‖ 9 praesencia B | diane B | latone BP ‖ 15 litone B, litonem P ‖ 18 utilitate B | 18, 9 iupiter B ‖ 19 et *om* B ‖ 20 litone B | 22 de quod B ‖ 26 nacione B

11 *τῆς* om Vi | 20 *ληθοῦς* Vi | 22 *καὶ* del Heyne

orientalibus partibus lucem recepisse et redeuntem nec se ulcisci de Vinolento valentem in Cretem fugisse et cum Diana plurimas bestias peremisse et, irata contra eum Terra, scorpionis ictu interisse et ob hoc a Iove inter astra conlocatum esse.

2 lavantem D | cretam D | fuisse DK

eius Aristomachus scriptor ait: cum iniuriam fecisset cuidam in Thebaida, deprecatus est diis, eo quod puer erat Iovis et Neptuni et Mercurii et hospitabatur apud eos, iubetur immolare eis victimam. ille autem bovem mactans excoriari corium et in medio poni dixit, et ita bibere urinam eius iubet et corium eius induere. unde factus puer supereminens natura. Orionem nominavit propter urinam.

ἄλλοι δέ φασιν αὐξηθέντα τοῦτον ἐρασθῆναι τῆς Ἀρτέμιδος, τὴν δὲ σκορπίον ἀνενεγκεῖν κατ' αὐτοῦ, ὑφ' οὗ κρουσθέντα ἀποθανεῖν, τοὺς δὲ θεοὺς ἐλεήσαντας αὐτὸν ἐν οὐρανῶι καταστερίσαι καὶ τὸ θηρίον εἰς μνημόσυνον τῆς πράξεως.

2. Habet autem stellas in capite quidem splendidas III, et

Ἔχει δ' ἀστέρας ἐπὶ μὲν τῆς κεφαλῆς γ' λαμπρούς,

1 aristhomacus P ‖ 2 *omnia depravavit, cf schol Germ* AP *et Hyg* ‖ 3 in *om* P ‖ 5 neptuno BP ‖ 9 excoriare B | corium *om* P ‖ 14, 5 ruinam BP, *cf rec int*

16 e vocabulo αὐξηθέντα conclusit Wilam Aristomachi de Orionis ortu narrationem praecessisse, cf 1 ‖ 25 ἀμαυρούς BVi: correxi e 1 schol Germ AP Hyg

Aristomachus autem dicit eum propter iniuriam cuiusdam pueri in Thebaida Iovi Neptuno et Mercurio bovem immolasse, cuius bovis corium induere et urinam potare sit iussus et idcirco factus sit supereminens et propter urinam Orion nominatus.

2. Habet autem stellas in capite claras tres, in singulis humeris singulas

1 aristhomachus G | autem *om* DS ‖ 2 corius DS ‖ 3 urinam *om* S | factum D ‖ 5 habet claras (claras *om* S) *ceteris omissis* GKS | autem *om* D

supervidetur nitida una, in utraque humera splendidam I, in dextro cubito unam obscuram, in summa manu unam, in zona III, in mandile tres obscuras, in utraque genua unam, in utrisque pedibus I. omnes stellas XVIII.

ἐφ᾽ ἑκατέρωι ωμωι λαμπρον α', ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ ἀγκῶνος α' ἐπ᾽ ἄκρας χειρὸς α' ἀμαυρούς [β'], ἐπὶ τῆς ζώνης γ', ἐπὶ τοῦ ἐγχειριδίου τρεῖς ἀμαυρούς, ἐφ᾽ ἑκατέρωι γόνατι λαμπρὸν α', ἐφ᾽ ἑκατέρωι ποδὶ ὁμοίως λαμπρὸν α'.

⟨De Sirio v. 326—335⟩

Talis custos ubique videtur sub austro | apparens utrumque Canis super pedibus adstans, | vario colore nitens, sed non totus videndus, nisi erga | utero summitate canicularis circumciditur stella, quem | vocant homines | Sirium. [Sirius quoque appellata propter flammae candorem et eo quod praeter ceteras lucere videatur.] haec cum orta fuerit, ardore nimio caloris mundum incendit et fructus exurit [morboque corpora adfligit exurens].

2 utroque humero B ‖ 3 dextero cubitu B ‖ 8 stellae P ‖ 11 austro — νώτωι (νότωι) | aparens B ‖ 12 ὑπὸ ποσσὶ βεβηκώς ‖ 14 vocantem B | syrium P ‖ 14—16 *seclusi ab Arato aliena ex Isidori Hispalensis Etymologiarum libro III 70, 15 (p. 153 L.) interpolata* (*'Canis autem vocatur propterea, quod corpora morbo afficiat, vel propter flammae candorem, quod eiusmodi, ut prae ceteris lucere videatur'*) ‖ 14 syrius P ‖ 15 apellata B | flamme B | et prae ceteris P | eo quod *om* BP ‖ 16—17 haec — exurit *praeter solitum liberius e v. 332—5 expressa* ‖ 16 hec B | candore P ‖ 17, 8 adfligitur corrumpens B

4 seclusi cf Hyg, ἀμαυροὺς β' secludit Fell

---

claras, in dextro cubito I obscuram, in dextra manu I, in balteo III, in e⟨n⟩cheridion III claras, in genibus singulas duas, in pedibus singulas. fiunt XVII.

[Syrius stella est in medio centro caeli. ad quam cum sol ascenderit, duplicatur calor ipsius et languore afficiuntur corpora.] [Syrium autem illam vocatam putant propter flammae candorem, Latini autem illam Caniculam vocant, unde et dies caniculares dicuntur.]

3 *sequitur Orion gladio armatus (addito postea ab alia manu Leone* D) *delineatus et inscriptus* DGS, *delineatus* K ‖ 4—5 *ex Isidori Etym l c 14 sq. interpolata* ‖ 5—7 *cf* 1 ‖ 7 dicunt S

ΚΥΝΟΣ XXXIII

1. De hoc historialiter dicitur, quod datus est ad Europe custos cum dracone. haec vero utraque Minos accepit. et postea sanata Procride de infirmitate post tempore aliquot donavit ei. capita utrumque eorum . . ., eo quod esset vir Procride. ascendit autem in Thebaida propter vulpem ducens eum secum; dicebatur enim a nullo perituram. non habens ergo de ea quid faceret Iuppiter vulpem quidem fecit lapideam, canem autem inter astra posuit digne iudicans.

de ortu autem eius Amphis carminum poeta ait (fr 48 K.): quum ab hominibus stellas deficere deprecatus, Canis missus est ab eis. et videns fructus eo tempore matures-

Περὶ τούτου ἱστορεῖται ὅτι ἐστὶν ὁ δοθεὶς Εὐρώπηι φύλαξ μετὰ τοῦ ἄκοντος. ἀμφότερα δὲ ταῦτα Μίνως ἔλαβεν. καὶ ὕστερον ὑπὸ Προκρίδος ὑγιασθεὶς ἐκ νόσου ἐδωρήσατο αὐτῆι. μετὰ δὲ χρόνον Κέφαλος ἀμφοτέρων αὐτῶν ἐκράτησε διὰ τὸ εἶναι Προκρίδος ἀνήρ. ἦλθε δὲ εἰς τὰς Θήβας ἐπὶ τὴν ἀλώπεκα ἄγων αὐτόν, εἰς ἣν λόγιον ἦν ὑπὸ μηδενὸς ἀπολέσθαι. οὐκ ἔχων οὖν ὅ τι ποιῆσαι ὁ Ζεὺς τὴν μὲν ἀπελίθωσε, τὸν δὲ εἰς τὰ ἄστρα ἀνήγαγεν ἄξιον κρίνας.

2 hunc B | istorialiter BP ‖ 4 custus B | hec B ‖ 5 minae B, minoe P ‖ 7 tempore BP ‖ 8 capita = Κέφαλος ‖ 9 *lacunam indicavi, omissum* ἐκράτησε ‖ 15 facere B ‖ 19 amphys P ‖ 21 *schol Germ* AP, *quae sola haec eadem tradiderunt, ita incipiunt* cum sub hominibus stellae relinquerent locum, missus legatus Canis ad Oporam. *vix* ὑπ' οὐνῶι (οὐρανῶι) *et* ὑπ' ἀνων (ἀνθρώπων) *confusum* ‖ 22 *videtur dici ab hominibus exoratas stellas locum suum caelestem relinquere consuevisse, ut Arcturus in Diphili Rudente* (*Orpheus p.* 260) | et depr. B ‖ 24 fructus = Ὀπώραν *cf schol Germ*

1 *κύων* B ‖ 3 *ἐστὶ* Vi | *εὐρώπης* B Vi: corr Fell ‖ 4 *δράκοντος* BVi: legerunt l schol Germ AP: corr Koppiers ‖ 10 *ἄνδρα* coni Fell ‖ 12 *αὐτὴν* BVi vertit l: corr Robert ‖ 14 *ποιήσαι* BVi

1. Quidam vero gentilium fabulose dicunt eam canem fuisse et Europae cum dracone in custodem datum et a Iove inter astra conlocatum.

1 fabulosae D | europe DK ‖ 2 costodem DK

cere, concupivit ea et cum hominibus mansit ostendens illis potentiam suam. ob amorem quidem exardescebat et non potens inpetrare magis agrestabatur. homines quidem obsessi ab eo precati sunt deos auxiliatores. tunc Aquilonius mittit filios suos iuniores, qui Fructum tradiderunt Cani. et quod eorum flatibus succendebantur, mansuefecerunt et sic quidem vocati sunt postulaticii. amoris autem memoria remansit in tempore fructuum fieri apparitio stellarum constante et significante potentiam eius.

quae autem in capite eius est, id est in os, Sirius stella vocatur. a quibusdam autem raro propter flammae motum aspicitur. tales enim stellas astrologi Sirios vocant.

alii quippe dicunt eum esse de Orione [fieri], et circum bestias factum consequere, sicut hii, qui venationes exercent,

ἕτεροι δέ φασιν αὐτὸν εἶναι κύνα Ὠρίωνος καὶ περὶ τὰς θήρας γινομένωι συνέπεσθαι, καθάπερ καὶ τοῖς κυνηγετοῦσι

3 potenciam B ‖ 4 amore B ‖ 5 impetrare B ‖ 6 agrestabatur = ἠγριώθη (*cf p. 184, 13 sq.*) ‖ 6, 7 quidem *om* P (= *δέ ut saepe*) ‖ 9 Aquilo *schol Germ* ‖ 11 cani *schol Germ:* canibus B, canis P ‖ 12 *ὑπεπυροῦντο et ὑπεπραΰνοντο confusum videtur* ‖ 12, 3 *an ἡμερώσαντες ἐκλήθησαν ἐτησίαι (= αἰτησίαι)?* ‖ 13 si B ‖ 16, 7 apparicio B, appart////cio P ‖ 18 potenciam B ‖ 19—24 quae — vocant *vide in graecis p. 253 b 13—16* ‖ 19 sunt P ‖ 20 hōs B | syrius BP ‖ 22 flamme B ‖ 24 sirias B, syrios P ‖ 25 eam B ‖ 26 circa P ‖ 28 venaciones exerceūt B

quidam vero dicunt hunc Canem Orionis fuisse et cum eo in montibus venationem exercuisse et pro adsumptione Orionis in caelum hunc quoque adsumptum fuisse.

2 per GKS | adsumtione G, adsumptionem K

omnibus animalibus concordantur et bestiis. adsumere quidem illum inter astra secundum Orionis adsumptionem, et hoc quasi factum, ut nihil sileamus de quibus contigerunt Incolo.

2. Habet autem stellas in lingua unam, quam et Sirium et Canem vocant (magna quidem est et splendida), in utraque humera I obscuram, in pectore duas,

in sinistro lumbo tres, in summitate pedis unam, in cauda IV, in dextro pede unam. |omnes XX|

πᾶσι τὸ ζῶιον συναμύνασθαι δοκεῖ τὰ θηρία. ἀναχθῆναι δὲ αὐτὸν εἰς τὰ ἄστρα κατὰ τὴν τοῦ Ὠρίωνος ἀναγωγήν, καὶ τούτου εἰκότως γεγονότος διὰ τὸ μηδὲν ἀπολείπειν τῶν συμβεβηκότων Ὠρίωνι.

Ἔχει δὲ ἀστέρας ἐπὶ μὲν τῆς κεφαλῆς ἢ γλώττης α΄, ὃν καὶ Σείριον καλοῦσιν. μέγας δέ ἐστι

καὶ λαμπρός. τοὺς δὲ τοιούτους ἀστέρας οἱ ἀστρολόγοι Σειρίους καλοῦσι διὰ τὴν τῆς φλογὸς κίνησιν. ἐφ' ἑκατέρωι ὤμωι α΄ ἀμαυρόν, στήθους β΄, ἐμπροσθίου ποδὸς γ΄, κοιλίας β΄, ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ἰσχίου α΄, ἄκρωι ποδὶ α΄, ἐπὶ δεξιοῦ ποδὸς α΄, κέρκου α΄. τοὺς πάντας ιγ΄.

---

3 in astra B ‖ 4, 5 adsumtionem P ‖ 6 nichil B ‖ 6, 7 contegerunt P ‖ 9 syrium P ‖ 11, 2 utroque humero I -as B ‖ 16 tres, *cf graeca* (α΄) ‖ 17—19 in c. — p. unam *ordo inversus in graecis* ‖ 18 IV, *cf graeca* (α΄) ‖ 19 XVI *rec int, cf graeca*

5 εἰκότος Vi ‖ 8 μὲν superscriptum Vi ‖ 10 in margine Σειρίου Vi ‖ 13—16 τοὺς — κίνησιν vide in I p. 252a 19—24

---

2. Habet autem stellas in lingua unam, quam Syrium et Canem vocant (magna quidem est et splendida), in armis singulis singulas obscuras, in pectore II, in pede priori III, in ventre II, in sinistro femore I, in extremo pede I claram, in cauda IV. fiunt XVI.

---

1 linguam G ‖ 2 quippe G, quidam K | splendidam K, -i S[II] ‖ 4 *sequitur spatium vacuum* K, *delineatus* (*solem circum caput gerens*) *et inscriptus Canis* DGS

De Lepore (v. 338—341)

Pedibus quippe Incolo sub alterutris manet Laepus | signa quae omnia sectans. utraque | Sirius post tergum fertur transire similis, | et hic iam cum ortus fuerit econtra sectatur.

1. Hic est, qui dicitur in venatione inventus, propter velocitatem autem animalis Mercurius ponere videtur eum inter astra. solus quidem in quadrupedibus putatur parere plurima, et quaedam parit, quaedam habet in ventre, sicut ait Aristotelis philosophus De animalium ratione.

simili modo quidem et Archelaus in suis voluminibus ita manifestat.

ΛΑΓΩΟΥ

Οὗτός ἐστιν ὁ ἐν τῆι καλουμένηι κυνηγίαι εὑρεθείς, διὰ δὲ τὴν ταχυτῆτα τοῦ ζώιου ὁ Ἑρμῆς δοκεῖ θεῖναι αὐτὸν ἐν τοῖς ἄστροις (cf p. 223). *μόνον δὲ τῶν τετραπόδων δοκεῖ κύειν πλείονα, ὧν τὰ μὲν τίκτει τὰ δ' ἔχει ἐν τῆι κοιλίαι, καθάπερ Ἀριστοτέλης ὁ φιλόσοφος λέγει ἐν τῆι Περὶ τῶν ζώιων πραγματείαι* (H. A. VI 33 p. 579 b 32).

---

1 *titulum om* P ‖ 2 manet — ἐμμενές | lepus B ‖ 2, 3 signa quae — ἤματα (σῆμα τὰ) ‖ 3 utraque — αὐτὰρ ὅ γε | syrius P ‖ 6, 7 venacione B ‖ 7, 8 velocitate P ‖ 9 videtur ponere B ‖ 12, 3 quedam p. quedam B ‖ 13 autem *post* qu. B | venire B ‖ 14 aristotiles B ‖ 15 racione B ‖ 17—19 simili — manifestat *novum Archelai poetae fragmentum* (*cf p. 79, 6 adn et infra de Corvo*)

5 om B ‖ 7 ὑποτεθείς coni Robert ‖ 12 κύει BVi: corr Valckenaer (ad Herodotum III 108)

Sub pedibus namque Orionis post tergum Syrii Lepus est constitutus.

1. **Quem gentiles a Mercurio inter astra conlocatum ferunt propter nimiam velocitatem, sive quod inter quadrupedes solus plus pariat et quosdam foetus pariat, quosdam vero in ventre, sicut Aristoteles philosophus ait de animalium ratione, retineat.**

---

1 syri D ‖ 3 parat DK, pareat G, parit S[II] ‖ 4 foetos K, fetus S | aristotelis K, -ilis DS | philosofus D

2. Habet autem stellas per singulas aures unam, in corpore duas, in spino unam nitidam, in alterutris pedibus retrorsis unam nitidam. | om-
fl nes septem|

Ἔχει δ' ἀστέρας ἐφ' ἑκατέρων ὠτίων α', ἐπὶ τοῦ σώματος β' (ὧν ὁ ἐπὶ τῆς ῥάχεως λαμπρός), ἐφ' ἑκατέρων ὀπισθίων ποδῶν α'.

De Navicvla (v. 342—352)

Haec quidem Canis magni post caudam trahitur Navis | puppis. nondum habet secundum ordinem aequalis trahit, | sed posterior fertur, instructa ut haec | navis, quandoquidem nautae convertuntur, | ut classes venientes. haec statim totam incidit | navem, vetusta quidem obtrectare experietur. | et quasi in puppe aequalis trahitur navis. | et quod aere quasi sine stellis usque ad | velum a prora fertur, omnia quippe parent. | temones quidem ipsos dimissos firmatur | pedibus sinistris Canem praecedit statim.

ΑΡΓΟΥΣ

1. Haec propter Minervam habet inter astra ordinem. prius

Αὕτη διὰ τὴν Ἀθηνᾶν ἐν τοῖς ἄστροις ἐτάχθη (πρώτη γὰρ αὕτη

4 nitidam *om* P *ut graeca* ‖ 6 septem P: VII B | 7 *titulum om* P ‖ 8 cauda BP | 9 nundum B | debet P | equalis B | aequalis trahit = *εἰσὶ κέλευθοι?* | trait B | 10 instructa = *τετραμμένη* | hec BP | naute BP ‖ 11 hec B ‖ 12 vetusta quidem obtrectatio experietur = *παλιρροθίη δὲ καθάπτεται ἠπείροιο* ‖ 13 equalis traitur B (= *Ἰησουίς?*) | aere quasi = *ἠερίη καὶ* ‖ 14 velum = *ἱστόν* | 14, 5 parentemonesque d. B | temo(n)res P ‖ 15 dimissos *om* P | sinistris = *οὐραίοισι* | precedit P (*προπάροιθεν*) | 18 hec B

3 β' l: α' BVi; γ' coni Fell | 17 ἀργώ B

2. Habet quidem stellas in singulis auribus singulas, in corpore II, in extremitate caud⟨a⟩e I, in posterioribus pedibus singulas. fiunt VII.

Post Canis igitur magni caudam secundum stellarum ordinem Navis constituta est.

1. Quam fabulae poetarum inter astra conlocatam dicunt propter Minervam,

1 quid D, quidam SI | stellas *om* SII ‖ 1—2 in corpore — fiunt VII *om* GKS | 2 *sequitur Lepus delineatus et inscriptus* DGS, *delineatus* K | 5 fabole K | conlocatum DS

enim haec navis excogitata pro ipsa ab artifice summo vocata et facta prima medium divisit mare, invium cum esset, factaque est transfretantibus exemplum manifestum. inter astra autem recondita est eius figura non tota, nisi quantum puppe usque ad velum cum temonibus, ut hii videntes eam .... gloria eius non extruatur, sed semper inreprehensa maneat.

2. Habet autem stellas in puppe quatuor, in uno temone quinque, in alio quatuor, in trastu V, sub carina quinque, in summo velo tres. | omnes XXVI.

ναῦς [κατεσκευάσθη καὶ] ἀρχῆθεν ἐτεκτονήθη, φωνήεσσα δὲ γενομένη πρώτη τὸ πέλαγος διεῖλεν ἄβατον ὄν), ἵν' ἦι τοῖς ἐπιγινομένοις παράδειγμα σαφέστατον. εἰς δὲ τὰ ἄστρα ὑπετέθη τὸ εἴδωλον οὐχ ὅλον αὐτῆς, οἱ δ' οἴακές εἰσιν ἕως τοῦ ἱστοῦ σὺν τοῖς πηδαλίοις, ὅπως ὁρῶντες οἱ τῆι ναυτιλίαι χρώμενοι θαρρῶσιν ἐπὶ τῆι ἐργασίαι, αὐτῆς τε ἡ δόξα ἀγήρατος διαμείνηι οὔσης ἐν τοῖς θεοῖς.

Ἔχει δὲ ἀστέρας ἐπὶ τῆς πρύμνης δ', ἐφ' ἑνὶ πηδαλίωι ε' καὶ τῶι ἑτέρωι δ', στυλίδος ἄκρας γ', καταστρώματι ε', ὑπὸ τρόπιν ς' παραπλησίους ἀλλήλοις.

1 hec B | excondita P *cf rec int* ‖ 3 *cf graeca* ‖ 5, 6 transfretantibus — ἐπιγινομένοις ‖ 10, 1 themonibus B ‖ 12 puncta posui | *an* ναυτιλίαι *cum* εὐκλείαι *confusum?* ‖ 13 inrepraehensa B ‖ 15 pupe B ‖ 16 themone B ‖ 18 tractu B; *an* transtro? | super carinam B ‖ 20 *de numero cf rec int*

1, 2 seclusi; καὶ ἀρχῆθεν ἐτεκτονήθη delet Schaubach ‖ 5, 6 σαφέστερον B ‖ 14 θεοῖς stellas dicit, cf De Germanici prooemio p. V et schol Arati MP graeca infra edenda ad v. 188

quae primum eam excogitasse dicitur et mare, quod antea invium fuerat hominibus, pervium navali ingenio fecisse.

2. Habet autem stellas in puppe quattuor, in latere V, in summo mali III, quia non tota caelo sed a gubernaculo usque ad malum figuratur, sub carina V. fiunt XVII.

1 que D ‖ 2 navali DGKS ‖ 3 iuppe D | quatuor G ‖ 3—5 in latere — fiunt XVII *om* GKS ‖ 5 *sequitur Navis dimidiata, aediculam portans, delineata et inscripta* DGS, *delineata* K

⟨De Caeto v. 353—358⟩

Hunc quidem paululum primitus lapsum | Andromede magnum Caetus superveniens adpropinquabat. | ipsa enim exterrita flatans aquilonem | vocat de quo dicitur auster contrarius esse | Caetus, sub Ariete et Piscibus alterutris | gradiens super Flumine positum stellis ornatur.

1. Hic est quem Neptunus misit aput Caepheum, eo quod Cassiepia contendebat Neraidis de pulchritudine. Perseus quidem illum interemit et propter hoc inter astra positus est memoriale de hac eius actione. conpingit autem haec Sophocles carminum poeta ad Andromedam.
2. Habet autem stellas in cauda obscuras duas, super cauda

ΚΗΤΟΥΣ

Τοῦτό ἐστιν ὃ Ποσειδῶν ἔπεμψε Κηφεῖ διὰ τὸ Κασσιέπειαν ἐρίσαι περὶ κάλλους ταῖς Νηρῇισιν. Περσεὺς δ' αὐτὸ ἀνεῖλεν, καὶ διὰ τοῦτο εἰς τὰ ἄστρα ἐτέθη ὑπόμνημα τῆς πράξεως αὐτοῦ. ἱστορεῖ δὲ ταῦτα Σοφοκλῆς ὁ τῶν τραγωιδιῶν ποιητὴς ἐν τῆι Ἀνδρομέδαι (p. 157 N.).

Ἔχει δὲ ἀστέρας ἐπὶ τοῦ οὐραίου β' ἀμαυρούς, ἀπὸ δὲ τῆς

---

2 *v. 353 τὴν δὲ καὶ οὐκ ὀλίγον περ ἀπόπροθι πεπτηυῖαν* ‖ 3 coetus B, cetus P | exterrita — *Θρήικος* (*cum τρέ- confusum?*) ‖ 4 *v. 356 κεκλιμένη φέρεται, τὸ δέ οἱ νότος ἐχθρὸν ἀγινεῖ* ‖ 6 *ἀστερόεντος* ‖ 9 apud cepheum B ‖ 10 casiepia B ‖ 10, 1 nerahidis B ‖ 13 pro P ‖ 15 conpigit P ‖ 16 hec sopodes B ‖ 17 ad *om* P ‖ 19 caudam B

7 om B ‖ 9 *ἐπέπεμψε* coni Nauck ‖ 9, 10 *κασιέπειαν* BVi

Porro sub Ariete et Piscibus super Fluvium Coetus in caeli regione conlocatus est.

1. Dicitur autem fabulose a Neptuno missus ad Caepheum propter invidiam et Andromedae et Neraidis, quae contra Cassiepiam exardescebant propter nimiam pulchritudinem, a Perseo autem interemptus et ob hoc inter astra conlocatus.
2. Habet stellas in cauda claras II et a cauda usque ad flexum eius V, sub ventre VI. fiunt XIII.

---

1 coetus DGK: cetus S | celi G, caelo S ‖ 3 autem *om* D | fabulosae DS | misus D | cepheum K ‖ 4 et *prius om* DK | qua DS, qui G, qu//// *superscripto* a K | casiepiam GK | exardescebat D, exardiscebat G ‖ 5 pulcritudinem G | et vel ob D ‖ 7 habet stellas *ceteris omissis* K ‖ 8 *sequitur Cetus delineatus et inscriptus* DGS, *delineatus* K

a gimbo usque ad crunes V, οὐρᾶς τοῦ κυρτώματος ἕως τοῦ sub ventriculo VI. | omnes κενεῶνος ε', ὑπὸ τὴν κοιλίαν ξξ. habet Caetus in semet ipso τοὺς πάντας ιγ'. stellas XIII

⟨De Eridano v. 359—385, 373—380 *liberius expressis*⟩

Quid enim et illud deorum sub pedibus fertur | reliquias Hiridano, quod multum inundat fluvius. | et ad Incolo quidem pede tendit, | vincula autem Piscium usque ad caudae summitatem habent | utrique continent a sinistris descendentes. | iacent unus quidem retro crunibus permixti vagitant | in uno commitentes, una autem stella directi (365) | et Caeto illo prima spina. |

Quaedam vero modica mensura parvo [quae habentes] splendore | medio pedalis et Caeti involvuntur, | pallore cadet, quando sub latere Laepus; | uniformes enim non positi figura (370) | sed membris inmittuntur adsimilantes, ut alia multa | ex quibus versus est pertransiens haec iubentes (372). | tamen etsi figuras compositas vides hominum transfiguratas non aestimandum est quod in veritate, sed historiae causa stellas tibi demonstrans ad

1 crunes B (*cf p. 246a 5 al*): crines P || 3 caethus B | 6 quid = οἷον | 6,7 r. cf 1 inridano P | 7 quod multum inundat fluvius = πολυκλαύτου ποταμοῖο | et in loco P || 8 caudam B | 9 sinistris = οὐραίων (*cf p. 200, 23. 224, 18*) | 9,10 iacent unus quidem = Κητείης δὲ (κεῖται εἷς δὲ) || 10,1 comittentes B | 11 coeto B | 12 quedam B | que B | 12,3 splendores B | 13 caetim volvuntur P | pallore cadet quando = γλαυκοῦ πεπτηῶτες (*cf p. 244, 14*) | 14 lepus B | uniformes = νώνυμοι | 15,6 ex quibus versus est = ἑξείης στιχόωντα | 16 hec B | iubentes = κέλευθα (*cf p. 205, 16*) | 17 conditas P | hominem B | estimandum B | 18 historie B | demonstras B

1 ἕως post οὐρᾶς traicit Robert; cf 1

Fluvius, ut superius diximus (p. 257), super Coetum conlocatus in caeli regione cernitur, ad quem sinister pes Orionis extenditur. Coeti autem dorsum et Pisces caudis alternatis ex adverso sibi invicem vinculo interiecto coherentes quaedam stella modicum habens splendorem coniungit. quibus sideribus e regione Leporis sidus ostenditur.

1 subter DG | celi G | 2 at G | caeti D | 3 piscis GK | 5 syderibus S[II] | regiope D

significandam rationem earum, et quaedam apertius declarantur. aliae vero transformatae in | effigiis virorum nominatae fiunt (381) | stellae, et non iam sub miraculo absciditur stella. | sed quaedam veraciter figurantur effigiae, | quaedam autem transformata, | omnia ergo consecrata et in nomine posita (385).

1. Hic quoque de pede sinistro Incolo principatum habet. vocatur quidem secundum Aratum Hiridanus, nullam autem ostensionem facit de eo. — alii vero dicunt iuste eum nominare Nilum fluvium; solus enim hic a meridianis partibus initium habet. multisque astris exornatur. subiacet quippe ei stella, quae vocatur Canobus, tangitque temonem Navis. huic ergo nulla stella minima paret. propterea et circa terram esse videtur.

ΠΟΤΑΜΟΥ

Οὗτος ἐκ τοῦ ποδὸς τοῦ Ὠρίωνος τοῦ ἀριστεροῦ τὴν ἀρχὴν ἔχει. καλεῖται δὲ κατὰ μὲν τὸν Ἄρατον Ἠριδανός, οὐδεμίαν δὲ ἀπόδειξιν περὶ αὐτοῦ φέρει. — ἕτεροι δέ φασι δικαιότατον αὐτὸν εἶναι Νεῖλον· μόνος γὰρ οὗτος ἀπὸ μεσημβρίας τὰς ἀρχὰς ἔχει. πολλοῖς δὲ ἄστροις διακεκόσμηται. ὑπόκειται δὲ αὐτῶι καὶ ὁ καλούμενος ἀστὴρ Κάνωβος, ὅς ἐγγίζει τῶν πηδαλίων τῆς Ἀργοῦς. τούτου δ' οὐδὲν ἄστρον κατώτερον φαίνεται. διὸ καὶ Περίγειος [φαίνεται].

1 racionem B | quedam B | apercius B ‖ 2 alia B | transformate B | nominate B ‖ 3 stelle B | quedam B ‖ 4 effigie B | quedam B ‖ 10 iridanus B ‖ 12 ea B ‖ 14 hic *om* P | meridiaeis B ‖ 15 inicium B ‖ 18 canophus P ‖ 20 minima = *κατώτερον* ‖ 21 terra P

6 *Ἠριδανός* B ‖ 18 *Κανώβου* in margine Vi ‖ 21, 2 seclusi, legit l; *καλεῖται* coni Fell

1. Hic autem fluvius, de quo praefati sumus, ab Arato vel a quibusdam Heridanus [qui et Padus dicitur] esse putatur. — a quibusdam vero [Geon qui et] Nilus esse existimatur. ideo ergo inter sidera conlocatum ferunt, quoniam a meridianis partibus uterque cursum dirigere ad mare cernuntur. est autem sidus multarum stellarum luce exornatum. cui subiacet stella, quae vocatur Canobus, tangitque temonem Navis. apparet enim humillima, unde et circa terram esse videtur.

1 prefati D ‖ 2 eridanus G | padas K | putant S | a *om* G ‖ 3 gyon G | *seclusi ex Isidoro Etym XIII 21, 7 interpolata* | sydera SI ‖ 4 cursu GS ‖ 5 sydus S | cum GK ‖ 6 que DSI, qui SII | canopus D² | aparet G ‖ 7 humilima G

2. Habet autem stellas in prima acie tres, in secunda tres, in tertia tres usque ad novissimas septem, quas esse dicunt in ore Nili fluvii. omnes XVI.

⟨Ἔχει⟩ δὲ ἀστέρας ἐπὶ τῆς κεφαλῆς α', ἐπὶ τῆι πρώτηι καμπῆι γ', ἐπὶ τῆι δευτέραι γ', ἐπὶ τῆς τρίτης ἕως τῶν ἐσχάτων ζ', ἅ φασιν εἶναι τὰ στόματα τοῦ Νείλου. τοὺς πάντας ιδ'.

⟨De Pisce v. 386—401, *omisso* 395⟩

Nuper quidem Capricornius subflat ad austrum | Piscis unus Caetus adversus videtur, | qualis a primordio. austrum vocant. |

Quaedam autem tempore sementis subsistunt Capricornio, | Caetus Piscem quem aethereum dicunt (390), | medio autem Vergilias. iuxta sibimet | dextra levaque manibus fulget Aquarius, | qui et paulatim fundit aquam hinc atque hinc | pariterque laeti et absque periculo convolutae (394) . . . | stellae, nec aliquot multum longe neque iuxta (396), | una quippe sub alterutris pedibus bonaque magnaque, | Aquarius autem hic subiacet Canis caudae. | [queque] omnes vocant Aquam. parvae quidem alterae | nuper Capricornio sub anterioribus pedibus (400) | pessimo circuitu erga terram voluntantur.

3 tercia B, ter^{ti}ra P ‖ 4 VI P | quae P ‖ 8 nuper — νειόθι | unius B ‖ 9 videtur — αἰωρεῖται | qualis B (οἷος): quia P ‖ 10 quidam B | tempore sementis — σποράδην | Capricornio — Ὑδροχόοιο ‖ 11 ethereum B | *v. 390 Κήτεος αἰθερίοιο καὶ Ἰχθύος ἠερέθονται* | modio B ‖ 12 Vergilias — *νωχελέες cum Χηλαί confusum, cf p. 221, 12* | fulgit B ‖ 13 adque P ‖ 14 convolute B | stelle B ‖ 15 nec B | uno B | ab alt. B ‖ 17 Canis — *Κήτεος* | caudeque quae B ‖ 17, 8 parve qu. altere B ‖ 18 nuper — *νειόθι* | anterioris P ‖ 18, 9 pessimo — *δινωτῶι* ‖ 19 erga terram — *περιηγέες* | terra P | volvitatur B

1, 2 *ἐπὶ τῆς κεφαλῆς α'* delet Robert; at non fluvii figuram sed dei fluvialis imagine expressam explicat, cf rec int ‖ 6 *τὰ πάντα* B, *τὰς πάντας* Vi | *ιγ'* coni Robert

2. Habet autem stellas in prima acie tres, secundo III, tertio VII, qu⟨a⟩e dicuntur ora Nili. summa XIII [huic subest qu⟨a⟩e Canopus appellatur].

1 habet autem — tres K, *om* GS | aciae K ‖ 2 hora D | kanopus D ‖ *seclusi, cf* 1 | *sequitur dei fluvialis delineatio urnam effundentis* K, '*Heridani*' *caput et pectus delineata et inscripta* DGS

ΙΧΘΥΟΣ

1. Hic ergo est magnus vocatus Piscis, quem dicunt declinare aquas ab Aquarii effusione. conpingitur autem hic, ut ait Ctesias, primis in quodam stagno apud Bambycen fuisse, in quo incedit nocte Dercetus, quam habitatores loci Syriam deam vocabant, hic videtur salvare eam. huic quidem aiunt et duos Pisces nepotes esse. qui omnes pro ipsa, eo quod Veneris filia esset, honorificati sunt et inter astra conlocaverunt. faciunt autem hii, qui regionem illam inhabitant, aureos et argenteos pisces et tamquam sacratissimos colunt.

Οὗτός ἐστιν ὁ μέγας καλούμενος Ἰχθύς, ὃν κάπτειν λέγουσι τὸ ὕδωρ τῆς τοῦ Ὑδροχόου ἐκχύσεως. ἱστορεῖται δὲ περὶ τούτου, ὥς φησι Κτησίας (fr 5 M.), *εἶναι πρότερον ἐν λίμνῃ τινὶ κατὰ τὴν Βαμβύκην. ἐμπεσούσης δὲ τῆς Δερκετοῦς νυκτός, ἣν οἱ περὶ τοὺς τόπους οἰκοῦντες Συρίαν θεὸν ὠνόμασαν, ⟨οὗτος δοκεῖ σῶσαι αὐτήν⟩. τούτου καὶ τοὺς δύο φασὶν Ἰχθύας ἐκγόνους εἶναι* (cf p. 224b). *οὓς πάντας ἐτίμησαν καὶ ἐν τοῖς ἄστροις ἔθηκαν.*

---

3 declinare = *κλίνειν cum κάπτειν confusum* ‖ 4 effusionem P ‖ 5 compingitur B, conpigitur P ‖ 6 cusias B, casias P ‖ 7 begmicem B, boecmycen P ‖ 8 cedit B ‖ 9 dircetus B ‖ 10 siriam B ‖ 14 ipsam B ‖ 14, 5 esset filia B ‖ 15 honorificata sunt B ‖ 16 collocaverunt B ‖ 17 autem *om* P ‖ 20 colent B, incolent P

1 *ἰχθύς* BVi ‖ 3 *καὶ πιεῖν* BVi: corr Koppiers et Valckenaer, cf 1 ‖ 8 *βοββύκων* B, *βορβύκων* Vi ‖ 8, 9 *ἐκπεσούσης* BVi: corr Fell ‖ 9 *δερκητοῦς νυκτὸς ἣν* BVi; *Δ. ⟨τῆς Ἀφροδίτης θυγατρὸς⟩ ἣν* coni Robert ‖ 11 *συρίας* BVi: corr Heyne ‖ 11, 2 supplevi e 1; *⟨σῶσαι αὐτήν⟩* supplent Fell Robert ‖ 13 *β'* Vi | *ἐγγόνους* coni Robert

---

1. Piscis ergo magnus, cuius nepotes fabulose dicuntur Pisces, qui in zodiaco circulo constituti sunt, dicitur a gentilibus inter astra conlocatus, eo quod decidentem in Boecmice stagno quodam deam, quam Syriam vocabant (et dicebatur filia Veneris), salvaverit.

Est autem signum in parte australi, quod Piscibus orientibus oritur, haud longe situm ab Aquario et Capricorno, unde et ei Aquarius aquam fundere dicitur.

---

1 fabulosae DS, fabolose K | in *om* G ‖ 2 zoziaco K | conlocatos G ‖ 3 decidente in boecmice *libri* | quadam GK, quaedam DS | siriam GS ‖ 6 haut G, aut K | capricornio S | et *alt om* G

2. [1]Habet quidem stellas XII.

Ἔχει δὲ ἀστέρας ιβ', ὧν τοὺς ἐπὶ τοῦ ῥύγχους λαμπροὺς γ'.

⟨De Sacrario v. 402—435, *omissis* 411—413⟩

Hoc quippe signum magni | Scorpionis sequitur caudam, quod Sacrarium videtur. | cuius equidem parvo tempore ab alto veniens | celerius nimis circumdat Septentrionem (405). | et quaedam pars obtunsior ac sublimis | Arcturi, quaedam autem cito sub vespero deficit. | quod Sacrarium principium noctis | ab hominibus cernitur fletumque doloris ab hieme ponit, | quod magnum signum circa homines est, ut non alto mare (410) | navibus perituros | obsecra aspicere in caelo stellam (414) | ipsamque sine nube fulgentem altumque magis (415) | fluctibus nubes elatum, qualis multotiens | tristatur, cum oritur post fructibus ventum. | aliquotiens enim et austrum designat | nox, ipsa laboriosum concedens nautibus. | qui etiam signa aspicientes (420) | eiectam faciunt et vela deponunt, | ut leviores inveniantur. dolent quidem vacui | alto flante pessima ventorum vertigine |

1 *cf rec int* ‖ 5 hoc quippe signum = *αὐτὰρ — τέραος* | quidem B | magnis P ‖ 5, 6 caudam quod = *νότοιο*? ‖ 6 videtur = *αἰωρεῖται*, *cf p. 260, 9* ‖ 7 celerius = *πεύσεαι* (= *σπεύδ-*) | nimis = *ἀντιπέρην* (*ὑπέρ*) ‖ 7, 8 quedam B ‖ 8 obtunsior = *πάγχυ* (*παχύ*) | quedam B ‖ 9 vesrpero P | principio B (*ἀρχαίη Νύξ*) ‖ 10 hyeme P ‖ 10, 1 quod — circa homines est = *εἰναλίον* (*λα-*) | ut — mare *non extrico* ‖ 12 nubibus P | obsecro BP: *correxi* | celo B ‖ 14 multociens B | tristatus P | ficticibus B ‖ 15 ventura B, -am P (*ὀπωρινοῦ ἀνέμοιο*) | aliquociens B | austum B ‖ 17 eiectum B ‖ 18 altos B

2 *ῥύγχου* B ‖ 3 *τρεῖς* Vi

2. Habet quidem stellas duodecim in ordine positas a capite usque ad caudam.

Sacrarium namque est signum navigantibus percontrarium, quod sequitur Scorpionis caudam.

1 habet — duodecim *ceteris omissis* GS | quidam K | XII GS | ad D ‖ 2 *sequitur* '*Piscis*' *delineatus et inscriptus* DGS, *delineatus* K ‖ 3 nam quae K ‖ 4 cadam D

omnia turbans ipsique sine fiducia | sub pluvias navigant (425), | aliquando et nulla spe habentes | optantur aquilum coruscare ventum. | multo perielitantes item cogitaverunt | alterutri ad austrum | recurrere, quousque aquilus revolvatur ad mare (430). | ipse autem ad vesperum magis ad Centaurum transiit, | ita tamen, ut antea paulatim permanens solvit caliginem. | ipse quidem post tergum simili modo signa peragit. | nocte quidem ubique paret Sacrarium, quo magis oportet | in austrum repperire, per quo possis circumspicere ventum (435).

ΘΥΤΗΡΙΟΥ

1. Hic est, in quo prius dii coniuramentum posuerunt, quando super Saturnum Iuppiter militavit Cyclopas et condidit habens igneum velamentum, ut non viderent fulminis potentiam. inpetrantes autem actionem tunc posuerunt et in homines hoc ipsum coniuramentum. in quo sacri-

Τοῦτό ἐστιν, ἐν ὧι πρῶτον οἱ θεοὶ τὴν συνωμοσίαν ἔθεντο, ὅτε ἐπὶ Κρόνον ὁ Ζεὺς ἐστράτευσεν. ἐπιτυχόντες δὲ τῆς πράξεως ἔθηκαν καὶ αὐτὸ ἐν τῶι οὐρανῶι ὡς μνημόσυνον. ὃ καὶ

1 ipsique sine fiducia = *αὔτως ἀπρόφατος?* ‖ 1, 2 pluviis naviganta linquando B ‖ 2 spem B | choruscare B ‖ 4 ad mane P ‖ 5 *εἰ δέ τοι ἑσπερίης μὲν ἀλὸς Κενταύρου ἀπείη* ‖ 5, 6 ita tamen ut = *ὦμος ὅσον* ‖ 6 permanes B (*μιν εἰλύοι cum μένει et λύοι confusa*) ‖ 7 postergum B | peragens B (*φαίνοι*) ‖ 7, 8 ubique paret = *παμφανόωντι* ‖ 8 quod B | reperire B (*εὔροιο*) ‖ 9 p. repperire v. P ‖ 13 iupiter B ‖ 14 *de Cyclopibus cf Hyg II 39 schol Arat ad v. 402 infra edenda* ‖ 16, 7 potenciam B ‖ 17 impetrantes B ‖ 19 in homines = *ἐν οὐρανῶι* (*οὐνῶι* = *ἄνωι*)

10 *νέκταρ* inscripsit B ‖ 13 *χρόνου* Vi ‖ 19 *εἰς* BVi: correxi

1. Quod ideo inter astra conlocatum fabulae ferunt, eo quod in eo dii mutuo inter se iurasse⟨nt⟩, quando Iuppiter super Saturnum cum Cyclopibus militavit et idem Iuppiter igneum sibi velamen, ne eius fulminum potentia deprehenderetur, adhibuit.

1 conlacatum G | fabule GS, fabole K | eo dū G ‖ 2 iupiter G | ciclopibus DS ‖ 3 milatavit G | iupiter G ‖ 4 depraehenderetur D

ficant qui se invicem adhortantur tam in certamine quam in quibus iurare vellent, quasi iustum foedus ponentes et manu tangentes dextera testamentum concordiae habentes hoc. simili modo et vates in hoc sacrificant, quando volunt verius scire.

εἰς τὰ συμπόσια οἱ ἄνθρωποι φέρουσιν. καὶ θύουσιν οἱ κοινωνεῖν ἀλλήλοις προαιρούμενοι καὶ ὀμνύειν, καὶ τῆι χειρὶ ἐφάπτονται τῆι δεξιᾶι μαρτύριον εὐγνωμοσύνης τοῦτο ἡγούμενοι.

2. Habet autem stellas supra craticulam duas, in vasile duas. omnes quatuor[decim].

Ἔχει δὲ ἀστέρας ἐπὶ τῆς ἐσχαρίδος α′, ἐπὶ τῆς βάσεως β′. τοὺς πάντας γ′.

⟨De Centavro et Bestia v. 436—442⟩

Oportet quidem in illa stella duas subsistere alias. | una quidem adsimilantem viro adiacens | Scorpioni, equi autem subsistunt Vergiliae. | habet autem dextra levaque distentas simili modo manus | contra Sacrarium, quod magis prae manu | Bestiam tenet, | et quasi pessima priori signo permiscitur.

KENTAYPOY

1. Hic videtur Chiron esse qui in Pelio habitavit institia qui-

Οὗτος δοκεῖ Χείρων εἶναι ὁ ἐν τῶι Πηλίωι οἰκήσας δικαιο-

1 invice B ‖ 3 in B: et P ‖ 4 fedus B ‖ 6 concordie B ‖ 8, 9 volent B ‖ 10 super B ‖ 11 graticulam P | in vasile = *ἐπὶ βάσεως* ‖ 12 omnes IV P ‖ 14 oportet quidem = *δήεις δέ* | substistere B | unam B ‖ 15 adsimilantem = *ἐοικότα* | adiacens = *νειόθι κεῖται* ‖ 16 vergilie B (*Χηλαί*, *cf p. 115b 2*) | *Σκορπίου, ἱππούραια δ' ὑπὸ σφίσι Χηλαὶ ἔχουσιν* | distentas = *τανύοντι* ‖ 17 sacrium B | pre B ‖ 18 pessima *διὰ χειρός* (*Χείρων*) | promiscitur B (*ἐπεφη-μίξατο*) ‖ 20 chirion B, chyron P ‖ 21 pilo B, pilio P | habitabit B | insticia B

2 *ὡς θύωσιν* coni Robert | *οἱ* delet Wilam ‖ 4 *καὶ ὀμνύειν* delet Heyne ‖ 6 *εὐγνωμοσύνην* BVi ‖ 10, 1 *εὐχάριδος* Vi ‖ 20 *χείρων* B

---

2. Habet autem stellas in superficie, in qua prunae fuisse dicuntur, duas, in base duas. sunt simul quattuor.

1. Centaurus dicitur fuisse Chiron et habitasse in stabulis et sectasse iustitiam

1 superficiae D | prune DGK ‖ 2 basse K | quatuor G | *sequitur Sacrarium quadrupedale ardens delineatum* K, *delineatum et inscriptum* DGS ‖ 3 stabulis: *cf* pilio 1 | iusticiam KS[1]

dem superans homines omnes et ipse correxit Asclepium et Achilleum. apud quem Hercules videtur venisse propter amorem, cum quo et simul fuerat in antro honorificans Panem. solummodo quidem Centaurum non occidit, sed obaudibat ei, ut ait Antisthenis Socratensis in tempore Herculis super bona loquentes et quoniam de cura eius excidit sagitta supra pede Chironis, et ita mortuus est. quem Iuppiter propter eius pietatem et ruinam inter astra posuit. iste autem habens Bestiam in manibus iuxta Sacrarium, in quo videtur offerre quasi sacrificans, quod est signum maximum de pietate quam in se habebat.

σύνηι τε ὑπερενέγκας πάντας ἀνθρώπους καὶ παιδεύσας Ἀσκληπιόν τε καὶ Ἀχιλλέα. ἐφ᾽ ὃν Ἡρακλῆς δοκεῖ ἐλθεῖν δι᾽ ἔρωτα, ὧι καὶ συνεῖναι ἐν τῶι ἄντρωι τιμῶν τὸν Πᾶνα. μόνον δὲ τῶν Κενταύρων οὐκ ἀνεῖλεν, ἀλλ᾽ ἤκουεν αὐτοῦ, καθάπερ Ἀντισθένης φησὶν ὁ Σωκρατικὸς ἐν τῶι Ἡρακλεῖ (fr IV W.). *χρόνον δὲ ἱκανὸν ὁμιλούντων αὐτῶν ἐκ τῆς φαρέτρας αὐτοῦ βέλος ἐξέπεσεν εἰς τὸν πόδα τοῦ Χείρωνος. καὶ οὕτως ἀποθανόντος αὐτοῦ ὁ Ζεὺς διὰ τὴν εὐσέβειαν αὐτοῦ καὶ τὸ σύμπτωμα ἐν τοῖς ἄστροις ἔθηκεν αὐτόν. ἔχει δὲ τὸ Θηρίον ἐν ταῖς χερσὶ πλησίον τοῦ Θυτηρίου. ὃ δοκεῖ προσφέρειν θύσων, ὅ ἐστι μέγιστον σημεῖον τῆς εὐσεβείας αὐτοῦ.*

---

1 superabit B ‖ 3, 4 ercules P ‖ 7 paneam BP ‖ 10 socratentis B ‖ 11 H. semper B ‖ 12 *omnia corrupit* ‖ 12, 3 decuaura P; *an* de curvatura? ‖ 14 pedes B | ironis B, chyronis P ‖ 15 iupiter B ‖ 16 in B ‖ 22 habeat P

1 *δὲ* BVi ‖ 6, 7 *τὸν Κένταυρον* BVi: corr Koppiers ‖ 8 post *αὐτοῦ* incipit codex PI (Parisinus 1310, cf p. 100), quem totum enotabo ‖ 16 *αὐτοῦ* PI vertit l: om BVi ‖ 17 *αὐτὸν ἔθηκεν* PI ‖ 18 *τι* coni Wilam; ad Arati v. 442 sive ad picturam delegatur, cf p. 194a. 243b. 260b alia

---

et, quoniam Asclepium et Achillem nutrierit, inter astra conlocatus esse. Antistenis autem dicit e faretra Herculis lapsam sagittam pedem eius vulnerasse acceptoque vulnere animam exalasse et ob hoc a Iove inter astra conlocatum esse. est autem signum ad adspectum Sacrarii, unde et in eodem Sacrario sacrificare a gentilibus putabatur. a quibusdam autem arbitrabatur Bestiam in dextra manu tenere, in sinistra tyrsum, a nonnullis vero utrem vini aceti, ex quo libaret diis in Sacrario.

---

1 achilem K | c. sit *libri* ‖ 2 hae GK | pharetra GK ‖ 3 ab D ‖ 4 hastra SI | aspectum K ‖ 5 in ede sacrio S ‖ 6 teneri G ‖ 7 dies GK

2. Habet autem stellas super caput tres obscuras, in utraque humera unam splendidam, in sinistro cubito unam, in summa manu unam, in medio equi pectore unam, in utrosque pedes anteriores unam, in spino duas, in ventre duas splendidas, in cauda tres, in equi lumbo unam splendidam, in utraque genicula retrorsa duas, per unaquaeque arma unam. omnes XXIV.

Ἔχει δὲ ἀστέρας ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς ἀμαυροὺς γ', ἐφ' ἑκατέρων τῶν ὤμων λαμπρὸν α', ἀριστεροῦ ἀγκῶνος α', ἄκρας χειρὸς α', ἐπὶ μέσου τοῦ ἱππείου στήθους α', ἐφ' ἑκατέρων τῶν ἐμπροσθίων ὁπλῶν α', ῥάχεως δ', κοιλίας β' λαμπρούς, κέρκου γ', ἐπὶ τοῦ ἱππείου ἰσχίου α' λαμπρόν, ἐφ' ἑκατέρων τῶν ὀπισθίων γονάτων α', ἐφ' ἑκατέρας ὁπλῆς α'. τοὺς πάντας κδ'.

1. Habet autem et Bestiam, quam in manu extensam tenet, et quam quidam dicunt utrem esse vini aceti, quod sacrificat diis super Sacrarium. tenet quidem illud in dextera manu, in sinistra autem thyrsum.

Ἔχει δὲ καὶ ἐν ταῖς χερσὶ τὸ λεγόμενον Θηρίον, οὗ ποιοῦσι τὸ σχῆμα τετράγωνον. τινὲς δὲ ἀσκόν φασιν αὐτὸ εἶναι οἴνου, ἐξ οὗ σπένδει τοῖς θεοῖς ἐπὶ τὸ Θυτήριον. ἔχει δὲ αὐτὸ ἐν τῆι δεξιᾶι χειρί, ἐν δὲ τῆι ἀριστερᾶι θύρσον.

2 capud B ‖ 2, 3 utroque humero B | 4 cubitu B | 8 I P, *quattuor novit graecus* | 12 duas BP; *unam novit graecus* ‖ 12, 3 unaqueque B ‖ 16 quem P | extensa P; *vertit τεταμένον* ‖ 18 aceri B | 19 dis B ‖ 21 dextra B

2 τρεῖς Vi ‖ 4—6 ἄκρας — στήθους α' om Vi ‖ 17 τεταγμένον BVi: corr Heringa; sive τεταγμένον sive τεταμένον (sic vertit l) coni Heyne, qui post hoc verbum ⟨πρὸς τὸν βωμόν⟩ supplet ‖ 19 σπεύδει B, σπένδεται PI

2. Habet autem stellas in singulis humeris singulas, et in cubitis binas, in pectore IV, in reliquo corpore X, in pedibus duas, in veste II, in tyrso quem portat duas, in Bestia quam manu tenet X, in ipsa manu II, in capite V. fiunt XLIII.

1 habet autem stellas *ceteris omissis* GKS ‖ 3 que in D ‖ 4 *sequitur Centaurus delineatus Bestiam tenens dextra, sinistra baculum (quo lepus suspensus est)* DK(GS?)

2. Habet quidem stellas in cauda duas, in summo pede retrorso nitidam unam, et in spino nitidam unam, et in anteriore pede nitidam unam, et sub ipso unam, in capite tres. omnes novem.

Ἔχει δὲ ἀστέρας τὸ Θηρίον ἐπὶ τῆς κέρκου β', ἐπ' ἄκρου τοῦ ὀπισθίου ποδὸς λαμπρὸν α', καὶ ἐπὶ τοῦ ἐμπροσθίου ποδὸς α' λαμπρόν, καὶ ὑπ' αὐτὸν α', ἐπὶ τῆς κεφαλῆς γ'. τοὺς πάντας ζ'.

⟨De Corvo aqvaria Vrna v. 443—449⟩

Et adhuc enim alia trahitur mane stella, | quam Aquariam vocant. quae ut coluber similis | est. a capite usque sub medio | Cancerum adorat, seminat autem sub corpore Leonis, | caudam quidem tendit ad Centaurum. | medio autem seminat Vrna, cuius figura subterposita | Corvo similis videtur.

ΚΟΡΑΞ ΥΔΡΟΣ ΕΝ ΩΙ ΚΡΑΤΗΡ

1. Haec stella communis est ab ipsa actione factum et opere perfectum. honorem enim habet corvus per Apollinem (omnium enim deorum est

Τοῦτο τὸ ἄστρον κοινόν ἐστιν ἀπὸ πράξεως γεγονὸς ἐναργοῦς· τιμὴν γὰρ ἔχει ὁ κόραξ παρὰ τῶι Ἀπόλλωνι (ἑκάστωι γὰρ τῶν θεῶν ὄρνεόν ἐστιν ἀνακεί-

9 adhuc etiam mane tr. st. B | manes P | mane — *πρωί* (*περαιόθεν*) ‖ 10 ut coluber *non extrico* ‖ 11 adorat — *ἰκνεῖται* ‖ 12 medio — seminat — *μέσσηι* — *σπείρηι* (*σπείρει*) ‖ 13 *om σπείρην κόπτοντι* (*ἐοικός*) ‖ 15 hec B ‖ 16,7 et opere perfectum — *ἐναργοῦς* (*ἐνεργοῦς*) ‖ 18 pro Apolline P

5 *καὶ* om P^{I} ‖ 14 *κόραξ* om Vi, *ὕδρος ἐν ὧι κρατήρ* om B, solum *ὕδρου* inscribit P^{I}

Ydra, in qua Crater et Corvus, est signum in parte australi, caput videlicet deflexum habens ad Cancrum, cuius sinuosi corporis medietas est convexa sub Leonem, cauda vero extenditur ad Centaurum. [Corvus sub Geminis noscitur conlocatus.]

1. Qui Corvus ideo secundum gentilium deliramenta inter astra sedem promeruisse dicitur, eo quod fuerit in tutelam Apollinis et ab eo missus ad

1 australae S | capud K ‖ 2 sinuori S ‖ 3 conexa S | leonum GK, leone S | centarum S^{II} | *seclusi; addita e charta caelesti videntur, qualem edidi post Aratum; cf V* ‖ 6 tutellam S | appollinis D, apolonis S^{I}

avis). sacrificium quippe factum diis libamina missus adducere a Crete, eo quod prius scitissima fuerat, antequam vinum fieret, videns ficulneas secus Cretem optimos grossos habentes mansit ibi, donec perflorescerent. post dies quidem plurimos perficiens hoc et vescens ficum sensit quod peccaret abripiens et quod in Crete aquarium ferebat cum urna, aestimans se bibere per singulos dies quae in Crete fuerat aqua. Apollo autem dum cognovisset, quae gesta erant, corvum quidem hominibus ad increpandum posuit satis tempore isto sitientem, ut Aristoteles ait De bestiis

μενον). ϑυσίας δὲ γινομένης τοῖς ϑεοῖς σπονδὴν πεμφϑεὶς ἐνέγκαι ἀπὸ κρήνης τινὸς ἰδὼν παρὰ τὴν κρήνην συκῆν ὀλίνϑους ἔχουσαν ἔμεινεν, ἕως πεπανϑῶσιν. μεϑ' ἱκανὰς δὲ ἡμέρας πεπανϑέντων τούτων καὶ φαγὼν τῶν συκῶν αἰσϑόμενος τὸ ἁμάρτημα ἐξαρπάσας [καὶ] τὸν ἐν τῆι κρήνηι ὕδρον ἔφερε σὺν τῶι κρατῆρι, φάσκων αὐτὸν ἐκπίνειν καϑ' ἡμέραν τὸ γινόμενον ἐν τῆι κρήνηι ὕδωρ. ὁ δὲ Ἀπόλλων ἐπιγνοὺς τὰ γενόμενα τῶι μὲν κόρακι ἐν τοῖς ἀνϑρώποις ἐπιτίμιον ἔϑηκεν ἱκανὸν τοῦτον τὸν χρόνον διψῆν, καϑάπερ Ἀριστοτέλης εἴρηκεν ἐν τοῖς Περὶ ϑηρίων (fr 329),

1 sacrificiam B ‖ 2 livamina B ‖ 3 ad cretem B ‖ 4 scissima BP (quod fuit castum *schol Germ* AP) | antiquum B ‖ 6 secus Cretem = παρὰ τὴν κρήνην | crossos B ‖ 9 perficiens hoc = πεπανϑέντων τούτων ‖ 11 et quod *iteratum* P ‖ 13 estimans BP | se = αὐτὸν ‖ 17 sunt P ‖ 19 sicientem B ‖ 20 aristotiles B

2 τῶι ϑεῶι coni Schaubach ‖ 4 ὀλήνϑους PI ‖ 5 ὡς BPIVi vertit l: corr Fell ‖ 9 ἐξαρπάξας Vi | καὶ BPIVi vertit l: del Heyne ‖ 12 γινόμενον PI: γιγνόμενον BVi ‖ 16 ἐπιτιμῶν BPIVi: corr Heyne | ἱκανὸ Vi

---

fontem, ut diis ad libandum aquam deferret, ficorum ingluvie captus aliquantisper illarum esibus inhians commoratus aquam deferre distulerit et postea deprehendens se diis peccasse denuo ad fontem, ut aquam auriret, redierit et ab ydra exterritus vas vacuum reportaverit et, ut aquam eo tempore non bibat, ab eodem Apolline inhibitum ei fuerit.

1 dies G (*primitus*) K | differret K | ingluviae DGKS ‖ 1, 2 aliquantis per D ‖ 2 hesibus D, aesibus S | distullerit G ‖ 3 depraehendens D ‖ 4 hydra GK ‖ 5 appolline D | inhabitum K

et Archelaus quidem simili modo ait in suis voluminibus.

μνημόνευμα δὲ τῆς εἰς θεοὺς ἁμαρτίας σαφὲς εἰκονίσας ἐν τοῖς ἄστροις ἔθηκεν εἶναι τόν τε Ὕδρον καὶ ⟨τὸν Κρατῆρα καὶ τὸν Κόρακα⟩ μὴ δυνάμενον πιεῖν μηδὲ προσελθεῖν.

2. [Habet quidem stellas Aquarius tres, in cervice unam, in pectore unam, in ventre unam.]

Ἔχουσι δ᾽ ἀστέρας ὁ μὲν Ὕδρος ἐπ᾽ ἄκρας τῆς κεφαλῆς γ′ λαμπρούς, ἐπὶ τῆς πρώτης καμπῆς ϛ′, λαμπρὸν δὲ α′ τὸν ἔσχατον, ἐπὶ τῆς δευτέρας καμπῆς γ′, ἐπὶ τῆς τρίτης δ′, ἐπὶ τῆς τετάρτης β′, ἀπὸ τῆς ε′ καμπῆς μέχρι τῆς κέρκου θ′ ἀμαυρούς. τοὺς πάντας κζ′.

Est quidem et super caudam eius Corvus aspiciens occasum.

Ἔστι δὲ καὶ ἐπὶ τῆς κέρκου ὁ Κόραξ βλέπων εἰς δυσμάς.

2. Habet autem stellas quatuor, in rostro unam, in ala duas, in orthopigio unam.

Ἔχει δ᾽ ἀστέρας ἐπὶ τοῦ ῥύγχους ἀμαυρὸν α′, ἐπὶ τῆς πτέρυγος β′, ἐπὶ τοῦ ὀρθοπυγίου β′, ἐφ᾽ ἑκατέρων ποδῶν ἄκρων α′. τοὺς πάντας ζ′.

1 arc(h)elaus P ‖ 2 *fr novum, cf p. 254 a 17* ‖ 9—12 *seclusi interpolata nescio unde; verum stellarum indiculum paene integrum servavit infra rec int, quam videas* ‖ 22 ortopigio P

3 δὲ scripsi: δέ γε PI, δώσας B, δωσε Vi; δώσων coni Gale, δὲ δώσων post alios Robert ‖ 6, 7 suppl Heyne; εἶναι τὸν κρατῆρα καὶ τὸν ὕδρον PI ‖ 8 μηδὲ PI: καὶ μὴ BVi ‖ 20 δὲ Vi ‖ 20, 1 ῥύχους PI ‖ 21 τῆς Vi

2. Habet igitur hoc signum stellas: Serpens ille habet stellas in capite III claras, in prima flexura VI, in secunda III, in quarta II, in quinta usque ad caudam VIII claras. fiunt XXVI.

1. Corvus in cauda spectans occasum.

2. Habet in oculos stellam I, in pinnis II, in cauda II, in pedibus singulas. fiunt VII.

1 habet — stellas *ceteris omissis* GKS ‖ 5 oculos — *τοῦ ῥύγχους?*

Ab hoc quidem satis distat usque ad Vrnam, quae adiacet panda secus genna Virginis.

Τούτου δὲ ἱκανὸν ἀπέχων ἀπὸ τῆς καμπῆς ὁ Κρατὴρ κεῖται ἐγκεκλιμένος πρὸς τὰ γόνατα τῆς Παρθένου.

2\. Habet autem stellas Vrna in medio labiorum tres obscuras. omnes decem.

Ἔχει δὲ ἀστέρας ὁ Κρατὴρ ἐπὶ τοῦ χείλους β' ἀμαυρούς, ἐπὶ τοῦ μέσου β' καὶ παρὰ τῶι πυθμένι β'. τοὺς πάντας ϛ'.

⟨De Antecane v. 450—453⟩

Quin etiam et Antecanis sub Geminos bene paret. |
Haec adposita praeteritorum annorum | erunt, quorum iterum videntur. omnia magis ipse | in caelo bene conpositas figuras noctis advenientis.

ΠΡΟΚΥΝΟΣ

1\. Hic est qui ante magno Cane fit. vocatur autem Canis Orioni. dicitur enim de eo, quod amator venationis esset, hunc ipso Orione com-

Οὗτός ἐστιν ὁ πρὸ τοῦ μεγάλου Κυνός. Προκύων δὲ λέγεται ὡς πρὸ τοῦ κυνὸς ⟨ὤν⟩. Ὠρίωνος δὲ κύων ἐστίν. λέγεται γὰρ διὰ τὸ φιλοκύνηγον αὐτὸν εἶναι παρατεθῆναι τοῦτον

---

1 ad hoc B ‖ 3 secus = *πρός* (*supra p. 286 a 6 = παρά*) ‖ 11 hec B | adposita = *κε θηήσαιο cum καταθε- confusa* | preteritorum P ‖ 11, 2 erunt quorum iterum videntur = *ἑξείης παλίνωρα* ‖ 12 magis ipse = *μάλ' αὔτως* | compositas B (= *ἐνάρηρεν*) ‖ 13 convenientis P ‖ 17, 8 deo qu. B ‖ 18 veneracionis B

7 *τὸ μέσον* BVi ‖ 8 *ι'* coni Robert qui indicem ex Hygino supplet ‖ 14 *προκυνός* PI (in margine *ἱστορία* PI): *προκύων* Vi, om B ‖ 15 *αὐτὸς* Fell (errore typographico) ‖ 17 suppl Robert ‖ 19 *δὲ* B ‖ 20 *ἀνατεθῆναι* Vi

---

1. Crater sive Vrna posita ultra primam flexuram Serpentis.
2. Habet in labio stellas II obscuras, in ventre tres, in fundo II. fiunt VII.

Antecanis, quod Greci Procyona, eo quod ante maiorem Canem exoriri videtur, appellant, est signum in lacteo circulo defixum, pertingens

---

2 in ventre tres = *ἐπὶ τοῦ μέσου β'* | *sequitur Ydra cum Corvo et Cratere delineata et inscripta* DGS, *delineata* K ‖ 3 procyona G: procyon DKS ‖ 4 videantur K | apellant G

mendare. nam et ipse Laepus videtur conprehensus et aliae feruscalae ab ipso.

αὐτῶι· καὶ γὰρ Λαγωὸς ἐχόμενος καὶ ἄλλα θηρία παρ' αὐτὸν συνορᾶται.

2. Habet quidem stellas tres, quarum una oritur splendidissima. et facit similitudinem Canis. propter quod et circa Orionem oritur et occidit, et Antecanis vocatur, pro eo quod primus de illo oritur.

Ἔχει δὲ ἀστέρας γ', ὧν εἷς, ὁ πρῶτος ἀνατέλλων, λαμπρός. καὶ ποιεῖ ὁμοιότητα τοῦ Κυνὸς (διὸ καὶ Προκύων καλεῖται) καὶ πρότερος ἀνατέλλει καὶ δύνει ἐκείνου.

3[b]. Stellae autem, quae post ista, sunt in signali circulo, quem sol pro duodecim menses perambulat, inveniuntur, pro eo quod et signa haec coaequali numero sunt.

Τὰ δὲ μετὰ ταῦτα ἄστρα γίνεται ἐν τῶι ζωιδιακῶι κύκλωι, ὃν ὁ ἥλιος διαπορεύεται ἐν ιβ' μησίν. διόπερ καὶ τὰ ζώιδια τούτου ἰσάριθμά ἐστιν.

---

1 ipse *om* P | lepus B ‖ 2 comprehensus P ‖ 2, 3 alie feruscule B ‖ 8 orientem orietur B ‖ 12 stelle B ‖ 12, 3 positae s. B ‖ 16 hec B ‖ 16, 7 coequali B ‖ 17 *post* sunt *unius lineae spatium* P

1 καὶ Λ. γὰρ PI ‖ 1, 2 ἐρχόμενος PI ‖ 5 scripsi: ἀνατέλλει BPIVi, delet Robert ‖ 8 πρῶτος BPIVi vertit l: corr Struve ‖ 12—16 cf Analecta Eratosthenica p. 23; secludunt Heyne Robert

---

aequinoctialem circulum, tendens ad occasum inter Geminos et Cancrum. oritur enim cum Leone, occidit exorto Capricorno.

1. Dicitur ergo fabulose inter astra conlocatus, eo quod canis fuerit Orionis et ad capiendos lepores sive in omni studio venandi exercitatus extiterit.

2. Habet quidem stellas III.

---

1 equinoctialem DG ‖ 2 excidit K | capricornio S ‖ 3 fulosae D | fierit K ‖ 4 capiendas leporis K, *cf* 1 ‖ 6 stellis K | III D: *om* GKS | *sequitur Antecanis delineatus et inscriptus* DGS, *delineatus* K

⟨De Planetis v. 454—460⟩

Haec sunt simul aliae quinque stellae nihilominus similes, | undique figuras duodecim denuntiantes (455), | anni metas et terminos dierum prodigia designantes, per quas semper | in longitudine spatia in semet ipso convolvitur annus (458). | longa quippe signa iacent a principio simul convenientia, | neque adhuc confidens illis ego sufficio (460) | narrare, eo quod sunt erraticae et per circuitum menses significant, menses autem annum.

1. De stellis ergo quae vocantur Planetae, id est erraticae, pro eo quod proprium motum habeant.

Περὶ τῶν πέντε ἀστέρων τῶν καλουμένων Πλανητῶν διὰ τὸ κίνησιν ἔχειν ἰδίαν αὐτούς.

2 hec B | alie B | stelle B | nichilominus B | nihilominus = *οὐδέν* ‖ 3 duo et decem P | denunciantes B | *v. 455 πάντοθεν εἰδώλων δυοκαίδεκα δινεύονται* ‖ 3—4 anni — semper *e graecis (v. 456 sq.) non extrico* ‖ 5 spacia B ‖ 6 convenienciae B; a principio sim. conv. *ἀπόπροθεν εἰς ἓν ἰόντων* ‖ 8 narratice B ‖ 7—9 *v. 460 ἀπλανέων τά τε κύκλα τά τ' αἰθέρι (vel ἠέρι) σήματ' ἐνισπεῖν* ‖ 10 stellas B ‖ 11 planete B ‖ 12 erratice B ‖ 14 ha (*in* habeant) *in rasura* P

10 inscripsit *περὶ τῶν πλανήτων* PI, *πλανήτας* Vi, om B | *ε´* Vi ‖ 13 *λεκτέον* post *αὐτούς* PI, at cf l schol Germ AP

Cum sole et luna septem astra numerantur, quae non sunt fixa in caelo, ut cetera sidera, sed in aere feruntur, quae grece planetae, latine autem errantia sidera nuncupantur, non quod ipsa errent, quae cursus suos secundum divini imperii dispensationem peragunt, sed quod nos errare in sui motus investigatione faciunt, cum interdum in austrum, interdum in septentrionem, plerumque contra mundum, nonnumquam cum mundo feruntur (= *Isidorus Etym III 70, 20. De natura rerum 23 p. 45 B.*).

sed ex his duorum maximorum siderum ratione ad tempus dilata ceterorum quinque cursus nomina et ordines explicemus.

Summum igitur Planetarum Saturni sidus est, qui *grece Faeton dicitur,*

2 caetera D | greci K | plantae DS (e *superscripto, cf p. 227 Br.*), planete K | latinae D ‖ 4 dissipationem D ‖ 5 faciant D ‖ 8, 9 ceterarum D ‖ *post* 9 *inscriptum* SATVRNVS D ‖ 10 *solummodo quae (usque ad p. 273, 9) inclinatis litteris descripsi e* l *pleniore (an ex Hygino II 42?) deprompta sunt (Robert p. 203. 4)* | feton *vel* foeton *alii*

Ips⟨a⟩e dicuntur quidem deorum nomina esse quinque. prima quidem Iovis, magna, paret. secunda vero vocata est Phethon. sic vocata est a Sole.

λέγονται δὲ ϑεῶν εἶναι πέντε. πρῶτον μὲν Διός, Φαίνοντα, μέγαν. ὁ δεύτερος ἐκλήϑη μὲν Φαέϑων, οὐ μέγας. οὗτος ὠνομάσϑη ἀπὸ τοῦ Ἡλίου.

2 nomine[a]ịn P | esse *om* P

1 λέγεται PI ‖ 3—4 ὁ πρῶτος μέν ἐστι Κρόνου, Φαίνων καλούμενος PI ‖ 5—7 ὁ δεύτερος Διός, ἐκλήϑη δὲ Φαέϑων, οὐ μέγας *omissis* οὗτος — Ἡλίου PI

colore candidum, natura gelidum, triginta annis zodiacum peragens. cuius absides altissima in Scorpione est (= *Plinius HN II 32—34. 64*).

Inde Iovis temperatum, *quod Greci Phenon vocant*, quod est colore clarum. cuius absides altissima in Virgine est. et duodecim annis signiferum percurrit.

Hinc Martis, *quod grece Pyrois vocatur*, colore igneum, natura fervidum. cuius absides altissima in signo Leonis est. et duobus annis signiferi ambitum lustrare dicitur (= *Plinius 34. 64*).

Infra solem namque Venus, *quae grece Phosphoron vocatur*. quae cum solem praecedit, Lucifer, cum vero sequitur, Vesper appellatur; et cum Lucifer est, colorem habet gaudentem, cum Vesper, fulgentem, CCC quadraginta octo diebus signiferum discurrens a sole numquam absistens longius partibus XLVI (= *Plinius 36. 38*).

Proximum illi Mercurii sidus colore radians, cuius absides ultima in Capricorno est, novem diebus ociore ambitu modo ante solis exortus, modo post occasus, numquam ab eo remotior viginti duabus partibus (= *Plinius 64*).

Inmorantur igitur in coitu solis et non conparent in caelo Saturni sidus et Martis cum plurimum diebus CLXX, Iovis triginta sex aut cum minimum denis detractis diebus, Veneris CLXVIII aut cum minimum LII,

3 IOVIS *in margine* D | pheonon D ‖ 6 MARTIS *in margine* D | pyrohis KD (*primitus*) *alii* ‖ 7 signiferum D² ‖ 8 ambitum *om* D ‖ 9 VENVS *in margine* D | grecae K | *adscripsit* D² lucis sedem | fosforon *alii* ‖ 11 candentem *coni Breysig* ‖ 13 VI atque XL *postea add* K ‖ 14 MERCVRIVS *in margine* D | *ad* Mercurii *in margine* D² greci stilbon o mercurium vocant | altissima GK ‖ 15 exortum *coni Breysig* ‖ 16 occasum G ‖ 17 comparent D, comparem S ‖ 18 XXXVI K

tertia autem Mars, rubea. una quidem magna, colore similis Aquilae.

Venus, qui et Lucifer, candido colore. omnium quippe stellarum maxima est. quem et Luciferum vocant, eo quod mane oritur.

ὁ δὲ τρίτος Ἄρεως. Πυρόεις δὲ καλεῖται. οὐ μέγας, τὸ χρῶμα δὲ ὅμοιος τῶι ἐν τῶι Αἰετῶι.

ὁ δὲ τέταρτος Φωσφόρος, Ἀφροδίτης, λευκὸς τῶι χρώματι. πάντων δὲ μέγιστός ἐστι τούτων τῶν ἄστρων. ὃν καὶ Ἕσπερον καὶ Φωσφόρον καλοῦσιν.

---

1 tercia B ‖ 3 aquile B ‖ 4 venere qui B ‖ 6 quam B ‖ 8 oriatur B

1—2 *ὁ δὲ — μέγας* om P^{I} ‖ 1 *πυροειδὴς* BP^{I}Vi: corr Koppiers ‖ 3 *δὲ ὅμ.* P^{I}: *ὅμ. δὲ* BVi | *ἀετῶ* P^{I} ‖ 4—5 *ὁ τέταρτος Ἀφροδίτης, καλεῖται δὲ Φωσφόρος. ἔστι δὲ λευκὸς τὸ χρῶμα* P^{I} ‖ 6, 7 *δὲ τούτων τ. ἄ. μέγ. ἐστιν* P^{I} ‖ 7, 8 *ἑωσφόρον* BP^{I}, *ἕως φόρον* Vi: corr Wilam

---

Mercurii XIII aut cum plurimum XVIII. occultantur vero meantes cum sole partibus nonnumquam amplius undenis, interdum et a septenis partibus erumpunt (= *Ign*).

Iam vero, quia eorum ordines sive cursus sub brevitate perstrinximus, restat, ut quid de his gentilium ridiculosissima vanitas senserit explicemus. Saturnum namque, *a quo se tarditatem accipere opinabantur,* Faethonta Solis filium esse dixerunt et, quia paternos currus affectans sibi atque mundo concremationis detrimenta conflaverit, ab Iove fulmine percussus in Eridanum deciderit et a Sole patre inter sidera sit conlocatus (= *Hyg II 42*).

Stellam Iovis, *a qua se accipere temperantiam autumabant,* dixerunt quendam hominem fuisse, conditum a Prometheo cunctis forma praestantiorem. quem cum Iovi ut ceteros reddere nollet, idem Phenon a Mercurio persuasus, ut inmortalitatem perciperet, esse dicitur, ut ad Iovem veniret. ad quem veniens et proprio nomine honoratus et inter astra conlocatus iuxta eorum vanitatem est (= *Hyg l c*).

Martis autem stella, quam quidam illorum Herculis esse dixerunt, Veneris sequax ab illis fuisse putabatur. nam cum Vulcanus Venerem duxisset

---

1 occultatur DKS^{I} ‖ 4 ordinis K | perstriximus D ‖ 6 tarditate G | opinabatur D (n *add* D^{2}) KS | *quae abhinc inclinatis litteris descripsi, non ex Hygino sumpta sunt, sed e 'Sphaerae' parte altera* (*p. 170. 1*) ‖ 6, 7 fetontalis (-idis GKS) solis filii filium DGKS: *corr Breysig e Strozziano* ‖ 7 *an* qui *pro* et? ‖ 8 conflaverint S^{I} | eridianum S^{I} ‖ 10 temperarantiam K | autumant DS ‖ 11 phoenonem *post* fuisse *add* D^{2} ‖ 11, 2 prestantiorem DK ‖ 12 cum *om* DKS ‖ 16 stellam D

quinta vero Mercurius, rutilans atque splendida et minor. Mercurio autem data est, eo quod primum ipse fecit exornationem caeli et ceterorum ordines et horas dinumeravit et significationes temporum demonstravit. Rutilus autem vocatur, eo quod tantam claritatem ostenderit.

πέμπτος δὲ Ἑρμοῦ, Στίλβων, λαμπρὸς καὶ μικρός. τῶι δὲ Ἑρμῆι ἐδόθη διὰ τὸ πρῶτον αὐτὸν τὸν διάκοσμον ὁρίσαι τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῶν ἄστρων τὰς τάξεις καὶ τὰς ὥρας μετρῆσαι καὶ ἐπισημασίας καιρῶν δεῖξαι. Στίλβων δὲ καλεῖται διὰ τὸ φαντασίαν τοιαύτην αὐτὸν ποιεῖν.

4, 5 exornacionem B ‖ 5, 6 *an* et siderum? ‖ 7 significaciones B

1—3 *ὁ δὲ πέμπτος Ἑρμοῦ Στ. καλούμενος — τῶι Ἑρμῆι δὲ* PI ‖ 1 *στίλπων* Vi ‖ 7 *ἐπισημασίας καιρῶν* vertit l (corr Wilam): *ἐπισημασιῶν καιροὺς* B PI Vi ‖ 9 in margine planetarum signa PI

---

uxorem et propter eius observantiam Marti copia non fieret nihilque adsequi videretur, a Venere coitum impetravit. et quia vehementer morsum incenderit, Pyrois est appellata. *a qua etiam se fervorem accipere credebant* (*= Hyg l c*).

Veneris vero stella⟨m⟩, quam nonnulli Iunonis esse opinabantur, dixerunt fuisse Hesperum, Aurorae et Cephali filium, et ob pulchritudinem cum Venere certasse et idcirco inter astra conlocatum esse et Veneris nomen accepisse, eo quod vi quadam nonnumquam oriente sole, nonnumquam occidente videatur. *ab hac enim stella se voluptatem accipere profitebantur* (*= Hyg l c*).

Porro Mercurii stella, *a qua se linguam et sapientiam percipere arbitrabantur,* idcirco Mercurio data existimatur, quoniam primum menses secundum illorum ineptiam instituerit et siderum cursus. a quibusdam vero sidera a Venere condita et Mercurio demonstrata esse credebantur (*= Hyg l c*).

2 videtur K (*corr* K[2]) | *Hyginum falso interpretatus est* | amor eum *coni Breysig* ‖ 3 sit DGK, stella est S | credebat G ‖ 5 nonnuli K | opinabatur K ‖ 6 aurore DK | pulcritudinem G ‖ 7 et — Veneris *in inferiore margine suppl* K | accipisse K ‖ 8 vi D: diu K ‖ 9 voluptatem = *ὄρεξιν* (*eructationem* l) *Sphaera p. 470* ‖ 10 stellam D | linguam et sapientiam = *λόγον ibidem* ‖ 11 existimantur S | quom GS | primus S ‖ 12 inceptiam S | syderum S *ut saepius* ‖ 13 *secuntur quinque Planetae delineati sine inscriptione* DGS, *spatium vacuum* K

⟨De Qvattvor Circvlis v. 462—468⟩

Quin etiam hinc continentur tempora cognoscere | quattuor, quorum maxime diligentibus proderit, | quibus metra conspicere volunt ad cognoscendos annos. | signa quippe bene conposita omnibus manifesta esse | multa quidem continuo ubique conferta omnia. | ipsa vero sine errore manifestantur alterutra | omnia, itaque metra duplicia proferuntur.

⟨De Lacteo Circvlo v. 469—476⟩

Siquidem nocte mundo aere, quando omnes splendidae | stellae hominibus ostendit praeclara nox, | neque aliqua crassitudine aeris cernitur bipertita luna, | sed sic sine nubilo videntur acuta omnia sidera — | siquidem ob honorem erga sapientes veniet miraculum | cogitantibus ubique considerandum invenire circulum | caeli, aut quis subsistens aliter ostendat, | quod illi prae tanto nitore fulgentem Galam invocant.

ΓΑΛΑΞΙΑΣ

Quem pro candore Greci Galaxiam circulum appellant.

Οὗτος γίνεται ἐν τοῖς φαινομένοις κύκλοις. ὃν προσαγορεύεσθαί φασι Γαλαξίαν· οὐ γὰρ

2 hic B | hinc continentur = *τά γε κεῖται* | tempora cognoscere *e graecis non extrico* | quatuor B ‖ 3 maxime diligentibus = *μάλιστα ποθή* | *an* qui m.? ‖ 4 composita B ‖ 5 manifesta esse = *ἐπιρρήδην ἐπίκειται* | quibus *ante* multa B ‖ 6 ipse *vel* -a P | sine errore = *ἀπλανέες* (*cf var lect in editione*) | manifestantur = *ἀρηρότες* ‖ 7 itaque = *ἀτάρ* ‖ 9 nocte mundo aere = *νυκτὸς καθαρῆς* | splendide B ‖ 10 preclara P ‖ 11 dubio *primitus* P ‖ 12 accuta B | honore B (= *τημόσδε cum τιμ- confusum ut p. 205, 17 alibi*) | ergo B ‖ 12, 3 erga sapientes veniet = *περὶ φρένας ἵκετο* ‖ 13 ubique *ante* cogit. P, *cf graeca* ‖ 13, 4 considerandum invenire circulum = *κεκεασμένον εὐρέι κύκλωι* ‖ 15 pre B | calam P ‖ 15, 6 *distinxi coniuncta* ‖ 18 calore B ‖ 18, 9 galaxan B

16 *περὶ τοῦ γαλαξία* PI, om B

Lacteus circulus, quem Greci Galaxian vocant, est per medium caeli verticem a septentrione consurgens in austrum devexus. quem nonnulli id-

1 galasian K | quem — vocant *e* 1, *cetera aliunde* ‖ 2 vertice G

ἐξῆν τοῖς Διὸς υἱοῖς τῆς οὐρανίου τιμῆς μετασχεῖν, εἰ μή τις αὐτῶν θηλάσειε τὸν τῆς Ἥρας μαστόν. διόπερ φασὶ τὸν Ἑρμῆν μετὰ τὴν γένεσιν ἀνακομίσαι τὸν Ἡρακλέα καὶ προσσχεῖν αὐτὸν τῶι τῆς Ἥρας μαστῶι, τὸν δὲ θηλάζειν. ἐπινοήσασαν δὲ τὴν Ἥραν ἀποσείσασθαι αὐτόν, καὶ οὕτως ἐκχυθέντος τοῦ περισσεύματος ἀποτελεσθῆναι τὸν γαλαξίαν κύκλον.

⟨De Tropicis et Aeqvatore v. 478—527⟩

Mensura autem tanta est, | de quibus magna duo luminaria per menses et tempora in semet ipso revolvuntur. |

Quorum unus quidem a propinquo descendit (480). | hinc utraque capita Geminis videntur, | hic ad geniculos iacet Agitatoris | et tibias et sinister humerus, super ipsum autem | Perseus,

14 duo magna B, magna *post* duo *primitus iteratum* P ‖ 14, 5 lum. premenses et tempora P | de quibus — revolvuntur *plane depravata* ‖ 15 ipsa B ‖ 16 a propinquo descendit = ἐγγύθεν ἐστὶ κατερχομένου βορέαο | hinc = ἐν δὲ (ἔνθεν) ‖ 17 videntur = φορέονται ‖ 18 super — Perseus = ἐπ' αὐτῶι Περσέος | ipso B

3 αὐτῶ Vi | θηλάσει BPI Vi ‖ 4, 5 ἑρμῆ βρέφος ὄντα omissis μ. τ. γέν. PI ‖ 5 ὑπὸ BVi: corr Heyne ‖ 6 προσχεῖν BPI Vi ‖ 9 post αὐτὸν PI τὸν δὲ μαστὸν καὶ ἔτι ῥεῖν ‖ 10, 1 περισεύματος PI ‖ 12 sequitur Sphaera supra impressa (p. 154 sqq.) in PI, Arati scholia sine carmine omissa inscriptione in Vi, Arati et scholiorum frustulum casu fortasse amissis ceteris in B

---

circo candidiorem putant, eo quod solis cursum per eum fieri arbitrentur. quae opinatio in eo falsa esse convincitur, quoniam non in eo solis cursus est nisi in ea parte, quae a signifero contingitur. qui videlicet dum sint uterque obliqui et alternatim invicem sibi pene ex adverso conveniant, in aestivo circulo in Geminis, in hiemali in Sagittario tantum se contingunt.

3 in *superscripsit* K | que D, qua (a *in rasura*) K | a *om* G ‖ 4 utrique G, uterquae K ‖ 5 estivo K | hyemali DKS | *sequitur Lacteus circulus delineatus et inscriptus* DS (*cf p. 230 Breysig*)

Andromedae vero medius cubitus superior | dextra levaque tenens. unum quidem, in quo iacet altus (485), | interior ab aquilone, ad austrum autem vocatur cubitus. | scapulae vero Equi et subcervical Avis quoque | summitas cum capite et Serpentarii humera | ad ipsum respicientes consecuti in circuitu. | ipse autem pusillum fertur australis, sed non superponit (490) | Virginis, sed Leo et Cancer. ipsi autem simul ambo | habent umbram inmissam circulo huic, | unus quidem a pectore et ventre usque ad clunibus | secat, alterum namque assiduae superpositum lyrae | Cancer habet magis duplicem signum, quem et intelligas (495) | rectum esse, oculis prospicere circulum ex utraque parte, | unum quidem quanto magis per octo partibus mensuratum, | in quinque autem revolvitur super terram, | tres quoque tempore aestuque solistitiales sunt. | sed unus quidem ad aquilonem circa Cancrum est collocatus (500). |

Alter vero contra ad austrum per medium Capricornium, | dividit autem et pedes Aquari et Caeti caudam | ibi. est autem et Laepus et Canis magnus, | quod pedibus habeat Navem | et magni Centauri scapulas ibi et aculeum (505) | Scorpionis et Arcum levioris Sagittatoris. | qui purus transit ad aquilonem, | ad austrum vero Fidicula ponitur, adversatur autem illi | hiemalis. et tres quidem circumcidunt in altitudine | ab octo partibus, quinque autem in deorsum prospiciunt (510). |

Medio vero inter utrosque ponitur candidus circulus [quem Galaxian Greci appellant], | quod ad terram revertatur hic circulus. | qui et signa noctis ostendit utraque, | postquam recesserit

---

1 andromede B ‖ 2 a quo B ‖ 2, 3 interior ab aquilone = *ἀσσότερον βορέαο* ‖ 3 austrum *iterat* P | *ἐπικέκλιται, cf p. 207, 13* | scapule B ‖ 4 aequi P ‖ 4, 5 serpentarium era B ‖ 6, 7 s. ponitur genis B | superponit Virginis = *ἐπιβάλλει Παρθένος* ‖ 7 ambo *om* P ‖ 7, 8 habent umbram inmissam = *ἑξείης κέαται βεβλημένοι* ‖ 8 unum B ‖ 9 crunibus B, clunibus *novato* l P | assidie B ‖ 10 lire B | lyrae = *χελείου* | Cancer habet = *Καρκίνον ἦχι* ‖ 10, 1 intellegas B ‖ 11 occulis conspicere B ‖ 12 quando B | peracto partes B ‖ 13 mensurandum P ‖ 14 tempore = *ἐν περάτηι?* | estaque B | sol estivales B ‖ 15 cancro P ‖ 16 medio P | capricorni P ‖ 17 autem et *om* P | aquarii B | ibi = *ἐν δὲ* ‖ 18 lepus B | et Canis magnus = *ἀτὰρ Κυνὸς οὐ μάλα πολλήν* | quod = *ὁπόσην* (*omisso αἴνυται*) ‖ 20 circum B | leviorem B (= *ἐλαφροῦ*) | sagitarios B ‖ 21 Fidicula = *ἠέλιος* (*χέλυς*) | adversatur = *τρέπεται* | hyemales P ‖ 22 circumcidunt = *περιτέλλεται* | altitudinem B ‖ 23 aspiciunt B (= *δινεύονται*) ‖ 24 in u. B ‖ 24, 5 *e p. 276 a 18 sq. repetitum* ‖ 26 signa noctis ostendit = *ἤματα νυξὶν ἰσαίεται* | recesserat B

aestas, tunc autem verenus adsistit. | signum quidem Arietis et Tauri quando in genibus iacent (515), | Aries quippe per longitudinem extensus in circuitu, | Taurus autem a tibia circumspicitur clarus. | hinc vero et zona dilucida Orionis. | campes autem et Aquarius divagi et leviores sunt, | Vrna autem et Corvus, stellae non multum densiores (520), | Vergiliae quidem secus Serpentarii genibus iacent. | quae non longe adiacent, sed iuxta cui | adiacet velocissimus angelus. apud ipsum autem | Equi caput et subcervical involvuntur. |

Vnde quidem sine modum recte circumspicitur axis (525) | in medio omnia habens, quartus autem revincitur | obliquus (527).

Circvlvs Signalis (v. 544—732)

Signalem autem circulum ita appellaverunt, | quod unus quidem Cancer est, Leo autem super ipsum, Virgo in id ipso (545) | quidem Vergiliae et Scorpio, ipse | autem Sagittator et Capricornius, super Capricornium vero | Aquarius, duo autem super ipsos Piscium stellas positas, | his quippe magnus Aries, deinde Taurus, Gemini autem. | inter quibus Fidicula adponitur duodecim omnibus (550) | totum annum inducunt, et ex ipsis per | circuitum erunt omnes dinumeratae horae. | unus quidem, quantum circuit et ad oceanum occidit, | tantum super terram reducitur. per totam noctem | ex his occidunt duodecim circuli (555), | tot vero et oriuntur. tantumque in longitudinem universa | nox extenditur, quantum ad medietatem circuli | incipiens a nocte et erigitur ab altitudine terrae. |

---

1 estas B ‖ 3 autem *om* P ‖ 4 clarus = *ὀκλάς* | hinc = *ἐν δὲ* ‖ 4, 5 caupes B (*χαμπή*) ‖ 5 et Aquarius = *Ὕδρης* | divagi = *ἔνι οἱ* (*ἔνιοι?*) | leviores = *ἐλαφρός* ‖ 6 stelle B | densiores = *πολλοί* | virgilie B (*Χηλαί*) ‖ 7 que P | quae — adiacent = *οὐ μὴν Αἰητοῦ ἀπαμείρεται* ‖ 8, 9 et qui c. B ‖ 10 sine modum = *παρβολάδην* ‖ 11 revincitur = *ἐσφήκωται* ‖ 12 *titulum om* P ‖ 13 unus = *ἔνι* ‖ 14 in id = *ὑπ᾽ αὐτόν* ‖ 15 vergilie B, virgiliae P | sagitator B ‖ 16 vero *om* B ‖ 17 his quidem magnus = *τοὺς δὲ μέτα* ‖ 18 quidem autem B | inter quibus = *ἐν τοῖς* | Fidicula = *ἠέλιος*, *cf p. 278, 21. 280, 3. 281, 1. 284, 5* ‖ 18, 9 duo et decem P ‖ 19 inducunt = *ἄγων* ‖ 20 erunt = *ἀέξονται* | dinumerate B (= *ἐπικάρπιοι*) | hore BP ‖ 21 occeanum B | *v. 553 τοῦ δ᾽ ὅσσον κοίλοιο κατ᾽ ὠκεανοῖο δύηται* ‖ 22 reducitur = *φέρεται* | ex his = *ἕξ*

Quod non est abiectum, sed probatum et | dena milibus pertractatum, quando oriuntur universa (560). | semper enim cum ipsis consurgit ipsa | Fidicula. quodque pertractandum magis | mane recte si [non] fuerint nubes nigrae | fiunt aut montibus absconsae dum oriuntur, | signa supervenientes inaestimabiles fieri (565). | ipse autem magis signa utrumque dat | oceano, tunc quoque multum circumvertitur, ipse | super vitulos portatur singulariter. |

Cuius obscuritas, quando Cancer oritur, | stellae utrumque convolutae circumiacent (570), | quaedam autem occidunt, aliae vero oriuntur. | occidit quidem Corona, occidit autem ab spino Piscis | medius a sublimitate dimidiae partis, | novissime autem mittit declinante Corona. | ipsa quoque a retro conversa, sed nondum (575) | praecedit superiore nocte ferenda. | unde quidem et in humeris deponit laboriosum Serpentarium, | Cancer vero a geniculis deponitur, iuxta autem Serpentis collum. | necnon et Arctophylax [id est Arcturi custos], quod non multum ex utraque parte, | minus vel maius, sed plurime ad matutinum cernitur (580). | quaternis enim vicibus descendit Bootes | et suscipitur ab oceano. ipse autem praeclarus ostenditur, | vult quidem superesse alia nocte superveniente (583), | et per noctibus ad

---

1 abiectam P | *v. 559 οὔ κεν ἀπόβλητον δεδοχημένωι ἤματος εἴη* | dena milibus = *μοιράων (μυρίων)* ‖ 2 *v. 560 μοιράων σκέπτεσθαι, ὅτ' ἀντέλλῃσιν ἑκάστη* ‖ 3 *v. 562 ἠέλιος. τὰς δ' ἂν κε περισκέψαιο μάλιστα* ‖ 3, 4 pertractum m. ad mane B ‖ 4 nigre B | *v. 563 εἰς αὐτὰς ὁρόων, ἀτάρ, εἰ νεφέεσσι μέλαιναι* ‖ 5 absconse B | *v. 564 σήματ' ἐπερχομένῃσιν ἀρηρότα ποιήσασθαι* ‖ 5. 6 signa = *κεράων* ‖ 5 inestimabiles B ‖ 6 occeano B ‖ 7 super vitulos = *νειόθεν ὁππῆμος (cum μόσχος confusum)* ‖ 7, 8 singulariter = *ὑψόθι γαίης* ‖ 9 cuius obscuritas = *οὗ οἱ ἀφαυρότατοι* ‖ 10 convolute B | quedam aut B ‖ 12 medius piscis P | medius a sublimitate = *ἥμισυ — μετήορον* | ab s. B ‖ 13 ipsa quoque = *αὐτὰρ Γνύξ* ‖ 14 precedit P | *v. 576 γαστέρι νειαίρῃ, τὰ δ' ὑπέρτερα νυκτὶ φορεῖται* ‖ 15 humeros B | deponit *om* P ‖ 16 deponitur — collum = *κατάγει δ' Ὄφιν αὐχένος ἐγγύς* | d. autem iuxta P ‖ 17 arctosylax B, arctofilax P | custus P | quod non multum = *εἴη πολύς* ‖ 18 minus vel maius = *μείων ἠμάτιος* | ad matutinum = *ἔννυχος* | matutine P ‖ 19 vocibus B ‖ 20 occeano B | praeclarus ostenditur = *φάεος κορέσηται* ‖ 20, 1 vult quidem superesse alia = *βουλυτῶι ἐπέχει πλεῖον δίχα*

Quae de coortibus et cooccasibus ex Arato v. 569—732 vertit I, *desunt in rec int, cf p. 285 sqq.*

vesperum occidere dicitur (585), | novissime quando Fidicula descendente occidit (584). | quanti quidem occidunt, sed contrarium nihil agunt, | sed bono quidem circulo, bona autem utraque et dilucida | tamen Orion [qui et Iugula] confidenter | omnia ferens Fluvium rapidum extendens inrigat agros. |

Incipiente autem Leone quaedam per omnia feruntur (590), | Cancer quando occidit et Aquila, statim et nox | volvitur, alia quidem remanent per ordinem splendida | nondum fluctibus revertitur oceanus, | oritur autem Aquarii caput et Laepusculus | et Antecanis, priores pedes consequentes (595). |

Non autem paululum terrae subposita mittit | Virgine oriente. Lyra tunc revolvitur | et Delfinus occidit et Iaculus. | cum ipsis autem et Cygni priores alas simul cum ipso | et cauda et Fluminis terminos adiacentes (600). | occidit autem Equi caput, occidit et cervix. | oritur vero Aquarius super ipsum usque ad summum, | Vrnam autem adiungit et Canis pedes alterutros | trahens a retro Navis puppem. | quem dividit arbor in id ipsa (605), | Virgo tamen tota pertransiens nunc facta. |

Neque autem supervenientes Vergiliae et subtilius lucentes, | inenarrabilem autem magnum Bootis signum | subito exoritur convolutus Septentrioni. | Navis autem tranquilla tota sublimis adsistens (610), | sed Aquarius funditur multum veniens in caelum, | caudam quippe. tantummodo apud Vergilies adducit | dextra levaque tibias eius usque ad genibus | semper nox ubique, sic autem Lyra recedit (615). | hunc autem iaculum quem

1 *v. 585 κεῖναί οἱ καὶ νύκτες 'ἐπ' ὀψὲ δύοντι' λέγονται* ‖ 1, 2 *v. 584 ἦμος ὅτ' ἠελίοιο κατερχομένοιο δύηται* ‖ 2 quanti = *ὡς οἱ (ὅσοι)* ‖ 3 agunt = *ἀεικής* | s. bona B | *an* cingulo (*ζώνηι*)? ‖ 4 tamen = *ὤμοις?* | virgula P (in *supra*) ‖ 4, 5 omnia f. Fl. = *πάντα φέρων Ποτ.* ‖ 5 rapidum extendens inrigat agros = *κέραος παρατείνεται ἄλλου?* ‖ 6 quedam B ‖ 7 statim et nox = *αὐτὰρ ὅ γε γνύξ* ‖ 8 *v. 592 ἥμενος ἄλλα μὲν ἤδη, ἀτὰρ γόνυ καὶ πόδα λαιόν* ‖ 9 occeanus B | Aquarii = *Ὕδρης* | lepusculus B ‖ 10 consequentes = *Κυνὸς αἰθομένοιο (συνεπομένοιο?)* ‖ 11 paululum terrae subposita mittit = *γαίης ὑπὸ νείατα βάλλει* ‖ 12 revolvitur = *Κυλληναίη?* | delphinus B | ipso B ‖ 13 cigni B, cicni P ‖ 14 terminos adiacentes = *παρηορίαι σκιόωνται (κει-)* ‖ 15 Aquarius = *Ὕδρη* ‖ 16 *v. 603 Κρητῆρα, φθάμενος δὲ Κύων πόδας αἴνυται ἄλλους* ‖ 17 quem B: uen P | *v. 605 ἱστὸν διχόωσα κατ' αὐτόν* ‖ 19 vergilie B ‖ 21 tranquillus P ‖ 22 multum veniens = *ἤλιθα πολλή* ‖ 23 quidem B | caudam quippe = *οὐρῆς ἂν (omisso δεύοιτο)* | tantam modo B ‖ 24 dextra levaque tibias eius = *δεξιτερὴν κνήμην* ‖ 25 lira B | *v. 615 αἰεὶ γνὺξ αἰεὶ δὲ Λύρηι παραπεπτηῶτος* | hanc B | iaculum quem = *ἄιστον (ὀιστόν)*

signum sub caelo | utraque occidentia et rursus orientia | multotiens ea ad mane aspicimus in aere. | tibiae autem cum Vergiliae videntur utraque, | ipse vero a capite convertitur alter (620) | Scorpionem expectans et spiculum Sagittae. | haec enim feruntur in medio eaque omnia, | manu quidem quam et caput simul et Arcum adducit. | sed ista velut capilli capitis omnia membratim ordinantur, | medio autem Scorpione et novissime ipsa cauda (625) | Centauri vide⟨n⟩tur ascendere adhuc Vergiliae | distantes a capite Equi, donec occidant, | et prioris Avis adducitur ultima cauda. occidit autem Andromedae caput, quod in maius adnixum | Caetum inducit ad austrum. e contrario ei (630) | Caepheum magnum ab aquilone adtrectare iubet. | et partem lumborum eius ex adverso usque ad eam | occiditque Caephei caput et humeri et manus. |

Declinat autem Fluvius superveniente ei | Scorpione accidens ab euro oceanus (635). | atque superveniens terret magnum Orionem. | Diana helicen primo sermone locuta | ducere plurimas imbres super bestias cunctas | sustinentes [Incolum, id est] Orionem, fortiter lamentata cornicla | ferociter abnuens ei pro vino deditum (640). | iam ex ipso surgens bestia alia | dissipante insulas per medias utrum regiones persequens | scorpionem et extendens multum veniens, | plurime inlustrans super Dianam

---

1 occidencia B | oriencia B, occidentia P ‖ 1, 2 in mult. P | multociens B ‖ 2 ad mane = *αὐτονυχεὶ* | aspiciens B | in aere = *τοῦ μὲν ἄρ᾽ οἴη* | tibie B ‖ 2, 3 vergilias B ‖ 3 vero *om* B *lacuna indicata* | alt̄ B | *v. 620 αὐτὸς δ᾽ ἐς κεφαλὴν ἔτι που τετραμμένος ἄλληι* ‖ 4 spectans P | spiculam B (*ῥύτορα*) | sagitte B | ipse enim hec enim B | haec enim feruntur = *οἳ γάρ μιν φορέουσιν* ‖ 5, 6 *v. 623 χεῖρα δέ οἱ σκαιὴν κεφαλήν θ᾽ ἅμα Τόξον ἀγινεῖ* ‖ 6 velud B ‖ 6—8 *v. 624, 5 ἀλλ᾽ ὃ μὲν ὥς τρίχα πάντα καταμελεϊστὶ φορεῖται, ἥμισυ δὲ Στεφάνοιο καὶ αὐτὴν ἔσχατον οὐρήν* ‖ 7 scorpionem P ‖ 8 videṇtur B (*φορέουσιν*) | vergilie B ‖ 10 andromede B ‖ 11 in maius adnixum = *μέγα δεῖμα* | *v. 630 Κήτεος ἠερόεις ἐπάγει νότος* | cetum P | et austrum B ‖ 12 *v. 631 Κηφεὺς ἐκ βορέω μεγάληι ἀνὰ χειρὶ κελεύει* ‖ 13 quae B ‖ 15 declinat autem Fluvius = *καμπαὶ δ᾽ ἂν Ποταμοῖο* | scorpioni B ‖ 15, 6 accidens ab euro oceanus = *ἐμπίπτοιεν ἐυρρόου ὠκεανοῖο* ‖ 16 occeanus B | adque P ‖ 17 helicen = *ἱλήκοι* | primo sermone locuta = *προτέρων λόγος, οἵ μιν ἔφαντο* | inducere P (*ἑλκῆσαι*) ‖ 17, 8 plurimos himbres B (*πέπλοιο Χίωι*) ‖ 18 suiper B (*ὅτε*) | sustinens B ‖ 19 cornida B | *v. 639 καρτερὸς Ὠρίων στιβαρῆι ἐπέκοπτε κορύνηι (κορώνηι)* | vino *om* P ‖ 19, 20 *v. 640 θήρης ἀρνύμενος κεῖνωι χάριν Οἰνοπίωνι* ‖ 20 vestigia alia B ‖ 22 extendens multum veniens = *ἔκτανε πολλὸν ἐόντα* | plurimae BP | inlustras B (*προφανεὶς*)

Incolo super castitatem. | qua ratione dicunt superveniente (645) | Scorpione Incolo circa terras novissime fugientem. | necnon Andromeda et Caetus derelicti | ipso quoque oriente continuo alia | simul omnia confugiunt. tunc autem cingitur Caepheus | terram radens et quaedam a capite omnia (650) | tinget in oceanum, necnon etiam ipsi | Septentriones prohibent pedes ac manus. | statimque ipsa puero admiscitur | ostendens Cassiepiae simulacrum. reliqua autem iam non secundum ornamentum | videntur de sellula pedes et manus desuper (655), | sed a capite videtur | observare a femoribus et genibus; nam non utique ventura esset illa | salva fieri rerum magnitudo. | alia autem pars in altera fertur, altera vero nuper ad altera | caelum refert, quando Coronam circuit secundus ordo (660), | Aquarius autem ultimam adducit Centauri partem, | corpus quidem et caput, et Bestiam, quam manu | dextera Centaurus habet. alia quippe remanent | Arcum [autem] supervenientem primi pedes equi sepultoris. |

Et in Arcum seminat Serpens et corpus Serpentarii (665) | orietur superveniente ei pinguior esca | Scorpionis orienti, adsumens quidem ipse Serpentarii | manus et Serpentis multiformem splendorem. | Ingenu autem per circuitum semper conversus | oritur, tunc ergo transiens egreditur, sed (670) | zona et pectus et humeri omnia | dextra levaque cum capito et manibus simul cum | Arcu ascendunt et Sagittario oriente. | cum Mercurio seu Lyra et usque ad pectus | Caepheus consequitur oceanum (675). |

1 incolo *om* P | propter B | racione B | superveniente = *περαιόθεν ἐρχομένοιο* || 2 terras n. f. = *χθονὸς ἔσχατα φεύγειν* || 3 andromede B | cetus B | ipsi B || 3, 4 *v. 648 κεῖνον ἔτ' ἀντέλλοντος ἀπευθέα, ἀλλ' ἄρα καὶ τοί* || 4 cingitur = *ζώνῃ* || 5 rudens B | quedam B | tangit B || 5, 6 occeanum B || 6 necnon etiam ipsi = *τὰ δ' οὐ θέμις, ἀλλὰ τά γ' αὐτόν* || 7—8 *v. 653. 4 ἡ δὲ καὶ αὐτὴ παιδὸς ἐπείγεται εἰδώλοιο δειλὴ (δήλη) K.* || 7 cassiepie B, sassiepiae P || 8 n. seculorum o. B || 9 stellula B || 10 videtur *non extrico* | observare *om* P (*αἰρομένη* = *ἀθρ-?*) | utique (*ἄρα*) *refeci:* uitiquo B, uti quo P || 11 *v. 657* ventura esset = *ἔμελλεν* | v. et equotua fueri r. B | *v. 658 Δωρίδι καὶ Πανόπῃ μεγάλων ἄτερ ἰσώσασθαι* || 12 alia v. P | nuper P: pars B | referit B (*ἀντιφέρει*) || 13 incipit circuit B | Aquarius = *Ὕδρης* || 14 ultimum P || 15 vestiam B || 16, 7 equi sepultoris = *ἱππότα φηρός* (*ἱππο τάφηρος*) || 18 et in Arcum seminat = *Τόξωι καὶ σπείρῃ, cf p. 267a 12* || 19 aesca P | *v. 666 ἀντέλλει ἐπιόντι· καρήατα δ' αὐτὸς ἀγινεῖ* || 20, 1 multiformem splendorem = *πολυτειρέος ἀγήν* || 20 multeformem B || 21 autem *om* P || 22 egredietur B | sed = *ἄλλα* || 24 arco B | sagitario B || 25 *v. 674 σὺν τοῖς Ἑρμαίῃ τε Λύρῃ καὶ στήθεος ἄχρις* | cepheus B | consequitur oceanum = *παρελαύνεται ὠκεανοῖο*

verum tamen et Canis magni radia omnes | occidunt, et omnia descendunt ad Incolo, | omnia quippe infinita sectatur Laepusculum. | sed non Agitatoris Hedulos neque Capream, | sed statim descendunt magnifice prae manibus (680) | lucentes, et Leo quidem discernitur alteras | commovere tempestates, dum Fidiculae fuerint sociata, | sed quaedam a capite et manu [Scorpionis] | Capricornio ascendente omnia deponit contraria | ipso Sagittario descendente. iam non Perseus (685) | neque adhuc summa Corona manet et observatur Navis, | sed Perseus quidem a geniculo pedeque | dextro occidit, puppis autem quantum in circuitu habet, | ista quidem Capricornio oriente descendit, | verum etiam et Antecanis occidit, alia autem signa ascendunt (690), | Cygnus et Aquila et Iaculus quae sunt volatiles | et australis Sacrarii sacra positio. |

Equus autem et Aquarius circumciduntur | pedibus et capite convoluti. e contrario autem Equi | Centauri cauda inducitur vespere noctis (695). | sed non occidit caput neque humeri | eius cum pectore sed Serpentis Aquariae | cervix ad terram prospiciunt omnia anteriora frontis, | siquidem retrorsa magis remanent, sed et | Centaurus aliquotiens cum Piscibus oritur (700) | ascendentes. et super Pisces veniet Piscis | ille magnus subiacens Capricornio. | nam paululum quidem duo et decem perseverant omnes. | ita et [in genu laborantis] manus et genicula et humeri | Andromedae absque omnia, quaedam ante altera retro (705), |

1 verum tamen = *ἦμος, cf v. 690* ‖ 2 descendunt ad Incolo = *κατέρχεται Ὠρίωνος* | inficta B ‖ 2, 3 sectantur lepusculum B (= *διωκομένοιο Λαγωοῦ*) ‖ 3 edulos B ‖ 4 pre B | magnifice prae manibus = *τά τέ οἱ μεγάλην ἀνὰ χεῖρα* ‖ 4, 5 Leo quidem = *μελέων* (*λέων μέν*) ‖ 5 ulterius c. B | fidicule B (= *ἠελίωι cum χέλυς confusum*) ‖ 6 fuerunt B | quedam BP ‖ 6, 7 *seclusi:* manus capricornio *omisso* scorpionis P ‖ 7 ipsa P | sagitario B ‖ 9 Corona = *κόρυμβα* | observatur = *πολυτειρέος* (*τηρ-*) ‖ 11, 2 verum tamen etiam et B ‖ 12 cicinus et P, *om* B ‖ 14 posicio B ‖ 15 *v. 693 Ἵππος δ' Ὑδροχόοιο μέσον περιτελλομένοιο* ‖ 17 *legit ἑσπερίη νύξ ut Ach p. 73, cf Arati ed* ‖ 18 aquarie B | cervix B: caput P ‖ 18, 9 *v. 698 αὐχενίην κατάγει σπείρην καὶ πάντα πρόσωπα* ‖ 19 siquidem = *ἢ δέ* (*εἰ δὲ*) ‖ 20 aliquociens B | *v. 700, 1 αὐτῶι Κενταύρωι, ὁπότ' Ἰχθύες ἀντέλλωσιν, ἀθρόον ἐμφέρεται* ‖ 21 veniet = *ἔρχεται* | ille magnus = *αὐτῶι κυανέωι* ‖ 22 qu. de duodecim B ‖ 22, 3 perseverant omnes = *ἀμμένει ἄλλην* ‖ 23 *seclusi; vertit μογεραί, cf v. 65* (*p. 190, 5*) | laborant$\overset{i}{e}$s P | magnus B ‖ 24 andromede B | quedam B

extenduntur ad oceanum, ut procedant | Piscibus. utique autem hi secus dextra manu | ipsi portantur, alia quidem nuper in sinistra adducitur | Ariete ascendente. et circumciso | ad vesperum movetur Sacrarium, cum ipso et (710) | Perseo oriente, quantum a capite et humeris. | ipsaque zona utraque pereunt extremum | quid parvulum paret super Tauro | cum densitate obvoluto. neque ergo Taurus | minuitur, cum oritur, nam maxime inter quibus (715) | Agitatoris fertur. portio nondum super hanc | subito oritur, Gemini autem cum ipsis venient. | sed Heduli pars pedis [non] cum ipsa Caprea | miscuntur Tauro, quando crines et cauda | Caeti aestatis tempore oriuntur (720). | occidit autem Arctofilax [id est Arcturi custos] iam prima. tunc portionem | manu trahentes deponunt | consecuta ei maior subiecta Septentrio. | utrique autem pedes duo Serpentarii | simul cum eis genicula Geminis super signum inpetrantes (725) | ex alio latere

1 occeanum B | et P | procedunt (*vel* -ant) P ‖ 1, 2 *v. 706, 7 τείνεται, ὠκεανοῖο νέον ὁπότε προγένωνται Ἰχθύες* ‖ 2 nuper = *νειόθι* ‖ 3 adducit B | arietem B ‖ 4 cum ipso *superscripsit* P ‖ 5 *v. 712 αὐτὴ δὲ ζώνη καὶ κ' ἀμφήριστα πέλονται* (*ita legisse videtur, cf ed Arati*) ‖ 6 quid parvulum = *ἢ Κριῶι λήγοντι* (*ὀλίγωι*) | obvolutum P | cum densitate obvoluto = *σὺν τῶι πανσυδίηι ἀνελίσσεται* ‖ 7 minuit P ‖ 7—8 nam — fertur = *ἐπεὶ μάλα οἱ συναρηρὼς Ἡνίοχος φέρεται* ‖ 8 porcio B | portio = *μοίρηι* | subito = *ἀθρόος, cf v. 153* (*p. 205, 18*) *v. 219* (*p. 218, 16*) ‖ 9 cum ipsis venient = *μιν οὖλον ἄγουσιν* | pars = *θέναρ* ‖ 10 *seclusi* | crunes B, *cf p. 258 a 1* ‖ 11 cetistate B | aestatis tempore = *αἰθερίοιο περαιόθεν* ‖ 12 arctofylax B | idem B ‖ 13 *v. 722, 3 τάων, αἳ πίσυρές μιν ἄτερ χειρὸς κατάγουσι λαιῆς* (*ἣ δ' αὐτῶι μεγάληι ὑποτέλλεται Ἄρκτωι*) ‖ 14 utrumque B | duo = *καταδυομένου* (*δύο*) ‖ 15 *v. 725 μέσφ' αὐτῶν γονάτων Διδύμοις ἐπὶ σῆμα τετύχθων*

ZODIACUS, vel signifer, est circulus duodecim signis constans, id est Ariete Tauro Geminis Cancro Leone Virgine Libra Scorpione Sagittario Capricorno Aquario Piscibus. quorum signorum tempora et ordines, sive quae unoquoque signo oriente signa oriantur vel occidente occidant, in superiori parte libelli exsecuti sumus. nunc quod restat domino adiuvante breviter exponemus.

GS *apud Breysigium p. 230, 13 sqq. invenies. — fons ignotus praeter Pliniana, quae notavi* ‖ 1 duodecem G | signa G, signum K ‖ 2 sagitario D ‖ 3 capricornio S ‖ 4 que D (*corr* D[2]) ‖ 4, 5 superiore G, -ae K ‖ 5 executi S | sum S | *desunt hodie, erant eadem quae* 1 *exhibet supra p. 116—123, cf Hyg IV 12* ‖ 5, 6 adiuuante br. exponam S

ascendentes. tunc nequaquam Caeti nihil | veniet ex utraque, totum serotino tempore. | iamque Fluminis primam partem exortam | fieri mundo aequore cogitanti et super ipsam | ipsum

1 ceti nichil B ‖ 2 serotino tempore = *ὄψεαι* (*ὀψέ*) ‖ 3 fieri = *χαμπήν*? | equore B | cogitanti et super ipsam = *σκέψαιτό κε ναύτης* (*αὐτῆς*)

Est ergo zodiacus circulus obliquus, cuius obliquitas solis cursum modo ad hiemalem circulum vergit, modo ad aestivum adtollit, modo ad aequinoctialem bis in anno, id est euntem et redeuntem, admittit. unde fit, ut, cum ad hiemalem devexus fuerit, maiora sint spatia noctis quam diei et terra eo a se longius discurrente hiemis rigores sustineat et, cum se ad aestivum extulerit, maiora sint spatia diei quam noctis et terra eo supra se propius cursum faciente calefacta semina quaeque concepta matura reddere cogatur et, cum se aequinoctiali dederit, aequalia sint spatia dierum ac noctium et terra vernales sive autumnales temperies aut eo a brumali veniente aut ab aestivo redeunte suscipiat. quae omnia, ut praefati sumus (*l. 1 sq.*), eiusdem signiferi obliquitas facit. qui si recta linea ab oriente in occidentem discurreret, semper aequales dies et noctes existerent et nulla temporum varietas mundum ornaret. nam, ut philosophi aiunt (*Plinius II 66*), ʻnon aliud habitatur in terris quam quod illi subiacet, reliqua autem a polis squalent', a septentrionali videlicet, qui appellatur boreus et numquam occidit, et ab australi, qui appellatur austronotius et numquam videtur: de quibus in libro beati Iob scribitur (IX 9) ʻqui facit Arcturum et Oriona et Yadas et interiora austri.' est igitur per eundem signiferum septem stellarum errantium cursus. Veneris tantum stella excedit eum binis partibus. Luna quoque per totam eius latitudinem vagatur, sed omnino non excedit eum. ab his Mercurii stella laxissime, ut tamen e duodenis partibus (tot sunt enim latitudinis) non amplius octonas pererret, neque has aequaliter, sed duas medio eius et supra

2 hyemalem DS | estivum K | attollit S ‖ 3 est ////euntem K | et redeuntem *om* S ‖ 4 ad *om* DS (*superscriptum* D^2 S^{II2}) | hyemalem DGS ‖ 5 hyemis DG | estivum K ‖ 5, 6 extullerit D, extuterit G ‖ 6 ////supra K | re S | proprius GK, propitius S ‖ 7 cursus G | tale fata S | queque D, quequae K | cogitatur D *primitus* ‖ 9 t. at S ‖ 10 prefati K ‖ 11 quasi r. S | linia G ‖ 11, 2 discurret D (discurreret *superscriptum* D^2), -erit K ‖ 13 aliut G ‖ 13, 4 habetur G ‖ 14 illis G ‖ 15 apellatur boreas G ‖ 15—16 boreus — appellatur *om* S ‖ 15, 6 et abstrali K ‖ 16 apelatur G | austronocius GS^I | in *om* S ‖ 17 *Iobis locum profert etiam Isidorus De natura rerum XXVI 1* | arturum G | hyathas S^I ‖ 19 tamen S | eum *om* DS | lunam GK ‖ 21 at t. D^2 | et DK, ea G | latitudinis *Plinius:* -es DGKS ‖ 22 pererret *Plinius:* -at DGKS | e. ut s. K

Orionem manentem, quem signum (730) | aut noctis mensura aut Navigii nuntius. | ubique enim haec multiformes dii hominibus referent.

⟨LVNAE SIGNA v. 733—818, *omisso* 768⟩

Iam cum videris parvulis cornibus esse lunam | vespere lucentem, ex ipsa doceris | mensem, quando primordio absciditur lux ex alto (735). | quantum super umbram in quarta fuerit die. | octava autem per medium dividitur ad omnem vultum, | undique ergo aliunde altera reclinat frontibus | hic dicit, quo modo in mense circumciditur aurora. | noctis extrema illa duodecim sortes (740) | sufficere dicit. haec ubi magna in annum, | quando terminavit plantas ponere. | a Iove enim omnia constituta ubique iacet. | equidem tabernaculum circuit tempestatis | dixit quid oportet recordatus a Septentrione (745) | aut alterum, quorum in oceano revertuntur. | stellae utraque, quarum prima noctis. | sic enim omnia removentur in annum | seu Septentrionem pondus minitans aliquotiens aliquot | replevit, tunc quoque

1 orientem orionem B | manentem quem signum = *μένων, εἴ οἵ ποθι σῆμα* ‖ 2 navi (i *ad* i *superscripto*) P | navigii = *πλόον* (*πλοίον*) | nuncius B (*ἀγγείλειεν*) | hec B | multiformes = *πολλά* ‖ 3 referent = *λέγουσιν* ‖ 6 ex ipsa doceris = *ἀεξομένοιο διδάσκει* ‖ 7 ex alto = *αὐτόθεν* | quartum B | *v. 736 ὅσσον ἐπισκιάειν ἐπὶ τέτρατον ἦμαρ ἰοῦσα* ‖ 8 octavo B | medio B | *v. 737 ὀκτὼ δ' ἐν διχάσει, διχόμηνα δὲ παντὶ προσώπωι* ‖ 8, 9 ubique autem ergo B ‖ 9 *post* ergo *8 fere litterae erasae,* aliunde *omissum* P | quo m^o^d' B ‖ 10 illae P ‖ 11 efficere P | hec B ‖ 13 *v. 744 καὶ μέν τις καὶ νηΐ πολυκλύστου χειμῶνος* (tabernaculum [*σκηνῇ*] *e -ς καὶ νηΐ sumptum*) ‖ 14 septemtrione B ‖ 15 occeano B | revertuntur = *ἀρύονται* | stelle B | utraque = *ἀμφιλύκης* ‖ 16 removentur = *ἀμείβεται* ‖ 16, 7 septemtrionem B ‖ 17 aliquociens B | aliquod P | *v. 749 ἠέλιος μέγαν ὄγμον ἐλαύνων, ἄλλοτε δ' ἄλλωι* | replevit = *ἐμπελάει*

---

quattuor et infra duas. Sol deinde medio fertur inter duas partes flexuoso draconum meatu inaequalis. Martis stella quattuor mediis, Iovis media et super eam duabus, Saturni duabus ut Sol (= *Plinius II 66. 7*).

1 et *om Plinius* | sol *Plinius:* sed DGKS | *scripsi e Plinio:* in medio DKS, in demedio G | fluxuoso S ‖ 2 inequalis D ‖ 3 ea S | *sequitur* '*Zodiacus circulus*' *cum Sole et Luna delineatus et inscriptus* D

ascendens et statim occidens (750). | alter alterius stellae procedunt auror⟨a⟩e. | cognoscis haec et tu, quando conveniunt simul | decennovenalem circulum lucente Septentrione, | quantum a zona usque ad novissimum Orionem | nox superponitur Canis hirsuti Orionis locus (755), | ecce ut cernimus proprius eius | stellas omnibus constitutas hominibus significant. | illarum et ego considerabo laborem. | credo enim, quod revelata iacent | signa hiemalis ventibus tempestatis marium (760). | certamen quidem parvum, sed dena milibus ei perfectum | fit sobrietatis semper observanti viro. | ipse autem priora tua et alter bene cum alio | praedixerit, quando e propinquo oritur tempestas. | multotiens enim et serenitatem superveniente nocte (765) | circummittit pavidam undam maris. | aliquando enim tertia feria occurrit, aliquotiens quinta. | a Iove enim omnia scimus adhuc, alia multa | celata, et quibus ipse voluerit sponte dabit (770) | Iuppiter; qui etiam virorum generationi orienti propitiatur, | undique volens, signa dabit ubique. | hic autem dicit, ubi divisa luna | multiplici modo utrumque mox super abundans, | sed ascendere aliquando iubet summa noctis (775) | Septentrionem minorem. haec quoque erunt et Apollinis alia | signa et de nocte et de diebus fieri. |

Considerandum est quidem primis cornibus utrumque lunae. |

---

1 occidentia P | stelle B ‖ 2 *v. 751 ἄλλος δ' ἀλλοίην ἀστὴρ ἐπιδέρχεται ἠῶ* | hec B ‖ 3 decem novalem B | septemtrione B (*ἠελίοιο*) ‖ 4 novissimam B | superponitur = *ἐπιδινεῖται* ‖ 5 irsuti B (*θρασύν*) | propriis B | *v. 756 οἵ τε Ποσειδάωνος ὀρώμενοι ἢ Διὸς αὐτοῦ* ‖ 7 *v. 758, 9 τῶι κείνων πεπόνησο. μέλοι δέ τοι, εἴ ποτε νηὶ πιστεύεις, εὑρεῖν, ὅσα που κεχρημένα κεῖται* ‖ 8 hyemalis P ‖ 9 mi^b^nibus P | *v. 761 τὸ δὲ μυρίον αὐτίκ' ὄνειαρ* | sit B ‖ 10 observantis B | tua et alter = *σαώτερος* (*σὰ ἕτερος*) ‖ 11 predixerit P (*παρειπὼν ὤνησεν*) | ei B ‖ 12 multociens B | serenitatem superveniente nocte = *γαληναίηι ὑπὸ νυκτί* ‖ 12, 3 circummitit B ‖ 13 pavidam undam = *πεφοβημένος ἦρι* | etenim B | tercia B ‖ 14 aliquociens B | V P | *v. 768 fere om* | e. homines B ‖ 15 scelata B ‖ 16 iupiter B | generacione B | orienti = *ἀναφανδόν* | propiciatur B (*ὀφέλλει*) ‖ 17 unde v. B | volens = *εἰδόμενος* ‖ *v. 773—6 ἄλλα δέ τοι ἐρέει ἢ που διχόωσα σελήνη πληθύος ἀμφοτέρωθεν ἢ αὐτίκα πεπληθυῖα, ἄλλα δ' ἀνερχόμενος, τότε δ' ἄκρηι νυκτὶ κελεύων Ἠέλιος* (*cf p. 287, 16. 7*) ‖ 18 habundans BP ‖ 19 septemtrionem B ‖ 20 hec B, ha^o^e P | apollonis B (*ἀπ' ἄλλων*) ‖ 21 diebus fieri = *ἤματι ποιήσασθαι* ‖ 22 considerandum est = *σκέπτεο* (*σκεπτέον*) *ut saepius* (*v. 892 al*) ‖ 22 primis — lunae = *πρῶτον κεράων ἑκάτερθε σελήνην*

aliquotiens enim aliter incurrit vespertino lumine, | aliquotiens enim aliter figura cornibus suis luna (780) | mox fuerit, alia quidem tertia, alia autem quarta. | quod circa mense adsistens perficit. | tenuis quidem pura cum fuerit die, | serenitas erit, si autem tenuis non fuerit inventa | spiramine denso et obscuris cornibus (785), | quarta ex tertia lumen pallidum habens | aut austro obscuratur aut aqua iuxta erit. | si autem et ambobus cornibus tertio die habens | nec obtunsa nec supina apparuerit, | sed directa utriusque cornibus circumspexeris lucentia cornua (790), | ad vesperum non venti in illa nocte feruntur. | si autem sic erecta in quarta die fuerit, | tempestatem colligere docet. | si vero cornibus spatium grande visa fuerit, | aquilonem ostendit. quando autem supina est, austrum designat (795). | itaque in tertia si tota in circuitu videris | undique pallidiorem, magis et tunc tempestas erit. | maxima autem tempestas erit, si rutilans apparuerit. |

Considerandum autem multiplici modo et in utrumque divisam, | si quando fuerit aut in cornibus suis lucida (800), | et ardore significans mensis uniuscuiusque. | undique pura magis serenum significat, | omnia autem pertractantes videtur ventis iubere, | alii autem aliter putant; quod cum obscura fuerit, pluvias | significat. sic omnibus signis omnia designat (805), | sed, quanta in tertia aut quarta conputantes | adbreviaverunt abscisa divisione, donec ad ipsam | significationem perveniat. diviso

---

1 incurrit vespertino lumine = *ἐπιγράφει ἕσπερος αἴγληι* | aliquotiens = *ἄλλοτε* ‖ 2 fuerit = *ἀεξομένην, cf p. 279, 20* ‖ 3 tercia B | menses B ‖ 3, 4 *v. 782 τάων καὶ περὶ μηνὸς ἐφεσταότος κε πύθοιο* ‖ 5 non fuerit inventa = *οὐ μάλ' ἐρευθής* (*legit οὐ, non εὖ, cf ed*) | spi(e B)ramine denso = *πνευματίη, παχίων δὲ* — ‖ 6 tercia B ‖ 7 erit = *ἐόντος* | si autem *iteratum* P | ambabus P ‖ 8 tercio B | obtunsa = *ἐπινευστάζηι* | aparuerit B ‖ 9 lucencia B, *om* P | circumspexeris lucentia cornua = *περιγνάμπτωσι κεραῖαι* ‖ 9, 10 ad vesperum non venti = *ἑσπέριοί κ' ἄνεμοι* ‖ 10 venit B ‖ 11 fuerit = *ἀγινεῖ* | collegere B ‖ 12 spacium B | grandis P | visa fuerit = *εὖ ἐπινεύηι* ‖ 13 tercia B ‖ 14 totum B ‖ 14, 5 *v. 796, 7 αὐτὰρ ἐπὴν τριτόωσαν ὅλος περὶ κύκλος ἑλίσσηι πάντη ἐρευθόμενος* ‖ 17 multiplici modo = *ἐς πληθύν* | in *om* B ‖ 18 *v. 800 ἡ μὲν ἀεξομένην ἠδ' ἐς κέρας αὖθις ἰοῦσαν* ‖ 19 calore P ‖ 20 autem *om* P | pertractantes = *ἐρευθομένηι* ‖ 20, 1 ventis iubere = *ἀνέμοιο κελεύθους* ‖ 21, 2 pluviam B ‖ 22 significet B | *v. 805 σήματα δ' οὐ μάλα* (*v. l. οὔτ' ἄρ*) *πᾶσιν ἐπ' ἤμασι πάντα τέτυκται* ‖ 23 quantum in tercia et aut B | computantes P (*πέληται*) ‖ 23, 4 *v. 807, 8 μέσφα διχαιομένης, διχάδος γε μὲν ἄχρις ἐπ' αὐτὴν σημαίνει διχόμηνον* ‖ 24 significacionem perveniant B | divisio B

autem mense | statim item diminutionem patitur; suscipitur autem continente quarta | mensis transacti. si vero tertia transacta (810) | et per circuitum tota aream se circumdederit | aut tres vel duos circumiacentes in orbe eius, | significat venti tranquillitatem putandam, | aut disruptione ventorum deficiente tranquillitate, |

1 mensae P | diminucionem B | potitur B | autem *om* P ‖ 2 tercia B | si vero t. tr. = *τῆι δὲ τριτάτηι ἀπιόντος* (*v. l. ἐπιόντος*) ‖ 3 circuitu P | totum B

LUNA terris vicinior est quam sol sive cetera errantia sidera, unde et breviori orbe celerius peragit cursum suum. nam iter, quod sol in trecentis sexaginta quinque diebus et sex horis peragit, luna in viginti septem diebus et octo horis percurrit. singula vero signa sol tricenis diebus et denis horis ac semisse, luna autem binis diebus et senis horis ac bisse unius horae perlabitur. unde fit, ut, quantum spatii in zodiaco una die luna percurrit, tantum sol in tredecim diebus expleat. bisse autem dicimus, cum quidam numerus in tres aequas partes dividitur, ut duodecimus in tres quaternarios, cuius duae partes, id est octo, bisse, tertia vero, id est quatuor, trien appellatur (*cf Isidorus De nat rer XIX*).

Hanc enim quidam philosophorum dicunt proprium lumen habere globique eius unam partem esse lucifluam, aliam vero obscuram, et paulatim se vertendo diversas formas efficere. alii econtra aiunt, lunam non suum lumen habere, sed solis radiis inluminari; unde et defectum patitur, quem Greci eclipsin vocant, si inter ipsam et solem umbra terrae interveniat (= *Isidorus Etym III 52*).

Hanc gentiles Dianam germanam Solis, quem Apollinem nuncupabant, fuisse dixerunt, et sicut a sole spiritum ita se a luna corpus accipere falso arbitrabantur. dicebant enim eam viarum praesidem et virginem, eo quod via nihil pariat. idcirco igitur ambo sagittas habere finguntur, quod ipsa duo sidera de caelo radios usque ad terram emittant. ideo faces, quia luna inluminat, sol et inluminat et exurit. ideo luna bigam habere dicitur sive propter velocitatem sive pro eo, quod die et nocte apparet, sive quod hieme et aestate lucet, sol vero quadrigam propter quattuor tempora, hiemem vernum aestatem et autumnum. Diana autem luna dicta est quasi Duana,

1 vitinior D | est *om* DK ‖ 2 breviore DK ‖ 2, 3 tricentis DS ‖ 5 d. oris D ‖ 6 hore K | spacii D | diae K ‖ 7 bisse S: -em DKG ‖ 8 tres et aequas K | duodecim G ‖ 9 bissem *libri* ‖ 10 appellantur S ‖ 11 philosoforum S ‖ 12 lucifluvam G ‖ 15 eclypsin K ‖ 17 appollinem D ‖ 19 presidem D ‖ 20 pareat S ‖ 21 usquae K | terras D | facis K ‖ 22 illuminat G *bis* | exexurit SI ‖ 22—25 (ideo — aut.) *in Isidoro desunt, ad explicandam imaginem appictam idonea, cf p. 292, 11. 295, 9 al* ‖ 23 hyeme *libri* ‖ 24 estate K | quatuor GS | hyemem DGKS

si duo non adhuc tempestas circumdat lunam (815), | maiorem autem tempestatem inducit, si tres se circumdederit areas, | magisque nigrescere et disrumpere magis. | et hoc quidem permanet lunae et satis facit nos ita esse.

Solis Signa (v. 819—891)

Sole autem ex utraque parte oriente ... | solis magis adsimilantis signa haec sunt (820), | utrumque occidenti et a finibus suis orienti. | non varias mittit segetes hic | circulus, quando serena utitur signa, | etiam adhuc haec signa refert, cum apparuerit haec simplex ubique. | si autem ipse purum non habuerit orbem (825), | occidit vero sine nubibus obtunsum subdividens nitorem, | et surgens mane rutilus, serenitas erit. | nam si aliquotiens vario colore circumamicitur | et neque radia fuerint, iam aquilonium | divisum inmittit, alia autem per medium lucent (830), | tunc ubique pluviales pertranseunt venti. |

---

1 *v. 815 ταὶ δύο δ' ἂν χειμῶνι περιτροχάοιντο σελήνην* ‖ 2 traes P ‖ 3—4 permanet — esse = *ἐπὶ μηνὶ σεληναίης κε πύθοιο* ‖ 4 lune B ‖ 5 *titulum om* P ‖ 6 solem B | *om τοι μελέτω* | 6, 7 adsimilante P (*ἐοικότα*) ‖ 7 hec B ‖ 8 no B | mitit B | *v. 822 μή οἱ ποικίλλοιτο νέον βάλλοντος ἀρούρας κύκλος* ‖ 9 signa = *ἤματος, cf p. 292, 9 al* | hec B | referit B ‖ 9, 10 aparuerit B | *v. 824 μηδέ τι σῆμα φέροι, φαίνοιτο δὲ λιτὸς ἁπάντη* ‖ 10 haec *om* B | ipse = *αὕτως* | non = *μιν* ‖ 11 orbem = *βουλύσιος ὥρη?* | subdividens = *ὑποδείελος* ‖ 12 nitore B | surgens mane = *ἐπερχομένης ἠοῦς* ‖ 12, 3 aliquociens B ‖ 13 vario colore = *κοῖλος ἐειδόμενος* ‖ 14 divisum = *σχιζόμεναι* | inmitit B (*βάλλωσι*) | medio B ‖ 15 *v. 831 ἀλλά που ἢ ὑετοῖο διέρχεται ἢ ἀνέμοιο*

---

quod luna et die et nocte appareat, ipsa et Lucina, eo quod luceat, et Trivia, eo quod tribus figuratur figuris. de qua Virgilius (*Aen IV 511*) 'tria virginis ora Dianae', quia eadem luna eadem Diana eadem Proserpina vocabatur. de qua quidam (*Prudentius, Contra Symmachum I 365—7*):

denique cum luna est, sublustri splendet amictu;
cum subcincta iacet calamis, Latonia virgo est;
cum subnixa sedet solio, Plutonia coniunx (= *Isidorus Etym VIII 11, 56—58*).

---

1 et *post* l. *om* DGS ‖ 2 fugantur KS ‖ 3 hora GKS ‖ 5 esplendet K ‖ 6 subcinta K ‖ 7 *versum om* D

Considerandum autem, si ad auroram subalbidus fuerit sol | ipse (sic enim oportet conspicere), | si inventus fuerit supercurrens multis | advenientibus nubibus venientes aliunde aliae (835) | nigrae. et tunc aquae erunt | signa ventura⟨e⟩, haec inveniuntur omnia ventis. | si autem utraque similiter usus fuerit, | et tunc demum aquam adducit et a ventibus extenditur. | si autem orienti aut occidenti (840) | radia fulserint et lucore repletus | aut aliquotiens nubibus madidis rorante | incipiens a nocte aut in alia nocte, | aquam deponit praecedente hoc signum. | necnon adhuc modica nubes dum oritur (845), | tunc autem tranquillus utitur

1 auroraṃ P | si — sol = *εἴ κέ τοι αὐγαὶ ὑπείκωσ' ἠελίοιο* ‖ 2 oportet conspicere = *σκοπαὶ εἰσιν ἄρισται* | inventus fuerit supercurrens = *ἔρευθος ἐπιτρέχει* ‖ 4 nigre P | aque B | haec P: et B ‖ 4—5 haec — ventis = *τὰ δ' ἐρεύθεα πάντ' ἀνέμοιο* ‖ 6 a ventibus extenditur = *ὑπηνέμιος τανύοιτο* ‖ 7 lucore repletas B (*ἀμφ' ἐνὶ πεπλήθωσι*) ‖ 7, 8 aliquociens B ‖ 8 madidis rorante = *πεπιεσμένος ἢ ὅ γ' ἐς ἠῶ* | incipiens = *ἔρχηται* (*ἄρχηται*) ‖ 8, 9 in alia nocte = *ἐξ ἠοῦς ἐπὶ νύκτα* ‖ 9 precedente BP | ad hac B | *v. 844 ὕδατί κεν κατιόντι παρατρέχοι ἤματα κεῖνα* ‖ 10 nubis B | *v. 846 τὴν δὲ μέτ' ἀκτίνων κεχρημένος αὐτὸς ἀερθῇ*

Quaedam praeterea signa antiqui tempestatis vel serenitatis in ea videri posse dixerunt. Nigidius ait (fr CV): luna si summo in corniculo maculas nigras habuerit in primis partibus mensis, imbres fore; si in media, tunc, cum [in] plena sit in eo corniculo, serenitas. certe, si rubet quasi aurum, ventos ostendit; fit enim ventus ex aeris densitate. densitate obducta sol et luna rubescunt. item, si cornua eius tecta fuerint nebula, tempestas futura est. Aratus autem dicit (v. 794. 5), si aquilonium cornu lunae est correctius, aquilonem inminere; item, si cornu australe sit erectius, notum inminere. quarta autem luna index futurarum certissima habetur aurarum. unde et Virgilius (Georg I 432) 'sin ortu quarto, namque is certissimus auctor' (= *Isidorus De nat rer XXXVIII 2*).

SOLEM per se ipsum moveri, non cum mundo verti, sed in zodiaci circuli obliquitate cursum peragere paulo superius diximus (p. 290). qui dum per trecentos sexaginta quinque dies et quadrantem zodiaci ambitum lustret

1 quaedam *om* D ‖ 2 dixerunt posse G | circulo m. S[II] ‖ 4 in *erasum* D, *om Isidorus* | sint in ea cornicula serenitatem *recte Isidorus* ‖ 7 luna K | correctius *etiam Isidorus;* porrectius *coni Buhle* ‖ 8 imminere G | nothum DKS ‖ 9 futurorum S ‖ 10 hortu DKS | his DKS ‖ 11 *sequitur 'Luna' in curru boario vehens face instructa* DS, *spatium hic vacuum* K ‖ 12 solem — verti *verba sunt Isidori Etym III 49, 1. De nat rer XVII 1* | si S[I] ‖ 12, 3 zodiaco circulo S ‖ 14 sexagenta K | s. et qu. DS[I]

in aere ipsam | iam memoratam pluviam discutiens. multo amplius autem, quando erga circulum | veluti adflictus et conlaceratus inventus fuerit | primum ascendens et rubigines in medio fuerint, | serenitas erit; et si aliquotiens tempestatem videris (850) | pallidam deponentem, statim aquam in ipsa die | fieri circa nubes secutam, | et cum occiderit exadversum sol | aut obumbratum fuerit nigro colore | sol, nubes autem ex utraque parte hinc atque inde (855) | radia per medium involutus diviserit, |

1 discutens B ‖ 2, 3 *v. 848 οἷον τηκομένωι ἐναλίγκιος εὐρύνηται* | vel laceratus B ‖ 3 rubidines B | rubigines *non extrico* ‖ 3, 4 in medio fuerit = *ἐπὶ μεῖον ἴῃσιν* ‖ 4 fuerit B | aliquociens B | tempestatem videris = *χείματος ὥρῃ* ‖ 5 pallidum B | pallidam deponentem = *ὠχρήσῃ κατιών* | aqua B | in ipsa *erasum* B | fuerit B ‖ 6 secutam = *σκοπέεσθαι* | exadversa aut B ‖ 7 nubis B ‖ 8 adque P | medio B | dividerit BP

---

et singula signa tricenis diebus denisque horis ac semisse, id est dimidia hora, transcurrat, incremento dimidiarum horarum quarto anno unum diem complet, quem bissextum nuncupant, qui dies conficitur ex quadrantibus. nam cum duodecies semis horae sex integrae fiant et sex integrae quadrans et hic quadrans quater ductus viginti quattuor horas perficiat, unus dies cum nocte sua completur, qui quarto anno bissextum, ut praefati sumus, efficiat. sunt namque, qui quadrantem non sex, sed tres horas putant, dicentes in unoquoque anno super trecentos sexaginta quinque dies tres tantum horas adcrescere. quae tres quater ductae duodecim horas, id est unum diem, efficiunt. a quibus quaerendum est, qualiter ille dies duodecim horarum sine nocte sua anno possit inseri (= *Ign*).

Sol interea, dum igneus sit, prae nimio motu conversionis suae amplius incalescit. cuius ignem dicunt philosophi aqua nutriri et e contrario elemento virtutem luminis et caloris accipere, unde videmus eum saepius madidum atque rorantem (= *Isidorus Etym III 48*).

Hic autem eclipsin patitur, quotiens luna tricesima ad eandem lineam, qua sol vehitur, pervenit eique se obiciens eum obscurat. unde deficere nobis videtur, cum ei orbis lunae opponitur (= *ib 57*).

Signa autem in eo tempestatis vel serenitatis hoc modo sapientes mundi

1 denis GS | dimedia D ‖ 2 hara K ‖ 3 bissextus S ‖ 4 integre DGS | integre DK ‖ 5 quatuor S ‖ 6 qui *om* D ‖ 9 ducte K | idem S ‖ 10 querendum DGS ‖ 12 natura dum *coni Reifferscheid, Suet rel p. 205* ‖ 13 incaliscit G | nutrire G, nutriti S | e *om* K ‖ 14 sepius DK ‖ 15 adque K ‖ 16 eclypsin GK | trecessima K ‖ 18 videtur *om* S | obponitur GK ‖ 19 ideo DS | tempestates vel serenitates K

aut si adhuc operimentum ad auroram usus fuerit. | ecce iam si nubibus tinctum ad vesperum | haec descendentes nubes et conplacatae | iuxta constitutae fuerint (860), | in crastinum neque super nocte circumfertur pluvia, | sed aliquotiens sol defluens similiter | subito de caelo radia extenduntur, | ut simul occidant, [aut] quando obumbrata mox | stantes ad terram sol et luna (865). | neque quando superveniente die | visae fuerint, ut solitum est, primae nubes desursum aliunde aliae | advenientes fieri super messorum segetes. | nec non ipsa aliquando extensa | radia videntur obumbrata, ut solitum est, prae (870) | aquam aut ven-

1 autem op. B | aurora P ‖ 2 tinctum ad *erasum* B | nubibus tinctum = *ἀνέφελος βάπτοι* | hec B | descendentes = *κατερχομένου* ‖ 2, 3 conplacatae = *οἰχομένοιο* ‖ 3 -ae iuxta *erasum* B | constitute BP ‖ 4 circumfertur = *περιτρομέειν* | fertur plu- *erasum* B | aliquociens B (*ὁπότε*) | sol defluens = *ἠελίοιο μαραινομένῃισιν* ‖ 5 -o de caelo radia *erasum* B | occidunt B ‖ 6 *seclusi* | obumbrata mox *erasum* B ‖ 7 veniente d. visae *erasum* B ‖ 7. 10 ut solitum est = *ἠῶθι* ‖ 8 prime B | desursum = *ὑπερευθέες* | aliae ad- *erasum* B | advenientes = *ἄρραντοι* ‖ 9 non P: cum B ‖ 10 obumbratam B | est *om* P | per B

---

cognoscenda esse dixerunt. Virgilius namque ait (Georg I 441 sqq.), si sol in ortu suo maculosus sit atque sub nube latens aut si dimidia parte apparuerit, imbres futuros. item Varro ait, si exoriens concavus videbitur, ita ut e medio fulgeat et radios faciat partim ad aquilonem, tempestatem humidam et ventosam futuram. item si sol, inquit, rubeat, sincerus dies erit; si palleat, tempestatem significat. Nigidius quoque ait (fr CVI): si pallidus sol in nigras nubes occidit, aquilonem ventum significat (= *Isidorus De nat rer XXXVIII*).

Hunc idem gentiles Apollinem dici voluerunt, a quo se spiritum accipere arbitrantur. Apollon enim grece perdens dicitur, quod fervore suo omnem sucum virentium decoquendo perdat herbarum. hunc etiam divinationis deum voluerunt, seu quod sol omnia obscura manifestat in lucem seu quod in suo processu et occasu eius orbita multimodos significationum monstret effectus. sol vero dicitur aut ex eo, quod solus sit, aut quod

1 cognoscendam S ‖ 2 dimidiam K | eius *post* p. K ‖ 3 futuros demonstrat S ‖ 4 e *om* DS | partim ad austrum *post* faciat *Isidorus* ‖ 5 ventuosam S | inquid D (d *paene eraso*) S[1] | rubeat (r *adraso*) D, subeat K | sinceris DGKS (u *superscripsit* D[2]) ‖ 7 occidat D ‖ 9 appollinem DS ‖ 10 arbitrabantur K | appollon D ‖ 11 virentem S[1] | de quoquendo K ‖ 11, 2 divinationes DKS ‖ 12 sive K ‖ 14 effettus K

torum descendente turbidine. | sed illa magis nubibus obscurantur | radia, maxime et nubes et aquas significant. | si autem pauxillum extenduntur circa nubes radia, | quasi ubi magis et nubes videntur maxime (875), | si et supervenientes circumstantes venti. | nec quidem sol statim nigrescit in area | serenum sine squalore et limpidus in proximo | magis tempestatem duae pessimae esse. |

Considerandum orienti quippe et occidenti (880), | si ubi nubila adiacentia videantur, | aut auster aut aquilonius invenitur in utroque, | nec ita contemplandum hoc vanum observare. | non enim, quando ex utraque simul per medium habent | solem nubes illae in oceanum (885), | fit inmissio, pro eo quod

---

1 descendenti B | 1, 2 obscuratur B | nubibus obscurantur = *χνέφαος φορέοιντο* ‖ 2 significa(t)n P ‖ 3 paxillum B | ubi = *που* | magis et = *μαλακαί* (*μάλα καί*) ‖ 4 videntur = *φορέουσι* | si = *ἤ* ‖ 4, 5 sup. circ. venti = *ἐπερχομένοιο περιδνοφέοιντ᾽ ἀνέμοιο* ‖ 5 sol — area = *ἠέλιον σχεδόθεν μελανεῦσαι ἅλωαί* | aera B ‖ 5, 6 sine squalore = *ἀσσότεραι* ‖ 6 limpidus = *ἀστεμφές* ‖ 6, 7 tempestatis due pessime B ‖ 7, 8 consid. esse P ‖ 8 sic ubi BP = *εἴ που* ‖ 9 adiacentia videantur = *παρήλια κικλήσκονται* | adiacencia B | astra B | ut B ‖ 9, 10 *v. 882 ἢ νότου ἠὲ βορῆος ἐρεύθεται ἢ ἑκάτερθεν* ‖ 10 contemplandum = *σκοπιήν* ‖ 11 medio B ‖ 12 ille B | inmissio = *ἀμβολίη* | pro eo quod = *Διόθεν* (*cum διὸ et ὅθεν confusum*)

---

solite per dies surgat et occidat. huic quoque quadrigam scribunt illam ob causam, quod aut quadripertitis temporum varietatibus anni circulum peragat, aut quod quadrifido limite diei metiatur spatium. unde et ipsis equis condigna huic nomina posuerunt, id est Erithreus Acteon Lampus et Filogeus. Erithreus grece rubeus dicitur, quod a matutinae horae lumine rubicundus exsurgat, Acteon splendens dicitur, quod tertiae horae cursu insistens lucidior fulgeat, Lampus vero, dum ad umbilicum diei centratum conscenderit circulum, Filogeus grece terram amans dicitur, quod horae nonae proclivior vergens occasibus pronus incumbat (= *Fulgentius Mythol I 11*).

---

2 quadrispertitis SI | variaetatibus D | circuli S ‖ 3 metiarum G | aequis S ‖ 4 idem S | ery(i DS)treus DGS ‖ 5 erytreus DGS | rebeus S | matutine G | limine DGK ‖ 6 exurgat GKSI | actaeon SI ‖ 7 lampus — centratum *om* DSI | umbelicum K ‖ 8 hore KS | none S; hora nona *Fulgentius* | proclyvior K ‖ 9 *sequitur 'Sol' in quadriga vehens face instructus* DS, *spatium vacuum* K, *qui tamen Solis currum e maris undis orientem iam fol 154 b adpinxerat*

tempestate ventura, | siquidem ab aquilone simili modo visus fuerit, | ex aquilo flans et adducit austrum, | aut si alicubi vertiginosi occurrunt venti. | ad vesperum et magis administrantes signa eorum (890). | verum tamen vespertinum significat permanere semper.

⟨Praesepis Signa v. 892—908 *omissis* 903. 7. 8⟩

Pertractandum est, quod et Praesepe quidem parvum veniet, | sed caligat ab aquilone sub Cancero propinquans, | ambeduae quidem subtiles videntur | stellae neque adhuc multum a se distant neque autem iuxta (895), | sed quanto quidem maxime ab invicem veniet, | una ab aquilone, alia vero ab austro vocantur. | quorum quidem Asini sunt, medio autem Praesepe positum. | quod repente ubique serenitatem facit | et est invisibilis totus, quod autem ab invicem (900) | videntur stellae utrumque sibimet iunctae. | non parvulo hieme abluuntur segetes. | stellae utraque aquarum sonitum significant. | en quippe unus ab aquilone Praesepis manet invisibilis (905) | subtilitate caligans, auster vero splendidus est.

1, 2 simili modo visus fuerit = *μι' οἴη φοινίσσοιτο* (*cum ὁμοίη φαίνοιτο confusum*) ‖ 2 flans et adducit austrum = *πνοιάς κε φέροι, νοτίη δὲ νότοιο* | sic B ‖ 3 verriginosi B | administrantes = *ἐπίτρεπε* ‖ 4, 5 permanere = *ἐμμενές* ‖ 6 *titulum supplevi* ‖ 7 pertractandum est = *σκέπτεο* | presepe B ‖ 8 aligat B | cancro B | ambaeduae P ‖ 9 stelle B | ad hunc B ‖ 10 quando B | maximae P ‖ 11 ab invice veniente B | ab invicem veniet = *πυγούσιον οἰήσεσθαι, cf var lect in ed* ‖ 11, 2 ab austro vocantur = *νότωι δ' ἐπικέκλιται* ‖ 12 presepe P ‖ 13 ubique *om* P ‖ 14 ab invice B ‖ 15 iuncte P | i. in p. h. B | parvo (ulo *superscr.*) P | hyeme P ‖ 16 aquarius B ‖ 17 manet *iteratum* P ‖ 17, 8 auster vero spl. est = *νότιος δ' Ὄνος ἀγλαὸς εἴη*; *an* australis? ‖ 18 vero *erasum* B

Sidera, quae gentiles Praesepe et Asinos vocaverunt, sunt sub Cancro constituta. sunt autem stellae non multum splendoris habentes neque a se plurimum distantes, in quarum medio in modum praesepis stellarum quidam ambitus est. cui illae praeminent una ab aquilone, altera ab austro.

---

2 constita D | no G | non multum *om* DS | splendoris DS, -es GK ‖ 4 ille DGKS[I] | preminent DS[II]

Dicitur autem et alia historia de ipsis haec. quando a Gigantes militabantur dii, ut dictum est (cf p. 200. 237), Dionisus, id est Liber pater, et Vulcanus et Saturnus super asinos ambulare. quod cum viderent ipsi asini Gigantes adpropinquare, raclaverunt, Gigantes autem audita voce fugierunt. hinc honorati et inter astra positi sunt.

ΟΝΩΝ ΚΑΙ ΦΑΤΝΗΣ

Καλοῦνται δέ τινες αὐτῶν ἀστέρες Ὄνοι, οὓς Διόνυσος ἀνήγαγεν εἰς τὰ ἄστρα. ἔστι δὲ αὐτοῖς καὶ Φάτνη παράσημον. ἡ δὲ τούτων ἱστορία αὕτη. ὅτε ἐπὶ Γίγαντας ἐστρατεύοντο οἱ θεοί, λέγεται Διόνυσον καὶ Ἥφαιστον καὶ Σατύρους ἐπὶ ὄνων πορεύεσθαι. οὔπω δὲ ἑωραμένων αὐτοῖς τῶν Γιγάντων πλησίον ὄντες ὠγκήθησαν οἱ ὄνοι, οἱ δὲ Γίγαντες ἀκούσαντες τῆς φωνῆς ἔφυγον. διὸ ἐτιμήθησαν τῶι ἐν Καρκίνωι εἶναι ἐπὶ δυσμάς.

---

6 istoria P ‖ 7 hec B, est P ‖ 7, 8 agitantes B ‖ 11 saturus P, *cf rec int* ‖ 14 raglaverunt C, *om* B ‖ 15 auditu B

1 haec p. 204, 17 scripta: traieci propter 1; inscripsit post lin. 6 Vi ‖ 2 *αὐτοῦ* (Cancri) coni Koppiers ‖ 11 *ὁρωμένων* BVi: corr Robert ‖ 15 *τῶι ἐν* scripsi: *ἐν τῶι* BVi; *ἐν τῶι Καρκίνου εἴδει* coni Struve

---

1. **Autumabant autem eosdem Asinos gentiles deorum suorum, Dionisi videlicet, qui et Liber pater, et Vulcani sive Satyri, vehiculos fuisse. quibus ascensis cum contra Gigantes ad bellum procederent et illi naturali zelo accensi viso tumultu diro cum murmure rugissent, Gigantes eorum rugitu perterriti conpendium fugae arripuerint, et confestim dii de Gigantibus triumphaverint, et idcirco eos una cum praesepi suo inter astra conlocaverint. talis quidem extitit gentilium socordia, qui deos suos non propriis armis nec viribus, sed asinorum rugitibus adeptos fuisse opinabantur victoriam.**
2. *cf p. 204 a sq.*

---

1 gentilis K | suorum *om* S | dyonisi S ‖ 2 satiri K, *cf* 1 | vehyculos D ‖ 4 tumulto K | murmore DK ‖ 5 fuge D | arripuerunt *primitus* K ‖ 7 estetit D, estitit K ‖ 9 EXPLICIT LIBER ASTROLOGORVM D (*cf p. 102 b 1*) S; *sequitur ibidem* '*Epitome Phoenomenon Prisciani grammatici*' (*cf p. 312 adn*)

⟨v. 909—993⟩

Signa quoque ventorum elatione maris | fieri a longe ad litora clamans (910), | et ripae ut plane aliquotiens perstrepi | fiuntque quasi cacumina montis summae. | [unda autem et fluctus clamant a vento sinistro.]

Et arida quidem quando fulica non per orbem tunc | a latere veniet vox prae multitudine clamans, | commota maria ob superbiam ventorum (915). | et . . . quando serena videntur, | contraria ventus futuri flatibus. | quotiens et agrestes anates et aliae aves | silvestres, quae concutiunt alas, | aut nubes montibus condensa in vertices (920). | atque vetusta candore senuerit spina, | signa facta ventorum, vacuae aliquando nubes summa in multitudine, | quaedam anterius, quaedam autem a retro feruntur. |

Aestuque tonitrua et fulgora hinc oriuntur, | hinc supervenientia, unde ventus aspirat (925). | et per noctem nigrae sub nocte latitant stellae | statimque retro rubidae dealbescunt, | ostentare illis ipsam venire viam | spiramentisque alterutris contraria simul, | alteri autem ex alteris partibus tumque custodito (930) | ab omnibus ventis, magis quando inpares sunt; | contrarii quippe spirant, ut viri mirentur. | tunc autem quando ab euro et austro coruscant | aliter quando zephyrus et al⟨i⟩ter ab aquilone, | tunc, qui in aequore videntur navigare viri (935), | imitatorem quidem habent Iovem per aquas | (aquae enim tantae vertiginis feruntur). | quotiens autem venientibus pluviis nubes recedunt, | quae magis invicem venientia inruent pari, | aut geminum cingere

1—p. 301, 5 *post p. 303, 7 scripta habent* BP ‖ 2 elacione B | a = *καί*; ac? ‖ 3 ripe B | aliquociens B | ut — perstrepi = *εἰνάλιαι ὁπότ' εὔδιοι ἠχήεσσαι* ‖ 4, 5 *seclusi* ‖ 5 vesto B ‖ 6 arida quidem quando fulica tunc per orbem quidem tum a l. B, arida quid equidem quando f. non p. o. tunc a l. P | a latere = *ἐξ ἁλός* ‖ 7 mox B | pre P ‖ 7, 8 ob superbia P (*ὑπερφορέοιτ'*) ‖ 9 ventis B | quociens B | agrestes = *ἀγριάδες* | alie B ‖ 10 silvestrosque B | concut$\overset{u}{i}$ent P: conciunt B ‖ 11 atque vetusta = *ἤδη καὶ πάπποι* ‖ 12 vacue B ‖ 13 quedam B | quedam B ‖ 14 estuque B | fulgura B ‖ 14, 5 superveniencia B ‖ 15 nigre B ‖ 16 nube B | stelle B | rubide B (*ῥυμοί*) ‖ 17 tuam B | alterius B ‖ 20 ut viri mirentur = *ἐπ' ἀνδράσι τεκμήρασθαι* | minentur B ‖ 21 zefirus B ‖ 22 equore B | imitatorem quidem = *μή μιν* (*μιμ-*) ‖ 23 tante B | vertigines B ‖ 24 quociens B | pluvius B | recedunt = *προπάροιθεν* | que B ‖ 25 invice P | veniencia B | inruent pari = *ἰνδάλλονται* | gemina B

magnitudine caelestis iris (940), | aut qualis stella nigerrimam habet aram. |

Multae enim pro stagnis inescantur aves | insatiabili delabantur revolut⟨a⟩e aquis, | aut stagnum circumveniunt hirundines multae | ventriculis conlisis sese commiscent aquis (945), | seu quidem manifestae gentes aquis tempore ver | deinde ex aqua parentes pascere fenum, | aut mane vociferans per deserti soluccus, | aut sicubi pertransiens ululat bubo | tempestate veniente agrestis conliditur cornicla (950), | sicubi et flumina inundaverunt usque ad summum | humeris super capite, multo amplius natat, | aut multo vertitur secus aqua crassa clamitans. |

Et boves namque per aquam deficientes | caelum intuere *ἀπ' αἰθέρος* **olfacti sunt (955), | ventrisque formiculis repleri extrinsecus omnes | cito ascenderunt, et subito viderunt in agris | muribus reptantes, et erratici vermes, | sic illi vocant nigerrima intrinsecus terrae, | et pulli gallinarum, quae gallo efficere sex (960), | bene peduculati et clamare maxima voce, | ut quando se invicem perstrepit aqua super aquam. |**

Tunc et genus corvorum et fulica cedunt | ad aquam venientes Iovis signum minime facto, | videntur greges et narrantes similia (965) | loquentur. et ubi per quae stillicidia corvi | voce imitati sunt cum aqua statim veniente, | aut quando clama-

---

1 magnitudinem B | caelestis iris = *οὐρανὸν ἶρις* ‖ 2 habent P ‖ 3 multe B | pertagni senescuntur P | inescantur = *ἢ εἰνάλιαι* (*cf Corp gloss lat II p. 267 b 52 δελεάσαι* inescare) ‖ 3, 4 in savabili relabantur B, insaciabili debantur P ‖ 4 revolutae = *ἐνιέμεναι* | autem P | circumveniunt = *περὶ δηθά* | hyrundines P ‖ 5 multe B | sese commiscent = *αὔτως εἰλυμένον* ‖ 6 manifeste B | *v. 946 ἢ μᾶλλον δειλαὶ γενεαὶ ὕδροισιν ὄνειαρ* ‖ 7 pascere fenum = *βοόωσι γυρίνων* | solaciis B (*dicit ululam* [*ib II p. 382 a 30*]) ‖ 8 ulula P |
un
agrestis = *χερσαῖα* ‖ 9 conluditur B | indaverunt P (*ἐβάψατο*) ‖ 11 secus aqua = *παρ' ὕδωρ* | crasa B ‖ 12 etiboves P | deficientes = *ἐνδίοιο* (*ἐνδεοῦς*) ‖ 13 *scripsi:* habet hera B, abaet hera P ‖ 13, 4 *v. 956 καὶ κοίλης μύρμηκες ὀχῆς ἔξ ὤεα πάντα* ‖ 14 subito viderunt in agris = *ἀθρόοι ὤφθεν ἴουλοι* ‖ 15 muribus = *τείχεα* | reptante secertatici B | sic illi = *κεῖνοι τούς* ‖ 16 pullis BP | que B | efficere sex = *ἐξεγένοντο* ‖ 17 invice B | ut quando se invicem = *οἷόν τε σταλάον* (*ἄλληλον?*) ‖ 18 aquas s. P ‖ 19 caedunt P | fulica cedunt = *φῦλα κολοιῶν* ‖ 20 Iovis — facto = *Διὸς πάρα σῆμ' ἐγένοντο* | factum est vid. B | greges et narrantes = *ἀγεληδὰ καὶ ἰρήκεσσιν* ‖ 21 que B, quos P | et ubi per quae stillicidia = *καί που κόρακες δίους σταλαγμούς* ‖ 22 *post* statimque (*sic*) *et ante* aut *11 litt spatium vacuum* B

verunt gravi aut duplici voce | longe consonuerint alas percutiunt universi, | novam curavere sub tegmine domum (970) | venientes ad terram, quae concutiunt alas, | aut super unda sectatur fulica acute secuta. |

Quorum nihil expellere observantia aquis | fiat, ut non amplius deserere dictum | mordere musca et sanguine mitescunt (975) | aut lucernae extinctae erect⟨a⟩e ad ora | nocte ad austrum, nulla sub tempestatis hora | lucernae aliud quando compositum lumen videris | et bullas aquae ferventis, nec hoc aestimes vanum (980), | nec radiis candentibus magis aestu cadentes | anates quae crass⟨a⟩e feruntur aves. | neque tibi sub olla tripes superposito igni | scintillas emittere, quando plures latebunt, | neque sub cinere si quando carbunculo motu (985) | lucentemque signum simili modo adcommodat, | sed adhuc considerare explorandam pluviam. |

Si quando mansit madida sine fine magna | profunda tenditur per regiones summa nubes | videntur purae, si tunc tranquillitas erit (990). | serenum ac dilucidum, quando spatiosum mare | videtur, praeclara nubes ne alto incurvet, | sed ipsum temonem prae scapulis adfert.

⟨v. 994—1002⟩

Tractandum quippe serenum, quod super hiemem magis, | quorum tranquillitas hiemis quidem bene usa (995) est, | quod

---

1 gravi aut = *βαρείηι* (*βαρεῖ ἤ*) | cum sonuerint a. percuciunt B ‖ 2 curam vero B | novam curavere = *καὶ νῆσσαι οἰκουροί* | sub B: sed P ‖ 3 terra P (*γεῖσα*) | concuciunt B | undam B | fectatur B ‖ 4 acute B: aica P | secuta = *λεληκώς* ‖ 5 quarum B | nichil B | observancia aquas B ‖ 6 deserere dictum = *ἠὲ πάροιθεν* | muscum B ‖ 7 lucerne P | extincte B | erecte ad *evanidum* B | aura B | nulla = *μηδ' ἦν* ‖ 8 lucerne B ‖ 8, 9 *v. 978 λύχνων ἄλλοτε μέν τε φάος κατὰ κόσμον ὀρώρηι* ‖ 9 nullas aque B | estimes B, extimes P | *v. 980 πομφόλυγες, μηδ' εἴ κεν ἐπ' αὐτόφι μαραίνονται, cf var lect* ‖ 10 candentibus *non extrico* | estu B | candentes B, = *πεπταμένοιο* (*cum πίπτοντος confusum*) ‖ 12 latebant B (*λελαθέσθαι*) ‖ 13 carbunculo motu = *ἄνθρακος αἰθομένοιο* | lucentem lucentemque P ‖ 14 adcommodat = *κεγχρείοισιν* | explanandam B ‖ 15 mansit B: madebit P | mansit madida sine fine = *μὲν ἠερόεσσα παρὲξ ὄρεος* ‖ 16 pure B ‖ 17 spaciosum B, spatiosus P ‖ 18 mare B: amare P | preclara P | incurvet = *κύρηι* ‖ 19 themonem B | prae scapulis adfert = *παραθλίβηται ὁμοίη* ‖ 21 hyeme P ‖ 21, 2 vergis qu. B ‖ 22 hyemis P

Praesepe convolvitur, | primum purgata omni caligine. | ipsa enim defluens purificatur hiems. |

Et flammis quietis lucernas et nocturna noctua | quietes semper extinguitur hiems (1000) | hoc facto signo et taeita volat | montes in quibus circumcrocitat multivox cornicla. |

⟨v. 1021—1043 *omisso* 1026⟩

Et anseres cum clangore supersidunt squalori | hiemisque magnum signum, cum se vexat cornicla | nocte vigilans, luscinius [quo] vespere clamitans prohibet, | vespertilio videtur ad mansionem properare | et fringullus qui fremet et mergulus et aves omnes | a pelago fugientes (1025) | ex lege venientia pro victu vespere ad terras (1027). | neque ergo a foris veniunt, nisi magnam hiemem sentiant. | sed et fulvidae apes, quae ceram gignunt, | ipsius mellis opus se involvuntur (1030), | nec pr⟨a⟩ecelsae grues longis tibiis sese | extendunt ad escas, neque quando araneae per parietes subtilitate feruntur | aut flammis se lucernas nigris extinguunt | aut ignis vix sub sereno lucet (1035), | credendum hiemem magnam propinquo venturam. | ... signa super homines. oportet enim semper et cinis | in id ipso conficta esse prodigiosa, | et lucernae | signum habetur igne lucente iuxta muco (1040), | prunas autem vivos grandinis nequaquam lucentes | ipsi, tamen medio luce subtili | videtur quae nobis signa deintus propulsant.

---

1 presepe P | omne B ‖ 2 hiemps B, hyems P ‖ 3 quiete B ‖ 4 semper = *ἀείδουσα* | hiemps B, hyemps P | volat = *ποικίλλουσα* ‖ 5 montis B (*ὤρῃι*) | circumcrox(c P)itat BP ‖ 6 *vide p. 298,1* ‖ 7 hyemisque P ‖ 8 *post* vexat *iteravit* cum se P | cornida B | lucinius B (*non extrico*) ‖ 9 *seclusi* | clamitans *om lacuna signata* B | prohibet = *κολοιοί* (*κωλύει*) ‖ 9—10 vespertilio — properare *deest in graecis, an est v. 1026?* ‖ 10, 1 *v. 1024 καὶ σπίνος ἠῷα σπίζων καὶ ὄρνεα πάντα* ‖ 10 frigulas B ‖ 11 lege = *νομοῦ* | veniencia B | victum B ‖ 11, 2 pro victu vespere ad terram = *τραφεροῦ ἐπὶ ὄψιον αὖλιν* ‖ 12, 3 magna hyeme P ‖ 13 senciant B | fulvide B | quae *om* B ‖ 14 precesse B ‖ 14, 5 *v. 1031, 2 οὐδ' ὑψοῦ γεράνων μακραὶ στίχες αὐτὰ κέλευθα τείνονται* ‖ 15 haraneae B ‖ 16 pro B; pro (*vel* per) parietes *non extrico* ‖ 17 extinguent B, extingunt (e *supra* u) P ‖ 18 hyemem P | magnum propinqua B | signum B | hominibus B | eo *post* hom. B ‖ 19, 20 *v. 1038 αὐτοῦ πηγνυμένηι νιφετοῦ ἐπιτεκμήραιο* ‖ 20 lucerne B | mucco B ‖ 21 prunas = *ἄνθρακι* | grandinis *om* P | nequaquam = *ὁππότε* (*οὔποτε*) ‖ 22 medio B ‖ 22, 3 *v. 1043 φαίνηται νεφέλη πυρὸς ἔνδοθεν αἰθομένοιο*

⟨v. 1044—1063⟩

Prini quippe fructiferi neenon etiam | scini ubique dinoscuntur, tamen multum inferunt. | semper cavendum est, nec messis de manibus auferat [ara]. | prini autem pro tempore secundum modum habentes | hieme et dicitur amplius cum praevaluerit | ipsum defluere fructum ubique, | denique pessimo humore per spicas messis (1050), | triplum lentiscus infert tantave peraugens | fructa quod videtur fieri signum per singulis | habere arantis. etenim arandum est terminos | triplici modo in medio et per ambarum partium, | primus quidem primam araturam, medius autem mediam (1055) | fructus praedicere factos, novissimus vero alter. | qui meliora adfert lentiscus videtur, | ipse autem ab aliis arantibus multo plenus erit, | quod vero obscurissimum parvo, medio positum (1059). | quanta per lentisco arentur adferent fructum (1062), | tantave et in scilla mirandum flores albos (1063). | ipse quippe velociter super scilla floret (1060), | signa pr⟨a⟩edicere messis (1061).

⟨v. 1064—1067⟩

Simili modo et vespae quando autumno tempore multae simul | conveniunt ubique imbricantes, et vespero stellas profectae (1065) | Pliades continuo superveniente hieme pessima tempestas erit | qualis super vespas. |

2, 3 dinoscuntur = *ἀπείρητοι?* ‖ 3 tam B | inferunt = *ἀλωεύς?* | canendum B (*παπταίνει*) ‖ 4 *seclusi* | per P | pro tempore *non extrico* ‖ 5 hyemem P | et dicitur = *κε λέγοιεν* ‖ 5, 6 pervaluerit B ‖ 6, 7 *v. 1049, 50 μὴ μὲν ἄδην ἔκπαγλα περιβρίθοιεν ἁπάντῃ, τηλοτέρω δ' αὐχμοῖο συνασταχύοιεν ἄρουραι* ‖ 7 inferit B (*χνέει*) ‖ 8 peraugens BP (*αὔξαι*) | fructu B | pro B | *v. 1052 γίνονται καρποῖο* (*vertit καρποὶ ὅ*), *φέρει δέ τε σήμαθ' ἑκάστη* ‖ 8, 9 habere arantis = *ἑξείης ἀρότοιο* ‖ 9 terminus P (= *ὥρην cum ὅρον confusum*) ‖ 10 parcium B ‖ 11 fructos predicere B | praedicere factos = *ἀπαγγέλλει* ‖ 11, 2 novissimus vero alter = *πυμάτην γε μὲν ἔσχατος ἄλλων* ‖ 12 melioria adferit B | autem P: vero B ‖ 13 planus B, plenus (a *alt manu*) P ‖ 14 parcium m. B | lentis///co P ‖ 14 quanto pro l. arantur afferent B ‖ 15 albas P ‖ 16 praecedere B ‖ 19 vespe B | multe B ‖ 20 convenerint B | et spero B ‖ 20, 1 profecte B (*προπάροιθεν*) ‖ 21 hyeme P ‖ 22 vespes B

⟨v. 1068—1074⟩

Feminae quidem sues femin⟨a⟩eque oves atque capreae | si quando convers⟨a⟩e fuerint ad fetum masculos omnes | conceperint, item eas reverti ad fetum (1070), | ita ut vespas magnum hiemem dicitur venturum. | vespere autem iunctis ovibus caprarumque suesque | gaudebit dives vir, inpellit eas magis ubi calfaciat | serenum videtur peragere annum. |

⟨v. 1075—1081⟩

Gaudet specialiter arator, quando congregantur grues (1075) | sub Incolo venientes, hic autem sine dubio statim magis laborat. | sic enim hieme superveniunt grues, | mane quippe et [vespere] magis clamitantes veniunt | anticipantes alterutrae non ut greges videntur | plurime proferri ad tempus non magis multae (1080), | inundatio imbrium [erit quod] postremo prodificat labore. |

⟨v. 1082—1093⟩

En boves pecudesque postquam recessere poma | terram effodiunt, capita quippe aquilo vento | contra tendunt, magis tunc hiemis ipse | Vergiliae descendunt imbremque demonstrant (1085). | qui maxime per orbem | factus nec plantaginis hiems amicus neque aranti, | sed imbribus multis magnum in segetes | nondum vocat neque crescere facit, | tum l⟨a⟩etus gaudet inrigatus vir (1090). |

---

2 capree B ‖ 3 adfectos B ‖ 4 reunti odfectum B | vespes P ‖ 5 hyemem P | cunctis B ‖ 6 divitus vir (= *ἄνολβος ἀνήρ*) ‖ 7 peragerem B (*βιβαιόμεναι*) | *cf p. 298, 1* ‖ 9 ar. spec. B ‖ 10 sub Incolo = *ὥριον* | *post* Incolo *12 litt lacuna* B | sine dubio = *ἀώριος* | laboret P ‖ 11 hyeme P ‖ 12 alterutre B ‖ 12, 3 *v. 1079 πρώιοι· αὐτὰρ ὅτ' ὀψὲ καὶ οὐκ ἀγεληδὰ φανεῖσαι* ‖ 13 tompus B ‖ 14 inundatio = *ἀμβολίηι* | umbrium B | *seclusi* ‖ 16 vobis B | quae B | postquam recessere poma = *μετὰ βρίθουσαν ὀπώρην* ‖ 17 contratendent B ‖ 18 hyemis P | demonstrant = *φορέοιεν* ‖ 19 maxime per orbem = *μέγας οὐ κατὰ κόσμον* | orbe B | hiemps B, hyems P ‖ 20 magnus B | segetis B ‖ 20, 1 *v. 1089 μήπω κεκριμένηι μηδὲ βλωθρῆι ἐπὶ ποίηι* ‖ 21 inrigatus = *ποτιδέγμενος*, *cf p. 139 a 6*

quaedam similes stellae semper, | non una nec duas neque plures fructuantes; | multum enim fructum adferent per madidum annum. |

⟨v. 1094—1103⟩

Necnon etiam per avibus greges praenoscit vir, | ab insulis quando plures conlacerant messes (1095), | veniente aestate gaudent, de una quidem | meta, nec novus nec veteris veniat | humidus tempus. gaudet quippe caprarius vir | ipse avibus dicere secundum mensuram similis, | venientes postmodum multo gloriosior annus (1100). | sic enim decertantes et laborantes aliunde alius | vivimus homines omnes quique prae pedibus parati | cognoscere signa et secundum ea statim peragere. |

⟨v. 1104—1112⟩

Agnis quidem hiems significat pascua, | quibus lex ipsa aliquando magis superveniens recurrit (1105), | alii quippe ex grege arietes, alii vero et agni | simul exultant conlisis cornibus. | seu aliquotiens alterutris percutientes, | quaternis pedibus hii, caesis cornuis invicem. | quando de grege voluntariae moventur (1110) | egredere pascuis, haec autem omnia faciunt | quae ab ipsis iubentur vera esse. |

---

1 quedam B | similis B ‖ 2 fructuantes = *κομόωντες* | afferent B ‖ 2, 3 madido anno B (*αὐχμηρῶι ἐνιαυτῶι*) ‖ 5 hoc non B | pernoscitur P (*ἠπειρόθεν*) | vir *om* P ‖ 6 collacerant B | estate B ‖ 7 de una quidem meta = *περιδείδιε δ᾽ αἰνῶς ἀμήτωι* | nec novus nec veteris = *μή οἱ κενεὸς καὶ ἀχυρμός* ‖ 7, 8 humidus *superscriptum* P (*αὐχμῶι, cf l. 2 et p. 302, 5*) ‖ 8 dicere = *ἐπήν* ‖ 9 mensura P | similis = *ἴωσιν* ‖ 9, 10 gloriosius B | *v. 1100 ἐλπόμενος μετέπειτα πολυγλαγέος ἐνιαυτοῦ* ‖ 11 quippe B | pre P ‖ 12 ea statim P: estatem B ‖ 14 hiemps B, hyemps P ‖ 15 supervenientes B | *v. 1105 ἐς νομὸν ὁππότε μᾶλλον ἐπειγόμενοι τροχόωσιν* ‖ 16 collisis B ‖ 17 hi cesis B ‖ 17—18 hi — invicem: *κεραοί γε μὲν ἀμφοτέροισιν* ‖ 18 invice B | voluntarie B ‖ 19 hec B | faciunt = *ποίῃς* ‖ 19, 20 videntur B | *v. 1112 δάκνωσιν πυκνῇσι κελευόμενα λιθάκεσσιν*

⟨v. 1113—1123⟩

Ex bovibus quoque sciscitabantur aratores viri bubulci | motum hiemis super boves aliquotiens labia | linguis sublingentes et pedibus pulverem ventilantes (1115). | venient erga latere dextra levaque distenti, | aratro senisque hortatur arator. | neque, quando mugitus quod plurimum emittunt | venientes ad stabula aspicere | tristes hiemis inundatio est et boum (1120), | statim designat sine periculo satiari. | neque capreae properantes sub ilice spinosa | tranquilli, neque sues deficiunt arolis fecundae. |

⟨v. 1124—1131, *omisso* 1127⟩

Et lupus aliquando a longe solus rugiens erit, | quando aratrum tenet vir paulatim observat (1125) | opus descendit extensus fugienti simulans, | ter dividens [semitam varicos] hiemem mane expectare (1128). | itaque priscis designat prodigiosa | esse ventorum sonitus pluviarum (1130), | ipsam quidem post aliquot et tertiam extendit diem. |

⟨v. 1132—1154, *omissis* 1138—1141⟩

Nec non etiam mures expectantes cupiunt magis | sereni exultaverunt adsimilantes ludentibus, | sine cogitatione effecti sunt veteris hominibus, | neque canes. etenim ipse effodit pedibus (1135) | alternis putaverunt hiemem supervenientem. | at illi hiemis mures tunc divinaverant (1137). |

---

3 hyemis P ‖ 4 venient erga latere = *ἢ κοίτωι πλευράς* ‖ 6 aspicere = *ὥρηυ* ‖ 7 hyemis P | inundatio est et boum = *πόριες καὶ βουβοσίοιο* | bonum B ‖ 7, 8 designat sine periculo = *τεκμαίρονται ἀχείμεροι* ‖ 8 saciari B ‖ 9 arolis *evanidum* B | deficiunt arolis fecundae = *φορυτῶι ἔπι μαργαίνουσαι* ‖ 12 tenetur vir P ‖ 12, 3 extensus fugienti simulans = *σκέπαος χατέοντι ἐοικώς* ‖ 13 similans P | semita B | semitam varicos *desunt in graecis* | m. hiemem B, hyemem m. P ‖ 15 terciam B ‖ 18 expectantes cupiunt = *τετριγότες εἴ ποτε?* ‖ 19 commotione B ‖ 20 *post* hominibus *novam particulam incipi spatio vacuo signant* BP | canis B ‖ 21 hyemem P ‖ 22 hyemis P | divinaverunt B

Quorum nullius minime. bonum quidem designaverint (1142) | tractandum. magis quidem et duo in unum convenientes | sperare finitum. quod et tertium confido. | semper quippe transeunte numerum anni (1145) | signa committit, sicubi et stella | mane oriente videtur aut decrescente | qualis sit et signum dicit. magisque ursina est | dicendum autumno superveniente quando mensis | quaternis vicibus. etenim convenientes (1150) | menses temptationes habent, quando tenebricoso aethere | octo noctibus finitus gaudio perfecta luna. |

Quibus omnibus a nobis pertractandum in annum | unquam reliquimus continentem in caelo signum.

ARATI QVAE VIDENTVR

---

1 designaverint — *ἐπὶ σήματι σῆμα* ‖ 2, 3 sperare finitum — *ἐλπωρὴ τελέθει* | spera$\overset{\text{r}}{\text{t}}$e P ‖ 3 tercium B ‖ 4 numerum — *ἀριθμοῖης* ‖ 6 ursina — *ἄρκιον* ‖ 7, 8 temptationes — *πείρατα* ‖ 8 ethere B, ethaere P | finitus — *πέλει* (*τέλει*) ‖ 10 umquam P ‖ 11 celo B, caelos P.

AR. EA QVE B (*cf inscriptionem supra p. 102*); *secuntur in* P *fol 36a et b excerpta ex Ovidii Fastis* (primus Romanas ordiris Iane kalendas), *alia eadem manu scripta a Claudio Puteano codicis possessore correcta, in* B *ea quae p. 102b sqq. impressa est Isagoga latina.*

V ANONYMVS III

20*

D^{I} (Dresdensis) 183 s. IX fol 32a, cf p. 101; contuli

D^{II} (Dresdensis) 183 s. IX fol 98a; contuli

M(ontepessulanus) H 334 s. XI; nonnulla enotavit Hasper 'Hyginus philosophus De imaginibus caeli', Lipsiae 1861

P(arisinus) 7400 A s. XIV; edidit Hasper ib

Ph(illippicus Berolinensis) 1832 s. XI fol 81a; contuli

S^{II} (cf p. 101); inspexi

V(ossianus Leidensis) 92 s. XIII; edidit Kiehl 'Mnemosyne' II, a. 1853 p. 88—93

EXCERPTVM DE ASTROLOGIA ARATI

Duo sunt extremi vertices mundi, quos appellant polos, septentrionis et austri, quorum alter a nobis semper videtur, alter nunquam. in eo, qui a nobis cernitur, tria sunt signa constituta, duo scilicet Arcturi et Serpens circum atque inter illos in morem fluminis means. Helice Arcturus maior, Cynosura minor appellatur. qui diversum quidem aspiciunt; nam dorsa eorum sibimet mutuo obvertuntur aversis huc atque illuc pedibus. Serpens vero cauda cingit Helicem, cetero circuitu Cynosuram, ita tamen, ut eosdem medius interlabens separet. cuius caput ad dextrum pedem eius, qui in geniculo stat, videtur extensum. ille vero, qui in geniculo stat, quem Herculem dicunt, dextro pede caput premit Serpentis capite ad austrum converso, humeris suis Coronae tangit confinia. ipsa autem Corona post tergum Herculis sita, capiti Serpentis, quem Serpentarius tenet, adpropinquat. Serpentarius vero, qui a Grecis Ophiuchus vocatur, sub Hercule positus ad austrum versis pedibus Scorpionem calcat, Serpente praecinctus, quem utraque manu

---

1 *titulum dedi e* Ph: EXCERPTIO (-VM M [*cf Hasper p. 8*] Monacensis 210 *s. IX fol 114 a* [*cf Rück, Auszüge aus Plinius in einem astronomisch-komputistischen Sammelwerk des achten Jahrh., Progr., München 1888*]) DE ASTROLOGIA $D^{II}S^{II}$, YGINVS PHILOSOPHVS DE IMAGINIBVS CELI PV, *om* D^{I} || 2—3 *cf rec int interpretis latini p. 180* || 3 a nobis *om* P || 4 numquam $D^{I}D^{II}$ | alter nunquam *om* V | videtur PV || 5, 6 atque inter illa more P || 6 Helice *in margine adscriptum, itemque in ceteris sideribus* Ph | arturus D^{I} || 6, 7 maior dicitur minor arcturus cenosura app. P | cynosiras D^{I}, cinosura V || 7 qui Ph: quae D^{II}MP, que D^{I}V | adspiciunt V || 8 dorso D^{I} | eo////rum D^{II} | sibi P | avertuntur D^{I}Ph, abvertuntur D^{II} || 9 quippe PV | helicen D^{I}Ph || 10 cynosiram D^{I}, cinosuram D^{II}V, cenosuram P | eosdem m. Ph: easdem medius $D^{I}D^{II}$M, medius easdem PV | interlabens *om* D^{I}, *in margine add* D^{II} || 11 genuclo $D^{I}D^{II}$ || 12 genuclo $D^{I}D^{II}$ | erculem D^{II} || 13 p̄mit caput D^{I} || 14 converso *om* M | et hum. PV | corone $D^{I}D^{II}$V || 15 pos $D^{I}D^{II}$ || 16 appropinquat P | a *erasum* D^{I} || 17 ophiucus $D^{I}D^{II}$, ophyuchus Ph | conversis PV || 18 serpentem P | punctus D^{I}, precinctus Ph

tenet. qui plurima longitudine protentus usque ad Coronam extenditur. iuxta huius Serpentis flexuosa volumina nullo alio interveniente signo Bootes post tergum Arcturi maioris videtur pedibus ad Virginem versis; nam Virgo sub pedibus Bootis est constituta. contra guttur ad pedes anteriores Vrsae maioris in commissura zodiaci atque lactei circulorum Gemini sunt locati habentes a levo latere Agitatorem cum Hedulis duobus, qui contra caput Helicis capite verso pede dextro sinistrum Tauri cornu tangere videtur. iuxta Geminos, qua zodiacus altissime erigitur, contra ventrem Vrsae maioris Cancer situs est habens in dorso Asellos albicante inter eos nubecula, quae Praesepium appellatur. at contra pedes eiusdem Vrsae posteriores inter Cancrum et Virginem Leo dicitur constitutus Bootem habens iuxta se. sub pedibus vero Agitatoris Taurus iacet uno pede protento ad Orionem, qui sub illo est constitutus. Cepheus inter Lyram et Cassiepiam medius expansis brachiis pedibus ad terga minoris Vrsae porrectis. Cassiepia contra volumen maximum septentrionalis Serpentis inter Agitatorem Perseum Andromedam Cepheumque consistit in lacteo circulo. inter Pisces Cassiepiam atque Arietem Andromeda est locata cum Triangulo, quem post tergum habere dicitur caput versum habens ad alvum Equi, qui Equus supra est positus. Aries in commissura zodiaci atque aequinoctialis circuli sub Triangulo situs est habens sub se Cetum ad australem partem. at proximum ei signum Pisces duo, quorum alter in aquilonem erectus, alter in austrum pronus, caudis tamen vinculo quodam conexis colligati sunt. aquilonius ad Andromedam extenditur, austrinus ad Aquarium. iuxta

---

2 flexuosa volumina *cf p. 187 sq.* (*rec int*) *312,4* ‖ 5 gutur Ph | vero *post* g. D^{I}V | et p. PPhV | ursi $D^{I}D^{II}$ (*corr* D^{II2}), urse V | ///n D^{I} ‖ 6 commixtura P | commissura circulorum *in margine signo* ꟿ *praefixo addit* Ph | conlocati D^{I} ‖ 7 agitorem V | haedulis P, edulis D^{I}Ph ‖ 8 elicis $D^{I}D^{II}$ | capite *om* MV ‖ 9 quo/// $D^{I}D^{II}$, qua *vel* qui V, G. contra z. P ‖ 10 /////ontra D^{I} | minoris P | abens D^{II} ‖ 11 asello V | nebucula D^{I}, nubicula V | que $D^{I}D^{II}$ ‖ 12 ac//// (*fuit* d) D^{I}, atque P | pedem D^{I} | posterioris D^{I}V ‖ 13 booten D^{I}PhV ‖ 14 suppedibus D^{I} ‖ 15 orientem V | constitutus est P ‖ 16 liram D^{I} | libram et cassiopiam P | mediis D^{I} (*corr* D^{I2}) D^{II} (*corr* D^{II2}) | casiephiam $D^{I}D^{II}$ | terram V ‖ 17 porrectus D^{I} | casiepia D^{I}, -ephia D^{II}, -opia P ‖ 19 circumsistit D^{I}, consaistit Ph | et cepheum est locata in lacteo PV | casiephiam $D^{I}D^{II}$, cassiopiam P ‖ 20 conlocata D^{I} ‖ 22 sub D^{I} | A. commixtura P | commissuram D^{I} ‖ 23 equinoctialis D^{I}PV, *item ceteris locis* | est *om* P ‖ 24 caetum D^{II}, coetum D^{I}Ph | ad $D^{I}D^{II}$ | signum *om* P | pr. ei huius signi $D^{I}D^{II}$ (-um D^{II2}) ‖ 26 connexis P | conligati D^{I} ‖ 26,7 aquilonis V ‖ 27 austr. quidem ad P

pedes autem Andromedae a latere Cassiepiae Perseus ostenditur Gorgonis caput manu sinistra tenens. cuius sub femore sinistro iuxta caudam Tauri Pliades videntur constitutae. Lyra vero inter levum crus Herculis et inter Cignum posita est. sed Cignus expansis alis volitanti similis ad dextram Cephei manum dextram alam, sinistram ad pedes Equi porrigit. inter Pisces et Equum caudamque Capricorni Aquarius est collocatus aquam Vrna fundens. quae effusio ad magnum Piscem usque decurrit. in parte autem humillima zodiaci iuxta Sagittarium atque Aquilam Capricornus in commissura hiemalis circuli ac signiferi situs est habens post se Sagittarium in commissura circulorum zodiaci atque lactei sub Delphino constitutum. est et Sagitta quaedam sola sub Cigno iuxta Aquilam iacens. supra Capricorni vero caput Delphinus est positus post caudam Serpentis, qui a Serpentario tenetur. sub ipso autem Serpentario Scorpionem dicunt esse locatum, ita ut pedibus Serpentarii tangatur, et habere sub se ad australem plagam Centaurum Bestiam manu quasi ad aram ferentem. haec ara a quibusdam Sacrarium vocatur, et est contra summitatem caudae Scorpionis ad austrum posita. brachia vero Scorpionis locum obtinent, quem Libram dicunt, eo quod in eo sol aequinoctium faciat autumnale. Hydra quoque iacet in circulo aequinoctiali nimia longitudine protenta capite Cancro, medietate Leoni, cauda Virgini subiecta, Corvum atque Vrnam in dorso gestans. at sub pectore Tauri Orion gladio accinctus conspicitur Lepori, qui sub pedibus eius est, superpositus; habet enim post vestigia sua Canem, quem Sirium quemque Caniculam

---

1 autem pedes PV | andromede D^{I}V | casiephie $D^{I}D^{II}$, cassiopiae P ‖ 2 sub cuius f. D^{I} ‖ 3 pleiades PPh | constitute D^{I}V | lira (*e* libra D^{I}) D^{I}V ‖ 4 crux P | inter *om* PV | sed $D^{I}D^{II}$MPh: dicitur et P ‖ 5 volitanti//// Ph | dexteram D^{I} | manum cephei D^{I}PV ‖ 6 dexteram D^{I}V | equi pedes $D^{I}D^{II}$ ‖ 7 aequum D^{II} ‖ 8 que V | usque *om* PV ‖ 9 sagitarium Ph, sagittam *e* sagittarium *fecit* D^{II} ‖ 9—11 atque Aquilam — post se Sagittarium *om* V ‖ 10 commixtura P, commisura Ph | hyemalis P | sinistri P ‖ 11 est *om* Ph ‖ 11, 2 circulorum *post* lactei *ponit* PV, *om* M ‖ 12 delfino Ph | constitum D^{I} | quedam $D^{I}D^{II}$V ‖ 13 sub D^{I} ‖ 14 capud D^{I} | delfinus P, delphynus Ph | que V ‖ 17 manum D^{II}P | quasi ad aram manum P, quasi manu ad aram V ‖ 18 hec V ‖ 19 sumitatem Ph | scorpii PV ‖ 20 scorpii PV | optinent D^{II}V | in ea MP ‖ 20, 1 sol in eo $D^{I}D^{II}$ ‖ 21 equinoctium faciat D^{I}Ph, faciat equinoctium MPV | autumpnale P | ydra $D^{I}D^{II}$, idra P ‖ 22 equ. D^{I} | equ. in unam longitudinem P, equ. in -e V, *cf p. 310, 1* ‖ 24 accintus Ph ‖ 25 lepori superpositus qui sub pedibus eius constituitur P | eius pedibus V ‖ 26 autem post V | syrium $D^{I}D^{II}$PPh | quem C. P

appellant, collocatum, Cancri signo subiectum, ante quem sub Geminis Anticanem cognoscere potes. post caudam vero Sirii ad austrum navis, quam Argo dicunt, videtur effulgere. at sub pede sinistro Orionis fluvius, quem Heridanum vocant, flexuoso cursu perlabitur usque ad Cetum. Cetus autem subiacet Arieti ac Piscibus longissimo tractu porrectus. post cuius caudam longo quidem intervallo sub Aquario et Capricorno in austrum proiectus Piscis magnus conspicitur, ultimum eorum, quae videri possunt, signorum, effusionem Vrnae Aquarii, qui ad ipsum usque decurrit, accipiens.*)

---

1 collocatam D^I, *om* PV ‖ 2 antecanem D^I | anticanem sub geminis PV | potest D^I | syrii P, scorpii D^I ‖ 3 argon P | didicunt Ph | videretur V | refulgere D^I D^II, effugere V ‖ 4 herridiacum V | flexuo V ‖ 5 caetum D^II, coetum Ph | caetus D^II, coetus D^I Ph | subiectus D^I ‖ 6 aç D^II | uius D^I, eius MP | caudam *om* Ph ‖ 6, 7 longissimo i. D^I D^II ‖ 7 inter D^I | porrectus V | notius *ad* proiectus *superscripsit* D^II ‖ 8 quem V | possint D^I ‖ 9 urne D^I | q̄ D^I, quae D^II, q̄//// Ph ‖ 10 aspiciens P.

*) *sequitur disputatiuncula haec sine picturis ab eadem manu in* D^II *fol 99 a, item in* M (*Hasper p. 8*) *et* Monacensi 210 (*Rück p. 6*), *in* Ph *picturis ornata excerptis Servianis in margine a prima manu adaucta fol 81 b* (*cf p. 150 b adn*):

DE ORDINE AC POSITIONE STELLARVM IN SIGNIS.

Est quidem hic ordo et positio (posicio D) siderum, quae (que D) fixa caelo plurium coacervatione stellarum in signum aliquod formata vel fabulose variarum genera formarum in caelum recepta creduntur, quorum nomina non naturae constitutio (constitucio D) sed humana persuasio, quae stellis numeros et nomina fecit (*Vergil Georg I 137*), adinvenit. sed quia iuxta Aratum numerus stellarum unicuique signo ascriptus est, eo quo ab ipso est ordine digesta descriptio (descripcio D) proferatur.

Helice, Arcturus maior, habet stellas in capite septem, in singulis humeris singulas, in armo I, in pectore I, in pede priori claras II, in summa cauda claram unam, in ventre claram unam, in crure posteriore duas (in summa — posteriore duas *om* D), in extremo pede duas, in cauda III (IV D). fiunt XXII etc.

Quae in P *secuntur, impressit Hasper p. 15 sqq.* (*est alia caeli descriptio cum stellarum indicibus Hygini libro III similibus coniuncta*), *in* D^I *subnexus est Hygini liber, in* S^II *Prisciani versus XII de sideribus* (*cf p. 297 infra, Breysig p. 202*).

VI ISAGOGA ET SCHOLIA MARCIANA ET PARISINA

PAPYRI BEROLINENSIS FRAGMENTVM

I ISAGOGA BIS EXCERPTA

1. Par(isinus Suppl grec 607 A) s. X; edidit Treu (Excerpta Anonymi Byzantini, Ohlau 1880, p. 50 sqq.); denuo ipse contuli
2. A (Parisinus 2403) s. XIV; contuli
   M(arcianus 476) s. XI; descripsi
   Ma^{I} (Matritensis N 61) s. XV; contulerunt Vitas Arati Iriarte in Catalogo p. 202 et Bethe l c
   Ma^{II} (Matritensis N 67) s. XV; contulit Vitam Arati Bethe
   P (Parisinus 2728) s. XV; contuli
   P^{II} (Parisinus 2860) s. XV; contuli
   V(aticanus 1910) s. XIII; contuli
   V(aticanus Palatinus 137) s. XIV; contuli
   Ald(ina) 'Astronomorum veterum' editio, Venetiis a. 1499, nobis codicis instar habenda; totam perlustravi, multa enotavi neque tamen omnia

---

II SCHOLIA

A (Parisinus 2403) s. XIV; contuli

M(arcianus 476) s. XI; descripsi, evanida in M ex apographo Vaticano 1307 s. XI (sive e codice A) suppleta cancellis (( )) significavi (cf Arati editionem p. V—VIII)

* stellulam scholiis interlinearibus praefixi

ς ceteros codices in Arati editione p. XVII—XX enumeratos — quibus addas Vi(ndobonensem 142 s. XV [cf p. 100] alios) — designat aut plures aut pauciores

Ald(ina) 'Astronomorum veterum' editio

C (Parisinus 2728) s. XV (= P)
Par(isinus Suppl grec 607 A) s. X } eclogas continent ad v. 1—27 uncis ⟨ ⟩ a me inclusas; contuli seu descripsi

---

III PAPYRVS BEROLINENSIS

Musei Aegyptii 5865; mihi contulerunt Krebs et Thiele, cf Blass, Zeitschrift f. aegypt. Sprache und Alterthumskunde XVIII (a. 1880) p. 35; ipse denuo contuli

I ISAGOGA BIS EXCERPTA

1

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΟΥΡΑΝΙΩΝ

1. *Σφαῖρά ἐστι σχῆμα ἐπίπεδον ἐπιφανείας, πρὸς ἣν ἀπό* p. 330 *τινος σημείου τῶν ἐντὸς τῆς σφαίρας κειμένων πᾶσαι αἱ [πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν] προσπίπτουσαι εὐθεῖαι ἴσαι ἀλλήλαις εἰσίν. τὸ δὲ σημεῖον κέντρον καλεῖται τῆς σφαίρας.*

2. *Τί ἐστι κύκλος;*

Σχῆμα ἐπίπεδον ὑπὸ μιᾶς περιφερείας περιεχόμενον, πρὸς ἣν τῶν ἀπό τινος τῶν ἐντὸς τοῦ κύκλου κειμένων σημείων ἅπασαι αἱ [πρὸς τὴν περιφέρειαν] προσπίπτουσαι εὐθεῖαι ἴσαι ἀλλήλαις εἰσίν. τὸ δὲ σημεῖον κέντρον καλεῖται τοῦ κύκλου.

3. *Τί ἐστι σημεῖον;*

Οὗ μέρος οὐθέν, ταὐτὸν τῆι στιγμῆι, ἣν πέρας η ἀρχὴν μεγέθους ὁρίζονται. ἡ δὲ γραμμὴ μῆκος ἀπλατές, ὥσπερ ἐπιφάνεια

---

habet Par; lectionis varietatem ex altera Excerptorum serie (VI I 2) hauriendam infra suo loco invenies; cf praeterea Proleg VI I 1.
4—7 cf adn ad p. 330, 5 ‖ 4 *προσὴν* ‖ 5, 6, 11 seclusi

μεγέθους διχῆι διαστατοῦ, ἐπί τε μῆκος καὶ πλάτος. τὸ δὲ στερεὸν μέγεθος τριχῆι διαστατόν, ⟨ἐπὶ⟩ πλάτος μῆκος βάθος.

4. Τί ἐστι πόλος;

Πόλος ἐστὶν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς κινουμένης σφαίρας ἀνάλογον κέντρωι κύκλον λαμβανόμενος.

5. Τί ἐστιν ἄξων;

↝ schol p. 341, 11 Ἄξων ἐστὶ σφαίρας εὐθεῖα ἐπιζευγνυμένη ἀπὸ τοῦ πόλου ἐπὶ τὸ κέντρον τῆς σφαίρας καὶ ἐπὶ θάτερα ἐκβαλλομένη.

6. Τί ἐστι πέρας τοῦ ἄξονος;

↝ An II p. 129 Πέρας τοῦ ἄξονός ἐστιν ὁ πόλος.

7. Πόσοι πόλοι;

↝ ib Πόλοι εἰσὶ δύο, ὁ μὲν καθ' ἡμᾶς βόρειος, ὁ δὲ ἀντίχθοσι καταφανὴς νότιος.

8. Πόσοι κύκλοι παράλληλοι;

↝ ib Κύκλοι παράλληλοι πέντε, ἰσημερινός, τροπικοὶ β', ἀρκτικοὶ β'. (α') ἰσημερινὸς ὁ μέγιστος τῶν παραλλήλων, ἐφ' οὗ γινόμενος ὁ ἥλιος ἰσημερίαν ποιεῖ. (β') θερινὸς τροπικός, ἐφ' οὗ ὁ ἥλιος γινόμενος θερινὰς ὡς πρὸς ἡμᾶς ποιεῖται τροπάς. καὶ γράφεται διὰ Καρκίνου μοιρῶν η'. (γ') χειμερινὸς δέ, ἐφ' οὗ γινόμενος χειμερινὰς ἐργάζεται τροπὰς περὶ μοῖραν Αἰγοκέρωτος ὀγδόην. (δ') ὅτι τῶν ἀρκτικῶν ὁ μέν ἐστι βόρειος καὶ ἀειφανὴς καθ' ἡμᾶς, (ε') ὁ δὲ νότιος, τὸ ἀφανὲς διορίζων ἀπὸ τοῦ φαινομένου.

---

1 ἀρχῆι διαστατὸν περὶ 2 τριχῇ 5 λαμβανόμενον 13 καὶ ἀφανής: correxi ‖ 15 ἰσημερινός scripsi: -οί ‖ 17 οὗ corr Treu: ὃν

9. Ὅτι ὁ ἰσημερινὸς ταύτην ἔλαχε τὴν ἐπωνυμίαν, ἐπειδὴ πρὸς πᾶσαν οἴκησιν μένει ἰσημερινός, τῶν δὲ τροπικῶν ὁ μὲν ἡμῖν θερινὸς τοῖς ἀντίποσι χειμερινὸς γίνεται, ὁ δὲ ἡμῖν χειμερινὸς ἐκείνοις θερινός, τοῖς δὲ ὑπὸ τῶι ἰσημερινῶι οἰκοῦσιν οἱ δύο τροπικοὶ χειμερινοὶ τυγχάνουσιν, ἐπειδὴ μακρότατα ἀφίσταται αὐτῶν ὁ ἥλιος.

10. *Περὶ ἀνεγκλίτων καὶ κεκλιμένων τόπων.*

Ὅτι δύο τόποι εἰσὶν ἀνέγκλιτοι, ὁ ὑπὸ τῶι ἰσημερινῶι καὶ ὁ ὑπὸ τοῖς πόλοις, οἱ δὲ λοιποὶ πάντες ἐγκεκλιμένοι, οἳ μὲν πρὸς ἄρκτον, οἳ δὲ πρὸς μεσημβρίαν.

11. *Πόσαι ζῶναι τῆς γῆς;*

Σφαιροειδοῦς τῆς γῆς οὔσης ζῶναι αὐτῆς εἰσι πέντε, εὔκρατοι μὲν δύο αἱ μεταξὺ τῶν τροπικῶν, ἀπὸ Καρκίνου ἕως τοῦ βορείου πόλου καὶ ἀπὸ [τοῦ] Αἰγοκέρωτος [τοῦ χειμερινοῦ τροπικοῦ] ἕως τοῦ νοτίου πόλου (αὗται αἱ δύο ζῶναι μόναι οἰκοῦνται), δύο δὲ ζῶναι ἕτεραι κατεψυγμέναι ὑπὸ τοῖς δυσὶ πόλοις, αἳ καὶ ἀοίκητοι, μία δὲ ἡ μέση τῶν τροπικῶν τοῦ χειμερινοῦ καὶ θερινοῦ, λέγω δὴ ἡ ἀπὸ Καρκίνου ἕως Ὑδριχόου λεγομένη διακεκαυμένη, καὶ αὐτὴ ἀοίκητος. ὥστε δύο μὲν ζῶναι οἰκοῦνται, τρεῖς δέ εἰσιν ἀοίκητοι. (⸓ An I p. 96)

12. Ὅτι, εἰ μὴ ην σφαιροειδὴς ἡ γῆ, ουκ αν προανατολαὶ καὶ προκαταδύσεις ἐγίνοντο. Ἀλεξάνδρου γοῦν ἐν Ἀρβήλοις παραταττομένου Δαρείωι ἡ σελήνη ἐξέλιπε ζωιδίου μέγεθος ἀφεστῶσα τοῦ ὁρίζοντος. ἡ δὲ αὐτὴ ἔκλειψις τοῖς ἐν Σικελίαι ὑπὸ τὸν ὁρίζοντα ἐγένετο.

13. Ὅτι ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ἕως τοῦ ουρανοῦ δύο ἄστρων ἐστὶ διάστημα, οἱονεὶ ἕκτον μέρος [ἐστὶ] τοῦ ὁρίζοντος·

3 ἀντείποσι ‖ 21 ἦν | οὐκὰν ‖ 22—24 cf Plut Alex 31 Arrian III 15, 7 ‖ 27 ἀστέρων: correxi, cf p. 318, 1

ὁ γὰρ ὁρίζων ἔχει ἄστρα δώδεκα, καὶ ἡ διάστασις ἄστρα δύο· ἡ γὰρ τοῦ ἑξαγώνου πλευρὰ λέγεται ἴση εἶναι τῆι ἐκ τοῦ κέντρου καὶ ἑκάστη ἴση δυσὶ ζωιδίοις καὶ οὐδὲν τὸ διαφέρον, εἴτε ἐπὶ τῆς ὄψεως λέγοιτο (cf **Aratus** v. 541—3) εἴτε ἐπὶ τοῦ κέντρου τῆς γῆς, ὡς ⟨ἀ⟩διαφορούσης τῆς ἐκ τοῦ κέντρου πρὸς τὴν ἐκ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ὄψιν.

14. Περὶ ἀπλανῶν καὶ πλανητῶν.

Ὅσα τῶν ἄστρων ἐκ τῶν αὐτῶν ἀεὶ τόπων τὰς ἀνατολὰς ποιεῖται καὶ εἰς τοὺς αὐτοὺς καταδύσεις, ταυτὶ δὴ ἀπλανῆ καλεῖται, ὅσα δὲ ἀμείβει τάς τε ἀνατολὰς καὶ τὰς δύσεις ἐξ ἄλλων τόπων εἰς ἄλλους, ταυτὶ δὴ πλανώμενα ἐπίκλην, οὐχ ὅτι πλανᾶται (τεταγμένως γὰρ φέρονται), ἀλλ' οἱ ἀρχαῖοι μὴ συνιέντες αὐτῶν τῆς τάξεως ἐκείνως ἐκάλεσαν, ἡμεῖς δὲ τῆι συνηθείαι ἑπόμενοι οὕτως καλοῦμεν ὥσπερ καὶ τὰς ἐκλείψεις, καίτοι σαφῶς εἰδότες οὐκ ἐκλείψεις οὔσας, ἀλλ' ἐπιπροσθήσεις. καὶ τῶν μὲν ἀπλανῶν τῶν σὺν τῶι παντὶ περιαγομένων τὰ μὲν ἀκατονόμαστα ἡμῖν καὶ ἀπερίληπτα, ὡς καὶ ΠΑΡΜΕΝΙΔΗΣ ὁ φυσικὸς εἴρηκε (fr nov), τὰ δὲ κατωνομασμένα ὡς ἐκ τοῦ μεγέθους χίλιά εἰσι κατὰ τὸν Ἄρατον.

15. Τίνες πρῶτον ἐξεῦρον ἀστρονομίαν;

Οἱ μὲν Σύρους λέγουσιν, οἱ δὲ Χαλδαίους, ἕτεροι δὲ Αἰγυπτίους.

16. Τίς πρῶτος ἤνεγκε σφαῖραν εἰς Ἑλλάδα;

Ὅτι Εὔδοξον τὸν Ἀσσύριον λέγουσι πρῶτον εἰς Ἑλλάδα κομίσαι σφαῖραν, ἣν δεῖ κρατεῖν τὸν ἐπιδεικνύντα τὰ φαινόμενα.

---

5 supplevi ‖ 9 δὴ scripsi: δὲ ‖ 18 κατονομασμένα | ὡς scripsi, cf p. 316, 18: ἕως ‖ 18, 9 Arati siderum stellas si quis e Ptolemaei indice computaverit, fere 1000 habebit, sin ex Hygini vel 'Catasterismorum' tabulis, 674 fere numerabit (Hipparchus 1080 habuit, cf supra p. 128, 13); erravit igitur de Arati stellarum numero anonymus. eodem vero tenetur errore Vossianarum imaginum pictor antiquus: Ptolemaei ille et ipse laterculis, vix Hipparchi, usus est ad Avieni et Germanici, qui Aratea exprimunt, versus inlustrandos (cf G. Thiele, *De antiquorum libris pictis*, Marpurgi 1897, p. 7—10) ‖ 20—22 cf Prol VI I 1

‖καὶ ὅτι ἀριστερὰ λέγουσι τὰ δυτικά, δεξιὰ δὲ τὰ ἀνατολικά, καθὼς καὶ Ὅμηρός φησιν (Il XII 239 sq.)· Ach p. 62. 72

εἴτ' ἐπὶ δεξί' ἴωσι πρὸς ἠῶ τ' ἠέλιόν τε,
εἴτ' ἐπ' ἀριστερὰ τοί γε ποτὶ ζόφον ἠερόεντα.

17. Ἥλιος.

Τὸν δὲ ἥλιον οἳ μὲν ὡρίσαντο [τὸ] πῦρ, οἳ δὲ μύδρον, ὡς Ἀναξαγόρας (fr 24 Sch), καί φασιν αὐτὸν κυκλοτερῆ ὄντα ὀκτωκαιδεκαπλάσιον εἶναι τῆς γῆς. Ach p. 46

18. Σελήνη.

Τὴν δὲ σελήνην σύγκριμα ἐκ πυρὸς καὶ ἀέρος, διὰ τοῦτο καὶ πάντων κατωτέρα⟨ν⟩ τῶν ἀστέρων, ⟨φασίν⟩. οἳ δὲ κάτοπτρόν τι. Ach p. 49

19. Περὶ ἀποστάσεως τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τῆς γῆς.

Τοσοῦτον τὸ ὑπὲρ γῆς μέρος τοῦ οὐρανοῦ ἀπέχει τῆς γῆς, p. 332, 16 sqq. ὅσον καὶ ἡ γῆ πρὸς τὸ ἕτερον αὐτῆς τέλος, τὸν καλούμενον τάρταρον. εἶτα ἐκ τοῦ μέρους ἐκείνου, τοῦ ταρτάρου, τὸ ὑπὸ τὴν γῆν ἄλλο μέρος τοῦ οὐρανοῦ πάλιν ὁμοίως διέστηκεν. ὁ γοῦν Ἡσίοδος φυσικευόμενός φησιν (Theog 722—725)·

ἐννέα γὰρ νύκτας τε καὶ ἤματα χάλκεος ἄκμων
οὐρανόθεν κατιὼν δεκάτηι ἐς γαῖαν ἵκοιτο.

εἶτα πρὸς τὸ ἴσον [τὸ] βάθος τῆς γῆς·

ἐννέα δ' αὖ νύκτας τε καὶ ἤματα χάλκεος ἄκμων
ἐς γαῖαν κατιὼν δεκάτηι ἐς τάρταρον ἵκοι.

λοιπὸν δὲ καὶ ⟨τὸ⟩ ἀπὸ τοῦ ταρτάρου ἕως τοῦ ὑπὸ γῆν ἡμισφαιρίου διατεῖνον μέγεθος ἄλλο τοσοῦτόν ἐστιν, ὅσον τὸ τῆς γῆς βάθος, ὥστε διὰ τριάκοντα ἡμερῶν τὰς δύο ἀρχὰς τοῦ ἄξονος δύνασθαι διανύσαι τὸν ἄκμονα.

ἀπὸ ἀνατολῶν δὲ ἐπὶ δυσμὰς στρέφεται ὁ οὐρανός.

---

5 signo solis utitur ut solet ‖ 7, 8 ὀκτοκαιδεκαπλάσιον ‖ 11 supplevi ‖ 20. 23 δεκάτῃ δ', cf p. 333, 8 et Hesiodi codd ‖ 23 γαῖην ‖ 25 an μῆκος?

↗ An I p. 91 sq. ‖ ὁ δὲ ἄξων ἐστὶν ἀκίνητος, διήκει δὲ δι᾿ ὅλου τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὴν γῆν ἑαυτῶι ἐμπεπαρμένην ἔχει, καὶ ἔστιν αὐτὸς μὲν ἀκίνητος, ἐπ᾿ αὐτῶι δὲ ὁ οὐρανὸς κινεῖται καὶ καταφέρεται τῶι δοκεῖν ἐπὶ ὠκεανόν. τὸ δὲ δοκεῖν εἶπον, ἐπεὶ οὐκ ἀληθῶς, ἀλλὰ πρὸς τὴν ὑπόνοιαν οἱ ποιηταὶ ταῦτ᾿ εἶπον (Od III 1 al). ‘Ἠέλιος δ᾿ ἀπόρουσε λιπὼν περικαλλέα λίμνην’, τὸν ὠκεανόν· ἔστι γὰρ ὠκεανὸς (φασί) καθ᾿ Ὅμηρον, ὃς πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ἐμπεριέχει.

20. Πόσοι κύκλοι τῆς σφαίρας;

↗ An I p. 94 Ἡ σφαῖρα ἔχει κύκλους πέντε, ὧν ὁ μὲν ἀρκτικὸς βόρειος, β′ θερινὸς τροπικός, γ′ ἰσημερινὸς τροπικός, δ′ χειμερινὸς τροπικός, ε′ ἀνταρκτικός. καὶ ὁ μὲν ἀρκτικὸς τὰς Ἄρκτους περιέχει. ὃς καὶ βόρειος καλεῖται· ἐν γὰρ τῶι βορείωι μάλιστά εἰσιν αἱ Ἄρκτοι, καὶ ἡ καθ᾿ ἡμᾶς οἰκουμένη μᾶλλον βορειοτέρα ἐστίν. ὁ δὲ ἑξῆς κύκλος καλεῖται θερινὸς τροπικός, ὅτι ὁ κύκλος ἐκεῖνος μέσον τέμνει τὸν Καρκίνον, ὃς πάντων τῶν ζωιδίων ἐστὶ βορειότερος, οὗ περὶ τὴν πρώτην μοῖραν ⟨τῆι⟩ κη′ τοῦ Ἐπιφὶ γενόμενος ὁ ἥλιος θερινὴν ποιεῖται τὴν τροπήν. ὁ δὲ τρίτος ἰσημερινὸς τροπικός· τὴν γὰρ τῆς ἰσημερίας τροπὴν ἔχει· μέσον γὰρ τὸν Κριὸν τέμνει οὗτος ὁ κύκλος. γινόμενος οὖν τῆι κε′ τοῦ Φαμενὼθ ὁ ἥλιος περὶ ⟨τὴν⟩ α′ μοῖραν τοῦ Κριοῦ ἴσην τὴν ἡμέραν καὶ τὴν νύκτα ποιεῖ. διὰ τί ποιεῖται οὗτος τὴν ἰσημερίαν; ἐπειδὴ μέσος τῶν πέντε κύκλων οὗτός ἐστιν ὁ κύκλος καὶ τὸ μεσαίτατον ἔχει τοῦ οὐρανοῦ, διὰ τοῦτο ὡς πρὸς τὰ βόρεια [μέγεθος] καὶ ἐπὶ τὰ νότια ἴσον ἔχων τὸ διάστημα ἴσην ποιεῖ τήν τε νύκτα καὶ ἡμέραν. ὁ δὲ τέταρτος κύκλος χειμερινὸς τροπικός, ἐπειδὴ [γὰρ] τέμνει μέσον τὸν Αἰγόκερων. ὁ δὲ πέμπτος κύκλος ὁ καλούμενος ἀνταρκτικός· ἐναντίος γὰρ τῆι θέσει καὶ κατέναντι τοῦ ἀρκτικοῦ. ὁ δ᾿ αὐτὸς καὶ νότιος· ἔστι γὰρ καὶ περὶ τὰ νότια. ὁ δὲ ἐν τοῖς νοτίοις οὐρανὸς οὐκ ἔστι τοῖς ἀνθρώποις θεατός, ἀλλ᾿ ὁ βόρειος· καὶ γὰρ ἐν τῆι τῆς σφαίρας θέσει ἀφανής ἐστιν ὡς πρὸς τὴν τῆς σφαίρας ὀροφὴν ⟨οὐ⟩ γνωριζόμενος, ὅτι τὰ ὑπὸ γῆν μέρη ἐστὶν ὑπὸ τοῦ ὁρίζοντος. καὶ οὗτοι μέν εἰσιν οἱ παράλληλοι κύκλοι. παράλληλοι δὲ λέγονται κατὰ τοὺς γεωμέτρας. πλησίον μὲν ἀλλήλων οὔ γε μὴν ἑαυτῶν ἐπιψαύουσιν, ἀλλ᾿ ὀλίγον ἀφεστήκασιν.

---

1 ἄξον ‖ 17 παϋνί, cf An I p. 94 ‖ 23 μεσότατον ‖ 27 seclusi, an περ?

‖ δεῖ εἰδέναι, ὡς ἕκαστον ζώιδιον κατὰ μὲν μῆκος μοίρας ἔχει τριάκοντα, κατὰ δὲ πλάτος μοίρας δώδεκα.

ὅτι τὸ ἡμισφαίριον ἀπὸ τῶν νοτίων ἐπὶ τὰ βόρεια ἔχει μοίρας ρπ', τῶν δὲ ιβ' ζωιδίων ἀνατολαὶ καὶ δύσεις εἰσί, καὶ ἕκαστον τῶν ζωιδίων δύο ὥρας ἐπέχει ἀνατέλλον, ὡς τὰ μὲν ἓξ ζώιδια ἀνατέλλειν τὴν ἡμέραν, τὰ δὲ ἕτερα ἓξ τὴν νύκτα.

21. *Πόσοι γενικοὶ ἄνεμοι;*

Ἄνεμοι δὲ γενικοὶ πνέουσι τέσσαρες, ἀπὸ τῆς Ἄρκτου ὁ βορέας, ἀπὸ μεσημβρίας ὁ νότος, ἀπὸ ἀνατολῆς ἀπηλιώτης, ἀπὸ δύσεως ζέφυρος. ἑκάστωι δὲ τούτων δύο παράκεινται, ὡς εἶναι τοὺς πάντας δώδεκα. ∽ Ach p. 68

22. *Διὰ τί ἐπὶ τῶν Ἄρκτων ἐποιήσατο τὴν ἀρχὴν ὁ Ἄρατος* (v. 27).

Ἐποιήσατο δὲ τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῶν βορειοτέρων, καθ' ὃ ὑψηλὰ ὄντα φανερά ἐστιν, ἢ διὰ τὸ εἶναι τὴν καθ' ἡμᾶς οἰκουμένην περὶ τὰ βόρεια, ἢ πρὸς τιμὴν τοῦ Διός· ὁ γὰρ ἀρκτικὸς κύκλος περιέχει τὰς Ἄρκτους καὶ τὸν Δράκοντα. ∽ p. 330 schol v. 46

περὶ ὧν φέρεται ἱστορία μυθική. τὸν Δία ἐν Κρήτηι τεχθέντα δύο νύμφαι ἐκεῖσε ἔτρεφον. καὶ ἡ μὲν Ἑλίκη ὠνομάζετο, ἡ δὲ Κυνόσουρα. Κρόνου δέ ποτε ἐπελθόντος ὁ Ζεὺς τὸν ἑαυτοῦ πατέρα παραλογισάμενος τὰς μὲν νύμφας μετέβαλεν εἰς ἄρκτους, αὐτὸς δὲ εἰς δράκοντα μετεβλήθη. καὶ τῆς βασιλείας ἀντιλαβόμενος εἰς τὸν οὐρανὸν φαίνεται μετ' αὐτῶν.

23. *⟨Ἐκ τοῦ γένους Ἀράτου.⟩*

Δεῖ δὲ γινώσκειν, ὅτι ὁ Ἄρατος ἀπὸ Σόλων ἦν τῆς Κιλικίας. ἦν δὲ κατὰ τὸν χρόνον Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου. ∽ p. 328, 2 sqq. (324 sq.)

---

18 *κρίτη* ‖ 21 *παραλογιζομένου*, cf ad VI I 2. 6 (p. 330) ‖ 23 *ἀντιλαμβανόμενος*, cf ibidem | spectat haec historiola ad imaginem p. 189 inferius commemoratam, vide ad VI I 2. 6 ‖ 24 supplevi, vide Arati genus infra VI I 2. 1

24. *Πόσοι πόλοι;*

↶ An II p. 129 *δύο· βόρειος καὶ νότιος.*

↶ ib 25. *Ὅτι τὰ πέρατα τοῦ ἄξονος πόλοι καλοῦνται, ὁρίζων δὲ ὁ τέμνων τό τε ὑπὲρ γῆν ἡμισφαίριον καὶ τὸ ὑπὸ γῆν.*

Sequuntur scholia pauca ad 'Phaenomenorum' Arati initium spectantia, quae suis locis scholiorum Marcianorum et Parisinorum editioni inserta invenies p. 334 sqq. uncis ⟨ ⟩ significata; cf VI I 2. 9 fin adn. —

2

1a (cf 1b). *Γένος Ἀράτου τοῦ ποιητοῦ.*

1. *Ἄρατος ὁ ποιητὴς γένει μὲν ἦν ἀπὸ Σόλων τῆς Κιλικίας, πατρὸς δ' Ἀθηνοδώρου, μητρὸς δὲ Λητοφίλας. γένους δὲ ἐγένετο [πατρὸς] ἐπιφανοῦς καὶ ἐν πολλοῖς εὐδοκίμου καὶ ἐν πολέμωι ἀριστεύσαντος· ἠλευθέρωσε γοῦν τὴν πατρίδα πολλάκις. τοῖς χρόνοις δὲ ἐγένετο κατὰ Φιλάδελφον τὸν βασιλέα, συνήκμαζε δὲ Ἀλεξάνδρωι τῶι Αἰτωλῶι καὶ Φιλητᾶι καὶ Διονυσίωι τῶι φιλοσόφωι ⟨τῶι⟩ εἰς ἡδονὰς μεταθεμένωι, οὗ καθηγήσατο τὰ μαθηματικά, ὁ Ἄρατος. καί ἐστιν αὐτοῦ ἕτερα συντάγματα, ἄξια δὲ μνήμης δ', ἓν μὲν Ἰατρικῶν δυνάμεων, δεύτερον δὲ Κανόνος κατατομή, τρίτον τὰ Φαινόμενα, τέταρτον τὸ Περὶ ἀνατολῆς, ὅ φασί τινες μὴ εἶναι Ἀράτου, ἀλλ' Ἡγησιάνακτος.* ∽ Ach p. 76–79, Theo p. 146–151

2. *ἐνίοις δὲ ἀρέσκει Ἄρατον ἰατρὸν γεγονέναι τῆι ἐπιστήμηι φίλον τε γεγονότα γνήσιον Νικάνδρωι τῶι μαθηματικῶι γράψαι τὰ Θηριακὰ καὶ δοῦναι Νικάνδρωι λαβεῖν τε παρ' αὐτοῦ τὰ Φαινόμενα καὶ ἴδια γράψαι.*

3. *ἔστι δὲ τριχῶς ἡ Φαινομένων αὐτοῦ πραγματεία, καταστέρωσις καὶ ⟨περὶ⟩ συνανατελλόντων καὶ συνδυνόντων καὶ προγνώσεις διὰ σημείων.* ∽ p. 326 sqq.

---

habet Ma[I].

2 sqq. capita distinxi ‖ 3 'malim *πατρόθεν*, confundi autem Solensem cum Sicyonio apparet ex sequentibus' West(ermann) ‖ 6 *ἐν* ante *τοῖς* del West ‖ 8 *εἰς ἡδονὰς* corr West (Diog Laert VII 37. 167): *εἰς ἀθήνας* ‖ 12 *ἀνατομῆς* coni Bernhardy (Suid p. 688), cf Aratea p. 220 ‖ 14 *φίλον* corr Schneider ad Nicandri Ther p. 6: *ὅλον* | *δὲ* coni Buhle ‖ 16 *κ. ὡς ἴδια* coni Iriarte, 'quod non sufficit, nisi etiam *ἐπιγράψαι* scribitur; sed fortasse ipsum *γράψαι* corruptum est: sensus postulat *ἴδια πρᾶξαι* vel *ἰδιάσασθαι* vel tale quid' West ‖ 18 'ante *συναν.* videtur aliquid excidisse velut *τάξις*' West

4. ζηλωτὴς δὲ ἐγένετο τοῦ Ὁμηρικοῦ χαρακτῆρος κατὰ τὴν τῶν ἐπῶν σύνθεσιν. ἔνιοι δὲ αὐτὸν λέγουσιν Ἡσιόδου μιμητὴν γεγονέναι· καθάπερ γὰρ ὁ Ἡσίοδος Ἔργων καὶ ἡμερῶν ἀρχόμενος ὑμνῶν ἀπὸ Διὸς ἤρξατο, λέγων 'Μοῦσαι Πιερίηθεν ἀοιδῇσι κλείουσαι' (v. 1), οὕτω καὶ ὁ Ἄρατος τῆς ποιήσεως ἀρχόμενος ἔφη 'ἐκ Διὸς ἀρχώμεσθα' (v. 1) τά τε περὶ τοῦ χρυσοῦ γένους ὁμοίως τῶι Ἡσιόδωι (Opp 109 sqq. ∽ Aratus v. 100 sqq).

5. Βόηθος δὲ ὁ Σιδώνιος ἐν τῶι α' περὶ αὐτοῦ (Aratea p. 152 sq.) φησιν οὐχ Ἡσιόδου ἀλλ' Ὁμήρου ζηλωτὴν γεγονέναι· τὸ γὰρ πλάσμα τῆς ποιήσεως μεῖζον ἢ κατὰ Ἡσίοδον· πολλοὶ γὰρ καὶ ἄλλοι Φαινόμενα ἔγραψαν καὶ Κλεόστρατος καὶ Σμίνθης καὶ Ἀλέξανδρος ὁ Αἰτωλὸς καὶ Ἀλέξανδρος ὁ Ἐφέσιος καὶ Ἀλέξανδρος ὁ Λυκαΐτης καὶ Ἀνακρέων καὶ Ἀρτεμίδωρος καὶ Ἵππαρχος καὶ ἄλλοι πολλοί. ἀλλ' ὅμως πάντων λαμπρότερον ὁ Ἄρατος ἔγραψεν (cf Aratea p. 140). ἐχρήσατο γὰρ τῆι τῶν κοσμικῶν φιλοσόφων δυνάμει· εἶναι γάρ φησι τὸ διοικοῦν τὸν κόσμον ἀκριβῶς περί τε τοὺς ἐνιαυτοὺς καὶ μῆνας καὶ ἡμέρας καὶ ὥρας καὶ ἀνατολὰς καὶ δύσεις ἡλίου καὶ σελήνης καὶ τῶν πέντε ἄστρων.

∽ Ach p. 65 An II p. 182 sq. 6. λέγει δὲ καὶ τὴν γῆν σφαιροειδοῦς σημείου τάξιν ἐπέχειν πρὸς ὅλον τὸν κόσμον ἀκίνητόν τε ὑπάρχειν οὖσαν σταδίων μυριάδων εἴκοσι πέντε καὶ δισχιλίων.

1 b (cf 1 a).

Ἄλλως. 1. Ἄρατος πατρὸς μὲν Ἀθηνοδώρου, μητρὸς δὲ Λατοφίλας, ἀπὸ Σόλων τῆς

Ἀράτου γένος. 1. Ἄρατος πατρὸς μὲν ἦν Ἀθηνοδώρου, μητρὸς δὲ Λητοδώρας, ἐκ Σόλων

---

4 τῶν ὕμνων ‖ 6 ἀρχόμεσθα, cf Arati ed ‖ 10 δὲ vel οὖν coni West ‖ 11 Κλεόστρατος corr Bergk (Diar stud ant 1843 p. 926) Meineke (Exerc in Athen p. 23, cf Aratea p. 158): κλεοπάτρης ‖ 18 cf Ach p. 41, 19

habent MaI MaII.

habent APPII V(aticanus Palatinus 137).

23 — p. 325, 5 excerpsit Par (VI I 1. 23) p. 321 ‖ 23 ὁ ante Ἄρ. A ‖ 23, 4 Ἄρ. ἐγένετο πατρὸς μὲν Ἀθ. PPII ‖ 25 Ληνοδώρας V | post Λ. τὸ δὲ γένος A

Κιλικίας (ὠνομάζετο δὲ ἡ πόλις ἀπὸ Σόλωνος τοῦ Λινδίου, ἔστι δὲ ἡ νῦν Πομπηϊούπολις), ἐγένετο δὲ ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου καὶ ἐσχόλασε Διονυσίωι τῶι Ἡρακλειώτηι. συνῆν δὲ Ἀντιγόνωι τῶι βασιλεῖ Μακεδόνων καὶ Φίλαι τῆι τούτου γαμετῆι. συνήκμασε δὲ Ἀλεξάνδρωι τῶι Αἰτωλῶι καὶ Φιλητᾶι καὶ Καλλιμάχωι καὶ Μελανχρίωι. ἀδελφοὺς δὲ εἶχε τρεῖς, Μύρην Καλώνδαν Ἀθηνόδωρον, ὃς πρῶτος ἀντειπεῖν λέγεται Ζωΐλωι τῶι κατὰ τῆς Ὁμηρικῆς ποιήσεως γράψαντι. σχολάσας δὲ ὁ Ἄρατος Περσ⟨α⟩ίωι τῶι φιλοσόφωι ἐν Ἀθήναις καὶ συνελθὼν αὐτῶι εἰς Μακεδονίαν μεταπεμφθέντι ὑπ' Ἀντιγόνου καὶ παρελθὼν εἰς τὸν Ἀντιγόνου καὶ Φίλας γάμον καὶ εὐδοκιμήσας τὸ λοιπὸν τοῦ χρόνου διέτριψεν ἐκεῖ. ἦν δὲ Ἀντίγονος υἱὸς Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ καὶ παρέλαβε τὴν ἀρχὴν περὶ τὴν ἑκατοστὴν καὶ ε' Ὀλυμπιάδα, καθ' ἣν

τῆς Κιλικίας (ὠνόμασται δὲ ἡ πόλις ἀπὸ Σόλωνος τοῦ Λινδίου, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης (fr 582), *ἔστι δὲ ἡ νῦν Πομπηϊούπολις). ἦν δὲ ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου καὶ ἐσχόλασε Διονυσίωι τῶι Ἡρακλεώτηι, συνῆν δὲ Ἀντιγόνωι τῶι Μακεδόνων βασιλεῖ καὶ Φίλαι τῆι τούτου γαμετῆι. συνήκμασε δὲ Ἀλεξάνδρωι τῶι Αἰτωλῶι καὶ Καλλιμάχωι καὶ Μενάνδρωι καὶ Φιλητᾶι. ἀδελφοὺς δὲ εἶχε τρεῖς, Μύριν Καλώνδαν καὶ Ἀθηνόδωρον, ὃς πρῶτος ἀντειπεῖν λέγεται Ζωΐλωι τῶι κατὰ τῆς Ὁμηρικῆς ποιήσεως γράψαντι. σχολάσας δὲ ὁ Ἄρατος Περσαίωι τῶι φιλοσόφωι Ἀθήνησι καὶ συνελθὼν αὐτῶι εἰς Μακεδονίαν μεταπεμφθέντι ὑπ' Ἀντιγόνου καὶ παρελθὼν εἰς Ἀντιγόνου καὶ Φίλας γάμον καὶ εὐδοκιμήσας τὸ λοιπὸν τοῦ χρόνου διέτριψεν αὐτόθι. ἦν δὲ Ἀντίγονος υἱὸς Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ καὶ παρέλαβε τὴν ἀρχὴν περὶ ἑκατοστὴν καὶ πέμπτην ὀλυμπιάδα,*

---

2 *λευανδρίου* Ma^{I}, *λευανδίου* Ma^{II} ‖ 8 *φίλα* Ma ‖ 12 an *Μαιανδρίωι*? (cf alt ex, Aratea p. 323) | *ἔσχε* Ma^{I} ‖ 19 *συνοδοιπορήσας* Ma^{I}, cf alt ex ‖ 27 *παρὰ* Ma

1, 2 *ὠνόμασε δὲ τὴν πόλιν φασὶν ἀπὸ σώλωνος* P, *ὠνομάσθαι δὲ τὴν πόλιν φασὶν ἀ. Σ.* P^{II} ‖ 2 post *πόλ.* *αὐτοῦ σόλους* A ‖ 3 *ὥς φ. Ἀρ.* om PV ‖ 6 *διονύσω.* A ‖ 8 *μακεδονίας* AP ‖ 12 *μελανδρίω* A (Aratea p. 323) | *καὶ Μενάνδρωι* om P | *φιλιττᾶ* P ‖ 14 *καὶ* ante *Ἀθ.* om A ‖ 15 *ἀντιπεῖν* AP ‖ 18 *περσίω* AV ‖ 19 *ἀθήνησι* A ‖ 20 *αὐτῶι* om A ‖ 21 *ἀντιγώνου* P ‖ 22 *τὸν Ἀ.* P ‖ 25 *ἐκεῖσε* A | *ὁ Ἀντ.* P ‖ 26 *Δημητρίου* post *Πολ.* P ‖ 27 *π. τὴν ἑκ.* A

Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος Αἰγύπτου ἐβασίλευσεν. ὥστε καὶ θρυλούμενον ἦν ὑπό τινων, ὡς ἦν κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον Νικάνδρωι τῶι Κολοφωνίωι, ψευδῶς.

καθ' ἣν Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος Αἰγύπτου ἐβασίλευσεν. ὥστε καὶ θρυλούμενόν ἐστιν ὑπό τινων, ὡς ἦν κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον Νικάνδρωι τῶι Κολοφωνίωι τῶι τὰ Θηριακὰ γράψαντι.

2. *λέγονταί τε προτεῖναι ἀλλήλοις ὃ μὲν Νικάνδρωι σκέψασθαι τὰ Φαινόμενα, ὃ δὲ Ἀράτωι τὰ Θηριακά. τοῦτο δὲ καταφανῶς ἐστι ψεῦδος· ὁ γὰρ Νίκανδρος δώδεκα ὅλαις ὀλυμπιάσι νεώτερος φαίνεται. ἔνιοι δέ φασι τὸν Ἄρατον Μνασέου πατρὸς γεγονέναι, Ἀριστοθήρου δέ τινος μαθηματικοῦ διακοῦσαι, ἰατρὸν δὲ προηγουμένως καὶ ποιητὴν γενέσθαι ἐν τοῖς Ἀντιγόνου βασιλείοις. γηραιῶι δὲ τῶι Κυρηναίωι ἐπεβάλετο, παρ' οὗ καὶ ἐπιγράμματος* (XXVII) *ἠξιώθη. συνήκμασε δὲ Νικάνδρωι μαθηματικῶι καὶ αὐτῶι Κολοφωνίωι θεραπεύοντι ἅμα αὐτόν.*

4. *ζηλωτὴν δέ φασι τοῦτον γενέσθαι Ὁμήρου.*

5. *οἳ δὲ Ἡσιόδου μᾶλλον.*

2. *Περὶ τῶν Φαινομένων Ἀράτου.*

↝ p. 328 c. 3
Ach p. 80
An II p. 108

Πρῶτον μὲν ἀπαγγέλλει προοίμιον εἰς τὸν Δία, δεύτερον δὲ διεξέρχεται τὴν τῶν φαινομένων ἀπλανῶν διακόσμησιν εἰς γ' μέρη διελὼν αὐτήν, ἓν μὲν τὸ ἐντὸς τοῦ ἀρκτικοῦ φαινομένου

---

5 *κολωφωνίωι* Ma[I] ‖ 7—17 om Ma.

1 *ὃν* P ‖ 2 *ἐβασίλευεν* P ‖ 3—9 *ὥστε τὸ διαθρυλλούμενον ὑπό τινος ὡς — θηριακὰ ἐκθεμένωι καταφανῶς ψεῦδος δείκνυσθαι ὅτι προύτειναν ἀλλήλοις ὁ μὲν τῶι αράτω σκ. τ. Φ. ὁ δὲ νικάνδρω τὰ θηριακά* P ‖ 5—9 *Κ. τὸ τὰ θηριακὰ καταφανῶς ψευδῶς δείκνυσθαι· λέγουσι γὰρ προυτεῖναι* (sic) *ἀλλήλοις ὁ μὲν ἀράτω σκ. τ. Φ. ὁ δὲ νικάνδρω τὰ Θ. ὁ δὲ Ν.* A ‖ 9—10 *δώδεκα δὲ ὀλ. ὅλαις ὁ Ν. ν. φ.* P, *δ. γὰρ ὀλ. ὅλαις ὁ Ν. ν. φ.* PΠ ‖ 10 *μνασαίου* APPΠ ‖ 11 *ἤκουσεν* P | *ἰατρὸς* PPΠ ‖ 12 *ποιητὴς* PPΠ | *γενέσθαι* om P ‖ 12, 3 *βασιλέως* AP ‖ 13 *ἐπεβάλλετο* V | *οὗ δὲ κ.* A ‖ 14, 5 *Ν. τῶι κολοφωνίωι τῶι μαθηματικῶι καὶ αὐτῶι* PPΠ ‖ 15 *ἅμα τὸν αὐτόν* PPΠ ‖ 16 *τοῦτόν φασι* PPΠ ‖ 17 *μᾶλλον* om P.

habent AMV(aticanus 1910) Ald.

18 titulum AM: *ὑπόθεσις τῶν Φ. Ἀ.* Ald, om V ‖ 19 *τὸν* om AV

ἀεὶ ὑπὲρ γῆν, ἔπειτα [στερεὰ] δύο ἀνατέλλοντα καὶ δύνοντα, τὸ μὲν βόρειον μεταξὺ τοῦ ἀρκτικοῦ καὶ ζωιδιακοῦ, τὸ δὲ νότιον μεταξὺ ⟨τοῦ⟩ ζωιδιακοῦ καὶ ⟨ἀντ⟩αρκτικοῦ. ἀπαγγέλλει δὲ ἕκαστον κατὰ μῆκος καὶ πλάτος, τὰ μὲν μήκη ἀπὸ ἀνατολῶν ἰὼν ἐπὶ δυσμὰς διὰ τῶν προανατελλόντων, μέχρις ἂν ἐπανέλθηι, τὰ δὲ πλάτη ἀπὸ βορέου ἐπὶ νότον. κατὰ μῆκος μὲν οὖν τὸν βόρειον τόπον ἀπὸ τοῦ Ἐνγούνασι καὶ Ὀφιούχου εἰς τὸ πρόσθεν ἀεὶ μέχρι τῶν αὐτῶν κύκλων ἀπαγγέλλει, τὸν δὲ νότιον ἀπὸ Ὠρίωνος καὶ Κυνὸς καὶ Ἀργοῦς ὁμοίως μέχρι τῶν αὐτῶν. κατὰ πλάτος δὲ τὸν μὲν βόρειον τόπον ἀπ' ἀρκτικοῦ μέχρι ζωιδιακοῦ, τὸν δὲ νότιον ἑξῆς ἀπὸ ζωιδιακοῦ μέχρι τοῦ ἀνταρκτικοῦ συντάσσων τὰ μὲν ἑξῆς καθ' ἕν, τὰ δὲ κατὰ ἴλας καὶ συγγενείας καὶ ἄλλας τινὰς αἰτίας εὐλόγως περιλαμβάνων. συντελέσας δὲ τὴν διάθεσιν τῶν ἀπλανῶν μετὰ ταῦτα περὶ τῶν ε' πλανητῶν λέγει. ἑξῆς δὲ ἁρμόσας τοὺς κύκλους ἑκάστων ἀπαγγέλλειν ἀπαναίνεται μὲν τοὺς τῶν πλανωμένων καὶ οὐ θαρρεῖ λέγειν, ὡς χαλεπόν, εὔχεται δὲ (v. 461) ἱκανὸς γενέσθαι 'τῶν ἀπλανῶν τά τε κύκλα τά τ' αἰθέρι σήματ' ἐνισπεῖν' καὶ τοὺς ἀναγκαιοτάτους κύκλους τῶν ἀπλανῶν τοὺς τέσσαρας λέγει, δύο μὲν τροπικούς, ἕνα δὲ ἰσημερινὸν καὶ τέταρτον τὸν ζωιδιακόν. πάρεργον δὲ αὐτοῖς ὡς ἐν παραδείγματος μέρει τὸν γαλαξίαν παραβέβληται. μετὰ ταῦτα δὲ ἀνατολὰς ἑκάστων καὶ δύσεις ἀπαγγέλλει χρώμενος τῶι τρόπωι, καὶ ἕκαστον τῶν ζωιδίων καταλέγει, καὶ τοὺς συνανατέλλοντας ⟨καὶ τοὺς ἀντιδύνοντας⟩, ἀρξάμενος ἀπὸ ἑσπερινῆς ἀνατολῆς Καρκίνου (v. 569). κατὰ δύο δὲ

---

2 τὸ ante μεταξὺ add AVAld | τοῦ ante ἀρκτ. om A | κύκλου post ζ. A ‖ 2, 3 τὸ δὲ νότιον — ἀρκτικοῦ om A ‖ 3 suppl Ald ‖ 3, 4 ἕκαστα V ‖ 4 καὶ κατὰ πλ. VAld ‖ 5 ἐπέλθηι AV | ἐπὶ τὴν ἀρχὴν A post ἐπ. ‖ 6 τοῦ β. MVAld | βορείου AVAld | τὸ νότιον AVAld | μῆ A ‖ 7 ἐνγονασι VAld ‖ 8 αὐτοῦ A | τὸ AMV ‖ 10 τόπον om Ald | ἀπὸ A ‖ 11 τὸ AV | ἀρκτικοῦ AV ‖ 12 ἤλας M ‖ 13 καὶ ἄλλας om AVAld | αἰτίας om VAld | εὐλόγως VAld, εὐλόγως[ους] A: -ους M | παραλαμβάνων A ‖ 15 καὶ ἑξῆς ἁρμ. Ald ‖ 15, 6 ἀπαγγέλλει AV ‖ 16 ἀναίνεται A | θαρεῖ A ‖ 17 ὡς χαλεπὸν MAld: ἀσφαλέστερον V | ἱκανῶς A ‖ 18 ἐναιθέρια M, αἰθέρια VAld | σήματα VAld ‖ 19 τοὺς om Ald ‖ 20 ἰσ. τέταρτον δὲ VAld ‖ 21 αὐτὸν AM, δὲ ἐν π. μ. αὐτὸν V, δὲ καὶ ὡς ἐν π. μέρει αὐτὸν Ald | ὡς om A | τὸν γαλαξίαν AVAld: τῶ -α M ‖ 22 περιβέβληκεν A ‖ 23 ἐπαγγέλλει[α] A | suppl Ald ⟨δι' οὗ⟩ ante ἕκ. (omisso καὶ) | ζωδιακῶν AAld ‖ 24 καταγγέλλει A | καὶ τοὺς om Ald | συνανατέλοντα A, συνανατέλλοντα Ald, cf p. 328, 1—3 Ach p. 41 sq. | suppl Ald ‖ 25 ἀ. καὶ K. AMV | δὲ om AM

τρόπους ταῦτα διεξέρχεται, ποτὲ μὲν προτέρους τοὺς συνανατέλλοντας καὶ δευτέρους τοὺς ἀντιδύνοντας, ποτὲ δὲ τοὐναντίον προτέρους μὲν τοὺς ἀντιδύνοντας, ὑστέρους δὲ τοὺς συνανατέλλοντας, καὶ τούτωι μᾶλλον τῶι τρόπωι πλεονάζει ἤπερ τῶι προτέρωι.

2. μετὰ ταῦτα δὲ καὶ περὶ διοσημείων διεξέρχεται, καὶ πρῶτον μὲν προοίμιον αὐτῶν ἀπαγγέλλει, μετὰ ταῦτα δὲ λέγει σημεῖα χειμῶνος καὶ εὐδίας, πρῶτον μέν, ὅσα σελήνη παρέχει, δεύτερον δέ, ὅσα ἥλιος, τρίτον, ὅσα ἡ καλουμένη Φάτνη. μετὰ ταῦτα δὲ ἀπαγγέλλει σημεῖα σύμμικτα χειμῶνός τε καὶ εὐδιῶν καὶ θερισμῶν καὶ ἀρότων, ὅσα δηλοῖ τά τε μετέωρα καὶ τὰ ἐπίγεια φυτά τε καὶ ζῶια καὶ ὅσα τούτοις παραπλήσια, τὰ μὲν σεμνότερα, τὰ δὲ φαυλότερα. κοσμεῖ δὲ τὰ φαυλότερα σεμνότητι διχῶς, ποτὲ μὲν ἀναμίσγων τὰ σεμνότερα, ποτὲ δὲ ἀπολογούμενος καὶ τὴν χρείαν αὐτῶν ἀναγκαίαν εἶναι λέγων.

↪ Ach p. 27 3. καλῶς δὲ ὠνόμασται τὰ Φαινόμενα πρῶτον μέν, ὅτι τὰ ἐν τῶι ἀνταρκτικῶι οὐ λέγει, τὰ ἀφανῆ τοῦ οὐρανοῦ (οὐ γὰρ ἴσμεν), ἀλλὰ μόνα λέγει τὰ ἐν τοῖς φανεροῖς, τὰ μεταξὺ τοῦ τε ἀρκτικοῦ καὶ τοῦ βορείου πόλου, δεύτερον δέ, ὅτι περὶ μεγεθῶν καὶ διαστημάτων οὐ διαλέγεται, τρίτον, ὅτι περὶ τῶν ὑποθεόντων πλανωμένων καὶ τῶν ἀκριβῶν κύκλων οὐ περιεργάζεται, καθάπερ ἄλλοι πράγματα ἀσαφῆ καὶ στοχαστικὰ καὶ ἄδηλα κατὰ τὸ πλεῖστον λέγοντες, ἀλλὰ παραιτεῖται οὑτωσὶ λέγων (v. 460) 'οὐκέτι θαρσαλέως κείνων ἐγώ' (ἐν τούτοις γὰρ τὰ μὲν τῶν πλανωμένων φησὶ μὴ θαρρεῖν λέγειν, τὰ δὲ τῶν ἀπλανῶν εὔχεται ἱκανὸς γενέσθαι εἰπεῖν), πρὸς τούτοις δέ, ὅτι καὶ

---

1 ὁτὲ Ald ‖ 1, 2 πρότερα τὰ συνανατέλλοντα καὶ δεύτερα τὰ ἀντιδύνοντα VAld ‖ 2, 3 ὁτὲ δὲ τ. προτέρους μὲν τοὺς ἀντιδύνοντας A, ὁτὲ δὲ τ. πρότερα μὲν τὰ ἀντιδύνοντα VAld: om M ‖ 3 ὕστερα δὲ τὰ συνανατέλλοντα VAld ‖ 4 ἤπερ VAld: εἴπερ AM ‖ 7 αὐτοῖς VAld ‖ 7, 8 σημεῖα λέγει Ald ‖ 9 καὶ τρ. A, τρ. δὲ Ald ‖ 10 δὲ om AVAld | τε om AVAld | εὐδίας AVAld ‖ 11 καὶ ante θ. AVAld: om M | θρεμμάτων libri | ἀρότρων V | δη ὼ (superscripto ἢ δηλοῖ) A, δηλῶ V | τὰ ante ἐπίγεια om M ‖ 13, 4 τὰ φαυλότερα σεμνότητι Ald: τὴν φαυλοτέραν σεμνότητι A, τὴν φαυλοτέραν σεμνότητα MV ‖ 15 αὐτοῦ V | εἶναι λέγει ἀναγκαίαν Ald | λέγων: — (sic) M ‖ 17 ἀρκτικῶι AM | λέγεται V ‖ 18 μόνον MV ‖ 20 τρίτην δὲ A ‖ 23 τὸ om A | παραιτεῖται A: παραιρεῖται MVAld ‖ 24 versus scriptura est eadem in textu A, cf editionem | ἐν τούτοις AAld: τούτοις MV ‖ 25 λέγειν μὴ θαρρεῖν Ald

τῶν ἄλλων καὶ τῶν ἐν τέλει καταλεχθέντων σημείων τὰ μὲν φαινόμενα λέγει, τὰς δὲ αἰτίας ἑκάστων ἀφανεῖς οὔσας παρίησι καὶ στοχασμοὺς ἀδήλους περὶ αὐτῶν οὐ διεξέρχεται, καθάπερ οἱ φιλόσοφοι.

3. *Περὶ τοῦ πῶς δεῖ ἱστᾶν τὴν σφαῖραν.*

Ὁ βουλόμενος ὁμοίως τῶι κόσμωι θεῖναι τὴν σφαῖραν τὸν πόλον τῆς σφαίρας πρὸς βορέαν τρεπέτω.

ὁ βουλόμενος ποιεῖν τὴν φορὰν τοῦ οὐρανοῦ ὑπὸ τῆι δεξιᾶι τὸν πόλον ἔχων στρεφέτω ἀφ' ἑαυτοῦ εἰς τοὐναντίον τὴν σφαῖραν.

ὁ θέλων ποιεῖν ἀναπόλησιν στρεφέτω αὐτὴν εἰς τοὐναντίον.

4. *Οἱ εὐθεῖς προγράφουσι τοῦ ποιήματος τὰ φαινόμενα, οἱ δὲ ἀκριβεῖς τὴν διάθεσιν τοῦ λόγου ὑπὸ τὴν θέσιν καὶ κίνησιν τῆς σφαίρας· ἡ μὲν γὰρ διάθεσις διασαφεῖ τὸ ποίημα, τὸ δὲ ποίημα δηλοῖ τὰ φαινόμενα, ἀλλὰ καὶ ἡ κίνησις καὶ ἡ θέσις τῆς σφαίρας τὰς ἀρχὰς καὶ ἀναφορὰς ὅλων τῶν φαινομένων περιέχουσι καὶ πᾶσαν ἑξῆς τὴν θεωρίαν σαφῆ καὶ ἑτοίμην παρέχουσι πάντως συνεπομένην.*

‖*Ὅμηρον μὲν ἓν εἶδος γραφέων βλάπτει, τῶν βιβλιογράφων,* ∽ Leontius VII c. 2
Ἄρατον δὲ δύο, βιβλιογράφων τε καὶ ζωγράφων, ὧν τὰ ἁμαρ-

---

1 *τῶν ἄλλων καὶ* om V | *τὰ* ante *τῶν ἄ.* Ald ‖ 2 *δ'* V | *ἐκ. ἀπλανεῖς* A ‖ 3 *περὶ αὐτῶν* om VAld.

c. 3—5 habent AMV(aticanus 1910) Ald.

Leontii haec excerpta esse coniecit qui codicis M indicem scripsit bibliothecarius (cf VII I 1. 2).

5 *περὶ τοῦ* A: om MAld, totam inscriptionem om V ‖ 6 *τὴν* om Ald ‖ 8. 11 *ὁ* om V ‖ 8 *τὴν φορὰν ποιεῖν* Ald | *ξιᾶι* A | *δὲ* post *δεξιᾶι* (omissis *τὸν πόλον ἔχων*) V ‖ 11 *ἀνάπαλιν* AV, *ἀνάπλασιν* Ald | *αὐτὸν* Ald | *εἰς τοὐναντίον αὐτὴν* AV ‖ 12 *μὲν* post *οἱ* Ald | *προγράφουσιν* A | *τὰ* om A ‖ 13 *τοῦ λόγου* om VAld | *ὑπὸ τὴν θέσιν* AM: om VAld, cf l. 15, 6 ‖ 14 *διασαφεῖ* A Ald: -*ῇ* M, -*οῖ* V ‖ 16 *ἀναφορὰς καὶ ἀρχὰς* V ‖ 18 *καὶ* post *πάντως* Ald | post *συνεπ.* novi excerpti initium posui ‖ 20 *ὧν τὰ* om M

τήματα τῶν Ἀράτου θεωρημάτων ἐγκλήματα ποιοῦσιν οἱ κουφότεροι διὰ τὴν ἄγνοιαν τοῦ παντὸς [λόγου] καὶ τῆς ἀληθείας.

5. *Περὶ σφαίρας.*

p. 315, 4–7 *Σφαῖρά ἐστι σχῆμα στερεὸν ὑπὸ μιᾶς ἐπιφανείας περιεχόμενον, πρὸς ἣν ἀφ' ἑνός του ἐντὸς τῆς σφαίρας σημείου ἑκάστη εὐθεῖα [πᾶσαι] ἀλλήλαις ἴσαι. τὸ δὲ σημεῖον τοῦτο κέντρον καλεῖται, ὅ ἐστιν ἡ γῆ.*

6. *Ἱππάρχου Σπόρος.*

p. 321, 12–23 *Διαιρεῖ τὴν σφαῖραν εἴς τε βόρεια καὶ νότια καὶ τῶν βορείων βορειότερα. ἐξ ὧν καὶ τὴν ἀρχὴν ποιεῖται, καθ' ὃ ὑψηλὰ ὄντα φανερά ἐστιν. ἢ διὰ τὴν καθ' ἡμᾶς οἰκουμένην ἢ πρὸς τιμὴν τοῦ Διὸς ἐκεῖθεν ἤρξατο· ὁ γὰρ ἀρκτικὸς κύκλος περιέχει τὰς Ἄρκτους καὶ τὸν Δράκοντα. περὶ ὧν φέρεται ἱστορία ἥδε· τὸν Δία ἐν Κρήτῃ τεχθέντα δύο νύμφαι ἐκεῖσε ἀνέτρεφον. καὶ ἣ μὲν Ἑλίκη ὠνομάζετο, ἣ δὲ Κυνόσουρα. Κρόνου δὲ ἐπελθόντος ποτὲ ὁ Ζεὺς τὸν ἑαυτοῦ πατέρα παραλογισάμενος τὰς μὲν*

---

2 seclusi, cf p. 318, 16 titulum Achillei operis p. 27 | *ἀληθείας*: — (sic) M ‖ 3—7 om V, post c. 7 collocat A ‖ 3 *περὶ σφαίρας* inscripsit A: cum *ἀληθείας* (2) coniunctum Ald, om MV ‖ 4 cf Analecta Eratosthenica p. 45 | *ὑπὲρ* A ‖ 5 *ἑνός του* scripsi: *ἑνὸς τοῦ* M, *ἑνὸς* AAld | *σημείου* post *ἑνὸς* AAld ‖ 5, 6 *τῶν ἐντὸς τῆς σφαίρας κειμένων πᾶσαι αἱ προσπίπτουσαι εὐθεῖαι πρὸς τὴν αὐτῆς περιφέρειαν ἀλλήλαις εἰσὶν ἴσαι κτλ.* A fere ut Par (p. 315) et scriptor *Περὶ ἀστρονομίας* Taurinensis (de quo vide Proleg VI I 1) ‖ 7 *Ἱππάρχου Σπόρος* post *γῆ*: — sequente capite 6 M: om A Par Ald, sed vide ad c. 6 et Proleg VI I 2.

c. 6 et 7 habent A M Par (p. 321. 316) V(aticanus 1910) Ald.

8 *Ἱππάρχου Σπόρος* inscripsit A, de M ad c. 5: om VAld | *διαίρεσις τῆς σφαίρας* inscripsit Ald: om AMV ‖ 9 *δὲ* post *Δ.* MVAld: om A | *εἴς τε νότια καὶ β.* AV, *διαιρεῖται ἡ σφαῖρα εἴς τε τὰ νότια καὶ βόρεια κτλ.* Ald, *διὰ τί ἐπὶ τῶν Ἄρκτων ἐποιήσατο τὴν ἀρχὴν ὁ Ἄρατος; ἐποιήσατο δὲ τὴν σφαῖραν ἀπὸ τῶν βορειοτέρων, καθ' ὃ ὑψηλὰ κτλ.* Par ‖ 10 *ἢ* ante *καθ'* V Ald ‖ 11 *εἰσίν* VAld | *τὸ* ante *τὴν* MVAld: om A ‖ 12 *ἐκεῖθεν ἤρξατο* om Par | *δὲ* pro *γὰρ* AV ‖ 13 *μυθική* (pro *ἥδε*) Par ‖ 14 *κρίτῃ* et *ἔτρεφον* Par ‖ 15, 6 *ποτὲ ἐπελθ.* Par ‖ 16 *παραλογιζομένου* Par, cf p. 321, 18

νύμφας μετέβαλεν εἰς ἄρκτους, αὐτὸς δὲ εἰς δράκοντα μετεβλήθη. εἶτα τῆς βασιλείας ἀντιλαβόμενος τὸ σχῆμα κατηστέρισε, φημὶ δὴ τὰς νύμφας καὶ ἑαυτόν.

7. Ἄξων δὲ λέγεται, ἐπεὶ περὶ αὐτὸν στρέφεται ὁ οὐρανός, πόλοι δέ, ἐπεὶ περὶ αὐτοὺς πολεῖται καὶ στρέφεται ὁ οὐρανός. φασὶ δὲ τὸν ἄξονα τοῦτον εἶναι τὸν παρὰ τῶι ποιητῆι Ἄτλαντα εἰρημένον.

8. Κύκλοι πέντε, ἀρκτικὸς ὃ καὶ βόρειος καὶ ἀειφανής, p. 316, 15 sqq. 320, 10 sqq. θερινὸς τροπικός, ὅτε ὁ ἥλιος Καρκίνωι, ἰσημερινός, ὅτε ὁ ἥλιος Κριῶι, χειμερινὸς τροπικός, ὅτε ὁ ἥλιος Αἰγοκέρωτι, ἀνταρκτικὸς ὃ καὶ νότιος, ἔνθα ἡ κατεψυγμένη ζώνη ⟨ἡ νοτία⟩.

9. Κύκλοι λοξοί, ὅ τε ζωιδιακὸς καὶ ὁ γαλαξίας. τὰ πέρατα τοῦ ἄξονος ἑκάτερθε καλοῦνται πόλοι. ὁρίζων ὁ τέμνων τό τε ὑπὲρ γῆν ἡμισφαίριον καὶ τὸ ὑπὸ γῆν.

1, 2 *μεταβέβληται* AV, *μετεβέβλητο* Ald; *μετεβλήθη καὶ τῆς βασιλείας ἀντιλαμβανόμενος εἰς τὸν οὐρανὸν φαίνεται μετ' αὐτῶν* (ceteris omissis) Par ‖ 2, 3 *κατήστερισε* scripsi: *ἀνεστήριξε* A, *κατεστήριξε* MV ‖ 3 *τάς τε ν.* AV | post *ἑαυτόν* c. 10 subiungit Ald, cf p. 332, 1 ‖ 4 *δὲ* om A | *καὶ ἄξων λέγεται ἐ. π. αὐτ. ὁ οὐρ. ἄγεται* Ald | *ὁ* om V ‖ 4, 5 *ὁ οὐρανὸς πολεῖται καὶ στρέφεται* (omissis intermediis) AVAld; prorsus aliter de axe Par p. 316 ‖ 6, 7 *τοῦτον δὲ* (*δὲ* om A) *τὸν ἄξονά φασιν εἶναι — Ἄτλ. καλούμενον* AAld ‖ 7 sequitur c. 5 (*Περὶ σφαίρας*) A.

c. 8 et 9 habent AMPar (cf p. 315 sqq.) V(aticanus 1910) Ald.

8—11 multo ampliora Par ‖ 8, 9 *ὁ ἀρκτ. ὁ καὶ β. θερ. κτλ.* (ceteris omissis) V ‖ 10 *χειμερ. τρ.* (spatio vacuo relicto) om V | *αἰγοκέρ* (superscr. ω) A, *αἰγοκέρω* V ‖ 11 *καλουμένη* libri ‖ 12 *τε* om AV | *ὅτι* ante *τὰ* Par ‖ 13 *ἑκατέρωθε* AAld: *ἑκάτερθε* M, om Par | *πόλοι καλ.* APar Ald | *δὲ* ante *ὁ* Par ‖ 14 *γῆς — γῆς* A | sequitur in M c. 3 (p. 329, 5—11), in V Aratus ipse cum scholiis, in Par nonnullae e scholiis Arateis eclogae praefixo titulo *ἐκ τοῦ κειμένου* (de quo vide Proleg VI I 1), cf scholiorum editionem: sequor ordinem in A.

10. Περὶ τοῦ Διός. σχόλιον.

↶ Ach p. 84 cf schol p. 335, 7. 8 Πότερον σῶμα ἢ πρᾶγμα καὶ πότερόν ἐστι ψυχὴ ἢ νοῦς; ὅτι κρείττων τις δύναμις καὶ ὑπερουράνιος καὶ ἀκίνητος καθ' ἑαυτήν. ὁ γάρ τοι Ἄρατος κατὰ τὴν κοινὴν ἁπάντων δόξαν εἴρηκε τοῦ Διὸς τὸ ὄνομα ὡς ἂν βασιλέως τῶν ὅλων. δυεῖν θάτερον· ἢ ὅτι δι' ὅλου τοῦ κόσμου ἡ πρόνοια χωρεῖ τοῦ θείου, καὶ αὐτὸς διὰ παντὸς ἔρχεται τοῦ κόσμου συνέχων αὐτόν, ἢ κατὰ μὲν τὰς ἐπωνυμίας αἰνίττεται αὐτόν, ἃς ἐφ' ἑκάστηι πράξει ⟨ἐτίθεντο⟩ εἰς θεὸν ἀναφέροντες οἱ ἀρχαῖοι τὰ καλῶς γινόμενα, ὥς εἰσι (φασί) γενέτωρ φράτριος ὁμόγνιος ἑταιρεῖος φίλιος ἱκέσιος ξένιος ἀγοραῖος βουλαῖος βρονταῖος καὶ τὰ ὅμοια.

↶ Ach p. 96 schol p. 341, 9 sq. 11. Τί ἐστιν οὐρανός; ὁ περιέχων τὰ πάντα πλὴν αὐτοῦ. σφαιροειδὴς οὖν ἐστιν ὁ οὐρανὸς καὶ οὕτω περὶ τὴν γῆν διάκειται ἔχων αὐτὴν ἐν ἑαυτῶι, καὶ τὸ μὲν ἓν ἡμισφαίριόν ἐστιν ὑπὸ γῆν . . . διὰ πάσης δὲ ὥρας στρέφεται καὶ κινεῖται.

p. 319, 18 sqq. 12. Τοσοῦτον δὲ τὸ ὑπὲρ γῆν μέρος τοῦ οὐρανοῦ ἀπέχει τῆς γῆς, ὅσον καὶ ἡ γῆ πρὸς τὸ ἕτερον μέρος αὐτῆς, ἤγουν τέλος, τὸν καλούμενον τάρταρον. εἶτα ἐκ τοῦ μέρους ἐκείνου,

---

c. 10 habent AM (ad v. 14) Ald (post c. 6).

2 ita A et M (omisso titulo): *ζητεῖται δὲ ἡ οὐσία τοῦ Διός, πότερον σῶμα ἢ πρᾶγμα καὶ ψυχὴ ἢ νοῦς* ς, *ζητεῖται δὲ πότερον ὁ Ζεὺς σῶμα ἢ πρᾶγμά ἐστιν καὶ πότερον ψυχὴ ἢ νοῦς* Ald | *πότερον — πότερα* M p. 335, 8 adn ‖ 4 *ἑαυτὸν* Ald | *ἁπάντων* om Ald ‖ 5 *τοὔνομα* MAld | ad *ὄντων* superscriptum *ὅλων* A | *ὡς ἂν τῶν ὄντων βάσιν* Ald | *βασιλεὺς* M | *δὲ* ante *θ.* Ald ‖ 7 *ἢ* ante *κατὰ* MAld: om A ‖ 8 *μέντοι τὰς* M | *ἑκάστη* AM ‖ 9 supplevi ‖ 10 *φάτριος* A ‖ 11 nullo intervallo seiuncta ecloga 11 in A.

c. 11 et 12 habent AMV(aticanus 1910) Ald, c. 12 Par (p. 319).

12 c. 11 post c. 2 M, post c. 7 Ald, post c. 6 V: sequor A | *τί δέ ἐ.* V | *αὐτοῦ* A ‖ 13—15 *σφ. γὰρ ὁ οὐρ. κ. οὕτω περὶ τ. γ. δ. ἕ. αὐτὸν ἐν* V; *οὐρανὸς δέ ἐστιν ὁ περιέχων τὰ πάντα πλὴν αὐτοῦ. σφαιρίον ἐστὶν ὑπὲρ γῆν, τὸ δὲ ἕτερον ὑπὸ γῆν. διὰ πάσης κτλ.* (ceteris ut puto casu omissis) Ald ‖ 15 *αὔρας* A ‖ 16 inde a *τοσοῦτον* (omisso *δέ*) incipit Par inscriptione *Περὶ ἀποστάσεως τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τῆς γῆς* praefixa p. 319, 13 ‖ 17 *τῆς γῆς* APar VAld: *τὴν γῆν* M | *αὐτῆς* om Ald ‖ 18 *τέλος* et *καλούμενον* om VAld; *τὸ ἕτερον αὐτῆς τέλος τὸν* Par

τοῦ ταρτάρου, τὸ ὑπὸ τὴν γῆν ἄλλο μέρος τοῦ οὐρανοῦ πάλιν ὁμοίως διέστηκεν. ὁ γοῦν Ἡσίοδος φυσικευόμενός φησιν (Theog v. 722—725)·

ἐννέα γὰρ νύκτας τε καὶ ἤματα χάλκεος ἄκμων
οὐρανόθεν κατιὼν δεκάτηι ἐς γαῖαν ἵκοιτο.

εἶτα πρὸς τὸ ἴσον βάθος τῆς γῆς·

ἐννέα δ' αὖ νύκτας τε καὶ ἤματα χάλκεος ἄκμων
εἰς γαῖαν κατιὼν δεκάτηι ἐς τάρταρον ἵκοι.

λοιπὸν δὲ καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ ταρτάρου ἕως τοῦ ὑπὸ γῆν ἡμισφαιρίου διατεῖνον μέγεθος ἄλλο τοσοῦτόν ἐστιν, ὅσον τὸ τῆς γῆς βάθος, ὥστε διὰ τριάκοντα ἡμερῶν τὰς δύο ἀρχὰς τοῦ ἄξονος δύνασθαι διανύσαι τὸν ἄκμονα.

στρέφεται δὲ καὶ καταφέρεται ἐπὶ δυσμὰς ὁ οὐρανὸς ἀπὸ ἀνατολῶν.

---

1 *τὸ* Par: *τοῦ* MVAld, om A ‖ 2 *γὰρ* AVAld ‖ 4 *φησὶ* post *γ.* V ‖ 5 *δεκάτη δ'* libri ‖ 6 *τὸ ἴσον βάθος* om V ‖ 8 *καὶ γαῖαν* V, *ἐς γαίην* Par, *ἐκ γαίης* Hesiodi codd, cf p. 319 | *τάρταρον* AMParV: *τάρταρ'* Ald | *ἵκοι* Par: *ἵκοιτο* AMVAld ‖ 9 *λ. τοίνυν* AVAld | *τοῦ* ante *τ.* om Ald | *ἕως τοῦ ὑπὸ γῆν* om V ‖ 10 an *μῆκος*? | *ἄλλο* om AVAld ‖ 12 *διανύσαι* (spatio vacuo relicto) om V ‖ 13 *καὶ φέρεται* AV | *ἀπ'* V ‖ 13, 4 *ἀπὸ ἀνατολῶν δὲ ἐπὶ δυσμὰς στρέφεται ὁ οὐρανὸς* Par ‖ 14 sequitur Aratus cum scholiis in A, de M cf Proleg VI II, de Par p. 322.

II SCHOLIA

1. ⟨⟨Ζ⟩ητεῖται, διὰ τί ἐκ τοῦ Διὸς ἤρξατο καὶ οὐκ ἀπὸ τῶν Μουσῶν, ὡς Ὅμηρος. οἰκειότερον ἡγήσατο ἀρχὴν τῶν Φαινομένων ποιήσασθαι ἀπὸ τοῦ Διός, ἐπειδὴ καὶ τῶν Μουσῶν ἀρχηγέτης αὐτός ἐστιν. οὐ φαίνεται δὲ Ἄρατος μόνος οὕτως ἦρχθαι, ἀλλὰ καὶ Κράτης ὁ κωμικὸς (fr 52 K.) εἰπὼν 'ἐξ Ἑστίας ἀρχόμενος εὔχομαι θεοῖς' καὶ Σώφρων (fr 51 Botzon) 'ἐξ Ἑστίας ἀρχόμενος καλῶ Δία πάντων ἀρχηγέτη⟨ν⟩' C, cf IV VIII p. 177b⟩.

∽ Ach p. 81 ἐκ Διός: πάνυ πρεπόντως ὁ Ἄρατος τὴν τῶν ἄστρων διεξιέναι μέλλων θέσιν τούτων ((τὸν πατέρα καὶ δημιουργὸν Δία ἐν πρώτοις)) προσφωνεῖ. Δία δὲ νῦν τὸν δημουργὸν ἀκουστέον.

∽ Ach p. 82 § τὸ δὲ ἐκ Διός ἀντὶ τοῦ ἀπὸ τοῦ Διός. Πίνδαρος 'Διὸς ἐκ προοιμίου' (Nem II 3)· ἡ γὰρ ((ἐκ πρόθεσις . .)) ἀπό . . .

∽ Ach ib ⟨Pyrrhus geometra in 'Arato' dixit: principium istud 'ex Iove incipiamus' falsum dicit, quoniam a Iove, non ex Iove, ordiamur *Gromaticorum codex Arcerianus (s. VI vel VII) p. 251 Lachm. (Haupt 'Opusc' III p. 360. Aratea p. 22. 162)*⟩.

∽ Ach p. 84 τὸ δὲ ἀρχώμεσθα μετὰ τοῦ σίγμα· ἔστι γὰρ καὶ ἀρχαϊσμός. Ὅμηρος 'δόρπον ἐφοπλισόμεσθα' (Il VIII 503. IX 66).

p. 338, 26 sqq. ἄλλως. ἐκ Διός: τῆς Φαινομένων ἀρχῆς ἀπὸ Διός τε καὶ θεῶν ἀπαρχομένης· ἔθος γὰρ τοῖς ἀρχαίοις φιλοθέοις ((οὖσιν ἐπιεικῶς)) ἅπασιν ἀπὸ θεῶν ἄρχεσθαι ὡς καὶ πάντων

---

codices enumeravi p. 314.

5 *κρατὴρ* C ‖ 9 *μέλλων* om A | *τὸν πατέρα τούτων κ.* AAld | *Δία* om M ‖ 11 *τοῦ* alt om M ‖ 11, 2 *Πίνδ. — προοιμίου* AAld: om M ‖ 12 *ἡ — ἀπὸ* om AAld, expleas *ἀντὶ τῆς* et *παρείληπται* ‖ 17 *καὶ* om A ‖ 18 *καὶ Ὅμ.* A | *δόρπον τ' ἐφ.* A; *δόρπα τ' ἐφ.* Il codd | *ἐφοπλισόμεθα* A ‖ 19 *καὶ ἄλλως* A ‖ 19, 20 *τῆι — ἀρχῆι — ἀπαρχομένη* M, *τὴν τῶν Φ. ἀρχὴν — θεῶν ποιεῖται* AAld ‖ 20 *γὰρ δὴ τοῦτο τοῖς* AAld

ἀνθρώποις τῶν καλῶν αἰτίων. Ὅμηρος μὲν ʻμῆνιν ἄειδε θεά' (Il I 1) *καὶ ʻἄνδρα μοι ἔννεπε,* ((*Μοῦσα'* Od I 1)) *καὶ Πλάτων ἐν Νόμοις* (I 624 A) *ʻθεὸς ἤ τις ὑμῖν, ὦ ξένε, τὴν ἀρχὴν εἴληφε τῆς τῶν νόμων διαθέσεως';* cf ad v. 14.

ἄλλως. ἐκ Διός: ἀπὸ τοῦ Διὸς ἄρχεται, ἐπειδὴ μέλλει μετεωρολογεῖν, βασιλεὺς δὲ τῶν ὅλων καὶ πατὴρ ((*ὁ Ζεύς*)). *ο*((*ὖ*)) *προσήκει δὲ τὸ νῦν τὴν οὐσίαν ζητεῖσθαι τοῦ Διός, πότερον σῶμα ἢ πρᾶγμα καὶ πότερά ἐστι ψυχὴ ἢ νοῦς* (cf VI I 2. 10). ↶ p. 332, 1 sqq.

τὸν οὐδέποτ', ἄνδρες: μετέβη ἐπὶ τὸν κατ' ἐπωνυμίαν Δία τὸν φυσικόν, ὅς ἐστιν ἀήρ· καὶ γὰρ τὸν ἀέρα Δία λέγουσιν. οὗτός ἐστιν ⟨ὁ⟩ διὰ πάντων διήκων κατὰ τοὺς Στωϊκούς. ἔνιοι γοῦν φασι τὸν Πρωτέα τοῦτον εἶναι τὸν ἀέρα· αἰνίττεται γὰρ Ὅμηρος λέγων (Od III 458) *ʻγίγνετο δ' ὑγρὸν ὕδωρ καὶ δένδρεον ὑψιπέτηλον καὶ πῦρ'· ὁ γὰρ ⟨Ζεὺς⟩ πάντα ἐστὶ καὶ ἐξ αὐτοῦ πάντα, ὡς ὁ λόγος* (ex gr cf p. 81). § *τὸν Δία δὲ οὐδέποτε ἄρρητον καὶ ἀπροσαγόρευτον ἐῶμεν οἱ ἄνθρωποι. εἰκότως· οἱ γὰρ Στωϊκοὶ ὑποτίθενται, μᾶλλον δὲ πάντες οἱ ὅρον φωνῆς γρά*((*ψαντες*)), *πεπληρωμένον ἀέρα ταύτην καλοῦντες· οὐδέποτε γὰρ ἄρρητον αὐτὸν ἐῶμεν· ἀεὶ γὰρ δι' αὐτοῦ τὰς ῥήσεις ποιούμεθα.* ↶ Ach p. 83

⟨*ἄνδρες: ἀντὶ τοῦ ἄνθρωποι. εἴδει ἐχρήσατο ⟨ἀντὶ⟩ τοῦ γένους. τρία δὲ σημαίνει, τὸν γαμέτην, τὸν ἄρρενα, τὸν ἀνδρεῖον* Par⟩. ↶ Ach p. 84

2. *μεσταὶ δὲ Διός: οὐδὲν γάρ ἐστιν, ὃ μὴ πεπλήρωται ἀέρος. ʻἩσίοδος* (Opp 267) *ʻπάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμός' Διὸς ὀφθαλμὸν τὸν ἀέρα λέγων.* ↶ Ach p. 83

---

1 *τῶν* om A | *καὶ Ὅ. μὲν* A ‖ 2 *ἔνεπε* A | *καὶ* om A ‖ 3 *θεὸς* om A | *εἴ τις ἡμῖν* AM | *ξεῖνε* A | *εἴληφε τὴν αἰτίαν* Plato | *εἴληχε* AM ‖ 5—8 repetitum in M ad v. 14 post *ὥραν* scholium, ubi tamen *ἐκ τ. Δ. — ὁ Ζ. καὶ πατήρ — τὰ νῦν — οὐσίαν — κ. πότερον κτλ.* M ‖ 5 *ἐκ Διὸς* M: om A | *τοῦ* om A; *καὶ ἔτι. ἀπὸ Διὸς ἄρχεται* Ald ‖ 5, 6 *χαίρει μ.* M ‖ 7 *τὰ* A (cf ad l. 5—8) ‖ 7, 8 *πότερον — νοῦς* sumpsi e scholio ad v. 14 repetito: om AM hoc loco ‖ 11 *κατὰ τ. Στ.* ante *διὰ π.* A ‖ 13 *γ. καὶ Ὅμ.* AAld | *γένετο* AM ‖ 14 *δένδρον* M | *καὶ πῦρ* deest in Od (fortasse ex Od III 418 sumpsit allegoreta, cf Heracliti Alleg c. 66) ‖ 14, 5 *οὗτος γάρ ἐστι πηγὴ πάντων. ὁ δὲ λόγος· ὅντινα τὸν Δία οὐδ.* A ‖ 16 *ἀπροσηγόρευτον* A ‖ 18 *πεπλησμένον* A | *πεπλ. αὐτὸν εἶναι* M ‖ 19 *αὐτὸν ἄρρητον* A ‖ 19, 20 *ἀεὶ δι' — ποιούμενοι* A ‖ 24 *ἄλλως. οὐδὲν* A ‖ 25 *εἰδὼς* A ‖ 25, 6 *Διὸς ὀφθαλμὸν* om A ‖ 26 *οὕτως* post *ἀέρα* A | *καλῶν* A

3. *πᾶσαι δ' ἀνθρώπων ἀγοραί*: τοῦτο ἐνδεικτικὸν τῆς προνοίας, δι' ἣν ἡ ζωή τε ἡμῖν καὶ ἡ εὐζωΐα ἀπαντᾶι· τοῦτο γὰρ τὰ δύο ὀνόματα συντεθέντα δηλοῖ, τό τε τοῦ Διὸς καὶ τοῦ Ζηνός.

✓ Ach p. 84 5. *τοῦ γὰρ καὶ γένος εἰμέν*: παρὰ τὸ 'πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε'· εἰ γὰρ αὐτὸς ταῦτ' ἐδημιούργησε πρὸς τὸ τοῖς ἀνθρώποις βιωφελές, αὐτοῦ ἂν κληθείημεν, αὐτὸν πατέρα καὶ δημιουργὸν ἀναγραφόμενοι. δύναται ((καὶ ἐπὶ)) τοῦ ἀέρος· αὐτὸν γὰρ ἐπισπώμενοι ἐξ αὐτοῦ ζῶμεν, καί ἐστι ζωτικὸς καὶ τῆς ἀναπνοῆς ἡμῶν αἴτιος.

⟨οἳ μὲν πρὸς τὸ πάντα ὑπ' αὐτοῦ ζωιογονεῖσθαι, οἳ δὲ ἐπὶ τοῦ δημιουργοῦ ἀπεδέξαντο C⟩.

⟨ἴσως μὲν ἐκ ποιητικῆς ταύτης ἀδείας τοὺς προγόνους καὶ προπάτορας ἡμῶν 'θεῶν παῖδας' [ὡς τὸ 'πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε' (Il I 544 al)]. δύναιτο δ' ἂν νοεῖν ὁ Ἄρατος τὸ δημιουργεῖσθαι ἡμᾶς ὑπὸ φύσεως καὶ θεῶν διὰ τὴν πρόνοιαν C⟩.

ἤπιος: ἁρμόδιον ἐπίθετον πατρὸς εἶπε τὸ *ἤπιος*.

6. *δεξιὰ* δὲ τὰ αἴσια καὶ πρὸς τὸν βίον συμφέροντα. οὕτω καὶ δεξιοὺς οἰωνοὺς λέγομεν τοὺς αἰσίους.

δεξιὰ σημαίνει: καλά.

ἔργον δὲ λέγει κατ' ἐξοχὴν τὸ τῆς γεωργίας.

⟨ἔργον δὲ τὸ τῆς γεωργίας νοεῖ ἰδίως, καθὼς καὶ ὁ Ἡσίοδος (Opp 311)· 'ἔργον οὐδὲν ὄνειδος, ἀεργίη δέ τ' ὄνειδος.' § 'βιότου' δὲ λέγει κτήσεως καὶ χρημάτων C⟩.

1—4 schol habet etiam C ‖ 1 *μεσταὶ δὲ* pro lemmate A, *πᾶσαι* C ‖ 2 *καὶ δι' ἣν* C | *ἡμῖν* ACAld: *ἡμῶν* M | *ἀπαντᾶι* om C | *τουτὶ* AC ‖ 3 *δύο συντιθέμενα δηλοῖ ὀν. τὸ τοῦ* C ‖ 5—10 habet etiam C lemmate *ἄλλως δέ* (delet Wilam) praefixo post l. 24 ‖ 5 *καὶ* om M ‖ 7 *ἂν* om A ‖ 7, 8 *αὐτὸν ἂν καλέσοιμεν πατέρα καὶ δημιουργόν* C ‖ 8 *ἐπιγραφόμενοι* A | *δὲ καὶ* A ‖ 9 *ὡς* post *ἐπισπ.* A | *δι' αὐτοῦ* C | *ζῶμεν ὄντος ζωτικοῦ κ.* A ‖ 10 *πνοῆς* A ‖ 11 schol discrevi a l. 4, cf adn | *ἐπὶ* corr Wilam: *παρὰ* C ‖ 12 scripsi: *ὑπεδέξαντο* C; *ἐδέξαντο* coni Wilam ‖ 13, 4 videtur licentia poetica in proxime antecedentibus fuisse commemorata, nisi forte *ταύτης* vitiosum ‖ 14 'Euripidem Med 825 dicere videtur' Wilam ‖ 14, 5 uncos posuit Wilam ‖ 17 habet etiam C | *ὃ δ' ἤπιος* (*ἀνθρώποισιν* C) AC | *ἄγαν ἁρμ. τὸ ἐπιθ. τῶι πατρὶ τὸ ἤπιος ἀποδέδωκεν* A | *πατρὸς* om C ‖ 17, 8 disiunxi ‖ 18, 9 habet etiam C ‖ 18 *δεξιὰ σημαίνει τὰ αἴσια λέγει* A ‖ 18, 9 *δὲ καὶ τὰ αἴσια καὶ συμφ. καὶ δ. οἰωνοὺς λ. τ. αἰσίους φαινομένους* C | 19 *τοὺς οἰωνοὺς λ. τ.* M ‖ 20 *δεξιὰ — καλά* om A | *καλὰ καὶ συμφέροντα* (sic sine lemmate) C ‖ 21 habet etiam C | *λέγει* om C | *τὸ κατὰ γεωργίαν* AC ‖ 22 *νοεῖ* scripsi: *νοεῖν* C

7. ⟨λέγει δὲ ἀντὶ τοῦ σημαίνει. καὶ Ὅμηρος (Il II 49) 'Ζηνὶ φάος ἐρέουσα καὶ ἄλλοις ἀθανάτοισιν' C⟩.

βῶλος ἀρίστη: οὐκ ἀροστή, ὡς Ἀσκληπιάδης (cf Aratea p. 33)· οὐ γὰρ δύναται μακέλληι βῶλος ἀροῦσθαι, ἀλλὰ σκάπτεσθαι. § τὸ δὲ γυρῶσαι (9) ἢ φυτεῦσαι ἢ βόθρον ὀρύξαι, ἐν ὧι τὰ φυτὰ κατατίθεται. ὁ δὲ Ζεὺς σημαίνει τὰς ὥρας τῆς γεωργίας καὶ τοῦ σπόρου· λέγει γὰρ (7) ἀντὶ τοῦ σημαίνει. 'Ζηνὶ φόως ἐρέουσα καὶ ἄλλοις ἀθανάτοισιν' (Il II 49).

8. μακέλῃσι: μάκελλα ἡ μονόθεν κέλλουσα, ὅ ἐστι τέμνουσα, δίκελλα δὲ ἡ διχόθεν.

9. ⟨τὸ γυρῶσαι ἀντὶ τοῦ φυτεῦσαι ἢ βόθρον ὀρύξαι, ἐν ὧι τὰ φυτὰ κατατίθεται· οὗτος γὰρ σημαίνει τὰς ὥρας τῆς γεωργίας καὶ τοῦ σπόρου C⟩.

καὶ φυτὰ γυρῶσαι: καλῶς περισκάψαι, ⟨εὖ γεωργῆσαι⟩ Ach p. 84
(τὰ γὰρ φυτὰ λαμβάνει κύκλωι τὴν γῆν περὶ τὴν ἐπιφάνειαν πρὸς τὸ μὴ ψύχεσθαι· ἡ γὰρ θερμασία αὐτοῖς συμβάλλεται), ἢ σωρεῦσαι, τουτέστι κύκλωι τῶν φυτῶν τὴν γῆν σωρεῦσαι.

10. αὐτὸς γὰρ τά γε σήματα: αὐτὸς γὰρ τῶν ὡρῶν σημεῖα ἐποιήσατο τοὺς ἀστέρας. θέλει ((δὲ)) τὰς ἀνατολὰς αὐτῶν καὶ τὰς δύσεις δηλῶσαι, οἷον Πληιάδων ἑώιαν ἐπιτολὴν ἀρχὴν θέρους γενέσθαι, δύσιν δὲ ἑώιαν ἀρχὴν χειμῶνος. § κακῶς δὲ οἱ γράφοντες 'σηματά' τὴν τελευταίαν ὀξύνουσιν, ἵν' ἦι τὰ δηλούμενα· θέλει γὰρ τοὺς ἀστέρας σημεῖα λέγειν τῶν καιρῶν. § καλῶς δὲ τοὺς ἀστέρας σημεῖα εἶπεν· καὶ γὰρ ὁ ποιητὴς τὸν κομήτην ἀστέρα σημεῖον εἶναι πολέμου λέγει 'ἢ ναύτῃσι τέρας ⟨ἠὲ στρατῶι' (Il IV 76) C⟩. § τὸ δὲ ἐσκέψατο (11) ἀντὶ τοῦ

1—2 scripta post l. 13 C ‖ 1 σημαίνει scripsi: σημαινομένου C ‖ 3 ὅτε β. ἀ. pro lemmate A | βῶλος οὐκ ἀροτή AAld ‖ 4 δύναιτο M | μακέλῃ A, μακέλλαις Ald | ἀρόσθαι A ‖ 5 καὶ φυτ. A ‖ 6 οὗτος γὰρ σημαίνει A ‖ 7, 8 λέγει δὲ . . . . Ζηνὶ M ‖ 8 καὶ ἄλλ. ἀθ. om M ‖ 9, 10 om A ‖ 14—17 habet etiam C ‖ 14 κ. φ. et καλῶς om C | supplevi e C ‖ 15 κατὰ C ‖ 16 θερμότης C | αὐτῆς C | συμβ. αὐτοῖς A ‖ 17 ἢ σωρεῦσαι scripsi e C (qui ἔστι δὲ καὶ σωρεῦσαι τουτέστιν κτλ.): ἢ γυρῶσαι AMAld | τὴν γῆν τῶν φυτῶν C ‖ 18—23 habet etiam C ‖ 18 αὐτὸς — αὐτὸς γὰρ om C | σήματα om A | γὰρ om M | ὁρῶν C ‖ 19 τὰ σημ. C | ἐθέλει A ‖ 19, 20 αὐτὸν C ‖ 20 φύσεις M | δηλοῦν C | οἷον om C | πλειάδος C | ἑώιαν om A ‖ 20, 1 ἑώια ἐπιτολὴ θέρους δύσεις δὲ ἑώια ἀρχὴ θέρους C ‖ 21 ἀρχῆι M | δύσιν Aldϛ: δύσεως AM | ἀρχὴ A, ἀρχῇ M | χαλῶς A ‖ 24—26 habet etiam C partim evanida ‖ 24 καλῶς σημεῖα εἴρηκε τὰ ἄστρα καὶ — 25 τέρας omisso λέγει (post l. 21 cf adn) C ‖ 26 ἢ στρατόν C ‖ 26—p. 338, 2 habet etiam C partim evanida ‖ 26 τὸ δὲ om C

ἐφρόντισεν, ((*ὥστε*)) *ἑκάστου μέρους ἐνιαυτοῦ σημεῖον εἶναι, οἷον Πλειάδας ἀρότου καὶ ἀμήτου* (Hesiod Opp 383, 4), *Κύνα θέρους.*

τά γε σήματα: τὸ ἑξῆς· αὐτὸς γὰρ τά γε σήματα, ἤτοι τὰ ἄστρα σημεῖα, ἐστήριξεν. § *ἐσκέψατο δὲ* (11) *ἀντὶ τοῦ ἐθεώρησεν ἐνόησεν ἔγνω ποιῆσαι.*

↶ Ach p. 84 10. *ἐστήριξεν: ὅτι ἀκίνητοί εἰσιν οὗτοι οἱ ἀπλανεῖς καθ' αὑτούς, συμπεριάγονται δὲ τῆι τῶν ὅλων ῥύμηι.*

↶ Ach p. 41 sq. 11. *ἄστρον δέ ἐστι* ⟨*τὸ*⟩ *κινούμενον, ἤδη δὲ καὶ τὸ ἐκ πλείστων ἀστέρων σύστημα, οἷον Καρκίνος καὶ Λέων, ἡ ἐπιτολὴ δέ τινος ἀστέρος νεωτερίζουσά τι τῶν περιγείων* [*ἄστρων*], *οἷον Ἀρκτούρου ἐπιτολὴ ἢ Κυνός. λέγεται δὲ καὶ ὁ ἥλιος ἄστρον ἰδίως παρὰ Πινδάρωι* (fr 107 B.) *'ἄστρον ὑπέρτατον'* ⟨*καὶ* ((*'φαεννὸν ἄστρον'* Ol I 6)). *σώματα δὲ καὶ οἱ διάιττοντες* C⟩. *νῦν δὲ ὁ Ἄρατος τοὺς ἀστέρας ἄστρα εἴρηκεν.*

⟨*τί διαφέρει ἀστὴρ ἄστρου; ἄστρον μέν ἐστιν ὁλότης καὶ συναγωγὴ ἀστέρων, ὡς ὁ Κριὸς καὶ ὁ Ὠρίων, ἀστὴρ δὲ ὁ εἷς, ὡς ἡ καρδία τοῦ Λέοντος* C⟩.

12. *οἵ κε μάλιστα: τὸ ἑξῆς· οἵ κε μάλιστα τετυγμένα τῶν Ὡρῶν σημαίνοιεν ἀνδράσιν.*

* *τοῖς ἀνθρώποις. οἷον ὡρισμένα, ἀπαράλλακτα.*

13. *ἔμπεδα: τοὺς οἰκείους χρόνους.*

⟨*ὄφρ' ἔμπεδα: ἡ διάνοιά ἐστι τοιαύτη* C⟩· *ὁ τὰ πάντα δημιουργῶν θεὸς παρορμᾶι τοὺς ὄχλους πρὸς ἀντίληψιν τῶν εἰς τὸν βίον ἐπιτηδείων σημαίνων τοὺς οἰκείους χρόνους ἐκ τῶν ἐτησίων ὡρῶν, ἔαρος θέρους φθινοπώρου χειμῶνος.*

14. *τῶι μὲν ἀεὶ πρῶτόν τε: καὶ Πλάτων ἐν Νόμοις* (IV 715 E) *'ὁ μὲν θεὸς ἀρχήν τε καὶ τελευτὴν καὶ μέσα πάντων*

---

1 *ὥστε* om C | *ἑκάστου* AMAld: *ἐκ τοῦ* C | *σημεῖα* A ‖ 2 *πληιάδας* (*α* alt in rasura) A, *πλειάδος* C | *ἀ. τοῦ κυ* (cetera evanida) C ‖ 3—5 om M ‖ 4 *σημείω* AAld ‖ 6, 7 habet etiam C ‖ 6 *οἷον ἀκίνητοι ἀπλανεῖς* C ceteris usque ad *ῥύμηι* omissis ‖ 8 *ἤδη δὲ* ante *καὶ* C: om AMAld ‖ 9 *οἷος* M | *Λ. καὶ* libri | *δὲ* om C ‖ 10 *ἄστρων* om C | *ἄστρον λέγεται οἷον* Ald, cf Ach I p. 39 ‖ 11 *καὶ* om A ‖ 11, 2 *ἄ. ὡς* C ‖ 12 *π. τῶι Π.* C ‖ 12, 3 supplevi evanida in C uncis (( )) inclusa ‖ 13 *διάιττοντες* scripsi: *διαιτῶντες* C ‖ 13, 4 *ὁ δὲ Ἄρ. νῦν ἀστέρας εἴρηκεν* C ‖ 21 *ἔμπεδα — χρόνους* om AAld ‖ 22—25 habet etiam C ‖ 22 *καὶ ἐσκέψατο* pro lemmate A ‖ 23 post *θεὸς* verba *ἡ δὲ* (*γὰρ* A) *διάνοια τοιαύτη ἐστίν* AM: omisi, cf C in textu | *ὁ θεὸς* (post *παρορμᾶι*) M: om AC | *καὶ* (i. e. *κατ'*) *ἀντ.* C ‖ 23, 4 *τῶν κατὰ τ. β.* C ‖ 24 *τοὺς οἰκείους χρόνους* AC: om M | *ἔκ τε τ.* C ‖ 26 *μιν* A | *πρῶτόν τε* om A ‖ 27 *ἡμῶν* post *θ.* add M | *τε* om M

ἔχων εὐθεῖαι περαίνει κατὰ φύσιν πορευόμενος'. ἴσως δὲ καὶ ἀπὸ τῶν σπονδῶν, τῶι τὴν μὲν πρώτην σπονδὴν εἶναι τῶν θεῶν τῶν Ὀλυμπίων, δευτέραν δὲ ἡρώων καὶ τρίτην Διὸς σωτῆρος. Ὅμηρος δὲ (Il IX 97) ἐπὶ τοῦ βασιλέως 'ἐν σοὶ μὲν λήξω, σέο δ' ἄρξομαι'.

πρῶτόν τε καὶ ὕστατον: ἀντὶ τοῦ διὰ παντὸς χρόνου καὶ καθ' ἑκάστην ὥραν.

15. χαῖρε πάτερ: ἐπὶ τοῦ Διὸς ἄμφω ⟨τὼ⟩ 'χαῖρε', ἐπεὶ αὐτὸς εἶ καὶ ἡ προτέρα γενεά. οἱ μὲν 'προτέραν γενεάν' τοὺς Τιτᾶνάς φασιν, οὓς καλεῖσθαι τὸ νῦν οὐδένα λόγον ἔχει καταταρταρωθέντας ὑπὸ τοῦ Διός, ἄλλοι τοὺς ἀδελφοὺς τοῦ Διός· πρότερον γὰρ γεγόνασι καθ' Ἡσίοδον (Theog 468). προτέραν δὲ ἡμῶν γενεάν, τοὺς πρώτους καὶ πρὸ ἡμῶν ἀστρονόμους. βέλτιον δὲ καὶ τοὺς ἥρωας τοὺς προτέρους ἡμῶν νοεῖσθαι, ὧν καὶ τὰ πολλὰ τῶν ἄστρων ἐπώνυμα, οἷον Περσεὺς Ὠρίων. ∽ Ach p. 85

16. προτέρη γενεή: τινὲς τοὺς περὶ Ὀφίωνα καὶ Εὐρυνόμην καὶ Οὐρανὸν ⟨καὶ⟩ Κρόνον· ἀπὸ γὰρ τῶν πρώτων βασιλευσάντων πεποίηται τὴν κλῆσιν. τινὲς δὲ τοὺς ἥρωας, οὓς Ἡσίοδος 'προτέρη γενεὴ κατ' ἀπείρονα γαῖαν' (Opp 160). ἄλλοι τὸ χρύσειον γένος, ἐπεὶ δικαιότερον ἐγένετο. οἱ δὲ ἀκριβέστεροί φασι τὴν τῶν μαθηματικῶν καὶ ποιητῶν, παρ' ὧν ἔλαβε καὶ τὴν τῶν Φαινομένων πραγματείαν.

17. μειλίχιαι μάλα πᾶσαι: μειλίχιαι αἱ Μοῦσαι, ὅτι πρὸς πάντας καὶ καθόλου εὐμενεῖς.

⟨τοὺς γὰρ λόγων εἱλουμένους πράιους ποιοῦντες φύσει διαλεγομένους C⟩.

18. τεκμήρατε: πιστώσασθε, ἀπὸ τοῦ τεκμηρίου, καὶ εἰς τέλος ἀγάγετε· τὸ γὰρ τέκμωρ τέλος. ἄλλοι δὲ δείξατε. ∽ Ach p. 85

---

1 πορευόμενος etiam 'De mundo' liber pseudaristotelicus p. 401 b 26: περιπορευόμενος Platonis codd | καὶ om A || 2 τῶν alt om A || 6 τε om A || 7 καὶ om AAld | sequitur schol de Iove (VI I 10) in A, cf p. 332, 1—11 || 8 πάτερ om A || 10 τὰ νῦν AAld | ἤδη ante καταt. AAld || 11 ἄλλοι — Διός om A || 12, 3 καὶ προτέραν ἑαυτοῦ (ἢ πρ. γὰρ Ald) φησιν ὁ ποιητὴς γενεὰν AAld || ἡμῶν
13 αὐτοῦ A, αὐτοῦ Ald || 14 κ. τοὺς ἀστέρας νοεῖσθαι ὧν καὶ A || 19 γαίην C || 23 μειλ. — πᾶσαι om A || 25, 6 τοὺς γὰρ λόγων ἐπιμελουμένους πράιως ποιοῦσιν αἱ Μοῦσαι διαλέγεσθαι tentavi Aratea p. 39 || 27 ἀντὶ τοῦ πιστ. A Ald || 28 ἄγεται A, ἀγάγεται Ald | τέκμαρ M | τέκμωρ γὰρ τὸ τέλος καὶ τέκμαρ Ald | σημαίνει post τέλος A

19. *οἱ μὲν ὁμῶς*: λέγει, ὅτι οἱ ἀπλανεῖς ὁμοίως αὐτοῖς ἕλκονται, οὐ μὴν κινοῦνται· στηρίζονται γὰρ καὶ ἀναποδίζουσιν. § *οὐρανῶι δὲ ἕλκονται* ἀντὶ τοῦ σὺν τῶι οὐρανῶι φέρονται.

ἄλλως. *οἱ μὲν ὁμῶς*: οἱ ἀπλανεῖς πάντες ὡς πρὸς αἴσθησιν ἐπὶ μιᾶς ὑποκείμενοι ἐπιφανείας ὁμοίως συμπεριάγονται παντὶ μέρει τοῦ οὐρανοῦ ὁμοιοταχῶς μέν, οὐ μὴν ἰσοταχῶς· ὁμοιοταχεῖς μὲν γάρ εἰσιν ἀστέρες οἱ τὰς ὁμοίας περιφερείας ἐν ἴσωι ἔχοντες χρόνωι καὶ διανύοντες, ἰσοταχεῖς δὲ οἱ τὰς ἴσας περιφερείας ἐν ἴσωι χρόνωι κινούμενοι, καθότι κινηθήσονται οἱ ἐπὶ τοῦ ἰσημερινοῦ τοῖς περὶ τοὺς πόλους κειμένοις ⟨ὁμοιοταχῶς⟩. § Ὁμηρικὰ δὲ τὰ ἔπη καὶ λαμπρὰ ἡ προσεχὴς τοῦ ποιήματος ἀρχή. § περισπαστέον δὲ τὸ *ὁμῶς*, ἵν' ἦι 'ὁμοίως δὲ τῆς ἡμέρας'. ἀκουστέον τὸ νυχθημέρως.

καὶ ἄλλυδις ἄλλοι ἐόντες: πολλοὶ τῶν γραμματικῶν ἀντὶ τοῦ *ἐόντες* ((ἰ))*όν*((*τες* ἔ))γραψαν καί φασι πάντας τοὺς ἀστέρας πορεύεσθαι. § ἔστι δὲ ὁ λόγος Ἀράτωι περὶ τῶν φαινομένων καὶ ἀπλανῶν ἀστέρων, οὐ τῶν πλανητῶν τῶν ἑπτά· οἱ γὰρ ἀπλανεῖς ἀεὶ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἑστήκασι καὶ μόνον συγκαταφέρονται καὶ ἀναφέρονται τῶι οὐρανῶι καὶ ὑπὸ τοῦ οὐρανοῦ ἕλκονται καὶ ἀναφέρονται πᾶσαν ἡμέραν. καὶ ἐπειδὴ ταῦτα οὐκ ἤρκει, προσέθηκε τὸ *συνεχές*, κατὰ πᾶσαν ὥραν καὶ ἡμέραν. μᾶλλον δὲ ὁ οὐρανὸς ἀδιαλείπτως κινεῖται, καθά φασιν οἱ ποιηταί. καὶ οἱ φυσικοὶ μηδὲν εἶναι ὀξύτερον εἰς κίνησιν οὐρανοῦ· σκόπησαι γάρ, ὅτι ἀπὸ τοῦ ἑνὸς πέρατος τοῦ ἀνατολικοῦ ἐν ιβ' ὥραις εἰς τὸ ἄλλο δυτικὸν ἔρχεται πέρας. ἡ δὲ τοῦ οὐρανοῦ κίνησις γίνεται ἔκ τινων ἀναθυμιάσεων κατὰ τοὺς φυσικούς, αἵτινες ἀναθυμιάσεις ῥυθμῶι τινι αὐτὸν κινοῦσιν.

ἄλλως: οἱ μὲν δὴ ἀστέρες πολλοὶ ὄντες καὶ κατ' ἄλλους ἄλλως τόπους κατεστηριγμένοι συμπεριφέρονται τῶι οὐρανῶι

---

1 *αὐτοῖς* AM, om Ald ‖ 5—14 schol bis et ad v. 19 et post v. 25 A (A^1 A^2) | 5 *εἰς τὸ αὐτό. τὸ οἱ μὲν ὁμοῦ* pro lemmate A^1, lemma om A^2 | *ὅμως* M | *οἱ* om A^1 | *φησί* post *ἀπλ.* A^2 ‖ 6 *ὑπὸ μιᾶ κείμενοι ἐπιφανεία* A^2 ‖ 8 *ὁμοιοταχῶς* M | *μὲν* om A^2 | *γάρ* om A^1 ‖ 10 *κ. κινοῦνται* A^2 ‖ 11 *οἱ* om A^1 | *τῶν — κειμένων* A ‖ 12, 3 *Ὁμ. — ποιήματος ἀρχή* om A^1, habet A^2 ‖ 12 *τὰ ἐπιχειρήματα καὶ λ.* A^2 | *λαμπρῶς* M | *ἢ προσεχῶς* M ‖ 12, 3 *τοῦ π. ἀρχή* A^2, *ἀρχὴ τοῦ π.* M ‖ 13 *δὴ* A ‖ 15 *καὶ ἄλλυδις* pro lemmate A, *ἄλλοι ἐόντες* M: coniunxi ‖ 16 *φασὶ* om M ‖ 17, 8 *Ἀράτωι δὲ περὶ τῶν φ. — ἀ. ἐστιν ὁ λόγος* A ‖ 24 *οἱ* om M | *εἶναι* om M | *ὀξύτερον* post *οὐρ.* A ‖ 25 *σκοπῆσαι* M, evanidum in A | *τ. πρώτου πέρατος* A

καθ' ἑκάστην ἡμέραν. ὁ δὲ νοούμενος ἄξων οὐδὲ κατ' ὀλίγον κινεῖται, μένει δὲ ἀσάλευτος ἔχων τὴν γῆν μέσην καὶ ἰσόρροπον. περὶ δὲ τὸν ἄξονα ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ δίνης ὁ οὐρανὸς κινεῖται. τῶν δὲ περὶ τὸν οὐρανὸν οἱ περὶ τῶι ἄξονι περατοποιοῦντες πόλοι δύο, ὁ μὲν εἷς ἀφανὴς διὰ παντὸς ὑπὸ τῆς γῆς, ⟨ὁ⟩ καλούμενος νότιος, ὃ δὲ ἀειφανής, ὑπὲρ τὸν ὁρίζοντα διὰ παντὸς ὁρώμενος, ὁ καλούμενος βόρειος. ἐξ ἑκατέρου μέρους τοῦ βορείου πόλου Ἄρκτοι κατεστηριγμέναι τὴν ἴσην πορείαν ποιοῦνται.

20. *οὐρανῶι ἕλκονται*: τί ἐστιν οὐρανός; ὁ περιέχων τὰ ἄλλα πάντα πλὴν αὐτοῦ. ↙ p. 332, 12

τί ἐστιν ἄξων; διάμετρος τοῦ κόσμου εὐθεῖα διὰ τῶν πόλων ἐπιζευγνυμένη, μέσην μὲν ἔχουσα τὴν γῆν, τοὺς δὲ δύο πόλους πέρατα. καὶ περὶ ταύτην μένουσα⟨ν⟩ ἡ σφαῖρα στρέφεται. ↙ p. 316, 7 sq. 331, 4

22. *ἄξων αἰὲν ἄρηρεν*: τὸν ἄξονα συμβέβηκε νοεῖσθαι εὐθεῖάν τινα καὶ ἀσάλευτον γραμμὴν ἀπὸ τοῦ βορείου πόλου μέχρι τοῦ νοτίου καὶ διὰ μέσης πεφυκυῖαν τῆς γῆς, ἧι συμβέβηκε κέντρον εἶναι τοῦ κόσμου, τῆι ἰδίαι φύσει, καθ' ἣν ἀμετακίνητός ἐστι καὶ ἀσάλευτον αὐτὴν περιέχει τὴν θέσιν. τὰ δὲ πέρατα τοῦ οὐρανοῦ, ἃ δὴ παρὰ τοῖς ἄκροις τοῦ ἄξονος ἐξ ἑκατέρων τῶν μερῶν νοοῦνται, πόλοι ταῦτα καλοῦνται.

ἀτάλαντον ἁπάντη: διήκων γὰρ διὰ παντὸς τοῦ οὐρανοῦ εἰκότως τὴν γῆν αὐτοῦ οὖσαν κέντρον περιέχει καὶ διαπείρει αὐτήν. μέσην οὖν τὴν γῆν διαπείρει. τὰ πλευρὰ τοίνυν τὰ παρ' ἑκάτερα τοῦ ἄξονος ⟨ἴσα⟩. § ἴσην αὐτὴν ἔχει καὶ ὑπ' αὐτοῦ ταλαντευομένην· ἴσην γὰρ αὐτὴν ἐξ ἑκατέρου μέρους ποιεῖ αὐτὸς μέσος ὢν καὶ εἰς δύο αὐτὴν διαιρῶν.

ἀτάλαντον ἁπάντη: ἴσην καὶ ὁμοίαν· καὶ αὐτὴ γὰρ σφαιροειδὴς καὶ ὁ οὐρανός. Ἡσίοδος (Theog 124, 5)·

γαῖα δέ τοι πρῶτον μὲν ἐγείνατο ἶσον ἑαυτῆι
οὐρανὸν ἀστερόεντα.

§ ἢ *ἀτάλαντον* ἴσην κατὰ διάστημα ὡς πρὸς τὰ δύο ἡμι-

---

1 ἡμέραν om A ‖ 2—8 μένει δὲ — ποιοῦνται om A ‖ 3 κινεῖται ὁ οὐρ. A ‖ 10, 1 αὐτοῦ τί (inserto δέ) ἐστιν coniuncta M ‖ 13 πόλλους A | ταῦτα (ω) A ‖ 14 ἄρηρεν om A ‖ 14—16 τ. ἀ. συνμάτον γραμμὴν ἀ. τ. β. π. μ. τ. νοτίου διὰ μ. A ‖ 16 ἣν libri ‖ 18 καὶ om A | περιέχων A ‖ 20 ταῦτα om A ‖ 22 αὐτοῦ οὖσαν om A ‖ 23 δὲ τ. A | post διαπείρει add M ὥσπερ: om A | τοῦ παρ' A ‖ 24 post ἄξ. τῆς γῆς A ‖ 26 ὢν scripsi: ἰὼν AMAld | τέμνει (pro διαιρῶν) A, -ων Ald ‖ 28 ἠσίοδος M ‖ 31 τὴν ἴ. A | τὸ δ. A

σφαίρια· ὅσον γὰρ ἀπὸ τοῦ ὑπὲρ αὐτὴν τὸ ὕψος [ἡμισφαιρίου], τοσοῦτον ἐπὶ τὸ ὑπὸ γῆν μῆκος ἄλλο [ἡμισφαίριον]· αὐτὴ γὰρ ἐν μέσωι τῶν δύο ἡμισφαιρίων κεῖται.

23. οὐρανὸν — ἀγινεῖ: πολλὴ καὶ διάφορος ἐνταῦθα ζήτησις περὶ τὴν γραφὴν ἐγένετο τοῖς μαθηματικοῖς καὶ γραμματικοῖς· οἱ μὲν γὰρ γραμματικοὶ ἀγνοήσαντες εἶπον 'περιάγει οὖν ὁ οὐρανὸς τὸν ἄξονα'. ἔστι δὲ τοῦτο τῶν ἀτοπωτάτων· εἰ γὰρ ἀκίνητον αὐτὸν ἀπεδώκαμεν καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἀράτου ἀντικρὺς εἰπόντος 'ἀλλὰ μάλ' αὔτως ἄξων αἰὲν ἄρηρε' (v. 21, 2), πῶς οὗτοι περιάγεσθαι αὐτόν φασιν; ἀλλ' οἱ μὲν μαθηματικοὶ τὸ αυτόν δασύνουσιν, ἵν' ἦι 'ἑαυτόν', ὁ δὲ λόγος 'περὶ δὲ τὸν ἄξονα ἄγει καὶ στρέφει ὁ οὐρανὸς ἑαυτόν', δύναται δὲ καὶ οὕτως ψιλουμένου τοῦ αυτόν, ἵν' ἦι ὡς πρὸς τὰ προειρημένα 'περὶ δὲ τὸν ἄξονα αὐτὸν πάντα τὰ ἄστρα ὁ οὐρανὸς ἀγινεῖ καὶ περιφέρει'.

ἄλλως. αὐτόν: περιάγει, ((φησίν)), ὁ ἄξων τὸν οὐρανόν. οὐχ οὕτω δὲ ἔχει· ὁ γὰρ οὐρανὸς ἀφ' ἑαυτοῦ στρέφεται. ὥσπερ δὲ λέγομεν, ὅτι ὁ χρόνος πάντα φέρει καὶ τοὺς ὁδοιπόρους ἡ ὁδός (ex gr Callim epigr 28), οὕτως ὁ ἄξων τὸν οὐρανὸν φέρει.

24. καί μιν πειραίνουσιν —: ἀντὶ τοῦ περατοῦσιν· τὰ γὰρ τοῦ ἄξονος πέρατα ⟨οἱ⟩ δύο εἰσὶ πόλοι, οὓς καὶ αὐτὸς ἐπάγει. § τοῦ δὲ ἄξονος τὰ πέρατα πόλοι εἰσὶν εἰρημένοι· περὶ γὰρ αὐτοὺς πολεῖται ὁ οὐρανὸς καὶ στρέφεται. γραμμὴ δέ ἐστιν εὐθεῖα ἡ ἀπὸ σημείου ἀρξαμένη, ὡς τὸ ὑποκείμενον· ἀπὸ γάρ τινος ἀρχῆς ἐποιήσαμεν τὴν γραμμὴν καὶ εἴς τι τέλος ἐλήξαμεν. ἡ δὲ εὐθεῖα γραμμὴ τοῦ ἄξονος τοὺς δύο πόλους ἔχει τοὺς ἀπὸ σημείου εἰς σημεῖον.

25. ἀλλ' ὃ μὲν οὐκ ἐπίοπτος: οὐκ ἐσαφήνισε, ποῖον λέγει, ἀλλὰ διὰ τοῦ ἐπιφερομένου ἐσήμανε τὸ ποῖον λέγει, δηλονότι τὸν νότιον. § ζητητέον δέ, τί δήποτε τὴν ἀρχὴν ἐθέλων

---

1 ὑπὲρ Ald ς: περὶ AM | αὐτὸν A ‖ 4 περὶ δ' οὐρανός AAld ‖ 5 τοῖς om M ‖ 6 γὰρ om A | οὖν om MAld ‖ 10 αὐτοὶ π. libri ‖ 11 τὸ ante ἑ. M ‖ 11—13 περὶ δὲ — προειρημένα om A ‖ 14 ὡς τὸ προειρημένον post ἀγινεῖ add M ‖ 16 lemma om A, ἄλλως om Ald ‖ 16, 7 mutat Ald ‖ 20 περατοῦσι M ‖ 21 supplevi ‖ 23 γ. αὐτὸν ὁ οὐρ. στρέφει A ‖ 24 σημασίας A | ἐστι post ὡς A ‖ 24—27 figuram adscripserat in ima pagina (Vitruv p. 214, 4. 215, 7. 110, 21 R.) ‖ 25 τινὸς ἀρχὴν ἐποιήσαμεν τὴν ἀρχὴν γραμμὴν A, τινὸς ἀρχῆς ποιησάμενοι τὴν ἀρχὴν τῆς γραμμῆς Ald ‖ 26 δὲ A: μὲν M, οὖν Ald ‖ 28 ὁποῖον A ‖ 29 ἐδήλωσε A

ποιήσασθαι πρῶτον τοῦ νοτίου ἐμνήσθη. καί φαμεν, ὅτι ἤμελλε διατρῖψαι ἐν τῶι βορείωι πόλωι. καὶ διὰ τοῦτο τὸν νότιον προέταξε τοῦ βορείου.

26. *ὑψόθεν ὠκεανοῖο: ἀντὶ τοῦ ὠκεανοῦ. ὑψηλότερος γάρ ἐστι καὶ ἀειφανής, οὐδέποτε δυόμενος. καὶ Ὅμηρος περὶ τῆς Ἄρκτου, ἥ ἐστιν ἐν τούτωι, 'οἴη δ' ἄμμορός ἐστι λοετρῶν ὠκεανοῖο'* (Il XVIII 489. Od V 275)· *μόνη γὰρ οὐ δύεται τῶν ἄλλων δυομένων ⟨ἢ ὅλων⟩ ἢ ἀπὸ μέρους τινός, ὡς ὁ Κηφεὺς ἀπὸ ἄκρας κεφαλῆς* (Aratus v. 650).

ἄλλως: ὠκεανὸν λέγει ὁ Ἄρατος τὸν ὁρίζοντα ποιητικῶς. ἔστι δὲ ὁ ὁρίζων, μεθ' ὃν οὐδὲν ἔτι ἐστίν, ἐπειδὴ ἡ ἐκτὸς θάλασσα καὶ μεγάλη ὠκεανὸς καλεῖται, παρόσον ὠκέως ῥεῖ· κύκλωι μὲν γὰρ τὴν καθ' ἡμᾶς περίκειται οἰκουμένην, ἐξ αὐτοῦ δὲ καὶ εἰς αὐτὸν αἵ τε δύσεις καὶ ἀνατολαὶ γίνονται, καθάπερ καὶ Ὅμηρος πολλαχοῦ εἴρηκεν. παρηκολούθηκε δὲ αὐτῶι εἰπόντι ὠκεανὸν τὸν ὁρίζοντα· δημιουργῶι γὰρ τῶι Ἡφαίστωι χρησάμενος τῆς Ἀχιλλέως ἀσπίδος ταύτην ὑπέθετο κόσμου μίμημα, ὅπου δὴ τελευταῖον τὸν ὠκεανὸν ἐποίησεν (Il XVIII 607). *ὁ δὲ Ἡρόδοτος οὐ παραδέχεται τὸν ὠκεανόν, τὸ σύμπαν λέγων τι πλάσμα εἶναι ποιητικόν, Ἀτλαντικὸν δὲ αὐτὸ πέλαγος ⟨λέγει⟩* (II 53. IV 8).

δύω δέ μιν ἀμφὶς ἔχουσιν: τὸν βόρειον πόλον.

27. *Ἄρκτοι ἅμα τροχόωσι: ἀντὶ τοῦ 'ἅμα τρέχουσιν'· διὰ τοῦτο γὰρ Ἅμαξαι ὠνομάσθησαν· διτταὶ γάρ εἰσιν, ὧν τὴν μὲν μείζονα Ναύπλιος εὗρε, τὴν δὲ ἐλάττονα Θαλῆς ὁ σοφός. § λέγει δὲ τὴν ἐλάττονα κυνὸς εἰκόνα εἶναι, ἥτις ἦν Καλλιστοῦς, ὅτε*

---

1 *νότου* A | *ἔμελλε* AAld ‖ 3 sequitur schol alterum ad v. 19 hic repetitum, cf p. 340, 5 sqq. ‖ 4 *ὑψ. ἐκ βορέαο* pro lemmate M | *ἀντὶ τ. ὠκ.* om AAld ‖ 6 *ἥτις ἐστὶν* A ‖ 9 *κόσμον* ante *κεφ.* A ‖ 10 *ἄλλως* om A | *ποιητικὸς* A ‖ 11 *ἔστι δὲ* traieci: *δέ ἐστι* AM; *ὁρίζων μὲν γάρ ἐστι* Ald | *ἔτι* om A | *ἡ* om A ‖ 12, 3 *κ. δὲ τὴν* Ald ‖ 13 *δὲ* om M ‖ 14 *αἱ τὰς δ.* A | *καθάπερ καὶ* om A ‖ 16 *ὠκεανὸν* Ald: om AM ‖ 17 *ταύτην* scripsi: *ἣν* M; *τὴν τοῦ Ἀχ. ἀσπίδα ἣν* A, *τὴν τοῦ Ἀχ. ἀσπίδα ποιεῖ ἣν* Ald ‖ 18 *ὅπου δὴ* om A ‖ 19, 20 *δὲ λέγει πλ.* AAld ‖ 20 *καλεῖ* add post *πέλ.* Ald ‖ 22 *δύο* A | *ἔχουσιν* cf ed | *δηλονότι* post *π.* A ‖ 23 *περὶ τὸν βόρειον πόλον Ἄρκτοι ἅμα τροχόωσιν* ante *ἀντί* post lemma A ‖ 24 *γὰρ τοῦτο* A ‖ 25 *πρώτην* (pro *μείζ.*) A | *τὴν δὲ δευτέραν τὴν ἐλάσσονα* A | *θαλάσσης ὁ σ.* A ‖ 26 *λέγει* scil aut is quem exscribo aut certus quidam scriptor, cuius nomen excidit (possis de 'Hesiodi' Astronomia [fr 15] cogitare, cf alterum ad v. 27 scholium p. 344, 10 sqq.) | *εἰκόνα κυνὸς* A | *ὅτι* post *Κ.* A, *ἥτις* Ald, om M

συγκυνηγὸς ἦν τῆι Ἀρτέμιδι, ἀποθανούσης δὲ αὐτῆς ἀπέθανεν. § τὸ δὲ ὄνομα (36) *ἔχει διὰ τὸ οὐρὰν κυνὸς ἔχειν.*

ἅμα τροχόωσιν: ἀλλήλαις ἐπιφέρονται.

τὸ δὴ καλέονται Ἅμαξαι: καὶ γὰρ ἐπιεικῶς ἐν ταῖς ὁδοῖς ἀκολουθοῦσιν ἀλλήλαις αἱ ἅμαξαι ἴσωι τάχει τῶν βοῶν χρωμένων ἐν τῆι πορείαι. διαγράφεται δὲ ἐν ἑκατέραι πλινθίον τι καὶ ὁ ῥυμός, οἱ μὲν τέσσαρες ἐν τῶι σώματι πλινθίον, ῥυμὸς δὲ ἡ οὐρά. Ὅμηρος Ἄρκτον κυρίως, Ἅμαξαν δὲ κατ' ἐπίκλησιν (Il XVIII 487. Od V 273).

Περὶ Ἄρκτων. τὴν μίαν τούτων τὴν μεγάλην, ἣν μετ' Cat p. 181 b sq. *ὀλίγον ὀνομάζει Ἑλίκην* (37), *Ἡσίοδός φησι* (fr 15) *Λυκάονος θυγατέρα εἶναι καὶ ἐν Ἀρκαδίαι κατοικοῦσαν ἑλέσθαι μετὰ Ἀρτέμιδος τὴν περὶ τὰς θήρας ἀγωγὴν ἐν τοῖς ὄρεσι ποιεῖσθαι, φθαρεῖσαν δὲ ὑπὸ Διὸς ἐμμεῖναι ἐν τοῖς πρότερον κλέπτουσαν τῆι Ἀρτέμιδι τὸ σύμπτωμα. ἤδη δὲ ἐπίτοκον οὖσαν ὀφθῆναι ὑπ' αὐτῆς λουομένην. ἐφ' ὧι ὀργισθεῖσαν τὴν Ἄρτεμιν θηριῶσαι αὐτήν. καὶ οὕτω τεκεῖν ἄρκτον οὖσαν τὸν κληθέντα Ἀρκάδα. οὖσαν δὲ ἐν τῶι ὄρει θηρευθῆναι ὑπὸ αἰπόλων τινῶν καὶ παραδοθῆναι Λυκάονι μετὰ τοῦ βρέφους. μετὰ χρόνον δέ τινα δόξαι εἰσελθεῖν εἰς τὸ Λυκαῖον, ὅ ἐστι τοῦ Διὸς λεγόμενον ἄβατον, ἀγνοήσασαν τὸν νόμον. ὑπὸ ⟨δὲ⟩ τοῦ ἰδίου υἱοῦ διωκομένην καὶ αὐτὴν τῶν Ἀρκάδων ἀναιρεῖσθαι μελλόντων διὰ τὸν εἰρημένον νόμον ὁ Ζεὺς διὰ τὴν συγγένειαν αὐτῆς ἐξείλετο, καὶ ἐν τοῖς ἄστροις αὐτὴν ἔθηκεν. Ἄρκτον δὲ αὐτὴν ὠνόμασε διὰ τὸ σύμπτωμα.*

ib *ἔχει δὲ ἀστέρας ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἑπτὰ ἀμυδρούς, ἐφ' ἑκατέρων τῶν νώτων δύο, ἐπὶ ταῖς ὠμοπλάταις α', | ἐπὶ τοῖς ἔμ-*

---

1 *συναπέθανε καὶ ἡ κύων* Ald ‖ 2 scil *ἡ Κυνόσουρα* | *κυνὸς οὐρὰν* Ald ‖ 3 *ἁματροχόωσιν* M, om AAld | *ἐπιφίονται* AAld ‖ 4 lemma om M ‖ 5 *ἰσοταχει* (sic) A ‖ 6 *γὰρ* M | *ἑκατέρω* A ‖ 7 *οἱ μὲν — πλινθίον* om A ‖ 8 *Ὅμηρος* M: *ὁ μὲν* AAld | *ἄρκτι* A, *ἄρκτον* Ald ‖ 10—13 habet C fabulae initium *τὴν μείζονα Ἄρκτον Ἡσίοδος εἴρηκε Λυκάονος εἶναι θυγατέρα, ἐν Ἀρκαδίαι δὲ κατοικοῦσαν ἑλέσθαι μετὰ Ἀρτέμιδος τὴν θήραν ἐν τοῖς ὄρεσι* ‖ 10 *περὶ ἄρκτων* AM (in margine): *ἄρκτοι* M in textu, utrumque om Ald ‖ 11 *δὲ* post *Ἡσίοδος* M: om AC ‖ 13—15 *ποιεῖσθαι φθαρεῖσαν δὲ ὑπὸ Διὸς καὶ ἤδη μέλλουσαν τεκεῖν ὀφθῆναι* AAld ‖ 14 *λέγουσαν* M: corr Wilam, cf Cat p. 181 b 8 ‖ 20 *λυγκαῖον* AMAld ‖ 21 supplevi ‖ 24 *δὲ* om A ‖ 24, 5 *σύμπτωμα* A Ald Cat: *πτῶμα* M, ruinam interpres lat ‖ 27 *νώτων δύο* M, *νώτων ζ̄* (ξξ Ald) *δύο* A Ald; verum est *ὤτων* (cf Cat p. 182 b 23), at vitium iam schol in Germ AP innotuit (Robert p. 54 adn) ‖ 27 — p. 345, 1 *τοῖς — ποσὶν* AAld: *τοὺς — πόδας* M

πρόσθεν ποσὶ δύο, ἐπ' ἄκρων τῆς ῥάχεως ἕνα λαμπρόν, ἐπὶ δὲ τοῦ ὀπισθίου σκέλους δύο, ἐπ' ἄκρων τῶν ποδῶν β', ἐπὶ τῆς κέρκου τρεῖς. οἱ πάντες κδ'.

οὐ χρὴ δὲ ἐν τῶι οὐρανῶι τινας οἴεσθαι ἄρκτους καὶ ἁμάξας, ἀλλὰ πέντε αἰτίας εὐλόγως τῆς ἀστροθεσίας τίθενται· ἢ γὰρ καθ' ὁμοίωσιν τοὔνομα τῶι ἄστρωι, ὥσπερ ὁ Σκορπίος, ἢ κατὰ πάθος, ὡς ὁ Κύων (δοκοῦσι γὰρ ἐπὶ τῆι ἀνατολῆι τοῦ Κυνὸς λυττᾶν οἱ χερσαῖοι κύνες ὡς ἐπὶ πλεῖστον), ἢ μυθικῶς, ὡς ἡ μεταβληθεῖσα Καλλιστὼ εἰς ἄρκτον, ἢ κατὰ τιμήν, ὡς οἱ Διόσκουροι οἱ Δίδυμοι, ἢ διορισμοῦ καὶ διδασκαλίας χάριν, ὡς τὰ πολλὰ τῶν ζωιδίων. αἱ τοίνυν Ἄρκτοι Ἅμαξαι μὲν καθ' ὁμοιότητα, Ἄρκτοι δὲ μυθικῶς.

τὸ δὴ καλέονται Ἅμαξαι: διὰ τοῦτο (φησί), διὰ τὸ τρέχειν ὡς ἅμαξαι, ταύτην τὴν ὀνομασίαν ἔσχον, ἢ διὰ τὸ ἔχειν σχῆμα ἁμάξης τῶν τεσσάρων ἀστέρων ἀντὶ τροχῶν παραλαμβανομένων, τῶν δὲ τριῶν τῆς οὐρᾶς ἀντὶ ῥυμοῦ.

ἄλλως: Ἅμαξαι διὰ τὸ ἅμα ἐν τῶι ἄξονι καὶ τῆι τούτου ἀρχῆι εἶναι, ἢ ὅπερ ἐπὶ τῆς μιᾶς λέγεται τοῦτο ἐπὶ τῶν δύο εἴληφεν· κυρίως γὰρ ἡ Ἑλίκη Ἅμαξα λέγεται· οἱ γὰρ ἑπτὰ αὐτῆς ἀστέρες ἁμάξης τύπον ἔχουσιν, ⟨ὧν⟩ οἱ μὲν ἐπὶ τοῦ πλινθίου τέσσαρες (πλινθίον δὲ λέγεται παρὰ τοῖς γεωμέτραις πᾶν τετράγωνον) ⟨τοὺς τροχοὺς⟩, οἱ δὲ τρεῖς ἐπὶ μῆκος τὸν ῥυμὸν πληροῦσιν. δείξομεν δὲ καὶ παρ' Ὁμήρωι τὸ ἐπὶ τῶν δύο λεγόμενον (Od VIII 229) 'δουρὶ δ' ἀκοντίζω, ὅσον οὐκ ἄλλος τις ὀιστῶι'· τὸ γὰρ ἀκοντίζειν ἴδιον μόνον ἐπὶ δόρατος, ὃ δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ ὀιστοῦ αὐτὸ ἔθηκεν.

28. αἱ δ' ἤτοι κεφαλάς: ἐπὶ τὰς ἀλλήλων ἰξύας τὰς κεφαλὰς ἔχουσι τετραμμένας, οὐκ ἐπὶ τὰς αὐτῶν, ὡς Ἀρισταρ-

---

1 ἄκρων AAld: ἄκρον M | δὲ om AAld || 3 τρεῖς om AAld || 4—11 brevius Par δεῖ γιγνώσκειν, ὡς κατὰ πέντε αἰτίας ἡ ἀστροθεσία γέγονεν, ἢ καθ' ὁμοίωσιν, ὥσπερ ὁ Σκορπίος, ἢ κατὰ πάθος, ὡς ὁ Κύων, ἢ μυθικῶς, ὡς — τιμήν et cetera usque ad ζωιδίων, quae non enotabo, vide ad l. 10 || 5 ἃς post αἰτίας M: om AAld | εὐλόγως AAld: om M | τίθ. τῆς ἀστρ. AAld || 8 ὡς ἐπὶ πλ. om AAld | πλεῖστον ς: πλῆθους M || 10 οἱ Par: om AMAld | δίδοιμοι Par || 11 ζωδίων AMAld ut semper || 13 Ἅμαξαι om AAld || 14 ἅμαξαι superscripto ἢ ἅμα A | ἔχουσιν AAld || 17 ἄλλως om A || 20 αὐτῆς om AAld | τόπον A || 22 μῆκος AAld: μήκους M || 23 δείξωμεν A | τὸ ἐφ' ἑνὸς λεγόμενον καὶ ἐπὶ τῶν δύο ληφθὲν Ald || 24 ἀκόντιζεν AAld || 25 ἐ. τοῦ δ. Ald | καὶ MAld: β A || 27 δή τοι AAld | ἀλλήλων superscripto τῶν ἀγκίκιλων A, cf ad p. 346, 3

χος ὁ γραμματικὸς ὠιήθη (cf Aratea p. 201) τὰς κεφαλὰς αὐτῶν πρὸς τὴν ἰδίαν ἰξὺν ἀποστρέφεσθαι παρὰ τὸ φαινόμενον· ὁρῶσι γὰρ εἰς τοὔμπροσθεν καὶ οὐκ εἰσὶν ἀλλήλαις ἀντεστραμμέναι. ἡ δὲ ἰξὺς λέγεται καὶ ἄκνηστις, ἣν οὐκ ἔστι ξύσαι οὐδὲ ῥάιδιον κνῆσαι.

30. ἔμπαλιν: χωρίς, εἰς τοὐπίσω. ὃ καὶ ἐπιφέρει λέγων εἰς ὤμους τετραμμέναι (30).

30, 1. εἰ ἐτεὸν δή, Κρήτηθεν κεῖναί γε: ὁ Ἄρατος τὸ ποίημα τὸ ἑαυτοῦ ⟨ἐν⟩ τοῖς ποιητικοῖς μᾶλλον εἶναι θελήσας, ἀλλ' οὐχὶ μόνον φυσικώτατον, ὅπερ ἴδιον ποιητοῦ, τοῦτο μεταχειρίζεται, λέγω δὴ τὸν μῦθον, κατὰ καιρὸν μέντοι, οὐκ ἀπιθάνως· καὶ ὡς μὲν ποιητὴς παρεισάγει, ὡς δὲ περὶ φυσικῶν διαλεγόμενος οὐ πάνυ τῶι μύθωι συντρέχειν δοκεῖ. ἐπήγαγε γοῦν τὸ εἰ ἐτεὸν δή, ὅπερ ἐστὶ δισταγμοῦ, ἤτοι τοῦ ἀμφιβάλλοντος. ὁ δὲ μῦθος βούλεται ταύτας ἀνατετραφηκέναι τὸν Δία ἐν Κρήτηι, ὅτε τὴν πυρρίχην, ἥ ἐστιν ἐνόπλιος ὄρχησις, γενέσθαι λέγεται, ἣν ὀρχούμενοι οἱ Κορύβαντες ἐπὶ ὅλον ἐνιαυτὸν τὸν Δία ἔθρεψαν, λαθόντες τὸν Κρόνον.

33. Δίκτωι: ἀκρωτήριον τῆς Κρήτης πλησίον τῆς Ἴδης τοῦ Κρητικοῦ ὄρους, ἔνθα ἐστὶν Ἀλσείου Διὸς τέμενος. ⟨ἐκλήθη δὲ οὗτος⟩ παρὰ τὸ περικείμενον ἄλσος.

σχεδὸν Ἰδαίοιο: τινὲς γράφουσι σχεδὸν Αἰγαίοιο παρ' Ἡσιόδου (Theog 484) λαβόντες, φάσκοντες τραφῆναι τὸν Δία 'Αἰγαίωι ἐν ὄρει πεπυκασμένωι ὑλήεντι'. εἰ δὲ μηδέν ἐστιν ὄρος ἐν Κρήτηι Αἰγαῖον, ἄμεινον διαστέλλειν τῆι ἀναγνώσει ὅ μιν — ὅτε αὐτόν — κουρίζοντα Δίκτωι ἐν εὐώδει

---

2 ἐπιστρέφεσθαι AAld | περὶ A ‖ 3 τὸ ἔμπροσθεν A | ἀγχίκλαις superscripto ἢ ἀλλήλαις A, πρὸς ἑαυτὰς Ald | ἀντεστραμμέναι scripsi (Aratea l c): ἀνατετραμμέναι AMAld ‖ 4 ἔξεστι AAld | ῥάιδιον scripsi: ῥᾷον AM Ald ‖ 6, 7 schol om AAld ‖ 8 ἐκεῖναί γε M, om AAld ‖ 9 θελήσας εἶναι A Ald | τὸ ἑαυτοῦ ποίημα καὶ ποιητικόν πως θελ. εἶναι ἀλλ' — 10 φυσικὸν Ald ‖ 10 ἐστὶ post ἴδιον Ald ‖ 10, 1 ἴδ. τοῦτο τῆς τοῦ ποιητοῦ μεταχειρίσεως λέγων A, ἴδ. ἐ. ποιητοῦ τὸν μῦθον λέγω κατὰ καιρὸν καὶ οὐκ ἀπιθάνως μεταχειρίζεται καὶ ὡς μὲν Ald ‖ 11 λέγων M, cf Ald | μέντοι om A ‖ 13 γ' οὖν M, οὖν AAld ‖ 14 δισταγμοῦ ἤτοι om M ‖ 15 τὸν Δία M, evanidum in A, om Ald ‖ 16 ἔνοπλος AAld ‖ 16, 7 γενέσθαι λέγεται om M ‖ 18 λανθάνοντες Ald ‖ 19 Δίκτον post lemma AAld ‖ 20 scripsi: ἀλυσίου AMAld ‖ 21 scripsi: περὶ τὸ περικ. AM, παρὰ τὸ παρακ. Ald ‖ 21 ἢ ἄλυσος superscripsit ad ἄλσος A, om M, perfecit corruptelam Ald παρ. ἐκεῖ ὄρος ἄλυσις ‖ 22 Ἰδαίοιο om AAld | αἰγείοιο M ‖ 24 ἐν αἰγαίω ὄρει AAld

καὶ ἀφ' ἑτέρας ἀρχῆς ⟨ἄρχεσθαι⟩ ὄρεος σχεδὸν Ἰδαίοιο ἄντρωι ἐγκατέθεντο (34) καὶ νοεῖν, ὅτι ἐγεννήθη μὲν ἐν τῆι Δίκτηι, μετεκομίσθη δὲ ἐπὶ τὸ ἄντρον τῆς Ἴδης. Ζηνόδοτος δὲ ὁ Μαλλώτης (Aratea p. 163) δίκτον ἤκουσε τὸ καλούμενον δίκταμνον, καὶ διὰ τοῦτο καὶ εὐῶδες τοῦτο εἰρῆσθαι. § δοκεῖ δὲ πρὸς εὐτοκίαν συμβάλλεσθαι αὐτό. ὧι καὶ τὴν Εἰλείθυιαν στέφουσι, καί που ἐπ' αὐτῆς Εὐφορίων (fr 79 Mein) ‘στεψαμένη θαλεροῖσι συνήντετο δικτάμνοισι’. § καὶ ταῖς αἰξὶ δὲ προσφιλὴς ἡ βοτάνη· βέλει γὰρ τρωθεῖσαι καὶ ὀρύττουσαι αὐτὴν ἀποβάλλονται τὸ βέλος. § Κούρητες καὶ Κορύβαντες καὶ Ἰδαῖοι Δάκτυλοι οἱ αὐτοί εἰσι, περὶ ὧν καὶ Ἀπολλώνιος (Arg I 1129 sqq.).

Apollodorus Atheniensis (schol Eurip Hipp 78)

Alexander Myndius (Plut De soll anim c. 20, Ael V H I c. 10, schol Verg Aen XII 412; cf Aratea p. 261)

Ἰδαίοιο: ζητοῦσι δέ, τίνος χάριν τὸ Δίκτον εἶναί φησι πλησίον τοῦ Ἰδαίου ὄρους (ἔστι γὰρ πολὺ τὸ διάστημα), ἀλλ' ἐὰν στίξωμεν εἰς τὸ εὐώδει, οὐδὲν ζητηθήσεται. καὶ τὸ ὄρ⟨ε⟩ος σχεδὸν Ἰδαίοιο συναπτέον εἰς τὸ ἄντρον ἐν ὧι κατέθεντο.

ἔδει δὲ εἰπεῖν ‘Δίκτη’, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ εἰώθασι τὰ γένη ἐναλλάσσειν. ὡς χώρα χῶρος ὠνὴ ὦνος, οὕτως οὖν Δίκτη Δίκτος. κατὰ τροπὴν οὖν τοῦ σ̄ εἰς δ̄ γίνεται. λέγεται δὲ καὶ οὕτως παρὰ τὸ ἐκεῖσε τὸν Δία τεχθῆναι.

εὐώδει δὲ διὰ τὴν ἐκεῖσε λεγομένην φύεσθαι βοτάνην τὴν δίκταμνον καλουμένην.

⟨περὶ Δίκτου. Δίκτη ἦν, καὶ εἶπεν αὐτὸ Δίκτος· ἔθος γὰρ παρεναλ⟨λ⟩άσσειν τὰ γένη, ὡς παρ' Ὁμήρωι χολὴ χόλος. οὕτως δὲ ὀνομάζεται διὰ τὸ δίκταμ⟨ν⟩ον γίνεσθαι ἐν ἐκείνωι τῶι ὄρει. προσφιλὴς δὲ αὕτη ἡ βοτάνη ταῖς αἰξίν· βέλει γὰρ τρωθεῖσαι καὶ ὀρύττουσαι αὐτὴν ἀποβάλλονται τὸ βέλος Par⟩.

35. Δικταῖοι Κούρητες: οἱ Κούρητες ἐκάλουν τὴν μὲν

---

1 εἶτα (omisso καὶ) ἀφ' AAld ‖ 2 καὶ δὴ νοητέον ὅτι AAld ‖ 3, 4 ὁ μα^{ο}κεδὼν Aς ‖ 5 καὶ ante διὰ om M ‖ 6 αὐτῷ A | ὧι om A; συμβ. διὸ καὶ τ. Ἐλλ. τούτωι Ald ‖ 7 φησὶν post Εὐφ. AAld ‖ 8 δὴ AAld | ἡ βάτος A ‖ 9 καὶ om Ald, dein ὀρύττουσιν αὐτὴν καὶ | αὗται M | ἀποβάλλουσι AAld ‖ 10 κούρη^{ων}τες δὲ κ. AAld | κορυβάντιοι A ‖ 11 ἀπόλλ AM, om περὶ — Ἀπ. et sequentia usque ad 15 immutat Ald ‖ 12 lemma om A | δέ τινες τίνος A | τὸ δίκτον εἶναί φησι A: τὴν δίκτην φασὶν εἶναι M ‖ 13 ὄρους A | γ. καταπολὺ A ‖ 14 πλησίον (post ὄρ.) A ‖ 15 ἄντρωι Ald | ἐν ὧι κατέθεντο om Ald ‖ 18 οὖν om A | γίνεται om MAld | κατὰ — γίνεται non intellego | καὶ om Ald, λέγεται δὲ καὶ οὕτως om M ‖ 19 παρὰ AM: περὶ Ald | τὸν Δία ἐκεῖσε A ‖ 20 ἐ. φυομένην β. A ‖ 20, 1 τὴν καλ. δίκταμνον A

μικρὰν Κυνόσουραν διὰ τὴν τῆς οὐρᾶς ὁμοιότητα, τὴν δὲ ἑτέραν Ἑλίκην διὰ τὸ ἑλίσσεσθαι καὶ ἑλικώδη πως τὴν οὐρὰν ἔχειν καὶ διὰ τὸ ἕλκεσθαι ὑπὸ οὐρανοῦ. § κατ' ἐξοχὴν ὠνομάσθη πάντων, ὡς ὁ λέων θὴρ κατ' ἐξοχὴν πάντων.

37. *τὴν δ' ἑτέρην Ἑλίκην: τὴν μείζονα Ἄρκτον Ἑλίκην παρὰ τὰς ἕλικας καὶ συστροφὰς αὐτῆς· μείζους γὰρ ἔχει τὰς περιφορὰς τῆς Κυνοσούρας, ἅτε καὶ μείζων οὖσα κατὰ τὸ μέγεθος· ἡ μὲν γὰρ Κυνόσουρα περὶ τὸν πόλον ἐστίν, ἣ δὲ περὶ τὸν ὅλον βόρειον κύκλον. τινὲς δὲ λέγουσιν καὶ ἑλίκωπας ἐνταῦθα τοὺς Ἕλληνας ὀνομασθῆναι, ὅτι πρὸς τὴν Ἑλίκην ἔχουσι τοὺς ὦπας πλέοντες, ποῦ δέον τὰς ναῦς ἀγαγεῖν.*

39. *τῆι δ' ἄρα Φοίνικες: τῆι Κυνοσούραι τῆι μικρᾶι· βραχεῖα γὰρ οὖσα ἐν τῶι αὐτῶι στρέφεται καί ἐστι μᾶλλον τῆς Ἑλίκης εὐσύνοπτος, οὐ τῆι λαμπηδόνι (ἀμυδρὰ γάρ), ἀλλὰ τῶι ἐν τῶι αὐτῶι στρέφεσθαι· ἡ γὰρ ἑτέρα ἐν τῆι περιφορᾶι μείζων κυκλουμένη οὐκ ἔστιν εὐσύνοπτος διὰ τὸ πολυφερές. § πεπίστευται δέ, ὡς ἀκριβέστεροι Φοίνικες τὰ ναυτικὰ καὶ ἐμπειρότεροι τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὴν ἐλάσσω βλέποντες· ὁ γὰρ εὑρετὴς αὐτῆς Θαλῆς εἰς Φοίνικας ἀνάγει τὸ γένος. οἱ δὲ Ἕλληνες ἐν ἀγνωσίαι τῆς μικρᾶς ὄντες πρὸς τὴν Ἑλίκην ὁρῶντες ὡς μείζονα διέπλεον καὶ πλέουσιν. ὅθεν αὐτοὺς Ὅμηρος 'ἑλίκωπες Ἀχαιοί'* (Il I 389 al), *ὡς εἰς αὐτὴν τοὺς ὦπας ἀνατείνοντες. οἱ δὲ λέγοντες* ((*εὐοφθάλμ*))*ου*((*ς*)) *τοὺς ἑλίκωπας ἁμαρτάνουσιν· παρθένων γὰρ τὸ ἐπίθετον* (Il I 98).

Cratetis Homerica (schol Il Lips III 190 p. 169 B. Aratea p. 167 sqq.) cf Hyg II 2 p 33, 5—15

41. *πολλὴ φαινομένη: οὐ τῶι μεγέθει, ἀλλὰ τῆι λαμπηδόνι. § τὸ δὲ πρώτης ἀπὸ νυκτός ἀπὸ ἑσπέρας φησίν·*

---

3 *ἐξοχὴν πάντων ὠν.* AAld ‖ 4 *πάντων* om AAld | *ὠνομάσθη* post *ἐξοχὴν* add A, *ἐξ. εἴρηται* Ald ‖ 9 *ὅτι* post *λέγ.* add AM: omisi ‖ 10 *τὴν μὲν οὖν Ἑλίκην τεκμήριον οἱ Ἕλληνες ἔχουσι πλέοντες ὅπου χρὴ τὰς ναῦς ἀγινεῖν ἤγουν στρέφειν* Ald ‖ 11 *τοῦ δέοντος τὰς* A | *ἄγειν* A ‖ 13 *γὰρ* om A ‖ 13, 4 *τῆς Ἑλίκης* om M ‖ 14 *ἀμυδρον* (ὰ) A ‖ 14,5 *τὸ ἐν ταυτῷ* A ‖ 17 *οἱ Φ.* A; *οἱ οὖν Φ. ὡς ἀκρ. τὰ ν. κ. ἐμπ. τ. Ἑ. θαρροῦντες παρὰ τὴν ἐλάσσω βλέπουσι καὶ ἅμα ὁ εὑρ. αὐτῆς Θ. κτλ.* post *πολυφερές* Ald ‖ 17 *εἰσὶ* post *ἐμπ.* A ‖ 18 *παρὰ τ.* AAld ‖ 21 *μ. διαπλέουσιν ὅθεν* omissis mediis AAld | *ὁ Ὅμ.* AAld ‖ 21, 2 *ἑλίκωπας καλεῖ ὡς* AAld ‖ 22 *ἀνατείνοντας* AAld ‖ 23 *λέγουσιν* A | post *ἑλίκωπας* A *οἵτινες καὶ ἁμ.* | *οἱ δὲ λέγ. διὰ τὸ εὐοφθ. εἶναι τοὺς Ἕλλ. ἑλ. καλεῖσθαι ἁμαρτάνουσι* Ald ‖ 26 *φησίν* om M

εὐθέως γὰρ δύντος ἡλίου φαίνεται· ἔστι μὲν γὰρ δι' ὅλου, ἀλλὰ μεθ' ἡμέραν ὑπὸ τοῦ ἡλίου κρύπτεται.

42. ἡ δ' ἑτέρη ὀλίγη μέν: ἡ δὲ Κυνόσουρα τῶι φωτὶ μὲν ὀλίγη (ἔστι γὰρ ἀμυδροτέρα), τοῖς δὲ ναυτιλλομένοις ἐπιτηδειοτέρα. καὶ ἐπιφέρει, ὅτι ἐλάττονι στροφῆι χρῆται καὶ περιφορᾶι. ὥστε ἐν τῶι αὐτῶι στρεφομένη εὐσύνοπτός ἐστιν οὐ μεγάλην τὴν περιφορὰν ποιουμένη καὶ ἀποπλανῶσα τοῦ τόπου τὴν θέαν, ὡς ἡ Ἑλίκη.

45. τὰς δὲ δι' ἀμφοτέρας —: ἀντὶ τοῦ δι' ἀμφοτέρων αὐτῶν εἰλεῖται ὁ Δράκων. § ἢ ὅτι διαχωρίζει τὰς ἀμφοτέρας. ⌐ Sphaera p. 154, 4
§ πτῶσις δὲ ἀντὶ πτώσεως. ἔστι δὲ τὸ τοι((οῦτον)) ἑλληνισμός. § τὸ δὲ ποταμοῖο ἅμα καὶ πρὸς τὸ πολυκαμπὲς τῶν ποταμίων ὑδάτων καὶ πρὸς τὸ τοῦ Δράκοντος μέγεθος. καὶ ἐν τούτωι δὲ Ἡσιόδου ζηλωτὴς φαίνεται· ἐκεῖνος γὰρ ποταμὸν εἴκασε δράκοντι εἰπὼν (ʻCatal' fr 65 Rz) ʻκαί τε δι' Ἐρχομενοῦ ἠπειγμένος εἶσι δράκων ὥς', οὗτος δὲ τοὐναντίον δράκοντι ποταμὸν ἀπείκασεν. § Δράκων δὲ οὗτός ἐστιν, ὃν ἀνεῖλε Κάδμος, καθ' ἑτέρους δὲ ὁ τὰ μῆλα φυλάσσων τῶν Ἑσπερίδων, ὡς δὲ ὁ πολὺς λόγος, ὁ ὑπὸ Ἀπόλλωνος ἀναιρεθείς, ὁ Πύθων. Cat p. 187 b sq.

ἀπορρώξ: ὡς καὶ Ὅμηρος (Il II 755) ʻΣτυγὸς ὕδατός ἐστιν ἀπορρώξ', ἀπόρροια καὶ ἀπόσπασμα.

46. εἰλεῖται, μέγα θαῦμα: καθ' ὑπερβολὴν λαμπρὸς ὢν καὶ μέγας ἀμφοτέρας διέζωκε τὰς Ἄρκτους. § φέρεται δὲ περὶ τοῦ Δράκοντος Κρητικὸς μῦθος, ὡς ἄρα ἐπιόντος ποτὲ τοῦ Κρόνου ὁ Ζεὺς εὐλαβηθεὶς ἑαυτὸν μὲν εἰς δράκοντα μετεμόρφωσε, τὰς δὲ τροφοὺς εἰς ἄρκτους, καὶ ἀπατήσας τὸν πατέρα fort Epimenides (Aratea p. 342), cf p. 321, 18 sqq. 330, 18 sqq.

---

1 δύντος scripsi: δύν (τ incertum) A, δύναντος MAld | καὶ ante ἔστι A ‖ 2 μεθημέραν M ‖ 3 μὲν om A | τῶι AAld: τῇ M ‖ 4 ἀμ. γὰρ Ald ‖ 7 ἀποπλανῶσαν AAld ‖ 8 ἡ μί(εί Ald)ζων Ἑλ. AAld ‖ 9 ante schol v. 45 οἱ Κούρητες ἐκάλουν καὶ ἐφ' ὄπισθεν A, cf p. 347, 27 ‖ 10 ὁ Δρ. εἰλεῖται AAld | ἢ — ἀμφοτέρας post ἑλλ. (l. 11) Ald | τὰς om Ald ‖ 11 τῆς ante πτ. in M evanidum: om AAld | καί ἐστι τὸ A, καὶ καλεῖται τὸ Ald | τοιοῦτο Ald | post ἑλλ. A ὡς καὶ — ἀπόσπασμα sine lemmate (l. 20, 1) ‖ 12 ἅμα καὶ deesse videtur in A; παραβάλλει omisso ἅμα καὶ πρὸς et καὶ post ὑδ. Ald ‖ 14 ἐκεῖνος AAld: οὗτος M ‖ 15 δράκοντα A | δι' Ἐρχομενοῦ Strabo IX p. 424 (Aratea p. 271): διερχομένου M, διερχόμενος AAld ‖ 15, 6 ἠπειγμένος MAld: -ως A, εἰλιγμένος Strabo ‖ 16 δράκοντα Ald ‖ 16, 7 ποτ. ὠνόμασε μᾶλλον δὲ ἀπείκασε AAld ‖ 17 ἐστιν om AAld ‖ 18, 9 cf ʻOrphei' mei p. 252 ‖ 20 cf ad l. 11 | ἀπορρώξ om M | ὡς om AAld ‖ 21 οἷον ante ἀπόρροια Ald ‖ 23 διέζωσε Ald, διεξέδωκε A ‖ 24 ὡς ἄρα om M ‖ 25 μὲν αὐτὸν M

μετὰ τὸ παραλαβεῖν τὴν βασιλείαν τὸ συμβὰν ἑαυτῶι τε καὶ ταῖς τροφοῖς τῶι ἀρκτικῶι ἐνεστήριξε κύκλωι. ὡς ἂν οὖν εἰδὼς ὁ ποιητής, ὅτι μετεμορφώθη εἰς δράκοντα, εἶπε (v. 15) *χαῖρε, πάτερ, μέγα θαῦμα.* § τὸ δὲ *περί τ' ἀμφί τε* ἀντὶ τοῦ περὶ τὰς Ἄρκτους καὶ ὑπὸ τὰς Ἄρκτους κεκλασμένος.

47. *αἱ δ' ἄρα οἱ σπείρης*: αἵτινες Ἄρκτοι ἑκατέρωθεν αὐτοῦ τῆς σπείρας τὸν ὠκεανὸν φυλάττονται· μόναι γὰρ οὐ δύνουσι διὰ τὸ εἶναι αὐτὰς ἐν τῶι βορειοτέρωι.

49. *αὐτὰρ ὅ γ' ἄλλην μὲν νεάτηι*: περὶ τῶν δύο Ἄρκτων ὁ λόγος. λέγει δέ· ὁ Δράκων ἑτέραν μὲν τῶν Ἄρκτων τῆι ἐσχάτηι αὐτοῦ οὐρᾶι ἀποτείνεται. § γράφεται δὲ καὶ *ἐπιτέλλεται*· κατὰ γὰρ τὴν οὐρὰν ἀποτέταται ὁ Δράκων. ἔστιν οὖν περὶ τὴν κεφαλὴν τῆς Ἑλίκης ἡ οὐρά, ὥς φησιν ἑξῆς (v. 50, 1). § *περιτέμνεται* (50) ἀντὶ τοῦ περιλαμβάνει τὴν Κυνόσουραν.

53. *καί οἱ ποδὸς ἔρχεται ἄχρις*: ἡ σπεῖρα φθάνει, φησίν, ἄχρι τοῦ ὀπισθίου.

54. *ἐκ δ' αὐτῆς παλίνορσος*: ἡ σπεῖρα, φησίν, ἐξ ὑποστροφῆς ἀναστρέφει. ὅπερ δὲ ὁ ποιητὴς ἐπὶ τοῦ φοβουμένου τὸν δράκοντα εἶπεν (Il III 33) 'ὡς δ' ὅτε τις — δράκοντα ἰδών —', τοῦτο οὖν ὁ Ἄρατος ἐπὶ τοῦ Δράκοντος αὐτοῦ αἰνίττεται καὶ 'τῆι μὲν οὐρᾶι' φησὶ 'περιλαμβάνει τὴν κεφαλὴν τῆς Ἑλίκης, τῆι δὲ σπείραι οὐ πάσηι περιλαμβάνει τὴν Κυνόσουραν, ἀλλ' ἄχρι τῶν ὀπισθίων ποδῶν, εἶτα αὖθις ὡς εἰς ἀνατολὴν νεύσας πάλιν ἀποκλίνει εἰς δύσιν καὶ τὴν κεφαλὴν ἔχει ὑπὸ τὸν πόδα τοῦ Ἐν γούνασιν.'

οὐ μὲν ἐκείνηι: τῆι σπείραι.

55. *οἰόθεν οὐδ' οἶος*: ἐξ ἑνὸς μέρους οὐδὲ εἷς, ἀλλὰ πολλοί εἰσιν ἐπικείμενοι τῆι τοῦ Δράκοντος κεφαλῆι φαιδροὶ ἀστέρες, ε'.

---

2 *τοῖς* M ‖ 4 *περί τε* A ‖ 6 *ἐκ δ' ἄρα* Ald | *αἵτινες ἄρκτοι* post *σπείρας* (l. 7) M | *ἑκάτερθεν* A ‖ 8 *βορειοτέρωι* AAld: *βορέι* (sic) M ‖ 9 *μὲν νεάτηι* om AAld ‖ 10 *ἑτέρα* M, *θατέραν* Ald ‖ 11 *αὐτοῦ* AMAld | *γρ. δὲ κ. ἐπιτείνεται ἢ ἀποτείνεται* Ald quae cetera commutavit ‖ 15 *τὸ δὲ ποδὸς ἄχρις ὅτι* AAld ‖ 16 *φησίν* om M | 17 *αὖτις* A | *φησίν* om M ‖ 18 *ἀντιστρέφει* AAld | *φοβουμένου* superscripto *γραφομένου* A ‖ 19 *παλίνορσος ἀπέστη* add post *ἰδὼν* Ald ‖ 20 *οὖν* om AAld | *αὐτοῦ* scripsi: *τοιοῦτον* AM, *φησί. τοιοῦτον* Ald | *δέ τι* ante *αἰν.* Ald | *αἰνίττεται* om M | *καὶ* om M, *ὅτι* pro *καὶ* Ald ‖ 21 *φησὶ* om MAld ‖ 22 *σπεῖρα* A | *τῆι κυνοσοῦρα* A | *ἀλλ'* om AAld ‖ 24 *πᾶσιν ἀποκλ.* AAld | *δόσιν* A | *τοὺς πόδας* AAld ‖ 25 *ἐν γόνασιν* A ‖ 26 *ἤγουν* ante *τῆι* Ald ‖ 29 *ἀ. πέντε γάρ* Ald

58. *λοξὸν δ' ἐστὶ κάρη*: λίαν διδασκαλικῶς· ἡ δὲ κεφαλὴ αὐτοῦ λελόξωται καὶ οὐκ ἔστιν ἀνατεταμένηι ἴση, ἀλλ' ὥσπερ ὀλίγον ἐπινεύουσα εἰς ἄκραν τὴν οὐρὰν τῆς Ἑλίκης.

60. *⟨καὶ στόμα καὶ κροτάφοιο τὰ δεξιά:⟩* τό τε στόμα τοῦ Δράκοντος καὶ ὁ δεξιὸς κρόταφος. § ἐπιλαμβάνονται δέ τινες καὶ λέγουσι μὴ εἶναι τὰ δεξιά, ἀλλὰ τὰ ἀριστερά. ἀπολογητέον δέ, ὅτι τοῦ ἀριστεροῦ κροτάφου τοῦ Δράκοντος τὸ δεξιὸν μέρος οὗτος εἶπεν.

62. *μίσγονται δύσιές τε*: καὶ αἱ δύσεις καὶ αἱ ἀνατολαὶ πλησιάζουσιν ἀλλήλαις, λήγουσα μὲν ἡ ἀνατολή, ἀρχομένη δὲ ἡ δύσις, κατὰ τὸν μεσημβρινὸν πόλον, ὅς ἐστι μεσαίτατος πάσης τῆς σφαίρας· ἐκεῖ γὰρ γινόμενος ὁ ἥλιος μεσημβρινὸς γίνεται καὶ λοιπὸν ἑβδόμην ὥραν ἐπ' αὐτοῦ ὡς ἐπὶ δύσιν ἄρχεται ποιεῖν. ἡ δὲ τοῦ Δράκοντος κεφαλὴ ὑπὸ τὸ πέλμα οὖσα τοῦ Ἐν γούνασι καὶ τοῦ ὑπὸ τὸν πόδα κύκλου ἐπιψαύουσα ἐν τῶι τὸν οὐρανὸν κινεῖσθαι γινομένη περὶ τὸν μεσημβρινὸν κύκλον ἐπ' ἄκροις τοῖς τοῦ ὠκεανοῦ ὕδασιν ἔρχεται· οὐ γὰρ καταδύεται, ἀλλ' ὥσπερ αὐτοῖς ἐπινήχεται· ὀλίγον γὰρ σφόδρα τοῦ ὁρίζοντος ἐπιψαύει. § ὁ δὲ νοῦς· ἐκείνη δὲ ἡ κεφαλή, ἡ τοῦ Δράκοντος, κατὰ τοῦτο τὸ μέρος νήχεται καὶ κολυμβᾶι ⟨ἐπ'⟩ ἄκρωι τοῦ ὠκεανοῦ, τουτέστι ((τοῦ ὁρίζοντος ἐπι))ψαύουσα, ὅπου ἥ τε δύσις καὶ ἡ ἀνατολὴ ψαίουσιν ἀλλήλων, δηλονότι περὶ τὸν μεσημβρινὸν πόλον ἤγουν κύκλον. § ὁ δὲ Κράτης φησίν (p. 63 W. Aratea p. 167), ὡς ὑπὸ τὸν ὁρίζοντα μῖξις ἀμφοτέρων γίνεται, ὡς καὶ Ὅμηρος (Od X 86) 'ἐγγὺς γὰρ νυκτός τε καὶ ἤματός εἰσι κέλευθοι'· ἐπεὶ γὰρ παρ' ἐκείνοις ἡ ἡμέρα ὡρῶν εἴκοσιν, ἡ δὲ νὺξ τεσσάρων, συναπτούσης ὅσον οὐδέπω τῆς δύσεως τῆι ἀνατολῆι, εὐλόγως εἶπεν. Crates

---

1 *κάρη* om AAld | *τοῦτο* post *διδ.* AAld ‖ 2 scripsi: *ἀνατεταμένη* M Ald, *ἀνατεταγμένη* A ‖ 3 *ἄκρον τῆς Ἑλίκης τὴν οὐρὰν* A, *τὸ ἄκρον τῆς οὐρᾶς τῆς Ἑλ.* Ald ‖ 4 supplevi; *τό τε — 5 κρόταφος* cum l. 3 coniuncta AM, *τῆς Ἑλ. ὥστε κατ' εὐθὺ τοῦ ἄκρου τῆς οὐρᾶς ἵστασθαι τό τε — κρόταφος* Ald ‖ 5—8 om M ‖ 6 *τ. λέγοντες* Ald ‖ 7 *οὖν* Ald | *ὅτι καὶ οὗτος* Ald | *τοῦ Δράκοντος* om Ald ‖ 9 *δύσιές τε καὶ* om AAld | *αἱ* om AAld ‖ 11 *π. ἤγουν κύκλον* Ald ‖ 13 *εὐδόμην* A | *ἀπ'* AAld ‖ 14 *τὸ* om M | *πέλμα* Bekker: *τέλμα* AMAld ‖ 15 *ἐν γόνασι* A | *κύκλο* M ‖ 15, 6 *ἐν τῇ τοῦ οὐρ. κινήσει* AAld ‖ 18 *γάρ ἐστι σφ. τὸ διορίζον* (omisso *ἐπιψαύει*) AAld ‖ 19 *δὲ* ante *ἡ* om AAld ‖ 20 *ἄκρω* superscripto *ἄρκτω* A ‖ 24 *ὡς* om M | *τὸ ὁρίζοντα* M ‖ 25 *τε* om AAld ‖ 28 *εὐλ. τοῦτο εἴρηκεν* Ald

63. *τῆς δ' αὐτοῦ μογέοντι*: ἀντὶ τοῦ σύνεγγυς. § Ἄρατος ἀπὸ τῶν ἐγνωσμένων ἤδη τὰ μὴ ἐγνωσμένα διδάσκει· ἐπειδὴ γὰρ τὰ περὶ τῆς τοῦ Δράκοντος κεφαλῆς διεξῆλθεν, ἐκ ταύτης τὸν ἐπικείμενον Ἐν γούνασι καλούμενον διδάσκει. § ὁ δὲ λόγος· πλησίον δὲ τῆς κεφαλῆς ἀνδρὶ μογέοντι καὶ κάμνοντι ὅμοιος κυλίνδεται. οὐχ οὕτω δὲ αὐτὸ κυλίνδεται, ἀλλὰ συγκαταφερομένωι τῶι οὐρανῶι συμφέρεται, ὡς πρὸς τὴν θέσιν δὲ ἀποβλέπει· ὀκλάσας γάρ ἐστι καὶ ὥσπερ καταπεσὼν ἀπό τινος καμάτου. § περὶ δὲ τοῦ εἰδώλου τούτου οὐδεὶς ἱστορῆσαι ἴσχυσεν, ἀλλὰ μόνον τὸν Ἐν γούνασιν αὐτὸ προσεῖπον τουτέστιν ἐπωνόμασαν (ὀκλάζον γάρ ἐστι) κατὰ τὴν θέσιν. § εἴδωλον δέ ἐστιν ἀφωμοιωμένον ἀνθρώπωι.

69. *ὅσσον ἐπ' ὀργυιήν*: περὶ τοῦ Ἐν γούνασι βουλόμενος δεῖξαι, ὅτι πάντῃ ἐκτεταμέναι εἰσὶν αἱ χεῖρες, τὴν ὀργυιὰν ((εἶπεν))· ἔστι γὰρ ὀργυιὰ ἡ τῶν δύο χειρῶν ἔκτασις·

μέσ⟨σ⟩ωι δ' ἐφύπερθε καρήνωι: ὑπεράνωθεν δὲ τῆς κεφαλῆς τοῦ Δράκοντος ὁ Ἐν γούνασι τὸ ἄκρον τοῦ ποδὸς αὐτοῦ ἔχει τοῦ ἀριστεροῦ. § τὸ *δεξιτεροῦ* συντακτέον τῶι *Δράκοντος*, ἵν' ἦι ʽτοῦ βορειοτέρου Δράκοντοςʼ· ὁ γὰρ Δράκων βορειότερός ἐστι τοῦ Ἐν γούνασιν. § τὸ δὲ *δεξιτεροῦ* σημαίνει τὸ βορειοτέρου. καὶ ἰστέον, ὅτι εὐλογώτατα ἡμᾶς διδάσκει· ἡμῶν γὰρ ἱσταμένων πρὸς τὴν τοῦ παντὸς κίνησιν τὰ δεξιὰ
cf. p. 441.10 μέρη ἐστὶ τὰ βόρεια, τὰ δὲ ἀριστερὰ τὰ νότια. ὥστε οὖν φυσικῶς τὸ *δεξιτεροῦ* ἐστι ʽτοῦ βορειοτέρουʼ. ἡ δὲ τοῦ παντὸς κίνησις πρὸς δυσμὰς γίνεται.

Cat p. 192 71. *αὐτοῦ κἀκεῖνος Στέφανος*: τὸν κίσσινον στέφανον, ὃν ἐφόρει μετὰ θάνατον τῆς Ἀριάδνης ἰσχυροπαθῶν, ἀπέθετο καὶ κατηστέρισε μνημόσυνον τῆς ἐπὶ Ἀριάδνηι συμφορᾶς. τινὲς

---

4 *ἐν γόνασι* M ‖ 5 *δὲ* om AAld ‖ 6 *οὐ καθ' αὑτὸν δὲ κυλ.* Ald ‖ 7 *συμπεριφέρεται* A, *συγκαταφέρεται* Ald ‖ 7, 8 *δὲ ἀποβλέπει* om M ‖ 8 *καὶ γὰρ ὀκλάσας* AAld | *ὥσπερ* om AAld | *ἐστὶν* post *καταπεσὼν* AAld | *ὡς ἀπό* Ald ‖ 10 *ἐν γόνασιν* A | *αὐτὸν* M ‖ 10, 1 *κατωνόμασαν* A, *ἤγουν ὠνόμασαν* Ald ‖ 11 *ὀκλάζων* A | *κεῖται* post *ἐστι* A; *ὀκλάζοντι δὲ ἔοικε κ. τ. θ.* Ald ‖ 12 *ἀφωμοιωμένων* M, *ἀφομοιωμένον* A, *ἀφομοίωμα* Ald | *ἀνθρώπου* Ald ‖ 13 *ὅσον* M | *ἐς ὀργύην* A, *ἐς ὀργυιήν* Ald | *ἐν γόνασι* A ‖ 15 *ἡ* ante *ὀργ.* M ‖ 18 *τῶι* AAld: *τοῦ* M ‖ 19 *ἵν' ἦι* Ald: *ὃν ἧς* A; *ἵν' — Δράκοντος* om M ‖ 23 *εἰσὶ* AAld ‖ 24 *τὸ* ante *β.* Ald, om M ‖ 26 *ἱστορία* in margine A, *περὶ τοῦ στεφάνου* in margine M ‖ 28 scil Bacchus | *κατηστέρησε* A | *ἐπ'* Ald

δὲ αὐτὸν εἶναί φασιν, ὃν ἔλαβεν Ἀριάδνη γαμουμένη Διονύσωι δῶρον παρὰ τῆς Ἀφροδίτης καὶ τῶν Ὡρῶν, καταστερισθῆναι δὲ ἐπὶ μνήμηι τῆς Διονύσου φιλίας.

τὸν ἀγανὸς ἔθηκεν: ἐὰν μὲν ἀγανός ἀναγνῶμεν, ὁ Διόνυσος, ἐὰν δὲ ἀγανόν ἦι, τὸν ἐπίσημον (σημαίνει δὲ καὶ τὸν ἔνδοξον), ὅτι τὸν τῆς ἐρωμένης στέφανον ἀγανὸν ἐποίησεν ἐν τῶι οὐρανῶι, τουτέστι λαμπρόν· πέντε γάρ εἰσι λαμπρότατοι ἀστέρες, οἵτινες ἀποτελοῦσι τὸν Στέφανον.

73. *νώτωι ὑποστρέφεται*: τὸ *στρέφεται* ἤγουν συγκινεῖται τῶι οὐρανῶι ἢ ἐπιστρέφεται τῶι νώτωι· δοκεῖ γὰρ ὥσπερ ἐπικυλίεσθαι τῶι νώτωι τοῦ Ἐν γούνασιν.

κεκμηότος εἰδώλοιο: ἀπὸ τοῦ ἐγνωσμένου τὸ ἄγνωστον ἔδειξεν, ἀπὸ τοῦ εἰδώλου τὸν Στέφανον. τῶι δὲ κεκμηότι διδασκαλικῶς πάλιν χρῆται πρὸς τὰ προειρημένα (66)· δοκεῖ γὰρ κάμνειν διὰ τὸ ὀκλάζειν καὶ διὰ τὸ τὰς χεῖρας τείνειν.

75. *σκέπτεο πὰρ κεφαλήν*: συνήθως πάλιν ἐκ τοῦ ἐγνωσμένου τὸ μήπω ἡμῖν γνωσθὲν εἰς γνῶσιν φέρει. ὁ δὲ νοῦς· παρὰ δὲ τῆι ἄκραι κεφαλῆι τοῦ Ἐν γούνασι τὴν κεφαλὴν τοῦ Ὀφιούχου βλέπε· ἐπιψαύει γὰρ ἡ κεφαλὴ τοῦ Ὀφιούχου τοῦ Ἐν γούνασιν. εἴρηται δὲ Ὀφιοῦχος, ὅτι Ὄφιν ἔχει καὶ φέρει. § οὗτος δέ ἐστι Cat p. 194
κατά τινας Ἡρακλῆς ἐπὶ τοῦ Ὄφεως βεβηκώς. οἱ δὲ Προμηθέα λέγουσιν. /οἱ δὲ Τάνταλον./ ἄλλοι Θάμυριν. ἢ Θησέα. ἄλλοι δέ φασί τινες αὐτὸν εἶναι τὸν Ἡρακλέα τοῖς Λίβυσι πολεμοῦντα. ἐπιλιπόντων αὐτῶι τῶν τοξευμάτων ἐπὶ γόνυ ((πεσόντα)) λίθους βαλεῖν, οὓς αὐτῶι Ζεὺς ὗσεν ((εὐξαμένωι)). τινὲς δὲ Ἰξίονα αὐτὸν λέγουσιν εἶναι, καὶ ἄλλοι ἄλλως.

---

2 εἰς δῶρον post Ὡρῶν AAld | παρ' Ἀφρ. M, ὑπὲρ τῆς Ἀφρ. Ald | καταστερηθῆναι A ‖ 3 ἐπὶ μνήμη τ. Δ. φ. AAld: ἐπὶ Διονύσου μνήμῃ φιλίας τῆς πρὸς αὐτήν M ‖ 5 διονύσιος A | ἂν εἴη post Δ. add Ald ‖ 5—7 ἀγ. τὸν Στέφανον δεῖ νοεῖν, ἵν' ἦι τὸν τῆς ἐρωμένης στέφανον ἀγανὸν καὶ ἔνδοξον καὶ ἐπίσημον καὶ λαμπρὸν ἐποίησεν ἐν τῶι οὐρανῶι· πέντε κτλ. Ald ‖ 7 τῶι om M | λαμπροὶ A | ἐννέα Cat p. 193 b 9 ‖ 9—11 *νώτωι* — Ἐν γούνασι AAldϛ: om M ‖ 10 δὲ pro γὰρ AAld ‖ 11 ἐν γόνασιν A ‖ 12 *κεκμηότος εἰδώλοιο* M: *κεκμηότος* omisso εἰδώλοιο ϛ, *κεκμηκότος* eodem omisso AAld ‖ 14 κέχρηται πάλιν AAld | ὡς ante πρὸς A | εἰρημένα AAld ‖ 15 διὰ τὸ ante τὰς om A ‖ 17 γνωστὸν AAld | ἄγει AAld | περὶ Ald ‖ 18 ἐνγόνασι A ‖ 18, 9 βλέπε τοῦ Ὀφ. AAld ‖ 19 ἐνγόνασιν A ‖ 21 τοῦ om AAld ‖ 22 θίβριν (α suprascr.) AAld | ἢ θησσ A, οἱ δὲ θησέα Ald ‖ 23 τινες om MAld | τοῖς om A Ald ‖ 24 αὐτῶι Ald: αὐτῶν AM ‖ 25 βάλλειν AAld | ἄλλοι δὲ καὶ Ἰξίονά φασιν post εὐξ. Ald, οἱ μὲν Θησέα λέγουσιν εἶναι, τινὲς δὲ Ἰξίονα A ‖ 26 καὶ ἄλλοι ἄλλως A: om MAld

77. *τοῖοί αἱ κεφαλῆι*: θαυμαστικῶς φησιν· τοιοῦτοι γὰρ οἱ ὦμοι ὑπὸ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ὄντες λάμπουσιν· οἱ γὰρ τοὺς ὤμους αὐτοῦ ἀποτελοῦντες ἀστέρες καθ' ὑπερβολήν εἰσι λαμπροί.

78. *καὶ ἂν διχόμηνι σελήνηι*: διχομήνωι. οὐ δεῖ δὲ τῶν μεταπλασμῶν τὰς εὐθείας ἐπιζητεῖν, ὡς τὸ 'ἐρυσάρματες' (Il XVI 370). § τὸ δὲ *εἰσωποί* — ἴσοι κατὰ τὴν λαμπρότητα, οὐ μὴν καὶ αἱ χεῖρες.

80. *λεπτὴ γὰρ τῆι καὶ τῆι*: καὶ τῆι ἀριστερᾶι γὰρ χειρὶ καὶ τῆι ἄλληι, ἤγουν δεξιᾶι, λεπτοτέρα καὶ ἀμυδροτέρα ὡς πρὸς σύγκρισιν τῶν ὤμων ἐπίκειται λαμπηδών.

82. *ἀμφότεραι δ' Ὄφιος πεπονείαται*: ἀμφότεραι δὲ αἱ χεῖρες τοῦ Ὀφιούχου περὶ τὸν Ὄφιν πονοῦσι καὶ ἐνεργοῦσιν.

83. *ὃ δ' ἐμμενές*: αἰεί. ὁ δὲ Ὀφιοῦχος ἀσφαλῶς δι' ὅλου βαίνων ἀμφοτέροις τοῖς ἑαυτοῦ ποσὶ τὸ μέγα θηρίον, τὸν Σκορπίον, ἐκθλίβει καὶ πατεῖ, τῶι μὲν ἀριστερῶι ποδὶ ἐπὶ τοῦ ὀφθαλμοῦ βαίνων, τῶι δὲ δεξιῶι ἐπὶ τοῦ θώρακος. Εὐδόξωι δὲ καὶ Ἱππάρχωι ἀρχαιοτέροις οὖσιν Ἀράτου (cf Analecta Eratosth p. 17 sq.) οὐ δοκεῖ ἀμφοτέρους τοὺς πόδας τοῦ Ὀφιούχου βεβηκέναι ἐπὶ τοῦ Σκορπίου, ἀλλὰ μόνον τὸν ἕτερον, τὸν δ' ἕτερον ὑπὸ τὸν Σκορπίον δοκεῖ εἶναι, καὶ μὴ φαίνεσθαι ὅλως τὸν ταρσόν. ἵνα οὖν μὴ δῶμεν αὐτὸν Εὐδόξωι καὶ Ἱππάρχωι δοκίμοις οὖσι ἐναντιοῦσθαι, ἁρμόσομεν αὐτοῦ τὸ ῥητὸν πρὸς τὴν ἔκδοσιν οὕτως '*ὃ δ' ἐμμενὲς εὖ ἐπαρηρὼς πο⟨σ⟩σίν*' ((εἶτα 'μέγα)) ἐπιθλίβει θηρίον τῶι ἑνὶ ποδὶ κατ' ἀμφότερα'· ὁ γὰρ εἷς ποὺς κεῖται ((μεταξὺ τοῦ)) ὀφθαλμοῦ καὶ τοῦ θώρηκος. § *μέγα δὲ θηρίον*, ἢ ὅτι τὸν Ὠρίωνα ἀνε((ῖλεν, ἢ διὰ)) τὸ μέγεθος τοῦ Σκορπίου (644).

1—4 evanida in M a prima manu (novata ab altera), recensui e Vaticano (cf p. 314), quocum et spatia in M ac vestigia congruunt, et AAld ‖ 5 διχομήνη M ‖ 6 ὥσπερ ἐρ. A, ὥσπερ καὶ τὸ ἐρ. Ald ‖ 7 *ἰσωποί* AAld ‖ 8 δὲ pro καὶ AAld | ἴσαι post χ. Ald ‖ 9 de lemmate cf ed | γὰρ AM: φησὶ Ald | τῆι δ. Ald ‖ 10 τε καὶ Ald ‖ 11 sequitur schol p. 355,5—7 AAld ‖ 12 *ἀμφότεραι* pro lemmate AAld ‖ 13 ποιοῦσι Ald ‖ 15 αἰεί post *ἐμμενές* om AAld ‖ 19 ἀράτω A ‖ 20,1 βεβηκέναι τοῦ Ὀφ. AAld ‖ 24 ἐναντιώσασθαι A, -ώσεσθαι Ald | ἁρμόσωμεν (o supra ω) A, ἁρμόσωμεν Ald ‖ 25,6 εἶτα εἰς μέσον ἐπιθλ. A ‖ 27 θώρακος AAld

86. *ἀτάρ οἱ Ὄφις γε δύο στρέφεται μετὰ χερσίν*: πάλιν ἐπεξεργάζεται 'ὁ δὲ Ὄφις ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶ τοῦ Ὀφιούχου ἑλίσσεται, καὶ ἐν τῆι δεξιᾶι ὀλίγος ἐστὶν ὁ Δράκων'· βραχὺ γὰρ αὐτοῦ ἐστιν ἐν τῆι δεξιᾶι, τὸ περὶ τὴν οὐράν, ἐν δὲ τῆι ἀριστερᾶι τὸ λοιπὸν σῶμά ἐστιν. § κάτω δὲ τῆς τοῦ Ὀφιούχου ἀριστερᾶς καὶ τῆς τοῦ Δράκοντος σπειρώσεως καὶ τὰς τοῦ Σκορπίου μεγάλας Χηλὰς ἐπιζήτει (89). καλῶς δὲ εἶπεν *ἐπιμαίεο*· ἐπειδὴ γὰρ ἑξῆς ὡς ἀμυδρὰς αὐτάς φησι, διὰ τοῦτό φησι 'σκέπτου καὶ κατανόει· οὐ γάρ εἰσιν ἔκλαμπροι'.

88. *καὶ δή οἱ Στεφάνωι*: ἔχει ὁ Ὄφις τὴν κεφαλὴν συνάπτουσαν τῶι Στεφάνωι, τὴν δὲ τοῦ σώματος καμπὴν κατ' εὐθεῖαν ταῖς Χηλαῖς. § *μεγάλας* δὲ εἶπε τὰς Χηλάς (89), ὅτι ζωιδίου μέγεθος ἔχουσιν, ἢ πρὸς σύγκρισιν τῶν τοῦ Καρκίνου Χηλῶν, ἢ ὅτι ἓν δωδεκατημόριον ἐπέχουσιν αἱ Χηλαὶ τοῦ Σκορπίου. ταύτας δὲ οἱ ἀστρολόγοι Ζυγὸν εἶναί φασιν, ἤτοι ὅτι ἐμφερεῖς εἰσι πλάστιγγι, ἢ ὅτι παρὰ τοῖς ποσίν εἰσι τῆς Παρθένου. ἡ αὐτὴ δέ ἐστι Δίκη, ἥτις τὰ ζυγὰ ταλαντεύει.

91. *ἐξόπιθεν δ' Ἑλίκης φέρεται*: σφόδρα καλῶς καὶ πρεπόντως τῆι ἀκολουθίαι χρῆται· ἀπὸ γὰρ τῶν βορείων κατῆλθεν ἐπὶ τὸν κύκλον καὶ πάλιν ἐπὶ τὰ λειπόμενα ἀνατρέχει. ὁ δὲ νοῦς οὕτως· ὄπισθεν δὲ τῆς Ἑλίκης Ἄρκτου φέρεταί τις ἐλαύνοντι ὁμοίως, ὁ καλούμενος Ἀρκτοφύλαξ. § τὸ δὲ *ἐλάοντι ἐοικώς*, ὅτι τῆι δεξιᾶι καλαύροπα φέρει [καὶ] ὥσπερ τῆι ἀριστερᾶι ἐφαπτόμενος τῆς Ἁμάξης, τῆς Ἄρκτου δῆλον· δοκεῖ γὰρ αὐτὸς φύλαξ εἶναι τῆς Ἁμάξης, τῆς λεγομένης Ἄρκτου, ὁ Βοώτης, ὅσπερ τὰς ἐν αὐτῆι βοῦς ἐλαύνων καλαύροπα φέρει, ὅ ἐστι ῥόπαλον.

---

1 *αὐτάρ οἱ* M | *γε — χερσίν* om AAld ‖ 2 *πάλιν* AM: *ἔτι* Ald | *ἐπεργάζεται* AAld ‖ 3 *ἑλίσεται* A ‖ 6 *σπειρώσεως* Ald: *π(λ* add M)*ηρώσεως* AM ‖ 7—9 schol iteravit A ‖ 8 *γάρ φησιν ὡς ἀμ. αὐτοῦ σκέπτου κτλ.* A altero loco | *ὡς περὶ ἀμ.* A | *αὐτὰς* om A | *ἐφεξῆς ἀμ. — ἐρεῖ* Ald ‖ 9 *λέγει* AAld | *καὶ κατανόει* om AAld ‖ 11 *δὲ* post *τὴν* om A ‖ 12 *τῶν χηλῶν* AAld ‖ 14 *δωδεκάτη μόριον* A, *δωδέκατον μόριον* Ald | *τοῦ ζωδιακοῦ* post *ἐπέχ.* Ald ‖ 15 *γὰρ* pro *δὲ* Ald | *τὸν Z.* Ald | *φ. ἢ* Ald ‖ 17 *ἐ. καὶ Δ.* Ald | *καὶ ζ.* Ald ‖ 18 *περὶ τοῦ βοώτου* in margine M | *ἐξόπισθεν* A | *φέρεται* om Ald ‖ 19 *διὸ καὶ ἀπὸ* Ald | *τοῦ βορείου* AAld ‖ 19, 20 *κατελθὼν* omisso *καὶ* Ald ‖ 20 *τοῦ κύκλου* M | *ἀνατρέχει* post *πάλιν* AAld ‖ 21 *οὗτος* Ald | *τῆς Ἑλ. τῆς* Ald ‖ 22 *ὅμοιος* Ald ‖ 23 *διὰ τὸ τῆι δ.* AAld | *κ. ἐπιφέρειν* A, *καλάβροπα φέρειν* Ald ‖ 23, 4 *καὶ τῆι ἀρ. ὥσπερ ἐφάπτεσθαι τ.* Ald | 24 *ἐφαπτομένου* A | *δηλονότι* AAld ‖ 25 *αὐτὸν* superscripto *ἢ αὐτὸν* (volebat *ἢ αὐτὴν*) A, *αὐτὴν* Ald ‖ 25, 6 *φυλάττειν βοώτης* (-*ας* Ald) *δὲ τῆς λεγομένης ἄρκτου ἤγουν τῆς ἁμάξης ὥσπερ τὰς — φέρων κτλ.* AAld

Cat p. 197 sqq. ἄλλως. οὗτος ὁ Ἀρκτοφύλαξ Ἀρκάς ἐστι, Διὸς καὶ Καλλίστης παῖς, ὃς ᾤκει τὸ Λύκαιον παρ' αἰπόλωι τινὶ τραφείς, ὃν λέγεται κινδυνεύοντα σὺν τῆι μητρὶ ἀναιρεθῆναι κατὰ τὸν ἐν τῶι Λυκαίωι νόμον. Ζεὺς δὲ αὐτὸν ἐλεήσας κατηστέρισεν.

τοῦτον δὲ λέγεται εἶναι Ἀρκτοφύλακα καὶ Βοώτην (v. 92) καὶ Ὠρίωνα· φησὶ γὰρ ὁ ποιητὴς (Od V 272) 'καὶ ὀψὲ δύοντα Βοώτην'. λέγεται δὲ καὶ Τρυγητής.

⟨ὅτι τριώνυμός ἐστιν ὁ Ἀρκτοφύλαξ· λέγεται γὰρ Βοώτης καὶ Ὠρίων καὶ Ἀρκτοφύλαξ Par⟩.

94. καὶ μάλα πᾶς ἀρίδηλος: ὁ δὲ νοῦς· σφόδρα γὰρ ἔχει τοὺς πάντας λαμπροτάτους ἀστέρας, ἕνα δὲ ἔχει ἐν μέσηι ζώνηι, ὅστις διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς λαμπρότητος ἰδίως καὶ αὐτὸς λέγεται Ἀρκτοῦρος ὁμοίως τῶι παντὶ Ἀρκτούρωι· λαμπηδόνα γὰρ οὐ τὴν τυχοῦσαν ἔχει.

97. Παρθένον: ὑπὸ δὲ τοῖς ἀμφοτέροις ποσὶ τοῦ Βοώτου ἐστὶν ἡ Παρθένος. Στάχυς δέ ἐστιν ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς αὐτῆς χειρὸς εὐμεγέθης. ὅθεν καὶ 'αἰγλήεις'. διὰ τί Στάχυν φέρει; ἐπεὶ εὐσεβεστάτη ἐστὶν ἡ γεωργική.

Περὶ τῆς Παρθένου. οἱ πάντες μέν, ὅσοιπερ κατέλεξαν περὶ τῆς Παρθένου, ληροῦσι, πεποίηται δὲ τὸ πᾶν ποιητικῆι αἰνιγματώδει ἐξουσίαι κεχαρισμένον τοῦ ποιητοῦ τὴν Δίκην ὡς ἀδιάφθαρτον ὑποτιθεμένου καὶ καταλιποῦσαν μὲν τὸν περίγειον κόσμον διὰ τὴν τῆς πονηρίας αὔξησιν, καταλαβοῦσαν δὲ τὸν οὐρανόν. ὅπερ που καὶ ὁ Ἡσίοδος ἐπὶ τῆς Αἰδοῦς καὶ Νεμέσεως εἶπε (Opp 197) '((κ))αὶ τότε δὴ πρὸς Ὄλυμπον ἀπὸ χθονὸς

1 ἱστορία in margine A | ἀρκτοφύλαξ pro lemmate A ‖ 2 λύκειον M ‖ 3 τῆι om A ‖ 3, 4 κατὰ νόμον ἐν τῶι λυκείω M ‖ 4 κατηστέρησε A ‖ 5 λέγει M ‖ 6 φησὶν ὁ M ‖ 7 λέγεται MAld: λέγει A | δὲ om Ald | τρυγητής Ald: τρυγητήν A, ὁ τρυγητήρ M ‖ 10 ἀρίδηλος om AAld | ὁ δὲ νοῦς om M, δὲ Ald ‖ 11 ἀστέρας om AAld ‖ 13 ὁμοίως Ald: ὡς AM | τῶι Ald: τὸ A, τῷ M ‖ 14 ἔχει post γὰρ AAld ‖ 15 δὲ om A ‖ 16 ὑπὸ τῆς AAld ‖ 16, 7 χειρὸς αὐτῆς Ald ‖ 17 εὐμεγέθης Ald: πρὸ τοῦ μεγέθους A, πρὸς τῷ μεγέθει M | περὶ τῆς παρθένου post αἰγλήεις A: omisi hic ut inscriptionem e margine male insertam et ad l. 19 removi | τὸ M, om A | 17, 8 Στ. δὲ ἡ Π. φέρει, ἐπειδὴ εὐσεβέστατον ἡ γεωργία Ald ‖ 18 ἐστὶν om AAld ‖ 19 περὶ τῆς παρθένου in margine M, cf de lemmate ad l. 17; παρθένον pro lemmate M: om AAld quae πάντες δὲ ὅσοι περὶ τ. Π. κατ. ‖ 20 γὰρ τὸ Ald ‖ 20, 1 π. καὶ αἰν. Ald ‖ 21 κεχρημένον AM, om Ald: correxi ‖ 21, 2 ὁ μέντοι ποιητὴς τὴν Δ. ὡς ἀδ. κόρην ὑποτίθεται καταλ. μὲν Ald ‖ 24 που om Ald | ὁ om MAld

εὐρυοδείης' καὶ τὰ ἑξῆς, οἷον διὰ τοῦ ὀνείδους πειρώμενος πρὸς δικαιοσύνην ἐπιστρέφειν.

97. τὸ δ' ἐν χερσὶ φέρει ⟨Σ⟩τάχυν: οὐ διεσάφησε, ποίαι χειρί, ἴσως διὰ τὸ μέτρον ἐμποδιζόμενος. θεωρεῖται δὲ ἐν τῆι ἀριστερᾶι. § τινὲς δέ φασιν Ἀστραῖον (98) ἀρχαῖον γεγονέναι μαθηματικὸν τὸν πρῶτον εὑρόντα τὴν τῶν ἄστρων ὀνομασίαν, ὅθεν καὶ 'πατέρα ἄστρων' ὀνομασθῆναι (99). § πολὺς δὲ καὶ διάφορος λόγος τοῖς παλαιοτέροις περὶ ταύτης τῆς Παρθένου ἐκινήθη, καὶ οἱ μὲν αὐτὴν ἔφασαν εἶναι θυγατέρα Διός, καθὼς καὶ Ἡσίοδος (Opp 256) 'Δίκη Διὸς ἐκγεγαυῖα', ἄλλοι δὲ αὐτὴν Ἀστραίου καὶ Ἡμέρας. ἐπειδὴ οὖν πολὺς καὶ διάφορος περὶ αὐτῆς ὁ λόγος, φησὶν Ἄρατος εἴτ' οὖν Ἀστραίου — εἴτέ τευ ἄλλου, ἁπλῶς μὲν ἐπισημαινόμενος εἶναι αὐτὴν Ἀστραίου, οὐχὶ δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐναντιούμενος. cf Cat p. 201, 2—5

100. εὔκηλος φορέοιτο: ἥσυχος εὐμενὴς φέροιτο ἐν οὐρανῶι. τῶν μὲν οὖν ἄλλων μύθων ἐπιψαύει μὲν ἐνδεικνύμενος τὸ μὴ ἀγνοεῖν, τὸν δὲ ἐπὶ τῆς Δίκης μόνον σχεδὸν ἐξείργασται, δεόντως· ἐκπομπεύει γὰρ τὸ κατὰ τὴν δίκην χρήσιμον καὶ βιωφελὲς ἐκ τοῦ μύθου τοῖς ἀνθρώποις ἐνδεικνύμενος λαμπρῶς καὶ μεγαλοφώνως καὶ ὡς ἂν εἴποι τις Ὁμηρικῶι πλάσματι χρησάμενος.

102. ἤρχετο δ' ἀνθρώπων κατεναντίη: εἰς συνάντησιν τῶν ἀνθρώπων ἤρχετο, τουτέστι φανερῶς ἑωρᾶτο. § ἢ τὸ δίκαιον τῶν προτέρων ἀνθρώπων θέλων Ἄρατος δεῖξαί φησιν, ὅτι καὶ θεὸς οὖσα εἰς τὸ φανερὸν καὶ κατ' αὐτῶν ἐφοίτα τοῖς ἀνθρώποις διὰ τὸ εἶναι αὐτοὺς δικαίους.

103, 4. — ἀλλ' ἀναμὶξ ἐκάθητο: τὸ δὲ ἀρχαῖον τὸ χρυσοῦν γένος. § παρὰ τὸ Ἡσιόδειον 'ξυναὶ γὰρ τότε δαῖτες ἔσαν, ξυνοὶ δὲ θ⟨ό⟩ωκοι' (fr 216 Rz).

---

1 εὐρυδείης A | οἱονεὶ Ald ‖ 1, 2 πρὸς τὴν δ. Ald ‖ 3 τὸ δ' om M | χειρὶ AAld | στάχυν om AAld ‖ 4 θ. γὰρ pro δὲ A ‖ 5 Ἀστραῖον corr Bekker: ἄστρον AMAld ‖ 6 μαθηματικὸν AAld: καὶ μάθημα M | καὶ ante τὸν A: om MAld | τὸν πρῶτον εὑρόντα AAld: τῶν πρώτως εὑρόντων M ‖ 7 καλεῖσθαι A, ἐπικαλεῖσθαι Ald ‖ 9 θυγατέρα Διός Ald: θυγατέρα (omisso Διός) post Ἡσ. (10) A, om M ‖ 11, 2 ὁ ante περὶ A ‖ 12 αὐτὴν AMAld ‖ 15 ἀμενὴς Ald ‖ 16 ἐπιψαύεται AAld ‖ 18 εἰκότως AAld | τὸ κατὰ τ. δ. χρ. Ald: τοῖς κατὰ τ. δ. τὸ χρ. AM ‖ 20 φαίη τις A, ἄλλος τις εἶπεν MAld ‖ 22 κατεναντίη om AAld ‖ 24 θέλων δεῖξαι ὁ Ἄρ. Ald ‖ 24, 5 φησὶν ὅτι om M ‖ 25 καὶ κατ' αὐτῶν om AAld ‖ 26, 7 lemmate omisso scholia coniungit AAld ‖ 28 παρ' ἡσιόδῳ A ‖ 29 sequitur schol ad v. 121 AAld (p. 359, 10—12)

105. ἀγειρομένη δὲ γέροντας: ἀντὶ τοῦ ἀγείρουσα, ὅ ἐστι συναθροίζουσα. τοὺς δὲ παλαιοτέρους ἀνθρώπους συναγείρουσα ἤτοι ἔν τινι ἐκκλησίαι ἢ ἐκ τοῦ παρατυχόντος ἐν ὁδῶι τὰς δημωφελεῖς θέμιστας ἐξηγεῖτο. § τὸ δὲ ἐπισπέρχουσα (107) ἐπισπουδάζουσα σπεύδουσα διδάσκουσα. § δημοτέρας δὲ δημοτικάς, ὑποδεικνῦσα τὴν δικαιοσύνην καὶ διδάσκουσα.

Cat p. 201, 6 sqq. ἄλλως. ὅλην τὴν ἱστορίαν παρ' Ἡσιόδου εἴληφεν (Opp 109 sqq. Aratea p. 273), ὅτι συνάγουσα τοὺς πρεσβυτέρους εἰς τὰς ἐκκλησίας ἡ Δίκη αὐτοῖς ἐξηγεῖτο. οὐδέπω δὲ τότε οἱ ἄνθρωποι περὶ κακῆς στάσεως ἔννοιαν εἶχον οὐδὲ τὸ δίκαιον ἀνετρέπετο, ἀλλ' ἀπὸ γεωργίας ἔζων, καθ' οὓς χρόνους ἦν τὸ χρυσοῦν γένος. μεταστάντων δὲ ἐκείνων οὐκέτι ὁμοίως συνῆν αὐτοῖς, ἀλλ' εἰς τὰ ὄρη τέως ἀνεχώρει διὰ τὰς ἐπιγινομένας ἀδικίας τὸ ἀνθρώπινον γένος μισήσασα καὶ λοιπὸν τοῖς ἄστροις συνηριθμήθη.

δημοτέρας δὲ πραείας καὶ οὐ τυραννικάς·

108. οὔπω λευγαλέου τότε νείκεος: ἑλληνισμὸς πάλιν (cf p. 359, 10 adn) τὸ τοιοῦτον 'οὔπω ἠπίσταντο νείκεος' ἀντὶ τοῦ 'οὔπω ἤιδεσαν τὰς ἀδίκους στάσεις ταύτας καὶ φιλονεικίας'.

τὸ δὲ διακρίσιος πολυμεμφέος τῆς ἀδίκου διαχωρίσεως, τῆς ἐχαύσης μέμψεις καὶ ψόγους καὶ ἀμφισβητήσεις.

110. αὔτως δ' ἔζωον: ἁπλῶς, ἀκάκως, χωρὶς ἀδικίας καὶ τῶν ἄλλων κακῶν. § τὸ δὲ χαλεπὴ δ' ἀπέκειτο θάλασσα ἀντὶ τοῦ 'οὐ παρεκινδύνευον οἱ ἄνθρωποι ἐν θαλάσσηι διὰ τὸν βίον'· ἱκανὴ γὰρ ἦν ἡ γεωργία καὶ ἑκάστωι τὰ ἐπιχώρια ἤρκει τε καὶ ἤρεσκεν. καὶ ὁ Πίνδαρος (Ol II 64 sq.) 'οὐδὲ πόντιον ὕδωρ κενεὰν παρὰ δίαιταν' περὶ τῶν μακάρων λέγων.

ἀπέκειτο: ἄπωθεν τοῦ νοῦ αὐτῶν ἔκειτο, οὐκ ἐνεθυμοῦντο πλεῖν. § τὸ δὲ αὔτως ἁπλῶς καὶ ἄνευ πανουργίας ἔζων. § χαλεπὴ δέ, ἤτοι διὰ τὸ λῃστεύεσθαι τότε ἢ διὰ τοὺς χειμῶνας ἢ δι' ἀπειρίαν.

---

1 γέροντας om AAld ‖ 2 συναθροίουσα A; ὅ ἐ. συναθρ. om M ‖ 4 ἐπισπεύδουσα A ‖ 5 διδάσκουσα σπεύδουσα AAld ‖ 6 ὑποδεικνῦσα Ald post διδ. (5) | post δικ. δηλαδὴ καὶ τὰς ἄλλας ἀρετάς. ὅλην δὲ Ald ‖ 7 lemma om A Ald ‖ 8 ἥτις σ. A ‖ 8, 9 ὅτι — ἐξηγεῖτο om Ald ‖ 9 ἡ Δίκη ante εἰς A | φησὶ ante τότε add Ald ‖ 10 ὑπὸ Ald ‖ 13 ἐπιγενομένας Ald ‖ 16 τότε νείκεος om AAld ‖ 18 εἴδεσαν A, εἴδησαν Ald ‖ 19 ἀδίκου φιλονεικίας τ. AAld ‖ 20 ἐκούσας Ald | λόγους Ald ‖ 21 ἀδικίας Ald: δίκης AM ‖ 23 τοῦ οὐδὲ AAld | οἱ om M ‖ 25 ὁ om AAld ‖ 26 κενεὰν Pindari codd: κενεὸν AAld, κενεὸν ἂν M | περὶ δ. AMAld ‖ 27—p. 359, 2 om A ‖ 29 de λῃστεύεσθαι cf Arati ed Prol p. VI

111. *καὶ βίον οὔπω νῆες —:* ἀλλ' ἕκαστος ἤρκεῖτο τοῖς ἐν τῆι ἰδίαι χώραι γινομένοις.

114. *τόφρ' ἦν, ὄφρ' ἔτι γαῖα:* τὸ τηνικαῦτα δὲ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐν ταῖς πόλεσιν ἦν, ἕως περιῆν καὶ τὸ χρυσοῦν γένος ἐπὶ τῆς γῆς, τῶι δὲ ἀργυρέωι σπανίως καὶ ὀλίγως διέτριβεν.

117. *ἀλλ' ἔμπης ἔτι κεῖνο —:* ἀλλ' ὅμως, φησίν, εἰ καὶ τοὺς παλαιοτέρους ἐπόθει, ἀλλ' οὖν καὶ κατ' ἐκεῖνο ⟨συν⟩ῆν τοῖς ἀνθρώποις, ἤγουν κατὰ τὸ ἀργυροῦν γένος. ἠπείλει δὲ αὐτοῖς τὴν ἐνυπάρχουσαν κακίαν διελέγχουσα. § ἑλληνισμὸς δὲ τὸ *ἠπείλει* (121) ἀντὶ τοῦ διήλεγχε τὴν κακίαν αὐτῶν, ὅτι τοιαύτην γενεὴν οἱ χρύσειοι ἔλιπον (123).

118. *ἤρχετο δ' ἐξ ὀρέων:* παρεγίνετο δὲ ἐν ταῖς πόλεσιν ἐπὶ εἰρήνηι ἐκ τῶν ὀρῶν· ἐν γὰρ τοῖς ὄρεσι διέτριβε μηκέτι ταῖς ἀστικαῖς διατριβαῖς ἀρεσκομένη. ἑσπέρας δὲ ἤρχετο ἐν ταῖς πόλεσιν, ὅτε αὐτὴν οὐδεὶς ἑώρα· φησὶ γάρ, ὅτι οὐδενὶ ἤθελεν ἀναμίγνυσθαι (119). § τὸ δὲ *μουνάξ* (119) σὺν ἑνὶ μόνωι ἀνδρί. κἀκείνωι δὲ συνετύγχανε, ὡς ἔοικεν, ⟨ἐπὶ⟩ τῶι τὴν κακίαν τοῦ γένους ἀλλάξαι.

120. *ἀλλ' ὁπότ' ἀνθρώπων:* ἀλλ' ὁπηνίκα ποιουμένη ἐν τοῖς ὄρεσι τὰς διατριβὰς (οὐκέτι γὰρ ἐν ταῖς πόλεσιν) ἀνδρῶν ἐπλήρου τὰς κολώνας. ἐκείνους τοὺς ἄνδρας μεταπεμπομένη ἠπείλει τοῖς λοιποῖς καὶ διήλεγχε τὴν αὐτῶν κακίαν· ἐποιεῖτο γὰρ τὴν ἐκκλησίαν οὐκέτι συμβουλεύουσα, ἀλλὰ τὰ παρόντα διελέγχουσα.

μεγάλας πλήσαιτο κολώνας: ἐν γὰρ τοῖς ὄρεσι λοιπὸν τοὺς ἀνθρώπους ἐσώρευε καὶ ἐν ταῖς κολώναις. τοῦτο δὲ αἰνίττεται, ὅτι τὰ μεσόγαια δικαίοις ζῶσι καμάτοις, γεωργίαι προσέχοντα καὶ οὐκ ἐμπορίαις καὶ ἀδικίαις κέρδους.

---

3 *ὄφρ' ἔτι γαῖα τὸ* om AAld ‖ 4 *ἐπὶ ταῖς π.* A ‖ 5 *γῆς ἀργυρέω δ' ὀλίγη ἀντὶ τοῦ* Ald, *ἀντὶ τοῦ* post *ἀργυρέω* A ‖ 8 *ἀλλ' οὖν* A: *ἀλλὰ καὶ* Ald, om M ‖ 10—12 scriptum ad v. 102 p. 357, 29 AAld, cf l c ‖ 12 *χρύσιοι* A ‖ 13 *παρεγένετο* AAld ‖ 14 *εἰρήνη* MAld, *εἰρήνην* A ‖ 18 *ὡς ἔοικε* Ald: *καὶ ὡς ἔοικε* A, om M | supplevi ‖ 22 *ἐκεῖ αὐτοὺς μετ. ἠπ.* Ald ‖ 24 *παρόντα* AAld: *προόντα* M ‖ 26, 7 *μεγάλας — κολώναις* om Ald ‖ 26 *μ. πλήσσετο* (omisso *κολώνας*) A ‖ 27 *ἐσώρευον* M ‖ 28 *αἰνίττεται οὖν διὰ τοῦ εἰπεῖν* '*ἐπλήρου τὰς κολώνας*' *ὅτι* Ald ‖ 29 *προσέχοντες* Ald | *ἐμπορίαις* (α supra) A | *ἀδικίαις* (α supra) A | *καὶ οὐκ ἀδικίαις κέρδους ἐμπορίας* Ald

123. *οἵην χρύσειοι πατέρες γενεὴν ἐλίποντο*: ἐκ προσώπου ταῦτα τῆς Δίκης, θαυμαζούσης ὅτι *χρύσειοι πατέρες* χείρω *γενεὴν ἐλίποντο*. καὶ δήπου ἐκ τοῦ ἐπιγινομένου γένους τοῦ χαλκείου *ἐπικείσεται δὲ ἄλγος* (126) ἑκάστωι καὶ διὰ τοὺς πολέμους καὶ διὰ τὰ φαῦλα.

127. *ὥς εἰποῦσ' ὀρέω((ν)) ἐπεμαίετο*: ταῦτα εἰποῦσα ἀπὸ τῶν κολωνῶν ἐπὶ τὰ ὑψηλότερα τῶν ὀρῶν ἔβαινεν ἀεὶ τῆς ὀρείου διαίτης φροντίζουσα. ὅμως μέντοι ἐπὶ γῆς οὖσα καὶ ἐν ὄρεσι τοὺς ὄχλους εἰς αὐτὴν ἀφορῶντας κατελίμπανεν. § αἱ διαφοραὶ τῶν λέξεων παριστῶσι τὰς κακίας τῶν ἀνθρώπων.

132. *((πρ))ῶτοι δὲ βοῶν ἐπάσαντ' ἀροτήρων*: ((καὶ)) εἰς τοῦτο ἱκανῶς μέμφεται αὐτοῖς, ὡς ἀρξαμένων αὐτῶν κρεοβορεῖν, τῆς προτέρας γενεᾶς μήπω τοῦτο ἐργασαμένης.

((οἱ)) ἀρχαῖοι ἐφυλάττοντο τοὺς ἐργάτας βοῦς καθιερεύειν. τοῦτο δὲ καὶ Ὅμηρος οἶδε 'βοῦν ἀδμήτην, ἣν οὔπω ὑπὸ ζυγὸν ἤγαγεν ἀνήρ' (Od III 383 al) 'ἤνις ἠκέστας' (Il VI 94 al)· ἀσεβὲς γὰρ ἐδόκει τοῦτο εἶναι τὸ ((σφ))αγῆναι ἀρότην. πρῶτοι δὲ Ἀθηναῖοι ἐγεύσαντο τῶν τοιούτων βοῶν, ἐπεί ποτε βουθυσίας ἀγομένης πόπανα κατέφαγεν. φασὶ δὲ καὶ τοὺς τοῦ Ὀδυσσέως ἑταίρους (Od XII 359 sq.) τοιούτους βοῦς κατεδηδοκέναι, ὠργίσθαι δὲ τὸν Ἥλιον, ἐπεὶ οἱ ἀροτῆρες βοῦς τοῦ ὁρᾶν ἡμᾶς τὸν ἥλιον αἴτιοί εἰσι ποριστικοὶ ὄντες τροφῆς καὶ τὴν ζωτικὴν δύναμιν διὰ ταύτης τοῖς πᾶσιν ἔμμονον ἀπεργαζόμενοι.

---

1 *χρυσείην* Ald | *πατέρες* om Ald | *γενεὴν ἐλίποντο* om AAld ‖ 2 *ταῦτα* om AAld | *ὅπερ οἱ χρ.* A, *ὅπως οἱ χρ.* Ald ‖ 3, 4 *καὶ ὡς οὗτοι οἱ ἀργυροῖ τέξονται τοὺς χαλκοῦς πολὺ χείρους* Ald ‖ 3 *ἐπιγομένου* A ‖ 4, 5 *οἷς ἐπικείσεται ἄλγος καὶ διὰ τοὺς — φαῦλα* Ald ‖ 6 *ἐπεμαίετο* om A Ald ‖ 7 *ἀπὸ τῶν κολωνῶν* post *ἔβαινεν* A ‖ 9, 10 *αἱ δ. — ἀνθρώπων* om A Ald, *αἱ διαφοραὶ τῶν λ.. παριστῶ.. τὰς κακ.......* M ‖ 11 *ἐπάσαντ' ἀροτήρων* om AAld ‖ 12 *ὡς ἀρξαμένοις* A, *ἀρξαμένοις* Ald ‖ 12, 3 *κρεωβορεῖν* AM, *ἐσθίειν ἀροτῆρας βοῦς* Ald ‖ 14 *οἱ γὰρ ἀρχ.* Ald | *ἐφύλαττον* Ald ‖ 14—22 *οἱ ἀρχ. — τροφῆς* etiam Par ‖ 15 *τοῦτο* om A | *δὲ* om APar | *διὸ καὶ Ὅμ.* Ald | *εἶπεν* A, *φησὶ* Ald | *ἀδμήτην* AParAld: *ἀτμήτην* M ‖ 16 *ἤγαγέ τις ἀσ.* A, *ἤγαγ' ἀρότας ἀσ.* Ald ‖ 17 *ἐδ. τῷ* (om Ald) *τὸν ἀρότην σφάξαι* AAld, *ἢν τὸν ἀρότην βοῦν φαγεῖν* Par ‖ 18 *ποτε* evanidum Par | *βοοθυσίας* M, *βοῦς θυσίας* Par ‖ 18, 9 *ἀγο...... .. κατέφαγε* Par | *ἐπεὶ — κατέφαγεν* om A ‖ 19 *πόπανα* scripsi, cf Par et schol Aristoph Nub 985: *ποτὰν* M | *τοῦ* om AAld ‖ 19, 20 *τοὺς ἑτέρους τοῦ Ὀδυσσέως τ.......ς* Par ‖ 20, 1 *ὠργίσθη δὲ ὁ ἥλιος* AAld ‖ 21 *βόες* AAld ‖ 22 *εἰσὶν αἴτιοι τροφῆς ὄντες ποριστικοί* ceteris omissis Par | *τροφῆς πορ. ὄντες* A ‖ 22, 3 *καὶ τὴν — ἀπεργ.* om M

134. *ἑπταθ' ὑπουρανίη*: *οἶδε γὰρ ὁ Ἄρατος τὴν Παρθένον δύο πτέρυγας ἔχουσαν, καθάπερ καὶ ἄλλοι μαρτυροῦσι [τὸ πτέρυγας αὐτὴν ἔχειν] ἐν τοῖς Καταστερισμοῖς* (p. 202 b 3—6).

135. *ἤιχί περ ἐννυχίη ἔτι φαίνεται*: *ὥσπερ ποιητικευόμενός φησιν, ὅτι πρότερον ἐπὶ γῆς συνοῦσα τοῖς ἀνθρώποις διὰ τὰς ἐπιγινομένας νῦν ἀδικίας μόγις ἐν οὐρανῶι οὖσα τοῖς ἐν τῆι γῆι ἐν νυκτὶ φαίνεται.* § *τὸ δὲ ἐγγὺς — Βοώτεω* (136) *καὶ τοῦτο ποιητικῶς, ὅτι, ἐπειδὴ τῶν τοιούτων ἦν φίλη, τοῦ γεωργεῖν ⟨ἕνεκα⟩ καὶ τοῦ ἀπράγμονα βίον μετιέναι τοὺς ἀνθρώπους διὰ τοῦτο ἐγγὺς τοῦ Βοώτου κατηστέρισται.*

136. *πολυσκέπτοιο δὲ* (136) *τοῦ λίαν λαμπροῦ.* § *τινὲς δὲ τῶι Ἀράτωι ὡς ((παρ))ατείνοντι τὴν μυθολογίαν ἐπεμέμψαντο ἐν τῶι προτέρωι μύθωι. καί φαμεν, ὅτι, ἐπειδὴ ἐκεῖνος καὶ βλασφημίαν τινὰ εἶχεν ὁ περὶ Ἄρκτων καὶ τοῦ Διὸς τοῦ Κρονίωνος, οὗτος δὲ βιωφελής ἐστι τοῖς ἀνθρώποις, διὰ τοῦτο καὶ παρεξέτεινεν αὐτόν.*

137. *τῆς ὕπερ ἀμφοτέρων*: *ἐπειδὴ πολὺς ἐνέμεινε τῶι μυθικῶι καὶ δοκεῖ παρεκτετράφθαι, διὰ τοῦτο λοιπὸν ἐπαναλαμβάνει, καὶ ἐπὶ τὴν τῶν θεωρουμένων ἀκρίβειαν ἔρχεται καὶ ἐπὶ τοῦ ἀστέρος τοῦ ἐπικειμένου ἐν τῶι δεξιῶι ὤμωι τῆς Παρθένου, ὅστις σφόδρα ἐστὶ λαμπρὸς καὶ καλεῖται Προτρυγητήρ· πρὸ γὰρ τῆς τοῦ τρυγήτου ὥρας ὀλίγον προανατέλλει· ἐπιτέλλει γὰρ ἡ κεφαλὴ καὶ οἱ ὦμοι τῆς Παρθένου τῶι Λέοντι. ἄλλο δὲ ἐπιτολὴ καὶ ἄλλο ἀνατολή· ἀνατολὴ μὲν γὰρ ἡ τοῦ* cf Ach p. 74, 27 sqq. *ζωιδίου παντός, καθό ἐστιν ἡ τοῦ ἡλίου ἐπιφάνεια, ἐπιτολὴ δὲ τὸ ὑπὸ τὸ ζώιδιον· ὅταν γὰρ συνανατείληι ἐπί τινι, ἐπιτέλλειν λέγεται, ὡς τὸ 'Πληιάδων Ἀτλαγενέων ἐπιτελλομενάων'* (Hesiod Opp 383)· *αἱ γὰρ Πλειάδες ἐπὶ τὴν τοῦ Ταύρου εἰσὶ τομήν, αἵτινες τῶι Κριῶι ἐπιτέλλονται, ὅτε ὁ ἥλιος ἐν τῶι Κριῶι*

1–3 schol om M ‖ 1 *ὑπουρανίην* A | *οἶδε* Ald: *ἤιδε* A ‖ 3 seclusi | cf p. 202, 3 sqq. et imagines a Thieleo editas (Antike Himmelsbilder) ‖ 4 *ἔτι φαίνεται* om AAld ‖ 5 *καὶ* post *γῆς* M: om AAld ‖ 6 *νῦν* om M ‖ 7 *ἐγγὺς οὖσα καὶ* AAld ‖ 9 supplevi ‖ 10 *καὶ* ante *ἐγγὺς* Ald | *κατηστέρηται* A ‖ 11 *δὲ* om A ‖ 12 *τοῦ ἀράτου* A | *παρατείνοντος* A | *κατεμέμψατο* A, *-αντο* Ald ‖ 13 *καὶ φησὶν μὲν* A ‖ 14 *ἄκτων* A ‖ 14, 5 *τοῦ Κρονίωνος* om M ‖ 15 *ἐστίν* post *ἀνθ.* A, *τοῖς ἀνθρώποις* om Ald ‖ 16 *αὐτόν* om Ald ‖ 20 ? ‖ 21 *καλεῖ* A ‖ 24 *μὲν* (pro *δὲ*) A, *μὲν οὖν ἀνατολὴ καὶ ἄλλο ἐπιτολή* Ald | *μὲν* om M | *ἐστὶ* post *γὰρ* AAld ‖ 26 *ὑπὸ τὸ ζ.* AAld: *ὑπὲρ ζ. ϛ, ὑποζώδιον* M | *γὰρ* om AM | *συνανατέλλη* AAld ‖ 26,7 *ἐπιτέλοντι λ.* A ‖ 27 *ὁ* ante *τὸ* A | *Ἀτλαγενέων* om A ‖ 29 *τῶι* alt om M

ἐστι καὶ ὅτε γίνεται καὶ θερισμοῦ ἀρχή, ὅτε πρῶτον τὰς κριθὰς θερίζουσιν. § τὸ δὲ ὑπὲρ ἀμφοτέρων ὤμων (137), ὅτι οὐδὲ ὁ ἀστὴρ τοῦ δεξιοῦ ἐπιψαύει, ἀλλ' ὥσπερ ὀλίγον ἤρτηται. διὸ εἶπεν ὑπ⟨ὲρ⟩ — ὤμων ἑλίσσεται σὺν οὐρανῶι καὶ αὐτῆι τῆι Παρθένωι.

139. τόσσος μὲν μεγέθει: ὀλίγος μὲν οὗτος τῶι μεγέθει καὶ τῆι λαμπηδόνι ἐγκείμενος, ὁποῖος καὶ τῆς μεγάλης Ἄρκτου τῆς Ἑλίκης φαίνεται ὑπὸ τῆς οὐρᾶς. καὶ διδασκαλικώτατα πεποίηκεν· ἅμα γὰρ τῶι τε παραβάλλειν ἐδίδαξε καὶ τεχνικῶς πάλιν δέδωκεν ἀφορμὴν αὐτῶι, ὥστε ἀνελθεῖν ἐπὶ τὰ βόρεια κἀκεῖθεν πάλιν ἄρξασθαι ἄλλων.

141. δεινὴ γὰρ κείνη: ἀντὶ τοῦ 'λαμπρὰ κἀκείνη ἡ Ἄρκτος ἐστὶν ἅπασα' (Ὅμηρος [Il XVI 104 sq.] 'δεινὴ⟨ν⟩ δὲ περὶ κροτάφοισι φαεινὴ πήληξ'), οὐ μόνον δὲ αὐτή· § ἐγγύθεν δὲ πλησίον περικείμενοι αὐτοῦ ἀνονόμαστοι ὄντες λαμπροί εἰσιν. § τοίηι δὲ αἴγληι (139), οἷος ὁ τῆς οὐρᾶς ἀστήρ, τῆς Ἄρκτου δηλονότι. ἕνα λέγει τῶν τὸν ῥυμὸν τῆς Ἄρκτου ἀποτελούντων.
δεινή: ἀντὶ τοῦ καταπληκτική, οὐκ ἀγρία, διὰ τὴν λαμπρότητα τῶν ἀστέρων, λαμπρὰ δὲ ἅπασα.

142. οὐκ ἂν τούς γε ἰδών: οὐκ ἄν, φησί, τούτους τοὺς τῆς Ἄρκτου θεασάμενος ἀστέρας ἔτι κατασκοπήσειας πρὸς τὸ γνωρίσαι αὐτήν· ἰδὼν γὰρ ἐκείνους εὐθὺς ἐγνώρισας. τοῦτό ἐστι τὸ ἐπιτεκμήραιο, ἐπὶ τούτοις τοῖς ὀφθεῖσι λαμπροῖς ἀστράσιν οὐκ ἄλλου τινὸς πρὸς τὴν κατάληψιν τῆς Ἄρκτου χρείαν σχοίης. τινὲς δὲ 'τῆς μεγάλης οὐρᾶς τῆς Κυνοσούρας' ἤκουσαν. μεγάλη δὲ αὕτη ἡ οὐρὰ ὡς πρὸς τὴν Ἑλίκης. ἀλλ'

---

1 ἔστι κατὰ τὴν (τοῦ add Ald) θέρους ἀρχὴν ὅτε (ὅτι Ald) πρ. AAld ‖ 3—5 ἀλλ' — Π. om AAld ‖ 6 μὲν om Ald ‖ 8 ἀπὸ libri | διδασκαλικώτατον M; διδασκαλικῶς γὰρ τοῦτο· ἅμα Ald ‖ 9 τό τε Ald, τὸ M, τῶι A | παραλαβεῖν A | τεχνικὴν Ald ‖ 9, 10 πάνυ δεδ. AAld ‖ 10 αὐτῶι AMAld ‖ 12 γὰρ κα-κείνη AAld | ἀντὶ τοῦ om Ald ‖ 12, 3 λαμπρὰ post Ἄρκτος iteravit M ‖ 13 ἐστὶν καὶ Ὅμ. A, καὶ Ὅμ. Ald | δεινὴ δέ οἱ περὶ AMAld ‖ 14 οὐ μόνον δὲ αὐτή om M; ἀλλὰ καὶ οἱ ἐγγύθεν ἤγουν πλησίον αὐτῆς περικείμενοι ἀστέρες Ald ‖ 16 τοίηι δὲ αἴγληι οἷος scripsi: τὸ δὲ λέγει οἷον AM ‖ 16, 7 λέγει δὲ τοὺς τὴν οὐρὰν τῆς ἄρκτου, ἤγουν τὸν ῥυμόν, ἀναπληροῦντας ceteris omissis Ald ‖ 17 λέγε M | ἀναπληρούντων A ‖ 18, 9 schol om M, post ἀναπληροῦντας (adn l. 16, 7) Ald sic δεινὴ δὲ κατ. κτλ. ‖ 18 καταπληστικὴ A ‖ 19 γὰρ Ald ‖ 20 ἰδών om AAld ‖ 21 τῆς om AAld ‖ 22 εὐθὺς om M ‖ 23 γάρ ἐστι Ald | ἤγουν ἐπὶ Ald ‖ 24, 5 ἀστράσιν οὐ δεηθήσηι πρὸς τὴν τῆς ἄρκτου κ. χρείαν (om Ald) σχοίης (σχολῆς Ald) AAld ‖ 26 οὖν pro δὲ Ald | τῆς Ἑλ. AMAld

εἰσὶν οἱ ἀστέρες αμυδροὶ ἐκεῖνοι. ‘μεγάλης’ οὖν ‘Ἄρκτου οὐρῆς’ τοῦτο ὑπερβατόν.

143. οἱός οἱ πρὸ ποδῶν: τὸ οἷος οὐκ εἰκασμοῦ, ἀλλὰ θαύματος. τοιοῦτος ἦν, ὁποῖος τῶν ἐμπροσθίων ποδῶν ἄνωθε⟨ν⟩ περὶ μηροὺς ((φέρ))εται ἀστήρ.

144. εἷς μὲν ὑπωμαίων: περὶ τῶν τῆς Παρθένου ἀστέρων διαλέγεται, ὅτι πλησίον τοῦ Προτρυγητῆρός εἰσιν ἀστέρες δ', εἷς μὲν πρὸ τῶν ποδῶν αὐτῆς, εἷς ((δὲ)) ὑπὸ τοὺς ὤμους, εἷς δὲ ὑπὸ τῆς ὀσφύος κάτω, εἷς δὲ μεταξὺ τῆς οὐρᾶς καὶ τῶν ὀπισθίων γονάτων τῆς Ἄρκτου τῆς μεγάλης.

ἀπλόοι δέ, τουτέστιν ἀκατονόμαστοί εἰσι καὶ οὐδὲ συμπληροῦνται εἰς τύπον ἐξ αὐτῶν. οἳ δὲ Ἠλακάτην αὐτὴν λέγουσιν. Κόνων δὲ ὁ μαθηματικὸς Πτολεμαίωι χαριζόμενος Βερονίκης πλόκαμον ἐξ αὐτῶν κατηστέρισεν. τοῦτο καὶ Καλλίμαχός πού φησιν (fr 34 Schn)·

ἦ με Κόνων ἔβλεψεν ἐν ἠέρι, τὸν Βερονίκης
βόστρυχον, ὃν κείνη πᾶσιν ἔθηκε θεοῖς.

§ ἢ ἀπλόοι οἷς οὐδεὶς πλέει διὰ τὸ ἀνώνυμον.

147. κρατὶ δέ οἱ Δίδυμοι: εἰς γ' διαιρεῖ τὴν Ἄρκτον καί φησιν, ὅτι τῆς μὲν κεφαλῆς αὐτῆς τὸ ⟨κατὰ⟩ διάμετρον ἄνω τῶν Διδύμων, τὸ δὲ μέσον ⟨ἄνω⟩ τοῦ Καρκίνου, οἱ δὲ ὄπισθεν πόδες ἄνω τοῦ Λέοντος. καὶ ἐπειδὴ οὐδὲν ἦν τὸ μεταξὺ τῆς κατὰ τοῦτο τὸ μέρος ⟨Ἄρκτου⟩ καὶ τοῦ ζωιδιακοῦ, ἀπ' αὐτῆς τὸν ζωιδιακὸν διηγεῖται· ἔστι γὰρ ταῦτα τὰ ζώιδια βόρεια σφόδρα. ⟨καὶ⟩ ἄλλως δὲ ἀπὸ τῆς προγνωσθείσης τὰ ἀγνοούμενα διδάσκει (cf p. 353, 12. 16 al).

ἄλλως. τινὲς ἐμέμψαντο τῶι Ἀράτωι λέγοντες, ὅτι τριά-

1, 2 οἱ γὰρ ἀστέρες ἐκεῖνοι ἀμυδροί εἰσιν. καὶ εἰ οὕτω, τὸ μεγάλην ἄρκτου οὐρὰν εἴη ἂν ὑπερβατόν Ald ‖ 1 ἐκεῖνοι ἀμυδροὶ A, cf Ald ‖ 3 τοῖός οἱ A | τὸ τοῖος A ‖ 4 ἢ τοιοῦτος οἷος ὁ τῶν ἐμπροσθίων Ald ‖ 4, 5 ποδῶν — ἀστήρ om AAld ‖ 6 τῶν τῆς AAld: τῆς τῶν M ‖ 8 ὑπὲρ τ. ὤ. AAld ‖ 9 ἀπὸ τῆς AAld | κάτω om AAld ‖ 10 τ. μεγάλης ἄρκτου AAld ‖ 11 ἀπλόοι M ‖ 12 αὐτῶν AMAld | αὐτὴν λέγουσιν om M ‖ 13 βερνίκης M ‖ 14 κατηστέρησεν A ‖ 16 ἢ με AM, ἠδὲ Ald: corr Valckenaer (Callim fr p. 81); εἶδε K. μ' coni Muret et Schneider | αἰθέρι coni Bergk (Anth lyr II p. 154) | βερνίκης M ‖ 17 πᾶσ' ἀνέθηκε coni Valckenaer (p. 85) ‖ 18 οὓς AAld ‖ 20 supplevi; ἡ διάμετρος Ald ‖ 21, 3, 5 supplevi ‖ 22 οὐδὲ M ‖ 24, 5 σφόδρα βόρεια AAld ‖ 25, 6 ἄλλως — διδάσκει om AAld ‖ 25 δὲ scripsi: τε M ‖ 27 lemma om AAld | τῶ[οῦ] ἀράτω[ον] A; κατεμέμψαντο τοῦ ἀράτου Ald

κοντα μοιρῶν οὖσα μόλις ἡ Ἄρκτος πῶς ἐπέχει ἐνενήκοντα μοιρῶν ὡς πρὸς τὰ γ' ζώιδια τὴν ἔκτασιν. καί φαμεν, ὅτι ἀεὶ ὁμοχρόνως καὶ ἰσοπαλῶς αἱ σφαιροειδεῖς θέσεις τὰς κινήσεις ἔχουσιν· ἓν γάρ ἐστι καὶ μία ἡ περικειμένη ἐπιφάνεια καὶ ⟨ἐπὶ⟩ πᾶσιν ἴση. καὶ ὅτι τοῦτό ἐστιν, ὁ μέγιστος τῶν κύκλων, ὁ ἰσημερινός, τῶι βορείωι κύκλωι καταπολεύοντι βραδυτέρω ὅμως κατὰ τὴν σφαιροθεσίαν ὁμοχρόνως κινεῖται. ὅταν οὖν ἡ Ἄρκτος ἡ μείζων ἐν τῆι στροφῆι γένηται περὶ τὸν μεσημβρινὸν κύκλον, τότε ἄρχεται ὁ Ταῦρος ἀνατέλλειν. καὶ πάλιν ἐν πάσηι τῆι περιφερείαι, ἕως ⟨ἂν⟩ γένηται πάλιν περὶ τὸν μεσημβρινὸν κύκλον, οὐκ ἀνατέλλει ὁ Ταῦρος. ἐπειδὰν δὲ γένηται, ἀνατέλλει. οὕτως ἡ σφαιροειδὴς κίνησις ἡ αὐτὴ δι' ὅλου (cf p. 340, 5—12).

Cat p. 204 b 297 b **Καρκίνος ἐστίν**: οὗτος δοκεῖ ἐν τοῖς ἄστροις τεθῆναι διὰ τὴν Ἥραν, ⟨ὅτι⟩ μόνος, τῶι Ἡρακλεῖ τῶν ἄλλων συμμαχούντων, ὅτε τὴν Ὕδραν ἀνήιρει, ἐκ τῆς λίμνης πηδήσας ἔδακεν αὐτόν. καλοῦνται δέ τινες αὐτοῦ ἀστέρες Ὄνοι, οὓς Διόνυσος ἀνήγαγεν ἐπὶ τὰ ἄστρα.

Λέων: ὁ Λέων ἔχει ἐπὶ τῆς καρδίας ἀστέρα Βασιλίσκον λεγόμενον, ὃν οἱ Χαλδαῖοι νομίζουσιν ἄρχειν τῶν οὐρανίων. ὄντος δὲ ἡλίου ἐν Λέοντι ὁ Νεῖλος ἐμβαίνει.

149. **ἔνθα μὲν ἠελίοιο**: ἐζήτηται δέ, διὰ ποίαν αἰτίαν ὁ Ἄρατος τὰς θερμοτάτας ἡμέρας ἐν τῶι Λέοντι εἶπε γίνεσθαι καὶ οὐκ ἐν τῶι Καρκίνωι. ῥητέον δὴ ἴσως μὲν καὶ φυσικῶι τινι λόγωι καύματα γίνεσθαι ἐν τῶι Λέοντι διὰ τὸ ἐν ἐκείνωι τῶι καιρῶι ἀνατέλλειν τὸν Κύνα, τὸν δὲ Ἄρατον μὴ ἐφ' ἑνὸς ζωιδίου τὸ συμβαῖνον ἀποδεδωκέναι ἀλλ' ἐπὶ τῶν τριῶν· προτάξας γὰρ τοὺς Διδύμους καὶ Καρκίνον καὶ Λέοντα, ἐν οἷς συμβαίνει τὰς θερμοτάτας ἡμέρας γίνεσθαι, ἐπήνεγκεν (149)

---

1 *οὖσα* om Ald ‖ 2 *τὴν ἔκτασιν* post *μοιρῶν* AAld | *ἀεὶ* AM: *ἂν* Ald ‖ 4 *ἔχ. μία γὰρ ἡ περικ.* AAld | *παρακειμένη* M ‖ 6 *καταπολεύοντι* AAld: *καταπωλεύοντι* M ‖ 7 *κινοῦσιν* AAld, *κινοῦνται* M: correxi | *ὅτε* AMAld ‖ 8,9 *ἰσημερινὸν κ.* AAld ‖ 10 *περιφ. ὁμοίως πρὸ τοῦ γενέσθαι δὲ κατὰ τὸν μ. κ.* Ald | *κατὰ τὸν* AAld | 11 *κύκλον* om M | *ἐπειδὰν δὲ γ. ἀνατ.* om Ald ‖ 12 *ὅλον* M ‖ 13 *ἐστίν* om Ald ‖ 13, 4 *τῶι γὰρ Ἡρακλεῖ τῶν ἄλλων συμμαχούντων, ὁπότε τὴν ὕδραν ἀνηιρήκει, μόνος ἐκ τ. λ. οὗτος πηδ. ἔδ. αὐτόν* Ald ‖ 15 *ὅτε* M Cat: *ὁπότε* AAld ‖ 16 *αὐτῶν τινες* AAld, *τινὲς αὐτῶν* Cat p. 297 b 2 | *αὐτοὺς* post *ἀνήγ.* A: om M Ald Cat ‖ 17 *εἰς τὰ* Cat ‖ 20 *ἀναβαίνει* Ald, cf p. 366, 16 ‖ 22 *ἐδήλωσε* (post *Ἄρ.*) AAld ‖ 23 *οὖν* (pro *δή*) AAld | *ὅτι* post *δὴ* AAld: om M ‖ 25, 6 *μὴ ἐφ' ἑνὸς* scripsi: *μὴ ἀφ' ἑνὸς* A, *μὴ καθ' ἑνὸς* Ald, *μηθενὸς* M ‖ 26 *τὸ συμβαῖνον* om AAld | *παραδεδωκέναι* M

ἔνθα μὲν ἠελίοιο θερείταταί εἰσι κέλευθοι, τουτέστιν ἐν τοῖς τρισὶ ζωιδίοις. πέρα δὲ ἀντιδιέστειλε τὸ ἐξαιρέτως τῆι ἐν τῶι Λέοντι πορείαι τοῦ ἡλίου συμβαῖνον διὰ τὸ καὶ τὰ δύο θερινὰ ζώιδια προθερμαινόμενα καὶ ἐκπυρούμενα ὑπὸ τοῦ ἡλίου τὸν Λέοντα θερμότερον ποιεῖν γίνεσθαι. ἔδει δὲ μᾶλλον ἐπὶ τοῦ Καρκίνου εἰρῆσθαι τοῦτο. λεκτέον δέ, ὅτι ἤδη ὑπὸ τοῦ θέρους κεκμηκότες ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι πλέον ἀντιλαμβανόμεθα, ὅταν ὁ ἥλιος ἐν Λέοντι ἦι· ὡς γὰρ ἐν ἡμέραι θερινῆι οὐχ οὕτω κατὰ τὴν γ′ καὶ ϛ′ ὥραν μεσοῦντος τοῦ ἡλίου ἀντιλαμβανόμεθα τοῦ καύματος ὡς κατὰ τὴν ἑβδόμην, οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ Λέοντος νοητέον, ἅτε προτεθερμασμένηι τῆι γῆι ἐντυγχάνοντος τοῦ ἡλίου. κατὰ ταῦτα δὲ καὶ τὸν Ὑδροχόον διαπορευομένου ⟨τοῦ ἡλίου⟩ τὸ ψῦχος ἐπιτείνεται προκατεψυγμένηι ὁμιλοῦντος τῆι γῆι. κατὰ ταὐτὸν δὲ καὶ τὰ βαλανεῖα πρώτως ἐκκαιόμενα οὐκ εὐθέως πυρώδη γίνεται, ἀλλ᾽ ἐν χρόνωι αὔξάνεται.

τὸν δὲ Λέοντά φασιν οἳ μέν, ὅτι ὑπὸ Διὸς ἐτιμήθη, Cat p. 206 b (Anal Erat p. 5)
διότι τῶν τετραπόδων ἡγεῖται, ἤ, ὅτι πρῶτος ἆθλος Ἡρακλέος. ἔστι δὲ τῶν ἐπιφανῶν ἄστρων.

150. κεναὶ φαίνονται ἄρουραι: λοιπὸν γὰρ κεκενωμέναι εἰσὶ καρπῶν· αἱ γὰρ προτρυγήσεις διὰ τοῦ ἡλίου τὸ κατ᾽ ἀρχὰς συνερχομένου τῶι Λέοντι. § τινὲς δὲ τολμῶσι γράφειν ἠελίωι τὰ πρῶτα συνερχομένοιο Λέοντος, ἀπαιδεύτως· οὐ γὰρ τὰ ζώιδια συνέρχονται, ἀλλ᾽ ὁ ἥλιος ἕκαστον ἐπιπορεύεται. § ἅπτεταί πως καὶ θεολογίας ἐνταῦθα ὁ Ἄρατος, τὴν τῆς Κόρης ἁρπαγὴν δηλῶν καὶ τὸν πρὸς Ἅιδην γάμον ἐν τῶι λέγειν κεναὶ — ἄρουραι· αὐτὴν γὰρ εἶναι τοὺς καρποὺς

2–8 post ζωιδίοις Ald εἰ δέ τις ἐρεῖ ‘καὶ πῶς αὐτὸ ἐξαίρετον τοῦ ἡλίου συμβαῖνον τῆι ἐν τῶι Λέοντι πορείαι ἀπέδωκεν, ἀλλ᾽ οὐ καὶ τοῖς ἄλλοις, καίτοι ἔδει μᾶλλον τῶι Καρκίνωι’, ῥητέον, ὅτι τὰ δύο θερινὰ ζώιδια προθερμαινόμενα καὶ ἐκπυρούμενα ὑπὸ τοῦ ἡλίου τὸν Λέοντα θερμὸν ποιεῖ γίνεσθαι. καὶ ἅμα ἤδη ὑπὸ τοῦ θέρους κεκμηότες οἱ ἄνθρωποι πλέον ἀντιλαμβάνονται τῆς θερμότητος, ὅταν ὁ ἥλιος ἐν Λέοντι ἦι· ἐν γὰρ ἡμέραι κτλ. ‖ 2 ἐξαίρετον A ‖ 4 προθερμενόμενα A ‖ 5 ποιεῖ A ‖ 7 κεκμηότες AAld ‖ 8 ὁ AAld: om M ‖ 9 γ′ καὶ om A, τὴν γ′ καὶ om Ald ‖ 10, 1 νοητέον post οὕτω A, οὕτως οὖν ῥητέον καὶ ἐπὶ τ. Δ. Ald ‖ 11—15 ἅτε — αὔξάνεται om AAld ‖ 12 supplevi ‖ 16 φασὶν om A, post μὲν Ald | τοῦ Δ. A Ald ‖ 19 ἄρουραι om AAld ‖ 19, 20 λοιπὸν καὶ κενωμέναι A; κεκεν. γάρ εἰσι omisso λοιπὸν Ald ‖ 22 ἠελίοιο M | τὰ τὰ πρῶτα A | συνερχομένου M | λέοντι A ‖ 24 videtur δέ πως post ἅπτ. in A; δὲ καὶ Ald ‖ 25 ἐν ᾅδου AAld

καὶ τὴν μητέρα τὴν γῆν· καὶ γὰρ παρ' Αἰγυπτίοις τῶι Ἐπιφὶ [Ἰουλίωι] μηνί, ὅτε ἐν Λέοντι γίνεται ὁ ἥλιος, τότε καὶ ἡ τῆς Κόρης ἁρπαγὴ τελεῖται. § περὶ τὴν ὀγδόην καὶ εἰκάδα τοῦ Ἐπιφὶ μηνὸς γίνεται ἐν Λέοντι ὁ ἥλιος, ὅτε καὶ ὁ Κύων τὰς ἐπιτολὰς ποιεῖται· οὐ γὰρ πάντως περὶ πέμπτην καὶ εἰκάδα ὁ Κύων τὰς ἐπιτολὰς ποιεῖται, ἀλλὰ καὶ περὶ κθ' καὶ λ' πρὸς τὴν βραδυτέραν τοῦ ἡλίου κίνησιν.

152. *τῆμος καὶ κελάδοντες: τότε, φησί, καὶ κελάδοντες ἄνεμοι ἐμπίπτουσι τῶι πόντωι, ὅτε ὁ ἥλιος ἐν τῶι Λέοντι. καὶ παρ' Αἰγυπτίοις αἱ κλῇδες τῶν ἱερῶν λεόντων φέρουσι πρόσωπα καὶ τοῦ ὀχήματος ἁλύσεις ἀπηιώρηνται [ἢ χασμήματος] καρδίαν ἐξηρτημένην ἔχουσαι. τὸ δὲ πλῆθος τῶν βρόχων τῆς ἁλύσεως τοσοῦτόν ἐστιν, ὅσας λέγουσι μοίρας ἐπέχειν τὸν ἀστέρα ἐν τῶι δωδεκατημορίωι τοῦ Λέοντος ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἀριθμουμένου. ὅλον δὲ τὸ ἄστρον ἀνιερώκασιν ἡλίωι· τότε γὰρ ἐμβαίνει καὶ ὁ Νεῖλος καὶ ἡ τοῦ Κυνὸς ἐπιτολὴ περὶ τὴν ἠῶ κατὰ ἑνδεκάτην ὥραν φαίνεται. καὶ ταύτην ἀρχὴν ἔτους τίθενται καὶ τῆς Ἴσιδος ἱερὸν εἶναι τὸν Κύνα λέγουσι καὶ αὐτοῦ τὴν ἐπιτολήν. ἐφ' ἣν καὶ τὸν ὄρτυγα θύουσι, τῶι παλμῶι τοῦ ζώιου σημειούμενοι τὸν καιρὸν τῆς ἐπιτολῆς τοῦ ἄστρου.*

152. *ἐτησίαι εὐρέι πόντωι: οἱ ἐτησίαι ἀπὸ τῆς τοῦ Κυνὸς ἑώιας ἐπιτολῆς [μέχρι Ἄρκτου ἐπιτολῆς] ὡς ἐπὶ πλῆθος ἑξήκοντα ἡμερῶν πνέουσιν. ὠνομάσθησαν δὲ ἤτοι, ὅτι κατ' ἔτος πνέουσι ταῖς τακταῖς αὐτῶν ἡμέραις, παρὰ τὸ ἔτος, ἢ παρὰ τὸ ἐτεὸν διὰ τὸ μηδέποτε αὐτοὺς μεταβάλλειν, ὅταν ὁ καιρὸς αὐτῶν ἐνστῆι. § καλῶς δὲ τὸ 'μεγάλα σκάφη τότε χρήσιμα'* (153)· *τότε γὰρ τὸ κῦμα μέγα καὶ τὸ πνεῦμα σφοδρόν.*

1, 2 *κατὰ τὸν ἐπιφὶ μῆνα* AAld ‖ 2 *ἐν* om A | *ἥλιος τότε καὶ* om (spatio vacuo 4 litt relicto) A, *τότε καὶ* om Ald ‖ 3 *τελειοῦται* AAld ‖ 3—7 om AAld ‖ 6 *ποιεῖτε* M | supplevi ‖ 9 *ἐμπίπτουσιν ἐν* A Ald | *ἐστὶν* post *ἥλ.* AAld ‖ 11 *ὀχήματος* scripsi: *σχήματος* AMAld, cf Diels Parmenides p. 124—129 ‖ 11, 2 *ἢ χασμήματος* M: om AAld ‖ 12—15 *τὸ δὲ — ἀριθμ.* om AAld ‖ 15 an *ἀριθμουμένας*? | *ἀφιερώκασιν* AAld ‖ 16 *ἡ* om A | *περὶ τὴν ἠῶ* M: om A Ald ‖ 17 *κατὰ ἑνδεκάτην ὥραν* AAld: om M ‖ 18, 9 *καὶ αὐτοῦ τ. ἐ.* scripsi: *καὶ* om M, *αὐτοῦ καὶ τ. ἐ.* A, *καὶ τ. ἐ. αὐτοῦ* Ald ‖ 19 *τὴν ἑορτ.* A | *πταρμῶι* AM, *πταλμῶι* Ald; *ἢ πταλμῶ* superscripsit A ‖ 20 *τῆς* om M ‖ 21 *εὐρέι πόντωι* om AAld | *οἱ ἐτήσιοι* AAld | *τοῦ* om AAld ‖ 22 *μέχρι Ἄρκτου ἐπιτ.* AM: om Ald | *ὡς ἐπὶ τὸ* (om Ald) *πλεῖστον* AAld ‖ 23 *ἡμέρας* Ald | *δὲ* om A; *δὲ οὕτως* Ald | *ἢ ὅτι* Ald ‖ 24, 5 *παρὰ ἔτος ἢ τὰ ἐτεὸν* Ald ‖ 25 *μεταβάλλειν αὐτοὺς* AAld | *ὁ* om M ‖ 26 *αὐτῶν ἢ κ.* M | *τὸ* scripsi: *τὰ* AMAld

παρηκολούθησε δὲ Ἡσιόδωι (Opp 643) *'νῆ' ὀλίγην αἰνεῖν, μεγάλῃι δ' ἐνὶ φορτία θέσθαι'.*

155. *εἰς ἄνεμον δὲ τὰ πηδά: κατὰ συγκοπὴν τὰ πηδάλια, ἢ τὰς κώπας ἀπὸ τοῦ πηδόν. καὶ Ὅμηρος* (Od XIII 78) *'ἀνερρίπτουν ἅλα πηδῶι'.*

⟨κυβερνητῆρες —⟩: οἱ δὲ κυβερνηταὶ θαρροῦντες τοῖς ἀνέμοις ἔχοιεν τὰ πηδάλια.

156. *εἰ δέ τοι Ἡνίοχόν τε: ἐπανῆλθε πάλιν ἀπὸ τοῦ ζωιδιακοῦ πρὸς τὰ βόρεια. τὸ δὲ ἀστέρας διδασκαλικῶς· τρεῖς γὰρ ἔχει ἐν τῆι χειρί, ὧν ὃ μὲν ὑπὸ τὸν ὦμον σφόδρα ἐστὶ λαμπρὸς καὶ καλεῖται Αἴξ, οἱ δὲ ἄλλοι δύο ἑξῆς ἀμαυρότεροι, οἳ καλοῦνται Ἔριφοι. καὶ χαριέντως τὸν μὲν ἐπίλαμπρον ὡς ἐπὶ μητρὸς Αἶγα εἶπε, τοὺς δὲ ἀμυδροτέρους Ἐρίφους ὡς νεογνά. § ὁ δὲ μῦθος οὕτως ἔχει, ὅτι ἡ Αἴξ αὕτη γυνὴ ἦν Ἀρκαδική, ἥτις ἀνέθρεψε τὸν Δία. καί φασιν, ὅτι μετὰ θάνατον λαβὼν αὐτῆς τὸ δέρμα κατὰ τὴν συνείλησιν περιέθετο καὶ αὐτὴν κατηστέρισεν. διὸ 'Αἰγίοχος κικλήσκεται ἀνθρώποισιν'* (fr anon). *ταύτην δὲ καλοῦσι καὶ Ἀμάλθειαν, καὶ Ἀμαλθείας κέρας τὸ τῆς Αἰγός* (cf Nicandri fr 114 Schn). Cat p. 209, 9 sqq.

158. *εἰν ἁλὶ πορφυρούσηι: μελαινομένηι· κινουμένη γὰρ ὑπὸ τῶν ἀνέμων ταύτην ποιεῖται τὴν σύστασιν. § τὸ δὲ κεδαιομένους ἀντὶ τοῦ φθειρομένους. γράφεται δὲ καὶ ⟨κε⟩ραιομένους ἀντὶ τοῦ κεραϊζομένους· ἡ γὰρ ἑώια δύσις τῶν Ἐρίφων χειμῶνα φέρει ἡλίου Τοξότην διανύοντος, ἡ δὲ Αἴξ τὴν ἑώιαν ποιεῖται δύσιν ἡλίου ὄντος ἐν Αἰγοκέρωτι περὶ τὰς χειμερινὰς τροπάς.*

⟨κεδαιομένους: σκορπιζομένους. εἰ δὲ διὰ τοῦ ρ̄ γράφοιτο, φθειρομένους. ὅθεν τὸ ἀδιάρ⟨ρηκτ⟩ον ἀκέρατον καλοῦ((σι διὰ τὴν)) στέρησιν τοῦ κέρατος Par⟩.

160. *Διδύμων ἐπὶ λαιᾶι: ὁ γὰρ Ἡνίοχος βορειότερός*

---

4 *ἤγουν* Ald | *πηδῶ* libri ‖ 6,7 om AAld ‖ 8 *περὶ τοῦ ἡνιόχου* in margine M | *ἐκ τοῦ* M ‖ 9 *ἀστέρες* AM ‖ 11 *ἔτι* M ‖ 12 *μὲν* om AAld ‖ 16 *τὴν* om M ‖ 17 *κατηστέρησεν* A | *διὸ αἴγειος* A, *διὸ αἴγιος* Ald | Musaeum agnoscit Robert (Erat Catast p. 240); possis de Nicandro aliisque cogitare, cf schol ad v. 161 ‖ 18,9 *καὶ Ἀμαλθείας — Αἰγός* om AAld ‖ 20 *εἰν ἁλὶ* om AAld ‖ 21 *στάσιν* AAld ‖ 22 *δαιομένους* M, *καὶ δεομένους* Par l. 27 | *δὲ* om MAld | supplevi e l. 27 ‖ 22,3 *καὶ φθειρομένους* AAld ‖ 24 *φέρειν* Ald ‖ 27 cf ad l. 22 ‖ 28 supplevi Par, lacunam signavit Treu p. 56 ‖ 30 *λαιά* A

ἐστι τῶν Διδύμων, ὥστε ἀνατελλόντων τῶν Διδύμων κατὰ πόδας τὰ εὐώνυμα μέρη αὐτῶν ὁρίζεσθαι πρὸς βορρᾶν καὶ διὰ τοῦτο τὸν Ἡνίοχον κατὰ κεφαλὴν ἀνατέλλοντα παρακεῖσθαι τοῖς εὐωνύμοις μέρεσι τῶν Διδύμων.

161. *κεκλιμένον δήεις*: σφόδρα ἀκριβῶς ὁ Ἄρατος προσέχων τῶι ζωιδίωι κατὰ θέσιν φησὶ τὸ *κεκλιμένον*· οὐ γάρ ἐστιν ἐξόρθιος, ἀλλ᾽ ὥσπερ ἐπινεύων καὶ πρὸς τὸ ἐλαύνειν ἐπειγόμενος.

Ἑλίκης δέ οἱ ἄκρα κάρηνα: πληθυντικῶι ἐχρήσατο ἀντὶ τοῦ ἑνικοῦ, ἀντὶ τοῦ ʽἡ κεφαλὴ αὐτοῦ κατὰ διάμετρον κειμένη ἀντία δινεύει᾽. ʽἱερὰ᾽ δέ, ὅτι τὸν Δία ἐθήλασεν. § οἱ

Cat p. 210 δὲ μυθολόγοι τὸν Ἡνίοχον λέγουσιν εἶναι εἴδωλον ἢ Βελ⟨λ⟩εροφόντου ἢ Τροχίλου τοῦ Καλλιθυίας παιδός, τῆς πρώτης ἐν Ἄργει γενομένης ἱερείας, ἅρμα πρώτου ζεύξαντος. οἱ δὲ Μυρτίλου, οἱ δὲ Κίλλαντος τοῦ Πέλοπος ἡνιόχου εἶπον, ἄλλοι δὲ Οἰνομάου. τὴν δὲ Αἶγα Νίκανδρος (fr 114 Schn, cf ad schol 156) Ἀμάλθειαν καὶ Διὸς τροφόν. φαίη δ᾽ ἄν τις ἀτεχνῶς εἴδωλα τοὺς περὶ θεῶν ταῦτα ληροῦντας.

ʽὠλενίη᾽ δὲ (164) λέγεται διὰ τὸ ἐπὶ τῆς ὠλένης τοῦ Ἡνιόχου ⟨εἶναι⟩ ἤ, ὡς ἄλλοι, Ὠλένου θυγάτηρ.

167. *πὰρ ποσὶ δ᾽ Ἡνιόχου*: περὶ τοῦ Ταύρου. πάλιν ἐγνωσμένως ἀπὸ τῶν παρακολουθούντων εἰς τὸν ζωιδιακὸν κατέρχεται. § *κεραὸν* δὲ διὰ τὴν τῶν κεράτων θέσιν. § τὸ δὲ *πεπτηότα* διὰ τὸ ποιὸν κατάστημα· ὥσπερ γὰρ ὀκλάσας ἐστίν, ἡμίτομος δὲ καὶ τοὺς ὀπισθίους οὐκ ἔχων πόδας. § τοῦτον

Cat p. 211 sq. οὖν οἱ μὲν τὸν τὴν Εὐρώπην διαγαγόντα ἐκ Φοινίκης εἰς Κρήτην διὰ τοῦ πελάγους [κατηστερίσθαι] φασίν, οἱ δὲ τοῦτον, οὗ Πασιφάη ἠράσθη, οἱ δὲ τὸν ἐκ Κρήτης εἰς Μαραθῶνα παραγενόμενον, ὃν Θησεὺς κατηγωνίσατο. § τὸ δὲ *μαίεσθαι* ἐπι-

---

1 *ἀνατελόντων* A | *τῶν* om AAld ‖ 2 *ὁρίζεσθαι αὐτῶν πρὸς* AAld ‖ 5 *δήεις* om AAld | *ἀκριβῶς* post *Ἄρατος* AAld ‖ 6 *προσέχων* om AAld ‖ 7 *ἐξόρθιος* AAld: *ἔξορθος* M ‖ 9 *ἄκρα κάρηνα* om AAld ‖ 10 *τοῦ* prius om MAld ‖ 10, 1 *κατὰ δ. κειμένη* om AAld ‖ 13 *καλλιθέας* Ald ‖ 14 *οἱ δὲ Μυρτίλου* ς: *οἱ μὲν Μυρτίλου* A, *ἄλλοι δὲ Μ.* Ald, om M ‖ 15 *οἱ δὲ* Ald ‖ 17 *καὶ* et *τροφὸν* evanida A | *φαίην δ᾽* M | *εἴδωλον* AAld ‖ 19 *ὠλενίη ὠλενίη λέγ.* Ald ‖ 20 *ὡς* om M ‖ 21 sqq. *περὶ τοῦ Ταύρου* etiam in margine M: utrumque om AAld ‖ 24 *ὀκλάσας* AM, *κλάσας* Ald ‖ 25 *καὶ* om Ald | *ὀκλάσας* ante *οὐκ* M: om AAld ‖ 26 *δὲ* pro *οὖν* Ald | *διαπορθμεύσαντα* AAld ‖ 27 *τοῦ* om M | seclusi; *κατηστέριστ..* (terminatione invisibili) A ‖ 29 *κατηγονίσατο* A

σκοπεῖν ἐπιζητεῖν κατοπτεύειν. ὁ δὲ νοῦς· παρὰ δὲ τοῖς ποσὶν Ἡνιόχου ὑποπεσόντα ζήτει τὸν Ταῦρον. § τὸ δὲ ἐοικότα ὅμοια· οἱ γὰρ ἀστέρες αὐτοῦ βούκρανον ἀληθῶς διαγράφουσι καὶ διὰ τοῦτό εἰσι γνώριμοι, οὐδενὸς τῶν γειτνιώντων πρὸς κατανόησιν δεόμενοι, ὡς ὁ Κριὸς ἀμυδρὸς ὢν ὑπ' ἄλλων εὑρίσκεται.

ἢ ὅτι πλουτοδότειρά ἐστι (163), καθὸ λέγουσιν Ἀμαλθείας κέρας· Ἀμάλθεια γὰρ αὕτη καλεῖται (cf 368, 16).

ἄλλως. ἡ τοῦ Ἡνιόχου κεφαλὴ ἐξ ἐναντίας τῶν γενύων τῆς Ἑλίκης κεῖται· εὐθεῖα γὰρ γραμμὴ ἐξηνέχθη ἀπὸ τῆς ἄκρας κεφαλῆς τοῦ Ἡνιόχου κατὰ τὰ τῆς Ἑλίκης γένεια, καὶ οὕτως ἐξ ἐναντίας κεῖται.

169. τοίη οἱ: θαυμαστικῶς τὸ τοίη ἀντὶ τοῦ τοιαύτη· σφόδρα γὰρ ἔκλαμπρος ἡ κεφαλὴ ὑποφαίνεται καὶ ἔκκριτός ἐστι καὶ οὐκ ἄν τις ἐξ ἄλλου τεκμηρίου ἔτι σκέψαιτο τὴν τοῦ Ταύρου κεφαλήν, ἀλλ' ἐκ τῶν τὸ πρόσωπον ἀποτελούντων ἀστέρων.

171. ἀστέρες ἀμφοτέρωθεν: ἐκ τῶν δύο γραμμῶν τοῦ Υ στοιχείου· αἱ γὰρ Ὑάδες τοῦτο τὸ στοιχεῖον ἀπομιμούμεναι τὸ ταύρειον ἀποτελοῦσι πρόσωπον. διὸ καί τινες Ὑάδας αὐτὰς ἐντεῦθεν εἶπον. οἳ δέ, ὅτι δυόμεναι αἴτιαι ὑετοῦ γίνονται (cf 388, 20 sqq.).

172. καὶ λίην κείνων ὄνομ' εἴρεται: οὐκ ἀνωνύμως, φησί, φέρονται αἱ Ὑάδες ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ Ταύρου. Θαλῆς μὲν οὖν δύο αὐτὰς εἶπεν εἶναι, τὴν μὲν βόρειον, τὴν δὲ νότιον, Εὐριπίδης δ' ἐν τῶι Φαέθοντι (fr 780 N.) τρεῖς, Ἀχαιὸς δὲ τέσσαρας (fr 46 N.), Μουσαῖος (fr 14 P.) ε', Ἱππίας δὲ (fr 11 M.) καὶ Φερεκύδης (fr 16 St.) ἑπτά. ἡ δὲ προσωνυμία, ὅτι τὸν Διό-

---

1 κατοπτεύειν om Ald | ὁ νοῦς δὲ Ald | δὲ om AAld ‖ 1, 2 τ. ποσὶ τοῦ Ἡ. AAld ‖ 2 ὑποπεπτωκότα AAld ‖ 3, 4 διαγράφουσι AAldς: γράφουσι M ‖ 4 οὐδὲν M ‖ 5 δεχόμενοι M ‖ 7—12 scholia om Ald ‖ 13 τοῖόν (superscripto τοίη) οἱ M (cf editionem Arati): τοίη κεφαλή AAld ‖ 14 κεφαλὴ ἔκλαμπρος ὑ. (omisso σφόδρα γὰρ ἡ) AAld ‖ 18 ἀστέρες (omisso ἀμφοτέρωθεν) pro lemmate AAld, ἀστέρας ἀμφ. M | οὐκ ἐκ A | τῶν Ald: om AM ‖ 20 ταύριον A ‖ 20, 1 δ. κ. τινες αὐτὰς ἐντεῦθεν ἕνεκεν ὑάδας εἶπον A, τινὲς μὲν οὖν φασιν, ὅτι διὰ τοῦτο ταύτας ὑάδας εἶπον Ald ‖ 21 ἐντεῦθεν A: ἔνθεν M, διὰ τοῦτο Ald ‖ 23 ὄνομ' εἴρεται om A Ald ‖ 24 φέρονται AAldς: φαίνονται M | ἐν τῶι μετώπωι AAld ‖ 26 δ' om A ‖ 27 Μουσαῖος ε' om AAld ‖ 28 ἐστὶν ὅτι AAld

νυσον ἀνεθρέψαντο. Ὕης δὲ ὁ Διόνυσος. Εὐφορίων δὲ (fr 14 M.) ‘*Ὕηι ταυροκέρωτι Διωνύσωι κοτέσασα*’. *οἱ μὲν οὖν δύο λέγοντες ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ Ταύρου φασίν, οἱ δὲ τρεῖς προσλαμβάνουσι καὶ τὸν ἐπὶ τῶι χελύνωι. Εὐριπίδης μὲν οὖν ἐν Ἐρεχθεῖ* (fr 357 N.) *τὰς Ἐρεχθέως θυγατέρας ‘Υάδας φησὶ γενέσθαι τρεῖς οὔσας, ὁ δὲ Μυρτίλος* (fr 6 FHG IV p. 458) *τὰς Κάδμου θυγατέρας, κληθῆναι δὲ οὕτω δι' ἣν προείπομεν* (p. 369, 28) *αἰτίαν· Ἡσίοδος γάρ φησι περὶ αὐτῶν* (fr 14)·

νύμφαι Χαρίτεσ⟨σ⟩ιν ὁμοῖαι
Φαισύλη ἠδὲ Κορωνὶς ἐυστέφανός τε Κλέεια
Φαιώ θ' ἱμερόεσσα καὶ Εὐδώρη τανύπεπλος,
ἃς Ὑάδας καλέουσιν ἐπὶ χθονὶ φῦλ' ἀνθρώπων.

αἱ μέντοι Πλειάδες παρὰ τὸ διχότομον αὐτοῦ ὡς ἐπὶ τὴν ἰξὺν ἀνακεκλιμέναι σχῆμα κατά τινας οὐρᾶς ἀποτελοῦσιν, ὡς καὶ ὁ Νίκανδρός φησιν (Ther 121 sqq.)·

ἐξαλέασθαι
Πληϊάδων φάσιας δεδοκημένον, αἵ θ' ὑπὸ Ταύρου
ὁλκ⟨αί⟩ην ψαίρουσαι ὀλίζωνες φορέονται.

οὐκ ἔστι δὲ οὐρὰ τοῦ Ταύρου· πόθε⟨ν⟩ γάρ, ὁπότε μηδὲ ὀπίσθια ἔχων δείκνυται; cf p. 387.

174. *λαιοῦ δὲ κεράατος ⟨ἄκρον⟩ — παρακειμένου: τὸ ἄκρον τοῦ ἀριστεροῦ κέρατος τοῦ Ταύρου καὶ τὸν ἀριστερὸν πόδα τοῦ Ἡνιόχου εἷς ἀστὴρ ἐπέχει.* § *συνεληλάμενοι δὲ* (176) *τῶι τόνωι ὡς ‘οὐτάμενοι’· ὑφαιρεθέντος γὰρ τοῦ σ̄ ἀναβιβάζεται ὁ τόνος. ὁ δὲ νοῦς· συνηρμοσμένοι δὲ φέρονται.*

177. *ἀλλ' αἰεὶ Ταῦρος: ἅπερ κατὰ φυσικὴν αἰτίαν εἴωθε γίνεσθαι, ταῦτα οἱ ποιηταὶ ὡς ἐν παραδόξωι λαμβάνουσι καὶ ὡς καινότερα αὐτὰ καὶ ἀδύνατα προφέρονται, ὡς καὶ νῦν ἐπὶ*

---

1 *ἀνεθρέψατο* A | *ὕης* (ι suprascr.) A ‖ 1, 2 *δὲ ὕη* Aς, *ὕη* Ald, *οἴη* M ‖ 2 *ταυροκέρητι* M | *διονύσω* AM | *κοτέσσασα* M ‖ 3, 4 *προλαμβάνουσι* A ‖ 4 corr Thiele: *χελίω* AMAld; *χηλίωι* Bekker | *ἐν* om M ‖ 7 *οὕτως* M | *αἰτίαν*: — A ‖ 8 *δὲ* post *Ἡσ.* Ald, om A ‖ 10 *ἦδε* MAld, *ἐκ δὲ* A ‖ 11 *καὶ* AAld: *ἰδ'* M ‖ 13—20 schol om AAld ‖ 14 *ἀνακλώμεναι καὶ* M ‖ 16 Nicandri codd: *πλαγιασθεὶς* M ‖ 17 *αἱ δ' ὑπὸ* M ‖ 18 *ὀλίζοννες* M ‖ 19 *οὐκ ἔστι δὲ* scripsi: ////*κἴ δὲ* M ‖ 21 ⟨*ἄκρον*⟩ *παρακειμένου* scripsi: *παρὰ δὲ* M, om AAld ‖ 21, 2 *τὸ δὲ ἄ.* A Ald, *τοῦ ἄ.* M ‖ 22 *τοῦ Ταύρου* om M ‖ 23—25 *συνεληλάμενοι δὲ* (*ἤγουν* add Ald) *συνηρμοσμένοι φέρονται. ἀναβιβάζει* (*ἀνεβιβάσθη* Ald) *δὲ ὁ τόνος ἀφαιρεθέντος* (*ἀναιρ-* Ald) *τοῦ σ̄ ὡς ‘οὐτάμενοι’* AAld ‖ 26 — p. 371, 3 post p. 371, 15 AAld ‖ 26 post *Ταῦρος* et ante *ἅπερ* fere 10 litt erasae A ‖ 27 *ὁ ποιητὴς* AAld | *λαμβάνουσι* (sic) A, *λαμβάνει* Ald

τοῦ Ταύρου καὶ τοῦ Ἡνιόχου φησὶν ὁ Ἄρατος, ὅτι καὶ τοῦτο καινότερον ἔχει καὶ ἄμεινον [ἀνατέλλων] ὁ Ταῦρος· κρείττων γάρ ἐστι καὶ ταχίων εἰς τὸ δύεσθαι.

τριῶν κύκλων τῶν παραλλήλων παραδιδομένων συμβέβηκε διαιρεῖσθαι τὸ ὅλον σχῆμα εἰς μέρη η', ⟨καὶ⟩ τοῦ μὲν θερινοῦ τροπικοῦ ἐν τῶι βορείωι μέρει τὰ ε' μέρη διηνεκῶς εἶναι ὑπὲρ γῆν, τὰ δὲ γ' ὑπὸ γῆν, τοῦ δὲ ἰσημερινοῦ ἴσον [ἔχοντος] τὸ ὑπὲρ γῆς τῶι ὑπὸ γῆν. κατὰ δὲ τὴν διαίρεσιν ταύτην ἀνατελλέτωσαν ὁ μὲν Ἡνίοχος ἐπὶ τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ, ὁ δὲ Ταῦρος ἐπὶ τοῦ ἰσημερινοῦ. περιενεχθέντος οὖν τοῦ οὐρανοῦ ὁ μὲν Ταῦρος λήψεται ἐκ τοῦ ὑπὸ γῆν τμήματος ⟨τὸ⟩ λοιπόν, ἐκ τῶν η' τὰ γ', ὁ δὲ Ἡνίοχος ἐφάψεται τοῦ ὁρίζοντος, ὥστε λοιπὰ ἔχειν ὑπὸ γῆς γ'. περιενεχθέντος οὖν πάλιν τοῦ οὐρανοῦ τὰ λείποντα εἰς η' τμήματα, τὰ γ', συμβήσεται τὸν Ἡνίοχον καὶ τὸν Ταῦρον ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον ἀνατεῖλαι.

ἄλλως. τάχιον δύνει ὁ Ταῦρος, ἐπεὶ νοτιώτερός ἐστι τοῦ Ἡνιόχου. τὰ δὲ νότια πλέον ὑπὸ γῆν μέρος ἔχει, καὶ ὅλως τὰ ἐπὶ διαφόρων παραλλήλων κύκλων ἄστρα τὰς ἀνατολὰς ἅμα ποιησάμενα οὐχ ἅμα δύσεται· τὸ γὰρ βορειότερον καὶ μείζονα κύκλον φερ⟨όμεν⟩ον ὑστερεῖ τῶι χρόνωι τῆς δύσεως, τὸ δὲ νοτιώτερον κατενεχθήσεται ὡς ἂν ἐλάσσονα κύκλον φερόμενον. ἀκουστέον δὲ συνανατέλλειν τῶι Ταύρωι τὸν Ἡνίοχον, οὐχ ὅλον ὅλως (τοῦτο γὰρ ψεῦδος), ἀλλ', ὅσα τῶν μερῶν συνανατέλλει, ταῦτα οὐ συγκαταδύεται διὰ τὴν ἔγκλισιν τοῦ κόσμου, ὡς εἶπεν.

178. *καίπερ ὁμοῦ ἀνελθών. λέγει δέ, ὅτι ὁ Ταῦρος σὺν τῶι Ἡνιόχωι ὁμοῦ ἀνελθὼν πρότερος δύνει.*

τὸ δὲ ὁμηλυσίηι ⟨περ ἀνελθών⟩ ἀντὶ τοῦ ἅμα καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ ἀνατείλας. τὸ δὲ αἴτιον, ὅτι τὰ βόρεια ἢ ὅλως οὐ

---

1 *τοῦτο* Ald: *τὸ* AM ‖ 2 *καὶ* AAld: *τι* M ‖ 2, 3 post *καιν.* A *ἀνατέλλων ἔχει ...... ταῦρος .... ἐστι,* Ald *καὶ ἄμεινον ἔχει· συνανατέλλων γὰρ τῶι Ἡνιόχωι πρότερον αὐτοῦ δύνει* ‖ 4—15 om AAld ‖ 6 *μέρει* alt M ‖ 13 *ὥστε* scripsi: *ὡς τὸ* M ‖ 16 *ἄλλως* pro lemmate A in textu, M in margine, *ἀλλ' αἰεὶ ταῦρος* Ald ‖ 19 *δύεται* AAld ‖ 19, 20 *καὶ μείζονα κύκλον* scripsi (cf l. 21): *κατὰ μείζονος κύκλου* AMAld ‖ 20 *τῇ δύσει* AAld ‖ 23 *ὅλως* AAld: *ὅλος* M | *τουτὶ* AAld ‖ 23, 4 *συνανατέλλειν* A ‖ 24 *συγκαταδύεται* A ‖ 25 *ὡς εἶπεν* M: om AAld; vix *εἶπον*, cf ad v. 171 ‖ 26 schol cum antecedenti cohaeret AMAld ‖ 27 *Ἡ. ἀνατείλας ὁμοῦ πρ.* AAld | *πρότερον* Ald ‖ 28 *ὁμηλυσία* M ‖ 28, 9 *καὶ κατ' αὐτὸ τὸ αἴτιον* A, *καὶ κατὰ ταὐτό. τὸ δὲ αἴτιον* Ald

δύεται ἢ κατά τι δύεται ἢ βραδέως δύεται, οἷον Ἄρκτοι ὅλως οὐ δύνουσιν, ὁ Κηφεὺς καταδύεται, ὅσον αὐτοῦ ἐστιν ἐκ τοῦ νοτίου, οὕτω καὶ ὁ Ἡνίοχος βραδέως δύνει ὡς πρὸς τὰ ὑποκείμενα αὐτῶι νοτιώτερα ζώιδια. οὗτος οὖν ὁ Ταῦρος νοτιώτερος αὐτοῦ ὢν πρότερος μᾶλλον καταφέρεται, ἐκεῖνος δὲ βραδύτερος, ὅσωι καὶ βορειότερος. ἅμα δὲ ἀνατέλλουσι διὰ τὸ ἐξ ἀνατολῶν ὥσπερ ἐπινενευκότα καὶ κεκυρτωμένον ἄνω φέρεσθαι τὸν Ἡνίοχον. ὅτε μέντοι δύεται, καὶ πλείονα χρόνον ἀναλίσκει δυόμενος, ὅτι τῶν ἐπὶ τῆς κινουμένης σφαίρας ἀνατελλόντων ἅμα σημείοις ὕστερον δύνει τὰ προσεγγίζοντα τῶι φανερῶι πόλωι· μείζους γὰρ κατὰ τὴν ὁμοιότητα διανύει περιφερείας διὰ τὸ μετέωρον τοῦ πόλου. λήξας οὖν ἐπὶ τὸν Ταῦρον (177) *ἄνεισι πάλιν ἐπὶ τὰ συνεχῆ καὶ βόρεια.*

179. *οὐδ' ἄρα Κηφῆος: πάλιν ἕως τοῦ ζωιδιακοῦ ἐλθὼν καὶ διδάξας τὰ περὶ τοῦ Ταύρου ἀνέδραμεν ἐπὶ τὰ τοῦ βορείου λειπόμενα. πάλιν δὲ οὐδὲ τὸν Κηφέα ἀφ' ἑαυτοῦ διδάσκει, ἀλλ', ὥσπερ τὰ φθάσαντα διὰ τῶν ἐγνωσμένων, οὕτω καὶ τοῦτον διὰ τῆς ἤδη* (52) *γνωσθείσης Κυνοσούρας Ἄρκτου* (182). § *τὸ δὲ μογερόν* (179) *διὰ τὴν συμβᾶσαν συμφορὰν ἐν τῶι*
Cat p. 215 et 257 *οἴκωι αὐτοῦ χάριν Κασσιεπείας· αὕτη γὰρ ἤρισε ταῖς Νηρῆισι περὶ κάλλους, αἱ δὲ ὀργισθεῖσαι Κῆτος ἐπαφῆκαν τῆι Αἰθιοπίαι. ἔχρησε δὲ ὁ θεός, ἐὰν μὴ ἡ ταύτης θυγάτηρ Ἀνδρομέδα παραδοθῆι τῶι Κήτει, μὴ παύσεσθαι. ἡ δὲ ἐξετέθη. παριὼν δὲ ὁ Περσεὺς ἔσωσε τῆι Γοργόνι τὴν Ἀνδρομέδαν. πάντες οὖν κατηστερίσθησαν ἁπλώσαντες τὰς χεῖρας ὥσπερ ὑπόμνημα τοῦ πάθους φέροντες.*

Ἰασίδαο: Ἰασίδην τὸν Κηφέα εἶπε διὰ τὸ ἔχειν τὸ γένος ἀπὸ Ἰνάχου, ἀπὸ μητρὸς δὲ αὐτὸν ὠνόμασεν· οὐ γάρ ἐστι Κηφεὺς Ἰάσου, ἀλλ' Ἰοῦς τῆς Ἰνάχου. Ἰασίδης οὖν υἱὸς Ἰοῦς· Ἰοῦς γὰρ Ἔπαφος, οὗ Λιβύη, ἧς Βῆλος, οὗ Ἀγήνωρ, οὗ Κηφεύς.

---

1 *ἢ καταδύεται* AAld | *ἢ βραδέως δύεται* om Ald ‖ 2 *καταδ. ὅς* A ‖ 3 *ὁ δὲ Ἡν. βραδέως δύνει ὥσπερ τὰ* Ald ‖ 4—13 om AAld ‖ 5 *πρῶτος* M ‖ 15, 6 *τὰ λοιπὰ τοῦ βορείου* A, *τὰ λειπόμενα τοῦ βορείου* Ald ‖ 17 *τὸν φθ.* A ‖ 18 *τῆς* ante *K.* iterat A ‖ 20 *κασιεπείας* Ald | *νηρηίσι* AMAld ‖ 21 *τῆι αἰθιόπων* Ald ‖ 22 *εἰ* AMAld | *ἡ* om AAld | *ἀνδρομέδη* Ald ‖ 23 *παύσασθαι* AMAld | *ἐξετάθη* M ‖ 24 *γοργόνι* Ald, cf p. 226b: *γοργόνη* AM ut Nicol p. 376 West | *ἀνδρομέδην* Ald | *πάντα* Ald ‖ 24, 5 *κατηστερήθησαν* AAld ‖ 25 *τὸ δὲ* ante *ἁπλ.* Ald ‖ 27 *ἰασίδαο δὲ τὸν* A, *ἰασίδην δὲ τὸν* Ald ‖ 28 *ἢ ἀπὸ μ. αὐτ. κατωνόμασεν* Ald ‖ 29 *ἰασίδαο οὖν ὡς υἱὸς* Ald | *ὡς* ante *υἱὸς* A | *ἑοῦς* A ‖ 30 *ἑοῦς* A

181. *ἐπεὶ Διὸς ἐγγύθεν ἦσαν*: ἐπεὶ δοκοῦσιν οἱ βασιλεῖς ἀπὸ Διὸς ἔχειν τὸ γένος. ἢ αὐτοῦ πρὸς γένους. 'ἀλλ' ἄρα καὶ τὸν οὐρανὸν ἔφθασεν ὁ Κηφεύς, ἐπειδὴ Διὸς ἦν'· πρόγονος ⟨γὰρ⟩ αὐτοῦ ἐστιν Ἰώ.

184. *ἴση οἱ στάθμη*: ἴση εὐθεῖα. ἴση διάμετρος ἀπὸ τῆς Ἄρκτου ἕως ποδῶν ἀμφοτέρων τοῦ Κηφέως, ὅση ἀπὸ ποδὸς ἐς πόδα τείνει. ὅσον ἀπέχουσιν ἑαυτῶν οἱ πόδες, τοσοῦτον ἀπέχει ἡ οὐρὰ τῆς Ἄρκτου ἑκατέρου ποδὸς τοῦ Κηφέως.

ἄλλως. στάθμη ἐστὶν ἡ εὐθεῖα γραμμή. § *νεάτης δὲ οὐρᾶς*, τῆς Κυνοσούρας Ἄρκτου. ἀπὸ ἄκρας τῆς οὐρᾶς εὐθεῖά τις γραμμὴ φέρεται εἰς ἑκάτερον πόδα τοῦ Κηφέως τοσοῦτον ἀπέχοντα τὸ διάστημα, ὅσον καὶ ἀπὸ τοῦ ποδὸς τοῦ Κηφέως ἐπὶ τὸν ἄλλον πόδα, ὡς τὸ μέγεθος εἶναι τρίγωνον ἰσόπλευρον ἀπὸ τῆς οὐρᾶς ἐπὶ τοὺς δύο πόδας καὶ τὸ τῶν δύο ποδῶν αὐτοῦ διάστημα.

186. *αὐτὰρ ἀπὸ ζώνης*: ἐπειδὴ ἡ τοῦ Κηφέως ζώνη ἀμυδρά ἐστιν, ἐκ τοῦ παρακειμένου Δράκοντος διδάσκει (187). ὁ δὲ νοῦς· κάτω δὲ τῆς τοῦ Κηφέως ζώνης ὀλίγον ἱέμενος καὶ περισκοπήσας βλέψειας ⟨ἂν⟩ τοῦ Δράκοντος πρώτην καμπήν, τὴν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ Δράκοντος κύκλωσιν.

188. *τοῦ δ' ἄρα*: πλησίον τοῦ Κηφέως. § *τὸ δαιμονίη* διὰ τὸ ποιὸν αὐτῆς κατάστημα ὥσπερ ἐν συμφοραῖς οὔσης διὰ τὴν παῖδα. ἐν νυκτὶ δὲ ἐχούσηι πλήρη τὴν σελήνην οὐ πολλὴ καὶ λαμπρὰ φαίνεται ἡ Κασσιέπεια· ἀμυδροτέρους γὰρ ἔχει τοὺς ἀστέρας.

τοῦ δ' ἄρα δαιμονίη: ἀνατολικωτέρα προθεωρεῖται. § τὸ δὲ *⟨προ⟩κυλίνδεται* οὐκ ἀσχημόνως κεῖται· πλατεῖα γὰρ καθ' ἑκάτερα.

---

1 *οὐρανὸν εἰς ὄνομ' ἦλθεν* ἐπειδὴ AAld ‖ 2 ἢ — γένους om A; τὸ γ. ἢ εἰς τὸν οὐρ. Ald ‖ 3 πρόγονος A: πρὸς γένους M; ἐπ. ἀπογόνος ἦν Διός· πρόγονος γὰρ Ald ‖ 4 supplevi e ς ‖ 5 lemma om AAld | δὲ post ἴση Ald | ἴση δ. AM: φησὶν ἢ δ. Ald ‖ 6 τῶν ποδῶν τοῦ Κ. ἀμφ. καὶ ὅση Ald ‖ 7 ἤγουν ὅσον Ald | ἑαυτοῦ Ald ‖ 7,8 οἱ π. ἀπ' ἀλλήλων τ. Ald ‖ 8 τῆς ἄρκτου ἡ οὐρὰ AAld | ἑ. τοῦ π. Ald ‖ 9 *ἄλλως* iterat in margine M, utrumque om AAld | ἐστὶν AM: δὲ Ald ‖ 10 Ἄ. τὸ δὲ πᾶν ἀπὸ Ald ‖ 12 ἀπέχοντος τὸ δ. AM, ἀπέχουσα δ. Ald ‖ 13 cf p. 381, 15 | εἶναι τὸ μέγ. Ald ‖ 14 εἰς δύο π. AAld | τ. δύων A ‖ 16 ἐπεὶ AAld ‖ 19 supplevi | τὴν Δρ. Ald | ὁ ἐ (om Ald) ἐστιν ante τὴν add AAld ‖ 21—25 om AAld ‖ 22 ποιὸν scripsi: ποῖον M | οὔσης scripsi: ⳿ (i e εἶναι) M ‖ 26 schol om A | ἀνατολικώτερον Ald ‖ 26,7 τὸ γὰρ *προκυλίνδεται* τοῦτο σημαίνει, οὐ τὸ ἀσχημόνως κεῖσθαι Ald ‖ 27 οὐκ εὐσχημόνως M ‖ 28 ἑκάτερον Ald

ἄλλως. ἔνιοι νομίζουσιν ἠγνοηκέναι τὸν Ἄρατον, ὅτι ἡ Κασσιέπεια ἐπανατέλλει τῶι Κηφεῖ καὶ ἐπικαταδύνει, μὴ νοήσαντες ὅτι ἔθος ἐστὶ τῶι ποιητῆι τὴν ἀνατολὴν προτέραν καλεῖν. τὸ οὖν *προκυλίνδεται* σημαίνει, ὅτι ἡ Κασσιέπεια ἀνατολικωτέρα Κηφέως. § τὸ δὲ *δαιμονίη* ἤτοι κακοδαίμων διὰ τὰ φαινόμενα καὶ συμβαίνοντα αὐτῆι ἢ μακαρία διὰ τὸ ἐν θεοῖς εἶναι.

προκυλίνδεται οὐ μάλα πολλή: καὶ γὰρ σμικρὸν ἐπέχει τοῦ οὐρανοῦ τόπον καὶ οὐ πάντη ἐν νυκτὶ πανσελήνωι λαμπρὰ φαίνεται· οὐ γὰρ πολλοὶ αὐτὴν λαμπρύνουσιν ἀστέρες.

190. *οὐ γάρ μιν πολλοί:* ἡ Κασσιέπεια ἀστέρας ἔχει ἐπὶ τοῦ σώματος ἐκ διαστήματος ἀλλήλων κατ' εὐθεῖαν ὡς ἔγγιστα κειμένους. ὧν ὁ βορειότατος ἐπὶ τῆς καθέδρας ἐστίν, ὁ δὲ νοτιώτατος ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, οἱ δὲ τούτων μεταξὺ δύο τὸ τῆς Λακωνικῆς δικλίδος σχῆμα ποιοῦντες τοι((οῦτον)) ⟨*sequebatur figura*⟩. ὧν ἡ μὲν πρώτη γραμμή ἐστι τὸ σῶμα, ἡ ((δὲ)) πλαγία τὰ γόνατα.

192. *οἴην δὲ κληῖδι:* τὸ ἔνδοθεν ἡρμοσμένην εἶναι τὴν κλεῖν ἀρχαϊκόν ἐστιν· οὐ γὰρ ὡς νῦν ἐκτός εἰσιν αἱ κλεῖδες, ἀλλ' ἔνδον τὸ παλαιὸν παρ' Αἰγυπτίοις καὶ Λάκωσιν. καὶ Ὅμηρος οἶδε τὸ τοιοῦτον, ὅτι ἔσωθεν τὰ θυρώματα ἀνακρούονται κληῖδι 'θυρέων ἀνέκοπτεν ὀχῆα — τὰ δ' ἀνέβραχε δαίδαλα πάντα', ⟨τὰ⟩ ἀσφαλίσματα (Od XXI 47 sqq. et Il XIX 13 confusa). ἔστιν οὖν ἡ Κασσιέπεια ἐν οὐρανῶι οὐχὶ πᾶσα, ὡς γέγραπται, ἀλλ' οὕτω ⟨*sequebatur olim figura, cf ad v. 190*⟩ κλειδὸς ἔχουσα ἀρχαίας σχῆμα, καὶ οἱ ἀθρόοι ἀστέρες τὸ σῶμα ἀποτελοῦσιν, οἱ δὲ πλάγιοι τὰς χεῖρας ἐκτεταμένας, οἱ δὲ κατωτέρω

---

1 *ἄλλως* om et *δὲ* post *ἔνιοι* add Ald | *ἠγνωηκέναι* A ‖ 3 *πρότερον* Ald ‖ 4 *προκιλύνδεται* A[2] ‖ 5 *δὲ* bis A | *ἤγουν* Ald ‖ 6 *συμβάντα αὐτοῦ* AAld ‖ 7 *θεοῖς*, dicit stellas, cf De Germanici prooemio p. IV ‖ 8 *προκυλίνδεται* om AAld | *οὐδ' ἄρα πολλή* Ald | *μικρὸν* AAld ‖ 10 *οὐ* AAld: *οὔτε* M ‖ 13 *δὲ* iterat M ‖ 15 *τοιοῦτον* om Ald; subindicat olim hic figuram claustri fuisse subscriptam (p. 366, 10. Diels Parmenides p. 141), cf p. 342, 24—27) ‖ 16, 7 *ὧν τὸ μὲν ἓν γραμμή ἐστι, τὸ δὲ πλάγιον τὰ γ.* Ald ‖ 16 *σῶμα* om AAld ‖ 19 *ἀρχαϊκῶς* (omisso *ἐστιν*) Ald ‖ 20 *παρὰ* Ald ‖ 21, 2 *ἀνακρούονται* scripsi: *ἀνακρουόμενα* AM, *κλείονται ἐν οἷς φησι* Ald ‖ 22 *θύρη* AM Ald | *ἀνέκοπτεν* AAld: *-ον* M | *ὀχῆας* Od codd | *ἐνέβρεχε* A, *ἀνέβραβε* M, *ἔμβραχε* Ald ‖ 23 supplevi | *ἀσφ.* om Ald ‖ 24 *ἐν οὐρανῶι* om AAld ‖ 24, 5 *ὡς γέγραπται* AM (spectat ad imaginem Cassiepiae ab aliis formatam): *φανερὰ* Ald ‖ 25 *οὕτω* AM: *ὡς* Ald ‖ 26, 7 *καὶ οἱ ἀστέρες δὲ οὐκ ἀθρόοι τὸ σῶμα ἀποτελοῦσιν, ἀλλ' οἱ μὲν πλάγιοι τὰς χεῖρας κτλ.* Ald ‖ 27 *ἐκτεταμμένας* M

αμα καὶ πόδας καὶ τὴν καθέδραν, ὡς δικλίδα [ὡς πρόθυρα]. § τὸ δὲ δικλίδα ⟨ὡς⟩ δίθυρον. § μουνὰξ (194) δὲ εἷς ἐφ' ἕνα, οὐχ ἅμα πολλοί, ὀλίγων τῶν ἀμυδρῶν ὄντων.

195. ἀποτείνεται ὤμων: ἡ δὲ Κασσιέπεια ἀποτεταμένας ἔχει τὰς χεῖρας εἰς ὄργυιαν. ἐσχημάτισται δὲ ὥσπερ στερνοκοπουμένη.

ἄλλως. ἀποτελεῖ ὄργυιαν, καὶ εἴποις ἂν αὐτὴν τῶι ποιῶι σχήματι ὥσπερ ἐπανιᾶσθαι τῆι παιδί, ὅ ἐστιν ἀνιάζειν (196), καὶ λυπεῖσθαι.

197. αὐτοῦ γὰρ κἀκεῖνο ⟨— αἰνὸν ἄγαλμα⟩: τὸ χαλεποῖς πάθεσιν ὑποπεπτωκός.

κεκασμένον: διατετυπωμένον. § τὸ δὲ κυλίνδεται πάλιν τὴν θέσιν πρὸς τὴν συμφοράν (cf p. 372, 19. 373, 22. 374, 6). § τὸ δὲ ἄγαλμα ἤτοι καταχρηστικῶς τὸ εἴδωλον ἢ [ἄγαλμα] διότι κατηστέρισται μετὰ παντὸς τοῦ γυναικείου κόσμου καὶ ὥσπερ κεκοσμημένον ἐστὶν αἰνὸν ἄγαλμα.

198. Ἀνδρομέδης ὑπὸ μητρὶ κεκασμένον: ὡς πρὸς σύγκρισιν τῆς μητρός. § τὸ δὲ κεκασμένον κεχωρισμένον· οὐ γὰρ πάνυ πλησίον αὐτῆς ἐστιν. § γράφεται καὶ κεκομμένον, ἵν' ἦι τεθρηνημένον. § κεῖται δὲ ἐν τοῖς ἄστροις ἡ Ἀνδρομέδα διὰ τὴν Ἀθηνᾶν, τῶν Περσέως ἄθλων ὑπόμνημα. ἔχει δὲ καὶ αὕτη τὰς χεῖρας ἐκτεταμένας, ὡς προετέθη τῶι κήτει (cf l. 4). Cat p. 216 b

οὔ σε μάλ' οἴω: ὁ νοῦς οὗτος· οὐδαμῶς δέ σε ὑπολαμβάνω νύκτα ἐπιτηρῆσαι ἀσέληνον καὶ σκοτεινήν, ἵνα εὐσυνόπτως τὴν Ἀνδρομέδαν θεάσηι· καὶ γὰρ αὐτόθεν λαμπροτάτη

---

1 δικλεῖδα AM | seclusi | πρόθυρον A ‖ 2 δικλεῖδα AM | τὸ δικλεῖδα δὲ σημαίνοι ἂν καὶ τὸ δίθυρον Ald | τὸ δὲ μουνὰξ Ald ‖ 2, 3 μουνὰξ — ὄντων om M ‖ 3 ἕννα A ‖ 4 ἡ δ' αὔτως pro lemmate AAld ‖ 4, 5 ἀποτεταμμένας M ‖ 5 εἰς om A | γὰρ pro δὲ AAld ‖ 5, 6 στενοκοπουμένη AM ‖ 7 ἄλλως ἀπ. ὄργ. om Ald | πόιω A, τοιῶιδε Ald ‖ 8 τῶι Ald ‖ 8, 9 ὅ — λυπεῖσθαι om M, ὅ — ἀνιάζειν om Ald ‖ 9 καὶ Ald: om A ‖ 14 δὲ ἄλγημα A | ὅτι post ἢ M | ἄγαλμα om Ald ‖ 15 κατηστέρηται AAld, κατηστέρικται M | ὅτι post καὶ add M ‖ 16 ἐστιν αἰνὸν ἄγαλμα om Ald ‖ 17 Ἀνδρ. — 18 μητρός om hic Ald, cf ad l. 20 | κεκασμένον om A; ἢ κεκασμένον οἱονεὶ κεχ. Ald ‖ 19, 20 κεκασμένον (κεκαισμένον [sic] Ald) ἵν' ἢ τεθρυμμένον AAld ‖ 20 post τεθρ. Ald τὸ δὲ ὑπὸ μητρὶ ὡς πρὸς σύγκρισιν τῆς μητρός, cf l. 18 | ἀνδρομέδη Ald ‖ 21 ὑπόδειγμα AAld | καὶ om A Ald ‖ 23 coniunxit cum praecedentibus A | οὕτως M ‖ 24 ἀσέλινον Ald | καὶ σκοτεινὴν om AAld ‖ 25 ἀνδρομέδην Ald | αὐτόθι AAld

οὖσα καὶ ἐν παμμήνιδι νυκτὶ φαίνει. § *τὰ δὲ ζώματα* (201) *ἱμάτια.* § *ὠλενίη* (202) *δὲ ἐκτεταμένας χεῖρας ἔχουσα.*

203. *δεσμὰ δέ οἱ κεῖται καὶ ἐν οὐρανῶι: διατέταται (φησί) τὰς χεῖρας καὶ ἐν οὐρανῶι ὥσπερ δεδεμένη, καθάπερ προὔκειτο τῶι κήτει.*

205. *ἀλλ' ἄρα οἱ καὶ κρατὶ πέλωρ: πάλιν ἀπὸ τῆς Ἀνδρομέδας διδάσκει τὸν Πήγασον, ὅς ἐστιν ἡμίτομος κατὰ τὸν ἀστερισμὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς Ἀνδρομέδας κείμενος.* § *πέλωρ δὲ ἤτοι ἀπὸ τοῦ τμήματος τὸ ὅλον ἀναλογιζόμενος ἢ διὰ τὸ λαμπροὺς ἔχειν ἀστέρας.* § *ἡμιτελὴς δέ ἐστιν αὐτὰ τὰ ἐμπρόσθια φαίνων ἄχρι τοῦ ὀμφαλοῦ.* § *οἳ μὲν* (Aratus ipse) *αὐ-*
Cat p. 218sq. *τὸν λέγουσιν εἶναι τὸν κολάψαντα τὴν κρήνην ἐν τῶι Ἑλικῶνι, οἳ δὲ [τὸν Πήγασον] μίμημά φασιν εἶναι ἵππου τοῦ Πηγάσου. ὃς πορευόμενος διὰ τοῦ Ἑλικῶνος τοῖς ποσὶν ἔρρηξε πηγὴν τὴν καλουμένην Ἵππου κρήνην.* § *ἱερὸς* (215) *δὲ ὁ Ἵππος, ὅτι κατηστέρισται, ἢ ὅτι Ποσειδῶν αὐτὸν ἐγέννησεν, ἢ ὅτι ʽβροντήν τε στεροπήν τε φέρει Διὶ μητιόεντιʼ* (Hesiod Theog 286). *εἴληφε δὲ τὴν ἱστορίαν παρ' Ἡσιόδου* (l c). *διό φησιν οἱ δὲ νομῆες πρῶτοι κεῖνο ποτόν* (220, 1).

204. *γαστέρι νειαίρηι: τῆι ἐσχάτηι τῆς ἡμιτόμου γαστρός. ἐπιψαύει δὲ τῆς Ἀνδρομέδας. εἷς δὲ ἀστήρ ἐστιν, ὃς διαζεύγνυσι τῆς τε Ἀνδρομέδας τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν τοῦ Ἵππου ἡμίτομον γαστέρα.*

208. *οἱ δ' ἄρ' ἔτι τρεῖς ἄλλοι: ἡ διάνοια τοιαύτη ἐστίν· εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλοι τρεῖς ἀστέρες κατὰ τὰ πλευρὰ τοῦ Ἵππου, οἵ-*

---

2 *ἔχουσα τὰς χεῖρας* AAld ‖ 3—5 om Ald ‖ 6sqq. *περὶ τοῦ ἵππου* in margine M ‖ 6 *καὶ* et *πέλωρ* om AAld ‖ 7,8 *ἀνδρομέδης* Ald | *ὅ ἐ.* A ‖ 8 *στηριγμὸν* libri | *ἐπὶ τὴν κεφαλὴν* AAld | *πέλωρος* Ald ‖ 9 *τῶν ὅλων* AAld ‖ 10 *τοὺς ἀστ.* AAld ‖ 11 *ὀφθαλμοῦ* Ald | *οὖν* post *μὲν* Ald ‖ 12 *φασιν* Ald | *εἶναι* om M | *κολάψαντα* Ald: *κολλάψαντα* AM ‖ 13—15 *οἱ δὲ — Ἵππου κρήνην* om Ald ‖ 13 seclusi; *τὸν πήγασον* M, *τοῦ πηγάσου* A | *ἵππου* post *εἶναι* om A | *τοῦ πηγάσου* M: *τὸν πήγασον* A ‖ 14 *ἔρηξε* A ‖ 15 *κρήνην ἵππου* A | *ἤτοι ὅτι* Ald | *ὅταν* A ‖ 15, 6 *κατηστέρισται* Ald: *κατηστέρηται* A, *κατεστήρικται* M ‖ 16 *ὅταν Π.* A | *ὁ Π.* Ald | *ἐγέννουσεν* M ‖ 16, 7 *βρ. τε καὶ στερ. τρέφει ἢ μᾶλλον φέρει Δ.* A, *βρ. καὶ ἀστραπὴν τρέφει, καθ' ὃ ἐμφερής ἐστι τῶι Διί* Ald ‖ 18 *διό φησιν* om M ‖ 19 *ἐκεῖνο τὸ ποτὸν κρήνην ὠνόμασαν* Ald ‖ 19, 20 coniunxit scholia omisso lemmate A ‖ 20 *γαστρὶ δὲ νειαίρηι τῆι ἡμιτόμωι γαστρί* Ald ‖ 21 *δὲ* ante *τῆς Ἀ.* A: *γὰρ* Ald, om M | *ἀνδρομέδης* Ald | *εἷς ἀστὴρ ὃς δ.* Ald ‖ 22 *ἀνδρομέδης* Ald | *τὴν* prius om A ‖ 24 *ἔννοια αὕτη* AAld ‖ 25 *δὲ* ante *καὶ* om AAld | *κατὰ — Ἵππου* om AAld

τινες ἴσον ἔχοντες διάστημα πρὸς τὸν εἰρημένον ἀστέρα τετράγωνον ἰσόπλευρον ἀποτελοῦσι καὶ τὸν εἰκονισμὸν τοῦ Ἵππου εὔσημον ποιοῦσι λαμπρότατοι ὄντες.

211. κεφαλὴ δέ οἱ οὐδὲν ὁμοίη: καλοὶ καὶ μεγάλοι κατὰ τὸ φῶς· ἀμυδροὶ γὰρ οἱ ἐκεῖσε ἀστέρες. § τὸ δὲ δόλιχός περ ἐών οἶδε καὶ Ὅμηρος, τοὺς ἵππους 'ἐριαύχενας' λέγων. διὸ καὶ οὗτός φησι πέλωρ — Ἵππος (205).

212. αἰθομένης γέννος: καταλαμπούσης· ἐπ' ἄκραν γὰρ τὴν γένυν ἀστέρα ἔχει, ὃς τοῖς προειρημένοις τέτρασιν ἀστράσιν ἴσος ἐστὶ κατὰ τὸ φῶς. § ἡμιτελὴς δὲ (215) καὶ οὐχ ὁλοτελής ἐστιν, ἀλλ' ἀπὸ τοῖ ὀμφαλοῦ σὺν τοῖς ἐμπροσθίοις μέρεσι θεωρεῖται.

222, 3. ἀλλὰ τὸ μὲν τοῦ Πηγάσου ὕδωρ ἀπὸ τῆς γῆς ῥεῖ, καὶ οὐδέποτε τοῦτο τὸ ὕδωρ τῶν τὴν Θέσπειαν οἰκούντων ἑκὰς ὄψει· ὑπὸ τὰς ὑπωρείας γὰρ τοῦ Ἑλικῶνος ἡ Θέσπεια κεῖται, ἐν δὲ ταῖς ὑπωρείαις ἡ κρήνη εἰς Θέσπειαν ἐκβάλλουσα.

223, 4. αὐτὰρ ὁ Ἵππος ἔνδιος: ὁ δὲ Ἵππος ἐν τῶι τοῦ Διὸς οἴκωι, ἐν τῶι οὐρανῶι. § εἱλεῖται ἀντὶ τοῦ κύκλωι συστρέφεται, καὶ δύναται κατοπτεύεσθαι ἡ μὲν κρήνη ἐν Θεσπείαι, ὁ δὲ Ἵππος ἐν τῶι τοῦ Διὸς οἴκωι, ἐν τῶι οὐρανῶι. § ἤ, ὡς Διόδωρος (Diels Doxogr p. 21 sq.), ἔνδιος ὁ μεσημβρινός. 'ἔνδιος δ' ὁ γέρων ἦλθ' ἐξ ἁλός' (Od IV 450)· κεῖται γὰρ μεταξὺ τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ καὶ τοῦ ἰσημερινοῦ. βέβαιον δέ· καὶ γὰρ ἐπὶ τοῦ Περσέως εἶπεν Ἄρατος (253) ἴχνια μηκύνει κεκονιμένος ἐν Διὶ πατρί. § Θέσπεια δὲ πόλις Βοιωτίας

---

3 λαμπροὶ Ald ‖ 4 lemma om AAld | καλοὶ καὶ μεγ. om M | δὲ post μεγ. Ald ‖ 5 οὐ γὰρ ἀμυδροί εἰσιν οἱ Ald, cf infra ‖ 5—11 τὸ δὲ δόλιχος. τοῦτο δηλοῖ, ὅτι καίτοι ἐπιμήκης ὢν ὁ αὐχὴν τοῦ Ἵππου ἀλλ' οὖν οὐχ ὁμοίως ἀστέρας ἔχει τοῖς ἐπὶ ταῖς πλευραῖς, οὔτ' αὐτὸς οὔθ' ἡ κεφαλή· ἀμυδροὶ γάρ εἰσιν οἱ ἐκεῖσε ἀστέρες. καὶ Ὅμηρος δὲ τοὺς ἵππους 'ἐριαύχενας' καλεῖ. τὸ δὲ αἰθομένης γέννος, ὅτι ἐπ' ἄκραν τὴν γένυν ἀστέρα ἔχει, ὃς τοῖς προειρημένοις τέτρασιν ἀστράσιν ἴσος ἐστὶ κατὰ τὸ φῶς. ἡμιτελὴς δέ, οὐχ ὁλοτελής, ἀλλ' κτλ. Ald ‖ 6 καὶ alt A: om M ‖ 8 καταλάμπουσιν A ‖ 10 ἴσως A | καὶ om A, cf Ald adn l. 5—11 ‖ 13 schol post p. 375, 16 AM, post p. 376, 12 (adn) Ald ‖ 14 τὸ ὕδωρ τοῦτο A | ἑκὰς scripsi: ἐκτὸς AMAld ‖ 16 ἐκβάλλουσα om A | ἡ κρ. ἐστίν: — Ald ‖ 17 ἔνδιος om M ‖ 17, 8 τοῦ — τῶι om M ‖ 18 ἤγουν τῶι οὐρ. ἐστιν Ald ‖ 18—20 εἱλεῖται — οὐρανῶι om AAld ‖ 19 δύναται κατοπτεύεσθαι scripsi: δυνατὸν κατοπτεῦσαι M ‖ 22 ἦλθεν AAld ‖ 23—25 βέβαιον — πατρί om AAld ‖ 25 θέσπειαι π. A ‖ 25—p. 378, 3 cf 'Commentationem mythogr II' (Gryphiae 1894) p. IV sq.

ὑπὸ τῶι Ἑλικῶνι, ἀπὸ Θεσπείας τῆς Ἀσωποῦ. ἧι τρεῖς δωρεὰς Ἀπόλλων δέδωκεν, ἐπώνυμον αὐτῆς πόλιν ἐπὶ γῆς, ἐν οὐρανῶι τὴν Παρθένον, ἐν τοῖς μαντείοις τὸ θεσπίζειν.

Cat p. 221 sq. 225. αὐτοῦ καὶ Κριοῖο: τοῦτον τὸν Κριὸν Ἐρατοσθένης (fr XLI p. 151 Bernh.) εἶναί φησι τὸν Ἕλλης καὶ Φρίξου. ὃν θύσας τῶι Φυξίωι Διὶ Φρίξος τὴν δορὰν ((δέδωκεν)) Αἰήτηι. διὸ καὶ τοὺς ἀστέρας αὐτοῦ ἀμαυροῦσθαί φησιν (228) ὡς ἐκδαρέντος. § τὸ δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ Ἵππου κεῖται. φησὶ δὲ τοῦ τε Ἵππου καὶ τοῦ Κριοῦ διὰ τὸ πλησίον εἶναι τοῦ ἰσημερινοῦ ταχυτάτην εἶναι τὴν κίνησιν. δύναται δὲ καὶ τοπικῶς τὸ αὐτοῦ ὑπακούεσθαι, οἷον ἐνθά⟨δε⟩. φασὶ δέ, ὅτι ἀκαίρως ἦλθεν ἐπὶ τὸν Κριὸν ἀπὸ τοῦ Ἵππου· ἔδει γὰρ τὰ ὑποκείμενα δηλῶσαι, τοὺς Ἰχθῦς ἢ τὸν Ὑδροχόον. ἀλλά φαμεν, ὅτι ἀπὸ τοῦ Σκορπίου ἑξῆς τοὺς ἄλλους τοῦ Ταύρου διδάξας ἔπειτα ἑξῆς ἦλθεν ἐπὶ τὸν Κριόν. αὐτὸς δὲ πλησίον Ἀνδρομέδας. καὶ πόθεν τοῦτο, ὑποκατιών φησι νειόθεν Ἀνδρομέδης (234). ὀλίγον γὰρ ὑπ᾽ αὐτὴν ἐστήρικται (230). § θοώταται (225) δὲ διὰ τὴν ἐπαγομένην θεωρίαν (226).

226. ὅς ῥά τε καὶ μήκιστα διωκόμενος περὶ κύκλα: ὁ Κριός. πληθυντικῶς δὲ εἶπε μέγιστον κύκλον τὸν ἰσημερινόν· μέγιστος γάρ ἐστι πάντων, ἐπειδὴ καὶ μέσην τέμνει τὴν σφαῖραν. § τὸ δὲ διωκόμενος ἐπειγόμενος χαριέντως εἶπεν ὡς πρὸς τὰς ταχείας αὐτοῦ ὁδούς. ὅπερ οὖν κατὰ φύσιν ἔχει, τοῦτο καὶ προείπομεν (p. 370, 26) ὅτι ἐν θαυμασμῶι λαμβάνει. § ὁ Κριὸς οὗτος ἐπὶ τοῦ μεγίστου τῶν παραλλήλων κύκλων τοῦ ἰσημερινοῦ ὢν ἐν ἴσωι χρόνωι ἀπὸ σημείου ἐπὶ σημεῖον φέρεται, ἐν ὅσωι καὶ ἡ μικρὰ Ἄρκτος τὸν ἐλάχιστον περιγράφουσα κύκλον (φησί) τῶν περὶ ἄξονα κινουμένων κύκλων τῶν τε μεγίστων καὶ ἐλαχίστων ἰσόχρονον ἐχόντων τὴν ἀποκατάστασιν, ὡς καὶ ἐπὶ θύρας· ἐν ταὐτῶι γὰρ ἀποκαθίσταται ὁ στρόφιγξ καὶ τὸ ἀκρό-

---

5 φρύξον Ald ‖ 6 φρύξος AAld | τῶι Αἰ. Ald ‖ 8 δὲ prius om A | ἤγουν ante ἐπὶ Ald ‖ 9 ταχυτάτη (sic) A ‖ 10 καὶ om M | τὸ αὐτὸ A ‖ 13 ἰχθύας AAld ‖ 13, 4 Σκ. τοὺς ἐφεξῆς τοῦ Τ. AAld ‖ 14 ἔπειτα AAld: ἐπὶ τὰ M | ἑξῆς post ἦλθεν AAld ‖ 15—17 γὰρ πλ. ἀνδρομέδης· ὀλίγον γὰρ ὑπ᾽ αὐτὴν ἐστηρίχθαι ὑπ. αὐτός φησιν. τὸ δὲ θοώτατοι Ald ‖ 16 νειόθεν om A ‖ 17 θοώτατοι AMAld ‖ 19 διωκ. π. κ. om M ‖ 20 ὁ Κριός om A Ald | δὲ om AAld ‖ 21 μέγισται γ. (sic) A | γὰρ (δὲ Ald) δηλοῖ post ἰσημ. A Ald ‖ 22 ἐπειγόμενος om Ald | χαριέντα Ald ‖ 23 ὅπερ om A ‖ 23, 4 ὥσπερ οὖν προείπομεν, ὅτι τὸ κατὰ φύσιν ἔχον ἐν θ. λ. Ald ‖ 24—p. 379, 2 ὁ Κριὸς — αὐτῆς om AAld ‖ 28 φησί scripsi, cf p. 379, 10. 380, 7 al: φύσει M

τατον μέρος τῆς θύρας ἀνοιγομένης καὶ κλειομένης αὐτῆς. οὕτως οὖν καὶ ἡ σφαῖρα ὁμοχρόνως ἑαυτῆι πᾶσα κινεῖται. ἔστι δὲ ὁ Κριὸς μέσος ὑπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ τεμνόμενος. διὸ καὶ ἰσημερία ἐστὶ τοῦ ἡλίου ἐν Κριῶι γινομένου. ἀνατέλλοντος τοίνυν τοῦ Κριοῦ ἡ Κυνόσουρα μέση ἐστὶν ὑπὸ τὸν μεσημβρινὸν πόλον. ἀνύοντος δὲ τοῦ Κριοῦ τὸ ὑπὲρ γῆν ἡμισφαίριον καὶ τὸ ὑπὸ γῆν, εἶτα πάλιν ἐπ' ἀνατολὰς ἐρχομένου ἰσοχρόνως κινεῖται ἡ Κυνόσουρα καὶ πάλιν εὑρίσκεται ὑπὸ τὸν μεσημβρινὸν πόλον. εἰ καὶ ὀλίγον οὖν κινεῖται ἡ Κυνόσουρα περὶ τὸν βόρειον πόλον, ὅμως (φησί) μέγιστα τὰ κύκλα ἀνύων ὁ Κριὸς κατ' οὐδὲν αὐτῆς βραδύτερα κινεῖται. ἔστι δὲ ἰδεῖν καὶ ἐπὶ τοῦ τροχοῦ τοῦτο καὶ χοινικίδος· τῶι γὰρ παντὶ κύκλωι τοῦ τροχοῦ συμφέρεται ἡ χοινικίς. § καίτοι ἔλαττον στρεφομένη ἰσοχρόνως κινεῖται (227).

228. αὐτὸς μὲν νωθής: βραδύς. δοκεῖ δὲ ἐναντίος εἶναι τοῖς προειρημένοις (225), ἀλλὰ τὸ βραδὺς εἴρηται πρὸς τὴν κατάληψιν· ἀμυδρὸς γάρ ἐστιν. § τὸ δὲ οἷα σελήνηι ὥσπερ ἐν πληθούσηι σελήνηι φαινόμενος· αὕτη γάρ, ὅτε πλήθει, ἀμυδρότερα ποιεῖ τὰ ἄστρα. ἄνευ οὖν καὶ σελήνης αὐτὸς ἀμυδρός ἐστι, λαμπροὺς δὲ ἔχει μόνους τοὺς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς. § ἀνάστερος δὲ οἷον μὴ λαμπροὺς ἔχων ἀστέρας· ἔχει γὰρ ἀστέρας τέσσαρας. § νωθὴς δὲ εἴρηται διὰ τὸ ἀμυδρο⟨ὺ⟩ς εἶναι τοὺς ἀστέρας, οὐχὶ τῆι φορᾶι (ὀξύτατος γάρ ἐστιν). § ἢ ἀμαυρο⟨ὺ⟩ς καὶ ἀμυδροὺς ἔχων ἀστέρας.

ζώνηι δ' ἂν ὅμως ἐπιτεκμήραιο: ἆρα οὖν ἀπροόρατος ὁ Κριός, καὶ οὐκέτι ὁ περὶ τῶν φαινομένων λόγος ἔρρωται· ὑπὸ γὰρ τὴν Ἀνδρομέδας ζώνην ἐστίν, ἥτις ζώνη λαμπρὰ πεπίστευται. § τὸ δὲ ἐστήρικται (230) καλῶς ἐπήνεγκεν, ἐπειδὴ εἶπε διωκόμενος (226), ἵνα μή τις νομίσηι, ὅτι τῶν πλανήτων ἐστίν.

---

2 ἀεὶ δὲ ἡ σφαῖρα AAld ‖ 3 μέσος post ἰσημ. AAld | ἀπὸ M ‖ 4 γενομένου Ald ‖ 5 μεσημβρινὸς (sic) A | πόλον om A ‖ 6 ὑπὲρ — τὸ om A Ald | τὸ alt scripsi: τοῦ M ‖ 7 εἶτα ante πάλιν om M | ἐρχομένου AAld: -ων M ‖ 8, 9 καὶ — Κυνόσουρα om AAld ‖ 9 a περὶ novum schol incipit A ‖ 9, 10 πόλ. φησὶν οὖν καίτοι μ. κ. ἀ. Ald ‖ 10 φασὶ A | τὰ om A ‖ 10, 1 ὅμως βραδύτερον Ald ‖ 11 ἔστιν ἰ. A ‖ 11, 2 καὶ χοινικίδος om AAld ‖ 12 τὸ γὰρ Ald | συμφέρεται om M ‖ 12, 3 χοινικὴς A ‖ 13 pro ἰσ. κιν. Ald τὸ δὲ 'τροχεύει' ἀντὶ τοῦ κινεῖται ‖ 14 lemma om A | ἐναντίως A, -ία Ald | ἔχειν pro εἶναι Ald ‖ 16 σελήνη AMAld | ἀντὶ τοῦ ὥσπερ Ald ‖ 18 καὶ om Ald | αὐτῆς A ‖ 19—23 λαμπροὺς — ἀστέρας om AAld ‖ 24 lemma om A, ἐπιτεκμ. om Ald ‖ 26 ζώννην A | ζώννη A ‖ 26, 7 post ἔρρωται Ald ἀλλὰ πεπίστευται αὐτὸν ὑπὸ τὴν ἀνδρομέδης ζώνην τυγχάνειν, ἥτις ζώνη λ. ἐστιν ‖ 27, 8 ἐπειδὴ — διωκ. om Ald

231. *μεσσόθι δὲ τρίβει μέγαν οὐρανόν*: ἀνύει διαπορεύεται. ὅθεν καὶ τρίβους τὰς τετριμμένας ὁδούς φαμεν. ὁ νοῦς· κατὰ τὸ μέσον τοῦ οὐρανοῦ πορεύεται· ἐν γὰρ τῶι ἰσημερινῶι κύκλωι ἐστίν. εἶτα, ἐπειδὴ ὄψει οὐκ εἰσὶν οἱ κύκλοι καταληπτοὶ πλὴν μόνου τοῦ γαλαξίου, διὰ τοῦτο ἐπήγαγε καὶ δίδωσιν ἕτερα σημεῖα, ὧν ὁ ἰσημερινὸς ἐφάπτεται κύκλος, ὅπου (φησίν) ἄκραι αἱ τοῦ Σκορπίου Χηλαί· ἄκρως γὰρ ἀμφοτέρων τῶν Χηλῶν ἐπιψαύει ὁ ἰσημερινὸς καὶ τῆς ζώνης τοῦ Ὠρίωνος. μέσωι δὲ ⟨τῶι οὐρανῶι⟩ ὁ κύκλος οὗτος ἐπίκειται.

232. *Χηλαὶ καὶ ζώνη*: σαφηνίσας τὰ περὶ τοῦ Κριοῦ, ἐν ὧι ἰσημερίαν ἐαρινὴν ὁ ἥλιος ποιεῖται, ἐπεμνήσθη καὶ τῶν Χηλῶν, ἐν αἷς ἡ φθινοπωρινὴ ἰσημερία γίνεται, ἐπεὶ δι' αὐτοῦ καὶ τῶν Χηλῶν καὶ τῆς τοῦ Ὠρίωνος ζώνης γράφεται ὁ ἰσημερινὸς μέσος ὢν τῶν παραλλήλων κύκλων καὶ μέγιστος.

233. *ἔστι δέ τοι καὶ — ἄλλο*: ἐπειδὴ ἀμυδρὸς ὢν ὁ Κριὸς δυσκαταλήπτως ἔχει, πειρᾶται διὰ πολλῶν σημείων τοῦτον εὐκατάληπτον ποιῆσαι καί φησιν, ὅτι καὶ ἄλλο ἐστὶ σημεῖον πλησίον αὐτοῦ ὑπὸ τὸν τῆς Ἀνδρομέδας, ὃ Δελτωτὸν καλεῖται· τῶι γὰρ δέλτα στοιχείωι εἴκασται.

235. *Δελτωτὸν πλευρῆισιν*: τὸ Δελτωτὸν τρίγωνόν ἐστιν ἰσοσκελές, οὐκ ἰσόπλευρον· τὰς γὰρ κατιούσας πλευρὰς ἴσας ἔχει, τὴν δὲ κάτωθεν ὑποτείνουσαν βραχυτέραν ἐκείνων. τούτων τῶν σημείων τοῦ τε Δελτωτοῦ καὶ τῆς ζώνης τῆς Ἀνδρομέδας μικρὸν
Cat p. 228 b, cf p. 381, 8 διεστὼς ὁ Κριὸς νοτιωτέραν ἔχει τὴν θέσιν. ἀλλὰ τοῦτό ἐστι μὲν ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν τοῦ Κριοῦ κείμενον, λέγεται δὲ διὰ τὸ τὸν Κριὸν ἀμαυρότερον εἶναι ἐπίσημον ἐπ' αὐτοῦ κεῖσθαι τὸ γράμμα ἀπὸ Διὸς τὸ πρῶτον τοῦ ὀνόματος δι' Ἑρμοῦ τεθέν.

---

1 *μέγαν οὐρανόν* om AAld ‖ 2 *φασὶν* Ald ‖ 2, 3 *ὁ δὲ νοῦς* Ald ‖ 5 *ἐπήγαγε καὶ* om M ‖ 6 *ὁ* om Ald | *κύκλος ἐφάπτεται* AAld ‖ 7 *αἱ τοῦ Σκορπίου* om AAld | *ἄκρας* AAld ‖ 8 *ὁ ἰσημερινὸς* om M | *ζώννης* A ‖ 9 *μέσωι* scripsi, cf Ar: *μέσος* AAld, *μέσως* M | supplevi ‖ 10 *καὶ ζώνη* om A, lemma totum om Ald *οὖν* post *σαφ.* addito | *τὰ* om Ald ‖ 11, 2 *περὶ χηλῶν* in margine Ald ‖ 12—14 *ἐπεὶ — μέγιστος* om AAld ‖ 15 lemma om AAld | *ἐπεὶ δὲ* Ald | *ἀ. ἐστὶν* AAld ‖ 16 *καὶ* ante *π.* A, ante *δυσκ.* Ald | *σημείων πολλῶν* AAld ‖ 16, 7 *τοῦτον* om M ‖ 18 *πλ. ὑποκάτω τῆς* AAld | *ανδρομέδης* Ald ‖ 19 *τὸ γὰρ* A ‖ 20 lemma om AAld | *τὸ δὲ Δ.* Ald ‖ 22 *τούτων δὲ* AAld ‖ 23 *σημεῖον* A, *τῶν σημεῖον* (sic) Ald | *τε* om Ald | *ζώννης* A | *ἀνδρομέδης* Ald ‖ 24 *διέστηκεν* Ald ‖ 24, 5 *ἀλλὰ — κείμενον* om AAld ‖ 25 *ὑπὲρ* Cat cf Ar v. 238: *ὑπὸ* libri ‖ 26 *ἀπ' αὐτοῦ* AAld ‖ 27 *τεθέντος* libri; *ὀν. Δ Ἑρμοῦ ἀναθέντος* coni Robert

φασὶ δὲ καὶ κατὰ τὴν τῆς Αἰγύπτου θέσιν εἶναι τὸ σχῆμα τοῦ ἐν τοῖς ἄστροις τριγώνου. ἔχει δὲ ἐφ' ἑκάστης γωνίας α'. ἔστι δὲ καὶ ἐν τῶι βορείωι ἡμισφαιρίωι.

236. *ἡ δ' οὔτι τόση*: τῶν γὰρ τεσσάρων ἀστέρων τοῦ Τριγώνου οἱ γ' ἐπὶ τῆς βάσεως αὐτοῦ. τούτων οὖν τῶν ἐν τῆι βάσει τοῦ Τριγώνου ἀστέρων οἱ ἐν τῶι Κριῶι νοτιώτεροι ὀλίγον εἰσίν· ὁμολογουμένως γὰρ ἐν τῶι βορείωι μέρει τὸ Τρίγωνον, ὁ δὲ Κριὸς αὐτοῦ νοτιώτερος. § φασὶ δέ, ὅτι κατὰ τὴν τῆς Αἰγύπτου (cf p. 380, 24 sqq.) θέσιν καὶ μίμημα ἐκ τοῦ δελτωτοῦ τριγώνου τοῦτο ἐν τοῖς ἄστροις ἐστίν· ἐμφερὴς γὰρ ἡ Αἴγυπτος τῶι δελτωτῶι σχήματι, ἡ Ἀλεξάνδρεια χλαμύδι στρατιωτικῆι, ἡ Ἰταλία κιττῶι, καὶ ἡ Νάξος φύλλωι ἀμπέλου.

236. *ἡ δ' οὔτι τόση — μάλα δὲ — ἑτοίμη*: λείπει. τῶν ἀστέρων ⟨οὐ⟩ λαμπρῶν ὄντων ἡ κάτω τοῦ Δελτωτοῦ γραμμὴ κατὰ τὸ μέγεθος τῶν λοιπῶν πλευρῶν ὅμως εὐκατάληπτός ἐστιν· περισσῶς γὰρ διὰ τῶν προκειμένων ἀστέρων ἐστὶν ἔκλαμπρος.

ἄλλως. τούτων τῶν ἐν ἐκείνηι τῆι γραμμῆι τοῦ Δελτωτοῦ ἀστέρων οἱ δύο τοῦ Κριοῦ νοτιώτεροί εἰσι (κατωτέρω γάρ), τὸ ⟨δὲ⟩ Δελτωτὸν ((βορειό))τερον.

239. *οἱ δ' ἄρ' ἔτι προτέρω*: οἱ δὲ τοῦ Δελτωτοῦ ἀστέρες *προτέρω*· βορειότεροι γάρ εἰσιν.

ἔτι δ' ἐν προμολῆισι νότοιο: τοῦ Κριοῦ οἱ Ἰχθύες καὶ δυτικώτεροι καὶ νοτιώτεροί εἰσιν. δύο δὲ ἀκουστέον νοτιωτέρους κατὰ τὸ ἀληθές· ὁ γὰρ ἕτερος ἐν τῶι βορείωι καὶ τοῦ Κριοῦ βορειότερος καὶ ἐπιψαύει τοῦ ὤμου τῆς Ἀνδρομέδας. § τὸ δὲ *ἀκούει* (241): ὁ βόρειος Ἰχθὺς μᾶλλον τοῦ βορέου αἰσθάνεται. εἶπε δὲ εἶδος ἀντὶ γένους. § οὗτοι δέ εἰσιν οἱ τοῦ μεγάλου Ἰχθύος ἔκγονοι, περὶ οὗ ἐν τοῖς ἑξῆς ἐρεῖ (ad v. 386), οἵτινες Δέρκην τὴν Ἀφροδίτης θυγατέρα ἐμπεσοῦσαν εἰς θάλασσαν (Cat p. 224 b)

---

1 κατὰ τὸ σχῆμα AAld, om M ‖ 1, 2 εἶναι ἐκ τοῦ ἐν coni Robert ‖ 2 α' scripsi: δ' AM, ἀστέρας τέσσαρας Ald ‖ 3 καὶ om M ‖ 4—12 om AAld ‖ 8 καὶ M ‖ 13 ἡ δ' οὔτι τόσ(σ Ald)η pro lemmate AAld, μάλα δὲ ἑτοίμη M: coniunxi | λείπει M: λείπεται γὰρ AAld ‖ 14 τῶν — ὄντων om AAld | supplevi ‖ 15 κατὰ — ὅμως om M ‖ 16 διὰ om M ‖ 17 ἄλλως om et scholia coniunxit AAld ‖ 19 supplevi ‖ 20 lemma om et scholia coniunxit AAld ‖ 21 εἰσίν om AAld ‖ 22 lemma om A, προμολῆισι νότ. om Ald ‖ 23—26 δύο — ἀκούει om AAld ‖ 26 βόρεος A, βόρειος δὲ Ald | ἰχθὺς M | βορρᾶ Ald ‖ 26, 7 post αἰσθ. A ἀκουστέον γένος ἀντὶ τοῦ γ. A, τὸ δὲ ἀκούει τὸ αἰσθάνεσθαι σημαίνει. τὸ δὲ τοιοῦτον γένος ἀντὶ γένους εἴρηται. οὗτοι Ald ‖ 28 ὧν ἐν M ‖ 29 Δέρκην Ald, cf Avien 541: δερκὴν AM; Δερκετὼ coni Robert

ἔσωσαν. ὅθεν καὶ εἰς τιμὴν τῆς θεᾶς οἱ Σύροι ἰχθύων ἀπέχονται. τούτων δὲ ὃ μὲν βόρειος, ὃ δὲ νότιος. ἔχουσι δὲ Σύνδεσμον ⟨ἐν⟩ ἀλλήλοις ἕως τοῦ ἐμπροσθίου ποδὸς τοῦ Κριοῦ. § ἢ οὕτως: ἀλλὰ τῶν δύο τούτων ὁ εἷς καὶ προφερέστερος ἤτοι διαυγέστερος καὶ βορειότερος κατὰ τὴν θέσιν. διὸ καὶ πρότερον τοῦ βορέου κατιόντος αἰσθάνεται.

Cat p. 225 b εἰσὶ δὲ οἱ Ἰχθύες καὶ ἐν ἀμφοτέροις τοῖς ἡμισφαιρίοις καὶ ἔχουσι τοὺς ἅπαντας ἀστέρας μ΄.

240. ἀλλ' αἰεὶ ἕτερος προφερέστερος —: ἀλλ' ὁ ἕτερος αὐτῶν, ὅς ἐστιν ἐκτὸς τοῦ ζωιδιακοῦ κύκλου πλὴν μόνης οὐρᾶς (λέγει δὲ [διὰ] τὸν βόρειον Ἰχθύν, ὃς καὶ τῆς Ἀνδρομέδας ἐπιψαύει), τοῦ νοτιωτέρου ἐστὶ κρείσσων καὶ ἀμείνων, ὥστε τοῦ βορέου μᾶλλον πνέοντος αἰσθάνεσθαι, ὅσωι βορειότερός ἐστιν. τὸ δὲ προφερέστερος οὐχὶ τὸ πρότερος ἐλθεῖν ἐπὶ τὴν δύσιν, ὡς ὁ Ταῦρος προφερέστατος Ἡνιόχοιο (177), ἀλλὰ τὸ κρείττων, ὡς ὑπὸ λαμπροτέρων ἀστέρων διατυπούμενος. ὁ δὲ Ἵππαρχος (I c. 6 p. 58 M.) οὐχ ὡς πρὸς τὸ Δελτωτὸν ἀλλ' ὡς πρὸς τὸν Κριὸν ἐν προμολῇισι νότοιο (239) λέγει τοὺς Ἰχθύας, ἵνα τὸν Ἄρατον εὐθύνηι. βέλτιον δὲ καὶ ἀνυπεύθυνον ἀκούειν ἐκείνως.

241. ⟨βορέαο⟩: ὅτι ἀπὸ τῶν ὑψηλῶν πρὸς τὰ κάτω πνεῖ.

242. ἀμφοτέρων δέ σφεων: ὁ νοῦς· ἀμφοτέρων δὲ ἐκ τῶν οὐραίων δεσμός τις ἀποτείνεται εἰκό⟨τω⟩ς, ἀλλήλων ὄντων ἐγγὺς καὶ ταῖς οὐραῖς μόνον οὐκ ἐπιψαυόντων· προείπομεν γάρ (p. 381, 25), ὅτι πρὸς τὸν ὦμον Ἀνδρομέδας Ἰχθὺς μόνην τὴν οὐρὰν ἔχων ἐπὶ τῶι ζωιδιακῶι κεῖται τοῦ ἑτέρου τοῦ ἀφορῶντος πρὸς τὸν Κριὸν ⟨τῆς⟩ οὐρᾶς ἐπιψαύων. τοῦτον τοίνυν τὸν βορειότερον Ἰχθὺν

---

1 καὶ om AAld | τῆς θεοῦ M | σύριοι MAld ‖ 2 δὲ primum om Ald ‖ 3—6 ἢ οὕτως — αἰσθάνεται om M ‖ 4 τίτων A ‖ 5 καὶ β. Ald: ὁ A ‖ 6, 7 scholia coniunxit M ‖ 7 οἱ om AM | ἰχθύες καὶ om M ‖ 8 τεσσαράκοντα AAld ‖ 9 ἀλλ' αἰεὶ Ald, lemma om A ‖ 10 ἐκτὸς Ald: ἐκ AM ‖ 10, 1 πλὴν μ. οὐρᾶς om AAld ‖ 11 λέγει — Ἰχθύν om M ‖ 11, 2 ἀνδρομέδης Ald ‖ 12 τοῦ om A ‖ 16 κρεῖττον AAld ‖ 17, 8 ἀλλὰ πρὸς A ‖ 18 προβολῇσι AAld | λέγοντα τοὺς M ‖ 19 ἵνα AAld: εἶναι M | εὐθύνη AAld: -ει M ‖ 20 ἐκεῖνος A ‖ 22 σφέων om AAld | ἐκ om M ‖ 24 ταῖς οὐραῖς AAld: τῆς οὐρᾶς M | μόνον οὐκ Ald: οὐ μόνον A, μόνον M | post ἐπιψ. AAld ἔστι δὲ πρὸς τὸν ἀριστερὸν ὦμον τῆς Ἀνδρομέδας (-ης Ald) Ἰχθὺς ἕτερος βορειότερος· νοτίων γὰρ ὄντων τῶν δύο τούτων Ἰχθύων οὗτος βορειότερός (ὁ βορ. Ald) ἐστι (πρὸς τὴν Ἀνδρομέδην add Ald). τοῦτον τοίνυν ‖ 25 ἰχθῦς M ‖ 27 οὐραίας ἐπιψαύει libri, cf p. 385, 23 | ἰχθῦν M

χελιδόνος ἔχειν τὴν κεφαλήν φασιν, ὃν Χαλδαῖοι καλοῦσι χελιδονίαν ἰχθύν. τὸ μέντοι σῶμα πλὴν τῆς κεφαλῆς.

244. καὶ τὰ μὲν εἷς ἀστὴρ ἐπέχει: τὰ μὲν δεσμὰ εἷς ἀστὴρ ἐπέχει. § τὸ δὲ εἰς ἓν ἰόντων (243) εἰς συναφὴν παραγινομένων τῶν οὐρῶν.

καὶ τὰ μὲν εἷς ἀστὴρ ἐπέχει: εἷς ἀστήρ ἐστιν ἐν μέσωι τῶν οὐραίων, ὅστις ὥσπερ συνδεῖ ἀμφοτέρους, ὃν καλοῦσιν Οὐραῖον δεσμόν.

245. ὑπούραιον: εἰ δὲ β′ μέρη λόγου, ὑπ᾽ οὐραῖον.

247. ⟨σῆμα βορειοτέρου⟩: σημεῖόν σοι γίνεται τοῦ βορειοτέρου Ἰχθύος.

248. ἀμφότεροι δὲ πόδες: σφόδρα θαυμάσαι ἔστιν αὐτόν, πῶς εὐαφόρμως προφάσεις ἑαυτῶι δίδωσιν· ἐπειδὴ γὰρ ὑπολείπεται αὐτῶι εἰς τὸ κατὰ Κηφέα ὁ Περσεύς, ἐπὶ τὸν Κριὸν καὶ τὸν Ἵππον καὶ τοὺς Ἰχθῦς ἐξώκειλε τέως (205—247). ἀψάμενος ⟨δὲ⟩ διὰ τῶν Ἰχθύων τῆς Ἀνδρομέδας ἑτέραν πάλιν δίδωσιν ἀφορμήν. ὥστε τοῦ βορειοτέρου Ἰχθύος τεκμήριον γινέσθω ὁ ἀριστερὸς ὦμος τῆς Ἀνδρομέδας, ⟨οἱ δὲ πόδες⟩ συνάπτουσι τοῖς ὤμοις τοῦ Περσέως καὶ παρέχουσιν αὐτὸν εὐσημείωτον.

ἄλλως. τὸν ὑποκείμενον ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτῆς Περσέα διηγεῖσθαι βούλεται. § γαμβροῦ δὲ τοῦ νυμφίου κατὰ Αἰολέας. ἑλληνισμὸς δὲ τὸ σχῆμα ἀντὶ τοῦ ʻγαμβρὸν οἱ πόδες αὐτῆς σημαίνοιεν τὸν Περσέα᾽· ἀεὶ γὰρ ὑπὲρ τῶν ὤμων αὐτοῦ φέρονται· τὸ γὰρ ἐπωμάδιοι κατὰ τῶν ὤμων τοῦ Περσέως.

ὁ ἀριστερὸς ὦμος τῆς Ἀνδρομέδας λαμπρός ἐστιν, ἐξ οὗ

1, 2 *ἰ. χ.* Ald ‖ 2 *τὸ — κεφ.* om Ald ‖ 3—5 om AAld ‖ 6 lemma om M, *ἀ. ἐπ.* om Ald | *ἐν τῶι μ.* Ald ‖ 7 *οὐρῶν* M ‖ 12 *σφόδρα* om A ‖ 13 *ἀφόρμως* Ald ‖ 14 *τὰ* Ald | *μετὰ τὸν* AAld ‖ 15 *ἐξῆς* ante *καὶ* alt M ‖ 15—20 *Ἰ. ἀνέτρεψεν εἰς τὴν Ἀνδρομάχην* (*-έδην* Ald) *καὶ ἀπὸ ταύτης τὰ περὶ Περσέως διδάσκει, ἐπὶ τῶν ποδῶν δὲ τῆς Ἀνδρομέδας* (*-ης* Ald) *συνάψας τοὺς ὤμους τοῦ Περσέως διὰ τούτων εὐσύνοπτον αὐτὸν τίθησιν* AAld ‖ 18 supplevi ex Ar v. 248 ‖ 21, 2 (*ἄλλως — βουλ.*) om Ald ‖ 22 *γαμβρῶ* A, *-ὸν* Ald | *ἀντὶ τοῦ τὸν νυμφίον* A, *τὸν νυμφίον* Ald ‖ 23, 4 *ἀντὶ τοῦ οἱ πόδες αὐτοῦ* (*-ῆς* Ald) *τὸν γαμβρὸν ἐπισημαί(αἰ* Ald)*νοιεν τὸν* AAld ‖ 24 *ἐπὶ* AAld | *τὸν ὦμον* A | *ἀεὶ δὲ οἱ πόδες ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτοῦ φ.* Ald ‖ 25 *γὰρ* AAld: *δὲ* M | *κατωμάδιοι* A | *κατὰ τὸν ὦμον* A, *ἐπὶ τὸν ὦμον* Ald | *δηλοῖ* post *Π.* AAld ‖ 26 scholia coniunxit M ‖ 26—384, 4 *ἰστέον δέ, ὅτι ἀριστερὸς ὦμος τῆς Ἀνδρομέδης λαμπρός ἐστιν, ἐξ οὗ — Ἰχθύν. ἀλλ᾽ ὅμως ἐν τῆι σχεδογραφίαι ὁ δεξιὸς αὐτῆς πλησιάζει τῶι Ἰχθύι, καίπερ ἐν τῆι οὐρανοθεσίαι ὁ ἀρ. — ὁρῶμεν. ἡμεῖς δὲ τὸ ἀνάπαλιν τὰ νῶτα πρὸς τὴν σφαῖραν γράφομεν· οὐ* Ald

διδάσκει τὸν ἀμυδρὸν Ἰχθύν. ὁ δὲ ἀριστερὸς ὦμος τῆς Ἀνδρομέδας πλησιάζει τῶι Ἰχθύι ἐν τῆι σφαιρογραφίαι, ὁ δὲ δεξιὸς ⟨ἐν⟩ τῆι οὐρανοθεσίαι· ἐμπέπηγε γὰρ ἐπ' ὄψιν τῶι οὐρανῶι τὰ ζώιδια, καὶ τὰ νῶτα αὐτῶν ἡμεῖς ὁρῶμεν· οὐ γὰρ δυνατὸν ((*αὐ*))*τὰ ἐν τῆι σφαίραι γραφῆναι οὕτως, ὡς ὁρῶμεν* (cf ad v. 251).

250. *αὐτὰρ ὅ γ' ἐν βορέω φέρεται: ὃ δὲ ἐν τῶι βορείωι ἐστὶ κύκλωι τῶν ἄλλων μᾶλλον, μείζων κατὰ φαντασίαν τῆς τε Κασσιεπείας καὶ αὐτοῦ τοῦ Κηφέως.*

ἄλλως. ἀμφότεροι δὲ οἱ πόδες, οἵ ῥά οἱ αἰὲν ἐπωμάδιοι [Περσέως] φορέονται, γαμβροῦ τοῦ Περσέως τὸ εἴδωλον διασημαινέτωσάν σοι.

περιμήκετος ἄλλων: περὶ Ἀνδρομέδας εἰπὼν μετῆλθεν ἐπὶ τὸν Περσέα, τοὺς πόδας αὐτῆς λέγων ἐπὶ τοῖς ὤμοις τοῦ Περσέως κεῖσθαι. γαμβρὸν δὲ Αἰολικῶς τὸν ἄνδρα. Σαπφὼ (fr 103 B.) *'χαῖρε, νύμφα, χαιρέτω δ' ὁ γαμβρός'. φέρεται δὲ οὕτως ἐν τῶι βορείωι ἡμισφαιρίωι.*

ἄλλως. τῶν ἄλλων μᾶλλον, μείζων κατὰ φαντασίαν τῶν ἐκ τοῦ αὐτοῦ γένους ἢ τῶν προειρημένων, οἷον Δελτωτοῦ Κριοῦ Ἀνδρομέδας Ἰχθύων Κασσιεπείας καὶ αὐτοῦ τοῦ Κηφέως.

251. *καί οἱ δεξιτερή μέν: πάλιν ἐν οὐρανῶι ἡ τοῦ Περσέως δεξιὰ πρὸς τὴν τῆς Κασσιεπείας καθέδραν ἐκτέταται, ἐπειδὴ ἔνδον ὁρῶσι τὰ ζώιδια πρὸς τὸν οὐρανόν. ἡμεῖς δὲ τὰ νῶτα ὁρῶμεν ἐν ταῖς σφαίραις, ἐκεῖνα δὲ οὐκέτι οὕτως, ἀλλὰ τὰ νῶτα πρὸς τὴν σφαῖραν ἔχουσι πρὸς τὸ ὁρᾶσθαι τὴν ὄψιν. διό, ἐὰν λέγηι δεξιὰν χεῖρα ἢ ἀριστερὰν καὶ εὕρωμεν τὸ ἀνάπαλιν ἐν τῆι σφαίραι, μὴ ξενιζώμεθα· ἔνδον γὰρ ὤφειλε τὰ ζώιδια ὡς πρὸς τὴν σφαῖραν ἔχειν τὴν ὄψιν, ὡς καὶ ἐν οὐρανῶι,*

---

1 *τὸν βόρειον Ἰ.* AAld | *ἰχθῦν* M | scripsi: *ὁ δὲ δεξιὸς ὦμος, φησίν, τῆς* A, *τῶι δεξιῶι δὲ τῆι* M ‖ 2 *σφαιρογραφία* M: *σχεδογραφία* AAld | *τῶι δεξιῶι δὲ* AM: correxi | supplevi ‖ 3 *γουνοθεσία* A ‖ 4 ((*αὐ*))*τὰ* scripsi: ... *τὸν* M, om AAld ‖ 5 *σφ. γρ. οὕτως· οὐ γὰρ ἂν ἑωρῶμεν* Aϛ, *σφ. οὕτως ὥσπερ ἐν οὐρανῶι γραφῆναι· οὐ γὰρ ἂν αὐτὰ ἑωρῶμεν* Ald ‖ 6 *φέρεται* om Ald ‖ 7 *τὴν φαντ.* Ald ‖ 9—19 om AAld ‖ 10 seclusi ‖ 12 *εἰπὼν* scripsi: *εἶπεν* M ‖ 15 *χαίροις ἁ νύμφα* Hephaestionis codd (p. 14, 22 W.); *χαίροισθα* coni Neue, *χαίροισα* Bergk Westphal al ‖ 20 lemma om AAld ‖ 22—25 *ἐν δὲ τῆι σχεδογραφίαι ἡ ἀριστερὰ διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν· δεῖ γὰρ ἡμᾶς ὁρᾶν τὴν ὄψιν τοῦ ζωδίου. διὸ* Ald ‖ 23 *ὁρῶ* M, *ὁρᾶι* A ‖ 24 *νῶτα πρὸς τὴν σφαῖραν ἔχο* (vel *ἔχου*) *πρὸς τὸ ὁρᾶσθαι τὴν ὄψιν* A ‖ 25, 6 *ἀνάπαλιν αὐτῆς σφαῖρα* A, *ἀν. ἐπὶ τῆς σφαίρας* Ald ‖ 26 *ξενιζόμεθα* A ‖ 27 *καὶ* om AAld

ἀλλ' ἐκτὸς γράφεται πρὸς τὸ καὶ ἡμᾶς ἀκριβῶς γνῶναι (cf ad 148 v. 250). § κατηστέριστο δὲ ὁ Περσεὺς ἐν τῶι οὐρανῶι ἀκριβῶς Cat p. 226 b sq. διὰ τὴν δόξαν, ὅτι ἐπὶ τὰς Γοργόνας σταλεὶς ὑπὸ τοῦ Πολυδέκτου τὸν ἆθλον κατώρθωσε λαβὼν παρ' Ἡφαίστου ἅρπην καὶ παρ' Ἑρμοῦ πέδιλα. θεωρεῖται δὲ ἐν τοῖς ἄστροις τὴν Γοργόνος κατέχων κεφαλήν.

252. *τὰ δ' ἐν ποσὶν οἷα*: τὰ δὲ ἐν τοῖς ποσὶν ἴχνη καὶ τὰς τῶν ποδῶν βάσεις ὥσπερ διώκων καὶ ἐπαίρων προσδρομὴν μηκύνει καὶ ἐκτείνει. ἔστι δὲ κατανοήσαντα ἰδεῖν ὡς ἀληθῶς ἐπὶ δρόμον σπεύδοντα αὐτόν. τὸ δὲ *κεκονιμένος* (253) διὰ τὴν ὑπόνοιαν τὴν προειρημένην τῆς σπουδῆς τοῦ δρόμου.

253. *κεκονιμένος ἐν Διὶ πατρί*: ἡ ἱστορία δίδωσιν αὐτῶι τὸν δρόμον μετὰ τὸν Ἡσίοδον (Scut 228 sqq.), ὅτε ὑπὸ τῶν ἄλλων Γοργόνων διὰ τὴν Μέδουσαν ἐδιώκετο.

ἄλλως. κεκονιμένος: ἤτοι κόνιν ἐκ τῆς σποδοῦ ἐγείρων. καὶ Ὅμηρος (Il XIII 820) 'κονίοντες πεδίοιο' κονιόμενοι· καὶ γὰρ νεφελοειδεῖς εἰσι περὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ συστροφαὶ καὶ κονιορτώδεις ἅτε τοῦ γαλαξίου κύκλου γειτνιῶντος. § τὸ *ἐν Διὶ* δὲ ἐν τῶι οὐρανῶι.

254. *ἄγχι δέ οἱ σκαιῆς*: τὸ ἀριστερὸν τοῦ Περσέως γόνυ ὀλίγον ἀνωτέρω ὀφείλει εἶναι τοῦ Ταυρείου διχοτομήματος, ὅπου καὶ τὰς Πλειάδας εἶναι ἐλέγομεν (p. 370, 13), ἐπὶ τὴν ἰξὺν βότρυος δίκην προσανακεκλιμένας [τῆι τοῦ Ταύρου ἰξύι], οὐρᾶς τρόπον ἀποπληρούσας. § τὸ δὲ *ἤλιθα* ἀντὶ τοῦ ἅμα καὶ κατὰ τὸ αὐτό· ἐπάγει γάρ, ὅτι οὐ πολύς ἐστι τόπος, ὃς ἐπέχει αὐτάς, ἀλλ' ὀλίγος· σφόδρα γὰρ πλησίον ἀλλήλων καὶ οὐ διεστῶσαί εἰσιν.

---

1 ἔξω Ald | προσιτὸν καὶ A | αὐτὰ ἀκριβῶς ὁρᾶν Ald ‖ 2 κατηστέριστο ς: κατεστήρικται AAld, -ο M | ἐν τῶι οὐρ. om M | ἀκριβῶς om A Ald ‖ 3, 4 ἐπὶ Πολ. A | πολυδεύκους Ald ‖ 7 lemma om AAld | καὶ om A, ἤγουν pro καὶ Ald ‖ 8, 9 post βάσεις AAld πλατύνων (-ει Ald) διὰ τὴν προειρημένην τῆς σπονδοῦ (σποδοῦ Ald) αἰτίαν, ὅτι (ὅτε Ald) τὰς γοργόνας ἐδίωκε ‖ 8 πρὸς δρομὴν M ‖ 9—14 (ἔ. — δρ.) om Ald ‖ 10 *κεκινημένος* M ‖ 13 ὅτε scripsi: ὅτι M ‖ 15 *ἄλλως* om Ald | οὖν ἤγουν κ. Ald | σπονδοῦ A ‖ 16 κονίην πεδ. Ald | κονιώμενοι A ‖ 16, 7 πεδ. ἢ ὅτι κεκονιμέναι καὶ νεφελώδεις Ald ‖ 18, 9 τὸ δὲ *ἐν Διί* (τῶι add Ald) οὐρανῶι AAld ‖ 20 lemma om AAld | scholia coniunxit A, inserto δὲ Ald ‖ 21 βορείου AAld ‖ 22 sqq. περὶ Πλειάδων in margine M ‖ 22 λέγομεν AAld | ἐπὶ τὴν ἰξὺν om Ald ‖ 23 οὐρᾶς scripsi: οὐραίας M ‖ 23, 4 τῆι — ἀποπλ. om AAld ‖ 25 ἐπάγει γὰρ ὅτι om AAld | οὐ γὰρ Ald ‖ 26 καὶ om AAld | οὐ AAld: οἱ M

254, 5. *ἤλιθα πᾶσαι Πληϊάδες*: τὸ μὲν ἤλιθα ἀθρόως παρὰ τὸ ἅλις, ἔνθεν καὶ ἁλίαν οἱ Δωριεῖς τὴν ἐκκλησίαν καλοῦσιν.

φασὶν οἱ μῦθοι περὶ τῶν Πλειάδων, ὅτι ἀπὸ τοῦ Ἄτλαντος ἐγεννήθησαν καὶ Πλειόνης τῆς τοῦ Ὠκεανοῦ θυγατρός. ὁ δὲ Ἄτλας, μεθ' οὗ καὶ ὁ Προμηθεὺς καὶ ὁ Ἐπιμηθεύς, ἐγεννήθη ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ καὶ Κλυμένης τῆς τοῦ Ὠκεανοῦ θυγατρός. γεννηθεῖσαι δὲ οὕτως ἀπὸ τοῦ Ἄτλαντος καὶ τῆς Πλειόνης ἐδιώκοντο πέντε ὅλους ἐνιαυτοὺς κατὰ Βοιωτίαν ὑπὸ τοῦ Ὠρίωνος μετὰ καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, συγγενέσθαι ζητοῦντος αὐταῖς. καὶ τοῖς θεοῖς εὐξάμεναι εἰς π⟨ε⟩λειάδας ἠμείφθησαν. εἶτα οἰκτείρας αὐτὰς ὁ Ζεὺς τῆς κακοπαθείας ἐν τῶι οὐρανῶι κατηστέρισεν.

ἐκ τούτου δὴ τοῦ Ἄτλαντός φασιν οἱ μῦθοι καὶ τὰς Ὑάδας γενέσθαι καὶ υἱὸν Ὕαντα. ὃν ἐν Λιβύηι θηρῶντα ἐπειδὴ ὄφις ἀνεῖλεν, αἱ ἀδελφαὶ τῶι θρήνωι νικηθεῖσαι ἀπώλοντο. Ζεὺς δὲ ἀστέρας αὐτὰς πεποίηκε, τὰς καλουμένας Ὑάδας. ὧν τὰ ὀνόματα Ἡσίοδος ἐν τῆι Ἀστρικῆι αὐτοῦ βίβλωι διδάσκει λέγων (fr 14)·

Φαισύλη ἠδὲ Κορωνὶς ἐυστέφανός τε Κλέεια
Φαιώ θ' ἱμερόεσσα καὶ Εὐδώρη τανύπεπλος.

ἀλλὰ ταῦτα μὲν τὰ μυθικά. ἀλληγορικῶς δὲ Ἄτλαντα νόησον τὸν ὁρίζοντα καὶ Πλειόνην τὸν Ὠκεανόν. ἐκ τούτων γενέσθαι δοκοῦσι καὶ αἱ Πλειάδες καὶ αἱ Ὑάδες καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἄστρων, ὅτι ἐξ αὐτῶν ἀνερχόμεναι φαίνονται. καλοῦνται δὲ αἱ Πλειάδες τῶι ὀνόματι τούτωι ἀπὸ Πλειόνης τῆς ἑαυτῶν μητρός, ἢ ἀπὸ τοῦ π⟨ε⟩λειάδας γενέσθαι, φευγούσας τὸν Ὠρίωνα, ἢ ἀπὸ τοῦ εἰς πολλὰ χρησιμεύειν (σημάντριαι γὰρ καὶ θέρους καὶ σπόρου), ἢ ὅτι πλησίον ἀλλήλων κεῖνται παρὰ τὸ λαιὸν γόνυ τοῦ Περσέως, ἢ ὅτι χρήσιμοί εἰσι τοῖς πλέουσιν.

ἰστέον, ὡς ἡ ἑώια ἀνατολὴ τῶν Πλειάδων γίνεται ἀπὸ Μαΐου ἕως κγ' τοῦ Ἰουνίου, ἡ δὲ ἑσπερία ἀνατολὴ ἀπὸ Ὀκτωβρίου μέχρι Δεκεμβρίου ιθ'.

---

1 *πλειάδες* A | lemma om Ald ‖ 1, 2 *ἢ ἤλιθα ἤγουν ἀθρ. ἔστι δὲ παρὰ* Ald ‖ 2 *ὅθεν* AAld ‖ 4—31 schol om M, cf p. 370, 8 ‖ 4 *φασὶ δὲ* Ald | *τοῦ* om Ald ‖ 5 *θυγατέρος* A | post *θυγ. γεννηθεῖσαι δὲ οὕτως ἀπὸ τοῦ Ἄτλαντος καὶ Πλειόνης* (quae iterum l. 7, 8) *ὁ δὲ* A ‖ 6 *ἐγεννήθησαν* Ald ‖ 9 *κατὰ* Ald: *καὶ* A ‖ 10 *αὐτὰς* Ald ‖ 11 *εἰς* scripsi: *πρὸς* AAld | *πελειάδας* Ald ‖ 12 *κατεστέρησεν* A ‖ 16, 7 *ὧν καὶ Ἡ. ἐν τῆι Ἀστρ. αὐτοῦ τὰ ὀν. διδ. β. λ.* Ald ‖ 18 *φασύλη* A ‖ 19 *ἱμερόεντα* A ‖ 20 *δὲ* om A ‖ 23 *αὐτοῦ* A | *ἀνερχόμενα* Ald | *φαίνεται* Ald ‖ 24 *αὐτῶν* Ald ‖ 25 *πελειάδας* Ald ‖ 26 *σημαντικαὶ* Ald ‖ 28 *ἢ* om A ‖ 29 *δὲ* post *ἰστ.* Ald ‖ 31 *θ'* A

Ἄτλαντος δὲ καὶ Πλειόνης γενεαλογοῦνται Πλειάδες. παρ' ὃ καὶ λέγονται, ⟨ἢ⟩ ἐπεὶ πλείοσίν εἰσι χρειώδεις, τοῖς τε πλέουσι καὶ γεωργοῦσιν, ἢ ὅτι εἰς πελειὰς μετεμορφώθησαν τὸν Ὠρίωνα φεύγουσαι, ἢ ἀπὸ τοῦ πολεῖν ἐκ περιόδου καὶ συμπληροῦν τὸν ἐνιαυτόν· ἀπὸ τούτων γὰρ κατ' ἐξοχὴν πλειὼν ἐκλήθη ὁ ἐνιαυτός. § ὁμοῦ μὲν ὁρώμεναι λαμπραί, καθ' ἑκάστην δὲ ἀμυδραί. καὶ ἔχουσι σχῆμα τρίγωνον, οὗ ἡ βάσις ἐπ' ἀνατολὴν τέτραπται. Νίκανδρος μὲν οὖν (Ther v. 122, 3) ἐπὶ τῆς οὐρᾶς τοῦ Ταύρου τίθησιν αὐτὰς 'αἵθ' ὑπὸ Ταύρου ὁλκαίην ψαίρουσαι ὀλίζωνες φορέονται', Ἵππαρχος δὲ (II c. 6 p. 206, 2 M.) ἐπὶ ⟨τοῦ μετώπου⟩ τοῦ Ταύρου (καὶ γὰρ αὐτὸς ἡμίτομον τὸν Ταῦρον ποιεῖ), φησὶ δὲ (I c. 6 p. 60, 20 sqq.) τῶι μὲν ποδὶ τοῦ Περσέως μᾶλλον αὐτὰς πλησιάζειν, πόρρω δὲ τὴν κνήμην εἶναι τοῦ ἀριστεροῦ γόνατος. πρὸς ὃ Διόδωρος μὲν ὑπογουνίδος γράφει (Aratea p. 70), ὅπως ἡ κνήμη σημαίνοιτο, Μηνόφαντος δὲ (ib) ἐπιγουνίδα τὴν κνήμην ἀκούει διὰ τὸ εἶναι ἐπ' αὐτῆς τὸ γόνυ. δύναιτο δ' ἂν καὶ ἀπὸ μέρους ὅλον τὸ σκέλος ἀκούεσθαι. παρ' Ὁμήρωι δὲ (Od XVII 225) ἐπιγουνὶς τὸ ἄνω τοῦ γόνατος, ὡς Ἀρίσταρχος, ὡς δὲ Κράτης (p. 54 W.), ἐπωμίς, ὡς δὲ Χάρης, ἡ ἐφ' ὅλου τοῦ σώματος εὐσαρκία. § οὐκ ἐπὶ πολὺ δὲ αὐτὰς χωρίον ἐπέχειν φησίν, ἐπειδὴ κατὰ μὲν μῆκος μίαν μοῖραν ἐπέχουσι, κατὰ δὲ πλάτος ἥμισυ καὶ ὄγδοον. ἑώιαν δὲ ἐπιτολὴν ποιοῦνται μεθ' ἡμέρας νβ' τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας, ⟨ὅτε⟩ καὶ ὁ ἥλιός ἐστι μοιρῶν ιζ' ἐν Ταύρωι. δύνουσι δὲ μεθ' ἡμέρας νβ' τῆς φθινοπωρινῆς ἰσημερίας ἡλίου ὄντος ἐν Τοξότηι μοιρῶν ιθ'. § φασὶ δέ, ὅτι μία τῶν Πλειάδων ἐκεραυνώθη. διὸ οὐ φαίνεται.

Cat p. 230. 229 — Cat p. 229

256. ⟨ἀφαυραί⟩: ἀμαυρόταται γάρ εἰσι κατὰ τὸ φῶς,

1, 2 πλειάδες post λέγονται A | 2 supplevi ‖ 3 ἢ ὅτι χρειώδους τοῖς περιπλέουσιν καὶ τοῖς γεωργοῦσιν A ‖ 1—4 om Ald quae sic καλοῖντο δ' ἂν ἔτι Πλειάδες καὶ ἀπὸ τοῦ πολεῖν κτλ. Ald ‖ 6 μὲν οὖν Ald | ἕκαστα Ald ‖ 9 ἀλκαίην codd nonnulli Nicandrei | ψαίρουσαι Nic: ψαίρουσιν AMAld | ὀλόζονες A, ὀλίζονες M ‖ 10 ὁ Ἵ. δὲ Ald | supplevi, ⟨τοῦ διχοτομήματος⟩ olim e schol Il XVIII 486, quod inferius editum est p. 388, 3 sqq., et Cat (cf Anal Eratosth p. 52) ‖ 11 ποιεῖ om AAld ‖ 11, 2 φασίν. ἀλλὰ τῶι μὲν π. Ald ‖ 13 τὴν κνήμην om M ‖ 14 ἐπιγουνίδα A ‖ 15 ὅπερ ἡ κν. σῆμα γένοιτο Ald | μονόφαντος AAld ‖ 15, 6 ἐπιγουνίδας Ald ‖ 16, 7 δ. οὖν ἀπὸ A, δ. δ' ἂν ἀπὸ Ald ‖ 18 ἐπίγουνος A ‖ 20 οὐ πολὺ δὲ Ald ‖ 23 ἐφ' ἡμ. Ald | πεντήκοντα δύο A Ald ‖ 24 T. καὶ τὴν ἑσπερίαν δὲ ἐφ' ἡμ. τοσαύτας τῆς φθ. Ald | δύνουσι δὲ om A | καθ' A | πεντήκοτα δύο A ‖ 25 μοιρῶν ιθ' om AAld ‖ 26 καὶ διὰ τοῦτο οὐ φ. AAld

ἀλλ', ἐπειδὴ ἅμα εἰσί, διὰ τοῦτο γνώριμοι ἐκ τῆς συνόδου καθεστήκασιν.

⟨Schol ad Il XVIII 486 *Πληϊάδας: ζ' ἀστέρες εἰσὶ κείμενοι ἐπὶ τῆι οὐρᾶι τοῦ Ταύρου, μᾶλλον δὲ ἐπὶ τοῦ διχοτομήματος αὐτοῦ· ὁ γὰρ Ταῦρος σῶιος οὐκ ἀνηστέρισται, ἀλλ' ἕως τῶν ἰσχίων. αὗται δέ εἰσιν Ἄτλαντος καὶ Πληϊόνης θυγατέρες. ὧν τὰ ὀνόματα Μαῖα Ταϋγέτη Κελαινὼ Μερόπη Ἠλέκτρα Στερόπη Ἀλκυόνη. Ἄτλας δὲ εἰς τῶν Γιγάντων μιγεὶς Πληϊόνηι τῆι Ὠκεανοῦ ἔσχε θυγατέρας ζ', αἳ τὴν παρθενείαν ἀγαπήσασαι συνεκυνήγουν τῆι Ἀρτέμιδι. θεασάμενος δὲ Ὠρίων ἠράσθη καὶ ἐδίωκεν αὐτὰς μιγῆναι βουλόμενος. αἱ δὲ περικατάληπτοι γενόμεναι θεοῖς ηὔξαντο μεταβαλεῖν τὴν φύσιν. Ζεὺς δὲ ἐλεήσας αὐτὰς πελειάδας ἐποίησε καὶ διὰ τῶν ἄστρων κατεστήριξεν. ὠνομάσθησαν δὲ Πληϊάδες ἀπὸ Πληϊόνης τῆς μητρὸς αὐτῶν.*

φασὶ δὲ Ἠλέκτραν οὐ βουλομένην τὴν Ἰλίου πόρθησιν θεάσασθαι διὰ τὸ κτίσμα εἶναι τῶν ἀπογόνων καταλιπεῖν τὸν τόπον, οὗ κατηστέριστο. διόπερ οὔσας πρότερον ζ' γενέσθαι ς'. [ἡ ἱστορία παρὰ τοῖς κυκλικοῖς.] Cf ad p. 391, 9.

Ὑάδας: τοὺς ἐπὶ τῶν κεράτων τοῦ Ταύρου ζ' ἀστέρας κειμένους. καλοῦνται δὲ Ὑάδες ἤτοι διὰ τὴν πρὸς τὸ Υ στοιχεῖον ὁμοιότητα, ἢ ἐπειδὴ αἴτιαι ὄμβρων καὶ ὑετῶν καθίστανται. Cf p. 369, 18. 390, 5.

3—p. 390, 28 scholia Homerica ex Arateis orta huc inserui, et D quidem sumpsi ex 'Homeri interprete' (Argentorati, per Vuendelinum Rihelium, a. 1539) p. 477, ex Eu(stathio Stallbaumii) pauca enotavi, Etymologica (s. v. *Πλειάς* et *Ὑάδες*) omittere placuit.

3, 4 schol Nicandr Ther 123 *ὁλκαίην ψαίρουσαι —: αἵτινες ὑπὸ τὴν οὐρὰν τοῦ Ταύρου ἐγγίζουσαι καὶ ἁπτόμεναι. ἢ ψαίρουσαι ἀντὶ τοῦ κινούμεναι. § μικρόταται ἐπιφέρονται. λέγει δ' ἐν ταῖς ἐπιτολαῖς τῶν Πλειάδων. τότε οὖν (φησίν) ἔκφυγε τὸ ῥῆγμα. ὁλκαίην δέ: τὴν οὐρὰν λέγει, παρὰ τὸ ἕλκεσθαι ὑπὸ τοῦ ὅλου σώματος. γράφεται καὶ ἀλκαίην καταχρηστικῶς· κυρίως γὰρ ἡ τοῦ λέοντος οὐρὰ ἀλκαία καλεῖται, ὅτι δι' αὐτῆς ἑαυτὸν ἐποτρύνει καὶ ἐγείρει εἰς ἀλκήν.* '*ἓε δ'* (*αἰεὶ δ'* codd) *αὐτὸν ἐποτρύνει μαχέσασθαι*' (Il XX 171). *Ἄρατος μὲν ἡμιτελῆ φησιν* (517) *εἶναι τὸν Ταῦρον, οὗτος δὲ ὁλόκληρον· ὁλκὴ γὰρ ἡ οὐρά.* cf schol Pind Nem II 16 ‖ 4 *ἐπὶ τὴν πλευρὰν* D ‖ 4—5 *μᾶλλον — αὐτοῦ* om D ‖ 4 *χοτομήματος* A ‖ 5 *ἀνιστόρηται* D ‖ 7 *Κελαίνη* Bekker ‖ 11 *αὐτὰς* om A ‖ 12 *γιγνόμεναι* D ‖ 13 *πελ. ἐποίησε* om A ‖ 13, 4 corr Robert (p. 42): *διὰ τῶν ἄρκτων κατηστέρισεν* A, *δι' αὐτῶν ἄστρον κατηστέρισεν* D ‖ 14 *ἀπὸ* om A ‖ 16 *οὐ* om A ‖ 17 *διὰ* om D | *εἶναι* om D ‖ 18 *ἔνθα* D | *πρότερον* om A ‖ 19 seclusi subscriptionem ‖ 20, 1 *οἱ — ἀστέρες κείμενοι* A ‖ 22 *αἴτιοι* Bekker

Ζεὺς ἐκ τοῦ μηροῦ γεννηθέντα Διόνυσον ταῖς Δωδωνίσι νύμφαις τρέφειν ἔδωκεν Ἀμβροσίαι Κορωνίδι Εὐδώρηι Διώνηι ⟨Φ⟩αισύληι Πολυξοῖ. αὗται θρέψασαι τὸν Διόνυσον περιήιεσαν σὺν αὐτῶι τὴν εὑρεθεῖσαν ἄμπελον ὑπὸ τοῦ θεοῦ τοῖς ἀνθρώποις χαριζόμεναι. Λυκοῦργος δὲ μέχρι τῆς θαλάσσης συνεδίωξε τὸν Διόνυσον. ἐκείνας δὲ ὁ Ζεὺς ἐλεήσας κατηστέρισεν. [ἡ ἱστορία παρὰ Φερεκύδει.]

Πληϊάδας Ὑάδας τε: τὰς μὲν κατηστερισμένας ἐν τῶι μετώπωι τοῦ Ταύρου Ὑάδας φασὶν εἰρῆσθαι, τὰς δὲ ἐπὶ τῆς ἡμιτόμου πλευρᾶς Πληϊάδας καλεῖσθαι· Ἄτλαντι γὰρ ⟨τῶι⟩ τοῦ Ἰαπετοῦ καὶ Αἴθραι τῆι Ὠκεανοῦ, καθά φησι Τίμαιος (fr 25 M.), θυγατέρες δώδεκα καὶ υἱὸς Ὕας. τοῦτον ἐν Λιβύηι κυνηγοῦντα ὄφις κτείνει. καὶ αἱ μὲν ε′ τὸν ἀδελφὸν θρηνοῦσαι ἀπόλλυνται, τὰς δὲ λοιπὰς δι᾽ οἶκτον καταστερίσας Ζεὺς Ὑάδας ἐπωνόμασεν ἐπωνύμως τοῦ ἀδελφοῦ. αἱ δὲ ζ′ βραδέως μὲν πλείους δὲ ἀποθανοῦσαι Πληϊάδες εἴρηνται. Φερεκύδης δὲ [καθὰ εἴρηται l. 7] τὰς Ὑάδας Δωδωνίδας νύμφας φησὶν εἶναι καὶ Διονύσου τροφούς, ἅς παρακαταθέσθαι τὸν Διόνυσον Ἰνοῖ διὰ τὸν Ἥρας φόβον, καθ᾽ ὃν καιρὸν αὐτὰς καὶ Λυκοῦργος ἐδίωξεν. τῶν δὲ Πληϊάδων οὐσῶν ἑπτὰ πάνυ ἀμαυρὸς ὁ ἕβδομος ἀστήρ ἐστιν, ὡς μὲν Ἄρατος ἐν τῶι Πρὸς Θεόπροπον ἐπικηδείωι (Aratea p. 233; cf ad p. 391, 9) φησί, ⟨διὰ τὸ⟩ Τροίας πορθουμένης τὴν Δαρδάνου μητέρα Ἠλέκτραν μίαν οὖσαν τῶν Πληϊάδων φυγεῖν τε τὴν τῶν ἀδελφῶν σύνοδον καὶ τὰς κόμας λύσασαν ἐνίοτε κομήτην ἀστέρα φαίνεσθαι.

φησὶ δὲ καὶ Ἑλλάνικος ἐν τῶι πρώτωι τῶν Ἀτλαντικῶν (fr 56 M.) τὰς μὲν ϛ′ θεοῖς συνελθεῖν, Ταϋγέτην Διί, ὧν γενέσθαι Λακεδαίμονα, Μαῖαν Διί, ἀφ᾽ ὧν Ἑρμῆς, Ἠλέκτραν Διί, ὧν Δάρδανος, Ἀλκυόνην Ποσειδῶνι, ὧν Ὑριεύς, Στερόπην Ἄρει,

1 ἄλλως praescribit Bekker ‖ 2 suppl Robert, cf schol Arateum (p. 386, 18) ‖ 3 Φαιοῖ post Πολ. supplet CMüller (FHG I p. 84) | περίεσαν A ‖ 6 ἐλεήσας ὁ Ζ. D ‖ 7 seclusi ut l. 17 | φερεκύδηι D ‖ 8 lemma om A; ἄλλως Bekker ‖ 10, 1 ἄτλαντα γὰρ τὸν A; Ἄτλαντος γὰρ τοῦ coni Bekker ‖ 10 supplevi ‖ 11 αἰθέρας τῆς A; Αἴθρας τῆς coni Bekker | Μουσαῖος coni Robert ‖ 12 υἵας A ‖ 13 κυνηγετοῦντα EuBekker ‖ 14 ἀπ. διὰ λύπην ἅς coni Wilam ‖ 15 υἱάδας A | ἐπωνυμίαι A ‖ 15, 6 αἱ δὲ πλείους ζ′ βραδέως μὲν πλὴν ἀποθανοῦσαι AD: corr et traiecit Wilam ‖ 17 seclusi ut l. 7 | προείρηται A ‖ 23 supplevi | διὰ A ‖ 25 συνοδίαν D ‖ 27 ἀτλαντίδων D ‖ 30 ὧν Ὑριεύς om A

ὧν Οἰνόμαος, Κελαινὼ Ποσειδῶνι καὶ αὐτὴν συγγενέσθαι, ὧν Λύκος, Μερόπην δὲ Σισύφωι θνητῶι ὄντι, ὧν Γλαῦκος. ἣν καὶ ἀμαυρὰν εἶναι.

Ὑάδας δὲ εἰρῆσθαι, ἤτοι παρὰ τὸ σχῆμα τῆς τῶν ἀστέρων θέσεως (τῶι γὰρ Υ στοιχείωι παραπλήσιόν ἐστιν), ἢ ἐπεὶ ἀνατελλουσῶν αὐτῶν καὶ δυνουσῶν ὕει ὁ Ζεύς.

αἱ δὲ Πληιάδες ἤτοι ἀπὸ τῆς μητρὸς αὐτῶν Πληϊόνης, ἢ ὅτι πλείους ὁμοῦ κατὰ μίαν συναγωγήν εἰσι (Βότρυν γὰρ αὐτὰς λέγουσιν), ἢ ὅτι πλείους μὲν εἶναι δοκοῦσιν, ἐπὶ δὲ τῆς ἀληθείας ἐλάττους εἰσίν, ἢ πλησιάδες (πλησίον γὰρ κεῖνται), ἢ ὅτι πλείους δι' αὐτῶν αἱ τῶν ὡρῶν ἐπισημασίαι, ἢ ὅτι πλειῶνος (ὅ ἐστιν ἐνιαυτοῦ) σημαντικαί· χειμῶνα γὰρ καὶ θέρος διορίζουσιν, καθὸ ἐπιφέρονται, καὶ διὰ μόνων αὐτῶν σημειοῦνται τὰς ἑώιας ἐπιτολὰς πρὸς θέρος καὶ τὰς ἑσπερίους πρὸς ἄροτον, ὡς Ἡσίοδος (Opp 383, 4) *'Πληϊάδων Ἀτληγενέων ἐπιτελλομενάων ἄρχησθ' ἀμήτου, ἀρότοιο δὲ δυσομενάων'. τὰς δὲ Ἄτλαντος ἀτυχίας κλαιούσας αὐτὰς καταστερισθῆναί φησιν ὁ Αἰσχύλος* (fr 312 N.²).

Πληϊάδων δὲ ἀνατολὴ ἑώια ἡλίου ὄντος ἐν Διδύμοις, δύσις δὲ ἑώια κατὰ τὴν διάμετρον ἡλίου ὄντος ἐν Σκορπίωι. ⟨ἐν⟩ Ταύρωι δὲ ὄντος ἡλίου κατὰ τὸ εἰκὸς ἑκατέρωθεν ἐπίφασις γίνεται· καὶ γὰρ τὸν προανατέλλοντα Κριὸν ἐπὶ ε' ἡμέρας προκαταλάμπει κατ' ἀρχὰς ἐγγὺς ὢν αὐτοῦ καὶ τοὺς προανατέλλοντας Διδύμους ἐπ' ἄλλας ἡμέρας ε', ὥσπερ τὸ ἔν τινι καιόμενον πῦρ θέρμης ἀπόρροιαν ἔχει βραχεῖαν καὶ πρὸς τοὺς ἑκατέρωθεν. διὰ τοῦτο καὶ Ἡσίοδος ἔφη (Opp 385 sq.) *'αἳ δή τοι νύκτας τε καὶ ἤματα τεσσαράκοντα κεκρύφαται', διότι καταυγάζονται⟩.*

257. *ἑ π τ ά π ο ρ ο ι δ ή τ α ί γ ε: ἑπτὰ οὖσαι (φησί) δοξάζονται παρὰ τοῖς ἀνθρώποις ς' διὰ τὸ ἀμυδρῶς μὲν τὴν ζ' ὁρᾶσθαι, τὰς δὲ ς' ἐναργῶς.*

1, 2 *κελαινὼ ποσειδῶνι, ὧν λύκος, στερόπην ἄρει, ὃν οἰνόμαον, μερόπην* A ‖ 2 *ἣν* D: *διὸ* A | 4 *ὑάδες εἴρηνται* coni Dindorf | 7 *πλειάδες* A | 9 *καὶ ζ'* post *μὲν* A | 10 *πλησιάδας* AD ‖ 11 *μὲν πλείους* A | *αὐτὰς αἱ τῶν ὁρῶν* D ‖ 13 *καθότι* D | 15 *ἄροτρον* AD | *ἀτλαγενάων* D | 16 *ἀμήτοιο* D | *ἀρότροιο* A ‖ 17 *ὃς ἀχθοφορεῖ τὰς μυθευομένας κίονας* addit Eu | *κατηστερίσθαι* D ‖ 19 *πλειάδων* A | *ἀνατολὴν ἑώαν* A | 20 *ἐν* om A | *ταύρου* AD ‖ 21 *ἡλίωι* A: om D | *ἑκατέρωθι* A | 24, 5 *ὥσπερ τι καιόμενον* D

29 *δὲ τ α ί γ ε* A | *δὲ* post *ἑπτὰ* AAld ‖ 30 *ς* om AAld | *μὲν* om A Ald | *ἑβδόμην* A ‖ 31 *τὰς — ἐναργῶς* om AAld

ἄλλως. *φασὶ ζʹ εἶναι ʻμετʼ ἀνθρώπουςʼ, τῆι δὲ ἀληθείαι ςʹ εἰσὶ μόναι φαινόμεναι· ὁ γὰρ Εὐριπίδης* (Orest 1005 sq.) *ʻἑπτάπορον δρόμημα Π⟨ε⟩λειάδος ⟨εἰς⟩ ὁδόνʼ.* § *φασὶ δέ τινες τοιοῦτον μῦθον, ὅτι μία ἐκ τῶν ζʹ τὸ τῆς Ἰλίου πάθος ἰδοῦσα, ἡ Ἠλέκτρα, ὑπεχώρησε τοῦ συστήματος (ἔστι γὰρ μήτηρ Δαρδάνου) καὶ ὑπὸ τὸν βʹ ἀστέρα τοῦ ῥυμοῦ, ὅς λέγεται εἶναι τῆς Ἄρκτου, ἦλθε πλησίον. τοῦτον δὲ τὸν ἀστέρα, τὸν ὑπὸ τὸν ῥυμὸν τῆς Ἄρκτου, ἐκ τῶν Πλειάδων ἀναχωρήσαντα Ἀλώπεκά τινες καλοῦσιν.* Cf p. 388, 16. 389, 21. 391, 20. 392, 13.

259. *οὐ μέν πως ἀπόλωλεν ἀπευθής: τοῦτο χαριεντιζόμενος ἐπὶ τῆι μυθολογίαι, ὅτι ἑπτά εἰσι, φησίν. ʻοὐδέποτε ἀνήκουστος ὢν ἀστὴρ ἀπόλωλεν, οὐδὲ τοῦτο ἠκούσαμεν, ἀφʼ οὗ ἐγεννήθημεν καὶ ἀφʼ οὗ τὰ ἄστρα γεγένηται, ἀπολωλότα καὶ ἀνήκουστον γεγενημένον ἀστέρα. εἰ οὖν ʻοὐδέποτεʼ, διὰ τί οἱ ζʹ, ὡς λέγουσιν, οὐ φαίνονται ἀστέρες; ἀλλὰ τοῦτο (φασί) τὸ περὶ τοῦ ὅτι ἑπτὰ εἶναι λέγονται μάταιόν ἐστιν· καὶ γάρ εἰσιν ἀληθῶς. ὅμως δὲ ἐπιρρήδην* (261) *καὶ ἐκ τοῦ φανεροῦ ἁπλῶς μυθολογοῦντες ἑπτὰ αὐτάς φασιν. καὶ τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἐφρονται.*

ἄλλως. τοῦτο πρὸς τοὺς εἰπόντας, ὧν ἐστι καὶ αὐτὸς ἐν τῶι εἰς Θεόπροπον ποιήματι (cf ad l. 9), *τὴν Ἠλέκτραν φυγεῖν καὶ μὴ ὑπομεῖναι ἰδεῖν τὴν Ἴλιον ἁλισκομένην καὶ τοὺς ἐκγόνους δυστυχοῦντας· τὸν γὰρ Δάρδανον παῖδα Διὸς καὶ Ἠλέκτρας εἰρήκασιν. δύναιτο δʼ ἂν καὶ ὑπερβατὸν εἶναι ʻἑπτάποροι οὖσαι καὶ ἐπόψιαι ὀφθαλμοῖσιν ἓξ οἶαι παρʼ ἀνθρώποις ὑδέονταιʼ·*

---

1 *φ. εἶναι τὰς πλειάδας ἑπτὰ τῆ* A, omisso lemmate *πλὴν εἰ καὶ ἑπτὰ ταύτας φησὶν εἶναι ἀλλὰ τῆι* Ald ‖ 2 *ἓξ* AAld | *μόναι* om M ‖ 2–3 *ὁ γὰρ — ὁδόν* om AAld | *ἑπταπόρου τε* Euripidis codd ‖ 4 *ἑπτὰ διὰ τὸ τοῦ ἡλίου πάθος ὑπ.* (ceteris omissis) AAld ‖ 5, 6 *ἔστι — Δαρδάνου* om AAld ‖ 5 *ἡ μ.* M ‖ 6 *δεύτερον* A Ald ‖ 6, 7 *ὅς λέγ. εἶναι τῆς ἄρκτου* (*τῆς ἠλέκτρας* MAld, *τῆς ἠλέκτρας γέγονεν* A: correxi) post *πλησίον* M ‖ 7 *ἦλθε πλησίον* om AAld ‖ 8 *ἐκ τῶν Πλ.* om M ‖ 10 *ἀπευθής* om M ‖ 10, 1 *φησὶ* ante *χ.* Ald ‖ 11 *ζʹ* Ald | *ὅτι* post *φ.* A, *καὶ* Ald: om M ‖ 12 *ὢν* om Ald | *ὁ ἀ.* AM: om Ald | *ἀπόλωλεν* Ald: om AM | *οὐδὲ τοῦτο ἠκούσαμεν* post *γεγένηται* iterum A | *ἠκ. τοῦτο* Ald ‖ 14 *γενόμενον* AAld ‖ 14–19 *εἰ — φέρονται* om AAld ‖ 16 *ὅτι* tentavi: *νοτίου* M ‖ 18 *φησίν* M ‖ 20 *ἄλλως* in margine iteratum M; omisso lemmate *πρὸς οὖν τοὺς τὸν μῦθον εἰπόντας φησὶ τοῦτο — ἐν γὰρ τῶι — π. φησι φεύγειν τ. Ἠ.* Ald ‖ 21 *θεοπρομον* AMAld, cf Suid s. v. *Ἄρατος* (Aratea p. 223) schol Il (p. 389, 27) | *φυγεῖν* corr Wilam: *φεύγειν* AMAld ‖ 22 *τὸν ἥλιον ἀλ.* Ald ‖ 24 *εὑρήκασι* A, *εἶναι* Ald, *ἠκούσαμεν* ς | *ἔστι δὲ ὑπ. τὸ ἑπτ. οὕτως ἑπτ.* Ald ‖ 25 *ἓξ οἷς* A

τῶν γὰρ ζ' ὀνομάτων λέγων τὸν κατάλογον σύνδηλός ἐστι συμβαίνων τῶι ἀριθμῶι τούτωι καὶ συντιθέμενος. § *ὑδέονται δέ* (257): *σημαίνουσιν αἱ Πλειάδες καιρούς· ἑῶιαι μὲν γὰρ ἀνατέλλουσαι σημαίνουσι θέρους ἀρχήν, ἑῶιαι δὲ δύνουσαι ἀντίληψιν τῶν κατὰ σπόρον ἔργων. ἑσπερίαν δὲ ἀνατολὴν ποιούμεναι χειμῶνος ἀρχὴν σημαίνουσιν. τῆς δὲ ἑσπερίου δύσεως οὐκ ἐμνήσθη διὰ τὸ συμβαίνειν αὐτὴν περὶ τὴν ἐαρινὴν ἰσημερίαν καὶ μηδὲν ἐξαίρετον περιέχειν σημεῖον.*

ἀπόλωλεν ἀπευθής—: *ἄπυστος ἐκ τοῦ οὐρανοῦ.* § *φασὶ* = p. 387, 25 *δέ, ὅτι μία τῶν Πλειάδων ἐκεραυνώθη. διὸ οὐ φαίνεται.* § *τὸ δὲ ἐξ οὗ καὶ γενεῆθεν* (260) *ἀποσκευάζεται τὸν μῦθον τὸν ἐπ' αὐτα⟨ῖ⟩ς λέγοντα φυγεῖν τὴν μίαν, τὴν Μερόπην, ὑπ' αἰδοῦς θνητῶι μιγεῖσαν τῶι Σισύφωι ἢ τὴν ἐκ Διὸς τεκοῦσαν Δάρδανον Ἠλέκτραν* (ad 391, 9).

264. *αἳ μὲν ὁμῶς*: *μικρὸν κατειληφυῖαι τόπον καὶ ἐξ ἀμαυρῶν συγκείμεναι ἄστρων.*

ἀλλ' ὀνομασταί: *ἀντὶ τοῦ ὀνομασταί εἰσι καὶ ἐπίδοξοι διὰ τὸ καὶ τὴν ἀνατολὴν αὐτῶν καὶ τὴν δύσιν πως ἀναγκαίαν εἶναι τοῖς ἀνθρώποις· ἐπιτελλομένων γὰρ 'ἄρχεσθ' ἀμήτου, ἀρότοιο δὲ δυσομενάων'* (Hesiod Opp 384). Cf p. 390, 15.

265. *ἦρι καὶ ἑσπέριαι*: *ἦρι τὸν ὄρθρον ἀντὶ τοῦ τὴν ἀνατολήν, ὅτε ὑπὸ τὸν ὄρθρον ἀνατέλλουσι σὺν ἡλίωι ὄντι ἐν τῶι Ταύρωι, ἀπὸ ε' καὶ εἰκάδος τοῦ Φαρμουθὶ μηνός, ὅς ἐστι κατὰ Ῥωμαίους Ἀπρίλλιος, ὅτε καὶ τοῦ θερίζειν ὁ καιρὸς παρ' Αἰγυπτίοις. ἑσπέριαι δὲ δυτικαὶ ἀπὸ τῆς ἑσπέρας, ὅτε ἑῶιαι δύνουσιν ἡλίου ὄντος ἐν Σκορπίωι Ἀθὺρ μηνί, ὅς ἐστι κατὰ Ῥωμαίους Νοέμβριος, ὅτε ἐστὶ καὶ καιρὸς τοῦ ἀροτριᾶν· τότε*

1, 2 *συμβαίνων* scripsi: *σημαίνων* AMAld, cf p. 64. 400, 2 ‖ 3, 4 *ἑώαν γὰρ ἀνατολὴν ἀνατέλλουσαι* AAld ‖ 4 *ἑώιαν δὲ δύσιν δύνουσαι* AAld ‖ 6 *σημαίνουσιν* om Ald | *ἑσπερίας* Ald ‖ 8 *παρέχειν* coni Bekker ‖ 9—14 om Ald ‖ 9 *ἀπόλωλεν* om M ‖ 9, 10 *φησὶν ὅτι* A ‖ 10—14 *τὸ δὲ — Ἠλέκτραν* om A ‖ 12 supplevi ‖ 15 *αἱ μ. ὁ. ὀλίγαι* Ald, om A ‖ 15, 6 *ὀλίγας αὐτάς φησι διὰ τὸ ἐξ ἀμυδρῶν συγκεῖσθαι ἀστέρων, ὀνομασταὶ δὲ ὅμως καὶ ἐπίδοξοι* Ald ‖ 18 *δ. προσαναγκαῖον* AAld ‖ 19, 20 *τοῦ ἀμήτου ἀρχ. δυομένων δὲ τοῦ ἀρότου* Ald ‖ 19 *ἀμήτοιο* AM ‖ 20 *δυομένων* AAld ‖ 21 lemma om AAld | *ἦρι οὖν* Ald | *ὄ. ἤγουν τὴν ἀ. φησιν ὑπὸ τ. ὄρθρον γὰρ ἀν.* Ald ‖ 22 *ὅτε* M: *αὗται* A ‖ 23 *τῶι* om M ‖ 24 *ῥωμαίοις* A | *ἀπρίλλιος* AMAld ‖ 25 *δυτικαὶ* om AAld | *τῆς* om AAld | post *ἑσπέρας* AAld *ἀνατέλλουσιν ἡλίου ὄντος* ‖ 26 *ἐν* om M | *παρὰ* Ald ‖ 27 *ῥωμαίοις* AAld | *καὶ* om AAld

γὰρ ἑσπέριαι οὐκ εἰσι πρὸς ἑσπέραν δύνουσαι (οὐδὲ γάρ εἰσι πρὸς ἑσπέραν δυόμεναι), ἀλλὰ κατὰ τῆς ἑσπέρας τὴν δύσιν ποιοῦνται· ὅτε γὰρ σὺν Σκορπίωι ἀνατέλλει ὁ ἥλιος, τότε Ταῦρος εἰς δύσιν ἑῶιος καταφέρεται. § τὸ δὲ ἑξῆς τοῦ ῥητοῦ οὕτως ἔχει· αἳ δὲ ὀνομασταὶ ἦρι καὶ ἑσπέριαι εἱλίσσονται καὶ συμπεριφέρονται τῶι οὐρανῶι. καὶ τούτων ὁ Ζεὺς αἴτιος, ὃς κατηστέρισεν αὐτάς, ὅστις αὐταῖς καὶ θέρους ἀρχομένου καὶ χειμῶνος σημεῖα φέρειν ἐποίησεν. § ληπτέον· ἑῶιαι Φαρμουθὶ ἀρχομένου θέρους ἀνατέλλουσιν, ἑῶιαι δὲ δύνουσι τῶι Ἀθὺρ μηνὶ ἀρχομένου χειμῶνος.

268. καὶ χέλυς, ἥ τ' ὀλίγη: τὰ ὑπολειπόμενα τῶι βορείωι διδάσκει, τήν τε Χέλυν καὶ τὸν Ὄρνιν. οὐκ ἀφ' ἑαυτοῦ δὲ ταῦτα διδάσκει, ἀλλ' ἐκ τῶν προεγνωσμένων· ((ὑποκ))ατιὼν γάρ φησι (270) καδ δ' ἔθετο προπάροιθεν ἀπευθέος εἰδώλοιο. § χέλυς δέ, ὅτι χελώνην ὁ Ἑρμῆς ἐκδείρας αὐτὴν κατεσκεύασε τὴν κιθάραν. καὶ Νίκανδρός φησι περὶ αὐτῆς (Ther 700 sqq.).

καὶ παρὰ λίκνωι: σφόδρα νήπιος ὢν καὶ βραχὺς ὁ Ἑρμῆς τὴν κιθάραν κατεσκεύασεν. ἐν δὲ τοῖς λικμητηρίοις γεννώμενα τὰ βρέφη ἐτίθεσαν εἰς σύμβολον εὐτροφίας· Δήμητρος γὰρ καρπῶν τὸ ἐργαλεῖον. § ἡ ἱστορία δέ, ὅτι τριταῖος ὢν ἀπὸ τοῦ τόκου ὁ Ἑρμῆς καὶ σφόδρα μικρὸς ὢν ἐποίησε τὴν λύραν· ὡς γὰρ ἑάλω κεκλοφὼς τοὺς Ἀπόλλωνος βοῦς, ἐπὶ ποινῆι τῆς κλοπῆς ἐδωρήσατο αὐτῶι τὴν λύραν κατασκευάσας. ἣν φασι κατηστερίσθαι. § παρὰ λίκνωι δὲ ἤτοι κοννίωι, ἐν ὧι τὰ νήπια κατετίθεσαν. Cat p. 280 b sq.

λίκνον παρὰ τὸ λίαν κινεῖσθαι.

1—4 post ἑσπ. AAld εἰσὶν (omisso οὐκ) ὅτι (ὅτε Ald) πρὸς ἑσπέραν ἀνατέλλουσι (ceteris usque ad κατεφέρετο [sic M] omissis) AAld ‖ 4 δὲ om A ‖ 5 ἑλίσσονται AAld ‖ 6 δὲ ὁ Ald ‖ 7 αὐτὰς om AAld ‖ 7, 8 καὶ χειμ. om M ‖ 8 σημαίνειν ἐκέλευσεν (267) ς, om M | οὖν post ληπτ. Ald ‖ 9 δὲ om M | τοῦ Ἀθὺρ M ‖ 11 ἥ τ' ὀλίγη om AAld ‖ 12 τὸν χ. M | καὶ ante ταῦτα Ald ‖ 13—15 ὑποκατιὼν | ὅτι om AAld ‖ 15 χελώνην δὲ ὁ AAld | 16 τὴν κιθάραν om Ald | καὶ Νίκ. φ. π. αὐτῆς om Ald ‖ 17—21 habet A post 25, om Ald ‖ 17 καὶ βραχὺς om A ‖ 18, 9 λικμητηρίοις δὲ ἐτίθεσαν τῷ πρώτῳ τὰ βρέφη τὰ γεννώμενα εἰς A ‖ 20 δὲ ἱστ. A | ὁ τριταῖος A ‖ 21 καὶ om A ‖ 21—25 ὡς — κατηστερίσθαι om A (κατεστηρίχθαι M) ‖ 24, 5 schol post p. 395, 4 (Λύρα) A ‖ 24—26 λίκνον δὲ τὸ κοννίον φησὶ παρὰ τὸ λίαν κινεῖσθαι, ἐν ὧι τὰ νήπια κατετίθεσαν. § ἢ λίκνον τὸ λικμητήριόν φησιν· τὰ γὰρ βρέφη τὸ πρῶτον γεννώμενα ἐν τῶι λικμητηρίωι ἐτίθεσαν εἰς σύμβολον εὐτροφίας· Δημ. γ. καρποῦ τὸ ἐργ. σφόδρα γοῦν νήπιος ὁ Ἑρμῆς τὴν λ. κατ. Ald post p. 394, 16 ‖ 24 καὶ παρὰ λίκνωι A | ἤτοι κοννίωι om M ‖ 25 subsequitur schol p. 394, 15—24 in A ‖ 26 λίκνον — κινεῖσθαι om MAld (cf l. 24—26 adn)

269. *Λύρην δέ μιν εἶπε λέγεσθαι*: αὐτὸς (φησί) καὶ τὴν ὀνομασίαν δέδωκε τῶι ὀργάνωι κατασκευάσας αὐτήν. § αὕτη Cat p. 230 b sqq. δὲ κατεσκευάσθη μὲν ὑφ' Ἑρμοῦ πρῶτον ἐκ τῆς χελώνης ἑπτάχορδος ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Ἀτλαντίδων, μετέλαβε δὲ αὐτὴν ὁ Ἀπόλλων καὶ Ὀρφεῖ παρέδωκεν, ὃς ἐννεάχορδον ἐποίησεν ἀπὸ τοῦ τῶν Μουσῶν ἀριθμοῦ. καὶ μετὰ θάνατον αὐτοῦ τὴν λύραν αἱ Μοῦσαι ἔδωκαν Μουσαίωι ἀξιώσαντι τὸν Δία, ὅπως αὐτοῦ μνημόσυνον εἴη ἐν τοῖς ἄστροις. § λίκνον δέ ἐστι σκεῦος, ἐν ὧι διαχωρίζουσιν ἀπὸ τοῦ πυροῦ τὴν ἀκαθαρσίαν, τὸ λεγόμενον λικμητήριον. § τὸ δὲ *ἥ τ' ὀλίγη* (268) ἤτοι ὀλίγων ἀστέρων (κατὰ μὲν Ἵππαρχον, ι', ὡς δὲ Τιμόχαρίς φησιν [cf Anal Eratosth p. 30], η', ὡς δὲ Εὔδημος, ἐννέα [fr nov]), ἢ ὅτι ὀλίγας ἐπέχει Cat p. 190 b (Hyg II 6 p. 42) μοίρας. § *ἀπευθέος* (270) δὲ τοῦ Ἐν γούνασιν, ἐπεὶ οἳ μὲν Ἡρακλέα, ἄλλοι δὲ Ἰξίονα λέγουσιν.

271. *τὸ δ' ἐπὶ σκελέεσσι πέτηλον*: τὸ τοῦ Ἐν γούνασιν εἴδωλον ἐπὶ τοῖς σκέλεσι πῖπτον. § *πέτηλον* δὲ ἢ τὸ ἀναπεπ((τ))αμένον ἢ τὸ πεπτωκός.

Cat p. 238 b sq. 273. *ἀντιπέρην Ὄρνιθος*: τοῦτον τὸν Ὄρνιν οἳ μὲν λέγουσι Κύκνον ὄντα καταστερισθῆναι μὲν εἰς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος, ἅτε μουσικὸν ὄντα, οἳ δέ, ὧι Ζεὺς εἰκασθεὶς ὡμίλησε Λήδαι, κατὰ δὲ τοὺς πλείστους Νεμέσει· ἐκ τῆς Λήδας γὰρ τὴν Ἑλένην γενέσθαι καὶ τοὺς Διοσκούρους ἐν ὠιῶι λέγουσιν. § τὸ δὲ *αἰόλος* (275), ἐπεὶ τὰ μέν εἰσιν αὐτοῦ ἀνάστερα, τὰ δὲ ἠστέρωται.

2, 3 *αὐτὴ δὲ* M | *κ. ταύτην δὲ κατασκευασθεῖσαν ὑφ'* A ‖ 3—5 *ἑπτάχορδος δὲ ἦν αὕτη, ἣν Ἑρμῆς κατ' ἀριθμὸν τῶν πλανήτων ἐκ χελώνης κατασκευάσας Ἀπόλλωνι δέδωκεν, ὁ δὲ Ὀρφεῖ παρ.* Ald ‖ 3, 4 *ἑπτάχορδον* A ‖ 4 *πλανήτων* pro *Ἀτλ.* AAld ‖ 4, 5 *μετέλαβεν ὁ Ἀπόλλων* A ‖ 5 *ἐννάχορδον* M ‖ 6 *αὐτὴν* ante *ἀπὸ* Ald ‖ 7 *λ. ἔδωκε* (omisso *αἱ Μοῦσαι*) *Μουσαίω. οὗ ἀξιώσαντος ὁ Ζεὺς αὐτὴν κατηστέρισεν, ὅπως* AAld ‖ 8 *ἧι* Ald ‖ 8—10 *λίκνον — λικμητήριον* om AAld ‖ 10 *ἀντὶ τοῦ* pro *ἤτοι* AAld ‖ 11 *δέκα* Ald | *τιμοχάρης* A Ald | *φησίν* om M ‖ 12 *ὀκτώ* Ald | *ὡς δὲ Εὔδημος ἐννέα* om AAld | *ὀλίγον* M ‖ 13 *ἀπευθέα δὲ τὸν* Ald ‖ 14 *ἰξίωνα* AAld ‖ 15 *σκέλεσι* A | *ἢ* ante *τὸ* alt A ‖ 15, 6 post *Ἐν γ.* AAld *πέτηλον, τουτέστι τὸ εἴδωλον τοῦ ἐν γούνασιν, ἢ τὸ πέτηλον τῆς χέλυος ἐν τῶι ἀριστερῶι γούνατι τοῦ ἐπὶ σκελέεσσιν* (*σκελέεσιν* A), *ἤτοι τοῦ ἐν γούνασι, κεῖται* ‖ 16 *πίπτει* M ‖ 16, 7 *ἀναπεπετασμένον* AAld ‖ 17 *ἀναπεπτωκός* AAld ‖ 18—24 post p. 396, 6 AAld ‖ 18—22 *περὶ τοῦ* (*τοῦ* om A) *κύκνου* in margine AM ‖ 18 lemma om AAld ‖ 19 *ὄντα Κ.* Ald | *μὲν* om AAld ‖ 20 *ὅτι Ζ. εἰκ. κύκνω* AAld ‖ 21 *πολλοὺς* A | *νεμέση* A, cf Ald ‖ 21, 2 *κατὰ μὲν τοὺς πολλοὺς ὡμίλησε νεμέσση, κατὰ δὲ ἐνίους λήδα, ἐκ δὲ τῆς λ. τ.* Ald ‖ 21 *τῆς λήδας* AAld: *ταύτης* M ‖ 22 *λέγουσιν* om M ‖ 23 *εἰσιν* om AAld ‖ 24 *κατηστέρωται* Ald

ἣ δὲ μεσηγύ: ἡ Λύρα δοκεῖ Ἑρμοῦ ἔργον εἶναι. κεῖται δὲ πρὸ τοῦ Ἐν γούνασι παρὰ τὸ ἀριστερὸν αὐτοῦ γόνυ. τῆς δὲ κεφαλῆς τοῦ Ἐν γούνασι πλησίον ἐστὶν ὄρνις Κύκνος, οὗ μεταξὺ καὶ τοῦ γόνατος τοῦ Ἐν γούνασι κεῖται ἡ Λύρα. ἐπειδὴ δὲ ἀμυδρά ἐστιν ἡ Χέλυς, ὡς ἔφαμεν (p. 394, 10), διὰ πολλῶν εὐκατάληπτον αὐτὴν πειρᾶται δεικνύναι, καί φησιν 'ἣ δὲ μεταξὺ τῆς Ὄρνιθος κεφαλῆ⟨ς⟩ καὶ τοῦ γόνατος τοῦ εἰδώλου κεῖται, ὥστε ἴσον ἀπέχειν διάστημα τὴν Λύραν τοῦ τε γόνατος καὶ τῆς Ὄρνιθος κεφαλῆς· τοῦτο γὰρ σημαίνει τὸ μεσηγύ. πάλιν δὲ λαβὼν καιρὸν συντόμως ⟨μνημονεύει⟩ τὸν Ἐν γο⟨ύ⟩νασιν. § τὸ δὲ γούνατί οἱ σκαιῶι: ἐνταῦθα φανερόν, ὅτι τὸν δεξιὸν ἐν τῆι κεφαλῆι τοῦ Δράκοντος ἔχει πόδα ὁ Ἐν γο⟨ύ⟩νασιν (70, cf p. 352).

275. ἤτοι γὰρ καὶ Ζηνὶ παρατρέχει: πάλιν 'τῶι οὐρανῶι' (p. 392, 9). § τὸ δὲ παρατρέχει: ἢ ὅτι τὰς πτέρυγας ἁπλώσας ἔμφασιν δρόμου καὶ πτήσεως ἐμφαίνει, [καὶ] διὰ τοῦτο εἶπε παρατρέχει, ἢ ὅτι τῶι οὐρανῶι συμπεριφέρεται· τοῦτο γὰρ τὸ Ζηνὶ παρατρέχει. οὐκ ἀπεικὸς δὲ ὡς μουσικὸν ὄντα τὸν Ὄρνιν πλησίον εἶναι τῆς Λύρας.

παρατρέχει: οἱ μὲν παροξύνουσι τὴν παρα, ἵν' ἦι 'παρὰ Δίι', ἄμεινον δὲ ὑφ' ἓν ἀναγινώσκειν, ἵν' ἦι παρατρέχει.

276. ἀλλ' ὃ μὲν ἠερόεις: ἀλλ' ὁ μὲν Κύκνος ἀμυδρός πώς ἐστι, τὰ δὲ πτερὰ αὐτοῦ τετράχυνται καὶ αὐτά, οὐ πάνυ λαμπρὰ ⟨ὄντα⟩. λαμπρὸς δέ ἐστιν ὁ ἐπὶ τοῦ ῥάμφους καὶ ὁ ἐπὶ τοῦ ὀρθοπυγίου.

277. ἀστράσιν οὔτι λίην μεγάλοις: ἤτοι ὅτι πολλοὶ ἀστέρες τὰς ἁπλώσεις τῶν πτερῶν ἀποτελοῦσι (διὸ τετρήχυνται 276), ἢ ὅτι τοῦ πτεροῦ ἐπιψαύει ὁ γαλαξίας κύκλος (διὸ ὥσπερ τραχὺ τοῦτο ἀποτελεῖ). ὅπερ καὶ ἐπὶ τοῦ Περσέως ⟨ἐ⟩λέγο-

---

1 lemma om AAld | οὖν post λύρα Ald | εἶναι ἔργον A ‖ 2 ἐν γόνασι A | περὶ τὸ Ald ‖ 4 γούνατος Ald | τοῦ ἐν γούνασι γόνατος M ‖ 4—12 ἐπειδὴ — Ἐν γούνασιν om AAld ‖ 8 γούνατος M ‖ 8, 9 τῆς ante κεφ. iterum M ‖ 9 σημαίνει scripsi: σημεῖον M ‖ 10 supplevi ‖ 14 παρατρέχει om M | post lemma Ζηνὶ τῶι οὐρανῶι λέγει AAld ‖ 16, 7 seclusi; καὶ διὰ — παρατρέχει om AAld ‖ 17 συμφέρεται M ‖ 17, 8 τοῦτο — παρατρέχει om AAld ‖ 18—21 om A ‖ 20, 1 om Ald ‖ 21 παρατρέχειν M ‖ 22—26 post ἀμυδρός Ald περὶ δὲ τὰ πτερὰ αὐτοῦ τετράχυνται ἢ ὅτι πολλοὶ ‖ 23—25 καὶ — ὀρθοπυγίου om A ‖ 24 supplevi ‖ 26 lemma om et scholia coniunxit AAld | ἢ ὅτι AAld ‖ 27, 8 δ. καὶ τετρ. Ald | τετράχυνται M ‖ 29 τοῦτο om M

μεν (?, cf p. 385, 22). § *τὸ δὲ οὐ μὲν ἀφαυροῖς ἀμαυροῖς μέν, οὐ παντελῶς δὲ ἀφανέσιν.*

279. *οὔριος εἰς ἑτέρην φέρεται: ἐπὶ τὴν δύσιν, ὡς πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῆς ἀνατολῆς.* § *τὸ δὲ φέρεται ὡς πρὸς τὴν τῆς πτήσεως ἔμφασιν διὰ τὸ ἡπλῶσθαι τὰς πτέρυγας. ἢ συμπεριφέρεται τῶι οὐρανῶι.* § *τὸ δὲ εὐδιόωντι* (278), ⟨*ὅτι*⟩ *δύνει ὀρθός. ἠρεμαίας δὲ* (*φησίν*) *ἀποτέτακε τὰς πτέρυγας· οἱ γὰρ ἐπειγόμενοι κατὰ τάχος χειμῶνι βιαζόμενοι κραδαίνουσιν.*

280. *ταρσοῖο τὰ δεξιά: ὁ νοῦς· φέρεται ὁ Κύκνος τῆς Κηφείας χειρὸς κατὰ δεξιὸν* [*ταρσοῦ τέλος*]*· παράκειται γὰρ τῆι τοῦ Κηφέως δεξιᾶι ὁ δεξιὸς ταρσὸς τοῦ Κύκνου, ἤγουν ἡ πτέρυξ.*

281. *σκαρθμός: ἡ συνεχὴς κίνησις τῶν ποδῶν· σκαρθμὸς γὰρ σημαίνει τὸν πόδα κατὰ πλεονασμὸν τοῦ θῆτα παρὰ τὸ σκαίρειν.*

282. *τὸν δὲ μετασκαίροντα: τὸν Ἵππον φησίν. σφόδρα δὲ πάλιν καθαρὰν ἑαυτῶι δέδωκε πρόφασιν, ὥστε ἐλθεῖν ἐπὶ Περσέα καὶ Χέλυν καὶ Ὄρνιν, καὶ ἀπὸ τοῦ Ἵππου πάλιν ἐπὶ τοὺς ὑποκειμένους Ἰχθῦς, εἶτα ἀπὸ τῶν ἐγνωσμένων Ἰχθύων καὶ τοῦ Ἵππου ἐπάγει* (283) *πὰρ δ' ἄρα οἱ κεφαλῆι* '*παρὰ δὲ τῆι κεφαλῆι τοῦ Ἵππου ἡ τοῦ Ὑδροχόου χείρ*'.

Cat p. 285 b 283. *χεὶρ Ὑδροχόοιο: ὁ Ὑδροχόος οὗτος δοκεῖ κεκλῆσθαι ἀπὸ τῆς πράξεως· ἔχων γὰρ ἕστηκεν οἰνοχόην καὶ ἔκχυσιν πολλὴν ποιεῖται ὑγροῦ, ἥτις εἰκάζεται τῶι νέκταρι· Γανυμήδην γὰρ αὐτὸν ἔφησαν. οἱ δὲ τὸν παρὰ τῶι Πινδάρωι* (fr 282 B.) *ἑκατονόργυιον ἀνδριάντα, ἀφ' οὗ τῆς κινήσεως τῶν ποδῶν τὸν Νεῖλον πλημ-*

---

1 lemma *αὐτὰρ οὐ μὲν ἀφαυροῖς* A | *οὐ λαμπροῖς μὲν κτλ.* A Ald ‖ 3 *φέρεται* om AAld ‖ 4 *περιφέρεται* A ‖ 6 *τῶι οὐρανῶι* AAld: om M ‖ 6—8 *τὸ δὲ — κραδαίνουσιν* om A subiuncta de Olore historiola (p. 394, 18) et Ald ‖ 9 *ταρσοῖο — νοῦς* om AAld | *δὲ ὁ* Ald ‖ 9, 10 *κύκνος κατὰ τὰ δεξιὰ τῆς κηφείας χειρός· τὰ* (*γὰρ* add Ald) *δεξιὰ τῆς πτέρυγος· ὃ δηλοῖ τὸ ταρσοῦ* AAld ‖ 10 *γὰρ* om Ald ‖ 11 *οὖν* post *ὁ δεξ.* Ald | *τουτέστιν ἡ* Ald ‖ 13, 4 *ὁ δὲ* (om utrumque A) *σκαρθμὸς σημαίνει τὸν πόδα* AAld ‖ 14 post *πόδα* Ald *περὶ σκαίρειν πλεονασμῶι τοῦ θ'* Ald: om AM | *τοῦ σ̄* A ‖ 14, 5 *τοῦ σκ.* A ‖ 16 *μετασκαίροντα* AAld: *μετὰ σκαίροντα* M ‖ 16, 7 *σφόδρα πάλιν* post lemma (omissis *τ. Ἴ. φ.*) AAld ‖ 17 *ἑαυτῶ* AAld post *δέδ.*, *αὐτῶ* post *καθ.* M ‖ 19 *ἰχθύας* AAld ‖ 20 *ἐπάγει:* — A | *παρὰ δ' ἄρα* Ald | *ἤγουν περὶ* Ald ‖ 22—26 in margine *περὶ ὑδροχόου* M ‖ 22 *ὁ Ὑ.* om M; omisso lemmate *ὁ δὲ Ὑ. οὗτος δ. κ.* Ald | *δοκεῖν* A ‖ 24 *εἰκάζει* M | *τοῦ γαν(ν A)υμήδους* post *νέκταρι* AAld | *τὸν γαν(ν A)υμήδην γὰρ* AAld ‖ 25 *ἔφασαν* A Ald | *δὲ τὸν* om AAld | *περὶ πίνδαρον* Ald | *ἑκατοντόργυ(ι* add Ald)*ον* AMAld

μυρεῖν. § *ὁ δὲ Αἰγόκερως ὅμοιός ἐστι τῶι Αἰγίπανι. κατηστερίσθη δὲ εἰς τιμὴν τοῦ Πανός (εἰς γὰρ τοῦτον μετεβλήθη διωκόμενος μετὰ τῶν ἄλλων θεῶν), ἢ ὅτι σύντροφός ἐστι τοῦ Διός. εὗρε δὲ οὗτος τὸν κόχλακα ἐν τῆι θαλάσσηι. διὸ παράσημον οὐρὰν ἰχθύος ἔχει. τῶι δὲ ἤχωι αὐτοῦ ⟨τῶι⟩ Πανικῶι καλουμένωι τοὺς Τιτᾶνας ἐτρέψατο.* Cat p. 287 b sq.

285. *αὐτὰρ ὅ γε πρότερος καὶ νειόθι μᾶλλον*: *ὁ Αἰγόκερως πρότερός ἐστιν αὐτοῦ τῆι θέσει. διὸ καὶ πρότερον αὐτοῦ ἀνατέλλει, ἤγουν τοῦ Ὑδροχόου.* § *τὸ δὲ νειόθι κατωτέρω, πρότερος. καὶ μᾶλλον πρὸς νότον ὁ Αἰγόκερως τοῦ Ὑδροχόου κεῖται καὶ ἐστι πάντων τῶν δώδεκα ζωιδίων νοτιώτερος.*

286. *ἵνα τρέπεται ἠελίοιο ἴς*: *ὅπου συμβαίνει τὰς χειμερινὰς τροπὰς γίνεσθαι. ἐντεῦθεν ἐπὶ τὰ βόρεια καὶ εἰς εὐδίαν ἐκ τοῦ χειμῶνος ἀνατρέχει.*

287,8. *μὴ κείνωι ἐνὶ μηνὶ —*: *πολλάκις εἴπομεν* (p. 357,18. 361,15 al), *ὅτι οὐ μόνον ἕνεκα τῆς γνώσεως τῶν φαινομένων γράφει ὁ Ἄρατος, ἀλλὰ καὶ διὰ τούτων βιωφελεῖς εἰσάγει καιροὺς τοῖς ἀνθρώποις, καὶ νῦν τὸν χειμερινὸν καιρὸν διαγράφων φησίν· ἀρχὴ γὰρ χειμῶνος, ὅτε ⟨ἐν⟩ τῶι Αἰγοκέρωτι γίνεται ὁ ἥλιος. ἐπάγει γοῦν, ὅτι 'μὴ κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν (λέγει δὲ τὸν Τυβὶ μῆνα, ὅς ἐστι κατὰ Ῥωμαίους Ἰανουάριος· τότε γὰρ σφοδρός ἐστι χειμών) ὑπὸ τῆς θαλάσσης περικλύζου πλέων καὶ ναυτιλλόμενος, ἐν ἀναπεπταμένωι πελάγει τὸν πλοῦν ποιούμενος'.*

288. *οὔτε κεν ἠοῖ —*: *οὔτε γὰρ πολλὴν θάλασσαν δυνατὸς εἶ διαπερᾶσαι διὰ μιᾶς ἡμέρας (μικραὶ γὰρ τὸ τηνικαῦτα αἱ ἡμέραι), οὔτε ἐν νυκτί σοι φόβον καὶ κίνδυνον ἐκ τοῦ χει-*

---

1 *τῇ αἰγί* AAld ‖ 4 *κόγχλακα* M | *τῆι* om M ‖ 5 *αὐτοῦ* AMAld ‖ 7 lemma om AAld | *ὁ οὖν* Ald, *ὁ* om A ‖ 8 *πρῶτος* AMAld | *τοῦ ὑδροχόου τῆι* Ald | *διὸ* Ald: *ὃς* AM ‖ 9 *ἤγουν τ. Ὑ.* om Ald ‖ 10—12 *πρότερος ἢ ὅτι πρὸς νότον ἐστίν* (ceteris omissis) A, *ἢ πρῶτός ἐστιν, ἐπειδὴ πρὸς νότον ἐστίν* (ceteris omissis) Ald ‖ 13 lemma om scholiis coniunctis AAld | de lemmatis vitiis cf ed ‖ 14 *καὶ* om AAld | *εἰς εὐωδίαν* A ‖ 16 *κείνων* M; lemma om A; *ἵνα τρέπεται πολλάκις ὡς* (omisso *ὅτι*) Ald ‖ 17 *ἕνεκεν* M ‖ 18 *καὶ* ante *β.* Ald, om A ‖ 20 *γὰρ* om AAld | *ὅταν — γένηται* Ald ‖ 21 *οὖν* AAld | *καιρὸν πλεύσῃς* Ald, *μῆνα πλεύσῃς* A | *λιβὶν* A ‖ 22 *ἰαννουάριος* AM ‖ 23 post *χ.* Ald *τὸ δὲ ὑπὸ τ. θ. περικλυζόμενος πλέων δηλαδὴ κ. ν.* | *μηδὲ* ante *ὑπὸ* A: om M | *θ. εἴης περικλυζόμενος* A ‖ 24 *ἐν* AM: *καὶ* Ald ‖ 25 lemma om AAld ‖ 26 *διαπεράσαι* AMAld ‖ 26,7 *μικρὰ — ἡ ἡμέρα* Ald

μῶνος ἔχοντι μετ' ὀλίγον ἂν ἐπέλθοι ἡ ἡμέρα· μακρόταται γὰρ αἱ νύκτες. 'μακραὶ γὰρ ἐπίρροθοι εὐφρόναι εἰσί' (Hesiod Opp 560). ταχέως δὲ τὴν ἑσπέραν προσδόκα, βραδέως δὲ τὴν ἠῶ καὶ τὴν διὰ νυκτὸς δυστυχίαν κατὰ τὸ ποιητικὸν 'ἐκ νυκτῶν ἄνεμοι χαλεποί, δηλήματα νηῶν' (Od XII 286). § τὸ δὲ ταχινώταταί εἰσιν (289) αἱ ἡμέραι δηλονότι.

291. ⟨καὶ μάλα⟩ πολλὰ βοωμένωι: καὶ σφόδρα ἐπικαλουμένωι, ὥστε ἐλθεῖν τὴν ἡμέραν διὰ τὸν παρόντα κίνδυνον. μηδὲ τῆι νυκτὶ (φησί) πίστευε· μακρὰ γὰρ ἤδη, καὶ βραδέως ἡ ἡμέρα ἐπιφαίνεται. τὸ τηνικαῦτα δὲ καὶ ὁ νότος πολὺς πνεῖ.

294. ναύτηι μαλκιόωντι: ναρκῶντι τῶι ναύτηι. μάλκη δέ ἐστιν ἡ ἐκ ψύχους ἐπὶ ἄκρας χεῖρας καὶ πόδας ἐπανάστασις τοῦ χείματος, τὰ λεγόμενα χείμετλα. μαλκιόωντι οὖν τῶι εἰωθότι ἐν ψυχροῖς τόποις καὶ ὑγροῖς διάγειν. τινὲς δὲ μαλκιόωντι τῶι ἐντὸς ἔχοντι τὰς χεῖρας διὰ τὸ κρύος ὥρισαν.

ἀλλὰ καὶ ἔμπης: τοῦτο ὡς πρὸς τὸ ἑτοίμους εἶναι τοὺς ἀνθρώπους διὰ χρήματα ἀποκινδυνεύειν καὶ μὴ τὸν τοιοῦτον καιρὸν παραιτεῖσθαι. ὁ δὲ λόγος· ἀλλ' ὅμως (φησίν), εἰ καὶ τοιαῦτα κακά ἐστι τοῖς κατὰ τὴν θάλασσαν πλέουσι καὶ τοσούτων ἐπηρτημένων κινδύνων τοῖς ἐν χειμῶνι πλωϊζομένοις.

295. ἤδη πάντ' ἐνιαυτόν: ἤδη πάντοτε, ἐν παντὶ καιρῶι τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἡ θάλασσα διαπερᾶται.

στείρηισι: ναυσίν.

296. πορφύρει: μελαίνεται, κινεῖται ὑπὸ τῶν νηῶν.

296. ἴκελοι δὲ κολυμβίσιν: ἡ αἴθυια ἐν τοῖς παραλίοις τόποις ζῆι. ὁμοίους δὲ αἰθυίαις τοὺς διόλου βιοῦντας ἐν τοῖς

---

1 τὸ δὲ ἐγγύθεν ἠώς post ἔχοντι M: om scholiis coniunctis AAld | ἂν Ald: om AM | ἐπέλθη AAld ‖ 3 καὶ AM: διὸ Ald ‖ 4 δυστυχίαν μεγάλην ἡγητέον ὡς καὶ ὁ ποιητής· ἐκ ν. Ald ‖ 5 τότε A, τὸ οὖν Ald | ταχινώτεραι A ‖ 6 sequitur schol ad 294 sq. M ‖ 7 τὸ δὲ πολλὰ β. Ald | καὶ om AAld ‖ 9 μὴ δὴ Ald | μακρὰ γὰρ βρ. δὲ ἡ Ald ‖ 10 τὸ — πνεῖ om Ald ‖ 11 τὸ δὲ ν. μαλκιόωντι Ald | ναρκοῦντι Ald ‖ 12 ἡ Ald: om AM | ἄκρα (om Ald) χειρῶν καὶ ποδῶν AAld ‖ 13 τοῦ χ. om Ald | ἃ δὴ καὶ χ. λέγονται ἢ μ. Ald | οὖν om AAld | τῶι om M ‖ 15 διὰ τὸ κρύος om AAld | ὥρισαν om M ‖ 16 τὸ M: τοὺς Ald, om A | εἶναι τοὺς om AAld ‖ 17 κ. μηδὲ τ. A Ald ‖ 18 αὐτὰ post καιρὸν AAld | εἰ om A ‖ 18,9 κ. τὰ τ. AAld ‖ 19 πλ. κατὰ θ. AAld ‖ 18—21 καὶ τοσοῦτοι κίνδυνοι ἐπήρτηνται ἑσμός τις αὐτῶν ἐν χειμῶνι πλέει. τὸ δὲ ἤδη π. ἐ. Ald ‖ 20 εὔμουσον ut videtur post κινδ. A ‖ 21 ἀντὶ τοῦ πάντοτε Ald | ἤδη om etiam A ‖ 23 στείρουσι δὲ Ald ‖ 25 lemma om AAld | ἡ δὲ αἴθ. Ald | παραλλήλοις Ald ‖ 26 ὁμοίους οὖν ταῖς αἰθυίαις φησὶ τοὺς Ald | αἰθ. τὸ δ. AM | βιοῦν AM

ὑγροῖς ⟨λέγει⟩ δίκην αἰθυιῶν ἐν τῆι θαλάσσηι διὰ παντὸς διάγοντας.

298. ἥμεθ' ἐπ' αἰγιαλούς: ἐπὶ ταῖς χειμαζομέναις πολλάκις ναυσὶν ἥμεθα τὸ πέλαγος περιβλέποντες καὶ περισκοποῦντες τοὺς αἰγιαλούς, εὐχόμενοι λιμένος τυχεῖν.

298, 9. οἳ δ' ἔτι πόρσω κλύζονται: ἀντὶ τοῦ 'πόρρω δέ εἰσιν οἱ αἰγιαλοί'.

299. ὀλίγον δὲ διὰ ξύλον: ὀλίγον δὲ καὶ εὐτελὲς ξύλον διείργει τὸν θάνατον, ἀντὶ τοῦ ἡ ναῦς. καὶ Ἡσίοδος (Opp 686) 'χρήματα δὲ ψυχὴ πέλεται δειλοῖσι βροτοῖσι' καὶ Καλλίμαχος (fr 111; cf Aratea p. 261) 'ἀλλ' ἐμὸς αἰὼν κύμασιν αἰθυίης μᾶλλον ἐσωικίσατο'.

300. καὶ δ' ἂν ἔτι προτέρωι: ἀπὸ κοινοῦ τὸ μηνί (287). πρότερος δὲ μὴν τοῦ Αἰγόκερω ὁ Χοιάχ, ὅς ἐστι κατὰ Ῥωμαίους Δεκέμβριος, ὅτε ἐν Τοξότηι ὁ ἥλιος. ὁ δὲ νοῦς· 'καὶ ἐν προτέρωι μηνὶ τοῦ Τυβί, ὅς ἐστιν Ἰανουάριος (λέγει δὲ καὶ κατὰ τὸν Χοιὰχ μῆνα), πολλὰ κακὰ παθὼν κατὰ θάλασσαν πρὸς τὴν ἑσπέραν ὁρμίζου'· μακραὶ γάρ εἰσι τότε αἱ νύκτες, καὶ οὐκ ἔστι σοι εὐχερὲς τότε διαπεραιοῦσθαι.

προτέρωι: πρότερος γάρ ἐστιν ὁ Τοξότης τοῦ Αἰγοκέρωτος· ὁ γὰρ ἥλιος ἐπὶ ἀνατολὰς τὰ ζώιδια ⟨δια⟩πορεύεται, ὁ μέντοι οὐρανὸς ἐπὶ δυσμὰς καταφέρε⟨τα⟩ι κινούμενος καὶ ἑκάστην μοῖραν τοῦ ζωιδιακοῦ ἀνύει. διὸ Εὐριπίδης τὸ φυσικὸν ὡς μυθικὸν παρείληφε λέγων (Orest 1006, cf p. 391, 2) 'εἰς ὁδὸν ἄλλη⟨ν⟩ Ζεὺς μεταβάλλει'. § τὸ δὲ καὶ δ' ἂν ἔτι προτέρωι φησὶ τοὺς πλέοντας ἡσυχάζειν καὶ μὴ πελαγίζειν οὐ μόνον τῆι χειμερινῆι τροπῆι, ἀλλὰ καὶ τῶι προτέρωι μηνί, ἐν ὧι ὁ ἥλιος διέρχεται Τοξότην. § καλῶς δὲ ἔχει ⟨τὸ⟩ ἑσπέρας κατάγεσθαι καὶ μὴ πιστεύειν ταῖς νυξίν, ἐπειδὴ καὶ ὁ Τοξότης ἀόρατός ἐστιν. τὸ

---

1 supplevi ‖ 3 lemma om AAld ‖ 3, 4 πολλάκι ἐπὶ τ. χ. πολλ. Ald | πολλάκις om M ‖ 4 περὶ τὸ π. A, πρὸς τὸ π. Ald | βλέποντες AAld ‖ 6 κλύζονται om M ‖ 6, 7 ἤγουν πόρρω εἰσὶν Ald ‖ 8 ἀντὶ τοῦ ὀ. ξ. Ald | καὶ om A ‖ 9 τοῦ θανάτου M | ἤγουν ἡ ναῦς Ald ‖ 10 γὰρ Hesiodi codd ‖ 11 ἑὼν AAld | αἰθύης M ‖ 11, 2 μᾶλλον om Ald ‖ 13 ἐπὶ AAld | κατὰ κοινοῦ τῶι μ. Ald ‖ 14 πρ. δ. μ. om M | τῷ M | αἰγοκέρωτος AM | κατὰ Ῥωμαίους om AAld ‖ 15 δεκέβριος A | τῶι πρ. Ald ‖ 16 τοῦ AAld: τῷ M | ἰαννουάριος M ‖ 16, 7 cf p. 400, 2 | ἤτοι (ἤγουν Ald) τοῦ ἰαν(νν A)ουαρίου. λέγει δὲ διὰ τὸν δεκέμ(μ om A)βριον μῆνα· οὗτος γάρ ἐστιν ὁ πρὸ τοῦ ἰαν(νν A)ουαρίου (-ιος A)· πολλὰ παθὼν κατὰ θάλασσαν AAld ‖ 19 σοι om A | τὸ δ. Ald ‖ 20 — p. 400, 5 om AAld ‖ 20 πρότερος scripsi: πρῶτος M ‖ 21, 24 supplevi

τηνικαῦτα δὲ τὰ σημεῖα τοῦ καιροῦ δίδωσιν. § *τὸ δὲ Τόξον ὅτ' ἠέλιος* (301) *τοῦτο σημαντικόν ἐστι τοῦ προειρημένου μηνὸς Χοιάχ* (p. 399, 14). *τὸ δὲ πεποιθὼς οὐκέτι νυκτί* (302) *μηκέτι* (*φησί*) *τῆι νυκτὶ πίστευε· μακρὰ γὰρ ἤδη καὶ βραδέως ἡ ἡμέρα τοῖς κινδυνεύουσιν ἐπιφαίνεται.*

303. *σῆμα δέ τοι κείνης ὥρης*: *ἐπειδὴ ἐν τῶι Τοξότηι ὢν ὁ ἥλιος οὐκ ἐᾶι αὐτὸν φαίνεσθαι, ἐξ ἄλλων τεκμηρίων τοῦ μηνός σοι δίδωσι κατάληψιν. ὁ δὲ νοῦς· τεκμήριόν σοι ἔστω τοῦ καιροῦ καὶ τοῦ μηνὸς ἐκείνου ὁ Σκορπίος ἀνατέλλων ἐπὶ τῆς ἐσχάτης νυκτός, ἤγουν ἐπὶ ὄρθρου· περὶ γὰρ ἑνδεκάτην καὶ δωδεκάτην ὥραν ὁ Σκορπίος ἀνατέλλει· αὐτὸς γὰρ ὁ Τοξότης ὑπὸ τοῦ ἡλίου τότε κατέχεται.*

304. *Σκορπίος ἀντέλλων*: *ὁ Σκορπίος μικρὸν πρὸ τῆς τοῦ ἡλίου ἀνατολῆς θεωρεῖται ἐπὶ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ὁρίζοντος· τότε γὰρ συμβαίνει τὸ κέντρον τοῦ Σκορπίου ἀνατέλλον θεωρεῖσθαι καὶ τὴν τοῦ Τοξότου κορωνίδα συνάπτουσαν τῶι κέντρωι.*

308. *τῆμος καὶ κεφαλή*: *ἐπειδὴ συμβαίνει τὸ τηνικαῦτα χειμῶνος ὄντος συστάσεις νεφελώδεις γίνεσθαι καὶ ὁ Σκορπίος ἀφανής ἐστιν, ἐξ ἄλλων πειρᾶται φανερὰν ποιῆσαι τοῦ μηνὸς τὴν κατάληψιν· τὸ τηνικαῦτα γὰρ* (*φησί*) *καὶ τῆς Κυνοσουρίδος ἡ κεφαλὴ περὶ τὸ ὄρθρον ἀνατέλλει, ὅτε αὐτὸς ὁ ἥλιος Σκορπίωι ⟨συν⟩ανατέλλει.*

309. *ὕψι μάλα τροχάει*: *εἰς ὕψος ἀνατέλλει ἡ κεφαλὴ τῆς Κυνοσουρίδος ὡς ἐπὶ τὴν ἰξὺν τῆς μεγάλης Ἄρκτου ἐν τῶι ἀνατρέχειν ἀποβλέπουσα. εἶτα καὶ ἕτερον τεκμήριον δίδωσι καὶ ʽὁ Ὠρίων' φησὶ ʽτὸ τηνικαῦτα ἀθρόος πᾶς καταδύεται πρὸ τῆς ἡμέρας'· ὀλίγον γὰρ πρὸ τῆς ἡμέρας δύεται δωδεκάτηι ὥραι*

---

6 lemma om A, *δὲ — ὥρης* om Ald ‖ 12 *κατέχεται* Ald: *κατάγεται* AM ‖ 13 lemma om AAld | *ὁ γὰρ* Ald ‖ 15 *συμβαίνει* Ald, cf l. 18 p. 392, 1: *σημαίνει* AM ‖ 16 *τοῦ* om A ‖ 18 lemma om A, *Ὠρίων* (323) pro lemmate Ald ‖ 20 *ἐμφανής* A | *γὰρ* post *πειρ.* A ‖ 19—27 *καὶ τὸν Σκορπίον μὴ εἶναι ἐμφανῆ, πειρᾶται καὶ ἐξ ἄλλων φανερὰν ποιῆσαι τὴν τοῦ Τοξότου κατάληψιν καί φησιν, ὅτι ὁ Ὠρίων τὸ τηνικαῦτα ἀθρόως* Ald ‖ 20 *τοῦ τοξότου* A Ald ‖ 21, 2 separavit et duo scholia fecit A ‖ 22 *τὸ περὶ* AM: traieci ‖ 23 supplevi ‖ 24—26 (*δίδωσι*) post p. 401, 5 A ‖ 24 *τῆμος καὶ κεφαλὴν* (sic) *κυνοσουρίδος* (308) pro lemmate A ‖ 24—p. 401, 1 *τῆμος δὲ ἤγουν τότε καὶ ἡ κ. τ. Κυν. εἰς ὕ. ἀνατ. ἡ γὰρ κεφ. τ. Κυν. ἐπὶ τὴν ἰξὺν τῆς μ. — ἀποβλέπει.* § *τὰ περὶ τ. π. δὲ Ὀ.* Ald ‖ 27 *ἀθρόως* AAld, *ἀθρό$\overset{\omega}{\text{ο}}$ς* M | 28 *δωδεκάτη ὥρα* M, *-ην -αν* AAld

τῆς νυκτός. ἔστι δὲ ὁ Ὠρίων λαμπρότατος ἀστὴρ νότιος. καὶ ὁ Κηφεὺς (φησίν) ἀπὸ χειρὸς ἐπ' ἰξύν (310)· τὰ γὰρ λοιπὰ μέρη αὐτοῦ ἄδυτα. πλείω δὲ ἐξεπίτηδες τὰ σημεῖα τοῦ χρόνου τίθεται, ὥστε κἂν, εἰ μὴ πάντα τις δύναιτο ἀλλ' οὖν γε ἓν ἐξ αὐτῶν φυλάξαι, σώιζεσθαι.

311. ἔστι δέ τις προτέρω: τὰ περὶ τοῦ παρακειμένου Οιστοῦ καὶ τοῦ Ἀετοῦ οὐκ ἀπό τινος διδάσκει προεγνωσμένου. κατὰ τοῦτο δὲ μόνον τὴν συνήθειαν παρέλειψεν. μικρὸν δὲ ἔμπροσθεν τοῦ Τοξότου βέλος κατεστήρικται δίχα Τόξου, πλησίον δὲ αὐτοῦ θεωρεῖται Ὄρνις βορειοτέραν ἔχων τὴν θέσιν. παράκειται δὲ αὐτῶι Ὄρνις ἕτερος ἐκ τοῦ σύνεγγυς, τῶι μὲν μεγέθει λειπόμενος ἐκείνου, χειμεριώτατος δὲ γινόμενος κατὰ τὴν ἑώιαν ἀνατολήν. καλεῖται δὲ Ἀετός. § προειπὼν οὖν περὶ τοῦ Τοξότου φησὶν 'ἔστι δὲ καὶ ἕτερος Ὀιστὸς περὶ τὸν ὑπὸ τὴν τοῦ Τόξου προβολὴν ἡτοιμασμένος'. § τὸ δὲ αὐτός (312) ἀντὶ τοῦ μόνος. 'Τυδείδης δ' αὐτός περ ἐὼν προμάχοισιν ἐμίχθη' (Il VIII 99). § τὸ δὲ προτέρω (311) οὐκ ἔμπροσθεν τοῦ Τοξότου, ἀλλὰ προτέρω προσωτέρω ἀνωτέρω, ὡς καὶ ἐπὶ τὰ βόρεια βεβλημένος, οὐχ ὑπὸ τοῦ Τοξότου βληθείς, ἀλλ' ἁπλῶς κείμενος, ὡς καὶ οὗτος ἐπιφέρει, ἄνευ τόξου καὶ τοξεύσαντος (312).

312. ὁ δέ οἱ παραπέπταται Ὄρνις: περιπέπταται, τὰς πτέρυγας ἁπλοῖ. § ἀσσότερον δὲ (313) πλησίον τοῦ βορέου· σφόδρα γάρ ἐστι βόρειος ὁ Ὄρνις.

Ὄρνις τοῦ Ὀιστοῦ νοτιώτερος περιπέπταται καὶ ἐκ τοῦ κύκλου ἤδη προγνωσθέντος τὴν κατάληψιν τῶι Τοξότηι καὶ τῶι Ἀετῶι δίδωσιν.

314. χαλεπός γε μέν: τὴν ἑώιαν ἐπιτολὴν ποιούμενος ὁ Ἀετὸς μέγαν χειμῶνα συνάγει τοῦ ἡλίου ὄντος τότε περὶ τὰ μέσα τοῦ Τοξότου.

---

1 νότιος om M ‖ 2 γὰρ om M ‖ 4 γε om AAld | ἐνὶ AAld ‖ 5 πιστεύσας σώζεσθαι AAld ‖ 6 lemma om AAld ‖ 6, 7 παρακειμένου δὲ Ὀ. Ald ‖ 8 κ. τοῦδε Ald | μόνου MAld | παρέλειψεν: — A, παραλείψας Ald, sequente sine lemmate scholio ad v. 314 (τὴν ἑώιαν —) AAld; μικρὸν κτλ. post p. 400, 17 (κέντρωι) scripta AAld ‖ 9 τόξον β. M ‖ 10 αὐτῷ A ‖ 11 ὁ ante Ὄρν. MAld ‖ 12 λαμπόμενος A ‖ 13 αὐτοῦ ante ἀν. AAld | δὲ om M | αἰετός A, ἀητός Ald ‖ 13—20 om AAld ‖ 14 παρὰ M ‖ 15 προσβολὴν Ald ‖ 16 ὡς τὸ Τ. Ald | Τυδ. — ἐμίχθη om M ‖ 17—20 τὸ δὲ — τοξεύσαντος om AAld ‖ 21 περιπέπταται scripsi: περιπέτεται M ‖ 25 ἤδη scripsi: εἴδη M ‖ 27 δὲ post ἑώιαν Ald ‖ 28 ἀητὸς Ald ‖ 29 τόξον A

315. *νυκτὸς ἀπερχομένης*: ὅτε λοιπὸν ἀνατέλλοντος ἡλίου σὺν τῶι Τοξότηι καὶ αὐτὸς ἅμα ἀνατέλλει. ὁ δὲ λόγος· χαλεπὸς οὗτος καὶ δεινὸς ἀνατείλας παριούσης νυκτός· ἑῶιος γὰρ ἀνατέλλων σὺν τῶι Τοξότηι ἐν τῶι Χοιάχ, ὅς ἐστι κατὰ Ῥωμαίους Δεκέμβριος, χειμῶνός ἐστι σημεῖον. διὸ εἶπε 'τοῖς πλέουσι *χαλεπός*' (314) διὰ τὸ τότε κρύος.

καί μιν καλέουσιν Ἀητόν: Ἀετὸν αὐτὸν καλοῦσιν. οἱ δὲ ἐτυμολογήσαντες αὐτὸν εἶπον παρὰ τοὺς ἀήτας καὶ τὰ χειμερινὰ πνεύματα, ἃ δηλοῖ χειμερινὸς ἀνατέλλων.

316. *Δελφὶς δ', οὐ μάλα πολλός*: πάλιν τὸν Δελφῖνα ἀπὸ τοῦ προεγνωσμένου διδάσκει Αἰγόκερω.

οὐ μάλα πολλός: οὐ σφόδρα λαμπρός.

τὸ δὲ ἐπιτρέχει: ὅτι ἄνω ἐστὶ τοῦ Αἰγόκερω ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπιτρέχων καὶ σπεύδων (τὴν γὰρ ὄψιν ὁ Δελφὶς ὡς ἐπὶ τὸν Αἰγόκερων σπεύδων ἔχει), διὰ τοῦτο ἐπιτρέχειν εἶπεν. καὶ ὑπέρκειται δὲ τοῦ Αἰγόκερω ὁ Δελφίς, οἷον ἐπιφερόμενος αὐτῶι. § τὸ δὲ *μεσσόθεν ἠερόεις* (317), ὅτι τὸ μέσον αὐτοῦ σφόδρα σκοτεινόν ἐστιν. ἔχει δὲ τέσσαρας ἀστέρας λαμπρούς. διδάσκει δὲ καί, οἵαν ἔχουσι τὴν θέσιν· καὶ γὰρ ἔχει αὐτοὺς ἐν παραλλήλωι σχήματι θεωρουμένους τοὺς σημαίνοντας αὐτοῦ τὴν διατύπωσιν. § τὸ δὲ *δύο πὰρ δύο* (318) οὐκ ὄντας ἐν τετραγώνωι σχήματι δύο ἐπὶ δύο, ἀλλὰ δύο παρὰ δύο παραβεβλημένους καὶ ποιοῦντας παραλληλόγραμμον ῥομβοειδές. § *πεπτηῶτα* δὲ δυϊκῶς τὰ γλήνεα. *γλήνεα* δὲ ἐκλήθησαν ἀπὸ τοῦ λάμπειν. καὶ Ὅμηρος (Il XXIV 192) 'ὃς γλήνεα πολλὰ κεχάνδει' ἀντὶ τοῦ λαμπρά. ἔνθεν καὶ ἡ κόρη γλήνη λέγεται διὰ τὸ στίλβειν.

ἄλλως. Δελφὶς — οὐ μάλα πολλός: τῶι Αἰγοκέρωτι

---

1 lemma om Ald | ὅτι M ‖ 1, 2 ἀνατέλλει σὺν αὐτοῖς (omisso ἅμα) A ‖ 4 ἀνατέλλει libri | ἐν om AM ‖ 4, 5 τὸ Χ. μηνὶ ἤτοι δεκεβρίω A | Χ. μηνὶ ἤγουν τῷ Δ. Ald ‖ 5 χ. ἐ. σ. om M ‖ 7—9 om Ald ‖ 7, 8 omisso lemmate ὃν καλοῦσιν ἀητὸν ἐτυμολογοῦντες παρὰ Ald ‖ 7 αἰ μιν A | ἀητὸν post lemma A ‖ 8 δὲ om A | αὐτὸν εἶπον om A ‖ 9 ἃ — ἀνατ. om A | ἀνατείλας Ald ‖ 10 ελφὶς A ‖ 11 ἐγνωσμένου Ald | αἰγοκέρωτος AAld ‖ 12 *οὐ μάλα πολλός* om AAld ‖ 10, 12, 3 scholia coniunxit M ‖ 13—17 οὐ γὰρ σφ. φησὶν ἔκλαμπρος. ἐπιφέρει οὖν *μεσόθεν ἠερόεις* ὅτι (ceteris omissis) AAld ‖ 17 τὸ alt om M ‖ 18 ἐστιν: — AAld ‖ 18—27 om AAld ‖ 19 οἵαν scripsi: ὅταν M ‖ 21 *παρὰ* M ‖ 28 lemmata om Ald, *ἄλλως* om A ‖ 28—403, 1 ἐπίκατ. οὖν τῶι αἰγ. Ald

ἐπικαταφέρεται ὁ Δελφὶς ἀνάστερος τὰ πολλά, δ' ἔχων ἀστέρας ἐπισήμους ἐν [τῶι] παραλλήλωι [κύκλωι] κειμένους.

318. *γλήνεα, παρβολάδην* —: οὕτως ⟨*sequebatur figura adscripta*⟩· ῥομβοειδὲς γὰρ τὸ τοιοῦτον σχῆμα. ποιητικῶς δὲ εἶπε τοὺς ἀστέρας *γλήνεα*· γλήνη γὰρ νῦν ἐστιν ἡ ἐν τῶι ὀφθαλμῶι κόρη. § κατηστέρισται δὲ εἰς τιμὴν τοῦ Ποσειδῶνος· ἐρασθέντος γὰρ τῆς Ἀμφιτρίτης αὐτοῦ συνήργησε τῶι γάμωι. Ἕρμιππος δὲ (p. 54 M.) ἐπὶ Ἀπόλλωνος τιμῆι ἡγησαμένου Κρησὶν εἰς Δελφοὺς δελφῖνι ὁμοιωθέντος. ἔνιοι δὲ τὸν κομίσαντα Ἀρίονα τὸν κιθαρωιδὸν εἰς γῆν.

Cat p. 244 b sqq. (Hyg II 17 p. 67)

Μέχρι τούτου τὰ περὶ τῶν βορείων ἀστέρων. μέτεισι δὲ ἐντεῦθεν ἐπὶ τὰ νότια.

319. *καὶ τὰ μὲν — βορέω*: τριμερῆ τὸν τῆς ἀστροθεσίας ἐποιήσατο λόγον, τὸν μὲν περὶ τῶν βορείων, τὸν δὲ περὶ τῶν ἐν τῶι ζωιδιακῶι κειμένων, ἃ δὴ μεταξύ ἐστι τῶν βορείων καὶ τῶν νοτίων, ⟨τὸν δὲ περὶ τῶν νοτίων⟩. ἐπλήρωσε δὲ πάντα τὰ ἐν τῶι βορείωι μέχρι τοῦ ζωιδιακοῦ κύκλου καὶ αὐτὰ τὰ ιβ' ζώιδια, καί φησι 'πάντα ταῦτα τὰ προειρημένα ζώιδια μεταξύ ἐστι τοῦ βορείου καὶ τῆς τοῦ ἡλίου πορείας καὶ πλάνης', ἵνα λέγηι μέσον βορείου καὶ τοῦ ζωιδιακοῦ κύκλου. § *ἀλήσιος* δέ, ὅτι καὶ ὁ ἥλιος εἷς τῶν πλανητῶν ἐστι, τὰ μέντοι φαινόμενα ἀπλανῆ.

320, 1. *τὰ δὲ νειόθι* —: τὰ νότια· κάτω γὰρ ἐκεῖνα ὡς πρὸς τὸ ἔγκλιμα τοῦ κόσμου, ὥσπερ ἄνω τὰ βόρεια διὰ τὸ ἔξαρμα. ὁ δὲ νοῦς 'τὰ δὲ ἄλλα ζώιδια κάτω ὡς πρὸς τὸν νότον τέλλεται καί ἐστι πολλα⟨χοῦ⟩ μεταξὺ τοῦ τε νότου καὶ τοῦ ζωιδιακοῦ κύκλου, καὶ ἄλλ' ἐν ἄλλοις κέχυται τόποις. τὰ δὲ ὑπὸ ταῦτα λέγεται φέρεσθαι μεταξὺ νότου καὶ τῆς τοῦ ἡλίου κελεύθου.

---

1 τέσσαρας AAld ‖ 2 παραλλήλως A | κύκλωι om AAld ‖ 2, 3 κ. φησὶ δὲ (οὖν Ald) *τὰ δέ οἱ περὶ τέσσαρα κεῖται γλήνεα* scholiis coniunctis AAld ‖ 3 cf p. 374 al ‖ 3, 4 ἔοικε δὲ ῥομβ. ἔχειν τὸ σχ. Ald ‖ 5 γὰρ om M | νῦν om AAld ‖ 6 κατηστέρηται A ‖ 7 αὐτοῦ τ. Ἀ. AAld | συνεργῆσαι M ‖ 8, 9 δέ φησιν ὅτι ἐπὶ — ἡγήσατο — Δελφούς. ἔνιοι δὲ AAld ‖ 9 ὁμοιωθέντος scripsi: -α M | ἀρίωνα libri ‖ 10 ἐν τῇ γῇ M ‖ 11 δὲ AAld: om M ‖ 13—16 *καὶ — νοτίων* om AAld ‖ 16 supplevi | πλήρωσε A | δὲ om AAld ‖ 17 ζώδια post βορ. M: om hic AAld ‖ 18 ταῦτα πάντα AAld ‖ 19 *καὶ πλάνης* om AAld ‖ 20 βορέου M ‖ 23—28 post p. 404, 7 AAld ‖ 23 *νειόθι τέλλεται* pro lemmate AAld ‖ 23, 4 ν. γὰρ κάτω κεῖνται ὡς πρὸς τὸ κλίμα τοῦ AAld ‖ 24 ἔγκλημα M ‖ 25 ἄστρα pro ζ. AAld | ὡς πρ. τ. ν. om Ald ‖ 26 supplevi; πολλὰ AM, om Ald ‖ 27 καὶ ante ἄλλ' om M | τόποις κέχυται AAld

26*

321. *καὶ ἠελίοιο κελεύθου*: ἡλίου κέλευθός ἐστιν ἡ διὰ μέσου τῶν ιβ' ζωιδίων ἐξ ἐναντίας τῶι παντὶ κίνησις. ἣν ἄλην εἶπεν (319) οὐκ ἀπεικός· ἀνώμαλος γὰρ καὶ βραδεῖα· ἀγόμενος γὰρ ὁ ἥλιος ὑπὸ τῆς τοῦ οὐρανοῦ περιφερείας αὐτὸς εἰς τοὐπίσω κατὰ μικρὸν ὑπονοστεῖ. καὶ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ κίνησιν λέγουσιν ἄνισον ἐν ἰσημερίαις καὶ τοῖς διαστήμασι τοῦ χρόνου θεωρουμένην.

322. *λοξὸς μὲν Ταύροιο*: πληρώσας πάντα τὰ ἐν τῶι βορείωι καὶ ἐξ ἐκείνων διδάξας τὰ ιβ' ζώιδια ἔρχεται ἐπὶ τὰ νότια. καὶ πάντων τῶν ἐν αὐτῶι διδασκαλίαν ποιούμενος ἐκ τοῦ ἐπισημοτέρου καὶ λαμπροτέρου ὑπὲρ πάντα τὰ νότια ἤρξατο, ὅτι καὶ τῆς Ὁμηρικῆς χρήσεως ἔτυχεν· ἐν βραχεῖ γὰρ ὁ ποιητὴς ἀπὸ β' ζωιδίων ἐπισήμων τά τε βόρεια καὶ τὰ νότια ἐδήλωσε, καὶ ὅτι ὥσπερ εὐθεῖά τίς ἐστιν ἀπὸ τῆς ὄψεως τῆς Ἄρκτου μέχρις Ὠρίωνος· κατὰ γὰρ τὸν ποιητὴν ἀστρονομικῶς εἰπόντα (Il XVIII 488. Od V 274) 'ἥ τ' αὐτοῦ στρέφεται καί τ' Ὠρίωνα δοκεύει' εἰκότως ἐν τοῖς βορείοις ἐκείνης πρῶτον μνήμην ποιησάμενος (37) νῦν ἐν τοῖς νοτίοις τοῦ ἀντικειμένου μνημονεύει.

εἰς τὸ αὐτό. ἐπεὶ τὴν διὰ τῶν πόλων ἀγομένην περιφέρειαν τέμνων φωρᾶται, ἐν ἀμφοτέροις δὲ κείμενος τοῖς ἡμισφαιρίοις ἐπέχει μοίρας κατὰ μῆκος ιζ', κατὰ δὲ πλάτος λ'.

Ταύροιο τομῆι ὑποκέκλιται: μέμφοιτο ἄν τις Ἀράτωι ὡς μὴ ἀκριβῶς προσσχόντι τῆι τοῦ Ὠρίωνος θέσει· οὐ γὰρ ὑπὸ τὸ διχοτόμημα τοῦ Ταύρου ἐστίν, ἀλλ' ἔτι τοῦ Ταύρου ἀνατολικώτερος. ἆρα οὖν ἐν πᾶσι τὴν ἀκρίβειαν ἐνδειξάμενος κατὰ τοῦτο μόνον ἐσφάλη; οὐδαμῶς· ἀλλά φαμεν, ὅτι νῦν τομὴν

---

1 *καὶ* om AAld | *ελίου* A ‖ 2 *μέσον* A | *ζωδίων ιβ'* A | *ἐξ* scripsi: *τῆς* libri | *κινήσεως* libri | *ἄλλην* A, *ἅλην* M ‖ 3 *ἐστι* post *γὰρ* Ald ‖ 4 *δὲ* pro *γὰρ* AAld | *περιφορᾶς* AAld | *αὐτὸς* om Ald ‖ 5 *ὑπονοσθῆ* A | *ταύτην ἰ.* libri | *αὐτοῦ ἰδίαν* AAld ‖ 6 *ἰσημερίοις* M | *τοῖς* om AAld | *τοῦ* om AAld ‖ 8 *Ταύροιο* om Ald, lemma om A | praescripserunt *περὶ τοῦ Ὠρίωνος* (*νῦν λέγει* add Ald) AAld ‖ 8, 9 *πάντα γαρ τὰ ἐν τῶι β. καὶ τὰ ἐξ ἐ. δ.* Ald ‖ 9, 10 *τὸν νότιον* M ‖ 10, 1 *ἀπὸ τοῦ* AAld ‖ 11 *ἐπισημοτάτου* AAld | *λαμπροτάτου* Ald ‖ 13 *δύο ζ.* AAld | *τά τε νότια καὶ τὰ β.* AAld ‖ 15, 6 omisso *κ. γ. τ. π.* AAld *ἀστρ. εἰπὼν* ‖ 16 *τὸν Ὠ.* A, *ὁ Ὠ.* Ald ‖ 17 *οὖν ἐν* Ald ‖ 20 lemma om AAld | *ἐπεὶ* Ald: *ἐπὶ* AM | *πόλων* Ald: *πολλῶν* AM | *ἀγομένην* om M ‖ 21 cf p. 136, 8 sqq. ‖ 22 *μοιρῶν μῆκος* A ‖ 23 lemma om scholiis coniunctis AAld | *δὲ* post *μ.* AAld | *ἂν* om M ‖ 24 *προσέχοντι* Ald | *τῆι* om A ‖ 26 *ἐστὶν* post *ἀνατ.* iterum AAld ‖ 27 *λέγομεν* AAld

λέγει τὴν περιγραφὴν καὶ τὸ διαμεμετρημένον χωρίον, τόν τε Ταῦρον καὶ τοὺς Διδύμους· ὑπὸ γὰρ τὸ τμῆμα ⟨τοῦτό⟩ ἐστιν ὁ Ὠρίων· ὁ γὰρ πᾶς ζωιδιακὸς κύκλος ιβʹ τομὰς ἔχει, αἷς διείργεται ἕκαστον ζώιδιον. τομὴ οὖν λέγεται τὸ διαχωρίζον μέρος τόν τε Ταῦρον καὶ τοὺς Διδύμους· ὑπὸ γὰρ τὸ τμῆμα τοῦτό ἐστιν ὁ Ὠρίων.

τομῆι ὑποκέκλιται: ὅτι οὐκ ἐξωρθωμένος ἐστίν, ἀλλὰ σχῆμα ἔχων κυνηγετικὸν καὶ ὥσπερ ἐπισπεύδων κυνηγετεῖ, ὡς συντρέχειν τῆι ἱστορίαι καὶ τὸν καταστερισμόν· ἔχει γὰρ τὴν δεξιὰν ὥσπερ ῥόπαλον ἐπιφέρουσαν καὶ ἐπινεύει διὰ τοῦ βλέμματος σπουδὴν ἐνδεικνύμενος. καὶ Ὅμηρος (Od XI 572—5)·

τὸν δὲ μέτ᾽ Ὠρίωνα πελώριον εἰσενόησα
θῆρας ὁμοῦ εἰλεῦντα κατ᾽ ἀσφοδελὸν λειμῶνα,
τοὺς αὐτὸς κατέπεφνεν ἐν οἰοπόλοισιν ὄρεσ⟨σ⟩ι
χερσὶν ἔχων ῥόπαλον — αἰὲν ἀαγές.

322, 3. *ὑποκέκλιται αὐτὸς Ὠρίων: τοῦτον μὲν ὁ Ἡσίοδός φησιν* (fr 17) *Εὐρυάλης τῆς Μίνω καὶ Ποσειδῶνος εἶναι, δωρεὰν δὲ ἔχειν παρὰ τοῦ πατρός, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν κυμάτων πορεύεσθαι. ἐλθόντα δὲ εἰς Χίον Μερόπην τὴν Οἰνοπίωνος βιάσασθαι οἰνωθέντα. τὸν δὲ Οἰνοπίωνα χαλεπήναντα αὐτὸν ἐκτυφλῶσαι. ἐλθόντα δὲ εἰς Λῆμνον ἀλητεύοντα Ἡφαίστωι συμμῖξαι. ὃς αὐτὸν ἐλεήσας δίδωσιν αὐτῶι ποδηγέτην Κηδαλίωνα. ὃν λαβὼν ἐπὶ τῶν ὤμων ἔφερε τὰς ὁδοὺς σημαίνοντα. ἐλθὼν δὲ εἰς ἀνατολὰς καὶ ἡλίωι συμμίξας ὑγιάσθη. καὶ οὕτως ἐπὶ τὸν Οἰνοπίωνα ἐλθὼν τιμωρήσασθαι ἔμελλεν. ὁ δὲ μαθὼν ὑπὸ γῆν ἐκρύβη. ἀπελπίσας δὲ αὐτὸν εὑρεῖν εἰς Κρήτην ἦλθε καὶ τῆι Ἀρτέμιδι σύνθηρος ἦν ..... ἐπιχειρήσας οὖν καὶ ταύτην* Cat p. 247b sqq.

---

1 *διαμεμετρημένον* Ald: *διάμετρον* AM ‖ 1, 2 *τόν — Διδ.* om AAld ‖ 2 *ὑφ᾽ ὃ τμ.* Ald | *τὸ* om A | *Ὠρίων*: — A ‖ 3 *τομαῖς διαιρεῖται* AAld | *ἑκάστου* ante *ἔχ.* Ald ‖ 4 *τὸ μὲν* A, *τομὴν* Ald | *λέγει* AAld ‖ 4, 5 *μέρος ἕκαστον* (*ἕκ. μ.* Ald) *τῶν ζωδίων ὑπὸ τοιοῦτον τὸ* (*γὰρ* pro *τὸ* Ald) *τμῆμα* AAld ‖ 6 *τομῇ* M ‖ 6—10 post p. 406, 29 AAld ‖ 6 *τὸ δὲ ὑποκέκλιται ἀντὶ τοῦ οὐκ* AAld ‖ 7 *κυνηγετεῖν* Ald ‖ 8 *κατηστερισμὸν* AAld ‖ 9 *φέρουσαν* AAld | *ἐπιβλέπει* AAld ‖ 9, 10 *νεύματος* AAld ‖ 10—14 *καὶ Ὅμ. — ἀαγές* om AAld ‖ 15 lemma om AAld | *τ. δὲ Ἡσ.* Ald | *ὁ* om AAld ‖ 16 *Εὐρυάλης* Cat alii: *βούλλης* A, *βρύλλης* MAld | *μίνωος* AAld | 17 *ὡς* om Ald | *καὶ* om AAld ‖ 18 *ἐς* AAld | *οἰνωπίωνος* A ‖ 19 *χαλεπαίνοντα* AAld ‖ 19, 20 *ἐκτ. αὐτόν* Ald ‖ 20 *λῆμην* A | *ἁ(ἀ* Ald)*λιτεύοντα* AAld | *τῶι Ἡ.* Ald ‖ 21 *δ. αὐτὸν* A ‖ 21, 2 *κηδαλλίωνα* M, *κυδαλίωνα* Ald ‖ 22 *αὐτῶι* post *ὁδοὺς* AAld ‖ 23 *καὶ ὑγιὴς ἐγένετο* post *ὑγ.* A: om MAld ‖ 24 *οἰνωπίωνα* A | *ἦλθε τ. μέλλων* AAld ‖ 25 *εὑρεῖν* om AM ‖ 26 lacunam indicavi, om libri finem narrationis Hesiodeae, add aliena, cf Cat p. 249 b

βιάσασθαι ὑπὸ σκορπίου πληγεὶς ἐτελεύτησεν. § *ἦρκται δὲ ὁ ποιητὴς ἀπὸ τούτου, διότι συνεγγίζει μᾶλλον τοῖς βορείοις· ἔχει γὰρ τὴν ζώνην κατὰ τὸν ἰσημερινὸν καὶ τῆι δεξιᾶι καλαύροπα κρατῶν ἐφάπτεται τοῦ ζωιδιακοῦ, ἐπὶ δὲ τῆς ἀριστερᾶς δορὰν ἔχει ἐνν⟨ε⟩άστερον.*

323. *μή, κεῖνον ὅτις: τοῦτον τὸν Ὠρίωνα ὅστις παρέρχεται μεσουρανοῦντα, μηκέτι προσδοκάτω ἐν τῆι ⟨αὐτῆι⟩ νυκτὶ ἄλλα ἄστρα λαμπρότερα ἰδεῖν, ἐπειδὴ τούτου μεσουρανοῦντος τὰ λοιπὰ λαμπρὰ ἄστρα ὑπὲρ γῆς εἰσιν, οἷον ὁ Ταῦρος ⟨καὶ⟩ οἱ Δίδυμοι καὶ ὁ Καρκίνος ⟨καὶ⟩ ὁ Κύων καὶ ὁ Ἡνίοχος.*

324. *ὑψοῦ πεπτηῶτα: ἐν οὐρανῶι σφόδρα ἐκτεταμένος ἐστὶν ὁ Ὠρίων, ὡς καὶ ζῶν ἐκτράπελος εἶναι ἐλέγετο· λέγει γὰρ ὁ ποιητὴς* (Od XI 311 sq.) *'ἐννέωροι γάρ τοί γε καὶ ἐννεαπήχεες ἦσαν — ἀτὰρ μῆκος — ἐννεόργυιοι'. ὕστερον δὲ ἀποφαίνεται ἐλάττους Ὠρίωνος, ἐν οἷς φησι 'μετά γε κλυτὸν Ὠρίωνα'* (Od XI 310). *ὅτι δὲ ἔχει σφόδρα λαμπροὺς ἀστέρας, καὶ μάλιστα μὲν τοὺς τὸ ζῶμα ἀποτελοῦντας, ἑτέρους δὲ τοὺς περὶ ⟨τοὺς⟩ ἱμάντας καὶ ⟨τοὺς τὸ⟩ ξίφος μιμουμένους καὶ δύο λαμπροὺς τοὺς ἐπ' ἄκρων ποδῶν, φησὶ καὶ Εὐφορίων* (fr nov)· *'οὐδὲ νεογνοὶ παῖδες ἐδιζήσαντο πελώριον Ὠρίωνα —'.*

325. *οὐρανὸν εἰσανιδών: ὁ ἀναβλέψας* (*φησίν*) *ἐν καθαρᾶι καὶ ἀσελήνωι νυκτὶ εἰς τὸν οὐρανὸν οὐκ ἂν εὕροι ἄλλα λαμπρότερα τοῦ Ὠρίωνος ἄστρα· περιέχεται γὰρ εὐμεγέθης. ἢ τάχα τοῦτο εἶπεν, ἐπειδὴ μεσουρανοῦντος Ὠρίωνος τὰ λαμπρότατα τῶν ἄστρων ὑπὲρ γῆς ὁρᾶται, Ταῦρος Ἡνίοχος Δίδυμοι Περσεὺς Ἀνδρομέδα Κασσιέπεια· τὸ γὰρ ὑψοῦ πεπτηῶτα* (324) *ἀντὶ τοῦ μεσουρανοῦντα.* § *τὸ δὲ παρέρχεται —: τοιοῦτόν ἐστιν· ὅστις αὐτὸν παρέρχεται, μὴ νομίσηι ἄλλα αὐτοῦ λαμπρότερα θεάσεσθαι.*

326. *τοῖός οἱ καὶ φρουρός: κάτω τοῦ Ὠρίωνος νοτιώτερός ἐστιν ὁ Κύων, ὁ Σείριος καλούμενος, ὃν Ὠρίωνος κύνα*

1—5 om AAld ‖ 4 pedum, non clavam Orionis praeter imagines Germanicus novit v. 651 (*nudabatque feris angusto stipite silvas*) e globo vel libro picto ‖ 6 schol v. 323 om Ald ‖ 9 *ὑπὸ γῆν* AM, cf l. 24 ‖ 11 schol v. 324 om AAld | *ἐκτεταμμένος* M ‖ 14 *αὐτὰρ* M ‖ 17, 8 supplevi ‖ 22 *πανσελήνωι* Ald ‖ 22, 3 *ἄλλο λαμπρότερον — ἄστρον* Ald ‖ 23 *τοῦ* om AAld | *περιέχεται γ. εὐμ.* om AAld ‖ 24 *τάχα* om AAld ‖ 25 *ἀστέρων* M | *γῆν* AAld ‖ 26 *Περσεὺς Ἀνδρομέδα* om AAld ‖ 27 *ἀντὶ τοῦ* om AAld | *μεσουρανοῦντος* A | *σημαίνει* post *μ.* Ald ‖ 28, 9 *ἀ. αὐτοῦ κρείττω παρέρχεται* (om Ald) *θεάσασθαι* AAld ‖ 29 *θεάσασθαι* etiam M ‖ 30 lemma om AAld ‖ 30, 1 *φαίνεται κάτω* omisso *ἐστιν* Ald

καλοῦσι κατ' ἐπίκλησιν, ὥς φησιν Ὅμηρος (Il XXII 29 sq.) *'ὅν τε κύν' Ὠρίωνος ἐπίκλησιν καλέουσιν. λαμπρότατος μὲν ὅ γ' ἐστίν'. τὸ δὲ φρουρός, ὅτι κυνηγῶι ὄντι τῶι Ὠρίωνι συνακολουθεῖ ὁ Κύων καί ἐστιν αὐτοῦ φύλαξ.*

327. *φαίνεται ἀμφοτέροισι Κύων: ἤτοι τοῖς ὀπισθίοις (ἐπ' αὐτῶν γὰρ βεβηκώς ἐστιν) ἢ ἀμφοτέροισι τοῖς ἐμπροσθίοις. ὃ καὶ μᾶλλον· τὰ γὰρ σφυρὰ αὐτοῦ τῶν ποδῶν τῶν ὀπισθίων [νότια], ἐφ' ὧν βέβηκεν, ἀφανῆ ἡμῖν καὶ οὐ πάνυ εὐσύνοπτά ἐστιν. διὰ τοῦτο ἀμφοτέροις λέγει τοῖς ἐμπροσθίοις καὶ προδήλοις μᾶλλον διὰ τὴν κατάληψιν. νοείσθω τοίνυν τὸ βεβηκώς οἷον ὁρμῶν καὶ ἀνατέλλων τοῖς ἐμπροσθίοις ποσίν· μετὰ γὰρ τῆς κεφαλῆς οἱ ἐμπρόσθιοι πόδες ἀνατέλλουσιν.*

328. *ποικίλος, οὐ μὲν πάντα πεφασμένος: πρόκειται, ὅτι ποικιλίαν ἀστέρων ἔστιν ἰδεῖν, ἄστρον τι ἔχον καὶ ἀμυδροὺς καὶ λαμπροὺς ἀστέρας παραλλήλους· οὕτω γὰρ ποικιλία λέγεται. τὸ δὲ 'παραλλήλους' εἴπομεν, ὅτι οὐ δεῖ εἶναι ὁμοῦ μόνους λαμπροὺς οὔτε τὸ ἀνάπαλιν, ἀλλὰ δεῖ κρᾶσιν εἶναί τινα. ἔστιν οὖν ὁ Κύων πεποικιλμένος, ἐξ ὧν καὶ αὐτὸς ἐπιφέρει ἀλλ' οὐ πάντα πεφασμένος· οὐ γὰρ ἐκ μόνων συγκείμενος λαμπρῶν ἀστέρων ἐστίν, ἀλλ' ἔχων καί τινας ἀμυδρούς. εἰκότως οὖν ποικίλος ἐστίν. ἢ ποικίλος διὰ τὸν ἐπ' ἄκρας αὐτοῦ τῆς γέννος ἀστέρα, ὃς ἰδίως Σείριος καλεῖται, παρ' ὅσον σέσηρεν αὐτοῦ τὸ φῶς. καί ἐστι πορφυρίζων ἐκ τοῦ παλμοῦ τῆς λαμπηδόνος. καὶ κατὰ τοῦτο οὖν ποικίλος, κατὰ τὰς τοῦ ἀστέρος μαρμαρυγὰς ὥσπερ πορφυριζούσας.*

329. *γαστέρα κυάνεος περιτέλλεται: οὐδὲ γὰρ οἱ τὴν γαστέρα αὐτοῦ ἀποτελοῦντες ἀστέρες σφόδρα λαμπροί εἰσιν.*

---

1 *λέγουσι* AAld ‖ 2 *λαμπρ. — ἐστί* om AAld, sequentia seiunxit A ‖ 3 *συνηκολούθει* Ald ‖ 5 *ποσίν* omisi post *φ.*: *φαίνεται ποσίν* om M, *Κύων* om AAld; *τὸ δὲ ποσὶν ἀμφ.* Ald ‖ 6 *βεβηκός* AAld | *ἢ* om M ‖ 8 *τῶν ὀπισθίων* om M | *νότια* om AAld ‖ 9 *εἰσιν* Ald ‖ 10 *πρόδηλον* AAld | *διὰ* om AAld | *δίδωσιν* post *κατάλ.* A, post *καὶ* Ald: om M ‖ 11 *βεβηκός* A ‖ 12 *οἱ π. ἀνατ. οἱ ἐμπρόσθιοι* AAld ‖ 13 sequitur p. 409, 2 (*οἱ δὲ*) 3 A ‖ 14 *ποικίλως* A ‖ 14, 5 *οὐ — ὅτι* om M ‖ 14 *π. ἀλλ' οὐ π.* Ald | *τὸ ποικίλος πρ. ὅτι* Ald ‖ 15 *ὅτε* post *ἰδεῖν* M: omisi | *ἰδεῖν ἔχει γὰρ καὶ ἀ.* AAld ‖ 17 *ὁμοῦ* om AAld ‖ 18 *δὴ* A ‖ 21 *ἀστέρων* om M | *ἐστίν* om Ald | *ἀλλὰ* A | *οὖν* om M ‖ 22 *ποικίλως* A | *ὁ* post *ἢ* AM: om Ald ‖ 23 *ἰδία* Ald ‖ 25 *καὶ* om A Ald ‖ 25, 6 *τὰς ἀστερομαρμαρυγὰς* AAld ‖ 27 lemma om AAld | *οὐ γὰρ* A Ald ‖ 28 *αὐτοῦ* om A | *εἰσιν* om A

330. *ὅς ῥα μάλιστα*: ὅστις. οὗτος ὁ ἀστὴρ ὁ παρακείμενος αὐτοῦ τῆι γέννι *ὀξέα* καὶ σφόδρα στιλβόντως τὸ φῶς ἀποπέμπει. *σειριάει* οὖν (331) ἀντὶ τοῦ τὸ φῶς ἀφίησι σεσηρότως· οὐ γὰρ ἐν ἑαυτῶι πεπυκνωμένην ἔχει ὁ ἀστὴρ τὴν λαμπηδόνα, ἀλλὰ διαχάσκουσαν καὶ ὡς ἐν παλμῶι οὖσαν. § ἢ *ὀξέα σειριάει*: πυκνὰς καὶ ἀλλοχρόους ἀφίησι λαμπηδόνας, ποικίλα διαδεικνύμενος χρώματα.

331. *καί μιν καλέουσι*: ἀντὶ τοῦ 'καὶ δὴ ἐκεῖνον τὸν οὕτω λάμποντα ἀστέρα Σείριόν φασι' παρὰ τὸ φῶς αὐτοῦ καὶ τὰ προειρημένα.

332. *ἅμ' ἠελίωι ἀνιόντι*: συνανατέλλει τῶι ἡλίωι ὁ Σείριος, ὅτε γίνεται εἰς τὸν θερινὸν τροπικὸν ἐν τῶι Καρκίνωι περὶ τὸν Ἐπιφὶ μῆνα, ὅς ἐστι κατὰ Ῥωμαίους Ἰούλιος, ὅτε καὶ 'φέρει — πυρετὸν δειλοῖσι βροτοῖσιν' (Il XXII 31). τὸ τηνικαῦτα σφοδροῦ γινομένου τοῦ καύματος πάντες οἱ πρόσφοροι καρποὶ πέπειροι γίνονται, φησίν. § τὸ δὲ '*οὐκέτι ἐκεῖνον*' (τὸν Σείριον) ἑλληνισμός· οὐκέτι ἐκείνου ἀνιόντος ἅμα ἡλίωι αἱ ἄρουραι ψεύδονται.

333. *ἀναλδέα φυλλιόωσαι*: ἀναυξῆ θάλλουσαι. ἀλλὰ τὰ ἰσχυρὰ καὶ ἀντέχοντα πρὸς τὸ καῦμα [τὸν καρπὸν] πέπειρα ποιεῖ καὶ τὰ ἐξασθενήσαντα διαφθείρει. § τὸ δὲ *κείνου καὶ κατιόντος ἀκούομεν* (336) ἀντὶ τοῦ 'Σειρίου οὐ μόνον τῆς ἀνατολῆς διὰ τὸ καῦμα καὶ τὸν πολὺν ὑπ' αὐτοῦ γινόμενον πυρετὸν αἴσθησιν λαμβάνομεν, ἀλλὰ καὶ δύνοντος αὐτοῦ τῆς ψύξεως αἰσθανόμεθα'· ἑῶιος γὰρ δύεται ὁ Σείριος, ὅτε γίνεται ὁ ἥλιος ἐν τῶι χειμερινῶι τροπικῶι ἐν τῶι Αἰγοκέρωτι, ὅτε σφόδρα ἐστὶ χειμών. § τὸ δὲ *ἔρρωσεν* (335) εὐερνέστερα καὶ ἰσχυρότερα ἐποίησεν.

336. *οἱ δὲ δὴ ἄλλοι*: ἐπειδὴ οὗτος ὁ ἀστήρ ἐστιν ἐν

---

1 lemma om AAld | ὁ alt om M ‖ 1, 2 *περικείμενος* M ‖ 2 *τὴν γένυν* M | *καὶ* om M ‖ 3 *ἀποπέμπων* A | *τὸ* om M ‖ 5—10 *ἢ — προειρημένα* om AAld ‖ 11 *οὐκέτι* Ald, lemma om A; *ἠελίοιο* M ‖ 12 *τὸ* M ‖ 16 *γίγνονται* A | *φησίν* om Ald | *φησὶ γὰρ ὅτι οὐκέτι* A ‖ 17 *ἑλλ. ἐστὶ ἀντὶ τοῦ* Ald | *κείνου* A | *ἡλίου* AM ‖ 17, 8 *ψεύδονται* (*αἱ* add Ald) *ἄρουραι* AAld ‖ 20 *τὰ μὲν ἰσχ. διανέχονται* Ald | *ἀνέχοντα* A | *τῶν καρπῶν* Ald; an *τ. καῦσον*? | *πέπειρα γίνονται* M ‖ 21 *ἢ* AM | *π. τὰ δὲ ἐξασθ.* Ald | *δ' ἐκείνου* M ‖ 21—28 *ἀκούομεν* (*δὲ* add Ald) *ἀντὶ τοῦ αἰσθανόμεθα· ἀνατέλλοντος γὰρ αὐτοῦ ἀντιλαμβανόμεθα, καὶ ὅτε τροπὴν* (*ποιεῖται* add Ald) *καὶ δύσιν, πάλιν γινώσκομεν. ἐπειδὴ* (*γὰρ* add Ald) *οὗτος* AAld ‖ 29 lemma om A

παντὶ τῶι Κυνὶ ἐπισημότατος, φησίν, ὅτι καὶ ἀνατολῆς καὶ δύσεως αὐτοῦ αἰσθανόμεθα, οἱ δὲ ἄλλοι οἱ τὸ λοιπὸν αὐτοῦ ἀποπληροῦντες σῶμα ἀστέρες ἐλαφροὶ καὶ ἀνεπαχθεῖς εἰσιν ἡμῖν. ὑπὲρ δὲ τοῦ ἀποπληροῦν αὐτοῦ τὸ σῶμά φησι *περίκεινται* (337).

338. *ποσσὶ⟨ν⟩ δ' Ὠρίωνος*: εὖ καὶ προσηκόντως ἐστὶν ἔχουσα ἡ τῶν ἄστρων θέσις· τῶι γὰρ κυνηγῶι εἰκότως ὁ κύων φρουρὸς πρόσκειται καὶ ὁ ἐν τῆι ἄγραι λαγωὸς παρὰ πόδας τοῦ κυνηγοῦ.

ἄλλως. ὑπὸ δὲ τοῖς ποσὶ τοῦ Ὠρίωνος Λαγωός, ὡς ἂν διωκόμενος ὑπὸ τοῦ Κυνὸς ἤγουν. προανατέλλονται αὐτοῦ παραλλήλως τὰ ἄστρα. § κατηστερίσθαι δὲ αὐτὸν λέγουσιν ὑφ' Ἑρμοῦ διὰ τὴν ταχυτῆτα καὶ τὴν πολυγονίαν. μόνωι δὲ τούτωι ἐδόθη κύειν πολλά, ὧν τὰ μὲν τίκτει, τὰ δὲ ἔχει ἐν τῆι κοιλίαι. § τὸ δὲ *ἐμμενὲς ἤματα πάντα διώκεται* (339) εἶπε πρὸς τὸ ποιητικὸν καὶ χαριεντίζεται ἅμα καὶ πρὸς τὸ διηνεκὲς τῆς φύσεως τοῦ κόσμου καὶ τὸ εἰς ἀεὶ τοῦ κόσμου καὶ τοῦ οὐρανοῦ. φησὶ δὲ 'ὁ Λαγωὸς ἀδιαλείπτως διώκεται'. § τὸ δὲ *ἐμμενές* διηνεκῶς. σημαίνει δὲ καὶ τὸ αἰώνιον τοῦ κόσμου καὶ ἄφθαρτον. § τὸ δὲ *μετιόντι* (340) διώκοντι κατὰ τὴν γῆν τὸν Λαγωόν· ἔχει γὰρ καὶ τὸ στόμα σεσηρός.

Cat p. 254 b

341. *καί μιν κατιόντα διώκει*: ὥσπερ ἐπικαταφερόμενός ἐστιν εἰς τὸν Λαγωὸν ὁ Κύων. § τὸ δὲ *μετιόντι* (340) οὐ καλῶς προσέθηκεν, ἐπειδὴ τὰ ὕστερον ἀνατέλλοντα πρότερα δύνει τῶν βορειοτάτων, μάλιστα τὰ πρὸς τὸν νότον κείμενα. καὶ ὁ Τοξότης ἐπανατέλλων τῆι Λύραι πρότερος αὐτῆς ἐπὶ τὴν δύσιν παραγίνεται.

---

1 *ἐπισημότερος* M | *ἀνατολῶν* M ‖ 2, 3 (*οἱ — ἡμῖν*) post v. 327 A (p. 407, 13) ‖ 2 *οἱ* alt om A ‖ 3 *καὶ* MAld: *δὲ* A ‖ 4, 5 *περίκεινται* Aratus: *πρόσκεινται* M; *ὑπὲρ — πρόσκεινται* om A ‖ 6 sqq. *περὶ τοῦ λαγωοῦ* in margine M ‖ 6 *λαγωός* pro lemmate AAld | *ἐστὶν* om MAld ‖ 7 *ἀστέρων* M ‖ 8 *πρόσκειται* om AAld | *ἐν τῆι ἄγραι* om AAld ‖ 10 lemma om AAld | *οὖν* (pro *δὲ*) Ald ‖ 11 corrupta | *κυνὸς ἤγουν* M: *κυνὸς οὗ* AAld | *αὐτοῦ* om AAld ‖ 11, 2 *παραλλήλου* M ‖ 12 *τὰ* AAld: om M ‖ 13 *γὰρ* Ald ‖ 14 *πλείονα* AAld ‖ 15 *τὸ δὲ* M: om AAld | *ἤματα πάντα* AAld: om M | *διώκεται* M: om AAld ‖ 16 post lemma Ald *ποιητικῶς χαριεντιζόμενος ἅμα* Ald ‖ 17 *καὶ τὴν εἰσαεὶ* Ald ‖ 17, 8 *ἀεὶ τοῦ οὐρανοῦ διαμένειν φ. δὲ* A, *ἀεὶ τ. οὐρ. διαμονὴν ἀποβλέπων φησὶν* Ald ‖ 19 *σημαίνοι* M, *συμβαίνει* Ald | *καὶ* prius om Ald ‖ 20, 1 *τὸ — σεσηρός* om AAld ‖ 21, 2 coniunxit A ‖ 22 *γὰρ* post *ὥσπερ* Ald ‖ 22, 3 *καταφερόμενος* AAld | *ὡς* post *κατ.* A ‖ 23 *ἐστιν* post *Λ.* AAld | *μετιόντα* M ‖ 23—27 (*τὸ — παραγ.*) om AAld ‖ 25 *τὸν νότον* cum primitus scripsisset *τῶ νότω* M

342. *ἡ δὲ Κυνὸς μεγάλοιο:* τὸ μεγάλοιο ὡς πρὸς ἀντιδιαστολὴν τοῦ μικροῦ Κυνός, ὃς καλεῖται Προκύων διὰ τὸ καὶ πρὸ τοῦ Σειρίου ἀνατέλλειν. περὶ ὃν μικρὸν Κύνα ἐπίκειται καὶ ὁ γαλαξίας. ὁ δὲ νοῦς· ὄπισθεν δὲ τοῦ Σειρίου Κυνός ἐστιν ἡ Ἀργὼ καὶ ἐπιψαύει τῆς οὐρᾶς αὐτοῦ. αὕτη δὲ ἡμίτομος φαίνεται ἐν τῶι οὐρανῶι, ἤτοι οὕτως ἔχουσα θέσεως, ἢ ὅτι [τὰ περὶ] τὴν πρῶιραν ἔχει προνενευκυῖαν καὶ προπλέουσαν, εἴγε ἐν τῆι Ὀρθογραφίαι περὶ τοῦ προσκειμένου ῑ τῶι ῶ λέγων ὁ Ἡρωδιανὸς παρετυμολογεῖ (II 1 p. 410 L.), πρόιραν αὐτὴν εἰπὼν παρὰ τὸ προϊέναι καὶ προπορεύεσθαι. ἐπεὶ οὖν τὴν πρῶιραν οὐκ ἔχει ἡ Ἀργώ, φησίν, ὅτι πρὸς τὸ ἐναντίον *πρυμνόθεν ἕλκεται* (343, 2) ἤτοι ὄπισθεν φέρεται. καὶ αὕτη δὲ ἡ τοῦ ποιητοῦ λέξις ἔχει τινὰ ἔμφασιν· πρὸς τὸ βίαιον γάρ φησιν *ἕλκεται.*

344. *ἀλλ' ὄπιθεν φέρεται:* ἡ Ἀργὼ κατ' οὐρὰν ἕλκεται τοῦ Κυνός· φέρεται γὰρ ὡς ἐπὶ πρύμναν ὁμοίως ταῖς καταγομέναις τῶν νηῶν· καὶ γάρ ἐστιν ἡμίτομος. § τὸ δὲ *ἕλκεται* (342) ἴσως μέν, ὅτι σκάφος, μᾶλλον δὲ ὑπὸ τοῦ οὐρανοῦ περιάγεται. οὐκ εἰς δέον δὲ (φησίν) ἐστὶν αὐτῆς ὁ πλοῦς, ὅτι μὴ ἐπὶ πρῶιραν, ἐπὶ πρύμναν δὲ φέρεται. § *κορώνην δὲ* (345) τὸ τῆς πρύμνης ἐπικαμπές. ὁ δὲ Ἄρατος λέγει τὴν πρύμναν αὐτήν (343). ὅθεν καὶ Ὅμηρος (passim) κορωνίδας ναῦς.

ἄλλως. ὄπιθεν φέρεται: ἀλλ' εἰς τὸ ἐναντίον φέρεται ὡς ἐπὶ τὴν πρύμναν τραπεῖσα, ὥσπερ καὶ αἱ ἄλλαι νῆες ἐπὶ τὴν πρύμναν στρέφονται, ὅταν μόνον προσορμίζωνται, ἵν' ἦι 'ἡ δὲ πρύμνα ὡς ἐπὶ γῆν ἐν τῶι ὅρμωι εἰσάγεται'. ὅθεν καὶ

---

1 *ἡ δὲ Κ. κατ' οὐρὴν μεγάλοιο πρὸς* Ald | *μεγάλοιο τὸ μεγάλοιο* om A ‖ 2 *τοῦ μεγάλου Κ.* A ‖ 3 *ὃν τὸν μ.* Ald | *μικρὸν Κύνα* om A ‖ 4 post *γαλ.* A *εἰς τὸν μικρὸν κύνα* ‖ 4 sqq. *περὶ τῆς ἀργοῦς* in margine M ‖ 4 *Κυνός* MAld: *ὅς* A ‖ 5 post *Ἀργὼ* (omisso *ἐστιν*) AAld *φαίνεται*; deinde *ἢ τοιούτως ἔχουσα θ.* A | *οὐραίας* M ‖ 5—10 *οὐκ ἔχουσα τὴν θέσιν κατὰ τὴν φύσιν, ἐπειδὴ αὐτὴν πρῶιραν ἔχει προνενευκυῖαν καὶ πρ., ὥσπερ ὤφειλεν· διὰ γὰρ τοῦτο καὶ πρῶιρα καλεῖται κατὰ Ἡρωδιανὸν ἐτυμολογοῦντα αὐτὴν παρὰ τ. πρ. τὸ πρ., πρωΐρά τις οὖσα καὶ πρῶιρα προσγεγραμμένον ἔχουσα τὸ ῑ. ἐπεὶ οὖν* Ald ‖ 7 seclusi cf Ald | *πρώραν* M | *προσνενευκυῖαν* A | *προσπλέουσαν* A ‖ 8 *προκειμένου* A | *τὸ ῶ* A ‖ 9 *ὁ* om M | *πρώιραν* AM Ald ‖ 12 *ἤτοι — φερ.* om M | *αὐτὴ* M ‖ 12, 3 *καὶ — ἕλκεται* om AAld ‖ 14 lemma om Ald ‖ 14, 5 *ἡ ἀργὼ περὶ πρύμναν ὁμ.* Ald ‖ 15 *τοῦ Κυνός* om A | *γὰρ περὶ* A, cf Ald ‖ 16 *νηῶν περὶ πρύμναν καὶ* Ald | *γάρ* om AAld ‖ 17 *ἴσως ὡς σκ. ἢ ὅτι ὑπὸ* AAld ‖ 18 *ἐστὶν* om AAld ‖ 18, 9 *πρώραν* AM ‖ 19 *κορώνη* A Ald ‖ 21 *καὶ* om AAld ‖ 22 lemma om AAld | *ἢ εἰς τοὐν.* Ald | *εἰς τὸ ἐν. φ.* om A ‖ 23 *αἱ* om Ald ‖ 24 *μόνον* om Bekker ‖ 25 *ὅρμω* M: *οὐρανῷ* AAld

τὰ πρυμνήσια δεσμοί εἰσιν. ὅπερ οὖν κατά τινα καιρὸν αἱ ἄλλαι ἔχουσι, τοῦτο αὕτη δι' ὅλου διὰ τὸ μὴ ἔχειν τὴν πρῶιραν.

345. *ἐπιστρέψωσι κορώνην*: αὐτὸ τὸ τῆς πρύμνης ἀκροστόλιον· παρὰ γὰρ τὸ ἐπικαμπές. ὁ δὲ νοῦς· ὥσπερ καὶ αἱ ἄλλαι νῆες, ἐπειδὰν οἱ ναῦται ἐπιστρέψωσι τὴν κορώνην καὶ τὴν πρύμναν ἐν τῶι ὁρμίζεσθαι. § τὸ δὲ ⟨*τὴν δὲ* —⟩ *πᾶς ἀνακόπτει* (346) τὴν δὲ εἰσορμιζομένην πᾶς τῶν ναυτῶν [*ἀνακόπτει* δὲ] ἀνωθεῖ εἰς τὸ ἐναντίον καὶ ἀνακρούει, ἵνα μὴ ὁρμῆι χρησαμένη ἡ ναῦς ἀθρόως ἐμπέσηι τῆι γῆι. εἰς τοὐπίσω οὖν ἠρέμα κωπηλατοῦντες κατ' ὀλίγον αὐτὴν προσορμίσαι ποιοῦσιν. διὸ καὶ αὐτός φησι (347) *παλιρροθίη δὲ καθάπτεται ἠπείροιο* ἡ εἰς τὸ ἐναντίον κωπηλασία. ἀνακρουομένη δὲ καθορμίζεται τῆι ἠπείρωι. § ἢ *ἀνακόπτει* (346) ἐπέχει τοῦ πρόσω δρόμου καὶ εἰς τοὐναντίον βιαζόμενος ἄγει. § *ἠερίη* δὲ (349) ἀντὶ τοῦ ἀμαυρά. § *καὶ ἀνάστ⟨ε⟩ρος* ἡ ναῦς: καὶ ἀλαμπής.

348. *ὡς ἥ γε πρύμνηθεν Ἰησονίς*: ὡς Ἰάσονος σκάφος. § αὕτη δὲ κατηστερίσθη διὰ τὴν Ἀθηνᾶν, ὅτι πρώτη ναῦς ἐδείχθη παρ' αὐτῆς. § ἀλλ' εἰς τὸ ἐναντίον φέρεται (344). Cat p. 255 b sq.

351. *καὶ οἱ πηδάλιον*: παρηιωρημένον τὸ πηδάλιον κεῖται παρὰ τοῖς ὀπισθίοις ποσὶ τοῦ Κυνός, ὅστις Κύων τῆς Ἀργοῦς ἔμπροσθεν πορεύεται.

ἄλλως. κεχάλασται γὰρ τὸ πηδάλιον, ὡς ὁρμίζονται αἱ νῆες. ⟨ἢ⟩ ἐπειδὴ πρύμναν ἔχει μόνην καὶ ὥσπερ δι' ὅλου εἰσορμιζομένη ἐστίν. § ἐπ' ἄκρου δὲ τοῦ πηδαλίου κεῖται μέγας ἀστὴρ ἐπώνυμος τοῦ Κανώβου τοῦ κυβερνήτου Μενελάου. οὐ μνημονεύει δὲ τοῦ ἀστέρος ὁ Ἄρατος· οὐδὲ γὰρ κατὰ τοὺς περὶ τὴν Ἑλλάδα τόπους, οὐδὲ τοὺς ἔτι βορειοτέρους ἐπέχει τόπους, Posidonius (Aratea p. 368)

---

1 δεσμοί εἰσιν scripsi: δεσμοῦσιν AMAld ‖ 1—4 ὅπερ — νοῦς om A Ald ‖ 2 πρώραν Ald ‖ 4 ante ὥσπερ pro lemmate *οἷα καὶ αὗται νῆες* A | καὶ om A ‖ 4, 5 καὶ γὰρ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων νηῶν ἐπειδὰν Ald ‖ 5 ἀποστρέψωσι AAld | ἤγουν τὴν Ald ‖ 6 πρύμνην AAld ‖ 6—8 τότε πᾶς αὐτὴν τὴν ναῦν ἀνακόπτει καὶ ἀνορθοῖ εἰς τὸ ἐν., ἵνα Ald ‖ 7, 8 τὴν — δὲ om A ‖ 8 ἀνορθοῖ AAld | καὶ ἀνακρούει om AAld | ὁρμῇ Ald ‖ 10 αὐτὴν om AAld ‖ 11 *καθάπτεται ἠπ.* om M ‖ 12 τῇ (ἤγουν τῆι Ald) εἰς τοὐν. AAld | ἀνακρ. δὲ om AAld ‖ 13, 4 ἢ — ἄγει om AAld ‖ 15 ἀμαυρὰ *καὶ* om AAld | ἡ ναῦς om M | καὶ ἀλαμπής om AAld ‖ 16 *Ἰησονίς* om A, lemma om Ald | Ἰησονὶς δὲ ἡ ναῦς τοῦ Ἰάσονος Ald ‖ 17 κατηστερίσθη δὲ αὕτη Ald ‖ 18 τοὐν. Ald ‖ 20 ὅτι ὁ Κ. AAld ‖ 22 *ἄλλως* om Ald | δὲ (pro γὰρ) Ald ‖ 22, 3 π. αὐτῆς ὥσπερ ὁρμιζομένης νηὸς ἐπ. Ald | αἱ ναῦς M ‖ 23 supplevi | ὡς τὴν δι' A ‖ 24—p. 412, 4 (ἐπ' — ἀνιοῦσιν) om AAld

ἀλλ' ἔστιν ἀφανὴς ὑπὸ γῆν φερόμενος, φαίνεται δὲ πρῶτον ἀπὸ Ῥόδου τοῖς ἐπ' Αἴγυπτον πλέουσι καὶ τοῖς ἤδη καταίρουσιν, ἔτι μᾶλλον τοῖς διὰ τοῦ Νείλου πρὸς Αἰθίοπας ἀνιοῦσιν.

353, 4. τὴν δὲ καὶ οὐκ ὀλίγον περ —: διαλαμβάνει περὶ τοῦ Κήτους, ὃ ὁ Ποσειδῶν ἔπεμψε τῶι Κηφεῖ, καὶ περὶ τῆς Ἀνδρομέδας, καὶ διδάσκει αὐτὸ τὸ Κῆτος ἀπό τινων προεγνωσμένων, τοῦ τε Κριοῦ καὶ τῶν Ἰχθύων. ὁ δὲ νοῦς· τὴν δὲ Ἀνδρομέδαν καίπερ πολὺ πόρρω τοῦ Κήτους οὖσαν ὅμως ἐκφοβεῖ. § πεπτηυῖαν δὲ ἤτοι ὡς πρὸς τὸ δεδέσθαι, ἑτοίμην οὖσαν τῶι Κήτει, ἢ ὅτι ἔμφασιν παρέχει τοῦ δέους· ἀπεστράφη γὰρ καὶ οὐκ ἀφορᾶι πρὸς τὸ Κῆτος, ἐπὶ τὰ βόρεια τὴν ὄψιν φέρουσα.

355. ἡ μὲν γὰρ Θρήϊκος: τὸ διάστημα τοῦ Κήτους καὶ τῆς Ἀνδρομέδας φησίν· ἡ μὲν γὰρ Ἀνδρομέδα βόρειός ἐστι, τὸ δὲ Κῆτος πόλεμον αὐτῆι φέρει. ὅπερ 'αἰθέριον' (390. 720) εἶπεν ὁ Ἄρατος, εἰς τὰ νότια ὂν κάτω τοῦ Κριοῦ καὶ τῶν Ἰχθύων ἀμφοτέρων, ὀλίγον ἄνω κείμενον τοῦ ἀστερώδους Ποταμοῦ· ἔστι γάρ τι σύστημα νεφελῶδες ἐξ ἀστέρων, ὕδατος ῥύσιν μιμούμενον, ὅπερ φησὶν Ἠριδανοῦ εἶναι λείψανον (360) — καὶ γὰρ ἐκεραυνώθη μετασχὼν τοῦ κεραυνοῦ τοῦ Φαέθοντος — εἰς αὐτὸν γὰρ κατηνέχθη
Hyg II 42 p. 79 al ὁ Φαέθων ὑπὸ Διὸς καταφλεχθεὶς διὰ τὸ ἐπιβῆναι τῶι τοῦ Ἡλίου ἅρματι. πολυκλαύτου δὲ (360) εἶπεν, ὅτι αἱ Ἡλιάδες παρὰ ταῖς τοῦ Ἠριδανοῦ ὄχθαις ὀδυρόμεναι τὸν ἀδελφὸν εἰς αἰγείρους μετεβάλοντο, ὅπου αὐτῶν καὶ τὸ δάκρυον ἤλεκτρον ποιεῖ.

359. οἷον γὰρ κἀκεῖνο: θαυμαστικῶς ἐδέξατο ἐκ τοῦ Κήτους διδάξαι τὸν παρακείμενον Ποταμόν. καὶ τὸ μὲν Ἠριδανοῦ καλούμενον λείψανον (360) ὑπὸ τὸν τοῦ Ὠρίωνος κεῖται ἀριστερὸν πόδα, οἱ δὲ οὐραῖοι δεσμοὶ τῶν Ἰχθύων, οἷς ἀμφότεροι δέδενται, συμπεριφέρονται καὶ ἐπιψαύουσι τῆς τοῦ Κήτους ἀκάνθης· ἡ γὰρ τοῦ θηρίου ἄκανθα ἡ περὶ τὴν οὐρὰν

---

5 πεπτηυῖαν Ἀνδρομέδα(η Ald)ν pro lemmate AAld ‖ 6 ὁ om Ald ‖ 6, 7 ἀνδρομέδης Ald ‖ 8 ἀνδρομέδην Ald ‖ 10 πρὸς τὸ δεδέσθαι Bekker: ὡς προσδεδέχθαι libri ‖ 10, 1 τῷ κήτει AAld: τὸ κῆτος M ‖ 11 περιέχει Ald ‖ 12 δὲ post ἐπὶ AAld | φέρει Ald ‖ 14 ἀνδρομέδης Ald | φασίν M | ἀνδρομέδη Ald ‖ 15 πολέμιον Ald | τῇ ἀνδρομέδα omisso φέρει AAld | αἰθέριον scripsi: θηρίον libri ‖ 15, 6 ὁ Ἄρατος om AAld ‖ 16 τὸ κῆτος post Ἄρ. M: om AAld ‖ 17 ὀλίγοι A | κείμενα A ‖ 22—25 om AAld ‖ 26 οἷον MAld ‖ 27 παρακείμενον Bekker: περικείμενον AMAld ‖ 31 ἀκάνθη alt AAld

σεληνοειδὴς οὖσα ἄκρως ἐπιψαύει ἀμφοτέρων τῶν δεσμῶν, οἷς καὶ αἱ τῶν Ἰχθύων οὐραὶ δέδενται. § ἔστι δὲ ὁ Ἠριδανὸς τῆς γειτνιώσης τῆι Ἰταλίαι θαλάσσης τῆς Γαλατίας, καλεῖται δὲ ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων Βόχερσος. Αἰγύπτιοι δέ φασι Νεῖλον εἶναι τὸν κατηστερισμένον. Cat? Cat p. 259 b 12 sqq.

364. *Κητείης δ' ὄπιθεν λοφιῆς ἀναμὶξ φορέονται*: περὶ τῶν δεσμῶν τῶν Ἰχθύων διαλέγεται. ὄπιθεν δὲ τῆς τοῦ Κήτους λοφιᾶς ἀναμὶξ ὁρῶνται οἱ δεσμοὶ εἰς ταύτην περατούμενοι, καὶ εἰς τὸ τέλος ἔρχονται οἱ δεσμοί. § τὸ δὲ *ὃς κείνου* — (366) ἀντὶ τοῦ ὅστις ἀστὴρ τοῦ προειρημένου Κήτους ἐπ' ἄκραν κεῖται ἄκανθαν· τὸ γὰρ τῶν δεσμῶν τέλος ἕως τῆς ἀρχῆς τῆς οὐρᾶς τοῦ Κήτους· ὁ γὰρ ἐπὶ τῆς ἀκάνθης ἀστὴρ τέλος ἐστὶ τῶν δεσμῶν τῶν Ἰχθύων.

367. *οἱ δ' ὀλίγωι μέτρωι*: μέτρωι λέγει τῶι μεγέθει. σμικροὶ δὲ καὶ ἀμυδροί. φησὶ δὲ περὶ τῶν νοτίων ἀστέρων τῶν μεταξὺ τοῦ πηδαλίου καὶ τοῦ Κήτους διηκόντων κατὰ τῶν τοῦ Λαγωοῦ πλευρῶν. οὗτοι δὲ οἱ ἀστέρες παρὰ τῶν παλαιῶν ἀστρονόμων οὐ διετυπώθησαν οὐδὲ εἰδωλοπεποίηνται, ὥσπερ ἅπαντα τὰ προειρημένα, ἀλλ' ἐπειδὴ ἀφανεῖς εἰσιν ὄντες σφόδρα νότιοι καὶ ἡμῖν οὐκ εὐσύνοπτοι, διὰ τοῦτο οὐδὲ τυπώσεως ἔτυχον παρὰ τῶν παλαιοτέρων. οὕτω δὲ αὐτοὺς ψιλῶς μνημονεύει ὑπὲρ τοῦ μή τινα ἐν τοῖς νοτίοις τούτους τοὺς ἀστέρας θεασάμενον πλανηθῆναι. τίνες οὖν οὗτοί εἰσιν οἱ ἀστέρες, οὐ λέγει, ἀλλὰ προδιδάσκει, ὅτι μάτην φέρονται. εἰσὶ δὲ οἱ νοτιώτεροι ἀστέρες ἀμυδροί. τίνος ἕνεκεν; ὅτι προσγειότεροί εἰσι τῶν βορείων, αἱ δὲ τῆς γῆς ἀναθυμιάσεις ἀναδιδόμεναι ἀμαυροῦσι τοὺς ἀστέρας.

ἄλλως. οἱ δ' ὀλίγωι μέτρωι: μεταξὺ δὲ τοῦ Κήτους καὶ τοῦ πηδαλίου εἰσὶν ἀστέρες ἔν τε ὀλίγωι χωρίωι καὶ οὐ πάνυ ἐμφανεῖς ὑπὸ τῶι Λαγωῶι κείμενοι. § *γλαυκοῦ δὲ* (369)

3 τῆς Γαλατίας om AAld ‖ 4 βόχερνος AAld ‖ 6 *λοφιῆς — φορέονται* om M ‖ 7, 8 περὶ — ὁρῶνται om AAld ‖ 8 δηλαδὴ post δεσμοὶ Ald ‖ 9 ἐρχόμενοι τὸ Ald ‖ 10—12 ἐπ' — Κήτους om A, ὅ. ἀ. ἐπίκειται τῆι ἀκάνθηι τοῦ πρ. Κ. ὁ γὰρ Ald ‖ 14 μέτρον λ. τὸ μέγεθος Ald ‖ 14, 5 λέγει οὖν, ὅτι μικροί εἰσι καὶ Ald ‖ 15 μικροὶ A ‖ 18 εἰδωλοπεποίηνται corr Bekker: εἰδώλοις πεποίηνται AMAld ‖ 20 καὶ — εὐσύνοπτοι om AAld | οὐ τ. AAld ‖ 21 ἔλαχον AAld | αὐτῶν Ald ‖ 22 τινας AAld ‖ 23 θεασαμένους AAld | οὗτοι post ἀστέρες AAld ‖ 24 διδάσκει Ald | λέγονται A ‖ 24, 5 ἀμ. δέ εἰσιν οἱ νοτ. ἀστ. Ald | νοτιώτατοι A ‖ 25 τίνος ἕν. om Ald | ἐπειδὴ Ald | περιγειότεροι M ‖ 26 διδόμεναι A, διδώμεναι Ald ‖ 28—414, 6 M: om AAld

εἶπεν ἤτοι ἀναφέρων ἐπὶ τὸ ζώιδιον ἢ καὶ τὸν τοῦ οὐρανοῦ τόπον, ἐν ὧι ὁ Λαγωός· οὐ πάνυ εὐάστερον ὄντα, χρῶμα δὲ καὶ μόνον οὐρανοῦ παρεχόμενον οἷον γλαυκίζον· οὐδὲν γὰρ εἴδωλον ἐξ αὐτοῦ μεμόρφωται, οἷα δὴ τὰ κατὰ τὸν ἄλλον οὐρανὸν φέρεται. τὰ μὲν οὖν πλεῖστα τῶν ἄστρων διετυπώθη, οἱ δὲ ὑπὸ τὸν Λαγωὸν ἀερώδεις τέ εἰσι καὶ ἀνώνυμοι.

370 sqq. *νώνυμοι* —: οὐ γὰρ μορφωθέντος εἰδώλου ἐπὶ τοῖς μέλεσι κεῖνται, ὁποῖα πολλὰ εἴδωλα, τὰ προειρημένα, πάντα ἐφεξῆς καὶ κατὰ τάξιν κείμενα ἀνύει τὰς αὐτὰς ὁδοὺς ἐπιγιγνομένων τῶν χρόνων. ἐδίδαξεν οὖν ἡμᾶς, ὅτι εἰδωλοποίησαν οἱ παλαιοὶ τοὺς ἀστέρας ὑπὲρ τοῦ εὐσυνόπτους εἶναι. οὗτοι μέντοι οὐκ εἰδωλοποιήθησαν, ὡς τὰ προειρημένα. § τὸ δὲ *ἑξείης στιχόωντα* (372) ἐφεξῆς καὶ κατὰ τάξιν κείμενα, τὰ προειρημένα εἴδωλα.

οὐ γάρ τοι — τετυγμένου: οὐ γὰρ οὗτοι οἱ ἀστέρες ἐοικότες εἰσὶν ἀστράσι τοῖς ἐν τοῖς μέλεσι [βεβλημένοις] τῶν εἰς εἴδωλον βεβλημένων.

372. *αὐτὰ κέλευθα*: περὶ τῶν λοιπῶν διαλέγεται ἀστέρων, ὅτι ἕκαστον αὐτῶν τὰς αὐτὰς ὁδοὺς καὶ περιφορὰς ἔχει· ἀφ' οὗ γὰρ ἂν σημείου τοῦ ὁρίζοντος ἀνατείληι ὁ Αἰγόκερως, πάλιν ἀνατέλλων ἐξ ἐκείνου τοῦ σημείου ἀνατέλλει, καὶ εἰς οἷον μέρος ἂν δύσιν ποιήσηται, πάλιν δυόμενος οὐκ εἰς ἕτερον μέρος δύσεται ἀλλ' εἰς τὸ αὐτό. τὸ δὲ αὐτὸ τοῦτο καὶ ἐπὶ πάντων· ἕκαστον γὰρ κατὰ τῶν αὐτῶν σημείων ἀνατέλλει τε καὶ δύνει.

373. *τά τις ἀνδρῶν οὐκέτ' ἐόντων* —: τὰ εἴδωλα τῶν οὐκέτι ὄντων ἀνδρῶν [ἀλλὰ] παλαιὸς ἀνὴρ ἐσκέψατο καὶ διενοήθη ἅπαντα ἀθρόα καὶ ὁμοῦ μορφῶσαι καὶ ὄνομα ἑκάστωι θέσθαι· οὐ γὰρ ⟨ἂν⟩ ἠδυνήθη πάντων τῶν ἀστέρων καθ' ἕνα διακρίνων

---

3 *παρεχόμενον* corr Bekker: *παρερχόμενον* AMAld ‖ 7 *οὐ γάρ τοι* (*γε* add Ald) *τετυγμένου* pro lemmate AAld ‖ 8 *κεῖνται* om AAld ‖ 9 *πάντα* om M ‖ 10 *ἐπιγινομένων* A ‖ 12 *δὲ οὐκ* AAld | *εἰδολοποιήθησαν* M | *καὶ* post *ὡς* M: om AAld | *εἰδωλοποιήθησαν* post *προειρ.* iterum M: om A Ald ‖ 12—17 (*τὸ — βεβλημένων*) om AAld ‖ 16 seclusi ‖ 18 *ἑξείης στιχόωντα* pro lemmate AAld ‖ 20 *ὁ Αἰγ. ἀνατέλλει* (-*η* Ald) AAld ‖ 21 *ἀνατέλλων* scripsi: *δύνει καὶ* AM; *εἰς ἐκεῖνο πάλιν τὸ σημεῖον ἀνατέλλει, καὶ εἰς οἷον ἂν μέρος* Ald ‖ 22 *ἂν* Ald: *ἐὰν* M, om A ‖ 23 *δύεται* M | *ἀλλ' εἰς τὸ αὐτό* om AAld ‖ 24 *τὰ αὐτὰ σημεῖα* AAld | *τε* om AAld ‖ 27 *ἀλλὰ* om Ald; seclusi | *τις* post *παλ.* Ald ‖ 28 *μορφῶσα* A, -*ώσας* Ald | *τὸ ὄν.* A | *θέσθαι ἑκάστῳ* A | *θεὶς* Ald ‖ 29 supplevi ex Arato | *ἄστρων* A

ὄνομα εἰπεῖν ἢ μαθεῖν, ἀλλ' ἀπὸ πολλῶν Κηφέα ⟨καὶ⟩ Λέοντα καὶ Τοξότην εἰπὼν καὶ τἆλλα πάντα διετύπωσε καὶ προσηγορίαν πάσηι τῆι διατυπώσει δέδωκε, Τοξότην εἰπὼν καὶ Λέοντα καὶ τὰ ἑξῆς. ἐδίδαξε δὲ ἡμᾶς, καὶ πῶς εἰδωλοποιήθησαν καὶ δι' ἣν αἰτίαν.

375. *οὐ γάρ κε δυνήσατο πάντων: πολλοὶ γὰρ ἀστέρες κατὰ πᾶν μέρος τοῦ οὐρανοῦ καὶ πολλῶν ἴσα τὰ μεγέθη εἰσὶ καὶ τὸ φῶς, καὶ αἱ χρόαι ὅμοιαι καὶ πάντες εἰσὶν ἀμφίελικτοι* (378), *οἷον συμπεριφερόμενοι τῶι οὐρανῶι, ἀνατέλλοντές τε καὶ δύνοντες. ἐπεὶ οὖν πολλά εἰσι τὰ ὁμοιούμενα αὐτῶν, οὐκ ἠδύνατο ἰδίως καὶ καθ' ἕνα σκοπεῖν. διὸ καὶ ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀθρόως ἔδοξεν αὐτῶι συναγαγεῖν πλείους ἀστέρας εὐεπίγνωστον τὸ σχῆμα ἀπεργαζομένους.*

379 sqq. *τῶι καὶ ὁμηγερέας —: διὰ ταύτην, φησί, τὴν αἰτίαν αὐτῶι τῶι ἐξ ἀρχῆς τὴν διατύπωσιν ποιησαμένωι ἔδοξεν ὁμηγερέας καὶ ἅμα πλείονας ποιήσασθαι καὶ διατάξαι ἀστέρας, ὅπως ἐφεξῆς καὶ κατὰ τάξιν ἄλλωι παρακείμενος ἄλλος ἰδέας καὶ μορφώσεις ἀποτελοίη. εὐθέως οὖν ἐγένετο τὰ εἴδωλα τὰ προειρημένα ταῦτα τὰ παρ' ἐκείνου μορφωθέντα ὀνομαστά. καὶ νῦν οὐκέτι ἐν θαύματι ἀνατέλλει ἀστὴρ οὐδὲ ξενίζει τῆι καινότητι τῆς ὄψεως· πάλαι γὰρ τὴν ὄψιν αὐτοῦ ἔσχομέν τε καὶ ἔγνωμεν.*

381. *εἴδεα σημαίνοιεν: τοῖς προειρημένοις εἰδώλοις. ἢ οὐδετέρως εἶπε τὰς ἰδέας αὐτῶν. § τὸ δὲ ἄφαρ ... οὐ γὰρ ἠδύνατο πάντων ἰδίαι καὶ καθ' ἕνα κεχωρισμένων ὄνομα ἐπιθεῖναι, οὐδὲ μαθεῖν ἕκαστον καὶ γνῶναι οὕτω καθ' ἕνα πολλῶν ὄντων δυνατὸν ἦν.*

383. *ἀλλ' οἳ μὲν καθαροῖς: ἐπὶ τὰ ἐφεξῆς κατὰ τάξιν*

---

1 *κηφέως* A | suppl Bekker ‖ 1, 2 *λέγει καὶ* AAld ‖ 2 *δὲ* post *εἰπὼν* Ald ‖ 4 *δὲ* om Ald | *εἰδολοποιήθησαν* M ‖ 5 *χρείαν* AAld ‖ 6 *ἤλιθα μορφώσας* pro lemmate AAld | *πάντα* M ‖ 7 *ἴσα* AAld: *ἴσαι* M ‖ 8 *αἱ* om M | *πάντα* AAld ‖ 9 *συμπεριφερόμενα* A ‖ 9, 10 *ἀνατέλλοντα* A ‖ 10 *δύνον* (superscr. τ) A | *ἐστι* AAld ‖ 11 *αὐτῶν* AAld: *ἑαυτοῖς* M | *ἓν* A ‖ 12 *ἀθρόως* om AAld | *ἀστέρας πλείους* AAld ‖ 13 *ἀπεργαζόμενος* M ‖ 14 *τῶ* (superscr. ο) A ‖ 15 *αὐτοῖς τοῖς —οις* Ald | *ποιησάμενος* A ‖ 16 *ὁμηγερέας* Ald: *-ες* AM ‖ 19 *ἐκείνω* Ald ‖ 20 *καινίζει* AAld ‖ 21 *αὐτοῦ* om A | *ἔχομεν* Ald ‖ 24 *αὐτοῦ* A | lacunam signavit Bekker ‖ 25 *πάντα* A | *κεχωρισμένον* AMAld: correxi ‖ 25, 6 *ὀνομάσαι* Ald ‖ 26, 7 *πολλῶν* om A | *οὕτω μεμιγμένων ὄντων δ. ἦν* Ald ‖ 28 *καθαροῖσι* AAld | *τὸ* AAld | *ἑξῆς* Ald; *ἐπὶ τὰ ἐφεξῆς* om Bekker

ἦλθε λοιπὸν εἰς τὸ προκείμενον. ἀλλ' οἱ μὲν προειρημένοι πάντες ἀστέρες εὐσύνοπτοι εἰδώλοις ἡρμοσμένοι ἡμῖν φανεροί εἰσι, τὰ δὲ προκείμενα ἄστρα κατωτέρω κείμενα τοῦ ἐπιδιωκομένου Λαγωοῦ (εἴπομεν δέ, πῶς διάκειται [p. 413, 15 sqq.]) *πάντα ἐστὶ σκοτεινὰ καὶ ἀνονόμαστα· οὐ γὰρ μορφωθέντα ὀνομασίας ἔτυχεν, ἀλλ' ἀχλυώδη ὄντα διὰ τὸ εἶναι νότια καὶ ἀπροσηγόρευτά ἐστιν. δι' ἣν δὲ αἰτίαν μέμνηται μόνων αὐτῶν, προεξεθέμεθα* (ad v. 316, cf ad v. 386).

386. *νειόθι δ' Αἰγοκερῆος: διαλαμβάνει περὶ τοῦ καλουμένου Νοτίου Ἰχθύος καὶ τοῦτον πάλιν ἀπὸ τῶν προεγνωσμένων διδάσκει, ἀπὸ τοῦ Αἰγοκέρωτος ἐν ταῖς τοῦ νότου πνοαῖς· σφόδρα γὰρ νοτι⟨ώτερ⟩ός ἐστι καὶ τοῦ Αἰγόκερω ὁ* Cat p. 261 b *Ἰχθύς. § οὗτος δέ ἐστιν ὁ Ἰχθὺς ὁ Μέγας καλούμενος, ὃν κάπτειν λέγουσιν ὕδωρ ἀπὸ τῆς τοῦ Ὑδροχόου ἐκχύσεως. τούτου δὲ ἐκγόνους καὶ τοὺς δύο Ἰχθύας εἶναι λέγουσιν* (cf p. 224b).

387. *ἐς Κῆτος τετραμμένος: τὴν γὰρ ὄψιν ἐπὶ τὸ Κῆτος ἀφορῶσαν ἔχει. δύο οὖν δίδωσι τεκμήρια, τῆς καταλήψεως ἀπὸ τοῦ Αἰγόκερω, τῆς δὲ θέσεως τῆς ποιᾶς ἀπὸ τοῦ Κήτους. § τὸ δὲ αἰωρεῖται ἤτοι ἁπλῶς φέρεται, ἢ τὸ κυριώτερον, ἐπειδήπερ ἐπὶ νότον ἐστὶ καὶ ἄνω αἰωρουμένην καὶ μετεωριζομένην ἔχει τὴν ὄψιν ὡς ἐπὶ τὸ Κῆτος.*

388. *οἷος ἀπὸ προτέρων: σφόδρα ἀκριβῶς, ἵνα μὴ περὶ Ἰχθύος διαλαβὼν σφόδρα πλανᾶι τὸν ἀκούοντα, ὡς πρὸς τοὺς προειρημένους παρατηρήσας φησὶ τὸ οἷος ἀπὸ προτέρων, τῶν προειρημένων ἐν τῶι ζωδιακῶι κύκλωι. § καλοῦσι δὲ καὶ τὸν Ἰχθὺν Νότιον ἀπὸ τῆς θέσεως, ἢ ὅτι πρὸς τὸν νότιόν ἐστι κύκλον.*

1, 2 *πρ. πῶς εἰσιν ἀ.* A ‖ 2 *εὐσυνόπτως* Ald | *ἡρμοσμένοις* A | *καὶ ἡ.* Ald | *φανεροί* om M ‖ 3 *κατωτέρου κειμένου* A ‖ 4 *εἴπωμεν* A | *διώκεται* A ‖ 5, 6 *ὀνομασίαν ἔσχεν* A ‖ 9, 10 *διαλαμβάνει* post *Ἰ.* AAld | *καλουμένου* om AAld ‖ 10 *τοῦτο* AAld ‖ 12 suppl Bekker | *καὶ* om A | *ὁ τοῦ αἰγοκέρωτος* AAld ‖ 13 *ἰχθῦς* M | *ὁ ἰχθύς ἐστιν* AAld ‖ 13, 4 *ὃς κ. λέγεται* AAld ‖ 14 *κάπτειν* Bekker, cf Cat p. 261 b 3: *κάμπτειν* AMAld | *χύσεως* AAld ‖ 15 *ἐγγόνους* A | *ἰχθῦς* AAld | *λέγεται* AAld ‖ 17 *ἔχει ἀφορῶσαν* AAld | *δύο* Ald: *διὸ* AM | *τὰ τ.* AM ‖ 18 *αἰγοκέρωτος* AAld | *τῆς — κήτους* om A Ald ‖ 20 *ἐπειδήπερ* om AAld ‖ 20, 1 *ἐστὶν ἀναμετεωριζομένου* (*-ην* Ald) *ἔχων τὴν* AAld ‖ 22 *οἷος* AMAld ‖ 23 *διαλαλῶν* A, *διαλαμβάνων* Ald | *λίαν* A Ald ‖ 24 *παρατηρήσας φησὶ* scripsi: *παρατηρήσει* A, *παρατηρήσει φ*[αι] M, *προστίθησι* Ald | *τῶν προτ. δηλαδὴ τῶν προεγνωσμένων* Ald ‖ 25 *προειργασμένων* A | *καὶ* om AAld

389. *ἄλλοι δὲ σποράδην*: πάλιν διαλαμβάνει περί τινων ἀστέρων κειμένων ἐν τῶι νοτίωι μεταξὺ τοῦ τε Ἰχθύος καὶ τοῦ Ὑδροχόου καὶ τοῦ Κήτους. μνημονεύει δὲ αὐτῶν πάλιν διὰ τὴν προειρημένην αἰτίαν (p. 416, 22). ὑπὲρ τοῦ μή τινα ἐν τοῖς νοτίοις ὄντα καὶ θεασάμενον ζητεῖν, ποῖόν ἐστιν εἴδωλον ἐκεῖνοι οἱ ἀστέρες, φησίν, ὅτι ἀνονόμαστοί εἰσιν.

391. *μέσσοι νωχελέες*: βραδεῖαν ἔχοντες τὴν κατάληψιν· ἀμυδροὶ γὰρ διὰ τὸ εἶναι περιγειότεροι καὶ ἐκ τῶν τῆς γῆς ἀναθυμιάσεων εὐχερῶς ἀντιλαμβάνεσθαι καὶ ἀμυδροῦσθαι.

τὸ δὲ ἐγγύθι: ὁ Ὑδροχόος ἔχει ὥσπερ ὑδρεῖον ἀπὸ ἀστέρων, ἀφ' οὗ λοιπὸν ἒξ κάτω ἀστέρες φέρονται ὕδατος χύσιν ἀπομιμούμενοι (393). § *ἔνθα δὲ καὶ ἔνθα* (393) φησὶ διὰ τὰς καμπὰς τῶν ἐκχεομένων ὑδάτων, 'τῇδε κἀκεῖσε'. οὕτως εἰσὶ καὶ οἱ ἀστέρες.

394. *χαροποὶ καὶ ἀναλδέες εἱλίσσονται*: οὐ πυροειδεῖς καὶ ἔκλαμπροι, ἢ οἱ μὴ μεγάλοι· ἀλδαίνειν γὰρ τὸ αὔξεσθαι.

τὸ δὲ ἐν δέ σφιν (395): ἐν πᾶσι τοῖς τὸ Ὕδωρ ἀποτελοῦσιν ἀστράσι μᾶλλον τῶν ἄλλων δύο ἀστέρες φανερώτεροι καὶ λαμπρότεροι φέρονται. οὗτοι δέ, φησίν, οὔτε πολὺ ἀπ' ἀλλήλων διεστήκασιν οὔτε ἐπὶ πολὺ ψαύουσιν ἀλλήλων. § *τὸ δὲ ἀπήοροι* (396) διεστῶτες ἀπ' ἀλλήλων.

399. *ὀλίγοι — μὲν ἄλλοι*: περὶ τοῦ Νοτίου Στεφάνου διαλαμβάνει καὶ διδάσκει αὐτὸν ἀπὸ τοῦ προεγνωσμένου Τοξότου (306). φησὶ δὲ 'κατὰ τὰ νοτιώτερα ἄλλοι ὀλίγοι ἀστέρες ὑπὸ τοὺς ἐμπροσθίους πόδας τοῦ Τοξότου ἐν κυκλοτερεῖ σχήματι κατεστηριγμένοι εἰσίν'. κατὰ δὲ τὸ λάμπειν ἀμυδροὶ διὰ τὸ καὶ νότιοι ⟨εἶναι⟩.

---

2 *ἀστέρος* pro *Ἰχθύος* Ald ‖ 2,3 *τοῦ* ante *Ὑ.* om AAld ‖ 3 *αὐτοῦ* A ‖ 4—6 *τινα πλανῆσαι* (*-ηθῆναι* Ald) *ἐν τῷ νότῳ ἰδόντες αὐτὸν* (*ἰδόντα αὐτοὺς ἐν τ. ν.* Ald) *κείμενον. φησὶν οὖν, ὅτι* AAld ‖ 7 *μέσσοι* om AAld ‖ 8 *διὰ* om A | *περιγειοτέρους* Ald ‖ 8, 9 *καὶ ἐκ — ἀμυδροῦσθαι* om AAld ‖ 10 *ὅτι* post *ἐγγύθι* Ald | *ὑδριχόος* M | *ὑδρίον* M ‖ 11 *β'* Cat p. 236b 15 cf adn et rec int | *ὑδάτων* Ald ‖ 12 *δὲ* ante *φ.* iteravit A ‖ 13 *τῇ δὲ* AM ‖ 13, 4 *οὕτω γὰρ καὶ οἱ ἀ. ἐκεῖνοι* Ald ‖ 15 *χαροποὶ* om M | *εἱλίσσονται* om A Ald ‖ 17 *αὐξάνεσθαι* AAld ‖ 18 *ἐν δὲ σφισιν* A | *ἐν σφίσιν* Ald ‖ 19 *φαεινότεροι* AAld ‖ 20 *οὗτοι δέ φησιν* om AAld | *πολὺ* om A ‖ 21 *διεστηκότες — ψαύοντες* Ald ‖ 21, 2 *ἀπήωροι* M ‖ 21—27 *τὸ — νότιοι* om A Ald ‖ 28 supplevi

397—9. *εἰς μὲν ὑπ᾽ ἀμφοτέροισι—*: ὁ μὲν εἷς καὶ πάνυ ἐστὶ φαιδρὸς ὑπὸ τοὺς τοῦ Ὑδροχόου πόδας, ὁ δὲ ἕτερος τοῦ κυανέου Κήτους ὑπὸ τὴν οὐράν. καί εἰσι μὲν ἐγγὺς ἀλλ᾽ οὐκ ἐπιψαύουσιν ἀλλήλων.

400. *νειόθι Τοξευτῆρος*: εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλοι ὁμοίως ἀφανέστεροι ἐν κύκλου περιγραφῆι, οὓς τῶν νεωτέρων τινὲς Οὐρανίσκον καλοῦσιν, οἳ δὲ Νότιον Στέφανον. εἶναι δὲ αὐτοὺς οἳ

Cat? of Hyg II 6 p. 42, 21—23 μὲν Προμηθέως ⟨στέφανον⟩, οἳ δὲ Ἰξίονος τροχόν. κεῖνται δὲ ὑπὸ τοῖς ἐμπροσθίοις ποσὶ τοῦ Τοξότου. ἀστέρων δέ ἐστι ιθʹ. § τὸ δὲ *δεινωτοί* περιφερεῖς καὶ εἰς κύκλον περιηγμένοι, οὓς Νότιον Στέφανον οἱ νεώτεροι λέγουσιν. § ἢ παρὰ τὸν δῖνον, τὴν ἐν κύκλωι φοράν.

402. *αὐτὰρ ὑπ᾽ αἰθομένωι κέντρωι*: λαμπρῶι· λαμπρότεροι γάρ εἰσιν οἱ ἐπὶ τοῦ κέντρου ἐπικείμενοι ἀστέρες. ʽμέγαʼ δὲ ʽτέραςʼ τὸν Σκορπίον φησὶ διὰ τὰ προειρημένα (84), ὅτι δύο ζωιδίων ἐπέχει τάξιν· ἑξήκοντα γὰρ μοιρῶν ἐστι τὸ ζώιδιον. § ʽαἰθόμενονʼ δὲ αὐτό φησι τὸ κέντρον ὡς πρὸς τὰ τοῦ σκορπίου δήγματα· ἔνιοι γὰρ σφόδρα διάπυρον ἔχουσι τοῦ κέντρου τὸ τύμμα. ὁ δὲ νοῦς· κάτω δὲ τοῦ διαπύρου κέντρου τοῦ Σκορπίου πλησίον αὐτοῦ τοῦ νότου Θυτήριον ἀπαιωρεῖται καὶ ἤρτηται καὶ φέρεται. § τὸ δὲ *ἄγχι νότοιο* (403) σχεδόν· νοτιώτερον γάρ ἐστι πάντων τῶν ζωιδίων τὸ Θυτήριον καὶ τοῦ νοτίου πόλου ἐπιψαῦον.

403. *Θυτήριον αἰωρεῖται*: Θυτήριόν ἐστι λιβανώτιδι ὅμοιον, ὧι φασι τοὺς θεοὺς χρήσασθαι, ὅτε τοὺς Τιτᾶνας κατηγωνίσαντο.

Cat p. 268 b sq. *ἄλλως*. Ἐρατοσθένης φησὶ (fr 49 B.) τὸ Θυτήριον τοῦτο εἶναι, ἐφ᾽ ὧι τὸ πρῶτον οἱ θεοὶ συνωμοσίαν ἔθεντο, ὅτε ἐπὶ

---

1 *ὑπ᾽ ἀμφ.* om Ald ‖ 2 σφοδρὸς AM | τοῖς Ald | ποσὶν Ald | τοῦ τροχοῦ π. A ‖ 3 κυανέους M ‖ 3, 4 καὶ — ἀλλήλων om AAld ‖ 4 praecedit schol p. 417, 23 sqq. in A ‖ 6 γραφῆ M ‖ 8 προμηθέα Ald | ἰξίωνος Ald ‖ 9 δέκα θʹ A | καὶ εἰσὶν ἀ. ιθ̄ Ald ‖ 10 *δινωτοί* Ald | περιηγμένοι εἰς κ. (omisso περιφερεῖς καὶ) AAld ‖ 10, 1 οὓς — ἢ om Ald ‖ 11 τὸ Ald ‖ 11, 2 ἐγκίκλιον A, ἐγκύκλιον Ald ‖ 13 *αὐτὰρ* om AAld ‖ 14 ὑποκείμενοι AAld ‖ 16 ζωδίων AM | ξʹ AAld ‖ 17 αὐτοῦ Ald ‖ 18 τὰ post σκορπίου Ald, om A ‖ 18, 9 τὸ κέντρον M ‖ 19 τύγμα A ‖ 20 πλησίον αὐτοῦ τ. ν. om Ald | νοτίου A | αἰωρεῖται AAld ‖ 21 ὅ ἐστιν ἤρτηται φέρεται AAld | ἀντὶ τοῦ σχεδὸν τοῦ νότου Ald ‖ 24 lemma om Ald | τὸ δὲ Θ. Ald ‖ 24, 5 ὅμ. ἐστιν Ald ‖ 25 ὅ A | φησι M | ὅτι A ‖ 27 lemma om Ald | δὲ post Ἐρ. Ald | τοῦτο τὸ Θ. AAld ‖ 28 ἐν Cat | ἐποιήσαντο AAld

τοὺς Τιτᾶνας ἐστράτευσεν ὁ Ζεύς, Κυκλώπων κατασκευασάντων ἔχον ἐπὶ τοῦ πυρὸς κάλυμμα, ὅπως μὴ ἴδωσι τὴν τοῦ κεραυνοῦ δύναμιν. ἐπιτυχόντες δὲ τῆι πράξει ἔθηκαν καὶ εἰς οὐρανοὺς τὸ αὐτὸ κατασκεύασμα. ὃ καὶ εἰς τὰ συμπόσια φέρουσιν. ⟨καὶ ἔχουσιν⟩ οἱ κοινωνεῖν [βουλόμενοι ἢ] αὐτοῖς αἱρούμενοι ὡς ἐπίθυσιν ⟨καὶ⟩ ἐν τοῖς ἀγῶσι καὶ ἐν τῶι ὀμνύειν βουλόμενοι ὡς δικαιοτάτην πίστιν τηρεῖν καὶ τῆι χειρὶ ἐφάπτονται δεικνύντες μαρτύριον εὐγνωμοσύνης τοῦτο. ὁμοίως δὲ καὶ οἱ μάντεις τοῦτο ποιοῦσιν.

Θυτήριον: τὸ Θυτήριον ἄλλοι τοῦ Κενταύρου εἶναί φασιν, ὅν φησιν Ὅμηρος ʽδικαιότατον Κενταύρωνʼ (Il XI 832). Cat? cf Hyg II 38 p. 75, 22

404. *τοῦ δʼ ἤτοι ὀλίγον: ἀντὶ τοῦ ʽτοῦτο δὲ ἐπʼ ὀλίγον χρόνον ὑπὲρ γῆς φερόμενον θεάσηιʼ.*

405. *ἀντιπέρην γὰρ ἀείρεται: εἰς τὸ ἐναντίον. καὶ πῶς ἐς τὸ ἐναντίον τὰς περιφερείας ἔχει, ἐπάγει καὶ διδάσκει.*

406, 7. *κέλευθοι Ἀρκτούρωι: καὶ τῶι μὲν Ἀρκτούρωι σφόδρα μετέωροι καὶ μεγάλαι εἰσὶν αἱ περιφοραί, ἅτε δὴ καὶ βορείωι ὄντι, τὸ δὲ Θυτήριον ταχέως ὑπὸ τὸν ἑσπέριον Ὠκεανὸν δύεται. περιέλαβε δὲ τὸν Ἀρκτοῦρον, ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς ἐπιψαύει τοῦ βορείου κύκλου [καὶ πόλου], καὶ τὸ Θυτήριον δέ, ⟨ὅτι⟩ τοῦ ἀνταρκτικοῦ. καὶ ἔστιν οὕτως· ἀνατέλλει μετὰ Λέοντα ὁ Ἀρκτοῦρος. ἰδοὺ δύο ὧραι. εἶτα Παρθένος. ἰδοὺ δʹ. εἶτα Ζυγόν. ἰδοὺ ὧραι ςʹ. εἶτα Σκορπίος. ὧραι ηʹ. καὶ τότε μετὰ ὥραν ηʹ τὸ Θυτήριον ἀνατέλλει. εἶτα ὁ Τοξότης. ὧραι ηʹ, τοῦ Θυτηρίου ὧραι δʹ. εἶτα Αἰγόκερως. ὧραι ιβʹ, τοῦ Θυτηρίου ὧραι ςʹ. Ὑδροχόος. ὧραι ιδʹ, τοῦ δὲ Θυτηρίου ὧραι ηʹ. εἶτα*

4 *καὶ* ante *δʼ* Ald, om AM ‖ 5 *αὐτοῖς* scripsi: *αὐτοὺς* AAld, *αὐτοῖς* M; *κριτὰς* coni Bekker | *ὡς* om Ald | *πεποίθησιν*·A, om Ald ‖ 6 *ἐν* om AAld | *τῶι* scripsi: *τοῖς* AMAld | *ὀ.* (*δίδοται* add Ald) *βουλομένοις* AMAld | *δικαιωτάτην* A ‖ 7 *τηρεῖν καὶ* A: *τηροῦσι καὶ* M, *τηρῶσι καὶ* Ald ‖ 7, 8 *εὐγν. μαρτ. τὸ πῦρ ὀμ.* Ald ‖ 9, 10 om AAld ‖ 11 *ὀλίγον* om M ‖ 11, 2 *ἀ. τοῦ ἐπʼ ὀλίγον χρ. τοῦτο* Ald ‖ 12 *ἐπὶ γῆς* AAld ‖ 13 *ἀείρεται* om M | *τὸ δὲ ἀντ. ἀείρ. ἤγουν* Ald ‖ 14 *πως* AM | *πῶς δὲ τὸ ἐν.* Ald | *περιφορὰς* A | *ἔχει ἐπέχει* A | *ἐπάγει καὶ* om Ald ‖ 15 sqq. scholia deinceps hoc ordine scripta in M, ad v. 404. 405. 403. 410 (p. 420, 19). 411 (marg int). 408. 410 (p. 420, 15 [marg ext]) ‖ 15 *κέλευθοι* om M | *καὶ* om Ald ‖ 18 *ἔλαβε* Ald ‖ 19 seclusi | *κύκλου καὶ* om M | *ἢ πόλου* Ald ‖ 19, 20 *ὥσπερ καὶ τὸ Θ. τοῦ* Ald | *Θ. τε τοῦ* A ‖ 20 *οὗτος* Ald | *λέοντος* AAld ‖ 21, 22 *ζυγὸς* AAld ‖ 22 post *Σκ.* Ald *ἰδοὺ* ‖ 23 *ὀγδόην* Ald | *ὁ* om AAld | *ιʹ* (pro *ηʹ*) Ald ‖ 24, 5 *τοῦ Θ. ὧραι ςʹ* om Ald | *δʹ — Θ. ὧραι* om A ‖ 24 *εἶτα* et *ὧραι* om Ald ‖ 25 *ὁ* ante *Ὑδρ.* A | *ὧραι* post *Ὑ.* om Ald | *τὸ δὲ θυτήριον* A | *τοῦ — ηʹ* om Ald

Ἰχθύες. ὧραι ιϛʹ, καὶ τοῦ Θυτηρίου ὧραι ιʹ. καὶ ὅμως ιʹ ὥρας ποιῆσαν δύεται τὸ Θυτήριον, ὁ δὲ Τοξότης ιϛʹ πάλιν ὑπέργειός ἐστιν. οὕτως εἰς τὸ ἐναντίον τοῦ Ἀρκτούρου πορεύεται. καὶ τὸ μὲν θᾶττον δύνει, ὃ δὲ μείζονας ἔχει τὰς περιφοράς.

407. *ἑσπερίην δὲ ἅλα*: τὴν δύσιν λέγει.

408. *ἀρχαίη νύξ*: ἀρχαιοτέρα γὰρ καὶ πρεσβυτέρα τῶν θεῶν καὶ παρ' Ἡσιόδωι (Theog 123) 'ἐκ Χάεος δ' Ἔρεβός τε μέλαινά τε Νὺξ ἐγένοντο'. φασὶ δέ τινες, ὅτι μυθικῶς τι ἐπιψαύων καὶ φυσικῶς ἅπτεται, ὅτι ἡ νὺξ ὀδυρομένη τὴν τῶν ἀνθρώπων ταλαιπωρίαν τοῦ θαλαττίου χειμῶνος καὶ τῆς ζάλης σημεῖον ἔθηκεν ἐκεῖνο τὸ Θυτήριον, ὅτε ὁ ἥλιος ⟨ἐν⟩ Αἰγοκέρωτι τῶι Τυβὶ μηνί, ὅς ἐστι κατὰ Ῥωμαίους Ἰανουάριος, ὅτε καὶ ἐν χειμῶνι πνεῖ ὁ νότος (p. 397, 21). § ἢ *ἀρχαίη νύξ* ἡ ὑπὸ τὰς ἀρχὰς τῆς τοῦ κόσμου διατυπώσεως (cf 1. 7).

410, 1. *κεδαιόμεναι γὰρ ἐκείνηι νῆες ἀπὸ φρενός*: αἱ νῆες γὰρ ἀποφθειρόμεναι —. § *ἐκείνηι* ἤγουν τῆι νυκτί. § οὐκ ἀρέσκονται αὐτῆι. ἀπὸ τοῦ ἐναντίου, ἀλλ' ἄχθεται ἐφ' οἷς κινδυνεύουσι κατὰ τὸ πέλαγος οἱ ἄνθρωποι.

σκεδαννύμεναι σκορπιζόμεναι τῆι νυκτί.

ἀπὸ φρενός: οὐκ ἀρέσκουσιν αὐτῆι, ἀποθύμιαί εἰσιν.

411. *τὰ δ' ἄλλοθεν ἄλλα πιφαύσκει*: τὸ βιωφελές φησιν, ὃ προείπομεν (cf p. 397, 16), καὶ φυσικώτατα ἅπτεται. ἡ δὲ νύξ, φησί, πανταχόθεν πολλὰ τεκμήρια ἐπιδείκνυται ἐποικτείρουσα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς περικλυζομένους καὶ κινδυνεύοντας· δι' ὧν γὰρ ἐπιδείκνυσι, προεπισκέπτεσθαι τὰ μέλλοντα ποιεῖ. § τὸ δὲ *παλιρροθίους* (412) τοὺς περικλυζομένους ἀνθρώπους τοῖς κύμασιν· ῥόθια γὰρ τὰ κύματα. κυρίως δὲ αἱ τοῦ κλυδῶνος

---

1 ηʹ (pro ιʹ priore) Ald quae pergit ὀκτὼ οὖν ὥρας π. ‖ 2 ὁ δὲ ἀρκτοῦρος Ald ‖ 2, 3 ιϛʹ ὑπέργειος μὲν γὰρ οὗτος, ὑπόγειον δὲ ἐκεῖνο καὶ ἐναντίον τούτου πορ. διὸ καὶ τὸ Ald ‖ 5 *ἑσπερίαν* Ald | *ἅλα* δὲ AAld ‖ 6 γάρ ἐστι Ald | καὶ πρ. om AAld ‖ 7 δ' om M ‖ 8 ἐγένετο A ‖ 9 ὅτ A, ὅτε Ald | ἡ om A ‖ 10, 1 καὶ τοῦ πάθους σ. AAld ‖ 11 ἥλ. ἐστιν ἐν Αἰγ. Ald ‖ 12 ἰαννουάριος AM ‖ 13 ὁ νότος ante ἐν χ. Ald ‖ 13, 4 ἢ — διατυπώσεως om AAld ‖ 15 *κεδαιόμεναι γὰρ ἐκείνηι* om AAld | *νῆες ἀπὸ φρενός* om M ‖ 16 ναῦς M | γαρ om M ‖ 17 ἀπὸ τοῦ ἐν. om Ald ‖ 18 οἱ ἄ. ante κατὰ AAld ‖ 20 lemma om A ‖ 21 scholia coniunxit A | *πιφάσκει* AAld ‖ 21—23 ἤγουν τὸ β. ὡς γὰρ πρ. καὶ φυσικῶς ἅ., ὅτι ἡ ν. πολλὰ τ. Ald ‖ 22 φυσικοτ A, φυσικότητος M, φυσικῶς Ald ‖ 23 ἐπιδείκνυσιν οἰκτείρουσα AAld ‖ 25 πρου(οε Ald)πιδείκνυσι προσκέψασθαι AAld ‖ 26 τε pro τοὺς A, τοὺς om Ald ‖ 26, 7 τοῖς κύμασιν om AAld ‖ 27 τὰ ῥεύματα AAld

ὁρμαί. ὅταν οὖν συννεφὴς ὁ ἀὴρ ἦι, φανῆι δὲ τὸ Θυτήριον καθαρὸν καὶ ἀνέφελον, τὰ δὲ ἄνω πρὸς βορέαν αὐτοῦ πυκνονεφῆ [καὶ] κατέχηται, οἷα πολλάκις γίνεται, μάνθανε παρ' αὐτὰ χειμῶνα ἐσόμενον. § ἔνιοι δὲ τὸ *ειλυμένον* (413) *ειλυμένω⟨ι⟩* γράφουσι καὶ συνάπτουσιν αὐτὸ τῶι *πελάγει*, ἵν' ἦι οὕτως 'ὅπως μὴ ἐγκεκλεισμένος ἦις τῶι πελάγει'. σημεῖον δέ φησιν αὐτὸ εἶναι τοῦ νότου πνέοντος.

413. *τῶι μή μοι — ειλυμένω⟨ι⟩* ἦν, ἀλλὰ διὰ τὸ μέτρον ο̅ν̅ ἐστίν. διὸ σημεῖον ἔχει ὁ στίχος (cf Proleg editionis p. XII). § ὁ νοῦς· μὴ δή, φησίν, ἐν πελάγει μέσωι ὢν τῶν πλησίον τοῦ Θυτηρίου καὶ ἀνωτέρω ἄλλων ἀστέρων ὑπὸ νεφελῶν κεκαλυμμένων εὔχου αὐτὸ ἐν μέσωι οὐρανοῦ ἀνέφελον καὶ εὐσύνοπτον ἰδεῖν· τότε γὰρ σφοδρὸς χειμὼν ἔσται· ἐπειδὴ γὰρ αὐτὸ τὸ Θυτήριον σφόδρα πλησιάζει αὐτῶι τῶι νότωι, διὰ τοῦτο ὁ νότος κάτωθεν αὐτοῦ πνέων τὰ ἐπιόντα εἰς αὐτὸν νέφη προαναστέλλει καὶ ἐπίπροσθεν ἀνωτέρω ἐπωθεῖται τὰ νέφη, αὐτὸ δὲ ἀνέφελον καὶ εὐσύνοπτον μένει. μὴ οὖν, φησίν, ἐν μέσωι πελάγει ὢν εὔχου ἰδεῖν τὰ μὲν ἀνωτέρω αὐτοῦ ἄστρα κεκαλυμμένα νέφεσιν, αὐτὸ δὲ ἀνέφελον· τότε γὰρ χειμὼν καὶ 'νότοιό τε δεινὸς ἀήτης, ὅς τ' ὤρινε θάλασσαν ὁμαρτήσας Διὸς ὄμβρωι' (fortasse 'Epimenides', cf Cat p. 237b 263b). τὸ δὲ Θυτήριον τρισὶ μέρεσιν ὑπέργειον, πέντε δὲ ὑπόγειον· κατηστέρισται γὰρ ὁ Ἀρκτοφύλαξ ἐν τῶι βορείωι, τὸ δὲ Θυτήριον ἐν τῶι νοτίωι.

ειλυμένον ἄλλων: τουτέστιν 'ἐκ νεφελῶν ἄλλων εἰλυμένον τὸ Θυτήριον'.

415, 6. *ὕψι — μᾶλλον κυμαίνοντι*: καὶ μᾶλλον τὰ ἐν

---

1 συννεφής ἐστιν ὁ ἀήρ A ‖ 2, 3 ἄνω νέφη κατέχε(η Ald)ται (mediis omissis) AAld ‖ 3 seclusi | γίνεται AAld: -ονται M ‖ 3, 4 μ. ὅτι χειμὼν ἔρχεται παρ' αὐτόν (παραυτίκα Ald) AAld ‖ 4 εὐλιμένον A, κεκλιμένον Ald ‖ 5 αὐτὸ ante τῶι om AAld ‖ 5, 6 ἵν' — πελάγει om AAld ‖ 7 αὐτοῦς (sic) A | εἶναι om Ald | τοῦ om AAld | νότοιο A | πνείοντος Ald ‖ 8, 9 schol om Ald ‖ 8 τῷ A | *ειλυμένον ἄλλων* εἰλυμένου ἦν A | ὁ pro ο̅ν̅ A ‖ 10 ὁ νοῦς δὲ Ald, om M | μή μοι ἐν τῶι π. A | μηδείς φ. A | μέσω om AAld ‖ 11 ἀνωτέρων M | νεφέλη Ald ‖ 11, 2 κεκωλυμ(μμ M)ένον A, -ων M ‖ 12 τοῦ οὐρ. Ald ‖ 14, 5 ὁ νότος κάτωθεν πνέων (omisso αὐτοῦ) post νέφη Ald | δ. τ. ὅταν τὰ ἐπιόντα M ‖ 15—17 post πνέων Ald ἀποπέμπη ἀφ' ἑαυτοῦ αὐτά, αὐτὸς δὲ μένη ἀνέφελος, κἀκεῖνο ἀνέφελον μένει ‖ 15, 6 προαναστέλλει — νέφη om A ‖ 17 καὶ εὐσύνοπτον om AAld ‖ 18 κεκωλυμμένα A ‖ 19, 20 νότος ὅτε (ὁ Ald) δεινὸς AAld ‖ 20 ὅστις ὄρ. Ald | ὁμαρτὴ A | ὁμαρτεῖ δ' αὖ διὸς ὄμβρος Ald ‖ 21 — p. 422, 2 (τὸ — νέφει) om AAld ‖ 24, 5 schol om M ‖ 25 δὲ post εἰλ. Ald

ὕψει αὐτοῦ ἀνωτέρω πεπιεσμένα καὶ ἐσκεπασμένα μέλανι καὶ δεινῶι νέφει· φιλεῖ γὰρ προαναστέλλειν ὁ πνεῖν μέλλων ἄνεμος τὰ ὑπερκείμενα νέφη καὶ πυκνοῦν.

418. *ἐπὶ σῆμα τιτύσκει*: τουτέστι ʽσημεῖον αὐτὸ ποιεῖ ἐπὶ νότον'.

ἄλλως. ἐπὶ τῶι σημείωι τοῦ Θυτηρίου φοβοῦ πνέοντα νότον, ἕως ἂν ἐπιστρέψαντος αὐτοῦ βορέου αἰσθήσηι καὶ γνώσηι.

420. *οἳ δ' εἰ μέν κε πίθωνται*: οἱ δὲ ναῦται, ἐὰν μὲν πιστεύσωσι τῆι νυκτὶ καθήκοντα καὶ ὠφέλιμα δηλούσηι, καὶ εὐθέως τεκμήριον ἰδόντες, ὅτι τάραχός ἐστ⟨α⟩ι τῶν ὑδάτων, κοῦφα πάντα τὰ ἐν τῆι νηῒ ποιήσονται καὶ ἄρτια ⟨τὰ⟩ πρὸς σωτηρίαν τείνοντα. λέγει δὲ *κοῦφα* (421) πρὸς τὸ ὑποχαλάσαι τοῖς τοῦ ἁρμένου ποσὶ καὶ μὴ φιλονεικεῖν ἐναντίοις πνεύμασιν. ʽἔστη δ' αὖθις, ἣν χαλᾶι πόδα' Εὐριπίδης (Orest 707). τὸ δὲ ἑξῆς· ὁ πόνος καὶ τὸ κακὸν ἐλαφρότερον καὶ εὐχερέστερον ἔσται.

424. *αὔτως ἀπρόφατος*: ἀπροσδόκητος. καὶ διαταράξει τὰ ἄρμενα μὴ χαλασθέντα, ἀλλ' ἐναντιούμενα τῶι κακῶι. τότε οἱ μὲν πλέοντες ἔσθ' ὅτε καὶ ὑποβρύχιοι καὶ ὑπ' αὐτὸ τὸ ὕδωρ πλέουσιν οὐκ ἐπὶ νηὸς ἀλλ' ἐπ' αὐτῶν τῶν ὑδάτων φερόμενοι, ἔσθ' ὅτε καί, ἐὰν ἐπιτύχωσι τοῦ Διὸς παριόντος, ⟨σώιζονται⟩. τοῦτο δὲ ὡς ἐν θαύματι, ὅτι ʽεἰ μὴ ἄρα αὐτὸς ὁ Ζεὺς παριὼν τύχηι καὶ εὐχομένοις ἐπέλθηι καὶ τοῦ βορέου ἡ δύναμις ἐναντίον τῶι νότωι πνεύσασα διασκορπίσηι τὰ νέφη καὶ αἴθραν ποιήσηι' (πνεύσας γὰρ ὁ βορέας ἀεὶ σκεδαννύει τὰ νέφη. Ὅμηρος (Il XV 171. XIX 358) ʽαἰθρηγενέος βορέαο'), ʽοἱ τότε πολλὰ

1—3 *κυμαίνοντι φιλεῖ πρ. κτλ.* omnibus anterioribus omissis AAld ‖ 2 *προπέμπειν* Ald | *μέλλων πνεῖν* AAld ‖ 3 *καὶ πνεῖν* post *ν.* A, om Ald ‖ 4 *πολλὰ γάρ* pro lemmate A, *πολλάκι γάρ* Ald ‖ 6 *ἄλλως* om AAld | *δὲ* post *ἐπὶ* A | *φοβοῦ τοίνυν ἐπὶ τ. σ.* Ald ‖ 7 *ἑ. τοῦ β.* AAld | *καὶ γνώσηι* om AAld ‖ 8 *κεν* Ald | *πείθονται* AMAld ‖ 9 *δηλώσῃ* A ‖ 10 *εἰδότες* A Ald | *ταραχὴ* AAld | *ἔσται* Ald ‖ 11 *τὰ π.* Ald | *ταύτῃ* AAld | *ποιήσωνται* A Ald | *καὶ ἄρτια* om AAld ‖ 12 *τείνουσι* Ald | *ἐγχαλάσαι* AAld ‖ 13 *καὶ* om A | *φ. τε* A | *ἐναντίον τοῖς πν.* AAld | *καὶ* (om A) *ὁ πόνος ἐλαφρότερος ἔσται* post *πν.* AAld ‖ 13, 4 *ἔστη — Εὐρ.* om AAld | *ἔστι δὲ* M ‖ 16 omisso lemmate *εἰ δὲ μὴ ἀπρόσφατος, ἤγουν ἀπροσδόκητος, ἐμποιεῖται καὶ δ.* Ald ‖ 17 *κακιῶ* M ‖ 18 *δὲ οἱ πλ.* Ald | *ἔστιν ὅτε ὑ.* AAld ‖ 20 *δὲ* pro *καὶ* Ald | 20, 1 *ῥύονται* Ald, om AM | 21 *φησὶν* post *θ.* Ald | *ὁ Ζ. αὐτὸς* A ‖ 22 *ἐπέλθῃ* MAld | *εὐχόμενος ἀπέλθοι* A ‖ 23 *ἐναντίον* Ald: *-ίω* AM | *τῇ τοῦ νότου* AAld | *πνεύσοι καὶ διασκορπίσοι* A, *-ῃ καὶ -ῃ* Ald | *αἰθρίαν* Ald

παθόντες πάλιν ὁρῶσιν ἀλλήλους ἐν τῆι νηί (426—9)· *οὐ γὰρ ἀπὸ τοῦ κακοῦ ἴσασιν, ὅπου εἰσίν.*

431—5. *εἰ δέ κεν ἑσπερίης* —: *ἐὰν δὲ μεσουρανήσηι ὁ τοῦ Κενταύρου ὦμος, ὀλίγη δὲ περὶ αὐτὸν ἀχλὺς ἦι, ἤτοι τὸν ὦμον ἢ τὸν Κένταυρον, τὰ δὲ ἐπὶ τῶι Θυτηρίωι σημεῖα ὅμοια ἦι, οὐ χρή σε νότον φαντάζεσθαι, ἀλλ' εὖρον. τῶι δὲ προτέρης* (432) *συνυπακουστέον 'θαλάσσης'· τὸν γὰρ ὁρίζοντα καὶ ὠκεανὸν καὶ θάλασσαν καλεῖ. ἀχλὺν δὲ τὴν ἐκ τῶν νεφῶν ἀορασίαν.* § *ὁ δὲ νοῦς· ἐὰν δὲ ὁ τοῦ νοτίου Κενταύρου ὦμος τοσοῦτον ἀπέχηι τῆς ἀνατολῆς ὅσον καὶ τῆς δύσεως (ἀντὶ τοῦ 'ὅτε μεσαίτατός ἐστι καὶ μεσημβρινός') καὶ αὐτὸν μὲν τὸν Κένταυρον κατὰ πᾶν τὸ ἄλλο σῶμα περιβάλληι ἐκ νεφῶν ὀλίγη ἀορασία, μετὰ δὲ ταῦτα ἐπὶ τῶι Θυτηρίωι τὰ προειρημένα σημεῖα ἀποτελῆι ἡ νύξ, οὐκέτι* (φησίν) *ὀφείλεις νότον προσδοκᾶν, ἀλλὰ τὸν εὖρον ἐπιτηρεῖν, ὃς ἀπὸ χειμερινῆς ἀνατολῆς πνεῖ.*

433. *ἀτὰρ μετόπισθεν*: *μετὰ δὲ ταῦτα, ὡς διασαφηθῆναι τὸν Κένταυρον ἐπὶ τῶι λάμποντι Θυτηρίωι· εἴπομεν γάρ, ὅτι, ἐὰν ἦι αὐτὸ μόνον ἀνέφελον, τὰ δὲ ὑπεράνω αὐτοῦ νεφελώδη, ταῦτά φησι τὰ ἐοικότα σήματα.* § *τὸ δὲ εὔροιο* (435) *ἑλληνισμός, ἀντὶ τοῦ 'εὖρον ἄνεμον'. λοιπὸν 'ὡς πνευσόμενον' περισκοπεῖν.*

436. *δήεις δ' ἄστρον ἐκεῖνο*: *ὁ Κένταυρος δυσὶν ὑποκέκλιται ζωιδίοις· τὰ μὲν γὰρ ἀνδρὶ εἴκελα αὐτοῦ ὑπὸ τῶι Σκορπίωι κεῖται πρὸς ἀνατολάς, τὰ δὲ ἵππωι παραπλήσια ὑπὸ ταῖς Χηλαῖς πρὸς δύσιν. αὐτὸν μὲν οὖν Ἕρμιππος Χείρωνά φησιν* (fr 82 M.) *εἶναι, τὸ δὲ Θηρίον σύμβολον θήρας, τὸ δὲ Θυτήριον τοῦ Πηλέως γάμου σημεῖον.*

---

1 *οὐ* AAld: *οὔτε* M ‖ 1, 2 *ἴσασιν ἀπὸ* A, *ἴσ. ὑπὸ* Ald ‖ 3 *ἂν δὲ μεσουρανίση* Ald ‖ 4, 6 *εἴη* Ald ‖ 6 *τῶι* Ald: *τὸ* AM ‖ 7 *συνεπακουστέον* Ald | *ὠρίζοντα* M ‖ 8, 9 *ἀχλὺν — ἀορασίαν* om AAld ‖ 9 *ὁ* post *K.* AAld ‖ 10 *ἀπέχει* A ‖ 11 *καὶ μεσ.* om AAld ‖ 12 *τὸ* Ald: om AM | *περιβάλλει* M | *νεφελῶν* A Ald ‖ 13 *δὲ* post *ταῦτα* AAld ‖ 14 *ἀποτελοίη* AMAld | *οὐκ ἔτι* M | *ὀφείλεις* om AAld ‖ 15 *ἀλλ' αὐτὸν* AAld ‖ 17 *αὐτὰρ* A ‖ 17, 8 *διασαφῆ* (-*εῖ* Ald) *εἶναι* AAld ‖ 18 *δὲ* pro *γὰρ* Ald ‖ 19 *ὅτι ἂν εἴη* AAld | *ὑπεράνω δὲ* Ald ‖ 19, 20 *ν. ἕψεται τὰ ἑ. σημεῖα* Ald ‖ 20—22 (*τὸ — περισκοπεῖν*) om AAld ‖ 23 *δείης* (*δήεις* Ald) *δ' ἄστρον* pro lemmate AAld ‖ 23, 4 *ζωδίοις ὑποκ.* AAld ‖ 24 *ἴκελα* AAld ‖ 25 *πρὸς ἀνατολάς* om A ‖ 26 *πρὸς δύσιν* om A ‖ 26—28 cf Robert p. 222 sqq.

δύω ὑποκείμενον ἄστροις: ὁ γὰρ Κένταυρος δύο ἐπί-
Cat p. 264 b sq. κειται ζωιδίοις, Σκορπίωι καὶ Χηλαῖς. § οὗτος δὲ ὁ Χείρων, ὁ ἐν τῶι σπηλαίωι κατοικήσας, δικαιοσύνηι πάντας ἀνθρώπους ὑπερβάλλων καὶ παιδεύσας Ἀσκληπιόν, τὸν υἱὸν Ἀπόλλωνος, καὶ Ἀχιλλέα ⟨τὸν⟩ Πηλέως τὴν ἰατρικὴν καὶ Ἰάσονα πρὸς τιμὴν κατηστερίσθη. § τὸ δὲ ἐσφήκωται (441) δυσαποσπάστως ἀσφαλῶς ἐστήρικται, ἐνήρεισται.

440. ἐν δέ οἱ ἀπρὶξ: ἐνταῦθα συνείληφε σῶμά τι ἀδιάρθρωτον, ὃ καὶ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Θηρίον προσηγορεύθη.

441. ἐληλάμενον: ἐνηρτημένον ἐνηρμοσμένον τε. § τῶι δὲ λέγειν ἄλλο — Θηρίον (442) οὐ πρὸς αὐτὸν τὸν Κένταυρον ἀντιδιέστειλεν (ἄτοπον γὰρ θηρίον λέγειν τὸν Χείρωνα, τὸν πάντων Κενταύρων δικαιότερον καὶ λογιώτερον), ἀλλὰ πρὸς ἀντιδιαστολὴν τοῦ Σκορπίου, ὃς ὑπέρκειται τοῦ Κενταύρου, τὸ ἄλλο εἶπε Θηρίον· ἄμεινον γὰρ οὕτως ἀκοῦσαι.

443. ἄλλο περαιόθεν: νῦν περαίην τὴν ἀνατολὴν λέγει. Ὅμηρος (Od XXIII 243) ‘νύκτα μὲν ἐν περάτηι δολιχὴν σχέθεν’. λέγεται δὲ περαία καὶ ἡ δύσις· πέρα γάρ ἐστι τῆς γῆς. § τὸ δὲ ἕλκεται σφόδρα κυριολεκτήσας εἶπεν· λίαν γὰρ καὶ πάνυ ἐπὶ μήκιστον ἐκτέταται ἡ Ὕδρα, ὡς τριῶν ζωιδίων μοίρας ἐπέχειν, τοῦ τε Καρκίνου καὶ τοῦ Λέοντος καὶ τῆς Παρθένου. § τοῦτο δὲ τὸ ζώιδιον οἱ Ἕλληνες Ὕδραν ἐκάλεσαν τὸ ζῶιον, ὃ κατηγωνίσατο ὁ Ἡρακλῆς. οἱ μέντοι Αἰγύπτιοι Νεῖλον εἶναι τοῦτο τὸ ἄστρον λέγουσι καὶ λόγους σφόδρα πιθανοὺς παρέχονται· ἡ γὰρ κεφαλὴ τοῦ ζωιδίου ἐστὶ περὶ τὴν ιε´ μοῖραν τοῦ

---

1 ἄστροις om M ‖ 1, 2 δύο — οὗτος om Ald ‖ 2 οὗτος Cat: αὐτὸ A, αὐτὸς A, ὁ Ald ‖ 3 ὁ om Ald | post δικ. Ald συνέζη καὶ παιδ. ‖ 3, 4 ἀνθρώπους ὑπερβάλλων om A ‖ 4 κ. παιδεύσας καὶ A ‖ 5 καὶ alt om A | ἰάσονι M ‖ 6 καὶ ἀσφ. Ald ‖ 7 ἐστήρικται ἐνήρεισται A: ἐστήρ. ἐρήρεισται Ald, ἐνήρισται M ‖ 8 ἀντία δει(δι Ald)νωτοῖο AAld | συνέλαβε Ald ‖ 10 ἄλλο μὲν ἐσφ. τὸ λέγειν AAld | ἐληλάμενον ἐνηρτ. ἐνηρμ. τε om AAld | τῶι scripsi: τὸ AMAld ‖ 11 καὶ pro οὐ A ‖ 12 λέγει AAld ‖ 13 κένταυρον A | λογικώτερον M, λογ. καὶ δικ. A, λογιώτατον καὶ δικαιότατον Ald ‖ 15 θηρίον εἶπεν Ald ‖ 16 ἄλλο et νῦν om AAld | λέγει τ. ἀν. καὶ AAld ‖ 17 ἐν om AAld | περαίη Ald | δολιχὴ Ald, om A | σχέθεν om Ald ‖ 18 πέρατα M | εἰσι M | τῆς γῆς ante ἐστι AAld ‖ 20 ζωδίων AM ‖ 21 τοῦ Π. A ‖ 22 γὰρ pro δὲ AAld | τὸ ζῶιον prius Ald | οἱ om M | τὸ ζῶιον om Ald | ζῶον AM ‖ 22, 3 ὅπερ Ἡρ. κατηγ. AAld ‖ 24 τοῦτο post ἄστρον AAld, quae deinde Ὕδρην μιν καλέουσι λ. | σφόδρα om AAld | π. προσφέρουσι A, π. προφέρουσι Ald ‖ 25 ζωδίου Ald | τὴν ἱερὴν μ. Ald

Καρκίνου περὶ τὸν Ἐπιφὶ μῆνα, ὅς ἐστι κατὰ Ῥωμαίους Ἰούλιος, ὅτε καὶ τὰς ἀρχὰς . . . τὸ μέσον αὐτοῦ ποιεῖται τοῦ σώματος τὸν Λέοντα τῶι Μεσορῆι, ὅς ἐστι κατὰ Ῥωμαίους Αὔγουστος, ὅτε τὸ μεσαίτατόν ἐστι τῆς τοῦ Νείλου ἀναβάσεως. τὰ δὲ τελευταῖα αὐτοῦ περὶ τὴν Παρθένον· τοῦ γὰρ Θὼθ, ὅς ἐστι Σεπτέμβριος, τὰ τελευταῖά εἰσι τῆς τοῦ Νείλου ἀναβάσεως. ἡ δὲ οὐρὰ αὐτῆς ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν ὀφείλει εἶναι τοῦ Κενταύρου, ἵνα καὶ ὑπὸ τὰς Χηλὰς ἦι τὸ τέλος αὐτῆς (τῶι γὰρ Φαωφὶ παύεται ὁ Νεῖλος, ὅς ἐστι κατὰ Ῥωμαίους Ὀκτώβριος), ἄλλως τε καὶ ὁ Κόραξ ἐπὶ τὴν οὐρὰν αὐτοῦ τοὐμφανὲς ἡμῖν παρίστησιν· καὶ γὰρ τῆς χροιᾶς αὐτοῦ, τοῦ Κόρακος δηλονότι, μελανούσης νοοῦμεν, ὅτι τότε ἀφανὴς γίνεται ὁ Νεῖλος. καὶ ὁ Κρατὴρ δὲ οἰκεῖον πηγῆι ἢ ποταμῶι, ἄλλον ⟨δὲ⟩ ζώιου ἀλλοῖον. § τὸ δὲ περαιόθεν ἤτοι ἐκ τῶν ἀνατολικῶν μερῶν ἢ ἐκ τῶν πέραν καὶ πόρρω τοῦ Κενταύρου.

449. *εἴδωλον Κόρακος: τινές φασι τὸν Κόρακα θεράποντα Ἀπόλλωνος ὄντα ὑπ' αὐτοῦ τοῦτον πεμφθῆναι σπονδῶν χάριν ἔκ τινος, φησί, καθαρᾶς κρήνης ἐν κρατῆρι κομιοῦντα ὕδωρ. ἰδόντα δὲ συκῆν ὀλύνθους ἔχουσαν ἀναμεῖναι, μέχρις ἂν πεπανθῶσιν. φαγόντα δὲ οὕτω καὶ τὸ ἁμάρτημα συννοήσαντα ἁρπάσαντα τὸν ὕδρον ἐκ τῆς πηγῆς ὁμοῦ τῶι κρατῆρι φέρειν καὶ λέγειν, ὡς διεκωλύετο ὑδρεύσασθαι ὑπ' αὐτοῦ. Ἀπόλλωνα δὲ γνόντα τὸ ἀληθὲς τὸν μὲν εἰς ὄρνεον μεταμορφῶσαι καὶ ποιῆσαι διψᾶν περὶ τὴν ἀκμὴν τῆς ὀπώρας. κατηστερίσθη δὲ πάντων τὰ εἴδωλα.* Cat p. 267 b sqq.

450. *καὶ μὴν καὶ Προκύων: λοιπός ἐστιν ὁ Προκύων*

1—3 (*Ἰούλιος — Ῥωμαίους*) om Ald ‖ 2 corrupta; lacunam post *ἀρχὰς* signavit Bekker ‖ 3 *μεσορῆ* M; *μεσορί* Bekker ‖ 5 *τὸ γὰρ γὼθ* A, *τὸν θώθ* Ald ‖ 5, 6 *σεπτέβριος* A | post Σ. Ald *ὅτε καὶ τὰ* ‖ 7 *αὐτοῦ* AAld | *περὶ τ.* Ald ‖ 8 *αὐτοῦ* A | *φαωφεὶ* A ‖ 9 *κατὰ Ῥ.* om M | *ὀκτώμβριος* A ‖ 11 *δηλονότι* ante *τοῦ* AAld ‖ 11, 2 *μελαίνης οὔσης* coni Bekker ‖ 12 *δὲ νοοῦμεν* A ‖ 13 *οἰκεῖος τῆι γῆι* omisso *ἢ ποταμῶι* Ald | *ποταμοῦ* A | *ἄλλον — ἀλλοῖον* om Bekker ‖ 13—15 (*τὸ — Κενταύρου*) om AAld ‖ 16, 7 *θερ. — ὄντα* delet Robert (p. 188) | 17 *τοῦτον* om AAld ‖ 18 *φησίν* scil is quem exscribo | *φησίν* (om Ald) *κρήνης κομιοῦντα καθαρον ὕδωρ ἐν κρ.* AAld ‖ 19 *συκῆ* A | *μέχρι* Ald | *ἂν* om AAld ‖ 20 *συννοήσαντα* corr Wilam: *συνθήσαντα* AM, *συνθήσαν* (sic) Ald ‖ 21 *ἁρπάσαντος* A | *τὸ ὕδωρ* (*τε ὕδωρ* Ald) *ἐκ πηγῆς* AAld ‖ 22, 3 *ἀπόλλωνος — γνόντος* A ‖ 23 *αὐτὸν* post *ὄρν.* Ald | *εἰς ὄρνεον μεταμ. καὶ* delet Robert ‖ 24, 5 *κατηστερίσθη — εἴδωλα* om AAld ‖ 25 post *εἴδ.* M *ἕως ὧδε τὰ τῆς ἀστροθεσίας*: traieci ad p. 426, 12, om Ald ‖ 26 *ὁ* om AAld

ὑπὸ τοῖς Διδύμοις κείμενος. καλεῖται δὲ οὕτως, ἐπειδὴ πρὸ τοῦ Κυνὸς ἑώιαν ποιεῖται ἀνατολὴν ἐν τῶι δι' Ἑλλάδος κλίματι, ὅτι τοῦ Κυνὸς ἀνατολικώτερός ἐστιν. ἀστέρων δέ ἐστιν ι' λαμ- Cat p. 270 b sq. πρῶν οὗτος, ὧν εἷς ὁμωνύμως Προκύων. § οὗτος δὲ πρὸ τοῦ μεγάλου Κυνός ἐστιν. Ὠρίωνος δὲ κύων. καὶ λέγεται διὰ τὸ φιλοκύνηγον εἶναι ταῦτα αὐτῶι παρατεθῆναι τὰ σημεῖα· καὶ γὰρ Ἄρκτος συνορᾶται καὶ ⟨ἄλλα⟩ θηρία παρ' αὐτῶι. § οὗτος δὲ ὁ Προκύων ἔσχε τὴν ὀνομασίαν, οὐχ ὅτι τὴν θέσιν πρὸ τοῦ Σειρίου ὢν πρώτην καὶ ὑψηλὴν ἔχει, ἀλλ' ὅτι βορειότερος ὢν τὰς ἀνατολὰς πρὸ αὐτοῦ ποιεῖται. ὑπὸ δὲ τοὺς Διδύμους ἐστὶ καὶ καλὰ φαίνει· ἐκ γὰρ ἀστέρων λαμπρῶν σύγκειται.

ἕως ὧδε τὰ τῆς ἀστροθεσίας.

451. ταῦτά κε θηήσαιο: ταῦτα τὰ προειρημένα θεωρήσειας ⟨ἂν⟩ τῶν ἐνιαυτῶν ἀννομένων ἐφεξῆς κείμενα καὶ κατὰ τάξιν τὰς αὐτὰς ὥρας ἀνατέλλοντα καὶ δυόμενα. ἡ Παρθένος ἀεὶ τῶι αὐτῶι καιρῶι καὶ δύεται καὶ ἀνατέλλει. ὡσαύτως καὶ ὁ Λέων καὶ τὰ ἄλλα πάντα τὰ ἀπλανῆ. τοῦτο οὖν εἶπε πρὸς τοὺς πλάνητας, ὅτι ἄτακτοι ἐκεῖνοι καὶ οὐ τὴν αὐτὴν πορείαν ὡρισμένην ἔχουσι καὶ περιφοράν, τὰ δὲ 'ἑξῆς' (452) καὶ κατὰ τάξιν κείμενά εἰσιν· οἱ γὰρ πλάνητες οὐκ ἔχουσι τάξιν τῆς θέσεως τοιαύτην, ἀλλὰ πλανώμενοι καὶ μετανάσται εἰσίν.

454. οἱ δ' ἐπιμὶξ ἄλλοι πέντε: προειπὼν περὶ τῶν ἀπλανῶν μεταβαίνει νῦν ἐπὶ τὸν τῶν πλανήτων λόγον. ε' δὲ τούτους φησὶν εἶναι, δῆλον ὑπεξαιρούμενος ἥλιον καὶ σελήνην· οὗτοι γὰρ οἱ δύο τὸ ἀνάπαλιν πορεύονται (ἀπὸ γὰρ Καρκίνου ἐπὶ Λέοντα καὶ ἀπὸ Λέοντος ἐπὶ Παρθένον), οἱ μέντοι ἄλλοι ἀτάκτως φέρονται, ἔστι δὲ ὅτε ἱστάμενοι καὶ ὑποποδίζοντες·

---

1 *τῶν διδύμων* M ‖ 3 *ὅτε* AAld | *δέκα* Ald ‖ 5 *λέγεται* post *δὲ* AMAld: traieci ut Cat ‖ 5, 6 *κύων ἐπειδὴ φιλοκύνηγος ἦν* (*διὸ καὶ* add Ald) *ταῦτα* A Ald ‖ 6 *παρατεθῆναι* Cat: *περιτεθῆναι* AM, *περιτέθειται* Ald ‖ 7 supplevi e Cat ‖ 7—11 *οὗτος — σύγκειται* om AAld ‖ 12 om AAld: huc traieci, cf ad p. 425, 25 ‖ 13 *τε θ.* A | post *θ.* Ald *πληρώσας τὰ περὶ τῆς ἀστροθεσίας ἐπιφέρει λέγων* ‖ 15 *δύνοντα* Ald | *ἥ τε γὰρ Π.* Ald ‖ 16 *καιρῶι* MAld: *καὶ β'* A | *ἀνατέλλει καὶ δύνει* AAld | *ὡς αὕτως*.M ‖ 16, 7 *καὶ ὁ λ. ὡσ.* Ald ‖ 18 *ἄτακτον* M | *οὐ* om A ‖ 18, 9 *αὐτὴν ὡρ. ἔχ. φοράν. τὰ* AAld ‖ 19 *ἑξῆς καὶ* om AAld ‖ 20 *πλανῆται* A ‖ 21 *ἀλλὰ — εἰσίν* om M ‖ 22 *ἄλλοι πάντες* AM ‖ 23 *νῦν* om M | *εἰ δὲ* M ‖ 24 *δηλονότι* Ald | corr Bekker: *ὑπεξαιρούμενον* A, *-ενοι* M, *-ένου* Ald | *ἡλίου καὶ σελήνης* Ald ‖ 25 *γὰρ* alt om A ‖ 26 *οἱ δὲ* AAld ‖ 27 post *φέρονται* AAld *πρότερον* (*ὁτὲ* pro *πρ.* Ald) *μὲν τοῦ ἡλίου προβαίνοντος ρ' καὶ κ'* (*ρκ'* Ald) *μοίρας, ὁτὲ δὲ καὶ* (*καὶ* om Ald) *ὄπισθεν ἀπομένοντος* omissis usque ad p. 427, 6 (*ὁ δὲ —*) omnibus

πολλάκις γὰρ [δʹ ζώιδια] εἷς ἐκ τῶν εʹ ἀστέρων πρὸ τοῦ ἡλίου ρʹ καὶ κʹ μοίρας προάγων οὐκέτι κινεῖται, ἕως οὗ ⟨ἂν⟩ ὁ ἥλιος ἐπίπροσθε γενόμενος ποιήσηι αὐτὸν ὑποποδίσαι· καὶ γὰρ ρʹ μοίρας, εἶτα πʹ καὶ πάλιν ἐλάττονας, ἕως οὗ ⟨ἂν⟩ ἀποστῆι αὐτοῦ τὰς αὐτὰς ρκʹ, καὶ πάλιν πρόεισιν οὕτως. κυρίως οὖν εἶπεν αὐτοὺς πλάνητας διὰ τὴν ἄστατον καὶ ἄτακτον φοράν. § ὁ δὲ λόγος· οἱ δὲ ἄλλοι εʹ πλάνητες ἐπιμὶξ — ⟨οὐδὲν ὅμοιοι —⟩ δινεύονται ἀντὶ τοῦ ʻἀναμεμιγμένοι, οὐκ ὄντες ὅμοιοι τοῖς προειρημένοις ἀπλανέσι, διὰ τῶν ιβʹ ζωιδίων πλανῶνται᾽. § ἤτοι ἀναμεμιγμένοι ἢ ἀνάμικτοι τοῖς ἀπλανέσιν ἄστροις, οὐκέτι δὲ ὁμοίαν ἔχοντες τὴν φύσιν οὔτε τὴν λαμπηδόνα οὔτε τὴν θέσιν. ἢ ἄλλοι ἢ κατὰ ταῦτα ἢ κατὰ τὰς ἐνεργείας, φέρεσθαι δὲ αὐτοὺς διὰ τῶν ιβʹ ζωιδίων ⟨φησίν⟩. § τὸ δὲ παλίνωρα (452) πάλιν τὰς ὥρας ἄγοντα, ἢ πάλιν κατὰ τὰς ὥρας ἀνατέλλοντα καὶ δύνοντα.

455. *παντόθεν εἰδώλων: παντόθεν φέρονται ἡρμοσμένην* cf Ach p. 44 Aetius p. 863 D. *οὐκ ἔχοντες τάξιν. ἔχει δὲ οὕτως· ὁ οὐρανὸς ζʹ ζώνας ἔχει οὐκ ἐπιψαυούσας τοῦ ζωιδιακοῦ, ἀλλ᾽ ἀπηρτημένας ἐξ αὐτοῦ. τὴν μὲν πρώτην ἔχει ὁ Κρόνος, τὴν δὲ δευτέραν ὁ Ζεύς, τὴν δὲ τρίτην ὁ Ἄρης, τὴν δὲ τετάρτην ὁ ἥλιος, τὴν δὲ πέμπτην ἡ Ἀφροδίτη, τὴν δὲ ἕκτην ὁ Ἑρμῆς, τὴν δὲ ἑβδόμην ἡ σελήνη. καὶ ὁ μὲν ζωιδιακὸς κύκλος ἀνώτερος αὐτῶν ἐστι πάντων, αὐτοὶ δὲ εἰς ἰδικὸν κύκλον κεῖνται. ὑποκάτωθεν δέ εἰσι τοῦ ζωιδιακοῦ κύκλου ταπεινότεροι τῶν ἀπλανῶν ἄλλοι ἐν ἄλλωι ὕψει κατὰ τὸν ζωιδιακὸν κύκλον πλανῆται ἐκτρεπόμενοι τῆς ἴσης ὁδοῦ, δι᾽ ἧς τὸν ἥλιον ἐπινοοῦμεν φερόμενον. καὶ ὁ μὲν Κρόνος εἰς ἕκαστον ζώιδιον ποιεῖ ἐνιαυτοὺς βʹ καὶ μῆνας ςʹ (μείζων γὰρ αὐτοῦ ἡ περιφορά), ὡς ἀνύειν πάντα τὸν ζωιδιακὸν κύκλον δι᾽ ἐτῶν λʹ, τὸν δὲ Δία ⟨φασὶ⟩ δι᾽ ἐτῶν ιβʹ, τὸν δὲ Ἄρεα εἰς ἕκαστον ζώιδιον ἡμέρας μεʹ καὶ τὸν πάντα κύκλον ἀνύειν εἰς ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας*

---

1 cf Vitruv IX 4 (maxime § 11 sqq.) | *διὰ τῶν ζωιδίων* coni Thiele ‖ 4 *ἐλαττόνως* M ‖ 8 *ἀναμεμιγμένως* Ald ‖ 8, 9 *τοῖς πρότερον ἀ.* A ‖ 9 *δὲ* post *διὰ* AAld: om M | *ζωιδίων* om M ‖ 9—13 (*ἤτοι — ζωιδίων*) om AAld ‖ 12 *ἄλλοι* scripsi: *ἄλλοις* M ‖ 13 *ζωδίων* AM ‖ 13, 4 *τῆς ὥρας* AAld ‖ 14 *ἄγοντα* om AAld ‖ 15 *ἡρμοσμένα* Ald ‖ 16 *μὴ ἔχοντα* AAld | *ἔχει* M: *καὶ* A; *ἔχει γὰρ ὁ οὐρ. ζʹ ζώνας οὐκ* Ald ‖ 17 *τοῦ ζωιδιακοῦ* corr Bekker: *τῶ -ῶ* AAld, *τῶν -ῶν* M | *ἀλλ᾽ — αὐτοῦ* om AAld | *ὧν* ante *τὴν* Ald ‖ 19 *ἡ* om AM ‖ 20 *ὁ* om AM | *ἡ* om AM | *καὶ* om AM ‖ 21 *πάντων* om M ‖ 22 *ἰδικοὺς κύκλους* Ald | *ὑποκάτω* AAld ‖ 23 *ἄλλοι* scripsi: *ἄλλοι δὲ* Ald, *ἄλλο* AM ‖ 24 *πλανῆται* scripsi: *πλανῶνται* AMAld ‖ 26 *ποιεῖ* Ald: om AM ‖ 27 *ὡς* M: *καὶ* AAld | *ἀνίει* Ald, *κύκλον* om M ‖ 28 supplevi ‖ 28, 9 *ὁ δὲ Ζεὺς — ὁ δὲ Ἄρης — ἡμέρας οδʹ ποιεῖ καὶ π. τὸν κύκλον ἀνύει εἰς βʹ ἐνιαυτοὺς καὶ μῆνας εʹ* Ald ‖ 29 *πάντα τὸν* A

δ'. ὁ δὲ ἥλιος εἰς ἕκαστον ζώιδιον ποιεῖ μῆνα καὶ τὸν κύκλον εἰς ἐνιαυτὸν πληροῖ, ἡ δὲ Ἀφροδίτη εἰς ἕκαστον ζώιδιον κη' ἡμέρας, ὡς τὸν πάντα κύκλον εἰς ἡμέρας τλς', ὁ δὲ Ἑρμῆς εἰς ἕκαστον ζώιδιον ποιεῖ μῆνα καὶ τὸν πάντα κύκλον εἰς ἐνιαυτόν. ἡ δὲ σελήνη μένει εἰς ἕκαστον ζώιδιον βς' ἡμέρας, ἐπειδὴ καὶ πάντων βραχύτερός ἐστιν αὐτῆς ὁ κύκλος, ὡς τὸν ἅπαντα ζωιδιακὸν ἀνύειν αὐτὴν ἐν ἑνὶ μηνί. καὶ αὕτη μὲν ἡ τῶν πλανητῶν διακόσμησις.

εἴπομεν δέ (? p. 128, 19 sqq., cf p. 432, 13), *ὅτι ἡ σελήνη αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἀφανὴς ἡμῖν ἐστιν, ὑπὸ δὲ τοῦ ἡλίου φωτιζομένη φανερὰ ἡμῖν γίνεται. καὶ ὅτε μὲν αὐτῶι πλησιάζει, πᾶσα καὶ φαίνεται, ὅτε δὲ αὐτοῦ χωρίζεται, κατ' ὀλίγον ἀπολήγει καὶ πάλιν [ὅσον πλησιάσει] ὥσπερ γεννᾶται. διὸ καὶ παρὰ τραγικοῖς* (Aeschyl fr 457 N.[2] Eurip Phoen 175) *Ἡλίου θυγάτηρ λέγεται, διότι τὸ φῶς ἀπ' αὐτοῦ ἔχει.*

456. *οὐκ ἂν ἔτ' εἰς ἄλλους ὁρόων: ἐπειδὴ αὐτὸς τὴν διδασκαλίαν ἐποιήσατο τῶν Φαινομένων, ἀπ' αὐτῶν αὐτὰ διδάσκει, καὶ ἀπὸ μὲν τοῦ Βοώτου τὴν Παρθένον* (96), *ἀπὸ δὲ τῆς Ἄρκτου καὶ τοῦ Δράκοντος τὸν Ἐν γούνασι* (63), *καὶ δι' ὅλου ἀπὸ τῶν προεγνωσμένων καὶ παρακειμένων τὰ ἑξῆς ἐδίδαξεν. καὶ νῦν φησιν, ὅτι περὶ τῶν πλανητῶν οὐκ ἔστι τοῦτο εἰπεῖν· οὐδὲ γὰρ εἰς ἄλλους καὶ τοὺς πλησίον ἀφορῶν ἐκείνους ἂν εὕροις, ποῦ ποτε κεῖνται, ἐπειδὴ πάντες μετανάσται* (457) *καὶ φυγάδες καὶ οὐκ ἐν τῶι αὐτῶι κείμενοι.*

καὶ ἄλλως. ὥστε οὐκ ἂν αὐτοὺς σημειωθῆναι ἔκ τινος τῶν ἀπλανῶν, ὥσπερ τῆι κεφαλῆι τῆς Ἀνδρομέδας τὸν Ἵππον σημειούμεθα (205) *καὶ τοῖς ποσὶ τὸν Περσέα* (248)*· οὐ γὰρ τῶν μενόντων εἰσίν, ἀλλ' ἀντιφέρονται τῶι κόσμωι.*

2—4 (*κη' — ζώιδιον*) om A ‖ 2, 3 post Ἀφρ. Ald *κατά τινας μὲν ἐνιαυσιαίαν, κατὰ δὲ ἐνίους ὀκτωμηνιαίαν τὴν περίοδον ποιεῖ, ὁ δὲ Ἑρμῆς εἰς ἓξ μῆνας καὶ ἡμέρας ἓξ τὸν ἴδιον κύκλον ἀπαρτίζει* ‖ 5 *μένει* om et *ποιεῖ* post *ἡμέρας* Ald | *βς'* scripsi, cf p. 12, 31: *βλ'* M, *β' ἥμισυ* A ‖ 6 *ὡς καὶ τὸν πάντα* Ald ‖ 7 *ἀνύει ἐνὶ* (omisso *αὐτὴν*) Ald | *ἐνὶ* om A ‖ 9 *εἴπ. δὲ ὅτι* om Ald ‖ 9, 10 *αὐτὴ δὲ ἡ σελ.* Ald | *σελήνη* om A ‖ 10 *ἄφαντος ἡ.* AAld | *ὑπὸ* Ald: *ἀπὸ* AM ‖ 11 *πλησιάσει* AMAld | *πᾶσα* om AAld ‖ 12 *τότε καὶ φαίνει* Ald ‖ 13 *ὅ. πλησιάσει* AMAld | *ὥσπερ* om Ald | *δι' ὃ* M | *τοῖς τρ.* Ald ‖ 15 *ἐπειδὴ τὸ* AAld | *ἐξ* AAld ‖ 16 *αὐτὴν τὴν* AAld ‖ 17 *ἐποιήσατο* post *Φαιν.* AAld | *ἀπ' αὐτῶν* M: *ἁπάντων* AAld | *αὐτὰ διδάσκει* om AAld ‖ 18 *τοῦ Ἄ.* Ald ‖ 19 *ἐν γόνασι* M ‖ 20 *παρακ. καὶ προεγν.* Ald | *καὶ* ante *νῦν* om AAld ‖ 22 *ἀλλήλους* libri ‖ *ἀφορῶν* ante *καὶ* AAld | *αὐτῶν* post *πλησίον* AAld | *ἐκείνοις* M ‖ 23 *πάν-τ ων* M | *καὶ φυγ.* om AAld ‖ 24 *ταυτῷ* AAld ‖ 25 lemma om Ald, *καὶ* om M | *ὅτε* pro *ὥστε* A | *αὐτὸν σημειώσαιο* A | *σημειώσαιτό τις* Ald

457. *ἐπεὶ πάντες μετανάσται*: οἱ πλάνητες συμφέρονται μὲν τῶι οὐρανῶι ἀπὸ ἀνατολῆς ἐπὶ δύσιν καὶ ἀπὸ δύσεως ἐπὶ ἀνατολήν, κινοῦνται δὲ ἰδίαν τινὰ καὶ προαιρετικὴν κίνησιν διὰ τῶν ιβ' ζωιδίων ἐναντίοι φερόμενοι, τουτέστιν ἀπὸ δύσεως ἐπὶ ἀνατολὴν πορευόμενοι.

458. *μακροὶ δέ σφεων εἰσίν*: μακροὶ δὲ καὶ πολλοὶ κυκλουμένων αὐτῶν οἱ ἐνιαυτοὶ ἔσονται, καὶ σφόδρα πολὺς ὁ χρόνος, καὶ μεγάλα τὰ τεκμήρια ἀπόπροθεν καὶ ἐκ τοῦ διεστηκέναι αὐτῶν κατὰ τὴν περιφορὰν συνερχομένων καὶ εἰς ταὐτὸ συνιόντων. αἰνίττεται δὲ εἰς τὸν εἰρημένον ὑπὸ τῶν φυσικῶν καὶ φιλοσόφων καὶ μαθηματικῶν, ὧν ὁ δοκιμώτερος ὁ Πλάτων (Tim p. 39 D)· τότε γὰρ εἶπον μέγαν ἐνιαυτόν, ὅτε συνέρχονται οἱ ζ' οὗτοι ἀστέρες ἐν ἑνὶ ζωιδίωι ὑπὸ τὴν αὐτὴν μοῖραν· τότε γὰρ συμπέρασμα τῆς οἰκουμένης γίνεται, καὶ ἀπόλλυται οὗτος ὁ κόσμος συνελθόντων αὐτῶν. καὶ πάλιν κινηθέντων ἐκ τοῦ αὐτοῦ ζωιδίου ἀνανέωσιν καὶ κτίσιν ἄλλου κόσμου εἶναι ἔφασαν. ἐψήφισαν δὲ καὶ κατελάβοντο τοῦτο γίνεσθαι μυριάσι πολλῶν ἐνιαυτῶν.

καὶ ἄλλως. ὅταν ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σημείου ἐπὶ τὸ αὐτὸ σημεῖον καταντήσωσιν οἱ πάντες, ἐνιαυτός ἐστιν. ὅταν ἀφ' οὗ ⟨ἄν⟩ τις ἄρξηται σημείου φέρεσθαι ἐπὶ τὸ αὐτὸ πάλιν ἔλθηι χρόνωι τινί.

460. *οὐδέ τι θαρσαλέος κείνων ἐγώ*: ἄχρι τοῦ ἐγώ στικτέον, εἶτα ἀπ' ἄλλης ἀρχῆς τὸ *ἄρκιος εἴην* ἀναγνωστέον, ἵν' ἦι 'οὐκ ἂν εὐθαρσὴς εἴην περὶ τῶν πλανητῶν εἰπεῖν, ἀρκοῦν δ' ἂν εἴη μοι τὸ περὶ τῶν ἀπλανῶν μάθημα'.

1—5 om AAld ‖ 6 *εἰσιν* om M, *καὶ* om A ‖ 6,7 *κυκλομένον* A ‖ 7 *ὁ λόγος τοῦ χρόνου* A, *ὁ τοῦ χρ. λόγος* Ald ‖ 8 *μακρὰ* pro *μεγ.* Ald, om A | *ἀπόπροθεν εἰς ἓν αὐτῶν ἰόντων, ἀντὶ τοῦ διὰ μακροῦ χρόνου κατὰ τὴν περιφ. εἰς ταὐτὸν συνερχομένων ἐκ τοῦ διεστηκέναι αὐτὰ πάμπολυ. αἰν. δὲ* Ald | *αὐτὰ* A, *-οὺς* M ‖ 9 *συνεισερχόμενα καὶ εἰς ταυτὸν συνιέντα* A ‖ 10 *δὲ εἰς* om AAld | *τὸ* Ald | *καὶ* ante *φ.* om AAld ‖ 11 *καὶ δ. ὁ Πλ.* AM, *ὁ δ. Πλ.* Ald ‖ 12 *ἐκεῖνον* pro *τότε* Ald | *ὅταν* A | *συνέρχωνται* Ald ‖ 13 *ὑπὲρ* A ‖ 15 *ζωιδίου* om Ald ‖ 16 *ἀνάνευσιν* AAld | *εἶναι κόσμον ἄλλον* Ald | *ἔφησαν* ut videtur A ‖ 17 *κ. τὸ γ.* A | *δὲ καὶ εὗρον γίν. ἐν μ. π. ἐ.* Ald ‖ 18 *καὶ ἄλλως* om MAld | *οὖν* post *ὅταν* Ald ‖ 19 *ὁ ἐ.* M | *γὰρ* (om A) *ἀφ' οὗ* AAld, *αὐτοῦ* M ‖ 20 supplevi | *ἢ χρόνου* post *σ.* (omisso *φέρεσθαι*) Ald ‖ 20, 1 *τῷ αὐτῷ — χρ.* (omisso *τινι*) A ‖ 20 *ἐνιαυτός ἐστι* post *ἔλθηι* iterum Ald ‖ 22 *οὐκέτι* AAld | *θαρσαλέως* (omisso *κείνων ἐγώ*) A, cf ed Arati ‖ 22, 3 *μέχρι τούτου στικτέον* Ald ‖ 23 *ἀπογνωστέον* Ald ‖ 24 *ἦι — εὐθαρσὴς* om M | *εἴην* om Ald ‖ 25 *τὸ* om M

ἄλλως. οὐκέτι θαρσαλέος εἰμὶ ἐγώ, ἀλλὰ γενοίμην αὐτάρκης καὶ τῶν ἀπλανῶν τὰς περιτροπὰς καὶ περιφορὰς καὶ τὰ ἐν αἰθέρι σημεῖα εἰπεῖν. αἰτία δὲ τούτου ἡ τῶν περὶ αὐτοὺς γινομένων ποικιλία, στηριγμοί, προηγήσεις, ὑπολείψεις, ἐπιτολαὶ ἑωθιναί τε καὶ ἑσπέριοι καὶ τὰ τούτων ἀδελφά. φαίνονται δὲ ἀνώμαλοι τοῖς μεγέθεσιν καὶ ταῖς χρόαις ἀνόμοιοι πρός τε ἑαυτοὺς καὶ πρὸς ἀλλήλους. ἴσως οὔπω διηκριβώσατο ταῦτα, ἐπεὶ μηδὲ ῥάιδια ἦν ἐντιθέναι εἰς ποίησιν· ἐχώρει γὰρ ἂν εἰς ἀριθμοὺς καὶ μέτρα καὶ λεπτὰ καὶ μόρια. Cf Aratea p. 219 sq.

ἄλλως. φησίν, ὅτι τῶν πλανητῶν οὐ δυνατόν ἐστι τοὺς κύκλους εἰπεῖν οὐδὲ τὰ ἐν τῶι αἰθέρι σημεῖα. ὅθεν ἐπιτιμῶσι τῶι Ἀράτωι ἀδυναμίαν, φήσαντι ἀδυνάτωι εἶναι περὶ τούτων λέγειν, ἅπαξαπλῶς προθεμένωι περὶ τῶν Φαινομένων εἰπεῖν (cf Ach p. 42). ἡ δὲ φράσις πέπλεκται, καὶ ἔστι κοινὸν ʻτά τε κύκλα τά τε σημεῖα εἰπεῖνʼ, ἵνʼ ἦι ʻτῶν μὲν πλανητῶν τὰ σημεῖα καὶ τὰ κύκλα οὐ θαρρῶ εἰπεῖν, ἐκείνων δέ, τουτέστι τῶν ἀπλανῶν, ἄρκιος εἴηνʼ.

462. *ἤτοι μὲν τά γε κεῖται:* διδάξας τὰ περὶ τῶν Φαινομένων ἦλθε πάλιν ἐπὶ τὴν τῶν κύκλων διδασκαλίαν, οἵτινες αὐτοὶ μὲν καθʼ ἑαυτοὺς ἀφανεῖς εἰσι πλὴν τοῦ γαλαξίου, ὅτι ἐστὶ νεφελώδης. ἀπὸ τῶν ἐπιψαυόντων δὲ αὐτῶν ζωιδίων ποιεῖται τὴν κατάληψιν. ποιεῖται δὲ λόγον περὶ τῶν δ′ κύκλων, τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ καὶ τοῦ ἰσημερινοῦ καὶ τοῦ χειμερινοῦ καὶ τοῦ ζωιδιακοῦ· οὗτοι γάρ εἰσι μάλιστα βιωφελεῖς, ὁ δὲ ἀρκτικὸς καὶ ὁ ἀνταρκτικὸς καὶ ὁ γαλαξίας οὐδεμίαν τροπῆς ὠφέλειαν ἔχουσι, καὶ ὁ μὲν θερινὸς τροπικός, ὅτι ἐν τῶι Καρκίνωι γενόμενος ἄρχεται τὸ θέρος ποιεῖν, ὁ δὲ ἰσημερινός, ὅτι δύο γίνονται ἰσημερίαι, μία μὲν ἐαρινὴ τῶι Κριῶι Φαμενὼθ κε′, ὅς ἐστι κατὰ Ῥωμαίους Μάρτιος, ὅτε προσθήκην λαμβάνουσιν αἱ

---

1 ἐγώ om A, ἄλλως — ἀλλὰ om Ald | γενοίμην οὖν φησιν Ald ‖ 2,3 ἐν ἑκάστω libri: correxi e l. 11, cf v. 461 ‖ 3 τούτων AAld | αὐ (τ supra) A, αὐτὰ Ald | γινομένη AAld ‖ 4 ὑπολείψεις scripsi: ὑπολήψεις libri ‖ 6 τοῖς μεγέθεσιν om Ald | πρός τε ἑ. καὶ om AAld ‖ 7 καὶ ἴσως οὐδὲ προηκριβώσατο περὶ τούτων Ald ‖ 7,8 οὐδὲ ῥάιδιόν ἐστι τὸ περὶ τούτων θεῖναι Ald ‖ 8 ἂν om AM ‖ 10 φησίν om A Ald | ὅταν AAld | δὲ post ὅτ. Ald ‖ 11 post εἰπεῖν Ald εὔδηλον ὅτι οὐδὲ Ald | καὶ εἰκότως post ὅθεν Ald ‖ 12 ἀδυνάτωι ὄντι A, ἀδύνατον εἶναι Ald ‖ 13 λέγει A | ἅπαξ ἁπλῶς A | προθεμένωι Ald: προθέμενος A, -ου M | τῶν om M ‖ 15 κ. καὶ τὰ σ. Ald ‖ 17 εἰμι Ald, om A ‖ 18 *κεῖται* om M ‖ 19 ἦλθον A ‖ 20 αὐτοὺς Ald | εἰσὶν M | εἰσὶ εἰμὶ (ἡμῖν Ald) πλὴν AAld ‖ 21 αὐτοῦ A, αὐτοῖς M ‖ 25 ὁ prius om Ald ‖ 26 τῶι om AAld ‖ 28 φαιμενὼθ M | κε′ om AAld ‖ 29 οτι A

ἡμέραι. γίνεται δὲ χειμερινὴ ἰσημερία ἐν ταῖς Χηλαῖς, ἐν τῶι Ζυγῶι, τῶι Φαωφὶ μηνί, ὅς ἐστιν Ὀκτώβριος, ὅτε καὶ αἱ νύκτες προσθήκην λαμβάνουσιν, ὁ δὲ χειμερινός, ὅτε ⟨ἐν⟩ Αἰγοκέρωτι ἄρχεται τὸν χειμῶνα ποιεῖν, καὶ ὁ ζωιδιακὸς δέ, ὅτε διαπορευόμενος τοῦτον ὁ ἥλιος ἐνιαυσίως τοῦ τε χειμῶνος καὶ τοῦ θέρους αἴτιος γίνεται.

ἐναλίγκια δινωτοῖσιν: ὅμοια ὄντα περιφερέσιν, οἱονεὶ τροχοειδῆ κυκλοτερῆ. § τούτων δὲ τῶν κύκλων, φησί (463), τῶν δ' ὠφέλεια γένοιτο ⟨καὶ⟩ ποθὴ διὰ τὴν ⟨ἐν⟩τροπήν, ποίου ἐπιψαύσας τροπὴν ποιεῖ. ἐκ δὲ τούτου ὠφέλεια· τοῖς γὰρ πράγμασιν εὐκαίρως ἐπιβάλλομεν ἢ ἐν τῶι γεωργεῖν ἢ ἐν τῶι πλεῖν. περιέπουσι δὲ τὸν οὐρανὸν κύκλοι τέσσαρες, θερινὸς τροπικός, χειμερινὸς τροπικός, ἰσημερινὸς καὶ ζωιδιακός, οἳ ὠφέλιμοι διὰ τῆς σκέψεως αὐτῶν, τὰς διαφορὰς τῶν ἐτησίων ἀνέμων δεικνύντες, καιρῶν τε καὶ διαστημάτων. σημεῖα δὲ πᾶσιν αὐτοῖς ἐφήρμοσται κατωνομασμένα, πολλῶν ζωιδίων περὶ ἕκαστον κύκλον θεωρουμένων καὶ ἀλλήλοις συνηρμοσμένων, αὐτοὶ δὲ καταλαμβάνονται ἐν παραλλήλωι θέσει ἀσάλευτον ἔχοντες φύσιν, ὅσον μὲν ἐπὶ τῶι ἀκίνητοι καὶ ἀπλανεῖς εἶναι ἀναλογοῦντες ἀλλήλοις, τῶι δὲ μεγέθει διαφέροντες οἱ δύο τῶν δύο· ὁ μὲν γὰρ ἰσημερινὸς καὶ ζωιδιακὸς διάκεντροι τυγχάνοντες καὶ τὸν μέγιστον διαγράφοντες κύκλον τῶν μὲν πρότερόν εἰσι μείζους, αὐτοὶ δὲ ἑαυτοῖς ἀναλογοῦσι τῶι μεγέθει. § τὸ δὲ *μέτρα περισκοπέοντι* τὰς τοῦ ἔτους περιτροπὰς καὶ περιόδους σκοποῦντι, ἀνυομένων τῶν ἐνιαυτῶν· ἑκάστη γὰρ τροπὴ [ἡ] περίοδος.

466. *σήματ⟨α δ'⟩ εὖ μάλα πᾶσιν*: σημεῖα δέ φησιν αὐτοῖς

---

1 δὲ om A | ἰσ. χειμ. A | ἑτέρα δὲ χειμ. ἡ ἐν τ. Ald ‖ 3 ὅτι ἐν Ald ‖ 4 ὁ δὲ ζ. Ald | ὅτι Ald, evanidum A ‖ 5 τοῦτο A | τῶν τε χειμώνων M, τοῦ χειμῶνός τε AAld ‖ 7 *τῶν καὶ μάλιστα ποθῆ* pro lemmate A, τὸ δὲ *ἐναλίγκια δεινωτοῖσιν* ἤγουν ὁ. Ald ‖ 8 *τῶν καὶ μάλιστα* lemmate praefixo Ald | δὲ om Ald ‖ 8, 9 τ. τεσσάρων Ald ‖ 9 supplevi M | ποθεῖ[η] M | ὠφ. γέν. τὸ ποθὴ μὲν διὰ A; ποθὴ γέν. καὶ ὠφ. ποθὴ μέν, ὅτι δεῖ εἰδέναι ποίου — ὠφ. δὲ ὅτι τοῖς πράγμασιν Ald | supplevi | ποιοῦ A ‖ 10 ποίαν post ἐπιψ. add Ald | τούτων A ‖ 12—23 om AAld ‖ 14 σκήψεως M ‖ 19 ἀκινήτους M ‖ 20 τῶν δὲ μ. M ‖ 23 ἑαυτοὺς M, cf l. 19 sqq. | schol post l. 11 A | τὸ δὲ om AAld ‖ 23, 4 *περισκοπέοντι* om Ald ‖ 24 μέτρα ante τὰς iteratum A, ἤγουν Ald | τροπὰς AAld | περισκοποῦντι AAld ‖ 25 ἑκάστου Ald | seclusi ‖ 26—p. 432, 1 post p. 432, 8 κατωτέρω: — lemmate *ἄλλως* praefixo A, sine lemmate Ald sic λέγει δὲ σήματα αὐτοὺς τοὺς ἀστέρας τῶν κύκλων, δι' ὧν γρ. σαφῶς, ὧν τὰ μὲν περὶ αὐτοὺς τὰ δὲ ἐπ' αὐτοὺς τὰ δὲ σύνεγγυς ‖ 26 σημεῖα M: σήματα A, cf Ald | φησιν om A

τοῖς κύκλοις, τοὺς ἀστέρας λέγων, δι' ὧν γράφονται, σαφῆ καὶ γνώριμα εἶναι. ἀλλὰ τὰ μὲν περὶ αὐτούς, τὰ δὲ ἐπ' αὐτῶν, τὰ δὲ σύνεγγυς. § συνεερμένα δὲ (466) συνηρμοσμένα. § τὸ δὲ ἐπιρρήδην (465) ὡς ἐξονομακλήδην (Il XXII 415 al).

σήματα δ' εὖ μάλα: ἐπειδὴ οὗτοι καθ' ἑαυτοὺς ἀόρατοί εἰσι καὶ οὐ καταλαμβάνονται, διὰ τοῦτό φησιν, ὅτι σημεῖα ἑκάστωι ἐπιρρήδην καὶ δυνάμενα ληφθῆναι ἐκ τοῦ σύνεγγυς καὶ πανταχόθεν συνημμένα, καὶ ἐπάγει τὰ σημεῖα κατωτέρω (480 sqq.). ἐντεῦθεν δὲ περὶ τῶν κύκλων διεξέρχεται· τὸν γὰρ πάντα λόγον τῆς σφαίρας εἰς δ' διεῖλεν. καὶ πρῶτον μὲν ἠρίθμηται τὰ ἠστερισμένα, δεύτερον δὲ περὶ κύκλων λέγει, ἑξῆς δὲ περὶ συνανατολῶν καὶ συνδύσεων, τελευτὴν δὲ περὶ σημείων. ὄντων δὲ πλειόνων κύκλων, ὡς ἐδηλώσαμεν ἐν ἀρχῆι τοῦ βιβλίου (? p. 128, 27 sqq.), τούτους μόνους ἐξείλετο, ἰσημερινόν τε καὶ ζωιδιακὸν καὶ τοὺς τροπικοὺς δύο· τούτων γὰρ μάλιστα δεόμεθα πρὸς γνῶσιν τῶν φαινομένων. εἰσὶ δὲ καὶ βέβαιοι καὶ μόνιμοι· τῶν γὰρ ἄλλων οἳ μὲν κατὰ μέγεθος μεταβάλλουσιν, ὥσπερ οἱ ἀρκτικοί, οἳ δὲ κατὰ τὰ μεγέθη· εἰσὶ γὰρ τέλειοι οἱ μέγιστοι ἐν τοῖς μάλιστα μεταπίπτουσι ζωιδίοις, οἱ δὲ δ' πᾶσιν οἱ αὐτοὶ ἀεί, ζωιδιακὸς ἰσημερινὸς ⟨τροπικοὶ δύο⟩.

467. αὐτοὶ δ' ἀπλανέες —: αὐτοὶ δὲ κύκλοι ἀπλανεῖς καὶ πάντες ἡρμοσμένοι ἀλλήλοις εἰσίν, εἴγε καὶ ἀρχόμενοι παραλλήλους αὐτοὺς εἰρήκασιν εἶναι. τί οὖν φαμεν εἶναι τὸ ἀρηρότες κατὰ τὸ μέγεθος ἀλλήλοισι; ἴσοι γάρ εἰσι τῶι μεγέθει οὐχ οἱ πάντες, ἀλλ' ὁ ἰσημερινὸς τῶι ζωιδιακῶι (οὗτοι γὰρ μεσάζουσι τὴν σφαῖραν), ἴσοι δὲ ὅ τε θερινὸς τροπικὸς καὶ ὁ χειμερινός. καὶ ὅτι τοῦτό ἐστιν, ἐπιφέρει καὶ αὐτὸς ἀτὰρ μέτρωι γε δύω δυσὶν ἀντιφέρονται (468). τινὲς δὲ οὕτως ἤκουσαν τὸ δύω δυσὶν ἀντιφέρονται ἀντὶ τοῦ ἐναντιοῦνται (καὶ γὰρ ἀντι-

---

1 λέγει A, cf Ald ad l. 431, 26 ‖ 1, 2 καὶ γνώριμα εἶναι om A ‖ 2 π. αὐτὰ A | ἐπ' αὐτὰ A, ἐπ' αὐτοὺς Ald ‖ 3, 4 τὸ — ἐξον. om AAld ‖ 5 lemma om et scholia coniunxit A | αὐτοὺς A | ἄρατοι A ‖ 6 οὐδὲ κατ. M ‖ 6, 7 ἑκάστου AAld ‖ 8 συνημμένα AAld: συνηγμένα M | σ. (κεῖνται add Ald), ἐπάγει (ἐρεῖ Ald) δὲ τὰ AAld | κατωτέρω: — A sequente p. 431, 26 sqq. ‖ 9—20 om A Ald ‖ 19 ? ‖ 20 supplevi ‖ 22 παρηρμοσμένοι Ald | ἀρχόμενοι om Ald ‖ 23 αὐτοὺς om M | καὶ τί A ‖ φασὶ A | εἶναι om A ‖ 23—27 ἀρηρότες οὖν ἤγουν ηρμοσμένοι ἀλλ. κατὰ τὸ μ. πλὴν οὐχὶ πάντες ἴσοι εἰσίν, ἀλλ' ὁ μὲν ἰσ. — σφαῖραν, ὁ δὲ θερ. τρ. τῶι χειμερινῶι. καὶ ὅτι Ald ‖ 24 ἀλλήλοισι κατὰ μέγεθος A ‖ 24, 5 τὸ μέγεθος οὐχὶ πάντες A ‖ 26 ἴσοι δὲ om A ‖ 27 ἐπιφέρων A | αὐτὰρ MAld | δύο M ‖ 27, 8 δύω δυσὶν om AAld ‖ 29 ἐναντιοῦται A

φερίζειν ἐστὶ τὸ ἐναντιοῦσθαι), ἵν᾽ οὕτως ἀκούωμεν, ὅτι ʿὁ ζωιδιακὸς καὶ ὁ θερινὸς ἐναντίοι εἰσίν᾽· ὁ μὲν γὰρ ζωιδιακὸς μείζων, ὃ δὲ ἐλάσσων, καὶ πάλιν ὁ μὲν ἰσημερινὸς μείζων, ὁ δὲ χειμερινὸς ἐλάσσων. § *ἢ δύω δυσὶν ἀντιφέρονται: τῶι μεγέθει κατὰ δυάδα ἀναλογοῦσιν ἀλλήλοις ἡρμοσμένοι. τούτων οἱ μὲν τροπικοὶ κατὰ τὰς ἐπαφὰς συνέχουσιν τὸν ζωιδιακόν, ὁ δὲ ἰσημερινὸς κατὰ τομὰς συνδέδεται τῶι ζωιδιακῶι. τὸ δὲ ἀπλανέες νοητοί. διὸ καὶ σημείων τινῶν ἐδεήθημεν κατὰ τὴν ἐπίγνωσιν, τῶν τόπων αὐτῶν οὐ δυναμένων τῆι ὄψει ληφθῆναι, καθάπερ ὁ Γάλακτος τύπος, ὅς καλεῖται γαλαξίας. ὁ ἰσημερινὸς δὲ τέμνει μέσα τὸν διὰ μέσων καὶ τέμνεται ὑπ᾽ αὐτοῦ. τομαὶ δέ εἰσιν αὐτοῦ Κριοῦ καὶ τῶν Χηλῶν ἀρχαί, καθ᾽ ἃς ἀμφοτέρας γενόμενος ὁ ἥλιος τὰς ἰσημερίας ἄγει ἔαρος καὶ μετοπώρου καὶ κατ᾽ ἀμφοτέρας δι᾽ αὐτοῦ τὴν περιφορὰν ποιεῖται [παρ᾽ αὐτοῦ] τοῦ κληθέντος ἰσημερινοῦ. ἴσος δέ ἐστι . . . καὶ διὰ μέσων καὶ μέγιστος τῶν παραλλήλων καὶ δίχα τὴν γῆν καὶ τὸν οὐρανὸν τέμνει τῶν πόλων ἑκατέρων τῶι ἴσωι διεστώς. τούτων δὲ ὡμολογημένων σαφῆ γίνεται τὰ λεγόμενα.* § *τὸ δὲ ἀτὰρ μέτρωι γε* — (468): *ἴσοι ὁ ἰσημερινὸς καὶ ὁ ζωιδιακός (μέγιστοι γάρ). οἱ δὲ τροπικοὶ τούτων μὲν ἐλάττους, ἴσος δὲ ἑκάτερος αὐτῶν τῶι λοιπῶι.*

ἄλλως. ἕκαστον δωδεκατημόριον μοιρῶν λ′, ὥστε εἶναι τὸν κύκλον μοιρῶν τξ′. ὁ τοίνυν ἥλιος ὑπεναντίως τῶι παντὶ τὴν ἰδίαν ποιούμενος κίνησιν μίαν ἔγγιστα μοῖραν ἑκάστης ἡμέρας ὑπολειπόμενος, κατὰ μὲν τὴν ἀρχὴν τοῦ Καρκίνου γενόμενος, ὅτε καὶ βορειότατός ἐστι, θέρους ἄγει τροπήν, καθ᾽ ἣν μάλιστα τὴν ὑπὲρ γῆς αὐτοῦ φαινομένην ἀπὸ ἀνατολῆς ἐπὶ δύσιν φοράν, ἣν κοινῶς λέγομεν ἡμέραν, μεγίστην τῶν ἄλλων ἐν τῶι ἐνιαυτῶι πασῶν, τὴν δὲ λοιπὴν ὑπὲρ γῆς ἀνατολὴν καὶ περιφοράν, ἣν νύκτα λέγομεν, ἐλαχίστην εἶναι συμβέβηκε διὰ τὸ κατὰ τὸ ὡς πρὸς ἡμᾶς μέρος ἐξῃρημένον τοῦ πόλου.

469. *εἴ ποτέ τοι νυκτός: τῆς ἀνεφέλου. ὁ δὲ λόγος· εἴ ποτέ σοι ἀνεφέλου νυκτὸς οὔσης, ὅτε καὶ τοὺς ἑαυτῆς ἀστέρας*

---

1 *ἐστὶ* om AAld | *ἵνα οὕτω* A ‖ 4—31 om AAld ‖ 4, 5 *κ. δὲ δυάδα* Bekker ‖ 7 *τομὰς* Bekker, cf l. 11: *τὸ μὲν* M ‖ 8 *τὴν* om Bekker ‖ 10 *τοπος* Bekker ‖ 10—31 om Bekker ‖ 11 *μέσον* M ‖ 14 seclusi ‖ 15 *ἴσως δὲ ἔστω* M ‖ 23 *ἥ. -ος* M ‖ 29 an *ὑπὸ γῆς ἐπ᾽ ἀνατολὴν φοράν*? ‖ 31 *μέρος* ante *ὡς* M: traieci ‖ 32 *νυκτός — λόγος* om AAld ‖ 33 *ὅτι* A; *τότε γὰρ τοὺς ἀ. ἀκρ.* Ald

ἀκριβέστερον ἐπιδείκνυται ἡ νὺξ καὶ οὐδεὶς τῶν ἀστέρων ἀδρανὴς τὸ φῶς ἐκ τῆς σελήνης φέρεται, ἀλλὰ πᾶς ἀστὴρ φαίνεται· εἰ δήποτέ σοι τὸ τηνικαῦτα ἔκπληξις ἦλθε καὶ θαυμασμὸς κατανοήσαντι τὸν οὐρανὸν πανταχόθεν ἡπλωμένον σφαιροειδῶς καὶ περιφερῶς ἢ καὶ ἄλλος παρεστηκώς τις ἔδειξεν ἐκεῖνο τὸ περίβλεπτον, [ὅπερ] Γάλα καλοῦσιν. λέγει δὲ τὸν γαλαξίαν κύκλον· οὗτος γὰρ μόνος παρὰ τοὺς ἄλλους πάντας ὄψει ἐστὶν εὐκατάληπτος διὰ τὴν ἐν αὐτῶι ὥσπερ νεφελώδη πίλησιν. § τὸ δὲ *ἀδρανέοντι* (471) ἐκ τοῦ φωτὸς τῆς σελήνης ἀδρανιζομένωι. § τὸ δὲ *διχόμηνι* γράφεται καὶ *νεόμηνι*, τῆι νεωστὶ καὶ πρῶτον ἐκ συνόδου φαινομένηι, ἐπειδὴ τότε ἐμφανῆ εἰσι τὰ ἄστρα μὴ καταυγαζόμενα ὑπὸ τοῦ σεληνιακοῦ φωτός.

470. *οὐρανίη Νύξ*: ἤτοι ὅτι τῶν οὐρανίων θεῶν, ἢ ἐν ἧι μάλιστα ἐκφανὴς ὁ οὐρανός. ἢ τάχα κατὰ τὸ μεσονύκτιον· τότε γὰρ ἀκριβοῦνται μάλιστα τὰ ἄστρα ὀξέως φαινόμενα.

Ach I p. 55 An I p. 96 Hyg II 43 al

474. *εὐρέϊ κύκλωι*: εἰ τοίνυν ἀσελήνου νυκτὸς οὔσης θελήσεις τὸν γαλαξίαν σκέψασθαι, ὧι πᾶς διχοτομεῖται ὁ οὐρανός (ἔστι γὰρ τῶν μεγίστων κύκλων), φανήσεταί σοι ὅμοιος γάλακτι· ἔστι γὰρ οὗτος λευκός, λοξούμενος διὰ τῶν τροπικῶν καὶ σμικρὸν ὑπερπίπτων αὐτούς, τέμνων τὸν ζωιδιακὸν κύκλον κατὰ Διδύμους καὶ Τοξότην. εἴρηται δὲ οὕτως διὰ τὸ λευκαῖς νεφέλαις σημαίνεσθαι τὴν περιγραφὴν αὐτοῦ. § Ἐρατοσθένης δέ φησι μυθικῶς αὐτὸν ἐξηγούμενος (Mercur fr II p. 6 Hill) ὑπὸ τοῦ τῆς Ἥρας γάλακτος γεγενῆσθαι, ἐκχυθέντος· ἤκουσε γὰρ περὶ τοῦ Ἑρμοῦ, ὅτε οὐκ ἴδιος αὐτῆς ἐστιν.

476. *κεῖνο περιγληνές*: ὅπερ κύκλωι τὸν οὐρανὸν περι-

---

1 ἐπιδ. ἀκρ. A ‖ 2 κατὰ ante τὸ Ald | τῆς ἡλίου περιφορᾶς ἀλλὰ A Ald | ἀστὴρ om Ald ‖ 3 δὲ A, om Ald | οὖν ante σοι Ald ‖ 5 ἄλλως A | τις παρ. Ald ‖ 6 seclusi, cf Aratus | γάλα om A | καλοῦσι γάλα Ald | τὸν om A ‖ 7 μόνος τῶν ἄλλων ὄψει Ald | πάντας om A | ἐστὶν om AAld ‖ 8 καταλ. Ald | πόλησιν A ‖ 9 *ἀφανέων* A, *ἀδρανέων* Ald ut Aratus | φωτὸς ἡλίου ἀδρανίζων A, φ. τοῦ ἡ. ἀδρανιζόμενος Ald ‖ 10 ἤγουν τῆι Ald ‖ 13, 4 Ald ita ἴσθι, ὅτι τούτωι τῶι γαλαξίαι ὁμόχρους ἄλλος οὐδεὶς κύκλος ἐστίν. τὸ οὖν ὅτε *πάντας ἀγανούς* ἤτοι ὅτε τὰ οὐράνια ὁρῶνται ἢ ἐφ᾽ ἧι μάλιστα ἐμφανὴς ὁ οὐρανός, ἢ τάχα κατὰ τὸ μ. ‖ 13 *ὅτε πάντας ἀγανούς* (469) pro lemmate A | ὅτε A ‖ 14 τάχα A, ἢ τάχα γὰρ (om Ald) MAld ‖ 15 ἀκριβοῦνται Ald | ὀξέα AAld ‖ 16 *πάντη* (γε add Ald) *κεκασμένον* pro lemmate AAld ‖ 17 ὁ om A ‖ 23 διηγούμενος AAld ‖ 25 περὶ A: παρὰ MAld | αὐτῆς om AAld ‖ 26 θεάσηι οὖν ante *κεῖνο* Ald | γὰρ post *κεῖνο* A | τὸ περ. Ald | τὸν οὐρανὸν om M

λαμβάνει, τὸ καλούμενον Γάλα· καὶ γὰρ τοῦ ζωιδιακοῦ μᾶλλον ἐμπεριέλαβε τὸν οὐρανόν· ὁ μὲν γὰρ ζωιδιακὸς μέχρι τῶν τροπικῶν κάτεισιν, ὃ δὲ καὶ τῶν λοιπῶν ἐπιψαύει κύκλων.

477. *τῶι δή τοι χροιὴν μέν: τούτωι δὴ τῶι γαλαξίαι. § νοοῦνται δὲ καὶ ἄλλοι κύκλοι, ἄπειροι μὲν ⟨οἱ⟩ ὑφ' ἑκάστου τῶν ἀστέρων τῆι περιφορᾶι γραφόμενοι παράλληλοι περὶ τοὺς αὐτοὺς τῶι κόσμωι πόλους κείμενοι, ἄπειροι δὲ οἱ διὰ τῶν πόλων ὀρθοὶ πρὸς τοὺς παραλλήλους καλούμενοι κόλουροι, ἄπειροι δὲ οἱ μήτε παράλληλοι μήτε διὰ τῶν πόλων ἀλλὰ λοξοί, πεπαρμένοι δὲ ἐν τοῖς ἀπείροις. κόλουροι δέ, ὅτι μέρος αὐτῶν ἀφαιρεῖταί τι καὶ ἔστιν ὑπὸ γῆν. ὁ δὲ Ἄρατος τούτων οὐκ ἐμνήσθη οὐδενός. § ὁ δὲ νοῦς· τούτωι δὴ τῶι γαλαξίαι οὐδεὶς τῶν ἄλλων ἐστὶ τὴν χροιὰν ὅμοιος. διὸ καὶ οἱ ἄλλοι ἀφανεῖς, αὐτὸς δὲ φανερός ἐστιν. § τὸ δὲ δινεῖται* (478) *συμπεριφέρεται τῶι οὐρανῶι.*

ἄλλως. τῶι γαλαξίαι οἱ δύο τῶν εἰρημένων τεσσάρων ἰσόμετροί εἰσιν, ὅ τε ζωιδιακὸς καὶ ὁ ἰσημερινός (καὶ γὰρ οὗτοι μέγιστοι), οἱ δὲ λοιποὶ δύο μείονες, τουτέστιν ὅ τε χειμερινὸς τροπικὸς καὶ ὁ θερινός.

480. *τῶν ὃ μὲν ἐγγύθεν ἐστίν: λοιπὸν ἑξῆς διδασκαλίαν ποιεῖται ἀκολούθως πάλιν ἀπὸ τοῦ βορειοτέρου κύκλου καί φησιν ʽὁ μὲν θερινὸς πλησίον ἐστὶ τοῦ βορέουʼ. καὶ ἐν ἄλλοις εἶπεν νέον κατιόντος ἀκούει* (241).

481. *ἐν δέ οἱ ἀμφότεραι: λοιπὸν ἀπὸ τῶν ἐπικειμένων ἄστρων τὴν κατάθεσιν ποιεῖται. ἄρχεται δὲ ἀπὸ τῶν Διδύμων, ὧν ἐν ταῖς κεφαλαῖς ἐστιν ὁ κύκλος. ἐν αὐτῶι δὴ καὶ τοῦ Ἡνιόχου τὰ γόνατα. § ἀρηρότος* (482) *δὲ τοῦ ἡρμοσμένου καὶ οἷον συμπεφυκότος τῶι Ταύρωι.*

---

1 *τὸ καλ. Γάλα* post *περιγλ.* Ald ‖ 2 *περιέλαβε* AAld ‖ 3 *λοιπῶν σχεδὸν ἐπιψ.* (omisso *κύκλων*) AAld ‖ 4 *τοι* om AAld | *χροὴν* M | *μὲν* om A, *μὲν — γαλ.* om Ald | *γὰρ* (pro *δὴ*) A ‖ 5 *δὲ* om A, *μὲν* Ald | *ἐφ'* Ald ‖ 7 *κειμένους* A | *δὲ καὶ οἱ* Ald ‖ 8 *ὄρθιοι* Ald | *παραλλήλους* Ald: *καταλλήλους* A, *πρὸς ἀλλήλους* M | *κόλλουροι* M ‖ 8, 9 *δὲ καὶ οἱ* Ald ‖ 10 *τὸ μέρ.* Ald ‖ 11 *τι* M: *τε* A, om Ald ‖ 12 *οὐδένα* M | *δὲ τ.* AAld ‖ 13 *τῶν* om Ald ‖ 16 *ἄλλως* om Ald | *δὴ* post *τῶι* Ald ‖ 17 *ἰσόμοιροι* AAld | *καὶ* post *γὰρ* add Ald ‖ 18 *δύο* om AAld | *τούτον* ante *μ.* Ald | *τουτέστιν* om AAld ‖ 18, 9 *χ. καὶ θερινὸς τροπικός* AAld ‖ 20 *ὧν ὁ* A | *ἐστίν* om A Ald ‖ 21 *βορείου* Ald | *καὶ* om A ‖ 22, 3 *καὶ — ἀκούει* om AAld ‖ 24—26 *λοιπὸν — κύκλος* om AAld ‖ 27 *γούνατα* Ald | *δὲ οἷον συνηρ.* A, *δὲ ἤγουν* Ald | *συνηρμοσμένου καὶ συμπ.* AAld

483. *λαιὴ δὲ κνήμη*: ἡ δὲ τοῦ Περσέως ἀριστερὰ κνήμη καὶ αὐτὸς ὁ ἀριστερὸς ὦμος ἐπίκειται τῶι κύκλωι. § *τὸ δὲ Ἀνδρομέδης* (484): τὴν δεξιὰν (φησί) τῆς Ἀνδρομέδας μετὰ τὸ μέσον ἐπέχει ὁ κύκλος ὀλίγον ἀνωτέρω τοῦ ἀγκῶνος. εἶτα, ἐπειδὴ τὸ λέγειν ‘ἀνωτέρω τοῦ ἀγκῶνος’ ἀσαφὲς ἦν, πότερον ὡς ἐπὶ τὸν καρπὸν ἢ ἐπὶ τὸν ὦμον αὐτὸς αὐτό φησι, ⟨ἐπιφέρει 485, 6⟩ ‘τὸ μὲν θέναρ καὶ τὸ τῆς χειρὸς κοίλωμα ἐν ὕψει κεῖται πλησίον τοῦ βορέου, αὐτὸς δὲ ὁ ἀγκὼν νοτιώτερος’. § *ὁπλαὶ δ’ ἵππειοι* — (487—9): αἱ δὲ τοῦ Ἵππου (φησίν) ὁπλαὶ καὶ ὁ τοῦ Ὄρνιθος αὐχὴν σὺν αὐτῆι τῆι ἄκραι κεφαλῆι καὶ οἱ λαμπροὶ τοῦ Ὀφιούχου ὦμοι αὐτοῦ περὶ τὸν κύκλον κινοῦνται περιελαθέντες καὶ ἐγκείμενοι.

490, 1. *ἡ δ’ ὀλίγον φέρεται* —: σημειοῦται καί φησιν ‘ἡ δὲ Παρθένος ὀλίγον ἐστὶ νοτιωτέρα τοῦ κύκλου καὶ οὐκ ἐπιψαύει αὐτοῦ, ἀλλ’ ὁ Λέων καὶ ὁ Καρκίνος’. § κατὰ κοινοῦ τὸ ἐπιβάλλουσιν (491). ‘ἀλλὰ ὁ Λέων καὶ ὁ Καρκίνος ἐπιψαύουσι τοῦ κύκλου· ὁ γὰρ κύκλος τὸν μὲν Λέοντα ὑπὸ τὸ στῆθος καὶ τὴν γαστέρα μέχρι τῶν αἰδοίων τέμνει, τὸν δὲ Καρκίνον δι’ ὅλου τέμνει ἄχρι τοῦ νωτιαίου ὀστράκου’ (491—5)· ὑπὸ γὰρ τὰ ζῶιά ἐστιν ὁ κύκλος· αὐτὰ γὰρ ἐπίκειται. § *ὑπένερθε τοῦ χελείου* (494) ὑπὸ τὸν νῶτον.

494—6. — *διχαιόμενον* — *νοήσαις ὀρθόν*: δικαίως καὶ ὀρθῶς, ὅπου μάλιστα — ἐν τούτωι τῶι ζωιδίωι — χωριζόμενον καὶ διχῶς τεμνόμενον θεωρήσειας ⟨ἂν⟩ τὸν Καρκίνον.

οὕτως ὀρθῶς καὶ θαυμαστῶς διχῇ αὐτὸν τέμνει, ὡς καὶ διὰ μέσων τῶν ὀφθαλμῶν εἶναι τὸν κύκλον, καὶ τὸν μὲν ὡς ἐπὶ τὰ βόρεια τῶ⟨ν⟩ ὀφθαλμῶ⟨ν⟩, τὸν δὲ ὡς ἐπὶ τὰ νότια. οὕτως ἀκρίβειά τις τοῦ διχοτομήματος.

Ach I p. 70 (Aratea p. 289 sq.)

497. *τοῦ μὲν ὅσον τε*: πρὸς τὸ κλίμα Ἑλλησπόντου καὶ

1—8 (*τὸ δὲ*) om AAld ‖ 9 *φησίν* om AAld ‖ 10 *ὁ* om A ‖ 11 *αὐτοῦ* M: *ἀντὶ τοῦ* A, om Ald ‖ 13 *φαίνεται* AAld ‖ 14 *ἐστὶ* M: *εἰς τὸ* AAld | *νοτιώτερον* Ald | *φαίνεται* post *κύκλου* Ald ‖ 15, 6 *κατὰ* — *Καρκ.* om AAld ‖ 16, 7 *ἐπιψαύει αὐτοῦ ὁ* AAld ‖ 17 *τὸ* om A ‖ 18 *καὶ* ante *μέχρι* AAld ‖ 19 *νοτιαίου* AAld ‖ 20 *ζώδια* AAld | *ὑπέρκειται* AAld | *ὕπερθεν* Ald ‖ 21 *τοῦ — νῶτον* om AAld ‖ 22 *ἧχι μάλιστα* pro lemmate Ald ‖ 22, 3 *δικαίως καὶ ὀρθῶς* hoc loco om Ald qui post *K. ὀρθῶς καὶ σφόδρα καλῶς* | post lemma *ἀντὶ τοῦ ὀρθῶς καὶ σφόδρα καλλίστως ὅπου* A ‖ 23 *γνωρίσηι* pro *χωριζ.* Ald ‖ 25—28 schol om AAld | 26 *μέσον* M | *τὰ μὲν* M ‖ 29 *ε’ μὲν ἔνδια* (*ἔνθα* Ald) *στρέφεται* pro lemmate Ald | *τοῦ Ἐ.* Ald

Μακεδονίας δοκεῖ εἰπεῖν τὴν τῶν Φαινομένων πραγματείαν, καὶ ἦν πιθανόν, ἔνθα καὶ διέτριβεν, ἐκεῖ τοὺς λόγους ποιεῖσθαι. § *ἀντιπίπτει τὸ ῥηθὲν τῶι κείνη που κεφαλὴ τῆι νίσσεται, ἧχί περ ἄκραι* (61), *τουτέστιν ὑπὸ τοῦ ἀρκτικοῦ φέρεται κύκλου, καθ' ὃ κλίμα ἡ μεγίστη ἡμέρα ὡρῶν ἰσημερινῶν ιδ' καὶ γ' πεμπτημορίων ὥρας, τουτέστι καθ' ὃ τὰς Ἀθήνας καὶ τὴν Ἔφεσον κεῖσθαι λέγουσι, καὶ ὁ πόλος ἐξήρτηται μοίρας ζ' καὶ λ'.*
Cf p. 438, 20—25.

498. *πέντε μὲν ἔνδια: τούτου μὲν* (*φησί*) *τοῦ κύκλου* (*οὐκ εἶπε τῆς καταλήψεως* [*δώδεκα μὲν σημεῖα*]) *εἰς ὀκτὼ μετρηθέντος καὶ μερισθέντος τὰ μὲν πέντε μέρη ὑπέργεια καὶ ἐν ὕψει εὑρεθείη* ⟨*ἂν*⟩ *κινούμενα, τὰ δὲ λοιπὰ γ' ἐν δύσει καὶ ὑπὸ γῆν. ἐν δὲ τούτωι τῶι κύκλωι τροπαὶ θεριναὶ γίνονται. ἐκ δὲ τούτου τοῦ μέτρου ἐστὶν οὕτω συνιδεῖν. θῶμεν γὰρ τὰς τοῦ νυχθημέρου ὥρας, αἵ εἰσιν κδ'. ἦν οὖν τῶν ὀκτὼ τὰ πέντε διηνεκῶς ὑπέργεια, τὰ δὲ τρία ὑπόγεια. ἀριθμήσωμεν ἑκάστου μέρους εἰς τρεῖς ὥρας συμπληρουμένου τρισ⟨σ⟩άκις πέντε, ιε', ὥστε εἶναι τὴν θερινὴν ὡρῶν ιε', πάλιν τὰ ὑπόγεια μοίρας ἔχοντα τρεῖς, ὅ ἐστι τρὶς τρία, θ'. τὸ δὲ ἀνάπαλιν ἐπὶ τοῦ χειμῶνος ἡ μὲν ἡμέρα ὡρῶν θ', ἡ δὲ νὺξ ιε'· ἐπειδὴ γὰρ μείζων ἡ περιφορὰ γίνεται τῶν η' ζωιδίων, διὰ τοῦτο, εἰ καὶ δύο ὥρας*

---

1 *λακεδαίμονος* pro *Μ.* AAld | *εἰπεῖν* om AAld | *συνθεῖναι* post *πρ.* Ald ‖ 2,3 *καὶ ἔστι π. ἐκεῖσε διατρίβειν ἔνθα καὶ τοὺς λόγους ἐποίησεν. ἀντ. δὲ* Ald ‖ 2 *ἐδιέτριβεν* A | *ἐκεῖ* post *λόγους* iterum A ‖ 3 *τῶι* scripsi: *αὐτοῦ* AAld, *αὐτῶ* M ‖ 3,4 *τηλίσσεται* A ‖ 4 *ἧχί περ ἄκραι* om M | *ἐπὶ* A ‖ 6 *πεμπτημορέων* A | *τοῦτό ἐστιν* A | *καὶ* ante *τὴν* om A ‖ 7 *λέγει* A | post *ἐξήρτηται* A *μηνός,* Ald *μόνον:—* | *λ'* Att p. 16: *δ'* libri ‖ 9 *τὰ τρία δ' ἐν περάτη* pro lemmate AAld | *μὲν* om Ald ‖ 10 *τὰ ιβ' ζώδια ἢ σημεῖα εἰς η'* Ald | *ιβ'* AAld | seclusi | *η'* AAld ‖ 10,1 *μετρηθέντα καὶ μερισθέντα καὶ μετρηθέντα* A, *μετρηθεν^τ καὶ μερισθεν^τ* Ald ‖ 11,2 *εὑρεθήσεται καὶ ἐν ὕψει* AAld ‖ 12 supplevi | *λοιπὰ* om AAld | *τρία* Ald ‖ 13 *ὑπόγεια* AAld ‖ 14 an *τὰ μέτρα*? ‖ 14,5 *γὰρ* et *τοῦ* om Ald ‖ 15 *οὖν αὐτῶν* A | *ὀ. μερῶν αὐτοῦ τὰ* Ald ‖ 16,7 *ἕκαστον μέρος* Ald ‖ 17,8 *συμπληρούμενον οὕτως γ' ε' ιε' ὥστε* Ald, *συμπληρούμενα γ' ε' ιζ' ὥστε* A ‖ 18 *θ. ἡμέραν ὡρ.* Ald | *ὥραν* A ‖ 19 *τρεῖς τρεῖς* A, *γ' γ'* Ald | *καὶ ἔστιν ἡ θερινὴ ὥρα θ' νὺξ* post *θ'* A ‖ 20 *τὴν μὲν ἡ. θ' ὥρας* (*ὡρῶν θ'* Ald), *τὴν δὲ νύκτα* AAld ‖ 20,1 *ιε' — περιφορὰ* evanida A, qui deinde *μείζων* ‖ 20—p. 438, 3 *ιε' συμβαίνει γίνεσθαι. ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις τόποις τοῖς ἀρκτικωτέροις ἥ τε θερινὴ ἡμέρα καὶ ἡ χειμερινὴ νὺξ πλειόνων εἰσὶν ὡρῶν ἢ ιε' διὰ τὸ καὶ πλείους μοίρας τῶν πέντε ὑπεργείους εἶναι. ὅθεν, εἰ καὶ ἕκαστον ζώιδιον δύο ὥρας ἐπέχει καὶ ἥ τε χειμερινὴ νὺξ ἥ τε θερινὴ ἡμέρα δωδεκάωρος ὀφείλει εἶναι, ὅμως διὰ τὰς διαφόρους περιφορὰς ἀλλαχοῦ μὲν μείζων, ἀλλαχοῦ δὲ ἐλάττων γίνεται* Ald ‖ 21—p. 438, 1 *δύο μοίρας* (sic) post *ζώδιον* A

ἕκαστον ζώιδιον ἐπέχει ⟨καὶ⟩ ὀφείλει δωδεκάωρον ἔχειν ἡ χειμερινὴ νὺξ καὶ ἡ θερινὴ ἡμέρα, ὅμως διὰ τὴν μεγάλην περιφορὰν τελείως ἀναλίσκεται χρόνος. § τὸ δὲ ἔνδια (498) *ἡμερινά, ὑψηλά, ὑπὲρ γῆν, περὶ τὸν ἔνδιον καιρὸν τὸν μεσημβρινόν, εἴγε καὶ ἡ μεσημβρία μεσαιτάτη ἐστὶ πάσης τῆς σφαίρας.*

λέγεται [ὡς] εἰς ὀκτὼ μέρη τοῦ κύκλου μερισθέντος τὸ πέμπτον μέρος διημερεύειν, τὰ δὲ γ' ἔχειν τὴν νύκτα.

499. *θέρεος δέ οἱ: ἐν τῶι θερινῶι κύκλωι αἱ τροπαί εἰσι τοῦ ἡλίου.*

θέρεος δέ οἱ ἐν τροπαί: κατὰ λόγον· αἱ γὰρ θεριναὶ τροπαὶ ἐν τούτωι τῶι ζωιδίωι γίνονται τοῦ ἡλίου ὀγδόην μοῖραν Καρκίνου ἐπέχοντος· μετὰ γὰρ τὴν ὀγδόην ἄρχεται ταπεινότερος ὁ ἥλιος πρὸς ἀναλογίαν γίνεσθαι καὶ διὰ τοῦτο οὐκέτι ἐπιδίδωσιν ἡ ἡμέρα, ἀλλ' ὑφαιρεῖ. μαρτυρεῖ δὲ τῶι λόγωι τούτωι ἡ διὰ τῶν ὡρολογίων ἐνάργεια· ἡ γὰρ σκιὰ τοῦ γνώμονος μετὰ τὸ παραλλάξαι τὸν ἥλιον τὴν ὀγδόην μοῖραν Καρκίνου οὐκέτι ἐπεκτείνεται, ἀλλ' ἀνασπᾶται. § τὸ δὲ ἐν τροπαί: τουτέστι 'τῶι ζωιδίωι τούτωι τὸ τέλειον τοῦ ἑαυτοῦ ὕψους καταλιμπάνει καὶ τὴν ἐπὶ τὸ νοτιώτερον τροπὴν ποιεῖται'. § τῶι δὲ ὅσον τε μάλιστα (497) *προσεκτέον, ὡς ὀρθῶς ἔχει· δηλοῖ γὰρ μὴ διηκριβῶσθαι, ἐν πλάτει δὲ λέγεσθαι τὸν ἀριθμὸν τῆς διαιρέσεως, ὅπως μὴ ἐνοχλῆται ὁ Ἄρατος ὡς ἀγνοήσας καὶ τὸ δι' Ἑλλησπόντου κλίμα ⟨ὡς⟩ τὸ δι' Ἀθηνῶν γράψας* (cf **Hipparchus I c. 3 p. 26, c. 9 p. 92 M. Aratea p. 92 sqq.**).

500. *ἀλλ' ὃ μὲν ἐν βορέω: καὶ οὗτος μὲν οὖν* (*φησίν*) *ἐν τῶι βορείωι μέρει ὑπὸ τὸν Καρκίνον ἐστήρικται· ἐν γὰρ τῶι Καρκίνωι, ὅτε ὁ ἥλιος ὑψοῦται, ποιεῖ τὴν θερινὴν τροπικὴν ὥραν.*

---

1 *ἡ* om A ‖ 2, 3 *τελείων* AM ‖ 3 *χρόνων* A ‖ 4 *παρὰ* Ald | *καὶ* om Ald ‖ 5 *μεσαίτατον* AAld ‖ 6 sq. schol om AAld ‖ 6 *τὸν κύκλον* M | *μερισθέντος* tentavi: *ποιήσαντα* M ‖ 8 lemma om M | *αἱ* om AAld ‖ 8 et 10 coniunxerunt omisso lemmate AAld ‖ 10—13 *ἐν τῶι Καρκίνωι γίνονται η' μοῖραν αὐτοῦ τοῦ ἡλίου ἐπέχοντος. ὃ δὴ ζώιδιον ἐν τούτωι τῶι κύκλωι ἐστίν. μετὰ οὖν τὴν η' μοῖραν τοῦ Καρκίνου τ. ὁ ἥλ. πρὸς ἀν. ἄρχεται γίν.* Ald ‖ 14 *ὑφαιρεῖται* Ald ‖ 15 *ἐνέργεια* AAld | *ἡ γὰρ* Ald: om AM ‖ 18 *ἐν τῶι* Ald | *αὐτοῦ* A, om Ald ‖ 19 *λιμπάνει* M ‖ 20—24 om AAld ‖ 23 supplevi ‖ 26 *καὶ* om AAld ‖ 27 *ἐν τῷ εἰρημένῳ ἐπὶ τὸν* A, *ὁ κύκλος ὡς εἴρηται ἐπὶ τὸν* Ald ‖ 28 *τῶι Καρκ.* om A, *τούτωι* Ald | *τούτῳ ὁ ἥλ. ὑψούμενος π.* Ald | *ὁ* om A

501. *ἄλλος δ' ἀντιόωντι —: περὶ τοῦ χειμερινοῦ τροπικοῦ διαλαμβάνει καί φησιν 'ἄλλος δὲ κύκλος ἐν τῶι νοτίωι, τῶι ἐξ ἐναντίας τοῦ βορέω ἀντιόωντι, ὃς τέμνει μέσον τὸν Αἰγόκερων'· ἐν τούτωι γὰρ τῶι ζωιδίωι τροπαὶ χειμεριναὶ γίνονται. τινὲς γὰρ ἔγραψαν ἀντιόωντι νότωι ἀμαθῶς· ἀντιόων γάρ ἐστιν ὁ μεταλαμβάνων τῶν τοῦ νότου πνευμάτων. Ὅμηρος* (Il I 31) *'καὶ ἐμὸν λέχος ἀντιόωσαν'. οὐκ ἔστι δέ, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν τοῖς ἄνω* (500) *'πλησίον βορέου' εἶπε, λέγει καὶ νῦν 'ἐν τῶι νότωι τῶι ἔχοντι ἐναντίαν θέσιν τοῦ βορρᾶ'. διὰ δὲ τούτων δηλοῦται, ὅτι ὁ χειμερινὸς τροπικὸς νότιον ἔχων τὴν θέσιν ἐναντίος ἐστὶ τῶι θερινῶι τροπικῶι καὶ περιγράφει τὸν Αἰγόκερων. λοιπὸν δὲ ἐκ τῶν ἐπιφανόντων δίδωσιν αὐτοῦ τὴν κατάληψιν.*

503, 4. *ἀτὰρ Κυνὸς οὐ μάλα πολλὴν αἴνυται —: μερίδα τοῦ σώματος λαμβάνει· αἴνυσθαι γὰρ τὸ λαμβάνειν. ἀλλ' ὁπόσην μερίδα ἐπέχει τοῦ σώματος τοῦ Κυνὸς ἄχρι τῶν ἐμπροσθίων ποδῶν, τοσαύτην τούτου αἴνυται μερίδα· ἄκροι γὰρ οὗτοι [πόδες] ψαύουσι τοῦ Κυνός.*

505. *μετάφρενον: αἱ φρένες ἐν τῶι στήθει περίκειγται· μετάφρενον γὰρ τὸ μετὰ τὴν φρένα, ἤτοι τὸ ὄπισθεν τῆς φρενός, τὸ δίμοιρον τῆς ῥάχεως.*

506. *γράφεται καὶ ἐλαφροῦ Τοξευτῆρος, καθὸ οἱ τοξόται ψιλοί εἰσιν.*

507. *τὸν πύματον καθαροῖο: τοῦ Τοξότου οὐκ ἔστι νοτιώτερος ἄλλος. τοῦτο οὖν, ὅτι εἰς τὸν Τοξότην πύματον καὶ ἔσχατον φέρεται ὁ ἥλιος ὡς ἐπὶ τὸν νότον κατιὼν καὶ λοιπὸν διερχόμενος ὡς ἐπὶ τὰ βόρεια ἀπὸ Αἰγοκέρωτος.* § *τὸ δὲ*

---

2 *νότω* AAld | post *νότ.* Ald *αντιόωντι ἤγουν* iterum Ald ‖ 3 *τοῦ* AAld: *τῶ* M | *ἀντιόωντος* A, om Ald | *μέσον* om AAld ‖ 5 *δὲ* A | *νότον* Ald ‖ 5, 6 *ἔγραψαν ἵν' ἧι μεταλαμβάνοντι* post *ἀμ.* Ald ‖ 6 *νοτίου* M ‖ 7 *Ὅμ. — ἀντιόωσαν* Ald: om AM ‖ 8 *λέγει* om M ‖ 9 *νοτίω* M | *τῶ ἔχοντι* om A | *ἐναντίον* M | *τῶι ἐναντίαν θέσιν ἔχ.* Ald | *βορέω* AAld ‖ 10 *νοτιωτέραν* A Ald ‖ 12 *ἀπὸ* AAld | *αὐτῶ* A ‖ 14 *αὐτὰρ* M | *πολλὴν αἴνυται* om M | *ἤγουν μερ.* Ald ‖ 15, 6 *ὑπόσην* scripsi: *ὀλίγην* libri ‖ 17 *οὖν* pro *τούτου* Ald | seclusi ‖ 17, 8 *μερ. ὅσην οἱ ἄκροι οὗτοι πόδες τοῦ κυνὸς ψ.* Ald ‖ 19—21 om M ‖ 20 *οὖν τὸ* Ald | *τουτέστι τὸ* Ald ‖ 22 schol v. 506 om AAld ‖ 24 *καθαροῖο* om AAld ‖ 25 *ἄλλος* om M | *φησὶν* ante *ὅτι* Ald ‖ 26, 7 post *κατ.* Ald *ἀπὸ τοῦ καθαροῦ βορέου κἀκεῖνον διελθὼν ὡς ἐπὶ τὰ βόρεια ἔρχεται ἄνω ἀπὸ τ. Αἰγ.*

καθαροῖο, ὅτι αἰθρηγενέτης ὁ ἄνεμος τὸν Τοξότην τοῦτον τελευταῖον ἐν τοῖς νοτίοις παρέρχεται.

508. *ἐς νότον ἠέλιος — τρέπεταί γε μὲν αὐτοῦ:* ἐν αὐτῶι δὲ τῶι Τοξότηι ἐν τοῖς τελευταίοις χειμερινὸς τρέπεται ὁ ἥλιος ἀπὸ τοῦ Τοξότου τελευτῶν καὶ ἄρχεσθαι μέλλων τῶι Αἰγοκέρωτι.

509. *καί οἱ τρία μέν:* ἴσοι οὗτοι κατὰ τὸ μέγεθος. ὁ χειμερινὸς τροπικὸς ἐναντίον τῶι θερινῶι τροπικῶι κατὰ τὴν θέσιν πέπονθεν· τρία μὲν γὰρ αὐτοῦ διαστήματα [εἶναι] ὑπέργεια, πέντε δὲ ὑπόγεια. διὰ τοῦτο δὲ καὶ ὁ ἥλιος Αἰγοκέρωτος ἐπέχων μοῖραν ὀγδόην ἐννέα μὲν ὡρῶν τὴν ἡμέραν ποιεῖ, τὴν δὲ νύκτα ιε΄. κατὰ δὲ τὴν χειμερινὴν τροπὴν τὸ πέμπτον ὑπὸ γῆν, τὸ δὲ τρίτον ὑπὲρ γῆν.

511. *μεσσόθι δ' ἀμφοτέρων:* διαλαμβάνει τὰ περὶ τοῦ ἰσημερινοῦ, καὶ τούτου τὸ μέγεθος δίδωσιν ἀπὸ τοῦ ἤδη ἐγνωσμένου κύκλου τοῦ γαλαξίου. ἴσους δὲ ἀποφαινόμεθα εἶναι κατὰ τὸ μέγεθος τόν τε γαλαξίαν καὶ τὸν ζωιδιακὸν καὶ τὸν ἰσημερινόν· πάντες γὰρ διχῶς τέμνουσι τὴν σφαῖραν. ὁ δὲ νοῦς· ἀμφοτέρων δέ, τοῦ τε θερινοῦ τροπικοῦ καὶ τοῦ χειμερινοῦ, κατὰ τὸ μέσον ἐστὶν [ὁ] κύκλος, ὅσος καὶ ὁ τοῦ γαλαξίου.

513. *ἐν δέ οἱ ἤματα:* ἐν ἀμφοτέραις δὲ ταῖς ἰσημεριναῖς ἐν αὐτῶι γίνονται αἱ ἡμέραι ταῖς νυξὶν ἴσαι· ἰσοῦνται γὰρ περὶ μόνας τὰς πρώτας μοίρας. δύο δὲ γίνονται ἰσημερίαι, φησί, καὶ μία μέν, ὅτε φθίνει τὸ θέρος· τῆι γὰρ κε΄ τοῦ Θώθ, ὅς ἐστι κατὰ Ῥωμαίους Σεπτέμβριος, γίνεται ἐν ταῖς Χηλαῖς ἡ τροπή, καὶ ἰσημερία ἐστὶ μειουμένων τῶν ἡμερῶν.

515. *σῆμα δέ οἱ Κριός:* τὴν κατάληψιν αὐτοῦ δίδωσιν

---

1 *αἰθρ. ὁ βορέας:* — Ald ‖ 2 *τελευταῖον* om M ‖ 3 *ἐς νότον ἠέριος* AAld, om M ‖ 7 *οὗτοι ἴσοι* AAld | *μὲν* post *ἴσοι* A, *ὄντες* Ald ‖ 8 *ἐναντίος* AM, cf Ald ‖ 8, 9 *τρ. καὶ ὁ θερινὸς ὅμως ἐναντίον τι πέπονθεν ὁ χειμερινὸς τῶι θερινῶι κατὰ τὴν θέσιν* Ald ‖ 9 *εἶναι* om Ald ‖ 10 *τὰ δὲ πέντε* Ald | *δὲ* alt om M ‖ 11 *κ΄ θ΄ μὲν* Ald ‖ 12 *ν. ὡρῶν ι΄ καὶ ε΄* A, *ιε΄ δὲ τὴν ν.* Ald ‖ 12, 3 *τὰ μὲν ε΄ ὑ.* Ald ‖ 13 *ὑπὸ*^{ερ} A | *τὰ δὲ γ΄ ὑ.* Ald | *ὑπὲρ*^{ὁ} A ‖ 14 *τὰ* om Ald ‖ 16 *ἴσον δὲ ἀποφαίνεται* Ald ‖ 17, 8 *μ. τὸν ἰσημερινὸν τοῦ τε γαλαξίου καὶ τοῦ ζωδιακοῦ π.* Ald ‖ 19 *δὲ* om AAld ‖ 21 *ἤματι* Ald | *ἀμφότεραι δὲ αἱ ἰσημερίαι* Ald ‖ 22 *ἡμ. δηλαδὴ ἴσαι τ. ν.* Ald ‖ 23 *φησί, καὶ* scripsi: *καί φησι* AM, om Ald ‖ 25 *σεπτέβριος* A | *δ'* post *γίν.* Ald ‖ 26 post *ἡμ.* add Ald *ἑτέρα δὲ κατὰ τὸν Μάρτιον μειουμένων τῶν νυκτῶν*

ἐκ τῶν ἐπιψαυόντων αὐτοῦ ζωιδίων. σημεῖον δὲ τοῦ κύκλου ὁ Κριὸς ὁ πᾶς καὶ τὰ τοῦ Ταύρου γόνατα κεῖται. ἀλλ' ὁ μὲν Κριὸς κατὰ τὸ μῆκος καὶ δι' ὅλου ἡρμοσμένος φέρεται τῶι κύκλωι, τοῦ δὲ Ταύρου, ὁπόση ἐστὶ κλάσις καὶ καμπὴ τῶν σκελῶν [γίνεται].

ἄλλως. ὁ μὲν Κριὸς ὅλος ἐστὶν τῶι κύκλωι προσηρμοσμένος, ὁ δὲ Ταῦρος κατὰ μόνην τὴν τῶν σκελῶν καμπήν.

519. καμπή τ' αἰθομένης: ἡ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς πρώτη καμπή. § αἰθομένης δὲ ἤτοι τῆς ἐχούσης καυσώδη ἰόν· καυστικὸς γὰρ αὐτῆς ἐστιν ὁ ἰός. καὶ Εὐφορίων (fr 54 M.)·

τῆς μὲν τῶν —, ὅσσα φύει εὐδείελος αἶα,
ἢ φύλλ' ἢ ποίη, ὅτ' ἐχρίμψατο λύθρον,
ὡς πυρὶ καρφόμενον ψαφαρῆι ἰνδάλλεται τέφρηι.

ἄλλως. αἰθομένης: τῆς καιομένης ὑφ' ἡλίου· σφόδρα γὰρ καταλάμπεται ὑπὸ τὰ ζώιδια ταῦτα οὖσα.

ἐλαφρὸς Κρητήρ: ἔνιοι ἀντὶ τοῦ 'ἐν αὐτῶι ἐστι, τῶι ἰσημερινῶι κύκλωι, καὶ ὁ ἐλαφρὸς Κρατήρ'. ἐλαφρὸς δὲ ὁ ἐλαφρῶς ἐγκείμενος τῶι τῆς Ὕδρας σώματι ἢ ὁ ἀλαμπής· ἀμυδροὺς γὰρ ἔχει τοὺς πέντε ἀστέρας (cf p. 270). § τὸ δὲ ἔνι δ' ἀστέρες (520) οὐχ, ὅτι οὐ πολλοὺς ἔχουσιν ἀστέρας αἱ Χηλαί (ἔχουσι γάρ), ἀλλ' ὅτι οὐ πολλοὶ τῶν ἐν ταῖς Χηλαῖς ἀστέρων ἐπιψαύουσι τοῦ κύκλου· αἱ γὰρ ἄκραι Χηλαὶ ἐπιψαύουσιν.

522. οὐ μὴν Αἰητοῦ: τοῦ μὲν Ἀετοῦ οὐκ ἀπολαμβάνει τι, ἀλλὰ μᾶλλον ἐγγὺς αὐτοῦ ἐστιν ὁ τοῦ Διὸς ἄγγελος Ἀετός.

525. τοὺς μὲν παρβολάδην: τούτους μὲν δὴ τοὺς κύκ-

---

1 αὐτῶι AMAld | τοῦ κύκλου om Ald ‖ 2 ὅπου καὶ Ald ‖ 3 τὸ om M | διόλου A ‖ 5 γίνεται om M ‖ 6, 7 om M ‖ 6 lemma om Ald | μὲν γὰρ Ald ‖ 8 ἤγουν ἡ Ald ‖ 9 ἤγουν Ald ‖ 10 ἐστὶν αὐτῆς AAld | καὶ om M ‖ 11 ὅσα AAld | ἡ μὲν πάνθ' ὅσα που φ. Ald ‖ 12 φύλλ' scripsi, φυτὸν coni Lobeck Aglaophami p. 567 et Meineke: φύλλον AM, φύλλον γε Ald | ὅτε A | ἢ ποίην ὅτεωι ἐγχρίμψατο λ. coni Lobeck, ἢ ποίην ὅτεωι χριμψαίατο λ. Meineke ‖ 13 καρφώμενον AM ‖ 14 ἄλλως A: om M, ἢ Ald | δὲ post αἰθομένης M | ὑπὸ τοῦ Ald | ἠλλίου A ‖ 16 καὶ ἐ. Ald | κρατήρ M | ἔνιοι ἀ. τ. om Ald | ἐστι om Ald ‖ 17 φησὶ ante κύκλωι Ald | κρητήρ A | ὁ ἐλαφρὸς Ald ‖ 19 ε' Ald | τὸ δὲ om et scholia seiunxit AAld ‖ 20 οὐ τοῦτό φησιν ὅτι Ald ‖ 20, 1 π. ἀστέρες εἰσὶ τῶν χ. εἰσὶ γὰρ ἀλλ' Ald ‖ 21 οὐ om A | ταῖς om A Ald ‖ 23 μ. ἀητοῦ AM ‖ 23, 4 post lemma Ald ἤγουν οὐκ ἀπ. τινὰ μοῖραν τοῦ ἀετοῦ ὁ κύκλος ἀλλ' ἐστὶν ἐγγὺς αὐτοῦ ὁ ‖ 24 Ἀετός om M ‖ 25 — p. 442, 7 Ald sic τοὺς μὲν παρβολάδην: τοὺς μὲν οὖν τρεῖς κύκλους, φησί, τούς τε τροπικοὺς καὶ τὸν ἰσημερινόν, ὁ ἄξων παραβολάδην κειμένους ἔχει· περι-

λους παραβολάδην κειμένους ὁ ἄξων ὀρθοὺς περιβάλλεται καὶ περιέχει (διαπείρει γὰρ τοὺς πάντας), οἳ δὲ ὥσπερ ἐξορθούμενοί εἰσιν ἐπ᾽ αὐτῶι.

ἄλλως. τούτους τοὺς κύκλους παραβολάδην, ὡσανεὶ παραβλητικῶς καὶ παραλλήλως, κειμένους ὁ ἄξων ὀρθοὺς περιέχει· διαπείρων γὰρ αὐτοὺς ⟨ἐν⟩ τῆι τῆς σφαίρας θέσει ἐξορθοῖ ἅτε δὴ αὐτὸς ὀρθὸς ὤν.

τούτους τοὺς κύκλους παραλλήλους κειμένους ὁ ἄξων ὀρθοὺς περιέχει· ὀρθοὺς γὰρ διαπείρει αὐτούς.

526. ὁ δὲ τέτρατος ἐσφήκωται: περὶ τοῦ ζωιδιακοῦ κύκλου λέγει· τέσσαρες γάρ εἰσι κύκλοι. νῦν δὲ περὶ τοῦ ζωιδιακοῦ. τὸ δὲ ἐσφήκωται ἀντὶ τοῦ συνέχεται· Ὅμηρος (Il XVII 52) ‘πλοχμοὶ — οἳ χρυσῶι τε καὶ ἀργύρωι ἐσφήκωντο’. ὁ δὲ λόγος· ὁ δὲ ζωιδιακός, ὁ τέταρτος, συνέχεται ὑπ᾽ ἀμφοτέρων, τοῦ χειμερινοῦ καὶ τοῦ θερινοῦ, λελοξωμένος· διὰ γὰρ τοῦτο ὑπὸ τῶν κύκλων συνέχεται, ἐπειδὴ λελόξωται. καὶ οἱ μὲν τροπικοὶ ἀντιπέρην καὶ ἐναντίοι ἀλλήλοις κείμενοι (ὃ μὲν γὰρ νότιος, ὃ δὲ βόρειος) ἑκατέρωθεν αὐτὸν ἔχουσιν. καὶ ὁ μὲν θερινὸς τοῦ Καρκίνου ἐπιψαύει, ὁ δὲ χειμερινὸς τοῦ Αἰγοκέρωτος.

527. ⟨λοξὸς ἐν ἀμφοτέροις⟩: ὁ ζωιδιακὸς τροπικὸ⟨ῖ⟩ς.

529. οὔ κεν Ἀθηναίης: οὐκ ἂν οὕτω τέκτων καλῶς ἁρμόσει⟨ε⟩ τροχούς, ὥσπερ οἱ ἐν αἰθέρι καλῶς κεκόλληνται.

οὐκ ἂν Ἀθηναίης χειρῶν: οὐκ ἂν ἀπὸ τῆς Ἀθηνᾶς ἀνὴρ ζωγράφος λαβὼν τορνευτὴν σφαῖραν οὕτω γράψειεν, ὥς ἐστιν ἐν τῶι οὐρανῶι. λείπει δὲ ἡ ὑπό πρόθεσις, ἵν᾽ ἦι ὑπὸ τῶν χειρῶν τῆς Ἀθηνᾶς. § τὸ δὲ κολλήσαιτο ἀντὶ τοῦ κατασκευάσειεν.

βάλλεται γὰρ αὐτοὺς καὶ περιέχεται ὑπ᾽ αὐτῶν διαπείρων αυτούς, οἳ δὲ ὥσπερ ἐξορθούμενοί εἰσιν ἐπ᾽ αὐτῶι, ἢ ὅτι τούτους τοὺς κύκλους ‘παραβολάδην’, ὡσανεὶ παραβλητικῶς καὶ παραλλήλως, κειμένους ὁ ἄξων τοὺς ὀρθοὺς περιφέρει (leg περιέχει)· διαπείρων γὰρ τοὺς πάντας μόνους τούτους τοὺς ὀρθοὺς κύκλους παραλλήλους ἔχει ἐπικειμένους.

1 ὁ ἄξων om A ‖ 5 παραλλήλως scripsi, cf Ald infra: -ους A, πρὸς ἀλλήλους M ‖ 5, 6 διαπείρων A ‖ 6 αὐτοὺς τῆι τῆς evanida vel abscissa A | post θέσει duae fere litt evanidae, deinde τοῦτο (sic) ὀρθοὺς τοὺς κύκλους ἔχει ἐπικειμένους A ‖ 7 ὀρθῶς M ‖ 8, 9 om AAld ‖ 9 ὀρθίους γὰρ M ‖ 10 τέταρτος Ald ‖ 11 κύκλου om Ald, λέγει M | post λέγει Ald ἐπειδὴ περὶ τῶν ἄλλων τριῶν διέλαβε, τὸ δὲ ἐσφήκωται ‖ 13 πλοιχμοὶ M, πλοχμοί θ᾽ Ald 18 βόρειος ὁ δὲ νότιος AAld ‖ 22 οὐχ ἐν AM ‖ 24 παρὰ Ald ‖ 26 δὲ om Ald ‖ 27 κολλήσειεν AAld, cf Aratum

ἄλλως. οὐκ ἂν ὁ τεχνικώτατος, φησί, καὶ αὐτῆς τῆς Ἀθηνᾶς ὁ μαθητὴς ἀμύμονας συνήρμοσε τοὺς κύκλους, ὥς εἰσιν.

ἄλλως. οὐκ ἂν ὑπὸ τῶν χειρῶν τῆς Ἀθηνᾶς δεδιδαγμένος τις ἀνὴρ ἄλλως κολλήσειε κυλιομένους τοὺς κύκλους, ὡς αὐτοὶ ἐν τῶι αἰθέρι περὶ τὸν πλάγιον κύκλον, τὸν ζωιδιακόν, ἀφ' ἡμέρας εἰς νύκτα διαπορεύονται. § τὸ δὲ *χειρῶν δεδιδαγμένος* ἑλληνισμός ἐστιν ἀντὶ τοῦ 'κατὰ χεῖρας μαθὼν καὶ διδαχθεὶς παρ' Ἀθηνᾶς (καὶ Ὅμηρος [Od V 250] 'εὖ εἰδὼς τεκτοσυνάων') οὐκ ἂν ἄλλως κατασκευάσειε περιφερῆ τρόχια οὕτως, ὡς ἔχουσιν οἱ κύκλοι'.

530. ⟨*ἄλληι* —⟩: ἄλλωι τρόπωι ἁρμόσει⟨ε⟩ καὶ σοφὸς ⟨ὢν⟩ ἐπιόντας ἀλλήλοις τοὺς κύκλους καὶ ἐπιπλεκομένους.

τὸ δὲ *κυλινδόμενα* ἀντὶ τοῦ περιφερῆ. § *τροχάλεια* δὲ τροχούς. § τὸ δὲ *τοῖά τε καὶ τόσα* (531) ἀντὶ τοῦ τηλικαῦτα καὶ τοσαῦτα κυκλοτερῆ περιέχων καὶ περιγράφων τὰ τροχάλεια. § τὸ δὲ *περισφαιρηδὸν* περὶ τὴν σφαῖραν. § *συναρηρότα* (532) δὲ λέγων ἀκίνητά φησι ⟨τὰ⟩ τροπικὰ σημεῖα. § *ἐξ ἠοῦς* δὲ (533) ἐξ ἀνατολῆς ἐπὶ νύκτα, ἐπὶ τὴν δύσιν.

ἤματα πάντα: ὅτι κατὰ τοὺς λόγους τῶν Ἑλλήνων ἀεικίνητός ἐστιν ὁ κόσμος.

534—6. *καὶ τὰ μὲν ἀντέλλει* —: καὶ ταῦτα μὲν τὰ κύκλα ἀνατέλλει καὶ δύνει τὰ πάντα κείμενα παραλλήλως. μία δέ ἐστιν ἑκάστου ἄνοδος καὶ δύσις. § ἕκαστος τῶν κύκλων τὸ αὐτὸ σημεῖον ἔχει, ὅθεν ἀνατέλλει καὶ πάλιν ὅπου δύνει. τούτωι δὲ ὡς πρὸς ἀντιδιαστολὴν τοῦ ζωιδιακοῦ καὶ τὸ ἑξῆς ἐπιφέρει.

536. *ἐξείης ἑκάτερθε*: ἐξ ἑκατέρου μέρους, καὶ ἐκ δύσεως

---

1 *οὐκ ἂν οὖν* omisso *ἄλλως* Ald | *αὐτὸς* M, om A, *φησὶ καὶ αὐτὸς* om Ald ‖ 2 *ὁ* om Ald | *ἄμεινον* Ald | *ἢ εἰσιν* Ald ‖ 3 *ἢ* pro *ἄλλως* Ald ‖ 4 *ἀνήρ τις* AAld ‖ 6 *διαπορεύονται* M: om A, *κεκόλληνται* Ald quae pergit *εἴη δ' ἂν τὸ χ. δεδ. καὶ ἑλλ.* ‖ 8 *τῆς Ἀθ.* Ald | *διδαχθεὶς* post *Ἀθ.* AAld | *καὶ* om M ‖ 9 *ἄλλος τις* Ald | *κατασκευάση* AAld | *περιφερεῖς τροχοὺς* Ald ‖ 13 *κυλινδόμεναι* Ald ‖ 14 *ἀντὶ τοῦ τρ.* AAld | *τόσσα* AMAld ‖ 15 *κυκλοτερὲς* M | *περιέχων καὶ* om M | *τὰ* om Ald ‖ 16 *τὸ δὲ* om A | *ἤγουν περὶ* Ald ‖ 16, 7 *συναρηρότως δὲ συνηρμοσμένως. λέγει δὲ τοῦτο ὅτι ἀκίνητά εἰσι τὰ τρ. σ.* Ald | scholia seiunxit A, cf Ald ‖ 18 *δὲ* om Ald ‖ 19 *λόγους* AAld: *λήρους* M ‖ 21 *ἀνατέλλει* om A ‖ 21, 2 *καὶ τὰ κύκλα μὲν ταῦτα* AAld ‖ 23 *ἕκαστον* M | *γὰρ* post *ἕκ.* Ald ‖ 24 *πάλιν* om Ald ‖ 24, 5 *τοῦτο* A ‖ 24—26 *τούτωι — ἐπιφέρει* om Ald ‖ 25 *καὶ* om M ‖ 27 *τὸ δὲ* ante lemma Ald quae deinde *ἀντὶ τοῦ* | *καὶ* om A

καὶ ἐξ ἀνατολῆς, ἑκάστου κύκλου ἓν σημεῖον καὶ τὸ αὐτὸ ἐν τῶι ἀνατέλλειν καὶ δύνειν νομίζεται. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι ἐν παραλλήλωι σχήματι κατεστηριγμένοι ἀνατέλλουσί τε καὶ δύνουσιν, ὁ μέντοι ζωιδιακὸς οὐκέτι.

537—40. *αὐτὰρ ὅ γ' ὠκεανοῦ —: ὁ δὲ ζωιδιακὸς κύκλος κατὰ τὴν αἰδιον τοῦ κόσμου κίνησιν (οὕτω γὰρ ληροῦσιν Ἕλληνες) ἀπ' ἀνατολῆς ἐπὶ τὴν ἑξῆς ἀνατολήν (ὠκεανὸς γὰρ ὁ ὁρίζων). ὅσον ἔχει διάστημα ἀπὸ τοῦ Αἰγοκέρωτος ἀνατέλλοντος ἕως ἀνατέλλοντος Καρκίνου, ἀπὸ Αἰγοκέρωτος μὲν χειμερινοῦ τροπικοῦ μέχρι Καρκίνου θερινοῦ τροπικοῦ, ὑπὲρ γῆν, τοσοῦτον πάλιν ἀπὸ τοῦ Καρκίνου μέχρι τοῦ Αἰγοκέρωτος ὑπὸ γῆν. διηνεκῶς τε ἴσον αὐτοῦ γίνεται τὸ ὑπὲρ τὸν ὁρίζοντα τμῆμα τῶι ὑπὸ τὸν ὁρίζοντα· ὅσον γὰρ ἡ ἀνατολὴ τῆς δύσεως ἀπέχει, τοσοῦτον ἡ δύσις τῆς ἀνατολῆς.*

ὁ ζωιδιακὸς τοσοῦτον τὸν ὁρίζοντα παρέρχεται, ὅσον ἐστὶ διάστημα ἀπὸ Καρκίνου ἕως Αἰγοκέρωτος καὶ αὖθις ἀπὸ Αἰγοκέρωτος ἄχρι Καρκίνου.

539. *ὅσσον ἀπάντη: ὅσον ἀπὸ ἀνατολῆς ἔχει τοῦ ὁρίζοντος, τοσοῦτον καὶ ἐν τῆι δύσει [τὸ καταφέρεσθαι]. τὸ οὖν μία δέ σφεων* (535) *ἔοικε πρὸς ἀντιδιαστολὴν εἰρῆσθαι τοῦ ζωιδιακοῦ διὰ τὸ τοὺς μὲν ἄλλους ἀπὸ ἑνὸς σημείου ἀνατέλλοντας εἰς ἓν πάλιν δύνειν, τὸν δὲ ζωιδιακὸν πλάτος ἀξιόλογον ἔχειν.*

541 sqq. *ὅσσον δ' ὀφθαλμοῖο βολῆς —: ἑξάγωνόν ἐστι τοῦτο τὸ σχῆμα καὶ φυσικώτατον· καὶ γὰρ αἱ μέλισσαι φύσει ζῶσαι καὶ οὐ λόγωι τὰς κατατρήσεις τῶν κηρίων ἑξαγώνους ποιοῦσιν. τὸν μὲν οὖν κόσμον σφαιρικὸν συμβέβηκεν εἶναι, τὴν δὲ γῆν κέντρον. ἀνάγκη οὖν ἐκβαλλομένας ἀπὸ τῆς ὄψεως ἐπὶ τὸν οὐρανὸν εὐθείας, συμβεβηκότων ἡμῶν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ τοῦ σχήματος τυγχάνοντος σφαιροειδοῦς, ἴσας εἶναι. ὅση οὖν, φησίν, ὄψεως γίνεται εὐθεῖα ἀναβλεπόντων ἡμῶν πρὸς τὸν οὐρανόν,*

---

1 *ἐν τῶι* om AAld ‖ 5 *δὲ* om Ald ‖ 6 supra *κόσμου* scriptum legisse videor *ἢ μηνῶν* in A, sed incertum | *ἥ φασιν Ἕλληνες* Ald ‖ 7 *ὡρίζων* A ‖ 12, 3 *γίνεταί τε διηνεκῶς ἴσον αὐτοῦ τὸ ὑπὸ τοῦ ὁρίζοντος αὐτοῦ τμῆμα τὸ μὲν ὑπο τὸν ὁρίζοντα* A, *γίνεται ἴσον γὰρ αὐτοῦ τὸ ὑπὲρ τὸν ὁρίζοντα τμῆμα τῶι ὑπὸ τὸν ὁρίζοντα* Ald ‖ 15—17 om A Ald ‖ 18 *τὸ δὲ ὅσσον ἀπ. ἤγουν* Ald ‖ 19 *τοῦτον* Ald | *δ. ἐν τῶι κατ.* Ald ‖ 19—22 *τὸ — ἔχειν* om AM ‖ 23 *βολῆς* om A ‖ 27 *ὑπὸ* AAld ‖ 29 *ἴσας* Ald: *ἴσας ἴσαις* A, *ἴσως ἴσαις* M ‖ 30 *ἄνω βλεπ.* Ald | *εἰς* AAld

τοσαῦται ὀφείλουσιν ἓξ νοεῖσθαι δι' ὅλης τῆς περιφερείας. αὗται δὲ λαμβανόμεναι κατὰ παράλληλον σχῆμα καὶ ἴσον ἀλλήλων ἀφεστῶσαι δύο περιλαμβάνουσι κατὰ τὴν ἑαυτῶν μεσότητα ζώιδια· οὕτω γὰρ ἀποτελοῦσι τὸ ἑξάγωνον σχῆμα.

ἄλλως. τεχνικῶς πάνυ καὶ γεωμετρικῶς διήρηκε τὸν ζωιδιακὸν κύκλον εἰς τὰ δωδεκατημόρια· λέγει γάρ· ὅσον ἡ ὁρατικὴ ὄψις, τουτέστιν ἀκτὶς ἡ ἀφ' ἡμῶν ἀφιεμένη, ἐπέχει μέχρι τῆς τοῦ ἀνωτάτω οὐρανοῦ ἐπιφανείας, τηλικαύτην εὐθεῖαν ἑξάκις ἐγγράψας τῶι κύκλωι, εἶτα ἑκάστην αὐτῶν τεμὼν διχῶς εὑρήσεις ιβ' τῶν ζωιδίων δωδεκατημόρια. εἶτα καταριθμεῖται τὰ ζώιδια. τὸ δὲ θεώρημα, ὡς ἄρα ἡ ἐκ τοῦ κέντρου τοῦ κύκλου ἴση ἐστὶ τῆι ἐγγραφομένηι ἐν κύκλωι ἑξαγώνωι πλευρᾶι.

541. *ἀποτέμνεται: ἀντὶ τοῦ περιγράφεται καὶ δεικνύει. μὴ θαυμάσωμεν δέ, εἰ ἕκαστον τῶν ζωιδίων τηλικοῦτον κατὰ μέγεθος, ὡς τὸ ἥμισυ ἐπέχειν τοῦ ἀπὸ γῆς ἐπὶ τὸν οὐρανὸν διαστήματος· καὶ γὰρ χώρας ὁλοκλήρου ἕκαστον μεῖζόν ἐστιν, ἀλλ', ἐπειδὴ πόρρωθέν ἐσμεν, οὕτως ἡμῖν φαίνεται ὀλίγα, καίπερ ὄντα μεγάλα, ὡς καὶ ὁ ἥλιος· παρὰ τοῖς μαθηματικοῖς ἐπιστεύθη τῆς πάσης οἰκουμένης ὀκτωκαιδεκαπλασίων ὤν, καὶ ἡ πᾶσα γῆ τοῦ μεγέθους αὐτοῦ ὀκτωκαιδέκατόν ἐστι, καὶ ὅμως ἡ περιφέρεια αὐτοῦ οὐ πάνυ δοκεῖ μεγάλη εἶναι, ἐπειδὴ σφόδρα αὐτοῦ ἐσμεν κεχωρισμένοι. οὕτω τὰ ἄστρα μεγάλα ἐστὶ καὶ σφόδρα ἐπὶ πολὺ ἐκτεταμένα, ἀλλὰ τῶι χωρισμῶι ἡμῶν βραχέα φαίνεται.*

ἄλλως. ὁ Σπόρος οὕτω φησὶν (fr 2, cf Anal Eratosth p. 48 Aratea p. 95)· *'ὅσον δὲ τῆς ἀπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ βολίδος τῆς ἀκτῖνος ἀποτέμνεται καὶ ἀφαιρεῖται ἡ αὐγὴ τοῦ αἰθέρος, ἑξάκις*

---

3 *ἀφιστῶσαι* A | *παραλαμβάνουσι* Ald ‖ 5 *ἄλλως* om Ald | *πάνυ οὖν τεχν.* Ald ‖ 6 *ὅση* Ald ‖ 7 *ὄψις ἐστὶ τουτέστιν* Ald | *ἡ* om M | *ἡ ἀκτὶς ἡ* Ald ‖ 7, 8 *ἀφ. ἐπὶ τὴν ἀνωτάτω τοῦ οὐρανοῦ ἐπιφάνειαν* Ald ‖ 7 *μέχρι* om A ‖ 8 *τοῦ* om A ‖ 8, 9 *ἐγγράψας τῶ κύκλω ἑξάκις* AAld ‖ 9 *τέμνων* AAld ‖ 11 *τοῦ κύκλου τοῦ κέντρου* AAld ‖ 13 *δὲ* post lemma Ald ‖ 13, 4 *δ. καὶ μὴ* A ‖ 14 *θαυμάζωμεν* (*δὲ* Ald) *εἰ* AAld | *τηλικούτων* (omisso *ζωιδίων*) A | *ὃν* post *τηλ.* Ald ‖ 14, 5 *κατὰ τὸ μ.* Ald ‖ 15—17 *διαστ. σμικρότατον ὁρᾶται· διὰ γὰρ τὸ πόρρωθεν ἡμᾶς εἶναι ἐκείνων διὰ τοῦτο ἡμῖν μικρὰ φαίνεται καίπερ* Ald ‖ 18 *ὡς ὁ ἥ.* AAld ‖ 19 *τῆς πάσης οἰκουμένης* om A | *τῆς γῆς ὀ.* Ald ‖ 21 *παντὶ* A | *σφ. αὐτῆς* libri ‖ 22 *καὶ* ante *τὰ* Ald | *ἐ. σφόδρα καὶ* Ald ‖ 23 *ἐκτεταμέναι* M, *ἐκ* (ceteris abscissis) A, *ἐκτείνεται* Ald ‖ 25 *ἄλλως* om Ald | *ὁ Σπ. δὲ οὕτως ἐξέλαβεν* Ald ‖ 26 *καὶ* pro *τῆς* alt Ald ‖ 27 *καὶ* ante *ἡ* add M: om Ald; *ἀπ. καὶ ἡ αὐγὴ τοῦ αἰθ. ἀφαιρεῖται* A

ἂν τοσαύτη ⟨ἡ⟩ ἀκτὶς ὑποδράμοι τὸν ζωιδιακὸν ἀπηρτισμένον. ἑκάστη δὲ οὕτως ὑποδραμοῦσα ἴση δύο ἂν περιτέμοι καὶ περιλάβοι ζώιδια τῶν ὑποκειμένων ιβ'.

ἄλλως. ἐν παντὶ κύκλωι ἡ ἐκ τοῦ κέντρου πρὸς τὴν περιφέρειαν πίπτουσα εὐθεῖα ἑξάκις ὑποτείνει τὴν ὅλην περιφέρειαν. ἔπειτα συγχρῆται τῶι τὴν γῆν σημείου καὶ κέντρου λόγον ἐπέχειν πρὸς τὴν τῶν ἀπλανῶν ἄστρων σφαῖραν, ὡς τῶν ὄψεων τῶν ἡμετέρων οὐδὲν τοῦ κέντρου τῆς σφαίρας διαφερουσῶν κατά γε τὴν θέσιν πρὸς τὸ πᾶν καὶ ὅτι οὐδενὶ διαφέρον ἐστὶν ἢ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ κέντρου, τουτέστι τῆς γῆς, ὁρᾶν τὰ οὐράνια ἢ ἀπό τινος τόπου τῶν ἐπὶ τῆς γῆς ἐπιφανείας κειμένων. οὕτως ἐστὶ μικρὸν καὶ σημειῶδες τὸ μεταξὺ τοῦ κέντρου καὶ τῆς ἐπιφανείας διάστημα.

544. *ζωΐδιον δέ ἑ κύκλον*: λοιπὸν τῶν ιβ' ζωιδίων ὀνομασίαν ποιεῖται, καὶ ἄρχεται πάλιν ἀπὸ τοῦ ἐπισημοτέρου ἐν τοῖς βορείοις, τοῦ Καρκίνου.

545. *τῶι ἔνι Καρκίνος ἐστί*: διὰ τί ἀπὸ Καρκίνου ἤρξατο τῶν Αἰγυπτίων ἀεὶ ἀπὸ Κριοῦ λαμβανόντων τὴν ἀρχήν; ὅτι ἀεὶ ὁ Ἄρατος ἀπὸ τῶν βορείων ἄρχεται, βορειότατος δέ ἐστι πάντων ὁ Καρκίνος. οἱ δὲ Αἰγύπτιοι εἰκότως ἀπὸ τοῦ Κριοῦ ποιοῦνται τὴν ἀρχὴν πάντα τὰ ζώιδια λαμβάνοντες κατὰ ἀναλογίαν τῶν μελῶν. καὶ τὸν μὲν Κριὸν κεφαλὴν εἶναί φασιν, ἐν ἧι τὸ ἡγεμονικόν [ἐπειδὴ ὁ Κριὸς τῶν προβάτων ἡγεμὼν καὶ πρόοδός ἐστι καὶ ὅτι ἐν τῶι Κριῶι ὁ ἥλιος ἰσημερίαν ποιεῖται],

---

1 ἄν τοι ὑποδράμῃ ἀκτὶς τὸν ζ. A, ἂν ὑποδράμῃ τὸν ζ. Ald | ἀπαρτησμένον A ‖ 1—4 ἕκαστον δὲ τῶν ἓξ εἰς δύο τεμὼν περιτέμῃ ἂν καὶ περιλάβῃ τὰ ὑποκείμενα ιβ' ζώδια, ἐπειδὴ γὰρ ἐν π. Ald ‖ 2 περιτέμῃ (ἂν Ald) καὶ περιλάβῃ AAld ‖ 4 ἡ ante ἐν iteravit A | τοῦ om M ‖ 5 ἀχθεῖσα Ald ‖ 5—7 π. διὰ τοῦτο χρησάμενος τῶι πρὸς γῆν σημείωι τῆι ἡμετέρα ὄψει, ἥτις ἡ γῆ κέντρου λόγον ἐπέχει πρὸς Ald ‖ 6 τῷ πρὸς γ. σημείῳ. κέντρου δὲ λ. ἐπέχει A, cf Ald ‖ 7 ὥστε AM, cf Ald ‖ 7, 8 σφ. ἡ δὲ ἡμετέρα ὄψις οὐδὲν τοῦ κέντρου τῆς σφαίρας διαφέρει Ald ‖ 8, 9 τε τὴν A ‖ 9 οὐδὲν διαφέρει ἀπὸ Ald | ἀπὸ AAld ‖ 9, 10 ἀ. τε τοῦ κέντρου Ald ‖ 11 τόπου om AAld | γῆς om Ald ‖ 11—13 κ. αὕτη δὴ μικροῦ καὶ σημείου λόγον ἐπέχοντος, χρησάμενος οὖν ὡς σημείῳ τῇ ἡμετέρα ὄψει, οὕτω τὴν τοῦ ζωδιακοῦ πεποίηται περιμέτρησιν: — Ald ‖ 12 καὶ τῆς ἐπ. δ. abscissa A ‖ 14 *κύκλον* om A ‖ 17 *ἐστί* om A | lemma om Ald | δ. τί δὲ Ald ‖ 18 ἀεὶ om M ‖ 19 ὅτι εἰώθει ἀεὶ Ald | ὁ Ἄρατος om AAld | ἄρχεσθαι Ald ‖ 20 πάντων om M ‖ 21, 2 λαμβάνοντες post ἀναλ. AAld ‖ 22 δὴ post καὶ Ald ‖ 23, 4 ἐπειδὴ — ἐστι om M | seclusi ‖ 24 ἔσται A | καὶ — ποιεῖται hic Ald: post Ἰχθ. (p. 447, 1) AM

Ταῦρον δὲ τὸν αὐχένα ἄχρι τῶν ποδῶν, οἵ εἰσιν οἱ Ἰχθύες. § *τὰ ὀνόματα τῶν δωδεκατημορίων καὶ ζωιδίων ἐν τούτοις. τὰ δὲ πολλὰ αὐτῶν καθ᾽ ὁμοιότητα. ἔστι δὲ ἃ καὶ κατὰ πάθος, ὡς Ὑδροχόος, πολλῶν τὸ τηνικαῦτα ὑετῶν καταφερομένων ἡλίου διαβαίνοντος αὐτόν. διαφέρειν δὲ ζώιδιον δωδεκατημορίου τῶι μὴ συναπαρτίζειν τὸ ζώιδιον τῶι δωδεκάτωι μέρει τοῦ ζωιδιακοῦ, ἀλλ᾽ ἔνια μὲν ἐλλείπειν, ὡς ἐπὶ τοῦ Κριοῦ καὶ ⟨τοῦ⟩ Καρκίνου, ὅπου δὲ ὑπερβάλλειν, ὡς ἐπὶ τοῦ Σκορπίου καὶ τῆς Παρθένου.*

550. *ἐν τοῖς ἠέλιος φέρεται: ἐναντίαν τῶι παντὶ κίνησιν ποιεῖται ὁ ἥλιος, ἡμέρας ἑκάστης μοῖραν μίαν οὐχ ὅλην κινούμενος. τξ´ οὖν μεθιστάμενος μοίρας τὸν ὅλον κύκλον ἐν τξε´ ἡμέραις καὶ τετάρτωι μάλιστα μέρει τοῦ νυχθημέρου διανύει πάντα τὸν ἐνιαυτόν. ἐν τούτοις οὖν τοῖς δώδεκα ζωιδίοις ὁ ἥλιος φέρεται τὸν ἐνιαυτὸν συντελῶν ἅπαντα· ἐν ἑκάστωι γὰρ ζωιδίωι ποιεῖ μῆνα καὶ μίαν ἡμέραν ἐφ᾽ ἑκάστης ⟨μοίρας⟩ ἀνύει. πορεύεται δὲ τὴν μέσην γραμμὴν τοῦ ζωιδιακοῦ πρὸς μῆκος κινούμενος καὶ οὐχ, ὡς οἱ ἄλλοι πλάνητες, πρὸς πλάτος. ποιεῖται δὲ τὴν πορείαν ἐναντίαν τῶι παντὶ κόσμωι· ὁ μὲν γὰρ κόσμος ἀπὸ ἀνατολῶν ἐπὶ δύσιν φέρεται, ὃ δὲ ὡς ἐπὶ ἀνατολὰς διὰ τοιοῦτον λόγον, οἷον τοῦ Κριοῦ βραδύτερον δύνει ὁ Ταῦρος, ὅσωι ἀνωτέρω αὐτοῦ ἐστι, καὶ καταφερομένου τοῦ Ταύρου οἱ Δίδυμοι καὶ ἑξῆς τὰ λοιπά. τῆς τοίνυν καταφορᾶς καὶ δύσεως τοῦ παντὸς ἀεὶ ὑψηλότερος καὶ ἀνωτέρω πορεύεται ὡς ἐπὶ τὸ φανερὸν τοῖς ἀνθρώποις.*

551. *καί οἱ περὶ τοῦτον ἰόντι: τῶν γὰρ ἀστέρων κατὰ*

---

1 *οἱ* om M ‖ 2 *τὰ — τούτοις* om Ald ‖ 3 *πολλὰ δὲ* Ald | *εἰσιν* post *ὁμ.* Ald | *ἔνια δὲ καὶ* Ald ‖ 4 *ὑδρηχόος* M | *καταφερομένων ὑετῶν τοῦ ἡ.* A Ald ‖ 5 *διαφέρειν* M ‖ 5, 6 *τῶι μὴ* Ald: *τῶι* om AM ‖ 6 *συνα. ἕκαστον ζ. τὸ δωδέκατον τοῦ ζ.* Ald | *μέχρι* AM ‖ 7 *ἔνθα* M ‖ 11 *ἡμέρας* om A, post *ἑκ.* Ald | *μίαν μοῖραν* Ald | *ὅλην* Ald: *ὅλως* AM ‖ 12 post *οὖν* Ald *πασῶν οὐσῶν τῶν κύκλου μοιρῶν ἐν* Ald | *ταῖς ξε´* A ‖ 13 *δ´ μάλ.* Ald | *ν. ὁ ἥλιος διανύει* Ald ‖ 14 *ιβ´* A ‖ 16 *ἡμέραν μίαν* A ‖ 16, 7 *καὶ ια´ που ὥρας· ἐφ᾽ ἑκάστης γὰρ μοίρας μίαν ἡμέραν καὶ μικρόν τι προσαποτελεῖ. πορεύεται* Ald ‖ 16 supplevi ex Ald | *ἀνύει* scripsi cf Ald: *ἀνύων* AM ‖ 18 *οἱ* om M | *εἰς πλ.* A Ald ‖ 19 *ἐναντίω* M | *κύκλω* AAld, *κύκλω* superscripto *κόσμωι* M | *κόσμος* scripsi: *κύκλος* AMAld ‖ 20 *δύσεως* AAld ‖ 20, 1 post *ἀνατολὰς* Ald *τὸ δὲ Ταῦρος δ᾽ ἐπὶ τῶι ὅτι τοῦ Κριοῦ ὁ Ταῦρος βρ. δ. ὅσωι καὶ ἀνώτερος* ‖ 21 *ὁ* om A | *ἀνώτερος* A ‖ 24 *ἀνώτερος* Ald | *φέρεται* A, *φαίνεται ὁ ζωιδιακὸς* Ald ‖ 26 — p. 448, 2 *γὰρ ὡρῶν τὰς μεταβολὰς ἡ τοῦ ἡλίου κίνησις ποιεῖ, ἃς ἐπικαρπίους διὰ τὸ μητέρας εἶναι τῶν καρπῶν· καιροὶ γὰρ κ.* Ald

καιρὸν ἀνατελλόντων αὔξονται καὶ οἱ καρποὶ τῶν φυτῶν· τῶν καρπῶν γὰρ μητέρες αἱ Ὧραι. οἱ καιροὶ οὖν τῶν καρπῶν γεννήτορες. αὔξονται δὲ διανύοντος τοῦ ἡλίου τὸν πάντα κύκλον.

553. *τοῦ δ' ὅσσον κοίλοιο*: κοῖλον ὀρθῶς ἔφη τὸν ὁρίζοντα· τῶι μὲν γὰρ ἔξωθεν ὁρῶντι κυρτὸς φανεῖται, τῶι δὲ ἔνδοθεν καὶ ἀπὸ τῆς γῆς κοῖλος. ὁ δὲ νοῦς· ὅσον δὲ αὐτοῦ ὑπὸ τὸν ὁρίζοντα πίπτει, τοσοῦτον καὶ ὑπὲρ γῆς ἀναφέρεται· ἀεὶ γὰρ ἐπ' ἀκριβὲς ἓξ μὲν ὑπὲρ γῆς ζώιδια, ἓξ δὲ πάλιν ὑπὸ γῆν. γεωμετρικῶς δὲ καὶ ἀστρονομικῶς ἔφη.

555. *δυωδεκάδες κύκλοιο*: τὰ μὲν γὰρ ζώιδια οὔτε ἐντὸς τοῦ ζωιδιακοῦ κύκλου εἰσὶν ὅλα οὔτε ἐκπεπλήρωται ... ἔστι δὲ ἃ καὶ ὑπερπέπτωκε, τὰ δὲ πολλὰ αὐτῶν καὶ πλάγια καταδύνει καὶ οὐκ ὀρθὰ ἀναφέρεται, ὥστε οὐκ ἄν τις ἐξ αὐτῶν λάβοι ἀκριβές. τῶν δωδεκατημορίων δὲ ἕκαστον λ' μοίρας ἔχει· κἂν γὰρ καὶ τὸν ἡλιακὸν λογίζηταί τις κύκλον, εὑρήσει μόγις ἑκατὸν ὀγδοήκοντα ὑπὲρ γῆς ἀεὶ καὶ διὰ παντὸς μοίρας.

556. *τόσον δ' ἐπὶ μῆκος*: διὰ συντομίας εἶπε τὰ διαστήματα τῶν νυκτῶν, ἀφ' ὧν καὶ τὰ τῶν ἡμερῶν νοητέον· ὅμοιον γάρ. ὁ δὲ λόγος· ἑκάστη νὺξ ἐπὶ τοσοῦτον μῆκος γίνεται ἢ τοσοῦτον διάστημα ἔχει τῆς περιφερείας, ὅσον ἀπὸ νυκτὸς ἀρχομένης ἐπαίρεται καὶ περιάγεται μέρος τοῦ κύκλου, τὸ ἥμισυ, ἐπέχον ἓξ ζώιδια. οἱονεὶ ἀρχομένης τῆς νυκτὸς ἀνατέλλων Καρκίνος περὶ πρώτην καὶ δευτέραν ὥραν τοσοῦτον ἕξει διάστημα, ἕως οὗ πάλιν ⟨ἂν⟩ ἐπὶ δύσιν ἔλθηι. ἀνυσθέντος τοῦ ἡμικυκλίου ἀπὸ Καρκίνου ἕως Τοξότου τὸ πᾶν τῆς νυκτὸς μῆκος τελεῖται. πάλιν δὲ δύνειν ἀπὸ Αἰγοκέρωτος ἤρχετο ἡ νύξ. κατὰ τὸ διάμετρον οὖν ἕως τῶν Διδύμων εἶχε τὴν περιφοράν. φησὶν οὖν, ὅτι ἑκάστης νυκτὸς τοιοῦτόν ἐστι τὸ μῆκος, οἷον ἐπαίρεται μέρος τοῦ κύκλου, λέγω δὴ τὸ ἥμισυ, ἀρχομένης αὐτῆς. καλῶς δὲ εἶπε τὸ *ὅσον — ἥμισυ* (557), ἐπειδὴ τὰ μὲν μεγάλην ἔχει

---

3 *δὲ* om M ‖ 5 *νοοῦντι* AAld | *κυρτὸν* AM | *φαίνεται* Ald | *τὸ δὲ* A ‖ 6 *τῆς* om AAld | *κοῖλον* AM ‖ 7 *γῆν* Ald ‖ 8 *μὲν* pro *γὰρ* A | *κατὰ τὸ ἀκρ.* Ald | *γῆν* AAld ‖ 9 *τοῦτο* ante *ἔφη* Ald ‖ 10 *δυωδεκάδος* AAld ‖ 11 *οὔτε δὲ* A | *λ' μοιρῶν* post *ἐκπ.* Ald ‖ 13 *τὸ ἀκρ.* Ald ‖ 14 *κἂν γὰρ καὶ* AAld: *κἂν κατὰ* M ‖ 15 *ἡλιακὸν* AAld: *ἥλιον* M | *ρπ'* AAld ‖ 17 *τόσσον* MAld | *συντομίαν* Ald ‖ 17, 8 *τὰ τῶν νυκτῶν τὰ διαστ.* AAld ‖ 20 *ἔχει διάστ.* A Ald ‖ 22 *οἷον εἰ* Ald | *ἀνατέλλει* libri ‖ 23 *α' καὶ* Ald ‖ 24 *ἔλθοι* A ‖ 26 *δὲ ἀνατέλλειν ἀ.* Ald | *τὸ* om Ald ‖ 27 *οὖν* prius om AM ‖ 29 *κακῶς* Ald ‖ 30 *τὸ ὅσον* scripsi: *τόσσον* AM, *ὅσσον ἄρ'* Ald

τὴν περιφοράν, τὰ περὶ τὰ βόρεια, τὸ δὲ ἥμισυ ἐλάττονα, τὸ περὶ τὰ νότια. ἅπαξ οὐ τοσοῦτον ἔσται τὸ μῆκος, ὅσον καὶ τὸ ἐπιφερόμενον ἡμικύκλιον.

557. τοῦτό φησιν· ἥμισυ κύκλου τὸ ὑπέργειον, τὸ ἥμισυ, οἷον τὸ ἀπὸ Καρκίνου μέχρι Τοξότου. ἐπὶ τοσοῦτον μῆκος ἐκτείνεται ἑκάστη τῶν νυκτῶν, ἐφ' ὅσον καὶ τὸ ἥμισυ τοῦ κύκλου ἀπ' ἀρχομένης τῆς νυκτὸς ἄρχεται ἀνατέλλειν.

τετάνυσται: τοσοῦτον ἐπὶ μῆκος ἑκάστη νὺξ ἀεὶ τείνεται, καθ' ὅσον καὶ τὸ ἡμικύκλιον. διὰ δὲ τὸ τὰς νύκτας πῆι μὲν μείζους εἶναι πῆι δὲ ἐλάττους καὶ μὴ φθάνειν τὸν κύκλον περιλαμβανόμενον πάντως διὰ τοῦτο προσέθηκε τὸ ἀρχομένης ἀπὸ νυκτὸς ἀείρεται ὑψόθι γαίης (558), ὡς τῶν βορείων, ἅτε ὑψηλοτέρων, καὶ τὸ ὅλον ἡμικύκλιον διὰ τῆς νυκτὸς περιλαμβανόντων.

559. οὔ κεν ἀπόβλητον: σφόδρα φροντίζει ὁ Ἄρατος τῶν ναυτιλλομένων καὶ διὰ πολλῶν τεκμηρίων πειρᾶται αὐτοῖς χειμαζομένοις, καθ' ὅσον ἔξεστι, βοηθεῖν. διὸ ἐναντίον ποιεῖ Ἡσιόδωι· ὃ μὲν γὰρ σφόδρα τῶν γεωργῶν, ὃ δὲ σφόδρα τῶν ναυτιλλομένων ποιεῖται ἐπιμέλειαν.

ἄλλως. οὐ σφόδρα ἀδόκιμον καὶ πάρεργον. βούλεται δὲ σημεῖα λέγειν τοῖς ναυτιλλομένοις, ὅτι, ἐὰν νυκτὸς συμβαίνηι τινὰ κινδυνεῦσαι, ἀφοράτω, καὶ μαθήσεται, μετὰ πόσας ὥρας ἔσται ἡ ἡμέρα, καὶ ἐκ τούτου γινωσκέτω, τί δεῖ ποιεῖν. καὶ τότε οὐκ ἄν τοι εἴη ἀδόκιμον καὶ [τῶι] μηδὲν ἐπιτηροῦντι τὴν ἡμέραν καὶ ἐκδεχομένωι περισκοπεῖν ἕκαστον τῶν ἄστρων, ἐπειδὰν ἀνατείληι, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἐναντίου ἐλευθέριον ἂν εἴη.

ἄλλως. οὐκ ἀδόκιμον ἔσται σοι τοῦτο παρατηροῦντι σκέπτεσθαι τὰς τῶν ζωιδίων ἀνατολάς, ἐν οἷς ἐστιν ὁ ἥλιος· μαθὼν γάρ, ὅτι ἐν Κριῶι ἐστιν ἔαρος ἀρχή, γνώσηι ὁμοίως καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν. ταῦτα δέ τις γνούς, πότε δεῖ σπείρειν καὶ

---

1 τὰ δὲ MAld ‖ 1, 2 τὰ π. M ‖ 2 ἐφ' ὧν (pro ἅπαξ οὐ) Ald ‖ 4—7 om AAld ‖ 7 ἀπαρχομένης M ‖ 8 ὅσσον περ (ἄρ' Ald) ἥμισυ κύκλου ἀρχομένης ἀπὸ νυκτός (557, 8) AAld ‖ 11 -άνεσθαι libri | πάντα M ‖ 11, 2 ἀρχ. ἀ. νυκτὸς om Ald ‖ 13 ὄντων post ὑψ. Ald ‖ 17 pro διὸ ἐν. ποιεῖ Ald παρόμοιον ποιῶν ‖ 18 γεωργικῶν libri ‖ 20 ἄλλως om Ald ‖ 20, 1 οὐκ ἀδ. οὖν οὐδὲ πάρεργον σημεῖον λέγει τοῖς Ald ‖ 23 τούτω (sic) A ‖ 23, 4 post ποιεῖν Ald ὁ δὲ νοῦς· οὐκ ἂν εἴη σοι ‖ 24, 5 ἀδ. ἐπιτηροῦντι τὴν ἡμ. Ald ‖ 26 ἐκ τοῦ Ald | ὠφέλιμον Ald ‖ 27 ἢ pro ἄλλως Ald ‖ 28 post ἀνατ. Ald καὶ ἐν ποίω τούτων ἐστὶν ὁ ἥλ. | ἐν οἷς evanida in A ‖ 29 post γὰρ ἐν Κριῶι εἶναι αὐτὸν Ald | ἀρχὴν Ald

θερίζειν, εἴσεται. οἱ δὲ τὸ ἑξῆς οὕτω λέγουσιν· ἐπιτήρει, πότε ἡ ἡμέρα ἐστίν, ἤγουν ἐν τίνι ζωιδίωι ἐστὶν ὁ ἥλιος· ὁ γὰρ εἰδὼς τοῦτο εἴσεται, πόστη τῆς νυκτός ἐστιν ὥρα, θεωρῶν ἐντεῦθεν ἀρχὴν τῶν ἀνατολῶν καὶ συγκαταδύσεων. § μοίρας δὲ εἶπε νῦν τὰ ζώιδια, δι' ὧν ὁ ἥλιος φέρεται.

ἤματος εἴη —: λείπει ἡ περί πρόθεσις, ἵν' ἦι 'περὶ τοῦ ἤματος τῶν μοιρῶν (τουτέστι τῶν ζωιδίων) ἐννοοῦντι καὶ θεωροῦντι σκέψασθαι καὶ διαγνῶναι, πότε ἀνατέλλει ἑκάστη μοῖρα (τουτέστιν ἕκαστον ζώιδιον)'· τὸ γὰρ καθ' ἓν ζώιδιον μοῖρά ἐστι τοῦ παντὸς κύκλου.

560. μοιράων σκέπτεσθαι: μοίρας φησὶν καὶ τὰς εἰς ξ' λεπτὰ κατατομὰς καὶ τὰς ἡμέρας καὶ τὰ ζώιδια. νῦν δὲ τὴν ὅλην τοῦ ζωιδίου περιπόλησιν μοῖραν ὠνόμασεν.

561. ἀεὶ γὰρ τάων —: τούτων γὰρ τῶν μοιρῶν, ἀντὶ τοῦ τῶν ἀστέρων, ⟨μιᾶι⟩ διὰ παντὸς συνανατέλλει ὁ ἥλιος, ὥστε σὺν αὐτῶι πάλιν ἐκείνωι τῶι ἄστρωι δύνοντος τοῦ ἡλίου τὰ ἄλλα ἐκ τῆς νυκτὸς ἀνιόντα δυνατὸν περισκοπεῖν.

562. περισκέψαιο μάλιστα: ταύτας δὴ τὰς μοίρας περισκοπούμενος ἀκριβῶς καὶ εἰς αὐτὰς ὁρῶν, εἰς ἓν ἕκαστον τῶν ιβ' ζωιδίων ἀφορῶν, πάνυ ἂν δύναιο καταλαβέσθαι αὐτάς. εἰ δὲ ἐξ ὄμβρων κατακαλύπτονται ἢ ἐκ τῶν παρακειμένων ὀρῶν γίνονται ἀφανεῖς ἢ 'κεκρυμμέναι ἀπὸ ὄρους' ἔχουσι τὰς ἀνατολάς, ὥστε συνορᾶν ⟨ἀδύνατον⟩, ἡρμοσμένα καὶ ἀσφαλῆ πάλιν ποιοῦσι τεκμήρια τοῖς ἐπερχομένοις, τοῖς συνανατέλλουσι τοῦ ζωιδιακοῦ παρ' ἑκάτερα, ἔν τε τῶι νοτίωι καὶ ἐν τῶι βορείωι καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις, ἄστροις.

---

1 ἕτεροι δὲ οὕτως ἐξέλαβον ἐπ. Ald ‖ 2 ἡ om M ‖ 3 πόση AAld | τῆς om M | ἡ ὥρα AAld | post ὥρα Ald ἐκ δὲ τούτου καὶ τὴν ἀρχὴν ‖ 4,5 μοίρας — φέρεται om M ‖ 6 ἐν δὲ τῶι ἤμ. εἴη Ald scholiis coniunctis | πρόθεσις om Ald ‖ 9 ἤγουν ἕκ. Ald ‖ 10 ὅλου Ald ‖ 11—13 Ald λέγονται μὲν γὰρ μοῖραι καὶ αἱ διαιρούμεναι εἰς λεπτὰ ἑξήκοντα· λέγεται καὶ αὐτὰ τὰ ζώδια. νῦν οὖν τὴν ὅλην τοῦ ζωδίου περιπόλησιν μοῖραν ὠνόμασεν ‖ 12 λεπτὰ M: -ὰς A ‖ 14 τῶν om Ald | τοῦ τούτων τῶν ζωδίων Ald ‖ 15 διὰ παντὸς AM: ἐνὶ ἀεὶ Ald ‖ 15,6 ἥλ. σὺν αὐτῶι δὲ πάλιν Ald ‖ 16 ἀετῶ M | ἄ. ἤγουν ζωδίω Ald ‖ 18 τὰς δ' ἄν κε περισκ. pro lemmate Ald | δὲ Ald ‖ 19 εἰς scripsi: ἤγουν εἰς Ald, om AM ‖ 21 καλύπτοιντο AAld, κατακαλύπτοιντο M | ὡρῶν M ‖ 22 κεκρυμμέναι ἢ ἀπὸ ὅρους ἔχουσαι AMAld ‖ 23 ἡρμοσμένους A | καὶ ante πάλ. AM: om Ald ‖ 26 τοῖς om AAld

566, 7. *αὐτὸς δ' ἂν μάλα τοι*: [περὶ] τοῦ ὁρίζοντός φησι κέρατα τήν τε ἀνατολὴν καὶ τὴν δύσιν· καὶ γὰρ περιφερεῖς πάλιν ἐν τῆι δύσει κέρασίν εἰσι παραπλήσιαι. ὁ δὲ νοῦς· αὐτὸς δὲ ὁ ὠκεανὸς ἐκ τοῦ ἀνατολικοῦ μέρους καὶ τοῦ δυτικοῦ τεκμήρια δίδωσιν ἔκδηλα καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀνατέλλοντα καὶ δύνοντα τῶν ζωιδίων καὶ τῶν λοιπῶν· καὶ γάρ, εἴτε ⟨τὰ ἐξ⟩ ἀνατολῆς ἄστρα κατέχοιτο, ἐκ τῶν δύσεων τεκμήριά σοι δίδωσιν, εἴτε καὶ τὰ ἐκ τῶν δύσεων, τὰ ἐξ ἀνατολῆς.

— *τά τε πολλὰ περιστρέφεται*: ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν τοῦ ὁρίζοντος, ἔκ τε τοῦ ὑπὲρ γῆν ἡμισφαιρίου καὶ τῶν λοιπῶν μορίων, λέγει δὲ τῶν ἄστρων. τοῦτο δέ· ὁ ὠκεανὸς ἐξ ἀμφοτέρων τῶν κεράτων παρέχει τεκμήρια δι' ἄστρων, ἅπερ, ἕκαστον ἐκ τούτων, πολλὰ ἐπιστεφανοῦται ἑαυτῶι καὶ περίκειται, ὅταν ἑκάστην μοῖραν ἕκαστον ἄστρον ἀναφέρηται· ἐκ γὰρ τοῦ ὑπογείου κύκλου ὑποτίθεται εἶναι τὸν ἥλιον ⟨ἐν⟩ Καρκίνωι (569). πρὶν δὲ ⟨ἂν⟩ ἀνέλθηι, δεῖ σκοποῦντα τὰ ἄστρα συμβάλλειν, ὅτι μέλλει ἡμέρα γίνεσθαι. πάλιν μεταφέρει τὸν ἥλιον εἰς Λέοντα καί φησι 'πρὶν ἀνελθεῖν τὸν Λέοντα, σκόπει τὰ παρακείμενα ἄστρα καὶ συμβαλεῖς'. εἶτα μετάγει ἐπὶ τὴν Παρθένον τὸν ἥλιον (590. 6).

568. *ὁππῆμος*: ὑφ' ἓν ἀναγνωστέον· ὃ γὰρ λέγει, τοιοῦτόν ἐστιν· αὐτὸς δέ σοι ὁ ὁρίζων κατὰ ἀνατολὴν καὶ δύσιν δείξει τὰ ζώιδια, ἃ περιστρέφει ἐν ἑαυτῶι· τὸ γὰρ *περιστρέφεται* (567) ἀντὶ ἐνεργητικοῦ ἐστιν. δείξει τότε ἑκάστην τῶν μοιρῶν (ἀντὶ τοῦ 'τῶν δωδεκατημορίων ἀναφαίνει'), ὁπότε τέλλουσαν παρέρχεται.

1, 2 φησὶν οὐ κερ. Ald ‖ 2 τὴν ante δύσιν om M | δύσιν λέγει Ald | post περιφερεῖς Ald | οὖσαι ἥ τε δύσις καὶ ἡ ἀνατολὴ κέρ. ‖ 3 παραπλήσιοι AM ‖ 6 τῆς ἀν. Ald ‖ 7 διδοίη A ‖ 8 τῶν om A | εἴτε καὶ post δύσ. A: om M, καὶ om Ald | ἐκ τῆς ἀν. Ald ‖ 9 *περιστρέφεται* om M ‖ 9, 10 δηλαδὴ τοῦ ὁρ. Ald ‖ 11 ζωδίων λ. AAld | τουτέστιν ὁ Ald ‖ 12 κεράτων scripsi ex Arato: ἄρκτων (superscripto ἄστρων) M, ἀρκτικῶν ἄστρων AAld | παρέχοι M ‖ 13, 4 ἐπίκειται Ald ‖ 14 ὅτι A | σὺν ἑκάστη γὰρ μοίρα Ald | ἀναφέρεται AAld ‖ 14, 5 ἐν τῷ ὑπογείῳ οὖν κύκλῳ Ald ‖ 16 δὴ Ald | ἀνέρθη A | σκοπεῖν τά τε ἄ. libri ‖ 17 συμβαίνειν Ald; συμβαλεῖν Bekker | εἶτα μετ. Ald ‖ 18 ἐπὶ τὸν Ald ‖ 19 συμβάλῃ M | ἐπάγει AAld ‖ 21 τὸ δὲ *ὁππῆμος* Ald ‖ 23 γὰρ M: δὲ AAld ‖ 24 οὖν post δείξει Ald: om AM ‖ 25 τῶν om Ald | ἀναφερει (superscripto αἰν) AM, ἀναφέρων Ald ‖ 25, 6 τελοῦσαν A, ἀνατέλλουσαν Ald

569 sqq. *οὐ οἱ ἀφαυρότατοι —*: μέλλων διεξέρχεσθαι τὸν περὶ ἀνατολῶν καὶ δύσεων λόγον καὶ συνανατελλόντων καὶ συγκαταδυόντων τὴν ἀρχὴν ἀπὸ Καρκίνου ποιεῖται, ὃν καὶ ἐν τῆι ἀρχῆι τοῦ ζωιδιακοῦ κύκλου πρῶτον ὠνόμασε (545), καί φησιν, ὅτι Καρκίνου ἀνατέλλοντος οὐκ ἀμαυρὰ οὐδὲ ἄσημα ἄστρα συνανατέλλει αὐτῶι καὶ ἀντικαταδύνει, δύνειν δὲ τὸν Στέφανόν φησι κατὰ τὸ ἥμισυ (573) καὶ τὸν Νότιον Ἰχθὺν *κατὰ ῥάχιν* (572), πρὸς ἀνατολὰς ἐστραμμένων αὐτοῦ τῶν περὶ τὴν γαστέρα μερῶν. καὶ ἀντικαταδύνειν δέ φησι τὸν Ὀφιοῦχον ἀπὸ ποδῶν μέχρις ὤμων καὶ τὸν Ὄφιν, ὃν ἔχει ἐν ταῖς χερσί, μέχρι τραχήλου (578).

572. *κατὰ ῥάχιν Ἰχθύς*: εἰς δυσμὰς φέρεται ὡς ἐπὶ τὴν ῥάχιν ὁ Νότιος Ἰχθύς· ἄνω γὰρ νένευκεν. ὅτε δὲ ταῦτα δύεται ἀνατέλλοντος τοῦ Καρκίνου, πρώτη ἢ δευτέρα ὥρα τῆς νυκτός.

574. *ἐσχατιαὶ βάλλουσι*: πάλιν περὶ τοῦ Στεφάνου ἀναλαμβάνει μέλλοντος ἀνατέλλειν τοῦ Καρκίνου· τούτου γὰρ ἀνατέλλοντος τὸ ἥμισυ τοῦ Στεφάνου ἴδοις ἂν ὑπέργειον, τὸ δ' ἄλλο ἥμισυ δύσει προσβάλλουσι καὶ ἀφανίζουσιν εἰς δύσιν τοῦ Στεφάνου κατιόντος. § 'ἐσχατιὰς' δὲ τὰς δύσεις φησίν, ἐπεὶ καὶ 'προτέρην' (432) τὴν ἀνατολὴν λέγει.

575. *αὐτὰρ ὅ γ' ἐξόπιθεν*: ὁ δὲ Νότιος Ἰχθὺς εἰς ὀπίσω τραπεὶς καὶ οὕτως ἔχων τὴν θέσιν τὰ μὲν ὑπέρτερα, τὰ οὐραῖα, ἐν τῶι ἀφανεῖ ἔχει, τὰ δὲ ὑπὸ τὴν γαστέρα ἐν τῶι μετεώρωι. ὅπερ βιαιόν ἐστι τὰ ὑπέρτερα δύνειν, τὰ οὐραῖα. διό τινες ἐπὶ τὸν Ἐν γόνασι τοῦτο μετενηνόχασιν· τὰ γὰρ ὑπέρτερα αὐτοῦ ἐπὶ κεφαλὴν ἤδη δέδυκεν, ὅτε καὶ τὸ ἥμισυ τοῦ Στεφάνου, τὰ δὲ κάτω περὶ τὴν ἐσχάτην γαστέρα ἔτι ἐν τῶι μετεώρωι ἔχει.

577, 8. *τὸν δὲ καὶ εἰς ὤμους κατάγει*: τὸν δὲ Ὀφιοῦχον ἀπὸ γονάτων μέχρι τῶν ὤμων ἐπὶ δυσμὰς ἄγει ἀνατέλλων ὁ

---

1 *ου τοί οἱ ἀφ.* A ‖ 3 *τῆι* om M ‖ 8 *κατὰ ἀ.* AAld ‖ 10 *μέχρι* libri ‖ 12 *Ἰχθύς* om M ‖ 13 *ὁ* om A | *νένευκεν δύεται δὲ ταῦτα* Ald ‖ 14 *τῆς* om M ‖ 17 *οὖν* post *μ.* Ald ‖ 17, 8 *τούτου γὰρ ἀνατ.* om Ald ‖ 19 *ἥμισυ αἱ δύσεις* AAld | *προσβάλλονται* A, *-ι* M, *παρέλαβον* Ald ‖ 20 *ἐπεὶ δὴ* A, *ἐπειδὴ* Ald ‖ 22 *ἐξόπισθεν* A | *δὲ* om Ald | *τοὐπίσω* Ald ‖ 23 *δύσιν* M ‖ 25 *ὑ. λέγειν* Ald | *ἢ τὰ ἐναντία* A post *οὐρ.*, *οὐ τὸ ἐναντίον ἔδει* Ald ‖ 27 *ὅτε* Ald: *ὅτι* AM | *τὸ ἥμισυ* om AAld ‖ 28 *ἔτι* om AAld ‖ 30 *κατάγει* om AAld

Καρκίνος καὶ τὸν Ὄφιν ἄχρι αὐχένος. § μογερὸν δέ, ὅτι ὅλος περὶ τὸν Ὄφιν πονεῖ.

578. *αὐχένος ἐγγύς: τουτέστι μέχρις αὐχένος αὐτοῦ τοῦ Ὀφιούχου.*

ἄλλως. τοῦτο προσλαβεῖν ἀναγκαῖον, ὅτι ὁ Ὀφιοῦχος ἅμα Διδύμοις ἀναφερόμενος ἄρχεται δύνειν ἀπὸ τῶν ποδῶν μέχρι γονάτων, ὥστε ἀκόλουθόν ἐστι τὸ νῦν εἰρημένον. καὶ οὕτως ἔχει ὁ λόγος· μέχρι τῶν ὤμων καταφέρεται καὶ μέχρι τοῦ αὐχένος τοῦ Ὄφεως· ὀρθοῦ γὰρ αὐτοῦ δύνοντος τὰ μέχρι τῶν γονάτων ἀπὸ τῶν ποδῶν προκαταδέδυκεν ἤδη [καὶ] Διδύμων ἀναφερομένων (724, 5).

579. *οὐδ' ἂν ἔτ' Ἀρκτοφύλαξ: οὐ πολὺς οὐδὲ ἐξ ἴσου φαίνεται ἀμφοτέρωθεν, τουτέστιν ἐκ τῶν ὑπὲρ γῆν καὶ τῶν ὑπὸ γῆν, ἀλλὰ τὸ μὲν ὀλίγον ἄνω ὑπὲρ γῆν, τὸ δὲ πλεῖον ὑπὸ γῆν. § ἠμάτιος* (580) *δὲ ὑπέργειος, ἔννυχος ὑπόγειος. οὐκ ἂν οὖν εἴη πολὺς οὔτε ὑπὲρ γῆν οὔτε ὑπὸ γῆν ὁ Βοώτης τοῦ Καρκίνου ἀνατέλλοντος, ἀλλὰ τὸ πλεῖστον αὐτοῦ καταδεδυκός ἐστιν, ἐλάχιστον δὲ τὸ ἔτι ὑπὲρ γῆς· ἐπεὶ γάρ φησιν αὐτὸν τέσσαρσι ζωιδίοις ἀνατέλλουσιν ἀντικαταδύεσθαι* (581), *Ταύρωι Διδύμοις Καρκίνωι Λέοντι, ὅταν ὁ Καρκίνος ἀνατέλλειν ἄρχηται, οὔθ' ὑπὲρ γῆν πολύς ἐστιν οὔθ' ὑπὸ γῆν· δύο μὲν γὰρ αὐτοῦ ἤδη παρεληλύθασι μοῖραι, δύο δὲ ἔτι λείπονται. ὅταν δὲ ἀνενεχθῆι, τρεῖς μὲν αὐτοῦ δεδύκασι, μία δ' ἐστὶν ἣ ὑπολείπεται ὑπὲρ γῆς. Ταύρου δὲ ἀνατέλλοντος αὐτὸς δύνειν ἄρχεται* (721).

581. *τέτρασι γὰρ μοίραις: τοῦτο ἦν αἴτιον τοῦ ἀνατέλλοντος Καρκίνου, τὸ φαινόμενον ὀλίγον ἔχειν ὑπὲρ γῆς τὸν Βοώτην. μοίραις δὲ νῦν τοῖς ζωιδίοις. ὁ δὲ λόγος· τέτρασι ζωιδίοις ὁμοῦ καταφερόμενον αὐτὸν δέχεται ὁ ὁρίζων· ὁ γὰρ Βοώτης ἐπιψαύει τῶν δύσεων μετὰ Χηλῶν, εἶτα μετὰ Σκορ-*

---

1 *μογερὸν* AAld: *-οῦ* M | *δὲ αὐτὸν λέγει ὅτι* Ald | *ὅλος* Ald: *-ον* AM ‖ 3 *τὸ δὲ αὐχένα* Ald ‖ 5 *προσλαβεῖν δὲ τοῦτο* Ald ‖ 6 *τῶν* om Ald ‖ 9 *ὄφιος* AAld | *τὰ* om A ‖ 10 *τῶν* (pro *καὶ*) Ald ‖ 14 *πλέον* AAld ‖ 15 *οὖν* pro *δὲ* Ald ‖ 16 *οὖν ἔτι π. εἴη* Ald | *ὁ Βοώτης* om Ald ‖ 17 *Κ. ἤδη ἀρξαμένου ἀνατέλλειν ἀνατείλαντος δὲ τὸ πλ.* Ald | *πλεῖον* AAld | *δεδυκός* AAld ‖ 18 *γὰρ* pro *δὲ* AAld | *δέ ἐστι τὸ* AAld | *γῆν* AAld | *ἐπειδὴ* AAld | *φασὶν* AAld ‖ 22 *παρ. ἤδη* AAld ‖ 23, 4 *δ' ἔτι ὑπολέλειπται* AAld ‖ 24 *ὑπὲρ γῆς* om Ald ‖ 26, 7 *ἀνατείλαντος* Ald ‖ 27 *γῆν* AAld ‖ 29 *ὁμοῦ κατιόντων τὸν Βοώτην ὑποδέχεται* Ald

πίον καὶ Τοξότου, καὶ ὅτε ὁ Αἰγόκερως ἔρχεται ἐπὶ δύσιν τελείως καὶ ὁλοσχερῶς δύεται. καὶ οὕτω δ' ζωιδίων ἐπέχει χρόνον ἐν τῶι δύεσθαι. ἐπειδὴ τοίνυν, ἕως οὗ ⟨ἂν⟩ ἔλθηι ὁ Αἰγόκερως εἰς δύσιν, καθ' ὃν καὶ τελείως ὁ Βοώτης δύεται, λοιπὸν Καρκίνου κατὰ διάμετρον γίνεται ἀνατολή, διὰ τοῦτό φησιν, ὅτι τὸ τηνικαῦτα 'ἠμάτιος' ὅλος φαίνεται, ἐπειδὴ ἐν τέτρασι μοίραις δέχεται αὐτὸν ὁ ὠκεανός. διηνύσθησαν λοιπὸν Καρκίνου ἀνιόντος.

Cat (Cosmas in Gregorium | A. Mai, Spic Rom II p. 148. cf Hyg II 4 p. 34 sq. Anal Eratosth p. 7|)

Βοώτην καὶ Ἀρκτοφύλακά φησιν, οὗ ἐν τῶι μέσωι τῶν σκελῶν ἀνατέλλει Ἀρκτοῦρος (94), τὸν τῆς Παρθένου . . .

582. ὃ δ', ἐπὴν φάεος: ὁ δὲ Βοώτης, ἐπὰν τοῦ φωτὸς καὶ τοῦ φαίνεσθαι κορεσθῆι ὑπέργειος ὤν. καλῶς εἶπε 'κορεσθῆι', ἐπειδὴ ὑπέργειος φαινόμενος πολὺν χρόνον ἀναλίσκει, τῆς μὲν ἡμέρας ὥρας ϛ', τῆς δὲ νυκτὸς πάσας τὰς ιβ'. διὸ χαριέντως εἶπεν ἐπὴν — κορέσηται, ὅτι τοσοῦτον χρόνον ἀναλίσκει φαινόμενος· ἀνατέλλει γὰρ τῆι Παρθένωι περὶ ὥραν ϛ' ἡμερινήν, ἥ⟨ν⟩ καθ' ὑπόθεσιν ἐν Καρκίνωι λάβωμεν τὸν ἥλιον· Καρκίνου ⟨γὰρ⟩ ὧραι δύο, Λέοντος ὧραι β', Παρθένου β', εἶθ' οὕτως ἀνέτειλεν ὥρας ϛ'. εἰ τοίνυν τὰς μὲν τῆς ἡμέρας λοιπὰς β' ὥρας ἐν τῶι ὑπεργείωι καὶ τὰς τῆς νυκτὸς ιβ', ἕως ἂν εἰς τελείαν δύσιν ἔλθηι (ἕως γὰρ ἂν οἱ Δίδυμοι ἔλθωσι, φαίνεται, ἐν δὲ τοῖς Διδύμοις τὸ τῆς νυκτὸς συμπέρασμα) — ἐπεὶ οὖν ὅλας ιη' ὥρας ἔμεινε φαινόμενος καὶ ὑπέργειος ὤν, διὰ τοῦτο εἶπεν 'ἐπειδὰν τοῦ φωτὸς κορεσθῆι, λοιπὸν πάλιν μέλλοντος Καρκίνου ἀνατέλλειν ⟨ἐν⟩ τῆι δύσει ⟨τὸ⟩ πλέον ἔχει τοῦ σώματος' (582, 3).

583. βουλυτῶι ἐπέχει: τουτέστιν· ὅταν ὅλος ἀναχωρήσηι

1, 2 *Αἰγ. δύνει ἐπὶ δύσιν καὶ αὐτὸς τελείως* Ald ‖ 2 *οὕτω* Ald: *οὗτος* AM ‖ 3, 4 *τοῦ Αἰγοκέρωτος ἐλθόντος εἰς* Ald ‖ 4 post *δύσιν* Ald *ὁ Β. τελείως δ. ὁ δὲ Καρκ. τότε κ. δ. γίνεται τοῦ Αἰγοκέρωτος* ‖ 5 *τοῦ* post *Καρκ.* A ‖ 6 *ἠ. ὀλίγον* AAld | *αἴρεται* Ald ‖ 7 ? | *δὲ* post *διην.* Ald: om AM ‖ 9, 10 om Ald ‖ 10 *ἀρκτοῦρον δὲ τ.* AM | signavi lacunam, suppleas ⟨*πατέρα, ὃν Ἰκάριον λέγουσιν ἔνιοι —*⟩ vel simile ‖ 11 *ἐπειδὰν* Ald ‖ 12 *κ. ὑπόγειος* A | post *ὢν* Ald *πρὸς δύσιν βαδίζει* | *δὲ* post *καλῶς* Ald ‖ 14 *πάσης* Ald ‖ 16, 7 *ϛ' ὥραν* A ‖ 17 supplevi; *εἰ* Ald ‖ 18 supplevi ex Ald: om AM | *δύο γὰρ ὧραι Κ.* Ald | *ὧραι* om Ald ‖ 18, 9 *ὥστε περὶ ἕκτην ὥραν ἀνατέλλει. ἐπεὶ τοίνυν* Ald ‖ 18 *εἶτα* A ‖ 19 *ἀνατέλλει* A | *τάς τε* Ald ‖ 19, 20 *λ. ἐξ ὥρας* AAld ‖ 20 post *ὑπεργ.* Ald *ἐστι* | *δώδεκα* Ald | *ἂν* Ald: om AM ‖ 21 *δύσιν δύνει* M | *ἂν* Ald: om AM | *ἀνέλθωσι* Ald ‖ 23 *μένει* Ald | *ἐστὶ* pro *ὢν* Ald ‖ 25 cf p. 455, 10 ‖ 27 *ὅτε — ἀναχωρήσει* A | *ὅλος* om Ald

τοῦ ὑπὲρ γῆν μέρους καὶ πανδυσίαν ποιήσηι, προσλαμβάνει τῶι μεσονυκτίωι (τουτέστι ταῖς ἓξ ὥραις τῆς νυκτός) ἄλλας ὥρας β', ὥστε ἐν ὀκτὼ ὅλαις ὥραις γίνεσθαι αὐτοῦ τὴν παντελῆ κατάδυσιν. διὸ εἶπε κεῖναί τοι — νύκτες ἐποψὲ δύοντι λέγονται (585); ἐπεὶ μακροτάτην ποιεῖται τὴν κατάδυσιν. βουλυτὸν (583) δὲ λέγει τὴν ἑσπέραν, καθ' ὃν καιρὸν λύονται οἱ βόες. ἐδίδαξεν οὖν ἡμᾶς, ὅτι ἓξ ὥρας ποιεῖται τῆς ἡμέρας, τῆς δὲ νυκτὸς ιβ' (τοῦτο οὖν ἐστι τὸ δίχα εἶναι τὴν νύκτα, ⟨τὸ⟩ διπλοῦν ἀνύειν τοῦ καιροῦ) διπλάσιον τῆς νυκτὸς πορευόμενος. φησὶν οὖν· ἐπειδὰν τοῦ φωτὸς κορεσθῆι, ἐν τῆι δύσει λοιπὸν τὸ πλεῖον ἔχει τοῦ σώματος, ἐπειδὴ ἄκρα αὐτοῦ ἡ κεφαλὴ ἀπολείπεται καὶ χεῖρες, τῆς νυκτὸς τὸ τηνικαῦτα διπλάσιον ἰούσης τῶν ἓξ ἡμερινῶν ὡρῶν.

νυκτὸς ἰούσης: τὸ μὲν ὀλίγον ὑπὲρ γῆν, τὸ δὲ πλέον ὑπὸ γῆν ἐν τῶι βουλυτῶι, τουτέστιν ἐν τῆι δύσει, μένει πλέον τοῦ ἡμίσεος τῆς νυκτός, εἰς δύο αὐτῆς τεμνομένης. § ὅτε ὁ Καρκίνος, φησίν, ἀνατέλλει, τότε ὁ Ἀρκτοφύλαξ τὸ μὲν ὀλίγον [ἔχων] ὑπὲρ γῆν, τὸ δὲ πλέον ὑπὸ γῆν ἔχει καὶ ἐμβραδύνει καὶ ἐγχρονίζει τῶι βουλυτῶι, οἱονεὶ τῆι δύσει, τουτέστιν ἐγχρονίζει δύνων πλέον τοῦ ἡμίσεος τῆς νυκτός, εἰς δύο αὐτῆς τεμνομένης, ὁπηνίκα τοῦ ἡλίου δύνοντος καὶ αὐτὸς δύηται.

ἐποψὲ δύοντι λέγονται: ὀψὲ δύνων ὁ Βοώτης διὰ τῶν δ' μοιρῶν, τουτέστιν η' ὥρας, ἐπέχει αὐτόν. Ὅμηρος (Od V 272) ὀψὲ δύοντα Βοώτην ἀντὶ τοῦ βραδέως δυόμενον. αὗται δὲ μάλιστα αἱ περιφοραὶ ὀψὲ δύοντος ἂν κληθείησαν οὐ μόνον διὰ

---

1 ποιήσει A ‖ 2 ϛ' A ‖ 3 ὅλαις om M ‖ 4 κ. καὶ ν. Ald ‖ 6 ἣν ἑσπέραν A, ἣν omisso καιρὸν Ald | οἱ βόες λύονται AAld ‖ 6—10 post λύονται Ald ἢ τὸ δίχα νυκτὸς ἰούσης τοῦτό φησιν τὸ διπλασίω τῆς νυκτὸς καιρὸν ἀνύειν πορευόμενον τοῦ τῆς ἡμέρας. καὶ ἀπὸ τούτου ἐδίδαξεν ἡμᾶς, ὅτι ἓξ ὥρας ποιεῖται τῆς ἡμέρας, τῆς δὲ νυκτὸς ιβ'. φησὶν οὖν Ald ‖ 8 διχὰ AM ‖ 9 τὸν καιρὸν A | διπλασι^ω^ A, -ίων M ‖ 10, 1 ἔχει τὸ πλεῖον AAld ‖ 12 διπλάσιο^ω^ν A, -ίω M, ιον Ald ‖ 14—17 Ald sine lemmate ἢ ὅτε τὸ πλέον τοῦ ἡμίσεος τῆς νυκτὸς παρέλθηι εἰς δύο αὐτῆς τεμνομένης τοῦ Καρκίνου ἀνατέλλοντος τότε ‖ 15 ὑπὸ γῆν om M ‖ 16 ὁ om M ‖ 17, 8 ὑπὲρ γῆν ὀλίγον Ald ‖ 18 ἔχων post ὑπὲρ γῆν A, om Ald ‖ 18—20 τὸ δὲ ἐν τῶι βουλυτῶι, τουτέστιν ἐν τῆι δύσει, καὶ ὑπὸ γῆν πλέον ἔχει, ἐμβραδύνει δὲ καὶ ἐγχρονίζει τῶι βουλυτῶι, ἤγουν τῆι δύσει, δύνων Ald ‖ 21 δύνηται Ald ‖ 22 ὀψὲ Ald | δ. ἐστιν Ald ‖ 22, 3 τῶν διμοίρων ὡρῶν A, διὰ τῶν ὡρῶν τῶν τεσσάρων μοιρῶν τουτέστιν Ald ‖ 23 ἐπέχει Ald: -ων A, -ειν M | pro αὐτὸν Ald ὃν καὶ | καὶ Ὅ. A ‖ 24 δύοντι A | φησὶν ἀντὶ τοῦ βρ. Ald ‖ 25 δύνοντος A

τὸ τὰς ἐν τῶι καταφέρεσθαι ὀκτὼ ὥρας ἐπέχειν, ἀλλ' ὅτι καὶ ιη' ὧραι γεγόνασιν, ἕως οὗ ⟨ἂν⟩ παντελῶς δύηται. αὗται οὖν αἱ νύκτες μάλιστα ἐποψὲ δύοντι ἂν κληθείησαν.

586. *ὡς οἳ μὲν δύνουσιν: τοῦτον τὸν τρόπον οἱ προειρημένοι δύνουσιν, ὁ Στέφανος ὁ Ἐν γούνασι καὶ ὅσα προεῖπε καὶ ἐν τῆι δύσει τὰ ιβ' σημεῖα. λοιπὸν δὲ καὶ ἀπὸ ἀνατολῆς. ἀνατέλλει δὲ ὁ Ὠρίων λαμπρὸς ὢν κατὰ τὴν ζώνην καὶ τοὺς ὤμους, ἔχων δὲ κἀν τῶι ξίφει λαμπροὺς ἀστέρας γ' συναναφέρει καὶ Ποταμὸν κέραος — ἄλλου* (589), *τουτέστιν ἀνατολικοῦ μέρους.*

ὃ δ' ἀντίος: τὰ μὲν οὖν προειρημένα ζώιδια ἀνατέλλοντι τῶι Καρκίνωι ἀντικαταδύνει, ὁ δὲ Ὠρίων συνανατέλλει αὐτοῖς, οὐκ ἀπρεπής, ἀλλὰ καὶ τὴν ζώνην εὐδηλοτάτην ἔχων καὶ τοὺς ὤμους καὶ τὸ ξίφος. ἀνατέλλειν δὲ τὸν Ἠριδανὸν ποταμὸν καὶ ὅλον θεωρεῖσθαι ὑπὲρ τὸν ὁρίζοντά ⟨φησιν 589*⟩.*

590. *ἐρχομένωι δὲ Λέοντι —: ἀνατέλλοντος δὲ τοῦ Λέοντος ὅσα μὲν ἀντικατέδυνε τῶι Καρκίνωι παντελῆ ποιεῖται τὴν κατάδυσιν, δύνει δὲ καὶ ὁ Ἀετὸς ὅλος, τοῦ δὲ Ἐν γούνασι τὰ ἄλλα μέρη δέδυκε, τὸ δὲ γόνυ τὸ λαιὸν καὶ ἡ κνήμη καὶ ὁ πούς ἀκμήν εἰσιν ὑπὲρ γῆν.*

594. *ἀντέλλει δ' Ὕδρης κεφαλή: συνανατέλλει δὲ τῶι Λέοντι ἡ κεφαλὴ τῆς Ὕδρας ὁ Λαγωὸς ὁ Προκύων καὶ τοῦ Μεγάλου Κυνὸς οἱ ἐμπρόσθιοι πόδες. τὸ δὲ χαροπός ἤτοι λαμπρός. καὶ ἐν τῆι ἀνατολῆι τοῦ Καρκίνου ἡ κεφαλὴ τοῦ Λαγωοῦ ἄκρως ἦν ἀνατείλασα. ἀλλ' ἐπειδὴ οὐ δυνατὸν ἦν ἄκρας μόνης κεφαλῆς μνημονεῦσαι οὕτω σμικροῦ ἄστρου, ὅτε σὺν τῶι Λέοντι πᾶσα ἀνῆλθεν, εἶπε καὶ ἐμνημόνευσεν.*

596—606. *οὐ μέν θην: περὶ τῆς τοῦ Λέοντος φάσεως ἱκανῶς εἰπὼν λοιπὸν καὶ περὶ τῆς ἀνατολῆς τῆς Παρθένου τεκμήρια*

---

1 *τὰς* om Ald | *κάτω φ.* Ald | *κατ. η'* A | *ιη'* M: *η'* AAld ‖ 2 *ἕως ἂν δ. π.* Ald | supplevi ‖ 5—7 post *προεῖπεν* Ald *εἰπὼν δὲ περὶ τῶν ἀπὸ δύσεως δώδεκα ζωιδίων σημείων νῦν καὶ περὶ τῶν ἀπ' ἀνατολῆς λέγει. ἀνατέλλει οὖν, φησίν, ὁ Ὠρ.* ‖ 6 *ιβ' ζώδια ἢ σημ.* A, cf Ald ‖ 8 *καὶ τῷ* A, *καὶ ἐν τῶι* Ald | *καὶ* pro *γ'* Ald ‖ 9 *καὶ* om Ald | *τοῦ ἀν.* Ald ‖ 10 *μέρους* om Ald ‖ 12 *αὐτίκα δύνει* Ald | *αὐτῶι* Ald ‖ 14 *ἠριδανὸν* ut solet M, cf ed ad v. 360 ‖ 14, 5 *ἀνατέλλει δὲ σὺν τῶι Ἠριδανῶι ποταμῶι καὶ ὅλος θεωρεῖται ὑ. τ. ὁρίζοντα* Ald ‖ 15 supplevi ‖ 18 *καὶ* om M | *ὅλος* om M | *ἐν γόνασι* M ‖ 19 *τὰ μὲν ἄλλα* Ald | *τὰ ὅλα μ.* A ‖ 20 *ὑπὸ* AAld, cf ed ‖ 26 *οὕτως μ.* A, *οὕτω μ.* Ald ‖ 27 *πᾶσαν* Ald ‖ 28 *φαύσεως* AAld ‖ 29 *εἶπεν* M | *τῆς* prius om AAld

δίδωσιν. ἡ δὲ Παρθένος ἀνατέλλουσα οὐκ ὀλίγους ἀστέρας ὑπὸ τὸν ὁρίζοντα βάλλει, ἀλλὰ πολλοὺς εἰς δύσιν κατάγει, καὶ λέγει ποίους· ἡ γὰρ Ἀρκαδικὴ τοῦ Ἑρμοῦ Λύρα καὶ ὁ Δελφὶς καὶ ὁ ὑπὸ τὸν Ἀετὸν Ὀιστός (οὗτοι γὰρ ὑπὸ δυσμὰς φέρονται), σὺν τούτοις καὶ τοῦ Κύκνου τὰ πρῶτα πτερὰ περὶ ἄκρους τοὺς ὤμους ἄχρι καὶ τῆς οὐρᾶς δύνει καὶ τοῦ Ἠριδανοῦ τὰ ἄκρα ἄρχεται σκιάζεσθαι· λοιπὸν γὰρ καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ Ἠριδανοῦ πρὸς δυσμὰς φέρεται καὶ παρήοροι οἱ ἐν τοῖς ἄκροις ὄντες, τοῦ δὲ Ἵππου ἡ κεφαλὴ καὶ ὁ αὐχὴν δύνει, ἀνατέλλει δὲ ἡ Ὕδρα ἐπὶ πλέον ἕως τοῦ Κρατῆρος. ἀναφέρονται δὲ οἱ ὀπίσθιοι πόδες τοῦ Κυνὸς καὶ ἡ πρύμνα τῆς Ἀργοῦς. ἐμφαντικῶς δὲ εἶπεν ἕλκων ἐξόπιθεν πρύμναν (604). *ἣ δὲ ἡμίτομος οὖσα καὶ μέχρι τοῦ ἱστοῦ κατηστερισμένη ἐμφαίνεται* (605), *ὅταν ἀνατέλληι ὅλη ἡ Παρθένος.*

596—609. *ὑπὸ νείατα βάλλει: ἱκανῶς περὶ τῶν τῆς ἀνατολῆς τῆς Παρθένου τεκμηρίων ἐπεξελθὼν ἐπὶ Χηλὰς ἔρχεται καί φησιν· ἐπερχόμεναι δὲ αἱ Χηλαὶ καὶ μέλλουσαι ἀνατέλλειν, εἰ καὶ λεπτὰ φαίνουσι καὶ εἰσιν ἀμαυραὶ ⟨καὶ⟩ ἄγνωστοι καὶ ἀκατάληπτοι, παρέρχονται οὐδαμῶς, ἐπειδὴ μετ᾽ αὐτῶν τεκμήριον ὁ Βοώτης ἅπας ἀθρόως ἀνατέλλει καταλαμπόμενος τῶι Ἀρκτούρωι ἀστέρι, ὅς ἐστι μέσος αὐτοῦ τῶν μερῶν περὶ τὸ ἐν τοῖς μηροῖς ζῶμα.*

603. *φθάμενος δὲ Κύων: ὁ δὲ Σείριος τοὺς ὀπισθίους πόδας ἀναιρεῖται φθασάντων τῶν ἐμπροσθίων. διὸ εἶπε φθάμενος, ὅτι τοὺς ὀπισθίους φθάνει πόδας ἀνατέλλων.*

605. *ἣ δὲ θέει γαίης: λείπει ἡ ὑπέρ πρόθεσις, ἵν᾽ ἦι 'ὑπὲρ γαίης'. ἡ δὲ Ἀργὼ φαίνεται ὑπέργειος κατὰ τὸν ἱστὸν διχαζομένη· ὁ γὰρ ἱστὸς ἐπ᾽ ἄκρου ἐστὶ διχοτομήματος, ἐπειδὴ ἡμίτομός ἐστιν· ἐν γὰρ τῶι μέσωι τῆς νηός ἐστιν. διὸ καὶ ὁ*

---

5 *τούτω* M ‖ 8, 9 *φ. παρηορίας γὰρ τὰς ἄκρας φησίν. καὶ τοῦ Ἵππου δὲ ἡ κεφαλὴ δύνει, ἀν.* Ald | *ἡ* ante *κεφ.* om A ‖ 11, 2 *ἐξόπισθε* AM ‖ 12 *τοῦ ὀϊστοῦ* AMAld: correxi ex Arato ‖ 13 *ἐμφέρεται* (*αιν* suprascr.) M, *φαίνεται* A Ald ‖ 16 *τῆς* ante *Π.* om Ald | *ὑπεξελθὼν* A | *τὰς Χ.* Ald ‖ 18 *ἀμ. ἀλλ᾽ οὖν οὐδαμῶς ἄγν.* Ald ‖ 19 *οὐδαμῶς* hic om Ald ‖ 20 *ἀθρόως* om Ald, cf p. 458, 8 | *καὶ* post *ἀνατ.* A ‖ 20, 1 *ὑπὸ τοῦ -ου ὅς* Ald ‖ 21 *ἐ. μέρος* Ald | post *αὐτοῦ* Ald *κεῖται γὰρ παρὰ τὸ ἐν τοῖς μηροῖς ζῶμα* ‖ 24 *ἀνατειλάντων* Ald | *διὰ τοῦτο οὖν φησι φθ.* Ald ‖ 25 *πόδας φθάνει* AAld | *ἀνατέλλει* M ‖ 27 *ἡ γὰρ* AAld | *φέρεται* AAld | *ὀϊστὸν* A ‖ 28 *τοῦ διχ.* Ald | *ἐπεὶ* AAld ‖ 29 post *ἐστιν* Ald *ὁ δὲ ἐν τῶι μ.*

τόπος, ἔνθα κεῖται, μεσόδμη καλεῖται. ὁ δὲ λόγος· ἡ δὲ Ἀργὼ πᾶσα ὑπέργειος φέρεται, ἥτις κατὰ τὸν ἱστὸν ἔχει διχοτόμημα, ὁπηνίκα πᾶσα ἡ Παρθένος ἀνατείλῃ. § περαιόθεν — δὲ ἐκ τοῦ ὑπὸ γῆν μέρους ἀνέλθῃ εἰς ἀνατολήν.

607—9. οὐδ᾽ ἂν ἐπερχόμεναι: ἀλλ᾽ οὐδὲ αἱ Χηλαὶ ἐπερχόμεναι, τουτέστι ἀνατέλλουσαι, ἀσημείωτοί εἰσιν· συνανατέλλει γὰρ αὐταῖς ὁ Βοώτης. § ἀθρόος δὲ (609) εἶπε τὴν ἰδιότητα τῆς ἀνατολῆς δηλῶν, ὅτι τὰ ἐν πολλῶι χρόνωι δύνοντα ἀθρόως ἀνατέλλει. ἐκ δὲ τῶν ἐναντίων τὰ ταχέως δύνοντα πλείονι χρόνωι τὰς ἀνατολὰς ποιεῖται, ὥσπερ ὁ Ὠρίων. § ἡ δὲ Ἀργὼ μετέωρος ἤδη πᾶσα· μέρη γὰρ αὐτῆς συνανατέλλει Λέοντι, ὥστε ὁμοῦ ταῖς Χηλαῖς τὴν πᾶσαν ἀνατεταλκέναι. § γραπτέον δὲ οὐ μάλα πᾶσα (610), ἐπειδὴ οὐχ ὅλη κατηστέρισται, καθὼς εἴπομεν (p. 410. 457), ἀλλ᾽ ἡμίτομος. § τὸ δὲ βεβολημένος — (609) ἀντὶ τοῦ καταλαμβανόμενος τῶι Ἀρκτούρωι.

607—612. Χηλαὶ καὶ λεπτὰ φάουσαι —: ἐπειδὴ εἶπεν ὅτε ἄνεισιν ὁ Λέων, ἡ κεφαλὴ τῆς Ὕδρας φαίνεται, ὅτε ἡ Παρθένος, ἀνατέλλει μέχρι τοῦ Κρατῆρος, ὅτε αἱ Χηλαί, λοιπὸν ἅπαν τὸ σῶμα πλὴν μόνης τῆς ἄκρας οὐρᾶς᾽, ἐπάγει εἰκότως, ὅτι πολλή τίς ἐστιν ἐν οὐρανῶι κειμένη (cf 594. 602).

ἄλλως. ἀντὶ τοῦ καὶ ἡ Ὕδρα φαίνεται πᾶσα. οἳ δὲ οὕτως ἤκουσαν ⟨τὸ⟩ Ἀργὼ δ᾽ οὐ μάλα πᾶσα μετήορος, ὅτι οὐ τὸ τηνικαῦτα ἡ Ἀργώ ἐστι μετήορος, ἀλλὰ καὶ πρὶν τὴν πᾶσαν ἀνελθεῖν Παρθένον. ὅτε μέντοι ἡ πᾶσα ἀνέρχεται, τότε καὶ ἡ Ὕδρα ὁλοσχερῶς φαίνεται.

615. αἰεὶ γνὺξ —: τοῦ δὲ διὰ παντὸς γνὺξ πεπτηῶτος (λέγει δὲ τοῦ Ἐν γούνασιν) αἱ Χηλαὶ ἀνιοῦσαι μόνην τὴν δεξιὰν κνήμην μέχρι αὐτῆς τῆς ἐπιγουνίδος ἄγουσιν.

αἰεὶ δὲ Λύρηι: τῶι ἀεὶ ἐν γοίνασιν ὄντι, πλησίον τῆς

---

2 τὸν om Ald ‖ 3, 4 δὲ ἤγουν ἐκ τοῦ Ald ‖ 4 εἰς ἀνατολήν om M ‖ 6 ἀσημειώτατοι A, ἀσημειότατοι Ald ‖ 9 τοῦ ἐναντίου Ald | ταχέα A ‖ 10 χρ. ἀνατέλλει ὥ. Ald | ὁ om M ‖ 11 μετήορος A, μετήωρος Ald | μέρη Ald: μέρει AM | τῶι Λ. Ald | ὥστε AAld: ὥσπερ M ‖ 12 τὴν om Ald ‖ 12, 3 post ἀνατ. Ald τὸ δὲ οὐ μάλα πᾶσα φησίν, ἐπειδὴ ‖ 15 ἢ καταλαμπόμενος ante τῶι Ald ‖ 16 φαίνουσαι A, φάρουσαι Ald ‖ 20 ἐστιν om AAld ‖ 21 ἄλλως — πᾶσα om et scholia coniunxit Ald | πᾶσα φαίνεται A ‖ 22 supplevi ex Ald | οἳ δὲ τὸ Ἀργὼ δ᾽ οὐ μάλα πᾶσα οὕτως ἤκουσαν, ὅτι Ald | πᾶσα μάλα A ‖ 24, 5 τότε κἀκείνη καὶ ἡ Ald ‖ 27 οὕτως ante αἱ A: om MAld | τὴν om M | δεξιτερὴν Ald ‖ 28 αὐτῆς om AAld ‖ 29—459, 2 τὸ δὲ αἰεὶ Λύρη πρὸς τὴν διδ. ἐστὶ τῆς θέσεως Ald ‖ 29 τῶ M: τὸ A

Λύρας ὀκλάζοντι (67), τούτωι πρὸς τὴν διδασκαλίαν οὕτω τῆς θέσεως (πλησίον γάρ ἐστι τῆς Λύρας) ⟨ἐχρήσατο⟩. εἴγε ἐν τοῖς πρώτοις εἶπε *γούνατί οἱ σκαιῶι πελάει* (272).

617. *ἀμφότερον δύνοντα*: δύνειν καὶ πάλιν φησὶ τὸν Ἐν γούνασι καὶ διὰ τῆς αὐτῆς νυκτὸς ἀνιέναι, ἐπειδὴ τῶν ἀμφιφανῶν ἄστρων ἐστίν. ἀμφιφανῆ δὲ τὰ ἐπὶ δεξιὰ τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ, ὅσα ἀρχομένης νυκτὸς ἀνατέλλοντα φαίνεται, ὥσπερ καὶ ὁ Ἀρκτοῦρος.

618. *πολλάκις αὐτονυχεί*: κατὰ τὴν αὐτὴν νύκτα. ὁ δὲ Ἐν γούνασι τῶν ἀμφιφανῶν ἄστρων ἐστίν, ὃν συμβέβηκε διὰ τῆς αὐτῆς νυκτὸς θεωρεῖσθαι καὶ ἀνατέλλοντα καὶ δύνοντα· μεταξὺ γὰρ τοῦ ἀρκτικοῦ κύκλου κατηστέρισται, ὃν ἔοικεν ἀειφανῆ τυγχάνειν, καὶ μεταξὺ τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ, ὃν παρέδωκε πέντε μέρη τῶν η′ ὑπέργεια ἔχειν καὶ γ′ ὑπόγεια (498 sq.). ὅταν οὖν ὁ ἥλιος τὸν χειμερινὸν τροπικὸν διοδεύηι ἔχοντος αὐτοῦ τῶν η′ μερῶν τὰ ε′ μέρη ὑπόγεια, τὰ δὲ γ′ ὑπέργεια, τῆς νυκτὸς κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ⟨ι′⟩ καὶ ε′ ὡρῶν γινομένης, ὁ Ἐν γούνασι μεταξὺ τοῦ θερινοῦ καὶ τοῦ ἀρκτικοῦ κύκλου τεταγμένος καὶ περιενηνεγμένος ἤδη διὰ τῆς ἡμέρας τὸ ὑπέργειον μέρος ποιεῖται τὴν δύσιν ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἀναγκαῖον καὶ περὶ ὥραν ἐνάτην τῆς ἡμέρας ἀνατέλλων εὑρίσκεται σὺν ταῖς Χηλαῖς καὶ τῶι Τοξότηι ⟨καὶ⟩ τὸ ἥμισυ τοῦ Στεφάνου συνανατέλλει καὶ τοῦ Κενταύρου ⟨τὰ⟩ πρὸς τὴν οὐράν (619—626).

618. *τοῦ μὲν ἄρ' οἴη*: σὺν ταῖς Χηλαῖς, φησί, τοῦ Ἐν γούνασιν ἡ κνήμη φαίνεται μέλλοντος ἀνιέναι τοῦ Ζυγοῦ. ἀνέλαβε δὲ τὸ προειρημένον (612).

620. *αὐτὸς δ' ἐς κεφαλήν*: ἡ μὲν κνήμη, φησίν, αὐτοῦ φαίνεται μελλουσῶν ἀνιέναι τῶν Χηλῶν, αὐτὸς δὲ ἐπὶ κεφαλὴν

---

1 τοῦτο A | οὕτω scripsi: οὐ τὸ A, οὐ τῷ M, om Ald ‖ 2 supplevi | post Λ. Ald καὶ *ἔοικεν ὀκλάζοντι* πλησίον αὐτῆς καὶ ἐν τοῖς πρ. δὲ εἶπεν ‖ 3 de πρώτοις cf ad v. 796 ‖ 4 καὶ πάλιν om Ald | 5 καὶ om Ald ‖ 6 ἀστέρων libri | ὃν συμβέβηκε διὰ τῆς αὐτῆς νυκτὸς θεωρεῖσθαι καὶ ἀνατέλλοντα καὶ δύνοντα post ἐστίν iteravit (cf l. 10) AAld | γὰρ pro δὲ AAld | ἐπιδέξια Ald ‖ 9 τὸ δὲ *πολλάκις αὐτ.* ἀντὶ τοῦ κατὰ Ald ‖ 9—11 (ὁ — δύνοντα) om Ald, cf ad l. 6 ‖ 10 ἐν γόνασι M | ἀστέρων A ‖ 11 καὶ post θ. om M ‖ 12 κατεστήρικται M | ἀμφιφανῆ A ‖ 15 ὀκτὼ A ‖ 16 ὑπέργεια — ὑπόγεια A ‖ 17 ὡρῶν γινομένης Ald: ὥραις γινόμενος (γενόμενος A) AM ‖ 18 καὶ post τ. om M ‖ 19 ὑπόγειον Bekker ‖ 20 πρώτης ὥρας τῆς ἡμέρας καὶ ἀναγκαίως Bekker | θ′ A, ἐννάτην M ‖ 22, 3 μὲν (om A) ταύρου libri ‖ 24 ἄ ρ M ‖ 25 μελλουσῶν ἀ. τῶν χηλῶν A ‖ 27, 8 ἡ μὲν — κεφαλὴν om A

κείμενος ἐν τῆι ἀνατολῆι ἐκδέχεται τὰς τοῦ Σκορπίου ἀνατολας καὶ τοῦ Τοξότου· οὗτοι γὰρ τέλεον αὐτὸν ἄγουσιν.

ἄλλως. ταῖς μὲν Χηλαῖς ἡ κνήμη αὐτοῦ συναναφαίνεται, τὰ δὲ μέσα τῶι Σκορπίωι, ἡ δὲ ἀριστερὰ χεὶρ ἅμα τῆι κεφαλῆι τῶι Τοξότηι, ὥστε τρισὶ ζωιδίοις αὐτὸν συναναφέρεσθαι.

627. τῆμος ἀποιχομένην κεφαλὴν —: ἐν τῶι ἀνιέναι μέλλειν τὴν Παρθένον ἡ κεφαλὴ τοῦ Ἵππου εἰς δυσμὰς κατενεχθεῖσα μόνη. νῦν μελλουσῶν τῶν Χηλῶν ἀνιέναι (626) σὺν ἡλίωι ἔστιν ἰδεῖν τὸν πάντα Ἵππον δύνοντα. διό φησι 'τὸ τηνικαῦτα μετὰ τὴν παρελθοῦσαν ἑαυτοῦ κεφαλὴν καὶ δύσασαν ὁ Ἵππος ὁλοσχερῶς ὅλος δύεται'.

628. καὶ προτέρου Ὄρνιθος ἐφέλκεται ἔσχατος οὐρή: ἢ προτέρου λέγει κατὰ τὴν θέσιν (τοῦ γὰρ Ἵππου ἐπίπροσθέν ἐστι κατὰ τὴν θέσιν) ἢ πρότερον τὸν Κύκνον λέγει ὡς πρὸς ἀντιδιαίρεσιν καὶ πρὸς σύγκρισιν τοῦ Ἀετοῦ· βορειότερος γὰρ αὐτοῦ ὁ Κύκνος, τὰ δὲ βορειότερα καὶ ἀνώτερα, ἐπεὶ προανατέλλει τῶν νοτίων. ἄνω δὲ τὰ βόρεια, ὅτι μετεωρότερα, ὡς πρὸς τὸν ὁρίζοντα.

629—633. δύνει δ' Ἀνδρομέδης κεφαλή: δύνει δὲ ἡ τῆς Ἀνδρομέδης κεφαλή· τῶν δὲ νοτίων τὸ Κῆτος ὥσπερ ἐπ' αὐτὴν καταφέρεται, ὁ δὲ Κηφεὺς ὥσπερ ἀποσοβῶν τὸ Κῆτος φαίνεται. τοῦ μὲν οὖν Κήτους τὸ μέχρι τῆς λοφιᾶς δύνει, τοῦ δὲ Κηφέως ἡ κεφαλή.

629. τὸ δέ οἱ μέγα δεῖμα: ἐπάγει τῆι Ἀνδρομέδαι τὸ Κῆτος ὁ νότος· συνδυόμενον γὰρ δοκεῖ ὥσπερ ἐπ' αὐτὴν σπεύδειν. § τὸ δὲ ἠερόεις (630) ἀχλυώδης καὶ χειμερινὸς καὶ σκοτεινός· ἐν γὰρ τῶι χειμῶνι μᾶλλον πνεῖ.

630, 1. ἀντία δ' αὐτός: ποιητικεύεται· ἐκτείνει γὰρ τὴν χεῖρα, ὥσπερ παρακελευόμενος τῆι παιδὶ ἐκκλίνειν τὸ Κῆτος, ἐπειδὴ σὺν αὐτῆι κατῆλθεν.

---

2 τόξου A ‖ 3 αὐτῆς M ‖ 5 τῶι om M | ὥστε Bekker: ὥσπερ, cf p. 458, 11 | συναναφαίνεσθαι A ‖ 8, 9 σὺν ἡλίωι post Ἵ. iterat AAld: om M ‖ 10 ἑαυτοῦ AAld: -ῶι M | δύσαν A ‖ 11 ὁλοσχερῶς om A, ante ὁ Ald ‖ 12 schol praecedenti adhaeret nullo addito distinctionis signo AM ‖ 12—15 τὸ δὲ προτέρου — οὐρή εἶπεν ἢ διὰ τὴν θέσιν — θέσιν ἢ πρὸς ἀντιδιαίρεσιν καὶ σύγκρισιν Ald ‖ 14 μετὰ libri ‖ 15 ὡς om M ‖ 19 κεφαλή om AAld ‖ 21 ἐπὶ αὐτῆι M ‖ 22 τὰ μ. A ‖ 24 ἀνδρομέδηι Ald ‖ 25 ὡς M ‖ 26 ὁ ἀχλ. M | καὶ σκοτεινός om M ‖ 27 χειμερινῶ A | πνεῖ μᾶλλον AAld ‖ 28, 9 π. καί φησιν ἐκτείνειν τὸν Κηφέα τ. χ. — παρακελευόμενον τῶι π. Ald

632. *καὶ τὸ μὲν ἐς λοφιήν*: καὶ τὸ μὲν Κῆτος μέχρι ὤμων καὶ στήθους δύεται, ὁ δὲ Κηφεὺς μόνηι τῆι κεφαλῆι· τὰ γὰρ λοιπὰ αὐτοῦ ἄδυτα, ὅτι ἔνδον ἐστὶν ἐν τῶι βορείωι.

634—646. *καμπαὶ δ' ἂν Ποταμοῖο*: ἅμα τῶι Σκορπίωι ἀνατέλλοντι αἱ τοῦ Ποταμοῦ καμπαὶ δύνουσι καὶ ὁ Ὠρίων. ὃς κυνηγετῶν περὶ Χίον τὴν Ἄρτεμιν ἐθεάσατο καὶ τῶν πέπλων αὐτῆς ἐλάβετο. ἡ δὲ θυμωθεῖσα παραυτὰ ἐκ γῆς σκορπίον ἀνέδωκεν, ὑφ' οὗ ἐπλήγη ὁ Ὠρίων. καὶ νῦν οὖν ὡς διὰ φόβον ἀνατέλλοντος Σκορπίου ὁ Ὠρίων δύνει.

636. *ὃς καὶ ἐπερχόμενος*: ὅστις, ὁ Σκορπίος, ἀνατέλλων ἐκφοβεῖ καὶ εἰς δυσμὰς ἄγει τὸν Ὠρίωνα. εἶτα ἐπάγει βιωφελῶς τὴν ἱστορίαν δεικνύς, ὅτι δεῖ μὴ ἀσεβεῖν, ἐξ ὧν ὁ Ὠρίων πέπονθεν. ἀρχόμενος δὲ τῆς ἱστορίας ἐξευμενίζεται τὴν Ἄρτεμιν, ὅτι ἄρχεται λέγειν, ὡς ὑπ' ἀνθρώπου Ὠρίωνος ἐβιάζετο, καὶ τὴν αἰτίαν ἀφοσιοῦται, λέγων ὅτι τῶν παλαιοτέρων ἐστὶν ἡ φήμη καὶ οὐκ ἐμοῦ (637). καὶ σφόδρα ἀστείως αὐτὸ πεποίηκεν· βιωφελῆ γὰρ ἐκτιθέμενος τὴν ἱστορίαν, ἐξ ὧν προευμενίζεται, δείκνυσιν, ὅτι οὐδὲ λόγωι θεμιτὸν ταῦτα λέγειν, μὴ ὅτι γε καὶ πράττειν. ἔχει δὲ ὧδε ἡ ἱστορία ἀπ' ἀρχῆς· Οἰνοπίων, ὁ Διονύσου καὶ Ἀριάδνης παῖς, ἐν Χίωι τῆι νήσωι ὤικει ταύτης βασιλεύων. αὕτη ἡ Χίος εἶχε πλεῖστα ἑρπετά, ὡς καὶ διὰ τὸ πολύθηρον αὐτὴν εἶναι Ὀφιοῦσ⟨σ⟩αν κληθῆναι. πρὸς χάριν τοίνυν Οἰνοπίωνος ἦλθεν ἀπὸ Βοιωτίας ὁ Ὠρίων ἄριστος ὢν κυνηγός, ὅπως καθάρηι τὴν νῆσον. ἔχων δὲ σὺν αὐτῶι τὴν Ἄρτεμιν κυνηγοῦσαν ἀκόσμως ἐβιάζετο. ἣ δὲ κολώνην τῆς νήσου ἐποίησε διαρραγῆναι καὶ ἀναδοθῆναι τὸν σκορπίον, ὑφ' οὗ ὁ Ὠρίων πληγεὶς ἀπώλετο. καὶ κατηστερίσθη καὶ αὐτὸς καὶ ὁ σκορπίος. ὥσπερ δὲ ⟨ἐν γῆι⟩, καὶ ἐν οὐρανῶι δεδοικὼς αὐτὸν ὁ Ὠρίων ἀεὶ φεύγει, καὶ ὅτε ἐκεῖνος ἀνατέλλει, ὁ Ὠρίων δύνει, ὅτε δὲ δύνει ὁ Σκορπίος, ὁ Ὠρίων ἀνατέλλει. ὁ μὲν οὖν Νίκανδρος, τῆς τῶν θεῶν εὐσεβείας γλιχόμενος, βραχύν τινά φησιν (Ther 18) εἶναι τὸν σκορπίον δεικνύς, ὅτι θεῶν βουλήσει καὶ βραχέα ἰσχύει κατὰ μει-

---

3 *δὲ* pro *γὰρ* Ald ‖ 7 *σκορπίον ἐκ τῆς γῆς* AAld ‖ 8 *ἐπλήγην* A ‖ 10 *ὁ* om M ‖ 14 *Ὠρίωνος* om Ald ‖ 15 *καὶ ἀφ. αὐτὴν λέγων* Ald ‖ 16 *ἐμή* Ald ‖ 18 *τὰ τοιαῦτα λ.* Ald | *μήτι δὲ καὶ* A, *μήτε δὲ καὶ* Ald ‖ 19 *ἀπ' ἀρχῆς* Ald: *ἀπαρχήν* AM ‖ 19 sqq. *ἱστορία* in margine A ‖ 19 *οἰνοπολων* A ‖ 21 *ἔχει* Ald ‖ 23 *οἰνοποίωνος* A ‖ 24 *αὐτῶι* AMAld ‖ 24, 5 *κυνηγετοῦσαν* A Ald ‖ 26 *ὁ Ὠρίων* post *οὗ* AAld: om M ‖ 27 *καὶ* ante *αὐτὸς* om A ‖ 31 *γινόμενος* libri ‖ 32 *καὶ* ante *θεῶν* A | *βραχέα* M: *μικρὸς ὢν* AAld

ζόνων, οὗτος δέ, ὁ Ἄρατος, ⟨τῆς⟩ ἀστροθέσεως κατανοήσας τὸ μέγεθός φησιν, ὅτι καὶ ὅλον ὄρος ἀνέρρηξεν, ἵνα ἀναδοθῆι ὁ σκορπίος (642).

640. θήρης ἀρνύμενος: περιποιούμενος ἀντικαταλλασσόμενος διὰ τοῦ φονεύειν τὰ ζῶια χάριν Οἰνοπίωνι. ἐὰν δὲ αἰνύμενος γράφηται, σημαίνει τὸ λαμβάνων. ὁ δὲ Ὠρίων κατὰ διάμετρον τῶι Σκορπίωι.

641. ἣ δέ οἱ ἐξ αὐτῆς ἐπετείνατο: γράφεται καὶ ἐπετείλατο. ὁ δὲ λόγος· ἡ δὲ Ἄρτεμις ἐξ αὐτῆς, τῆς Χίου, ἐπετείλατο, ἀναδοθῆναι, τουτέστιν ἐποίησεν. θηρίον δὲ ἄλλο, ὡς πρὸς τὰ ὄντα ἐν τῆι Χίωι, ὧν καὶ φόνον εἰργάζετο ὁ Ὠρίων. § τὸ δὲ πολλὸν ἐόντα (643): ὅτι μέγας ἦν ὁ Ὠρίων, καὶ κατὰ τὸν Ὅμηρον ἔξεστί τινα μαθεῖν· λέγων γὰρ τὸ μέγεθος τῶν παίδων τῆς Ἰφιμεδείας τὸ μὲν μῆκος ἐννεόργυιον ἐπιφέρει 'μετά γε κλυτὸν Ὠρίωνα' (Od XI 310. 312).

644. πλειότερος προφανείς: τὸν Σκορπίον φησὶ πλείονα αὐτοῦ καὶ μείζονα, στοχαζόμενος ὅτι καὶ δύο ἄστρων μῆκος ἐπέχει καὶ ἑξηκοντάμοιρός ἐστι μόνος.

646. Ὠρίωνα περὶ χθονὸς ἔσχατα φεύγειν: καὶ αὐτὸν ἀπὸ τῶν λέξεων σφόδρα ὑπογράφει τὸν Ὠρίωνα δεδοικότα τὰ τῆς γῆς ἔσχατα καταλαμβάνειν ὑπερβολῆι τοῦ φόβου καὶ τῆς δειλίας.

648. οὐδὲ μὲν Ἀνδρομέδης: τότε, καὶ τῆς Ἀνδρομέδας καὶ τοῦ Κήτους ὅσα ὑπελείπετο τῆι τῶν Χηλῶν ἀνατολῆι, καὶ ταῦτα δύνει, τοῦ δὲ Κηφέως τὰ μέχρι ζώνης δέδυκεν· τὰ μὲν γὰρ ἄλλα ἀπὸ τῶν ποδῶν μέχρι τῆς ἰξύος ἐν τῶι ἀειφανερῶι ἐστι κύκλωι, ἡ δὲ ζώνη ἅπτεται τοῦ ὁρίζοντος· τοῦτο γάρ ἐστι τὸ γαῖαν ἐπιξύει (650). § Ἄρκτους δὲ εἶπεν ἀρκτικὸν κύκλον (652).

---

1 οὕτως μέντοι A | supplevi | ὁ ante ἀστρ. A, ἐκ τῆς Ald ‖ 4 θήρης om M ‖ 4, 5 ἀντι(ὶ Ald)καταλασσόμενος AAld ‖ 5 τὸ φ. AAld | οἰνοποίωνος A, οἰνοπίωνος Ald | εἰ MAld ‖ 6 γράφοιτο AAld | ἔστι δὲ ὁ Ald ‖ 7 τοῦ σκορπίου Ald ‖ 8 ἐπετείνατο om AAld ‖ 8, 9 γράφεται — λόγος om hic Ald, cf l. 11 ‖ 9 ἡ Ἄρτ. φησιν ἐξ Ald ‖ 10 δὲ om Ald ‖ 11 καὶ om Ald | εἰργάσατο A | post Ὠ. Ald τὸ οὖν ἐπετείνατο γράφεται καὶ ἐπετείλατο, cf l. 8 ‖ 12 τὸ δὲ om et scholia coniunxit AAld | ὅτι γὰρ σφόδρα μ. A Ald ‖ 13 τινα om Ald ‖ 14 ἐννεόργυιον κατὰ τὸ μῆκος Ald ‖ 16 πλειότερα Ald ‖ 18 ἑξηκοντόμοιρον(ς Ald) AMAld, cf p. 354, 29 | μόνος Ald: -ον AM ‖ 19 ἔσχατα φεύγειν om AAld ‖ 19, 20 αὐτὸς ἀπ' αὐτῶν τῶν AAld ‖ 23 ἀνδρομέδης Ald ‖ 28 τὸν ἀρκτ. Ald

649. *πανσυδίηι φεύγουσιν*: *σὺν παντὶ τῶι πλήθει κατάγονται οὖν· ὁ γὰρ Ὠρίων δυόμενος ἐκ τοῦ σπεύδειν καὶ δεδοικέναι τὰ προειρημένα αὐτοῦ πάντα ἄστρα διώκει καὶ προωθεῖ. διὸ εἶπεν, ὅτι σὺν πᾶσι τοῖς μετ' Ὠρίωνος κατιοῦσι, τῶι Δελτωτῶι τῶι Ταύρωι τῶι Κηφεῖ τῶι Περσεῖ —. § τὸ δὲ ἀπευθέες* (648) *ἄπευστοι καὶ παρημελημένοι. ἀλλὰ δεῖ νοεῖν, ὅτι καὶ αὐτοί, τό τε Κῆτος καὶ ἡ Ἀνδρομέδα, δι' ὅλου δεδύκασιν.*

653. *ἡ δὲ καὶ αὐτὴ παιδός*: *λείπει ἡ μετά, ἵν' ἦι· μετὰ τοῦ εἰδώλου τῆς θυγατρὸς αὐτῆς φέρεται ἡ Κασσιέπεια, οἱ δὲ πόδες αὐτῆς καὶ τὰ γόνατα οὐ κοσμίως φέρονται, ἀλλ' ἀκόσμως· ἐπὶ κεφαλὴν γὰρ δίκην κυβιστητῆρος δύεται.*

657. *μειρομένη γονάτων*: *τῆι δύσει τῶν γονάτων· ὁ γὰρ ὁρίζων οὐ δέχεται αὐτῆς τὰ γόνατα ὡς ἐπὶ τὰ βόρεια ὄντα.*

657, 8. *ἐπεὶ οὐκ ἄρ' ἔμελλεν ἐκείνη Δωρίδι καὶ Πανόπηι μεγάλων ἄτερ ἰσώσασθαι*: *ἐπειδὴ ἐκείνη, ἡ Κασσιέπεια, οὐκ ἔμελλεν ἰσώσασθαι καὶ περὶ κάλλους ἐναντιωθῆναι ταῖς Νηρῆισιν ἄνευ μεγάλων τιμωριῶν καὶ ζημιῶν· διὰ γὰρ τὴν αἰτίαν ταύτην καὶ ὁ Ποσειδῶν τὸ κῆτος ἔπεμψεν αὐτῆι τῆι χώραι, ὡς ἀναγκασθῆναι θοίνην αὐτῶι προθεῖναι τὴν Ἀνδρομέδαν.*

659. *ἣ μὲν ἄρ' εἰς ἑτέρην φέρεται*: *οὕτω μὲν οὖν ἡ Κασσιέπεια ἐπὶ δυσμὰς κατάγεται* (*νῦν γὰρ ἑτέρην τὴν δύσιν*), *ὁ δὲ οὐρανός, φησί, κάτωθεν, ἀπὸ τοῦ ὁρίζοντος, ἄλλα ἄστρα ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς φέρει, ὡσανεὶ* ⟨*λέγοι*⟩ '*τὰ μὲν ἀνατέλλει, τὰ δὲ δύνει*'.

660. *Στεφάνοιό τε δεύτερα κύκλα*: *ἀντὶ τοῦ δεύτεραι περίοδοι· ἐν γὰρ τῶι ἀνιέναι τὸν Καρκίνον εἶπεν, ὅτι ὁ Στέφανος δύεται* (572). *νῦν οὖν, ἐπειδὴ ἀνῆλθεν, εἶπε δεύτερα κύκλα.* § [*ἐπειδὴ*] *Χηλῶν μελλουσῶν ἀνιέναι, ὅτε καὶ ἡ τοῦ Κενταύρου*

---

1 *ἤγουν σὺν* Ald ‖ 2 *οὖν* om Ald ‖ 3 *δεδοικέναι* MAld: *δεδυκέναι* A | *προκείμενα* M ‖ 4 *εἶπε σὺν* (omisso *ὅτι*) AAld ‖ 6 *ἄσκεπτοι* AAld | *δεῖ δὲ ν.* Ald ‖ 7 *Ἀνδρομέδη καταδεδύκασιν* (omisso *δι ὅλου*) Ald ‖ 9 *ἡ* om M ‖ 11 *κυβηστῆρος* AM ‖ 12, 3 *ἤγουν ὑπὸ τῆς δύσεως μεριζομένη κατὰ τὰ γόνατα* Ald ‖ 14 *ἄρ* AM ‖ 14, 5 *ἐκείνη — ἰσώσασθαι* om MAld ‖ 17 *νηρηίσιν* AMAld ‖ 18 *ἔπεμψε* (*ἀνέπεμψε* Ald) *τὸ κῆτος* AAld ‖ 19 *τῆι χώραι αὐτῆς* Ald | *αὐτοῦ* M ‖ 20 *ἀνδρομέδην* Ald ‖ 21 *ἄρ'* om AM ‖ 22 *φησίν* post *δύσιν* traiecit Ald ‖ 23 *ἄστρα ἄλλα* (-*ὰ* Ald) AAld ‖ 26 *δεύτεροι* AMAld ‖ 28 *ἡ* ante *ἐπ.* Ald ‖ 29 *μελλουσῶν τῶν χηλῶν ἀ.* AAld | *ὅτε καὶ* om Ald

οὐρὰ ἐφαίνετο, τὸ ἥμισυ αὐτοῦ ἦν φανερόν (625). *νῦν δέ, ὅτε Σκορπίος ἀνῆλθεν, ὁ πᾶς φαίνεται. διὰ τοῦτο* δ ε ύ τ ε ρ α κ ύ κ λ α.

ἄ λ λ ω ς. *τοῦτό φησι* δ ε ύ τ ε ρ α κ ύ κ λ α *'ὅταν δύνηι εἷς κύκλος καὶ ὅταν μέλληι ἕτερος ἀνατέλλειν, καὶ λοιπὸν δύο εἰσὶ κύκλοι'*.

661—4. Ὕ δ ρ η ς τ' ἐ σ χ α τ ι ή ν, φ ο ρ έ ε ι —: *καὶ τὴν οὐρὰν τῆς Ὕδρας (ὅτε γὰρ ἤμελλον αἱ Χηλαὶ ἀνιέναι, εἶπεν 'ἐπειδὴ δὲ ἀνῆλθον τὰ ἔσχατα μέρη τῆς Ὕδρας'* 611 sq.) *συναναβαίνειν φησὶ καὶ τὸν ⟨Κέν⟩ταυρον τῶι λοιπῶι σώματι μέχρι τῆς κεφαλῆς καὶ τῆς δεξιᾶς χειρός, ἐν ἧι τὸ Θηρίον κρατεῖ, τούς τε ἐμπροσθίους πόδας τεκμήριον τοῦ μέλλειν ἀνιέναι ⟨τὸ Τόξον⟩ σὺν ἡλίωι.*

664. ἱ π π ό τ α φ η ρ ό ς: *παρὰ τὸ Ὁμηρικὸν ἦθος· τῶι γὰρ* ἱ π π ό τ α *ἀντ' εὐθείας ἐχρήσατο ὁ ποιητής* (passim), *οὗτος δὲ ἀντὶ γενικῆς. φῆρα δὲ λέγει τὸν Κένταυρον ποιητικῶς.*

665, 6. Τ ό ξ ω ι κ α ὶ σ π ε ί ρ η Ὄ φ ι ο ς: *ἐπιόντι δὲ τῶι Τοξότηι καὶ ἀνατέλλοντι ἀνατέλλει ἡ τοῦ Ὄφεως σπεῖρα καὶ τὸ σῶμα τοῦ Ὀφιούχου, ἀνάγει δὲ αὐτὰς τὰς τοῦ Ὀφιούχου χεῖρας καὶ τὴν προτέραν περίκλασιν καὶ καμπὴν τοῦ Δράκοντος.*

π ο λ υ τ ε ι ρ έ ο ς *δὲ* (668) *τοῦ πολὺν κάματον παρέχοντος τῶι φέροντι, παρὰ τὸ τείρειν. τοῦτο δὲ οὐκ ἦν τῶι φυσικῶς ἐξηγουμένωι* (cf Proleg VI), *ἀλλὰ* π ο λ υ τ ε ι ρ έ ο ς *τοῦ πολυαστέρου. καὶ μᾶλλον θεωρηματικῶς.*

669. τ ο ῦ γ ε μ ὲ ν Ἐ ν γ ό ν α σ ι ν: *εἶτα παρένθεσις· ἀεὶ γὰρ ἀνατέλλει εἰς τὸ ἐναντίον προτραπείς· οἱ γὰρ πόδες πρῶτοι ἀνάγονται, ὕστερον δὲ ἡ κεφαλή. ὁ δὲ λόγος· τοῦ γε μὴν Ἐν γούνασιν ἀνατέλλει τὰ γόνατα καὶ ἡ ζώνη καὶ ὁ ὦμος σὺν τῆι δεξιᾶι χειρί. τίνος δὲ ἕνεκεν οἱ πόδες πρῶτοι ἀνατέλλουσιν,*

---

1 *ἐμφαίνεται* A | *τὸ δὲ ἥ.* A, *καὶ τὸ ἥ.* Ald ‖ 3—5 (*ἄ λ λ ω ς — κύκλοι*) om M ‖ 3 *ἢ* pro *ἄ λ λ ω ς* Ald | *δύο κ.* Ald ‖ 6 *φ ο ρ έ ε ι* om Ald ‖ 7 *ἔμελλον* Ald ‖ 7—9 post *εἶπεν* Ald *αὐτὴν ἀνεληλυθέναι. νῦν δὲ καὶ τὰ ἔσχατα μέρη αὐτῆς φησι συναναβαίνειν καὶ τοῦ Κενταύρου τὸ λοιπὸν σῶμα* ‖ 8 *ἀνῆλθε* A ‖ 9 supplevi ex Arato, cf Ald ‖ 10 *χειρὸς* om Ald ‖ 10, 1 *οἱ δὲ ἐμπρόσθιοι πόδες τ.* AAld ‖ 13 *ἀντὶ* AAld ‖ 15, 6 *ἐπιόντος δὲ τοῦ τοξότου καὶ ἀνατέλλοντος* AAld ‖ 18 *περίκλασιν* AAld: *περίκλυσιν* M ‖ 18, 9 scholia coniunxit M ‖ 19 *τὸ δὲ π. οὐ τοῦ ποπλὴν* (sic) *καμπὴν π.* Ald | *κάμπηνον* A ‖ 20 *φ. ἢ κόπον* Ald | *οὐ γὰρ φυσικὸν τὸ οὕτως ἐξηγεῖσθαι, ἀλλὰ π.* Ald ‖ 21 *πολυάστρου* Ald ‖ 21, 2 *τοῦτο γὰρ μᾶλλον θεωρηματικόν* Ald ‖ 23 *ἐ γ γ ό ν α σ ι ν* A, *ἐ ν γ ο ύ ν α σ ι ν* MAld ‖ 25, 6 *ἐν γόνασιν* A

εἶπε *περὶ γὰρ τετραμμένος αἰεὶ ἀντέλλει* (669, 70), καὶ οὐχ ὅτι ζώνην ἔχει, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ζώνης τὸν τόπον ἴσον ἐκτίθεται, δῆλον· ἐπήγαγε γὰρ *καὶ στήθεα* (671) *μέχρι κάρη δ' ἑτέρης μετὰ χειρός* (672) 'ἡ δὲ κεφαλὴ μετὰ χειρὸς [τῆς κεφαλῆς] τῆς ἑτέρας; τουτέστι τῆς ἀριστερᾶς, τῶι Τόξωι ἀνέρχονται καὶ τῶι Τοξότηι ἀνατέλλοντι.'

672. *κάρη δ' ἑτέρης μετὰ χειρός*: ἡ κεφαλὴ τοῦ Ἐν γούνασι μετὰ τῆς *ἑτέρης* χειρός, τουτέστι τῆς ἀριστερᾶς, σὺν τῶι Τόξωι καὶ τῶι Τοξότηι ἀνατέλλοντι ἀνέρχονται ἢ συνανέρχονται.

674, 5. *σὺν τοῖς Ἑρμαίη — Λύρη —*: σὺν δὲ τοῖς προειρημένοις ἡ τοῦ Ἑρμοῦ Λύρα καὶ ὁ Κηφεὺς ἄχρι τοῦ στήθους ἐκ τοῦ ἀνατολικοῦ ὠκεανοῦ ἀναπέμπεται. καλῶς δὲ εἶπε τὸ *παρελαύνεται* (675) ὥσπερ παρωθεῖται [φησίν], ἐπειδή ἐστι τὰ αὐτοῦ βόρεια ἃ εἶπε μὴ δύεσθαι διὰ τοῦτο, ἐπειδὴ ὀλίγον παντελῶς μένει χρόνον ὑπὸ τὸν ὁρίζοντα.

καὶ στήθεος ἄχρις: ὅτι τὰ ἄλλα αὐτοῦ ἄδυτα, τοῦτο δὲ μόνον αὐτοῦ τὸ ἄχρι τοῦ στήθους τοῦ σώματος ἀνιὸν καὶ κατιόν.

καὶ ἄλλως. ὅτι τὰ ἄλλα αὐτοῦ ἄδυτα, τοῦτο δὲ μόνον αὐτοῦ τὸ ἄχρι τοῦ στήθους [αὐτοῦ μόνον] καὶ δύει καὶ ἄνεισιν.

676. *ἦμος καὶ μεγάλοιο Κυνός*: τὸ τηνικαῦτα, φησί, καὶ τοῦ Σειρίου αἱ λαμπηδόνες εἰς δυσμὰς φέρονται, ὅτε ὁ Τοξότης ἀνατέλλει. *μεγάλοιο* δὲ εἶπεν ἀμαρυγαί διὰ τὸν Σείριον αὐτοῦ ἀστέρα. καὶ τὸ πᾶν γοῦν σῶμα δέδυκε τοῦ Ὠρίωνος πλὴν τῆς δεξιᾶς χειρός (677).

677. *καὶ πάντα κατέρχεται Ὠρίωνος*: τοῦ Τοξότου,

---

1 post εἶπε Ald ἀεὶ γὰρ περιτετραμμένος ἀνατ. | *ἀνατέλλει* libri ‖ 2 ἔχει Ald: -ων AM ‖ 3 δὲ post δῆλον Ald | καὶ om M ‖ 4, 5 seclusi; om Ald ‖ 7—10 schol om M ‖ 7 *ἄλλως* pro lemmate A, ἢ Ald ‖ 8 μετὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς AAld ‖ 8, 9 σὺν τῶι τοξότηι ἀνέρχεται: — AAld ‖ 11 *λύρα* Ald | δὲ om M ‖ 13, 4 τῶι π. M ‖ 14 γὰρ post ὥσπερ Ald | φησιν om Ald ‖ 15, 6 δύεσθαι. διὸ καὶ ὀλίγον παντελῶς μ. χρ. Ald ‖ 16 παντελῶς post χρόνον A ‖ 16, 7 τὸ οὖν *στήθεος ἄχρι* Ald ‖ 17 διότι AAld ‖ 18 τοῦ prius om Ald | τοῦ σώματος om Ald | ἄχρι στήθους αὐτοῦ μόνον A, cf l. 21 | καὶ δύει καὶ ἄνεισιν AAld ‖ 20, 1 schol M: om AAld ‖ 21 seclusi ‖ 25 γοῦν om Ald | τοῦ Ὠρ. ante δέδυκε Ald ‖ 26 — p. 466, 2 post χ. Ald ἀνερχομένου γὰρ τοῦ Τοξότου τὰ τοῦ Ὠρίωνος πάντα δύνει πλὴν τῆς δεξιᾶς χειρός· αὕτη γὰρ μένει ὡς βορειοτέρα

φησίν, ἀνερχομένου τὰ τοῦ Ὠρίωνος πάντα κατέρχεται πλὴν τῆς χειρός, ἤγουν τῆς δεξιᾶς, λειπομένης ὡς βορειοτέρας οὔσης.

678. *πάντα γε μὴν ἀτέλεστα*: τοῦ ⟨αὐτοῦ⟩ παραλλήλου εἰσὶν ὅ τε Λαγωὸς καὶ ὁ Κύων, ὥστε προανατέλλειν τε ἀεὶ τὸν Λαγωὸν καὶ προκαταδύνειν, μηδέποτε δὲ ἑτέρως ἔχειν ὡς ἐν ἄλλωι. τὸ δὲ *ἀτέλεστα*, ἐπεὶ οὐδέποτε καταλαμβάνεται ὑπὸ τοῦ Κυνός· οὕτω γὰρ κατηστέρισται ὑπὸ τοῦ Κυνὸς διωκόμενος.

679—692. *ἀλλ' οὐχ Ἡνιόχωι Ἔριφοι*: οἱ μέντοι Ἔριφοι καὶ ἡ Αἲξ κατὰ τὴν χεῖρα τοῦ Ἡνιόχου σημεῖα μὲν χειμῶνος φέρουσιν, ὅταν ἑσπερίαν δύσιν ποιῶνται, οὐ μέντοι εὐθὺς δύονται, ἀλλὰ τὰ μὲν περὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἡνιόχου καὶ τὴν χεῖρα τὴν ἑτέραν καὶ τὴν ἰξὺν τῶι Αἰγοκέρωτι κατέρχεται, τὰ δὲ λοιπὰ Τοξότηι ἀνατέλλοντι. ὁ μέν⟨τοι⟩ Περσεὺς ἄνευ γόνατος καὶ δεξιοῦ ποδὸς δύνει, τῆς δὲ Ἀργοῦς ἡ περιφέρεια ἡ κατὰ πρύμναν, αὐτὴ δὲ ἡ Ἀργὼ ἅμα Αἰγοκέρωτι ἀνιόντι κατέρχεται καὶ ὁ Προκύων. ἀνατέλλουσι δὲ ὅ τε Κύκνος καὶ ὁ Ἀετὸς καὶ ὁ καλούμενος Οἰστὸς καὶ τὸ Θυτήριον.

680. *μεγάλην ἀνὰ χεῖρα*: ἔχειν φησὶ (cf 157 sqq.) τὴν χεῖρα ταύτην ἐξαίρετόν τινα διαφορὰν πρὸς τὸ λοιπὸν σῶμα τοῦ Ἡνιόχου· κατὰ γὰρ τὴν ἑώιαν ἀνατολὴν τῆς Αἰγὸς καὶ τῶν Ἐρίφων χαλεπώτατος χειμὼν γίνεται.

681, 2 *καὶ οἱ μελέων διακέκριται ἄλλων*: καὶ οἱ Ἔριφοι διακριτικοί εἰσιν ἀστέρες ἐν πᾶσι τοῖς τοῦ Ἡνιόχου ἀστράσι καὶ ἱκανοὶ πρὸς τὸ κινῆσαι χειμῶνα, ὅτε σὺν ἡλίωι εἰσὶ καὶ πορεύονται. δοκεῖ δὲ μὴ εἶναι ἀληθές· οὐ γὰρ γίνεται πλησίον τῆς Αἰγὸς καὶ τῶν Ἐρίφων, μᾶλλον δὲ τοῦ Ἡνιόχου, ὅτε ⟨ἐν⟩ τῶι Ταύρωι ἢ τῶν Διδύμων θατέρωι ἐστίν. ἀλλά φαμεν, ὅτι, ὅταν ὁ ἥλιος ἦι ⟨ἐν τῶι⟩ Τοξότηι κατὰ τὴν τάξιν ταύτην, ἣν νῦν ἐξηγούμεθα, ἑώιου ἀνατέλλοντος ἐκείνου ἑῶιοι αὐτοὶ δύον-

3 supplevi; *τοῦ αὐτοῦ* post *παρ.* Ald ‖ 4 *τε* alt om AAld ‖ 5 *καὶ μηδ. ἑτ.* AAld ‖ 6 *ἐπειδὴ* AAld ‖ 8 sequitur schol l. 19 M ‖ 9 lemma om M | *μέντοι* om Ald ‖ 11 *ποιοῦνται* A ‖ 13 *τοῦ αἰγοκέρωτος* A ‖ 14 *μέντοι* Ald | *ὅλως* ante *ἄνευ τοῦ γ.* Ald ‖ 15 *τοῦ δ.* Ald | *καὶ τῆς Ἀ.* Ald | *ἡ* ante *κατὰ* om AAld ‖ 16 *αὕτη* A ‖ 18 sequitur schol v. 683, 4 M ‖ 20 *τινα* om AAld ‖ 21 *ἀνοτολὴν* A ‖ 23 *διακέκριται ἄλλων* om AAld ‖ 24 post *ἀστράσι* A add *εἶναι ἱ.*, Ald *ὡς εἶναι ἱ.* ‖ 25 *ὅταν* Ald | *τῶι ἡλ.* Ald | *εἰσὶ* scripsi: *ὦσι* AMAld ‖ 26 *πορεύωνται* Ald ‖ 28 *ἢ διδύμοις ἐν θατέρω* A, *ἢ διδύμοις ἔνθα θέρος* M | *ὅτι* om AAld ‖ 29 suppl Ald | *τὴν* om A | *αὐτὴν* Ald

ται καὶ ὅτι χειμών ἐστιν ἄκρος. ἔχουσιν οὖν τινα πρὸς τὸν ἥλιον κοινωνίαν ἐκ τοῦ καιροῦ διὰ τὸ ἑῶιον, ὅτι οἱ μὲν ἀνατέλλουσιν, οἱ δὲ δύνουσιν.

683, 4. ἀλλὰ τὰ μὲν κεφαλὴν —: ἀνελθόντος τοῦ Τοξότου οὐχ ὁ πᾶς Ἡνίοχος εἰς δυσμὰς φέρεται, ἀλλὰ ἀπὸ ποδῶν μέχρις ἰξύος. ἀνερχόμενος δὲ ὁ Αἰγόκερως τὴν ἄλλην χεῖρα, ἐφ' ἧς εἰσιν οἱ Ἔριφοι, ⟨κατάγει⟩. λέγει δὲ τὴν ἀριστεράν· ἡ γὰρ δεξιὰ ἤδη δέδυκε, τὰ δὲ ἔσχατα μέρη τοῦ Ἡνιόχου, τὰ ἀπὸ τῶν ποδῶν ἕως ἰξύος, σὺν τῶι Τοξότηι ἀνιόντι εἰς δυσμὰς κατάγεται.

685—8. οὐδέ τι Περσεὺς —: μέλλοντος δὲ Αἰγοκέρωτος ἀνιέναι οὔτε ὁ Περσεὺς οὔτε τὸ ἀκροστόλιον τῆς Ἀργώιας πρύμνης ἔτι φαίνεται, ἀλλ' ὁ μὲν Περσεὺς δύεται πλὴν μόνου τοῦ γόνατος καὶ τοῦ ποδὸς τοῦ δεξιοῦ (ταῦτα γὰρ ἔχει φαινόμενα), τῆς δὲ τοσοῦτον δέδυκεν, ὅσον εἰς τὴν περίκλασιν καὶ καμπὴν τῆς πρύμνης.

689 sq. αὐτὴ δ' Αἰγοκερῆϊ: αὐτὴ δὲ πᾶσα ἡ Ἀργὼ ἀνατέλλοντος Αἰγοκέρωτος κάτεισιν, ὅτε καὶ ὁ Προκύων εἰς δυσμὰς φέρεται.

690. ἦμος καὶ Προκύων δύεται: ἀνατέλλοντος τοῦ Ἡνιόχου αὐτίκα δύνει ὁ Κύων καὶ ὁ Ὠρίων ὅλος καὶ ὁ Λαγωός, ὃν ἀτέλεστα διωκόμενον (678) εἶπε πιθανῶς πάνυ· ἀμετακίνητος γὰρ ἡ τῶν ἄστρων θέσις. δύνειν δὲ καὶ τὸν Ἡνίοχον καὶ τὰ λοιπὰ μέρη τοῦ σώματος, τὴν ἀριστερὰν αὐτοῦ χεῖρα, ⟨φησίν⟩, ἐφ' ἧς κατεστήρικται ἡ Αἴξ καὶ οἱ Ἔριφοι.

693, 4. Ἵππος δ' Ὑδριχόοιο: ὁ δὲ Ἵππος τοῦ Ὑδροχόου ἐπιτελλομένου τοῖς ποσὶ καὶ τῆι κεφαλῆι ἀνελίσσεται καὶ ἀνατέλλει.

694, 5. ἀντία δ' Ἵππου ἐξ οὐρῆς: κατὰ διάμετρον δὲ τοῦ Ἵππου κατ' οὐρὰν ὁ Κένταυρος δύνει. ὁ δὲ λόγος· δύνει δὲ κατ' οὐρὰν [καὶ] ὁ Κένταυρος, ἡ μέντοι κεφαλὴ αὐτοῦ καὶ

---

2 ? ‖ 4 τε post κεφ. Ald ‖ 5 ἀλλ' Ald ‖ 6 ἀνερχομένου δὲ αἰγοκέρωτος ἡ ἄλλη χεὶρ Ald ‖ 7 supplevi | δύνει post Ἔρ. add Ald ‖ 8 ὑπὸ A ‖ 9 τῶν om AAld ‖ 13 δύνεται A, δύνει Ald ‖ 15 τῆς Ald: τὸ AM ‖ 20 lemma om Ald ‖ 20, 1 ἀν. γὰρ αὐτοῦ αὐτίκα Ald ‖ 23, 4 καὶ τὸν Ἡ. om Ald ‖ 24 τοῦ ἡνιόχου post σώμ. Ald ‖ 24, 5 ἡ ἀριστερὰ χεὶρ δηλαδή, ἐφ' Ald ‖ 26 ὑδροχόοιο AAld | ὁ om Ald | Ἵππ. δὲ Ald ‖ 27 ἀναδύεται libri ‖ 29 ἐξ οὐρῆς om AAld ‖ 31 οἱ μ. ὦμοι αὐτοῦ καὶ ἡ κεφ. Ald

οἱ ὦμοι καὶ ὁ θώραξ οὐ δύνανται ἅμα τῶι Ὑδριχόωι καταφέρεσθαι (697).

696, 7. *ἀλλ' οὔ οἱ δύναται κεφαλήν: εἰς τὴν θέσιν ποιητικεύεται. ὅμως γε μήν, φησίν, ἕλκουσα αὐτὸν ἡ νὺξ οὐ δύναται αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν καὶ τοὺς ὤμους σὺν τῶι στήθει χωρῆσαι καὶ λαβεῖν, ἀλλὰ τῆς Ὕδρας τῆς διαπύρου —.*

697. *ἀλλ' αἴθοπος Ὕδρης: αἴθοπος τῆς διαπύρου, ὅτι ὑπὸ τὰ θερινὰ ζώιδια τὴν ἀπὸ τοῦ αὐχένος σπείρωσιν καὶ τὰ μέτωπα καταφέρει.*

ἄλλως. τῆς δέ γε Ὕδρας τὰ μέτωπα καὶ ἡ κατὰ τὸν αὐχένα σπεῖρα... τὰ μέντοι πλείω αὐτῆς καὶ ὑπὲρ γῆς ἐστι καὶ ἀναφερομένων τῶν Ἰχθύων συγκαταφέρεται ἅμα τῶι Κενταύρωι.

ἄλλως. ἢ διὰ τὸ εἶναι αὐτὴν πλησίον τῶν θερινῶν ζωιδίων, ἢ διὰ τὸ λαμπρὸν τῶν ἀστέρων αὐτῆς, ἢ διὰ τὸ δάκνον· ἐὰν γὰρ δήξηι, ὡσανεὶ καίει.

699—701. *ἡ δὲ καὶ ἐξόπιθεν πολλὴ μένει: ⟨εἰ⟩ καὶ τὰ πρῶτα μέρη δέδυκε τῆς Ὕδρας, καὶ ὄπισθεν πολλή τις καὶ ἐκτεταμένη φαίνεται (λέγει δὲ τὰ ὄπισθεν αὐτῆς μέρη). ἀλλ' ὅμως καὶ αὐτὴν πᾶσαν τὴν Ὕδραν σὺν παντὶ τῶι Κενταύρωι, ἐπειδὰν οἱ Ἰχθύες ἀνατέλλωσιν, ἀθρόως ἐμφέρεται.*

701, 2. *ὁ δ' ἐπ' Ἰχθύσιν ἔρχεται Ἰχθύς: ὁ δὲ [Νότιος] Ἰχθὺς ἀνατελλόντων τῶν Ἰχθύων ἔρχεται καὶ φαίνεται, ὅσον ὀπίσω τοῦ Αἰγοκέρωτος κεῖται, ὁ Νότιος.*

702. *ὑποκείμενος: ὑποκάτω μὲν κείμενος τοῦ Αἰγοκέρωτος, πλὴν καὶ ὑποκάτω τῶν Ἰχθύων· δύο γὰρ ζώιδια ἐπέχει.*

703. *οὐ μὲν ἄδην: οὐ μὲν παντελῶς καὶ δι' ὅλου ἀνέρχεται ὁ Ἰχθύς· ἐκδέχεται γὰρ ἐπ' ὀλίγον ἄλλου ἄστρου ἀνατολήν.*

---

1 *δύνονται* M | *ὑδροχόω* AAld ‖ 3 lemma om Ald quae sic incipit *ἀποβλέπων δὲ εἰς τὴν θέσιν ποιητ. λέγων ἕλκουσα* ‖ 6 *τῆς δ.* M: *τοῦ δ.* A | *ἀλλὰ — διαπύρου* om Ald ‖ 7 post lemma *διάπυρος ἡ Ὕδρα, ὅτι* Ald ‖ 8 post *ζ.* Ald *ἐστι. ταύτης οὖν τὴν τοῦ αὐχένος σπ.* Ald | *ὑπὸ* A | *σπείρωσιν* (π suprascr.) A | 10, 1 *ἄλλως — σπεῖρα* om Ald ‖ 10 *μετέωρα* M ‖ 11 *καὶ* ante *ὑπὲρ* om A Ald | *γῆν* Ald | *καὶ* alt om AAld ‖ 12 *δὲ τῶν* Ald | *τῶι* om AAld ‖ 13 schol om M | om lemma Ald quae sic *αἴθοπα δὲ αὐτήν φησιν ἢ διὰ* ‖ 14 *ὡς ἔφη* post *ζ.* add Ald ‖ 16 *ἐξόπισθεν* AMAld | *πολλὴ μένει* om AAld | suppl Ald ‖ 18 *φ. ἤγουν τὰ* Ald ‖ 19 *τῶι* om AAld ‖ 21 *Ἰχθύς* om MAld ‖ 21, 2 *ὁ δὲ Ν. — ἔρχεται* om Ald ‖ 23 *κινεῖται* AAld | *ὁ* om Ald ‖ 24 schol om M | *ὑποκείμενος δὲ ἤγουν ὑπ. κείμενος* Ald ‖ 26 *ἤγουν οὐ* Ald | *μὴν* alt AAld ‖ 27 *ἐκδ. ὑπ' ὀλ.* A | *κατ' ὀλ.* Ald

λέγει δέ, ὅτι αὐτῶν ⟨τῶν⟩ Ἰχθύων ἀνελθόντων ὁ πᾶς φανερὸς γίνεται.

ἄλλως. τῶν Ἰχθύων ἀναφερομένων ἀναφέρεται καὶ ὁ Νότιος Ἰχθὺς ὑπὸ τῶι Αἰγοκέρωτι κείμενος οὐχ ὅλως (μέρη γὰρ αὐτοῦ τῶι ἑξῆς δωδεκατημορίωι συναναφέρεται, τουτέστι τῶι Κριῶι). οὕτω καὶ ἡ Ἀνδρομέδα δυσὶ ζωιδίοις συναναφέρεται, τὸ μὲν δεξιὰ αὐτοῦ Ἰχθύσι, τὰ δ' ἀριστερὰ ἅμα τῶι Κριῶι (704—9).

704. *οὕτω καὶ μογεραὶ χεῖρες*: κακοπαθεῖς φησι τὰς χεῖρας τῆς Ἀνδρομέδας διὰ τὰ δεσμά, ἃ περίκειται.

ἄλλως. ὥσπερ ὁ Ἰχθὺς οὐχ ἅπας ἄνεισιν, ἀλλὰ ἄλλου ἄστρου προσμένει ἐπιτολήν, τουτέστι δωδεκατημορίου, οὕτω καὶ ἡ Ἀνδρομέδα. καὶ τὸ πῶς λέγει, ὅτι τὰ πάντα μέρη αὐτῆς τοῦ σώματος διχῶς ἀνέρχεται, ὥστε τὸ μὲν ἥμισυ αὐτῆς ὑπὲρ τὸν ὁρίζοντα θεωρεῖσθαι, τὸ δὲ ἥμισυ συγκαταλείπεσθαι.

707—11. *τὰ μέν οἱ κατὰ δεξιὰ χειρός*: τὰ μὲν οὖν δεξιὰ μέρη αὐτῆς τῶν Ἰχθύων ἀνατελλόντων ἀναφέρεται, τὰ δὲ ἀριστερὰ ὁ Κριὸς ἀνιὼν ἕλκει. οὗ ἀνιόντος κατὰ διάμετρον θεωρεῖσθαι ἐπὶ τῆς δύσεως τὸ Θυτήριόν ⟨φησι⟩, τοῦ δὲ Περσέως τὴν κεφαλὴν καὶ τοὺς ὤμους ἀνατέλλοντας.

712, 3. *καί κ' ἀμφήριστα πέλοιτο ἕως ἢ ἐπὶ Ταύρωι*: ἐπειδὴ πλησίον ἀλλήλων εἰσὶ τὰ ζώιδια ταῦτα, ὅ τε Κριὸς καὶ ὁ Ταῦρος, φησίν, ὅτι ἀμφίβολα ⟨ἂν⟩ γένοιτο, πότερόν ποτε λήγοντι τῶι Κριῶι ὁ πᾶς συνανέρχεται ἢ τοῖς πρώτοις μέρεσι τοῦ Ταύρου. ὅλος μέντοι γε γίνεται ὑπέργειος ἀνατέλλοντος τοῦ Ταύρου (714, cf Attali fr 28 p. 22—24).

714, 5. *οὐδ' ὅ γε Ταύρου λείπεται*: οὐδὲ ὁ Ἡνίοχος ὑστερεῖ τότε, ἀλλὰ συνανατέλλει τῶι Ταύρωι ἐπιβεβηκὼς αὐτοῦ τῶι ἀριστερῶι κέρατι, καὶ οὐδαμῶς αὐτοῦ ἀνιόντος, τοῦ Ταύρου, ὁ Ἡνίοχος ἀπολείπεται.

---

1 suppl Ald ‖ 3 *ἄλλως* om Ald | *τῶν οὖν* Ald ‖ 5 *τουτέστι* om A Ald ‖ 6, 7 *οὕτω — Κριῶι* om AAld ‖ 9 *Ἀνδρομέδης* Ald ‖ 10 *ἄλλως* om Ald | *δὲ* post *ὥσπερ* Ald ‖ 11 *ἐπιτολὴν προσμένει* AAld | *τ. τοῦ δωδ.* Ald ‖ 12 *ἡ* om A | *Ἀνδρομέδη* Ald, *ἀνδρομέδας* A | *καὶ ὅπως* Ald | *πάντα τὰ* Ald ‖ 14 *θεωρεῖται* Ald | *καταλείπεσθαι* M ‖ 15 *χειρός* om AAld ‖ 16 *ἀναφέρεσθαι* M ‖ 17 *ἕλκει* om M ‖ 19 *καὶ* ante *τὴν* Ald: om AM ‖ 20 *πέλοιτο* om AAld | *ἕως — Ταύρωι* om Ald ‖ 21 *εἰσὶν ἀλλ.* Ald ‖ 22 *ἀμφίβολον* Ald | suppl Ald ‖ 22, 3 *πότ. καὶ αὐτὴ ἡ ζ. λήγοντι* Ald ‖ 24 *ὅλως* Ald ‖ 24, 5 *ὑπέργειος γίν. τοῦ Τ. ἀνατ.* AAld ‖ 26 *ὁ* alt om A ‖ 27 *αὐτοῦ* om A ‖ 29 *ἡνίοχος* AAld: *περσεὺς* M

716—20. *μοίρηι γε μὲν οὐκ ἐπὶ ταύτηι —*: οὐχ ἅπας, φησίν, ἅμα ἀνατέλλει ὁ Ἡνίοχος τῶι Ταύρωι (μοῖρα γὰρ τὸ ζώιδιον τοῦ Ταύρου), ἀλλ' ὅλον τὸν Ἡνίοχον οἱ Δίδυμοι ἀνάγουσιν. οἱ μέντοι Ἔριφοι καὶ ἡ Αἷξ καὶ τὸ θέναρ τοῦ ἀριστεροῦ ποδὸς ἅμα τῶι Ταύρωι συναναφέρονται, ὁμοίως δὲ καὶ τοῦ Κήτους ἥ τε λοφιὰ καὶ ἡ οὐρά.

719. *ὅτε λοφιή τε καὶ οὐρή*: καὶ καθ' ὃν καιρὸν συμβέβηκε τοῦ Κήτους τήν τε λοφιὰν καὶ τὴν οὐρὰν ἐκ τῶν νοτίων μερῶν ἀνατέλλειν, τότε δὴ καὶ ὁ Ἀρκτοφύλαξ ἄρχεται μετὰ τοῦ πρώτου ζωιδίου, τουτέστι τοῦ Σκορπίου, δύνειν, ὅς ἐστι κατὰ διάμετρον τῶι Ταύρωι.

721—3. *δύνει δ' Ἀρκτοφύλαξ ⟨— μοίρηι⟩*: πάλιν τὸ ζώιδιον εἶπεν (cf 716), ἐπειδὴ ἐν τέτρασι μοίραις δύνει, τουτέστιν ἐν τέσσαρσι ζωιδίοις. κατὰ διάμετρον τοίνυν ἄρχεται καὶ ὁ Ἀρκτοφύλαξ δύνειν ἀνελθόντος Κριοῦ, ὅτε αἱ Χηλαὶ δύονται· πρώτη γὰρ μοῖρα τῆς τοῦ Βοώτου δύσεως αἱ Χηλαί. αἱ δὲ τέσσαρες μοῖραι, Χηλαὶ Σκορπίος Τοξότης καὶ Αἰγόκερως, κατάγουσιν ἐπὶ δύσιν ἄνευ χειρὸς τὸν Βοώτην· ἄδυτος γὰρ αὐτοῦ ἡ χείρ, ἐπειδὴ ἔνδον ἐστὶ τοῦ ἀρκτικοῦ· αὕτη γάρ, ἡ λαιὰ αὐτοῦ χείρ, πλησίον ἐστὶ τῆς μεγάλης Ἄρκτου.

724—7. *ἀμφότεροί τε πόδες*: οἱ δὲ τοῦ Ὀφιούχου πόδες μέχρι γονάτων καταδυόμενοι ἔστωσάν σοι τεκμήριον τῶν Διδύμων ἀνιόντων, καθ' ὃν καιρὸν καὶ ὅλον τὸ Κῆτος ὑπὲρ τὸν ὁρίζοντα θεωρεῖται.

726, 7. *Κήτεος οὐδὲν ἕλκεται*: τῶν Διδύμων ἀνιόντων οὐδὲν τῶν προειρημένων τοῦ Κήτους ἔτι ἕλκεται ἐπὶ ἀνατολάς, ἀλλ' ὅλον ἤδη ἐπὶ τὸ φανερόν ἐστιν. τὸ δὲ *ἀμφοτέρωθεν* οὔτε ἐξ ἀνατολῶν οὔτε ἐκ δύσεων.

727—31. *ὅλον δέ μιν ὄψεαι ἤδη*: κατ' ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν ὅλον τὸ Κῆτος ὑπὲρ τὸν ὁρίζοντα θεωρεῖται, ἅμα σὺν αὐ-

1 *μὴν* M | *οὐκ ἐπὶ ταύτηι* om AAld ‖ 2 *ὁ* om A ‖ 2—3 *μοῖραν — ζ. εἶπεν ἤγουν τὸν Ταῦρον* Ald ‖ 3 *ἡνίοχος* superscripto *τὸ ζώδιον* A ‖ 7 lemma et *καὶ* om Ald | *δὲ* post *ὃν* Ald ‖ 10 *δύνειν τουτέστι Σκ.* AAld ‖ 11 post *Ταύρωι* Ald omisso lemmate *εἴπομεν δὲ πρῶτον, ὅτι ὁ Ἀρκτοφύλαξ ἐν τέτρασι μοίραις δύνει, ἤγουν ἐν τέτρασι ζωιδίοις, κατὰ* ‖ 13 *εἴπομεν* M, *-ωμεν* A ‖ 14 post *ἄρχεται* Ald *τότε* (omisso *καὶ ὁ Ἀρκτ.*) ‖ 15 *δύνουσι* Ald ‖ 17 *καὶ* ante *Αἰγ.* om Ald ‖ 18 *τοῦ βοώτου* A ‖ 19 *τοῦ ἀρκτικοῦ ἐστιν ἔνδον* AAld | *αὕτη* Ald: *αὐτὴ* AM ‖ 25 *τὸ δὲ Κήτ.* Ald, cf p. 471, 2 | *ἤγουν τῶν* Ald ‖ 26 *τοῦ προειρημένου κήτους* Ald ‖ 27 *ἐστιν: —* A ‖ 28 *δύσεως* M ‖ 29, 30 *ὅλον — θεωρεῖται* om Ald ‖ 29 *δὴ τὸν* M

τῶι καὶ ὁ Ἠριδανὸς ποταμὸς κατηστερισμένος ὑπὸ τὸν ἀριστερὸν πόδα τοῦ Ὠρίωνος. δύνανται οὖν, φησίν, οἱ ναῦται ἐν αἰθερίωι τῶι καταστήματι ταῦτα τὰ ἄστρα ἐπιτηροῦντες καὶ μάλιστα τὸν Ὠρίωνα τεκμήρασθαι, πόσον τῆς νυκτὸς ὑπολείπεται μέρος καὶ πόσον διάστημα πεπλεύκασιν.

728. ἤδη καὶ Ποταμοῦ: τότε τὴν τοῦ Ποταμοῦ πρώτην καμπὴν ἐν καθαρῶι καὶ εὐδίωι πελάγει ναύτης ἀφορῶν ἴδοι ⟨ἄν⟩.

ἐζήτησαν δέ, δι' ἣν αἰτίαν ἐν τούτωι μόνωι αὐτοῦ ἐμνήσθη. καὶ φαμέν, ὅτι, ἐπειδὴ ἐπάγει (730) τὸν Ὠρίωνα πρὸς ὃν μάλιστα ἀφορῶντες πλέουσιν οἱ ναῦται, ὑπὸ δὲ τοὺς τοῦ Ὠρίωνος πόδας οὗτός ἐστι, διὰ τοῦτο αὐτοῦ ἐμνήσθη.

730—2. αὐτὸν ἐπ' Ὠρίωνα μένων: ἐκδεχόμενος· ἰδὼν γὰρ τὴν τοῦ Ποταμοῦ πρώτην καμπὴν μετανοήσεις, ὅτι λοιπὸν Ὠρίων ἀνατέλλει, ἵνα ἀπὸ τοῦ Ὠρίωνος φανέντος γνῶις, πόστη νυκτός ἐστιν ὥρα· πανταχῆ γάρ, ἐν παντὶ τῶι οὐρανῶι, ταῦτα τὰ διὰ τῶν ἄστρων τεκμήρια θεὸς παρέχει.

730, 1. εἴ οἵ ποθι σῆμα: ἐάν ποτε αὐτῶι ἢ νυκτὸς σημεῖον ἢ πλοῦ μέτρον εἴποι.

731. ἢ νυκτὸς μέτρον ἠὲ πλόου: τουτέστιν· τεκμαίρεται ἀπὸ τοῦ δεῖνος ἀστέρος ἀνατέλλοντος, πόσον πλοῦν περαιώσει, δύνοντος τοῦ σεσημειωμένου ἀστέρος. οἷον, ἔστ' ἂν δῦναι θέληι ὁ δεῖνα ἀστήρ, ἡμεῖς ἀποπλεύσομεν ἐν τῶι δεῖνι τόπωι. ἢ τοὐναντίον, ἔστ' ἂν ὁ δεῖνα ἀστὴρ μέλληι ἀνατεῖλαι· παρασημειοῦνται γὰρ αὐτούς, ὅπερ ἐλέγομεν.

ἰστέον δέ, ὅτι τέλος τῶν ἄστρων ἐποίησεν.

---

2 post Ὠρ. schol ad 726 sq. sequitur in AAld | *αὐτὸν ἐπ' Ὠρίωνα μένων: ἤγουν ἐκδεχόμενος· οἱ γὰρ ναῦται δύνανται ἐν* Ald ‖ 3 *αἰθρίω* M ‖ 8 *ἴδη* AM | suppl Ald ‖ 9 sqq. in margine A *ἀπορία λύσις* ‖ 9 *ἐζήτηται* AAld | *ἣν* M: *ποίαν* AAld | *μόνω* M ‖ 12 *οὗτος* scripsi: *αὐτὸς* AAld, *τοῦτο* M ‖ 13—17 cf de Ald ad l. 2 quae post *πεπλ.* l. 5 sic *ἰδόντες γὰρ τὴν τοῦ Ποταμοῦ α' καμπὴν κατανοήσουσιν, ὅτι λοιπὸν ὁ Ὠρίων ἀνατέλλει. τοῦ δὲ Ὠρίωνος φανέντος γνώσονται, πόση τῆς νυκτός ἐστιν ὥρα· πανταχῆ — οἱ θεοὶ παρέχουσιν* ‖ 15 *πόση* AAld ‖ 17 *οἱ θεοὶ παρέχουσιν* AAld ‖ 18, 9 schol om M ‖ 19 *εἴποι· τεκμαίρεται γὰρ ἀπὸ τοῦδε τοῦ ἄστρου* Ald ‖ 22, 3 *δῦναι θέλλη* A, *δύνηι* Ald ‖ 23 *εἰς τὸν δεῖνα τόπον* Ald ‖ 24 *μέλλει ἀνατέλλειν* (sic) Ald ‖ 25 ? | *ὡς ἔφημεν* Ald ‖ 26 *ἰστέον — ἐποίησεν* M: *ἕως ὧδε τὰ περὶ τῶν ἄστρων, ἤγουν τῶν φαινομένων* Ald, om A

733. Οὐχ ὁράαις; ὀλίγη μέν: ἡ δοκοῦσα εἶναι πρός τινα τοῦ λόγου ἀπόστασις ἐπλαγίασε πρὸς τὸ [οὐχ ὁράαις] ἐνθεῖναι τὸ εἰς Ἀγκλείδην προοίμιον [ἀνα]φερόμενον (cf Ach p. 81 An II p. 141. 152 sq.). ἀλλ' ἠγνόησαν, ὅτι ποιητικόν ἐστιν ἔθος, ὡς καὶ Ὅμηρος 'ἔνθ' οὐκ ἂν βρίζοντα ἴδοις' (Il IV 223) καὶ 'Πατρόκλεις ἱππεῦ' (Il XVI 20 al) καὶ 'οὐδὲ σέθεν, Μενέλαε' (Il IV 127), καὶ διὰ τούτων ἦθος ἐγγίνεται τοῖς ὑποκειμένοις.

ἄλλως. οὐχ ὁράαις: λοιπὸν πειρᾶται διὰ πολλῶν παραστῆσαι, ὅτι πολλὰ τεκμήρια ἡμῖν οἱ θεοὶ παρέχουσι καὶ οὐ μόνον δι' ἡλίου καὶ σελήνης, ἀλλ' ἤδη καὶ ζώιων ἑρπετῶν φυτῶν καὶ ἄλλων, ὅτι διὰ πάντων προνοεῖται ἡμῶν ὁ θεός. ἄρχεται οὖν τὰς τῆς σελήνης φάσεις ἐκτιθέναι καί φησιν, ὅτι μετὰ τὴν τοῦ ἡλίου δύσιν ἐπὶ τῆς ἑσπέρας, ἐὰν φανῆι μηνοειδεῖς καὶ λεπτὰς ἔχουσα τὰς κεραίας, αὔξησιν τοῦ αὐτῆς φωτὸς ἐπιδείκνυται. ὅταν δὲ ἄρχηται σκιὰν τῶν σωμάτων ἀποτελεῖν, τετράδα τοῦ μηνὸς σημαίνει. ὅταν δὲ εἰς ἡμικύκλιον διαιρῆται, διχότομος ὀνομάζεται, ὀγδόην ἡμέραν ἐπέχουσα. πλήρης δὲ γενομένη πανσέληνος καλεῖται. ἐντεῦθεν δὲ πάλιν μειουμένη τῶι φωτὶ πολλὰς ἀπαλλάσσει φάσεις, καὶ καθ' ἑκάστην φάσιν αὐτῆς ἐπινοίας λαμβάνομεν τῶν τοῦ μηνὸς ἡμερῶν· ἡ μὲν γὰρ ἀμφίκυρτος ἐννεακαιδεκάτην δηλοῖ, διχότομος δὲ λήγουσα εἰκάδα καὶ δευτέραν ἢ τετάρτην. μετὰ δὲ τὴν διχότομον λεπτὰς πάλιν ἔχουσα καὶ μηνοειδεῖς τὰς κεραίας δηλοῖ τὰς ἐπὶ συνόδου ἡμέρας. εἶτα συν⟨ο⟩δε⟨ύ⟩ουσα τῶι ἡλίωι καὶ περιφωτιζομένη ὑπ' αὐτοῦ ἀφανὴς γίνεται ἡμέραις δυσὶ καὶ μοίραις ὀλίγαις.

ἄλλως. διαλεχθεὶς ἡμῖν καὶ πληρώσας τὸν περὶ τῶν

1—7 post χειμών p. 473, 5 Ald ἔδοξε δέ τισιν ὅτι τὸ οὐχ ὁράαις β' πρόσωπον ὂν πρός τινα ἀναφέρεται, πρὸς ὃν ὁ Ἄρατος διαλεγόμενος προοιμιάζεται, Ἀγκλείδην καλούμενον. ἠγνόησαν δέ, ὅτι οὐχ ὡς προσφωνῶν τινι τῶι δευτέρωι ἐχρήσατο προσώπωι, ἀλλὰ ποιητικῶι ἔθει οὕτω τὸν λόγον ἐσχηματίσατο. καὶ Ὅμηρος — διὰ γὰρ τῶν τοιούτων ἦθος κτλ, cf l. 5 sqq. ‖ 1 ὁράας M ‖ 2, 3 seclusi ‖ 8 sqq. περὶ σελήνης textui praescriptum A, ὀλίγη μέν pro lemmate Ald ‖ 8 ὁράας M | λοιπὸν om Ald ‖ 10 καὶ δι' ante ἑρπ. M, καὶ Ald: om A | καὶ ante φ. Ald: om AM ‖ 11 post ἄλλων Ald παντοίων δεικνὺς | προνοοῦνται ἡ. οἱ θεοί AAld ‖ 12 φαύσεις AAld ‖ 13 μηνοειδής AAld ‖ 14 ἔχουσα om A, post κεραίας Ald ‖ 16 εἰς Ald: om AM | διαιρῆται Ald: διήρηται AM ‖ 17 η' μοῖραν Ald ‖ 17, 8 γενομένης Ald ‖ 19 ἀλάσσει A, ἀλλάσσει Ald | φύσεις AMAld; φαύσεις coni Bekker | φαῦσιν AAld ‖ 21, 2 δὲ γενομένη κβ' ἢ κγ' Ald ‖ 22 ἢ τετάρτην om M ‖ 23 ἄνοδον AAld ‖ 26 οὐχ ὁράας pro lemmate AAld | διαλεχθεὶς ἡμῖν καὶ AAld: om M

ὡρῶν καὶ τῆς τῶν ἄστρων καταλήψεως λόγον ἔρχεται ἐπὶ ἄλλο βιβλίον σφόδρα βιωφελές, ὃ καλεῖται Διοσημεῖαι, καὶ βούλεται περὶ σελήνης διαλαβεῖν· ἀπὸ γὰρ τοῦ ποιοῦ τῆς σελήνης σχήματος καὶ ἀπὸ τῶν τοῦ ἡλίου ἀκτίνων δηλοῖ ἡμῖν, εἰ ἔσται χειμών. περὶ δὲ τῶν τῆς σελήνης σχημάτων ἔστιν εἰπεῖν ἑτέρως (? 740, 1). § *τὸ δὲ ἑξῆς οὐχ ὁράαις —· ὅταν ἀπὸ τῆς δύσεως ἡ σελήνη φαίνηται, αὐξομένου καὶ ἱσταμένου τοῦ μηνὸς διδάσκει, ἡμέραν δ΄ μέν, ὅταν πρῶτον ἀποβάλῃι σκιὰν ἀπὸ τῶν σωμάτων ἡμῶν, η΄ δὲ ἱσταμένου καὶ ἡμιλάμπρου τοῦ φωτός, διχομηνίαν δὲ πανσελήνου καὶ πᾶν τὸ ἐν αὐτῆι πρόσωπον πλῆρες τοῦ φωτὸς ἐχούσης.*

734. *ἑσπερόθεν φαίνηται: ἀπὸ τῆς ἑσπέρας ὅτε φαίνεται, ἑσπέραν τὸν ὑπὸ γῆν τόπον καλῶν· ἀποστᾶσα γὰρ ἡ σελήνη ἡλίου δώδεκα μοίρας τίκτεται.*

735. *μηνὸς ὅτι πρώτη ἀποκίδναται: μῆνα κυρίως ἔλεγον οἱ Ἕλληνες τὸν χρόνον τὸν ἀπὸ τῆς σεληνιακῆς συνόδου παρὰ τὴν μήνην μῆνα ὀνομάσαντες· ἐμέτρουν γὰρ οἱ Ἕλληνες πρὸς τὸν τῆς σελήνης δρόμον τοὺς μῆνας, Αἰγύπτιοι δὲ πρὸς τὸν τοῦ ἡλίου. ἀπὸ δὲ γέννης τρίτην ἡμέραν ἄγουσα ἡ σελήνη μηνοειδὴς κατὰ τὸ σχῆμα τοῦ φωτὸς καλεῖται, ἡνίκα λεπτὸν φῶς τοῖς κέρασιν ἐπιτρέχει. ὀγδοαία δὲ οὖσα διχότομος ὀνομάζεται, ὅταν τοῦ ὅλου κύκλου τὸ ἥμισυ φωτισθῆι, ἐναταία δὲ ἀμφίκυρτος, ὅταν τῶι διχοτόμωι κυρτώσεις προσγένωνται τοῦ φωτός, ὥστε κατ᾽ ὀλίγον τὸ ἥμισυ τοῦ κύκλου φωτισθῆναι. πεντεκαιδεκαταία δὲ οὖσα πανσέληνος καὶ διχόμηνος, πληρωθεῖσα [τοῖς φωσί]· πᾶσα γὰρ ἐν διαμέτρωι οὖσα τοῦ ἡλίου διχασθέντα ἐν ιε΄ ἡμέραις δηλοῖ τὸν μῆνα. ἐντεῦθεν λοιπὸν κατὰ*

---

1 *τῶν ἄστρων τῆς καταλήψεως* A ‖ 2, 3 *καὶ β. — διαλαβεῖν* om M ‖ 4 *εἰ ἔ. ἢ μὴ* Ald ‖ 5 *περὶ — ἑτέρως* om Ald (cf ad p. 472, 1), post *ἑτέρως* scholii finem A ‖ 6 *οὕτως* post *ἑξῆς* Ald | *ὁρᾷς* Ald | *τῆς* om Ald ‖ 7, 8 *αὐξανομένου μηνός, ἤγουν τοῦ φωτός, σημεῖον διδάσκει, δ΄ δὲ ἡμέραν, ὅταν* Ald ‖ 8 *δ΄ μὲν ἡμ.* A | *ἀποβάλλη* A ‖ 9 *η΄ δὲ ἡμιλ. ὄντος τοῦ φ.* Ald | *ἱσταμένης* A ‖ 10 *πανσέληνον πᾶν* Ald ‖ 10—13 *καὶ πλ. φωτὸς ἔχουσαι. τὸ οὖν ἑσπ. φ. ἤγουν ὅτε φ. ἀπὸ τῆς ἑσπ. ἑσπέραν δὲ τὸν ὑπὸ γῆς τόπον καλεῖ* Ald ‖ 13 *γῆς* AAld | *καλεῖ* Ald ‖ 14 *ηλίου* om Ald | *ιβ΄* AAld | *μοίραις* M ‖ 15 *ἀποκίδναται* om A, lemma Ald quae sic *ἰστέον δέ, ὅτι μῆνα* ‖ 17 *παρὰ τὸ μένειν ἢ παρὰ τ. μ.* Ald | *ἐμέτρουν* (π supra) M | *οἱ* om M ‖ 18 *τοὺς μῆνας* ante *πρὸς* AAld ‖ 22 *ὅλου* om Ald | *αὐτῆς* post *κ.* Ald | *ἐνναταία* AM, *δεκαταία* Ald ‖ 23 *τοῦ* om A Ald ‖ 24 *ὥστε πλέον ἢ τὸ* Ald ‖ 25 *διχόμηνος* AAld: *διχότομος* M ‖ 26 *τῶι φωτί* Ald ‖ 26, 7 *διχασθέντα* AAld: *-ος* M

τὸ ἀνάπαλιν β' ἀμφίκυρτος, β' διχότομος, β' μηνοειδής, ἔπειτα ἁρπαγιμαία (ἀφανὴς γὰρ λοιπὸν φαίνεται ὑπὸ τὰς τοῦ ἡλίου αὐγὰς γενομένη), ἔπειτα συνοδική, ἡνίκα ἐν τῶι αὐτῶι ζωιδίωι τὰς αὐτὰς μοίρας ἔχει. ἐπειδὰν δὲ τὴν ἰσομοιρίαν παραλλάξηι, τότε πάλιν γένναν φαμέν.

735. *ὅτε πρώτη ἀποκίδναται: ἐν ταῖς ἀρχαῖς τοῦ μηνὸς τοσοῦτον ἄρχεται ἀποσκίδνασθαι φῶς τῆς σελήνης καὶ αὐγὴ ἀπ' αὐτῆς, ὅσον ἀμυδρὰν σκιὰν ἡμῶν τοῖς σώμασι ποιεῖν· ὅταν γὰρ πανσέληνος ἦι ἤτοι ὁλόκυκλος, τότε καὶ τὸ φῶς πλεῖον ἔχουσα σκιὰν οὐχὶ μικρὰν ἡμῖν ἀποτελεῖ.*

736. *ἐπὶ τέτρατον ἦμαρ ἰοῦσα: τεταρταία, φησί, γενομένη ἄρχεται δύνασθαι σκιάζειν [ἐν] τῶι φωτὶ αὐτῆς (τριταία γὰρ οὐ δύναται διὰ τὴν περικειμένην τοῦ φωτὸς ἀδράνειαν). φησὶν οὖν· ὅταν πρώτη τῆς σελήνης αὐγὴ ἀπὸ γέννης ὑψόθεν σκεδαννύ⟨η⟩ται, ὥστε καὶ σκιὰν δύνασθαι ποιεῖν, γίνωσκε (ἀπὸ κοινοῦ) τεσσάρων οὖσαν ἡμερῶν τὴν σελήνην.*

737. *ὀκτὼ δ' ἐν διχάσιν —: ὀκτὼ δὲ ἡμέρας ἄγει διχότομος οὖσα. διχόμηνος δὲ παντὶ προσώπωι πεντεκαιδεκαταία οὖσα· πληρεστάτη γάρ.*

738, 9. *αἰεὶ δ' ἄλλοθεν ἄλλα —: διὰ παντὸς δὲ ἀλλαχόθεν καὶ πολυπλασίως τὰ πλάτη τοῦ φωτὸς ἐπεκτείνουσα δηλοῖ καὶ λέγει, ὁποία καὶ πόστη τοῦ μηνός ἐστιν ἡμέρα. προείπομεν δέ* (p. 472), *ὅτι τῶν μηνῶν αἱ καταλήψεις ἐκ τοῦ φωτὸς αὐτῆς ἐγγίνονται.*

ἄλλως. ἀεὶ δὲ ἄλλοθεν ἄλλα δεικνῦσα πρόσωπα ἤγουν εἴδη, τουτέστιν ἐν πολλαῖς μορφαῖς φαινομένη, λέγει ἡμῖν, πόστη ἡμέρα τοῦ μηνὸς ἀνατέλλει.

---

1 *δευτέρω* ter (pro *β'*) A ‖ 2 *φαίνεται* A, *γίνεται* superscripto *φαίνεται* M: *γίνεται* Ald ‖ 3, 4 *ἐν τῶ αὐτῶ ζωδίω* iterum M post *ἔχει* ‖ 5 *γεννᾶν* Ald, cf p. 473, 19 ‖ 6—10 schol om M ‖ 6 *ἀποσκίδναται* A: om Ald ‖ 7 *τὸ* ante *φῶς* AM: om Ald ‖ 8 *τὸ ἀμ.* A ‖ 9 *ἤγουν* Ald ‖ 10 *ὑμῖν* A ‖ 11 *τέταρτον* A | *οὖν* ante *ἦμαρ* Ald | *ἰοῦσα* om AAld | *τουτέστιν τετ. γεν.* omisso *φησὶ* Ald ‖ 14—16 (*φησὶν — σελήνην*) om Ald ‖ 14 *ὅτι* A ‖ 15 supplevi | *καὶ* om A ‖ 17 de *διχάσιν* cf ed | *ἡμερῶν* M ‖ 18, 9 *τὰ δὲ διχόμηνα ἄγει, ἤγουν τὴν μέσην τοῦ μηνός, ὅταν ἐν παντὶ πρ. ἤγουν κύκλωι πληρωθῆι φωτός, τουτέστιν ὅταν ἦι πεντεκαιδεκαταία* Ald ‖ 19 *πληροῦται γάρ* A ‖ 22 *δὲ λ.* (pro *καὶ*) M | *πόση* A | *ἐστιν* om Ald | *ἡ ἡμ.* Ald ‖ 22, 3 *προσείπομεν* A ‖ 24 *γίνονται* AAld ‖ 25 omisso lemmate *ἢ ἀεὶ ἄλλοθεν — ἤγουν* Ald ‖ 26 *γενομένη* AAld | *εἴρει καὶ λέγει* Ald | *πόση* A ‖ 27 *τῆς σελήνης* A

740. *ἄκρα γε μὴν νυκτῶν*: περὶ μὲν τῆς ἐν νυκτὶ τῶν ὡρῶν διακρίσεως ἤδη προείπομεν (p. 448 sq. 471, 15). αὐτὴν δὲ τὴν νύκτα καὶ τὴν ἡμέραν, ἥτις ἐστὶ τοῦ μηνός, ἑξῆς διδάσκει. μῆνα δὲ λέγομεν τὸν ἀπὸ συνόδου σελήνης καὶ ἡλίου χρόνον ἐπὶ σύνοδον, ὅταν ἦι ἡμερῶν κθ'. ἐπὶ δὲ τῶν τοιούτων συνόδων ἡμέραν ἄκουε τὸν ἐκ τῆς νυκτὸς καὶ ἡμέρας χρόνον. τούτωι δὲ τῶι μηνὶ ἐχρῶντο πρὸς τὴν τῶν πολιτικῶν ἡμερῶν ἀγωγήν, καὶ νῦν ἔτι χρῶνται πολλοὶ τῶν Ἑλλήνων. § *ἄκρα δὲ νυκτῶν*: ἡ ἑσπέρα καὶ ὄρθρος, ἅπερ ἱκαναὶ πρὸς τὸ σαφὲς δηλῶσαι ἐκεῖναι αἱ ιβ' μοῖραι, τῶν ιβ' ζωιδίων δηλονότι.

ἄλλως. τὰ ιβ' ζώιδια ἱκανά ἐστι σημαίνειν ἀρχάς τε καὶ τέλη τῶν νυκτῶν. § *μέγαν δὲ ἐνιαυτὸν* (741) λέγει τὸν ἡλιακόν· οἱ γὰρ παλαιοὶ γ' ἤιδεσαν μέτρα χρόνου, [τὴν τῆς σελήνης περίοδον] ἡμέραν μήνην ἐνιαυτόν. μέγιστον δὲ τούτων ὁ ἐνιαυτός. ὅτι δὲ λέγει τὸν ἡλιακόν, δῆλον ἐξ ὧν ἀρότου καὶ φυτείας μνήμην ποιεῖται (742). ὁμοία δὲ τῶι προοιμίωι ἡ διάνοια *ἐσκέψατο δ' εἰς ἐνιαυτὸν ἀστέρας, οἵ κε μάλιστα τετυγμένα σημαίνουσιν* (11, 2).

ἄλλως. ὁ λόγος· αἱ τῶν δώδεκα ζωιδίων ἀνατολαὶ καὶ δύσεις ἱκαναὶ πεφύκασι τῶν ἐνιαυσιαίων καιρῶν τὴν διαφορὰν οἰκείως διασαφῆσαι, ἔαρος θέρους μετοπώρου χειμῶνος· διὰ γὰρ τούτων καταλαμβάνομεν τὴν διαφορὰν τῶν κατὰ τὴν γεωργίαν ἔργων, σπόρου φυτείας ἀμήτου τῶν ἄλλων ἁπάντων. ἐμφανεῖς δὲ τοῖς βουλομένοις ἀκριβῶς προσέχειν τυγχάνουσιν αἵ τε ἀνατολαὶ καὶ δύσεις τῶν ζωιδίων διὰ τὴν τοῦ θεοῦ πρόνοιαν. ὁμοία δὲ τῶι προοιμίωι ἡ διάνοια *ἐσκέψατο δ' εἰς ἐνιαυτὸν ἀστέρας, οἵ κε μάλιστα τετυγμένα σημαίνοιεν* (11, 2; cf l. 16—18).

---

1 *μὲν* Ald ‖ 4, 5 *σ. ὅς ἐστιν ἡμ.* Ald ‖ 5 *οὖν* post *ὅταν* A: om M, cf Ald | *ἀκούει* Ald ‖ 7 *διαγωγήν* AAld ‖ 8 *ἡ* om M ‖ 9 *ἱκαναὶ* Ald: -*ὰ* AM | *σαφὲς* AMAld; *σαφῶς* Bekker | *ἐκεῖναι* om Ald ‖ 11, 2 *ἄλλως — νυκτῶν* om Ald ‖ 11 *σημᾶναι* A ‖ 12 *τὰ δέ που μέγαν εἰς ἐνιαυτόν* (741): *μέγαν ἐνιαυτὸν τὸν ἡλ. λέγει* Ald ‖ 13, 4 *τὴν — ἐνιαυτόν* om A ‖ 13 *τρία* AAld ‖ 14—18 post *περίοδον* Ald *τὴν ἑκάστην ὥραν τοῦ ἐνιαυτοῦ καὶ τὴν ἡλιακὴν περίοδον. μέγιστον δὲ τῶν ἄλλων ἡ ἡλιακή. ὅτι δὲ τὸν ἡλιακὸν χρόνον λέγει, δῆλον — ποιεῖται, ἡ δὲ διάνοια ὁμοία τῆι τοῦ προοιμίου — σημαίνοιεν* ‖ 15 *λέγει* om A ‖ 16—18 *ὁμοία — σημ.* om hic M, cf l. 26, 7 ‖ 16 *ὁμοίως* A ‖ 17 *καὶ* A ‖ 26, 7 *ἐσκέψατο — σημαίνοιεν* om A hoc loco, cf l. 16—18

743—7. *ἐκ Διὸς ἤδη πάντα—*: ὑπὸ τοῦ Διὸς παρεδόθη τοῖς ἀνθρώποις, ἵνα οἳ μὲν πρὸς ἀντίληψιν τῶν κατὰ τὴν γεωργίαν ἔργων ὠφεληθῶσιν, οἳ δὲ εἰς ναυτιλίαν φυλασσόμενοι τὰς χειμερίους ἀνατολάς τε καὶ δύσεις τῶν ἄστρων, οἷον Ἀρκτούρου Ἐρίφων Αἰγός, ἀπό τε τῆς ἑσπέρας σημείωσιν ποιούμενοι τοῦ μέλλοντος καὶ ἀπὸ τοῦ ὄρθρου, τουτέστιν ἀπὸ τῆς ἑκάστου τῶν ιβʹ ζωιδίων ἀνατολῆς τε καὶ δύσεως· ὁ γὰρ ἥλιος ἐν τῆι ἐνιαυσιαίαι περιόδωι διεξιὼν τὸν ζωιδιακὸν κύκλον κατὰ τάξιν εἰς ἓν ἕκαστον τῶν ζωιδίων μεταβαίνει. διὸ *ὄγμον* τὴν πορείαν αὐτοῦ ὠνόμασεν (749). καὶ Ὅμηρος ʽὄγμον ἐλαύνω⟨σιν⟩ʼ (Il XI 68).

744—6. *καὶ μέν τις καὶ νηΐ —*: ὅτι τὰ ἀπλανῆ, φησί, δηλοῖ τοὺς καιρούς, καὶ τεκμήρια δίδωσι τοῦ πλοῦ· καὶ γάρ τις καὶ νηΐ ἑαυτὸν εἰσδεδωκὼς *πολυκλύστου χειμῶνος* ἐσκέψατο ἢ τοῦ δεινοῦ Ἀρκτούρου μνημονεύσας· ὀλίγη γὰρ αὐτοῦ ἡ χειμερινὴ δύσις. ὃ δὲ Χηλαῖς συγκατέρχεται Σκορπίωι Τοξότηι Αἰγοκέρωτι (722), ἣ δὲ τετράμηνος χειμερινή ἐστιν. ἔμαθεν οὖν περὶ ἐσομένου χειμῶνος ὁ ναυτίλος ἢ τοῦ Βοώτου μνησθεὶς (*δεινοῦ δὲ* (745) οἳ μὲν τοῦ λαμπροῦ, οἳ δὲ τοῦ χειμερινοῦ ὡς πρὸς τὸ παρόν) ἤ τινων ἄλλων ἀστέρων θέας, οἵτινες ἐξ ὠκεανοῦ *ἀρύονται* (746) ἀντὶ τοῦ ἀνατέλλουσιν.

747. *ἀμφιλύκης*: φασὶ γὰρ τὸν λύκον ἀνακεῖσθαι τῶι Ἀπόλλωνι. καὶ ὥσπερ ἐκεῖνον μέν τις ὢν προβλέπει, οὕτω καὶ τὸν λύκον διὰ τὸ ὀξυδερκὲς αὐτοῦ προσήρμοσαν [αὐτὸν] τῶι Ἀπόλλωνι. διὰ τοῦτο καὶ λυκόφως λέγεται, ὅταν ὁ λύκος θεάσηται.

749. *ὄγμον ἐλαύνων*: ὄγμος κυρίως ἡ τάξις καλεῖται

---

1 ἤγουν ὑπὸ Ald ‖ 2 τὴν om MAld ‖ 3 εἰς M: πρὸς Ald, om A ‖ 6 ἑκάστης AAld ‖ 10 ἐλαύνω AM, ἐλαύνων Ald ‖ 14 δεδωκὼς τοῦ Ald | *πολυκλύστοιο* AM ‖ 15 ἢ et δεινοῦ om MAld | οὐκ ὀλ. γὰρ Ald ‖ 15, 16 δύσις χειμερινὴ AM; χ. αὐτοῦ δ. Ald ‖ 16 ταῖς γὰρ Χ. Ald ‖ 17 ὥστε τετρ. ἐστιν (omisso χειμ.) Ald ‖ 18 περιεσομένου AM, περὶ τοῦ ἐσομένου Ald ‖ 18—20 ἢ τοῦ δεινοῦ Ἀρκτούρου μνημονεύσας ἤγουν τοῦ Βοώτου· ἀπὸ μέρους γὰρ τὸ πᾶν. ἤ τινων Ald ‖ 19 ἢ *δεινοῦ μεμνημένος* pro lemmate A | τοῦ alt om A ‖ 20 θέας scripsi: θεάσοιτο AM, om Ald ‖ 21 ἤγουν ἀν. Ald ‖ 22—27 ἀμφιλύκην δὲ τὴν ἀνατολήν φησι διὰ τὸ τ. λ. — Ἀπ. ὡς γὰρ ἐκεῖνος μακρόθεν ὢν ὁρᾶν δύναται, οὕτω δὴ καὶ ὁ λύκος ὀξυδερκής ἐστιν. διὰ δὴ τὸ ὀξυδερκὲς αὐτοῦ — Ἀπ. ταύτη τοι καὶ λυκόφως τὴν αὐγὴν λέγουσιν, ἤγουν ὅταν ὁ λύκος θεᾶται. τὸ δὲ ὄγμος σημαίνει μὲν κυρίως τὴν τάξιν τῶν θ. Ald, om M ‖ 23 corrupta ‖ 25 λυκόφωτον AM ‖ 27 *ἐλαύνων* om A | ὄγμον κ. M | δὲ post ὄγμ. A | καλεῖται om A

τῶν θεριζόντων, ὅπου ἀμῶνται, ἢ ὁ μεταξὺ δύο φυτειῶν τόπος ἀργός. ἐπειδὴ οὖν τὴν μέσην γραμμὴν τοῦ ζωιδιακοῦ ὁ ἥλιος πορεύεται, ἔχει δὲ ὁ κύκλος ἄλλας δύο ἑκατέρωθεν γραμμάς, διὰ τοῦτο εἶπεν ὄγμον τὸν τοῦ ἡλίου δρόμον.

750. τοτὲ μέν τ' ἀνιὼν —: ἢ γὰρ ἀνατέλλων ἑώιας τὰς φαύσεις παρέχει αὐτοῖς ἢ δύνων ἑσπερίας.

τὸ δὲ αὐτίκα: οὐκ ἀργῶς. ἐπ' ἀμφοτέρων· ἢ γὰρ αὐτίκα ανιὼν μετὰ τὴν ἑώιαν τοῦ ἄστρου φαῦσιν ἢ πρὸ ὀλίγου τῆς τοῦ ἄστρου ἑσπερίας φαύσεως δεδυκώς.

751. ἄλλος δ' ἀλλοίην ἀστήρ: ἐφ' ἕκαστον ὁ ἥλιος τῶν ἐν ταῖς μοίραις ἄστρων ἔρχεται..., οἷον σήμερον, τῆι δὲ ἑξῆς οὐκέτι σὺν αὐτῶι· ἔρχεται γὰρ ἐπὶ τὴν δευτέραν μοῖραν καὶ ἐπιψαύει τοῦ ἀστέρος τοῦ ἐν τῆι δευτέραι μοίραι ὄντος. διὸ εἶπεν ἄλλος δ' ἀλλοίην — ἐπιδέρκεται ἡμέραν ἀστήρ. ἢ ἄλλος κατὰ [τὴν] ἀλλοίην [τῶν ἀστέρων] ἡμέραν θεωρεῖται. κατὰ ποίαν δηλονότι φησὶν ἑώιαν ἀνατολὴν ἢ ἑσπέριον ἢ δύσιν τινὰ τούτων; ἐπεί τοι γε καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἕκαστος αὐτῶν καὶ ἀνατέλλει καὶ δύεται, ὡσὰν τοῦ κόσμου καὶ ἐν ἡμέραι καὶ ἐν νυκτὶ ἀπὸ σημείου ἐπὶ σημεῖον φερομένου.

752. γινώσκεις τάδε καὶ σύ: ὁριστικὸν ἀντὶ προστακτικοῦ, ἀντὶ τοῦ γίνωσκε. § συναείδεται δὲ ἀντὶ τοῦ συνάιδεται πρόκειται. § κύκλα (753) ἐνιαυτοί. § ἐπιδινεῖται (755) παρέρχεται. § ὁ δὲ λόγος· γίνωσκε, ὅτι ἀναλογοῦντες ἀλλήλοις καὶ σύμφωνοι γίνονται οἱ τοῦ ἡλίου δρόμοι διὰ ιθ' ἐτῶν ἐπιθεωρούμενοι. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ ἀνατολὴ τῆς τοῦ Ὠρίωνος ζώνης μέχρι τῆς παντελοῦς δύσεως αὐτοῦ, ἔτι γε μὴν καὶ ἡ τοῦ Κυνὸς ἀνατολή τε καὶ δύσις διὰ τῶν ἴσων ἐτῶν σύμφωνοι γίνονται.

---

1 post ἀμ. Ald σημαίνει δὲ καὶ τὸν μ. ‖ 1, 2 τόπον ἀργόν Ald ‖ 2 οὖν om et δι' αὐτὸν add A ‖ 4 ἡ. κύκλον AAld ‖ 5 αὐτοῖς post ἑώιας Ald ‖ 6 φαύσεις AAld: φάσεις M | αὐτῆς A ‖ 7 τὸ δὲ MAld: τοτὲ A | οὐκ ἀργῶς A: om MAld ‖ 8 φάσιν M ‖ 9 φαύσεως om M ‖ 10 ἄλλοτε δ' Ald ‖ 11 ἀστέρων AAld ‖ 11, 2 post σήμερον A ἐλθὼν ἐπὶ τὴν πρώτην μοῖραν ἀνατέλλει. τὸ ἑξῆς οὐκέτι, Ald τυχὸν τῶι ἐπὶ α' μοῖραν συνανατέλλει. οὐκοῦν τὸ ἑξῆς οὐκέτι ‖ 14 σὺν ἡλίωι ante ἀστήρ AAld ‖ 15 κατὰ ἄλλην ἡμέραν τῶν ἀστέρων θ. Ald ‖ 15, 6 κατὰ τὴν ἑώιαν δηλ. ἀν. ἢ δύσιν ἤ τινα Ald ‖ 16 ? | φησὶν A: φάσιν M | ἑσπέριον ἢ om A ‖ 18 ὡσὰν M: ὡς AAld | καὶ ἐν νυκτὶ καὶ ἐν ἡμέραι AAld ‖ 20 ἢ ante lemma Ald | post lemma ἀντὶ τοῦ γίν. Ald ‖ 21, 2 συνάιδεται δὲ ἤγουν πρόκ. Ald ‖ 22 ἐνιαυτοὶ κύκλα M ‖ 23 ὁ δὲ λόγος om AAld | γίν. οὖν φησιν ὅτι Ald | ἀναλογοῦσι AAld | τοῖς ἀλλ. A ‖ 24 δέκα ἐννέα A ‖ 27 τε om Ald

τὰς μὲν οὖν ἡμέρας τῆς ἐννεακαιδεκαετηρίδος ἀπὸ τῆς τοῦ ἡλίου ἐνεργείας ὑπέδειξε (748 sqq.), *τὰς δὲ νύκτας ἀπὸ τῆς τοῦ Ὠρίωνος ἀνατολῆς τε καὶ δύσεως διὰ τὸ ἐκεῖνα τὰ ἄστρα καταληπτὰ τοῖς ἀνθρώποις ἐν τῆι νυκτὶ μάλα γίνεσθαι* (754, 5).

ἄλλως. Μέτων τις γέγονε παλαιὸς ἀστρονόμος, ὃς ἀκριβῶς ἀριθμήσας εἶπε μικρὸν ἐνιαυτὸν ὡς πρὸς σύγκρισιν τοῦ μεγάλου, περὶ οὗ πάλαι ἐλέγομεν (cf p. 429, 6 sqq.), *ὅτε σύνοδος τῶν ζʹ ἀστέρων γίνεται ἐπ' ἀπωλείαι τοῦ παντός. δεξάμενοι τοίνυν οἱ μετὰ Μέτωνα ἀστρονόμοι πίνακας ἐν ταῖς πόλεσιν ἔθηκαν περὶ τῶν τοῦ ἡλίου περιφορῶν τῶν ἐννεακαιδεκαετηρίδων, ὅτι καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν τοιόσδε ἔσται χειμὼν καὶ τοιόνδε θέρος καὶ τοιόνδε φθινόπωρον καὶ τοιοίδε ἄνεμοι, καὶ πολλὰ πρὸς βιωφελεῖς χρείας τοῖς ἀνθρώποις. ἐπειδὴ οὖν ἤδη ταῦτα ἐγνώσθη ἐκ τῶν πινάκων καὶ αὐτὸς ἐκεῖθεν ἔγνω τὰ πολλὰ ὁ Ἄρατος, φησίν, ὅτι καὶ αὐτὸς γινώσκεις· πάλαι γὰρ ἀείδεται καὶ φαίνεται καὶ φανερὰ τοῖς Ἕλλησι γέγονεν. ἐδέξαντο δὲ αὐτὰ Ἕλληνες παρ' Αἰγυπτίων καὶ Χαλδαίων. ποῖα οὖν ἐστι ταῦτα, ἃ συναείδεται, ἐπήγαγε, τὰ κύκλα καὶ αἱ περιφοραὶ αἱ διὰ ἐννεακαίδεκα ἐτῶν γινόμεναι τοῦ ἡλίου. φησὶν οὖν, ὅτι πάντας τοὺς ἀστέρας ὁ ἥλιος ἐπέρχεται καθ' ἕκαστον ἐνιαυτόν, ἄλλοτε ἄλλωι ἐμπελάζων, ὁτὲ μὲν ἀνιών, ὁτὲ δὲ καὶ δύνων* (748—50).

754, 5. *ὅσα τ' ἀπὸ ζώνης: ὅσα, φησί, καὶ ἔμαθες ἀπὸ τῶν παλαιοτέρων, ἀπὸ τῆς ζώνης τοῦ Ὠρίωνος πάλιν εἰς αὐτὸν τὸν Ὠρίωνα ἡ νὺξ ἄστρα ἐπιφέρει καὶ ὅσα ἀπὸ τοῦ Κυνὸς εἰς αὐτὸν τὸν Κύνα. βούλεται δὲ καὶ περὶ πάντων εἰπεῖν τῶν ἀπλανῶν. προεῖπον δὲ περὶ τῶν ἄλλων πολλοὶ [γὰρ], οἱ [πρὸ Ἀράτου] περὶ Εὔδοξον καὶ Ἵππαρχον καὶ ἄλλοι τινές. ἤρξατο*

---

1 *οὖν* om A | *τῆς ἐννεακαιδεκαέτων* A, *τῶν ἐννεακαίδεκα ἐτῶν* Ald ‖ 5 *γινώσκεις τάδε* (752) pro lemmate Ald ‖ 7 *πάλιν ἐλέγομεν* AM: correxi; *οὗ πρότερον εἴπομεν ἤγουν ὅταν* Ald | *ὅταν* AAld ‖ 8 *γίνεται* scripsi: *γένηται* AMAld | *ἐπὶ* A ‖ 8, 9 *οἱ δὲ μετὰ Μέτωνα ἀ. καὶ π.* Ald | *μέτων* M ‖ 10 *ἐννεακαιδεκατηρίδων* A, cf p. 479, 11 ‖ 11 *καὶ τοιόνδε ἔαρ* post *χ.* add Ald ‖ 13 *δὲ* (pro *οὖν*) A ‖ 15 *αὐτὸς* M, *αὐτὰ* A; *καὶ αὐτὸς γινώσκεις αὐτά* Ald ‖ 16 *καὶ φαίνεται* A, *καὶ ἄιδεται* Ald: om M ‖ 18 *συνείδεται* AAld ‖ 19 *γενόμεναι* AAld | *τοῦ ἡλίου* post *περιφοραὶ* AAld ‖ 21 *ὅτε — ὅτε* M ‖ 22 *καὶ* om Ald ‖ 24 *τὴν νύκτα ἄστρα περιφέρειν* Ald | *περιφέρει* A ‖ 24, 5 *καὶ ὅσα — Κύνα* post *ἀπλανῶν* l. 26 A ‖ 25 *καὶ* om MAld | *λέγειν* Ald ‖ 26 *γὰρ* Ald (pro *δὲ*) ‖ 26, 7 seclusi (cf p. 354, 19 et Anal Eratosth p. 17 sq.) | *οἱ πρὸ Ἀράτου Εὔδοξός τε καὶ Ἵππαρχος καὶ* Ald ‖ 27 *ἤρξαντο* AAld

δὲ ἀπὸ Ὠρίωνος, ὅτι ὑπόκειται Καρκίνωι καὶ ὅτι μάλιστα εἰς αὐτὸν οἱ πλέοντες ὁρῶσι καὶ ὅτι νότιός ἐστιν, ἐκ δὲ τῶν νοτίων μερῶν καὶ ἀεὶ ἐκδέχονται ἐσόμενον χειμῶνα.

ἄλλως. ὅσα ἄστρα ἀπὸ τῆς ζώνης τοῦ Ὠρίωνος εἰς ἔσχατον Ὠρίωνα (ὅ ἐστι μέχρι τῶν ποδῶν αὐτοῦ) ἡ νὺξ *ἐπιδινεῖται* —. ἀπὸ κοινοῦ δὲ τὸ *γινώσκεις* (752). ἀρχὴ δὲ τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐστιν ἡ τῆς ζώνης τοῦ Ὠρίωνος ἐπιτολή, τέλος δὲ τῶν ποδῶν τοῦ Ὠρίωνος ἡ ἐπιτολὴ καὶ τοῦ Κυνός. εἰς τρία δὲ αὐτοῦ διήιρηται ἡ ἐπιτολή, ὦμον ζώνην πόδας.

756—64. *οἵ τε Ποσειδάωνος ὁρώμενοι* —: οὐ μόνον, φησίν, ὁ ἀριθμὸς τῆς ἐννεακαιδεκαετηρίδος ἐστὶν εὔχρηστος τοῖς ἀνθρώποις, ἀλλὰ καὶ τῶν λοιπῶν ἀστέρων αἱ παρατηρήσεις, τῶν τε Ποσειδῶνος καὶ τῶν τοῦ Διός. εἰσὶ δὲ Ποσειδῶνος μὲν ἀστέρες οἱ τοὺς χειμῶνας καὶ τὰς εὐδίας δηλοῦντες, Διὸς δὲ οἱ τὰ πρὸς γεωργίαν εὔχρηστα μηνύοντες. ὅταν οὖν μέλληις πελαγίωι δρόμωι σεαυτὸν ἐμπιστεύειν, πολυπραγμόνησον πρῶτον τὴν παρατήρησιν τῶν τὰς εὐδίας ἢ τοὺς χειμῶνας δηλούντων ἀστέρων. κόπος μὲν γὰρ βραχὺς τυγχάνει τῶι βουλομένωι τὴν τῶν σημείων ἀκρίβειαν μετέρχεσθαι, ἡ δὲ ὠφέλεια πολλή· ἑαυτούς τε γὰρ τότε σώιζουσιν οἱ ἄνθρωποι πρῶτον οἱ τὴν παρατήρησιν αὐτῶν ἔχοντες, τῶν τε ἀνατολῶν καὶ ⟨τῶν⟩ δύσεων τῶν ἄστρων, καὶ τοῖς ἄλλοις παραίτιοι γίνονται ἀσφαλείας, προμηνύοντες αὐτοῖς τὰς μελλούσας τοῦ ἀέρος περιστάσεις ἐκ τῶν περὶ οὐρανὸν σημείων.

758—62. *τῶι κείνων πεπόνησο* —: διὸ ἐκείνων τῶν ἄστρων, τῶν βιωφελῆ χρείαν ἐχόντων, ἐν ἐπιμελείαι ἔσο καὶ γίνωσκε καὶ μάνθανε αὐτούς· ὀλίγος μὲν γὰρ ἐκ τούτων κάματος, τουτέστιν ἐκ τῆς μαθήσεως, πολὺ δὲ τὸ βιωφελές ἐστι τῶι ταῦτα παρατηροῦντι ἀνδρὶ ἐπιφροσύναις καὶ λογισμοῖς. § τὸ δὲ *μέλοι δέ τοι*: περὶ δὲ τούτων τῶν ἀστέρων μελέτω σοι, ὅσα

---

2 τῶν om AAld ‖ 3 καὶ om Ald | ἀεὶ post ἐκδ. AAld ‖ 4 ἢ *γινώσκεις* pro lemmate Ald | καὶ ὅσα AAld ‖ 6 κατὰ κ. Ald ‖ 8 αὐτοῦ (pro τοῦ Ὠρ.) Ald ‖ 9 πόδα ζώνην AAld ‖ 11 ἐννεακαιδεκατηρίδος A ‖ 12 τῶν om M ‖ 14 τὰ om M ‖ 15 δεικνύοντες AAld ‖ 18, 9 γάρ ἐστι τῷ βουλομένῳ βραχὺς τὴν τῶν σημ. μαθεῖν ἀκρ. ἡ AAld ‖ 20 τότε om AAld ‖ 21 τε om Ald ‖ 22 τοῖς om M ‖ 23 τὰς om AAld | ἀστέρος AAld | ἐπιστάσεις AAld ‖ 26 ἐν M: om A; ἐπιμέλειαν ἔχε Ald ‖ 29 ἐν ταῖς post ἀ. add Ald ‖ 30 *μέλει* Ald | ἄστρων AAld

κεχρημένα καὶ ἀσφαλῶς εἰρημένα περὶ πλοῦ ἐστιν, ὅταν [ἐν] νηῒ σαυτὸν πιστεύῃς καὶ μέλλῃς εὑρεῖν, πόθεν ἔσται κύματα.

765. *πολλάκι γάρ καί τίς τε: πολλάκις γάρ, φησί, γαλήνης οὔσης θεασάμενός τις ἀνὴρ ἔμπειρος σημεῖόν τι διὰ τῆς νυκτὸς προέγνω χειμῶνα ἐπιγενησόμενον καὶ ἀσφαλισάμενος τὴν ναῦν ἐμπειρίαι ναυτικῆι διεσώθη.*

ἄλλως. πολλάκις γάρ, φησί, καὶ γαλήνης ὑπαρχούσης ἀσφαλίζεταί τις περὶ τῆς νηὸς ἐκ τῆς περὶ τὰ μέλλοντα προγνώσεως· οὐ γὰρ ἐκ τοῦ παραχρῆμα γίνονται οἱ χειμῶνες, ἀλλὰ πολλάκις ἐκ τῶν σημείων τεκμαιρόμεθα καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας χειμῶνα γενησόμενον καὶ μετὰ πέντε.

767, 8. *ἄλλοτε δὲ τρίτον: ποτὲ μὲν μετὰ τρεῖς ἡμέρας γίνεται χειμών, ποτὲ δὲ μετὰ ε΄, ⟨ἢ⟩ ἀπροοράτως. ἀλλ' ὅμως ἐκ τῶν πρώην γινομένων σημείων προγινώσκομεν.*

768—71. *καὶ πολλάκις ἀπροσδόκητος ὁ χειμὼν ἐπέρχεται· οὐ γὰρ πάντα οἱ ἄνθρωποι τὰ σημεῖα ἐπιστάμεθα, ἀλλ' ἔτι καταλείπεται ἡμῖν ἄδηλά τινα, ὧν ἴσως ἐξ ὑστέρου δώσει καὶ ἡμῖν ὁ θεὸς τὴν γνῶσιν.*

771. *Ζεύς: ὁ οὐρανός, ὡς καὶ ἐν ἄλλωι* (265)^*Ζεὺς αἴτιος. καὶ ὁ μὲν οὐρανός, φησίν, ἐκ τῶν ἐγκειμένων αὐτῶι ἀστέρων δίδωσιν ἡμῖν σημεῖα, ἄλλα δὲ ἡμῖν παρέχει ἡ σελήνη διχότομος γινομένη (τοῦτο δὲ εἶπεν, ἐπεὶ καθ' ἑκάστην αὐτῆς περίοδον διχότομος γίνεται δίς), ἀλλὰ καὶ πεπληθυῖα, τουτέστι πληροσέληνος οὖσα. συμβάλλεσθαι δὲ οὐκ ὀλίγα εἰς πρόγνωσιν εὐδίας τε καὶ χειμῶνος τὸν ἥλιον δύνοντά τε καὶ ἀνατέλλοντα, ἃ μὲν εἰς ὅλον μῆνα, ἃ δὲ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἡμέραν· ὁ γὰρ ἥλιος ἀνατέλλων σημεῖα τῆς ἡμέρας παρέχει ἤτοι χειμερίου ἢ εὐδινῆς ἢ καὶ δύνων γε τῆς νυκτός. ὁποῖα μέντοι γε μηνὸς*

1 *κεχρημένα* Ald: *κεχριμ(μ* Ald)*ένα* AM ‖ 2 *μέλλεις* A, *μέλης* M, *μέλης* Ald | *ὀρεῖν* (sic) *καὶ ὁρμᾶν ἐπάνω τῶν κυμάτων δηλαδή*: — Ald ‖ 3 *καί τις τε* om Ald ‖ 5 *προεῖδε* Ald ‖ 6 *θάλασσαν* pro *ναῦν* Ald ‖ 7 *ἢ* pro *ἄλλως* Ald | *γάρ φησι* abscissa A | *καὶ* ante *γαλ.* deesse videtur in A ‖ 7, 8 *οὔσης ἐν τῆι νυκτὶ ἀσφ.* Ald ‖ 8 *τῆς* ante *ν.* om M ‖ 9 *ἐκ τοῦ παραυτίκα δεῖ προσμένειν τὸν χειμῶνα ἀλλὰ* Ald ‖ 10 *καὶ μετὰ ε΄ γενησόμενον* AAld ‖ 12—14 schol om M ‖ 12 *μὲν* Ald ‖ 13 *ποτὲ δὲ καὶ* ante *ἀπρ.* add Ald: om A | *τῶν προγινομένων* Ald ‖ 14 *γινώσκομεν* Ald ‖ 15 *ἀπροσδοκήτως* AAld ‖ 16 *πάντες* A ‖ 17 *ἵ. καὶ ἐς ὕστερον* Ald | *καὶ* om Ald ‖ 18 *τοῦ γνῶναι* A ‖ 19 *δώσει Ζεύς ἤγουν* Ald | de v. 265 cf adn in ed ‖ 22 *γενομένη ἀμφοτέρωθεν καὶ γὰρ καθ' ἑκάστην* Ald ‖ 25 *τε* alt om Ald ‖ 26 *καὶ* om M ‖ 27 *ἤτοι* om Ald ‖ 28 *εὐδιεινῆς* AAld | *καὶ* om Ald | *τοῦ* ante *μ.* Ald: om AM

σημεῖα γίνεται, ὅτε τὰ ζώιδια διέρχεται, δείκνυσιν (779 sqq.). ὁ γοῦν Εὔδοξος Κριὸν μέν φησιν ἡλίου διερχομένου μαλακὰ γίνεσθαι πνεύματα, ὁμοίως δὲ καὶ Ταῦρον, ὅταν δὲ Διδύμους, ζεφύρους τε πνεῖν καὶ βορέας ψυχρούς.

771, 2. ὃ γὰρ οὖν γενεήν: οὗτος γὰρ ἀεὶ τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος ὠφελεῖ πανταχόθεν καὶ ἐν παντὶ ὁρώμενος καὶ παρέχων τὰ φανερὰ σημεῖα.

τὸ δὲ πάντοθεν εἰδόμενος (772) οἳ μὲν οὕτως 'διὰ γῆς διὰ θαλάττης διὰ παντὸς μέρους τοῦ κόσμου', οἳ δὲ οὕτως ἐξέλαβον 'διὰ κληδόνων διὰ μαντειῶν δι' ὀνείρων διὰ σημείων διὰ τῶν παραπλησίων πάντων'.

778. σκέπτεο δέ: περισκέπτου δὲ πρῶτον (τουτέστιν ἐν τῆι τρίτηι ἡμέραι, ἧι καὶ φαίνεται) τῶν κεράτων αὐτῆς τῆς σελήνης· ἐξ αὐτῶν γάρ ἐστι καταλαβεῖν τὰ ἐναντία ὄντα ἀλλήλοις, τουτέστι χειμῶνά τε καὶ εὐδίαν.

779. ἄλλοτε γάρ τ' ἄλληι μιν: πρὸς τὴν ἑσπέραν καὶ δύσιν, ὅτε καὶ ἀρχὴν ἔχει ἀπὸ συνόδου οὖσα ἡλίου· εἴπομεν γάρ (p. 475, 2 sqq.), ὅτι τὰς ἀρχὰς ἀπὸ συνόδου ἔχουσα τοῦ ἡλίου πρὸς τὴν ἑσπέραν φαίνεται, εἰκότως· εἰ γὰρ νομίζεται ⟨ἐν⟩ Ταύρωι εἶναι ὁ ἥλιος περὶ τρίτην ἢ τετάρτην, αὕτη δὲ τοῦ Ταύρου περὶ τριακοστὴν μοῖραν δύνοντος τοῦ ἡλίου, λοιπὸν αὕτη πρὸς τῆι δύσει φαίνεται, ἕως οὗ ⟨ἂν⟩ ὅλος ὁ Ταῦρος κατενεχθῆι. καὶ ἐὰν πάλιν ἦι ἐν Διδύμοις τοῦ ἡλίου μετὰ τοῦ Ταύρου δύνοντος, αὕτη ἄλλας δύο ὥρας ἔχει ὑπὲρ γῆν, ἕως ⟨ἂν⟩ καὶ οἱ Δίδυμοι κατέλθωσι, καὶ οὕτως ὅσον αὐτοῦ ἀποκλίνει, μεῖζον τὸ φῶς αὐτῆς γίνεται καὶ ἀνωτέρω φαίνεται τῆς δύσεως. ὅτε ἀπ'

---

1 μηνὸς τὰ ζώδια γ. A | ὅτε Ald: om AM | γ. σημεῖα δι. A | δείκνυσιν Ald: om AM | μέντοι (pro γοῦν) A, γὰρ Ald ‖ 2 γίνεσθαι Ald: γίνεται A M ‖ 3 post T. Ald Διδύμους δὲ ζέφυρόν τε πνεῖν ‖ 4 πνεῖς καὶ βορέαν M ‖ 5 ὁ Ζεὺς post ἀεὶ AAld ‖ 8 τὸ οὖν Ald, om A ‖ 8, 10 ἐξέλαβον ἤγουν post οὕτως Ald ‖ 9 θαλάσσης AAld ‖ 9, 10 οὕτως ἤγουν Ald ‖ 10 κλειδόνων ς ‖ 11 καὶ διὰ Ald ‖ 13 ἐν ἧι Ald | τὰ κέρατα Ald ‖ 15 χειμῶνος καὶ (τῆς add Ald) εὐδίας AAld ‖ 16 τ' om AAld | ἄλλη AM, ἄλλην Ald | ἤγουν (pro καὶ) Ald ‖ 17 post συνόδου AAld συνοδεύουσα (γὰρ add Ald ς) πλησίον τοῦ ἡλίου πρὸς ‖ 18 ἔχουσα scripsi: οὖσα M ‖ 19 suppl Bekker ‖ 20 τὴν τρ. A | μοῖραν post τετ. Ald | αὐτὴ M ‖ 21 δύναντος M | τοῦ om M | αὐτὴ M ‖ 22 τὴν δύσιν AAld ‖ 22, 3 κ. ἐὰν δὲ Ald ‖ 23 πάλιν om MAld | ἐν om AM ‖ 23, 4 δύνοντος Bekker: δύναντος AMAld ‖ 24 αὐτὴ M ‖ 25 αὖτ A, αὐτὸς Ald ‖ 26—482, 1 ἀπ' οὖν scripsi: ἀπὸ A, ἐπουν (sic) M, οὖν ἀπὸ Ald

οὖν συνόδου οὖσα ἄγει τρίτην ἢ τετάρτην ἡμέραν καὶ ἔχει λαμπρὸν τὸ φῶς, εὐδίας ἐστὶ σημαντική.

ἄλλως. πολλὰς φαντασίας ἔχει, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν ὑδάτων· ὡς γὰρ ἂν ταῦτα ἔχοι φύσεως, οὕτω καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς ἡμῖν προσπίπτει· ἀλλοῖα οὖν τὰ ἐν θολερῶι καὶ παχεῖ τῶι ὕδατι, ἀλλοῖα δὲ τὰ ἐν καθαρῶι. ποτὲ μὲν οὖν ⟨καθαρόν, ποτὲ δὲ⟩ διάφορον τὸ φῶς ἐστι, καὶ ἡ μορφὴ δὲ κερατοειδής ἐστιν, ὁτὲ δὲ ἀλλοία καὶ διάφορός ἐστιν. ὁ δὲ νοῦς· εὐθὺς ἀπὸ συνόδου οὖσα καὶ γέννης τρίτην ἢ καὶ τετάρτην ἡμέραν διάφορον αὐτῆς τῶν κεράτων ἔχει τὸ σχῆμα.

ἐπιγράφει: τὸ δὲ ἐπιγράφει ἐπιχρωματίζει. ἡ μεταφορὰ ἀπὸ τῶν χρωμάτων. § *κερόωσι δὲ* (780) *κερατοποιοῦσι σχηματίζουσιν εἰς κεραίας.*

782. *τάων καὶ περὶ μηνός: ἀπὸ γὰρ τῶν περὶ τὴν αὔξησιν αὐτῆς σημείων δυνήσηι μαθεῖν περὶ ὅλου τοῦ μηνός, εἰ ὀμβρινὸς ἢ ἀνεμώδης ἢ αὐχμηρὸς ἢ νήνεμος ἔσται.*

783—7. *λεπτὴ μὲν καθαρή τε —: τουτέστι ʽτριταία οὖσα, εἰ μὲν λαμπρὸν εἴη τὸ φῶς, εὐδίας ἐστὶ σημαντικόν, εἰ δὲ πυρρὸν καὶ ξανθόν, ἀνέμου δηλωτικόν, εἰ δὲ μέλαν καὶ ζοφῶδες, χειμῶνος καὶ ὑετοῦ᾿. ἔστι μὲν οὖν αὐτὸ τὸ σεληνιακὸν φῶς διόλου ἀπαθὲς καὶ λαμπρόν (ἄτοπον γὰρ τοῖς στοιχείοις πάθη διδόναι), ὁ δὲ περικείμενος ἡμᾶς οὗτος ἀὴρ πρὸς πάντα συμπάθειαν ἔχων τοιοῦτον αὐτῆς ἀποδεικνύει τὸ φῶς· ὅτε γὰρ πνεῖν μέλλουσι ξηροὶ ἄνεμοι, τῆς ξηρότητος τῆς ἐσομένης ἀντιλαμβανόμενος ὁ ἀὴρ πυρρὸς γίνεται καὶ ξανθοῦται· καυστικὸν γὰρ ἀεὶ τὸ ξηρὸν καὶ πυρῶδες. καὶ οὗτος ὁ ἀὴρ τοιοῦτος γενόμενος σφάλλει ἡμῶν τὴν ὄψιν οὕτως ὁρᾶν τῆς σελήνης τὸ φῶς, καὶ ἔστι σημεῖον ἀνέμων ξηρῶν.*

ἄλλως. τριταίαν ἄγουσα ἡμέραν ἀπὸ συνόδου καὶ οὖσα

---

1 *τρίτον* A ‖ 2 *σημαντικὸν* A ‖ 4 *ἔχοι* Bekker: *ἔχη* AM, *ἔχει* Ald | *τὰ* Ald: om AM ‖ 5 *γοῦν* AAld ‖ 6, 7 supplevi; *ποτὲ δὲ καὶ ἡ μ. ὁτὲ μὲν γὰρ κερ.* Ald ‖ 7 *ἐστι τὸ φῶς* AAld ‖ 8 *ἐστιν* post *διάφ.* om Ald ‖ 9 *γεννήσεως* A, *γεννᾶται* M; *γενήσεως περὶ γ′* Ald | *ἢ* om Ald ‖ 9, 10 *αὐτῆς* post *περ.* Ald | *τ. περάτων* libri ‖ 10 *τὸ* om AAld ‖ 11—13 post l. 16 M ‖ 11 lemma om M Ald ‖ 12 *σωμάτων* libri ‖ 15 *εἰ* M: *ἢ* AAld | *ἐστιν* post *ὀμβρ.* AM ‖ 16 *νηνέμιος* M ‖ 18 *ἦι* libri | *σημαντική* AAld ‖ 19 *πυρὸν* M | *ἄνεμον δηλοῖ* AAld ‖ 21, 2 *διδόναι πάθη* AAld ‖ 22 *παρακείμενος ἡμῖν* AAld | *καὶ* post *ἡμ.* M: om AAld ‖ 23, 4 *ὅταν — μέλλωσι* AAld ‖ 24 *τῆς* ante *ἐσ.* om A ‖ 25 *πυρὸς* MAld | *ξανθός* AAld ‖ 26 *γινόμενος* A ‖ 29 omisso lemmate Ald *ἢ τριταία οὖσα ἤγουν τρίτην ἡμέραν ἄγ.* | *ἄγουσα* AAld: *-αν* M

λεπτὴ (οὕτω γάρ ἐστι τριταία οὖσα) καθαρὸν καὶ διαυγὲς τὸ φῶς ἔχουσα εὐδίας ἐστὶ σημαντική. λεπτὴ δὲ οὖσα, τουτέστι τριταία, καὶ σφόδρα ἐρευθὴς οὖσα καὶ πυρῶδες τὸ φῶς ἔχουσα πνευμάτων ἐστὶ δηλωτική. ταῦτα δὲ προειρήκαμεν (p. 482, 20—28).

785. *πνευματίη —: ὅταν δὲ ἄνεμοι μέλλωσι πνεῖν, πάλιν τῆς ἐσομένης ὑγρότητος ὁ ἀὴρ ἀντιλαμβανόμενος παχυμερής τις ἐκ τῆς ὑγρότητος γίνεται καὶ ζοφώδης καὶ τοιοῦτον ἡμῖν δείκνυσι μέλαν καὶ ζοφῶδες τὸ τῆς σελήνης φῶς· καὶ γὰρ καὶ τὰς μελαίνας τῶν νεφελῶν καὶ ζοφώδεις ὑετοῦ αἰτίας φαμὲν εἶναι, τὰς δὲ καθαρὰς ἀνέμων· τὰ γὰρ πνεύματα, ἅπερ σίφωνας καλοῦσιν οἱ ναυτίλοι, συστρεφόμενα ἐν τῆι θαλάσσηι ἀνιμᾶται τὸ ὕδωρ καὶ συνιστάμενα παχέα καὶ ζοφώδη γίνεται καὶ ἀποτελοῦντα πιλήσεις νεφελώδεις, ἐξ ὧν φέρεται καὶ ὁ ὑετός. σίφωνας δὲ αὐτοὺς λέγουσιν οἱ ναυτίλοι· πολλάκις γὰρ καὶ αὔτανδρον τὸ σκάφος μετὰ τοῦ ὕδατος ἀνιμῶνται εἰς ὕψος καὶ ἐξασθενοῦντες πάλιν ἀφιᾶσιν. κάτωθεν τοίνυν ἐκ τῆς γῆς πολλαὶ ἀναθυμιάσεις γίνονται, αἳ τὸν ἀέρα μεταβάλλουσιν.*

785, 6. *παχίων δὲ καὶ ἀμβλείηισι κεραίαις —: παχυμερὴς δὲ καὶ ζοφωδεστέρα φαινομένη καὶ ἔχουσα τὰς κεραίας ἀμβλυτέρας καὶ ἀμαυροτέρας ἐν τετάρτηι ἡμέραι, ὅτε οὐκ ἔδει, εἴγε καὶ σκιὰν πέμπει τεταρταία οὖσα, ὑπὸ [δὲ] νότου ἀμβλύνεται (ὑγρὸς γὰρ καὶ χειμερινὸς οὗτος, καὶ δηλονότι τῆι ὑγρότητι παχυμερῆ ποιῶν τὸν ἀέρα τοιαύτην ὁρᾶσθαι ποιεῖ τὴν σελήνην) ⟨ἢ⟩ ὑετοῦ ἐπιγινομένου.*

ἄλλως. ὅταν δὲ παχεῖα ἦι καὶ ἀμβλυτέρας τὰς κεραίας ἔχηι, νότον προσδοκᾶν ἢ ὄμβρον. ὅταν δὲ τρίτην ἄγουσα ἡμέραν μήτε περικεκλασμένας ἔχηι τὰς κεραίας μήτε ὑπτιάζηται, ζεφύρου σημαντική. εἰ δὲ ἀπὸ τρίτης μέχρι τετάρτης ἡμέρας

---

3 *πυρρῶδες* A ‖ 4 *ταῦτα δὲ πρ.* M: om AAld ‖ 5 *δὲ* om Ald | *μέλωσι* A ‖ 8 *εἰ γὰρ κ.* M ‖ 9 *νεφῶν* A ‖ 10 *ἃ* Ald ‖ 11 *ναῦται* AAld, cf l. 14 | *συστρεφόμεναι* A | *ἀνιμῶνται* AAld ‖ 12, 3 *ἀποτελοῦντα* A: *-οῦνται* M, *-οῦσι* Ald ‖ 13 *πιλώσεις* AAld | *καὶ* om M ‖ 14 *ναῦται* Ald | *ἐπειδὴ πολλάκις καὶ* Ald ‖ 16 scripsi: *ἐξασθενοῦντας πάλιν* M, *πάλιν ἐξασθενοῦντα* A, *πάλιν ἐξασθενοῦντες* Ald | *ἀφιᾶσι* Ald: *ἀφίησι* AM | *κάτωθεν. ἐκ γῆς τ.* Ald ‖ 18 super *ἀμβλείησι* scriptum *ἀμβλίησι* A | *κεραίαις* om AAld ‖ 19 *δὲ* om Ald ‖ 21 *πέμπειν τεταρταίαν οὖσαν εἰκός. ὑπὸ* Ald | *δὲ* om AAld ‖ 22 *δῆλον ὅτι* M ‖ 22, 3 *τῆι ὑγρότητι* post *ἀ.* AAld ‖ 23 *ἀστέρα* A | post *σελ.* Ald *ἢ οὖν ὑπὸ νότου ἀμβλύνεται ἢ ὑετοῦ ἐπιγιγνομένου* ‖ 24 *ἐπιγενομένου* M ‖ 25 pro *ἄλλως* Ald *ἢ καὶ οὕτως* ‖ 27 *παρακεκλασμένας* AAld | *ἔχει* A ‖ 28 *ἀπὸ τρίτης* (*γ'* Ald) *ἡμ. μέχρι τετάρτης* (*δ'* Ald) AAld

τὸ αὐτὸ τηρήσει σχῆμα, χειμῶνος ὑπογυίου σημαντικὴ τυγχάνει. ὅθεν κελεύει θεωρεῖν αὐτὰς ἀμφοτέρας τὰς κεραίας ἀπὸ πρώτης αὐξήσεως.

786. *τέτρατον ἐκ τριτάτοιο*: ἐν τετάρτηι ἡμέραι οὐκ ἔδει εἶναι τὸ φῶς αὐτῆς ἀμενηνόν, ἀλλ' ἔδει καὶ σκιὰν ἀποπέμπειν. ἐκ τούτου δὲ δῆλον, ὅτι ὀφείλουσα ἔχειν ἰσχυρὸν τὸ φῶς ἀμενηνὸν ἔχει. ἆρα οὖν ἐξ αἰτίας τινὸς τοῦτο πέπονθεν; ἢ γὰρ νότωι ἀμβλύνεται ἢ ἐσομένωι ὕδατι (787)· καὶ γὰρ ὁ νότος ἐξ ὑγροῦ ἀέρος συνίσταται· διὸ καὶ καρηβαρής. πάντα δὲ τὰ πυρώδη διὰ μὲν πυκνοῦ τοῦ ἀέρος ὁρώμενα ἐρυθρὰ φαίνεται, δι' ἀκράτου δὲ καθαρά. καὶ ἡ σελήνη καὶ οἱ ἀστέρες πάντες φλογώδους οὐσίας κεκοινωνήκασι καὶ αἰθέρος εἰσὶ πιλήματα. διαυγῆ τοίνυν αὐτὴν φαινομένην σημεῖον εὐδίας ⟨φησίν⟩, ἅτε διὰ ξηροῦ τοῦ ἀέρος φερομένην, ἐρυθρὰ⟨ν⟩ δὲ κίνησιν πνευμάτων διὰ τὴν περὶ τὸν ἀέρα πύκνωσιν, ὃς διαχεόμενος ἀνέμους ποιεῖ· καὶ γὰρ οὐδέν ἐστιν ἄλλο ἄνεμος ἢ ῥύσις ἀέρος.

ꭍ Seneca NQ V 1 Plut Plac III 7 p. 874 D. (infra p. 496, 11)

788 sqq. *εἰ δέ κ' ἀπ' ἀμφοτέρων*: οἱ ἄνεμοι πάλιν οἱ πνέοντες τοῦτον τὸν περικείμενον ἡμᾶς ἀέρα ἐπίπροσθεν ἑαυτῶν διωθοῦνται. καὶ ἐὰν μὲν ζέφυρος πνεύσηι, ἀπὸ τῆς δύσεως ἐπίπροσθεν αὐτοῦ διωθούμενος τὸν ἀέρα ἔμφασιν ἡμῖν παρέχει τοῦ δοκεῖν τῆς σελήνης τὰ κέρατα ὡς ἐπὶ ἀνατολῆς πρηνῆ φέρεσθαι. ἐὰν δὲ ἀπηλιώτης πνεύσηι, τότε ἀνάπαλιν ἄνω νενευκότα τὰ κέρατα φαίνονται ὡς ὑπτιούμενα. ἐὰν δὲ βορέας πνεύσηι, τὸ ἓν κέρας τὸ βόρειον ἐπικαμπὲς γίνεται, πάλιν ἐὰν νότος, τὸ πρὸς νότον κέρας καμπτόμενον. εἴπομεν δέ (l. 15), ὅτι τοῦ ἀέρος ἐστὶν ἡ συνήθεια. ἐὰν δέ, φησί, τρίτην ἡμέραν ἀπὸ συνόδου ἔχουσα ἀμφοτέροις τοῖς κέρασι μήτε νευστάζηι, ὡς ἐπὶ ἀνατολῆς, μήτε ὑπτία φαίνηται, ἀλλ' αἱ κεραῖαι αὐτῆς ὀρθαὶ οὖσαι κυκλοτερεῖς φαίνωνται, τότε μὲν οὐκ ἔστιν ἄνεμος δη-

---

1 *τηρήσεις* A | *ὑπογυίου* Bekker: *ὑπογύου* Ald, *-είου* AM | *σημαντικὸν σημαίνει* A, *σημαντική ἐστιν* Ald ‖ 4 *τέταρτον* A ‖ 5 *αὐτῆς* om M ‖ 5, 6 *ἐξ αὐτῆς ἢ δηλονότι ὀφ.* post *ἀπ.* Ald ‖ 6 *δηλονότι* AAld ‖ 9 *μὲν* (pro *δὲ*) A ‖ 11 *διὰ ὁρατοῦ* libri | *δὲ* post *σ.* Ald ‖ 12 *ἐπιλείμματα* AAld, *ἐπιλήμματα* M: corr Thiele ‖ 13 *διαυγὴς τοίνυν καὶ αὐτὴ φαινομένη σημαίνει εὐδίαν* A Ald | *φερομένη* A, *φαινομένη* Ald | supplevi ‖ 14 *κίνησιν* om M ‖ 16 *ῥῶσις* A, *ῥεῦσις* Ald ‖ 17 *κεν ἀπ'* M | *ἐπ'* AAld ‖ 18 *ἡμῶν* Ald ‖ 19 *ὠθοῦνται* AAld | *ἐὰν* scripsi: *εἰ* AMAld | *πνεύσει* AM | *τῆς* om M ‖ 20 *αὐτοῦ* AM Ald ‖ 21 *ἀνατολὰς* M ‖ 22 *ἄνω* om AAld ‖ 23 *φαίνεται* AAld ‖ 25 *ὁ νότ.* M ‖ 25, 6 *ὡς οὖν εἴπομεν, ὁ ἀήρ ἐστιν αἴτιος. ἐὰν οὖν φ.* Ald ‖ 28 *ἀνατολὰς* M | *ὕπτιος* Ald | *αὐτῆς* AAld: *αὐταὶ* M ‖ 29 *φαίνονται* A

λονότι, τῆι δὲ ἐπιούσηι ἡμέραι πρὸς τὴν ἑσπέραν μετ᾽ ἐκείνην τὴν νύκτα, ἐν ἧι τοιάδε ἐφάνη ἡ σελήνη, γενήσεται. καὶ πολλοὶ δέ, φησί, πνεύσονται.

789—795. *μήτ᾽ ἔτι νευστάζηι*: ἐάν, φησί, τριταίαν ἄγουσα ἡμέραν μήτε ὑπτιάζηι μήτε ἐπινεύηι τοῖς κέρασι, τότε προσδέχου τοὺς ἑσπερίους ἀνέμους, τουτέστι τοὺς ἀπὸ δύσεως, οἷον ζεφύρους καὶ ἀργέστας· ξηρὸς γὰρ ὢν ὁ ἀὴρ εἰς τὰ τοιαῦτα πνεύματα τὴν μεταβολὴν λαμβάνει διὰ τὴν ἑσπερινὴν ψῦξιν. ἐὰν μέντοι γε ἐπιμένηι καὶ τῆι τετάρτηι ἡμέραι ταύτας τὰς κεραίας ἔχουσα, λέγω δὴ ὀρθάς, χειμῶνός ἐστι σημαντική· πλεῖον γὰρ ἡ ξηρασία ἐπιμένουσα κατὰ τὴν ἐπιπλέον ἐκπύρωσιν ἐφ᾽ αὐτῆι ἕλκει τὸ ὑγρόν. ἡ δὲ μεταβολὴ τῶν τῆς σελήνης κεράτων κατὰ διαφόρους καιρούς. ἐν μὲν τοῖς βορείοις καταστήμασι λεπτότερος ὁ ἀὴρ ὑπάρχων ἀκριβῆ τὴν θέαν παρέχει ἡμῖν τότε. διὸ καὶ ἐπινεύειν τὸ τηνικαῦτα δοκεῖ τὰ κέρατα αὐτῆς (794). ὅταν δὲ ἦι νότιος καὶ ἰκμάδος πλήρης ὁ ἀήρ, τότε φαίνονται ἀνανεύουσαι αἱ κεραῖαι, ἐπειδὴ καὶ πάντα τὰ κάθυγρα πλατύτερα φαίνονται.

792. *εἰ δ᾽ αὔτως ὀρθή*: τὴν δὲ ὁμοίαν φαντασίαν καὶ τεταρταία οὖσα εἰ παρέχοιτο, ἀρχὴν χειμῶνος ἀθροιζομένου μαντεύεται, ἐμοὶ δοκεῖν πυκνουμένου τοῦ ἀέρος διὰ τὴν τῶν ἀπὸ τῆς ἑσπέρας πνευμάτων ῥύσιν. αἴτιον δὲ τῆς πυκνώσεως τὸ διὰ πολλοῦ τοῦ διαστήματος ἀπὸ τοῦ ἑσπερίου ὠκεανοῦ φερόμενον τὸ πνεῦμα ἀδυνατεῖν τὴν παχύτητα τοῦ ἀέρος ὠθεῖν, ὅθεν ἱσταμένου καὶ ἀντισχομένου ἀπαντᾶι ἡ πύκνωσις.

ἀπορία. διὰ τί δὲ ἐν μὲν τῆι τρίτηι ἡμέραι ἄνεμος, ἐν δὲ τῆι τετάρτηι χειμών; ἐν μὲν τῆι τρίτηι, ὅτι τὸ συνιστάμενον μήπω πεπιεσμένον εὐκίνητόν ἐστιν, ἐν δὲ τῆι δ´ ἀδιάλυτον γενόμενον πύκνωσιν δηλοῖ.

794. *εἰ δέ κέν οἱ κεράων —*: κέρας φησὶν ὑψηλὸν τὸ

---

4 *μήτε τι ν.* Ald ‖ 4,5 *ἡμέραν ἄγουσα* AAld ‖ 5 *μήτι ὑ.* M | *ἐπινεύει* (η supra) A ‖ 9 *γε* om Ald ‖ 10 *πλείων* AAld ‖ 11 *ἐπὶ πλείω* A, *ἐπιπλείω* M ‖ 11,2 *ἐν αὐτῇ* libri ‖ 14 *ἡμῖν παρέχει* AAld ‖ 16 *ἦι* post *ἀήρ* AAld | *νότιος* om A | *τινὸς* post *ἰκμ.* add AAld | *φαίνεται* AAld ‖ 17 *ἐπεὶ* AAld ‖ 18 *φαίνεται* Ald ‖ 19 *εἰ δὲ τὴν* AAld ‖ 20,1 *μαντεύοιτο* A, *μαντεύει* Ald ‖ 21 *πυκνωμένου* M ‖ 23 *τοῦ* ante *δ.* om M ‖ 23,4 *τὸ φερ.* Ald, *τὸ* om A ‖ 25 *ἀνισχομένου* M ‖ 26 *ἀπορία* om Ald ‖ 27 *λύσις* ante *ἐν* add A ‖ 28 *εὐκίμητον* A ‖ 28,9 *γινόμενον* M ‖ 30 *κε* A

βορειότερον. ὁ δὲ λόγος· τὸ ὑψηλότερον αὐτῆς τῶν κεράτων ἐὰν ἐπινεύηι ὡς ἐπὶ τὸ ἔμπροσθεν ὀξυνόμενον, προσδόκα τὸν βορέαν πνευσόμενον, ὅτε δὲ ὕπτιόν ἐστι τὸ προειρημένον κέρας, τὸν νότον· ἀντιπνεῖ γὰρ ὁ νότος τῶι βορρᾶι, καὶ ὃ μὲν ὕπτιον ποιεῖ τὸ κέρας, ὁ δὲ βορρᾶς πρηνές.

ἄλλως. τὸ μετέωρον δὲ κέρας τῆς σελήνης (τουτέστι τὸ βόρειον) ἐὰν μὲν ἐπινεύηι, προσδέχου τὸ πνεῦσαι βορρᾶν, ἐὰν δὲ ὕπτιον ⟨ἦι⟩, νότον. μετέωρον δὲ κέρας τὸ βόρειον κέκληκεν ὡς πρὸς τὴν ἡμετέραν φαντασίαν.

796—8. *αὐτὰρ ἐπὴν τριτόωσαν* —: ἑτοίμης οὔσης διχοτόμου τῆς σελήνης τὸ πρὸς εὐδίαν καθαρὸν περιλαμπές ἐστι, τὸ δὲ ἐρευθόμενον ἀνεμῶδες, τὸ δὲ διασπάσματα ἔχον καὶ μελανίας λαμβάνον ἐπομβρίας δηλοῖ. ἐπὰν δὲ τριταίαν οὖσαν ἀπὸ συνόδου ὅλην τὴν μηνοειδῆ κύκλος περιλάβηι πανταχόθεν φοινισσόμενος, σφόδρα ἂν τότε χειμερινὸς εἴη καιρός. καὶ ἐν τοῖς πρώτοις (784, 5) εἶπε *λεπτὴ δὲ καὶ οὐ μάλ' ἐρευθὴς πνευματίη*. ἐκ δὲ τῶν πνευμάτων τεκμαίρεται τοῦ καὶ χειμῶνα γενέσθαι.

796, 7. *περὶ κύκλος ἑλίσσηι*: ἐάν, φησίν, αὐτὴν τριταίαν οὖσαν κύκλος περιίσχηι ἐρευθόμενος πανταχόθεν, χειμῶνα γενησόμενον ἴσθι. σαφὴς δὲ ἡ τούτου αἰτία· συγκαταδυόμεναι γὰρ αἱ ἀκτῖνες τῆς σελήνης ὑγροῖς τοῖς νέφεσι κωλύονται μὲν ἐξικνεῖσθαι μέχρις ἡμῶν διὰ τὴν παχύτητα τῶν νεφῶν, αὐτὸν δὲ τὸν κύκλον τὰ νέφη διαυγοῦσι καὶ ἀνθύνουσιν.

ἄλλως. *περὶ δὲ κύκλος ἑλίσσηι*: ὅταν ἴδηις, φησί, περὶ τρίτην ἡμέραν κύκλον τινὰ ἐρυθρὸν περὶ αὐτὴν ἔχουσαν, σημεῖόν ἐστι χειμῶνος. καὶ ὅσωι μᾶλλον πυρρότερος ὁ κύκλος θεωρεῖται, σφοδρότερον χειμῶνα σημαίνει.

799 sq. *σκέπτεο δ' ἐς πληθύν τε* —: περισκόπει δὲ εἰς τὴν πανσέληνον καὶ εἰς ἀμφότερα αὐτῆς τὰ διχάσματα, αὐξομένης τε καὶ πάλιν εἰς μηνοειδῆ δευτέραν ἐρχομένης.

---

1 *βόρειον* AAld ‖ 2 *συν(ν A)εύη* AMAld ‖ 3 *ὅτι* M | *προκείμενον* AAld ‖ 6 *ἢ* (pro *ἄλλως*) Ald | *δὲ* om Ald ‖ 7 *τὸ* A: *τοῦ* M, om Ald | *βορέαν* Ald ‖ 10 *διχοτόμου μὲν οὔσης τ.* Ald ‖ 13 *ἐπομβρίαν* AAld ‖ 14 *περιλάβοι* A ‖ 15 *καὶ* AM: *ὡς* Ald ‖ 16 cf ad p. 459, 3 | *εὖ* Ald, om A | *μάλα* AAld ‖ 17 *τὸ* Ald ‖ 18 *δὲ* post *περὶ* A, cf ad l. 24 | *ἑλίσσει* M | sequitur post lemma schol l. 24 (lemmate *ἄλλως* in M instructum) AAld | *ἢ ἐὰν* Ald | *φησίν* om Ald ‖ 19 *περιέχη* A, *περίσχη* Ald ‖ 20 *ἐγκαταδ.* M ‖ 22 *μέχρι* Ald ‖ 23 *ἀλδαίνουσιν* AAld ‖ 24 *περὶ — ἑλ.* om M, *ἄλλως* om Ald ‖ 25 *αὐτὴν* libri ‖ 26 *πυρώτερος* M ‖ 27 *χειμ. σημ. σφ.* Ald ‖ 28 *ἐς* bis Ald ‖ 29 *αὐξομένης* Ald: *ἀρξαμένης* AM ‖ 30 *ἐς* Ald

ἐς πληθύν τε: *πληθὺν δὲ λέγει τὴν πανσέληνον, τὴν διχόμηνον· πεπλήρωται γὰρ τὸ τηνικαῦτα φωτός.*

καὶ ἀμφότερον διχόωσαν: *τὴν διχότομον ἐξ ἀμφοτέρων, ἵνα λέγηι τὴν ἀπὸ συνόδου ὀγδοαίαν οὖσαν διχότομον καὶ τὴν ἐν τῆι ἀποφθίσει δευτέραν διχότομον* (*ἢ δὲ τριτάτη ἀπιόντος* 810). *'διχότομον' τὴν σελήνην σημαίνει ἐς δὶς τοῦ μηνὸς γίνεσθαι. ὁ δὲ λόγος· τὴν χρόαν αὐτῆς ἐν ταῖς φάσεσι ταύταις ⟨σκόπει⟩· ὅταν μὲν γὰρ καθαρὰ ἦι δι' ὅλου τοῦ κύκλου, σημαίνει εὐδίαν, ⟨ὅταν⟩ δὲ ἄλλοτε ἄλλο μέρος τοῦ κύκλου μελαίνηται, ὄμβρους δεῖ προσδέχεσθαι. τὰ μέντοι σημεῖα ταῦτα.*

805—10. *σήματα δ' οὔτ' ἄρ πᾶσιν*: *οὐ πάσαις ἡμέραις, φησίν, ἐφαρμόζεται τὰ σημεῖα ταῦτα, ἀλλὰ τὰ μὲν περὶ τὴν τρίτην ἢ τετάρτην ἡμέραν τοῦ μηνὸς γινόμενα σημεῖα μέχρις ὀγδόης δεῖ παρατηρεῖν, τουτέστιν αὐξανομένης διχοτόμου, ἀπὸ δὲ τῆς διχοτόμου μέχρι τῆς πανσελήνου, καὶ ἀπὸ πανσελήνου μέχρι διχοτόμου φθίνοντος μηνός, εἶτα ἀπὸ ταύτης μέχρις ἡμερῶν πρὸ τῆς συνόδου τριῶν ἢ τεσσάρων.*

ἄλλως. τουτέστι 'τὸ σημεῖον τὸ γιγνόμενον ἀπὸ τρίτης ἢ τετάρτης ἡμέρας τῆς σελήνης μὴ ἔλπιζε τοῦτο ἕως τοῦ τέλους ἐκβῆναι, ἀλλὰ τὰ ἀπὸ τρίτης ἢ τετάρτης ἕως ὀγδόης, τὰ δὲ ἀπὸ ὀγδόης ἕως πεντεκαιδεκάτης', τουτέστι διχομήνου οὔσης.

806. *ἀλλ' ὅσα μέν*: *συνάπτει αὐτὰ ταῦτα μέχρι τῆς δευτέρας διχοτόμου, ἀφ' ἧς μέχρι τρίτης ἢ τετάρτης φαινούσης. τούτων δὲ αἴτιον οἱ Πυθαγορικοὶ τὸν ἕβδομον ἀριθμὸν ὑποτι-*

---

1 *πληθὺν δὲ λέγει* **M**, *πληθὺν μὲν οὖν τὴν π. λέγει* **Ald** ‖ **1, 2** *τὴν διχ.* **om M** ‖ **3** *ἀμφότερον δὲ διχόωσαν* **post** *φωτός* **(2) Ald** | *διχότομον* **Ald:** *διχόμηνον* **AM** ‖ **5** *ἀποφθίσει* **Ald:** *ἀποκρίσει* **AM** | *ἑτέραν* **Ald** | *ἡ δὲ* **om A** | **5—8 post** *διχ.* **Ald** *ἣν φασιν ἀπιόντος τρίτην. ὁ δὲ λόγος· ὅταν τὴν σελήνην διχότομον ἴδης ἀμφότερον· δὶς γὰρ τοῦ μηνὸς γίνεται τοιαύτη τὴν χρόαν αὐτῆς ἐν ταῖς φαύσεσιν· ὅταν μὲν γ.* ‖ **6, 7** *ὁ δὲ λόγος* **ante** *διχότομον* **libri: traieci** ‖ **6** *ἐς* **A:** *εἰ* **M** ‖ **7** *γίνεται* **A** | *φαύσεσι* **A, cf Ald** ‖ **8 supplevi** ‖ **9** *εὐδίαν σημαίνει* **AAld** | **post** *σημ.* **Ald** *ἐρυθρὰ δὲ ἀνέμους ὅταν δὲ ἄλλο μ.* | *εὐδ. ἀλλ' ὅτε δὲ* **AM, cf Ald** ‖ **10** *ὄμβρον* **Ald** | *τὰ — ταῦτα* **om Ald** ‖ **11, 2 lemma ante** *ἀλλὰ* **M** | *οὐ — ταῦτα* **om M** ‖ **12** *φησίν* **om M** | *μὲν* **om Ald** | *τὴν* **om MAld** ‖ **13** *ἢ δευτέραν* **Ald** | *γινόμενα τοῦ μηνὸς* **Ald** | *μέχρι* **MAld** ‖ **15** *τῆς* **prius A: om MAld** | *τῆς* **alt AM: om Ald** ‖ **18—21 schol om M** ‖ **18** *ἢ τὸ σημεῖον* **incipit Ald** ‖ **18, 9** *ἀπὸ γ' ἢ δ' ἡμέρας* **Ald** ‖ **19** *τοῦ* **om A** ‖ **20** *η'* **Ald** ‖ **21** *ιε'* **AAld** ‖ **22, 3 post lemma Ald** *ἤγουν τὰ μὲν ἀπὸ τρίτης ἢ δ' μέχρι ὀγδόης, τὰ δὲ ἀπ' αὐτῆς μέχρι ιε', ἀπὸ δὲ ταύτης μέχρι τῆς* ‖ **22** *συμπίπτει* **A, cf ad l. 23** ‖ **23** *τετάρτης ἢ τρίτης* **M** | *συμπίπτει γὰρ οὕτω κατὰ τάξιν αὐτά* **post** *φαιν.* **Ald** ‖ **24** *αἴτιοι* **A,** *αἰτίαν* **Ald** | *ζ'* **AAld**

θενται, φυσικώτατόν τε καὶ θαυμαστὸν εἶναι λέγοντες. καὶ τὸ μὲν πλησίον τοῦ ἄστρου φαίνεται λευκὸν διὰ τὴν τοῦ φωτὸς ἐπικράτειαν, τὸ δὲ ἑξῆς τούτου μέλαν διὰ τὴν πρὸς τὰ νέφη παράθεσιν.

811—8. *εἰ δέ κέ μιν περὶ πᾶσαν —: ἐὰν δὲ κύκλωι περὶ πᾶσαν τὴν σελήνην ἅλωαὶ κείμεναι περιφέρωνται, ἢ γ′ ἢ β′ ἢ καὶ δ′, ἐπεὶ πολλάκις καὶ δ′, ἢ α′, ἀπὸ τῆς μιᾶς, ἐὰν μὲν ῥηγνύ⟨η⟩ται, ἄνεμον ἀπὸ τῆς χύσεως (ῥηγνυμένην γὰρ τὴν διαχεομένην), ἐὰν δὲ κατ᾽ ὀλίγον μαραίνηται, γαλήνην δεῖ προσδοκᾶν. ἐὰν δὲ δύο γένωνται περὶ αὐτὴν κύκλοι, χειμῶνα σημαίνει. ἐὰν δὲ καὶ τρεῖς ἢ καὶ τέσσαρες, μείζονα τὸν χειμῶνα. καὶ ταῦτα μὲν τὰ περὶ τὴν σελήνην λαμβανόμενα σημεῖα περὶ τοῦ καταστήματος τοῦ ἀέρος ταύτην ἔχει τὴν κατάληψιν.*

ἅλωαὶ κυκλώσονται: τῶν γινομένων καὶ ἐν τῶι μετεώρωι συνισταμένων μεταξὺ γῆς ⟨καὶ οὐρανοῦ⟩ τὰ μέν ἐστι κατ᾽ ἔμφασιν, τὰ δὲ μικτά, τὰ δὲ καθ᾽ ὑπόστασιν, κατ᾽ ἔμφασιν μὲν οἷον ἶρις ἅλως, μικτὰ δέ, παρήλιοι, καθ᾽ ὑπόστασιν δὲ κομῆται δοκίδες λαμπάδες ἀίττοντες. ἅλω⟨ε⟩ς δὲ εἴρη⟨ν⟩ται, ὅτι τὰς ἅλωνας τῶι σχήματι κυκλοτερῶς διαγράφουσιν. καὶ ἔστιν ἡ ἅλως περὶ τὴν σελήνην κύκλος, ⟨οὗ⟩ καὶ αὐτὴ ἐν μέσωι ἀμυδροτέρα φαίνεται. ἡ τοίνυν ὄψις κατὰ τὴν ἔνστασιν τοῦ ἀέρος τραχέσι μὲν προσπεσοῦσα αὐτοῦ που καταπαύεται μηκέτι λαμβάνουσα ἑτέρας φορᾶς ἀρχήν, λείοις δὲ καὶ ὁμαλοῖς προσφερομένη (οἷά ἐστι τὰ ἔσοπτρα καὶ τὰ ὕδατα) ἤτοι ἐνδοτέρω διαδύεται οἱονεὶ ἐγκατακλωμένη, ἤ, εἴπερ τοῦτο ἀδυνατεῖ ποιεῖν

1, 2 post *λέγ.* Ald *τοῦ δὲ ἐν διαφόροις μέρεσι μελαίνεσθαι τὴν σελήνην αἴτιον τὸ μὲν* ‖ 2 *λευκὸν φαίνεσθαι* Ald ‖ 4 adscripsit in margine interiore post schol ad v. 806 prima fortasse manus *ζητ′ ὄπιθεν γυρίσαι η′ φύλλον καὶ εὑρήσ⟨εις⟩ τὸ λεῖπον, οὗ ἡ ἀρχὴ ʻεἰ δέ κέ μιν περὶ πᾶσαν᾽* ‖ 5 *περὶ πᾶσαν* om AAld ‖ 6 *ἢ β′* (*δευτέραν* A) *ἢ γ′* AAld | *τρεῖς* M ‖ 7, 8 *ἐπεὶ πολλάκις καὶ δύο καὶ γ′ ἀπὸ τῆς* M, *ἐπεὶ καὶ δευτέραν καὶ τρίτην ἀπὸ τῆς* A, *ἐπεὶ γίνονται πολλάκις καὶ τέσσαρες ἀπὸ μὲν τῆς* Ald ‖ 8 *δὲ* (pro *γὰρ*) A Ald ‖ 8, 9 *λέγει* post *διαχ.* Ald ‖ 11 *καὶ* post *δὲ* om M ‖ 11, 2 *καὶ τὰ μὲν* Ald omisso *τὰ* altero ‖ 12 *ἐπὶ τοῦ* Ald ‖ 14 omisso lemmate scholia coniunxit Ald inserto *δὲ* post *τῶν* ‖ 15 suppl Bekker; *τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς* Ald ‖ 15, 6 *ἐστι* post *ἔμφασιν* Ald ‖ 17 *ἅλως* om AAld | *παρήλιος* Ald ‖ 17, 8 *καθ᾽ — κομῆται* om M ‖ 18 *κομῖται* A, *κομεῖται* Ald | *πωγωνίαι* post *κ.* add Ald | *ἄττοντες* libri ‖ 19 post *ἅ.* finem scholii (: —) M ‖ 20 *ἡ* om AAld | *ἄλλως* A, *ἄλλος* Ald ‖ 22 *προπεσοῦσα* M ‖ 24 *ἢ τὰ ἐνδ.* A

δι' ἀντιτυπίαν τῶν σωμάτων, ἀνακλᾶται ἐμφανίζουσα κατ' ἐκεῖνον τὸν τόπον τὰ ὁρώμενα, ἀφ' οὗ καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς ἀνακλάσεως ποιεῖται. ὅταν τοίνυν περί τι ἄστρον νέφη συστῆι συνεχῆ καὶ κοῖλα, ἐνταθῆι δὲ ὁ ἀὴρ ἐπὶ ταῦτα, εἶτα ἀνάκλασιν σχῆι εἰς αὐτὸ τὸ ἄστρον, ἐμφαίνεται τοῦτο καθ' ἑκάστην ἀνάκλασιν· καὶ οὕτως ἡ ἅλως ἀποτελεῖται. καὶ τὸ μὲν πλησίον τοῦ ἄστρου φαίνεται λευκὸν διὰ τὴν τοῦ φωτὸς ἐπικράτειαν, τὸ δὲ ἔξω τούτου μέλαν διὰ τὴν πρὸς τὰ νέφη παράθεσιν γίνεται. περὶ δὲ τὴν σελήνην ἐὰν μία γένηται, εὐδίαν προσδόκα (διαλύεται γὰρ ἐκ τοῦ κατ' ὀλίγον ἡ πύκνωσις), εἰ δὲ ῥήγνυται, ἄνεμον ἐξ ἐκείνου τοῦ τόπου, καθ' ὃν τὴν ῥῆξιν λαμβάνει, εἰ δὲ δύο, χειμῶνα προσδόκα. καὶ ἔτι μείζονα, ἐὰν τρεῖς. οὐ μόνον δὲ περὶ σελήνην ἀλλὰ καὶ ἥλιον γίνεται καὶ ἀστέρας.

τί ἐστιν ἅλως; ἡ ὑγροῦ τοῦ ἀέρος ἐπικειμένου καὶ παχέος ὄντος φαντασία φωτὸς κυκλοειδοῦς περὶ τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην συνισταμένη.

817. *καὶ εἰ ῥηγνύατο μᾶλλον*: καὶ εἰ μειζόνως ἀπολύεται. προείπομεν δέ (p. 485, 20), ὅτι διαρρήγνυται καὶ διακρουομένη μᾶλλον ἁπλοῦται ⟨καὶ⟩ μὴ δυναμένη διικνεῖσθαι πλείονα τὴν ὑποκειμένην παχύτητα τοῦ ἀέρος δεικνύει.

819. *ἠελίοιο δέ τοι μελέτω —*: πληρώσας τὸν περὶ τῶν τῆς σελήνης τεκμηρίων λόγον ἐπὶ τὰ τοῦ ἡλίου σημεῖα ἔρχεται, ἅπερ καὶ αὐτὰ ἀκολούθως καὶ ἀκριβῶς διδάσκει. τὸ δὲ ἑξῆς· περὶ δὲ τοῦ ἡλίου, φησί, μελέτω σοι ἑκατέρωθεν πορευομένου· τῶι γὰρ ἡλίωι μᾶλλον τῆς σελήνης ἐπίκειται τεκμήρια ἐοικότα καὶ ἁρμόζοντα τοῖς σκοποῦσι τἀληθῆ, καὶ δύνοντι οὖν καὶ ἀνατέλλοντι· τοῦτο γάρ ἐστι τὸ *ἑκάτερθεν ἰόντος*· καὶ γὰρ ἀνατέλλοντος αὐτοῦ ἔστιν ἰδεῖν τεκμήρια καὶ δυομένου ὁμοίως.

---

1 τὰ ante κατ' Ald ‖ 2, 3 κατακλάσεως A ‖ 4 περὶ post ἀὴρ AAld ‖ 5 εἰς ταὐτὸ M ‖ 8 δὲ περὶ libri ‖ 9 καὶ ante ἐὰν add Ald ‖ 11 τοῦ μέρους Ald | ὃ Ald ‖ 12 post τρεῖς Ald καὶ ἔτι μᾶλλον μελαινομένη καὶ ἔτι μᾶλλον εἰ ῥήγνυται. ἡ δὲ αἰτία, διότι διακρουομένη μᾶλλον ἁπλοῦται μὴ δυναμένη διικνεῖσθαι. διὸ καὶ πλείονα τὴν ὑποκειμένην παχύτητα τοῦ ἀέρος δεικνύει, cf schol l. 17—20 ‖ 13 post ἀστέρας Ald ὁρίζεται δὲ οὕτως· ἄλλως ἐστὶν ‖ 14 ἡ om Ald ‖ 16 συνισταμένην Ald, quae pergit ταῦτα μὲν δὴ περὶ τῶν ἀπὸ σελήνης σημείων ‖ 17—20 schol v. 817 M: om AAld (cf ad l. 12) ‖ 17, 8 ἀπολείπεται primitus, dein ἀπολύεται A ‖ 21 sqq. περὶ ἡλίου in margine A ‖ 21 *ἠελίω* A, *ἠελίοι* M | τὸν om M | τῶν et 22 λόγον om A ‖ 24 δὲ om AAld | πορευομένου Ald: -ω AM ‖ 25 τὰ ante τεκμ. M: om AAld ‖ 26, 7 δύνοντος — ἀνατέλλοντος Ald ‖ 27 τὸ om M | *ἑκατέρωθεν* M

ἄλλως. παρατήρει, φησί, μάλιστα τὰ περὶ τὸν ἥλιον γινόμενα σημεῖα· καὶ γὰρ ἀνατέλλων ⟨καὶ δύνων⟩ ἀληθῆ τεκμήρια παρέχει.

820. *ἀπορία. μᾶλλον ἐοικότα [σημεῖα]: διὰ τί τὰ τοῦ ἡλίου σημεῖα βεβαιότερα τῆς σελήνης ἔφη; ἐπειδὴ πολλὴν ἔχων ἰσχὺν πρὸς τὸ διαλύειν ταῖς ἀκτῖσι τὰ ὑποπίπτοντα παχέα νικώμενος ὑπ᾽ αὐτῶν μείζονα τὸν χειμῶνα προαπαγγέλλει.*

καὶ ἄλλως. αἱ τοῦ ἡλίου πρὸς τὸν ἀέρα διαφοραὶ κυριώτεραι τῶν τῆς σελήνης εἰσίν· δυναστεύων γὰρ ἡμέρας σαφέστερα δείκνυσι τὰ τεκμήρια. δεύτερον δέ, ὅτι λαμπρότερός ἐστι, καὶ εἰ μὴ μεγάλη καὶ ἰσχυρὰ τοῦ ἀέρος εἴη μεταβολή, οὐκ ἂν κρατηθείη· τὰς γὰρ μικρὰς καὶ ἐλαφρὰς ἀναστέλλει. οὕτω ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ (fr 1 W.).

821. *ἀπορία. ἀμφότερον δύνοντι: διὰ τί τότε μόνον, καὶ μὴ ὅτε μεσουρανεῖ; τότε γὰρ φαίνεται ⟨διὰ⟩ τοῦ ἀέρος τοῦ ὑπεργείου τοῦ δεχομένου πάχη καὶ μεταβολὰς διὰ τὰς ἀναθυμιάσεις, ἃς ἡ γῆ ἀναδίδωσι, τοῦ ἡλίου ταῦτα κινοῦντος· ἐξαρθεὶς γὰρ καὶ ὑψωθεὶς τὸ οἰκεῖον ἑαυτοῦ χρῶμα εἰλικρινὲς ἐμφαίνει.*

822. *μή οἱ ποικίλλοιτο: ἐὰν οὖν μέλλοντος ἀνατέλλειν αὐτοῦ ἴδῃς τὸν κύκλον μὴ ἔχοντα λαμπρὸν καὶ εἰλικρινὲς τὸ φῶς, γίνωσκε χειμῶνα ἐπιγενησόμενον. ἐὰν δὲ δύνειν μέλλων καθαρὸς καὶ ἀνεπιθόλωτος ἐπὶ τὴν δύσιν χωρῆι, τῆι ἑξῆς ἡμέραι εὐδίαν προσδόκα. ὅταν μὲν οὖν μέλλοντος ἀνατέλλειν κοιλότητος φαντασίαν ὁ κύκλος ἐμφαίνηι, καὶ τῶν ἀκτίνων τινὲς μὲν πρὸς νότον, τινὲς δὲ πρὸς βορρᾶν τρέπωνται, τινὲς δὲ καὶ κατὰ μέσον τὸν κύκλον, ἄνεμον ἢ ὄμβρον δεῖ προσδοκᾶν.*

1—3 om M | lemma om et scholia coniunxit Ald ‖ 1 *οὖν* post *παρ.* Ald ‖ 2 supplevi ex Ald ‖ 3 *μᾶλλον* ante *παρέχει* Ald ‖ 4 *ἀπορία* om A Ald | lemma om Ald, *δὲ* post *τί* Ald | *σημεῖα* om M ‖ 4,5 *τοῦ ἡλίου τὰ σημεῖα* A ‖ 5 *φησι* ante *τῆς* add M: delevi | *ἔφη* M: *καὶ λέγει* A, om Ald ‖ 7 *προαγγέλλει* AAld, *προσαπαγγέλλει* M ‖ 8 *ἢ ὅτι* Ald omisso lemmate | *καὶ* om A ‖ 10 *δεύτερον δὲ* AM: *καὶ αὖθις δὲ* A, *ἢ* Ald ‖ 12 *ἀνατέλλει* AAld ‖ 14—19 schol Plutarcheum esse color Wyttenbachio prodere videbatur ‖ 13—16 post *Πλ.* omisso lemmate Ald *διὰ τί δὲ ἀνατέλλοντος μόνον καὶ δύνοντος καὶ οὐ καὶ μεσουρανοῦντος; ἢ ὅτι τότε φαίνεται διὰ τοῦ ὑπεργείου ἀέρος τοῦ δεχομένου πάχη* ‖ 14 *ἀπορία* om A ‖ 18 *δὲ* (pro *γὰρ*) Ald | *αὐτοῦ* AAld | *εἰλικρινῶς* M ‖ 20 *οὖν* om AAld ‖ 20, 1 *αὐτοῦ ἀνατ.* AAld ‖ 21 *ἴδοις* A ‖ 23,4 *τῆς ἑ. ἡμέρας* Ald ‖ 24 *ὅτε μὲν* (omisso *οὖν*) A, *ὅταν δὲ* Ald ‖ 25 *ἐμφαίνει* A ‖ 26 *βορᾶν* MAld | *τρέπονται* AAld | *καὶ* om M

ἄλλως. *μή οἱ ποικίλλοιτο*: τῶι ἀπαγορευτικῶι καὶ ἐξ ἀρχῆς χρησάμενος ἐμφαίνει τὸ ἀπευκτὸν καί φησι, μηδαμῶς ποικίλος καὶ κατάστικτος φανείη σοι ὁ τοῦ ἡλίου κύκλος νεωστὶ ἀνατέλλοντος, ὁπόταν εὐδινῆς ἡμέρας εἰς χρείαν ἔλθηις· διὰ γὰρ τὴν τοῦ ἀέρος παχυμέρειαν καὶ ὑγρότητα ἐμπίπτουσα ἡ ἀκτὶς τοιοῦτον ὁρᾶσθαι ποιεῖ, ποικίλον καὶ κατάστικτον, τὸν κύκλον, ὥστε καὶ ἐρυθρὸν εἶναι φαίνεσθαι. τὸ δὲ ὅμοιον συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῆς ἴριδος. εἰς ὑγρότητα ἀέρος καὶ παχυμέρειαν ἐμπίπτων ὁ ἥλιος ἀποτελεῖ τὴν ἶριν ταύτην ποικίλην τινὰ καὶ κατάστικτον, περὶ ἧς καὶ ἑξῆς διαλαμβάνει.

ἄλλως. εἰ, φησί, περὶ τὴν ἀνατολὴν ποικίλος φαίνοιτο ὁ περὶ τὸν ἥλιον κύκλος, χειμῶνα γενησόμενον ἴσθι εἰκότως· συμβαίνει γὰρ τοῦτο διὰ τὴν τῶν ἀνέμων ἐπιπρόσθησιν, ὅπερ οὐκ ἐᾶι καθαρὸν ἡμῖν φαίνεσθαι αὐτόν. καθαρὸς μέντοι, φησίν, ἀνατέλλων καὶ μηδὲν ἔχων σημεῖον εὐδίας ἐστὶ σημαντικός. ὁμοίως δὲ κἂν δύνηι καθαρὸς καὶ ἀνέφελος, τὴν ἐπιοῦσαν ἀγγέλλει ἡμέραν εὐδινήν· 'βουλύσιον' μὲν γὰρ 'ὥραν' (825) τὴν δύσιν κέκληκε, *μαλακὴν* δὲ *αἴγλην* (826), ἐπεὶ τὸ πολὺ τοῦ πυρώδους αὐτοῦ πρὸς ἑσπέραν πέπαυται· τοῦ γὰρ περὶ αὐτὸν ἀέρος μηδεμίαν ἔχοντος πύκνωσιν, ἀλλ' ὄντος ἀτρέπτου, καθαρὰ καὶ ἡ ἀνατολὴ καὶ ἡ δύσις γίνεται αὐτοῦ.

824. *φαίνοιτο δὲ λιτὸς ἁπάντη*: ὁ γὰρ λιτὸς καὶ ἁπλοῦς διὰ ἀκεραίου ἀέρος στίλβων ἥλιος εὐδίας δηλωτικός ἐστιν.

825. *εἰ δ' αὔτως καθαρόν μιν*: ἀπόκλισιν λαμβάνων

---

1 *μή οἱ ποικ.* om M; lemma om et scholia *δὲ* inserto coniunxit Ald | *μ̄* pro *καὶ* Ald (hinc *μὴ* Bekker) ‖ 2 *ἀπευκταῖον* Ald ‖ 3 *φανείη* AM: *φανῆι* Ald ‖ 4 *εὐδιεινῆς* AAld ‖ 5 sqq. post *παχυμέρειαν* AAld *ἐμπίπτων ὁ ἥλιος* (*ἀποτελεῖ* add Ald) *τὴν ἶριν ταύτην ποικίλην τινὰ καὶ κατάστικτον φανείη σοι ὁ τοῦ ἡλίου κύκλος νεωστὶ ἀνατέλλοντος, ὁπόταν εὐδιεινῆς ἡμέρας εἰς χρείαν ἔλθηις· διὰ γὰρ τὴν τοῦ ἀέρος παχυμέρειαν ἐμπίπτων ὁ ἥλιος ἀποτελειῶν τὴν ἶριν ταύτην ποικίλην τινὰ καὶ κατάστικτον. περὶ ἧς καὶ ἑξῆς διαλαμβάνει* (*τινα — ποικίλην* om Ald) AAld ‖ 7 *ὥσπερ* AM ‖ 10—13 post *διαλαμβάνει* Ald *τοῦτο δὲ συμβαίνει διὰ τὴν τῶν* ‖ 11 *ἐὰν* libri ‖ 13 *ἐπιπρόσθεσιν* A | *ἅπερ* A, *ἥτις* Ald ‖ 15 *ἀντέλλων* A ‖ 16 *δὲ* om AAld ‖ 17 *εὐδιεινήν* AAld ‖ 17—21 (*βουλύσιον — αὐτοῦ*) post p. 492, 5 (*σημεῖον*) Ald | post *εὐδ.* Ald *εἶθε δέ, φησί, φαίνοιτο λιτὸς ἁπάντη· ὁ γὰρ* ut l. 22 ‖ 17 *βουλ. δὲ ὥρην* Ald ‖ 18 *ἐπειδὴ* AAld ‖ 19 *πυρρώδους* A ‖ 25 post lemma Ald *ὁ νοῦς οὕτως· εἰ κατὰ τὸ δειλινὸν καθαρὸς φαίνοιτο καὶ ἀνέφελος δύνοι καὶ ἠοῦς ἐπερχομένης ἤγουν ἐπὶ τὴν αὔριον εὐδία ἔσται. δείελον δέ φησιν αὐτόν, ἐπειδὴ ἀπ.* ‖ 25 *ἀπολαμβάνων* Ald

ἀμβλεῖαν ποιεῖται τὴν τῆς ἀκτῖνος ἐπαφὴν καὶ μαραίνεται τὰ τῆς θερμότητος. διὸ καὶ δείλη ἐκλήθη ἐνδεῶς τῆς ἕλης ἔχουσα. ὅτε οὖν μάλιστα τὸ θερμὸν ἐξασθενεῖ, καθαρὸς καὶ διαφανὴς ὁ ἀήρ· ἔοικε ⟨γὰρ⟩ κεκρατῆσθαι βεβαίως ἡ ἄγουσα τὰ νέφη περίψυξις. διὸ καὶ εὐδίας τὸ σημεῖον.

828. *ἀλλ' οὐχ, ὁ⟨π⟩πότε κοῖλος: αἱ ἐν τῶι ἡλίωι κοιλότητες οὔκ εἰσιν αὐτοῦ, φαντασίαι δέ εἰσι τῆς ὄψεως κατ' ἐπιπρόσθησιν ζοφεροῦ ἀέρος· οὐ γὰρ τὸ μέσον ὁρᾶται, ἀλλ' ἡ κύκλωι ἀψίς. λαμπρὰ δὲ οὖσα δοκεῖ περιφεύγειν εἰς τὸ ἐκλιπὲς ⟨καὶ⟩ ἔμφασιν κοιλότητος παρέχειν· ὃν γὰρ τρόπον οἱ ζωγράφοι ἀντρώδεις τόπους γράφοντες φωτὶ τραχύνουσι τὴν ὄψιν, ἅτε τῆι φύσει τοῦ μὲν λαμπροῦ προβάλλοντος ἔξω καὶ διωθοῦντος τὴν φαντασίαν, τοῦ δὲ μέλανος ὑποσκιάζειν καὶ βαθύνεσθαι δοκοῦντος, οὕτω καὶ περὶ τὸν ἥλιον τὸ φαινόμενον τῆι ὄψει κατ' ἀντίφραξιν τοῦ ἀέρος ἐκκοπὴ⟨ν⟩ τοῦ μέσου λαμπροῦ διὰ τὴν σκιὰν ⟨ποιεῖ⟩ ὑποφαίνεσθαι.*

ἄλλως. κατά τινας καιροὺς ὁ ἥλιος ὁρᾶται κοῖλος. τούτου δὲ αἴτια τὰ ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἱστάμενα νέφη, μελαινόμενα διὰ τὴν πολλὴν πύκνωσιν. πέφυκε δὲ πάντα τὰ διὰ τῶν μελάνων ὁρώμενα κοιλότητος φαντασίαν παρέχειν· οὕτω γὰρ καὶ οἱ ζωγράφοι, ὅσα μὲν βούλονται προσεχῆ δεικνύναι, τῶι λευκῶι ἀπογράφονται, ὅσα δὲ κοῖλα καὶ ἐν βάθει, τῶι μέλανι. ἐὰν οὖν, φησί, τοιοῦτον γένηται τάς τε ἀκτῖνας μὴ κατ' εὐθεῖαν φερομένας ἔχηι, ἀλλ' ἐσχισμένας, καὶ τὰς μὲν τῆιδε τετραμμένας τὰς δὲ τῆιδε (ὅπερ συμβαίνει ὑπὸ τῆς τοῦ ἀέρος παχύτητος οὐκ ἐωμένων αὐτῶν κατ' εὐθὺ φέρεσθαι), ἢ ἄνεμον ἴσθι γινόμενον ἢ ὑετόν.

---

1 *ἀμβλίαν* A | *τὴν* om AAld | post *ἀκτ.* A *ἢ ὁμιλίαν ἐπαφὴν καὶ μ.*, Ald *καὶ λείαν τὴν ἐπαφήν· μ. γὰρ* ‖ 2 *δείελος* Ald | *ἐκλ. ὡς ἐ. ἔχων τ. ἕ. ἤγουν τῆς θερμασίας* Ald ‖ 3 *ἐξασθενοῦν* A, cf Ald ‖ 3, 4 *ὅταν οὖν μάλιστα τοῦ θερμοῦ ἐξασθενοῦντος διαφανὴς ὁ ἀὴρ ἢ* Ald ‖ 4 *ἢ* post *ἀὴρ* AM, cf Ald | *βιαίως* AAld ‖ 5 *ἐστὶ* post *εὐδ.* Ald ‖ 8 *ἐπιπρόσθεσιν* M ‖ 9 *δὲ* om A M | *περιφέγγειν* coni Wyttenbach | *ἐκλειπὲς* MAld, *ἐκλειπῶς* A ‖ 10 suppl Bekker | *ὡς ἔμφ.* Ald | *τρόπον γὰρ* AMAld ‖ 11 *τῆι* om Ald ‖ 12 *προσβάλλοντος* MAld ‖ 13 pro *ὑποσκιάζειν* Wyttenbach aliud requirit velut 'se removere' (an *ὑποποδίζειν*? cf indicem) ‖ 14 *μὲν* post *τὸ* A, *μὴ* M: om Ald | *τῆς ὄψεως* Ald ‖ 15 *κατὰ* Ald | *ἡ* post *ἀέρος* AM ‖ 16 supplevi ex Ald | post *ὑποφ.* lemmate omisso Ald *ἢ ὅτι τὰ ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἱστάμενα νέφη μελαινόμενα διὰ τὴν πολλὴν πύκνωσιν τὴν κοιλότητα ἀποτελεῖ· πέφυκε γὰρ* ‖ 18 *αἴτιον τὸ ἔ.* M ‖ 20 *ποιεῖ* (sic) Ald | *καὶ οὕτω καὶ* A, *καὶ γὰρ καὶ* Ald ‖ 22 *ἀπογράφουσιν* Ald | *ἐμ* M ‖ 23 *τι* post *τοιοῦτον* Ald | *γ. ἢ τὰς ἀ.* Ald ‖ 26 *εὐθεῖαν* Ald ‖ 26, 7 *γενόμενον* A, *γενησόμενον* Ald

829. *οὐδ', ὁπότ' ἀκτίνων*: ἀπὸ κοινοῦ τὸ εὔδιος (827) ‘ἀλλ' οὐκ ἔσται εὔδιος, ὅταν ἀνατέλλων κεκοιλωμένον ἔχηι τὸ μέσον τοῦ κύκλου’, δηλονότι ὥσπερ κακωθέντος τοῦ φωτός. τοῦτο ⟨δὲ⟩ συμβαίνει πάλιν ἐκ τῆς τοῦ ἀέρος δυσκρασίας· ὥσπερ γὰρ καὶ ἐπὶ τῶν ὀφθαλμικῶν, ὅταν συμβαίνηι κοιλαίνεσθαι τοὺς ὀφθαλμούς, δηλονότι ἐξασθενήσαντος τοῦ σώματος, ἢ ὥσπερ ὅταν βλέφαρον κατ⟨αγ⟩αγόντες ἢ περιθλίψαντες τῶι λύχνωι τὴν ὄψιν προσβάλλωμεν, οὐ φαίνεται συνεχῶς τὸ φῶς, ἀλλὰ πλάγιαι καὶ σποράδες αἱ αὐγαί, οὕτως, ὅταν ἀχλὺς ἢ νέφωσις ἀνώμαλος πρὸ τοῦ ἡλίου στᾶσα περιθλίψηι καὶ σείσηι τὸν τῆς ὄψεως κῶνον εἰς λεπτὰς ἀκτῖνας καὶ ῥαβδοειδεῖς, ὃ πάσχομεν αὐτοὶ τῆι αἰσθήσει, τοῦτο περὶ τὸν ἥλιον εἶναι δοκοῦμεν. οὕτω ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ (fr 2 W.).

830, 1. *σχιζόμεναι βάλλωσι* —: ἀντιφέρονται, πάλιν ἐκ τῆς τοῦ ἀέρος παχύτητος δι' ὅλου τοῦ κύκλου ἀποφέρονται αἱ ἀκτῖνες, ἀλλ' αἳ μὲν πρὸς νότον, αἳ δὲ πρὸς βορρᾶν βάλλουσι, τὰ δὲ μέσα τοῦ δίσκου φαίνονται ἄνευ τινῶν ἀκτίνων. τότε, φησί, δι' ὕδατος ἔρχεται ὁ ἥλιος ἢ ἀνέμου.

τὰ δ' αὖ περὶ μέσσα φαείνηι: εἰ δὲ τὸ μέσον αὐτοῦ φαίνοιτο μόνον, τὸ δὲ ἑκατέρωθεν διὰ νέφους πυκνότητα μὴ ὁρῶιτο σχιζομένων τῶν ἀκτίνων πρός τε βορρᾶν καὶ νότον πεμπομένων, καὶ τοῦτο σύνθημα πνεύματος ἢ ὑετοῦ.

832. *σκέπτεο δ', εἴ καί τοι αὐγαί*: κατανοεῖν, φησί, δεῖ τὰ περὶ τὸν ἥλιον σημεῖα ἐνατενίζοντας αὐτῶι τῶι κύκλωι· οὕτω γὰρ γενήσεται σαφῆ τὰ τεκμήρια. ἐὰν οὖν, φησίν, ἐρευθὴς γένηται (οἵαν χροιὰν συμβαίνει γίνεσθαι πολλάκις περὶ τοῖς νέφεσι δύνοντος αὐτοῦ) ἢ μελανίζων, ὅταν μὲν ἀχλυωδέστερος φαίνηται, ὕδωρ σημαίνει, ὅταν δὲ ἐρευθής, ἀνέμους. ὅταν δὲ ἀμφότερα τὰ σημεῖα περὶ τὸν ἥλιον φαίνηται, ὥστε μέρη μὲν αὐτοῦ τοῦ κύκλου μελαίνεσθαι μέρη δὲ φοινίσσεσθαι, τότε δεῖ καὶ ἄνεμον καὶ ὄμβρον προσδοκᾶν.

---

1 *οὖν* post *κοινοῦ* Ald ‖ 2 *ἵν' ἦι* ante *ἀλλ'* Ald ‖ 4 *ὃ δὴ* (pro *τοῦτο*) Ald | *πάλιν* om Ald ‖ 5 *γὰρ* om M | *ὀφθαλμῶν* Ald | *ὅτι συμβαίνει* M ‖ 5, 6 *τοὺς ὀφθ.* AM: *αὐτοὺς* Ald ‖ 6 *πώματος* M ‖ 7, 8 *τὴν ὄψιν τῷ λύχνῳ* AAld ‖ 8 *συνεχὲς* M ‖ 11 *λοξὰς* AAld | *ῥομβοειδεῖς* AAld ‖ 12 *αὐτῆι* AAld ‖ 14 post lemma Ald *εἰ οὖν ἐκ τῆς* Ald ‖ 15, 6 *αἱ ἀκτ. ἀποφ. καὶ αἳ* Ald ‖ 17 *φαίνεται* Ald ‖ 17, 8 *φησὶ τὸ* ante *δι'* AM, om Ald ‖ 18 *ὁ ἥλιος ἔρχεται* Ald ‖ 19 *φαείνηι* om AAld ‖ 20 *ἑκάτερθεν* A Ald | *πυκνότητος* A ‖ 23, 4 *δεῖ φησὶν* AAld ‖ 27 *οὖν* post *μὲν* A ‖ 28 *θεωρῆται* A, *-εῖται* Ald, *φανῆται* M

ἄλλως. τὸ τοῦ ἡλίου φῶς, ὅτε καθαρόν ἐστιν, οὐ συγχωρεῖ ἀντωπεῖν τινι πρὸς τὰς ἀκτῖνας, ὅτε δὲ ἐξ ἀκρασίας ἀέρος ἐξασθενεῖ, τότε δυνατὸν αὐτῶι προσβλέπειν. φησὶν οὖν· περισκέπτου εἰς αὐτόν, εἰ αὐγαὶ αὐτοῦ ὑπείκουσί σου τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ ἐκ τούτου γνώσηι, ὅτι ἀκρασίας οὔσης χειμῶνός ἐστι σύμβολον.

833. *αὐτὸν ἐς ἠέλιον*: ὁ πεπυκνωμένος ἀὴρ τῆι πρὸς τὸ φῶς μίξει ἐρυθαίνεται καὶ διὰ λεπτότητα πρὸς γένεσιν ἀνέμων ὀξύρροπός ἐστιν, ὁ δὲ συνηγμένος μᾶλλον ὡς ἐπιμελαίνων οὐ μακράν ἐστι τῆι διαθέσει τῆς εἰς τὸ ὕδωρ μεταβολῆς.

833. *τοῦ γὰρ σκοπιαὶ καὶ ἄρισται*: τοῦ ἡλίου ἔξοχοί εἰσι καὶ εὐσύμβολοι αἱ σκοπιαί. οἷον τὸ σκοπεῖν εἰς ἥλιον καὶ ἐξ αὐτοῦ δέχεσθαι τεκμήρια ἄριστόν ἐστιν. προεῖπε δὲ καὶ ἐν τοῖς ἀνωτέρω *ἠελίωι καὶ μᾶλλον ἐοικότα σήματα κεῖται* (820).

834. *εἴ τί οἵ που ἢ ἔρευθος*: εἰ δέ τι αὐτῶι καὶ ἔρευθος ἐπίκειται τοιοῦτον, οἷον ἔχουσαι καὶ αἱ νεφέλαι, ὅτε αὐτὸν τὸν ἥλιον περιτρέχουσι, βαλλόμεναι ἐξ αὐτοῦ ὑπέρυθρον σχῆμα ποιοῦσι, σκόπει τοίνυν τὸ τοιοῦτον.

836. *ἢ εἴ που μελανεῖ*: ἀπὸ κοινοῦ τὸ 'φράζεο' (832). 'εἰ μελάντερον αὐτοῦ καὶ ζοφωδέστερον εἶναι δοκεῖ τὸ φῶς'. καὶ δῆλον ἐκ τῆς πολλῆς τοῦ ἀέρος ὑποκειμένης ὑγρότητος. καὶ τὰ τεκμήρια τοῦ εἶναι αὐτὸν ζοφώδη ὑετοῦ ἐστι σημεῖον, τὰ δὲ ἐρυθρὰ ἀνέμου.

838. *εἴ γε μὲν ἀμφοτέροις*: ἐὰν δέ, φησίν, ἀμφοτέροις τοῖς καταστήμασι, τῶι τε μέλανι καὶ τῶι πυ⟨ρ⟩ρῶι, ἅμα καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ ἐμπεριέχηται ὁ ἥλιος, καὶ τὸ μὲν αὐτοῦ μέλαν φαίνηται, τὶ δὲ ξανθόν, ἐκ ποικιλίας τότε ἀμφότερα προσδόκα, καὶ ὑετὸν ἐσόμενον καὶ ἄνεμον.

---

1 *ἄλλως* M: ἢ ὅτι AAld | ὅταν AAld | ἦι Ald ‖ 2 ὅτι A, ὅταν Ald δὲ om A ‖ 3 ἐξασθενῆι Ald ‖ 4 εἴκουσι AAld | σοι A | σου post ὀφθ. Ald | 5 γνώσεις omisso ὅτι A ‖ 7 lemma om et scholia coniunxit Ald | οὖν post ὁ Ald ‖ 8 ἐρυθραίνεται Ald | λεπτότητος AM ‖ 9 ἐπιμελαίνειν libri ‖ 10 ταῖς — μεταβολαῖς Ald ‖ 11 *καὶ* om AAld | *ἄρισται* om Ald ‖ 13 καὶ om A ‖ 14 *ἠλίω* AAld ‖ 16 *εἴ τί που ἢ καὶ ἔρευθος* AAld | ἢ (pro καὶ) ante ἔρ. Ald ‖ 17 ἔχουσαι AM: -ι Ald ‖ 17, 8 ὅταν — περιτρέχωσι Ald ‖ 18 βουλόμεναι A, λαμπόμεναι γὰρ Ald | αὐτοῦ τοιοῦτο(ν add A) ὑ. AAld ‖ 19 ἀποτελοῦσι. σκόπει δὴ τὸ τοιοῦτο Ald ‖ 20 *μελαίνει* AM ‖ 21 ζωφοδέστερον MAld ‖ 23 ἔστω A ‖ 23, 4 τοῦ δὲ ἐρυθρὸν Ald ‖ 24 ἀνέμων AAld ‖ 26 τε om AAld ‖ 27 ἐμπεριέχεται AM ‖ 28 φαίνεται AM | ποικίλου A, τοῦ ποικίλου Ald | δὴ τούτου pro τότε Ald

840 sqq. *εἰ δέ οἱ ἢ ἀνιόντος —*: εἰ δέ, φησίν, ἀνίσχοντος ἡλίου ἢ καὶ δύνοντος εἰς τὸν αὐτὸν τόπον συνίοιεν αἱ ἀκτῖνες ἢ νέφεσιν αὐτὸς εἴη πεπιεσμένος, τὸ τοιοῦτον ποιοῦ ὕδατος σημεῖον, κατανικωμένου δηλονότι τοῦ ἡλίου ὑπὸ τῆς περὶ τὰ νέφη παχύτητος.

841. *καὶ ἀμφ' ἑνὶ πεπλήθωσιν*: ἀντὶ τοῦ εἰς ἕνα τόπον συστρέφωνται, ὅταν πεπλησμένος ὑπὸ νεφῶν ἧττον ἐκφαίνηι τῆς θερμότητος τὴν ἀκτῖνα.

844. *ὕδατί κεν κατιόντι*: ἐὰν δέ, φησίν, ἀνατέλλοντος ἢ δύνοντος τοῦ ἡλίου αἱ ἀκτῖνες ἀπὸ τῆς περιφερείας εἰς τὸ μέσον ἕλκωνται ἢ καὶ εἰς ἕνα τόπον συστρέφωνται κωνοειδὲς τὸ σχῆμα ποιοῦσαι ἢ ὁ κύκλος ὑπὸ τοῦ νέφους ἐπιπροσθῆται ἀνατέλλοντος καὶ δύνοντος, ἄνεμον δεῖ προσδοκᾶν.

845. *μηδ', ὅτε οἱ ὀλίγη νεφέλη*: ἀλλὰ κἂν προανατείληι τοῦ ἡλίου ὀλίγη νεφέλη, εἶτα αὐτὸς ἐπιφέρηται, ἴσθι, ὡς οὐκ ἂν οὕτω ταῖς ὄψεσιν ἡμῶν προσέπιπτεν, εἰ μὴ ἐπεπάχυ⟨ν⟩το ὁ ἀήρ.

ἄλλως. ἐὰν ἀνατέλλειν μέλλοντος τοῦ ἡλίου νεφέλη προανατείληι μέλαινα ἐπισκιάζουσα σχίζωνταί τε περὶ αὐτὴν αἱ ἀκτῖνες οἱονεὶ μεσολαβοῦσαι τὴν νεφέλην, σκέπης χρείαν ἔχειν, καὶ τὸ συντρέχειν εἰς ταύτην τὰς ἀκτῖνας ὑγρότητα κατηγορεῖ τοῦ ἀέρος· λεῖος γὰρ ὢν ἐπιταράττει τὴν ὄψιν, ὡς ἐν τῶι δακρύειν φαίνεται τὸ φῶς οὐ καθεστηκός, ἀλλ' ἀφαλλόμενον καὶ τρομῶδες, εἴτε τοῦ λαμπροῦ ἐκ τοῦ ὑγραίνεσθαι σβεννυμένου περὶ αὐτόν, εἴτε κλωμένης πρὸς τὸ ὑγρὸν αὐτῆς διὰ τὸ ἀνώμαλον.

ἄλλως. ἐάν, φησίν, ἀνατέλλοντος τοῦ ἡλίου προανατείληι

---

1 *τοι* AAld | *ἢ* om Ald | *εἰ* scripsi: *ἐὰν* libri ‖ 1, 2 *ἀνιόντος τοῦ ἡ.* Ald ‖ 3 *ἢι* M ‖ 5, 6 *τὸ οὖν ἀμφ'* post *παχ.* Ald ‖ 6 *ἀντὶ τοῦ* A: *αὐτοῦ* MAld ‖ 7 *συστρέφονται* M, *περιστρέφονται* AAld | *ἐκφαίνει* M ‖ 8 *τὰς ἀκτῖνας* Ald ‖ 9 *τὸ δὲ ὕδατι* Ald | *κεν* om A | *δέ* om Ald | *φησιν* post *ἀν.* Ald ‖ 10 *ἐκ* AAld ‖ 11 *ἕλκονται* Ald | *συστρέφονται* A ‖ 12 *ἐπὶ* A ‖ 13 *ὑετὸν* Ald ‖ 14 *ἀλλ' ὅταν* A, *καὶ ὅταν* Ald ‖ 15 *τὸν ἥλιον* M | *ὀλίγον* A | *νεφέλη τοῦ ἡλίου* A | *αὐτὸν* A ‖ 15, 6 post *ἐπιφ.* Ald *κεχρωσμένος ὑετὸν προσδόκα· οὐ γὰρ ἂν οὕτω* Ald ‖ 18 *ἢ οὕτως* pro lemmate Ald | *ἀνατείλειν* M ‖ 18, 9 *προανατέλλειν* A, *-έλλη* Ald ‖ 19 *καὶ σχ.* Ald | *σχίζονται* A ‖ 20 *οἱονεὶ* om AAld | *μεσοσυλλαβοῦσαι* AAld | post *νεφέλην* Ald *καὶ χρώζουσαι τὸ συντρέχειν* | *σκέπης* scripsi: *σκόπης* M ‖ 21 *ὑγρότητος* A | *κατηγόρει* M ‖ 23 *φαίνεσθαι* A Ald | *ἐφαλλόμενον* AAld ‖ 25, 6 *τὴν ἀνωμαλίαν* AAld ‖ 27 *φησίν* om Ald | *τοῦ* om M ‖ 27 — p. 496, 1 *νέφος προανατεῖλαν* Ald

νέφος περιαγόμενον κύκλωι, [ὅπερ] εἰ ἐπὶ πλέον εὐρύνεται, εὐδίαν προσδόκα· διαχεῖται γὰρ ὁ κύκλος οὗτος νικώμενος ὑπὸ ↝ Avien 1612–5 *τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων. τὸ δὲ ὅμοιόν φησι γίνεσθαι, καὶ ἐὰν χειμῶνος ὠχρὸς δύηται, τῶν νεφῶν ὥσπερ διακαιομένων ὑπ' αὐτοῦ καὶ διαλυομένων. ἐὰν μέντοι γε δύνοντος αὐτοῦ ἐπισυνιστῆται νέφη, τῆι ἑξῆς ὕδωρ προσδέχου· πιλουμένου γὰρ ἱκανῶς τοῦ ἀέρος ἡ μεταβολὴ αὐτοῦ γενήσεται εἰς τὴν συγγενεστάτην αὐτοῦ φύσιν τοῦ ὕδατος· καὶ γὰρ ἡ τῶν νεφῶν πύκνωσις οὐδέν ἐστιν ἄλλο ἢ πάχος ἀέρος ὑπὸ ὑγροῦ πεπαχυμμένου. ἐντεῦθεν τὰ σημεῖα ἢ ὄμβρων γίνεται διὰ τὴν συγγένειαν ἢ ἀνέμων· καὶ γὰρ ὁ ἄνεμος οὐδὲν ἄλλο ἢ ἀὴρ ῥέων καὶ ποιὰν λαμβάνων κίνησιν, ἅπερ ἐκ τῆς αὐτοῦ τροπῆς συμβαίνει γίνεσθαι.*

ἄλλως. ὅταν δὲ αὐτοῦ βραχεῖα προαναφέρηται νεφέλη, εἶτα αὐτὸς ἐπιὼν φέρηται ὥσπερ ἐνδεὴς ἀκτίνων, καὶ τοῦτο σύνθημα ὑετοῦ. εἰ δὲ μέγας ὀφθεὶς ὁ ἥλιος καὶ ὀλίγον μειούμενος ἐπὶ τὸ κατὰ φύσιν ὁρατὸν μέγεθος αὐτοῦ ἀφικνοῖτο, καὶ τοῦτο σημεῖον εὐδίας, ἥκιστα τῆς παχύτητος καὶ ὑγρότητος περὶ τὸν ἀέρα μενούσης, δι' ἣν μείζων ἐφαίνετο.

846. *ἀκτίνων κεχρωσμένος: πάλιν ἐκ τῆς τοῦ ἀέρος παχυμεροῦς συστάσεως ἀνατρεπόμεναι αἱ ἀκτῖνες εἰς ἓν μέρος τοῦ δίσκου φέρονται καὶ ἀφ' ἑνὸς μέρους φαίνουσιν. ὁ δὲ λόγος· σκόπει πάλιν χειμῶνος σημεῖα· ὅταν ἢ ἀνατέλλοντος ἢ δυομένου ἡλίου αἱ ἀκτῖνες συνέρχωνται καὶ ἐν ἑνὶ μέρει τοῦ δίσκου πᾶσαι πληρῶνται καὶ φαίνωνται, ἢ καὶ ὅταν ὑπὸ νεφῶν πιεσθεὶς ἔρχηται ἀπὸ τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὰς ἀνατολάς, ἢ ὅταν ἐξ ἀνατολῆς ἐπὶ δύσιν, τεκμήριον [ὡς] ἐκεῖναι αἱ ἡμέραι ὑετοῦ εἰσιν.*

847. *πολὺς δ' ὅτε οἱ περὶ κύκλος: περὶ τὰς ἀνατολὰς καὶ τὰς δύσεις δοκεῖ ὁ τοῦ ἡλίου κύκλος μείζων φαίνεσθαι.* ↝ Avien 1606–9 *ἔστι δὲ ἡ αἰτία τοιαύτη. αἱ τῆς γῆς περὶ ἀνατολὰς καὶ δύσεις*

---

1 *κύκλωι περιαγ.* AAld | *ὅπερ εἰ* om Ald | *εὐρύνηται* AAld ‖ 5, 6 *ἐπισυνίστανται* A, *-αται* M, *-ῶνται* Ald ‖ 8 *φύσιν* post *ὕδ.* AAld ‖ 9 *-ον* AM, *πεπαχυμένου* Ald ‖ 11 *λαμβάνων* AAld: *-ειν* M ‖ 13—18 om AAld ‖ 19 cf ad l. 24 21 *φαίνονται* A ‖ 22 *ἄνωθεν οὕτως* post *λόγος* add Ald | *πάλιν* om Ald | *σημεῖον* AAld ‖ 24 *πληροῦνται* A | post *φαίν.* Ald *ἐκ γὰρ τῆς τοῦ ἀέρος παχυμεροῦς συστάσεως ἀνατρεπόμεναι αἱ ἀκτῖνες εἰς ἓν μέρος τοῦ δίσκου φαίνονται καὶ ἀφ' ἑνὸς μέρους φαίνουσιν,* cf l. 19—24 ‖ 25 *ἔρχεται* A | *ἀπὸ τῆς νυκτὸς* post *ἀνατ.* AAld ‖ 26 *γὰρ* post *τεκμ.* Ald | post *εἰσιν* Ald *καὶ ἔτι ὑετοῦ σημεῖον, ἐὰν πρὸ μὲν ἀνατολῆς ἡλίου νεφέλη ἀνέλθηι, εὐθὺς δὲ μετ' αὐτὴν ἐκεῖνος ἀνατείληι* ‖ 27 *οἱ* om A | *περίκυκλος* M ‖ 29 *καὶ ἔστιν ἡ* Ald

αναθυμιάσεις ἀερώδεις οὖσαι καὶ παχεῖαι, αὐτὸ τὸ τοῦ ἡλίου φῶς δεχόμεναι, εἰ μὴ συγχωροῦσι διικνεῖσθαι τῶι φωτί, πλατύτερον αὐτὸ ὥσπερ τῶι δοκεῖν ὁρᾶσθαι ποιοῦσιν. ἀνιὼν δὲ ὁ ἥλιος, ἀπὸ τῶν ἀναθυμιάσεων χωριζόμενος καὶ εἰς τὸ ὕψος χωρῶν, ὅτε εὑρίσκει καθαρὸν τὸν ἀέρα, δοκεῖ πάλιν τὸν κύκλον ἐλάττονα φαίνεσθαι τοῦ φωτὸς ⟨δι⟩ικνουμένου. τουτέστιν, ὅταν ὁ κύκλος πολὺς εὐρύνηται καὶ πλατύνηται τηκομένωι καὶ λυομένωι ὅμοιος, ἀνατέλλοντος δηλονότι καὶ καθαροῦ ὄντος τοῦ ἀέρος, εὔδινὸς ἂν δοκιμάζοιτο.

851—3. *ὠχρήσηι κατιὼν —: δυομένου ἡλίου σκόπει, εἰ ἔστι περὶ αὐτὸν νέφη συνεχῆ καὶ ὕδατος ἡμερινοῦ γε μετὰ ταῦτα σύμβολα, μετὰ τὴν νύκτα ἐκείνην καὶ τὴν ἑσπέραν, ὅτε συνίστανται περὶ τὸν ἥλιον τὰ νέφη.* § *ἡμερινοῖο δὲ τῆι ἑξῆς ἡμέραι φαινομένου.*

ἄλλως. ἀπὸ κοινοῦ τὸ εὔδιός κε φέροιτο (850). *πάλιν ἑτέραν κατάληψιν δίδωσιν εὐδίας· ὅτε γὰρ διαλύεται ἡ ὑγρότης ἐκείνη καὶ παχύτης τοῦ ἀέρος, πρὸς δυσμὰς ὁ ἥλιος ὠχρὸν ἔχων τὸ φῶς εὔδιός ἐστιν ὡς πρὸς τὴν τοῦ ἀέρος λοιπὸν διάλυσιν.*

853—7. *καὶ δὴ δυομένου τετραμμένος: ἐὰν δὲ δύνοντα τὸν ἥλιον ὑποσκιάζηι μέλαινα νεφέλη, τὰ δὲ ἑκατέρωθεν αὐτοῦ περιλαμβάνωσιν ἀκτῖνες, ἴσθι κατὰ τὴν ὑστεραίαν ἐσόμενον ὑετόν.*

ἄλλως. καὶ εἰ δύνοντα, φησί, τὸν ἥλιον ἐπίπροσθεν ἱσταμένη νεφέλη σκιάζει, αἱ δὲ ἀκτῖνες αὐτοῦ ἑκατέρωθεν τοῦ νέφους σχίζονται, χειμῶνα προσδέχου· ἀδύνατος γὰρ γέγονεν ὁ

---

1 *οὖσαι* scripsi: *εἰσὶ* AMAld | post *παχ.* Ald *διὰ μέσων οὖν αὐτῶν αἱ ὄψεις προσβάλλουσαι τῶι ἡλίωι παχύτερον* ‖ 4 *καὶ* ante *ἀπὸ* Ald ‖ 5 *ὅτε* om Ald | *καὶ ταύτηι* post *ἀέρα* Ald ‖ 5, 6 *π. ὁ κύκλος ἐλάττων τοῦ φωτὸς φαίνεσθαι ἰκν.* A | *ὁ κ. αὐτοῦ ἐλάττων φαίνεσθαι. ὅταν οὖν φησιν ὁ κ.* Ald ‖ 7 *διαλυομένω* AAld ‖ 8 *καὶ* om A ‖ 8, 9 post *ὅμοιος* Ald *ἀνερχομένου τοῦ ἡλίου, ἔπειτα μειῶται οὐ δεινῶς ἂν δοκιμάζοιτο καθαροῦ ὄντος τοῦ ἀέρος. ὁ δὲ νοῦς· ἐὰν ἀνατέλλοντος κτλ.*, cf p. 495, 27 sqq. ‖ 9 *οὐ δεινῶς* AAld, *οὐ δεινὸς* M ‖ 10 *αὐτὰρ ὕδατος δυομένου δὲ τοῦ* Ald ‖ 11 *ἃ δὴ* (pro *καὶ*) Ald | *γε* om Ald ‖ 12 *σύμβολα* A: *σύμβαλλε* M, *ἐστι σύμβολα ἤγουν* Ald ‖ 12, 3 *συνίστατο* AM ‖ 13 *οὖν* pro *δὲ* Ald ‖ 15 *ὠχρήση κατιών* pro lemmate Ald | *εὔδ. καταφέροιτο* AM, *εὔδ. φέροιτο* Ald ‖ 15, 6 *παραδίδωσι δὲ ἑτ.* post lemma Ald ‖ 16, 7 *ὅταν γὰρ διαλυομένης τῆς ὑγρότητος ἐκείνης καὶ παχύτητος τοῦ* Ald ‖ 18 *ἔχη* Ald ‖ 24 *ἢ οὕτως* pro lemmate Ald | *καὶ* et *φησί* om Ald ‖ 25 *ἐπισκιάζει* Ald

ἥλιος διαχέαι τὴν πύκνωσιν. ἐντεῦθεν καὶ σχίζονται περὶ τὴν νεφέλην αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου, τῆς κατ' εὐθεῖαν φορᾶς ὑπὸ τῆς περὶ τὸν ἀέρα πυκνώσεως διακοπτομένης.

ἄλλως. καὶ δὴ πρὸς δυόμενον τὸν ἥλιον ἀφορῶν, ἐὰν αὐτὸν σκιάζηι νεφέλη μέλαινα τὴν χροιάν, αἱ δὲ ἀκτῖνες ἅπασαι κατὰ μέσον τὸν δίσκον ἑλισσόμεναι εἰς δύο μέρη τοῦ δίσκου διασχισθῶσι καὶ αἳ μὲν ἐπὶ τοῦδε τοῦ μέρους αἳ δὲ ἐπὶ τοῦδε χωρήσωσιν, εἰς τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν σκέπης ἂν χρήιζοις· χειμὼν γὰρ ἔσται.

854. ἢν μὲν ὑποσκιάηισι: ὁποῖον μάλιστα ἀμαλδύνονται καὶ ἀμαυροῦνται, [καὶ] ὅτε σκιάζει κατ' ἰθὺ τῆς γῆς καὶ τοῦ ἡλίου ἡ σελήνη ἐν τῆι ἐκλείψει (864). κατ' ἰθὺ τοῦ ἡλιακοῦ κώνου καὶ τοῦ γηΐνου ὅταν ταῦτα ἴδηις τὰ σημεῖα, χειμῶνα προσδόκα. Cf p. 500, 7 sqq.

858. εἰ δ' ὃ μὲν ἀνέφελος —: ἐὰν δέ, φησίν, ὁ ἥλιος αὐτὸς δίχα νεφελῶν δύηται, ἀνωτέρω δὲ αὐτοῦ νεφέλαι ὑπάρχωσι καταδύνοντος [δὲ αὐτοῦ] καὶ ἤδη δεδυκότος ἐρυθραί, εὐδίαν ἴσθι κἀκείνηι τῆι νυκτὶ καὶ τῆι ἐπιούσηι ἡμέραι γενησομένην. αἴτιον δὲ τούτου τὸ μὴ σφόδρα πυκνὰ εἶναι τὰ νέφη ἀλλ' ἀραιὰ καὶ οὕτως ἐνδιαυγεῖσθαι. ἐξ αὐτοῦ δὲ τοῦ ἡλίου αἱ νεφέλαι φαίνονται καθάπερ χρυσίζουσαι, ὅτε σφόδρα αὗται καθαρὸν δέχονται τὸ φῶς. ὅτε δὲ πυροῦνται, οὐ πάνυ τι καθαρόν, ἀλλ' ἔστι μὲν εὐδία τῆι ἐπιούσηι νυκτί τε καὶ ἡμέραι, οὐχ ἑξῆς δὲ ⟨δι'⟩ ἄλλων ἡμερῶν. ὅτε δὲ χρυσίζουσι, καθαρὸν ἐδέξαντο τὸ φῶς, καὶ ἑξῆς εὐδινὸς καιρός. § 'ῥόον' δὲ 'ἑσπέριόν' φησι τὸν ὁρίζοντα. ἐὰν οὖν καθαρὰν καὶ ἀνεπιθόλωτον νέφους ὁ ἥλιος ποιήσηι τὴν δύσιν, αἱ δὲ πλησίον τοῦ ὁρίζοντος νεφέλαι ⟨ὦσιν⟩ ἐρυθραί, εὐδίαν δεῖ προσδοκᾶν.

---

3 περὶ om A | διακοπτομένης Ald: διακοπτόμεναι A, ἀνακοπτόμεναι M ‖ 4 ἢ οὕτως (pro ἄλλως) Ald ‖ 7 τοῦδε Ald, τοῦ αὐτοῦ AM ‖ 8 χωρήσουσιν A ‖ 10 ἢ τὸ pro ἢν μὲν Ald ‖ 10, 1 ὥστε δύνειν ποιεῖν αὐτὸν καὶ ἀμαυροῦσθαι μάλιστα ὡς ὅταν σκιάζη κατ' εὐθὺ post lemma Ald ‖ 12 ὅταν οὖν κατ' εὐθὺ Ald ‖ 13 ὅταν om Ald | ἴδοις A ‖ 15 ἀννέφελος M | δὲ om Ald ‖ 16 δύνηται Ald | ἐρυθραὶ post ὑπ. AAld | ὑπάρχουσι M ‖ 17 δὲ om Ald ‖ 18 ἐκείνη Ald ‖ 20 αἱ om Ald ‖ 21 ὅτε A: ὅτι δὲ M, ὅταν Ald | αὗται AAld ‖ 21, 2 δέχωνται Ald ‖ 22 ὅταν Ald | πυρῶνται Ald | δέχονται τὸ φῶς post τι καθ. Ald ‖ 23 τε om M ‖ 24 ὅταν — χρυσίζωσι Ald | τὸ om M ‖ 25 εὐδιεινὸς AAld | ὁ καιρὸς ἔσται Ald ‖ 27 τὴν δύσιν ποιήση Ald ‖ 28 προσδόκα εὐδίαν AAld

862. *ἀλλ', ὁπότ' ἠελίοιο μαραινομένῃσιν*: σκοτεινοτέραις· ὅταν γὰρ ἐπὶ μιᾶς καθέτου τὰ τρία ἄστρα γενηθῆι, γῆ ἥλιος σελήνη (κείσθω γὰρ καὶ ἡ γῆ ἄστρον), ἀνάγκη τότε, εἰ μὲν μέση ἡ γῆ εὑρίσκοιτο, σελήνης ἔκλειψιν γίνεσθαι, ἐμπιπτούσης αὐτῆς εἰς τὸν σκιερὸν κῶνον, ὃν ἀποτείνει ἡ γῆ, μέσης δ' αὖ τῆς σελήνης εὑρισκομένης, ἡλίου μέρει τινὶ ἐπιπροσθούσης, τὸ τηνικαῦτα ἡλίω⟨ι⟩ ἐπισκότωσιν γίνεσθαι, ἣν δι' ἀγνωσίαν ἔκλειψιν οἱ παλαιοὶ κεκλήκασιν. κυρίως δὲ καὶ τῆι λέξει κέχρηται εἰπὼν (864) *ὅτε σκιάῃσι κατ' ἰθύ*· οὐ γὰρ ἐκλείπει κατὰ ἀλήθειαν, σκιάζεται δέ, ὅπερ ἐστὶν ἐπιπροσθουμένωι αὐτῶι ὑποθεούσης τῆς σελήνης. καὶ δεῖ μὴ ἐπισκοτεῖσθαι πάντα ὑπ' αὐτῆς.

ἄλλως. τότε δή, φησί, προσδόκα ὄμβρον, ὅταν αἱ τοῦ ἡλίου ἀκτῖνες ἐξαπίνης ἀσθενεῖς καὶ ἀμαυραὶ φανῶσιν ὅμοιαι γινόμεναι τῆι ἐκλειπτικῆι περιστάσει, ὅτε συμβαίνει τὸν ἥλιον ἐπιπροσθούμενον ὑπὸ τῆς σελήνης τὸ φέγγος ἀμαυρὸν καὶ σκιῶδες ἐπιδείκνυσθαι. εἰ δὲ μέλλοντος αὐτοῦ ἀνατέλλειν νεφέλαι ἐρυθραὶ ἄλλοθεν ἄλλαι βλέπονται, οὐ δεῖ προσδοκᾶν ἐκείνης τῆς ἡμέρας ὄμβρον (862—8).

ἄλλως. ὅτε κατὰ κάθετον ἰσομοιρίαν ἡ σελήνη πρὸς τὸν ἥλιον ἔρχεται, τότε αὐτὸν ἀποφράττει καὶ ἀφανῆ ποιεῖ, καὶ γίνεται τὸ τηνικαῦτα ἡλίου ἔκλειψις ἐπὶ δευτέρας ἢ καὶ τρίτης ὥρας, ἕως οὗ ⟨ἂν⟩ ἡ σελήνη τὴν ἰσομοιρίαν παραδράμηι. γίνεται δὲ τοῦτο πολλάκις καὶ δεύτερον τοῦ ἐνιαυτοῦ, πολλάκις δὲ καὶ διὰ πολλοῦ χρόνου πρὸς τὴν τῆς σελήνης κίνησιν. καὶ κατὰ μῆνα γίνεται μὲν αὐτῶι ὑπὸ τὴν ἰσομοιρίαν, ἀλλ' οὐ κατὰ κάθετον τῆς μέσης γραμμῆς τοῦ ζωιδιακοῦ. ἀλλὰ καὶ κατὰ πλάτος κινεῖται ἢ τὰ πρὸς βορρᾶν ἡλίου ἢ τὰ πρὸς νότον. ὅτε

---

1 sqq. in margine *περὶ ἐκλείψεως ἡλίου* M ‖ 1 *μαραινομένοισιν* A | *ἤγουν σκοτ.* Ald ‖ 2 *γεννηθῆ* A, *γένηται* Ald ‖ 3 *καλείσθω* Ald ‖ 4 *γενέσθαι* AAld ‖ 6 *αὐτῆς* AAld ‖ 7 *ἡλίου* AAld | *σκότωσιν ἐπιγενέσθαι* AAld ‖ 9 *ὅτι* M ‖ 9, 10 *οὐ γὰρ — δέ* om Ald ‖ 10 *ὅπερ* om M | 10, 1 *ἐπιπροθουμένω* A ‖ 11 post *σελ.* Ald *ὅλος δὲ οὐδέποτε ἐκλείπει. διὰ δὲ τὸ πολλῶν μείζονα εἶναι τὴν σελήνην τῆς ὄψεως ἡμῶν ἐπισκοτεῖται πάντα ὑπ' αὐτῆς. ἢ οὕτως· ὅτε κατά*, A *ὅλος* (ως) *οὐδ' οὔποτε* ceteris omissis | *δὴ* A, om M ‖ 17 *ἀποδείκνυσθαι* AAld ‖ 20 *ἰσομοιρία* AAld ‖ 21 *ἀποφράττει αὐτὸν* AAld ‖ 22 *δύο ἢ* (*καὶ* add Ald) *τρεῖς* AAld ‖ 24 *δὲ* alt om AAld ‖ 25 *τοῦ* ante *χρ.* Ald ‖ 25, 6 *γ. μὲν αὐτῶι κατὰ μῆνα* Ald ‖ 26 *ἡ σελ.* post *ἰσ.* Ald ‖ 27 *καὶ* Ald: om AM | *κατὰ* om M

μέντοι ἰσομοιρεῖ κατὰ κάθετον, αὐτὴ μὲν ἐν τῆι ζ′ ζώνηι ουσα ἐκεῖνον ἐν τῆι τετάρτηι ὄντα κατὰ κάθετον ἀφανῆ [αὐτὸν] ποιεῖ, καὶ ἀκούει ἡλιακὴ ἔκλειψις, παρ᾽ οἷς τελεία, παρ᾽ οἷς μερική, παρ᾽ οἷς οὐδὲ ὅλως περιικνουμένη ἡ ἀκτὶς πάσχει τι τοιοῦτον, οἷον καὶ ὑπὸ τῆς σελήνης, ὅτε ἐκλείπει· σφόδρα γὰρ ὡς μαρανθεῖσα καὶ ἀποσβεσθεῖσα ὁρᾶται.

864. *ὅτε σκιάηισι κατ᾽ ἰθύ: οἷον κατὰ κάθετον γῆς καὶ ἡλίου· καὶ γὰρ τῆς γῆς πολὺ μείζων ἐστὶν ἡ σελήνη, ὥστε ἀποφράττει⟨ν⟩ ἡμῶν τὰς ὄψεις μὴ ὁρᾶν αὐτὸν ἐν τῆι ἰσομοιρίαι καθέτωι. γίνονται δὲ αἱ ἡλιακαὶ ἐκλείψεις ‘τοῦ μὲν φθίνοντος μηνός, τοῦ δ᾽ ἱσταμένου’* (Od XIX 307) *κατὰ τὸν τῆς σελήνης δρόμον, ὅτε ἐν μήκει γίνεται, ὅτε ἐν σκιᾶι ἐπισκιάζεται ὁ ἥλιος ἱσταμένης τῆς σελήνης κατ᾽ ἰθὺ τῆς γῆς τε καὶ τοῦ ἡλίου.* Cf p. 498, 10—14.

866, 7. *οὐδ᾽, ὅτε οἱ ἐπέχοντι: ὁ λόγος· οὐδέ, ὅτε φανῆναι αὐτῶι ἐπέχοντι καὶ μέλλοντι ἀνατεῖλαι πρὸ τοῦ ὄρθρου φανῶσι νεφέλαι ὑπέρυθροι πανταχοῦ ἐν τῆι ἀνατολῆι, ἐν ἐκείνηι τῆι ἡμέραι ἄρραντοι μένουσιν αἱ γαῖαι, ἀλλ᾽ ὑετῶι περιρραίνονται ὄμβρου κατ᾽ ἐκείνην τὴν ἡμέραν γενομένου.*

869. *μηδ᾽ αὔτως, ἔτ᾽ ἐόντι πέρην: ἐν τῆι ἀνατολῆι.* § *προταθεῖσαι προπεμφθεῖσαι.* § *ἐπίσκιοι δὲ* (870) *ἀμυδρότεραι μαλακαί, αἱ μὴ σφόδρα πεπιλημέναι μηδὲ πάνυ ζοφώδεις.* § *περιδνοφέοιντο* (876) *μελαίνοιεν καὶ ταύτην ἔχοιεν τὴν κατάστασιν.*

869—76. *μηδ᾽ αὔτως, ἔτ᾽ ἐόντι —: οὐδ᾽, ὅταν τοῦ ἡλίου μέλλοντος ἀνατέλλειν, ἀκμὴν δὲ ὄντος ὑπὸ τῶι ὁρίζοντι, αἱ ἀκτῖνες αὐτοῦ περὶ τὸν ὄρθρον προαναφερόμεναι θεωρῶνται ὑπονέφελοι καὶ ζοφώδεις, εὐδίαν δεῖ προσδοκᾶν, ἀλλ᾽ ὄμβρον καὶ ἀνέμους,*

1, 2 *ἑβδόμηι ζ. οὖσα, αὐτῶι δὲ ἐν τῆι β′ ὄντι* Ald ‖ 2 *αὐτὸν δὲ ἐν τῆι δ′* A | *ποιεῖ αὐτόν* AAld ‖ 3 *τελία* Ald ‖ 4 *παρέχει* AAld ‖ 4—6 post *τοιοῦτον* Ald *τὸ δὲ οἷον ἀμαλδύνονται* (864) *ἀντὶ τοῦ ὥσπερ ἀμαυροῦνται ὅτε ὑπὸ τ.* ‖ 5, 6 *ὥσπερ μαρανθεῖσαι καὶ -αι ὁρῶνται* Ald ‖ 8 *γῆς* om A Ald | *ὄψεως ἡμῶν* ante *πολὺ* Ald ‖ 9 *τῆι* om Ald ‖ 10 *κατὰ κάθετον γινομένη. αἱ* Ald | *ἥλια καὶ* M | *τοῦ μὲν* om Ald ‖ 11 *γίνονται* post *μηνὸς* Ald | *τὸ δ᾽ ἱσταμένη* Ald | *ἤγουν ὅταν* ante *κατὰ* Ald ‖ 11, 2 *τὸν οἰκεῖον δρ. ἡ σελήνη ἐν μήκει γενομένη ἐπισκιάζη* Ald ‖ 12 *γένηται* A | *ἐν* alt om A | 12, 3 *τὸν ἥλιον ἱσταμένη κατ᾽ εὐθὺ τῆς γῆς καὶ* Ald ‖ 13 *τῆς* alt om A | *τοῦ* om A ‖ 15 *ὁ λόγος* om AAld | *οὐδ᾽* AAld | *φανήμεναι* A ‖ 17 *αἱ ν.* Ald ‖ 18 *οὐκ* ante *ἄρρ.* AM ‖ 20—24 om AAld ‖ 21 *προπεμφθεῖσαι* scripsi, cf p. 501, 4: *-ῆναι* M ‖ 22, 3 *ζοφώδης* M ‖ 25 lemma om M ‖ 26 *ἀκμὴν* AAld: *ἂν μὴ* M ‖ 27 *θεωροῦνται* AMAld ‖ 28 *ἄνεμον* AAld

μελαινομένων μὲν ἄγαν ὄμβρον, ἐπ' ὀλίγον δὲ σκιαζομένων καὶ ὁμοίων τυγχανουσῶν ταῖς διαυγέσι νεφέλαις ἄνεμον.

ἄλλως. ὁ νοῦς· μηδέ, τοῦ ἡλίου ἔτι ἐν τῶι ἀνατέλλειν ὄντος, ὁπόταν ἀπὸ τοῦ δίσκου προπεμφθεῖσαι αἱ ἀκτῖνες πρὶν τελέως ἡμέραν φανῆναι ὥσπερ ἐσκιασμένον καὶ οὐ πάνυ φαιδρὸν φαίνωσιν, ὕδατος ἐσομένου ἢ ἀνέμου ἐπιλανθάνου. ἀλλ', εἰ μὲν αἱ ἀκτῖνες ἐκεῖναι πάνυ ζοφώδεις φαίνονται (τοῦτο γάρ ἐστι τὸ κνέφαος μᾶλλον 872), *ἐπὶ πλείονι ὕδατι τὴν σημασίαν ἔχουσιν, εἰ δὲ ὀλίγος γνόφος καὶ ὀλίγη ἀμαύρωσις περὶ τὰς ἀκτῖνας κεῖται, ὁποία περὶ τὰς πεπιλημένας νεφέλας φαίνεται ἀμαύρωσις, ἐπερχομένου ἀνέμου σημεῖον. § τὸ δὲ ἐπίσκιοι* (870) *οὐ καθαραί, ἀλλὰ διεσκεδασμέναι, οἷον σωματοειδεῖς καὶ παχεῖαι.*

872—6. *μᾶλλον κνέφαος φορέοιντο: μᾶλλον γὰρ μελαινόμεναι ὕδωρ σημαίνουσιν. εἰ δὲ βραχύς τις περὶ αὐτὰς σκιασμὸς εἴη, οἷος ἐκ μαλακοῦ νέφους ἐπιγίνεται, ἄνεμος ἔσται.*

877—9. *οὐδὲ μὲν ἠελίοιο: καὶ περὶ τὸν ἥλιον ἅλωες συνίστανται, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῆς σελήνης ἔφαμεν* (p. 488). *ὁ δὲ λόγος· οὐδὲ μὴν πλησίον τοῦ ἡλίου μελαινόμεναι ἅλωες εὐδίας εἰσὶ σημαντικαί, πλησίαι δὲ μᾶλλον τυγχάνουσαι καὶ διηνεκῶς μέλαιναι ἐπίτασιν ἔχουσι χειμῶνος, πολλῶι δὲ μᾶλλον, ἐὰν δύο τυγχάνωσιν. τὸ δὲ ἀστεμφές* (878) *ἀντὶ τοῦ σκληρῶς καὶ ἀμετακινήτως. ταύτας δὲ λέγουσι χειμῶνα ποιεῖν· εἰ γάρ, ὡς προείπομεν* (p. 489), *ὁ χειμερινὸς ἀὴρ ἀπὸ τοῦ πλήθους ἀναδίδωσιν αὐτὰς εἰς τὸν οὐρανόν, αὗται δὲ ἐλθοῦσαι ἐγγὺς ἡλίου μὴ καταφλεχθῶσιν, ἀλλ' ἐκ τῆς στερεότητος μείνωσιν οὕτω, πάντως μέγαν πάνυ χειμῶνα σημαίνουσι, καὶ μᾶλλον, ἐὰν δύο γένωνται.*

880. *σκέπτεο δ' ἢ ἀνιόντος: διὰ τούτων παραινεῖ*

---

1 *ὄμβροι* M | *σκιαζουσῶν* M ‖ 3 *ὁ δὲ νοῦς* lemmate omisso A (novi scholii initio indicato), Ald scholiis coniunctis ‖ 6 *φαίνουσιν* A | *μὴ ἐπιλ.* M ‖ 7 *αἱ* om AAld ‖ 10, 1 *ἀμαύρωσις φαίνεται* Ald ‖ 12 *διεσκεδασμέναι* om A Ald ‖ 14 *η'* lemmati praescripsit, ut esset scholii numerus, AM, *τὸ δὲ* Ald ‖ 14, 5 *ἀντὶ τοῦ μ. μελ. τότε δὲ ὕδ.* Ald | *μελαινόμενος* A ‖ 15 *σημαίνει* A ‖ 15, 6 *σκιασμὸς περὶ αὐτὰς εἴη* AAld ‖ 16 *οἷον* M ‖ 17, 9 *ἅλωνες* AAld ‖ 18 *ἔφημεν* AAld ‖ 19 *πλησίον* AAld ‖ 20 *μέλαινε* M ‖ 21 *πολλῶ* AAld: *πολὺν* M ‖ 22 *ἀστεμφέως* M ‖ 22, 3 *ἀστ. ἀμετακινήτως καὶ σκληρῶς* AAld | *τοιαῦται γὰρ οὖσαι μᾶλλον ποιοῦσι χειμῶνα· εἰ γὰρ* post *σκληρῶς* add Ald ‖ 25 *τὸν* om AAld ‖ 26 *στερότητος* Ald; *στερρότητος* Bekker | 29 *σκέπταιο* M

ἐπιμελέστερον ἀεὶ σκέπτεσθαι περὶ τὸν ἥλιον ἀνατέλλοντα ἢ μέλλοντα δύνειν, εἰ θεωρεῖται τὰ παρήλια λεγόμενα νέφη, καὶ παρατηρεῖν, πότερον τὸ πρὸς βορέαν νέφος ἐρυθαίνεται ἢ τὸ πρὸς νότον, ὡς τῆς ἀπὸ τούτων σημειώσεως βεβαίου οὔσης· ὅταν γὰρ ἐξ ἑκατέρων μερῶν, βορέου καὶ νότου, τὰ παρήλια φοινισσόμενα φαίνηται, ἐπίγειον χειμῶνα βαρὺν σημαίνει. ἐὰν δὲ μόνον τὸ βόρειον τοιοῦτον ἦι, βορέαν ἄνεμον μηνύει. τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ νότου νότον. ἐὰν δέ ποτε σταλαγμοὶ μεγάλοι ῥαγδαῖοι περὶ τὴν ἑσπέραν γένωνται, χειμῶνα σημαίνουσιν. εἶναι μέντοι ἀκριβέστερα τὰ περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου συνιστάμενα σημεῖα.

Posidonius 881. τὰ παρήλια κικλήσκονται: ὁ μὲν Ποσειδώνιος παρήλιόν φησι (p. 77 Bake) νέφος στρογγύλον περὶ τὴν τοῦ ἡλίου ἔκλαμψιν ἐκ τοῦ ἡλίου λάμπον· οὐ γὰρ ἰδίωι φωτὶ κέχρηται, ἀλλὰ τῶι τοῦ ἡλίου, ὥσπερ καὶ ἡ σελήνη. ἡλιοειδὲς δὲ εἶπε τῶι τε στρογγύλον εἶναι καὶ τῶι ἐλλάμπεσθαι ὑπὸ τοῦ ἡλίου. ὅμοιον οὖν αὐτὸ γίνεται παρεπόμενον τῶι ἡλίωι, παρ' ὅσον ἐκ πλαγίου αὐτοῦ ὁρᾶται. διὸ καὶ λευκὸν φαίνεται· περὶ γὰρ τὴν ἔκλαμψιν τοῦ ἡλίου τὸ τοιοῦτον αὐτῶι συμπίπτει· ἐκπέφυκε γὰρ ἐκ πλαγίων τοῦ ἡλίου ταῦτα γίνεσθαι, ἐπεὶ τὰ μὲν ὑπὸ τὸν ἥλιον νέφη ταχεῖαν λαμβάνει τὴν διάλυσιν, τὰ δὲ πολὺ ἀπηρτημένα οὐ δύναται τὴν ἀνάκλασιν τῶν ἀκτίνων ποιεῖσθαι. ἐκ δὲ τῶν πλαγίων ῥαιδίως τὴν ἔκλαμψιν συμβαίνει γίνεσθαι. ὅθεν καὶ δυομένου καὶ ἀνίσχοντος τοῦ ἡλίου ταῦτα συνίστανται τῶι λοξὰς ἐμπίπτειν εἰς αὐτὰ τὰς ἀκτῖνας μὴ οὔσας καθετικάς. συνίστανται δὲ ταῦτα καὶ ἑκατέρωθεν τοῦ ἡλίου πολλάκις. Ἀριστοτέλης (Meteor III 6 p. 377 B.) δὲ τὰ παρήλιά φησιν ἔμφασιν εἶναι μὴ ἔχοντα ὑπόστασιν.

ἄλλως. παρήλια καλοῦνται νεφέλαι αἱ τῶι ἡλίωι παρεοικυῖαι οὐ μόνον κατὰ τὴν χροιάν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ κυκλοτερὲς

---

3 βορρᾶν AAld | ἐρυθραίνεται Ald ‖ 4 ὡς — οὔσης om M | βεβαιούσης A ‖ 6 φαίνοιτο AAld ‖ 8 καὶ post ποτε Ald ‖ 11 ὁ μὲν om M ‖ 11, 2 παρ. δὲ ὁ Π. φησι νέφη εἶναι στρογγύλα Ald ‖ 13 ἔκλειψιν A, ἔλλαμψιν Ald | λάμποντος A, λαμπόμενα Ald ‖ 14 ἡλιῶδες A ‖ 14, 5 διὸ καὶ παρήλια εἴρηται τῶι τε Ald ‖ 15 στρογγύλα Ald ‖ 16 ὅμοια — αὐτὰ γ. παρεπόμενα Ald | αὐτὸ A, αὐτῶ M ‖ 17 λευκὰ Ald | περὶ Ald: παρὰ AM | τὴν om Ald ‖ 18 τὰ τοιαῦτα Ald | πέφυκε Ald ‖ 20, 1 ἀπηρτισμένα AAld | δύνανται M ‖ 21 ἀνάκλισιν M ‖ 22 ῥαιδίαν Ald | ἔλλαμψιν AAld ‖ 23 δ. ἢ ἀν. libri | τοῦ om M | συνίσταται AAld ‖ 25 συνίστανται ς: -αται AMAld | καὶ om AAld ‖ 28 ἢ (pro ἄλλως) Ald ‖ 29 κατὰ alt om A

αὐτοῦ τοῦ δίσκου. πλησίον δὲ αὐτοῦ τοῦ ἡλίου εἰσὶν αἱ νεφέλαι αὗται καὶ ἐξ αὐτοῦ φωτιζόμεναι τὴν χροιὰν αὐτοῦ ἀπομιμοῦνται. εἰσὶ δὲ καὶ κυκλοτερεῖς τὸ σχῆμα. διὸ παρήλια ἐκλήθησαν φερωνύμως· παρεοίκασι γὰρ τῶι ἡλίωι.

ἄλλως. παρήλιόν ἐστιν ἔμφασις ἡλίωι παρεμφερής, ὁμοία καὶ ἴση αὐτῶι, πεπιλημένου νέφους τὰς ἀκτῖνας ὑποδεχομένου καὶ διὰ τῆς ἐκλάμψεως ἡλιοειδῆ παρέχοντος τὴν φαντασίαν καὶ οἷον ἂν φλογοειδῆ καὶ εἰς ἓν συνηγμένην καὶ μεταξὺ μηδὲν καταλείπουσαν διάστημα, παρεπομένην τῆι τοῦ ἡλίου περιφορᾶι. οὕτω Σπόρος (fr 4).

ἄλλως. τὰ παρήλια ἀνθήλια μὲν καλεῖται, νέφη δέ εἰσι στρογγύλα ἀντιλάμποντα τῶι ἡλίωι, ὥστε δοκεῖν ἡλιοειδῆ ὄντα ἥλιον εἶναι. γίνονται δὲ τὰ παρήλια ἀπὸ τοῦ περὶ τὴν θάλασσαν ὑγροῦ ἀέρος, ὃς ἀναδιδόμενος εἰς νέφη διαφορεῖται. ψυχρὸς δὲ ἄνεμος ἐμπεσὼν πήγνυσιν αὐτά, κἀκεῖνα ἅτε δὴ στερρὰ καὶ τὰς ἀκτῖνας δυνάμενα δέχεσθαι ἐρυθαίνονται. διὸ καὶ ἀνέμου φησὶν αὐτὰ σημεῖα. ὕλης δὲ πυκνῆς δεῖται ἡ τούτων σύστασις καὶ πολλῆς. διά τοι τοῦτο καὶ ἀμφὶ τὸν Εὔξεινον πόντον τὰ πολλὰ φαίνεται συνιστάμενα, σπανίως δὲ κατὰ τὴν Ἑλλάδα. σημεῖον δέ ἐστιν ἐναργὲς χειμῶνος. ὁ δὲ νοῦς (880—8)*· περισκόπει δὲ ἢ ἀνατέλλοντος ἢ εὐθέως δυομένου τοῦ ἡλίου, εἴ που πλησίον αὐτοῦ εἰσι νεφέλαι, ἅπερ καλεῖται παρήλια, ἢ ἐκ τῶν νοτίων μερῶν τοῦ ἡλίου ἢ ἐκ τῶν βορείων ἢ καὶ ἐξ ἑκατέρου μέρους, καὶ ἐκ νότου καὶ ἐκ βορέου. μηδαμῶς δὲ τὴν ὄψιν ταύτην τῶν παρηλίων νεφῶν ἀμενηνῶς καὶ ὡς ἔτυχε φυλάσσου, ἀλλ' ἐπιμελῶς· ἔστι γὰρ χρειῶδες καὶ κάλλιστον τὸ τεκμήριον· οὐδὲ γάρ, ἐκεῖναι αἱ παρήλιοι νεφέλαι ὅτε ἐξ ἑκατέρου μέρους ἔχουσι τὸν ἥλιον πλησίον τοῦ ὠκεανοῦ ἢ τοῦ ἀνατολικοῦ ἢ τοῦ δυτικοῦ, γίνεται παρὰ Διὸς ἀναβολὴ χειμῶνος, ἀλλ' εὐθέως ἐπιπεσεῖται μέγας χειμών.*

885. *ὠκεανοῖο: τοῦ ὁρίζοντος, τοῦ τε ἀνατολικοῦ καὶ*

---

1 *τοῦ δίσκου αὐτοῦ* Ald ‖ 3 *εἰσὶν οὖν κ.* Ald | *παρήλιοι* Ald ‖ 4 *τῶι* om AAld ‖ 5, 11 *ἢ* (pro *ἄλλως*) Ald ‖ 5 *παρήλια* AAld | *ἡλίου περιφερὴς* AAld ‖ 8 *ἂν* Ald: *ἄνω* AM ‖ 9 *καταλείπουσα* M, *παραλείπουσαν* Ald ‖ 11 *μὲν* om AAld | *καλ. ἀνθ.* Ald ‖ 13 *γίνεται* Ald ‖ 15 *στερρὰ* om AAld ‖ 16 *ἐρυθραίνονται* AAld | *ἀνέμων* AAld ‖ 21, 2 *πλησίον* post *νεφ.* AAld ‖ 22 *αἵπερ καλοῦνται παρήλιοι ἐκ* AAld ‖ 23 *καὶ* om AAld ‖ 24 *νοτίου* et *βορείου* A Ald ‖ 26 *τὸ* om AAld ‖ 27 *ὅτε* post *γὰρ* Ald | *παρήλιαι* A ‖ 31 schol 885 A: om M; Ald sic *ὁρίζονται οὖν τὸν ὠκεανὸν λέγει, τόν τε ἀνατολικὸν καὶ τὸν δυτικόν· καὶ γὰρ ἐν κτλ.*

τοῦ δυτικοῦ· καὶ γὰρ ἐν τῆι ἀνατολῆι καὶ ἐν τῆι δύσει φαίνονται ἅλωνες ἡλίου ἑκατέρωθεν.

887—9. *εἴ γε μὲν ἐκ βορέαο* —: ὁ νοῦς· ἐὰν μία νεφέλη ἐκ τοῦ βορέου φοινίσσοιτο, βορέαν δηλοῖ. ἐὰν δὲ νοτία, νότον. ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ ῥαθάμιγγες ὑετοῦ συνεχεῖς καταφέρονται.

ἄλλως. ἐάν που καὶ ῥαθάμιγγες καὶ σταγόνες ὑετοῦ ἐπιτρέχωσι μετ' αὐτῶν τῶν παρηλίων κατὰ κοινοῦ, οὐ γίνεται ἀναβολὴ τοῦ σχεδὸν ὄντος καὶ ἐκ τοῦ Διὸς ἐπερχομένου χειμῶνος.

889. *ἤ καί που ῥαθάμιγγες* —: ἐὰν δέ ποτε σταλαγμοὶ μεγάλοι καὶ ῥαγδαῖοι περὶ τὴν ἑσπέραν γένωνται, χειμῶνα σημαίνουσιν. εἶναι μέντοι ἀκριβέστατα τέρατά ⟨φησι τὰ⟩ περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου συνιστάμενα σημεῖα (890).

890. *ἑσπερίοις καὶ μᾶλλον* —: ἐκθέμενος πάντα τὰ ἐκ τοῦ ἡλίου τεκμήρια παραγγελίαν τινὰ εἰσάγει καὶ παραινεῖ μᾶλλον τοῖς πρὸς τῆι δύσει τεκμηρίοις προσέχειν τὸν νόον, ἐπειδὴ τὰ ἐν τῆι ἀνατολῆι συνιστάμενα τεκμήρια ἢ ἀπὸ νεφῶν ἢ ἀπὸ ἄλλων τινῶν ἀνιόντος τοῦ ἡλίου εὐθέως διαλύεται καὶ πολλάκις τις οὐδὲ πάνυ τὴν κατάληψιν δέχεται. τὰ δὲ ἐν τῆι δύσει ἀληθῆ, ἐπεί φαμεν ἐνταῦθα τὸν ἀέρα ἐπὶ πλεῖον συνῆχθαι κατακρατηθέντα τῆι ἀναθυμιάσει. διὸ καὶ παχύτερον εἶναι λέγομεν τὸν νότιον ἀέρα, ὅτι πορρωτέρω ἐστὶ τῆς ἡλιακῆς περιόδου.

ἐπίτρεπε: τὴν τῶν σημείων κρίσιν. τοῦτο γὰρ τὸ ἐπιτρέπειν Ἀττικῶς ἐστιν αἱρεῖσθαί τινα διαιτητὴν διακρίνοντα τὸ ἀμφισβητήσιμον. τὸ δὲ ἑσπέρας σημεῖον μένον ἀεὶ ἰσχυρὸν καὶ βέβαιον μᾶλλον ἢ τὸ ἑωθινόν.

1, 2 φαίνεται τὰ παρήλια ἑκατ. τοῦ ἡλίου Ald ‖ 3 μὴν A | lemmate omisso post ἡλίου (cf ad l. 1) Ald sic καὶ εἰ μὲν ἐκ τοῦ βορέου ἡ νεφέλη φοινίσσοιτο, βορέαν δηλοῖ, εἰ δὲ ἐκ νότου, νότον ceteris omissis, deinde pergit *ἔσθ' ὅτε καὶ ῥαθάμιγγες*: γράφεται *εἴ καί που ῥαθάμιγγες*. ὃ καὶ ἄμεινον ‖ 4 νότον νότον Ald ‖ 5 δὲ om A | ὑετοὺς A ‖ 6 καί που A ‖ 8 τοῦ om A ‖ 10 ἤ (pro lemmate) Ald ‖ 12, 3 εἶναι — σημεῖα om Ald ‖ 12 ἀκριβὲς τὰ AM ‖ 16 νοῦν Ald ‖ 19 τις post πάνυ AAld ‖ 19, 20 τά γε μὲν περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡ. συνιστάμενα σημεῖα ἀληθῆ Ald ‖ 21 κρατηθέντα AAld | τῇ om M | εἶναι om AAld ‖ 23, 4 *ἐπίτρεπε* et ἐπιτρέπειν scripsi e scholii explicatione: *ἐπίτρεχε* et ἐπιτρέχειν libri ‖ 23 ἐπίτρεχε οὖν scholiis coniunctis Ald | post κρίσιν Ald τὸ δὲ ἔχειν ταῦτα ἀκριβῶς ‖ 24 ἀττικῶς M: ἀκριβῶς AAld | ἔστιν scripsi: τὸ AM, om Ald ‖ 25, 6 post σημ. Ald τοιοῦτόν ἐστι μ. ἀ. καὶ ἰ. ‖ 26 ὂν post βέβ. add Ald | ἢ μᾶλλον AM

892. *σκέπτεο καὶ Φάτνην*: θεωρεῖταί τις ὑπὸ τῶι Καρκίνωι Φάτνη, νεφελοειδὴς τῆι συστροφῆι μικρὰ καὶ μᾶλλον ἀμυδροτέρα ὑπὸ τὸ νωτιαῖον ὄστρακον τοῦ Καρκίνου, ἥτις ὑπὸ τῶν προτέρων φιλοσόφων οὕτω Φάτνη προσηγόρευται. εἰσὶ δὲ καὶ παρ' ἑκατέρωι τῆς Φάτνης δύο ἀστέρες, ὃ μὲν βόρειος, ὃ δὲ νότιος, οὓς Ὄνους ἐκάλεσαν διὰ τὸ παρακεῖσθαι τῆι Φάτνηι. δίδωσι γοῦν ἡμῖν καὶ ἐκ ταύτης τῆς Φάτνης τεκμήριον χειμῶνος ὁ ποιητής.

ἣ μέν τ' ὀλίγηι εἰκυῖα: ἥτις, ἡ Φάτνη, ὀλίγηι εἰκυῖα ἀορασίαι, οἱονεὶ μᾶλλόν τις ἀμυδροτέρα οὖσα, ὑπὸ τῶι Καρκίνωι συνῆκται καὶ συνέστραπται. § τὸ δὲ *βορραίη* (893) ἀντὶ τοῦ βορεινή, εἰκότως· εἰ γὰρ ὑπὸ τὸ νωτιαῖον ὄστρακόν ἐστι τοῦ Καρκίνου, ὅς ἐστι παντὸς τοῦ ζωιδιακοῦ βορειότερος, εἰκότως ἂν εἴη βορεινὴ ὑπὸ Καρκίνωι.

893. *ὑπὸ Καρκίνωι ἠγηλάζει*: ἀντὶ τοῦ ὑπὸ τοῦ Καρκίνου· αὐτὸς γὰρ ὁ Καρκίνος ἐπὶ πρόσωπόν ἐστιν ἐμπεπηγὼς τῶι οὐρανῶι. ὑποκάτω οὖν αὐτοῦ, ἐν τῶι νωτιαίωι ὀστράκωι δηλονότι, *ἠγηλάζει* ἀντὶ τοῦ συνέστραπται συνέσταλται ἢ ὑπόκειται· ἐν ὀλίγωι γάρ ἐστιν ἡ [κίνησις] συστροφὴ καὶ πίλησις νεφελώδης.

ἄλλως. περὶ Φάτνης. ἐν τῶι δωδεκατημορίωι τοῦ Καρκίνου νεφέλιόν τί ἐστι προσεοικὸς τῶι γαλαξίαι μεταξὺ ἀστερίσκων κείμενον, οἳ δοκοῦσιν ὀφθαλμοὶ εἶναι Καρκίνου. καλεῖται δὲ τὸ μὲν νεφέλιον Φάτνη, οἱ δὲ ἀστέρες Ὄνοι. καὶ ἔστιν ὃ μὲν βόρειος ὃ δὲ νότιος. μεταξὺ δὲ αὐτῶν διάστημα ὅσον πυγῶνός ἐστιν.

894. *ἀμφὶ δέ μιν δύο λεπτὰ —*: τὸ *λεπτά* ἀντὶ τοῦ λεπτῶς καὶ ἀμυδρῶς· εἰσὶ γὰρ οὗτοι οἱ ἀστέρες οὐ πάνυ λαμπροί.

---

2 *νεφελώδης* AAld | *μάλα* libri ‖ 3 *ἀμυδρὰ* Ald | *νοτιαῖον* libri ‖ 4 de *φιλοσόφων* cf *Gött Gel Anz* 1893 p. 635[1] | *προσαγόρευται* A ‖ 5 *ἑκάτερα* AAld ‖ 7 *οὖν* Ald | *καὶ* om Ald ‖ 7, 8 *τεκμήρια χ. ὁ θαυμάσιος* AAld ‖ 8 *ἡμῖν* ante *ὁ* iterum M ‖ 9 *ἡ* alt om M | *ἐοικυῖα* bis Ald | *ὀλίγη* libri ‖ 9, 10 *ἀορασία εἰκυῖα* (*ἐοικυῖα* Ald) AAld ‖ 11 *συνῆκται* Ald: *συνῆπται* AM | *καὶ συνέστραπται* om M ‖ 12, 14 *βορινὴ* M ‖ 12, 17 *νοτιαῖον* et *νοτιαίω* AM ‖ 14 *καρκίνου* AAld ‖ 15, 6 *ὑπὸ — Καρκίνου* om M ‖ 15 *ἀγηλάζει* pro lemmate Ald ‖ 15, 6 *ἀντὶ — γὰρ* om Ald ‖ 16 *ἐμπ. ἐστιν* A ‖ 17 *δὲ* pro *οὖν* Ald ‖ 18 *δ. ἡ φάτνη ἀγηλάζει ἤγουν* Ald ‖ 18, 9 *συνέστ. ἢ ὑπ.* om M ‖ 19 *καὶ* post *κ.* suppl Ald ‖ 19, 20 *συστροφὴ αὐτῆς καὶ ἡ νεφ. ἐπίλυσις* Ald | *ἐπίλυσις νεφελώδης* A ‖ 21 *περὶ Φ.* om M ‖ 24 *ἔστιν* om Ald ‖ 28 *οὗτοι* om M ‖ 28, 9 *μάλα λ.* AAld

894—6. *φαεινόμενοι* ⟨*φορέονται*⟩: *φαίνονται. ὁ δὲ νοῦς· περὶ δὲ τὴν Φάτνην δύο ἀστέρες λεπτῶς φαίνονται οὔτε σφόδρα ἀλλήλων ἀπηρτημένοι οὔτε μὴν συνηνωμένοι, ἀλλ' ἐν τῶι ὁρᾶσθαι τοσοῦτον φαίνονται ἀφεστηκότες, ὅσον ἐστὶ πυγούσιον ὑπονοῆσαί τινα.*

896. *πυγούσιον οἰήσεσθαι*: *πυγὼν δέ ἐστι τὸ ἀπὸ τοῦ ὠλεκράνου μέχρι τοῦ μετακονδυλίου ἐπὶ τὸν μικρὸν δάκτυλον τῆς χειρὸς κεχαμμένον μέτρον.*

897, 8. *εἷς μὲν πὰρ βορέαο* —: *καὶ ὁ μὲν εἷς αὐτῶν βορειότερός ἐστιν, ὁ δὲ ἄλλος νοτιώτερος. οὗτοι δὲ καλοῦνται Ὄνοι, ἀνὰ μέσον δὲ αὐτῶν ἡ Φάτνη ἐστίν.*

899—902. *ἥ τε καὶ ἐξαπίνης* —: *ἥτις, ἡ Φάτνη, καὶ παντελῶς οὔσης εὐδίας αἰφνιδίως ἀφανὴς γίνεται. οἱ δὲ ἑκάτεροι περὶ αὐτὴν ἀστέρες ὥσπερ συνεχόμενοι πλησίον ἀλλήλων φαντασίαν παρέχουσιν. ὅτε δὲ τοῦτο τὸ σημεῖον γίνεται, τότε ἡ Φάτνη αἰφνιδίως ἄφαντος οὕτως εὐδίας οὔσης καὶ μέλλοντος χειμῶνος ἔσεσθαι γίνεται. τὸ δὲ αἴτιον τοιοῦτον· ὑγρότης ἀέρος γίνεται ἡμῖν ἀνεπαίσθητος, καὶ ἐκ τῆς παχύτητος καὶ ὑγρότητος ἐκείνης ἡ Φάτνη οὖσα καὶ κατὰ φύσιν ἀμυδρὰ ἀφανὴς γίνεται. διείργουσα δὲ τοὺς Ὄνους, ὅτε ἀφαντοῦται, ὑπόνοιαν ἡμῖν παρέχει τοῦ πλησιάζειν ἀλλήλοις.*

ὁ νοῦς (899—908)· *ἐάν, φησίν, οἱ μὲν ἀστέρες ἐγγὺς ἀλλήλων φαίνωνται, ἀφανὴς δὲ ἡ Φάτνη, τηνικαῦτα βαρὺν χειμῶνα προσδέχου. αἴτιον δὲ τοῦ μὴ τὴν Φάτνην ὁρᾶσθαι καὶ τοὺς ἀστέρας ἐγγὺς ἀλλήλων* ⟨*φαίνεσθαι*⟩ *τὸ διὰ νεφώδους αὐτοὺς τοῦ ἀέρος ὁρᾶσθαι καὶ ὅσον οὐδέπω μεταβαλόντος εἰς ὕδωρ· συγκλέπτεσθαι γὰρ φιλεῖ τὸ μεταξὺ διάστημα τῶν δι' ὕδατος ὁρωμένων. ὁμοίως δέ, κἂν μελαίνηται μὲν ἡ Φάτνη, οἱ δὲ ἀστέρες καταφαίνωνται*

---

1 *φαεινόμενοι φαίν.* om M; *τὸ δὲ φαεινόμενοι φορέονται ἀντὶ τοῦ φαίνονται* Ald ‖ 3 *ἐν τῶι* Ald omisso *ἀλλ'* ‖ 3, 4 *συνορᾶσθαι δὲ* Ald ‖ 4 *φαίνονται* om M ‖ 6 schol bis lemmate omisso M | *πυγούσιον δὲ ἤγουν πυγῶνα* ante *πυγὼν* add Ald | *λέγεται* pro *ἐστι* A, *καλεῖται* M altero loco | *ὁ* AM ‖ 7 *μέχρι τ. μετ.* om AAld ‖ 8 *κεχραμμένον* Ald ‖ 9 lemma om M | *καὶ* om M ‖ 10 *ἕτερος* AAld | *οὗτοι* Ald: *αὐτὶ* A, *αὐτοὶ* M ‖ 12 *καὶ* om AAld | *ἡ* om M ‖ 15 *ὅταν* Ald | *γένηται* libri | *τὸ σημεῖον* post *γ.* A, om Ald ‖ 15, 6 *γ. καὶ τὸ τὴν Φάτνην ἄφαντον γενέσθαι αἰφνιδίως εὐδίας οὔσης μέλλ.* Ald ‖ 16 *ἄφ. αἰφν. γίνεται εὐδίας* A ‖ 17 *τοιοῦτο* Ald ‖ 19 *καὶ* om AAld ‖ 22 *δὲ* post *ὁ* AAld ‖ 23 *βραχὺν* AAld, cf Ar ‖ 23, 4 *προσδόκα* AAld ‖ 24 *τὴν* om A | *ὁρ. τοὺς δὲ* Ald ‖ 25 *εἶναι* suppl Ald | *τοῦ* om Ald ‖ 26 *μεταβάλλοντας* A ‖ 27 *ὑδάτων* Ald ‖ 28 *καταφαίνονται* A

τὴν αὐτὴν θέσιν ἔχοντες πρὸς ἀλλήλους, ὑετὸν προδηλοῖ· πάλιν γὰρ ἡ Φάτνη μελαίνεται, τοῦ ἀέρος εἰς αὐτὴν στελλομένου. ἐὰν δὲ τῶν ἀστέρων τούτων ὁ μὲν βόρειος ἀμαυρὸς φαίνηται, λαμπρὸς δὲ ὁ νότιος, νότον ἴσθι πνευσόμενον. καὶ ἔμπαλιν, ἐὰν μὲν ἀμαυρὸς ὁ νότιος, λαμπρὸς δὲ ὁ βόρειος, βορέαν προσδέχου πνευσόμενον.

ἄλλως. ἐὰν εὐδίας οὔσης ἴδῃς τὴν Φάτνην αἰφνιδίως γενομένην ἀφανῆ, τοὺς δὲ Ὄνους ἐξ ἑκατέρων τῶν μερῶν φαινομένους λαμπρούς, μέγαν χειμῶνα προσδόκα. ἐὰν δὲ μὴ μόνον ἀφανὴς γένηται ἡ Φάτνη, ἀλλὰ μελαίνηται ὁ τόπος, ἐφ' ὧι κατεστήρικται, οἱ Ὄνοι δὲ τότε καὶ αὐτοὶ ἀμαυροὶ φαίνωνται, ὄμβρον προσδοκᾶν. ἂν τοίνυν ἐξαίφνης ἀφανὴς μὲν ἡ Φάτνη γενηθῆι, οἱ δ' ἀστέρες ἐγγυτέρω ἀλλήλων φανῶσι, χειμῶνα ἔπομβρον δηλοῖ. εἰ δὲ μέλαινα [ἦι] τῆι φαντασίαι, οἱ δὲ ἀστέρες τὴν αὐτὴν σχέσιν πρὸς ἀλλήλους ἔχουσιν, ὑετὸν προσημαίνει.

903, 4. *εἰ δὲ μελαίνηται —: ἐὰν δὲ μέλαιναν καὶ ζοφώδη ἔχηι τὴν χροιὰν ἡ Φάτνη πάλιν ἐκ τῆς τοῦ ἀέρος παχύτητος, οἱ δὲ ἀστέρες ὦσιν ἐοικότες αὐτοῖς μηδέν τι περὶ τὸ φῶς ἀμαυρούμενοι, τότε σημεῖόν ἐστιν ὄμβρου ἐσομένου· τὰ γὰρ ζοφώδη τῶν διαστημάτων πολλάκις προεῖπεν ὅτι δηλωτικά ἐστιν ὕδατος.*

905. *εἰ δ' ὃ μὲν ἐκ βορέω: προείπομεν καὶ ἐν Φαινομένοις* (p. 422 sq.), *ὡς ἐπὶ τοῦ Θυτηρίου καὶ τοῦ Κενταύρου, ὅτε μέλλουσι πνεῖν, ἄνεμοι τοῖς πλησίον αὐτῶν παχυμερεῖς συστάσεις προανα⟨σ⟩τέλλουσι καὶ λαμπρὰ ἀποδεικνύουσιν. οὕτω καὶ νῦν, ἐάν, φησίν, ὁ ἐκ βορείου μέρους τῆς Φάτνης ἀμαυρὸς φανῆι*

---

1 *προσδηλοῖ* AAld ‖ 2 *αὐτὸν* M ‖ 3, 4 *ὁ δὲ νότιος λαμπρός* AAld ‖ 5 *νότος* A | *φαίνηται* post *ὁ ν.* Ald | *ὁ πρὸς βορέαν βορέαν* AAld ‖ 7 *ἢ* pro *ἄλλως* Ald ‖ 8 *γινομένην* AAld ‖ 9, 10 *εἰ δὲ μὴ μόνον ἀφ. γίνεται* A | *μόνον* om et *μὲν* post *ἀφ.* add Ald ‖ 10 *ὧ* AAld: *οὗ* M ‖ 11 *δὲ Ὄ. οὐκ ἀμ.* Ald | *τότε* scripsi: *ὅτε* AM, om Ald | *αὐτοὶ* om A | *φαίνονται* AAld ‖ 12 *προσδόκα* AAld | *ὥστε εἰ μὲν ἐξ.* Ald | *μὲν* hic om Ald ‖ 13 *γεννηθῆ* A | *ἐγγύτερον* A Ald ‖ 14 *ἐπ' ὄμβρον* A | *ἦν* A | *μὲν ἐκείνη* post *μέλ.* add Ald ‖ 15 *ἔχωσιν* Ald ‖ 15, 6 *προσδόκα* AAld ‖ 18 *Φ. καὶ τοῦτο δὲ ἐκ τῆς* Ald | *γίνεται* post *παχ.* Ald ‖ 19 *αὐτοῖς* libri | *μηδέ* M | *περὶ* AAld: *παρὰ* M ‖ 21 *ὡς προείπομεν δ.* AAld ‖ 23 *βορέω* AAld: *βορέαο* M | *ἐμ* M ‖ 24, 5 *ὅταν μέλλωσι* Ald ‖ 25 *ἄνεμοι* om A | *τὰς* M | *ἄστροις* ante *παχ.* add Ald ‖ 26 *λαμπρους ἐπιδεικνύουσιν* A, *πρ. αὐτὰ δὲ λαμπρὰ ἐπιδείκνυνται. οὕτως οὖν καὶ* Ald ‖ 27 *ὡς ἐκ* Ald | *ὁ* om AAld | *ἀστὴρ* post *Φ.* add Ald

ἠρέμα πως ἀχλυώδης ὤν, ὁ δὲ νότιος Ὄνος φαίνηται, τότε ἐπισκόπει καὶ ζήτει πνευσόμενον τὸν νότον· τὰ γὰρ πρὸ ἑαυτοῦ ὁ ἄνεμος ἀναστείλας καὶ τὸν νότιον Ὄνον φανερώτερον πεποίηκεν.

907, 8. *βορέω δὲ μάλα χρή: χρὴ δὲ ἐπιτηρεῖν τὸν βορέαν πνέοντα, ὅταν ἦι τὸ ἔμπαλιν τοῦ προειρημένου, ἵν' ἦι ʻἀχλυόεντι μὲν τῶι νοτίωι, φαεινομένωι δὲ τῶι βορείωι'.*

909—12. *σῆμα δέ τοι ἀνέμοιο: ἀπὸ τῶν οὐρανίων σημείων μεταβέβηκεν εἰς τὰ ὑπέργεια, καὶ ἀπὸ πρώτης ἄρχεται θαλάσσης· ὅταν γάρ, φησίν, εὐδίας οὔσης ἡ θάλασσα μετεωρίζηται καὶ μακροὺς ἀπὸ τῶν αἰγιαλῶν ἤχους ἀποτελῆι, ἄνεμον δεῖ προσδοκᾶν. ὁμοίως δὲ καὶ οἱ πλησίον τῆς θαλάσσης ἀκταὶ πλεῖον τοῦ κατὰ φύσιν ἐπηχοῦσαι μέλλοντας ἀνέμους σημαίνουσιν. ὡσαύτως δὲ καί, ὅταν αἱ ἀκρώρειαι τῶν ὀρῶν βοὴν ἀποτελῶσιν. ἄρχεται δὲ ἀπὸ τοῦ κρατίστου τῶν ἐπὶ γῆς στοιχείων, λέγω δὴ τῆς θαλάσσης. ὁ δὲ νοῦς· καὶ ἐπαιρομένη τοῖς ὕδασιν ἡ θάλασσα σημεῖόν σοι ἔστω ἀνέμου καὶ οἱ αἰγιαλοὶ μέγα κράζοντες, ἐκ τῶν κυμάτων δηλονότι. καὶ Ὅμηρος ʻαἰγιαλῶι μεγάλωι βρέμεται, σμαραγεῖ δέ τε πόντος'* (Il II 210) *ʻῥοχθεῖ δὲ μέγα κῦμα ποτὶ ξερὸν ἠπείροιο'* (Od V 402).

ἄλλως. πολλάκις εἰρήκαμεν, ὅτι σφόδρα πεφρόντικε τοῦ ἐπιδεῖξαι τεκμήρια πολλὰ χειμῶνος ὁ Ἄρατος προνοούμενος τῶν ἀνθρώπων· δεδωκὼς γὰρ ἐξ ἄστρων καὶ ἡλίου καὶ σελήνης καὶ τῆς Φάτνης τεκμήρια θεῖά τε καὶ ἀληθῆ γινώσκων, ὡς οὐχὶ πάντες εἰσὶν ἐπιστήμονες τῶν οὐρανίων οὐδὲ ἀκριβεῖς καὶ πεπαιδευμένοι εἰς τὸ καταλαμβάνεσθαι τὰ ἐν οὐρανῶι τεκμήρια, καὶ ἐκ τῶν ἐν τῆι γῆι γινομένων τεκμηρίων διδασκαλίαν ποιεῖ-

---

1 *φαίνεται* A ‖ 3 *ἀνατείλας* A | *καὶ* om Ald ‖ 4 post *πεπ.* A *ἕως ὧδε περὶ τοῦ ἡλίου*: om MAld ‖ 5 *δὲ* om A ‖ 5, 6 *τὸν βορρᾶν δὲ ἐπιτηρεῖν χρὴ πν.* Ald ‖ 6 *εἰρημένου γένηται* omisso *ἵν' ἦι* Ald ‖ 6, 7 *ἀχλυώδους μὲν δηλαδὴ τοῦ νοτίου, λάμποντος δὲ τοῦ βορείου* Ald ‖ 8 *σήματα δ' ἀνέμοιο* M ‖ 10 *ὁπόταν* Ald ‖ 13 *ἠχοῦσαι* AAld ‖ 15 *ἀρξάμενος οὖν ἀπὸ — στοιχ. πρὸς τὸ σημᾶναι φυσήσοντας ἀνέμους τ. θ. δηλαδή φησιν ἐπαιρομένη* Ald ‖ 16 post *θ.* A *ἀνέμου σημαινούσης τοῦ φυσῆσαι* ‖ 17 *ἀνέμων* AAld ‖ 18 *κράζονται* Ald | *καὶ* om M ‖ 19 *βρέμοντι* libri ‖ 20 *γὰρ* Od codd, at *δὲ* etiam alii testes, cf Nauckii ed | *ξηρῆς* libri | post *ἠπείροιο* AAld habent p. 509, 7—14 (*συμβ. — συμπ.*) ‖ 21 *εἰρ. πολλ.* Ald ‖ 23 *οὖν* (pro *γὰρ*) Ald | *καὶ σελ. καὶ ἡλ.* Ald ‖ 25 *οὐχ* M | *οὔτε* libri ‖ 26 *καταλαμβάνειν* Ald ‖ 27 *καὶ ἐκ τῶν παρ' ἡμᾶς καὶ μᾶλλον ἡμῖν γνωστῶν τὴν διδ.* Ald

ται, οἷον ἐκ θαλάσσης ἐκ πτηνῶν ἐκ πυρὸς ἐκ ζώιων, καὶ ἐξ ἄλλων πολλῶν κατάληψιν ἡμῖν παρέχει χρησιμωτάτην.

ἄλλως. ἀνέμου δὲ σημεῖον, καὶ ὅταν ἐξαίφνης νηνεμίας ἔτι οὔσης ἀνοιδαίνηι ἡ θάλασσα, καὶ ὅταν ἐπὶ πολὺ ἠχῶσιν οἱ αἰγιαλοί, καὶ ὅταν εὐδίας οὔσης αἱ προτενεῖς ἐπὶ πέλαγος ἀκταὶ ἀποτελῶσιν ἦχον, καὶ ὅταν περὶ τὰς κορυφὰς τῶν ὀρῶν ἀκούηται ἦχος. συμβαίνει δὲ ταῦτα, διότι ἀκροσφαλὴς ἡ γειτνίασις τοῦ ἀέρος καὶ τῶι ὕδατι καὶ τῆι γῆι πρὸς ἠρεμίαν τε καὶ στάσιν. ἀρχομένου οὖν τοῦ ἀέρος ἠσυχῆι ῥεῖν σημεῖον ὁ ψόφος· καὶ γὰρ μεταβολὴ μὲν γίνεται ἀέρος, οὐδέπω μέντοι γε ἡμῖν αἰσθητή· καὶ γὰρ ἡ θάλασσα διοιδαίνουσα τοῦτο πάσχει κατ' ἔμπτωσιν ἀνέμων αἵ τε ἀκταὶ ἠχοῦσαι· ἡ γὰρ λαλιὰ τῶν ἀνθρώπων οὐκ ἐᾶι τῆς τοῦ ἀέρος κινήσεως αἴσθησιν λαμβάνειν μὴ σφοδρᾶς ὑπαρχούσης, ἐν δὲ τοῖς ἐρήμοις τοῦτο συμπίπτει.

913—5. *καὶ δ' ἂν ἐπὶ ξηρὴν ὅ τ' ἐρωδιός: καὶ ὅταν ὁ ἐρωδιὸς ἐκ θαλάσσης ἐπὶ τὴν ξηρὰν σφόδρα βοῶν ἔρχηται, γίνωσκε, ὅτι ἀνέμου κινουμένου σημεῖόν ἐστιν. ὁ δὲ ἐρωδιὸς τὸ ὄρνεον τῶν ἀμφιβίων ἐστὶ καί ποτε μὲν ἐν ξηροῖς, ποτὲ δὲ ἐν ὑγροῖς διάγει. πολλάκις οὖν ἐν θαλάσσηι διατρίβων αἴσθεται μέλλοντος πνεύματος κατιέναι, καὶ δεδοικώς, μήποτε αὐτὸν ἡ ἐκ τῆς θαλάσσης ζάλη καὶ τοῦ ἀνέμου τρικυμία περίσχηι, τεθορυβημένος ἔξεισιν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ κραυγάζων τῆι φωνῆι καὶ τῆι ἀτάκτωι πτήσει τὸν φόβον ὑποσημαίνει. αἱ δὲ τῶν ζώιων προσημασίαι γίνονται ἤτοι νοῦ ὀξύτητι ἢ αἰσθήσεως ταχύτητι. ἑκάτερον δὲ τούτων ἐνδεχόμενον, αἰσθήσει δέ, ἤτοι ψυχρότητος περιστολῆι ἢ ἀπὸ ἀναθυμιάσεως ὀσφρήσει. ὁ μὲν οὖν ἄνθρωπος διὰ τὰ σκεπάσματα τοῦ ψύχους παραλλαγεὶς οὐκ αἰσθάνεται οὐδὲ τῆι ὀσφρήσει διὰ μῖξιν τῶν χυμῶν ἀντιλαμβάνεται, τὰ δὲ θηρία δι' εὐαισθησίαν προφητεύοντα σημαίνει τὰ ἐσόμενα. φεύγει τοίνυν ὁ ἐρωδιὸς τὸν χειμῶνα καὶ τὴν θάλασσαν προαισθανόμενος.*

---

2 *ἄλλων καὶ ἐκ πάντων τὴν κατ.* Ald | *παρέχει τοῦ χειμῶνος:* — Ald ‖ 3—7 om AAld, cf p. 508, 20 ‖ 12 *ἠχοῦσιν* Ald ‖ 14 *σφοδρᾶς* Ald: *σφόδρα* AM ‖ 15 *ὅ τ' ἐρωδιός* om M ‖ 16 *τῆς θ.* Ald | *κράζων* Ald ‖ 18 *καὶ* om Ald ‖ 19 *διάγων* AAld | *ἐπὶ θαλάσσης* Ald ‖ 19, 20 *αἰσθάνεται* ς ‖ 20 *πν. μέλλ.* AAld ‖ 21 *ἡ* om M | *ζάλη — ἀνέμου* evanida A, om M ‖ 22 *τὴν* om Ald ‖ 23 *καὶ* om A | *δηλοῖ γίνονται δὲ αἱ* Ald, evanida A ‖ 25 *ἑκάτ. — ἐνδ.* om Ald quae sic pergit *ἡ δὲ ἀπὸ τῆς αἰσθήσεως διαιρεῖται· ἢ γὰρ ἁφῆι ἀπὸ ψυχρότητος* | *αἰσθήσεως δὲ ἤτοι* evanida A ‖ 26 *περιστολῆς* AAld ‖ 29 scripsi: *προφητοῦντα* AM, *προφοιτοῦντα* Ald ‖ 30 *τὴν θάλ.* omisso *καὶ* ante *τον* Ald ‖ 31 *προαισθόμενος* AAld

915. *κινυμένου κε θάλασσαν*: κινουμένου καὶ πνεῖν μέλλοντος ἀνέμου ὑπὲρ τὴν θάλασσαν φορέοιτο καὶ κομίζοιτο ἐπὶ τὴν ξηρὰν ὁ ἐρωδιός.

916, 7. *καί ποτε καὶ κέπφοι —*: ἀπὸ κοινοῦ τὸ *κινυμένου ἀνέμοιο* (915)· κινουμένου ἀνέμου καὶ τόδε ἐστὶ [τὸ] σημεῖον. ὁ δὲ κέπφος τὸ ὄρνεον τῶν λειποσάρκων ἐστίν· σφόδρα γὰρ αὐτὸν ἐπιλείπει ἡ σάρξ καί ἐστιν ὀστέον μόνον σχεδὸν καὶ πτερά. ἔστι δὲ ὅλον τὸ ὄρνεον ἰσχνόν, ἀεὶ δὲ φιληδοῦν τῶι ἀφρῶι· τοῦτον γὰρ καὶ σιτεῖται περὶ τὰ ὕδατα ἀναστρεφόμενος, ὡς καὶ Νίκανδρός φησι (Alex 170) 'θηρεύων ἀφροῖο νέην κλύδα λευκαίνουσαν'. ἐπειδὰν οὖν προαίσθηται ὀλίγον πνεύματος πνεῖν μέλλοντος, ἵπταται ⟨ἐναντίον⟩ τοῦ ἀνέμου, ἐπειδή, ὡς εἴπομεν (l. 6 sqq.), τὸ σῶμα σφόδρα ἰσχνὸν ἔχει καὶ ψύχους ὅλως οὐ δύναται ἀντέχεσθαι, ἀλλὰ τῆι αἰσθήσει τοῦ πνεύματος ἵπταται οὐ φεύγων τὸν ἄνεμον, ἀλλ' αὐτοῦ τοῦ ἀνέμου ἀντιπρόσωπος, ἵνα πνέων ἐκεῖνος, τούτου ὡς ἐπ' αὐτὸν φερομένου, σκέπηι αὐτὸν τοῖς πτεροῖς. τέχνηι δὲ αὐτὸ ποιεῖ ὁ κέπφος· εἰ γὰρ ἐπίπροσθεν ἔφευγεν ὄπισθεν ἔχων τὸν ἄνεμον, ἀναστελλομένων τῶν περὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ πτερῶν ἐκ τοῦ ἀνέμου κακῶς ⟨ἂν⟩ διετίθετο. νῦν δὲ ἀντιπρόσωπος ἵπταται, ἵνα πνέων ὁ ἄνεμος σκέπηι αὐτοῦ τὰ πτερὰ καὶ οὕτως ἐνέγκηι τὸ πνεῦμα. ὅταν οὖν ἐναντίον τῶν μελλόντων ⟨ἀνέμων⟩ πνεῖν οἱ κέπφοι *εἱληδὰ* πέτωνται (οἷον κατὰ συστροφήν, κατὰ ἀγέλην κινῶνται), τότε πνεύσεται ὁ ἄνεμος.

∽ Avien 1682, 8

εὔδιοι ποτέονται: εὐδινοὶ φερόμενοι, ὅταν προαίσθωνται τῶν ἀνέμων, ὅτι πνεύματα ἔσται, ἀντιπρόσωποι τῶν ἀνέμων ἵπτανται. φέρονται δὲ ἀντιπρόσωποι, ὥσπερ καὶ οἱ ἰχθύες πρὸς ἄνεμον νηχόμενοι· καταστέλλει γὰρ τὸ κῦμα τὴν φρίκην τῆς λεπίδος ἐκ κεφαλῆς ἐπερχόμενον.

---

1 lemma A (qui *κινουμένου*), om M | *κινυμένου κ.* M | schol Ald sic *τὸ δὲ κινουμένου κε θάλασσαν ἤγουν κινουμένου κτλ.* ‖ 4 *καὶ* alt om A | *κέπφοιο* M ‖ 4, 5 *κινυμένου ἀνέμοιο κινουμένου ἀνέμου* scripsi: *κινουμένου ἀνέμοιο* A, *κινουμένου ἀνέμου* MAld ‖ 5 *τὸ* om Ald ‖ 7 *ἡ* om M ‖ 8, 9 *δὲ* alt et *καὶ* om M ‖ 9 *ἀναστρεφόμενον* AAld ‖ 11 *αἴσθηται* Ald | *ὀλίγου* M ‖ 12 *ἵππαται* M | supplevi ‖ 12—15 post *ἵπτ.* *οὐ φεύγων τὸν ἄνεμον* Ald ‖ 12 *ὡς εἴπομεν* om M ‖ 19, 22 suppl Ald ‖ 20 *ἵσταται* M ‖ 21 *ἐναντίος* A, *-οι* Ald ‖ 22 *τουτέστι* (pro *οἷον*) AAld ‖ 23 *κινῶνται* Ald: *κινοῦνται* A, om M | *ὁ* om Ald ‖ 25 *εὐδιεινῶς* AAld | *φέρονται* Ald ‖ 26 *τότε γὰρ* post *ἔσται* add Ald ‖ 27—29 *φέρονται — ἐπερχ.* om M ‖ 29 *ἐλπίδος* A

ἄλλως. ὁ κέπφος ἐνάλιον ζῶιόν ἐστιν, ἀφρῶι τε χαίρων καὶ τούτωι τρεφόμενος. ὅθεν ῥαίνονταί τε τῶι ἀφρῶι καὶ οὐχ ὑποχωροῦσι τοὺς ῥαίνοντας. εἰκότως ἄρα ἀντικρὺς τῶν πνευμάτων ἵπτανται. ἢ καί, ὅπως μὴ παραφέρωνται δι' ἐλαφρότητα κατ' οὐρὰν ἁλισκόμενοι, ὥσπερ καὶ οἱ ἰχθύες πρὸς ἄνεμον νηχόμενοι· καταστέλλει γὰρ τὸ κῦμα τὴν φρίκην τῆς λεπίδος ἐκ κεφαλῆς ἐπερχόμενον.

918. *πολλάκι δ' ἀγριάδες νῆσσαι:* νήσσας νῦν ἀγριάδας τὰς ἐν ταῖς νήσοις διατριβούσας ὄρνιθας, τὰς ἀνημέρους καὶ ἀγρίας, τὰς δὲ αἰθυίας *εἰναλιδίνας* φησίν, ἐπειδὴ δυνουσῶν αὐτῶν τῆι θαλάσσηι ἐπιγίνεταί τις δῖνος, τουτέστι κυκλοτερὴς τοῦ ὕδατος φορά. ταῦτα οὖν ἐπὶ τῆς χέρσου, φησίν, ὅταν τινάσσηται τὰ πτερά, ἄνεμον σημαίνει· φεύγοντα γὰρ τὸν θαλάττιον χειμῶνα τὴν ἐκ τῆς θαλάττης ὑγρότητα ἀποβαλόντα ἐπὶ τὴν χέρσον παραγίνονται.

920. *ἢ νεφέλη ὄρεος —:* καὶ τὰς ἐπὶ τῶν ὀρῶν δὲ μηκυνομένας νεφέλας πνεύματός φησιν εἶναι σημαντικάς· καὶ γὰρ αὗται εἰς μῆκος ἐπιδιδόασι κατὰ πύκνωσιν τοῦ ἀέρος. ἴσμεν δέ, ὅτι συνιστάμεναι αἱ νεφέλαι ἐπὶ ταῖς τῶν ὀρῶν ἀκρωρείαις ἀναπαύονται, ἕως ἂν ἄνεμος πνεύσας ὠθήσηι αὐτάς. ὅταν οὖν ἄνεμος ἄρξηται διώκειν τὴν νεφέλην, ἐπεκτείνει ἑαυτὴν καὶ τοῦτο τεκμήριον τίθησιν ἀνέμου [μηκυνομένην τὴν νεφέλην].

921. *ἤδη καὶ πάπποι λευκῆς —:* ἡ ἄκανθα, ἡ καλουμένη κινάρα, ἐπειδὰν ἐξανθήσηι, ἀλλοιοῦται. γήραμα δὲ αὐτῆς ἐστιν ὁ καλούμενος πάππος. ἐν δὲ τοῖς παραθαλαττίοις χωρίοις, ἐπειδὰν πνεύσηι ἄνεμος, οἱ πάπποι κοῦφοι ὄντες καὶ [εὔριπτοι ἢ] εὔθρυπτοι καὶ ὑπὸ ὀλίγου ἀνέμου ἀνατρεπόμενοι ἐμπίπτουσι τῶι ὕδατι. καὶ ἐπιπλέοντες δῆλοί εἰσιν ὅτι ἀνέμου κατιόντος σημεῖόν εἰσιν. ὁ δὲ λόγος· καὶ οἱ πάπποι, οἵτινές εἰσι γηράματα τῆς ἀκάνθης, σημεῖον ἐγένοντο ἀνέμου κωφῆς καὶ ἀναισθήτου οὔσης τῆς θαλάσσης.

1—7 schol om AAld, cf ad p. 510, 27 ‖ 4, 5 *διελλαφρότητα* **M ‖ 8** *νῆσσαι* **om M |** *νήσας ν.* **M ‖ 9** *νήσσοις δ.* **M |** *λέγει* **ante** *τὰς* **alt add Ald ‖ 10** *εἰναλιδύνας* **M |** *ἐπεὶ* **AAld ‖ 12** *οὖν* **om AAld ‖ 14** *θαλάσσης* **A |** *ἀποβάλλουσαι* **AM,** *-ιν* **Ald ‖ 15** *παραγινόμενα* **Ald ‖ 17** *φησι* **post** *εἶναι* **AAld ‖ 19** *αἱ* **om AAld ‖ 20** *ὅτε* **M ‖ 21** *ὁ ἄν.* **M |** *ἄρξεται* **M |** *διώκων* **Bekker |** *-ειν* **Ald |** *αὐτὴν* **AAld ‖ 22** *μηκύνοντος* **Ald | seclusi ‖ 23** *λευκῆς* **om M ‖ 24** *αὐριοῦται* **Ald |** *γήραμα* **M, cf l. 30:** *-ος* **AAld ‖ 27** *εὔριπτοι ἢ εὔθρυπτοι καὶ* **A,** *εὔριπτοι ἢ θρυπτοὶ* **Ald,** *εὔθρεπτοι* **solum M |** *ἀπὸ* **M ‖ 30** *τῆς* **om Ald**

ἄλλως. τῆι πραοτάτηι τοῦ ἀνέμου κινήσει σημαίνειν μὲν ταραχήν φησιν, ἀνεπαίσθητον δέ, τοὺς δὲ πάππους διὰ τὴν κουφότητα εὐχερῶς κινεῖν.

922. κωφῆς ἁλός: τῆς ἔτι ἀνεπαισθήτου. καὶ Ὅμηρος (Il XIV 16)· ‘⟨ὅτε πορφύρηι πέλαγος —⟩ κύματι κωφῶι’ τὸ κωφὰ καὶ προηρεμοῦντα ἔχον τὰ κύματα.

923. τὰ μὲν πάρος ἄλλα δ' ὀπίσσω: ὅταν πολλὰ γηράματα τῆς ἀκάνθης εἰς τὸ ἄκρον ὕδωρ πλέηι, τότε ἄνεμον δηλοῖ, τὰ μὲν καταπεσόντα εἰς τὸ ὕδωρ, ἄλλα δὲ ὕστερον καταφερόμενα, ὁπότε εἰσὶ πολλοὶ πάπποι. πάππος δέ ἐστιν ὑμὴν κελυφανώδης.

924—9. καὶ θέρεος βρονταί τε —: παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις κεκριμέναι εἰσὶν ⟨αἱ⟩ ὧραι τοῦ ἔτους, καὶ ὁ χειμὼν ἔχει τὰ προσήκοντα, οἷον ἀστραπὰς καὶ βροντάς, καὶ θέρος ὁμοίως, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις μέρεσιν ἄκριτά ἐστι καὶ ἀόριστα, καὶ πολλάκις ἐν καιρῶι θέρους βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ γίνονται καὶ ὑετός. τοῦτο οὖν φησιν· καὶ θέρους δέ, ὅθεν αἱ βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ γίνονται, καὶ ἢ ἐκ νοτίων ἢ ἐκ βορείων ἢ ὁθενδήποτε, ἐκ τούτου τοῦ μέρους σκόπει ἐσόμενον ἄνεμον.

ἄλλως. ἐν θερινῶι, φησί, καταστήματι ἀέρος, ὅθεν βρονταί τε καὶ ἀστραπαὶ γίνονται κατὰ τὸ κλίμα τοῦ κόσμου, ἐκεῖθεν γενησόμενον προσδόκα ὑετόν.

πόθεν βρονταὶ καὶ ἀστραπαί. ἄλλως: τὴν βροντήν φησι κατὰ ῥῆξιν γίνεσθαι τῶν νεφῶν, τὴν δὲ ἀστραπὴν κατὰ παράτριψιν τῶν ῥηγνυμένων νεφῶν. τούτων οὖν, φησί, θέρους γινομένων ἄνεμον ἴσθι πνευσόμενον ἐντεῦθεν, ὅθεν γίνονται· ἡ γὰρ τοῦ θέρους ἔκκαυσις ἐκκαίουσα τὸν παχὺν ἀέρα τὴν μὲν εἰς ὕδωρ οὐ ποιεῖ μεταβολήν, λεπτύνουσα δὲ αὐτὸν ἀραιοῖ καὶ εἰς ἄνεμον διαλύει.

926. καὶ διὰ νύκτα μέλαιναν —: ὁ αἰθὴρ σφόδρα ἐστὶ διάπυρος, ὅθεν καὶ ὠνόμασται παρὰ τὸ αἴθω. ἔστι δὲ [ὑπὸ

1—3 schol om AAld ‖ 4 τὸ οὖν ante lemma add Ald | ἔτι om Ald ‖ 5 post κωφῶι Ald τῶι ἠρεμοῦντι δηλαδή: — | τὸ scripsi: τὰ M, τὰ δὲ A ‖ 6 ἔχον τὰ scripsi: ἔχοντα AM; cf Ald ‖ 8 πλέωσι Ald | τότε om M ‖ 9 καταπίπτοντα Ald | ὕστερα οὐ κατ. A ‖ 10 ὁπότε — πάπποι om Ald ‖ 13 αἱ ὧραι Ald ‖ 15 ἄκριται εἰσι καὶ ἀόρισται Ald | εἰσι etiam A ‖ 17 καὶ θέρους AAld: ἐς M | φησὶν post δέ iterum M ‖ 20—22 schol M: om AAld ‖ 23 lemma om AAld ‖ 23, 4 βρ. μὲν οὖν φασι Ald ‖ 24 κατὰ om M ‖ 25 περίτριψιν AAld ‖ 26 ἐκεῖθεν AAld ‖ 31 δὲ ὅτε καὶ ὑπὸ Ald

τοῦ ἡλίου] καὶ ὅτε ξηρὰς ἀναθυμιάσεις δέχεται ἀπὸ τῆς γῆς. καὶ ξηρὸς ὢν καὶ αὐτὸς καὶ πυρώδης πυκνούμενος ἀποπέμπει τινὰς ὥσπερ σπινθῆρας, ἃς ὑπονοοῦμεν ἀστέρων εἶναι διαδρομάς. οὐκ εἰσὶ δέ· οὐ γὰρ ἀστέρες κινοῦνται, ἀλλὰ στιλβηδόνας πυρώδεις ἀποβάλλει ὁ αἰθήρ. διὸ καὶ ὀλίγον δραμοῦσαι παύονται, ὡς καὶ οἱ σπινθῆρες, ὥστε τοῦ αἰθέρος ἐστὶ πύκνωσις τὸ τοιοῦτον. § δεδέχθαι [ἐν] ἐκείνοις αὐτοῖς καὶ ἐν νυκτὶ [δέ], ὅτι οὐκ εἰσὶν ἀστέρες οἱ τὰς ἐκδρομὰς ποιοῦντες ἐν τῶι αἰθέρι (926—8). ὅταν τόπων μεταβάσεις ποιῶνται ἀστέρες (τοῦτο γάρ ἐστι τὸ ἀίσσωσι ταρφέα 926, 7), ὄπισθεν δὲ αὐτῶν οἱ ὁλκοὶ λαμπροὶ φαίνωνται, προσδοκᾶν δεῖ αὐτοῖς τοῖς ἀστράσι τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἐρχομένου τοῦ πνεύματος, οἷον, ἐὰν ὡς ἐπὶ τὰ βόρεια τὰς ὁρμὰς ποιῶνται, βορέας πνεύσεται, ἐὰν δὲ ὡς ἐπὶ τὰ νότια, νότος κατὰ τὴν τῶν ἄστρων φοράν.

927. ῥυμοὶ ὑπολευκαίνονται: ὁλκοί, εἰς μῆκος τοῦ πυρὸς ἐκτάσεις. § ὑπολευκαίνονται λευκανθίζονται. ἀστέρας ⟨λέγει⟩ τοὺς συρμὸν ἐπισπωμένους.

ὁ διά⟨ι⟩ττων ἀστὴρ μὲν οὐκ ἔστι, παρατρίψεως δὲ ἀέρος γένεσις πυρὸς φερομένου. σημεῖον δέ ἐστι πνεύματος. καὶ ἡ ἀστραπὴ δὲ καὶ ἡ βροντὴ γίνεται ἐκ τῆς τῶν νεφῶν ἐκθλίψεως, ἡ δὲ ἔκθλιψις ἐκ τοῦ πλησίον πνεύματος γίνεται. καὶ οἱ διάιττοντες ἀστέρες ὅθεν οὖν ἐκπηδῶσιν, ἐκεῖθεν τὸ πνεῦμα δεῖ προσδοκᾶν (ὠθεῖ γὰρ αὐτοὺς ἐκεῖθεν). ὅθεν καὶ ἡ κατὰ τὴν ὁδὸν λευκότης φαίνεται· ἐξωθουμένων γὰρ ὑπὸ τῆς πνοῆς τῶν ἀστέρων καὶ πιπτόντων ὀλίγον ἐκ τοῦ αἰθέρος εἰς τὸν ἀέρα

2 καὶ primum om M | καὶ αὐτὸς om AAld ‖ 3 ταύτας ante ἃς add M | οὓς δὴ ὑ. Ald ‖ 3, 4 διαδρομάς Ald: δρομάς AM ‖ 4 οὐκ εἰσὶ δέ add Ald: om AM | οὐδὲ γὰρ M | οἱ ἀ. Ald ‖ 4, 5 στιλβηδόνες π. εἰσίν, ἃς ὡς ἔφην ἀποπέμπει ὁ αἰθήρ Ald ‖ 5 ἀποπέμπει AAld ‖ 6 ὡς καὶ οἱ evanidum A | ὥσπερ Ald ‖ 7 τοιοῦτο Ald | δεδ. — αὐτοῖς om Ald; seclusi | ἐν A: om M | τ. ἐν νυκτὶ οὖν φησίν, ὅταν Ald | ? ‖ 9 οἱ ἀ. Ald ‖ 11 φαίνονται M: φαίνονται AAld ‖ 12 τοῦ om Ald | ἐὰν ἀπὸ τῶν βορείων τὰς Ald | ὡς om A ‖ 13 δὲ ἀπὸ τῶν νοτίων Ald ‖ 14 κίνησιν Ald ‖ 15 ὑπολ. om Ald | δὲ ἤγουν ὁλκοί Ald ‖ 16 λευκανθίζονται AAld: -ας M ‖ 17 supplevi | συριγμὸν ἢ συρμὸν ἐπισπομένους A ‖ 16—9 ὑ. λ. τουτέστιν οἱ ἀστέρες ἐπισπῶνται συριγμὸν ἢ συρμὸν λευκόν. λέγει δὲ τοὺς διάττοντας, οἳ ἀστέρες μὲν οὐκ εἰσι, γένεσις δὲ πυρὸς φερομένου ἐκ παρατρίψεως ἀστέρων Ald ‖ 19 εἰσι Ald ‖ 19, 20 ὥσπερ καὶ ἡ ἀ. καὶ Ald ‖ 20 καὶ ἡ βρ. om M | παρατρίψεως Ald ‖ 21 καὶ ἡ ἔκθλιψις ἑκάστου σημεῖον τοῦ πλ. γίν. πν. Ald ‖ 22 οὖν post διάιττ. Ald, om M | δεῖ τὸ πν. AAld ‖ 23 αὐτοῖς M ‖ 24 τῆς om Ald | τῶν om AAld ‖ 25—p. 513, 1 ἀέρα, τὸ πνεῦμα, ὅθεν ἂν μέλληι πνεύσειν, κινεῖ ἐκεῖθεν αὐτά, καὶ ἡ πορεία, καθ' ἣν χωροῦσι, λευκαίνεται Ald

αὕτη ἡ πορεία λευκαίνεται κατὰ φύσιν ποιοῦντος τοῦτο τοῦ ἀέρος καὶ μένει ἐπ᾽ ὀλίγον, ἄχρις ἂν πάλιν εἰς τὸν αἰθέρα ἀνελθοῦσα ἡ ἔκλαμψις σβεσθῆι ὑπὸ τῆς θερμότητος τοῦ αἰθέρος.

929. ἢν δέ κεν ἄλλοι —: ἐὰν δὲ καὶ ἄλλοι ἀστέρες ἐναντίον τῶν προειρημένων ὁρμῶσι, καὶ ἄλλοι ἐξ ἄλλων μερῶν, τὸ τηνικαῦτα φυλάσσου περὶ παντοίων ἀνέμων πνευσομένων, οἵτινες ἅμα πνέοντες ἄτακτοι καὶ ἀδιόριστοί εἰσι καὶ πνέουσιν ἅμα ἐντεῦθεν κἀκεῖσε, ὥστε μὴ διακρίνεσθαι. τὸ δὲ ἄλλοι — ἐξ ἄλλων μερέων (929 sq.), τουτέστιν ἐκ παντὸς μέρους τοῦ κόσμου, ἀπὸ ἀνατολῆς δύσεως ἄρκτου μεσημβρίας.

932. ἐπ᾽ ἀνδράσι τεκμήρασθαι: καὶ ὅσον ἐπὶ τῆι τῶν ἀνθρώπων νοήσει καὶ σημειώσει, συγκεχυμένους ἀνέμους ἀεὶ προσδοκᾶν.

ἄλλως. τουτέστιν· οὐδ᾽ οἱ ἄνδρες τεκμήριον ⟨ἂν⟩ δυνηθεῖεν σχεῖν ἐπὶ τῆι τούτων συγχύσει καὶ ἀκρισίαι.

933—7. αὐτὰρ ὅτ᾽ ἐξ εὔροιο —: ἐπειδὰν δὲ ἐκ τοῦ εὔρου ἀστράπτηι καὶ ἐκ τοῦ νότου, πῆι δὲ καὶ ἐκ ζεφύρου καὶ βορέου, τότε ἐν πελάγει ναύτης τις ὢν φοβεῖται, μή ποτε ὁ καιρὸς αὐτὸν ἐκβάλληι τῶι τε ἐκ τοῦ πελάγους ὕδατι καὶ τῶι ἐκ τοῦ Διός· αἱ γὰρ ἀστραπαὶ αὗται ἐπὶ ἐσομένου σφόδρα πολλοῦ ὑετοῦ φαίνονται.

ἄλλως. ἡ πανταχόθεν ἀστραπὴ διέξοδον οὐ δίδωσι τῆι πυκνότητι τοῦ ἀέρος. καὶ διὰ τοῦτο χειμέριον τὸ σημεῖον μενούσης τῆς συστάσεως.

936. μή μιν τῆι μὲν ἔχοι πέλαγος —: ἄπορον ἐνταῦθα φήσαντι τῶι ποιητῆι, μὴ αὐτὸν τότε ἔχοι τὸ πέλαγος, καὶ εἴασεν ἀτελῆ τὸν λόγον. τοῦτο οὖν ἐστι ‛μηδὲ τὸ πέλαγος μηδ᾽

1, 2 φύσιν τοῦτο ἀστέρων ποιούντων μένει τε ἐπ᾽ Ald ‖ 2 ἀστέρος A ‖ 3 ἀνελθόντων Ald ‖ 5 εἰ AAld ‖ 5, 6 ἐναντίοι AAld ‖ 7 περὶ et πνευσομένων om Ald ‖ 8 ἀναπνέοντες Ald ‖ 9 ἔνθεν κἀκεῖθεν AAld ‖ 10 μερῶν AAld ‖ 11 ἀπ᾽ om M | καὶ μεσ. Ald ‖ 12 τὸ δὲ ante ἐπ᾽ Ald | ἤτοι pro καὶ Ald ‖ 14 προσδόκα Ald ‖ 15, 6 schol om M ‖ 17 ἢ (pro lemmate) Ald ‖ 18 ἐκ prius om A | νότου πάλιν δὲ Ald | καὶ om AAld | τοῦ ζ. καὶ τοῦ β. Ald ‖ 20 ἐκβάλη M | τοῦ prius om M | τοῦ pro τῶι A | ἐκ om M ‖ 21 πολὺ Ald ‖ 22 φαίνονται M: γίνονται ἢ (om Ald) φαίνονται AAld ‖ 23 φ. γὰρ πανταχ. scholiis coniunctis Ald, omisso et γὰρ et lemmate A | ἀστραπαὶ et διδόντος Ald ‖ 24 χειμ. διὰ τ. Ald ‖ 26—p. 515, 4 om M ‖ 26 ἔχει Ald ‖ 27 φήσαντι τῶι ποιητῆι A: φησιν εἰπὼν Ald ‖ 27 ἔχηι libri ‖ 27, 8 καὶ om et γὰρ post εἴασε add Ald ‖ 28 π. μηδὲ Ald

ὁ τοῦ Διὸς ὄμβρος', ἤγουν τοῦ οὐρανοῦ· εἰπὼν γὰρ τῆι δ' ἐκ Διός εἴασε τὸ λοιπόν. σὺ δὲ νόει μὴ πέλαγος, ἀλλ' ἐκ τοῦ παρακολουθοῦντος ὄμβρον· τῶι γὰρ οὐρανῶι οὐ πέλαγος, ἀλλ' ὄμβρος παρέπεται.

938, 9. πολλάκι δ' ἐρχομένων ὑετῶν —: πολλάκις δὲ γινομένων ὑετῶν προπάροιθεν καὶ πρὶν ἐλθεῖν τὸν ὑετὸν φαίνεται νέφη ὁποῖα πόκοι ἐρίων, ἵνα λέγηι νέφη τὰ μὴ πάνυ ζοφώδη (ἐκεῖνα γὰρ ἤδη ἐλθόντος ὑετοῦ ἐστιν), ἀλλὰ μᾶλλον ὀλίγου λευκὰ καὶ μὴ πάνυ συνεστραμμένα, οἷά ἐστι καὶ τὰ ἔρια. καὶ δηλονότι προϊόντος τοῦ καιροῦ ὡς ἐπὶ ζοφωδέστερον χωροῦσι, κατ' ὀλίγον τοῦ ὠθοῦντος πνεύματος αὐξομένου.

ἄλλως. τὰ ὑγρὰ νέφη σημεῖα ὑετοῦ πόκοις καλῶς ὅμοια· σχεδὸν γὰρ σπόγγοις ἔοικεν ἀβρόχοις.

940. ἢ διδύμη ἔζωσε —: καὶ τὴν διδύμην ἶριν ἀκριβέστατον ὄμβρου σημεῖον ἡμῖν δίδωσιν· ἀπὸ γὰρ ὀλίγης τοῦ ἀέρος συγχύσεως μίαν ἶριν συμβαίνει γίνεσθαι. ὅταν δὲ πολὺ τὸ πύκνωμα ἦι τῶν νεφῶν, ἀπὸ τῆς πρῶτον γενομένης ἴριδος ἄλλη γίνεται ὁμοία περιγραφῆι, ὄμβρον πολὺν σημαίνουσα.

ἄλλως. διδύμη: ἡ διττή· οὕτω γὰρ αὐτῆς ἐστιν ἡ κατάστασις τῆς χροιᾶς.

μέγαν οὐρανὸν ἶρις: οὐ γὰρ μονόχρως ἐστὶν ἡ ἶρις, συνίσταται δὲ ἐξ ὑγρότητος καὶ παχύτητος τοῦ ἀέρος· ἐμπίπτουσα γὰρ ἡ τοῦ ἡλίου ἀκτὶς καὶ ἐκ τῆς παχύτητος οὐ διικνεῖσθαι δυναμένη ἐπὶ πολὺ ἁπλοῦται καὶ ἀποτελεῖ τὴν ζώνην ταύτην, ἥτις ἐκ τῆς τῶν νεφῶν ὑγρότητος καὶ παχύτητος τοῦ ἀέρος καὶ τὸ ποικίλον ἔχει.

ἄλλως. τὴν ἶριν Ἀναξιμένης (Diels DG p. 231) φησὶ γίνεσθαι, ἡνίκα ἂν ἐπιπέσωσιν αἱ τοῦ ἡλίου αὐγαὶ εἰς παχὺν καὶ πυκνὸν τὸν ἀέρα. ὅθεν τὸ μὲν πρότερον αὐτοῦ τοῦ ἡλίου φοι- e Posidonio cf Diels l c

---

5, 6 post lemma Ald *πολλάκις δὲ γινομένων ὑετῶν προπάροιθεν καὶ πρὶν* ‖ 8 *ἐλθόντος ἤδη* AAld | *εἰσὶν* AAld | *ὀλίγω* AM, *-ον* Ald ‖ 12 *ἢ ὅτι* pro *ἄλλως* Ald ‖ 12, 3 post *σημ.* Ald *ἐστιν ὑετοῦ ἃ δὴ πόκοις παρείκασε σχ.* ‖ 12 *ὅμοια* om A ‖ 14 *ἔζωσε* om Ald ‖ 15 *ὄμβρων* AAld | *τῆς* pro *τοῦ* Ald ‖ 17 *πρώτης* AAld | *ἴριδος* AAld: *ἴσως* M ‖ 18 *τῆι* suppl Ald ‖ 18, 9 post *σημ.* *διδύμη γὰρ ἡ διττή* scholiis coniunctis AAld ‖ 19, 20 *σύστασις* A Ald ‖ 21 lemma om et scholia coniunxit M | *μονόχροιος* A | *ἡ δὲ ἶρις οὐ μονόχροός ἐστιν· συνίσταται γὰρ* Ald ‖ 23 *οὐ* om AAld ‖ 24 *μὴ δυν.* AAld ‖ 25, 6 *καὶ παχ. τοῦ ἀέρος* om M ‖ 26, 7 post *ἔχει* Ald scholiis coniunctis *Ἀν. δὲ τὴν ἶριν* ‖ 27, 8 *φησιν γενέσθαι* Ald ‖ 29 *τὸν* om Ald | *αὐτῆς* M

νικοῦν φαίνεται διακαιόμενον ὑπὸ τῶν ἀκτίνων, τὸ δὲ μέλαν κατακρατούμενον ὑπὸ τῆς ὑγρότητος. καὶ νυκτὸς δέ φησι γίνεσθαι τὴν ἶριν ἀπὸ τῆς σελήνης, ἀλλ' οὐ πολλάκις διὰ τὸ μὴ πανσέληνον εἶναι διὰ παντὸς καὶ ἀσθενέστερον αὐτὴν φῶς ἔχειν τοῦ ἡλίου.

Plut Plac III 5 (p. 874 D.)

ἄλλως. Μητρόδωρος (Diels p. 231) τὴν ἶριν αἰτιολογῶν φησιν· 'ὅταν ἐξ ἀντίας τῶι ἡλίωι συνσταθῆι νέφος πεπυκνωμένον, τηνικαῦτα ἐμπιπτούσης τῆς αὐγῆς τὸ μὲν νέφος φαίνεται κυανοῦν διὰ τὴν κρᾶσιν, τὸ δὲ περιφαινόμενον τῆι αὐγῆι φοινικοῦν, τὸ δὲ ὂν κάτω λευκόν. τοῦτο εἶναι ἔθεσαν ἡλιακὸν φέγγος'.

ἄλλως. Ἀριστοτέλης (Meteor III 4 p. 373) κατοπτρικὴν ἐποιήσατο ἔμφασιν· πέφυκε γὰρ τοῦτο πάσχειν τὴν ὄψιν προσπίπτουσαν τοῖς λείοις σώμασι καὶ ἀνακλωμένην καὶ κατακλωμένην. τοιοῦτον δὲ εἶναι τὸν ἀέρα καὶ τὸ ὕδωρ. ἐπὰν τοίνυν ἀντικρὺς τοῦ ἡλίου νέφος συστῆι συνεστὸς κατὰ ῥανίδα, ἐγγίνεσθαι τὴν ὄψιν καθ' ἑκάστην ῥανίδα καὶ τὴν ἐπὶ τὸν ἥλιον ἀνάκλασιν ἴσχειν, δόξαν δ' ἐμποιεῖν τοῦ συνεχεῖς εἶναι τὰς ἐμφάσεις καὶ ὁποσηνοῦν ἐχούσας διάστασιν διὰ τὸ ἀφ' ἡμῶν ἐπ' ἐκείνους τοὺς τόπους διάστημα.

941. ἢ καί πού τις ἅλωα —: οἱ λαμπροὶ τῶν ἀστέρων ὡς πῦρ εἰσι καὶ ἀμαρυγὰς ἔχουσι καὶ παρέχουσιν, ὥσπερ ἡ σελήνη καὶ ὁ ἥλιος ἐκ τῆς τοῦ ἀέρος παχύτητος καὶ αὐτοὶ ἅλωας ἔξωθεν ἑαυτῶν ἔχουσιν. δῆλον οὖν, ὅτι ἡ μέλαινα ἅλως ὕδατός ἐστι ποιητικὴ καὶ σημαντική.

942. πολλάκι λιμναῖαι —: ὅτε γὰρ αἴσθεται χειμῶνος ἐσομένου τὰ ὄρνεα τὰ φιληδοῦντα τοῖς ὕδασιν, ἐπειδὴ μετ' οὐ πολὺ ἔσται χειμὼν καὶ μέλλουσιν ἀφίστασθαι τῶν ὑδάτων, πρὶν ἐλθεῖν τὸν χειμῶνα ἀπολαύουσι τῶν ὑδάτων, ὡς μελλόντων αὐτῶν ἀποσχοινίζεσθαι, ἤτοι ἀποχωρίζεσθαι.

---

2 κρατούμενον AAld | δὲ om Ald ‖ 6 ἄλλως om et δὲ post Μ. add Ald ‖ 7 ἀντίας scripsi: αἰτίας AM, ἐναντίας Ald | συνσταθῆι corr Diels: ἐνσταθῆι libri ‖ 8 ἓν AM, om Ald | φαίνεται om AAld | κυανὸν AM ‖ 8, 9 γίνεται post κρ. Ald ‖ 10 φῶς Ald ‖ 11 κατοπτικὴν MAld ‖ 12 πάσχειν corr Diels: ἄσσειν libri ‖ 13 καὶ prius om M | κατακλ. καὶ ἀνακλ. AAld ‖ 14 γὰρ pro δὲ A ‖ 15 ἀντικρὺ AAld | συστῆ et συνεστὼς libri ‖ 18 scripsi: καὶ τὸ πόσην AM, κἂν ὁπόσην Ald | ἔχωσι Ald ‖ 21 μαρμαρυγὰς Ald | ὅπερ A 23 αὐτῶν AAld ‖ 25, 6 ὅταν γ. αἴσθηται ἐσ. χ. AAld ‖ 28 πρὶν — ὑδάτων om M ‖ 28, 9 μέλλοντα αὐτῶν ἀφίστασθαι ἢ ἀποσχ. καὶ ἀποχωρ. Ald | ἤτοι ἀποχ. A: om M

943. *ἐνιέμεναι ὑδάτεσσιν*: τουτέστιν ἐγκαθιεῖσαι ἑαυτὰς τοῖς ὕδασιν.

944, 5. *ἢ λίμνην περιδηθὰ* —: ἐὰν δὲ περὶ λίμνην χελιδόνες συνεχῶς ὁρμῶσιν ἐν τῶι ἵπτασθαι τύπτουσαι τὴν γαστέρα θαμινῶς τῶι ὕδατι, χειμὼν ἔσται τότε.

945. *εἰλυμένον δὲ ὕδωρ*: τὸ ἤδη ἐκ τοῦ ἀνέμου συστραφὲν καὶ ἀρξάμενον κινεῖσθαι.

946. *ἢ μᾶλλον δειλαὶ γενεαὶ ὕδροισιν* —: ὁ ὕδρος οὗτος εἶδός ἐστιν ὄφεως, ὃς τοὺς βατράχους σιτεῖται, ὡς ἔχομεν παρὰ τῶι Νικάνδρωι (Ther 416). διὰ τοῦτο ὕδροις ὄνειαρ τὸ τῶν βατράχων γένος· αὐτοὺς γὰρ σιτοῦνται. ὁ δὲ λόγος· ἔσται, φησί, τεκμήρια χειμῶνος, ὅταν μᾶλλον παρὰ τὴν συνήθειαν κραυγάζωσιν οἱ βάτραχοι, οἵτινές εἰσιν ὕδροις ὄνειαρ. παρ' Αἰγυπτίοις δὲ ἐν τῶι θέρει μεῖζον κραυγάζουσι προσδοκίαι τῶν Νειλώιων ὑδάτων, οἷς φιληδοῦσι καὶ ἀφ' ὧν ζῶσιν.

ἢ μᾶλλον δειλαὶ γενεαὶ ὕδροισιν —: σημεῖον χειμῶνος βατράχων φωναί· προαισθάνονται μὲν γὰρ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ὕδατος μεταλλασσομένου εἰς ψυχρότητα. χαίροντες δὲ πάνυ βοῶσιν· εἰσὶ γὰρ καὶ φίλυδροι, καὶ μάλιστα, ὅτε τὸ ὄμβριον ὕδωρ γλυκύτερον ὂν τοῦ πηγαίου εὐφραίνει αὐτοὺς καὶ πλέον ζωογονεῖν ποιεῖ, ὡς καὶ τὰ φυτὰ μᾶλλον ὑπὸ τοῦ ὀμβρινοῦ θάλλουσιν. καὶ ἡ ὀλολυγὼν δὲ ὁμοίως ἐπὶ τούτωι χαίρει καὶ κράζει ἅμα ἡμέραι. ἔστι δὲ ζῶιον λιμναῖον φιλόψυχρον.

γυρίνων: γυρῖνοι λέγονται οἱ ἀδιάπλαστοι βάτραχοι, τουτέστι τὰ γεννήματα τῶν βατράχων· καὶ ἀδιάπλαστα γὰρ τίκτονται καὶ ἄποδα, ὡς ἐπὶ τῆς ἄρκτου.

948. *ἢ τρύζηι ὀρθρινὸν* —: ἡ ὀλολυγὼν ὄρνεόν ἐστι

---

1 τὸ δὲ lemmati praescripsit et ἤγουν postposuit Ald | *ὑδάτεσσιν* om M | ἐγκαθίσαι A, -εῖσαι MAld ‖ 4 ἐν τῶι ἵπτασθαι om M ‖ 4, 5 τῆι γαστέρι τύπτουσαι τὸ λιμναῖον ὕδωρ τότε ἔ. χ. Ald | γαστέρα τὸ λιμναῖον ὕδωρ τότε ἔ. χ. A ‖ 6 ἤδη alt AAld: om M ‖ 8—15 om M ‖ 10 τῶι om Ald | νικάνδρου AAld ‖ 16 *ἄλλως* omissis poetae verbis pro lemmate A, lemma om et δὲ post σημ. add Ald ‖ 17 αἱ φ. τῶν β. ἐπειδὴ πρ. μὲν ἀπ' Ald ‖ 19 β. ὁμοῦ et μὲν γ. post εἰσι Ald | φιλόνδροι libri | καὶ alt om AAld | δὲ φιλοῦσι post μάλ. add Ald | ὅτι AM, om Ald | ὕδωρ om Ald ‖ 20 γλ. γάρ ἐστι τοῦ π. διὸ εὐφρ. Ald | ὧν A ‖ 22, 3 M: om A; Ald sic οἱ δέ φασιν, ὅτι καὶ ὀλολυγὼν ὁμοίως ἐπὶ τοῖς ὕδασι χαίρων κράζει ἡμερίωι ζῶιον οὖσα λιμναῖον καὶ φιλόψυχρον. ἔστιν οὖν ὑπόμηκες ἀδιάρθρωτον; cf p. 518, 5 ‖ 22 τούτοις A | ἅμα om A ‖ 24 γυρῖνοι δὲ sine lemmate Ald ‖ 25 καὶ om AAld | γὰρ om A ‖ 26 de ἐπὶ cf p. 520, 14 ‖ 27 *τρύζη* AM: -ει Ald | *ὀρθρινόν* om Ald

κατὰ τὴν τρυγόνα τῆι ἐρημίαι φιληδοῦν. ἐν ἐρήμοις τοίνυν οὖσα καὶ ἐμψυκτικοῖς τόποις ἀντιλαμβάνεται τοῦ κρύους καὶ τρύζει τὰ προσόρθρια. ἄλλοι δὲ ζῶιον ἔνυδρον ὅμοιον γῆς ἐντέρωι, πολὺ μέντοι γε ἰσχνότερον.

ἄλλως. ὀλολυγὼν δὲ ζῶιόν ἐστι λιμναῖον ὑπόμηκες ἀδιάρθρωτον.

Ἀριστοτέλης (Hist anim 9 p. 536a 11 B.) τοῦτο οὐκ οἶδεν, ἀλλὰ τὴν τοῦ ἄρρενος βατράχου φωνὴν πρὸς συνουσίαν ὀργῶσαν ἐπὶ τὴν θήλειαν.

949, 50. ἤ που καὶ λακέρυζα — ὑπέτυψεν: ἀντὶ τοῦ ὑπῆλθεν. λέγει δὲ τὴν χερσαίαν κορώνην· εἰσὶ γὰρ καὶ θαλάττιαι καθ' Ὅμηρον (Od V 66. 7) 'τανύγλωσσοί τε κορῶναι εἰνάλιαι, τῆισίν τε θαλάσσια ἔργα μέμηλεν'. ὁ δὲ νοῦς· καὶ ἡ κορώνη ἡ χερσαία ἐν αἰγιαλοῖς προῆλθε καὶ παρὰ τῆι θαλάσσηι ὤφθη ἀρχομένου χειμῶνος· φιληδεῖ γὰρ τοῖς ὕδασιν.

951, 2. ἤ που καὶ ποταμοῖο —: καὶ ἡ κορώνη καὶ ὁ κόραξ (τοῦ γὰρ αὐτοῦ γένους εἰσί) σφόδρα κατάξηρον ἔχουσι τὸ σῶμα· τοῖς γὰρ ὑγραίνουσι σφόδρα φιληδοῦσιν. ὅτε οὖν ἀρχῆς χειμῶνος ἐπαισθονται καὶ ὑγραίνει αὐτῶν τὰ περιέχοντα σώματα, τότε καὶ ἐπινήχονται τοῖς ὕδασι σφόδρα χαίρουσαι αὐτοῖς· ἄνευ γὰρ χειμῶνος οὐ τοσοῦτον ὕδωρ ποτάμιον ἢ θαλάσσιον αὐτὰς ὀνίνησιν, εἰ μὴ καὶ τὸ περιέχον ὑγρὸν ὑπάρχει. ὁ δὲ λόγος· πολλάκις δὲ καὶ ἐν ποταμῶι ἀπὸ κεφαλῆς ἕως ἄκρων τῶν ὤμων ἐβάπτισεν ἑαυτήν, ἔσθ' ὅτε καὶ [ἡ] πᾶσα νήχεται.

953. ἢ πολλὴ στρέφεται —: ἢ πολλάκις ἀναστρέφεται ἐν ποταμίοις ὕδασιν ἢ θαλαττίοις παχείαι τῆι φωνῆι κρώζουσα. τὸ δὲ τοιαύτην ἀφιέναι τὴν φωνὴν δηλοῖ τὴν ἐκ παντὸς σώματος ἐκ διαθέσεως κρώζουσαν ὡς ἐπὶ τοῖς γινομένοις καθ' ἡδονὴν ὕδασιν.

ἄλλως. ὅσαι τῶν ὀρνίθων βρέχουσαι ἑαυτὰς τῶι ὕδατι

1 κατὰ Ald: ὑπὸ AM | scripsi: ἐρημαίη M, ἐρήμω AAld ‖ 2 ὑποψύχρο A, ὑποψύχροις Ald ‖ 3 ἔνυδρον post ἐντέρωι A ‖ 4 γε om A ‖ 5 δὲ om M | 7 δὲ ταῦτα Ald ‖ 8 post φ. Ald σημεῖον εἶναί φησιν add Ald | ὀργῶντα A, -ος Ald ‖ 12, 3 εἰνάλιαι — μέμηλεν om AAld ‖ 14 προσῆλθε AAld ‖ 17, 8 τὸ σῶμα ἔχοντες omisso ἔχουσι et γὰρ AAld ‖ 18, 9 ὅταν — ἐπαισθωνται — ὑγραίνηι Ald ‖ 19 ὑγραίνειν A ‖ 20 σφόδρα γὰρ χαίρουσιν AAld ‖ 21 τὸ ὕ. τὸ π. ἢ τὸ θ. Ald ‖ 22 καὶ μὴ A ‖ 23 δὲ alt om AAld ‖ 24 αὐτὴν AAld | ἡ om AAld ‖ 25, 6 π. ἐὰν -ηται libri ‖ 26 θαλασσίοις AAld ‖ 27 τῷ δὲ A | τὴν prius om AAld ‖ 28 κρώζουσα A | ὡς om A ‖ 28, 9 διαθ. κραυγὴν ἐπὶ τ. γιγνομένοις Ald ‖ 30 ἄλλως bis scriptum M

προσημαίνουσιν ὑετούς, ὑπομιμνήισκονται τοῦ πάθους διὰ τὸν μέλλοντα ὄμβρον, καθάπερ τὰ ἀπουροῦντα τῶν ὑποζυγίων ἐν ταῖς διαβάσεσι τῶν ποταμῶν. λιμναῖαι μὲν οὖν ὄρνιθες νῆσσαι χῆνες ἐρωδιοί, ἐνάλιαι δὲ αἴθυιαι. γυρῖνοι οἱ ἀδιάπλαστοι βάτραχοι καὶ ἄποδες. κεκράγασι δ' οἱ βάτραχοι χαίροντες τῶι ὑγρῶι. τὴν δ' ὀλολυγόνα φασὶν εἶναι ζῶιον ἁπλοῦν λιμναῖον ἰσχνόν. § ὁ δὲ Ἀριστοτέλης (cf p. 518, 7) *τὴν τοῦ ἄρρενος φωνὴν ὀργῶσαν ἐπὶ τὴν θήλειαν. § βάπτει δ' ἑαυτὴν ἡ κορώνη ψῦχος ζητοῦσα, ἤτοι ψυχομένου τοῦ ἔξω ἀέρος καὶ εἰς τὸ βάθος περιωθουμένης τῆς θερμότητος τοῖς ζώιοις ἢ καὶ διὰ τὴν ἔξω θερμότητα· ὡς γὰρ ἐπὶ πλῆθος πρὸ τῶν ὑετῶν θερμότερος αὐτὸς ἑαυτοῦ ὁ περίγειος ἀήρ, ἐκθλιβομένου τοῦ πυρώδους ἐκ τῆς ψυχομένης νεφέλης καὶ εἰς ὕδωρ μεταβαλλούσης καὶ εἰς τὸν περίγειον χωροῦντος τόπον.*

ἄλλως. ἡ πολλὰ χαίρουσα σκιρτᾶι· φιλεῖ γὰρ τὰ ψυχρὰ διὰ τὸ φλέγεσθαι· ἔστι γὰρ ἡ κορώνη φυσικῶς θερμή.

954, 5. *καὶ βόες ἤδη τοι —: οἱ βόες ἠραιωμένους καὶ διαχάσκοντας ἔχοντες τοὺς μυκτῆρας αἰσθητικώτεροι μᾶλλόν εἰσιν. καὶ πᾶν μὲν τετράποδον τῶν ἀνθρώπων αἰσθητικώτερόν ἐστιν, ἐξαιρέτως δὲ ὁ βοῦς διὰ τὴν τῶν μυκτήρων ἀραίωσιν. ὅταν τοίνυν ἀναθυμιάσεών τινων ἐκ τῆς τοῦ ἀέρος ἀκρασίας αἴσθηται ἀφορῶν ὡς ἐπὶ τὸν οὐρανὸν ὀσφρᾶται τῆς τοῦ ἀέρος παχύτητος, πρὶν γενέσθαι τὸν ὄμβρον, καὶ δηλοῖ ἐκ τῆς ὀσφρήσεως, ὡς ἔσται χειμών. διὸ καὶ εὐρύτεροι οἱ μυκτῆρες γεγονότες παχυνομένου τοῦ ἀέρος καὶ οὐκ εὐμαρῶς ἑλκομένου βιαιότερον τὸν ἄνωθεν ἕλκουσιν ἀέρα μᾶλλον ἐψυγμένον. ἢ καὶ τοῦ δέρματος μᾶλλον πεπιλημένου καὶ τοῦ θερμοῦ ἐναποκλειομένου δεόμενοι πλείονος ἐμψύξεως τὸν κατεψυγμένον ἕλκουσιν ἀέρα.*

ἄλλως. οἱ βόες ἐν τῆι ὀσφρήσει ἄνωθεν ἕλκοντες τὸν ἀέρα χειμῶνα σημαίνουσιν· πυκνουμένου γὰρ τοῦ περιγείου ἀέρος

---

2 *ἀπορροῦντα* AAld ‖ 4 *εἰνάλιαι* A | *γ. δὲ* Ald ‖ 5 *καὶ ἄποδες* om A Ald ‖ 7, 8 *ὁ δὲ — θήλειαν* om Ald ‖ 8 *βλάπτει* M ‖ 11 *πλήθους* A, *ἐπὶ τὸ πολὺ* Ald ‖ 14 *χωροῦντα* A ‖ 15 lemma om Ald | *χαίρει τε καὶ σκ. ἐπειδὴ φ.* [αἱ] *τὰ* Ald ‖ 20 *οἱ* A, *αἱ* M, *οἱ* Ald ‖ 21 *ὅτε* A ‖ 22 *αἴσθηται ἀφορῶντες* AAld | *ὀσφραίνονται* AAld ‖ 24 *ὅτι ἔ.* AAld | *ἄλλως* ante *διὸ* add et novi scholii initium fecit A ‖ 24, 5 *γεγόνασι* libri ‖ 25 *ἀλλὰ βιαι.* Ald ‖ 29 *ἢ* pro lemmate Ald

καὶ θερμοτέρου γινομένου τὸν λεπτότερόν τε καὶ ψυχρότερον ποθοῦσιν ἀναπνεῖν τε καὶ ἔξωθεν ἕλκειν.

ὕδατος ἐνδίοιο: μεσημβρινοῦ ἢ τοῦ οὐρανίου. ὁ δὲ λόγος· οἱ δὲ βόες ἐπιγείου καθεστῶτος ὄμβρου ἀναβλέψαντες εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπισπῶνται τὸν ἀέρα καὶ παραπλήσιοι γίνονται ὀσφραινομένοις.

956, 7. *καὶ κοίλης μύρμηκες —: ἡ γῆ σῶμά ἐστι τριχῆι διαστατόν. καὶ ἀναγκαῖον σῶμα αὐτὴν οὖσαν κεκρᾶσθαι ὑγρῶι τε καὶ θερμῶι. ἔνιοι γοῦν τόποι αὐτῆς ὀρυττόμενοι καπνὸν ἀφιᾶσιν, ἄλλοι δὲ φρέατα καὶ ὕδατα, καὶ δηλονότι κέκραται τοῖς ὀφειλομένοις. καὶ ἐν μὲν θέρει ἐν βάθει αὐτῆς ἐστιν ἡ ψυχρότης, τὰ δὲ ἄνω θερμά, τῶι δὲ χειμῶνι τὸ ἔμπαλιν τὰ μὲν βαθέα θερμὰ σφόδρα (κατὰ βάθος γὰρ αὐτῆς χωρεῖ ἡ θερμότης), τὰ δὲ ἄνω ἔψυκται, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων σωμάτων· τὰ μὲν γὰρ ἔνδον χειμῶνι θερμά ἐστιν, ὥστε καὶ ἐκ τῶν οὔρων καὶ ἐκ τῶν σκυβάλων καπνὸν ἀφιέναι. διὰ τοῦτο καὶ οἱ αὐλοὶ καὶ τὰ ὀρύγματα χειμῶνι, ἐπειδὴ ἐν βάθει ἐστί, θερμά, τῶι δὲ θέρει ψυχρά. οἱ τοίνυν μύρμηκες καὶ οἱ ἴουλοι, οἵ εἰσι πολύποδες, ⟨καὶ οἱ⟩ σκώληκες, ἐπειδὴ ἐν βάθει τῆς γῆς εἰσι, τῶι δὲ χειμῶνι τὰ ἐν τῶι βάθει σφόδρα πυροῦται, τὴν θερμότητα τὴν ὑπὸ γῆν οὐ φέροντες καὶ τοῦ χειμῶνος ὄντος ἀνέρχονται καὶ τὰ ὠιὰ αὐτῶν μετάγουσι καί εἰσι σημεῖον χειμῶνος. εἶπον δὲ ἔνιοι τῶν φιλοσόφων, ὅτι ἐκ τοῦ ἡλίου τὸ τοιοῦτον συμβαίνει· ὅτε γὰρ χειμών ἐστι, τότε καὶ περιγειότερος γίνεται νότιος ὤν (τὰ δὲ νότια χθαμαλά) καὶ τὴν γῆν θερμαίνει, τὰ δὲ κάτω ἔψυκται. διὸ καὶ οἱ ποιηταὶ ἀστειευόμενοι ἐνίας τῶν πηγῶν θερμὸν ῥεῖν χειμῶνί φασι, θέρει δὲ ψυχρόν.*

↗ Arien 1710—2

ἄλλως. οἱ μύρμηκες ἐκ τῶν μυρμηκιῶν διὰ σπουδῆς ἔξω

---

1 *τε* om AAld ‖ 2 *ἕλκειν ἔξωθεν* AAld, *ἔξωθεν ἕλκει* M ‖ 3 *τὸ δὲ ὕδ. ἐνδ. ἤγουν μ.* Ald | *δὲ* om M ‖ 4 *οἱ δὲ βόες* hic om et *δὲ* omisso post *ὄμβρου* posuit Ald | *πρότερον* ante *ἀναβλ.* add Ald ‖ 9 *οὖν* AAld | *ὀρυττόμενοι* om Ald ‖ 10 *δὲ* om M ‖ 11 *ἐν μεταθέρει* (sic) Ald ‖ 13 *σφόδρα θερμά* AAld | *βάθους* libri ‖ 13, 4 *ἡ θ. χ.* Ald ‖ 14 *καὶ* om Ald ‖ 15 *τῶ χ.* A | *ἅτε* A ‖ 16 *ἐκ* om A ‖ 17 *καὶ* ante *οἱ* om AAld | *αὐχμοὶ* libri: corr Thiele ‖ 18, 9 *καὶ — σκώλ.* om Ald | *οἵτινές εἰσι* A ‖ 20 *τῶι* om M | *πάντα* pro *σφ.* Ald ‖ 21 *καὶ τοῦ* om Ald ‖ 22 *αὐτῶν* AAld | *σημεῖον* M: -α AAld ‖ 23 *ἐκ* M: *ἐκτὸς* A, *ἐκ τῆς* Ald | *ἡλ. κινήσεως τοῦτο συμβ.* Ald ‖ 25 *τῶι δὲ θέρει βόρειός ἐστιν, ὅθεν τὰ μὲν ἄνω θερμαίνεται* Ald post *θερμ.* ‖ 26 *ἀστεϊζόμενοι* Bekker | *ἐνίαις* Ald ‖ 27 *χειμῶνι θερμὸν ῥεῖν* AAld | *εἶπον* Ald ‖ 28 *ἢ* pro lemmate Ald | *μυρμήκων* A

φέρουσι τὰ ὠιὰ ψύχοντες ὑποψίαι σηπεδόνος ἀντιπεριισταμένου τῶι θερμῶι τοῦ ψυχροῦ καὶ πυρουμένων τῶν μυρμηκιῶν.

957. *ἴουλοι*: ὁ ἴουλός ἐστι σκώληξ μυρίοις ποσὶ χρώμενος, ὅμοιος ταῖς σκολοπένδραις. οἳ δὲ αὐτὰς τὰς σκολοπένδρας, ἄλλοι δὲ τὸν σκώληκα τὸν μυρίοις ποσὶ χρώμενον. γνώριμα δὲ καὶ τὰ τῆς γῆς ἔντερα. πᾶσι δὲ τούτοις αἴτιος τῆς ἐπὶ τὰ ἔξω κινήσεως ὁ τοῦ ἐπιγείου θερμοῦ πλεονασμός.

ἴουλοι: οἳ μὲν ὁμοίους εἶναι σκολοπένδραις, οἳ δὲ αὐτὰς τὰς σκολοπένδρας, ἄλλοι δὲ τὸν σκώληκα τὸν μυρίοις ποσὶ χρώμενον. § τὸ δὲ *ἀνέρποντες* (958) ἀντὶ τοῦ προσπελάζοντες.

959. *ἔντερα γαίης*: πρῶτον μέν, ὅτι οὕτω πεφύκασι καὶ οὕτω φύσεως ἔχουσιν (ἐντέροις γὰρ ἐοίκασιν ἐπιμήκεις ὄντες), καὶ ὅτι ἐν βάθει τῆς γῆς εἰσιν, εἰκότως ἔντερα γῆς καλοῦνται.

960. *καὶ τιθαὶ ὄρνιθες* —: τὰς κατοικιδίους ὄρνιθας λέγει ἀπὸ τοῦ γεννησαμένου ἀλέκτορος. *τιθαὶ* δὲ λέγονται αἱ ἥμεροι καὶ πραεῖαι.

961. *εὖ ἐφθειρήσαντο*: ἁπαλὸν ἔχουσι τὸ σῶμα αἱ κατοικίδιοι ὄρνιθες καί, ἐπειδὰν ἀέρος ὑγρότητος αἴσθωνται καὶ ψῦξις ἐμπέσηι, εὐθέως περὶ τὸ σῶμα δήξεώς τινος ἀντιλαμβάνονται καὶ αἰσθάνονται καὶ συνεχέστερον φθειρίζονται τῆι δήξει συνεχόμεναι.

961, 2. *καὶ ἔκρωξαν μέγα φωνῆι*: καὶ μεγάλως ἔκρωξαν πιεζόμεναι τῆι δήξει. εἶτα μίμησιν τῆς ποιᾶς αὐτῶν φωνῆς δίδωσιν, ὥσπερ ὕδωρ ἐπὶ ὕδατι καταστάζον.

---

1 *γὰρ* post *ἀντ.* Ald ‖ 2 *τῶν μ. πυρ.* Ald | post *πυρ.* Ald *αἰσθάνονται ὅτι ψῦχος ἔσται οἱ μύρμηκες* add ‖ 3 lemmate omisso scholia *δὲ* post *ὁ* inserto coniunxit M ‖ 3, 4 *σκ. ἐστι πολύπους· μυρίοις γὰρ ποσὶ χρῆται ὁμοίως τ.* Ald, cf ad l. 5 ‖ 5—13 *ἰούλους φασί. τὰ δὲ τῆς γῆς ἔντερα οὕτω καλοῦνται πρῶτον μέν, ὅτι οὕτω πεφύκασι καὶ οὕτω φύσεως* Ald, cf infra ‖ 5 *τὸν* prius M: *οὐ* A | *τὸν* alt M: *τοῖς* A | post *χρ.* A schol 959, deinde *ἄλλως. γνώριμα κτλ.* ‖ 5—7 hic om Ald, cf ad l. 14 ‖ 6 *καὶ* om M ‖ 7 *ὑπογείου* A, *ὑπεργείου* Ald, cf ad l. 14 ‖ 8—11 schol 957, 8 om AAld, cf ad l. 5—7 ‖ 14 *τῆς γῆς* Ald | *ὥσπερ* pro *εἰκότως* Ald | *καλ. γῆς* A, om Ald, quae sic pergit *σημεῖον οὖν χειμῶνος καὶ τὰ τῆς ἔντερα. πάντων δὲ τούτων αἴτιον ὁ τῆς ἐπὶ τὰ ἔξω κινήσεως τοῦ ὑπεργείου θερμοῦ πλεονασμός*, cf l. 5—7 ‖ 16 post *λέγει* Ald *ἐδήλωσε γὰρ εἰπὼν 'αἵτινες ἐκ τοῦ ἀλέκτορος ἐγένοντο'. τιθαὶ* | *γεννησαμένου* scripsi: *-ομένου* AM ‖ 18 *εὖ ἐφθειρίσαντο* A, om Ald | *δὲ* post *ἁπ.* add Ald | *τὸ σῶμα ἔχουσιν* Ald ‖ 20 *εὐθὺς* AAld ‖ 21 *αἰσθάνονται καὶ* om M ‖ 23 *μεγάλη* A ‖ 24 post *εἶτα* A *ἵνα δείξηι μίμησιν τ. π. φωνῆς αὐτῶν διδ.* ‖ 24, 5 Ald sine lemmate *πιεζόμεναι δὲ μᾶλλον τῆι δήξει καὶ μεγάλως κρώζουσιν, ἔπειτα διδοὺς μίμησιν — αὐτῶν φησιν ὥσπερ*

963. *δήποτε καὶ γενεαὶ κοράκων* —: ὁμοίως καὶ οἱ κόρακες καὶ οἱ κολοιοὶ κατὰ συστροφὴν καὶ ἀγέλας φαινόμενοι τοῦ ἐκ Διὸς ἐρχομένου ὕδατος οἷον χειμῶνος ἐσομένου σημεῖόν εἰσιν.

965, 6. *ἱρήκεσσιν ὁμοῖοι φθεγξάμενοι*: δηλονότι ὀξείαι φωνῆι κραυγάζοντες· τοιαύτη γὰρ ἡ τῶν ἱεράκων φωνή.

ἄλλως. κολοιοὶ δέ, ἔστιν ὅτε καὶ κόρακες, ἀγεληδὸν πετόμενοι ἱέρακι ὅμοιον φθέγγονται. μιμοῦνται δὲ καὶ τὸν ἀπὸ τῶν σταλαγμῶν ψόφον κόρακες ὑετὸν προδηλοῦντες ἢ καὶ ἀνακράζοντες βαρείαι τῆι φωνῆι τινάσσουσι τὰς πτέρυγας. καὶ αἱ κατοικίδιοι δὲ νῆσσαι καὶ οἱ κολοιοὶ τινασσόμενοι τὰ πτερὰ τὰ ὅμοια δηλοῦσιν.

966, 7. *δίους σταλαγμούς*: καὶ οἱ κόρακες ὕδατος καὶ ὄμβρου γενησομένου ἐμιμήσαντο τῆι φωνῆι μεγάλους σταλαγμοὺς οὕτω 'κλάγξ' 'κλάγξ'. § *δίους* δὲ ἀντὶ τοῦ μεγάλους. Ὅμηρος 'εἰς ἅλα δῖαν'.

ἄλλως. ἐὰν συνεχῶς φωνῶσιν ἢ μετὰ ῥοίζου φέρωνται, καὶ ἐὰν συγκεχυμένην τὴν φωνὴν ἔχωσιν ὁμοίαν σταλαγμοῖς ὄμβρου, χειμῶνα σημαίνουσιν.

968. *ἤ ποτε καὶ κρώξαντε* —: ἀντὶ τοῦ 'πολλάκις'. πάλιν τῆι βαρείαι φωνῆι καὶ τῆι συνεχείαι τῆς κραυγῆς ἐσομένου χειμῶνος σημεῖον. τὸν ἐνδιαθέτως βοῶντα δείκνυσιν· καὶ αὐτὸς γὰρ φιληδεῖ τοῖς ὑγροῖς.

969. *μακρὸν ἐπιρροιζεῦσι*: ἀντὶ τοῦ μεγάλως ἠχοῦσι καὶ κτυποῦσι τοῖς πτεροῖς τὰ πτερὰ αὐτῶν πάντα ἀνατινασσόμενοι.

970. *καὶ νῆσσαι οἰκουροὶ* —: νῆσσα εἶδός ἐστιν ὀρ-

---

1 *κοράκων* ὁμοίως om M ‖ 2 δὲ post κορ. add M ‖ 5 τὸ δὲ *ἱερήκεσσιν ὁμοῖαι* δηλ. M, τοῖς ἱέραξιν ὁμοίως φθεγξάμενοι Ald ‖ 7, 8 καὶ κολ. et καὶ ἱέρ. Ald ‖ 8 φθεγγόμενοι καὶ μιμούμενοι τὸν Ald | γὰρ (pro δὲ) A ‖ 9 προδηλοῦσιν Ald ‖ 9—11 ἀνακρώζοντες μεγάλῃ τ. φ. καὶ τ. πτ. τινάσσ. Ald ‖ 11 νῆσαι M | τινάσσοντες Ald ‖ 13 δὲ post κόρ. M: om A Ald ‖ 14 τοὺς μεγ. Ald ‖ 15 κλάξ (semel) AAld | ἀντὶ τοῦ om M | καὶ Ὅμ. Ald ‖ 17 ἢ οὕτως (pro *ἄλλως*) Ald | ἐὰν — φέρ. om AAld ‖ 18 ὁμοίαν Ald: -ον M, om A ‖ 21 πάλιν om M | γὰρ post βαρ. add M | συνεχίαι A | καί ποτε πάλιν βαρείαι τῆι φωνῆι Ald ‖ 22 γίνονται post σ. et γὰρ αὐτοὺς post ἐνδ. Ald | βοῶντας Ald | παραδείκνυσιν AAld ‖ 22—4 π. αὐτὸς γὰρ φ. τ. ὑγραίνουσιν. τὸ δὲ μ. A, π. φιληδοῦσι γὰρ τ. ὑγροῖς. τὸ δὲ μ. Ald ‖ 25 καὶ κτ. om Ald ‖ 25, 6 πτ. πάντα αὐτῶν τὰ πτ. ἀνατιναξάμενοι Ald

νέου. ὁ δὲ λόγος· καὶ τῶν νησσῶν αἱ οἰκουροὶ καὶ οἱ περὶ τοὺς ὀρόφους ἀναστρεφόμενοι κολοιοὶ κατὰ τὰς τῶν οἰκημάτων ἐξοχὰς ὑπὲρ τοῦ ζητεῖν σκέπας ἀνατινάσσοντὲς τὰ πτερὰ σημεῖόν εἰσι χειμῶνος. πάντα δὲ τὰ ὄρνεα διαινόμενα τινάσσει τὰ πτερά.

971. *ἐρχόμενοι κατὰ γεῖσα: ἡ τῶν οἰκημάτων ἐξοχη. εἰς ἃ ἐπικαθέζονται ἐπιζητοῦντες σκέπας, ἢ τὰ λεγόμενα σκόμια. καὶ Εὐριπίδης* (Or 1570) '*ῥήξας παλαιὰ γεῖσα, τεκτόνων πόνον*'. *διατινάσσουσι δὲ τὰς πτέρυγας διὰ τὴν τοῦ ἀέρος ὑγρότητα.*

972. *ἢ ἐπὶ κῦμα διώκει —: ἢ ὅταν ἐρωδιοὶ μετὰ πολλῆς κλαγγῆς ἐπὶ τὴν θάλασσαν σπεύδωσι, τὸ αὐτὸ δηλοῦσιν.*

973. *τῶν τοι μηδὲν ἀπόβλητον —: τούτων πάντων τῶν προειρημένων τεκμηρίων μηδέν σοι ἔστω ἀπόβλητον τὸ ἐκ Διὸς ὕδωρ σκοπουμένωι καὶ ἐπιτηροῦντι χειμῶνα ἐσόμενον.*

974. *μηδ' εἴ κεν ἐπὶ πλέον —: αἱ μυῖαι τοῖς ὑγροῖς σφόδρα χαίρουσι καὶ ἀεὶ τὰς ὑγρὰς οὐσίας σιτοῦνται. ὅτε τοίνυν ὑγροῦ ἀέρος αἴσθονται ἐσομένου χειμῶνος ⟨καὶ⟩ ὑγραίνεται τὸ σῶμα, τότε μᾶλλον τοῦ αἵματος καθάπτονται ὑγραινομένου ἐκ τοῦ περιέχοντος. ὁ δὲ λόγος· μηδὲ ἐὰν ἐπὶ πλέον τοῦ πάροιθεν, τουτέστι τοῦ χθές, αἱ μυῖαι δάκνωσι καὶ ἐπιθυμῶσι τοῦ αἵματος τῆς σαρκός, μηδενὸς τούτων καταφρόνει.*

ἄλλως. ἢ ὅταν ἐρωδιοὶ σπεύδωσιν ἐπὶ τὴν θάλασσαν κεκραγότες, ἢ μυῖαι πλέον τοῦ συνήθους δάκνωσιν αἵματος ὀρεγόμεναι, μηδενὸς τούτων καταφρόνει. αἱ δὲ μυῖαι πύκνωσιν ἀέρος δηλοῦσιν· ἢ γὰρ ἀνακοπτομένου τοῦ ὕδατος μέγα καὶ σφοδρότερον νύττουσιν ἢ καὶ πλείονος ὑγροῦ δέονται διὰ τὴν θερμότητα (972—5).

ἄλλως. ἢ ἐν βάθει τοῦ αἵματος χωροῦντος διὰ τὴν

---

1 *αἱ τ. ν.* libri | *νησῶν* A ‖ 3 *σημεῖα* AAld ‖ 4 *τινάσσουσι* AAld ‖ 6 *γεῖσσα* A | *γ. δὲ* pro lemmate Ald ‖ 7 *ἃς* AM, *ἣν* Ald | *ἐπικαθίζονται* Bekker | *ζητοῦντες* Ald ‖ 7, 8 *σκόμια* Ald: *κόσμια* AM | *καὶ* om M | *γεῖσσα* AAld ‖ 11, 2 *ἐρωδιὸς — σπεύδηι — δηλοῖ* Ald ‖ 13 *τοι* om A, *ἀπόβλητον* Ald ‖ 14 *το τῶ* A, *τῶι τὸ* Ald ‖ 16 *δάκνωσι μυῖαι* pro lemmate A ‖ 18 *αἴσθονται* AAld: om M; *αἰσθάνονται* Bekker ‖ 20 *ἐπὶ* om AAld ‖ 20, 1 *πάρ. — τοῦ* om Ald ‖ 23—6 *ἢ διὰ τοῦτο αἱ μυῖαι σφοδρότερον δάκνουσαι πύκνωσιν τοῦ ἀέρος δηλοῦσιν, ἐπειδὴ ἀνακοπτομένου τοῦ ὕδατος μέγα κ. σφ.* sine lemmate Ald ‖ 23 *ἢ* om A ‖ 24 *πλέον μυῖαι* A ‖ 26 *ἀνασκοπουμένου τοῦ αἵματος* M ‖ 27 sq. *νύσσουσιν* AAld ‖ 29 sq. *δάκνουσι μᾶλλον διὰ τὴν π.* AAld

πύκνωσιν τοῦ δέρματος μᾶλλον δάκνουσιν, ἵνα ἐφίκωνται τοῦ αἵματος, ἢ καὶ δι' αὐτὴν τὴν τοῦ δέρματος πύκνωσιν πλείονος δέονται πληγῆς· ἡραιωμένου γὰρ τοῦ δέρματος ἐκ τῶν ἀδήλων πόρων ῥαιδίως ἑλκούσαις εἴκει τὸ αἷμα.

976—81. *ἢ λύχνοιο μύκητες —: τὸ πῦρ ὡμολόγηται ξηρᾶς οὐσίας, ὑγρὸς δὲ ὁ ἀὴρ πολλάκις ἐν χειμῶνι ἐμπίπτων τῶι πυρὶ ἀποτελεῖ τούτους τοὺς σπινθῆρας· δύο γὰρ οὐσίαι ἐναντίαι ἀλλήλαις συνεμπίπτουσι καὶ μὴ φέρον τὸ πῦρ τὸ ὑγρὸν τοῦ ἀέρος τοῦ ἐμπεσόντος ἀφίησί τινας σπινθῆρας. ὅπερ καὶ ὁ Καλλίμαχος ὠφεληθεὶς εἶπεν* (Hecale fr 47) *'εὖτ' ἂν ἀπὸ λύχνοιο δαιομένου — ἄδην ἐγένοντο μύκητες'.*

ἄλλως. προσέχειν δὲ χρή, ὁπόταν καὶ περὶ τὰς μύξας τῶν λύχνων μύκητες ἀθροίζωνται. συμβαίνει δὲ τοῦτο διὰ τὸ πάχος τοῦ ἀέρος· καὶ γὰρ κατὰ τὴν χειμερινὴν ὥραν τὸ περὶ τῶι λύχνωι φῶς ποτε μὲν ἐν τάχει φέρεται, ποτὲ δ' αὖ πομφόλυξιν ὅμοια ἀποβάλλει. ταραχῆς δὲ ἀέρος ταυτὶ τὰ σημεῖα. § *ἐπιτήρει δὲ καὶ θέρους καθαροῦ νήσσας ἀθρόας πετομένας* (981, 2).

977—81. *μηδ' ἢν ὑπὸ χείματος ὥρην —: μηδὲ τοῦτο, φησί, τὸ τεκμήριον παραπέμπου, ὅταν ἐν καιρῶι χειμῶνος τὸ ἀπὸ τῶν λύχνων φῶς ἔσθ' ὅτε μὲν κοσμίως φαίνηται, ἄλλοτε δὲ πολλῆς ὑγρότητος ἀέρος ἐμπιπτούσης ἀπὸ τοῦ πυρὸς ὥσπερ τινὰ πυρώδη ἐπαναστήματα ὁρμᾶι καὶ φαίνηται.*

980. *πομφόλυγες: κυρίως μέν ἐστι πομφόλυξ ἡ ἐπιπεσόντος ὕδατος ἐν ὑποκειμένωι ὕδατι ὕδατος ἐπανάστασις, νῦν δὲ ἐπὶ πυρὸς κατεχρήσατο τοιοῦτον συνιδών· ὥσπερ γὰρ ἐν πυρὶ ἢ ἐν λύχνωι καιομένωι, ἐὰν ὕδωρ ἐπιρράνωμεν, εὐθέως τοῦ πυρὸς φλογώδεις γίνονται ἐπαναστάσεις, τὸν αὐτὸν τρόπον τῆς ὑγρότητος ἐμπιπτούσης μετά τινος ὀλίγου ἤχου αἱ τοῦ πυρὸς γίνον-*

---

3 *δεῖται* libri | *ἡραιομένου* A ‖ 6 *ὁ* om M | *οὖν* post *πολλ.* add Ald ‖ 8 scripsi: *ἐμπίπτουσι* A, *-αι* Ald, *συνεμπίπτουσοι* M, postea *τοῦτο ἀποτελοῦσι τὸ γὰρ πῦρ μὴ φέρον τὸ* Ald ‖ 10 *νοήσας εἶπεν* Ald ‖ 10, 1 *λύτνου* A | *εὖτ' ἂν λύχνου δ. ἄδδην* Ald, *ὁππότε λύχνου* Theodosius Can (Gramm gr IV 1) p. 158 H. et Choeroboscus in Herodiano Lentzii II p. 678, *ὁπότε λύχνου* Herodiani excerptum I p. 61 L; an *εὖτ' ἀπὸ λύχνου*? ‖ 12 *οὖν* pro *δὲ* omisso lemmate Ald | *δεῖ* AAld ‖ 14 *παρὰ τῶι* M ‖ 15 *αὖ* om AAld | *ὅμοια* Ald: *-ως* A, *-ας* M ‖ 16 *αὐτὰ τὰ σ.* A, *αὐτὰ σ.* Ald ‖ 17 *ἀθρόως* M ‖ 16, 7 *ἐπιτήρει — πετ.* om AAld ‖ 18 *ἢν* om M | *ὥρην* om Ald ‖ 20 *ἀπὸ* om M 22 *φαίνεται* libri ‖ 23 *πομφόλυγγες* AM, item p. 525, 1 et 4 | *μὲν οὖν π. ἐστὶν* Ald ‖ 24 *ὕδατος* om Ald ‖ 25 *τοῦτο* A, om Ald | *συνιδών* scripsi: *-εῖν* AM, om Ald | *οὖν* pro *γὰρ* Ald ‖ 26 *ἐν* om AAld

ται περὶ τὸν λύχνον πομφόλυγες. ὅταν ουν περὶ ἁπτόμενον λύχνον μύκητες συνιστῶνται χειμῶνος ὥραι αἵ τε φλόγες τεταγμένως καὶ κατὰ φύσιν εἰς ὕψος αἴρωνται, ποτὲ δὲ πλαγιάζωνται καὶ λεπταὶ πομφόλυγες περὶ αὐτὰς γίνωνται καὶ σπινθῆρες ἀπορρέωσι, μὴ ἔστω σοι ἀπόβλητον κατὰ κοινὸν τοῦτο τὸ σημεῖον.

980. *μηδ' εἴ κεν ἀπόπροθι* —: αὐτοῦ τοῦ λύχνου. πάλιν δὲ τῆς παχύτητος καὶ ὑγρότητος ἐκνικώσης σφόδρα δι' ὅλου ὁ λύχνος λάμπειν οὐ δύναται, ἀλλ' ἀκτῖνας ἀφίησι λεπτὰς καὶ ἐσκορπισμένας, καὶ ἔστιν ἰδεῖν πόρρωθεν ὀλίγον τοῦ λύχνου ἀποστάντας διηκούσας λεπτὰς ἀπ' αὐτοῦ ἀκτῖνας διὰ τὸ μὴ δύνασθαι δι' ὅλου λάμπειν ἐκ τοῦ ὑποκειμένου ἀέρος. μηδὲ τούτου οὖν τοῦ σημείου καταφρόνει.

981, 2. *μηδ' ἦν θέρεος* —: καὶ ὅταν εὐδίας οὔσης ἐν θερινῶι καταστήματι αἱ νῆσσαι κατὰ πλῆθος συνηθροισμέναι ἐπ' ἀλλήλαις φέρωνται, χειμῶνα ἐκδέχου ἐσόμενον.

ἄλλως. εἴπομεν (ad 924), ὅτι ἀδιάκριτοί εἰσιν ἐν ταῖς ἄλλαις χώραις αἱ τοῦ ἔτους ὧραι. μὴ καταφρονήσηις οὖν τούτου τοῦ σημείου· [καὶ] ἐὰν γὰρ ἦι θέρος ἀναπεπταμένον καὶ πάνυ καθαρὸν καὶ νήσσας τὰς ὄρνις ἀλλεπαλλήλους θεάσηι ἐρχομένας, μὴ παραπέμψηι· χειμὼν γὰρ ἔσται.

983. *μηδὲ σύ γ' ἢ χύτρης* —: μὴ ἀμελήσηις δέ, φησί, μηδὲ τῶν παρὰ ταῖς χύτραις καὶ τοῖς πυροστάταις τρίποσι συμβαινόντων, ὅταν σπινθήρων πλῆθος περὶ αὐτοὺς βλέπηται.

985—7. ὁμοίως δὲ καί, ὅταν ἐν τῆι σποδιᾶι διαπύροις ἄνθραξιν ἀπόρροιαι γίνωνται κέγχροις ὅμοιαι, ὄμβρον δεῖ προσ-

---

1, 2 *περιαπτομένω λύχνω* AM ‖ 1, 4 *πομφόλυγγες* AM ‖ 2 *συνιστῶντες* A | *ὥραν* A ‖ 2, 3 *συνι. περὶ χ. ὥραν καὶ ὅταν αἱ πομφόλυγές ποτε μὲν τετ.* Ald | *τεταγμένως* Ald: *τετ̣ϊ̣μμένως* A, *τεταμένως* M ‖ 3 *αἴρωνται* scripsi: *αἴρ̣ονται* (ω superscr.) M, *ἀναφέρωνται* A, *-ονται* Ald ‖ 3, 4 *πλαγιάζονται* A ‖ 5 *σπινθῆρας* A Ald | *κοινοῦ* libri ‖ 5, 6 *μηδὲ τοῦτο ἔ. — κοινοῦ σημ.* Ald ‖ 7 *ἀπόπροσθεν* A, *ἐπ' αὐτόφιν ἤγουν ἐπ'* Ald | *αὐτὸν τὸν λύχνον* Ald ‖ 8 *πάλιν δὲ* om Ald ‖ 9 *ἀκτὰς* Ald ‖ 10 *ὀλίγον* om AAld ‖ 14 schol post l. 21 sine lemmate Ald, om A | *ἢ ἐὰν εὐδίας οὔ. ὡς* Ald ‖ 15, 6 *φέρονται ἐπ' ἀλλ.* Ald ‖ 17 *μηδ' ἐν θέρεος* (pro *ἄλλως*) A ‖ 17, 8 *αἱ τοῦ ἔτους ὧραι ἐν ταῖς ἄ. χ.* Ald ‖ 19 *σημείου· ἐάν ποτε θέρους -ου* Ald ‖ 19, 20 *καθαροῦ ὄντος τὰς νήσσας* Ald ‖ 20 *ἀλλ' ἐπαλλήλους* M, *ἀλλεπαλλήλας* Ald | *ἀνερχομένας* Ald ‖ 21 *μηδὲ παραπέμψηις* Ald ‖ 22 *μὴ δὲ σ.* libri ‖ 23 *περὶ* Ald | *πυριστάταις* AAld ‖ 25 *μηδὲ κατὰ σποδιάν* pro lemmate Ald: om AM | *ὑπὸ* pro *ἐν* A | *ὑπὸ τοῖς* ante *διαπ.* add Ald ‖ 26 *ὄμβρους* AAld

δοκᾶν καὶ χειμῶνας. τὸ δὲ τοιοῦτον συμβαίνει διὰ τὴν πολλὴν τοῦ ἀέρος ἀγωγήν.

ἄλλως. ὅταν ἢ χύτρας ἢ τρίποδος πυριβήτου τὰ ἐκτὸς κύτη σπινθήρων ἦι πεπληρωμένα, τουτέστιν ἐπὶ πυρὸς κειμένων, ἐὰν περὶ τοὺς πυθμένας ὁρῶνται σπινθῆρες, ἴσθι χειμῶνα ἐσόμενον· τὸ γὰρ τοιοῦτο συμβαίνει διὰ τὴν πολλὴν τοῦ ἀέρος ἀγωγήν.

ἄλλως. σκόπει δὲ χύτρας καὶ λέβητας, εἴ ποτε ὥσπερ σπινθήρων ἀνάπλεοι γένωνται ἢ καὶ ἄνθρακι ὑπὸ σποδιᾶς καιομένωι ἐκφαίνηταί τινα κέγχροις ὅμοια· καὶ γὰρ τὰ τοιαῦτα ὑετοῦ σημεῖα.

985. *μηδὲ κατὰ σποδιήν*: ὁμοίως δέ, κἂν καιομένων ἀνθράκων ἐπὶ τῆι σποδιᾶι οἱονεὶ κέγχροις ὅμοιοι σπινθῆρες ὁρῶνται, ὑετὸν ἐκδέχου.

ἄλλως. σποδιὰν λέγει αὐτὴν τὴν ἐσχάραν, τὴν ἑστίαν. § πολλάκις δὲ πάλιν ἐκ τῆς προειρημένης θεωρίας καὶ περὶ τοὺς ἄνθρακας ἔτι διαπύρους ὄντας ἐν μέσωι τοῦ ἄνθρακος ἔστιν ἰδεῖν ὡς μικρὰ κέγχρια ὅμοια σπινθῆρ⟨σ⟩ιν. μηδὲ τοῦτο οὖν τὸ σημεῖον παραιτοῦ, ὁπόταν ἐν ἐσχάραι καιομένου ἄνθρακος περὶ τὸν ἄνθρακα λάμπηι σημεῖα χειμῶνος κέγχροις καὶ σπινθῆρσιν ὅμοια.

988—93. *εἴ γε μὲν ἠερόεσσα —*: ἤγουν λεπτομερής. ἐὰν οὖν τοιαύτη νεφέλη ⟨ἐν⟩ ταῖς ὑπωρείαις παρεκτείνηται, αἱ δὲ ἀκρώρειαι καθαραὶ φαίνωνται, εὐδίαν ἴσθι γινομένην. ὁμοίως καί, ἐὰν τῆι θαλάσσηι ὁμοία πλαταμῶνι ἐπικαθέζηται νεφέλη λεία καὶ λευκή, καὶ αὕτη ⟨μὴ⟩ μετεωρίζηται, εὐδίαν προσδόκα· αἱ γὰρ τοιαῦται διὰ τὴν λεπτομέρειαν εὐδίαν μᾶλλον καὶ συστολὴν τοῦ ἀέρος ἐμφαίνουσιν.

988. *πάρεξ*: ἡ παρά τὴν ἐγγύτητα σημαίνει, ἡ δὲ ἐξ τὴν ὀλίγον ἀπὸ τοῦ ὄρους ἀποχήν. ὁ δὲ νοῦς· εἴγε μὲν ἀχλυώδης

1, 2 *καὶ χ. — ἀγωγήν* AAld: om hic M, cf l. 5—7 ‖ 1 *χειμῶνα* Ald ‖ 3—7 schol hic om AAld ‖ 12 schol omisso lemmate cum l. 2 coniunctum Ald verbis *ἐὰν οὖν* incipiens ‖ 14, 5 *ὄμβρους ἐκδ. σποδιὰν δὲ λ.* AAld ‖ 16—21 *πολλάκις — ὅμοια* om AAld ‖ 25 *δὲ καὶ ἐὰν ἐν* Ald | *ἂν* (om A) *ἐπικάθηται* AAld ‖ 26 *αὕτη* M: *αὐτὴ* A, *αὐτοῦ* Ald | suppl Ald, cf Ar 992 ‖ 29, 30 *πάρεξ — ἀποχήν* om M | *τὸ δὲ πάρεξ ἡ μὲν παρά* Ald ‖ 30 post *ἀπ.* add Ald *πυθμένα δὲ τὴν ὑπώρειαν λέγει* (989), deinde omisso lemmate p. 527, 4 *πυθμένες ὁρῶν — ὑπώρειαι. μεταβεβηκὼς οὖν ἐπὶ τὰ τῆς εὐδίας σημεῖα φ., ὅτι καὶ ἐὰν ἀχλυώδης ν. π. τὸν πυθμ. καὶ τὴν πεδ. τοῦ μ. ὅ. — ἀέρος. ἢ ἐὰν αἱ ν.* (ib 7)

νεφέλη παρὰ πυθμένα καὶ πεδιάδα μεγάλου ὄρους τείνηται καὶ φέρηται, τὰ δὲ ἐν ὕψει τοῦ ὄρους καθαρεύοντα νεφῶν φαίνηται, σφόδρα εὔδιον ἂν εἴη τὸ κατάστημα τοῦ ἀέρος.

989. *πυθμένα τείνηται*: πυθμένες ὀρῶν καλοῦνται αὐταὶ αἱ ὑπώρειαι.

ἄκραι δὲ κολῶναι: μεταβέβηκεν ἑξῆς ἐπὶ τὰ τῆς εὐδίας σημεῖα, καί φησιν, ὅτι, ἐὰν αἱ νεφέλαι τὰ ἔσχατα τῶν ὀρῶν, τὰ παρὰ τοῖς πυθμέσι, σκέπωσιν, αἱ δὲ ἀκρώρειαι καθαραὶ θεωρῶνται, εὐδίαν δεῖ προσδέχεσθαι. ὡσαύτως δέ, καὶ ὅταν παρὰ τοῖς αἰγιαλοῖς τῆς θαλάσσης ταπεινὸν νέφος ἀγχιβαθεῖ καὶ ἐπιμήκει πέτρα⟨ι⟩ θεωρῆται ὁμοία, εὐδίαν σημαίνει.

991. *εὔδιός κ' εἴης —*: πάλιν, εἰ τῆι αὐτῆι θεωρίαι χθαμαλὴ ἐπὶ πόντου νεφέλη φέρηται ἀνέμων μὴ ἀναρριπιζόντων αὐτὴν ἐν ταπεινώσει σχεδὸν καὶ πλησίον τοῦ ὕδατος, εὐδίαν προσδόκα.

993. *ἀλλ' αὐτοῦ πλαταμῶνι —*: πλαταμὼν πέτρα ἐστὶν ὀλίγον ἐξέχουσα τῆς θαλάσσης, λεία τις οὖσα καὶ ὁμαλὴ καὶ πλατεῖα. Ἀπολλώνιός (I 364—6) φησιν·

εἵματα — νηήσαντο
λείωι ἐπὶ πλαταμῶνι, τὸν οὐκ ἐπέβαλλε θάλασσα
κύμασι, χειμερίη δὲ πάλαι ἀπέκλυσεν ἅλμη.

ὁ δὲ λόγος (991—3)· εὔδιον ἂν εἴη τὸ κατάστημα τηνικαῦτα, ὅταν ἐπὶ τὸν πόντον φαίνηται νεφέλη καὶ μὴ ἐν ὕψει ὑπάρχηι, ἀλλ' αὐτοῦ πλησίον τοῦ πόντου παραθλίβηται πλαταμῶνι ὁμοία, καὶ αὐτὴ ἡ νεφέλη ὁμοίως ὀλίγον προνενευκυῖα τῆς θαλάσσης ὑπάρχηι, καθάπερ ὁ πλαταμών. πλαταμὼν δέ ἐστιν ἡ ὀλίγον ὑπερκύπτουσα τῆς θαλάσσης ὁμαλὴ πέτρα καὶ ὕφαλος.

994—8. *σκέπτεο δ' εὔδιος μὲν —*: εὐδίας μὲν οὖν οὔσης

2, 3 φαίνεται M ‖ 8 σκοπῶσιν libri ‖ 9 προσδοκᾶν AAld | δὲ om Ald ‖ 10 τῆς θ. om AAld | ταπ. om Ald ‖ 10, 1 ν. οἷα ἀγχιβαθὴς καὶ ἐπιμήκης πέτρα AAld ‖ 11 ὁμοίως AM, om Ald ‖ 12, 3 schol Ald omisso lemmate sic incipit ἢ ἐὰν ἐπὶ τὸν πόντον χθαμαλὴ νεφέλη ‖ 12 εἰ A: ἐν M ‖ 14 οὖσαν post ταπ. add Ald ‖ 15 σημαίνει AAld ‖ 16 πλαταμὼν δέ ἐστι πέτρα sine lemmate Ald ‖ 17 οὖσα om M ‖ 18 ἀπόλλωνος M ‖ 19 ἥματα A | νηήσαντο Apollonius: ἠίσατο A, ἠίσσατο M, εἴσατο Ald ‖ 20 λεῖα AAld | ἐπέβαλε A, ἀπέβαλλε Ald ‖ 21 ἀπέκλυζεν Ald; ἀποέκλυσεν coni Merkel ‖ 24 περιθλίβηται A | τοῖς (om A) πλαταμῶσιν ὁμοίως AAld ‖ 24, 5 καὶ γὰρ καὶ αὐτὴ Ald ‖ 25 ἡ αὐτὴ νεφ. A | ὁμοίως om M ‖ 25, 6 ὑπάρχει Ald ‖ 26 ἔστι γὰρ πλ. ὡς ἔφην ἡ ὀλ. Ald ‖ 28 *σκέπτεο* pro lemmate Ald | οὖν om M

σημεῖα λάμβανε χειμῶνος, χειμῶνος δὲ ὄντος σημεῖα ζήτει γαλήνης, μάλιστα δὲ πάντων σκόπει τὴν Φάτνην καὶ ζήτει· καθαιρομένης γὰρ τῆς ἀχλύος μεταβολὴν τὴν ἐκ χειμῶνος εἰς εὐδίαν ὑποδηλοῖ.

ἄλλως. περισκόπει δὲ τὰ τεκμήρια τοῦ χειμῶνος ἔτι ἐν εὐδίαι ὤν, ἀπὸ δὲ χειμῶνος λήγοντος τὰ τῆς γαλήνης. σφόδρα δὲ ἀναγκαῖόν ἐστιν ἀφορᾶν πρὸς τὴν Φάτνην, ἣν ὁ Καρκίνος περὶ ἑαυτὸν κύκλωι ἔχει.

997. *πρῶτα καθαιρομένην —: περισκόπει δὲ αὐτὴν λοιπὸν ἀρχὴν λαμβάνουσαν τοῦ καθαίρεσθαι πάσης ὁμίχλης ὑπένερθε γενομένης καὶ ἐκτὸς αὐτῆς.*

997. *πάσης ὑπένερθεν ὁμίχλης —: οὐ τὴν Φάτνην κατωτέραν πάσης ὁμίχλης (ἡ γὰρ τῶν ἀέρων ἀκρασία πολὺ τοῦ οὐρανοῦ κατωτέρω), ἀλλὰ πάσης ὁμίχλης κατωτέρω καὶ ἐκτὸς γινομένης τοῦ Καρκίνου καὶ τῆς Φάτνης.*

998. *κείνη γὰρ φθίνοντι —: ἐκείνη γὰρ ἡ Φάτνη φθίνοντος χειμῶνος καθαίρεται. καὶ δῆλον, ὅτι σφόδρα ἀκριβὲς τὸ σημεῖόν ἐστιν εὐδίας· ἡ γὰρ Φάτνη φύσει σφόδρα ἐστὶν ἀμαυρὰ καὶ δυσκατάληπτος καὶ ὑπὸ ὀλίγης ἀέρος δυσκρασίας ἀφανιζομένη. ὅτε δὲ φαίνεται καθαρά, δῆλον ὅτι οὐδ' ἡ τυχοῦσα ὑπόκειται δυσκρασία, ἀλλὰ πάντηι καθαρός ἐστιν ὁ ἀήρ.*

999 sqq. *καὶ φλόγες ἡσύχιαι —: προείπομεν* (p. 524), *τίνα συμβαίνει τῶι λύχνωι ἐν τῶι χειμῶνι. ἥσυχα οὖν φαίνων δηλοῖ εὐδίαν. ὁ δὲ νοῦς, καὶ τὰς τῶν λύχνων δὲ φλόγας ἡσυχίους, τουτέστι μὴ σπινθηροπόμπους, εἶναι μηδὲ κτυπούσας καὶ τὰς νυκτερίους γλαῦκας ἀταράχως βοώσας (ἐν γὰρ τῶι χειμῶνι*

---

1 *σημεῖον* Ald ‖ 2 *καὶ ζήτει* om M ‖ 5 *ἄλλως* om et scholia coniunxit AAld | *οὖν* pro *δὲ* Ald ‖ 5, 6 *τοῦ χ. ὅταν ἐν εὐδίαι ἦις* Ald ‖ 5 *ὅτι* A ‖ 8 *κύκλον* A | *περικυκλῶν περιέχει* Ald; *Κ. κύκλωι περιέχει* Bekker ‖ 9 lemma om MAld ‖ 9, 10 post *αὐτὴν* Ald *πρῶτα καθαιρομένην ἤγουν ἤδη ἀρχομένην αὐτὴν τοῦ κ.* ‖ 10 *λ. αὐτὴν λαμβάνεσθαι τοῦ κ.* A ‖ 11 *γινομένης* omisso *καὶ* AAld ‖ 12 schol post l. 21 scriptum AMAld: traieci | *τὸ δὲ πάσης* A Ald ‖ 13 *κατωτέρω* AAld | *φησίν* post *ὁμ.* add Ald | *δυσκρασία* Ald ‖ 15 *γινομένου* A, *γενομένης* M ‖ 16 lemma om et scholia coniunxit M ‖ 16, 7 *φθίνοντι χειμῶνι* A ‖ 18 *φύσει* om AAld | *σφόδρα* om M ‖ 19 *δυσκρ. ἀέρ.* AAld ‖ 22 *ἡσύχιοι* (superscr. *αι*) A, *ἡσύχαιοι* Ald ‖ 22, 3 *τινὰ συμβαίνειν* M ‖ 24 *ἡσυχίας* M ‖ 25 *οὔσας* pro *εἶναι* M | *σημεῖον εὐδίας ἴσθι* post *κτ.* Ald ‖ 26 *νυκτερινὰς* A

περιεχομένη τῶι κρύει ἀτάκτως κραυγάζει), καὶ τὰς κορώνας δὲ ἠρέμα [καὶ] ποικίληι τῆι φωνῆι χρωμένας εὐδίας γίνεσθαι σημεῖα· αἵ τε γὰρ φλόγες ὑπ' οὐδενὸς ταρασσόμεναι κατὰ τὸν ἴδιον φέρονται θεσμὸν τά τε ὄρνεα ἀταρακτοῦντα ὥσπερ ὑφ' ἡδονῆς τοῦτο πάσχει.

ἄλλως. καὶ φλόγες ἥσυχιαι —: εὐδίας σημεῖον καὶ φῶς ἀπὸ τῶν λύχνων ἡσυχαῖον καὶ γλαὺξ ἄιδουσα ἡσύχως καὶ κορώνη ἑσπέρας ποικίλον φθεγγομένη καὶ μεθ' ἡσυχίας. ἄιδει δὲ ἡ γλαὺξ προσδοκῶσα πραεῖαν νύκτα καὶ νομὴν ἄφθονον.

1001. καὶ ἥσυχα ποικίλλουσα —: τουτέστι ποικίλλουσα τὴν φωνὴν αὐτῆς εἰς διαφορὰς φωνῶν καὶ πολύφωνα κρώζουσα. προείπομεν δέ (p. 522, 20), ὅτι καὶ οἱ κόρακες καὶ αἱ κορῶναι ἀρχομένου χειμῶνος ἡδόμενοι φαίνονται. λοιπὸν δὲ προϊόντος καὶ ἐπίτασιν τοῦ κρύους ἔχοντος οὐκέτι χαίρουσιν, ἀλλ' ἀρχομένου θέρους πάλιν ἡδόμενοι φαίνονται· τὰς γὰρ τῶν καιρῶν ὑπερβολὰς οὐ φέρουσιν. φασὶ δέ, ὅτι, ὅταν καὶ ἡ κορώνη ποικίληι τῆι φωνῆι καὶ ἥσυχα κρώζηι καὶ μὴ τραχέα, δηλοῖ ὑφ' ἡδονῆς εὐδίαν.

1003 sqq. καὶ κόρακες μοῦνοι —: τὴν αἰτίαν καὶ αὐτὸς εἶπεν· χαιρόντων γὰρ αἱ τοιαῦται φωναὶ καὶ αἱ κινήσεις ἐκθαρσησάντων τῆι καθαρότητι τοῦ ἀέρος. πρῶτον δὲ ἰδίαι βοῶσιν ἀλλήλοις προσημαίνοντες, εἶτα πιστεύσαντες ἅμα καὶ γεγηθότες διίπτανται.

ἄλλως. καὶ οἱ κόρακες ἔστωσαν σημεῖον εὐδίας, ὅταν μόνοι καὶ καθ' ἕνα ἐν τῆι ἐρημίαι βοήσαντες, εἶτα καὶ δεύτερον βοήσαντες μηκέτι μόνοι ἀλλ' ἀγεληδὸν προέρχωνται πρὸς τὴν ἑσπέραν κοῖτον φροντίζοντες καὶ φωνῆς οἱ πάντες πεπληρωμένοι ἐπὶ τῆι ἐσομένηι εὐδίαι. ὁ δὲ νοῦς· καὶ οἱ κόρακες κατὰ μόνας μὲν ἐπιεικῶς φθεγγόμενοι καὶ ἐπαναδιπλοῦντες τὴν φωνήν, ἔπειτα λαμπροτέραι τῆι φωνῆι χρώμενοι καὶ περὶ τὴν τοῦ

---

1 περιεχομένας τῶι κρύει ἴδοι τις ἂν κραυγαζούσας ἀτάκτως Ald ‖ 1—5 iterum M post p. 530, 7 lemmate πολύφωνα κορώνη (1002) praescripto sic καὶ τὰς κορώνας ποικίληι τῆι φ. χρ. ἠρ. εὐδίας σημ. — πάσχει ‖ 2, 3 εὐδίας γίνεσθαι σημεῖα om hic Ald, cf p. 528, 25 ‖ 4 ἀτακτοῦντα Bekker ‖ 6—9 schol om AAld ‖ 7 ἡσυχιαῖον M ‖ 10 τὸ δὲ ante lemma Ald | καὶ om Ald ‖ 12 καὶ prius om M ‖ 13 ἡδόμενοι M: εὐφραινόμεναι A, -οι Ald ‖ 15 ἐφάνησαν post πάλιν Ald | ἡδόμεναι libri ‖ 16 ὅτι om M | καὶ om Ald ‖ 17 τῆι φ. ποικ. AAld ‖ 19 καὶ om Ald ‖ 19, 20 αὐτὴν A ‖ 24—8 om Ald ‖ 24 εὐδίας σημ. A ‖ 28, 9 κατὰ μόνας μὲν om AAld

ὕπνου ὥραν συνουσιαζόμενοι καὶ μετὰ γοερωτέρας φωνῆς ἐπὶ τὴν ἀνάπαυσιν χωροῦντες παραπλήσιοι ἡδομένοις ἐπὶ τῶι εὐδινῶι καταστήματι, καὶ ἐν τῆι ἐγρηγόρσει τῆι φωνῆι τερπόμενοι ἐν [δὲ] τῶι ὀρθρινῶι καιρῶι πολλοὶ μὲν ἐπὶ τῶι φλοιῶι τῶν δένδρων, πολλοὶ δὲ ἐπὶ τοῖς ἀκρεμόσι παρεικότες τὰ πτερὰ καὶ ἥσυχοι διατελοῦντες εὐδίαν σημαίνουσιν.

1005. *πλειότερον δ' ἀγεληδὸν* —: πλειότερον δὲ φωνῆς ἔμπλεοι γίνονται ἀγεληδὸν ὄντες, ἐπειδὰν τοῦ κοίτου φροντίδα ποιῶσιν.

1006. *χαίρειν κέ τις ὠίσσοιτο*: ὡς ἐκ τοῦ φθέγματος χαίρειν ἄν τις ὑπολάβοι αὐτούς, ὁποῖα κράζουσιν ἥσυχα καὶ ἀνειμένα· τοῦτο γάρ ἐστι τὸ *λιγαινομένοισιν ὁμοῖα* (1007).

1008. *πολλὰ δὲ δενδρείοιο* —: πολλοὶ δὲ καὶ ὅταν τῶι δένδρει, εἰς ὃ αὐλίζονται περὶ τὸν φλοῦν καὶ τὸ στέλεχος καθεσθέντες, κρώζωσι καὶ ⟨ἄλλοτε⟩ ἄλλα μέλη λέγωσι, ταῦτα σημεῖα εὐδίας.

1009. *ἧχί τε κείουσιν* —: ἐν ὧι αὐλίζονται καὶ καθέζονται, ἀπ' αὐτοῦ ⟨εἰ⟩ πάλιν αἴρονται, καὶ περιπετασθέντες πάλιν ἐπ' αὐτὸ εἰ ὑποστρέφοιεν, εὐδινὸν τὸ περὶ τὸν ἀέρα κατάστημα γίνωσκε· χαιρόντων γὰρ αἱ τοιαῦται φωναὶ καὶ κινήσεις, ἐκθαρσησάντων τῆι καθαρότητι τοῦ ἀέρος. § οὗτος δηλῶσαι ἠθέλησε, ποῖον δένδρον εἴρηκεν· λέγει γὰρ 'ὅπου τίκτουσιν', ἀπὸ τοῦ τεκείω ῥήματος. ἐμοὶ δὲ δοκεῖ μᾶλλον *κείουσιν* ἀντὶ τοῦ κοιμῶνται ἀπὸ τοῦ κείω, ὁ δὲ *τε* σύνδεσμος, ἵν' ἧι

1 δὲ post ὕπνου add M ‖ 2, 3 εὐδιεινῶι AAld ‖ 6 ἥσυχα AAld ‖ 7 τὸ δὲ *πλ.* Ald | *πλειότεροι* AAld | ἤγουν post lemma Ald | πλειοτέρας A Ald | δὲ om Ald ‖ 8 φ. ἔχοντες τουτέστιν ἔ. A, ἐχόμενοι τουτέστιν Ald | γενόμενοι ἀγ. Ald ‖ 9 ποιήσουσι A, -ωσι Ald ‖ 10 τὸ δὲ *χαίρ.* Ald | *καί τις* M ‖ 10, 1 φθ. δηλαδὴ χ. Ald ‖ 11 ὑπολάβη A | αὐτούς om M | ὅπως Ald | κρώζουσιν AAld ‖ 12 τὸ om M | *λιγαινομένοις* AM ‖ 14 τὸ δὲ *πολλὰ δένδρ.* ἀντὶ τοῦ πολλοὶ καὶ ὅταν ἐν Ald ‖ 15 δένδρω AAld | τὸν στέλεχον AAld ‖ 16 μέλη ἄλλα AAld ‖ 16—18 λέγωσιν εὐδίαν σημειούμενοι. τὸ δὲ *ἧχί τε κ.* ἤγουν Ald ‖ 19 ⟨καὶ⟩ ἀπ' suppl Ald ‖ 19, 20 γὰρ ἀπ' αὐτοῦ αἰρόμενοι καὶ πετασθέντες πάλιν ἐπ' αὐτὸ ὑποστραφεῖεν Ald ‖ 19 -α M, πετασθέντες AAld ‖ 20 αὐτοῦ A | ὑποστρέφειεν A ‖ 22—25 δηλῶσαι οὖν βουλόμενος τὸ δένδρον ἔφη *ὅπου τεκείουσι.* τινὲς οὖν τὸ *ἧχί τε κείουσιν* εἰς δύο μέρη διαιροῦντες τὸ *τεκείουσι* ῥῆμά φασιν ἀπὸ τοῦ τεκείω, ἵν' ἧι 'ὅπου γεννῶσι'. κρεῖττον δὲ λέγειν *ἧχί τε κείουσιν* (ἤγουν ὅπου κοιμῶνται) ἀπὸ τοῦ κείω τοῦ τε συνδέσμου ὄντος, ἵν' Ald ‖ 23 ἠθέλησα A ‖ 23, 4 ὅπου τεκείουσιν A, cf Ald ‖ 24 post ῥήματος add M ὅπου τίκτουσιν: om A ‖ 25 γὰρ pro δὲ A | ἵνα A

‘ὅπου καὶ τὴν κοίτην ἔχουσι καὶ ὅπου αὐλίζονται καὶ τῆς πτήσεως παύονται’· τὸ γὰρ *ἀπτερύονται* (1009) οἱονεὶ τὰ πτερὰ χαλάσαντες. ἢ τὸ *ἀπτερύονται* ἀντὶ τοῦ διασείουσι τὰς πτέρυγας ὑποστρέψαντες· διακινοῦσι γὰρ τὰς πτέρυγας ἤτοι ὑφ’ ἡδονῆς τὴν κοίτην καταλαβόντες ἢ τὴν ἐκ τοῦ ἀέρος διατινάσσοντες ἰκμάδα. καὶ παρ’ Ἀρχιλόχωι (cf fr 141 et Aratea p. 352—355) ἡ ὑφ’ ἡδονῆς σαλευομένη κορώνη ‘ὥσπερ κηρύλος πέτρης ἐπὶ προβλῆτος ἀπτερύσσετο’. § τὸ δὲ *ὑπότροποι* ἀπὸ τοῦ νομοῦ πάλιν ὡς ἐπὶ τὴν κοίτην.

ἀπτερύονται: προσέθηκε τὸ ᾱ διὰ τὸ μέτρον. πτερύσσειν δὲ ἐτυμολογεῖται οἱονεὶ πτεροσείειν.

1010—2. *καὶ δ’ ἄν που γέρανοι* —: καὶ αἱ γέρανοι συνηθροισμέναι ὅταν μακρὰν πτῆσιν ἀνύσωσι καὶ μὴ εἰς τοὐπίσω ὑποστραφῶσιν, εὐδίαν δηλοῦσιν· προγινώσκουσαι γὰρ πολλῶν ἡμερῶν εὐδίαν γενησομένην διαίρονται εἰς ὕψος καὶ ἐπιθαρσοῦσι τῶι διαστήματι τῆς πτήσεως.

ἄλλως. καὶ αἱ γέρανοι πάλιν τὰς τῶν καιρῶν ὑπερβολὰς οὐ φέρουσιν, ἀλλὰ χειμῶνι μὲν ἀπὸ Θράικης ὡς ἐπὶ τὰ θερμότερα φεύγουσι [καὶ] εἰς τὴν Αἴγυπτον. πάλιν δέ, ὅτε χειμών, καὶ τὸν αὐτὸν ἀνύουσι δρόμον. καὶ ἐὰν πετομένων αὐτῶν πνεύματα ποιητικὰ χειμῶνος ἐμπέσηι, οὐκέτι αἱ πᾶσαι τὸν αὐτὸν ἀνύουσι δρόμον, ἀλλὰ φεύγουσ⟨α⟩ι τὰ πνεύματα ἐξ ὑποστροφῆς ἀτάκτως ποιοῦνται τὰς πτήσεις μετὰ κλαγγῆς καὶ φόβου τοῦ χειμῶνος. βοῶσι δὲ πάλιν ὡς ἡδόμεναι, ὅταν εἰς τὰ θερμὰ τῶν τόπων ἐν χειμῶνι γένωνται· φησὶ γάρ· καὶ ὅτε τὸν αὐτὸν ἀνύουσι δρόμον, εὐδίαν δηλοῦσιν· ἐπάγει γὰρ *οἱ δὲ παλιρρόθιοί κεν ὑπεύδιοι φορέοιντο* (1012). καὶ Ὅμηρος (Il III 5) ‘κλαγγῆι ταί γε πέτονται ἐπ’ Ὠκεανοῖο ῥοάων’ καὶ ὁ Ἡσίοδος (Opp 448—451)

---

3 χαλῶσιν Ald | τὸ ἀπτ. ἀντὶ τοῦ om AAld ‖ 4 δὲ pro γὰρ A ‖ 4, 5 οὗτοι ὑφ’ A ‖ 5, 6 ἰκμ. διατ. AAld ‖ 7 ἡ AM: om Ald ‖ 7, 8 ὥσπερ — ἀπτ. M: om AAld ‖ 8 post ὑπ. add Ald ἀντὶ τοῦ τραπέντες ‖ 10 ἐν δὲ τῶι ἀπτ. Ald scholiis coniunctis | δὲ τὸ A ‖ 11 γαρ pro δὲ AAld, quae deinde ἐστὶ καὶ πτερύειν. ἐτ. δὲ ‖ 12 αἱ om Ald ‖ 14 προγινώσκουσαι AAld: -ι M ‖ 15, 6 ἐπιθαρροῦσι Ald ‖ 17 *ἕνα δρόμον ἤλιθα πᾶσαι* pro lemmate A, αἱ γὰρ γέρανοι τὰς τῶν omisso lemmate Ald ‖ 18 χειμῶνα A, -ος Ald ‖ 19 διατρίβουσι post Αἴγ. add AAld | δὲ om M | καὶ alt om AAld ‖ 21 ἐμπέση χειμῶνος AAld ‖ 23 ποιοῦσαι Ald | φόβον M: ψόφον AAld | δεδοικυῖαι τὸν χειμῶνα Ald ‖ 25—27 φησὶ — *φορέοιντο* M post p. 532, 4 ‖ 26 ἐπιφέρει M ‖ 28 ὁ om Ald

φράζεο δ', 'εὖτ' ἂν γεράνου φωνὴν ἐπακούσῃς
ὑψόθεν ἐκ νεφέων ἐνιαύσια κεκληγυίης,
ἥ τ' ἀροτοῖό τε σῆμα φέρει καὶ χείματος ὥρην
δεικνύει ὀμβρηροῦ'.

ἐν εὐδίαι οὐκ ἂν παλιρρόθιοι καὶ ἄτακτοι φέροιντο, ἀλλὰ λεῖόν τινα καὶ τὸν αὐτὸν ἀποτελοῦσι δρόμον.

1012. *οὐδὲ παλίρροθιοι* —: πνεύματος σκληροῦ ὄντος διὰ τὴν πύκνωσιν τοῦ ἀέρος παλινδρομοῦσιν αἱ γέρανοι, ἐν δὲ ἀκύμονι καὶ κεχυμένωι καὶ λείωι καὶ ἀπταίστωι εὐδρομοῦσιν.

1013 sqq. *ἦμος δ' ἀστερόθεν* —: μεταβέβηκε πάλιν ἐπὶ τὰ τοῦ χειμῶνος σημεῖα καὶ φησίν· ὅταν ἴδῃς ἐν καθαρῶι ἀέρι αἰφνίδιον ἀμβλυνομένους ἀστέρας μήτε νέφους μήτ' ἄλλης τινὸς ἀχλύος ἐπισκιαζούσης μήτε σελήνης ἐπιπροσθούσης, χειμῶνα προσδόκα. δηλοῖ δέ, ὅτι ἡμῖν ἀνεπαισθήτως ὁ ἀὴρ παχυμερὴς γενόμενος τοῦτο ποιεῖ.

ἄλλως. ἡνίκα τὸ τῶν ἀστέρων φῶς καθαρὸν ὂν ἄρχεται ἀμαυροῦσθαι καὶ μή εἰσι νεφέλαι πεπιλημέναι αἱ τὴν ἀορασίαν ποιοῦσαι, μηδ' ἄλλος τις ζόφος ὁμιχλώδης ὑπαντᾶι μήτε ἡ σελήνη, ἀλλὰ αὐτὰ τὰ ἄστρα ἄνευ τινὸς ὑποκειμένης αἰτίας ἀμαυρὰ φαίνονται, μηκέτι τοῦτο τὸ σημεῖον εὐδίας σοι ἔστω, ἀλλ' ἐπιτήρει ἐσόμενον χειμῶνα. γίνεται δὲ τοῦτο αὐχμοῦ ἐπιπροσθοῦντος τοῖς ἄστροις καὶ τὸ λαμπρὸν αὐτῶν ἀμβλύνοντος.

1015. *οὐδὲ σελήνη*: τοῦτο εἶπεν, ἐπειδὴ ἡ σελήνη ἐπισκέπει τῶι ἰδίωι φωτὶ καὶ ἀμαυροῖ τοὺς ἀστέρας. τῶν οὖν ἀστέρων ἐξαίφνης σκοτεινῶν γινομένων χειμὼν ἔσται.

1018—20. *καὶ ὁππότε ταὶ μὲν ἕωσιν* —: ὡσαύτως, καὶ ὅταν τῶν νεφελῶν αἳ μὲν ὑψηλότεραι ἐν τῶι αὐτῶι τόπωι μένωσιν ἀκίνητοι, αἱ δ' ὑπ' αὐταῖς διαρριπίζωνται αἳ μὲν

1 *φράζεσθαι δ'* Hesiodus | *εὖτ' ἂν γεράνου φωνὴν* M: *αὖτε ἐὰν γεράνων φωνῆς* AAld ‖ 2 *ἐνιαύσιαι* A ‖ 3 *τε* om M ‖ 4 *ὀμβρινοῦ* AAld ‖ 5 cf ad p. 531, 25 | *οὖν οὐκ ἂν* A, *οὖν κἂν* Ald | *ἀτάκτως* Ald | *λεῖον* AAld: *λέγει ὃν* M ‖ 7 *ἢ ὅτι πν. μὲν σκληροῦ* omisso lemmate Ald ‖ 12 *αἰφνιδίως* Ald | *μήτε* AAld ‖ 14 *ἀνεπαισθήτως* Ald: *-ος* AM | *ὁ* om M ‖ 15 *γινόμενος* A Ald ‖ 16—21 (*χειμῶνα*) om AAld ‖ 17 *εἰσι* scripsi: *ὦσι* M ‖ 23 *τὸ οὖν* lemmati praescripsit et scholia coniunxit Ald ‖ 23, 4 *ἐπισκέπτει* A, *ἐπὶ σκέπει* M, *σκέπει* Ald ‖ 24, 5 *ἀ. εἰ οὖν ἄνευ τούτων ἐξ. σκοτεινα τὰ ἄστρα γένηται χ. ἔ.* Ald ‖ 25 *ἐξέφνης* M ‖ 26 *μενέωσιν* Ald ‖ 28 *αὐταῖς* ABessarion in M (= rec[3], cf ed Arati p. XXXV) Ald: *αὐτοὺς* M | *ὑπορριπίζωνται* A, *-ονται* Ald

προηγούμεναι, αἱ δὲ καταλαμβάνουσαι, ὡσαύτως χειμῶνα δεῖ προσδοκᾶν.

ἄλλως. καὶ τοῦτο σημεῖον ἔστω χειμῶνος, ὅταν ἔν τινι τόπωι τῶν νεφελῶν αἱ μὲν ἐν τῶι αὐτῶι τόπωι μένωσιν ἀκίνητοι, ἄλλαι δὲ ἀπ' αὐτῆς ἐκείνης τῆς χώρας καὶ ἐξ ἐκείνου τοῦ τόπου ἔλθωσιν, αἱ μὲν τὰς ἱσταμένας περιτρέχουσαι, ἄλλαι δ' ὄπιθεν ἐρχόμεναι.

1021 sqq. *καὶ χῆνες —: τούς τε χῆνας καὶ τὰ λοιπὰ ἐφεξῆς, ἃ καταλέγει, ὄρνεα ταραχωδῶς καὶ μετὰ πολλῆς κινούμενα κραυγῆς σύμβολα γίνονται χειμῶνος· τῆς γὰρ τοῦ ἀέρος ἀκρασίας αἰσθανόμενα οὐ φυλάττουσι τὴν προτέραν εὐκοσμίαν.*

ἄλλως. ἐξίασιν εἰς κατανομὴν μετὰ φωνῆς τινος πλείονος τοῦ εἰωθότος βοσκόμενοι διὰ τὸ μηκέτι δύνασθαι εὐχερῶς ἐξελθεῖν καὶ βοσκηθῆναι ἐκ τοῦ χειμῶνος τοῦ γενομένου.

1022. *καὶ ἐννεάγηρα κορώνη: ἐννέα γὰρ γενεάς, ἔτη τ', ζῆι ἡ κορώνη. ἢ τὸ ἐννέα ἐπὶ πλήθους ποιητικῶς ληπτέον. καὶ ἡ πολύγηρα οὖν κορώνη ὀξέα κρώζουσα νυκτὸς χειμῶνός ἐστι δηλωτική.*

1023. *καὶ ὀψὲ βοῶντε —: καὶ πρὸς τὴν ἑσπέραν βοῶντες οἱ κολοιοὶ σημεῖόν εἰσι χειμῶνος, ὅταν ἑσπερίζοντος τοῦ καιροῦ κοίτου φροντίζωσιν. βοῶσι δὲ χάριν τῆς αὐτῶν κοίτης· ὡς γὰρ εἴπομεν* (p. 522 sq.), *πρὸ τοῦ χειμῶνος ἔρχονται αὐτόσε.* § *τὸ δὲ βοῶντε* (1023): *δυϊκῶι ἀριθμῶι ἐχρήσατο ἀντὶ πληθυντικοῦ· τοῦτο γὰρ ἔθος αὐτῶι. τοῦτο καὶ Ὅμηρος οἶδεν* (Il V 487).

1024. *καὶ σπίνος —: σπίνος καὶ ὀρχίλος καὶ ἐριθεὺς εἴδη ὀρνέων.* § *τὸ δὲ ἠῶ ἀσπίζων οἷον ὁ σπίνος ὑπὸ ὄρθρον*

---

1 *χειμῶνας* Ald ‖ 1—3 *δεῖ — χειμῶνος* om Ald ‖ 3 *ἄλλως* om AAld | *τὸ* post *τοῦτο* M: omisi ‖ 4 *αὐτῶ τῶ τ.* M ‖ 4, 5 *ἀκίνητοι* om M ‖ 5 *ἄλλοι* A ‖ 5, 6 *καὶ τοῦ τόπου ἐκείνου ἐξέλθωσιν* Ald ‖ 6 *παρατρέχουσι* A, *-αι* Ald ‖ 7 *ὄπισθεν* Ald | *ἔρχονται* A, *-ωνται* M ‖ 8 *τὰς* Ald ‖ 10 *σ. φησι γίνεσθαι* Ald ‖ 12 *τὸ δὲ ἐπειγόμενοι ἀντὶ τοῦ ἐξ.* omisso lemmate Ald | *νομὴν* AAld | *πλεῖον* AM ‖ 14 *τοῦ γενομένου* om M ‖ 15 *γενεάς* M: *-εῶν* AAld ‖ 16 *τ'* scripsi: *τὰ* M, om AAld | *ἀντὶ τοῦ πολλὰ* (pro *ἐπὶ πλ.*) Ald ‖ 17 *ἤγουν ἡ π. κ.* Ald ‖ 19 lemma om et scholia coniunxit M ‖ 20 *σῆμα* A | *δηλαδὴ* post *ὅταν* add Ald ‖ 21 *κοίτης χρήζωσι* Ald | *φροντίζουσιν* A ‖ 21, 2 *βοῶσι — αὐτόσε* om M ‖ 22 *ἐρχόμενον αὐτόν* A | *αὐτοῦ* Ald ‖ 23 *τῶι δὲ* Ald ‖ 24 *τοῦτο* M: *ὡς* A, *ὅ* Ald ‖ 25, 6 post lemma A *εἶδος ὀρνέου. τὸ δὲ ἠῶα σπίζων οἷον,* Ald *εἶδος ὀρνέου καὶ ὁ σπίνος. τὸ δὲ ἠῶ ἀσπίζων ἤγουν*

φθεγγόμενος. καὶ πάντα, φησί, τὰ ὄρνεα ἐκφεύγοντα τὸ πέλαγος διὰ τὴν ψῦξιν σημεῖόν εἰσι χειμῶνος.

1025. *καὶ ὀρχίλος ἢ καὶ ἐριθεύς: καὶ ταῦτα εἴδη ὀρνέων. δῆλον δέ, ὅτι εἰς φωλεοὺς καταδυόμενα τὸν ἐπιόντα προδεικνύουσι καὶ προσημαίνουσι χειμῶνα.*

1026. *καὶ φῦλα κολοιῶν: καὶ τὰ συστήματα τῶν κολοιῶν πρὸς τὴν ἑσπέραν ἐπὶ κοίτην ἐρχόμενα ἀπὸ τῆς ἐν τῆι γῆι κατανομῆς χειμῶνα δηλοῦσιν.* § *τραφεροῦ δὲ* (1027) *τῆς γῆς· ἐπὶ γὰρ τῶν ἀρουρῶν βόσκονται τὰ ἀποβαλλόμενα ἢ ἐκπίπτοντα τῶν καρπῶν διεπόμενοι.* § *ἐπὶ ὄψιον δὲ αὖλιν* (1027): *τὴν ἑσπερινὴν κοίτην.*

1028—30. *οὐδ' ἂν ἐπὶ ξουθαὶ —: αἱ κατάστικτοι μέλισσαι. ὁ δὲ νοῦς· μεγάλου χειμῶνος ἰόντος οὐδὲ αἱ ξουθαὶ μέλισσαι ἐπὶ τὸ πρόσω ἢ πόρρω τὴν κατανομὴν τῶν σίμβλων ποιοῦνται, ἀλλ' αὐτοῦ καὶ ἐν αὐτῶι τῶι τόπωι ἑλίσσονται, ἤτοι γε ἀναστρέφονται, καὶ ἑλίσσουσι τὰ τοῦ μέλιτος καὶ τῶν ἔργων φροντίσματα. οἳ δὲ ἔργων* (1030) *τῶν γεωργικῶν ἀνθῶν· ἐν γὰρ τοῖς ἀγροῖς αὐτῶν εἰσιν αἱ ὁδοί. ἐξιοῦσαι οὖν τῶν σίμβλων εὐθέως ἔρχονται ἐπὶ τοὺς ἀγροὺς καὶ πλησίον βόσκονται, μήποτε ἄφνω ἐπιγένηται χειμών, ἵνα ἐγγὺς ὦσι [τὰ] τῶν σίμβλων· δυσριγοτάτη γὰρ ἡ μέλισσα.*

ἄλλως. αἱ μέλισσαι ἐγγὺς τῶν κυψελῶν ἀναστρεφόμεναι καὶ μὴ πόρρω τὴν νομὴν ποιοῦσαι (δυσριγόταται γάρ) χειμῶνα προδηλοῦσι καὶ προφαίνουσιν ἐσόμενον.

1031, 2. *οὐδ' ὑψοῦ γεράνων —: ἡ γέρανος δυσπαθὲς ἔχει τὸ σῶμα καὶ πρὸς τὰς τῶν καιρῶν ὑπερβολὰς ἀντέχειν οὐ δύναται. τὸ δὲ ἑξῆς· οὐδὲ αἱ τῶν γεράνων μακραὶ τάξεις τὰς αὐτὰς ὁδοὺς παρατείνουσαι (τοῦτο γὰρ ἦν εὐδίας σύμβολον* p. 531)

---

1 post *φθ.* Ald lemma add *καὶ πάντα* | *φησί* post *ὄρνεα* Ald, om M ‖ 3 *καὶ* alt om AM ‖ 9 post *γῆς* Ald *ἐπειδὴ τὰς ἀρούρας* ‖ 10, 1 *ἐπὶ — κοίτην* AAld: om M ‖ 12 *ἐπὶξουθαι ἤγουν* Ald ‖ 14 *πρόσω ἤγουν ἐκτὸς* Ald, *πρόσωπον ἢ πόρω* M, evanida in A ‖ 15, 6 *ἤτοι γε* M: *καὶ* AAld ‖ 16 *καὶ* prius AM: *ἢ* Ald ‖ 18 *καὶ μόνον* post *ἀγροῖς* add Ald ‖ 19, 20 *μήτε* M ‖ 20 *τὰ* om AAld ‖ 21 *δυσριγοτάτη γὰρ ἡ μ.* om AAld ‖ 22 *ἢ ὅτι* (pro *ἄλλως*) Ald | *μέλιτται* AAld ‖ 23 *δυσριγό(ώ* Ald)*τατοι* A Ald ‖ 25 post l. 24 sequitur p. 535, 4 lemmate *οὐδ' ὑψοῦ γεράνων* praefixo AAld | lemma om et *αὕτη γὰρ ἡ γέρ.* scripsit AAld ‖ 26 *ὠρῶν* (ex *ὀρῶν*) A, *ὡρῶν* Ald ‖ 27 *ὁ δὲ νοῦς· αἱ δὲ τῶν* AAld ‖ 28 *τείνουσαι* AAld

ἀλλ' ὑποστραφεῖσαι τὸ ὑγρὸν πνεῦμα ἐξ ὑποστροφῆς πορεύονται. καὶ γέρανοι οὖν μὴ διαιρόμεναι εἰς ὕψος μηδὲ ἐπ' εὐθείας ποιούμεναι τὴν πτῆσιν, ἀλλ' ὑποστρέφουσαι εἰς τοὺς τόπους, ὅθεν ἐκινήθησαν, τὸ αὐτὸ σημαίνουσιν.

ἄλλως. καὶ ταυτὶ δὲ σημεῖα χειμῶνος, γέρανοι μὴ εὐθυποροῦσαι ἱπτάμεναι, ἀράχνια νηνεμίας μετακινούμενα, φλὸξ ἀπὸ λύχνου μὴ καθαρὰ καὶ μόγις ἁπτόμενον πῦρ. πῆξις δὲ τέφρας νιφετοῦ σημεῖον καὶ τὰ περὶ τὰς μύξας τῶν λύχνων κέγχροις ὅμοια φαινόμενα· καὶ γὰρ καὶ τοῦτο νιφετοῦ. χαλάζης δὲ διαπίρου ἄνθρακος τὸ μέσον νεφελῶδες.

ἄλλως. ἀλλὰ — οὐδέ: τὰς γεράνους φασὶν ὄμβρων μελλόντων καταφέρεσθαι, οὐ μετεώρους αἴρεσθαι, ἀλλὰ καὶ τῆς εὐθείας ἐμποδίζεσθαι πτήσεως.

1033. *μηδ', ὅτε νηνεμίηι —: καὶ ὅταν τὰ ἀράχνια νηνεμίας οὔσης ἐν τῶι ἀέρι πλάζωνται. ὡσαύτως δὲ καί, ὅταν ἀμαυρὸν ἦι τὸ περὶ τοὺς λύχνους φέγγος καὶ μὴ εἰς ὕψος ἀνάπτηται, ἀλλὰ περιτρέπηται ὅμοιον γινόμενον τοῖς ἐπὶ τῶν θερμοτέρων ἀτμῶν τιθεμένοις λύχνοις. τὸ αὐτὸ σημαίνει καὶ τὸ πῦρ ὑπὸ τῆι σποδιᾶι ἀφανιζόμενον. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα γίνεται ὑπὸ τῆς χειμερινῆς καταστάσεως.*

ἄλλως. καὶ ἐν νηνεμίαι ὅτε ἡ ἀράχνη φέρεται μὴ καταφρόνει.

ἄλλως. ἡ ἀράχνη λεπτή ἐστι καὶ ἰσχνή, ἄλλως ⟨τε⟩ καὶ ⟨εἰ⟩ ἐν μετεώρωι ἐστίν. καὶ ἔτι ἡμῖν ἀνεπαισθήτου ὄντος τοῦ πνεύματος αὕτη καὶ ἐκ βραχείας κινήσεως φέρεται καὶ κινεῖται. ὁ δὲ λόγος· ἐν νηνεμίαι δὲ ὅτε ἡ ἀράχνη κινεῖται, μὴ καταφρόνει τοῦ σημείου· εἰ γὰρ καὶ τὸ αὐτίκα νηνεμία ἐστίν, ἀλλ' οὖν γε προδηλοῖ τὸν ἐσόμενον χειμῶνα.

1034. *καὶ φλόγες αἰθύσσωσι —: λύχνων φλόγες ἠρέμα*

---

1 *ἀλλὰ ἀποστραφεῖσαι* AAld | *καὶ* ante *ἐξ* add Ald ‖ 1, 2 *πορευόμεναι τὸ αὐτὸ σημεῖόν εἰσι* Ald ‖ 2 *διαιρούμεναι* Ald ‖ 4 *σημαίνουσιν* scripsi: *σημεῖόν εἰσι* A, *σημεῖον* Ald ‖ 5 *οὐδ' ὑψοῦ γεράνων* pro lemmate AAld | *ταῦτα* Ald ‖ 6 *νηνεμία* AAld ‖ 7 *καθὰ* M | *μόλις* AAld | *καιομένη* post *μόγις* add M ‖ 9 *σημεῖον* post *νιφ.* add Ald ‖ 10 *διαπύρου καὶ διαπύρου* A ‖ 10, 1 post *νεφ.* Ald *φασὶν οὖν τὰς γεράνους ὄμβρων* Ald ‖ 11 *ἀλλ'* M | *ἀλλ' — οὐδὲ* om A ‖ 13 post *πτήσεως* sequitur p. 534, 25 Ald ‖ 14 *μὴ δ'* M ‖ 15 *δὲ* om MAld ‖ 17 *περιστρέπηται* AAld ‖ 18 scripsi: *σημαίνουσι* M, *σημεῖον* AAld ‖ 19, 20 *καὶ ἄλλα δὲ πολλὰ σημεῖα γ. ἐπὶ τῆς* Ald ‖ 20 *τῆς* om M ‖ 21, 2 schol om Ald ‖ 26 *καὶ* ante *ἐν* add M ‖ 27 *τὸ* om AAld

παραφαινόμεναι πῦρ τε μόγις ἀναπτόμενον καὶ τὰ ἐλλύχνια φῶτα χειμῶνος σημεῖα· συμπίπτει γὰρ τὰ ὑποκείμενα ὑπὸ τοῦ ἀέρος.

1035,6. *ἢ πῦρ αὔηται —: ἀπὸ κοινοῦ· μηδὲ τότε πίστευε τῶι χειμῶνι, ὅτε πῦρ ἐφάπτεται μετὰ κακοπαθείας καὶ βραδέως καὶ τὰ ὑπαίθρια λύχνα· δῆλον γάρ, ὅτι πολλοῦ ὄντος τοῦ περιέχοντος ὑγροῦ βράδιον τὸ πῦρ ὑφάπτεται καὶ τὰ λύχνα. αὔηται οὖν ἀντὶ τοῦ ὑφάπτηται.*

Plut *ἄλλως. ἢ πῦρ αὔηται: τὰ καυστὰ βραδέως ἐξάπτεται παχυμεροῦς τοὺς πόρους ἐπιφράττοντος τοῦ ἀέρος. διόπερ οἱ τὰς δᾶιδας ἅπτοντες προτρίβουσιν ἐν τῆι τέφραι, ἵνα ἀποκρουσθῆι, εἴ τι ἔνικμον, καὶ τὸ πῦρ τῆς ὕλης μᾶλλον ἅψηται. οὕτω* ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ (fr 3 W.).

1036. *τί τοι λέγω, ὅσσα πέλονται —: τί σοι καταλέγω, ὅσα σημεῖα ἐπ' ἀνθρώποις γίνονται χειμῶνος καὶ εὐδίας; καὶ γὰρ ἐν τῆι πάντων εὐτελεστάτηι τέφραι περὶ ἐκεῖνον τὸν τόπον, ἔνθα ἐστί, πηγνυμένηι χειμῶνα σημαίνει· πολλῆς γὰρ περὶ τὸν ἀέρα νοτίας σημεῖον τὸ τοιοῦτον.*

1038. *αὐτοῦ πηγνυμένηι —: ἡ τέφρα μὴ διαλυομένη καὶ ὁμοία πεπηγυίαι χειμῶνα σημαίνει. καὶ κέγχροι πολλαὶ ἐπὶ τῆς τοῦ λύχνου φλογὸς ἐπανιστάμεναι νιφετὸν σημαίνουσιν. ὅταν δὲ τοῦ διαπύρου ἄνθρακος ἡ μὲν ἐπιφάνεια λαμπρὰ τυγχάνηι, ἡ δὲ μεσότης μελαίνηται, χάλαζαν ἐσομένην δεῖ σημειοῦσθαι.*

1039. *καὶ λύχνωι χιόνος —: καὶ ἐπὶ τῶι λύχνωι χιόνος γίνωσκε σημεῖα, ἐὰν κέγχροις ἐοικότα σήματα πανταχοῦ καὶ κύκλωι ἔχηι ἐγγὺς τῆς περιλαμπούσης μύξης.*

ἄλλως. καὶ περὶ χιόνος ἐσομένης ἀφορῶν μάθοις τοῖς

---

1 *περιφερόμεναι* AAld ‖ 2 *σημεῖον* AAld ‖ 4 *τὸ* ante *μηδὲ* add Ald ‖ 5 *ὅταν — ἐφάπτηται* AAld ‖ 6 *δηλῶν* A ‖ 7 *ἐφάπτεται* AAld ‖ 8 *ἐφάπτηται* A Ald ‖ 9 lemma *ἢ πῦρ αὔηται* om AAld | *Πλούταρχος δέ φησι τὰ* (omisso *οὕτω Πλ.* l. 13) Ald | *ἐξάπτεσθαι* Ald ‖ 10 *τοῖς πόροις* M | *τοῦ* om Ald ‖ 11 *προστρίβουσιν* libri: correxi ‖ 12 *ἢ* post *ἔνικμον* libri ‖ 14 *ὅσσα πέλονται* om Ald, *πέλονται* A ‖ 15 *γίνεται ἐπ' ἀνθρ.* AAld ‖ 16 *ἀσφαλεστάτη* AAld ‖ 17 *χειμὼν ἔσται* Ald ‖ 17,8 *πολλοῦ γὰρ π. τ. ἀ. νότου τ. τ. σ.* A | *πολλοῦ γὰρ τοῦ π. τ. ἀ. νοτίσματος τ. τ. σ.* Ald ‖ 19 *πηγνυμένη* AM | *οὖν* post *τ.* add Ald ‖ 20 *ὥσπερ* (pro *ὁμοία*) Ald | *σημαντικὴ χειμῶνος* Ald ‖ 21 *τοῦ τοῦ λύχνου φωτὸς* AAld ‖ 26 *σημεῖον* Ald | *σημεῖα* Ald ‖ 27 *πυριλαμποῦς* Ald ‖ 28 — p. 537, 5 M: om AAld

κέγχροις τοῦ λύχνου, ὅταν πάντη πλησίον τῆς μύξης ἔχηι σημεῖα· καὶ γὰρ περὶ τὴν μύξαν πολλάκις ὡς κέγχροι τινὲς συνίστανται, ἃ προελέγομεν (p. 526), *ἐκ τῆς ὑγρότητος τοῦ ἀέρος. ἡ σύνταξις· ὅτε κέγχροις ἐοικότα σημεῖα πάντη ἔχει κύκλωι τῆς λαμπούσης μύξης, περὶ χιόνος πύθοιο.*

1040. *πυριλαμπέος ἐγγύθι μύξης —: καὶ περὶ τὰς μύξας τῶν λύχνων ἐὰν κέγχροις ὅμοιά τινα ἀνιστῶνται· καὶ γὰρ ταῦτα γίνεται κατὰ τὴν ἔξωθεν ψῦξιν τοῦ ἐλλυχνίου ὥσπερ σβεννυμένου. καὶ ταῦτα μὲν χιόνος φησὶν εἶναι σημεῖα.*

1041—3. *ἄνθρακι δὲ ζώοντι —: τουτέστι κάρβωνι ἠνθρακωμένωι καὶ ζῶντι. ἐπὶ τούτωι, φησί, χαλάζης ἴσθι σημεῖον, ὁπόταν ὁ ἄνθραξ λαμπρὸς ὑπάρχηι, ἐν δὲ τῶι μέσωι ἔνδον ἐν τῆι καρδίαι αὐτοῦ ὥσπερ νεφέλη πυρὸς καιομένου φαίνηται.*

ἄλλως. ἐὰν ζῶντος ἄνθρακος, τουτέστι καιομένου, καὶ τῆς ἐπ' αὐτοῦ φλογὸς ὡς μεταξὺ ὥσπερ νεφέλη τις γένηται, χαλάζης τὸ τοιοῦτον σημεῖον. λευκὸν δὲ ⟨δεῖ⟩ φαντάζεσθαι τὸν ἄνθρακα διὰ τὴν πεπηγυῖαν τέφραν, καὶ εἰκότως τὸ τοιοῦτον σημεῖον χειμῶνος· ἡ γὰρ τοῦ ἀέρος ψῦξις τοιαύτη ἐστίν, ὡς καὶ μέχρι τοῦ πυρὸς διήκειν.

ὁππότε λαμπρὸς —: ὅταν δὲ τοῦ διαπύρου ἄνθρακος ἡ μὲν ἐπιφάνεια λαμπρὰ τυγχάνηι, ἡ δὲ μεσότης μελαίνηται, χάλαζαν ἐσομένην δεῖ σημειοῦσθαι.

1044 sqq. *πρῖνοι δ' οὐ καρποῖο —: ἄρχεται λοιπὸν καὶ ἀπὸ δένδρων τεκμήρια ἡμῖν διδόναι περὶ χειμώνων καὶ καιρῶν ἐπιτηδείων πρὸς γεωργίαν. δεῖ οὖν, φησί, λαβεῖν ἀπὸ πρίνου καὶ σχίνου σημεῖα· ὁ μὲν γὰρ τῆς πρίνου καρπὸς σύμμετρος ὢν τοιοῦτον καὶ τὸν χειμῶνα δηλοῖ, ὁ δὲ πλείων τοῦ συνήθους πλείονα αὐχμόν.*

---

4 *ἔχει* scripsi, cf Ar: *ἔχηι* M ‖ 6—9 Ald omisso lemmate post p. 536, 27 *ἐὰν οὖν καὶ περὶ τὰς μύξας κέγχροις ὅμοια σημεῖα γένηται, καὶ ταῦτα σημεῖον ἡγοῦ χειμῶνος* ‖ 6 *μύξης* om M ‖ 7 *τῶν λύχνων* om A | *τινὰ* om A | *ὅμοια γένηται, καὶ ταῦτα σημεῖον χειμῶνος* A, cf Ald | *ἀνίστανται* M ‖ 10 *δὲ* om Ald ‖ 10, 1 *ἤγουν ἠνθρακωμένωι καὶ καίοντι* Ald quae pergit *ἐὰν οὖν ζ.* (l. 15) ‖ 11—14 (*ἐπὶ — φαίνηται*) M: om AAld, cf ad l. 10, 1 ‖ 11 *τούτων* M ‖ 15—20 schol AAld: om M, cf p. 536, 28 sqq. ‖ 15 *ἄλλως* omisso *ἐὰν οὖν* post l. 11 Ald | *ἤγουν καιομένου* Ald ‖ 15, 6 *καὶ ἐπὶ τῆς* Ald ‖ 16 *ὡς* om Ald ‖ 17 *δεῖ* suppl Ald ‖ 21—3 schol M: om AAld ‖ 24 *αὖ* Ald | *καὶ* om AAld ‖ 25 *καὶ* om AAld ‖ 26 *ἐπιτήδεια* Ald | *φησὶ* om AAld ‖ 27 *μὲν* om AAld ‖ 28 *καὶ τὸν* om AAld

ἄλλως. μεταβέβηκεν ἑξῆς ἐπὶ τὰ τῆς γεωργίας σημεῖα, καὶ νῦν διδάσκειν πειρᾶται ἡμᾶς καί φησιν, ὅτι πρῖνοι καὶ σχῖνοι, μετρίαν τὴν καρποφορίαν ὅταν ἔχωσιν, ... αὐχμηρὸν τὸ τέλος σημαίνουσιν. αἱ μὲν οὖν πρῖνοι μὴ ὑπὲρ τὸ δέον εὐφοροῦσαι μακρὸν ἐσόμενον τὸν χειμῶνα σημαίνουσιν, ἐὰν δὲ πολυφορῶσι περὶ τὰ ἔσχατα μέρη τοῦ θέρους, βλάβην τοῦ σιτικοῦ καρποῦ γενησομένην ὑπὸ αὐχμοῦ. ἡ δὲ τοῦ σχίνου καρποφορία τρισσὴ τυγχάνει· τρὶς γὰρ τοῦ ἐνιαυτοῦ ἀνθεῖ καὶ τρὶς τελεσφορεῖ, ἑκάστη δὲ καρποφορία ἴδιον σημεῖον ποιεῖ· ἐὰν γὰρ ὁ πρῶτος καρπὸς κατὰ πρέπον γένηται, πρώϊμον δεῖ τὸ θέρος προσδοκᾶν. ἐὰν δὲ ὁ δεύτερος, τὸν μέσον καιρὸν τῆς θερείας κρείσσονα σημαίνει, ὁ δὲ τρίτος τὸν ἔσχατον.

ἡ σύνταξις οὕτως· *καταχθέες καρποῖο* (1044) τὸ πρῶτον, τουτέστι βαρούμεναι τῶι καρπῶι, *οὐκ ἀπείρητοί* εἰσι χειμῶνος.

Plut 1045. *σχῖνοι ἀπείρητοι*: ὅσα τὴν σχῖνον ἐκ τοῦ ἀέρος ὠφελεῖ, ταῦτα καὶ τὸν σῖτον. ὁμοίως καὶ τὰ βλάπτοντα. δείγματα οὖν τῶν σπόρων ὁ πρῶτος ἐν τῆι σχίνωι ἐστὶ τῶν πρώτων καὶ τῶν μέσων ὁ μέσος καὶ ὁ τρίτος τῶν τελευταίων. οὕτω ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ (fr 4 W.).

1045. *πολλὸς δὲ ἀλωεύς*: ὁ σπουδαῖος γεωργὸς καὶ ἀροτρεὺς ⟨ἀφορᾶι⟩ ἐπὶ τὰ σημεῖα τῆς γεωργίας.

1046. *μή οἱ θέρος ἐκ χερὸς ἔρρηι*: ἀντὶ τοῦ ῥεύσηι φθαρῆι. ὁ δὲ σῖτος, ὅταν ἀρχὴν ἔχηι τοῦ ἀναφύεσθαι, οὔτε ὑπερβολὴν χειμῶνος δύναται βαστάζειν οὔτε αὐχμοῦ συμπεσόντος (ἐν ἔαρι γὰρ φυόμενος τούτου δοκεῖ ἀπαλλάττεσθαι), ἀλλ' ἐπειδὰν ἐμπέσηι, ἀπόλλυται. φησὶν οὖν, ὅτι καὶ πρῖνοι οὐ καρποῦ μεσταὶ οὖσαι καὶ μέλαιναι σχῖνοι οὐκ ἀπείρητοί εἰσι χειμῶνος. δυνατὸν οὖν ἐκ τῆς τῶν καρπῶν αὐτῶν ἀναφύσεως συμβάλλειν

---

1 *ἄλλως* omisso *μεταβὰς οὖν ἐπὶ τὰ* Ald ‖ 2 *καὶ — ἡμᾶς* A: om M, *πειρᾶται διδ. ἡμᾶς* Ald ‖ 4 *τὸ* om M ‖ 4, 5 *εὐποροῦντες* AAld ‖ 9 *γὰρ* (pro *δὲ*) Ald, *καὶ ἐκ. καρπ.* A ‖ 10 *πρέπον* Ald: *τρόπον* AM | *τὸ* om Ald 11 *κατὰ* (pro *τὸν*) AAld ‖ 13 *ἡ δὲ σύνταξις οὕτως* Ald scholiis coniunctis, *οὕτως* om M ‖ 13, 4 *τὸ πρῶτον* om AAld ‖ 14 *βαρυνόμεναι* Ald ‖ 16 *ὅσα γὰρ* omisso lemmate Ald ‖ 18 *γοῦν* A | *πρώτων* post *τῶν* add Ald ‖ 18, 9 *τῶν πρώτων* om Ald ‖ 19 *τῶν τελευταίων* Ald: *-ου -ου* AM ‖ 21, 2 *σπ. ἀροτριεὺς* AAld ‖ 22 *ἀφορᾶι* Ald: om AM | *ἐπὶ — γεωργίας* om M ‖ 23 *τὸ δὲ μὴ* usque ad *ἔρρηι* Ald scholiis coniunctis | *θέρεος ἐκ χειρὸς* M | *ἀντὶ τοῦ* om M ‖ 24 *ἔχει* A ‖ 26 *ἔαρι* AAld: *ἀέρι* M ‖ 27 *καὶ* om M ‖ 27, 8 *μεσταὶ καρποῦ* AAld

καὶ χειμῶνος καιρούς. ὁ μὲν οὖν τῆς πρίνου καρπὸς σύμμετρος ὢν χειμῶνα δηλοῖ, ὁ δὲ πλείων τοῦ συνήθους αὐχμόν.

1047. *πρῖνοι μὲν θαμινῆς ἀκύλου —: ὁ πρῖνος τὸ δένδρον τῶν πάνυ καταξήρων ἐστίν. καὶ μαρτυρεῖ καὶ Ἀριστοφάνης* (Ran 859) *λέγων ʽσὺ δ᾽ εὐθὺς ὥσπερ πρῖνος ἐμπρησθεὶς βοᾷςʼ· τῶν ξύλων γὰρ τὰ κατάξηρα ἐμπρησθέντα καὶ καυθέντα τῆι ξηρότητι ἀντηχεῖ τῶι πυρί. αὕτη τοίνυν ἡ πρῖνος ξηρά τις οὖσα τὴν φύσιν, ὡς ἔφημεν* (l. 4), *τοῖς ὑγραίνουσι τέθηλε καὶ τέρπεται, καὶ ὅτε χειμῶνος ὄντος σφόδρα ὑγρὸν γίνεται τὸ περιέχον, τῆι ὑγρότητι ἡσθεῖσα καρποφορεῖ καὶ δηλοῖ τῶι καρπῶι τὸν ἐσόμενον μέγαν χειμῶνα, ὑφ᾽ οὗ τῆς ὑγρασίας μεταλαβοῦσα ἐκαρποφόρησεν. θαμινῆς δὲ τῆς συνεχῶς φυομένης ἀκύλου· τρίτον γὰρ τοῦ χειμῶνος φύει. ἀκύλου δὲ τοῦ καρποῦ τῆς πρίνου. καὶ Ὅμηρος* (Od X 242) *ʽπὰρ δ᾽ ἄκυλον βάλανόν τεʼ.*

κατὰ μέτρον ἔχουσαι —: ἀντὶ τοῦ συμμέτρως ἔχουσαι Plut
τῶν καρπῶν. φησὶν οὖν καὶ ὁ Θεόφραστος (De Signis 55), *ὅτι ὁ πρῖνος καὶ ἡ σχῖνος αὐχμηρὰ τῆι κράσει καὶ ξηρότερα τῶν ἄλλων πεφυκότα πολὺν καρπὸν οὐ φέρει, ἐὰν μὴ εἰς βάθος ὑγρανθῆι. εἰκότως οὖν τῆι τούτων ἀφορίαι καταμαντεύονται περὶ τῶν σπερμάτων οἱ γεωργοὶ μιᾶς αἰτίας οὔσης, δι᾽ ἣν ἀμφοτέρων ἡ πολυκαρπία. εἰ δὲ ὑπερβάλλει τοῦ καρποῦ τὸ πλῆθος, οὐκ ἀγαθὸν σημεῖον· ἄμετρον γὰρ ἐπομβρίαν καὶ πλεονασμὸν ὑγρότητος ἡ περὶ τὸν ἀέρα ἄνεσις καὶ θηλύτης δηλοῖ. οὕτω* ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ (fr 5 W.).

1049 sqq. *μὴ μὲν ἄδην ἔκπαγλα —: μὴ λίαν κορεστικῶς καὶ ἐξόχως βαρυνθείη τῶι καρπῶι παντελῶς. τουτέστιν· μὴ λίαν ἔχοιεν καρπόν, ἀλλὰ σύμμετρον· τότε γὰρ ἐκτὸς αὐχμοῦ αἱ*

---

1 *χειμῶνος καιρούς* AAld: *χειμῶνα καὶ καιρούς* M | *λέγει οὖν· ὁ μὲν* AAld ‖ 3 *ἀκύλου* om Ald ‖ 5 *ὥσπερ πρῖνος εὐθὺς* AAld | *ἐμπρησθεὶς* (ι supra η) A ‖ 7 *ἀντηχεῖ* Dübner: *ἀντέχει* libri ‖ 8 *ὡς ἔφ.* et 9 *τέθηλε καὶ* et *ὅτε* om AAld ‖ 9 post *σφ.* Ald *ὑγροῦ τοῦ περιέχοντος γενομένου* | *ὄντος χ.* A ‖ 9, 10 *γένηται* A ‖ 11 *τῶι καρπῶι* om AAld | *μέγαν* om M | ? ‖ 13 *ἀκύλου* om M | *φύεται. ἡ* (*ὁ* Ald) *δὲ ἄκυλος ὁ καρπός ἐστι τῆς πρίνου* AAld ‖ 14, 5 *καὶ — τε* om M ‖ 14 *πάρ ῥ᾽ ἄ.* Odysseae codd ‖ 16 *δὲ* post *μ.* Ald | *ἀντὶ τοῦ* om M ‖ 17 *τὸν καρπὸν* M | *καὶ* om M | *ὁ* om AAld ‖ 18 *ὁ πρ.* M: *ἡ* AAld | *αὐχμηρα καὶ ξηρότερα* M: *-αὶ καὶ -αι* AAld ‖ 19 *πεφυκότα* M: *πέφυκαν* A, *-ασι* Ald | *οὖν* post *πολ.* add Ald | *ἐὰν* Bekker: *εἰ* AMAld ‖ 21 *ἧς* AAld ‖ 21, 2 *ἀμφοτέροις* M ‖ 22 *ἐπέρχεται* post *πολ.* add Ald ‖ 26 *μηδὲ* AAld ‖ 27 *βαρυνθεῖεν* Ald | *ἤγουν* (pro *τουτ.*) Ald ‖ 28 *ἐκ τοῦ* Ald

ἄρουραι θάλλουσιν. τὸ δὲ τηλοτέρω (1050) ἀντὶ τοῦ ʽπορρωτέρωʼ. ⟨πορρωτέρω⟩ δὲ τοῦ αὐχμοῦ αἱ ἄρουραι οὖσαι πλήθουσι καὶ θάλλουσι τοῖς ἀστάχυσιν.

1051. τριπλόα δὲ σχῖνος κυέει —: τριττὸν γάρ φησι φέρειν τὴν σχῖνον τὸν καρπόν, ἕκαστον δὲ τούτων σημεῖον εἶναι σπόρου· καὶ γάρ φησι σπόρους τρεῖς εἶναι, πρῶτον μέσον ὕστερον. ὃν ἂν οὖν καρπὸν εὐφορήσηι μάλιστα ἡ σχῖνος, κατὰ λόγον καὶ τὸν σπόρον ἐκεῖνον γίνεσθαι κάλλιστον.

Apollinarius 1057. λοχαίη σχῖνος —: βαθεῖα καὶ ὑψηλή, ἀπὸ τοῦ λοχῆσαι δύνασθαι καὶ ἐνεδρεῦσαι ἐν αὐτῆι κρυπτόμενον. οὕτως ΑΠΟΛ⟨Λ⟩ΙΝΑΡΙΟΣ. τὸ δὲ ἄρηται ἀντὶ τοῦ ἐνέγκηι. ⟨ἐν⟩ ἐκείνωι τῶι καρπῶι ἡ ἄροσις πολὺ κρείττων ἔσται.

Plut 1058. κείνωι γʼ ἐξ ἄλλων —: οὐ μόνον ἐν τοῖς ζώιοις συμπάθειά ἐστιν, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς φυτοῖς. ὅσʼ ἂν οὖν κεκραμένη⟨ν⟩ ὑγρότητι ἢ ψυχρότητι παραπλησίως ἔχηι τὴν ἕξιν, ἢ τρέφεται ἀπὸ τῶν ὁμοίων ἢ τοῖς αὐτοῖς εὐθηνεῖ καὶ μαραίνεται. διὸ πολλὰ μετʼ ἀλλήλων συνακμάζει καὶ καρποφορεῖ, τὰ μὲν θέρει, τὰ δὲ χειμῶνι, τινὰ δὲ καὶ ἔαρι. τῶν μὲν οὖν αἱ κράσεις διάφοροι, τῶν δὲ ὅμοιαι καὶ συγγενεῖς σφόδρα. τῶν οὖν τὴν ὁμοίαν κρᾶσιν ἐχόντων πρῖνος σχῖνος σκίλλα πυρός. οὕτω ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ (fr 6 W.).

1060. οὕτω δʼ ἀνθέρικος —: ἀνθέρικον νῦν εἴρηκε τὸ ἄνθος τῆς σκίλλης· κυρίως γὰρ τὸ ἄνθος τῶν ἀσταχύων. ἀκολούθως δέ φησι καὶ τῶι τῆς σκίλλης ἄνθει τεκμαίρεσθαι περὶ τῶν ἐσομένων καρπῶν· τὸ μὲν γὰρ πρῶτον ἄνθος περὶ τοῦ πρώτου σπόρου διδάσκει ἡμᾶς, τὸ δὲ δεύτερον περὶ τοῦ δευτέρου, καὶ τὸ τρίτον ὁμοίως περὶ τοῦ τρίτου.

---

1 θάλλουσαί εἰσι. τὸ οὖν Ald | δὲ om Ald || 2 οὖσαι αἱ ἄρ. τοῦ αὐχμοῦ πλ. τοῖς ἀ. AAld | πληθύνουσι Ald || 4 τροπλόα M | τρίτον libri | γάρ om M || 5 τὸν om Ald || 6 φησὶ om M | τοὺς σπ. Ald | δεύτερον AAld || 7 ὕστατον Ald || 8 ἄριστον AAld || 9 τὸ δὲ λοχαίη σχ. Ald || 11 ἐνέγκη Ald: -οι AM || 11, 2 δὲ post ἐκ. et καὶ post καρπῶι add Ald || 13 οὐ γὰρ omisso lemmate Ald | ζωδίοις A || 14 γίνεται AAld | ὅσʼ ἂν Dübner: ὅταν libri | τῆι ante κ. M: om AAld || 14, 5 κεκραμμένη A, κεκραμένην τῆι Ald || 15 καὶ (pro ἢ priore) Ald | ἡ ψυχρότης A | ἔχη Ald: ἔχει AM | ἢ posterius om et ⟨καὶ⟩ suppl Ald || 16 καὶ pro ἢ Ald | εὐθαλεῖ AAld || 18 τινὰ M: τὰ AAld || 19 ἀδιάφοροι A || 20 οὖν μίαν AAld | συνεχόντων AM || 20, 1 ἑ. εἰσὶ — π. κατὰ Πλούταρχον Ald || 20 πρῖνος AAld: σπίνος M | πυροί M || 23 ἄκρον τῶν AAld || 24 τὸ — ἄνθος AAld || 25 γὰρ om A || 25, 6 πρώτου om M || 26 χρόνου A | ἡμᾶς om M || 27 τὸ δὲ τρ. A | ὁμοίως om MAld

1064. *αὐτὰρ ὅτε σφῆκες —:* ὅταν ἐν φθινοπωρινῆι τοῦ ἔτους ὥραι οἱ σφῆκες κατὰ πλῆθος συνηθροισμένοι ἐν πολλοῖς τόποις βλέπωνται καὶ πρὸ τῆς ἑσπερίου τῶν Πλειάδων ἀνατολῆς, χειμῶνα δεῖ προσδοκᾶν. προείρηται δέ (p. 392, 5), ὅτι ἡ ἑσπέριος ἀνατολὴ τῶν Πλειάδων χειμῶνα ἐπιφέρει.

1065. *ἑσπερίων* δὲ τῶν ἀπὸ ἑσπέρας ἀνατελλουσῶν· ἑῶιαι γὰρ ἀνατέλλουσι θέρει. τότε οὖν, εἰ πρὸ τῶν ἑσπερίων Πλειάδων οἱ σφῆκες βλέπονται συνηθροισμένοι, εἴποι τις ἂν ἔσεσθαι χειμῶνα. γίνονται δὲ οἱ σφῆκες ἐκ γῆς. εὐφυὴς δὲ πρὸς τὸ γεννᾶν τὰ τοιαῦτα ἡ γῆ, ὅταν ἰκμαρώδης ἦι.

1068. *θήλειαι δὲ σύες —:* ἡ ὑγρότης γόνιμος καὶ κινητικὴ σπερματικῆς δυνάμεως· διαχυθὲν γὰρ τὸ σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα εὔρουν τῆι ἀνέσει γίνεται καὶ ὑπόθερμον εἰς ὁρμὰς ἀγωγοὺς ἐπὶ τὸ τῆς γενέσεως ἔργον. διὸ καὶ οἱ παλαιοὶ τὸν Διόνυσον τῆι Δήμητρι συγκαθιέρωσαν αἰνιττόμενοι τὸ γόνιμον τῆς ὑγρότητος. ὡς οὖν τὰ δένδρα εὐσθενήσαντα διανθεῖ καὶ δικαρπεῖ τῆι εὐκρασίαι πιόντα τὴν ἐπιρρέουσαν τροφήν, οὕτω καὶ τὰ ζῶια ἐν ὑγρῶι τῶι ἀέρι καὶ μαλακῶι τῶι σπέρματι ⟨κινεῖται⟩. οὕτως ΑΠΟΛΛΙΝΑΡΙΟΣ.

Apollinarius ∽ Avien 1796, 7

ἄλλως. καὶ σύες δὲ θήλειαι καὶ πρόβατα καὶ αἶγες, ὅταν ὑπομείναντα τὴν ὄχευσιν τῶν ἀρρένων ἐπαναστρέψαντα ἐπιβαίνηι τοῖς ἄρσεσι, μέγαν χειμῶνα καὶ οὐκ ἐλάσσονα τοῦ ἀπὸ τῶν σφηκῶν σημαίνει. ὅταν δὲ μὴ προλαμβάνηι τὰ προειρημένα τὴν μῖξιν ἀλλὰ βράδιον τοῦ εἰθισμένου ὀχεύηι, εὐθυμίαν τοῖς πέ-

---

2 οἱ om Ald, evanidum in A | *συνηθροισμέναι* A ‖ 4 *δεῖ πρ. χ.* Ald | *Πλ.* (sine *τῶν*) ante *ἀνατ.* AAld ‖ 6 *καὶ ἑσπερίων προπάροιθε* (omisso *δὲ*) A, *τὸ οὖν ἑσπ. πρ. ἤγουν* Ald ‖ 7 *εἰ* scripsi: *καὶ* AM, *εἰ καὶ* Ald ‖ 8 *ἂν* Ald: *οὖν* A, om M ‖ 9, 10 *γὰρ ἐκ γῆς εὐφ. πρὸς* Ald ‖ 10 *ἰκμαδώδης* Ald, cf Ach 1 p. 69, 7 (*ἰκματώδης*) ‖ 11, 2 *ἡ ὑ. τῆς γονιμὸν καὶ κινητικὸν σπερματικῆς δ.* Ald (unde coni Bekker *ἡ ὑ. γόνιμον καὶ κινητικὸν τῆς σπ. δ.*) ‖ 13 *τῇ ἀνέσει εὔρουν* (*ἄρουν* Ald) AAld | *ἀραιὸν* coni Bekker ‖ 15 *δημήτρα* AAld ‖ 16 *ὥσπερ οὖν τὰ φυτα* Ald, evanida A | *ἀσθ.* AM, *ἐξασθ.* Ald | *καὶ* om Ald ‖ 17 *δικαρπεῖ* scripsi: *διακαρπεῖ* M, om AAld | *τῇ ἀκρασίᾳ* A | scripsi: *ἐπιόντα τὴν ἐπιρρέουσαν τροφήν* AM, *ἐπελθούσης τῆς ὑγρᾶς καὶ ἐπιρρεούσης τροφῆς* Ald ‖ 18 in margine dextro interiore M *ἢ ἡ τοῦ ἀέρος κίνησις εἰς χειμῶνα,* quod quo pertineat incertum | *τῶι σπ.* om Ald ‖ 18, 9 supplevi; *μάλιστα πρὸς συνουσίαν κινεῖται* supplet Ald | *τῶι σπ. — Ἀπ.* evanida in A ‖ 20 *ἄλλως* om MAld | *καὶ* primum et *δὲ* om A | *αἱ οὖν θ. σύες καὶ* Ald ‖ 21 *τὴν τῶν ἀρρένων ὄχευσιν* AAld | scripsi: *ἐπιστρέψαντα* AAld, *ἀντιστρέψαντα* M | *ἐπιβαίνει* M ‖ 22 *ἄρρεσι* Ald | *τὸν ἀπὸ* AM ‖ 23 *σημαίνουσιν* AAld ‖ 24 *καιροῦ* post *εἰθ.* AM: om Ald | *ὀχεύηι ἢ ὀψεύηι* A, *ὀψεύηι* Ald

νησι παρέχεται, ὅτι μὴ ἔχοντες εὐπορεῖν ἐσθημάτων προσδοκῶσιν εὐδινώτερον ἔσεσθαι τὸν χειμῶνα.

ἄλλως. θήλειαι δὲ σύες: καὶ ταῦτα γὰρ τὰ ζῶια ἐπιθυμητικῶς ἔχουσι συνουσίας ἐν χειμῶνι· τότε γὰρ ἔξωθεν ὄντος τοῦ ὑγροῦ τὸ θερμὸν ἔνδοθέν ἐστι καὶ φλέγον αὐτὰ ἐγείρει πρὸς συνουσίαν. διὸ καὶ ἑξῆς φησιν, ὅτι, ἐὰν βραδέως καὶ μὴ συνεχῶς συνουσιάζωσι, δηλοῦσιν οὐ ψυχρὸν τὸν χειμῶνα, ἀλλ' εὔκρατον. ὅθεν καὶ τὸν πένητα χαίρειν ποιοῦσιν· μὴ ἔχων γὰρ σκέπην ἐν χειμῶνι ὁ πένης χαίρει, ὅταν χειμὼν μὴ πάνυ ὑπάρχηι ψυχρός.

1072. *ὀψὲ δὲ μισγομένων —: ἐν τοῖς αὐχμηροῖς τε καὶ ἀνόμβροις ἔτεσι τὰ ζῶια ἀπρόθυμα πρὸς συνουσίαν· διὰ ⟨γὰρ⟩ τὴν τῶν σωμάτων ὑγρότητα ὀλίγην οὖσαν βραδύτερον τοῦτο δρᾶι. ὅθεν καὶ ὀψὲ δρῶντα τὴν συνουσίαν εὐθυμίαν παρέχουσι τοῖς γεωργοῖς· ἡ γὰρ πλείων ἐπιθυμία ἐξ ὑγρότητος πλεοναζούσης γίνεται.*

1073. *χαίρει ἄνολβος ἀνήρ: ὁ πένης καὶ ἀνείμων ἀνὴρ χαίρει, ὅτι οὐ πάνυ αὐτῶι θερμαινομένωι, ἤγουν σκεπομένωι ὑπὸ ἀμφίων, εὔδιον τὸν ἐνιαυτὸν γενήσεσθαι ὑποφαίνουσιν.*

1074. *βιβαιόμεναι: ἀντὶ τοῦ βι⟨β⟩αζόμεναι πρὸς συνουσίαν.*

1075. *χαίρει καὶ γεράνων ἀγέλαις: καὶ ὅταν αἱ τῶν γεράνων ἀγέλαι ἐπὶ τοὺς εἰθισμένους τόπους μετάβασιν προλάβωσιν, ὁ ἐπιθυμῶν γεωργὸς ἐν τάχει τοὺς καρποὺς ἀκμάσαι γέγηθεν. ὅταν δὲ βραδύτερον διαίρωνται, ὁ βουλόμενος βράδιον ἀκμάσαι τὴν θερείαν γεωργὸς γέγηθεν· ἀκόλουθος γὰρ ὁ χειμὼν γίνεται τῶι τῶν γεράνων διάρματι· ὅταν μὲν γὰρ προ-*

---

1 *παρέχονται* AAld ‖ 2 *εὐδιεινότερον* AAld ‖ 3 *ἢ ταῦτα τὰ* scholiis coniunctis Ald ‖ 4, 5 *ἐπειδὴ* (pro *γὰρ*) et *ἔξ. τότε τοῦ ὑγροῦ ὄντος* Ald ‖ 5 *φλέγων αὐτὰς* A ‖ 6, 7 *συνεχῶς* (omisso *μὴ*) A, *οὐ συνεχῶς* Ald ‖ 8—10 *μὴ — ψυχρός* om AAld ‖ 11 *ἢ* omisso lemmate Ald | *τε* om Ald ‖ 12 *πρὸς σ. οὐ πρόθυμα* Ald | suppl Ald ‖ 13, 4 *τ. δρᾶν* AM ‖ 14 *διό φησιν ὀψὲ* Ald ‖ 17 *χαίρει οὖν ὁ ἄν. ἀ. ἤγουν ὁ πένης* Ald | *ἀνήρ* om M ‖ 18 *ἀνὴρ* om MAld | *χαίρει* om Ald | *ἤγουν σκ.* om AAld ‖ 21 *τὸ δὲ* ante *βιβ.* add et scholia coniunxit AAld ‖ 23 *ἀγέλαις* om A, *καὶ — ἀγ.* om Ald ‖ 24 *τοῖς -οις τόποις* AAld ‖ 24, 5 *προλάβωσιν* scripsi: *προσλαμβάνωσιν* A, *-ουσιν* Ald, *προσλάβωσι* M ‖ 25 *ἀμῆσαι* Ald ‖ 26, 7 *βραδύτερον* Ald ‖ 27 *ἀμᾶσαι* A, *ἀμῆσαι* Ald | *ὁ* om AAld ‖ 28—543, 1 scripsi, cf ad l. 24, 5: *προλαμβάνωσι* AAld, *προσλάβωσι* M

λάβωσι τὴν μετάβασιν καὶ κατὰ μείζονα συστήματα ποιῶσι τὴν πτῆσιν, πρώϊμον δηλοῦσι τὸ ἔτος. ὅταν δὲ τοῖς αὐτοῖς τόποις ἐμβραδύνωσι καὶ ἀναχωροῦσαι πραιεῖαν τὴν πτῆσιν ποιῶνται καὶ μὴ συνηθροισμέναι φέρωνται, ὀψὲ γενησόμενον τὸν χειμῶνα σημαίνουσι καὶ τὴν παρολκὴν τῶν γεωργιῶν χρησιμωτέραν οὖσαν τοῖς γεωργοῖς.

1076. ὥριον ἐρχομέναις: ταῖς καθ' ὥραν ἐρχομέναις γεράνοις ὁ βουλόμενος καθ' ὥραν τῶν ἔργων ἅπτεσθαι γεωργὸς χαίρει, ὁ δὲ βουλόμενος ὀψιέστερον σπείρειν ταῖς ὀψιμωτέραις· ἕπεσθαι γὰρ αὐτῶν τῆι πτήσει πέφυκεν ὄμβρος· καὶ γὰρ αὗται αἰσθανόμεναι τῆς περὶ τὸν ἀέρα ψύξεως ἐκ τῶν συνήθων ἐπὶ τοὺς ἀήθεις μετέρχονται τόπων.

1078—81. πρώϊα μὲν καὶ μᾶλλον —: ταῖς μὲν θᾶττον καὶ κατὰ πλῆθος φαινομέναις θάττων καὶ πλείων ὁ χειμὼν ἐπιφαίνεται. ὅταν δὲ ὀψὲ καὶ μὴ ἀγεληδὸν φανεῖσαι πλειότεραι (1080),* ἀλλὰ [καὶ] κατ' ὀλίγον καὶ ἐκ διαστημάτων, οὐδ' ἅμα πολλαὶ ἀμβολίηι χειμῶνος ὀφέλλεται ὕστερα ἔργα (1081).

1082. εἰ δὲ βόες καὶ μῆλα —: εἰ δὲ οἱ βόες καὶ τὰ μῆλα, ἤγουν τὰ πρόβατα, ἐν τῆι παρακμῆι τοῦ φθινοπώρου τὴν γῆν τοῖς ποσὶν ὀρύσσουσι, τὰς δὲ κεφαλὰς πρὸς βορέαν ἀνατείνουσι, χειμὼν γενήσεται μέγας κατὰ τὴν τῶν Πλειάδων δύσιν. ἐὰν δὲ μᾶλλον ὀρύττωσι, μείζονα δεῖ τὸν χειμῶνα προσδέχεσθαι καὶ ἀσύμφορον φυτοῖς τε καὶ τῶι σιτικῶι καρπῶι· πολλὴν γὰρ ἐσομένην χιόνα σημαίνει, ὑφ' ἧς συμβήσεται τὸν ἐν ταῖς χώραις ἔτι τρυφερὸν ὄντα καὶ μηδέπω ἐπὶ τοσοῦτον ηὐξηκότα, ὥστε μὴ μαραίνεσθαι, ξηρανθῆναι ὑπὸ τῆς ψυχρότητος· εἰ γὰρ ἐτύγχανεν ἰσχυρός, ὁ γεωργὸς οὐκ ἂν ἐδεδοίκει τὴν ἐκ τῆς χιόνος βλάβην. ∽ Avien 1810—2

1083. γαῖαν ὀρύσσωσιν —: καὶ ἡ ὑπὸ τῶν ζώιων ὀρυσ-

---

1 ἀπίωσι M ‖ 3 ἐμβραδύνωσι Ald: -ουσαι A, -ουσι M | βραδεῖαν A Ald | ποιοῦντα M ‖ 6 γεωργοῖς AAld: -ικοῖς M ‖ 9 ὀψίστερον MAld | ὀψινωτέραις M ‖ 10 ὁ ὄμβρος Ald ‖ 12 τόπους AAld ‖ 15 φανῶνται Ald, φαίνωνται coni Bekker ‖ 15, 6 πλειότεραι om AAld ‖ 16 καὶ prius om AAld ‖ 17 δὲ post πολλαὶ A | ἀναβολὴ Ald | post χ. Ald ὠφελοῦσα τὰς ὑστέρας σποράς ‖ 19 καὶ μῆλα om M ‖ 19, 20 τὰ μῆλα ἤγουν om M ‖ 21 ὀρύσσωσι M ‖ 24 τῶι om AAld ‖ 25 σ. ὥστε σ. Ald ‖ 26 πυρὸν post χ. add Ald | ἔτι om AAld ‖ 27 καὶ ante ξ. A: om MAld ‖ 30 lemma om Ald | καὶ ἡ A, om M; ἡ δὲ Ald

σομένη γῆ χειμῶνα δηλοῖ· μαντεύεται γὰρ δεῖσθαι ψύξεως διὰ πλῆθος θερμότητος, ἥτις διὰ τὴν ἔξωθεν πυκνότητα ἐγκλείεται τοῖς ζώιοις. εἰ δὲ πλεῖον ὀρύττει τὴν γῆν τὰ ζῶια, ὁ χειμὼν βλαβερώτερος καὶ φυτοῖς καὶ ἀρότροις. εὔχου δὲ πλείονα χιόνα ἔσεσθαι· σημεῖον γὰρ καρποῦ, ἐπειδὴ ῥιζοῦται τὰ σπέρματα μᾶλλον ἐπεχόμενα τῆς ἐπὶ τὸ ἄνω αὐξήσεως. § κομῆται δὲ ἀστέρες αὐχμοῦ σημεῖον ὑπερβάλλοντος τοῦ θερμοῦ [καὶ] τοῦ ψυχροῦ (1092).

1084—93. *μάλα κεν τότε* —: ἔστωσαν δὲ κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἀστέρες τὸ κατὰ φύσιν σώιζοντες κατάστημα καθαροὶ καὶ ἀνεπιθόλωτοι, μηδὲ οἱ καλούμενοι κομῆται θεωρηθείησαν, ἢ εἷς ἢ δύο ἢ καὶ τρεῖς· φανέντες γὰρ οὗτοι αὐχμηρὸν τὸ ἔτος σημαίνουσιν.

1085. *Πληιάδες χειμῶνα* —: εἴπομεν γὰρ ἄνω (p. 541), ὅτι καὶ φθινοπωριναὶ ἀνατέλλουσιν αἱ Πλειάδες· φησὶ δέ, ὅτι κατερχόμεναι χειμῶνα φέρουσιν.

ἄλλως. οἱονεὶ εἰς τὸν καιρόν, ὅτε δύνουσιν αἱ Πλειάδες, ἐὰν αἶγες καὶ μῆλα κερατίζωσι τὴν γῆν, χειμὼν γενήσεται μέγας.

1088. *ἀλλὰ χιὼν εἴη πολλὴ* —: ἀλλὰ χιὼν ἔστω, φησί, πολλὴ ἐπὶ ταῖς μεγάλαις ἀρούραις ἐπὶ τῆι μήπω ἀκμὴν κριθείσηι καὶ οἱονεὶ διάκρισιν καὶ ἰσχὺν λαβούσηι πόαι, τῆι τέως μὴ βαθείαι ἀλλ' ἐπιπολαίωι οὔσηι.

ἄλλως. χιὼν δὲ ἂν πίπτηι, γινέσθω μὴ ἤδη εἰς πολὺ τῆς πόας ηὐξημένης, ἵνα μὴ κατακλᾶται αὕτη, ἀλλ' ἔτι ἁπαλῆς· καὶ γὰρ αὕτη κατ' ὀλίγον τηκομένη καὶ ποτίζουσα τὴν γῆν τρόφιμός ἐστι τοῖς ἐσπαρμένοις.

---

1 δ. ἐπειδὴ μαντεύονται δ. Ald ‖ 3 πλέον AAld ‖ 5 γενέσθαι Ald, om A ‖ 6 τὰ libri | κομῖται A ‖ 7 seclusi; om Ald ‖ 7, 8 τὸ ψυχρόν Ald ‖ 9 lemma om MAld ‖ 9, 10 τότε οὖν κατ' — καιρὸν ἔστωσαν οἱ ἀ. Ald ‖ 10, 1 καθαρὸν καὶ -ον Ald ‖ 11 κομῖται A | θερηθείησαν M ‖ 12 καὶ om M ‖ 12, 3 ἔαρ σ. Ald ‖ 14, 5 εἴπ. ἀνωτέρω ὅτι Ald ‖ 15 πληιάδες M | post Πλ. AAld αὗται οὖν κατ. χ. ‖ 17—19 om M ‖ 17 ἄλλως A: om Ald | ἐὰν οὖν εἰς τ. κ. ὅτε Ald 18 ἐὰν A: αἱ Ald | τὰ μ. Ald ‖ 20, 1 πολλή φησιν Ald ‖ 21 ἐν ταῖς AAld | ἐπὶ alt scripsi ex Arato: περὶ libri | τῇ AM, τὴν Ald | ἀκμὴν om Ald ‖ 21, 2 κριθείσῃ AM, κριθεῖσαν Ald ‖ 22 λαβούσῃ πόᾳ AM, λαβοῦσαν πόαν Ald 22, 3 τῇ τέως μὴ δὲ βαθεῖα M, τῇ τέως μὲν βαθεία A, οὐδὲ τὴν βαθεῖαν Ald ‖ 23 ἐπιπόλαιον οὖσαν Ald ‖ 24 ἄλλως om AAld | ἤγουν ἐὰν ἡ χιὼν π. Ald | γενέσθω Ald ‖ 25 κλᾶται AAld | ἁπαλῆς AAld: -ή M ‖ 26 ἡ γὰρ χιὼν τηκομένη κατ' ὀλ. Ald

1090. *ὄφρα τις εὐεστοῖ* —: τῆι εὐετηρίαι. τοῦτο ἀκολουθεῖ τῶι μὴ — *λίην ὀρύχοιεν* (1086). ὁ δὲ νοῦς· ὅπως τις εὐεστὼ προσδεχόμενος χαίρηι· εἰ γὰρ λίαν ὀρύχοιεν, οὐ κατὰ κόσμον ἀλλὰ χαλεπὸν καὶ τεταραγμένον τὸν ἀέρα μηνύουσιν. καὶ χιὼν ἂν εἴη πολὺς ἐν ταῖς ἀρούραις ἐπὶ [τῆι] μήπω κεκριμένηι καὶ ἰσχυρᾶι τῆι πόαι τῶν ἀσταχύων πρὸς τὸ χιόνα δύνασθαι φέρειν καὶ τοσοῦτον ψῦχος ἀναδέξασθαι.

1091. *οἱ δ' εἶεν καθύπερθεν* —: τοὺς κομήτας οἱ Πυθαγορικοὶ τοῖς πλανωμένοις συγκατηρίθμουν, κατὰ μακρὰς ἀνακυκλήσεις χρόνων ἄλλοτε ἄλληι προφαινομένους, ἕνα τοῦτον ὑποτιθέμενοι, καὶ κατὰ τὰ βόρεια ἐκτὸς τοῦ ζωιδιακοῦ φαινομένους. οἷς αὐτὸ τοῦτο ἀντιπίπτει· τοῖς γὰρ πλανήταις ὡρισμένος τόπος ἐστὶν ὁ ζωιδιακὸς κύκλος, οὗτος δὲ οὐκ ἂν εἴη τῶν πλανήτων ἐκτὸς τούτου τοῦ τόπου φαινομένων. καὶ εἴπερ εἷς τῶν πλανήτων ⟨ἦν⟩, πάντως ἂν καὶ τὰς τούτου περιόδους οἱ περὶ τὰ μαθήματα δεινοὶ παρετήρησαν ὡς καὶ τῶν πλανήτων. ⟨ἀλλ'⟩ οὐδὲ εἷς ἐστιν, ἀλλὰ πλείονες, καὶ οὐχ ἑνὶ τόπωι ὁρώμενοι, ἀλλὰ τοὺς μὲν αὐτῶν κομήτας λέγουσι ἄνω τῶν ἀστέρων ἔχοντας τὴν κόμην, πωγωνίας δὲ τοὺς κάτω, ξιφηφόρους δὲ τοὺς ἑκατέρωθεν, καὶ ἄλλους ἄλλως ἔχοντας. Δημόκριτος (p. 392 Mull) δὲ καὶ Ἀναξαγόρας (p. 167 Sch) κατὰ σύλλαμψιν δύο πλανωμένων, ἡνίκα πλησίον ἀλλήλων γένωνται, καθάπερ ἐσόπτρων ἀντιλαμπόντων ἀλλήλοις τοὺς κομήτας συνίστασθαι λέγουσιν. καὶ οὗτοι δὲ πλανώμενοι τοῦτο λέγουσιν· οὔτε γὰρ ἐν τῶι ζωιδιακῶι μόνωι φαίνονται, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς βορείοις καὶ ἐν τοῖς νοτίοις,

Posidonius p. 230 Diels (cf Aetius p. 366 D.)

1 *εὐ. χαίρηι* Ald ‖ 2 *τῶι — ὀρ.* om Ald quae add *τὸ χαίρειν τὸν γεωργόν* | *ὁ δὲ νοῦς* om M ‖ 3 *εὐεστω* scripsi: *εὐθέτως* libri; *εὐθέως* coni Bekker | *λίαν* om A ‖ 3, 4 *μὴ οὖν ὀρωρύχοιεν λίαν οἱ βόες· οὐ γὰρ κατὰ* Ald ‖ 5 *χιὼν* Bekker: *χειμὼν* AMAld ‖ 6 *τὸν χ.* A ‖ 7 *τοιοῦτο* Ald, *-ον* AM ‖ 8 *οὐδ' ὕπερθεν* pro lemmate A ‖ 9 *μακρὰς* AAld: *μικρὰς* M ‖ 10 *τοῦτον* Ald: *τούτων* AM ‖ 11 *καὶ* ante *κατὰ* om AAld ‖ 11, 2 *ζ. φαινομένων* A, *ζ. καὶ τῶν φαινομένων* Ald ‖ 14 *φαινόμενος* libri | *ἅμα* post *καὶ* add Ald ‖ 15 suppl Ald ‖ 17 *οὐδὲ* scripsi: *οὔτε δὲ* AM, *ἀλλ' οὐδὲ* Ald | *τύπω* M ‖ 17, 8 *ὀρ. τοὺς μὲν οὖν ἄνω τῶν ἀστέρων ἔχοντας τὴν κόμην κομήτας ἐκάλεσαν, τοὺς δὲ κατὰ πωγωνίας, ξιφ. δὲ τοὺς κάτωθεν. Δημ.* Ald ‖ 18 *αὐτῶν* M: om A | *κομίτας* A ‖ 18, 9 *ἄνω — κόμην* A: hic om M, cf ad l. 20 ‖ 19 *τοὺς δὲ πωγωνίας* (omisso *κάτω*) M | *τοὺς δὲ ξιφ.* (omisso *κάτωθεν*, cf ad l. 20) A ‖ 20 *ἑκατέρωθεν* scripsi e M altero loco, cf infra: *κάτωθεν* Ald, om hic M | *καὶ ἄλλους ἄλλως ἔχ.* M: om AAld | post *ἔχ.* M iterum *κομήτας μὲν τοὺς ἄνω τῶν ἀστέρων ἔχοντας τὴν κόμην, πωγωνίας δὲ τοὺς κάτω, ξιφηφόρους δὲ τοὺς ἑκατέρωθεν* ‖ 21 *σύλλαμψιν* corr Diels: *σύλληψιν* libri ‖ 21, 2 *πλανωμένους* A ‖ 23 *κομίτας* A ‖ 25 *ἐν* alt om A

τρεῖς τε πολλάκις ὑπὸ τὸ αὐτὸ ὁρῶνται κομῆται. πέντε δὲ ὄντων πλανήτων τρεῖς ὁρᾶσθαι κομήτας ⟨ἀδύνατον⟩. καὶ τῶν ἀπλανῶν δέ τινες ὁρῶνται κόμας ἔχοντες. ἐπὶ γοῦν τῶι ἰσχίωι τοῦ Κυνὸς Ἀριστοτέλης (Meteor I 6. 7) φησὶ παρατετηρηκέναι κομήτην καὶ τοῦτο προσιστορῶν, ὅτι χωρὶς δύσεως οἱ κομῆται κατὰ μικρὸν ἀπομαρανθέντες ἀφανίζονται. πολλάκις τε ἐγγὺς ἀλλήλων ἐγένοντο πλανῆται καὶ κομῆται οὕτως, ⟨ὥστε⟩ παραφαίνεσθαι. ὁ δὲ Ποσειδώνιος (p. 79 B. Diels p. 231) ἀρχὴν γενέσεώς φησιν ἴσχειν τοὺς κομήτας, ὅταν τι τοῦ ἀέρος παχυμερέστερον εἰς τὸν ἀέρα ἐκθλιβὲν τῆι τοῦ ἀέρος δίνηι ἐνδεθῆι, εἶτα πρὸς πλείονα δῖνον ἐπιρρεούσης τῆς ⟨συ⟩στροφῆς φέρωνται. ἔνθεν αὐτοὺς καὶ μείζονας αὐτῶν ὁρᾶσθαι καὶ ἥττονας, ὡς ἂν ποτε μὲν ἥλιον ἐπιδιδούσης τῆς ⟨συ⟩στροφῆς αὔξεσθαι, ποτὲ δὲ λειπούσης συστέλλεσθαι. ταύτηι γοῦν καὶ εἰς τὸν ἀρκτικὸν οὐ συνίστασθαι μάλιστα τόπον, ἀλλ' ἔνθα παχυμερὴς καὶ πεπιλημένος ἐστὶν ὁ ἀήρ. κατὰ δὲ τὰς φαύσεις αὐτῶν καὶ πάλιν διαλύσεις τροπὰς γίνεσθαι συμβαίνει τοῦ ἀέρος· αὐχμούς τε γὰρ κἀκ τῶν ἐναντίων ῥαγδαίους ὄμβρους κατὰ τὴν διάλυσιν αὐτῶν γίνεσθαι, ἅτε δὴ ἐν ἀέρι τῆς συστάσεως αὐτῶν γινομένης. ὅπερ καὶ ὁ Ἄρατος λέγει, αὐχμῶν αὐτοὺς σύμβολα παραδιδοὺς ὑπάρχοντας, λέγων οἵ δ' εἶεν καθύπερθεν καὶ τὰ ἑξῆς. Ἱπποκράτης μέντοι ὁ Πυθαγορικὸς (Diels DG p. 231) ἕνα λέγει τὸν κομήτην. καὶ οἱ μὲν λοιποὶ ἰδίας αὐτῶν τὰς κόμας ἀποφαίνονται, ὃ δὲ κατὰ ἀνάκλασιν τὴν ὡς ἐπὶ τὸν ἥλιον ἀπὸ τῶν ὄψεων διὰ τὴν τῶν ὑγρῶν ἀναθυμίασιν εἰς αὐτὸν ὁλκὴν φαίνεσθαι.

Sporus. ∽ Avien 1815—9 1093. πολλοὶ γὰρ κομόωσιν —: ἡ ξηρὰ ἀναθυμίασις ξηρᾶς τῆς γῆς καὶ αὐχμηρᾶς τυγχανούσης ἀναδιδομένη ποιεῖ τοὺς κομήτας ἀστέρας καλουμένους· ὑπὸ ⟨γὰρ⟩ τῆς ἰδίας θερμότητος

1 ἐν τῶι αὐτῶι ante πολλ. AAld | κομῖται A ‖ 2 κομίτας A | suppl Ald ‖ 3 ὁρῶντες A ‖ 4 τετηρηκέναι AAld ‖ 5 κομίτην A | κομῖται A ‖ 7 κομήτης M | κομῖ(ῆ Ald)ται καὶ πλανῆται AAld | οὕτω παραφαίνεται AM, ὥς ἐστι σκοπεῖν Ald ‖ 8, 9 ἴσχειν φησὶ Ald ‖ 9 κομίτας A ‖ 9, 10 ἐκθλιβὲν εἰς τὸν ἀέρα Ald ‖ 10 αἰθέρι et αἰθέρος coni Bake ‖ 11 suppl Ald | φέρονται M | ἔνθα A, διὸ συμβαίνει αὐτοὺς Ald ‖ 12 αὐτῶν libri | ἥλιον om Ald ‖ 13 ἐπιδιδούσης Bekker: ἐπιδηλούσης libri | suppl Ald ‖ 14 ταύτηι Ald: -ην AM | συνέστανται Ald ‖ 15 πεπ. καὶ παχ. AAld ‖ 17 συμβαίνει γίν. Ald | τε καὶ ἐκ τ. A Ald ‖ 18 τὴν om AAld | γίν. αὐτῶν AAld ‖ 21 λέγων — ἑξῆς om AAld | φησὶ post καθ. M; an 'is quem exscribo'? ‖ 22 κομίτην A ‖ 25 ὁλκῆς AAld ‖ 26 Σπόρος δέ φησιν, ὅτι ἡ ξ. ἀναθ. scholiis coniunctis omisso lemmate Ald | κομῶσιν A ‖ 27, 8 ποιεῖται κ. Ald ‖ 28 κομίτας A | ὑπὲρ Ald | suppl Ald

ἐξαπτομένη ῥαιδίως ἐκ τῶν ὑποκειμένων ἀκτῖνας καὶ οἷον ἀστέρας ἀναπέμπει πρὸς τὸ ἄνω· τὸ γὰρ πῦρ ἄνω πέφυκε φέρεσθαι, τὰς δὲ ἀκτῖνας τοῦ παντὸς ἀστέρος κόμας εἶναι νομίζουσιν. οὕτω Σπόρος (fr 3 Anal Erat p. 48).

1094. *οὐδὲ μὲν ὀρνίθων —: ὅταν πολλαὶ ὀρνίθων ἀγέλαι ἀπὸ τῶν νήσων ἐπὶ τὴν χέρσον ἐπείγωνται, οἱ μὲν γεωργοὶ περὶ τοῦ θέρους ἀγωνιῶσιν αὐχμηρὸν τεκμηράμενοι γενήσεσθαι, οἱ δὲ βουκόλοι γεγήθασι μάλιστα, ὅταν μὴ κατὰ πλῆθος συνηθροισμέναι γένωνται ἐπὶ τὴν γῆν, ἀλλὰ τεταγμένως ἱπτάμεναι· πολυγάλακτον γὰρ προσδοκῶσι τὸν ἐνιαυτόν. εἶτα ἐπιφέρει οἰκτόν τινα τῆς τῶν ἀνθρώπων ἀσθενείας καὶ φησίν, ὅτι τούτωι τῶι τρόπωι ζῶμεν οἱ ἄνθρωποι κακοπαθῶς καὶ μηδὲν βέβαιον ἔχοντες ἐν τῶι βίωι, ἀλλὰ μόνα τὰ περὶ τὸν κόσμον σημεῖα τὰ μὲν κατειληφότες ἐκ διηνεκοῦς ἐμπειρίας, τὰ δὲ καὶ προσδοκῶντες διὰ τῆς μελλούσης παρατηρήσεως γενήσεσθαι.*

ἄλλως. οὐδαμῶς δὲ ταῖς ὀρνίθων ἀγέλαις ἐκ νήσων ἐρχομέναις, ὅτε πολλαὶ ἐμπλήσ⟨σ⟩ωσιν ἀρούραις, ὁ ἠπειρόθεν ἀνὴρ ἕνεκεν τοῦ θέρους χαίρει.

1095—1100. *ἐκ νήσων ὅτε πολλαὶ —: Ἀριστοτέλης* (fr 240 R.) *φησίν· ὅταν μὲν ὑγρὸς ἦι καὶ ψυχρὸς ὁ ἀήρ, τὸ τηνικαῦτα καὶ αἱ νῆσοι βρεχόμεναι ἀναφύουσι καὶ τὰ ἐν αὐταῖς ὄρνεα τρέφουσιν. ὅταν δὲ αὐχμώδης ἦι καὶ ξηρός, τότε παντελῶς τῶν νήσων μὴ ἀναφυουσῶν ἐπὶ τὴν γῆν τὰ ἐν ταῖς νήσοις ὄρνεα φεύγουσιν, εἰς ἣν ⟨διαφυγόντα⟩ δύνανται κἂν ἐξ ὀλίγου τρέφεσθαι. καὶ οἱ κολοιοὶ δὲ ἐκ τῶν νήσων πετόμενοι τοῖς γεωργοῖς σημεῖον αὐχμοῦ καὶ ἀφορίας. ἐὰν δὲ ἔμμετροι χωρῶσιν, εὐκαρπίαν δηλοῦσιν.*

1098. *αὐχμῶι ἀνιηθείς: βλαβεὶς ὑπὸ τοῦ αὐχμοῦ·* Plut. ∽ Avien 1828—6
ξηρότεραι γὰρ αἱ νῆσοι τῶν ἠπείρων ὑπάρχουσαι, ὥς φησι

---

1 *ἐξαπτομένη* Ald: *-ης* AM | *καὶ* ante *οἷον* AM: om Ald | *ἀκτῖνας ἢ* post *οἷον* A, *ἢ ἀ.* post *ἀστ.* Ald, om M ‖ 2 *τὰ ἄ.* A ‖ 4 *οὕτω Σπ.* om hic Ald, cf p. 546, 26 ‖ 6 *ἔρχωνται* (post *νήσων*) Ald | *μὲν* om Ald ‖ 7 *τεκμαιρόμενοι* Ald ‖ 7, 8 post *γενήσεσθαι*: — *χαίρει δέ που αἰπόλος ἀνήρ* A ‖ 10 *ἱπτάμεναι ὦσι* Ald ‖ 12 *καὶ* ante *κακ.* add A | *κακοπαθοῦντες* AAld ‖ 14 *ἃ — ἃ* libri | *γὰρ* post *μὲν* M: om AAld ‖ 15, 6 *γνώσεσθαι* Ald, om A ‖ 17—19 om AAld ‖ 20 lemma om Ald | *περὶ δὲ τῶν ὀρνίθων* ante *Ἀρ.* add Ald ‖ 21 *ὅτε* M | *ψυχρὸς καὶ ὑ.* AAld ‖ 22, 3 *ἀνατρέφουσιν* AAld ‖ 25 ⟨*φυγόντα*⟩ Winterfeld ‖ 27 *εἰσὶν* post *ἀφ.* add Ald | *ἔμμετροι* Ald: *ἄμετροι* AM ‖ 29 *τὸ δὲ* ante lemma et *ἤγουν* post add Ald ‖ 30 *τυγχάνουσαι* AAld

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ (fr 8 W.), *θᾶττον καὶ ῥᾶιον τοῦ αὐχμηροῦ καταστήματος ἀντιλαμβάνονται. διὸ καὶ τὰ ὄρνεα φεύγει καὶ ταῖς ἠπείροις ἐπιπελάζει. καὶ ἄχθεται μὲν ὁ γεωργὸς τῆι τῶν ὀρνίθων ἐπιδημίαι τὸν αὐχμὸν ὑποπτεύων, χαίρει δὲ ταῖς αὐταῖς ὄρνισιν ὁ αἰπόλος, ὅταν ἐν κόσμωι καὶ τεταγμέναι φέρωνται, ὡς πλείονος γάλακτος γενησομένου διὰ τὸ ἔνθερμον εἶναι τὸν ἐνιαυτόν.*

1101. *οὕτω γὰρ μογεροὶ —: καματηροὶ καὶ πλανώμενοι ἐν πολλοῖς πράγμασιν, ἄλλος ἐξ ἄλλων ἔργων καὶ ἐλπίδων ζῶν, ὁ μὲν γεωργὸς ἀπὸ σπερμάτων, ὁ δὲ αἰπόλος ἀπὸ αἰπολίων, οἱ δὲ ναῦται ἀπὸ θαλάσσης, καὶ ʽτὰ παρὰ ποσὶʼ σημεῖα* (1102), *τουτέστι τὰ πλησίον, γινώσκειν πάντες ἕτοιμοι ἐξ ὧν μεταχειρίζονται καὶ τὰ ἀπὸ τῆς σημειώσεως [ἢ ἅπαντα] ἀποβάντα δυνατοὶ εἰς πρόγνωσιν ἀγαγεῖν ὕστερον. εἶτα ἐπέξεισι τὰ ἑκάστου.*

1104, 5. *ἀρνάσι μὲν χειμῶνας: οἱ ποιμένες, φησίν, ὅταν θεάσωνται τοὺς ἄρνας μετά τινος ἐπείξεως ἐπὶ τὴν νομὴν ἐρχομένους, χειμῶνα τεκμαίρονται.*

1106. *ἄλλοι δʼ ἐξ ἀγέλης κριοὶ —: ὡσαύτως δὲ καὶ ὅταν κριοὺς ἢ ἀμνοὺς ἐν ταῖς τριόδοις ἴδωσι τοῖς κέρασι διερειδομένους, τινὰς δὲ τοῖς ποσὶν ἁλλομένους, τοὺς μὲν ἄρνας τοῖς τέτρασι, τοὺς δὲ τελείους τοῖς ἐμπροσθίοις, καὶ ὁμοίους γινομένους ὀρχουμένοις, χειμῶνός ἐστι σημεῖον.*

1107. *ἐρειδόμενοι κεράεσσιν —: τοῦτο πάσχουσι τῆς περὶ τὸν ἀέρα αἰσθανόμενοι ψύξεως· νοτιζόμενα γὰρ αὐτῶν τὰ κέρατα κνησμώδη γίνεται.*

1108. *ἀναπλήσσωσι πόδεσσιν —: καὶ ὁπόταν δὲ κατὰ τὴν ἀγέλην σκιρτῶσιν, οἱ μὲν ἄρνες τοῖς τέτρασιν ἁλλόμενοι ποσὶ διὰ τὸ κουφοτέρους ὑπάρχειν, οἱ δὲ τέλειοι τοῖς δυσὶν ἅτε*

---

3 *προπελάζει* AAld ‖ 5 *τεταγμένως* AAld ‖ 6 *τὸν ἀέρα* AAld ‖ 7 *γὰρ* om A | *ἤγουν* post lemma add Ald ‖ 8 *ζῶντες* AAld ‖ 9 *τῶν αἰπ.* AAld 10 *πὰρ* Ald, *περὶ* A ‖ 11 *τὰ παραπλήσια* A ‖ 12 *ἐκ τῆς* AAld | *ἤγουν* Ald | *ἢ ἅπαντα* om M ‖ 13 *δυνατοὶ* Bekker: *-ὸν* libri ‖ 15 *χειμῶνας* om Ald 16 *μετὰ κατεπείξεως* Ald ‖ 17, 8 scholia coniunxit lemmate omisso M ‖ 18 *καὶ* om Ald ‖ 22 *ὀρχουμένοις* Ald: *ὀρθουμένοις* AM | *χ. ἐ. σημ.* A: om M | *ἡγοῦνται* (pro *ἐστι*) Ald ‖ 23 lemmate omisso scholia sic coniunxit Ald *τὸ μὲν οὖν τοῖς κέρασιν ἐρείδεσθαι πάσχουσι* ‖ 24 *ψυχραινόμενα* AAld ‖ 26 lemma A: om MAld ‖ 26—p. 549, 1 pergit Ald *τὸ δὲ ἀναπλήττειν τοῖς ποσίν, ὁπόταν κατὰ τὴν ἀγέλην ὦσι, τοὺς μὲν τοῖς τέτρασιν ἁλλομένους ποσὶ τοὺς κουφοτέρους, τοὺς δὲ τελείους τοῖς δυσίν, ἅτε βαρυτέρους, χειμῶνός ἐστι σημεῖον* ‖ 26 *ὁπότε* M ‖ 27 *τέσσαρσιν* A

βαρύτεροι, χειμῶνος σημεῖον· ταράττονται γὰρ τοῦ καταρρήξοντος προαισθανόμενοι ὄμβρου. ἡ μὲν οὖν μάχη αὕτη ὑγρότητα τοῦ ἐγκεφάλου δηλοῖ, ἡ δὲ ἐπὶ τὴν νομὴν ἄφιξις, ὅτι πλεῖον τὸ θερμὸν διὰ τὴν ἀντιπερίστασιν ἀθροίζεται εἰς βάθη χωροῦν.

1010. *ἢ καὶ ὅτ' ἐξ ἀγέλης* —: καὶ ὅταν ἐκ τῆς ἀγέλης ἄκοντες ἐπὶ τὸν σταθμὸν ἐπείγωνται εἰωθότες δείλης ὑπὸ τοῦ ποιμένος ἀπελαύνεσθαι, καὶ ὅταν πλησίον ὄντων τῶν ποιμένων ἀπληστότερον ⟨πρὸς⟩ τὴν νομὴν προσφέρωνται καίπερ ὑπὸ τῶν ποιμένων τυπτόμενοι τοῖς λίθοις, πάντα τὰ τοιαῦτα σημεῖα χειμῶνος.

1111. *δείελον, εἰσελάοντες* —: ὅταν ἐλαύνωνται ταῦτα μὴ θέλοντα, χειμῶνα σημαίνει· πάλιν γὰρ αἰσθανόμενα τὴν τοῦ ἀέρος ταραχὴν ἐμφορεῖσθαι βούλονται τροφῆς· οἵ τε γὰρ νομεῖς, ὅταν ἴδωσι τοὺς ἄρνας ἐπὶ τὰς νομὰς προθυμότερον ὁρμῶντας, χειμῶνα σημειοῦνται τῶι βούλεσθαι δεδοικότα τὰ θρέμματα, μὴ συγκλεισθέντα κωλυθῆι, ἀπολαύειν τῆς τροφῆς.

1113—17. *ἐκ δὲ βοῶν* —: οἱ μέντοι περὶ τοὺς βόας ἀσχολούμενοι ἀπὸ τούτων τεκμαίρονται τὸν μέλλοντα ὄμβρον καὶ ἐσόμενον χειμῶνα· ἐάν τε γὰρ τὰς ἐμπροσθίους χηλὰς περιλείχωσιν, ἐάν τε κατὰ τὰ δεξιὰ μέρη κατακλιθῶσιν, ἀνάπαυσιν τὴν ἀπὸ τῶν ἔργων σημαίνει. θεραπεύουσι μέντοι ἀπὸ τοῦ κόπου τοὺς πόδας, τὴν δὲ κατάκλισιν μᾶλλον κατὰ φύσιν καὶ πρὸς τὴν πέψιν μᾶλλον αὐτοῖς συμβάλλονται ἁρμόζουσαν. τεκμαίρονται δὲ χειμῶνα καὶ ὅταν εἰς αὖλιν εἰσελαυνόμενοι σκιρτῶσι μετὰ τῶν ἐκγόνων αὐτῶν· τοῦτο γὰρ ποιοῦσιν ἐμπλησθῆναι βουλόμενοι τῆς τροφῆς.

1113. *ἐκ δὲ βοῶν ἐπύθοντ' ἀρόται* —: καὶ ἀπὸ τῶν βοῶν σημειοῦνται οἱ γεωργοὶ γενησόμενον χειμῶνα, ὅταν τὰς χηλὰς τῶν ἐμπροσθίων ποδῶν τῆι γλώσσηι περιλείχωσιν ἢ κατὰ τὸν δεξιὸν μηρὸν ἀνακλίνωνται.

1, 2 γ. τοῦ μέλλοντος καταρρήξαντος (-ξειν Ald) ὄμβρου αἰσθανόμενοι AAld ‖ 2 αὕτη om Ald ‖ 4 περίστασιν A ‖ 5 lemma om et scholia sic coniunxit Ald καὶ ὅταν οὖν ἐκ — ἐλαύνεσθαι ‖ 7 αὐτοὶ δὲ πλησίων ὄντες τῶν Ald | ὄντων scripsi: ὄντα AM, cf Ald ‖ 8 πανταχόθεν post ἀπλ. add Ald | προφέρωνται AM ‖ 11—14 post lemma Ald ἤγουν κατὰ τὴν δείλην ἐλαύνοντες αὐτούς. ἀκούσια δὲ εἰσέρχονται, ἐπειδὴ αἰσθανόμενα τῆς ταραχῆς τοῦ ἀέρος ἐμφορεῖσθαι β. τρ. ὅταν οὖν οἱ νομεῖς ἴδωσι ‖ 12 χειμῶνος σημεῖον A ‖ 14 οἱ iterum ante ν. A: om M, cf Ald ‖ 15 σημειοῦσθαι A ‖ 16 μὴ scripsi: μήποτε AAld, μήτε M | τῆς om Ald ‖ 17—26 schol om AAld ‖ 23 συμβάλλεσθαι libri ‖ 27—30 om M ‖ 27 ἀρόται om Ald ‖ 30 sq. post ἀνακλ. Ald ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῆι ἀρχῆι lemmate omisso

1114. *ὁππότε χηλὰς* —: ἐπειδὴ ἐν τῆι ἀρχῆι τοῦ χειμῶνος ψυχρὰ ἡ γῆ γίνεται, ὁ βοῦς ψυχιζομένην τὴν χηλὴν τὴν ἐμπροσθίαν τῆι περιλιχμήσει πειρᾶται θερμαίνειν· τοῦ γὰρ ὀπισθίου ποδὸς οὐ δύναται τῆι γλώσσηι ἐφικέσθαι. φησὶν οὖν τοῦτο ἀρχὴν χειμῶνος. τοῦτο γὰρ εἶπεν ʽἀρότου ἀναβολήνʼ (1117)· οὐ γὰρ εὐθὺς ἀροτριῶμεν, ἐὰν μὴ καὶ βροχὴν ὀλίγην ἴδωμεν. πάλιν δὲ ὁ βοῦς ἐν ἀρχῆι χειμῶνος διὰ τὴν μέλλουσαν ψῦξιν κατὰ τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς καθεύδει θερμᾶναι θέλων τὸ ἧπαρ ἐκεῖσε ὑπάρχον.

1116. *ἐπὶ δεξιτερᾶς τανύσωνται*: τὸ γὰρ φυσικὸν σχῆμά ἐστιν αὐτῶν τὰ εὐώνυμα· προθερμαίνουσι γὰρ αὐτῶν οἱ βόες τὸ ἧπαρ ἐν τοῖς δεξιοῖς τόποις καὶ μέρεσι κείμενον οὕτω κατακείμενοι.

1117. *ἀμβολίην ἀρότοιο γέρων* —: τουτέστιν· ἀναβολὴν ὁ ἔμπειρος ἀροτρεὺς ἐτεκμήρατο.

1118. *οὐδ᾽, ὅτε μυκηθμοῖο* —: ὁμοίως δὲ καί, ὅταν μετὰ πλείονος μυκηθμοῦ οἱ βόες ἐπείγωνται ἐπὶ τὸν σταθμόν, αἱ δὲ δαμάλεις ἀνά⟨λ⟩λωνται τοῖς ποσί, καθάπερ ἐπὶ τῶν κριῶν (p. 548, 18), χειμῶνα σημαίνει.

1118. *τὸ δὲ περίπλειοι*: ἀντὶ τοῦ πεπληρωμέναι. § *σκυθραὶ* — σκυθρωπαὶ ἀπὸ τοῦ χειμῶνος καὶ τοῦ βουβοσίου, τοῦ τὴν βόσιν καὶ τὴν τροφὴν παρέχοντος τόπου, ἐπὶ τὸν σταθμὸν παραγενόμεναι ἀχείμεροι ἐμπλήσασθαι βουλόμεναι ὀκνηρῶς ἐπὶ τὸν σταθμὸν ἔρχονται, χειμῶνα προσδεχόμεναι καὶ συγκλεισμόν. διὸ βούλονται ἐμπλησθῆναι.

1122. *οὐδ᾽ αἶγες πρίνοιο* —: καὶ αἱ αἶγες δέ, ὅταν

---

2 *ψυχομένην* Ald ‖ 3 *περιλικμήσει* M ‖ 5 sqq. *τὸ δὲ ἀμβολίην ἀρότοιο εἶπεν, ἐπειδὴ οὐκ εὐθὺς ἀροτριῶμεν, εἰ μὴ καὶ βροχὴν ὀλίγην ἴδωμεν. ὁ δὲ βοῦς ἐν ἀρχῆι τοῦ χειμῶνος τοῦτο ποιεῖ τὴν μέλλουσαν ψῦξιν προφυλαττόμενος. ἀναβολὴν οὖν ἀρότρου ἀπὸ τούτου ὁ ἔμπειρος ἀροτρεὺς ἐτεκμήρατο* Ald | *ἀμβολίην ἀρότοιο τοῦτο γὰρ εἶπεν* A | *ἀρότρου* M ‖ 6 *εἰ* libri | 8 *θερμᾶναι* A: *θερμαὶ* M ‖ 9 *τυγχάνον* A ‖ 10 *τανύσωνται* om AAld ‖ 11 *δὲ* pro *γὰρ* Ald ‖ 14 *ἄλλως* A ‖ 16 *ἠδ᾽ ὅτε μ.* AAld ‖ 18 *ἐνάλωνται* A, *ἐνάλλονται* Ald ‖ 19 *χειμ. σημ.* om M | post *σημ.* sequitur *τὸ δὲ π.* (l. 20) A ‖ 20 *οὖν* pro *δὲ* Ald ‖ 21 post *σκυθραὶ* A *χειμῶνος τὴν δειλινήν*: om M | *δὲ* post *σκυθραὶ* add Ald, quae deinde *σκυθρωπαί. τὴν οὖν δείλην σκυθρωπαὶ ἀπὸ* | *λειμῶνος* M | post *βουβ.* add Ald *ἤγουν*, A *τουτέστι σκυθρωπαὶ τουτέστι* ‖ 22 *τὴν* alt om Ald ‖ 23 *παραγενόμενοι* M | *ὡς πολυχείμεροι βουλ. ἐμπλ. καὶ διὰ τοῦτο ὀκνηρῶς* Ald | *βουλόμενοι* M ‖ 24 *ἐρχόμεναι χ. προσδέχονται* Ald ‖ 26 lemma om MAld | *καὶ αἱ* om M

μετά τινος ἐπείξεως δρέπωνται τὰς πρίνους καὶ τοὺς κλάδους ἀποσπῶσι, χειμῶνα σημαίνουσι προσλαμβάνουσαι τὸν ἀπὸ τῆς νομῆς κόρον.

1122, 3. *οὐδ' αἶγες πρίνοιο —:* καὶ αἱ αἶγες ὅταν μετά τινος ἐπείξεως πρὸς τὰς τοῦ πρίνου ἀκάνθας οἵ τε σύες πρὸς τὸν φορυτόν, ὅ ἐστι βόρβορον, ἀπλήστως ἔχωσι, τὰ ὅμοια σημαίνουσιν· τὸν γὰρ ἐσόμενον δεδοικότες χειμῶνα καὶ συγκλεισμὸν τοῖς βοσκήμασιν ἐγχρονίζειν βούλονται.

1124—28. *καὶ λύκος ὁππότε μακρὰ —:* καὶ λύκοι ὅταν κατὰ μόνας γινόμενοι ἐπιμηκέστερον ὠρύωνται, καὶ ὅταν σύνεγγυς παραγίνεσθαι τοῖς τῶν γεωργῶν ἔργοις τολμῶσι μὴ καταπλησσόμενοι τοὺς ἀνθρώπους διὰ τὸ χρείαν αὐτοῖς εἶναι σκέπης, χειμῶνα σημαίνουσι μέχρι τρίτης ἡμέρας. καὶ ἐπὶ τῶν προειρημένων δὲ πάντων τὸ αὐτὸ δεῖ παρατηρεῖν ἀπὸ τῆς ἐνεστώσης ἡμέρας μέχρι τῆς δευτέρας ἢ καὶ τρίτης.

1127. *ἵνα οἱ λέχος αὐτόθεν εἴη:* ... οἱ δὲ λόχος ἀντὶ τοῦ ἐνέδρα, ἵνα τι ἁρπάσηι), χειμῶνα προσδόκα· τοῦτο γὰρ ποιεῖ ὑπὲρ τοῦ προλαβεῖν τὴν τοῦ ἀέρος ταραχὴν καί, πρὶν ἢ συγκλεισθῆναι τὰ θρέμματα, ἁρπάσαι τι καὶ παρασχεῖν ἑαυτῶι τροφήν.

1128. *τρὶς περιτελλομένης ἠοῦς:* ἀντὶ τοῦ τρίτον τῆς ἡμέρας παρελθούσης, τουτέστι μετὰ τρεῖς ἡμέρας.

1129. *οὕτω καὶ προτέροις —:* ὁμοίως, φησί, καὶ περὶ τῶν προειρημένων σημείων οὕτως ἔχε, ὡς ἢ παραχρῆμα τοῦ ἀέρος σημαινομένου ἢ παρὰ δύο ἡμέρας ἢ παρὰ τρεῖς.

1132. *ἀλλὰ γὰρ οὐδὲ μύες —:* καὶ οἱ μύες φθεγγόμενοι καὶ σκιρτῶντες ὅμοιοί τε γινόμενοι ὀρχουμένοις χειμῶνα σημαίνουσιν· καὶ γὰρ καὶ οὗτοι τῆς τοῦ ἀέρος πιλήσεως αἰσθανόμενοι τοῦτο ποιοῦσιν. ἢ [ὅτι] ἀσθενὲς καὶ λεπτὸν τὸ δέρμα

---

4 schol sic AAld *οὐδὲ σύες φορυτῶι:* οὐδὲ μὲν οἱ σύες (καὶ οἱ σύες δὲ Ald) πρὸς τὸν φ., ὅ ἐστι β., ὅταν ἀπλήστως AAld ‖ 7 δεδυκότες M ‖ 9 *μακρὰ* om Ald ‖ 9, 10 ὁπόταν — γενόμενοι AAld ‖ 10 ὠρύονται MAld ‖ 12 εἶναι αὐτοῖς Ald ‖ 15—7 post τρ. scholiis coniunctis Ald λέχος δὲ οἱ μὲν τὴν κοίτην, οἱ δὲ τὴν ἐνέδραν ἐξέλαβον, ἵνα τι ἁρπάσηι. τότε οὖν χ. δεῖ προσδοκᾶν τρίτη ἡμέρα· τοῦτο ‖ 17 post ἁρπ. A τῆι τρίτηι ἡμέραι χ. δεῖ προσδοκᾶν ‖ 20 τὸ οὖν post τρ. scholiis coniunctis Ald ‖ 22 παρελθούσας M | ἤγουν μ. Ald | μετὰ τρίτην ἡμέραν AAld ‖ 24 οὕτως om Ald | ἔσχεν A ‖ 25 περὶ δ. Ald | παρὰ alt om AAld ‖ 28 καὶ alt om M

ἔχοντες, ἐπειδὰν ψυχρὰν γενομένην πατήσωσι τὴν γῆν, μὴ φέροντες τὸ κρύος ἅλλονται.

1135. οὐδὲ κύνες —: κατὰ κοινοῦ τὸ ἄσκεπτοι (1134). καὶ οἱ κύνες οὖν τοῖς ἐμπροσθίοις ποσὶ τὴν γῆν ὀρύττοντες καὶ οἱονεὶ βαθεῖαν ἑαυτοῖς κοίτην εὐτρεπίζοντες ταῦτα σημαίνουσιν· ἀπὸ γὰρ τῆς τοῦ ἀέρος ὑγρασίας ὥσπερ κατάδυσίν τινα ζητοῦντες τὰ αὐτὰ σημαίνουσιν.

καὶ γάρ τε κύων ὠρέξατο ποσ⟨σ⟩ὶν —: τινὲς γράφουσιν ὠρύξατο· φιλόψυχρος γὰρ ὢν ὁ κύων καὶ χαίρων ἐπὶ τῶι ἐσομένωι χειμῶνι σκάπτει τὴν γῆν παίζων. τινὲς δὲ ὠρέξατο ἀντὶ τοῦ ἐξέτεινεν· ἀρχομένου γὰρ τοῦ σώματος αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ ψύχους πυκνοῦσθαι ὄντος κατὰ φύσιν ψυχροῦ βουλόμενος τὸ σῶμα διαλύειν ἐκτείνει αὐτό, ὡς ἡμεῖς μετὰ τὸν ὕπνον.

1142. τῶν μηδὲν κατόνησο —: τῶν καταριθμηθέντων σημείων μηδὲν καταμεμψάμενος παροδεύσῃς. ἀλλὰ κἂν δύο σοι, φησίν, ⟨ἐν⟩ τῶι αὐτῶι γένωνται σημεῖα, βεβαιοτέρα σοι γενήσεται ἡ πρόγνωσις· εἰ δὲ τρία, μᾶλλον.

1143—8. μᾶλλον δὲ δυεῖν ἐς ταὐτὸν ἰόντων —: τὴν δὲ σημείωσιν, φησίν, εἰ βουλοίμεθα βέβαιον καὶ ἀκριβῆ ἔσεσθαι, οὐκ ὀφείλομεν ἑνὶ σημείωι πιστεύειν, ἀλλὰ καὶ δευτέρωι. ἐὰν μέντοι γε καὶ τρίτον προστεθῆι, βεβαιοτέρα γενήσεται ἡ κατάληψις. χρήσιμον δὲ καὶ τοῦτο, τὸ τὰ σημεῖα τοῦ παρελθόντος χρόνου συμβάλλειν τοῖς τοῦ ἐνεστῶτος καὶ ἀπὸ τῆς τῶν ἀστέρων ἀνατολῆς τε καὶ δύσεως στοχάσασθαι περὶ τοῦ μέλλοντος, εἰ τοῖς προλαβοῦσιν ὅμοια γίνεται σημεῖα.

1145—8. αἰεὶ δ' ἂν παριόντος —: παρατηρητέον δὲ καὶ τὰ τοῦ παρελθόντος ἐνιαυτοῦ σημεῖα πρὸς τὰ τοῦ ἐνεστῶτος συμβάλλοντι, εἰ τοῦ αὐτοῦ ἀστέρος ἀνατέλλοντος ἢ δύνοντος τὰ

1 τὴν γῆν πατ. AAld ‖ 3 ἀπὸ κ. AAld ‖ 4 οὖν om M ‖ 5 ταῦτα M: χειμῶνα AAld ‖ 6 γὰρ om M ‖ 7—9 lemma om et scholia sic coniunxit Ald ἢ ὅτι φιλόψυχρος ὢν omissis intermediis ‖ 8 ὠρύξατο A | ποσσὶν om A 9 γρ. ὠρέξατο A | φιλόψυχος A | γὰρ om Ald | καὶ om M ‖ 10 σκάπτων A ‖ 10, 1 δὲ τὸ ὠρύξατο ὠρέξατο γράφουσιν, ἵν' ἦι ἀντὶ Ald ‖ 15 de κατόνησο cf adn in ed | κατόνησο om Ald ‖ 16 ἀλλὰ om M ‖ 17 φησί om Ald | ἐν τῶι Ald | ἔστω pro γεν. Ald ‖ 18 τρεῖς A ‖ 18—20 μᾶλλον δὲ τῶν δύο. ἢ εἰς ταὐτὸν συνέλθωσι τρία· τὴν γὰρ σημ. εἰ β. βεβαίαν Ald ‖ 19 δυοῖν A ‖ 20 βεβαίαν AAld ‖ 21 ἐν ἑνὶ libri ‖ 22 γ' A ‖ 24 μεταβάλλειν Ald ‖ 25 στοχάζεσθαι Ald ‖ 26 τὰ σημ. Ald ‖ 27—29 αἰεὶ — συμβ. om Ald quae εἴ που καὶ ἐπ' ἀστέρι ἢ εἰ τοῦ ‖ 29 συμβάλλοντα A | εἰ scripsi: ἢ AM, ἢ εἰ Ald | τοῦ om A | ἢ M: καὶ AAld

αὐτὰ σημεῖά ἐστιν, ἢ εἰ πρὸς τὸ σημεῖον τοῦ ἀστέρος τοιαύτη καὶ ἡ ἡμέρα φαίνεται. οἷον, ἂν ὁ ἀστὴρ χειμῶνα δηλώσηι, καὶ ἡ ἡμέρα ⟨ἂν⟩ εὑρεθείη σκοτεινὴ καὶ χειμερινή.

1146 sqq. *εἴ που καὶ ἐπ' ἀστέρι τοίη —:* ἐάν που καὶ ἐπὶ ἀστέρι ἀνατέλλοντι ἢ δύνοντι τοιαύτη γενήσεται ἡ ἡμέρα, οἵαν λέγει καὶ τὸ σημεῖον. τουτέστιν· ἐὰν πρὸς τὸ σημεῖον (ἤγουν, ἐὰν πρὸς ἃ λέγει τὸ σημεῖον) τοιαῦτα σύμβολα καὶ ἐπὶ ἀστέρι ἀνατέλλοντι ἢ δύνοντι ἔσται, ὥστε τοιαύτην φανῆναι τὴν ἡμέραν, ὡς λέγει τὸ σημεῖον.

ἄλλως. ἢ ἐὰν ἐπὶ τοιούτωι ἀστέρι προσφόρως ἀνατέλλοντι ἢ δύνοντι, ὁποῖον λέγει τὸ σημεῖον, ἡ ἡμέρα ἔλθηι. ἤγουν, ἐὰν πρὸς τὸ σημεῖον καὶ ἀστὴρ ἀνατέλλων ἢ δύνων σύμβολον ἡμῖν δείξηι τοιαύτης γενησομένης ἡμέρας.

1148. *μάλα δ' ἄρκιον εἴη —:* χρὴ δέ, φησί, πρὸ πάντων τὰς τετράδας τοῦ μηνὸς παρατηρεῖν ἀρχομένης τῆς σελήνης καὶ ληγούσης· αὗται γὰρ αἱ ὀκτὼ ἡμέραι τετάρτηι ἀρχομένου τοῦ μηνὸς καὶ ἑβδόμηι καὶ εἰκάδι λήγοντος ἀκριβεστάτην ἔχουσι τὴν παρατήρησιν διὰ τὸ τὴν σελήνην ἐνδεῖν ἑαυτῆς ὡς πρὸς τὴν πληροσέληνον. τούτων οὖν τῶν προειρημένων σημείων ἐὰν ἔχηις παρατήρησιν ἀκριβῆ καὶ ἔντεχνον, οὐδέποτε πλανηθήσηι περὶ τὴν πρόθεσιν τοῦ περὶ τὸν ἀέρα καταστήματος.

ἄλλως. προσήκει, φησί, τὰς τετράδας τῶν μηνῶν φθινόντων τε καὶ ἱσταμένων προ⟨σ⟩ορᾶν· ἐν γὰρ ταύταις καὶ σύνοδοι παρέρχονται σελήνης, ὅτε καὶ μάλιστα μεταβολὰς ὁ ἀὴρ ποιεῖ τῆι νυκτὶ διὰ τὸ μὴ καταλάμπειν τὴν σελήνην μηδὲ θερμαίνειν τὸν ἀέρα παχὺν ὄντα.

ὁ δὲ νοῦς· φυλάσσου τὰς τετράδας τὰς β', ἐπεὶ πέρατα

---

2 *δηλώση* **AM**, *δηλώσει* **Ald** ‖ 3 **supplevi** ‖ 4 *καὶ* **om M**, *τοίη* **om A** | *ἢ* **pro lemmate Ald** ‖ 5 *ἐπ'* **Ald** | *γένηται* **Ald** ‖ 6 *οἷον* **M** | *λέγοι* **Ald** | *τουτέστιν* **AM**: *ἢ* **Ald** | *τὰ σημεῖα* **A**, *τῶ σημείω* **M** ‖ 7 *ἤγουν πρὸς ἃ* **Ald** | *ἐὰν* **om AAld** ‖ 8 *ἔσται* **AM**: *εἶεν* **(ceteris omissis) Ald** | **post** *ἔσται* **A** *ἢ ὡς ἀνατέλλοντι*: **(sic)** ‖ 10 *ἄλλως* **om AAld** | *ἢ ἐὰν* **AAld**: *καὶ* **M** | *προσφόρω* **Ald** ‖ 11 *ὁποῖα* **M** | *ἔλθοι* **A** | *ἢ* **(pro** *ἤγουν***) Ald** ‖ 12 *τὰ σημεῖα* **AAld** ‖ 14 *ἄρκειον* **A** | *εἴη* **om Ald** ‖ 15 *τῆς* **om M** ‖ 15,6 *ἀρχ. τε καὶ ληγούσης τῆς σ. αὗται* **Ald** ‖ 16 *τοῦ* **om Ald** | *τετάρτη γὰρ ἀρχομένη τοῦ* **A** ‖ 17 *εἰκάδι* **Ald**: *εἰκὰς* **AM** ‖ 18 *αὐτῆς* **A**, *ἐν αὐταῖς* **Ald** ‖ 19—21 *τούτων — καταστήματος* **post p. 554, 13 A** *ἄλλως* **lemmate praefixo et Ald** ‖ 20 *καὶ ἔντεχνον* **om AAld** ‖ 20, 1 *περὶ τὸν ἀέρα τοῦ περὶ τὴν πρόθεσιν καταστήματος* **A**; **de Ald cf ad v. 1053** ‖ 22 *ἢ* **pro** *ἄλλως* **Ald** | *φησί* **om MAld** ‖ 24 *ἐπέρχονται* **AAld** | *ὁ ἀὴρ μετ. ποιεῖ* **AAld** ‖ 26, 7 **coniunxit Ald** ‖ 27 *δύο* **AAld**

τῶν δύο μηνῶν εἰσιν ὁμοῦ συνερχομένων, ὡς οἷον μεθόριον ὑπαρχούσας, ὅτε καὶ ὁ αἰθὴρ σφαλερός ἐστι καὶ ὀμβροφόρος.

1151. *ὅτε σφαλερώτερος αἰθήρ: σφαλερὰ γὰρ τὰ περὶ τὸν ἀέρα ἐν ταῖς ὀκτὼ ταύταις ἡμέραις διὰ τὸ ἀπεῖναι τὴν σελήνην καὶ κατεψῦχθαι ἅπαντα τὸν ἀέρα.*

1152. *ὀκτὼ νυξὶ πέλει χήτει —: ἐνδείαι τοῦ σεληνιακοῦ φωτὸς αἱ ὀκτὼ νύκτες εἰσὶν ἐπισφαλεῖς διὰ τὸ ἄνευ φωτὸς εἶναι καὶ κατεψῦχθαι.*

1153. *τῶν ἄμυδις πάντων —: τούτων ἀθρόως, ὡς εἴπομεν* (p. 552), *συνελθόντων, τῶν τε ἀπὸ τῶν μετεώρων καὶ τῶν περιγείων ζώιων καὶ φυτῶν, οὐκ ἂν σχεδίως τεκμήραιο ἐπὶ ταῖς γενομέναις τοῦ περιέχοντος ἡμᾶς ἀέρος μεταβολαῖς.*

ἄλλως. τούτων οὖν πάντων εἴ τις ποιήσαιτο κατάληψιν, οὐδέποτε σχεδιάσει τὰ περὶ τοῦ ἀέρος, ἀλλ' ἀκριβώσει τὰ περὶ αὐτόν.

1154. *οὐδέποτε σχεδίως κεν —: οὐκ ἂν σχεδιάσας, φησί, εἰκῆι τι σημειώσαιο, ὅταν ταῦτα μὲν πάντα σκοπῆις, μέτρον δὲ τῆς τηρήσεως τοῦ ἐνιαυτοῦ συνέχηις. τὸ δὲ σχεδίως ἀντὶ τοῦ προσφάτως ἀκόπως παρέργως προπετῶς καὶ ὡς ἔτυχεν.*

Theo Alex (Anal Erat p. 84 sqq.) *Ταῦτά σοι, ὦ Ἰουλιανέ, συναγαγόντες ταχεῖαν πεποιήμεθα τὴν ἐπαγγελίαν. ἄλλοις δὲ μελέτω γραφὰς ἀλλοίας ποιεῖν, εἰ μέν τοι ὁ Ἄρατος ἐμνήσθη Περσέως, πάντα τὰ περὶ Περ-*

---

1 *μεθώριον* AAld ‖ 3 lemma om Ald ‖ 4 *η'* A ‖ 6—8 schol ita Ald sine lemmate (post l. 5) *ἐνδεεῖς γὰρ τοῦ — καὶ ἐπισφαλεῖς* ‖ 6 *ἐνδεία* M ‖ 7 *η'* A ‖ 9 *ἀπάντων* A, om M ‖ 10, 1 *καὶ τῶν ἀπὸ τῶν π. ζ.* M ‖ 12 *γινομέναις* A Ald | post *μετ.* AAld *ἀλλὰ ἀκριβώσειε(ς* Ald) *τὰ περὶ αὐτόν* ‖ 13 *ἄλλως* AM: *ἢ* Ald | *οὖν* om AAld | *εἰ ποιήσαιο* Ald | post *κατάληψιν* A *τῶν τε ἀπὸ τῶν μετεώρων καὶ τῶν,* dein lacuna 22 fere litt (quas fere expleas ope Aldinae), tum *ἄλλως. τούτων κτλ.* (vide ad p. 553, 19—21), Ald *καὶ παρατήρησιν ἀκριβῆ τῶν τε ἀπο τῶν μετεώρων καὶ τῶν ἄλλων τῶν προειρημένων οὐδέποτε πλανηθήσηι περὶ τὸν ἀέρα, ἤτοι περὶ τὴν πρόθεσιν τοῦ καταστήματος* ‖ 15, 6 scholia coniunxit Ald *τὸ οὖν οὐδέποτε σχεδίως ἀντὶ τοῦ οὐκ ἂν σχ. εἰκῆ τι* ‖ 17 *πάντα* om AAld ‖ 18 *τοῦ* om A | *ἐνιαυτοῦ* AAld: *ἐν αὐτῷ* M | an *ἔχηις*? | *οὖν* pro *δὲ* (post *σχεδίως*) Ald ‖ 19 *ἀσκόπως* libri, cf p. 563, 24 ‖ 20 *ἐπίλογος* inscribit Ald ‖ 21 *ἀπαγγελίαν* coni Bekker | *δὲ* M: *μὲν* Ald, om A ‖ 22 *καὶ εἰ μὲν Περσέως ὁ Ἄρ. μν.* Ald | *μέν τοι* cf p. 555, 4 | *ἐμνήσθη* scripsi: *μνησθείη* AAldς, *μνήσθει* M

σέως διερευνᾶν, εἰ δὲ περὶ Βοώτου, τὰ περὶ ἐκείνου, εἰ δὲ περὶ Ἀργοῦς, τὰ περὶ Ἀργοναυτῶν· τοῖς γὰρ βουλομένοις τὰ περιμηκέστερα βιβλία ἢ πλείονα καὶ τοῦ ἀναγκαίου ἐκτὸς καταλιπεῖν, τοιάδ' ὁδός. ὑμῖν δέ τοι καὶ ταῖς κατὰ καιρὸν ἐξηγήσεσι καταλείπω τὸ περιττὸν τῆς συνταγματικῆς ἐκδόσεως. εἴρηται δὲ πάντα τὰ ἀναγκαῖα καὶ συντελοῦντα πρὸς τὸ σαφὲς ἀπεριέργως καὶ ὡς [ἂν] ἀνδρὶ διὰ τῶν μαθημάτων φιλοσοφοῦντι ἐξηγήσασθαι πρέπον ἦν τὰ ποιήματα. ⟨τὰ⟩ δὲ λίαν φανερά, ὡς λέγουσιν, ἐξ ἀγωνίας παραλέλειπται· τί γὰρ ἤπειγεν ἄκαιρον ἐνδείκνυσθαι πολυμάθειαν καὶ καταλέγειν, ὅσων καὶ ἡλίκων ἀστέρων ἕκαστον ἄστρον, καὶ θέσεις διηγεῖσθαι κύκλων πολλῶν μηδὲν εἰς τὸ ποίημα συντελούντων καὶ τὰ ἄλλα, ὅσα γράφουσιν ἀμέτρως, οὐ πολυμάθειαν τὴν ἑαυτῶν εἰς μέσον τιθέντες, πάντες δὲ φιλόσοφοι θέλοντες εἶναι.

1, 2 *ἐκεῖνον* et *τοὺς* (om M) *ἀργοναύτας* libri ‖ 3 *περὶ μήκιστα* Ald ‖ 3, 4 *β. καταλιπεῖν καὶ πλ. καὶ τοῦ ἀν. ἐ. τοσσαίδε ὁδοί* Ald ‖ 4 scripsi, *τοσαίδ' ὁδοί* Bekker: *τὰ σὰ ὁδός* AM | *τι* M ‖ 4, 5 *ἡμεῖς δὲ ἐγκαίρους τὰς ἐξηγήσεις ποιησάμενοι κατελίπομεν τὸ περιττὸν* Ald ‖ 5 *τῆς συνταχτικῆς* A Ald ‖ 8 suppl Bekker ‖ 12 *ὅλα ὅ.* AAld ‖ 13 *αὐτῶν* AAld, *αὐτὴν* M.

Arato scholiis instructo subscripsit A *εἰς τὸ τέλος ἀράτου: — ἄρατος ὁ ἐν πᾶσι κατάρατος πολλὰ καμὼν καὶ οὐκ ὀλίγα μογήσας δόξας τε καταλαβ... ἐν νῷ καὶ χειρὶ τοῦ μόνου ἀλήπτου καὶ ἀοράτου θεοῦ τῶν ὄντων τε δημιουργοῦ ἔμεινεν ὅπερ ... κατάρατος: —* **Ald** *τέλος τῶν τοῦ ἀράτου φαινομένων καὶ διοσημείων καὶ τῶν τοῦ θέονος σχολίων.*

III PAPYRVS BEROLINENSIS 5865

I

A

ϑε ο
βαϑεως εν
ϑνησκειν
χαμςνα
κ

B

Ursa maior (v. 146) α π λ ο ο ι απλως και
ως ετυχεν διχα ονο
ματος κ ρ α τ ι δ ε
Gemini (v. 147)
κατ ιϑυ της κεφ(αλης)
της ελι(κ)ης

Cf p. 314; lemmata Aratea diductis litteris, supplementa mea uncis significavi. — Ceterum lectu haec difficillima sunt; aderat imaginem photographicam iteratis curis tractanti prompto auxilio W. Iudeich collega.

A 3 cuius mors dicatur, mihi non liquet.

B 1—6 cf schol p. 363, quo dicitur cum de aliis tum de Magnae Ursae capitis positione ‖ 2—6 haec legit ante multos annos Blass l c, hodie sunt inlegibilia.

II

Taurus (v. 167 sqq.)	1	*τον την ευρωπην*
	2	*κατεστηριξεν*
Hyades (v. 173)	3	*(οτε) γαρ δυνουσι*
	4	*ν πετρον ν*

1 scil *διαγαγόντα ταῦρον εἰς Κρήτην, ὃν Ζεὺς κατεστήριξεν,* cf schol supra p. 368 ‖ 3 *ὅτε* non legi, legerunt Krebs et Thiele; sermo de Hyadum veriloquio est ‖ 4 cf schol p. 369, 21 ... *δυόμεναι αἴτιαι ὑετοῦ γίνονται.*

III

A

Cepheus (v. 184)	1	*ἴση σταθμη α(πο)*
	2	*μερους της αρκτ(ου)*
		οσην
	3	*εως απ αλληλων α*
	4	*βλεψιν ακτϊν εις το βα*
	5	*.κασσεϊεπεια ειπεν π*
(v. 184)	6	*(ν)εατης αρκτον τ*
	7	*εν γαρ τη πληρο(σε)λη(νω)*
	8	

B

Casiepia (v. 191)	1	*επιρρηδην φανερως*
(v. 194)	2	*υπ(ο)κειμενοι αθριν*
(v. 194)	3	*ινδαλλονται αντιφαι(νονται)*

A 1—4 cf schol p. 373; non extrico 3—5 ‖ 6, 7 cf schol l c *ἐν νυκτὶ δὲ ἐχούσῃ πλήρη την σελήνην οὐ πολλὴ καὶ λαμπρὰ φαίνεται ἡ Κασσιέπεια.*

B scripta *επιρρη* (δ supra) *υποκειμ͡* (ο incerto, ε legit Iudeich) *ινδαλλον* (τ supra) *ανφαι* (τ supra) ‖ 2 *αθριν* non extrico.

IV

	1	*ος δ εστι*
	2	*ν και μεδουσης*

cf schol de Perseo (v. 251—3) p. 385 *θεωρεῖται — τὴν Γοργόνος κατέχων κεφαλήν* et qui magis quadrat Hyginum (II 18 p. 58 B.) de Equo: 'hunc ... Pegasum, Neptuni et Medusae Gorgonis filium, dixerunt'.

V

Capricornus (v. 294) 1 *τωι ναυτη*
2 *μαλχην οιον*
3 *ν*
4

---

in margine sinistro super lineas hastas iacentes appinxit.

1, 2 *τότε δὲ κρύος ἐκ Διός ἐστι ναύτηι μαλκιόωντι κακώτερον* Aratus. *ναρκῶντι τῶι ναύτηι. μάλκη δέ ἐστιν ἡ ἐκ ψύχους ἐπὶ ἄκρας χεῖρας καὶ πόδας ἐπανάστασις τοῦ χείματος, τὰ λεγόμενα χείμετλα* schol ‖ 3 *ν(αρκην)* fortasse.

VI

non legibilia.

VII

A

Sirius (v. 337) 1 *σημ' εμεν(αι) με(λεεσσιν)*
2 *αλλα αστερες εισιν*
3 *οτε δελ αστερας*
4 *ημισυ ἵππου ἐν τω*
5 *αδι τυπο*
6 *αυτον*
7 *ρ διατ*
8 *αστρον*

B

Sirius (v. 329) *κυ(α)ν(εος) αφανης*

C

οθ
κατ

A 1 *εμε*$^{\nu}$ scriptum, cf III B ‖ 2, 3 cf schol l c ‖ 4 cf Aratus v. 215 (de dimidiato Equo).

B *γαστέρα κυάνεος περιτέλλεται* Aratus.

C non liquet.

VIII

non legibilia.

VII LEONTIVS

I DE SPHAERAE ARATEAE CONSTRUCTIONE

P(arisinus 2381) s. XV (fol 64^b); contuli
Ald(ina), cf p. 314
Matritensem 67 s. XV fol 207 non novi (cf Iriarte p. 232 sqq.)

II DE ZODIACO

A(mbrosianus C 263 inf) s. XIV; contuli
M(arcianus Arati 476) s. XI; descripsi
P(arisinus 2381) s. XV (fol 70^b); contuli

I

ΛΕΟΝΤΙΟΥ ΜΗΧΑΝΙΚΟΥ

ΠΕΡΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΑΡΑΤΕΙΑΣ ΣΦΑΙΡΑΣ

1. *Πρώην, ὦ καλὲ Θεόδωρε, ἐτυγχάνομεν ἐν τῶι μηχανικῶι ἐργαστηρίωι ἐργαζόμενοι. καὶ ἐπυνθάνου, εἴ τις εἴη μέθοδος, δι' ἧς δυνατὸν Ἀρατείαν σφαῖραν κατασκευάσαι οὕτως, ὥστε τὰ ἐν αὐτῆι ζώιδια πρός ἄλληλά τε καὶ πρὸς τοὺς ἐν τῆι σφαίραι γραφομένους κύκλους καὶ ἔτι πρὸς ⟨τὰ⟩ ἀνατέλλοντα μέρη τοῦ ζωιδιακοῦ θέσιν ἔχειν σύμφωνον τοῖς ὑπὸ τοῦ Ἀράτου λεγομένοις (ἐτύγχανον γὰρ καὶ τοιαύτην τινὰ σφαῖραν ἐργαζόμενος Ἐλπιδίωι τῶι σχολαστικῶι, ἀνδρὶ ἀξιολόγωι ὁμοῦ καὶ φιλομαθεῖ), ἐγὼ δὲ τότε ἀσχολίας τινὸς ἐγγενομένης οὐδὲν ἔφην. νῦν δ', ἐπεὶ σύ τε καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν ἑταίρων παρακαλοῦσι καὶ λόγον τινὰ περὶ τούτου γράψαι, ἔρχομαι τὴν σὴν προθυμίαν ἐκτελέσων.*

2. *ἔστω δὲ δῆλον, ὅτι τοῖς πρώτως μάλιστα ἀναγινώσκουσι τὰ Ἀράτεια χρήσιμος ὁ λόγος, εἴγε καὶ μέλλοιεν τὰ λεγόμενα καταλαμβάνειν· πᾶσαι γάρ, ὡς οἶσθα, αἱ νῦν φερόμεναι σφαῖραι Πτολεμαίωι μέν, ὡς εἰκός, ἔν τισιν, Ἀράτωι δὲ κατὰ τὸ πλεῖστον οὐ συμφωνοῦσιν, ὥστε τῶν πρώτως μάλιστα ἀναγινωσκόντων τὰ Ἀράτεια τοὺς μὲν δυσχερῶς ἐφικνεῖσθαι τῶν λεγομένων τινὰς δὲ μηδ' ὅλως παρακολουθεῖν δύνασθαι. καίτοι ἐπενοήθησαν μὲν αἱ τοιαῦται σφαῖραι πρὸς τὸ νοεῖν σαφῶς τὸν Ἄρατον (διὸ δὴ καὶ παρωνύμως ἀπ' αὐτοῦ λέγονται), καθὼς δὲ ἔφαμεν, ἐν τοῖς πλείστοις αὐτῶι οὐ συμφωνοῦσιν. διὸ δὴ καὶ ἡμεῖς πειρασόμεθα, ὡς μάλιστα δυνατόν, καὶ ἐπὶ πλέον τῶν ἄλλων σύμφωνον τὴν ὑποκειμένην σφαῖραν κατασκευάσαι.*

---

capita distinxi.

9 *σχολῆς* Ald || 10 *καὶ σὺ καὶ* Ald || 12 *ἐκτελῶν* Ald || 13 *πρώτως* corr Thiele, cf l. 17: -*οις* PAld || 14 *μέλλοιεν καὶ* Ald || 21 *καὶ* (pro *δὲ*) Ald || 23 *πλεῖστον* Ald | 24 *σύμφωνον* Ald: -*ως* P

3. *ἰστέον δέ, ὅτι τὰ περὶ τῶν ἄστρων τῶι Ἀράτωι εἰρημένα οὐ πάνυ καλῶς εἴρηται, ὡς ἔστιν ἔκ τε τῶν Ἱππάρχωι καὶ Πτολεμαίωι συντεταγμένων περὶ τούτων μαθεῖν. αἴτια δὲ πρῶτον μὲν καὶ τὰ Εὐδόξου, οἷς μάλιστα ἠκολούθησεν ὁ Ἄρατος, οὐ λίαν ὀρθῶς εἰρημένα, ἔπειτα δέ, ὅτι καὶ οὐ πρὸς τὸ ἀκριβές, ὥς φησι Σπόρος ὁ ὑπομνηματιστής* (fr 5, Anal Erat p. 49), *ἀλλὰ πρὸς τὸ χρήσιμον τοῖς ναυτιλλομένοις ταῦτα οὕτω διαγέγραπται, εἰκότως τε ὁλοσχερέστερον περὶ τούτων διαλαμβάνει· καὶ γὰρ καὶ οἱ πλωΐζόμενοι οὐ διὰ μηχανικῶν ὀργάνων καὶ ἀκριβῶς, ἀλλὰ διὰ ψιλῆς ἀναβλέψεως καὶ παχυμερῶς τὴν τῶν ἄστρων θέσιν ἔμελλον ἐπισκοπεῖν. ὥστε καὶ ἡ κατασκευαζομένη σφαῖρα πρὸς μὲν ἄκρα⟨το⟩ν ἀλήθειαν οὐδαμῶς, πρὸς δὲ κατάληψιν τῶν Ἀρατείων καὶ πάνυ χρήσιμος. ῥάιδιον δὲ γνόντας ἅπαξ τὰ Ἀράτεια τά τε μὴ καλῶς ἐν αὐτοῖς ἔχοντα καὶ ὡς ἔχει ἀληθείας λέγοντός τινος καταμαθεῖν. ὥστε καὶ πρὸς τὴν ἀλήθειαν διὰ μέσου τινὸς συμβάλλεται ὁ λόγος.*

4. *ἀλλὰ μὴν οὔτε ἐκεῖνο λαθεῖν χρὴ οὔτε τὸν περὶ τῶν ἄστρων λόγον· εἰς τρία γὰρ μέρη διαιρεῖ τοῦτον ὁ Ἄρατος, καὶ ἐν μὲν τῶι πρώτωι διδάσκει περὶ τῆς πρὸς ἄλληλα αὐτῶν θέσεως (ὥσπερ ὅταν λέγηι, ὅτι αἱ Ἄρκτοι κεῖνται τὰς κεφαλὰς ἔχουσαι ἐπὶ τὰς ἀλλήλων ἰξύας νενούσας* (28)), *ἐν δὲ τῶι δευτέρωι περὶ τῆς νοουμένης αὐτῶν ὑπὸ τῶν κύκλων τομῆς ἢ ὁποιασοῦν αὐτῶν πρὸς τοὺς κύκλους σχέσεως (οἷον ἐπὶ ὑποδείγματος τομῆς μέν, ὅτι οἱ Δίδυμοι τέμνονται ὑπὸ τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ κατὰ τὰς κεφαλάς* (481), *σχέσεως δέ, ὅτι αὐτὸς ἐγγύς ἐστι τοῦ ἰσημερινοῦ), ἐν δὲ τῶι λοιπῶι περὶ τῆς γενομένης αὐτῶν πρὸς τὰ ἀνατέλλοντα μέρη τοῦ ζωιδιακοῦ στάσεως (οἷον ὅτι Καρκίνου μὲν ἀνατέλλοντος δύνει τὸ ἥμισυ τοῦ Στεφάνου* (574), *Χηλῶν δὲ ἀνατελλουσῶν ἀνατέλλει τὸ ἥμισυ αὐτοῦ* (625), *καὶ ὅτι Κριοῦ ἀνατέλλοντος τὸ Θυμιατήριον ὁρᾶται ἐπὶ δύσιν* (710), *καὶ τὰ παραπλήσια). ὥστε, ἂν θελήσωμεν ἕκαστον τῶν ζωιδίων κατὰ πάντα συμφώνως ἐντάξαι, δεήσει τοῖς τρισὶ τόποις ἐντυγχάνοντας ἐπισκέψασθαι, εἴ τι⟨να⟩ λέγονται περὶ τοῦ ζητουμένου ζωιδίου κατὰ μέρος ἐν τῶι ἑνὶ ἤτοι τοῖς δυσὶν ἢ καὶ ἐν τοῖς τρισὶ τμήμασιν,*

3 *αἴτια* scripsi: *-ον* PAld ‖ 3—5 *πρῶτον μὲν ἐπεὶ κ. — ὀρθῶς εἴληπται ἔπειτα* Ald ‖ 10 *ἀστέρων* Ald ‖ 12 supplevi ‖ 13 *γνόντας* scripsi: *γνόντες* P Ald ‖ 18 *ἀστέρων* Ald, cf ad l. 10 | *τρία μέρη διαιρεῖ ὁ Ἄρ.* Ald ‖ 20 *ὥστε* Ald ‖ 22 *αὐτῶν* Ald, tres litt resectae P | *τῆς* post *ὑπὸ* add Ald: om P ‖ 23 *ὑπὸ ὑπ.* Ald ‖ 28, 9 *ἀνατελλουσῶν* Ald et ita Aratus: *δυνουσῶν* P ‖ 33 supplevi | *καὶ κατὰ* Ald ‖ 34 *δ. ἤτοι καὶ ἐν τοῖς* Ald

ἐὰν ⟨δ'⟩ οὕτω τύχηι, καὶ τὰ περὶ αὐτοῦ λεγόμενα εἰς ἓν συναγαγόντας ἔν τινι πτυχίωι ἤτοι σχεδαρίωι πρὸς τὸ ἕτοιμον σχεδιάσαι. οἷον σαφηνείας ἕνεκεν τῶν λεγομένων ἡμῖν ἐπὶ τοῦ Ὀφιούχου ὁ λόγος ἔστω· τούτου γὰρ ἐν τοῖς τρισὶ τόποις μέμνηται. ἐπειδὴ τοίνυν ἐν μὲν τῶι πρώτωι μέρει λέγει περὶ αὐτοῦ, ὅτι ὁ Ὀφιοῦχος κεῖται ὀρθὸς τὴν κεφαλὴν ἔχων πρὸς τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἐν γόνασι (74, 5), τοὺς δὲ πόδας ἐπὶ τοῦ θώρακος τοῦ Σκορπίου καὶ τοῦ ὀφθαλμοῦ (85), καὶ ὅτι περὶ τὸ μέσον αὐτοῦ εἱλεῖται ὁ Ὄφις (82, 3) καὶ ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ στρέφεται ὀλίγος μὲν τῆι δεξιᾶι πολὺς δ' εἰς τὸ ὕψος τῆι ἀριστερᾶι (86, 7), καὶ ὅτι τὰ γένεια τοῦ κατ' αὐτὸν Ὄφεως παράκειται τῶι Στεφάνωι (88), ἔτι δέ, ὅτι ἔχει ἀστέρας ἐπὶ μὲν τῶν ὤμων λαμπρούς, ἐπὶ δὲ τῶν χειρῶν ἔλαττον λαμπρούς (77—80), καὶ ὅτι ὑποκάτω τῆς σπείρας τοῦ Ὄφεώς εἰσιν αἱ Χηλαί (89), ... καὶ τέμνεται μὲν ὑπὸ τοῦ χειμερινοῦ τροπικοῦ κατὰ τοὺς ὤμους (488), ὑπὸ δὲ τοῦ ἰσημερινοῦ κατὰ τὰ γόνατα (521), ἐν δὲ τῶι τρίτωι πάλιν σποράδην, ὅτι Καρκίνου μὲν ἀνατέλλοντος δύνει ἀπὸ γόνατος ἕως τῶν ὤμων κατάγων τὸν Ὄφιν [ἕως τοῦ] αὐχένος ἐγγύς (577, 8), Σκορπίου δὲ ἀνατέλλοντος ἀνατέλλουσιν αἱ κεφαλαὶ αὐτῶν καὶ αἱ χεῖρες τοῦ Ὀφιούχου καὶ ἡ προτέρα καμπὴ τοῦ Ὄφεως (666—8), Τοξότου δὲ ἀνατέλλοντος ἀνατέλλει ἡ σπεῖρα τοῦ Ὄφεως καὶ τὸ σῶμα τοῦ Ὀφιούχου (665, 6), πάντα ταῦτα συναγαγόντες ἔν τινι τόμωι ἀπογραψόμεθα. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ποιητέον· πρόκειται γὰρ ἐπὶ ταῖς ἐφόδοις καὶ ἀκόπους τοὺς ἐντυγχάνοντας παρασκευάζειν. καὶ τὰ περὶ τῶν ἄλλων ζωιδίων ἑκάστου κατὰ μέρος λεγόμενα εἰς ἓν συνάψαντες ὁμοίως τοῖς ἐπὶ τοῦ Ὀφιούχου εἰρημένοις ἐν τῶι τέλει τοῦ λόγου παραθήσομεν (cf 1. 22, 3). κἀκεῖνο μέντοι χρήσιμον ὂν πρὸς τὸ προκείμενον καλῶς ἔχει παραβάλλειν, ὅτι ἓξ ἐν ταῖς Ἀρατείαις σφαίραις κύκλους ἐντακτέον, πρῶτον τὸν μέγιστον τῶν ἀεὶ φανερῶν, τὸν καὶ ἀρκτικὸν ὀνομαζόμενον, δεύτερον τὸν θερινὸν τροπικόν, τρίτον τὸν ἰσημερινόν, τέταρτον τὸν χειμερινὸν τροπικόν, πέμπτον τὸν μέγιστον τῶν ἀεὶ ⟨ἀ⟩φανῶν, τὸν καὶ ἀνταρκτικὸν προσαγορευόμενον, ἕκτον τὸν ζωιδιακόν, τὸν καὶ ἐφαπτόμενον τῶν τροπικῶν· περὶ μὲν γὰρ τῶν τεσσάρων

---

1 τύχηι Ald: τύχ[ει] τοῖς P | τὰ ante λεγ. Ald ‖ 2 σχεδιάσασθαι Ald ‖ 4 ἔστω om Ald | inscribit Περὶ τοῦ Ὀφιούχου Ald | τούτου καὶ γὰρ ἐν Ald ‖ 5 μὲν om Ald ‖ 6 τὴν μὲν Ald ‖ 7 τοῦ θώρ. Ald ‖ 8 αὐτοῦ om Ald ‖ 14 suppleas fere ⟨ἐν δὲ τῶι δευτέρωι σποράδην, ὅτι⟩ . . . ‖ 18 seclusi | ἐγγὺς τοῦ αὐχένος Ald ‖ 23 ἀπογραψώμεθα PAld ‖ 24, 5 παρασκευάζει P ‖ 25 τὰ post ἑκ. add Ald

(*λέγω δὴ τοῦ θερινοῦ καὶ ἰσημερινοῦ καὶ χειμερινοῦ καὶ τοῦ ζωιδιακοῦ*) *πολὺν ποιεῖται λόγον, περὶ δὲ τῶν λοιπῶν ἐναργῶς μὲν οὐ μέμνηται, ἐξ ὧν δέ φησι περὶ τοῦ Δράκοντος, ὅτι ἐκείνου ἡ κεφαλὴ κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος ἐστὶ τοῦ οὐρανοῦ, καθ' ὃ αἵ τε ἀνατολαὶ καὶ αἱ δύσεις μίγνυνται ἀλλήλοις* (61, 2), *δῆλον ποιεῖται, ὅτι τὴν κεφαλὴν τοῦ Δράκοντος ἐν τῶι μεγίστωι τῶν αἰεὶ φανερῶν βούλεται εἶναι· οὗτος γὰρ καὶ μόνος διὰ τῆς βορείας κοινῆς τομῆς τοῦ τε ἀνατολικοῦ ἡμικυκλίου τοῦ ὁρίζοντος καὶ τοῦ δυτικοῦ τὴν περιφέρειαν ποιεῖται. ἀπὸ δὲ τούτου καὶ τὸν ἀνταρκτικὸν ὅμοιόν τε καὶ ἴσον ὄντα τῶι ἀρκτικῶι ἐμποητέον. δυνατὸν δέ ἐστι καὶ ἑτέρως περὶ τῶν δύο τούτων κύκλων ἐξ αὐτῶν πάλιν τῶν Ἀρατείων παραμυθήσασθαι. τὴν δὲ τοῦ Γάλακτος ζώνην οὐκ ἐντακτέον, ἐπειδὴ πρὸς τῶι ποικίλην εἶναι οὐδὲ πολλὴν περὶ αὐτῆς καταβάλλει μνήμην. ὅτι δὲ ποικίλη ἐστὶ καὶ περιεργοτέρας ἐπιστάσεως δεομένη, δῆλον ἐξ ὧν καὶ Πτολεμαῖος ἐν τῶι ὀγδόωι βιβλίωι τῆς Συντάξεώς φησιν* (p. 202 Bas)· *οὐ γὰρ 'ὁμαλή τίς ἐστιν οὐδὲ τεταγμένη, ἀλλὰ καὶ τῶι πλάτει καὶ τῶι χρώματι καὶ τῆι πυκνότητι καὶ τῆι θέσει διάφορος'. δεῖ δὲ ἑκάτερον μὲν τῶν τροπικῶν ἀπέχειν τοῦ ἰσημερινοῦ μεγίστου ὄντος τὰς δεδειγμένας τῶι Πτολεμαίωι ἐν τῶι τετάρτωι βιβλίωι τῆς Συντάξεως* (I p. 23 Bas?) *μοίρας κδ', ἑκάτερον δὲ τῶν ἄλλων* (*λέγω δὴ τόν τε ἀρκτικὸν καὶ τὸν ἀνταρκτικόν*) *ἀπέχειν τοῦ καθ' ἑαυτὸν πόλου τῆς σφαίρας μοίρας μα', εἴγε μέλλει συμφώνως τῶι Ἀράτωι τὸ ὑπὲρ γῆν τμῆμα τοῦ θερινοῦ, τουτέστιν ἡ μεγίστη ἡμέρα, τοιούτων εἶναι πέντε, οἵων ὅλος ὁ θερινός, τουτέστιν ὅλον τὸ νυχθήμερον, ὀκτώ* (497—9)· *κατὰ γὰρ τὴν τοιαύτην θέσιν τῆς σφαίρας καὶ τὸ τοσόνδε μέγεθος τῆς μεγίστης ἡμέρας σώιζεται, ὡς ὀλίγωι ὕστερον μαθησόμεθα* (p. 566).

5. *τούτων δὲ οὕτως διειλημμένων ἡμῖν ἔλθωμεν ἐπὶ τὸ προκείμενον. στάσις μὲν οὖν ἡ ἐπὶ τοῖς κίοσιν ἴτυς, ἣ δὴ καὶ ὁρίζοντος τάξιν ποιεῖται, καὶ ἕτερος δὲ ἴσος μὲν τῆι βάσει καὶ φέρων τὴν σφαῖραν κρίκος, μεσημβρινοῦ δὲ λεγόμενος τάξιν ἐπέχειν, ὁμοίως μὲν τοῖς ἐν ταῖς ἄλλαις σφαίραις γίνονται, ἐπιμελῶς δὲ καὶ τεχνικῶς οὕτως, ὥστε τὴν σφαῖραν πάντοθεν μὲν ἴσον ἀπέχειν ἀπὸ τῆς κοίλης ἐπιφανείας τοῦ τε ὁρίζοντος καὶ τοῦ μεσημβρινοῦ, διχοτομεῖσθαι δὲ ὑπὸ τῆς ἄνωθεν τοῦ ὁρίζοντος*

1 *τοῦ χειμ.* Ald ‖ 3 *ἐξ οὗ* Ald ‖ 9 *περιφορὰν* Ald ‖ 10 *ἐννοητέον* P Ald: correxi e l. 13 ‖ 11 *κύκλων τούτων* Ald ‖ 24 *ἡ* om Ald ‖ 25 *οἷον* Ald ‖ 29 *ἡμῖν διειλ.* Ald ‖ 32 *κρῖκος* P, *κρικῶν* Ald | *λεγόμενος* scripsi: *λέγει* P Ald ‖ 32, 3 *ἐπέχων* Ald ‖ 33 *ταῖς ἐν* PAld

ἐπιφανείας. τοῦτο δὲ ἔσται, ἐὰν καὶ ὁ μεσημβρινὸς μέσην τε καὶ κατὰ διάμετρον τέμνων τὴν σφαῖραν δίχα τέμνηι καὶ τὸν ὁρίζοντα καὶ αὐτὸς διχοτομῆται ὑπὸ τῆς ἄνωθεν τοῦ ὁρίζοντος ἐπιφανείας. ἔχοντες δὲ πρότερον τοῦ ὑπὲρ γῆν ἐσομένου ἡμικυκλίου, ὡς ἔθος, μίαν πλευρὰν εὐθείαις γραμμαῖς κατὰ διάμετρον κειμέναις εἰς ἴσας μοίρας διηιρημένην, τουτέστιν εἰς ρπ′ ἴσα τμήματα, πρὸς τὴν τῶν ἐξαρμάτων, ἤτοι κλιμάτων, ἐπίγνωσιν καὶ χρώσαντες τὴν σφαῖραν, ἐὰν ἦι ξυλίνη, καὶ περιπλάσαντες πρῶτον μὲν γύψωι ἢ κηρῶι, ὥστε καὶ τὰς ἐν αὐτῆι ῥαγ⟨ά⟩δας, ἐὰν ἄρα τύχωσι, θεραπεῦσαι, ἔπειτα δὲ ξηραινομένου τούτου δηλαδὴ καὶ ἄλλωι βαθεῖ τινι χρώματι ἐπαλείψαντες, οἷον τῶι καλουμένωι λαζουρίωι, ἀφιστάντες δηλονότι μετὰ τὸ ξηρανθῆναι ἐπὶ τοῦ διηιρημένου τοῦ μεσημβρινοῦ ἡμικρικίου ἀπὸ τοῦ βορείου πόλου μοίρας μα′ κατατίθεμεν κατὰ τοῦ ἑτέρου πέρατος ἐπὶ τῆς τῶν μα′ μοιρῶν διαστάσεως, τουτέστιν ἐπὶ τὴν ἀφορίζουσαν ἐν τῆι διηιρημένηι τοῦ ἡμικρικίου πλευρᾶι τὴν τῶν μα′ μοιρῶν περιφέρειαν, βελόνην τινὰ ὀρθὴν μὲν πρὸς τὴν κυρτὴν καὶ [τὴν] κοίλην τοῦ ἡμικρικίου ἐπιφάνειαν, τουτέστι νεύουσαν ἐπὶ τὸ μέσον τῆς σφαίρας, τέμνουσαν δὲ ἐπὶ ποσὸν καὶ διεισδύνουσαν τὰ περὶ τὴν σφαῖραν χρώματα. ἐὰν ἄρα ταύτης μενούσης ἀκινήτου περιστρέψωμεν τὴν σφαῖραν ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ἐπὶ τὸ αὐτό, τουτέστιν ἐπὶ μίαν στροφὴν αὐτὴν κινήσωμεν, ἐκτορνευθήσεται ἡμῖν κύκλος τὴν αὐτὴν τάξιν ἔχων καὶ ὁμοταγὴ τῶι κατὰ τὸν Ἄρατον ἀρκτικῶι κύκλωι· καὶ γὰρ κατὰ τοῦτον, ὡς ἔφαμεν (p. 564, 17), ὁ ἀρκτικὸς κύκλος ἀπέχει ἀπὸ βορείου πόλου μοίρας μα′. ὁμοίως δὲ ἀποστάντες ἀπὸ μὲν τοῦ βορείου ἢ νοτίου πόλου μοίρας ἐνενήκοντα γράψωμεν τὸν ἰσημερινόν, ἀπὸ δὲ τοῦ νοτίου μοίρας πάλιν μα′ γράψωμεν τὸν ἀνταρκτικὸν ἴσον τε καὶ ὅμοιον ὄντα τῶι ἀρκτικῶι, ἔτι δὲ ἀφιστάντες μοίρας κδ′ ἀπὸ τῆς κατὰ τὸν ἰσημερινὸν εὐθείας ἐπὶ μὲν τὸ βόρειον μέρος χαράξωμεν τὸν θερινὸν τροπικόν, ἐπὶ δὲ τὸ νότιον τὸν χειμερινὸν τροπικόν· καὶ γὰρ καὶ τούτων ἑκάτερος, ὡς ἔφαμεν (1 c), ἀπέχει ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ μοίρας κδ′. πάλιν δὲ ἀποστάντες ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἡμικρικίου [καὶ] ἀπὸ τοῦ βορείου πόλου μοίρας κδ′, ὅσον καὶ οἱ τροπικοὶ ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ διεστήκασι, λάβωμέν τι σημεῖον

2 διάμετρον τὴν σφαῖραν δίχα τέμνων τὸν ὁρ. Ald ‖ 3 διχοτομεῖται Ald ‖ 6 εἰς τὰς μ. PAld | διηιρημένην Ald: -αις P | ἑκατὸν π′ Ald ‖ 8 παραπλάσαντες PAld ‖ 9 κηρίωι Ald | supplevi ‖ 14 τέρατος Ald | παρὰ τῆς Ald ‖ 15 κατὰ τῆς ἀφοριζούσης Ald; scil γραμμήν ‖ 27, 8 γράψομεν Ald ‖ 30 χαράξομεν PAld ‖ 33 ἐπὶ scripsi, cf l. 12, 3: ἀπὸ PAld ‖ 34 seclusi

ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς σφαίρας. ὧι ὡς πόλωι χρησάμενοι, διαστήματι δὲ τῆι τοῦ πόλου πλευρᾶι τοῦ εἰς τὸν μέγιστον κύκλον ἐγγραφομένου γράψωμεν διὰ τοῦ διαβήτου τοῦ λεγομένου καρκίνου τὸν ζωιδιακὸν κύκλον, ἐφαπτόμενον δηλονότι τῶν τροπικῶν, διχοτομούμενον δὲ ὑπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ. ὃν εἰς ιβʹ ἴσα μερίσαντες τὰς ἀρχὰς τῶν δωδεκατημορίων ἀπό [τε] τῶν κατὰ τὸν ἰσημερινὸν αὐτοῦ τομῶν καὶ τὴν πρὸς τοὺς τροπικοὺς ἐπαφὴν αὐτοῦ ποιησάμενοι σημειωσώμεθα τοὺς μὲν ἓξ κύκλους ἑτέρωι τινὶ παρὰ τὸ βαθὺ χρώματι γράψωμεν τε λευκῶι τινι, εἰ τύχοι, καὶ ἀερίωι χρώματι πρὸς τὸ μετὰ τὴν χρείαν εὐχερῶς ἀπαλειφθῆναι δύνασθαι πρὸς μὲν τῆι πρὸς τὸν θερινὸν ἐπαφῆι τὸ τοῦ Καρκίνου ὄνομα διὰ τὸ ἐνταῦθα τὴν ἀρχὴν εἶναι τοῦ κατὰ Καρκίνον δωδεκατημορίου, πρὸς δὲ τῆι ἐφεξῆς διαιρέσει καὶ ἐπ᾽ ἀνατολὴν τὸ τοῦ Λέοντος ὄνομα, ἐπεὶ καὶ αὐτὴ ἡ διαίρεσις πέρας μέν ἐστι τοῦ Καρκίνου, ἀρχὴ δὲ τοῦ κατὰ τὸν Καρκίνον δωδεκατημορίου, πρὸς δὲ τῆι τρίτηι πάλιν καὶ ἐπ᾽ ἀνατολὰς τὸ τῆς Παρθένου καὶ οὕτως ἐφεξῆς ἀκολούθως, ἕως οὗ πάντων ⟨ἂν⟩ τῶν δωδεκατημορίων τὰ ὀνόματα κατὰ τὸν οἰκεῖον τόπον σημειωσώμεθα.

6. *τούτων οὕτως ἐχόντων, ἐὰν χαλάσωμεν τὸν κατὰ τὸν μεσημβρινὸν κρίκον διὰ τῶν ἐπὶ τοῦ ὁρίζοντος ἐντομῶν, δηλαδὴ εἰς τὴν βάσιν, οὕτως, ὥστε ἑκάτερον τῶν μικρῶν κύκλων, τουτέστι τόν τε ἀρκτικὸν καὶ τὸν ἀνταρκτικόν, στρεφομένης τῆς σφαίρας ἅπτεσθαι τῆς ἄνω τοῦ ὁρίζοντος ἐπιφανείας καὶ τῆς κάτω, ἀλλὰ τὸν μὲν ἀρκτικὸν τῆς ἄνω, τὸν δὲ ἀνταρκτικὸν τῆς κάτω, εὔδηλον, ὅτι ὁ θερινὸς καὶ ὁ χειμερινὸς ἑκάτερος διαιρεθήσεται ὑπὸ τῆς ἄνωθεν τοῦ ὁρίζοντος ἐπιφανείας καὶ τῆς κάτω κατὰ λόγον τῶν ιεʹ πρὸς τοῖς θʹ. τουτέστιν· ἔσται ἐπὶ τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ τὸ μὲν ὑπὲρ τὸν ὁρίζοντα καὶ ὡσανεὶ τῆς ἡμέρας τμῆμα τοιοῦτον ὡρῶν ιεʹ, οἷον ὅλος ἐστὶν ὁ κύκλος, τουτέστι τὸ νυχθήμερον, κδʹ, τὸ δὲ ὑπὸ τὸν ὁρίζοντα καὶ τὸ τῆς νυκτὸς διάστημα ὡρῶν θʹ, ἐπὶ δὲ τοῦ χειμερινοῦ ἀνάπαλιν τὸ μὲν ὑπὲρ γῆν θʹ, τὸ δὲ ὑπὸ γῆν ιεʹ· κατὰ γὰρ τὴν τοιαύτην θέσιν τῆς σφαίρας, τουτέστιν ἐφ᾽ ἧς ὁ μέγιστος τῶν ἀεὶ φαινομένων κύκλων μαʹ μοίρας ἀπὸ τοῦ πόλου διέστηκε, καὶ τοιαύτη τομὴ τῶν κύκλων*

---

2 *τοῦ* Ald: *τῆι* P ‖ 3 *γράψομεν δὲ* Ald ‖ 5 *διχοτομουμένων* Ald ‖ 6 seclusi ‖ 7, 8 *αὐτοῦ ἐπαφὴν π. σημειωσόμεθα* Ald ‖ 9 *τῶι βαθεῖ* PAld | *γράψομεν* Ald ‖ 10 *ἀερίω* P: *ξαρίωι* Ald ‖ 14, 6 utitur Leonis et Virginis signis, non nominibus PAld ‖ 16 *πάλλιν* P ‖ 18 *τύπον* PAld | *σημειωσόμεθα* PAld ‖ 27 *μὲν* post *ἐπὶ* Ald ‖ 28 *τμήματα* PAld ‖ 28, 9 *τοιούτων* PAld ‖ 29 *ιεʹ ὡρῶν* Ald | *οἵων* P | *ἔστω* Ald | *ὅλος ὁ* Ald ‖ 32 *γὰρ* om P

γίνεται, ὡς δείκνυσιν ὁ Πτολεμαῖος ἐν τῶι δευτέρωι βιβλίωι τῆς Συντάξεως (p. 25 Bas?). *ὁ αὐτὸς λόγος ἐστὶ τῶν ιε΄ πρὸς τὰ θ΄ καὶ ὁ τῶν ε΄ πρὸς τὰ γ΄· καὶ γὰρ ὁ πέντε ἔχει ὅλον τε τὸν γ΄ καὶ τὸ δίμοιρον αὐτοῦ τὸν δύο, ὥσπερ ὁ ιε΄ ἔχει ὅλον τὸν θ΄ καὶ τὸ δίμοιρον αὐτοῦ τὸν ἕξ, ὥστε κατὰ τὴν τοιαύτην θέσιν τῆς σφαίρας, οἷον μὲν ἐπὶ τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ τὸ ὑπὲρ γῆν τμῆμα ε΄, τοιοῦτον τὸ ὑπὸ γῆν γ΄, οἷον δὲ ἐπὶ τοῦ χειμερινοῦ τὸ ὑπὲρ γῆν γ΄, τοιοῦτον τὸ ὑπὸ γῆν ε΄, συμφώνως τοῖς ὑπὸ τοῦ Ἀράτου λεγομένοις. διελθόντες δὲ εἰς τὴν βάσιν κατὰ τὸν εἰρημένον τρόπον τοῦ ἰσημερινοῦ, εἰ περιστρέψαιμεν τὴν σφαῖραν, ἕως οὗ ⟨ἂν⟩ ἡ ἀρχὴ τοῦ κατὰ τὸν Καρκίνον δωδεκατημορίου ἀνατείληι ἐν τῶι αὐτῶι ἐπιπέδωι γενομένη τῆι ἄνω τοῦ ὁρίζοντος ἐπιφανείαι, ἀσφαλισάμενοί τε τὴν σφαῖραν, τουτέστι κηρῶι ἤ τινι τοιούτωι, ἀκίνητόν τε αὐτὴν ποιήσαντες γράψωμεν πάλιν ἐν τῆι σφαίραι κύκλον ἐρχόμενον διὰ τῆς ἀρχῆς τοῦ Καρκίνου, ὁμοταγῆ δὲ καὶ ἐν τῶι αὐτῶι ἐπιπέδωι γινόμενον πάντοτε τῶι ὁρίζοντι κατὰ τὴν τοῦ εἰρημένου δωδεκατημορίου ἀνατολήν. γράψωμεν δὲ αὐτὸν βελόνηι τινί, περιφέροντες μὲν αὐτὴν καθ᾽ ὅλης τῆς τοῦ ὁρίζοντος περιφερείας, οὕτω δ᾽ αὐτὴν σχηματίζοντες, ὥστε τὸν δι᾽ αὐτῆς ἐγγραφόμενον ἐν τῆι σφαίραι κύκλον ἐν τῶι αὐτῶι, ὡς ἔφαμεν* (l. 10), *ἐπιπέδωι γενέσθαι τῆι ἄνω τοῦ ὁρίζοντος ἐπιφανείαι. ἐπιγράψωμεν δὲ τὸν κύκλον δι᾽ ὀλίγων γραμμάτων κατὰ μὲν τὸ ἀνατολικὸν αὐτοῦ ἡμικύκλιον Καρκίνου ἀνατολικόν, κατὰ δὲ τὸ δυτικὸν Καρκίνου δυτικόν. τουτέστι, σημειωσώμεθα ἐπὶ τῶν ἡμικυκλίων γράψαντες γράμματά τινα, οἷον ὅτι τοῦτο μέν ἐστι τὸ κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ Καρκίνου, τουτέστιν, ὅταν ἡ ἀρχὴ τοῦ κατὰ τὸν Καρκίνον δωδεκατημορίου ἀνατείληι, ποῖον μὲν τῆς σφαίρας ἡμισφαίριον ὑπὲρ γῆν ἐστι, ποῖον δὲ ὑπὸ γῆν. γράψωμεν δὲ ἐπὶ τῶν ἡμικυκλίων τὰ διαγράμματα.*

---

3 *τρία* Ald ‖ 4 *τὴν δίμ.* Ald ‖ 5 *τὸν ἕξ* scripsi: *τὰ ἕξ* PAld ‖ 6 *οἷον* Ald: *οἵων* P ‖ 7 *οἷον* Ald: *οἵων* P ‖ 8 *γ. τρίτον* PAld ‖ 9 *ἐπελθόντες* Ald | *δὲ* om Ald ‖ 14 *γράψομεν* Ald ‖ 17, 8 *γράφωμεν* P, *γράφομεν* Ald ‖ 18 *δὲ* om P ‖ 22 *ἐπιγράψαντες τὸν* Ald ‖ 24, 5 *σημειωσάμενοι* Ald ‖ 25 *καὶ* ante *γράψ.* add Ald ‖ 29 *γράψομεν* Ald | *γράμματα* Ald

II

ΕΚ ΤΩΝ ΛΕΟΝΤΙΟΥ ΜΗΧΑΝΙΚΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΖΩΙΔΙΑΚΟΥ ΚΥΚΛΟΥ

1. *Ὅτι διὰ δύο αἰτίας καλεῖται ζωιδιακός, ἢ διὰ τὰ περιεχόμενα ἐν αὐτῶι ιβʹ ζώιδια ἢ διὰ τὸ τὴν ζωὴν τῶν ἐνταῦθα σημαίνειν ἢ ποιεῖν. ὅτι δὲ κύκλος, διὰ πολλὰς αἰτίας, ἢ διὰ τὸ μιμεῖσθαι τὸν δημιουργόν (ὥσπερ γὰρ ὁ δημιουργὸς οὔτε ἀρχῆι ὑποπίπτει οὔτε τέλει, οὕτω καὶ ὁ κύκλος οὐκ ἔχει οὔτε ἀρχὴν οὔτε τέλος), ἢ διὰ τὸ στερεὸν εἶναι τὸ τοῦ κύκλου σχῆμα, ἢ διὰ τὸ εὐκίνητον τοῦ σχήματος, ἢ διὰ τὸ πολυχώρητον αὐτοῦ.*

2. *ἐφάπτεται δὲ ὁ ζωιδιακὸς ἑκατέρων τῶν τροπικῶν κύκλων, καὶ τοῦ χειμερινοῦ μὲν τροπικοῦ ἐφάπτεται κατὰ τὸν Αἰγοκέρωτα, τοῦ δὲ θερινοῦ τροπικοῦ κατὰ τὸν Καρκίνον, τοῦ δὲ ἰσημερινοῦ ἐφάπτεται κατὰ δύο σημεῖα ὁμοίως, κατά τε τὸν Κριὸν καὶ τὸν Ζυγόν, ἐν μὲν τῶι Κριῶι ποιῶν τὴν ἰσημερίαν τὴν ἐαρινήν, ἐν δὲ τῶι Ζυγῶι τὴν ἰσημερίαν τὴν φθινοπωρινήν.*

3. *συγκινεῖται δὲ τῶι οὐρανῶι ὁ ζωιδιακὸς κύκλος καὶ κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ κίνησιν ἔχει ἐναντίαν τινὰ τῶι κόσμωι φοράν. εἰδέναι δὲ δεῖ, ὅτι καὶ τὰ ἐν τῆι ἀπλανεῖ σφαίραι ἄστρα ἔχει ἰδίαν τινὰ κίνησιν, ὡς Πτολεμαῖος ἀποδείκνυσι* (**Magna Synt I p. 6 sq. Bas**), *καὶ ἕκαστος τῶν ἀστέρων τούτων κινεῖται κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ κίνησιν διὰ ἑκατὸν ἐτῶν μοῖραν μίαν πρὸς τὸ μέ-*

---

capita distinxi.

1 *ἐκ τῶν λεοντίου μηχανικοῦ* A: om MP ‖ 2 *ζωδιακοῦ* AMP ut semper ‖ 3 *ὅτι* om AP | *ζωδιακὸς καλεῖται* P ‖ 4 *ὑπ᾽ αὐτοῦ* AP | *ζώδια* AMP ut semper ‖ 5 *ὅτι* om AP | *κύκλος δὲ* AP ‖ 8 *διὰ τὸ τοῦ κύκλου σχῆμα στερεὸν εἶναι* M ‖ 11 *καὶ* om MP | *μὲν* om AM ‖ 12 *τροπικοῦ* om AP ‖ 13 *σημεῖα ὁμοίως* om M | *τὸν* om M ‖ 14 *τῶι* om M ‖ 15 *τῶι* om M | post *ζυγῶι* add *ποιῶν* MP ‖ 17 *τινὰ* om AP | *σημείωσαι* in margine P ‖ 18 *δὲ* om A ‖ 19 *τινὰ ἰδίαν* MP ‖ 21 *κινεῖται* (post *κίνησιν*) M, *κίνησιν αὐτοῦ κινεῖται διὰ* A | *ρ̄* P

γεθος τοῦ ἑαυτοῦ κύκλου, τὰς δὲ τῶν τροπικῶν μοίρας μείζους εἶναι τῶν μοιρῶν τοῦ ἀρκτικοῦ, ἐπειδήπερ καὶ οἱ τροπικοὶ κύκλοι μείζους εἰσὶ τοῦ ἀρκτικοῦ καὶ τοῦ ἀνταρκτικοῦ. ὅμως δὲ εἰς ἴσας τῶι ἀριθμῶι μοίρας διηιρημένοι εἰσὶν οἱ κύκλοι, κἄν τε ἴσοι ὦσιν ἀλλήλοις κἄντε ἄνισοι.

4. κινεῖται δὲ λοξῶς ὁ ζωιδιακός, ἄλλος δὲ οὐδεὶς τῶν κύκλων ἄνευ τοῦ γαλαξίου, ἐπειδὴ ὁ ἥλιος οὐδένα τῶν ἄλλων κύκλων διικνεῖται, ἀλλὰ τὸν ζωιδιακὸν μόνον. καὶ ἐπειδὴ ὁ ἥλιός ἐστιν ὁ τὰ ἐνταῦθα ψύχων καὶ θερμαίνων καὶ ὑγραίνων καὶ ξηραίνων καὶ τὰς διαφόρους τροπὰς ποιῶν (λέγω δὴ ἐαρινὴν θερινὴν φθινοπωρινὴν καὶ χειμερινήν), κατ᾽ εὐθεῖαν δὲ κινούμενος οὐκ ⟨ἂν⟩ ἠδύνατο τὰ ἐνταῦθά ποτε μὲν ψύχειν, ποτὲ δὲ θερμαίνειν, ἀλλ᾽ ἦν ἀνάγκη τοὺς αὐτοὺς τόπους ἀεὶ θερμαίνεσθαι καὶ μηδέποτε ψύχεσθαι καὶ ἑτέρους τόπους ἀεὶ ψύχεσθαι καὶ μηδέποτε θερμαίνεσθαι, καί, εἰ τοῦτο ἦν, οὔτε καρποὶ ἐφύοντο ἂν οὔτε τὰ ἡμέτερα σώματα ἐσώιζοντο, ἅτε δὴ ἐξ ἐναντίας κείμενα (οὐ μόνον γὰρ ψύξεως χρήιζομεν καὶ θερμότητος, ἀλλὰ καὶ ὑγρότητος καὶ ξηρότητος, ἅτε δὴ ἐκ τούτων συγκείμενοι), εἰκότως ἄρα ὁ δημιουργὸς λοξὸν ἐποίησε τὸν ζωιδιακόν. ὅτε οὖν γίνεται ὁ ἥλιος εἰς τὰ βόρεια μέρη, θερμαίνεται τὰ ἐνταῦθα, ὅτε δὲ εἰς τὰ νότια, ψύχεται τὰ ἐνταῦθα. καὶ αὕτη μέν ἐστιν ἡ αἰτία, δι᾽ ἣν λοξῶς κινεῖται ὁ ζωιδιακός.

5. διήιρηται δὲ εἰς τμήματα ιβ', ἃ καλεῖται ζώιδια, ὅτι πρῶτος ὁ δωδέκατος ἀριθμὸς δέχεται τοὺς θείους ε' λόγους τοὺς μουσικούς, τὸν διπλασίονα τὸν τριπλασίονα τὸν τετραπλασίονα τὸν ἡμιόλιον τὸν ἐπίτριτον. διηιρημένου δὲ τοῦ ζωιδιακοῦ εἰς ιβ' ζώιδια ἔτι διαιρεῖται ἕκαστον τῶν ζωιδίων εἰς μοίρας λ', εἰς δεκανοὺς γ'. δεκανὸς δέ ἐστι δύναμίς τις δέκα μοίρας

---

2 καὶ om AP ‖ 3 καὶ τοῦ ἀνταρκτικοῦ om M, τοῦ om A ‖ 5 εἰσὶν libri | ἀλλήλαις AP ‖ 6 ἄλλος δὲ AP: καὶ M | τ. ἄλλων κ. M ‖ 7 πλὴν A ‖ 8 κινεῖται libri: correxi | ζ. καὶ μόνον M ‖ 10 κινούμενος ποιῶν λ. M ‖ 11 διὰ τί λοξὸς ὁ ζωδιακός in margine P ‖ 12 τὰ om MP ‖ 13 ἦν ἀνάγκη AP: ἀεὶ ἀναπνεῖν M ‖ 16 ἂν om M | ἐσώζοντο AM, ἐσώζετο P (qui prius ἐσώζοντο) ‖ 16, 7 συγκείμενα M ‖ 17 χρήζομεν AMP | ἢ θ. AM ‖ 19 ἄρα om M ‖ 20 τὰ μέρη τὰ βόρεια AP ‖ 20, 1 θερμαίνει μὲν τὰ ἐνταῦθα, ψύχει δὲ τὰ νότια. ὅτε δὲ γίνεται πρὸς τὰ νότια, ἐκεῖνα μὲν θερμαίνει κατ᾽ ἀναλογίαν, ψύχει δὲ τὰ βόρεια, καὶ αὕτη κτλ. AP ‖ 22 λοξῶς superscripto λοξός M | ἐστιν AP | ὁ ζωδιακός post ἐστιν P | post ζωδιακός add διηιρημένος εἰς τμήματα δώδεκα M ‖ 23 καλοῦνται AP | ἐπειδὴ AP ‖ 24 πρῶτος AP: -ως M | δώδεκα AP | δέχεται om AP | τοὺς πέντε λόγους AP ‖ 27, 8 μ. μὲν τριάκοντα A ‖ 28 δεκανοὺς δὲ P

περιέχουσα ἐν τῶι ζωιδίωι. ἡ δὲ μοῖρα ἔχει λεπτὰ ἑξήκοντα. κινεῖται οὖν ἐν ταύταις ταῖς μοίραις καὶ ταῖς ὥραις τῶν τε ἡμερῶν καὶ νυκτῶν ὁ ἥλιος τὸν ἑαυτοῦ διανύων δρόμον καὶ τὸν χρόνον ὅλον συμπερατοῖ. ἔστωσαν οὖν σοι οἵ τε μῆνες καὶ αἱ ἡμέραι καὶ ὧραι εὔγνωστοι εἰς τὸ ἐπισκέπτεσθαι τὰς ἀνατολάς τε καὶ δύσεις τῶν τε ζωιδίων τῶν δυοκαίδεκα καὶ τῶν λοιπῶν ἄστρων, καὶ οὐχ ἁμαρτήσηι τῆς διασκέψεως.

2—7 κινεῖται — διασκέψεως om MP.

SVPPLEMENTA

AD

IV ANONYMVM II

I EXCERPTA E CATASTERISMIS MARCIANA

R (Venetus Marcianus 444 miscellaneus p. 177) s. XV; edidit Olivieri in 'Pseudo-Eratosthenis Catasterismis' Lipsiae a. 1897 (Mythogr graeci III 1)
cet(eri Catasterismorum codices), cf p. 100 et p. 181 b 1 adn
l(atina translatio), cf p. 101

II BEDA DE SIGNIS COELI

B(ernensis 88) s. X; edidit Breysig post Germanicum p. 233—238 (praef p. XVII); desunt c. 13—17. 19. 20. 39—42
C(asinensis 3) s. XI; mihi contulit Br. Albers bibliothecae Casinensis praefectus
Ba(sileensis Bedae editio a. 1563 vol I p. 442—456)
l(atina translatio), cf p. 101 et 175 sqq.
rec-int (interpolata translationis latinae recensio), cf p. 101 et 180 sqq.

III ⟨ANONYMVS SANGALLENSIS DE ASTRONOMIA ARATI⟩

S(angallensis 250 p. 527 sqq., cf p. 101) s. X; descripsi

IV PALLII HEINRICI II IMAGINIBVS INTEXTA

cf Fr. Bock *Die Kleinodien des heiligen roemischen Reichs deutscher Nation nebst den Kroninsignien Boehmens Ungarns und der Lombardei, Wien 1864, Taf XLI Fig 64* p. 191 sqq.

V EKKEHARDI IV SANGALLENSIS CARMEN

S(angallensis 393 p. 34 sqq.) s. XI; partem edidit E. Dümmler *Zeitschrift für deutsches Altertum* XIV (1869) p. 23 sqq., cetera mihi descripsit Egli philologus Sangallensis

I EXCERPTA E CATASTERISMIS MARCIANA

5 (14). ⟨Π⟩ερὶ τοῦ Στεφάνου (= supra p. 192b).

Οὗτος λέγεται ὁ τῆς Ἀριάδνης. Διόνυσος δὲ αὐτὸν εἰς τὰ ἄστρα ἔθηκεν, ὅτε τοὺς γάμους οἱ θεοὶ ἐν τῆι καλουμένηι Ἴδηι ἐποίησαν, αὐτοῖς βουλόμενος ἐπιφανὴς γενέσθαι. ᾧι πρῶτον ἡ νύμφη ἐστεφανώσατο παρ' Ὡρῶν λαβοῦσα καὶ Ἀφροδίτης.

ὁ δὲ τὰ Κρητικὰ γεγραφὼς λέγει· 'ὅτε ἦλθε Διόνυσος πρὸς Μίνω φθεῖραι βουλόμενος αὐτήν, δῶρον αὐτῆι τοῦτο⟨ν⟩ δέδωκεν. ᾧι ἠπατήθη ἡ Ἀριάδνη'.

Ἡφαίστου δὲ ἔργον εἶναί φασιν ἐκ χρυσοῦ πυρώδους καὶ λίθων Ἰνδικῶν.

ἱστορεῖται δὲ διὰ τούτου καὶ τὸν Θησέα σωθῆναι ἐκ τοῦ λαβυρίνθου, ποιοῦντος τοῦ στεφάνου φέγγος. ἐν δὲ τοῖς ἄστροις ὕστερον αὐτὸν τεθεικέναι, ὅτε εἰς Νάξον ἦλθον ἀμφότεροι, σημεῖον τῆς αἱρέσεως. συνεδόκει δὲ καὶ τοῖς θεοῖς.

φασὶ καὶ τὸν πλόκαμον ταύτης εἶναι τὸν φαινόμενον ὑπὸ τὴν κέρκον τοῦ Λέοντος.

---

numeri posteriores uncis inclusi sunt capitum in R, priores in cet.

4 *αὐτοῖς βουλ. ἐπιφ. γεν.* 'volens inlustris fieri' l (p. 192a 9, ubi punctum delas) ‖ 7—9 om cet, habet l ‖ 7 *τε* R: correxi | ⟨*ὅτι*⟩ ante *ὅτε* supplet Oliv; sunt potius ipsa auctoris pedestris verba adscripta, cf l ‖ 8 supplevi ‖ 10 *φ*ϊ R ‖ 12 *τούτον* e *τοῦτο* R | *καὶ* ante *διὰ* cet ‖ 13 *φέγγος ποιοῦντος* (omisso *τοῦ στ.*) cet | 13—15 om cet, habet l ‖ 14 *τεθηκέναι* R ‖ 14, 5 'signum religionis. cooperabatur et diis' l ‖ 16, 7 'sub' l, *ἐπὶ τῆς κέρκου* cet.

6 (15). ⟨Π⟩ερὶ τοῦ Ὀφιούχου (= supra p. 194b).

Οὗτός ἐστιν ὁ ἐπὶ τοῖ Σκορπίου συνεστηκώς, ἔχων ἐν ταῖς χερσὶν ἀμφοτέραις Ὄφιν. λέγεται δὲ εἶναι Ἀσκληπιὸς ὑπό τινων

ἀστρολόγων, ὃν ὁ Ζεὺς χαριζόμενος Ἀπόλλωνι . . . διὰ ⟨δὲ⟩ τὴν κεραυνοβολίαν δοκεῖ αὐτῶι τιμὴν ἀπονεῖμαι ταύτην· ἐν γὰρ τοῖς ἀνθρώποις ὢν τῆι τέχνηι ἰατρικῆι χρώμενος τοὺς ἤδη τεθνηκότας ἤγειρεν. ὀργισθέντα δὲ κεραυνοβολῆσαι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ. τοῦτον δὲ εἰς τὰ ἄστρα ἀνάγει διὰ τὸν Ἀπόλλωνα.

3 *τὸν Ὄ.* cet ‖ 3, 4 *ὑπό τινων ἀστρολόγων* om cet, habet l ‖ 4 *ὁ* om cet | lacunam signavi, item l; suppleas e cet ⟨*εἰς τὰ ἄστρα ἀνήγαγεν*⟩, cf l. 8 ‖ 4, 5 *διὰ — ταύτην* om cet (p. 194 b 6 sqq.), habet l | *διὰ τ. κερ.* secludit Oliv, cf l p. 194 a 6 'propter fluvii [corrigas e B 'fulminis'] emissionem' ‖ 8 *ἀνάγει* R, 'posuit' l.

8 (16). *⟨Π⟩ερὶ τοῦ Βοώτου τοῦ καὶ Ἀρκτοφύλακος* (= supra p. 197 b).

⟨Π⟩ερὶ τούτου λέγεται ὅτι Ἀρκάς ἐστιν ὁ ⟨ἐκ⟩ Καλλιστοῦς καὶ Διὸς γεγονώς, ὤικησε δὲ περὶ τὸ Λύκαιον. φθείραντος αὐτὴν Διὸς οὐ προσποιησάμενος ὁ Λυκάων τὸν Δία ἐξένιζεν, ὥς φησιν Ἡσίοδος (fr 15), *καὶ τὸ βρέφος κατακόψας παρέθηκεν ἐπὶ τὴν τράπεζαν. ὅθεν ἐκείνην μὲν ἀνατρέπει (ἀφ' οὗ ἡ Τραπεζοῦς καλεῖται πόλις), τὴν δὲ οἰκίαν ἐκεραύνωσε, τὸν δὲ Λυκάονα ἀπεθηρίωσε καὶ αὐτὸν λύκον ἐποίησε, τὸν δὲ Ἀρκάδα πάλιν ἀναπλάσας ἔθηκεν ἄρτιον. καὶ ἐτράφη παρ' αἰπόλωι. νεανίσκος δ' ὢν ἤδη δοκεῖ καταδραμεῖν εἰς τὸ Λύκαιον καὶ ἀγνοήσας τὴν μητέρα γῆμαι. οἱ δὲ κατοικοῦντες τὸν τόπον ἀμφοτέρους κατὰ νόμον θύειν ἔμελλον. ὁ δὲ Ζεὺς ἐξελόμενος αὐτοὺς διὰ τὴν συγγένειαν εἰς τὰ ἄστρα ἀνήγαγεν.*

4—6 (*ὤικ. — Ἡσ.*) om cet, habet l (p. 197 a 15 sqq.) ‖ 5 *οὗ* R: correxi e l nondum adsimilans Licaonem' ‖ 7 *ἐφ'* R ‖ 8 *κεραυνοῖ* cet ‖ 8, 9 (*τὸν — ἐποίησε*) om cet, habet l ‖ 10 *συμπλάσας* cet ‖ 10—14 (*καὶ — συγγένειαν*) om cet, habet l ‖ 12 'ignoransque patrem' (omisso *γῆμαι*) l, 'matri inscius vim ferre voluit' schol Germ BP p. 64 Br.

(7 p. XII Oliv)	Schol 137 (supra p. 361, 20 sqq.).
⟨Ἐ⟩ν τῶι δεξιῶι ὤμωι τῆς Παρθένου κεῖται ἀστὴρ λαμπρὸς	*. . . καὶ ἐπὶ τὴν τῶν θεωρουμένων ἀκρίβειαν ἔρχεται καὶ ἐπὶ τοῦ ἀστέρος τοῦ ἐπικειμένου ἐν τῶι δεξιῶι ὤμωι τῆς Παρθένου, ὅστις σφόδρα ἐστὶ λαμ-*

καλούμενος Προτρυγητήρ (πρὸ γὰρ τῆς τοῦ τρυγήτου ὥρας ὀλίγον προανατέλλει),

καὶ πλησίον αὐτοῦ εἰσιν ἕτεροι [ἓξ] ἀστέρες καλοί, εἷς μὲν πρὸ ποδῶν αὐτῆς, εἷς δὲ ὑπὸ τοὺς ὤμους, εἷς δὲ κάτω τῆς ὀσφύος, ἕτερος δὲ μεταξὺ τῆς οὐρᾶς καὶ τῶν ὀπισθίων γονάτων τῆς Ἄρκτου τῆς μεγάλης.

εἰσὶ τοίνυν οὗτοι ἀστέρες ἀκατονόμαστοι δʹ καὶ οὐκ ἐπί τινι εἰδώλωι κείμενοι.

Κόνων δὲ ὁ μαθηματικὸς Πτολεμαίωι χαριζόμενος Βερενίκης πλόκαμον ἐξ αὐτῶν κατηστέριχεν· ἦν γὰρ ἡ Βερενίκη Αἰγυπτία γυνὴ τοῦ Πτολεμαίου τοῦ τρίτου.

πρὸς καὶ καλεῖται Προτρυγητήρ· πρὸ γὰρ τῆς τοῦ τρυγήτου ὥρας ὀλίγον προανατέλλει.

144. *εἷς μὲν ὑπωμαίων: περὶ τῶν τῆς Παρθένου ἀστέρων διαλέγεται, ὅτι πλησίον τοῦ Προτρυγητῆρός εἰσιν ἀστέρες δʹ, εἷς μὲν πρὸ τῶν ποδῶν αὐτῆς, εἷς δὲ ὑπὸ τοὺς ὤμους, εἷς δὲ ὑπὸ τῆς ὀσφύος κάτω, εἷς δὲ μεταξὺ τῆς οὐρᾶς καὶ τῶν ὀπισθίων γονάτων τῆς Ἄρκτου τῆς μεγάλης.*

ἁπλόοι δέ, τουτέστιν ἀκατονόμαστοί εἰσι καὶ οὐδὲ συμπληροῦνται εἰς τύπον ἐξ αὐτῶν. οἱ δὲ Ἠλακάτην αὐτὴν λέγουσιν. Κόνων δὲ ὁ μαθηματικὸς Πτολεμαίωι χαριζόμενος Βερονίκης πλόκαμον ἐξ αὐτῶν κατηστέρισεν.

τοῦτο καὶ Καλλίμαχός πού φησιν (fr 34 Schn)·

ἦ με Κόνων ἔβλεψεν ἐν ἠέρι,
τὸν Βερονίκης
βόστρυχον, ὃν κείνη πᾶσιν
ἔθηκε θεοῖς.

---

9 *προανατέλει* R ‖ 13 seclusi; *εʹ* coni Oliv ‖ 21 *εʹ* R ‖ 26 *πλόκαμοι* R ‖ 26, 7 *κατηστέρηκεν* R ‖ 29 *πρώτου* R.

adn vide p. 361 sqq. Comae catasterismum habet etiam Cosmas Hierosolymitanus s. VIII Gregorii interpres indidem excerptum, unde scholia et Marcianus Olivierii ('Spicilegium Romanum' Angeli Mai II p. 147 sq. et praef p. XV), item septem alias de sideribus fabulas: cf 'Anal Eratosth' p. 4—7.

13 (6). *Περὶ τῶν Ὄνων καὶ τῆς Φάτνης* (= supra p. 297 b).

Λέγεται δὲ καὶ ἄλλη ἱστορία περὶ αὐτῶν αὕτη. ὅτε ἐπὶ Γίγαντας ἐστρατεύοντο οἱ θεοί, ὡς εἴρηται, Διόνυσον καὶ Ἥφαιστον καὶ Σατύρους ἐπὶ ὄνων πορεύεσθαι. οὕτω δὲ ὁρωμένων αὐτοῖς τῶν Γιγάντων πλησίον ὄντες ὠγκήθησαν οἱ ὄνοι, οἱ δὲ Γίγαντες ἀκούσαντες τὴν φωνὴν ἔφυγον. ἔνθεν ἐτιμήθησαν καὶ ἐν τοῖς ἄστροις ἐτέθησαν.

---

narrationem in verbis graviter dissentientem a cet habet R congruens cum l; cf l c ‖ 3 *λέγεται — αὕτη* R, 'dicitur autem et alia historia' (omissa tamen illa) l, *καλοῦνται δέ τινες αὐτῶν ἀστέρες Ὄνοι, οὓς Διόνυσος ἀνήγαγεν εἰς τὰ ἄστρα. ἔστι δὲ αὐτοῖς καὶ Φάτνη παράσημον. ἡ δὲ τούτων ἱστορία αὕτη* cet ‖ 4 *ὡς εἴρηται* R, 'ut dictum est' l, *λέγεται* cet ‖ 5 *οὕτω δὲ ὁρωμένων αὐτοῖς* R, 'quod cum viderent ipsi asini Gigantes' l, *οὕπω δὲ ὁρωμένων* cet ‖ 7 *τῆς φωνῆς* cet ‖ 7, 8 *ἔνθεν — ἐτέθησαν* R, 'hinc honorati et inter astra positi sunt' l, *διὸ ἐτιμήθησαν ἐν τῶι Καρκίνωι εἶναι ἐπὶ δυσμάς* cet.

20 (9). *⟨Π⟩ερὶ τοῦ Δελτωτοῦ* (= supra p. 223 b).

Τοῦτό ἐστιν ὑπὲρ μὲν τὴν κεφαλὴν τοῦ Κριοῦ κείμενον, λέγεται δὲ διὰ τὸ ⟨ἐκεῖνον⟩ ἀμαυρότερον εἶναι εὔσημον ἐπ' αὐτοῦ γράμμα κεῖσθαι ἀπὸ Διὸς τὸ πρῶτον τοῦ ὀνόματος δι' Ἑρμοῦ τεθέν, ὃς τὸν διάκοσμον τῶν ἄστρων ἐποιήσατο. φασὶ δέ τινες καὶ τὴν τῆς Αἰγύπτου θέσιν τοῦ ἐν τοῖς ἄστροις εἶναι τριγώνου, καὶ τὸν Νεῖλον τοιαύτην τὴν περιοχὴν ποιήσασθαι τῆς χώρας ἅμα τε τὴν ἀσφάλειαν αὐτῆι πορίζόμενον εἴς τε τὸν σπόρον εὐμαρεστέραν ποιούμενον καὶ εἰς τὴν τῶν καρπῶν ἀνακομιδὴν εὐκαιρίαν ὡρῶν ἐσομένων.

Ἔχει δ' ἀστέρας γ', ἐφ' ἑκάστης τῶν γωνιῶν α', λαμπροὺς τοὺς γ'.

---

2 *μὲν* om cet ‖ 3 suppl Oliv e cet ‖ 3, 4 R ut l p. 233a 10—14, *λέγεται δὲ ἐκεῖνον ἀμαυρότερον εἶναι, εὔσημον δὲ τὸ γράμμα ἐπ' αὐτοῦ κεῖσθαι ἀπὸ Διὸς πρῶτον ἑρμηνευθέντος* cet ‖ 5 *ἀστέρων* R ‖ 6 *ἐκ* ante *τοῦ* cet: om R ut l ‖ 7 *Δ* pro *τριγώνου* coni Vitelli | *τὴν* om cet ‖ 8 *τε* om cet ‖ 8, 9 *πορίζόμενος* et *ποιούμενος* R ‖ 10 *εὐκαιρίαν* (sic) R | corrupta, *ὁρῶν ἐσόμενα* cet, cf supra p. 224b 3 sq. ‖ 11 *ἑκάστηι* cet ‖ 12 *τοὺς γ'* om cet.

21 (10). ⟨Π⟩ερὶ Ἰχθύων (= supra p. 224 b).

Οὗτοί εἰσι τοῦ μεγάλου Ἰχθύος ἔγγονοι, περὶ οὗ τὴν ἱστορίαν ἀποδώσομεν σαφέστερον, ὅταν ἐπ' αὐτὸν ἔλθωμεν. τούτων δὲ ἑκάτερος κεῖται ἐν ἑκατέρωι μέρει διαλλάσσων· ὃ μὲν γὰρ βόρειος, ὃ δὲ νότιος καλεῖται. ἔχουσι δὲ σύνδεσμον ἕως τοῦ ἐμπροσθίου ποδὸς τοῦ Κριοῦ.

Ἔχει δὲ ὃ μὲν ἀστέρας ιβ' καὶ ἐπὶ τοῦ ⟨μνείου⟩ β', ὁ δὲ νότιος ιε'. τὸ δὲ λίνον αὐτό, ὧι συνέχονται, ἔχει ἀστέρας ἐπὶ τοῦ βορείου γ', πρὸς ἀνατολὰς γ', ἐπὶ τοῦ Συνδέσμου γ'. τοὺς πάντας θ'. οἱ πάντες τῶν δύο Ἰχθύων καὶ τοῦ Συνδέσμου ἀστέρες μγ'.

---

2 *οὗ* ex *ὧν* ut videtur R (Oliv) ‖ 3 *αὐτῶν* R, -*ῶ* cet; *αὐτὸν* coni Oliv (corrigas p. 224b 20) ‖ 4 *μέρει μέρει* R | *διαλάσσων* R ‖ 5 *νότιος ὁ δὲ βόρειος* R ‖ 7 'in linteo' l (legit igitur *λινείωι*, idque coni Oliv) | *καὶ — μνείου* secludunt Schiaparelli Oliv ‖ 8 *αὐτὸ* R: *αὐτῶν* cet l ‖ 9 *ἐπὶ τοῦ νοτίου* post *βορ. γ'* add cet, legit l ‖ 10 *ιβ'* coni Oliv.

22 (11). ⟨Π⟩ερὶ τοῦ Περσέως (= supra p. 226 b).

---

7 *πεμφθεὶς ἐπὶ τὰς* R ‖ 7, 8 *τὴν δὲ δελχύνην ἕ. παρὰ τοῦ Ἑρμοῦ* R ‖ 12 *δὲ* R, legit l ‖ 13—15 *Αἰσχύλος φησὶν ὁ τῶν τραγωιδιῶν ποιητὴς ἐν Φορκίσιν ἅς* R ‖ 16 *Γοργόναι* R ‖ 18 *παρεδίδοσαν* R ‖ 20, 1 *ἔρρ. τὸν ὀφθαλμὸν αὐτῶν* R ‖ p. 227, 1 *ἐλθὼν* post *Γ.* R, legit l ‖ 2 *ἀφεῖλε* R ‖ 3 *κεφ. Ἀθηνᾶι περὶ τὰ στήθη ἔθηκεν αὐτός* R ‖ 5 *εἰς τὰ* R ‖ 8 post *κεφ.* R *ἐν ᾗ προείρηται διασκευῇ* R, 'ut praedictum est' l: om cet ‖ 9 sqq. stellarum indicem om R.

24 (12). ⟨Π⟩ερὶ τῆς Λύρας (= supra p. 230 b sqq.).

Αὕτη ἐνάτη κεῖται καί ἐστι Μουσῶν. κατεσκευάσθη δὲ τὸ μὲν πρῶτον ὑπὸ Ἑρμοῦ ἐκ τῆς χελώνης καὶ τῶν Ἀπόλλωνος βοῶν, ἔσχε δὲ χορδὰς ἑπτὰ ἢ ἀπὸ τῶν ζ' πλανητῶν ἢ τῶν Ἀτλαντίδων. μετέλαβε δ' αὐτὴν Ἀπόλλων καὶ συναρμοσάμενος ὠιδὴ⟨ν Ὀρφεῖ⟩ παρέδωκεν, ⟨ὃς Καλλιόπης υἱὸς ὤν⟩, μιᾶς τῶν Μουσῶν, ἐποίησε τὰς χορδὰς ⟨ἐννέα⟩ ἀπὸ τοῦ τῶν Μουσῶν ἀριθμοῦ καὶ προηγεῖται ἐπὶ πλέον ⟨ἐν⟩ τοῖς ἀνθρώποις δοξαζόμενος οὕτως, ὥστε ⟨καὶ ὑπόληψιν⟩ ἔχειν περὶ αὐτοῦ τοιαύτην, ὡς θηρία κηλεῖν διὰ τῆς ὠιδῆς. διὰ δὲ τὴν

γυναῖκα εἰς Ἅιδου καταβὰς καὶ ἰδὼν τὰ ἐκεῖ, οἷα ἦν, τὸν μὲν Διόνυσον οὐκ ἐτίμα, ὑφ' οὗ ἦν δεδοξασμένος, τὸν δὲ Ἥλιον μέγιστον τῶν θεῶν ἐνόμισεν, ὃν καὶ Ἀπόλλωνα προσηγόρευσεν, ἐπεγειρόμενός τε τὴν νύκτα ἕωθεν κατὰ τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Πάγγαιον ⟨ἀνιὼν⟩ προσέμενε τὰς ἀνατολάς, ἵνα ἴδηι ⟨τὸν Ἥλιον⟩ πρῶτον. ὅθεν ὁ Διόνυσος ὀργισθεὶς αὐτῶι ἔπεμψε τὰς Βασσαρίδας, ὥς φησιν Αἰσχύλος ὁ τῶν τραγωιδιῶν ποιητής (p. 9 N.), αἳ διέσπασαν αὐτὸν καὶ τὰ μέλη ἔρριψαν χωρὶς ἕκαστον. αἱ δὲ Μοῦσαι συναγαγοῦσαι ἔθαψαν ἐπὶ τοῖς καλουμένοις Λειβήθροις ... τοῦ δ' ἐπινεύσαντος οὕτως ἐτέθη. ἐπισημασίαν δὲ ἔχει ἐν τῶι κοινῶς ...

---

2 κεῖται ἐν τοῖς ἄστροις. ἔστι δὲ cet ‖ 4 ἡ ἀπὸ τῶν ζ' πλανητῶν om cet l ‖ 5 μετέβαλε R cet, 'mutavit' l ‖ 6 ὠδῇ R ‖ 6—9 supplementa habent cet l ‖ 6 post παρέδωκεν spatium vacuum R ‖ 8 προήγαγεν cet l ‖ 9 οὕτω post ἀ. iterum R | post ὥστε spatium vacuum R ‖ 10 κήδειν R | ὅτι καὶ τὰς πέτρας καὶ τὰ θηρία ἐκήλει δ. cet l ‖ 10, 1 διὰ — ἦν R, 'ad inferos autem descendit et vidit illic, qualiter esset' l: om cet ‖ 11 ὃς τὸν cet ‖ 12 οὐκέτι R | ὑφ' οὗ ἦν δεδοξασμένος R, 'a quo fuerat glorificatus' l: om cet ‖ 13 ἐνόμιζεν εἶναι cet ‖ 14 κατὰ τὴν ἑωθινὴν ἐπὶ τὸ cet ‖ 15 habent cet l ‖ 19, 20 λιβήθροις R, deinde om nonnulla quae habent cet l ‖ 20, 1 corrupta et mutila, ἐπὶ τῶι ἐκείνου συμπτώματι δυομένη καθ' ὥραν cet, om l ‖ indicem stellarum l cet: om R.

25 (13). ⟨Π⟩ερὶ τοῦ Ὄρνιθος (= p. 233 b).

Οὗτος ὁ Μέγας καλεῖται, ὃν κύκνωι εἰκάζουσιν. ... τούτωι Ζεὺς ὁμοιωθεὶς κατέπτη εἰς Ῥαμνοῦντα τῆς Ἀττικῆς κἀκεῖ Νέμεσιν ἔφθειρεν. ἐκείνη δὲ ὠιὸν ἔτεκεν, ἐξ οὗ γεννηθῆναι, ὡς Κράτης (p. 47 K.) ἱστόρησε, τὴν Ἑλένην. διὰ δὲ τὸ μὴ μεταμορφωθῆναι ἀλλ' οὕτως εἰς οὐρανὸν ἀναπτῆναι τὸν τύπον τοῦ κύκνου ἔχοντα τοῦτον καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τῶν ἄστρων διιπτάμενον.

---

2 ὁ μέγας καλεῖται R, 'magnus vocatur' l: ἐστὶν ὁ καλούμενος μέγας cet | lacunam signavi, item l, cf cet ‖ 2—4 oratione obliqua utuntur cet ‖ 4 item l: οὗ ἐκκολαφθῆναι καὶ γενέσθαι cet ‖ 4, 5 'sicut in historia refert Crates poeta' l; ὥς φησι Κρ. ὁ ποιητής cet ‖ 5 καὶ διὰ τὸ cet ‖ 6 ἀναπτῆναι εἰς τὸν οὐρ. cet ‖ 7 post κύκνου cet ἔθηκεν ἐν τοῖς ἄστροις. ἔστι δὲ ἱπτάμενος οἷος τότε ἦν cet.

33 (8). ⟨*Π*⟩*ερὶ τοῦ Κυνός* (= p. 251 b sqq.).

Cetera fere habet, ut l c edita sunt, additis post p. 251 b 16 his, quae plena recurrunt in l: *περὶ δὲ τῆς ἀνατολῆς αὐτοῦ Ἄμφις ὁ τῶν κωμωιδιῶν ποιητής φησιν, ὅτι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων* omissa reliqua excerpti portione, vacuis tamen duabus lineis relictis; cf Olivierium p. 39 sq. adn. Praeterea notamus:

2 *εὐρώπηι* R ‖ 6 *-κριδος ὑγιασθεὶς* et 10 *-κριδος ἀνήρ* om spatio vacuo R ‖ 7 *ἐκ μέσου ὕδωρ ἠτήσατο αὕτη* R ‖ 8 *χρόνων δὲ κεφαλὰς* R ‖ 10 *ἀνῆλθε* R, 'ascendit' l ‖ 12 *ἀγῶνα αὐτὸν ἧι λ.* R ‖ 14 *ποιήσει* R ‖ 15 *τῆ* R ‖ 16 *ἀνήνεγκεν* R ‖ 253, 8—21 stellarum indicem om R.

38 (1). ⟨*Περὶ τοῦ Ἰχθύος* = p. 261 b⟩.

⟨*Ο*⟩*ὗτός ἐστιν ὁ Μέγας καλούμενος Ἰχθύς, ὃν κάπτειν λέγουσι τὸ ὕδωρ ἀπὸ τῆς τοῦ Ὑδροχόου ἐκχύσεως. ἱστορεῖται δ' οὗτος, ὡς Κτησίας φησί* (fr 5), *πρότερον ἐν λίμνηι τινὶ κατὰ τὴν Βαμβύκην εἶναι. ἐμπεσούσης δὲ τῆς Δερκετοῦς νυκτός, ἣν οἱ περὶ τοὺς τόπους οἰκοῦντες Συρίαν ὠνόμασαν θεόν, οὗτος δοκεῖ σῶσαι αὐτήν. τούτου δὲ καὶ τοὺς δύο φασὶν Ἰχθύας ἐκγόνους εἶναι. οὓς πάντας δι' ἐκείνην Ἀφροδίτης οὖσαν θυγατέρα καὶ ἐτίμησαν καὶ ἐν τοῖς ἄστροις ἔθηκαν. ποιοῦσι δὲ οἱ τὴν χώραν ἐκείνην κατοικοῦντες χρυσοῦς τε καὶ ἀργυροῦς ἰχθύας καὶ ὡς ἱεροὺς τιμῶσι τελείαν περὶ τοῦ συμπτώματος τιμήν.*

---

2 *κάμπτειν* R (cf p. 261 b 2, 'declinare' l [ib a 2]) ‖ 3 'conpingitur autem hic' l; *ἱστορεῖται δὲ περὶ τούτου* cet ‖ 4 *φησι Κτ.* cet ‖ 5 *βοσκμύκην* R, 'begmicem' vel 'boecmycen' l | *δεκετοῦς* R ‖ 6, 7 *οὗτος — αὐτήν* R, legit l: om cet ‖ 7 *δὲ* R: om cet ‖ 8, 9 *θυγατέραν* R | *δι' — θυγ.* R, 'eo quod Veneris filia esset' l: om cet ‖ 9—11 (*ποιοῦσι — τιμήν*) R, (*π. — τιμῶσι*) legit l: om cet.

39 (2). ⟨*Π*⟩*ερὶ τοῦ Θυτηρίου* (= p. 263 b).

Τοῦτό ἐστιν, ἐν ὧι πρῶτον οἱ θεοὶ τὴν συνωμοσίαν ἔθεντο, ὅτε ἐπὶ τὸν Κρόνον ὁ Ζεὺς ἐστράτευσε Κυκλώπων κατασκευασάντων, ἔχοντος τοῦ πυρὸς κάλυμμα, ὅπως μὴ ἴδωσι τὴν τοῦ κεραυνοῦ δύναμιν. ἐπιτυχόντες δὲ τῆς πράξεως ἔθηκαν καὶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους αὐτὸ κατασκεύασμα. ἐφ' ὧι θύουσιν οἱ κοινωνίαν ἀλλήλοις προαιρούμενοι ἔν τε τοῖς ἀγῶσι καὶ τοῖς ὀμνύειν βουλομένοις ὡς δικαιοτάτην πίστιν τιθέντες, καὶ τῆι χειρὶ ἐφάπτονται τῆι δεξιᾶι μαρτύριον εὐγνωμοσύνης ἡγούμενοι τοῦτο.

ὁμοίως δὲ καὶ οἱ μάντεις ἐπὶ τούτωι θύουσιν, ὅταν βούλωνται ἀσφαλέστερον ἰδεῖν.

3—5 R, 'Cyclopas et condidit habens igneum velamentum, ut non viderent fulminis potentiam' l: om cet ‖ 5—9 item l: *καὶ αὐτὸ ἐν τῶι οὐρανῶι εἰς μνημόσυνον. ὃ καὶ εἰς τὰ συμπόσια οἱ ἄνθρωποι φέρουσιν. καὶ θύουσιν οἱ κοινωνεῖν ἀλλήλοις προαιρούμενοι καὶ ὀμνύειν, καὶ τῆι χειρὶ ἐφ. τῆι δ. μ. εὐγν. τ. ἡγ.* cet, corrigas igitur in R *οὐρανοὺς τὸ* pro *ἀνθρώπους αὐτὸ* ‖ 7 post *τοῖς* alt lacunam notat Oliv ‖ 10, 1 R, legit l: om cet ‖ 10 *τούτωι* legit l ut videtur ('in hoc'): *τοῦτο* R.

40 (3). ⟨Π⟩*ερὶ τοῦ Κενταύρου* (= supra p. 264b sqq.).

265a 6 *μόνον* R ‖ 6, 7 *τῶν Κενταύρων* R ‖ 17 *ἔστι δὲ* R.

41 (4). ⟨Π⟩*ερὶ τοῦ Ὕδρου, ἐφ' ὧι Κρατὴρ καὶ Κόραξ* (= p. 267b).

⟨Τ⟩οῦτο τὸ ἄστρον κοινόν ἐστιν ἀπὸ πράξεως γεγονὸς ἐναργοῦς· τιμὴν γὰρ ἔχει ὁ κόραξ παρὰ τῶι Ἀπόλλωνι (ἑκάστου γὰρ θεοῦ ὄρνεόν ἐστιν). θυσίας δὲ γενομένης τοῖς θεοῖς σπονδὴν πεμφθεὶς κομίσαι ἀπὸ κρήνης τινὸς (ἣ πρότερον μὲν ἁγιωτάτη, πρὶν ἢ τὸν οἶνον φανῆναι) ἰδὼν συκῆν παρὰ τὴν κρήνην [ἐρινεοὺς] ὀλίνθους ἔχουσαν ἔμεινεν, ἕως πεπανθῶσιν. μεθ' ἡμέρας δὲ ἱκανὰς ἐπιτελεσθέντων τούτων φαγὼν συκῶν αἰσθόμενος τὸ ἁμάρτημα ἐξαρπάσας [καὶ] τὸν ἐν τῆι κρήνηι ὕδρον ἔφερε σὺν τῶι κρατῆρι, φάσκων αὐτὸν ἐκπίνειν καθ' ἡμέραν τὸ γιγνόμενον ἐν τῆι κρήνηι ὕδωρ. ὁ δὲ Ἀπόλλων ἐπιγνοὺς τὰ ὄντα τῶι μὲν κόρακι ἐν τοῖς ἀνθρώποις ἐπιτίμιον ἔθηκεν ἱκανὸν τὸν χρόνον τοῦτον διψῆν, καθάπερ Ἀριστοτέλης εἴρηκεν ἐν τοῖς Περὶ θηρίων (fr 329). *καὶ Ἀρχέλαος δέ φησιν ὁμοίως ἐν τοῖς Ἰδιοφυέσιν* (fr nov).

3, 4 *γεγον(ό)ς ἐνεργοῦς* R ‖ 4 *ἑκάστου* R, 'omnium enim deorum' l: *-ων* cet ‖ 5 *τῶν θεῶν* cet | *ἀνακείμενον* post *ἐστιν* add cet: om R l ‖ 5, 6 *σπουδὴν* R ‖ 6 'adducere' l, *ἐνέγκαι* cet ‖ 6, 7 (*ἣ — φανῆναι*) R, legit l (ubi corrigas 'sanctissima' e 'scitissima'): om cet ‖ 7 *σῦκα* R, legit l; *συκῆν* post *κρήνην* cet ‖ 8 *ἐρινεοὺς* R: om l cet | *ἐχούσας* R ‖ 9 item legit l; *ἱκανὰς δὲ ἡμέρας* cet | *πεπανθέντων* cet | *καὶ φαγὼν* cet, legit l | *σύκων* R ‖ 10 *τῶν ἐν* R ‖ 11 *ἔφερε* cet, legit l: *ἐφέροντο* R; *ἔφερε τοῦτον* coni Oliv ‖ 14 *τοῦτον τὸν χρ.* cet | *διψᾶν* R ‖ 15 *θηρίου* R | *ἀρχαίλαος* R ‖ 15, 6 R, legit l: om cet ‖ 16 *διοφύλου* R: corr Oliv; 'in suis voluminibus' l (p. 269a 2) i e *ἐν τοῖς ἰδίοις βυβλίοις*.

42 (5). ⟨Π⟩ερὶ τοῦ Προκυνός (= p. 270 b).

⟨Π⟩ροκύων καλεῖται. λέγεται δὲ διὰ τὸ φιλοκύνηγον αὐτῶι τῶι Ὠρίωνι παρατεθῆναι· καὶ γὰρ Λαγωὸς ἐχόμενος καὶ ἄλλα θηρία παρ' αὐτόν.

---

2 lacunam post καλεῖται signavit Oliv, cf l cet | γὰρ (pro δὲ) l cet || 2, 3 αὐτὸν αὐτῶι legit l; φ. αὐτὸν εἶναι παρ. τοῦτον αὐτῶι cet || 4 συνορᾶται post αὐτὸν cet: om R, non legit l.

II BEDA DE SIGNIS COELI

1. *Imago Ursae maioris* C.

1 p. 180 Helix, id est Arcturus maior.

Habet autem in capite stellas obscuras VII, in singulis auribus singulas, super pectus I, in spatula I, in pede I, in dorso I, in tibia anteriore II, super eandem III. sunt omnes XVIII.

FONTEM *in margine adscripsi.* IMAGINES *editionis Basileensis omisi, quia vel dubiae vel nullius fidei omnes impressae videntur* (*cf ad p. 592*); *vide de his imaginibus Thiele l c p. 151.* B *habet imagines aliunde* (*Thiele p. 85*).

TESTIMONIA 1—4 Hrabanus Maurus De Computo c. LI (Patrol lat Mignei vol 107 p. 695 sq.) DISCIPVLVS 'Sed de positione siderum, sicut mihi promisisti, peto ut edisseras'. MAGISTER 'Sunt ergo signa extra ea, quae in zodiaco consistunt, ut Arati Phaenomena testantur, numero triginta, quorum alia horoscopus ad septentrionem, alia ad austrum sequestrat'. DISC 'Quae sunt illa, quae ad septentrionem sunt?' MAG 'Duae videlicet primum Ursae, hoc est Helix, quae et Arcturus maior, et Phoenix sive Cynosura, quae et Arcturus minor dicitur' (*cf c. 2*).

ADNOTATIO CRITICA *de codicibus vide p. 572.* 1 helice Ba | id est *om* B ‖ 2 autem *om* Ba | sex 1 (ζ' Cat); *numeros, non voces numerales scripsi vel contra codices constanter nec tamen codices enotare volui* ‖ 2, 3 in singulis — singulas *om* B | in singulis — pectus I *om* C ‖ 3 super pectus I *post* in spatula I B | scapula 1 | spino *pro* dorso 1 (ῥάχεως Cat) ‖ 4 eandem (*scil* tibiam) *fecit Beda e* posteriorem, *cf* 1 (*κέρκου* Cat) | XVI BC, *κδ'* Cat, *om* 1

2. *Imago Ursae minoris* C.

1 p. 184 Cynosura sive Fenix, qui et Arcturus minor et a quibusdam Canis cauda vocatur.

Habet autem per unumquemque angulum in humero splendidam stellam I,

---

Strozzianus p. 115 Breysig 'supra — revolvi'.

---

1 cynosura sive *om* BC | helix B; phenices 1 | dicitur *post* minor *add* B ‖ 3 umero B | stellam *om* Ba

in cauda III. sunt autem inter ambos Arcturos stellae XXIV. — Super autem sunt aliae stellae X, quae praecedunt et dicuntur Ludentes, et minimissima I, quae vocatur Polus, ubi dicunt totum mundum revolvi.

---

1 sunt — XXIV *om* 1 Cat | arctos Ba, stelle C | XXIII BBa ‖ 1, 2 supersunt autem Ba ‖ 1—3 super autem alias X quae praecedunt minimissima quidem altera stella quae v. polum 1, *cf* Cat ‖ 2 aliae *om* B | stelle C | que BC | et dicuntur Ludentes *om hic* Cat *et* 1 Hygin *qui postea* Circenses (*χορευτάς*): *habet* Strozzianus, *cf infra ad Suppl V (carmen Ekkehardi I V Sangallensis) p. 605, 20* ‖ 2, 3 *scripsi ut* 1: minissima BC, minima Ba; nitidissima *coni Breysig*

3. *Imago Draconis* C.

Draco, qui continet utrosque Arcturos, Helicis supervolvit capud, Fenicis circumcingit caudam. 1 p. 187

Habet autem in capite stellas splendidas III et per totum corpus XII ab invicem distantes. sunt omnes XV.

1, 2 Hrabanus 'et Draco, qui continet utrosque Arcturos, Helicis supravolvens caput et Phoenicis circumci⟨n⟩gens caudam'. Strozzianus p. 116 'Helicis — cauda'.

---

1 caput BBa ‖ 2 circumcidit 1 ‖ 3 XII *etiam* rec-int Cat: II 1 ‖ 3, 4 ab invice B ‖ 4 sunt — XV *om* 1 Cat

4. *Imago Herculis Serpentem prementis* C.

Hercules, qui stans genu flectit. 1 p. 190

Habet autem stellas in capite I, in utroque humero I splendidam, in cubito sinistro I, in dextera coxa II, in genu dextro I, in eadem tibia I, in sinistro genu I, in eadem tibia I, in dextera manu I et in ropalo, quem tenet in eadem manu, I. sunt omnes XII.

---

1 Hrabanus 'deinde Hercules super Anguem incumbens genu flexo clava reiecta pelle leonis opertus dicitur' (*cf* 1).

---

1 erculus C | flexu B, *unde* flexum ⟨habet⟩ *coni Breysig* ‖ 2 stellam BBa | in capite stellam unam Ba | umero B ‖ 2, 3 splendidam I in cito Ba ‖ 3 dextra Ba | coxia BC ‖ 4 in sinistro genu I in eadem tibia I *hic* BC 1: *om hic* Ba *qui ponit post* manu I 1. 5 | ropalum 1, ropolo BC, ropulo Ba, *cf p. 604, 9* ‖ 5 *ante* in *rasuram circa 8 litt* C: *om* BBa

5. *Imago Coronae* C.

1 p. 192 Corona vero habet stellas IX in circuitu positas. sed ex ipsis sunt III splendidiores ad capud Serpentis Arcturi.

1, 2 Hrabanus 'postea Corona habens stellas novem in circuitu positas'.

2 caput BBa | serpenti arcti Ba

6. *Imago Serpentarii Scorpium calcantis* C.

1 p. 193 Serpentarius, qui et Asclepius dicitur. stans vero supra Scorpionem tenet Serpentem in manibus.

Habet autem in capite stellam splendidam I, in sinistra manu III, in dextra IV, in utroque humero I splendidam, in utrisque lumbis I, in utroque genu I, in dextra tibia I, in utroque pede I. sunt omnes XVII. Serpens, quem tenet in manu, habet stellas in capite II, per reliquum corpus IV. fiunt insimul XXIII.

1, 2 Hrabanus 'tunc Serpentarius — manibus'.

1 vero *om* Hrabanus ‖ 4 umero B *ut semper* ‖ 5 dextera 1 ‖ 6, 7 *cf* 1 ‖ 6 manus C ‖ 7 f. hi simul B

7. *Imago Scorpii* C.

1 p. 195 Scorpio.

Habet stellas in utrisque labiis II, quarum priores sunt magnae, secundae obscurae, in fronte vero III (media autem ex ipsis splendidior est ceteris), in spino splendidas III, in ventre II, in cauda V, super aculeum II. sunt omnes XVIIII.

Scorpii et ceteros signiferi signa Hrabanus *e Bedae* '*De natura rerum*' *capite XVIII hausit, Beda ipse ex Isidori* '*Etymologiis*' *III 70, 24.*

2 magne secunde BC ‖ 3 obscure B ‖ 4 spina Ba.

8. *Imago* '*Arcadis*' *pellem tenentis* C.

1 p. 197 Arcas, qui et Bootis, fertur esse custos Plaustri.

Habet autem stellas in dextra manu, quae non occidunt, IV, in capite splendidam I, in utroque humero I, in utrisque mamillis I, in dextro cubito IV, in sinistro I, in utroque genu I. sunt omnes XVI.

1 Hrabanus 'item Arcas — Plaustri, praecedit Arcturum maiorem, quem et ipse sequitur'. Strozzianus p. 123 'fertur — Plaustri'.

1 arctoas B | bootes Ba Hrabanus | custos plaustri fertur esse Ba ‖ 3 umero B | mammillis Ba

9. *Imago Virginis Libram tenentis* C.

Virgo, quae et Iustitia appellatur. 1 p. 201

Habet stellam in capite obscuram valde I, in unaquaque ala II, in utrisque humeris singulas, in unoquoque cubito I, in singulis manibus singulas, in penula vestimenti VI, in unoquoque pede I. omnes XVIIII.

1 apellatur B ‖ 3 singulis hum. Ba | umeris B ‖ 4 omnes XIX *om* Ba

10. *Imago Geminorum* C.

Ex Geminis prior, qui excedit a Cancro, habet stellam in capite splendidam I, in utroque humero splendidam I, in utroque genu I. sunt omnes V. alter vero habet stellam in capite splendidam I, in humero sinistro I, per singula femora I, in dorso III. sunt omnes VII, inter utrosque vero XII. 1 p. 202

1 exc. ex C. Ba ‖ 2 in utroque genu I *om* Ba ‖ 3 in capite st. Ba | umero CBa ‖ 4 *post* dorso III omnes decem *ceteris omissis* l, *item* rec-int

11. *Imago Cancris* C.

Cancer. 1 p. 204

Habet stellas splendidas in testo IV, in dextris pedibus per singulos I, in sinistro primo I et in sinistro tertio I, in quarto I, in ore I, in dextro labio III, in sinistro II. sunt omnes XVIII.

2 testa Ba | t. II l rec-int ‖ 3 primo II Ba | tergo I C

12. *Imago Leonis* C.

Leo. 1 p. 205

Habet stellas in capite III, in cervice II, in pectore I, in dorso III, in summitate caudae splendidam I, sub pectore II, in anteriori pede splendidam I. sunt omnes XIII.

3 summitatem caude C

13. *Imago Aurigae Haedos et Capream dextra, sinistra manu flagellum gestantis* C.

Agitator. 1 p. 207

Habet stellam in capite I, in utroque humero I (sed ea est clarior, quae

1 Hrabanus 'deinde Perseus et Agitator cum Haedis suis clarescunt'.

2 set C | sed — h. est (p. 586, 1) *om* l rec-int, *habent* Cat

in sinistro humero est), in utroque cubito I, in dextra manu I, in summitate manus sinistrae [II et] super ipso brachio Edulos II et in utroque Hedulo stellam I. sunt omnes X.

---

2 sinistre C | *seclusi, cf* 1 rec-int Cat ‖ 3 *immo* VIII.

14. *Imago Tauri geniculati* C.

1 p. 210 Taurus.

Habet stellas in utroque cornu I, in fronte II, per singulos oculos I, in nare I (hae autem stellae Pliades et Virgiliae necnon et Subuculae dicuntur), in utroque genu I, in paleario II, in collo II, in dorso III, ex quibus novissima splendida est, in ventre I, in pectore I. sunt omnes XVIII.

Strozzianus p. 137 'ex quibus — est'.

---

3 pleiades Ba, virgilie C, *utrumque om* 1 | *habet ad Germanici v. 265 de Virgiliis particulam* B (*p. 255, 31 sqq. Br.*) *manu altera interpolatam, de qua vide ad Suppl V p. 598: om* CBa | subucule C ‖ 4 pallio C ‖ 5 nobissima C

15. *Imago Cephei* C.

1 p. 218 Cepheus.

Habet in capite stellas splendidas II et in dextra manu splendidam I, in utroque humero I, in zona III, in dextro latere ex transverso super ilium VII, in sinistro genu II, in summitate pedum IV. sunt omnes XXI.

Hic autem in septemtrionis incisionem constituitur inter medium septemtrionalis circuli et aestivali solstitio.

Hrabanus 'Cepheus et Aquila tunc splendidis stellis Cassiepia et Andromeda dignoscuntur' (*post c. 8 p. 584, cf c. 16 et 17*).

---

1 cephaeus Ba ‖ 3 ex transverso (λοξοὺς) *pertinet post* zona III ‖ 5 incisione Ba | constitutur C ‖ 6 stuali solstitio C, *cf* 1 *p. 214*

16. *Imago Cassiopiae sedentis* C.

1 p. 215 Cassiopia.

Habet in capite stellam splendidam I, in utroque humero splendidam I, in dextra parte pectoris splendidam I, in dextro cubito I, in utrisque manibus [summitatem] splendidam I, in umbilico splendidam et magnam I, in sinistro femore II, in genu splendidam I et per singulos angulos in summitate sellulae I. sunt omnes XIII.

---

1 cassepia C ‖ 3, 4 in utrarumque manuum summitate spl. Ba ‖ 4 *seclusi* . 6 sellule C

17. *Imago Andromedae inter rupes affixae* C.

Andromeda. 1 p. 216

Habet stellam splendidam in capite I, in utroque humero I, in cubito dextro I, in sinistro I, in summitate manus splendidam I, in pedalium summitate splendidas II, in zona III, super zonam IV, in unoquoque genu splendidam I, in dextro pede II, in sinistro I. sunt omnes XXI.

---

3 in pedalium *cf ad* 1 *p. 217a 19, est* πῆχυς *ut c. 24 p. 588* || 4 summitates C

18. *Imago Equi alati* C.

Equus, qui et bellorum fons dicitur. 1 p. 218

Habet stellas in rostro II obscuras, in capite splendidam I, in maxilla I, in utrisque auribus splendidam I, in cervice IV, in humero I, in pectore I, in spino I, in umbilico I nitidam, in utroque genu I, per singulos ungues anteriores I. sunt omnes XVIII.

Hrabanus 'Bellorofons quoque et Delphin, Cygnus et Libra (*corrigas* Lira) suis in locis'. *Sequitur c. 20.*

---

1 et bellerum fons d. C, et bellorum fons et belloforeus d. Ba || 2 II Ba 1: III C || 3 umero C || 4 spina Ba || 5 XVIII C 1: XIX Ba

19. *Imago Arietis* C.

Aries. 1 p. 221

Habet stellam in capite I, in nare III, in collo II, in summitate anterioris pedis I, in dorso IV, in cauda I, in ventre III, in lumbo I, in summo pedis I. sunt omnes XVII.

---

2 c. I 1 (*at* II rec-int Cat) || 3 pede I C || 4 pede C 1 rec-int

20. *Imago Trianguli* C.

Triangulus, qui iacet supra caput Arietis. 1 p. 228

Habet stellas per singulos angulos I nitidam, ex quibus una est splendidior ceteris.

---

1 Hrabanus '... et Trigon super caput Arietis splendore notabiles sunt'.

2, 3 ex — ceteris *om* 1, *habet* rec-int || 3 caeteris Ba

21. *Imago Piscium* C.

1 p. 224 Pisces.

Aquilonius habet stellas XII, australis XV. Linteum eorum, in quo continentur, habet stellas ad aquilonem III, ad occasum III, ad orientem III, in Connexum III. sunt omnes XXXVIIII.

---

1 piscis CBa ‖ 2 linteoum C ‖ 4 connexu Ba | XLI 1 rec-int

22. *Imago Persei Medusae caput gestantis* C.

1 p. 225 Perseus, qui fertur tenere capud Gorgonis.

Habet stellas in utroque humero splendidam I, in summitatem manus dextrae I, in eiusdem cubito I, in summitatem manus sinistrae I, in ventre I, in dextro lumbo nitidam I, in dextro femore splendidam I, in utroque genu I, in tibia II. Gorgonis autem dicitur habere in capite stellam I et in crinibus III. sunt omnes XVI.

---

1 Perseus — G. *om* rec-int | caput BBa | gurgonis BC ‖ 2 umero B ‖ 2, 3 summitate Ba ‖ 3 dextre C | sinistre C ‖ 4 I *post* nit. *om* B ‖ 5 gorgonis 1: gurgonus B, gorgonius CBa | autem *om* B

23. ⟨*De Pliadibus cf c. 14 p. 586 et c. 23 p. 598*⟩.

24. *Imago Lyrae* C.

1 p. 230 Lira.

Habet stellas in utroque pectine I, in singulos pedales I, in modolo I, in utroque humero I, in iugo I, in tympano splendidam atque candidam I. sunt omnes VIIII.

---

2 pectino B | singulas Ba | modulo Ba ‖ 3 umero B | timpanus C

25. *Imago Oloris* C.

p. 233 Cignus.

Habet stellam in capite splendidam I, in collo splendidam I, in dextra ala V (unam nitidam, quae est erga collum), in sinistra ala V, in corpore I, in genitale suo magnam I. sunt omnes XIIII.

---

3 V *om* C | que C ‖ 4 genitali Ba, ortopigio 1 Cat, cauda rec-int

26. *Imago Aquarii* C.

Aquarius. 1 p. 234

Habet in capite stellas obscuras II, in utroque humero I, in utroque cubito splendidam I, in summis manibus I, per singulas mamillas I, subtus mamillas ex utraque parte I, in sinistro lumbo I, in utroque genu I, in dextra tibia I, in singulis pedibus I. sunt omnes XVIII.

effusio autem aquae fit dextra levaque, in qua II splendidae sunt, ceterae vero obscurae.

6, 7 Strozzianus p. 236 'effusio — obscurae'.

---

2 st. in c. II obscuras Ba | umero B ‖ 2, 3 I in utroque cubito *om* Ba ‖ 3 mammillas *bis* Ba, mammas 1 ‖ 5 XIX C ‖ 6 aque C | quo . uͤ . spl. B | sunt splendidae Ba | due splendide C ‖ 7 cetere v. obscure C | vero planae 1

27. *Imago Capricorni* C.

Capricornus. 1 p. 237

Habet in utroque cornu stellas II, in naribus splendidam I, in capite II, in collo splendidam I, in pectore II, in anteriore pede I, in summitatem ipsius pedis I, in dorso VII, in ventre V, in cauda II. sunt omnes XXVI.

2—4 Strozzianus p. 158.

---

2 in naribus splendidam I *om* 1 Cat, *habet* rec-int ‖ 3 anteriori Ba, interiore C | summitate BBa

28. 29. *Imago Centauri sagittantis et Sagittae* C.

Sagittarius. 1 p. 238

Habet stellas in capite II, in costis II, in dextro cubito I, in scapula nitidam I, in dorso II, in cauda II, in anteriori genu I, in utroque pede I, in arcu II.

et in Iaculo IV, una vero in summo, alia in medio obscura et II in pennis Iaculi, ex quibus una est clarior. sunt omnes XVIIII.

5, 6 Strozzianus p. 160 'et in — clarior'.

---

2 in costis — cubito I *om* Ba ‖ 3 I n. in dorso III Ba ‖ 5, 6 due in pinnis C ‖ 6 clarior est una Ba

30. *Imago Aquilae* C.

Aquila.

Habet in pede stellam I, in medio corpore obscuram I, in rostro superiori I, in subteriori I. sunt omnes IV.

---

de B *cf p. 238, 17 adn Breys.; aliter et multo brevius* l rec-int Cat (*velut* l Habet autem stellas IV, quarum media splendida est), *aliter etiam Strozzianus p. 161 et Hyginus III, 15 p. 88, 12; certe ex alio fonte haec a Beda hausta, cf p. 593* (*de Serpente*)

31. *Imago Delfini* C.

l p. 244 Delfinus non multum supercurrit Capricorno.

Habet in ore stellam I, in vertice II, in ala secus ventrem III, supra dorsum I, in cauda II. sunt omnes VIIII.

Strozzianus p. 162 'Delfinus — Capricorno'.

---

1 Delfinus — Capr. l *ex Arato* | delphinus Ba | copri corno B ‖ 2 ore *etiam* rec-int: os l | alas C

32. *Imago Orionis* C.

l p. 246 Orion obliquus quidem Tauro.

Habet in capite stellas splendidas III, ex quibus una est splendidior ceteris, in utroque humero splendidam I, in dextro cubito I obscuram, in summitatem manus I, in zona III, in mantile III obscuras, in utroque genu I, in utrisque pedibus I. sunt omnes XVII.

Hrabanus 'DISC Quae sunt ista, quae zodiacus ad austrum sui secludit? MAG Orion scilicet et Canicula, Lepus et Argo, Cetus et Eurus — tangit (*cf c. 33—37*), Piscis magnus, qui et Auster dicitur, Sacrarium, Centaurus — tenet (*cf c. 38—40*), Serpens — asserunt' (*cf p. 593*).

---

1 Orion — Tauro l *ex Arato* | oblicus C ‖ 2, 3 ex quibus — ceteris *om* Cat ‖ 3 umero B | dextro *om* Ba ‖ 4 summitate BBa | mantili Ba, mandile l, encheridion rec-int Cat ‖ 5 utriusque C

33. *Imago Canis currentis* C.

l p. 250 Canicula, quae oritur post Orionem.

Habet stellam splendidam in linguam I, quam Syrium et Canem vocant, rutilantem multum et per intervalla colores inmutantem, in utroque humero

---

hoc caput de Cane post Leporem libri *praeter* B ‖ 1 horitur C ‖ 2 linguam (m *in rasura*) B, lingua Ba l | syrium canem C, syrii canem Ba ‖ 3 intervalla *om* BC | mutantem habet in Ba | umero B

obscuram I, in pectore II, in anteriore pede sinistro III, in dextro I, supra dorsum III, in ventre II, in sinistro lumbo I, in posteriori pede sinistro I, in summitatem caudae I. sunt omnes XVII.

---

1 anteri B, anteriori Ba ‖ 2 ventre III Ba ‖ 2, 3 sinistro pede Ba ‖ 3 summitate BBa | caude C | *in ultimis* 1 *hodie decurtatum, cf* Cat

34. *Imago Leporis* C.

Lepus. 1 p. 254

Habet stellas in utrisque auribus I, in corpore II, in dorso nitidam I, in posterioribus pedibus per singulos I. sunt omnes VII.

---

3 spino (ῥάχεως Cat) 1, in extremitate caudae rec-int

35. *Imago Navis* C.

Navis, quae apud Argivos Argo vocatur. 1 p. 255

Habet stellas [in anteriore parte navis IV et] in puppi IV, in utroque temone V, in velo III, in costa navis V. sunt omnes XXVI.

---

1 Navis — vocatur *om testes* | que C ‖ 2 *seclusi; om testes, cf* 1 | anteriori Ba | pupi C ‖ 3 timone C, humero Ba | t. II C | navis *om* Ba | XXI Ba

36. *Imago Ceti* C.

Cetus sub Ariete et Piscibus gradiens. p. 257

Habet stellas in cauda II obscuras, a cauda usque ad gimbum VI, in ventre VI. sunt omnes XIIII.

---

1 Cetus — gradiens 1 *ex Arato* | coetus B ‖ 2 gymbum C | V 1 Cat ‖ 3 XIII 1 Cat

37. *Imago dei fluvialis* C.

Eurus, qui et Eridanus et a quibusdam Nilus, qui et Gion (*cf Gen 2, 13*), 1 p. 258
a meridianis partibus habens initium, ad Orionis pedem tendens. subiacet ei

---

1—p. 592, 1 **Hrabanus** '... Eurus, qui et Euridanus. cui subiacet stella, quae dicitur Canopos, splendens, quae timonem Navis tangit'. *Cf c. 32 p. 590.*

---

1 yridanus C | qui et Gion *etiam* rec-int; *itaque, quamquam hodie interpolata ista sive Isidoriana sive aliunde, velut e chronico aliquo, sumpta desunt in* 1, *primitus infuisse illa necesse est, cf p. 259* | Geon e Ba ‖ 2 inicium B | originis p. BC

stella, quae vocatur Canopus, splendens, quae tangit temonem Navis. spatium parvum paret, eo quod circa terram esse videtur.

Habet stellas in prima acie III, in secunda III, in tertia III usque ad novissimas VII, quas dicunt in ore Nili fluvii esse. sunt omnes XVI.

2, 3 Strozzianus p. 176.

---

1 canovos BC, canopos Ba | splendens *post* tangit Ba | timone B, timonem C ‖ 1, 2 spacium p. patet Ba ‖ 4 nobissimas C | VI Ba | quas — XVI *om* Ba | in ore C l rec-int Cat: more B

38. *Imago Piscis magni* C.

1 p. 260 Piscis magnus, qui et auster dicitur. a Capricorno usque ad Pisces eius longitudo protenditur. qui subiacet [et] Aquario et suscipit eius effusionem.

Habet stellas XII, ex quibus una fertur esse subtus pedes Aquarii et III in branchiis eius. ipsae autem clariores esse ceteris noscuntur.

---

1 Hrabanus 'Piscis magnus, qui et auster dicitur'. 2, 3 Strozzianus p. 176.

---

1 qui *om* Ba | qui — dicitur l *ex Arato* | ad *om* Ba ‖ 2 provolvitur Ba | et *prius om* CBa ‖ 3, 4 ex quibus — noscuntur *om* l ‖ 3 una — et *om* Cat | una *om* Ba | esse fertur Ba ‖ 4 brancis BCBa | ipse BC | clarior C | ceteris *om* B | caeteris esse Ba | ipsae — noscuntur *om* Cat

39. *Imago Fari* C.*)

1 p. 262 Sacrarium, quod et Farum accipitur. hoc signum sequitur caudam magni Scorpii, circundat Septentrionem. et quaedam pars obtusior Arcturi, quaedam autem cito sub vespere deficit.

Habet autem stellas super craticulam II, in vasile II. sunt omnes IV.

---

*) *imago arae duobus diabolis circumvolantibus* Ba, *ut solet in impressis* ‖ 1 qui C | fanum Ba | quod — accipitur *om hodie exemplaria* l Cat, *sed olim in iis inerat, nam habet etiam codex Palermitanus* (rec-int), *unde Buhle II p. 85* (*cf Prol*); *ex imagine turris, qualis in libris pictis inesse solet, est haustum* ‖ 1—3 hoc — deficit l *ex Arato* ‖ 2 septemtrionem C | quedam C | quedam C ‖ 3 defecit C ‖ 4 graticulam C | IV *etiam* rec-int; XIV l, γ' Cat | vasile *etiam* l: base rec-int, βάσει Cat

40. *Imago Centauri Bestiam et utrem vini gestantis dextra, sinistra leporem in hasta gerentis* C.

Centaurus. fertur habere Bestiam in manu iuxta Sacrarium, in quo videtur offerre. 1 p. 264

Habet stellas in capite obscuras III, in utroque humero splendidam I, in sinistro cubito I, in summa manu I, in medio pectore I, in spino II, in ventre splendidas II, in lumbo splendidam I, in cauda III, in utrisque genibus retrorsis II, in utroque armo I, in utroque pede anteriori I. sunt omnes XXIV.

Fertur tenere, sicut superius (l. 1) significavimus, in sinistra manu arma et leporem, in dextra vero Bestiam (et a quibusdam hydriam aceti).

Quae habet stellas in cauda II, in summo pede anteriore nitidam I et in spino nitidam I et in anteriore pede splendidam I et subter ipsum pedem I, in capite III. sunt omnes IX. in totum vero XXXIII.

Hrabanus 'Centaurus cum Bestia, quam manu tenet'.

---

4 spino C l: spina Ba ‖ 6 retorsis Ba ‖ 8 ferunt Ba ‖ 10 que C ‖ 10—12 c. II in summo pede posteriore nitidam I et in anteriore pede splendidam I et subtus ipso pede I C ‖ 11 spino l: spina Ba

41. *Imago Serpentis Hydrae Corvi* C.

Serpens. super cuius caudam Corvum sedere dicunt et in medio Urnam adserunt. fertur enim, ut caput submit⟨t⟩atur Cancro et cauda ad Centaurum tendat. 1 p. 267

Qui habet stellas III, in cervice I, in pectore I, in ventre I.

Corvus vero habet stellas III, in rostro I, in ala I, in genitale I.

Urna autem in medio labiorum habet stellas obscuras III. sunt omnes XI.

Sunt qui eam aliter pingunt, nempe Serpentem supinum Urnam gestantem in dorso et Corvum caudam Serpentis mordentem.

Hrabanus *cf ad p. 590 c. 32 et* Strozzianus (p. 179, 15 sq. Br.).

---

1 super — dicunt l *e* Cat, 2, 3 fertur — tendat *ex Arato* ‖ 2 asserunt Ba | ferunt Ba | ut C: quod Ba | capud C | summitatis Ba | caudam CBa ‖ 4—6 *haec eadem in interprete l(atino) p. 269 a 9—12, in* Cat *et* rec-int *non item, cf de Aquila p. 590* ‖ 5 corbus C | IV C | ala II l rec-int Cat | genitali Ba; ortopigio l Cat ‖ 6 in medio labiorum *post* III Ba | III obscuras Ba | X Ba ‖ 7, 8 sunt — mordentem *om testes, ex altera et diversa pictura hausta*

42. *Imago Anticani* C.

p. 270 Anticanus dicitur subtus Geminos bene parere.

Habet stellas III, quarum I splendidior est ceteris et ideo Anticanus vocatur, eo quod contrarius sit Cani.*)

Hrabanus 'ultimus omnium Anticanus est situs sub Geminis et ideo Anticanus vocatur, quod contrarius est Cani. et mira gentium stultitia, quod sidera, quae Deus ad honorem nominis sui creavit et in coelestibus constituit, ea ipsi sceleratis hominibus et brutis animalibus in terra adscripserunt'. *Sequitur de Lacteo circulo expositio astronomica e Bedae* '*De natura rerum*' *capite XVIII hausta.*

---

1 1 *ex Arato* | anticanis Ba | sub Ba Hrabanus | geminos C1: -is Ba Hrabanus ‖ 3 sit contrarius Ba ‖ *) *secuntur de Lacteo circulo et de Sagitta narrationes in* Ba *ex Hygino simul cum imaginibus sumptae, quemadmodum vel subscriptiones duae testantur* '*haec Hyginius*'*: omisi.*

III ⟨ANONYMVS SANGALLENSIS DE ASTRONOMIA ARATI⟩.*

1. 2. Hesiodus dicit ELICEM Licaonis fuisse filiam. quae a Iove violata versa est in bestiam. nam Diana, cum qua venationis causa morabatur in montibus, in lavacro deprehendit eam. Amphis dicit Iovem in similitudine Dianae coisse cum ea. quae multum interrogata Dianam dixit culpabilem. quae vertit eam in bestiam et simul cum puero reddidit patri. sed Iovis una cum filio posuit eam inter astra. ipse est ARCTURUS MINOR. rec-int p. 181

* DE ASTRONOMIA *supplevi ex inscriptione disputatiunculae insequentis* (*cf p. 604 adn, in margine* arctus), ARATI *addidi e fontis indole et origine.* FONTEM *in margine indicavi.*

1 herodius S | 6 *omissa minoris Ursae historia, quoniam excerptor ipse filium maioris putavit esse minorem*

3. Ferunt SERPENTEM inter Arcturos positum, eo quod, cum Iuno nuberetur a Iove, diis offerentibus munera Terra obtulit aurea mala, quibus Serpens ille factus est custos. ib p. 187

4. ERCULES autem ipsum occidit Serpentem et ideo pellem leonis in manu habuisse et in genu stetisse pingitur, ut fortitudo eius monstretur. quapropter inter astra est collocatus. ib p. 190

2 fingitur rec-int

3. CORONAM a Vulcano factam auro et gemmis paratam Ariatn⟨a⟩e filiae Minois ferunt datam regis in Creta, cum a Dionisio, qui et Liber pater, nuberetur. et ideo posita est inter astra. ib p. 192

6. SERPENTARIUS, qui dicitur fuisse Asclepius medicus, dum arte sua mortuos suscitaret, Iovis domum eius fulmine percussit. ipse autem Apollini datus inter astra est locatus. ib p. 194

ib p. 195 7. SCORPIUM dicunt ideo inter astra, quia occidit Orionem, qui et Incolo dicitur, adminiculo Dianae occidentem omnes bestias. quod Terra comperta est atque mirata a se exortum serpentem interemptorem suarum interemisse bestiarum.

---

2 incola S | adminiculo Dianae *cf ad p. 196* ‖ 3 hac re comperta mirata et laetata rec-int, *quam vide*

ib p. 197 8. BOOTES Arcturi custos a Caliste et Iove dicitur genitus et ab eodem Iove in frusta concisus. et iterum restauratus a quodam caprario nutritur. quem cum immolare vellent habitatores loci illius, Iuppiter liberans inter astra locavit.

ib p. 201 9. VIRGO, ut Esiodus dicit, filia erat Iovis et Dianae et vocabatur Iusta. nonnulli eam aiunt esse Cererem, quidam vero Fortunam, eo quod sine capite pingitur. Virgiliani aliter.

---

3 Virgiliani aliter *nullus testium, scholiastas dicit Vergilii, vide p. 597 (c. 19); de codice Phillippico p. 512 adn*

ib p. 202 10. Castor et Pollux, quos GEMINOS vocamus, dicuntur fuisse Divi curiales nutriti in Lacedemonia et propter dilectionem fraternam, qua omnes praeminebant, inter astra locantur.

ib p. 204 11. CANCER, quoniam Erculem aliis auxiliantem et idriam de fonte Nereida auferentem saliens in pedem percussit, inter astra locatur. sic ait Paneas in Eraclia.

---

2 *cf p. 204 adn* | pede rec-int ‖ 3, 4 *cf ib*

ib p. 206 12. LEONEM inter astra aiunt collocatum, eo quod praesit quadrupedibus, sive propter memoriam Erculis, qui leonem ingentem occidit inermis.

ib p. 207 13. AGITATOREM dicunt fuisse Erichthonium Vulcani filium et Terrae. quem cum Iovis vidisset inter homines albos iungere equos et Solis quadrigae similem facere primumque hominibus Athenis pompam inducere, inter astra constituit. Caprea, quae ante eum pingitur, nutricem Iovis asseverant et ideo inter astra collocatam. Eduli, quos Agitator habet, fructus significare dicunt fabulae gentilium.

14. TAURUM inter astra dicunt collocatum propter Iovem, quod in bovem sit fabulose conversus. alii dicunt bovem esse imitatorem Iuris et ideo a Iove inter astra positum. Tauri frons, quae Subuculae nominantur, mammae dicuntur Liberi patris. ib p. 211

1, 2 *ex Isidori Etym III 70, 24 interpolavit* rec-int, *cf ib*

15. CEPHEUS fuit, ut dicunt, Aethiopum rex, Andromedae pater, qui filiam suam adduxit ad Coetum, quam Perseus salvavit. per quem et ipse inter astra locatus est. ib p. 214

1 cetheus S

16. CASIEPHIA propter invidiam Andromedae seu ⟨Ne⟩reidis et propter pulchritudinem earum dicitur pervenisse ad ruinam, et pro ea Neptunus coeto tramisso vastavit omnem regionem eamque inter astra in sede collocavit. ib p. 215

1 *supplevi e* rec-int

17. ANDROMEDAM dicunt inter astra locatam propter aeternam Persei certaminis memoriam. quae coetui adposita et a Perseo salvata contempsit parentes et sponte abiit in templum. ib p. 216

3 templum *cf ad p. 217 a 7, 8*

18. EQUUM dicunt Pegasum fuisse, qui astra post Bellerofontis interitum penetravit. alii dicunt Meleppae filiam fuisse et ab Eolo stupratam, sed propter parentum timorem in equum conversam et miseratione Dianae ad astra conscendisse. posterioraque corporis propter femineam pudorem non pingunt. ib p. 219

1 pellerefontis S

19. ARIETEM ad ministrandum dicunt Frixae et Helli concessum a nubibus. transfretando autem eas Hellem in mare proiecit, unde dicitur Hellespontus. Neptunus vero salvavit eam. quae genuit ei puerum Peonem. Frixus autem praefatum salvavit arietem auream eius pellem accipiens, antequam inter astra procederet. Virgiliani aliter sentiunt. ib p. 221

3 poonem S, *cf* rec-int ‖ 5 Virg. — sentiunt *om* rec-int, *cf p. 596 (c. 9)*

ib p. 223 20. DELTOTON, quem Triangulum vocamus, dicunt a Iove per Mercurium inter astra positum. quidam vero propter Aegypti positionem, cui dicunt Nilum talem ambitum facere.

2 cui rec-int: qui S

ib p. 224 21. PISCES dicunt Andromedae humerum esse sinistrum.

immo sinistrum Piscem, *cf* rec-int

ib p. 225 22. PERSEUS dicitur inter astra locatus, eo quod Iuppiter de Danae genuerit eum. qui iussu Mercurii a Vulcano falcem accepit adamantinam per aera iter faciens ad Gorgonas tres sorores, quae una pulchritudine utebantur. uni, quae Medusa vocabatur, abstulit caput et tradidit Minervae. quod illa accipiens Perseum inter astra locavit; nam invidebat Gorgonae.

1 de hidanae S ‖ 5 nam — Gorgonae *om testes*

ib p. 228 23. VIRGILIARUM sunt VII stellae, quarum una vix intuetur. quam dicunt ob timorem Orionis fugisse. quidam a Sole persecutam arbitrantur vocatamque Electram. nonnulli vero Meropen esse autumant, quae a quodam nupta dicta sit Ypodamia.

1—4 *fabula ab alio scriba inlata in Bedae codicem B(ernensem)* (*cf p. 572. 586 adn*) ‖ 1 quam B: *om* S ‖ 2 amore B | persecutam rec-int: persecutas B *et* s *in rasura* S ‖ 3 ylectram S | vero *om* S | pen B ‖ 4 dicta *om* B

ib p. 230 24. LYRAM dicunt propter honorem Mercurii, qui eam primum operatus est ad similitudinem testudinis, quae percussa sonitum dedit, inter astra locatam. quam Orpheo dedit habentem fides VIIII propter novem Nymphas. qui Orpheus filius fuit unius Nympharum, hoc est Caliope.

2 -is *in rasura* S | quae — dedit *ex Isidoro III 21, 8, cf p. 231*

ib p. 233 25. CIGNUM dicunt inter astra locatum, eo quod Iuppiter cigno adsimilatus evolaverit in Ramnum Atticae regionis ibique Nemesiam violaverit, quae peperit ovum, ex quo nata Helena, ut refert Crates.

3 ovum rec-int: ovem S

26. AQUARIUM dicunt Canimedem fuisse et ob nimiam pulchritudinem inter astra locatum a Iove, ut funderet aquam vel vinum in manus deorum. ib p. 285

27. CAPRICORNUM a Iove inter astra locatum ⟨ferunt⟩ propter capream matrem eius, quae dicitur fuisse nutrix Iovis, sive quod cum illo fuerit, quando super Titanas militabant et inventa cocla sonitum hostes terruit eius. ib p. 287

1 *supplevi e* rec-int ‖ 3 ostes S ‖ 4 terruitur S

28. SAGITTARIUM dicunt filium fuisse Musarum. in cuius signi regione zodiacus circulus humillimus est. ib p. 288

29. IACULUM autem, ex quo dicunt omnes cignos ab Apolline interfectos et ideo assumptum atque ad pedes Sagittarii locatum. ib p. 241

30. AQUILAM dicunt adsumptum propter Iovem, qui eam sortitus est in portionem, eo quod altius ceteris volatilibus evolet et principatum teneat. alii dicunt Iovem in aquilam transfiguratum Naxum regionem petisse et regnum accepisse et ideo inter astra locatum. ib p. 243

2 cunctis vol. rec-int ‖ 4 accipisse S

⟨31. *Delphinus omissus*⟩.

32. ORIONEM dicunt propter stuprum Meropis caecatum et item a Sole inluminatum et cum Diana plurimas bestias peremisse. et ideo Terra irata scorpionis ictu eum percussit. et ideo a Iove inter astra locatum. alii dicunt propter urinam Orion⟨em⟩ vocatum. ib p. 247

33. SIRIUM dicunt canem fuisse et Europae cum dracone in custodem datum et ideo a Iove inter astra locatum. quidam dicunt hunc Canem Orionis fuisse. et pro assumptione eius ipse est assumptus. ib p. 251

2 datam S

34. LEPOREM dicunt a Mercurio inter astra locatum propter nimiam velocitatem, sive quod inter quadrupedes solus plus pariat. ib p. 254

2 pariat rec-int: paret S

ib p. 255 35. NAVEM dicunt assumptam propter Minervam, quae primum eam excogitasse fertur, ut mare hominibus pervium esset.

ib p. 257 36. COETUS in caelo locatur, quia missus a Neptuno ad Cepheum propter invidiam Andromedae et Nereidis, qua contra Casiephiam exardescebant propter nimiam pulchritudinem, a Perseo autem interemptus est et ob hoc inter astra locatus.

1 cetheum S ‖ 2 casiepiam (h *superscripto*) S ‖ 2, 3 exardescebant rec-int: -bantur S ‖ 4 locatus rec-int: locatur S

ib p. 259 37. FLUVIUS, qui dicitur Eridanus, qui et Padus putatur, a quibusdam vero Geon, qui et Nilus, ideo inter sidera locatur, quia uterque cursum suum a meridianis partibus dirigunt ad mare. cui subiacet stella, quae vocatur Canobus.

1 qui et Padus putatur *ex Isidoro XIII 21, 7, cf p. 259* ‖ 2 Geon *cf ib*

ib p. 261 38. PISCIS magnus ideo dicitur inter astra locatus, quia Siriam filiam Veneris in Bocmice stagnum cadentem salvavit.

2 *de* Bocmice *cf p. 261*

ib p. 263 39. SACRARIUM inter astra locatur, eo quod in eo dii iurabant mutuo, quando Iuppiter super Saturnum cum Ciclopibus militavit et idem Iuppiter, ne deprehenderetur, igneum velamen accepit.

ib p. 264 40. CENTAURUS dicitur fuisse Chyron, Asclepium et Achillem in stabulis nutrisse et ideo adesse sideribus. alii dicunt a faretra Erculis cecidisse sagittam eumque percussisse, et ideo a Iove assumptum esse, et in manu Bestiam ⟨tenere⟩, in alia tyrsum vel utrem vini, quibus in Sacrario libaret diis.

1 chyron (h *superscripto*) S ‖ 4 *supplevi e* rec-int

ib p. 267 41. YDRAM dicunt in tutela fuisse Apollinis. missa ad aquam est, sed diu morata nihil deferens exterrita inhibita est ab eodem Apolline, ne biberet aquam.

1—3 *male habita narratio ab excerptore, cf* rec-int ‖ 2 *tentavi:* inibitum S

42. ANTICANEM supra quaere de Sirio (*p. 599 c. 33*). Anticanis autem grece dicitur Procyon. ib p. 270

1 di S ‖ 2 procyno S

43 Septem sidera, quae non sunt fixa, grece PLANETAE, latine dicuntur errantia. ib p. 272, 8

summum igitur Planetarum Saturni sidus est, qui grece Pheton dicitur. XXX annis perficit cursum. cuius absides altissima est in Scorpione.

inde Iovis, quod Greci Phenon dicunt. XII annis perficit cursum. eius absides in Virgine altissima est.

hinc Martis, quod grece Pyrois vocatur. duobus annis perficit cursum. altissimum est in signo Leonis.

infra Solem autem Venus, quod grece Phosphoron vocatur. perficit cursum diebus CCCXLVIII numquam distans a Sole longius XLVI partibus.

proximum illi Mercurii sidus novem diebus ociore ambitu modo ante modo post Solem numquam longius XXIIbus partibus. absides eius ultima in Capricorno est.

1 *huc spectare videtur Planetarum absidum tabula p. 23 codicis ab antiqua manu adscripta* ‖ 9 phosphoronon S ‖ 10 CCCLXVIII S, *cf* rec-int ‖ 11 otiore S ‖ 13 *sequitur rubrum* ITEM DE ASTRONOMIA MORE CHRISTIANO ($\mathrm{X}\overset{\mathrm{N}}{\underset{\mathrm{O}}{\mathrm{A}}}\mathrm{P}$) S, *quod inc* (*p. 532*) 'Hae fisicae partes, quae astronomia et astrologia dicuntur, dum deest mathematica, constant esse ultimae', *expl* (*p. 538*) 'In religionis tamen atramentario calamum tingens pro falsis vera, pro turpibus honesta, pro religiosis religiosa conscripsi occasionem qui voluerit tribuens de ceteris astronomicis conscribere signis'.

IV PALLII HEINRICI II IMAGINIBVS INTEXTA.

rec-int p. 181 sqq.

I Maior Arcturus. — Minor Arcturus. — Inter ambas Arcturos sinuoso fl(e)ctitur corpore Serpens. — Hercules Serpentem occidid aurea mala servantem. — Serpentarius dicitur Arciepius (*legas* Asclepius) medicus. — [Scorpio dum oritur, mortalitas ginnitur. —] Bootes Arcturi custos, qui et Ar(c)tophilax dicitur. — Virgo Iusta, qu(a)e et Libra vocatur. — Gemiin (*legas* Gemini) Castor et Pollux, curiale(s) divi. — [Hoc sidus Caucbi (*legas* Cancri) fert noctua mundi. astrologus hic sit cautus. —] (Leo. —) Eri(ch)thonius. — Taurum imitatorem Iuris legimus inter as(tra) collocatum. — Cepheus quartum (*legas* quartus) ar(c)ticum tenet circulum. — Casiepia (*suppleas* ut ait Sophocles) carminum vates. — Pegasus eq(u)us Musi(s) consecratus. — Aries minister Frixe et Helli. — (Triangulum. —) Pisces. — (Perseus) caput absci-

---

( ) *suppleta,* [ ] *aliena a fonte consueto, qui est* rec-int, *indicant. ordinem imaginum pallii vix certum ad* rec-int *redegi. — II et III seposui.*

1, 2 'inter ambas ergo Arcturos maximus flexuoso corpore adiacet Serpens' rec-int p. 187 ‖ 2, 3 'Serpentem a Iunone ad custodienda aurea mala constitutum Hercules fertur peremisse' rec-int p. 190 ‖ 3 'Serpentarius ... ab astrologis dicitur fuisse Asclepius, qui dum medicina arte uteretur' etc rec-int p. 194 ‖ 4, 5 'Arcturi custos ideo Bootes dicitur' etc rec-int p. 197. *verba* qui — dicitur *a ceteris dirempta* ‖ 5 'Virgo ... Iusta vocabatur' rec-int p. 201. *Libram eandem esse vocatam errore scripsit qui pallii titulos composuit* ‖ 5, 6 'Castor interea et Pollux, quos nos Geminos vocamus, dicuntur fuisse divi curiales' rec-int p. 202, 3. *vide quid Bock pallii interpres e* curiales divi *effecerit apud ipsum.* Dioscuri *olim coni Wilamowitzius in* rec-int (*p. 87a Rob.*), *ne ille quidem recte* ‖ 7 *non intellego* 'noctua'; nociva *mavult Bock* | *de Er.* rec-int p. 207 ‖ 8 'Taurum ... aiunt bovem esse, imitatorem Iuris (μίμημα Ἰοῦς, *cf* 1 *et* rec-int p. 211), et ideo inter astra a Iove conlocatum'. *Bock* initiatorem *mutat et Osirin iuris et morum donatorem significari ideoque* in ter(r)as *supplendum censet, falsa ille omnia* ‖ 8, 9 'hic est in ordine quartus. arcticus circulus hunc recipit a pedibus usque ad pectus' rec-int p. 213 ‖ 9, 10 'Casiepia interea, ut ait Sophocles carminum vates, propter invidiam' etc rec-int p. 215. *ad Lyram paullo superius pallio intextam male refert Murr, cf Bock l c* ‖ 10 *verborum similitudo nulla in* rec-int p. 218 ‖ 10, 1 'Arietem Hesiodus et Pherecides dicunt ad ministrandum Frixe et Helli (ὁ διακομίσας Cat) concessum a Nubibus fuisse' rec-int p. 221. *Bock* veris est et Helles *mavolt. ceterum* 1 ὁ διακομίσας *et* ὁ διακονήσας *solito more permutavit glossariis male usus, cf* Cat ‖ 11 'capud abstulit' rec-int p. 227

Zu Text und Bilder cf. Maass Zeitschr. f. christl. Kunst 1899, 321ff

dens. — Lira Mer(curii) occi(si Orp)hei. — Signum Cigni. — Aquarius, qui et Ganimedes. — (Capricornus. —) Sagitarius Tauro odit Orion manus. — Aquila p(ro)pt(er) velocitatem volatus inter astra positus. — Mare. — Serpens. — Canicula. — Descripcio tocius orbis. — Descripcio duorum semisperiorum.

II Agne Dei, dele crimina ndimu (*legas* mundi). — Sanctus Ioha(n)nes, qui et gratia Dei. — Virginitas paprobate (*legas* approbata) mire mere. — Sancta Maria, stella maris inclita. — Cherubim. — Seraphim.

III Superne usye sit gratum hoc Cesaris donum. — O decus Europae, Cesar Heinrice, beare augeat impreium (*legas* imperium) ibti (*legas* tibi) rex QRENWINE. — Pax Ismaheli, qui hoc ordinavit.

---

1 *coniunxi* 'Lira Mer' *et* 'occi hei' *spatiis inter se paullum dirempta, ad* rec-int p. 230 'Mercurius lyram fecit et Orpheo tradidit ... qui membratim discerptus et ... sepultus'. *Bock* 'signum Cigni occisi Orphei' *coniungere vult* ‖ 1, 2 *de Aquario* rec-int p. 235 ‖ 2 *sententiam refingas e* rec-int p. 238 '(Sagittario) ascendente occidit Orion et Cephei manus'. *in* 'Tauro' *vix* Centaurus *latebit. verba reparare neque possum nec cupio* ‖ 3 'Aquilam sane inter sidera conlocatam fabulae fingunt ..., eo quod altius cunctis volatilibus evolet' rec-int p. 243 | 'Mare' *Fluvius videtur, vix Cetus* ‖ 3, 4 'Serpens' *Hydra est cum Corvo et Urna* ‖ 4 'Canicula' *aut Procyon aut Sirius* | *cf* rec-int p. 145.

II 6—8 *christiana haec per totum pallium dispersa* ‖ 7 *intexta est persona ramos ferens. pertinere haec ad virginitatem Mariae experimento miro modo plene approbatam collega Bauer consultus mecum communicavit; falsa excogitavit Bock. Virginis sidus esse Mariae cum alii tum Bridefertus Ramesiensis defendit (Bedae Opera II Basileae 1563 p. 85)* ‖ 8 *intexta est persona gladium ferens, Orio ut puto. Mariam inde ab Hieronymo (Opera III p. 92) per totum aevum medium et vel hodie dici* '*stellam maris*' *Piper (Mythologie und Symbolik der christlichen Kunst II p. 421—427) exposuit* | 'Cherubim' *et* 'Seraphim' *infra Solis et Lunae imagines.*

III 9 usye = οὐσίας (*Murr*) ‖ 9, 10 *haec in margine pallii intexta* ‖ 11 *fortasse* qui regnat in aevum *Bock, quem conferas* | *de Ismahelo duce Apulo mortuo Bambergi 1020 cf Bock p. 197.*

V EKKEHARDI IV SANGALLENSIS CARMEN

(*omisi initium quod est de stella Christi*)

Nil par huic astro fuit expertum Zoroastro,
sed nec Alexandro, nihil Egino vel Arato.
palluit Egypti Pharus hinc Gallecis et alta.
portentis suete retrahunt sua tela cometae.
ad facis huius opus stupuit demersa Canopus.
ambo timent astrum, polus hic mersusque sub austrem.
offundens Pliadas fax ampla nigrabat Hiadas.
ante genu cambas prolapsus flexerat ambas
Engonasis Cropolus, face visa fit cito nullus.
Orion ante facem fugiens abiecerat ensem.
aruerant Suculae tabescebantque Maiae.

GLOSSAE EKKEHARDI 1 notum regi Bactrianorum summo astrologo. 2 astronomiae scriptoribus. 3 in Alexandria turris altissima, in quo lucerna maris. cui similis in Gallecia est altera. 4 telo similis stella tristia portendere solita. 5 stella infra caeteras mersa in meridie. 6 duo sunt poli, unus altus, alter mersus. 7 Septistellium (*est ἑπτάστερον, cf p. 230, 5*). Succulas in cornu Tauri. 8, 9 Ercules tunc coram hoc astro. 9 engnôsis id est in genu Erculis. 10 astrum cum gladio exerto. 11 item Hiadae. item Pliadae.

---

5 'demersa Canopus' rec-int p. 259 ‖ 9 'Engonasis Cropolus' *Herculis manus clava insignis Ekkehardo est. fictus 'Cropolus' e ropalo. hausit igitur Ekkehardus siderum indicem e latino scriptore, qui non clavam, sed graeco nomine ῥόπαλον stellam Herculis significaret. non facit cum Hygino III 5 p. 83, 13, facit vero cum* 1 *interprete, cui 'ropalum' p. 191 a 19, et magis etiam cum* rec-int, *cui 'ropalus' ibidem audit ita:* 'in dextra manu unam, qui vocatur Ropalus'. *fons ergo Ekkehardi IV, qui scripsit s. XI fere medio (E. Dümmler, Zeitschrift für deutsches Altertum XIV 1869 p. 1 sqq.)*, rec-int, *cuius codex vel hodie superest Sangallensis s. X—XI, cf p. 101*
11 'Maiae' *a Maia, una Pliadum*

protenus Aselli centro cessere gemelli.
hinc Gemini tanta face pallent, inde Leonta
horruit, Erigones Chelae stupuere sequentes.
nil peperit mordens face visa Sirius ardens.
Anticanis Leporem patitur transire fugacem.
semper stans illa pede cessit et axica stella,
liquerat illa polos septemterionaque solos.
dorsa paralleli dederant et cingula caeli.
atque sui cautae iubar hoc fugere Choreutae.
vix in ter denis loca parta patent duodenis.
lychnum divinum decus horruit omne polinum.
dens astrolapsi mala nulla doli rapit ipsi
nec quadra flexorum Ptolomeaque vis radiorum.
laus ita splendenti tamen in presepe iacenti.

---

12 porro duae stellae Cancri, in quibus sol centrum tangit. 14 Virgo. Libra. 15 Sirius, stella in lingua Caniculae, sole in Leone aerem corrumpit. 16 duo talia signa sunt inter pedes Orionis. 17 numquam mobilis fugit stella centrum signans. 18 septem stellas Arcturi. 19 eque stantes circuli, qui quinque zonas distinguunt. 20 Choreutae quadripertiunt firmamentum. 21 triginta partes XII signa explicant singula signis. 23 per denticulos astrolapsi magica ars solet exprimi. 24 quarta pars astrolapsi sine dolo magie utiliter usurpatur. ambo Ptolomaeus rex per septem climata. idem horologiorum loca per latum terrae invenit.

---

14 'sequentes' *scil Virginem, a qua manu tenetur Libra, cf Vergilii Georg I 33* 'qua locus Erigonen inter Chelasque sequentes' ‖ 16 'fugacem' *in rasura* S | *cf* l *et* rec-int p. 271 ‖ 17, 8 *polarem stellam dicit* ‖ 20 'Choreutae' *circumpolares stellae sunt, cf Hyginus III 1 p. 81 Bunte* 'reliqui autem duo Choreutae dicuntur, quod circum polum versantur', *desunt in* Cat *hodie,* Circenses *dicunt hodierna* l *et* rec-int *exempla, at* 'Ludentes' *Beda habet e* l (*supra p. 583*)*: ergo utrumque et* Circenses *et* Choreutae (*unde Ludentes translatum*) *primitus et in* l *et in* rec-int *infuisse probabile videtur; cf l c. — In codice Sangallensi 159 p. 128 idem Ekkehardus de duodecim signis ita:* 'Phisiologorum quidam signa XII in corpore hominis dispertiunt, sic Arietem in capillorum lanam, Taurum in frontem, Geminos in oculos et aures, Cancrum in nares halitu retrogrados, Leonem in labia dentes et barbam, Virginem, quia nihil parit (*cf p. 164 v. 118 al*), in nuda colli et gutturis, Libram in brachia et manus, Scorpionem in pectus et ventrem, Sagittarium in verendorum virgam, Capricornum genuflexilem in femora et genua, Aquarium in crura aquis apta, Pisces in pedes'. *Cf Analecta mea Eratosthenica p. 141 sqq.*

SVPPLEMENTVM

AD

V ANONYMVM III

R(eginensis) inter Vaticanos, cf Prol; edidit ex apographo Andreae Salmon Leopoldus Delisle in libello *Poème adressé à Adèle fille de Guillaume le Conquérant par Baudri, abbé de Bourgueil, publié par L. D., Caën 1871* (*Mémoires de la Société des antiquaires de Normandie, III série, tome XXVIII p. 20 sqq.*)

An(onymus III) p. 309—312

rec(ensio) int(erpolata); cf p. 180 sqq.

BAVDRI ABBAS AD ADELAM COMITISSAM

(v. 583—718 de cubiculo Adelae)

In thalami coelo coeli quoque nosse meatus
ipsius posses assiduamque rotam.
et quamvis staret tanquam tamen ipsa rotabat
machina: sic studium fecerat artificis,
aptaratque polos, Helicem simul et Cinosuram,
quaeque colore suo pinxerat et studio.
lactea zona suo distincta colore decenter
et rubicunda simul et glacialis erat.
zodiacus sua signa gerit, sua lactea zona.
circulus omnis adest et duo solstitia.
extremus vertex, Arcturus et ipse vocatus, An III p. 307—312
visibilis nobis haec sua signa gerit.
est polus, Arcturos qui subvehat inque rotetur
hunc circa coeli machina tota simul.
est polus est regio caecis immersa cavernis:
quam quia conticuit pictor ego taceo.

FONTIVM ADNOTATIO *Baudri poeta partem e picturis sive globi sive planae sphaerae (ut versifex incertus 'De sphaera caeli' in Baehrensii 'Poetarum lat min' vol V p. 380—382, qui praeterea utitur Hygino latino et Ciceronis Phaenomenis ex Arato versis, cf v. 1. 27), partem maiorem hausit ex Anonymo III (supra p. 309—312), alia e rec-int (p. 180 sqq.), quorum potiora adnotanda duxi, ut quae e picturis desumpta sint facilius appareat (cf adn ad v. 620); nonnulla denique aliunde mutuatus est.*

593 *An(onymus III)* 'duo sunt extremi vertices'. 594 *An* 'in eo, qui a nobis cernitur, tria sunt signa constituta'.

---

590 glatialis R ‖ 594 *an* hic sua? ‖ 595 arcturum R: *correxi*

circulus ipse duas habet et collimitat Ursas
nostris visibilis appropiansque oculis.
inter utramque iacet Serpens circumfluus Ursam,
in cuius flexu sistitur Ursa minor,
maiorem cauda complectitur osque caputque
erigit inque pedem circinat Herculeum.
ipsum nempe caput urget pes Herculis alter,
alter enim pes est curvus ab usque genu
Herculis, et vultus tanquam conversus ad austrum
intuitu recto respicit Ophiacum.
obsitus a lumbis est idem pelle leonis.
cuius crus dextrum mox Lira contiguat.
albidus expansis Cignus velut evolat alis.
Cepheus est subtus. Cassiephia secus
Andromedam videas, quae palmas tendit utrasque.
haec cervice sua femina tangit Equum.
Deltoton a dextris est forma triangula iuxta,
confinesque plagas Aries obtinuit,
quodque tenet Perseus caput est de Gorgone truncum.
hic Agitatoris calce caput reprimit;
a pede pes procul est, quia Taurum pes premit alter;
dextra caput gestat, laeva manus gladium.
Arcturi custos piger ille senexque Bootes
respicit Arcturos Herculeumque pedem.
Herculis a dorso praeclara Corona videtur,

599—601 *An* 'duo scilicet Arcturi et Serpens circa atque inter illos in morem fluminis means'. 602—4 *An* 'Serpens vero cauda cingit Helicem, cetero circuito Cynosuram . . . cuius caput ad dextrum pedem eius, qui in geniculo stat, videtur extensum'. 605—7 *An* '(Hercules) dextro pede caput premit Serpentis capite ad austrum converso'. 608 *An* 'Serpentarius vero, qui a Grecis Ophiuchus vocatur, sub Hercule positus ad austrum versis pedibus'. 610—2 *An* 'Lyra vero inter laevum crus Herculis et inter Cignum posita est. sed Cignus expansis alis volitanti similis ad dextram Cephei manum dextram alam .. porrigit'. 614 *An* 'Andromeda ... caput versum habens ad alvum Equi, qui Equus supra est positus'. 619—21 *An* 'iuxta pedes autem Andromedae a latere Cassiepiae Perseus ostenditur Gorgonis caput manu sinistra tenens. cuius sub femore sinistro iuxta caudam Tauri Pliades videntur constitutae'. 623, 4 *An* 'Hercules ... humeris suis Coronae tangit confinia. ipsa autem Corona post tergum Herculis sita capiti Serpentis, quem Serpentarius tenet, adpropinquat'.

---

608 *Ophiacus est Serpentarius nomine his litteris insolito* ‖ 620 *Baudri dextram et laevam manum permutavit, ut v. 610; nam ipse intrinsecus pictum cubiculi orbem a se spectari fingit, cum Anonymus III globi figuras extrorsum dispositas describat*

Serpentis medii quae caput appropiat.
Anguifer a dorso super apparente Sagitta
vicinat Volucri, quae Iovis armiger est.
ipsa caput Cigni semper quasi mandere temptat.
Delphinus semper obvius instat Equo.
qua quoque zodiaci magis ardua linea surgit,
Cancri designant sidera solsticium.
comportatque suos in semet Cancer Asellos,
nec Praesepe suis bestiolis deerat.
et qua zodiacus declinat solque gradatim
orbe rotante, ferus mox Leo subsequitur.
proximat hunc Virgo, quae librat in ordine pensas:
sed Libram Scorpii brachia progenerant.
Scorpio subsequitur, quem Serpentarius angens
et velut infestans calcat utroque pede.
imminet Architenens pedibus caudaque ferinus;
penna coaptat avem, sed facies hominem.
haec velut extenta minitatur forma Sagitta.
tu, Capricorne, tenes altera solsticia.
qua committuntur plaga lactea zodiacusque,
albicolores sunt et nivei Gemini.
separat a Tauro Geminos Agitator et Edi
(nam Taurum curvo percutit ipse pede),
at pede producto Taurus petit Oriona,
Orionis pes impetit Eridanum.
Eridanus siquidem longo sinuante recursu
appropians Coeto, tela vocatur ob id.

---

625 *An* 'est et Sagitta quaedam sub Cigno iuxta Aquilam iacens'. 629—32 *An* 'iuxta Geminos, qua zodiacus altissime erigitur, . . . Cancer situs est habens in dorso Asellos albicante inter eos nubecula, quae Praesepium appellatur'. 637, 8 *An* 'Serpentarius . . pedibus Scorpionem calcat Serpente praecinctus, quem utraque manu tenet'. 643—7 *An* 'in commissura zodiaci atque lactei circulorum Gemini sunt locati habentes a levo latere Agitatorem cum Hedulis duobus, qui . . . pede dextro sinistrum Tauri cornu tangere videtur . . . . sub pedibus vero Agitatoris Taurus iacet uno pede protento ad Orionem, qui sub illo est constitutus'. 648—50 *An* 'at sub pede sinistro Orionis fluvius, quem Heridanum vocant, flexuoso cursu perlabitur usque ad Cetum'.

---

626 *cf Avieni v. 694* Armiger hanc etiam Iovis advolat ‖ 627 ipsa *scil Aquila (v. 626); est hoc e pictura sumptum* ‖ 637 anguens R. *reapse Anguem manu angit Serpentarius; voluit tamen ita Baudri, ut angi pedibus Scorpio diceretur* ‖ 650 tela vocatur ob id *an etymologiam voluit* (= ἔριον)?

inde sequens Aries noctemque diemque coaequat;
tempus adaequat idem tempore Libra suo.
succedunt Pisces. tua stella refulget, Aquari,
tangere quae caudam vult, Capricorne, tuam.
in Piscem magnum diffundit Aquarius Urnam,
bestia cui Pistrix proxima semper erit.
ensifer Orion spectat confinia Tauri.
sub cuius pedibus est Lepus, inde Canis.
infima Navis erat, navis quae dicitur Argo.
a puppi navis ista propinqua Cani,
a prora vero Centaurus: et ipsa supinam
in dextra portat bestia Bestiolam.
hanc quoque Centaurus portare putatur ad Aram,
quae quasi sacra micat igne sacro rutilans.
Centauro Navique simul super astat Ylidris,
qui super est Corvus Urceolusque, simul.
proximus Anticanis Geminis est et praeit Ydram;
vendicat hunc totum lactea zona sibi.
his inerant signis super edita nomina semper
stellarum numerus tempora circuitus;
littera signabat super addita nomina signis,
signabat cursus tempus et officium.
horologos etiam possem numerare meatus:
copia sed fecit me cumulata inopem.
hoc fuerant camerae laquearia picta labore,
singula signabat forma colorque suus.

Praeterea septem spatio sed non in eodem rec-int p. 272
stellas conspiceres inferiore loco.

---

651 *An* 'Aries in commissura zodiaci atque aequinoctialis circuli sub Triangulo situs est habens sub se Cetum ad australem partem'. 653–7 *An* 'Cetus autem subiacet Arieti ac Piscibus longissimo tractu porrectus. post cuius caudam longo quidem intervallo sub Aquario et Capricorno in austrum porrectus Piscis magnus conspicitur ... effusionem Urnae Aquarii qui ad ipsum usque decurrit, accipiens'. 657, 8 *An* 'at sub pectore Tauri Orion gladio accinctus conspicitur Lepori, qui sub pedibus eius est, superpositus; habet enim post vestigia sua Canem'. 659 *An* 'post caudam vero Sirii ad austrum navis, quam Argo dicunt'. 661–4 *An* 'dicunt ... habere sub se ad australem plagam Centaurum Bestiam manu quasi ad Aram ferentem. haec Ara a quibusdam Sacrarium vocatur'. 667 *An* '(ante Canem) sub Geminis Anticanem cognoscere potes'. 677, 8 *rec-int* p. 272 'cum sole et

---

665 Ylidris *pro* Hydra *cf p. 121, 19 al*

in curru proprio quasi stabat Solis imago,
   isque videbatur irradiare domum.
lucebant radii, lucebat fervidus axis;
   efflabant ignem naribus eius equi.
Luna sibi suberat speciemque globumque retentans;
   ipse suum lumen Sol tribuebat ei.
nam quando obliquis sibi vultibus adversantur,
   conspicitur proprio Luna vigere globo.
mox geminum cornu semesa videtur habere
   paulatimque velut deficit in nichilum.
cum vero fratri succedit tramite recto
   exhilarata micans pleniter orbe suo,
tunc fit ut eclypsim sol ipse pati videatur,
   in rectum cum fit obvia Luna sibi.
algens Saturnus, inopacus decrepitusque,
   quem veterana facit frigiditas sterilem,
vix inter denos cursum piger explicat annos:
   tam lento speram circuit ipse pede.
stella benigna Iovis et patre citatior ipsa
   in bis sex annis signiferum peragrat.
horridus et siccus Mars belliger immoderatus,
   sive furit flammis sive cruore rubet.
ipse repentinos mortalibus edere morbos
   dicitur aut populis horrida bella parat.
signiferum fertur annis lustrare duobus,
   estque diu Martem cernere cum nequeas.
fulgebat Veneris formosa binomia stella
   roscida clara micans et gemina specie:
Esperus est sero, mane quoque Lucifer ipsa;
   sero Venus fulget maneque ridet ovans.
stella salutaris applaudit amantibus ipsa.
   ocior haec anno signiferum peragrat;

---

luna septem astra numerantur, quae non sunt fixa in caelo ... sed in aere feruntur'. 689—92 *rec-int* p. 293 '(sol) eclypsin patitur, quotiens luna tricesima ad eandem lineam, qua sol vehitur, pervenit eique se obiciens eum obscurat. unde deficere nobis videtur, cum ei orbis lunae opponitur'. 693—6 *rec-int* p. 272 'Saturni sidus ... natura gelidum triginta annis zodiacum peragens'. 697, 8 *rec-int* p. 273 'inde Iovis temperatum ... duodecim annis signiferum percurrit'. 699—704 *rec-int* 'hinc Martis colore igneum, natura fervidum ... et duobus annis signiferi ambitum lustrare dicitur'. 705—12 *rec-int* '(Venus) cum solem praecedit, Vesper appellatur, et cum Lucifer est colorem habet gaudentem, cum Vesper fulgentem, CCC quadraginta octo diebus signiferum discurrens a sole numquam absistens longius partibus XLVI'.

nam quadraginta ter centum octoque diebus
expleto cursu lucida stella redit.
Mercuri facunde, tibi facundia linguae
creditur, atque simul mercibus ipse faves.
ut decet, est rutili tua prospera forma coloris,
tuque novem metis ocior es Venere.
contiguat Solis vestigia sidus utrumque,
ambo tenent Solis e regione viam.

---

713 *Horatius* c. I 10, 1—3. 715—18 *rec-int* 'proximum illi Mercurii sidus colore radians . . . novem diebus ociore ambitu modo ante solis exortus, modo post occasus, numquam ab eo remotior viginti duabus partibus'.

INDICES

SIGLA

Ach(illes)
An(onymus)
Att(alus)
Hi(pparchus)
Is(agoga)
Le(ontius)
Pap(yrus)
Prol(egomena)
Sch(olia Marciana et Parisina)
Suppl(ementa)
sim(ile quid)
al(ibi)

In indice graeco (II) *paraphrases Arateae non semper excerptae, voces Arateae omissae, item omissus eorum scriptorum qui citantur sermo. Operam vero dedi, ut ex hoc indice de litterarum Aratearum dictione aliquatenus constaret: quamquam multa collecta iamiam et suis locis descripta delere placuit. Errata operarum nonnulla scito per singula huius lexici capita a me correcta esse.*

In indice rerum et scriptorum (I) *positiones siderum fere non notavi in his sive commentariis sive sphaeris plerumque secundum Aratum enarratas; facile talia indicis ope editioni carminis Aratei ipsius subnexi inveniri poterunt.*

Eodem vocum Aratearum indice graeco utatur, si cui versio Arati et Arateorum latina curae erit.

I INDEX RERVM ET SCRIPTORVM SELECTVS

1) Versuum ordinem Arateum nolui praeoptare, quoniam is ex editionis meae carminis Aratei adnotationibus facile recuperatur.

E

I

L

M

X

Y

Z

II 1 INDEX GRAECITATIS SELECTVS

II 2 SPHAERAE METRICAE INDEX SELECTVS

(supra p. 154—170*)

II ad alteram 'Sphaerae' particulam spectat (p. 170)

*) Dictionis tragicae exempla ex hac 'Sphaera' nonnulla collegit Wieck p. XXXVIII dissertationis (vide 'Proleg' nostra p. XXXII[2]).

Imprimi liber coeptus est mense Nov. a. 1896, desitus praeter indices mense Maio a. 1898

Typis I. B. Hirschfeldi, Lipsiae.

IV V

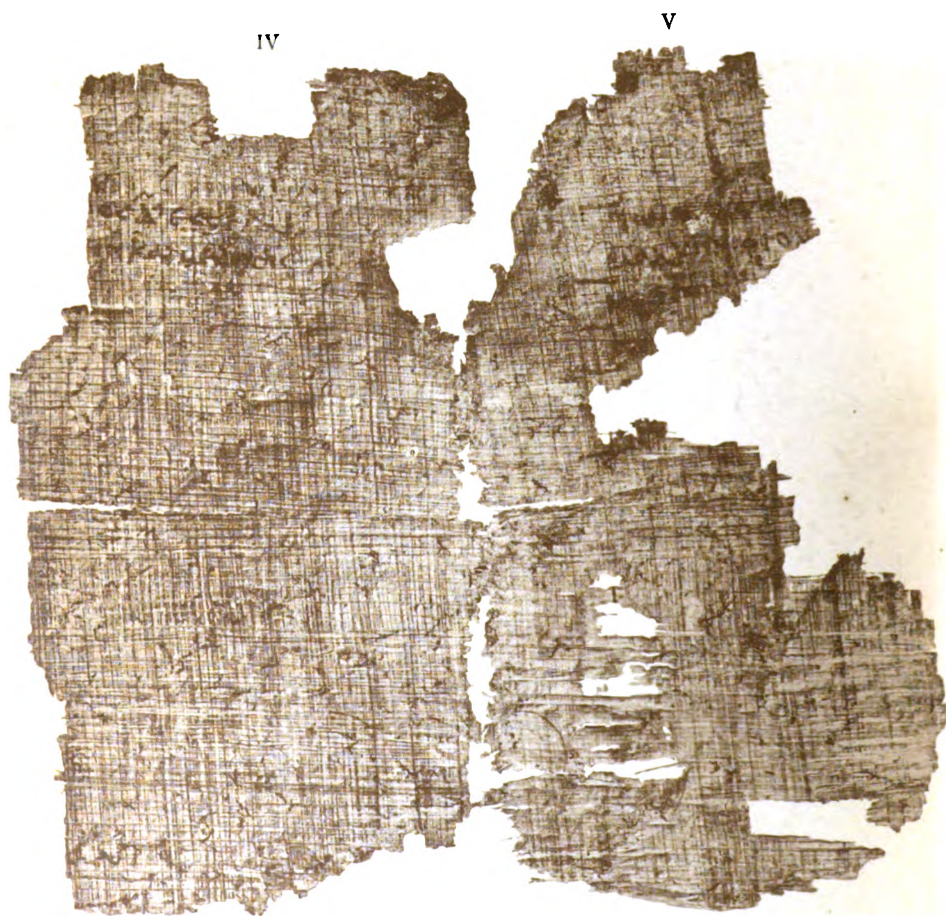

Weidmannsche Buchhandlung, Berlin.

PAPYRVS BER(

Taf.

VI

I

Druck von A. Frisch, Berli

LINENSIS No. 5865.

II VII

Weidmannsche Buchhandlung, Berlin.

PAPYRVS BEROLINE

Druck von A. Frisch, Berlin.

der V. 741–753 } befinden sich auf e. Papyrusfetzen eines codex
804–816 } des 4 J. im British Mus. (B.M. Pap. 2736)
hrsg. v. H. I. Bell, the class. Quarterly I 1, S. 1–3 (April 07)

PA 3873 .A7 A2 C.1
Commentariorum in Aratum reliq
Stanford University Libraries
3 6105 034 260 047